

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΝΤΑ

ΥΠΟ ΤΟΥ

Ν. ΣΠΗΛΙΑΔΟΥ

Διὰ τὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν

ΝΕΑΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ.

ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΔΕ

ΥΠΟ

Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

ΕΙΣ ΠΕΝΤΕ ΤΟΜΟΥΣ.

ΤΟΜΟΣ Β΄.

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ.

(Παρά τῇ Πόλει τῆς Ἀγορᾶς, ἀριθ. 420.) 1/1

1852.

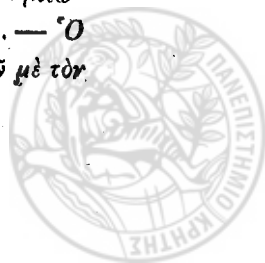
123178

ΒΙΒΛΙΟΝ Γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ἡ ἐν Τριπολιτῶν Κυβέρνησις ἐν τῷ μέσῳ ἐχθρῶν ἀγνώστων.
— Ὁ Γ. Βάρβογλους. — Οἱ ἑταῖροι Τριπολιτσιῶται κατὰ
τοῦ νομοτελεστικοῦ. — Παρ' ὄλλων δολοφονεῖται ὁ Κολοκο-
τρῶνης. — Οἱ ἑταῖροι ἰδιοποιοῦνται καθήκοντα τῆς Κυβερ-
νήσεως. — Ὁ Γερταῶς τοὺς παροξύνει. — Ἀνοίγεται του-
φέκι. — Ὑποφέρουσι ζημίας. — Λόγος τιμῆς. — Διασκε-
δάεται ἡ ἑταιρία. — Λειποταξία ὑπουργῶν, γραμματέων
καὶ ἄλλων ὑπαλλήλων. — Ὁ Ἰππότης τοῦ τάγματος τῆς
Ἱεροσολήμ Σχιατελέρ. — Νόμος τοῦ Σόλωνος. — Ὁ
Ἰψηλάντης στέλλεται εἰς Κρανίδι γὰρ μεσιτεύσῃ πρὸς συμ-
βιβασμόν. — Ὁ Κουντουριώτης δὲν δέχεται τίποτε. — Ὁ
Πλαπούτας προκαλεῖται εἰς Λειποταξίαν. — Ὁ Μεταξᾶς εἰς
Ναύπλιον. — Ὁ Πάνος Κολοκοτρῶνης κηρύσσεται ἀποστά-
της. — Ὁ Πλαπούτας καὶ ὁ Δασκούλιας εἰς Ἄργος. —
Μάχη εἰς Μύλους. — Μάχη εἰς Σκαφιδάκι. — Ὁ Πλα-
πούτας καὶ ὁ Δασκούλιας δὲν βοηθοῦσιν. — Ὁ Κουντουριώ-
της εἰς Μύλους. — Οἱ εἰκοσιτρεῖς βουλευταὶ εἰς Ἄργος. —
Λειποταξίαι στρατιωτικῶν. — Ὁ Τσιώκης κυριεῖει τὴν
Ἄχροκόρινθον. — Ὁ Λύκος τὴν ἀποβάλλει. — Ὁ Γ. Κί-
τσιος φρουράρχος. — Λειποταξία φρουρᾶς Ναυπλίου. —
Πολιορκία Τριπολιτσᾶς. — Ἀψιμαχίαι. — Οἱ συνιστῶντες
τὴν Κυβέρνησιν διαλύονται. — Κηρύσσονται ἀντάρται. —
Τὰ ἀρχεῖα φθειροῦται. — Μάχη εἰς Καλάβρυτα. — Ὁ Ζαΐ-
μης καὶ ὁ Λόντος εἰς Τριπολιτσάν. — Ὁ Ἄραγ. Σηλιω-
τάκης νομοτελεστής ἀπὸ τοῦ Ζαΐμη παραιτηθέντος. — Ὁ
Ἀλέξης Νικολάου ἀφοπλίζεται καὶ στέλλεται ὁμοῦ μετ' αὐ-

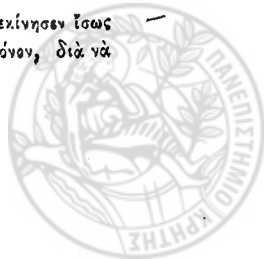
Κοκόνην εἰς Μύλους. — Ὁ Ῥήγας Παλαμίδης καὶ Ἀγαθ. Χρηστάκος ὁμοίως. — Ἐπόμενα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου δυστυχήματα. — Ἐλπίς γὰρ κυριευθῆ τὸ φρούριον Π. Πατρῶν ματαιωθεῖσα — Ἡ Κρήτη μένει ἀβοήθητος. — Οἱ Κορωναῖοι ἐπιχειροῦσιν ἔφοδον γὰρ κυριεύσωσι τὸ φρούριον καὶ ἀποτυγχάνουσι. — Διορισμὸς Εὐγενείου Σταυροπούλου ὡς βουλευτοῦ καὶ τοῦ Γ. Βάρβογλου ὡς ὀπλαρχηγοῦ Τριπολιτσᾶς. — Ἀπαγόρευσις τοῦ γὰρ ἐκλεχθῶσιν οἱ ἔκπτωτοι. — Διοικητικὴ ἐπιτροπὴ εἰς Τριπολιτσᾶν.

Ἡ ἐν Τριπολιτσᾷ Κυβέρνησις ἤδη εὐρίσκεται ἐν τῷ μέσω ἐχθρῶν ἀγνώστων, συνδεδεμένων διὰ τοῦ ὅρκου τῆς μυστικῆς ἐταιρίας τῆς ἀδελφότητος. Ἐχει δὲ καὶ ἀντίπαλον ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἐκείνην τὸν Γεώργιον Βάρβογλου· χρηματίσας οὗτος Γερουσιαστὴς εἰς τὴν πρώτην περίοδον, ἐπροσπάθησε νὰ ἐκλεχθῆ καὶ βουλευτὴς εἰς τὴν δευτέραν· ἀλλ' οἱ μὲν πλείότεροι τῶν πολιτῶν ἔδωκαν τὰς ψήφους των εἰς τὸν Βασιλείου Χρηστακόπουλον· ὁ δὲ Βάρβογλος, ἂν καὶ μειονεκτῶν, ἐδέχθη εἰς τὸ σῶμα τῆς βουλῆς, καθὸ συντελέσας καὶ αὐτὸς εἰς τὴν διάλυσιν τῆς Γερουσίας τῆς Πελοποννήσου καὶ σύμφωνος μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἐν Ἄσσει συνελούσεως, ὅπου καὶ τοι μὴ πληρεξούσιος ἔγεινε δεκτὸς ὡς τοιοῦτος. Ὁ Κολοκοτρώνης μετὰ τὴν ἐκπολιόρκησιν τῆς Τριπολιτσᾶς κατοικήσας αὐτόθι, δίδκει καὶ τὰ ὅπλα τῆς ἐπαρχίας, καὶ ἔφερε προσκόμματα εἰς τὸν Βάρβογλου, ὅστις ἐφρόνει ὅτι ἦτο δίκαιον νὰ ἔχη καὶ ἡ ἐπαρχία τῆς Τριπολιτσᾶς ἴδιον ὀπλαρχηγόν, καὶ ἤθελε νὰ ὑπάρχη εἰς αὐτήν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν προκρίτων εἰς τὰς, ὡς τὰς ἔλεγον, ἐπαρχίας των· (1) καὶ ἐπειδὴ, ἀφ' οὗ ἐκεῖνος διωρίσθη ἀντιπρόεδρος τοῦ Νομοτελεστικοῦ, ὁ Βάρβογλος ἔπαυσε τοῦ νὰ εἶναι βουλευτὴς, ἂν καὶ διωρίσθη ἀπὸ τὸ Νομοτελεστικὸν ὑπουργὸς τοῦ δικαίου, ἤρχισε ν' ἀντιπολιτεύεσται, καὶ

(1) Οἱ ὀλιγαρχικοὶ ἔλαβον τοιαύτην ἔξιν νὰ θεωρῶσι τὰς ἐπαρχίας ὡς κτήματά των, ὥστε, ὡςάκις προέκειτο νὰ ὀμιλήσωσι διὰ τὰς ἐπαρχίας, ἔλεγον ἕκαστος αὐτῶν ἡ ἐπαρχία μου καὶ ποτὲ δὲν προέφερον τὴν λέξιν, ἐπαρχία, χωρὶς τοῦ μ. ο. υ.

γνωμένος με τὸν Ζαΐμην, τὸν Λόντον καὶ τὴν ἀγγλικὴν φατρίαν
 τῆς βουλῆς, ἅμα ἐστρατεύσαντος τοῦ Νομοτελεστικοῦ, ἐθάβρουνε
 τὴν μυστικὴν ἐταιρίαν τῶν Τριπολιτσιωτῶν, τῶν ὀπλισθησομέ-
 νων ὑπὲρ τῆς φατρίας αὐτῆς. Ὅθεν, ἀρ' οὐδ' ἐπέστρεψεν εἰς Τριπο-
 λιτῶν τὸ Νομοτελεστικόν, βλέπει αἰφνης συνάθροισιν ἐνόπλων,
 ἐκτὸς τῆς πόλεως εἰς τὸν ἅγιον Νικόλαον συμβουλευομένων, καὶ
 μαυθάνει ὅτι, ἀδικούμενοι τάχα ἀπὸ τὰ διαβαίνοντα στρατεύματα,
 καὶ μὴ εὐρίσκοντες ὑπεράσπισιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ὠρίστησαν
 νὰ ὑπερασπίσωσιν ἑαυτοὺς αὐτοὶ μετὰ τὰ δπλατων, καὶ ἄλλον σκο-
 πὸν δὲν εἶχον ὀπλισθέντες εἰμὴ νὰ φυλάξωσι τὰ δικάια των ἀπὸ
 τὴν βίαν τοῦ στρατιώτου. Οἱ κλειότεροι, ἢ τὸ μέγα μέρος αὐτῶν,
 ἐφρόνουν τῷ ὄντι ὅτι, καὶ ἔλεγον, διότι δὲν ἐγνώριζον τὸν κύριον
 σκοπὸν τῆς ἐταιρίας, τὸν ὁποῖον ὀλίγοι τινές, ὄργανα τῶν βου-
 λευτῶν τῆς ἀγγλικῆς φατρίας, προθέμενοι, ἔβαλον εἰς κίνδυνον
 ὅλην τὴν πόλιν, διὰ ν' ἀπολαύσωσιν αὐτοὶ χρήματα, βαθμούς καὶ
 ὑπευργήματα. Οὗτοι ἐφύλαττον γρηγοροῦντες ὅλας τὰς νύκτας,
 διὰ νὰ παρατηρῶσι τὰ διαβήματα τοῦ Νομοτελεστικοῦ, καὶ κατε-
 ἰδόντες τὸν Κολοκοτρώνην ἐρχόμενον νὰ περάσῃ ἀπὸ τὴν οἰκίαν,
 ὅπου ἐφύλαττον, διεύθυναν κατ' αὐτοῦ τὰ τουφέκια, νὰ τὸν φονεύ-
 σωσιν. Ἀλλ' ἀγαθὴ τύχη μεταξὺ αὐτῶν εὐρέθη καὶ ὁ Ἀναστάσιος
 Σαράτης ἢ Ντσαντὸς λεγόμενος, ὅστις φρονῶν ὅτι καὶ ἔλεγεν, ὠπλί-
 σθη νὰ ὑπερασπίσῃ ἑαυτὸν καὶ τὴν πόλιν ἀπὸ τὸν στρατιώτην, καὶ
 ἅμα ἰδὼν ὅτι ἠθέλησαν νὰ φονεύσωσι τὸν Κολοκοτρώνην, ἐνηγκαλίσθη
 τὰ τουφέκια των, καὶ ἐμπόδισε τὸ κακόν. Αὐτὸς ὡς καὶ ὅλοι σχε-
 δὸν οἱ ἄλλοι, ἐκτὸς ὀλιγίστων ζητούντων τύχην εἰς τὰς ταραχὰς,
 ἔτρεχον εἰς τὸ σκότος, καὶ δὲν ἤξευρον ὅτι ἦσαν ὑποκείμενοι νὰ
 πάθωσι καὶ αὐτοὶ, καὶ νὰ βλάψωσι καὶ τὴν πόλιν των, καὶ τὴν
 πατρίδα ἐν γένει. Ἐν τινι τῶν ἡμερῶν στρατιώτης ἐκ τῶν σωμα-
 τοφυλάκων τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν φονεῖται τινὰ τῶν κα-
 τοίκων. Οἱ ἐταῖροι συναθροίζονται ἐν ἀκαρεῖ, σημάναντος τοῦ κώ-
 δωνος, ἐνοπλοὶ, ὀρμῶσιν εἰς τοῦ ὑπουργοῦ, ἀρπάζουσι τὸν φονέα
 ὅθεν ἦτο κεκρυμμένος, καὶ τὸν κατακόπτουσιν εἰς λεπτά (1) οὕδῃ

(1) Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Δικαῖος, σύμφωνος μετὰ τοὺς ἐν Κρανιδίῳ, ὑπεκίνησεν ἴσως
 τὸν στρατιώτην, ὡς διαταλοῦντα ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν του, νὰ πράξῃ τὸν φόνον, διὰ νὰ

στοχάζονται ἂν ὑπάρχη Κυβέρνησις ἡ ὄχι. Μετ' ὀλίγον ἀπαιτοῦσι νὰ θανατωθῶσιν εὐθὺς δύο πεφυλακισμένοι, ἑνοχοὶ δολοφονίας, κατακρίνοντες τὴν Κυβέρνησιν, ὡς βραδύνουσαν τὴν ποινὴν των, διὰ νὰ εὕρη καιρὸν ἀρμόδιον νὰ τοὺς σώσῃ. Ἡ βραδύτης τῆς ποινῆς των προήρχετο ἐκ τοῦ διότι διωρίσθη ἐπιτροπὴ νὰ τοὺς δικάσῃ, καὶ αὕτη τοὺς ἐδίκασε καὶ τοὺς κατεδίκασεν εἰς θάνατον, καὶ ἐπομένως ἐθαναιώθησαν· ἀλλ' ἐκεῖνοι ἤθελον νὰ ἴδωσι τὴν δικαιοσύνην εὐθὺς τελουμένην, καὶ δὲν τοὺς ἐμελλεν ἂν ἐδικάσθησαν οἱ κακοῦργοι ἡ ὄχι, καὶ ἂν ἔπρεπε νὰ δικασθῶσι. Τὸ Νομοτελεστικὸν ἤδη βλέπει ὅτι κατοικεῖ εἰς οἶκον ἐχθρῶν, καὶ ἀναγκάζεται νὰ διαλύτῃ τὴν ἐταιρίαν των, πρὶν φθάσῃ νὰ ἐνδυναμωθῶσι καὶ ἀπὸ ἄλλην δύναμιν, τὴν ὁποίαν, ὡς ἐπληροφορήθη, περιέμενον ἀπὸ τὸ Νομοτελεστικὸν τοῦ Κρανιδίου, ὑποσχθέν νὰ στείλῃ εἰς βοήθειάν των στρατεύματα. Ὁ Γενναῖος εὐρίσκετο εἰς Ναύπλιον ἀποτελῶν μέρος τῆς φρουρᾶς μὲ διακοσίους μισθωτοὺς στρατιώτας Ρουμελιώτας καὶ ἄλλους· προσεκλήθη δὲ εἰς Τριπολιτσάν, καὶ φθάσας ἀρχὰς Φεβρουαρίου, ἐξέρχεται εἰς τὴν ἀγορὰν, παραξύνει τινὰς τῶν ἐταίρων, τοὺς βιάζει νὰ ἐπιβάλωσι χεῖρας εἰς τὰ ὄπλα, καὶ ἰδοὺ ὅλοι σχεδὸν οἱ ἐταῖροι εἰς τὰ ὄπλα, καὶ μάχονται πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἕλληνες διὰ τὴν δυστυχίαν των, καὶ φονεύονται ἕξ, καὶ πληγόνονται πολλοί, καὶ οἱ πρωτοουργοὶ τῆς ἐταιρίας κλείονται εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ προσδοκῶσι βοήθειαν ἀπὸ τὸν Κουντουριώτην, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔστειλαν αὐθημερὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν εἰδοποίησαν τὰ γενόμενα. Ὁ Κολοκοτρώνης ἐδιάσθη τότε νὰ προσκαλέσῃ καὶ Καρυτινοὺς καὶ ἀπὸ τὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας Τριπολιτσᾶς στρατιώτας, καὶ φθάσαντες αὐτόθι ἕως δύο χιλιάδες, διεσπάρησαν εἰς τὰς οἰκίας τῶν πολιτῶν, καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ περιορισθῶσιν εἰς τὰ χρέη των. Μόνον οἱ καταφυγόντες εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἐπέμενον· ἐδειξαν δὲ ὅτι ἤθελον νὰ ἐμβῶσιν εἰς διαπραγματεύσεις μὲ τὴν Κυβέρνησιν, καὶ νὰ κατα-

ἐραθισθῶσιν οἱ Τριπολιτῆται ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἤθελε λάβει μέτρα κατ' αὐτῶν ἡ Κυβέρνησις, ὥστε καὶ νὰ τὴν καταστρέψωσιν· ἀλλ' αὕτη δὲν τοὺς παρώτρυνε καὶ ἠσύχασαν. Οἱ δὲ Δελιγιάννη· ἔχοντες σχέσιν μὲ τινὰς τῶν ἐταίρων, τοὺς ὁπεκίνησαν, ὡς ἐβρίσθη τότε, νὰ φονεύσωσι τὸν Ἀρχιμανδρίτην, καὶ αὐτοὶ τὸν ἀπέκλεισαν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ· τὸν ἔσωσε δὲ ὁ πολιτάρχης Γ. Μπιλίδας.

θέωσι τὰ ὄπλα. Ὅθεν τρεῖς ἐξ αὐτῶν πιστεύοντες εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Μαυρομιχάλη Γεώργιον, ἀπῆλθον ὁμοῦ μὲ αὐτὸν εἰς τὸ Νομοτελεστικὸν ἐπὶ τούτῳ· πλὴν οὐτ' αὐτοὶ δὲν ἤξευρον τί ἐζήτουν· τὴν ἐλευθερίαν μας θέλομεν, ἔλεγον· ἐρωτηθέντες δὲ τί ἐνόμιζον ἐλευθερίαν, ἀπεκρίθησαν ἄλλ' ἀντ' ἄλλων· ἐνόμιζον δὲ ἐλευθερίαν τὴν ἀναρχίαν· τότε δὴ ὁ μὲν πρόεδρος διέταξε νὰ φυλακισθῶσιν· ὁ δὲ υἱὸς του, ἐπειδὴ τοὺς ἔδωκε λόγον τιμῆς ὅτι δὲν ἤθελον πάθει τίποτε προσερχόμενοι εἰς τὴν Κυβέρνησιν, τοὺς ὑπερασπίζει ἐναντίον τῆς διαταγῆς τοῦ πατρὸς του, καὶ τοὺς ὀδηγεῖ ἀσφαλῶς εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ἔθεν τοὺς εἶπε νὰ φύγωσι τὴν νύκτα, διότι ἐχρεώσεται αὐρίον, ἂν ἤθελε διαταχθῆ, νὰ τοὺς πολεμήσῃ (1)· ἀλλ' αὐτοὶ δὲν ἔφυγον εἰμὴ μετὰ τρεῖς ἡμέρας, ἀφ' οὗ δὲν ἐφάνη εἰς βοήθειάν των δύναμις στρατευμάτων· ἔφυγον δὲ εἰς Ἄστρος, ἐνθα ἠνώθησαν μὲ τὸν Βάρβογλου, τὸν Γ. Γιατράκον, τὸν Π. Ζαφειρόπουλον, τὸν Ζαχαρόπουλον καὶ ἄλλους στρατιωτικούς, αἵτινες προπαρεσκευάζοντο νὰ ἐκστρατεύωσι κατὰ τοῦ Κολοκοτρώνη. Οὗτος δὲν ἐπίστευε ποτε ὅτι ἐκλαρῆχοι Πελοποννήσιοι ἤθελον ἀποφασίσει νὰ κινηθῶσιν ἐναντίον του (2)· διὰ τοῦτο, ἀφ' οὗ ἀποκατέστη πάλιν ἡ ἡσυχία εἰς Τριπολιτσάν, ἀπέπεμψε τοὺς ἐλθόντας εἰς βοήθειάν του ἁστρατιώτας. Ἡλιζὸν ἄλλως οἱ ἐν Τριπολιτσᾷ, καὶ ἤθελον μάλιστα, νὰ συμβιδάσωσι τὰ πράγματα μὲ τοὺς ἐν Κρανιδίῳ· ἂν ὁμοῦς ἤθελον ἀποφασίσει νὰ μεταχειρισθῶσι τὴν βίαν τῶν ὄπλων ἐναντίον των, καὶ ἂν ὁ Κολοκοτρώνης ἤθελεν ἐκστρατεύσει εὐθὺς τότε (καὶ ἡδύνατο νὰ ἐκστρατεύσῃ) μ' ἀρκετοὺς στρατιώτας εἰς Κρανίδι, εὐκόλως ἤθελε κατασκορπίσει τοὺς ὑπεναντίους, διότι εὐρίσκοντο ἤδη νενεκρωμένοι, μαθόντες τὰ γενόμενα εἰς Τριπολιτσάν, καὶ μὴ ἔχοντες ἀκόμη περὶ αὐτοὺς συγκεκεντρωμένην οὐδεμίαν δύναμιν στρατευμάτων ἀξιόμαχον, καὶ ὀπωσοῦν ἀνέζησαν, ὅτε ὁ ἀρχιμανδρίτης

(1) Ἡ πατρις ἤθελε κυρῶσθαι διὰ τοιοῦτους χαρακτηῆρας, δίδοντας εἰς τὴν κωνιανὴν παρδείγματα ἐνείμων πράξεων· ἀλλ' εἶθε ἐπιπτε καὶ αὐτὸς καὶ ὁ θεὸς του Κωνσταντῖνος εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης, ὡς ἔπεσον καὶ οἱ ἀδελφοὶ του Ἡλίας καὶ Ἰωάννης καὶ ὁ θεὸς του Κυριακούλης, πρὶν ἀπολέσωσιν ὅ,τι εἶχον ἀποκτίσει!

(2) Ἄν μὲ κτυπῶσιν, ἔλεγε, δὲν μὲ κτυπῶσιν ὁ Γιατράκος, ὁ Πετιμεζᾶς, ὁ Κεραλάς, ὁ Ζαχαρόπουλος, καὶ ἄλλοι Πελοποννήσιοι· ἢ καὶ ὁμοῦς θὰ τὸν κτυπήσωσι·

Δικαίος, ἀναχωρήσας πρῶτως αὐτόθεν, μετέβη εἰς Κρανίδι καὶ τοὺς ἐπληροφόρησεν ὅτι ἔχουσι συμμάχους καὶ τὸν Δημ. Πλαπούταν, καὶ τὸν Δασκούλιαν, καὶ τὸν υἱὸν τούτου Ἀποστόλην καὶ ἄλλους, τοὺς ὁποίους παρέσυρεν ἀπὸ τὴν γραμμὴν τοῦ Κολοκοτρώνη. Οὕτω πῶς προλαμβάνοντες ἐν δέοντι, ἤθελον ὑπερισχύσει οἱ ἐν Τριπολιτσᾷ, καὶ ἤθελον ἰσῶς συμβιβᾶσαι διὰ τῆς βίας τῶν ὄπλων τὰ πράγματα μὲ τοὺς νησιώτας κατὰ τὸ γενικὸν συμφέρον τῆς πατρίδος· ἀλλ' ἐφοβήθησαν μὴ παροξύνωσιν ἐπὶ μᾶλλον τοὺς κινουῦντας τὸν ἑλληνικὸν στόλον, καὶ βλάβωσιν ἀπεναντίας· καὶ διὰ τοῦτο θὰ ὑπερισχύσωσιν οἱ ἐν Κρανιδίῳ, καὶ ἐκ τούτου θὰ γεννηθῶσιν οὐχ ἥττον ὀλέθρια διὰ τὴν πατρίδα ἀποτελέσματα. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης εἶχε συνοδεύσει τὸ Νομοτελεστικὸν εἰς Τριπολιτσᾶν, διότι εἶχε καὶ ἤθελε νὰ ἐπικυρώσῃ στρατιωτικὸς λογαριασμοὺς, τοὺς ὁποίους ἐνόμιζεν ἕως ὅτι δὲν ἤθελεν ἐπικυρώσει, ἢ καὶ δὲν ἤθελεν ὁ ἴδιος αὐτὸς νὰ ἐπικυρώσῃ ὁ Κουντουριώτης (1), καὶ ἐν ταύτῳ διότι ἤθελεν, ἐρχόμενος εἰς Τριπολιτσᾶν, νὰ μεταχειρισθῇ τὴν δύναμιν τῆς ἐταιρίας τῶν Τριπολιτσιωτῶν ἐναντίον τοῦ Νομοτελεστικοῦ, καὶ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν καταστροφὴν του. Ὅθεν, ἀφ' οὗ τὸν ἐπέπληξεν ὁ Σ. Χαρχαλάμπους ὡς ἐπίβουλον, ἐκεῖνος μὲ τὴν κεφαλὴν νενευκυῖαν ἀκούσας καὶ οὐδὲ γρὸ φράσας εἰς ἀπολογία, ἔφυγεν εὐθὺς· μετὰ τὴν γενομένην ταραχὴν εἰς τὸ Κρανίδι. Ὁ δὲ Γ. γραμματεὺς τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν Γ. Γλαράκης, εἶχεν ἀναχωρήσει προηγουμένως ἀπὸ τὸ Ναύπλιον, ὧν ὁπαδὸς τοῦ Μαυροκορδάτου τότε καὶ αὐτός. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης ἤδη ἀπέδειξε ὅτι δὲν παρηκολούθει τὸ Νομοτελεστικὸν τοῦ Ναυπλίου, εἰμὴ διὰ νὰ παρατηρῇ τὰς πράξεις καὶ τὰ κινήματά του, καὶ ν' ἀντενεργῇ ἐναντίον του. Ἄμα μεταβὰς εἰς τὸ Κρανίδι, φοβούμενος τὴν εἰς Λονδίνον ἀποστολὴν τοῦ Δημητρίου Πεβρόυκα, δίδει ἀναφορὰν εἰς τὸ Νομοτελεστικὸν ἐκεῖνο τὴν ἕκτην τοῦ αὐτοῦ διαλαμβάνουσαν τάδε: α' Ὁ

(1) Δι' ἡν ἀνταμιψῶσι τοὺς ὁπαδούς των ἄσους συνήργησαν εἰς τὸ νὰ ὑπερισχύωσι, καὶ ἄσους θὰ συνεργήσωσιν εἰς τὸ νὰ διατηρήσωσι τὴν ἐξουσίαν οἱ ἐν τοῖς πράγμασι, ἐχρίωσαν τὸ ἔθνος μὲ ἑκατομμύρια, ἐπικυρώσαντες λογαριασμοὺς στρατιωτικὸς, παραχωρήσαντες ἔθνικὰ κτήματα, καὶ καταδαπανήσαντες τὰ χρήματα τοῦ βασιλείου.

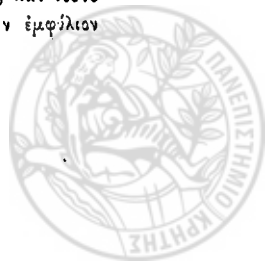
Δημ. Πεβρόυκας ἔλθων πρὸ ὀλίγου εἰς Ναύπλιον, συνεδρίαζε μὲ
 τοὺς ἐκτελεστάς, καὶ διέστρεφε τὸ πνεῦμα τῆς Κυβερνήσεως.
 Ὅσα συνέβησαν κατὰ τὸ Ἄργος ἄτακτα καὶ ἀπαίσια ἐσχεδιά-
 σθησαν παρ' αὐτοῦ. Αὐτὸς ἐνήργησε νὰ σιαλῆ εἰς τὴν Εὐρώπην,
 καὶ ὁ σκοπὸς του εἶναι νὰ κηρύξῃ διὰ τῶν ἐφημερίδων ὅτι τὸ
 νῦν συστήθην ἐκτελεστικὸν εἶναι παράνομον, καὶ ἄκυρα ὅλα
 τὰ παρ' αὐτοῦ ἐκδιδόμενα ἔγγραφα, καὶ ὅτι τὸ εἰς Λονδίνον
 ἐνεργούμενον δάνειον δὲν εἶναι μὲ τὴν ἐγγύησιν ὄλου τοῦ ἔθνους,
 καὶ νὰ ἐμποδιθῆ καὶ ἐπομένως δι' ἑλλειψιν χρημάτων νὰ ὑπερι-
 σχύσῃ ἡ φατρία του, ἣτις ἔχει βᾶσιν τὴν κακοῦθειαν, τὴν ἀναρ-
 χίαν καὶ τοῦ ἔθνους τὴν ἀπώλειαν. Τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτε-
 ρικῶν θεωρεῖ τὰ ἐγκλήματα ταῦτα ὡς ἐσχάτην προδοσίαν.
 Ἄρα κατὰ τὸν Ἀρχιμανδρίτην εἶναι καὶ ἔνοχος θανάτου. Παρα-
 λογιζόμενοι δὲ καὶ οἱ εἰκοσιτρεῖς βουλευταὶ, γράφουσι τὰ ἐφεξῆς.
 Ὁ Δ. Πεβρόυκας ἐπανακάμψας ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἤρξατο στα-
 σάζειν, καὶ ταραχὰς μυρίας ἐμποιήσας, εἶδειξε τρανῶς ὅτι ἱκα-
 νὸς πράξαι πᾶν ὅ, τι ἀνόσιον. Καὶ ἤδη, ὅτε πάλιν ἐπεδῆμησεν,
 ἔλαβε συστατικὰ παρὰ τῶν καθαιρεθέντων μελῶν τοῦ ἐκτελε-
 στικοῦ πρὸς τοὺς ἐν Εὐρώπῃ φιλογενεῖς καὶ φιλέλληνας, καὶ ἐνδε-
 χόμενον νὰ βουκολήσῃ πολλούς. Ὅθεν τὸ ἐκτελεστικὸν ἄς λάβῃ
 πρόνοιαν νὰ ἐμπροδίσῃ τὰ παράνομα αὐτοῦ τολμήματα, εἰς ἀπο-
 φυγὴν ἀτιμίας πρὸς τὴν διοίκησιν καὶ βλάβης πρὸς τὸ ἔθνος.
 Αὐτοὶ ἐξέφρασαν εἰς τὸ ἔγγραφόν των καὶ ὅτι ἦτον ἀποχρῶσα
 αἰτία ν' ἀφαιρεθῆ τὰ πολιτικὰ του δικαιώματα τὸ ὅτι ἀπὸ τὸ
 1821 ἀπῆλθεν εἰς τὴν Εὐρώπην, ἐν ᾧ μὴ δυνάμενος, ὡς ἀπόλε-
 μος, νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸν πόλεμον, ἀπῆλθε διὰ νὰ χρησιμεύσῃ
 ἐκεῖθεν καθ' ὅ, τι ἄλλο ἤθελε δυνήθῃ, καὶ ἐν ταύτῳ, ἐπειδὴ ἐπασχε,
 διὰ νὰ θεραπευθῆ· ἀλλ' ἡ ἀνομία καὶ ἡ ἀδικία προέδρευον εἰς τὰς
 Βουλὰς καὶ εἰς τὰς πράξεις τῶν εἰκοσιτριῶν βουλευτῶν, αἱ δὲ
 ἐκφράσεις των ἦσαν ὑπαγορεύματα τοῦ φόβου καὶ τρόμου, ὑφ' οὗ
 κατεκυριεύθησαν καὶ αὐτοὶ, καὶ οἱ παρ' αὐτῶν διορισθέντες Νο-
 μοτελεσταὶ, καὶ ὑπουργοὶ, καὶ ὅσοι εὕρισκονται εἰς τὸ Κρανίδι,
 ἀφ' οὗ ἐπληροφόρηθησαν ὅτι ὁ Πεβρόυκας ἐστάλη διὰ νὰ ἐμπροδίσῃ
 τὸ δάνειον· καὶ ἤθελε τὸ ἐμποδίσῃ βέβαια, ἐὰν δὲν διελύετο μετ'
 ὀλίγον ἢ ἐν Τριπολιτσᾷ Κυβέρνησις, καὶ ἤθελεν ἀπλλάξῃ τὸ

ἔθνος ἀπὸ τὸ νὰ χρεωθῆ μὲ ἰσοῦτα ἑκατομμύρια, ἐνεκα τῶν
 ὁποίων καὶ θὰ κινδυνεύσει ν' ἀπολεσθῆ καὶ θὰ πάθει πολλά. Ἐφυ-
 γεν ὡσαύτως νυκτὸς ἀπὸ Τριπολιτσᾶν καὶ ὁ Γ. γραμματεὺς τῆς
 οἰκονομίας Σπυρίδων Παπαλεξόπουλος, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸ Κρα-
 νίδει, ὅπου ἀπῆλθε καὶ ὁ Γ. γραμματεὺς τοῦ πολέμου Δημήτριος
 Τομαρόπουλος, ἀφ' οὗ ἔδωκε τὴν παραίτησίν του, προφασισθεὶς ὅτι
 ἤθελε νὰ υπάγῃ νὰ ἡσυχάσῃ εἰς τὴν Ζάκυνθον, διότι καὶ ὁ ὑπου-
 γὸς ἀπῆλθεν ἔπειτα εἰς Μισολόγγι, ἀποσταλαὶς ἀπὸ τὸ ἐν Τριπο-
 λιτσᾶ Νομοτελεστικὸν νὰ ἐνεργήσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖθεν
 ἔγραψε τὴν 7 Ἀπριλίου (ἀφ' οὗ διελύθη τὸ ἐν Τριπολιτσᾶ δηλαδὴ,)
 πρὸς τὸ Νομοτελεστικὸν τοῦ Κρανιδίου : « φθάσας ἐδῶ, δὲν ἐλει-
 ψα κατὰ τὴν διαταγὴν σας νὰ ἐνεργήσω καὶ ὁμιλήσω, βοηθού-
 μενος καὶ ἀπὸ τὸν ἐκλαμπρότατον Μαυροκορδάτον, καὶ ἐλείψεν
 » ἀπὸ πολλοὺς πολιτικοὺς καὶ πολεμικοὺς ὁ Κολοκοτρωνισμὸς, καὶ
 » τῶρα τὰ πράγματα υπάγουν καλὰ. » Ὁ δὲ Παναγιώτης Γ. Ῥό-
 διος, ἀφ' οὗ ἠκολούθησεν ὡς σωματοφύλαξ τὴν Κυβέρνησιν μὲ
 ὀλίγους, δεκαπέντε εἴκοσι, τακτικοὺς στρατιώτας εἰς τὴν ἐστρα-
 τείαν, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Ναύπλιον, ὅπου διέμενον ἐπ' ἐλπίδι νὰ
 χρησιμεύσῃ ὡς διοργανιστὴς τῶν τακτικῶν στρατευμάτων, εὔρεν
 ἄλλην ἀφορμὴν νὰ πλεύσῃ εἰς Ὑδραν, καὶ νὰ παρακολουθήσῃ τὸν
 Μαυροκορδάτον, μεθ' οὗ ἦτον ἠνωμένος. Ὁ Γάλλος Ζιουρδέν, ὁ
 μετὰ τοῦ Μεταξᾶ εἰς Βερῶναν ἀποσταλαὶς, ἀπῆλθεν εἰς Μελίτην,
 καὶ διεπραγματεύθη συμμαχίαν μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν
 ἱπποτῶν τοῦ τάγματος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλῆμ. Διὰ
 τῆς συμμαχίας ταύτης τὸ εἰρημένον τάγμα, ἁ. ἀνεγνώριζε τὴν
 ἀνεξαρτησίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους· β'. διὰ νὰ στερεωθῆ ἡ ἑνω-
 σις μεταξὺ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ αὐτοῦ τάγματος καὶ τῆς Ἑλ-
 ληνικῆς, παρητεῖτο τὸ διαληφθὲν τάγμα ἀπὸ ὅλα τὰ δικαιώματα
 καὶ τὰς ἀντιποιήσεις, τὰ ὁποῖα ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος,
 καὶ μάλιστα εἰς τὴν νῆσον Εὐβοίαν καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον·
 γ'. ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀναγνωρίζουσα τὴν νομιμότητα τῶν
 δικαιομάτων καὶ ἀντιποιήσεων τοῦ τάγματος, ἐδέχετο τὴν παραίτη-
 σίν του ἀπ' αὐτὰ, καὶ εἰς ἀποζημιώσιν του ἠγγυάτο τὴν πλήρη καὶ
 ὀλόκληρον ἰδιοκτησίαν καὶ κυριαρχίαν τῆς νήσου Ῥόδου, τῆς
 Σκαρπᾶθου, τῆς Ἀστυπαλαίας, καὶ τῶν ἐκ τούτων ἐξαρτωμέ-

των νήσων δ' τὸ τάγμα προσέφερε βοήθειαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν τεσσάρων ἑκατομμυρίων φράγκων. Ταῦτα ἦσαν τὰ οὐσιωδέστερα ἄρθρα τῆς συνθήκης. Τὸ δὲ τάγμα εἶχε στείλει εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν Ἰππότην, ὀνόματι Σχιατελὲν (Chatelin) πληρεξούσιον νὰ δώσῃ τέλος ὀριστικὸν εἰς τὴν εἰρημένην συνθήκην μὲ τοὺς Ἕλληνας. Καὶ ὅμως οἱ Ἰππῶται αὐτοὶ δὲν ἔχουσιν οὔτε χρήματα, οὔτε στρατεύματα, οὔτε στόλους, οὔτ' ἄλλο τίποτε ἀφ' ὅσα συνιστῶσι τὴν δύναμιν κράτους. Προσφέρουσι δὲ εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν συμμαχίαν των καὶ χρήματα, ἐν ᾧ δὲν δύνανται νὰ τοὺς βοηθήσωσιν οὔτε χρηματικῶς οὔτ' ἄλλως πως. Ἄρα τὸ σχέδιόν των ἦτο νὰ προσφέρωσι μὲν πάντοτε χρηματικὴν βοήθειαν, ὡς ἐπληροφορήθησαν οἱ Ἕλληνες, νὰ τὴν ἀποφεύγωσι δὲ πάντοτε, καὶ ν' ἀποβλέπωσι μόνον εἰς τὸ νὰ καταλάβωσι νήσους τινὰς εἰς τὸ ἀρχιπέλαγος, ὅπου νὰ ὑψώσωσι τὴν σημαίαν των· καὶ τότε ἤλπίζον νὰ λάβωσιν ἀπὸ τὴν Γαλλίαν καὶ ἄλλοθεν ὑπὲρ τὰ πενήντα ἑκατομμύρια φράγκα, διὰ ν' ἀποκατασταθῶσιν. Ἄλλ' οἱ Ἕλληνες δὲν ἔδωκαν προσοχὴν εἰς τοιαύτας προτάσεις, καὶ ὁ Σχιατελὲν ἀνεχώρησεν ἄπρακτος εἰς τὰ ἴδια. Ὅτε ὅμως ἔρθασιν εἰς τὴν Ὑδραν, μαθὼν ὁ Ῥόδιος ὅτι πρόκειται καὶ περὶ τῆς Ῥόδου, ἐζήτησε καὶ ἔλαβε τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸ Νομοτελεστικὸν (1) ν' ἀπέλθῃ εἰς ἐντάμωσίν του, νὰ πληροφορηθῇ διὰ τὴν πατρίδα του τὴν Ῥόδον, καὶ πλεύσας εἰς Ὑδραν, ἔμεινεν ἐκεῖ μὲ τὸν Κουντουριώτην καὶ συνυπέγραψεν εἰς Κρανίδι ὡς προσωρινός Γ. γραμματεὺς τοῦ Νομοτελεστικοῦ τὴν καθίρρεσιν τοῦ ἐν Ναυπλίῳ ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἑπαρχοὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν διατελοῦντες συνεννοοῦντο μὲ τοὺς ἐν Κρανιδίῳ ἅπαντες οὗτοι προετίμησαν τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, διὰ νὰ διατηρηθῶσιν εἰς τὴν θέσιν των καὶ συνέπραξαν μὲ τὴν Κυβέρνησιν ἐκείνην ὅσον ἠδύνητο ἕκαστος, διὰ νὰ καταβάλῃ τὴν νόμιμον. Ἦτο δ' ἄριστος ὁ νόμος τοῦ Σόλωνος, καθ' ὃν ἐλογίζετο ἄτιμος ὁ μὴ λαμβάνων μέρος εἰς τινὰ φατρίαν· ἀλλ' ὁ

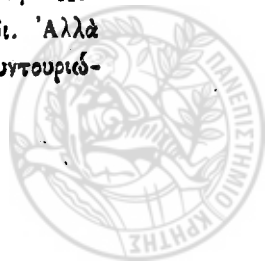
(1) Ὁ Σ. Καρλαμπους μέλλοντα ν' ἀνεχωρήσῃ, τὸν εἶπε νὰ λαλήσῃ τὸν Κουντουριώτην τὰ εἰκόστα, διὰ νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ ἐνωθῶσι τὰ διεσιῶτα, καὶ τοῦτο ἀπέφειξεν ὅτι κἀνὲν ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Νομοτελεστικοῦ δὲν ἤθελε τὴν ἐμφύλιον πόλεμον.

νομοθέτης έννοει ότι έχρεώσται έκαστος νά λάβη μέρος κατά τόν ίδιον τρόπον τοῦ συλλογίζεσθαι διά τὸ καλόν τῆς πατρίδος, ὅχι διά τὸ ὑπούργημα ἢ τοιοῦτό τι ἄλλο.

Τὸ ἐν Τριπολιτοῦ Νομοτελεστικὸν ἐστειλεν ἀρχὰς φεβρουαρίου εἰς Κρανίδι τὸν Ὑψηλάντην, διὰ νά προσπαθήσῃ νά συμβιβασθῶσι τὰ πράγματα. Εἶχεν ἀποφασισμένον προτῆτερα νά στείλῃ τὸν Πλαπούταν· πλὴν ὁ Ἀναγ. Δελιγιάννης διὰ τὴν πρὸς τοῦτον ἐχθροπάθειαν ἀναίρει τὴν γενομένην ἀπόφασιν, καὶ ἐστάλη ὁ Ὑψηλάντης νά προβάλλῃ νά γείνη ἑπταμελὲς τὸ Νομοτελεστικόν, διὰ νά συμπεριληφθῶσιν εἰς αὐτὸ ὅ,τε Σ. Χαραλάμπους καὶ ὁ Ἄνδρ. Μεταξᾶς. Ὁ δὲ Μαυρομιχάλης νά διορισθῇ πρόεδρος τῆς Βουλῆς, καὶ νά συμπεριληφθῶσιν εἰς αὐτὴν καὶ οἱ ἐν Τριπολιτοῦ βουλευταί. Τότε δὲ νά συγκαλεσθῇ καὶ ἐθνικὴ συνέλευσις, ἧσις ἐνομιζέτο ἀναγκαία ὥστε νά ληφθῶσι μέτρα καὶ διὰ τὰ ὅσα ἐλέγοντο περὶ τοῦ Μαυροκορδάτου ὡς πρὸς τοὺς Ἄγγλους· ἀλλ' ὁ Πλαπούτας γράφει τὸν Ἀρχιμανδρίτην Δικαῖον νά μὴ δώσωσιν ἀκρόασιν τὸν Ὑψηλάντην, καὶ ὁ Κουντουριώτης δὲν δέχεται κἀνένα συμβιβασμόν. Οὗτος ἤδη θεωρεῖ εἰς τὴν ὑπαρξίν τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ τῶν ὀλιγαρχικῶν τῆς Πελοποννήσου τὴν ταχθεῖαν κατάλυσιν τῆς ἐξουσίας του, καὶ ἐπομένως θέλει νά τοὺς ἀφαιρέσῃ πᾶσαν δύναμιν καὶ ἐπιβρόχην, νά τοὺς ἐξοντώσῃ, διὰ ν' ἄρξῃ ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀσφαλείᾳ, καὶ οὕτω νά δυνηθῇ, ὡς ἐφρόνει, νά πράξῃ τὸ καλόν τῆς πατρίδος. Τοῦτ' αὐτὸ τὸν συμβουλεύουσι καὶ οἱ περὶ αὐτὸν, καὶ πρὸ πάντων ὁ Μαυροκορδάτος καὶ ὁ Κωλέττης, οἵτινες θεωροῦσιν ἤδη ὅτι, ἂν δὲν ὑπάρξῃ ὁ Κουντουριώτης δὲν θὰ ὑπάρξωσιν οὔτε αὐτοὶ εἰς τὰ πράγματα, καὶ οὔτε ἴσως εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τοῦτ' αὐτὸ ἐχρεώσται καὶ νά πράξῃ ὁποιαδήποτε Κυβέρνησις, νά ρίψῃ δηλαδὴ τὴν κατ' ἐπαρχίας ἐπιβρόχην τῶν δυνατιῶν (ἐκτός ἂν ἔχωσιν ἠθικὴν μόνον ἐπιβρόχην), καὶ νά συγκεντρώσῃ ὅλην τὴν δύναμιν εἰς ἑαυτὴν, διὰ νά ἐμπορέσῃ νά κάμῃ τὸ καλόν· ἀλλ' ἔπρεπε πρὸ πάντων νά συλλογισθῇ, ἂν ἠδύνατο νά τοὺς ἀφαιρέσῃ τὴν ἐπιβρόχην ἄνευ ἐμφυλίου πολέμου· διότι, τοῦτου ὑποτεθέντος, τότε ἐχρεώσται κἀλλιον νά τοὺς οἰκονομήσῃ εἰς τρόπον ὥστε νά ἐξαρκῶσι τὴν ἐπιβρόχην τῶν ὅσων τὸ δυνατόν ἀβλαβέσιον. Ὁ δὲ Πλαπούτας, ἂν ἐφύλαττε τὴν ἰδίαν γραμ-

μην, ὡς και ἄλλοτε, με τὸν Κολοκοτρῶνην, ἤθελε συντελέσει πολὺ διὰ τρόπων εἰρηνικῶν εἰς τὸ νὰ ἀποφύγη τὸ ἔθνος τὸν ἐμφύλιον πόλεμον· ἀλλ' ἔσως ἤθελε νὰ ἐκδικηθῆ καθότι ἐπαύθη ἀπὸ τὴν φρουραρχίαν τοῦ Ναυπλίου· και ὁμως αὐτοὶ ἦσαν πλησιέστατοι συγγενεῖς, και ἡ δύναμις τοῦ Κολοκοτρῶνη ἦτο δύναμις τοῦ Πλαπούτα, και ἀνάγκη· ὥστε διὰ νὰ ἔχωσιν ὅλην τὴν δύναμιν, ἐχρεώστουν νὰ θεωρῶσι τὴν διαίρεσιν ὀλεθρίαν εἰς τὴν οἰκογένειάν των. Ὁ Πλαπούτας κατῆλθεν εἰς τὸ Ναύπλιον, διὰ νὰ συνεννοηθῆ με τοὺς ἐν Κρανιδίῳ και νὰ συνεργήσῃ δῆθεν εἰς τὸ νὰ συμβιβασθῶσι τὰ πράγματα, και τὴν 7 Φεβρουαρίου τὸν γράφουσι ἀπὸ Τριπολιτσᾶν ὁ Ἰω. Κολοκοτρῶνης, ὁ Νικηταρᾶς και ὁ Γ. Δημητρακόπουλος, μετ' ὧν ἦτον ἠνωμένος ὡς φρονούντων κακὴν τὴν κηδεστείαν και ἔνωσιν τοῦ Κολοκοτρῶνη με τοὺς Δελιγιάννας, νὰ τοὺς προβάλλῃ συμβιβασμὸν με τοὺς ἐν Τριπολιτσᾶ κατὰ τὰς προτάσεις τοῦ Ὑψηλάντου, και, ἂν δὲν εἰσακουσθῆ, νὰ μείνῃ οὐδέτερος, και νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς Τριπολιτσᾶν. Ἀλλὰ συγχρόνως τὸν γράφει ὁ Ἀρχιμανδρίτης ἀπὸ τὸ Κρανίδι νὰ συναριθμηθῆ εἰς τὴν τάξιν τῶν καλῶν πατριωτῶν, νὰ προσκαλέσῃ τοὺς στρατιώτας του νὰ κατέλθωσιν εἰς τὸ Ἄργος, και παραλαβὼν ἑπτὰ ὀκτῶ ἐξ αὐτῶν νὰ μεταβῆ εἰς Κρανίδι. Τὸν βεβαιώνει δὲ διαιεὶ ὑπὲρ αὐτοῦ προτάσεις του ἔγειναν δεκταὶ, και τὸν ὑπόσχεται νὰ συναποθάνῃ με αὐτὸν, και τὸν λέγει τέλος ὅτι ἡ παρουσία του ἐκεῖ ἦτον ἀναγκαιοτέρα παρὰ τὴν τοῦ Ὑψηλάντου, τοῦ ὁποίου αἱ περὶ συμβιβασμοῦ προτάσεις ἦτον ἀδύνατον νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν. Ὁ δὲ Πλαπούτας τὸν ἀποκρίνεται και συμβουλεύει τὸν συμβιβασμὸν και τὴν ὁμόνοιαν· και ὁ Ἀρχιμανδρίτης τὸν γράφει πάλιν τὴν 10, και τὸν παρακινεῖ νὰ ἐνωθῆ με τοὺς ἐν Κρανιδίῳ, και νὰ μὴ ζητῆ ὁμόνοιαν, οὔτε τὴν ὑπερασπισίαν δύο τριῶν ἀτόμων ἐκπτώτων ἀλλὰ νὰ ὑπερασπισθῆ τοὺς καταπατηθέντας νόμους, διότι, λέγει, οἱ νόμοι εἶναι ἡ σωτηρία τοῦ ἔθνους και ὄχι ἄλλο τι. Τὸν γράφει αὐθημερὸν και ὁ Σπουρ. Παπαλεξόπουλος και τὸν λέγει ὅτι, θὰ πράξει ἔργον συμφερώτατον εἰς τὴν πατρίδα, εἰς τὴν Κυβέρνησιν και εἰς τὸν ἑαυτὸν του, ἂν μεταβῆ εἰς Κρανίδι. Ἀλλὰ τὴν 10, 17 και 18 τὸν γράφουσι και ὁ Γεώργιος Κουντουριώ-

της ἀπὸ τὸ Κρανίδι, καὶ ὁ Λάζαρος Κουντουριώτης ἀπὸ τὴν Ὑδραν, καὶ τὸν ὑπόσχονται μυρία ὄσκα, καὶ τὸν προσκαλοῦσι νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Κρανίδι, ἐνθα λέγουσιν, εἶναι οἱ νόμοι. Ὁ δὲ Πλαπούτας ἀπαντιᾷ μὲ γλῶσσαν φιλοπατρίας, μεσιτεύων ὑπὲρ τῆς ὁμοιοῦσας, καὶ γράφει τὸν Κουντουριώτην νὰ μιμηθῇ τὸν Ἀγησίλαον· καὶ τοὺς νόμους νὰ φυλάξῃ, καὶ τοὺς πατριώτας νὰ σώσῃ καὶ νὰ μὴ ἀκούῃ τοῦς παραχρηστούς. Γράφει καὶ πάλιν τὸν τε Γεώργιον καὶ τὸν Λάζαρον νὰ μὴ ζητῶσι τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν νόμων, ἀλλὰ νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἔνωσιν τῶν Ἑλλήνων, καὶ νὰ γείνη ἀμνηστία, διότι τὸ ἔθνος ἤθελεν ἀπολεσθῆ ἀπὸ τὴν διχόνοιαν. Τέλος ὁμοῦ γράφει τὸν Γεώργιον Κουντουριώτην, καὶ τὸν προσκαλεῖ νὰ μεταβῇ εἰς τὸ Ἄργος μὲ τὸ Νομοτελεστικὸν καὶ μὲ τὴν βουλὴν, ἣ καὶ εἰς τὸ Ἄστρος, καὶ ὑπόσχεται νὰ συνοδεύσῃ αὐτὸς τοὺς βουλευτάς καὶ νομοτελεστάς καὶ νὰ τοὺς φυλάξῃ. Γράφει ὠσαύτως τὸν Ἀναστάσιον Λόντιον καὶ τοὺς προσκαλεῖ νὰ μεταβῶσιν ὅλοι εἰς τὸ Ἄργος, διὰ νὰ ὀνομασθῶσι σωτῆρες τῆς πατρίδος. Ἀλλὰ γράφει καὶ τὸν Ὀδυσσεά νὰ ἔλθῃ εἰς Πελοπόννησον, διὰ νὰ συμπράξῃ ὡσαύτως εἰς τὸ νὰ γείνη ἡ ἔνωσις, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι δὲν ἤθελον οὐδὲ ν' ἀκούσωσι κὰν τοῦ Ὀδυσσεῶς τ' ὄνομα, πολὺ μᾶλλον νὰ τὸν ἴδωσι καὶ νὰ συνδιαλεχθῶσι μὲ αὐτόν. Καὶ ἐν τοσοῦτῳ ὁ Ὑψηλάντης ἐπιστρέφει τὴν 21 Φεβρουαρίου ἄπρακτος εἰς Τριπολιτσάν. Ὁ δὲ Κουντουριώτης διακηρύττει ὡς πρόεδρος τὴν 2 Μαρτίου καθέδραν τῆς Κυβερνήτεως τοῦ Κρανιδίου τὸ Ναύπλιον, καὶ διατάττει τὸν φρούραρχον Πάνον Κολοκοτρώνην νὰ ἐτοιμάσῃ τ' ἀναγκαῖα δι' αὐτὴν καταλύματα· πλὴν οὗτος δὲν γνωρίζει τὸν Κουντουριώτην καὶ τοὺς ἐν Κρανιδίῳ ὡς Κυβερνήτην, καὶ μαθὼν ὅτι ἐμελλον νὰ μεταβῶσιν εἰς τοὺς Μύλους, ἔστειλεν αὐτόθι τὸν Βασίλην Ἀναγνωστόπουλον μὲ διακσίους περίπου στρατιώτας, καὶ κατέλαβε τὴν θέσιν. Ὁ Μεταξᾶς εἶχεν ἀναχωρήσει τὴν 5 τοῦ αὐτοῦ εἰς Ναύπλιον, ὅπου ἡ παρουσία του ἦτον ἀναγκαιοτέρα διὰ τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ φυλαχθῇ τὸ φρούριον ἐκεῖνο ἀπὸ ἐπιβουλᾶς. Ὁ δὲ Κουντουριώτης πλεύσας εἰς τοὺς Μύλους ἐπὶ τοῦ πλοίου, ὁ Κίμων, μὲ τὸν Μικούλην τὴν 6 τοῦ αὐτοῦ, ἀφ' οὗ προσεκάλεσε καὶ δεῦτερον τὸν φρούραρχον νὰ ὑπανεστή.

εἰς τὰς διαταγὰς τσου, καὶ αὐτὸς δὲν ἠθέλησε, τὸν κηρύττει τὴν 7 ἀποστάτην καὶ ἐχθρὸν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, καὶ διέταξε νὰ πολιορκηθῇ διὰ ξηρᾶς καὶ ν' ἀποκλεισθῇ διὰ θαλάσσης τὸ Ναύπλιον, διότι καὶ ὁ Ἀνδρέας Λόντος τὸν ἔγραφε τὴν 29 φεβρουαρίου ἀπὸ Κόρινθον νὰ προσκαλέσῃ τοὺς Ποριώτας καὶ νὰ τὸ πολιορκήσῃ, ἐνεργῶν μὲ δραστηριότητα, διότι, ἔλεγεν, ἄν δὲν εὐδοκίμησωμεν ἢ Κυβέρνησις πίπτει, καὶ ἀπολώλαμεν. Ἦδη ὁ Πλαπούτας εὐρίσκετο εἰς Τριπολιτσάν, καὶ στέλλεται ἀπὸ τὸν Κολοκοτρῶνην εἰς Μύλους ἑμοῦ μὲ τὸν Δασκούλιαν Κολοκοτρῶνην, διὰ ν' ἀποκρούσῃ τὴν βίαν διὰ τῆς βίας. Ἄλλ' αὐτοὶ παρῆλθον εἰς Ἄργος, ὅπου χρονοτριβοῦσι συνεννοούμενοι μὲ τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Κουντουριώτου, συντελοῦντες εὐτῷ νὰ ὑπερισχύσῃ αὐτὴ κατ' ἐκείνης τοῦ Μαυρομιχάλη, καὶ ν' ἀρπάσῃ τὴν ἐξουσίαν μὲ τὴν δύναμιν τῶν Νησιωτῶν καὶ Ῥουμελιωτῶν ὁ Κωλέττης καὶ ὁ Μαυροκορδάτος, οἵτινες διακυβεύουσι διὰ τὰ τέλη τῶν σπῆν τῆς πατρίδος, τὴν ὁποίαν ὑπερασπίσθη καὶ ὁ Πλαπούτας κινδυνεύουσαν. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Δικαῖος προσφέρει χρήματα τὸν Βασίλην Ἀναγνωστόπουλον, διὰ ν' ἀφήσῃ τὴν θέσιν τῶν Μύλων, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν προδίδει τὰ χρέη του, καὶ ἐπομένως προσβάλλεται τὴν 8 ἀπὸ τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς ὑπὸ τοῦ Γ. Γιατράκου καὶ Ζαχαροπούλου, ἐπὶ κεφαλῆς χιλίων περίπου στρατιωτῶν μαχομένων, καὶ συνάμα πυροβολεῖται ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θαλάσσης ὑπὸ τριῶν πλοίων πολεμικῶν καὶ τινῶν πυροβολοφόρων, καὶ φονεύονται ὁ σημαιοφόρος του καὶ δύο στρατιῶται. Ἐν ᾧ δ' ἀντιμάχεται γενναίως, εἰδοποιεῖ τὸν Πλαπούταν καὶ τὸν Ἴω. Κολοκοτρῶνην νὰ φθάσωσιν εἰς βοήθειάν του ἀπὸ τὸ Ἄργος, καὶ οὗτοι τὸν ὑπόσχονται μὲν ὅτι θὰ τὸν βοηθήσωσιν, ἀλλ' ἔφθασαν καρὰ καιρὸν, ἐπὶ ταῦτοῦ βραδύναντες, ὅτε ἐκεῖνος, μὴ δυνάμενος ν' ἀνθέξῃ ἐπὶ πλέον, ἀπεχώρησεν εἰς τὸ Σκαφιδάκι. Αὐτοὶ ἤλθον εἰς τοὺς Μύλους, διὰ νὰ συνεννοηθῶσι, φαίνεται, καλλίτερα μὲ τὸν Ἀρχιμανδρίτην, διότι ἐνωθέντες μ' ἐκεῖνον, καὶ πολεμούμενοι τὴν 9 ὑπὸ τῶν ἐναντίων, δὲν ἀντεπολέμησαν ὡς πρὸς πολεμίους, καὶ μάλιστα ἀπέτρεπον τὸν προθυμούμενον ν' ἀντιπολεμῇ Ἀναγνωστόπουλον, καὶ ἐπομένως ἠττήθησαν. Ὑπέστρεψαν δὲ εἰς τὸ Ἄργος, ὅπου μετὰ ταῦτα μετέβη καὶ αὐτὸς ἐπὶ σκοπῷ νὰ πε-

ράση ἐκείθεν εἰς Ναύπλιον· πλὴν, ἐπειδὴ τὸ εἶχον ἤδη πολιωρκη-
 μένον, ἀπῆλθεν εἰς Τριπολιτσάν πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην δμοῦ
 μετὸν Πλαπούταν καὶ τὸν Δασκούλιαν, καὶ δὲν ἐπιστεύετο δια-
 κοινώσας ἰδιοπίστως πρὸς ἐκείνον ὅτι τὸν ἐπιβουλεύουσιν οὗτοι.
 Τότε δὴ ὁ Κουντουριώτης ἐξελθὼν ἀπὸ τὸ πλοῖον μετὰ τοὺς πα-
 ρακολουθοῦντας αὐτὸν βουλευτὰς καὶ ὑπουργοὺς, κατέλαβε τοὺς
 Μύλους, καὶ αὐτόθεν διέθυνε τὰ τῆς Ἑλλάδος. Οἱ δὲ εἰκοσιτρεῖς
 βουλευταὶ μετέβησαν μετ' ὀλίγον εἰς Ἄργος, ὅπου προσεκλήθησαν
 ὑπὸ τοῦ Πλαπούτα, καὶ ἐξακολουθοῦσι νὰ λέγωνται, τὸ βουλευ-
 τικὸν σῶμα τῆς Ἑλλάδος. Τὴν 12 καὶ 23 τοῦ αὐτοῦ ὁ Κουν-
 τουριώτης προκηρύττει εἰς τοὺς φρουροῦντας τὸ Παλαμίδι, τὴν
 Ἀκραναυπλίαν καὶ τὸ ἐπιθαλάσσιον φρούριον στρατιώτας, καὶ
 τοὺς προσκαλεῖ νὰ τὰ παραδώσωσιν εἰς τὴν Κυβέρνησίν του, διὰ
 νὰ λάβωσι τοὺς μισθοὺς των, καὶ νὰ ἐνωθῶσι μετὸν στρατὸν τῆς.
 ἂν δὲ ἀπειθήσωσι, θὰ τιμωρηθῶσι, λέγει, καὶ αὐτοὶ ὡς ὁ ἀπο-
 στατῆς Πάνος Κολοκοτρώνης, καὶ διὰ τῶν χρημάτων θὰ ἐπιτύ-
 χει τὸν σκοπὸν τῶν προκηρύξεών του ἐν μέρει.

Οἱ Ἕλληνες (ὄχι ἀνεξαιρέτως) ἤδη μάχονται διὰ ἑλικῶς συμ-
 φέροντα κατὰ τῶν ἰδίων ἀδελφῶν. Οἱ Ἕλληνες ἔχουσι καλὴν
 ὑπόληψιν εἰς τὸν Κουντουριώτην, καὶ πείθονται πρὸ πάντων διὰ
 τὸν λόγον τοῦ ὅτι εἶναι πλούσιος· φρονοῦσι δὲ ἀφ' ἑνὸς μέρους
 ὅτι, διὰ νὰ φυλάξῃ τὴν ἐξουσίαν, θ' ἀνοίξει τοὺς θησαυροὺς του
 καὶ θὰ τοὺς πλουτίσει· πληροφοροῦνται ἀφ' ἑτέρου ὅτι τὸ δάνειον
 θὰ φθάσει εἰς τὰς χεῖράς του, καὶ μάλιστα ἀφ' οὗ ὁ λόρδος
 Μπαίρων τὸν ἔστειλεν εἰκοσι χιλιάδας δίστηλα διὰ νὰ τὰ λάβῃ
 ἀπὸ τὸ αὐτὸ δάνειον· βλέπουσιν ἐν ταυτίῳ ὅτι ἤρχισε τέως νὰ
 πληρόνῃ μισθοὺς, νὰ δίδῃ βαθμοὺς, καὶ νὰ ὑπόσχηται καὶ ὑπουρ-
 γήματα καὶ χάριτας καὶ πᾶσαν εὐεργεσίαν. Ὁ δὲ Τάκης λέγει
 ὅτι εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τὰ χρήματα εἶναι ἰσχυρότερα παρὰ
 τὰ ὄπλα· διὰ ταῦτα τὸ μέγα μέρος αὐτῶν δὲν δίδουσι πλέον.
 ἀχρόασιν εἰμὴ εἰς τὰς διακηρύξεις καὶ εἰς τοὺς λόγους τοῦ Κουν-
 τουριώτου, καὶ τρέχουσιν ἀγεληδὸν πολεμικοὶ τε καὶ πολιτικοὶ
 πανταχόθεν νὰ τὸν δεῖξωσι τὴν ἀφοσίωσίν των. Μετὸν Κουν-
 τουριώτην ἠνώθη τέλος καὶ ὁ Δ. Πλαπούτας, καὶ διὰ τὴν ἀνιτα-
 χθῆ πρὸς τοὺς Δελιγιάννας καὶ τὸν Κολοκοτρώνην, κάμνει ἐγγρα-

φον συνθήκην σύμμαχίας καὶ ἐπιμαχίας μετὰ τὸν ἐπίσκοπον Βρεσθένης, τὸν Ἀρχιμανδρίτην Δικαῖον, τὸν Ἀσημ. Φωτῆλαν, τὸν Ἀναστ. Λόντον, τὸν Γ. Γιατράκον καὶ τὸν Γ. Δημητρακόπουλον, διὰ νὰ τοὺς βοηθῆ καὶ νὰ βοηθῆται ὑπ' αὐτῶν ἀμοιβαίως. Εἰς τὸν Κουντουριώτην τρέχουσι καὶ ἀπλοῖ στρατιῶται καὶ οἱ ὀδηγοὶ των, οἱ Ῥουμελιῶται μάλιστα, ἀποσπώμενοι ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς των (1), μεθ' ὧν συνηγωνίζοντο μέχρι τοῦδε, διότι θὰ εὐρωσιν ἤδη καὶ στάδιον καταχρήσεων εἰς τὰς ἐμφυλίους ταραχάς, καὶ διατίθενται νὰ κτυπήσωσιν ὡς ἐχθρούς καὶ νὰ φονεύσωσι τοὺς ἕως χθὲς ἀρχηγούς των χρηματίσαντας, καὶ περιθάλψαντας, καὶ προστατεύσαντας αὐτοὺς, νὰ φονεύσωσι τοὺς φίλους των, καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀδελφούς των καὶ συμπατριώτας των, ἂν εὐρεθῶσιν ὑπὸ τὰς σημαίας τῶν ἀντιπάλων τοῦ Κουντουριώτου, ὁ ὁποῖος διὰ ταῦτα καὶ θὰ ὑπερισχύσει.

Ὁ δὲ Τσιώκρης εὐρισκόμενος εἰς Ναύπλιον, διωρίσθη ἀπὸ τὸν Γ. ἀρχηγὸν νὰ κινηθῆ εἰς Κόρινθον μετὰ διακοσίους στρατιώτας, νὰ ἐνωθῆ μετὰ τὸν Γ. Λύκον, καὶ νὰ προσπαθῆσωσιν ἅμωσιν νὰ κυριεύσωσι τὸ φρούριον. Ὅθεν ὀρμήσαντες νυκτὸς, τὸ ἐκυρίευσαν καὶ ἀπέβαλον τὸν Ἰω. Νοταρᾶν, ὡς ὀπαδὸν τοῦ Ζαίμη· ἔμεινε δὲ εἰς αὐτὸ φρούραρχος ὁ Λύκος. Τότε (τὴν 21 Φεβρουαρίου) στρατεύει ὁ Λόντος μ' ἑπτακοσίους μισθωτοὺς Ῥουμελιώτας καὶ ἁμῶν μετὰ τὸν Γεώργιον Κίτσιον καὶ τὸν Νοταρᾶν πολιορκεῖ τὸν Λύκον. Στέλλεται λοιπὸν ὁ Γενναῖος ἀπὸ Τριπολιτσᾶν εἰς βοήθειάν του μετὰ τριακοσίους· στέλλεται κατόπι καὶ ὁ Γρύβας μετὰ ἑβδομηντα· ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ βιάζονται νὰ στραφῶσιν εἰς τὰ ὀπίσω, διότι εἶχε φθάσει ὁ Νικόλαος Πετιμεζᾶς εἰς Καστανιανὴν μετὰ πεντακοσίους ἐναντίον των, ὡς καὶ ἄλλος ἀδελφός του μετὰ διακοσίους εἰς τὸν Ἀγιόργην, ὅτε ὁ Γενναῖος

(4) Ὁ Χρῆστος Παλιογιάννης Ῥουμελιώτης, διετέλει μετὰ τριάντας στρατιώτας ἀπὸ τὸν Νικηταρᾶν, καὶ μ' ἔλεον ὅτι τὸν ἐσέβητο καὶ τὸν ἠγάπα πολὺ, ἅμ' ἀπεσθᾶς ὅτι ὁ Κουντουριώτης πληρῆναι μισθοῦς, τὸν ἐγκατέλειπε καὶ ἔδραμεν εἰς τοὺς Μύλους, ὅταν θὰ ἐπιστρέψει μετ' ὀλίγον νὰ τὸν πολιορκήσῃ. Ὁ Ἰψηλάντης, δυνάμενος εἰς τὸ πνεῦμά του, τὸν ἠμίλει, τὸν παρακαλεῖ, τὸν παριστάνει· ὅτι δὲν εἶναι τίμιον ν' ἀφῆσιν τὸν ἀρχηγὸν του· ἀλλὰ δὲν ἔμπορεῖ νὰ τὸν πείσῃ· ὁ Χ. Παλιογιάννης ἔφυγε· τοῦτ' αὐτὸ πρᾶττοι καὶ ἄλλοι πολλοί.

ἔμεινε μ' ὀγδοῆντα μόνον, διότι ὁ Χ. Χρῆστος μ' ἑκατὸν σαράντα Βουλγάρους, καθὼς καὶ οἱ Ῥουμελιώται Μακρυγιάνης, Ἀναστάσιος Χορμόδας, Σχήπης καὶ ἄλλοι μὲ ὀγδοῆντα περίπου, ἀκούσαντες τὰς διαταγὰς τοῦ Κουντουριώτου, ἐλειποτάκτησαν καὶ κατετάχθησαν ὑπὸ τὰς σημαίας του. Οἱ δὲ φρουροῦντες εἰς τὴν Ἀκροκόρινθον βλέποντες ὅτι δὲν ἤρχετο δύναμις εἰς βοήθειάν των, καὶ μὴ ἔχοντες τροφάς, τὴν 21 Μαρτίου τὴν παρέδωκαν εἰς τὸν παρὰ τοῦ Κουντουριώτου διωρισμένον φρούραρχον Γ. Κίτσιον, καὶ ἀνεχώρησαν. Ὁ δὲ Ιω. Νοταρᾶς γράφει τὴν 22 εἰς τὸ Νομοτελεσιτικὸν τοῦ Κουντουριώτου: ἀκουσίως ὁ Μακρυγιάννης εὗρίσκετο εἰς τὸν Γεωταῖον, καὶ ἤδη κατετάχθη ὑπὸ τὴν σημαίαν μου, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον θὰ τὸν ἀφήσει καὶ αὐτόν. Ὁ δὲ Ἀνδ. Λόντος ἔγραψεν εἰς τὸ εἰρημένον Νομοτελεσιτικὸν ὅτι, Ἕλλην καὶ Χρυσὸς ἔγειναν συνώνυμα, καὶ ὅτι ὠμίλησε μὲ τὸν Κανέλλον Δελιγιάννην καὶ τὸν εἶδεν εὐκαμπτον πρὸς τὸ μέρος των, καὶ ἂν ἦτον ὑπόνοια ὡς πρὸς τὸ πιστὶ τοῦ Πλαπούτα, νὰ ληθῆ φροντίς ὑπὲρ τοῦ Κανέλλου. Συγχρότως ἀπεσκήρτησαν ἕως ἑξακόσιοι ἐκ τῶν χιλίων ἑκατὸν περίπου στρατιωτῶν, οἵτινες συνεκρότουν τὴν φρουρὰν τοῦ Ναυπλίου ὑπὸ τὸν Πάνον Κολοκοτρώνη, καὶ ἀπῆλθον εἰς τὸν Κουντουριώτην, ὅστις, εἰσηγούμενος ἀπὸ τὸν Κολέττην, δραξάμενον ἤδη τὴν εὐκαιρίαν νὰ λάβῃ ἐπιβροχὴν καὶ δύναμιν ὀπλων εἰς τὴν Ῥούμελην, κατατάττει ὑπὸ μισθὸν ἕως δώδεκα χιλιάδας Ῥουμελιώτας, καὶ ἐπιδαφιλεύει πρὸς ἅπαντας τοὺς βαθμοὺς, ὅτε πᾶς τις, καὶ ὁ τυχὼν, παρουσιαζόμενος καὶ προβάλλων νὰ στρατεύσῃ ἐναντίον τῶν εἰς Τριπολιτσάν, διορίζεται στρατηγός, ἀντιστρατήγος, χιλιάρχος καὶ λ., καὶ ἐν ᾧ ὑπόσχεται ἑκατὸν, ἔχει μόνον δεκαπέντε στρατιώτας ὑπὸ τὴν ὄδηγιάν του (διότι δὲν ὑπάρχει ἐπιθεωρητὴς νὰ τοὺς ἀριθμῆσῃ καὶ νὰ παρατηρήσῃ ἂν ἔχη τοὺς ἑκατὸν ἢ ὄχι), καὶ κατατρώγει τοὺς μισθοὺς, τὰς μερίδας ἄρτου καὶ τὰ σιτηρέσια τῶν ὀγδοῆντα πέντε ἀνυπάρκτων ὁ ἴδιος. Ἐξοικονομεῖ δὲ καὶ τοὺς ἀξιοματικαὺς καὶ τοὺς στρατιώτας, πληρόνων εἰς αὐτοὺς μέρος τῶν μισθῶν των, καὶ τοιοῦτοτρόπως κινεῖ ἀρκετὴν δύναμιν κατὰ τῶν ὑπεναντίων του. Διορίζει καὶ τὸν Ὑδραῖον Κυριακὸν Σκούρτην στρατηγόν, ὅστις ἤδη καλῶς

πέτ με δύο χιλιάδας τὸ Ναύπλιον, ἔχων καὶ τὸν Χ. Χρῆστον καὶ τοὺς Κρανιδιώτας εἰς Ἄργος, καὶ διατάττει τ' ἄλλα στρατεύματα νὰ κινηθῶσιν εἰς Τριπολιτσάν.

Περὶ τὰ τέλη Μαρτίου ἔρχονται αὐτόθι ὁ Γεώργιος Γιατράκος, ὁ Ντσανετάκης Γρηγοράκης, ὁ Ἀναγνωστιαῆς, ὁ Π. Ζαφειρόπουλος, ὁ Π. Κεφάλας, ὁ Νικήτας Δικαῖος ἢ Φλέσιας, ὁ Β. Πετιμεζᾶς, ὁ Θ. Ζαχαρόπουλος, ὁ Χριστόδουλος Μέξης (ὁ καὶ Ποριώτης), ὁ Ἀνδρέας Λόντος, ὁ Ἰω. Νοταρᾶς, ὁ Δημ. Μελετόπουλος καὶ ἄλλοι, καὶ πολιορκοῦσι τὴν Κυβέρνησιν μ' ἄρκετὰ στρατεύματα Ῥουμελιωτῶν καὶ Πελοποννησίων. Ἡλπίζον δὲ νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν πόλιν ἀμέσως, διότι ὁ Λόντος ἔγραψε τὴν 20 Μαρτίου εἰς τὸ Νομοτελεστικὸν τοῦ Κρανιδίου: «οἱ Τριπολιτσιῶται ἔχουσι κεκρυμμένα τὰ ὄπλα των διὰ τὸν φόβον μὴ τοὺς τὰ ἐπάρωσιν οἱ ἀποστάται, καὶ ἅμα φθάτη ἔξωθεν στρατὸς τῆς Κυβερνήσεως, θ' ἀνοίξωσι τὰς Πύλας νὰ τοὺς ἐμβάσωσι.» Τὴν δὲ 24 γράφει: «χθὲς ἐπλησίασα εἰς τὴν ἐπαρχίαν Τριπολιτσᾶς, καὶ συνεννοήθην μὲ τὸν Γιατράκον νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν πόλιν. Σήμερον τὸ πρωὶ ἔφθασα εἰς τὴν ὁποίαν ἐνεπιστεύθην θέσιν· ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Τριπολιτσιῶται μᾶς ἠπάτησαν, καὶ ὁ ληστής (ἐνωῶν τὸν Κολοκοτρώνην) (1) ἔλαβε τὰ ὄπλα των, δὲν ἠδυνήθημεν νὰ εἰσβάλωμεν· ἀλλὰ πολιορκοῦμεν σιενὰ τοὺς ἀποστάτας. Τὴν 21 τοῦ αὐτοῦ ἔγραφεν: «ἔλαβον γράμματα ἀπὸ τὸν Ζαΐμην καὶ σᾶς τὰ στέλλω. Οἱ κακόφρονες ἐλπίζουσι διὰ τῆς συγγενείας τῶν Δελτιγιαννῶν νὰ τὸν φθείρωσι. Τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν· ὁμως στείλατέ μας χρήματα.» Καὶ δὲν εἶναι ἀληθινόν ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης ἔλαβε τὰ ὄπλα τῶν Τριπολιτσιωτῶν· ἠπάτησαν δὲ τινες τῶν πατριαστῶν τὸν Λόντιον, καὶ τὸν ἐβεβαίωσαν ὅτι οἱ Τριπολιτσιῶται ἤθελον ἀνοίξει τὰς Πύλας· αὐτοὶ ὁμως (ἐξαιρέσει ὀλιγίστων) δὲν ἦσαν μὲ τὸ πνεῦμα τῆς Ἀγγλικῆς πατρίας, καὶ δὲν ἤθελον ἄλλως, ἀνοίγοντες τὰς πύλας τῆς πόλεως, νὰ βάλωσι πῦρ, νὰ καύσωσιν οἱ ἴδιοι τὰς οἰκίας των. Ὁ δὲ Λόντος τοιαῦτα γράφων, ἀφ' ἐνὸς ἐθάρρυνεν ἐπελπίζων τὸ Νομοτελεσι-

(1) Ἐμπρωμένος ἀπὸ τὸ πάθος ὁ Λόντος σήμερον, ὀνομάζει ληστὴν τὸν ἐξολοθρευτὴν τῶν τυράννων, τὸν ἐνάρετον Κολοκοτρώνην. Μετ' οὐ πολὺ θὰ καθυποβά-
 ρῃ αὐτὸν εἰς τὰς διαταγὰς του· οὕτω θὰ τὸν κηρύξει σωτήρα.

κόν τοῦ Κρανιδίου ἢ τοὺς Νησιώτας ὅτι, εἶχεν ὄλας τὰς εὐ-
 κολίας νὰ καταλύτῃ τὴν ἐν Τριπολιτοῦ Κυβέρνησιν, καὶ ἀφ'
 ἑτέρου χρημάτων ἕνεκα τοὺς ἐφόβιζεν ὅτι, οἱ κακόφρονες ἤλι-
 ζον νὰ φθείρωσι τὸν Ζαΐμην, καὶ τέλος τοὺς ἐζήτει τὰ χρήματα,
 διότι τὰ χρήματα καὶ μόνον τὰ χρήματα, θὰ τὸν ἀναδείξωσι
 νικητὴν. Εἰς Τριπολιτοῦ ἤδη εὐρίσκονται ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ
 Νικηταρᾶς, ὁ Κανέλλος Δελιγιάννης καὶ ὁ Γρύβας, πρὸ μικροῦ
 ἔλθων ἀπὸ τὴν Μεσσηνίαν, ὅθεν ἦλθον εἰς βοήθειαν τούτων ὁ, τε
 Δημ. Παπατσιώνης, ὁ Μητροπέροβας, ὁ Γγρίντσαλης καὶ ἄλλοι
 μὲ χιλίους πεντακοσίους Πελοποννησίους, καὶ κατεσκηνώθησαν
 ἔξω τῆς πόλεως. Ὁ δὲ Πλαπούτας φαίνεται οὐδέτερος. Ὁ Κο-
 λοκοτρώνης προβάλλει νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὰς πέριξ ἐπαρχίας νὰ συ-
 νάξῃ καὶ ἄλλα στρατεύματα, καὶ ν' ἀντιπολιορκήσῃ τοὺς πολιορ-
 κοῦντας τὴν Κυβέρνησιν· πλὴν αὕτη φοβουμένη τῶν κατοίκων τὴν
 ἑταιρίαν, δὲν τὸν ἀφήνει, καὶ ἐκεῖνος μάχεται μὲ τὰς ἐνούσας
 δυνάμεις, καὶ ἤδη γίνονται καθ' ἡμέραν ἀψιμαχίαι. Ὁ δὲ Νι-
 κηταρᾶς ἐξέρχεται κατὰ τῶν πολιορκούντων· ἀλλὰ δὲν εἶναι ὁ
 πολεμῶν τοὺς Τούρκους Νικηταρᾶς, διότι τὸν καταλαμβάνει
 φρίκη συλλογιζόμενον ὅτι θὰ χύσει ἀδελφικὸν αἷμα ἀμυνόμενος,
 ἐν ᾧ ἡ ἐπιτεθειμένη ἀγγλικὴ πατρία, ἣτις εἶναι καὶ βιαία ὡς
 εἰς τὴν ἀνομίαν στηριζομένη, δὲν φείδεται οὐδὲ τῶν ἀναγκαιο-
 τάτων εἰς τὴν πατρίδα ὑποκειμένων (1). Ἀφ' οὗ ἔκαμε τὸ πρῶ-
 τον βῆμα ἐναντίον τῆς νομίμου ἐξουσίας τοῦ ἔθνους, ἀνάγκη νὰ
 κάμῃ ὄλα τὰ λοιπὰ ὅσα προσαπαιτοῦνται, νὰ μεταχειρισθῇ ὄλην
 τὴν βίαν, πράττουσα ὄλα τὰ συντελοῦντα πρὸς τὸν σκοπὸν θε-
 μιτὰ καὶ ἀθέμιτα, καὶ νὰ ἐξοντώσῃ τοὺς ἐνδεδυμένους τὴν ἐξου-
 σίαν αὐτὴν, διὰ νὰ τὸν φέρῃ εἰς πέρας, διότι εἰς ὄλα τ' ἀναντία
 θὰ ἐξοντωθῇ ἀφεύκτως ἢ ἰδίᾳ. Πρὸς τοῦτο μεταχειρίζεται καὶ
 ὄλας τὰς ραδιουργίας· καὶ γράφει ὁ Ἀνδρέας Ζαΐμης τὸν Ἀναγ.

(1) Ἐξω τῆς Πύλης τοῦ Σαραγίου ἦτο κατεσκηνωμένος ὁ Λόντος. Ὁ Π. Μαυ-
 ρομιχάλης κατόκει εἰς τὴν κατ' ἐκείνην τοῦ Ναυπλίου οἰκίαν τοῦ Μουσταφάμπεϊ.
 Οἱ ὑπὸ τὴν σημαίαν ἐκείνου στρατιῶται βλέπουσι τοῦτον περιπατοῦντα εἰς τὸ δω-
 μάτιόν του, καὶ τις τουφεκίζει, καὶ τὸ βόλιον περᾶ τόσῳ πλησίον ἀνω τῆς κεφα-
 λῆς του, ὥστε παραχθῆς ἐφώναξεν ὡς ἂν ἐπιπλήττων τὸν Λόντον: τὸ γὰρ πρῶτον
 τοῦ ἔθνους θὰ φονεύσει! ἀλλὰ τίς τὸν θεωρεῖ ὡς πατέρα τοῦ ἔθνους;

Δελιγιάννην ν' ἀσφαλίσῃ τὴν οἰκογένειάν του, κατοικοῦσαν εἰς Τριπολιτσάν, διότι, λέγει, θὰ κυριεύσωσι τὴν πόλιν ἐξ ἐφόδου τὰ στρατεύματα, καὶ θὰ γείνει τοιαύτη σφαγὴ ὅποια ἔγεινεν εἰς τὸν ἔσπερινόν τῆς Σικελίας. Ὁ Δελιγιάννης κοινοποιεῖ τὰ γραφέντα ὑπὸ τοῦ Ζαΐμη, καὶ προξενεῖ φόβον, καὶ συντελεῖ εἰς τὸ νὰ θριαμβεύσωσιν οἱ ὑπεναντίοι ῥαδιουργοῦντες, ὅτε διεδόθη δι καὶ οἱ Τριπολιτσιῶται, κινδυνεύοντες νὰ πάθωσιν ἀπὸ τοὺς πολιορκητὰς, ὡς ἔπαθον καὶ ἀπὸ τοὺς πολιορκημένους, ἦσαν διατεθειμένοι νὰ εὐκολύνωσι τὴν ἐφοδὸν ἐκείνων, καὶ νὰ συνεργήσωσιν εἰς τὴν καταστροφὴν τούτων. Ἐπομένως οἱ συνιστῶντες τὴν ἐν Τριπολιτσᾷ Κυβέρνησιν, ἀφ' οὗ συνεκάλεσαν τὸ ἔθνος εἰς συνέλευσιν καὶ δὲν ἠκούσθησαν, καὶ ἀφ' οὗ μετεχειρίσθησαν ὅλους τοὺς τρόπους διὰ νὰ συμβιβασθῶσι τὰ πράγματα καὶ ἀπέτυχον, φοβούμενοι μὴ πάθωσι χειρότερα ὄντες ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐταίρων τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ ἄλλως μὴ ἀνεχόμενοι νὰ πάθωσιν ἕνεκα τῆς ἐπιμόνου ἀντιστάσεως τῶν πολλοὶ ἀθῶοι ἐκ τῶν κατοίκων, ἀπεφάσισαν νὰ ὑποχωρήσωσι καὶ νὰ τὴν διαλύσωσι, καὶ τὴν 3 Ἀπριλίου ἐξεληθόντες ἀνεχώρησαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς τὰ ἴδια, μὲ σκοπὸν νὰ κινήσωσιν ἐπομένως τὰς ἐπαρχίας ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Κρανιδίου. Ἐξήλθον δὲ ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ μὴ καταλάβωσι στρατιωτικῶς οἱ ὑπεναντίοι τὴν Τριπολιτσάν· ἀλλ' οὗτοι παρασπονδήσαντες, ἅμ' ἀφ' οὗ ἀνεχώρησαν ἐκεῖνοι, εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν μ' ὅλους τοὺς στρατιώτας τῶν καὶ τὴν κατέλαβον. Πρὸ δύο ἡμερῶν (τὴν πρώτην Ἀπριλίου), ὁ Λόντος, ὁ Γιατράκος καὶ ὁ Κεφάλας ἔγραφον εἰς τὸ Νομοπελοποννησιακὸν τοῦ Κρανιδίου: «βοήθεια ἔρχεται πανταχόθεν εἰς τοὺς ἐγκλειστοὺς· πρὸς ἡμᾶς δὲ οὐδεμίαν στέλλεται αὐτόθεν, καὶ οἱ στρατιῶταί μας ἤρχισαν νὰ λειποτακτῶσι διὰ τὸ πάσχα» ἄρα ἐβιάσθησαν νὰ συμφωνήσωσι μὲ τοὺς ἐγκλειστοὺς, φοβηθέντες ἀπὸ τὴν ἐπελθοῦσαν εἰς αὐτοὺς βοήθειαν· ἀλλὰ τὴν 3 τοῦ αὐτοῦ ἔγραψαν οἱ ἴδιοι: «ἐδώκαμεν δίοδον εἰς τοὺς ἐν Τριπολιτσᾷ, καὶ ἔφυγον χωρὶς κἀμμίαν συμφωνίαν, ἀλλὰ νὰ διαλυθῶσιν ἀπερχόμενοι εἰς τὰς οἰκίας των» ὅ ἐστι μετὰ χειρὶς καὶ τὸ ψεῦδος ὡς τὸ πρῶτον ὄπλον τῆς ἐπιτιθεμένης φατρίας. Ἡ δὲ Κυβέρνησις τοῦ Κρανιδίου τὴν 4 διεκήρυξε τὰ μέλη τῆς διαλυ-

θείσης Κυβερνήσεως ἀνάρτας, καὶ προσεκάλεσε τοὺς Ἕλληνας νὰ τοὺς συλλάβωσι καὶ νὰ τοὺς παραδώσωσιν εἰς τὴν ἐκδίκησιν τῶν νόμων. Καί: ποῖοι ἤθελον συλλάβει τὸν Μαυρομιχάλην, τὸν Σ. Χαρχαλάμπους, τὸν Κολοκοτρώνη, τοὺς Δελιγιάννας καὶ τοὺς ἄλλους, καὶ τοὺς παραδώσει εἰς τὴν ἐκδίκησιν τῶν νόμων; Ἄν ἀπολύσωσιν ἔμως ὅλην τὴν Ῥουμελίην κατ' αὐτῶν, καὶ ἂν μὲ τοὺς Ῥουμελιώτας λάβωσι μέρος καὶ οἱ πλείοτεροι Πελοποννήσιοι, τότε συλλαμβάνονται καὶ στέλλονται εἰς τὴν ἐκδίκησιν τῶν νόμων, ἢ καθυποβάλλονται οἰκοθεν προσερχόμενοι εἰς τοὺς νόμους, ὡς τοῦτο καὶ θὰ γέινει μετὰ ταῦτα. Δὲν ἦτον ἄρα τῆς φρονήσεως, ὅταν, καὶ ἂν οὐ ἐνίκησαν, δὲν ἠδύναντο νὰ τοὺς καθυποβάλωσιν εἰς τὴν ἐκδίκησιν τῶν νόμων, νὰ μεταχειρισθῶσι τὴν βίαν, διὰ νὰ τοὺς ἀφαιρέσωσι τὴν ἐξουσίαν. Ἦτο δ' ἐντιμον καὶ συμφέρον διὰ τὸν Κουντουριώτην νὰ τοὺς τὴν ἀφαιρέσῃ ἢ ἐθνικῆ συνέλευσις, τῆς ὁποίας αἱ πλείονες ψῆφοι ἤθελον τὴν παραδώσει εἰς τὸν Κουντουριώτην αὐτὸν, καὶ τὸν ἀναδείξει νόμιμον ἀρχηγὸν τοῦ ἔθνους· ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν δὲν θέλει οὐδ' αὐτὸς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν, διότι δὲν τὴν θέλουσιν οἱ ἄλλοι, φοβούμενοι μὴ καταδικασθῶσι διὰ τὰς παρανομίας των καὶ ἀποκλεισθῶσιν ἀπὸ τὰ πράγματα. Ἐν τσοούτῳ, ἂν ὁ σφετερισμὸς τῆς ἀρχῆς δύναται νὰ ὀνομασθῇ νόμιμος, τοῦ Κρανιδίου ἢ παρὰνομος Κυβέρνησις ἐνομιμοποιήθη, ὑπερισχύσασα διὰ τῶν ὅπλων καὶ καταβαλοῦσα τὴν νόμιμον. Ἡ δ' ἀνταρσία τὴν κατεπολέμησεν ὡς ἀνταρσίαν, καὶ οἱ ἄρπαγες τῆς ἐξουσίας θὰ χαρίσωσιν ἐπομένως ἀμνηστίαν εἰς τοὺς ἀφαιρεθέντας τὴν παρακαταθήκην τοῦ ἔθνους καὶ κηρυχθέντας ἀνάρτας, ἐν ᾧ, ἂν οὗτοι ἤθελον νικήσει, ἔπρεπε νὰ τιμωρήσωσιν ἐκείνους ὡς ἐσχάτης προδοσίς ἐνόχους. Τὸ δ' ἔθνος ἔπαθε καὶ ἄλλο κακόν· τὰ ἔγγραφα τοῦ Νομοτελεστικοῦ τῆς τε πρώτης καὶ τῆς δευτέρας περιόδου εὐρίσκοντο ἀποτειθειμένα εἰς τὸ κατάλυμα τοῦ Μαυρομιχάλη, ὅστις τὰ εἶχεν ἀφήσει, ἀντὶ νὰ τὰ ἐπάρῃ εἰς τὴν Μάνην νὰ τὰ φυλάξῃ, ὡς εἶχεν ἀποφασίσει. Εἰς τὸ αὐτὸ κατέλυσε καὶ ὁ Λόντος· οἱ δὲ στρατιῶταί του τὰ εὐρίσκουσι καὶ τὰ κατασκορπίζουσι καὶ ἀφνίζουσι τὰ πλείοτερα. Ὁ Λόντος δὲν ἔλαβε πρόνοιαν νὰ τὰ φυλάξῃ· καὶ τὸ παράδοξόν ἐστι ἐξέλιπον ὅλα σχεδὸν ἐκεῖνα

τοῦ καθαιρεθέντος Νομοτελεστικοῦ, ἐπὶ σκοπῷ ἴσως νὰ μὴ εὐ-
ρεθῶσιν αἱ πράξεις του εἰς τ' ἀρχεῖα τοῦ ἔθνους (1), καὶ νὰ ἐπι-
κυρωθῶσιν ὅσα κατ' αὐτοῦ ἐξετοξεύθησαν ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς
φατρίας.

Ἄλλὰ ἰθὺς ἠσυχάσωσιν οἱ σφετερισθέντες τὴν ἐξουσίαν διὰ
τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, καὶ θ' ἀρχίσωσι νὰ ἐκπληρῶσι τὰ πρὸς
τὴν πατρίδα χρέη των, μὴ ἀπασχολούμενοι ἀπὸ ἐμφυλίους τα-
ραχάς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ ἀφ' οὗ αὐτοὶ ἔδωκαν τὸ παράδειγμα
τοῦ διὰ τῶν ὄπλων σφετερισμοῦ τῆς ἀρχῆς, θὰ τοὺς μιμηθῶσι
καὶ οἱ ὑπεκταντίοι, διότι ἔχοντες καὶ αὐτοὶ δύναμιν ὄπλων, θὰ
προσπαθῶσιν διὰ τῶν ὄπλων νὰ ἐπαναλάβωσιν ὅ,τι διὰ τῶν
ὄπλων ἀπέβαλον. Καὶ ἀφ' οὗ ὁ Κουντουριώτης μετεχειρίσθη τὴν
βίαν διὰ ν' ἀναβῆ τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος, ἰδιαίτερον ὁ Κολοκοτρῶ-
νης νὰ μὴ τὴν μεταχειρισθῆ, διὰ νὰ τὸν καταβιβάσῃ; ἄρα ἡ ἐθνικὴ
συνέλευσις, καὶ ὄχι τὸ δικαίωμα τοῦ ἰσχυρατέρου, ἔπρεπε ν' ἀπο-
φασίσῃ διὰ τὰ πράγματα, ἀφ' οὗ ἐφθασαν εἰς ἐκείνην τὴν λυπηρὰν
κατάστασιν. Κατὰ μεσοῦντα τὸν Ἀπρίλιον ὁ Κωνσταντ. Πετι-
μεζᾶς, Ἀσημάκης Σκαλοτσᾶς, Σταῦρος Σαρδελιάνος, Χρυσανθά-
κης Χρυσανθακόπουλος καὶ ἄλλοι εἰσβάλλουσιν εἰς τὴν πόλιν τῶν
Καλαβρυτινῶν, ὡς ἀνήκοντες εἰς τὴν φατρίαν τοῦ Χαλαλᾶμπους,
κατέλαβον ὄχυράς τινας οἰκίας μ' ἀρκετοὺς στρατιώτας, καὶ πε-
ριέμενον καὶ ἄλλην δύναμιν στρατευμάτων ἀπὸ τὴν Καρύταιναν,
διὰ ν' ἀντιπερισπάσωσι τὸν Ζαΐμην, ὅτε ὁ μὲν Κολοκοτρῶνης
ἔμελλε νὰ προσβάλλῃ τὴν Τριπολιτσάν, οἱ δὲ Μαυρομιχάλοι ἄλλας
ἐπαρχίας. Ἀπεκλείσθησαν δ' ἀπὸ τὸν Ζαΐμην καὶ ἰὸν Βασιλὴν
Πετιμεζᾶν μὲ τοὺς ἀδελφούς του, καὶ ἀντέστησαν μίαν καὶ ἡμί-
σειαν ἡμέραν, καὶ ἐπειδὴ δὲν τοὺς ἐστάλη βοήθεια ὑπὸ τοῦ Κο-
λοκοτρῶνη, ἔφυγον εἰς Ἀγιαλαύραν τὴν νύκτα τῆς 17, ἀφ' οὗ
ἐφόνευσαν ἑπτὰ καὶ ἐπλήρωσαν πολλοὺς ἐκ τῶν ὑπεκταντιῶν, οἱ-
τινες εἰς ἀντεχθίστην διήρπασαν τὴν οἰκίαν τοῦ Μουρτογιάννη.

(1) Ἀπόλοντο καὶ τὰ ἔγγραφα τῆς πελοποννησιακῆς Γερουσίας. Ἀφ' οὗ αὕτη
διελύθη, τὰ παράλαβον ἐγὼ καὶ τὰ ἐφόραξα ἄχρις οὗ συνειστήθη εἰς Τριπολιτσάν
ἡ Κυβέρνησις τῆς 6. περιόδου. Τότε ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν μὲ τὰ ἐξήντητες
καὶ τὰ ἔλαβεν εἰς τὴν ἐξουσίαν του· ἀλλὰ δὲν ἐφρόντισε νὰ τ' ἀσφαλίσῃ καὶ θὰ τὰ
καύσωσιν ἐπομένως οἱ Τούρκοι.

Ἕναι δὲ παράξενον ὅτι ὁ Ζαΐμης ἔγραψε τὸν Κουντουριώτην νὰ τιμωρήσῃ ἐκείνους ὡς ταραξίαις, καὶ νὰ τοὺς καθαιρέσῃ τῶν στρατιωτικῶν βαθμῶν των, ὡς ἂν εἰ ἀπετείνετο πρὸς Κυβέρνησιν πεπαγωμένην, καθιερωμένην ἀπὸ τὸν χρόνον, καὶ δυναμένην νὰ τιμωρήσῃ ἀποτελεσματικῶς τοὺς ἀτάκτους καὶ παρανομοῦντας. Ἡ Κυβέρνησις αὕτη ἤδη καταδιώκει τοὺς ἐναντίους τὲ φρόνημα· καὶ ἐπειδὴ μεταξὺ τῶν στρατιωτικῶν τῆς ἐπαρχίας Τριπολιτσᾶς ὁ Ἀλέξης Νικολάου ἀπὸ τὸ Λεβίδι ἦτο τοιοῦτος, διειάχθη ὁ Χριστόδουλος Ποριώτης καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸ χωρίον του νὰ τὸν συλλάβῃ. Ἀφ' οὗ δὲ εἶδεν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ κατορθώσῃ, τὸν ἠπάτησε καὶ τὸν ἔπεισε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πρωτεύουσαν, διὰ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν ὁποιάν οἱ πολῖται ἐμελλον νὰ συγκροτήσωσι συνέλευσιν διὰ τὰ τοπικά των πράγματα· εἰσῆλθε δὲ μ' ἑκατὸν πενήντα στρατιώτας, καὶ ἐκήρυξε μάλιστα ὅτι δὲν ἀνεγνώριζε τὴν Κυβέρνησιν. Τὴν 19 Ἀπριλίου ἐτοιμαζόμενον ν' ἀναχωρήσῃ ὤρμησαν ὁ βῆθις Ποριώτης, ὁ Κυριακούλης Ἀργυροκαστρίτης καὶ ὁ Νικήτας Δικαῖος μὲ τοὺς ἔγκατοίκους τῆς φαιρίας των εἰς τὸ κατάλυμά του, καὶ ἀφ' οὗ ἐπλήγωσαν τινὰς τῶν στρατιωτῶν του, ἀφώπλισαν καὶ ἐκείνον καὶ τὸν δυόφρονα αὐτοῦ Κοκόνην ἀπὸ τὸ Πικέρι, καὶ τοὺς ἔστειλαν εἰς τὸν Κουντουριώτην νὰ τιμωρηθῶσιν· ὑποπτεύουσι δὲ τὸν Ῥῆγαν Παλαμίδην καὶ τὸν γέροντα Ἀναγνώστην Χρηστακόπουλον, τοῦ ὁποῦ οὗ υἱὸς ἔγεινε πέρυσι βουλευτὴς ἀντὶ τοῦ Βάρβογλου, ἔστειλαν ἐκτελεστικὴν δύναμιν, καὶ τοὺς συνέλαβε νυκτὸς, καὶ τοὺς ἀπήγαγεν εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Κουντουριώτου ὡς εἰς φυλακὴν, τὸν μὲν κατηγορηθέντα ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν ὡς ταραξίαν, καὶ βλαδιούργον, καὶ ἀντιπράττοντα εἰς τὴν Κυβέρνησιν, τὸν δὲ κρατηθητόμενον εἰς τὸ πλοῖον ὡς δμηρον τοῦ υἱοῦ του κατηγορηθέντος ὡσαύτως ὡς ἀντιπράττοντος. Ἀφ' οὗ δὲ ἐφυλακίσθησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ πλοῖον, διωρίσθη ἐπιτροπὴ καὶ τοὺς ἀνέκρινε καὶ δὲν εὔρεν ὕλην καταδιώξεως ἐναντίον των· διὰ τοῦτο καὶ ἀπελύθησαν. Ὁ δὲ Ῥῆγας Παλαμίδης καὶ εὐηργετήθη ἀπὸ τὸν Κουντουριώτην, καὶ ἐπεκυρώθησαν οἱ λογαριασμοὶ του ὡς φρονιστοῦ εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ πεπτωκότος Νομοτελεστικοῦ, διότι τὸν παρέστησεν ὅτι ἀντέπραπτε μάλιστα κατ' αὐτοῦ τούτου εἰς Τριπολιτσάν. Ὁ Ζαΐμης ἠτοιμάζετο, ὡς ἔλεγε,

στρατολογῶν διὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Π. Πατρῶν· ἀλλὰ μετίβη εἰς Τριπολιτσάν, ἠνώθη μὲ τὸν Λόντον, καὶ ἀμφοτέρωθεν ἔλαβον μέτρα διὰ νὰ στερεώσωσι τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Κουντουριώτου. Ὁ Ζαΐμης δὲν ἠθέλησε νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν του εἰς τὸ Νομοτελεστικόν, διότι ἴσως δὲν ἐφαντάζετο, ὡς τῆς Ἀγγλικῆς φαρτρίας πρωτοστάτωρ, νὰ μείνῃ πάλιν ἀπλοῦν μέλος αὐτοῦ. Ὅθεν ἀντὶ τοῦ Ζαΐμη διωρίσθη μέλος τοῦ Νομοτελεστικοῦ ὁ Ἀναγνώστης Σπηλιωτάκης· ἐκεῖνος δὲ προτιμᾷ τὴν δύναμιν τῶν ὀπλων, νομιζῶν ἐνδοξότερον, ἀντὶ νὰ ᾖναι μέλος τῆς Κυβερνήσεως, νὰ ῥίπτῃ τὰς Κυβερνήσεις τῆς Ἑλλάδος διὰ τῶν ὀπλων, καὶ νὰ ἐγείρῃ ἄλλας κατὰ ἀρέσκειαν· πλὴν· δὲν συλλογίζεται δι, ἀν αἱ Κυβερνήσεις συσταίνονται ὄχι διὰ τοῦ νόμου, ἀλλὰ διὰ τῶν ὀπλων, ἔπεται νὰ μὴ ἔχῃ μήτε πατρίδα μήτε Κυβέρνησιν;

Ἦδη ἀρχίζουσι τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τ' ἀποτελέσματα. Ὁ δὲ Κουντουριώτης, ὅστις ἐμβαίνει εἰς τὸ πολιτικόν του στάδιον διὰ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ᾔτον, ὡς φαίνεται, προωρισμένος νὰ προεδρεύῃ, ὅτε τὸ ἔθνος θὰ πάθει ὄλα τὰ κακὰ, καὶ θὰ καταστήσῃ εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ νὰ ἐκλείψῃ καὶ πάλιν ἀπὸ τὸν πολιτικὸν ἂν ὄχι καὶ ἀπὸ τὸν φυσικὸν κόσμον. Πρὸ πάντων, ἐξ αἰτίας τοῦ ἐμφυλίου πολέμου δὲν θὰ κυριεύσωσι τὸ φρούριον τῶν Π. Πατρῶν οἱ Ἕλληνες. Πρὶν διαλυθῇ εἰς τ' ἄτομά της ἡ ἐν Τριπολιτσᾷ Κυβέρνησις, ἐστάλη ἄνθρωπος (1) ἀπὸ τοῦ εἰς Π. Πάτρας εὐρισκομένου Λαλιώτας, καὶ ἐπρόβαλεν εἰς αὐτὴν νὰ τοῦς χορηγήσῃ διακοσίας χιλιάδας γροσίων τουρκικῶν, καὶ νὰ παραδώσωσι τὸ φρούριον τὸν Κολοκοτρῶνην· ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις καὶ ὁ Κολοκοτρῶνης ἤδη ἐπολιορκούντο· ἐπομένως καταδιώκονται ὡς ἀνάρται, καὶ ἀπειλοῦνται νὰ συλληφθῶσι καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως ἐκείνης καὶ νὰ τιμωρηθῶσιν· ἄρα δὲν δύνανται νὰ ἐνεργήσωσι τίποτε περὶ τοῦ φρουρίου ἐκείνου, καὶ οἱ Ἕλληνες δὲν θὰ εὕρωσι πλέον τοιαύτην εὐκαιρίαν νὰ τὸ κυριεύσωσιν. Ἀμὴ καὶ ἂν προὔτειντο εἰς τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Κουντουριώτου νὰ ἐνεργήσῃ ἀντὶ τῆς διαλυθείσης τὰ περὶ αὐτοῦ,

(1) Ὁ Χριστόφορος Ζαχαριάδης Πελοποννησιοζακύνθιος, ὅστις ἔχων ἀγγλικὸν διαδοτήριον, ὑπέβη εἰς Π. Πάτρας καὶ ὠμίλησε μὲ τοῦς Λαλιώτας.

τάχα : ἰδέχοντο ὁ Κουντουριώτης, ὁ Ζαΐμης, ὁ Λόντος καὶ οἱ λοιποὶ τῆς Ἀγγλικῆς φατρίας νὰ υπάγη νὰ τὸ παραλάβῃ ὁ Κολοκοτρώνης, ὡς ἔχων τὰ πιστὰ εἰς τοὺς Λαλιώτας ; Ἀμὴ τάχα : ἔδιδον καὶ τὰς διακοσίας χιλιάδας γροσιῶν, ὅτε τὰ χρήματα τοὺς ἐχρειάζοντο διὰ νὰ στερεωθῶσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν διὰ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ; Εἶχον δὲ στείλει ἀπὸ τὸ Κρανίδι ἐπιτροπὴν εἰς τὴν Κρήτην, νὰ ἐξετάσῃ τὰ πράγματα, καὶ ἀπὸ αὐτὴν ἀρχὰς μαρτίου ἐπληροφόρηθησαν ὅτι οἱ Κρήτιες ἐνακαρτέρουν εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς πατρίδος· ἐζήτουν δὲ χιλίους πεντακοσίους στρατιώτας ξένους καὶ δεκαπέντε πλοῖα εἰς βοήθειαν. Ἀλλὰ : στέλλουσι στρατιώτας, ἐν ᾧ τὰ χρήματα τοὺς χρειάζονται ; περὶ δὲ τῶν ζητουμένων πλοίων ἐγράψαν τοὺς προκρίτους Ἰδρας καὶ Σπετσῶν νὰ στείλωσι δεκαπέντε πλοῖα καὶ δύο ἡφαιστεια· ἀλλὰ : τὰ στέλλουσι καὶ αὐτοὶ χωρὶς χρημάτων ; ἄρα κατὰ δυστυχίαν ἢ Κρήτη θὰ μείνῃ ἀβοήθητος, καὶ θὰ υποκύβῃ εἰς τὸν ζυγόν. Ἄλλ' ἀπέτυχον καὶ οἱ Κορωνάιοι ἐπιχειρήσαντες νὰ κυριεύσωσιν ἐξ ἐρόδου τῆς Κορώνης τὸ φρούριον. Κατὰ τὸν τελευταῖον Δεκέμβριον οἱ Κορωνάιοι ἐζήτησαν δι' ἐπιτροπῆς σταλαίτης εἰς Ναύπλιον, καὶ ἔλαβον τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸ Νομοτελεστικὸν νὰ κυριεύσωσι τὸ εἰρημένον φρούριον διὰ μόνων τῶν ὅπλων τῆς ἐπαρχίας των. Εἶχον δὲ συμπαραλάβει ἐπὶ τούτῳ βοηθὸν καὶ τὸν Κῶστα Σέρβον μ' ἑκατὸν Βουλγάρους μισθωτοὺς, πληρωτέους ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν. Ὅτε ἠτοιμάσθησαν νὰ κάμωσι τὴν ἐφοδον, ἔφθασεν ἐκεῖ καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Μαυρομιχάλης μὲ τὸν Τσαλαφατῖνον καὶ μὲ τὸν Θ. Γρύβαν (1), ὅστις εἶχεν ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν του ἕως πενήτα στρατιώτας. Οἱ Κορωνάιοι εἶχον καταμετρήσει τὸ ὕψος τοῦ φρουρίου, ὅπου ἐμελλον νὰ θέσωσι τὰς

(1) Ὁ Γρύβας ἐφόνευσε τοὺς Κασοπαίους εἰς τὸ Δραγαμίστον, καὶ οἱ ὄπλαρχ- γοὶ τῆς Δυτ. Ἑλλάδος ἀγανακτήσαντες, τὸν ἐκλείσαν εἰς τὴν Κατοχήν. Ὁ δὲ Δημοσιζέλιος παραβέβηκε, τὸν ἀφῆκε δρόμον ἀνοικτὸν, καὶ ἔφυγε μὲ τοὺς συντρόφους του, καὶ ἔπερασε τὸ 1823 κατὰ τὸν αὐγούστον εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ἐχων δὲ ὀλίγους στρατιώτας, ἠκολούθησε τὸν ἀρχιμανδρίτην Δικαῖον ἐπὶ μισθῷ, καὶ στρατεύσας ὑπ' αὐτὸν εἰς Λεοντάρι, ἐπληρώθη ὑπὸ τῶν κατοίκων, διαφερομένων μὲ τὸν Ἀρχιμανδρίτην διὰ τὰς προσόδους τῆς ἐπαρχίας των. Ἐπειτα ἠκολούθησε τὸν Γενναῖον Κολοκοτρώνην ἐπὶ μισθῷ, καὶ ἤδη ἀκολουθεῖ ὡσαύτως τὸν Μαυρομιχάλην.

ἀναβάθρας, καὶ τὰς εἶχον κατεσκευασμένους ἀναλόγους. Ἐξήντα
 στρατιῶται ἐντόπιοι κατεγράφησαν ἐκούσιοι ν' ἀναβῶσιν εἰ πρῶ-
 τοι τὸ τεῖχος τοῦ φρούριου. Οἱ Βούλγαροι καὶ οἱ Ῥουμελιώται
 ὑπέσχοντο ν' ἀναβῶσι κατόπι αὐτῶν. Ὁ δὲ Γρύβας ἔλεγε: «πάντε
 ἄμνον Κορωνάοι νὰ προηγηθῶσι, καὶ οἱ Ῥουμελιώται θ' ἀνα-
 βῶσιν ὅλοι κατόπι.» Οἱ στρατιῶται τῆς ἐπαρχίας ἐκινήθη-
 σαν τὴν νύκτα τῆς 28 Φεβρουαρίου, καθ' ἣν ἀπεφασίσθη ἡ ἐφοδος,
 πρὸς τὸ μέρος τοῦ αἰγιαλοῦ, ὅθεν τὸ τεῖχος ἦτο χαμηλόν, καὶ ὅθεν
 οἱ Τούρκοι ἐφοδοῦντο μὴ εἰσπηδήσωσιν οἱ Ἕλληνες, καὶ ἀπῆρ-
 χοντο ν' ἀντιπερισπάτωσι τουρκεκίζοντες, καὶ νὰ σύρωσι τοὺς Τούρ-
 κους πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, διὰ νὰ εὐκολύνωσι τοὺς διωρισμέ-
 νους ν' ἀναβῶσιν ἀπὸ τὸ ἄλλο. Καὶ δὴ οὗτοι ἔθηκαν τὰς ἀνα-
 βάθρας καὶ ἀνέβησαν σαράντα ὀκτῶ, ἐν ᾧ ἄλλοι ἡτοιμάζοντο μὲ
 πελέκεις καὶ σιδηρᾶ ἐργαλεῖα νὰ διαβρῆξωσι τὴν πύλην τοῦ φρου-
 ρίου καὶ νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν πόλιν. Ἐν τούτοις τρέχουσιν ὁ
 Κωνσ. Μαυρομιχάλης καὶ ὁ Τσαλαφάτινος πρὸς τὸν Ἡλίαν
 Καραπαυλόν, περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου ἀσχολούμενον, καὶ
 τὸν λέγουσι πρῶτον ὅτι οἱ Κορωνάοι ἰδειλιάσαν καὶ δὲν ἀναβαί-
 νουσι, καὶ ἔπειτα ὅτι αἱ ἀναβάθραι δὲν ἦσαν ἀνάλογοι μὲ τὸ
 ὕψος τοῦ τεύχους. Ἐρχονται ἐπομένως ἄλλοι Κορωνάοι καὶ τὸν
 λέγουσιν, ὅτι ἀνέβησαν οἱ συμπατριῶταί των, καὶ ὅτι οἱ Βούλ-
 γαροι καὶ οἱ Ῥουμελιώται δὲν ἤθελον ν' ἀναβῶσι. Τρέχει ὁ Κα-
 ράπαυλος καὶ τοὺς παρακαλεῖ νὰ ἐκπληρώσωσι τὴν ὑπόσχεσιν
 των. Ἄλλ' ὁ μὲν Σέρβος ἀποκρίνεται ὅτι δὲν ὑπάγουσιν οἱ στρα-
 τιῶται ν' ἀποθάνωσιν. Ὁ δὲ Γρύβας ζητεῖ ἑκατὸν χιλιάδας γρο-
 σίων νὰ τὸν δοθῶσι προηγουμένως καὶ ἔπειτα ν' ἀναβῶσιν οἱ
 Ῥουμελιώται, καὶ δὲν δέχεται οὗτ' ἐγγύησιν οὗτ' ἄλλην ἀσφά-
 λειαν νὰ τὰ λάβῃ τὴν αὔριον. Ὑποτίθεται δὲ ὅτι ἐμποδίσθησαν
 ἀπὸ τὸν Μαυρομιχάλην, εἰότι οἱ Κορωνάοι εἶχον κτυγμένον
 τὸ ὅτι δὲν ἤθελον Μανιάτας εἰς τὸ φρούριον, ἐν ᾧ οἱ Μαυρο-
 χάλαι ὄχι μόνον ἤθελον νὰ εἶναι οἱ φρούραρχοι, ἀλλὰ νὰ εἶναι
 καὶ οἱ ἀρχηγοὶ καὶ οἱ ὀδηγοὶ εἰς τὴν ἐφοδόν, καὶ αὐτοὶ νὰ λά-
 θωσι τὴν δόξαν τὴν ἐκ τῆς ἀλώσεως αὐτοῦ. Καὶ ὁμοίως, ἂν ἤθε-
 λον ἀναβῆ οἱ τε Βούλγαροι καὶ οἱ Ῥουμελιώται κατόπι τῶν Κο-
 ρωναίων, ἤθελον κυριεύσει ἐξ ἅπαντος τὸ φρούριον, διότι οἱ

εκείνην τοῦ Ῥίου, καὶ ἡ Πελοπόννητος ἤθελε μείνει ὅλως ἐλευ-
 θέρα ἀπὸ Τούρκους· ἀλλ' ἐξ αἰτίας τῆς Ἀγγλικῆς φατρίας· αὐτὰ
 τὰ τέσσαρα φρούρια θὰ μένωσι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ
 ἀγῶνος εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων, οἱ ὅποιοι θὰ κυριεύσωσι
 καὶ τὸ Νεόκαστρον, καὶ δὲν θὰ ἔμπορέσωσι ποτε νὰ καυχήθωσιν
 ὅτι τὰ ἐκυρίευσαν οἱ Πελοποννήσιοι (1).

Οἱ εἰκοσιτρεῖς βουλευταὶ δὲν ἠδύναντο νὰ διατεθῶσιν ὅτι ἀπε-
 τέλουν τὴν βουλήν, καὶ τὸ Νομοτελεστικὸν ἐχρεώσται νὰ συγ-
 καλέσῃ ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας τοὺς ἐλλείποντας βουλευτάς νὰ τοὺς
 συμπληρώσωσιν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἤγγιζε τὸ τέλος τῆς β'. περιόδου,
 τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν προσεκάλεσεν ἀρχὰς ἀπριλίου τοὺς
 βουλευτάς διὰ τὴν γ'. περίοδον, καὶ οὕτως ἀπέφυγε ν' ἀναφέρῃ
 περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ συνέλθωσι καὶ ἄλλοι βουλευταὶ ἀπὸ
 τὰς ἐπαρχίας, διότι, ἂν προσεκάλει καὶ ἄλλους, ἤθελε κηρύξει
 μ' ἄλλας λέξεις ὅτι δὲν ἦτο πλήρης ἡ βουλὴ, καὶ ὅτι ὅλαι αἱ
 πράξεις τῶν εἰκοσι τριῶν ἦσαν παράνομοι. Τότε διώρισεν καὶ ὁ
 Βάρβογλους, χωρὶς τοῦ νὰ γενῆ καμμία ἐπαρχιακὴ συνέλευσις;
 καμμία ἐκλογὴ, βουλευτὴν τῆς Τριπολιτσᾶς τὸν Εὐγένειον Σταυ-
 ρόπουλον, καὶ τὸν ἔστειλεν εἰς τὴν βουλήν· τότε ἐκηρύχθη καὶ
 αὐτὸς ὁ ἴδιος ἀρχηγὸς τῶν ὅπλων τῆς ἐπαρχίας· οἱ δὲ πολῖται
 δὲν ἐτόλμησαν νὰ εἰπωσι τίποτε διὰ τὸν αὐθαίρετον διορισμὸν
 ἑαυτοῦ μὲν ὡς ἀρχηγοῦ τῶν ὅπλων, τοῦ Εὐγενείου δὲ ὡς βουλευτοῦ,
 διότι ἡ Τριπολιτσᾶ κατείχετο ὑπὸ τῶν στρατευμάτων τῆς ἀγγλικῆς
 φατρίας, μεθ' ὧν ἦτο καὶ ὁ Βάρβογλους πολιορκητής· ἀλλ' ἐπομένως
 ἐψηφίσθη (τὴν 23 ἀπριλίου) ἀρχηγὸς ὑπὸ πληρεξουσίων τῆς ἐπαρ-
 χίας, καθὼς καὶ ὁ βουλευτής, διότι καὶ ἡ Κυβέρνησις δὲν ἤθελε δε-

(1) Ἐὰν ἐνίκησαν τοὺς Τούρκους καὶ ἐκυρίευσαν φρούρια οἱ Ἕλληες, δὲν χρεω-
 στοῦσιν ὅλως διόλου τὴν νίκην εἰς τὴν ἀνδρείαν των, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πῆϊναν·
 πλὴν διὰ νὰ παράξωσι τὰ ἐκ τῆς πείνης ἀποτελέσματα, ἐν ᾧ ἐπολιόρκουν διὰ
 ξηρᾶς τὸν ἔχθρον, ἐχρεώσταν καὶ νὰ τὸν ἀποκλείσωσι διὰ θαλάσσης. Οἱ δὲ Πε-
 λοποννήσιοι εἶχον πολιορκημένα πολλάκις διὰ πολλὸν καιρὸν τὰ μόνοντα εἰς χεῖρας
 τῶν Τούρκων φρούρια· ἀλλ' οἱ Ναυτικοὶ Νησιῶται δὲν τ' ἀπέκλεισαν εἰμὴ πρὸς ὄρας
 διὰ θαλάσσης, καὶ οἱ ἀποκλεισμένοι ἐλάμβανον ὅτι ἐχρεώζοντο καὶ μὴ πλοῖα
 ὀδυστέρων δυνάμεων. Πολλάκις δὲ ὁ Τουρκικὸς στόλος τοὺς ἐφωδίασεν ἀφ' ὅλα
 τ' ἀναγκαῖα, διότι τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα δι' ἑλλειψίν χρημάτων δὲν ἐκινούοντο ἐν
 ὄντι κατ' αὐτοῦ.

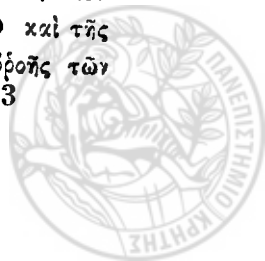

ἑσωτερικῶν Ἀρχιμανδρίτην Δικαῖον καὶ ἀπὸ τοὺς βουλευτὰς
Δημ. Καλαμαριώτην καὶ Γ. Καλαρᾶν εἰς Τριπολιτσάν, διὰ τὴν
ἐνεργῆ συμπτᾶττουσα μὲ τὰ αὐτόθι διαμένοντα στρατεύματα
τῆς Κυβερνήσεως, ὡς ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς Πελοποννήσου ἐναν-
τίον τῶν ἀνταρτῶν.

ἀποκλεισμοῦ αὐτῆς καὶ τῆς πολιορκίας. — Ὁ Ὀμῆρ Πασιᾶς ἀήτητος. — Ὁ Νέγρης σύμβουλος τοῦ Ὀδυσσεύς. — Ἐπιβουλεύει τὸν Μαυροκορδάτον. — Ὁ Σταρχῶπ εἰς τὰς Ἀθήνας. — Ἐπιστολὴ τοῦ Νομοτελεστικοῦ πρὸς τὸν Μαυροκορδάτον. — Ὁ Ὀδυσσεὺς προσκαλεῖ τὸν Μαυροκορδάτον καὶ τὸν Μπάϊρον εἰς τὰ Σάλωνα. — Ὁ Νέγρης προηγεῖται. — Συνεγροεῖται μὲ τὸν ἑπαρχοῦ Δ. Πεταλᾶρ γὰρ φορεῖσσι τὸν Μαυροκορδάτον. — Ὁ Ἐπαρχος προσκαλεῖ τὸν Κωνστ. Πεταλᾶρ γὰρ συνεργήσῃ. — Ὁ Μαυροκορδάτος δὲν ὑπάγει εἰς τὰ Σάλωνα. — Συνέλευσις αὐτόθι. — Ὁ Τρελλῶνης στέλλεται διὰ τὸν Μαυροκορδάτον ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεύς. — στέλλονται πληρεξούσιοι ἀπὸ τῆν Δ. Ἑλλάδα εἰς τὴν ἐν Σαλώνοις συνέλευσιν. — ἀποφασίζονται ὀκτὼ ἄρθρα. — Ὁ Νέγρης φαίνεται ὑπὲρ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Μαυροκορδάτου. — Ὁ Σταρχῶπ γωιίζεται ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὰ πράγματα. — Τὰ Ἑλληνικὰ χρονικὰ ἐξελέγηουσι τὸν Νέγρη.

Ὁ Μαυροκορδάτος εἶχε φθάσει εἰς Μισολόγγι τὴν 30 Νοεμβρίου, καὶ ἐπαρουσιάσθη ὡς ἀπεσταλμένος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως κατὰ ζήτησιν τάχα τῶν Δυτικοελλαδικῶν γὰρ διευθῆναι τὰ πράγματα τῆς Δυτ. Ἑλλάδος, καὶ φέρει καὶ τὸν τίτλον τοῦ προέδρου τῆς βουλῆς. Τὸ δὲ Νομοτελεστικὸν οὔτε τὸν ἐστελεν, οὔτε ἦτο δυνατόν γὰρ τὸν στείλῃ καὶ γὰρ τὸν δώσῃ δύναμιν καὶ δλας τὰς εὐκολίας ν' ἀντενεργήσῃ ἐναντίον του' ἐὰν ἔγεινεν ἄρα ἡ ζήτησις, ἔγεινε πρὸς αὐτῶν καθ' ὑπαγόρευσιν του πρὸς τοὺς εἰκοσιτρεῖς βουλευτὰς τῆς φατρίας του. Ἄλλ' οὗτοι δὲν ἦσαν ἡ Κυβέρνησις, οὔτε ἠδύναντο γὰρ τὸν στείλωσι, καὶ τὴν βουλήν ἂν ἀπετέλουσιν πλήρη' ἄρα ὁ Μαυροκορδάτος δὲν εἶναι ἀπεσταλμένος ἀπὸ τῆν Κυβέρνησιν. Ἐὰν δὲ καὶ ἐξώσθη ἀπὸ τῆν βουλήν, ἐπειδὴ δὲν ἐπαύθη ἀπὸ τῆν προεδρείαν διότι ἡ ἀγγλικὴ φατρία εἶχε κατακυριευμένον τὸ βουλευτικὸν σῶμα, αὐτὸς καὶ λέγεται καὶ γράφεται πρόεδρος τῆς βουλῆς, καὶ ἐπιβάλλει σιωπὴν εἰς ὅσους τυχόν ἤθελον τὸν διαφιλονεικῆσαι τὴν νομιμότητα τῆς ἀποστολῆς του καὶ τῆς ἐξουσίας του, διὰ τὴν ὁποίαν πρὸ πάντων διὰ τῆς ἐπιβροχῆς τῶν

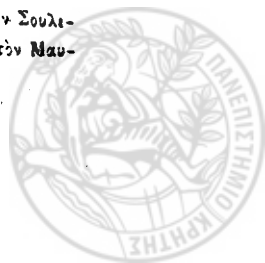
δυνατῶν τοῦ τόπου ἐφρόντισε νὰ νομιμοποιήσῃ. Ἀφ' οὗ, καταφυγῶν εἰς Ὑδραν, παρέστησε πρὸς τοὺς προκρίτους τῶν Ναυτικῶν νήσων ὅτι ἀπὸ μόνῃν τὴν Ἀγγλίαν ἐπρεπε νὰ ἐλπίζῃ τὴν σωτηρίαν τῆς ἡ Ἑλλάδος, ὅτι εἶχεν αὐτῇ κυρίως ἀνάγκην ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, ὅτι τὸ δάνειον ἐμελλε νὰ δοθῇ ἀφεύκτως ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, καὶ ὅτι διὰ τοῦ δανείου ἤθελον δυνηθῆ, τιθέμενοι ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πραγμάτων, νὰ καταβάλωσι καὶ τοὺς ὑπάρχοντας ἤδη εἰς τὰ πράγματα καὶ τοὺς ἄλλους πολιτικούς τε καὶ πολεμικούς τῆς Πελοποννήσου, ὅσοι ἀντιποιοῦνται τὴν ἐξουσίαν, καὶ νὰ ἐξοικονομήσωσι τὸ Ναυτικόν των, καὶ νὰ κατακυριεύσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ νὰ γείνωσι σωτῆρες τοῦ ἔθνους, καὶ νὰ λάβωσι καὶ τὰς ἀποζημιώσεις των· ἀφ' οὗ τοὺς προδιέθηκε κατὰ τῶν μελῶν τοῦ Νομοτελεστικοῦ, καὶ μάλιστα κατὰ τοῦ Κολοκοτρῶνη, εἰς τρόπον ὥστε ἀπεφάτισαν νὰ συνεργήσωσιν εἰς τὴν πτώσιν των, καὶ νὰ τὸν διακηρύξωσιν ἐπομένως ὡς προάγοντα καὶ φέροντα πανταχοῦ τὰς ἀταξίας, τὰς διχονοίας, τὰς καταχρήσεις, ὡς διαστρέφοντα τὰ πράγματα πρὸς ἰδίαν ὠφέλειαν, ὡς γυμνῶντα τὴν Ἑλλάδα καὶ ὡς καταρροφούντα ἕως ἐσχάτης ῥαπίδος τὸ αἷμά της (1), ἀφ' οὗ τοὺς συνῆψε μὲ τὴν ἀγγλικὴν φατρίαν τῆς βουλῆς, καὶ τοὺς προπαρεσκεύασεν εἰς τὸ νὰ τὴν ὑποστηρίξωσι καὶ νὰ τὴν ἐνισχύσωσιν ὥστε νὰ καταργήσῃ τὸ Νομοτελεστικόν καὶ νὰ παραδώσῃ εἰς ἐκείνους τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἔθνους, τότε ἔκρινεν ἀναγκαίαν τὴν παρουσίαν του εἰς τὴν δυτ. Ἑλλάδα, ὅπου καὶ μετέβη νὰ μύσῃ καὶ τοὺς κατοίκους ἐκείνου τοῦ μέρους εἰς τὰ τῆς ἀγγλικῆς πολιτικῆς του, νὰ τοὺς διαθέσῃ ὑπὲρ τῆς φατρίας του, καὶ νὰ τοὺς συμπαραλάβῃ συμμάχους ἐναντίον τοῦ πεσομένου Νομοτελεστικοῦ. "Ὅθεν καὶ τοι μὴ ἔχων καμμίαν ἐξουσίαν, καὶ τοι πραγματικῶς παρητημένος ἀπὸ τὴν Γ. Γραμματείαν, καθὼ λειποτακτῆσας ἀπ' αὐτὴν, καὶ τοι ἐξωσμένος ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς βουλῆς ὑπὸ τοῦ Κολοκοτρῶνη, καὶ τοι μὴ φέρων καμμίαν διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως διαλαμβάνουσαν ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν δυτ. Ἑλλάδα διευθυντῆς, ἐνεργεῖ ὡς ἂν ἦτον ἐπί-

(1) Ἡχοὶ τοῦ Μαυροκορδάτου οἱ Νησιῶται οὕτως ἐκφράζονται εἰς τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας διακήρυξίν των τὴν 11 Ἰανουαρίου 1824 ἐναντίον τῶν μελῶν τοῦ καταρθεμένου Νομοτελεστικοῦ.

τροπὰς τοῦ ἔθνους, ἐνεργεῖ καὶ παρανόμως καὶ παραλόγως, διότι καὶ αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ δὲν ἔχουσιν ὄρον εἰς τὸ παρανομεῖν, ἀν καὶ καθεῖλον τὸ νόμιμον Νομοτελεστικὸν διὰ παρανομίας (1), καὶ ἀφ' οὗ συνεκλίετο εἰς Μισολόγι τοὺς δυνατοὺς τῆς δυτ. Ἑλλὰδος πολιτικούς τε καὶ πολεμικούς, τοὺς ὑπέδειξε τὸ ἀγγλικὸν δάνειον, καὶ τοὺς ἀπέδειξεν ὅτι εὕρισκον συμφέροντα γενικὰ καὶ μερικὰ εἰς τὸ νὰ ἐνωθῶσι μὲ αὐτὸν, μὲ τοὺς Νησιώτας καὶ μὲ τοὺς Πελοποννησίους τῆς πατρίδος του, καὶ νὰ συμπράξωσιν θανάσιον τῶν μελῶν τοῦ Νομοτελεστικοῦ, τοῦ τε Κολοκοτρώνη καὶ τῶν μετ' αὐτῶν· ἀλλ' ἐν ταῦτῳ ἔδωκε καὶ οὐκ ὀλίγα χρήματα τῶν Σουλιωτῶν, διὰ νὰ τοὺς συμπαραλάβῃ καὶ τούτους μεθ' ἐξουτοῦ (2). Τέλος συγκροτεῖ μετ' αὐτῶν συνέλευσιν κατὰ φθίνοντα τὸν δεκέμβριον, εἰς τὴν ὁποίαν γίνεται λόγος ὅτι τάχα δὲν ὑπῆγεν εἰς τὴν δυτ. Ἑλλάδα κατ' αἴτησιν τῶν προκρίτων πολιτικῶν καὶ πολεμικῶν, καὶ αὐτῶ προκαλοῦνται, ὄντες προδιατεθειμένοι ὅλοι, νὰ ὁμολογήσωσιν ἐκ συμφώνου ὅτι, ἔγραψαν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, παρακαλοῦντες νὰ ὑπάγῃ ὁ πρόεδρος, καὶ ἤθελον τὸν ὑποδεχθῆ εὐπειθῶς· ἐπομένως τὸν εἶδουσιν ἐγγραφὸν ὑπογεγραμμένον ἀφ' ὅλου, δι' οὗ γνωρίζεται διευθυντῆς τῆς δυτ. Ἑλλάδος, καὶ ἐπομένως θὰ ἐπικυρωθῇ ἀπὸ τὸ Νομοτελεστικὸν τοῦ Κουντουριώτου πλαγίως πως, ὡς μέλλον νὰ λάβῃ ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἀναφορὰν τῶν προκρίτων τοῦ τόπου μὲ διαταγὴν τοῦ 4 μαρτίου νὰ τοὺς εἴπῃ: «ἔχετε τὸν καλὸν πατριώτην κύριον Α. Μαυροκορδάτον, ὅστις ἠξέυρει νὰ σᾶς ὀδηγῇ καὶ εἰς τὰ ἔθνικα συμφέροντα καὶ εἰς τὴν ἀληθῆ δόξαν· εἰς τὸν τόπον οὗ οὐκ ἔρχισαν τὰ εὐγενῆ καὶ λαμπρὰ τῆς ἀρετῆς παραδείγματα, τὰ ὁποῖα θέλουσι: φωταγωγῆσαι τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν ἀληθῆ εὐτυχίαν των.» Παρουσιάζεται δὲ εἰς τὴν εἰρημένην συνέλευσιν ἄγγελος εἰρήνης, ἀγάπης καὶ ὁμοιοῦς, καὶ ἀγορεύων τοὺς ἐπαι-

(1) Ὅτε συνεστῆθη τὸ Νομοτελεστικὸν τοῦ Κρανιδίου, ἐπειδὴ ὁ Π. Μπότσας εὐ-
 ἴσκητο εἰς Μισολόγι, ὑπεγράφητο ἀντ' αὐτοῦ ὁ Γκιόκας Μπότσας εἰς τὰ ἐκδιδο-
 μένα ἔγγραφα αὐτοῦ.

(2) Ὁ Λόρδ Μπίρτον ἐζήτησε, φαίνεται, τὴν ἀρχηγίαν τοῦ σώματος τῶν Σουλι-
 ωτῶν ἀπὸ τὸ καθαιρεθὲν Νομοτελεστικὸν, διὰ νὰ προτοιμῶσθ δύνανται εἰς τὸν Μαυ-
 ροκορδάτον.

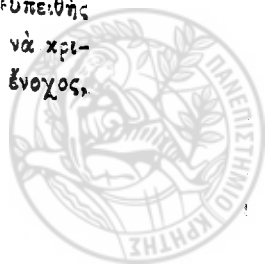
νεῖ ὡς ματαιώσαντας τὴν στρατείαν τοῦ Σκόδρα Πασᾶ, καὶ ὡς συνελθόντας αὐτοκλήτως καθὸ συναισθανθέντας τὴν ἀνάγκην νὰ κοινοποιήσωσι τὴν κατάστασιν τῶν ἐπαρχιῶν των πρὸς ἀλλήλους, νὰ γνωρίσωσι τὰς χρεῖας των καὶ νὰ σκεφθῶσι διὰ τὴν ἐξοικονομησίαν των. Τοὺς συμβουλεύει δὲ ν' ἀπορύγῃσι τὰ ζιζάνια, τὰ πάθη καὶ τὸν σκοπὸν τῶν ἐμφυλίων παραχῶν, καὶ ν' ἀντικαταστήσωσι τὴν εἰλικρινῆ ὁμόνοιαν, τὴν ἀπάθειαν καὶ τὴν ἀδελφικὴν ἀρμονίαν. Τοὺς λέγει ὅτι δὲν ἐροθήθη ποτὲ τὸν ἐχθρὸν, πλὴν ἐτρέμαξε πάντοτε τ' ἀποτελέσματα τῶν ἐσωτερικῶν παραχῶν, διότι αἱ τοιαῦται παραχαὶ καὶ ἐμπαθεῖς διχόνοιαὶ ἐμποροῦσι νὰ γενήσωσι πολλὰ κακά· ὅτι, ἂν διηρημένοι οἱ Ἕλληνες, ἐνίκησαν τὸν ἐχθρὸν, ἠνωμένοι, ἤθελον τὸν ἀναγκάσει προχωροῦντες ν' ἀναγνωρίσῃ πρῶτος αὐτὸς τὴν ἀνεξαρτησίαν των· ὅτι δὲν εἶναι ἡ πτωχεία, ἡ ὀψοία, ὡς τινες τοὺς δικαιολογοῦσι, φέρει τὴν διχόνοιαν καὶ τὰς διαίρεσεις, καὶ τοὺς βιάζει νὰ περιμένωσι τὸν ἐχθρὸν, ἀντὶ νὰ ὑπάγῃσιν ἐναντίον του, διότι, ὡς αὐτὸς παρηρηεῖ, ἡ Ἑλλὰς ἔχει μέσα νὰ κάμῃ τὸν πόλεμον ἴσως καὶ περισσύτερα τῶν ἀναγκαιῶν, πλὴν πρέπει νὰ φροντίσωσιν ὥστε νὰ μὴ σκορπίζωνται, ἀλλὰ νὰ ἐξοδεύωνται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ὅπου καὶ ὅπως πρέπει· ὅτι, ἂν ὑποτεθῇ τὸ ὅτι δὲν ἀρκούσιν αὐτὰ τὰ μέσα, ὅσον καὶ ἂν διοικηθῶσι καλῶς, καὶ διὰ τοῦτο εἶν' ἀνάγκη νὰ τὰ λάθωσιν οἱ Ἕλληνες· ἔξωθεν, τότε ἡ διχόνοια ἤθελον ἐμποδίσει τὸ νὰ τὰ λάθωσι, διότι κανεὶς δὲν δανεῖζει τὰ χρήματά του, ὅταν δὲν ἐξεύρη εἰς ποῖον θὰ τὰ δανείσει, καὶ πῶς ἔχει νὰ τὰ λάθῃ, καὶ κανεὶς δὲν δανεῖζει εἰμὴ τὴν Κυβέρνησιν· ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις πρέπει νὰ ἔχῃ τὸν τρόπον ν' ἀσφαλίσῃ τὸν δανειστὴν, καὶ τότε μόνον ἔχει τὸν τρόπον, ὅτε ὅλοι τὴν ὑπακούσωσι, καὶ ὅλοι ἐκ συμφώνου τὴν ὑποστηρίξωσι καὶ τὴν ἐνδυναμώσωσιν. Ὅθεν συνάγει ὅτι, ἡ διόρθωσις τοῦ κακοῦ τῆς πτωχείας κρέμαται ἀπὸ τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν ἔνωσιν ὅλων τῶν πολιτῶν· διότι τότε ἡ πτωχεία θεραπεύεται διὰ τῶν δανείων. Μετὰ ταῦτα κατανατᾶ εἰς τὰς προσόδους τῆς Πελοποννήσου καὶ λέγει, ἂν ὁ πόλεμος γίνεται εἰς τὴν στερ. Ἑλλάδα, αἱ δὲ πρόσοδοι τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῆς δὲν ἐξαρκῶσι, καὶ ἐκεῖναι τῆς Πελοποννήσου περισσεύωσι, τότε εἶναι δίκαιον οἱ Ἕλληνες νὰ ζητήσωσιν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν νὰ προφθάσῃ τὰς

χρείας των· ἂν δὲ γνωρίσωσιν ὅτι αἱ πρόοδοι καταναλίσκονται κακῶς, τότε πρέπει νὰ ζητήσωσιν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν νὰ διορθώσῃ τὸ κακόν, ἢ νὰ τὴν ἐνδυναμώσωσι νὰ τὸ διορθώσῃ. Τέλος ἀπεφασίσθη νὰ διορισθῶσιν ὑπὸ ταχυικόν μισθόν, κατὰ τριμηνίαν διδόμενον, τρεῖς χιλιάδες στρατιῶται, διὰ νὰ ὑπερασπίζονται τὰ ὅρια τῆς δυτ. Ἑλλάδος καὶ ἀνατολικῆς, νὰ πολιορκήσωσι τὴν Ναύπακτον, καὶ ν' ἀντικρούσωσι τὸν ἐχθρὸν εἰς τὰς ἐπιδρομὰς του. Οἱ μὲν ἑξακόσιοι νὰ εἶναι Σουλιῶται· αἱ δὲ δύο χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι νὰ διατελῶσιν ὑπὸ τοῦς κατὰ τὰς ἐπαρχίας ὀπλαρχηγούς. Ἐγένετο δὲ καὶ τις ὀργανισμὸς ἀφορῶν τὴν πειθαρχίαν καὶ εὐταξίαν τῶν στρατιωτικῶν, καὶ ὑπεγράφη τὴν 31 δεκεμβρίου ἀπὸ τὸν Νότην Μπότσαρην, Μῆτσο Κοντογιάννην, Κῶστα Μπότσαρην, Γ. Τσιγγαν, Ἀνδρέαν Ἰσκου, Γ. Γιολδάτην, Δ. Σκαλτσᾶν, Ν. Στουρνάρην, Κίτζιον Ντσισιβέλαν, Ἀνδρέαν Σιαφάκαν, Γιαννάκην Ῥάγγον καὶ ἄλλους, καὶ διελύθη ἡ συνέλευσις. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Μαυροκορδάτος προητοίμασε δύναμιν ἐνοπλον ν' ἀντιπαρατάξῃ καθ' οὔτινος ἤθελε κηρυχθῆ ὑπὲρ τῶν καθαιρεθέντων μελῶν τοῦ Νομοτελεστικῆ εἰς τὴν στερ. Ἑλλάδα, καὶ κατ' αὐτῶν τούτων τῶν μελῶν, ἂν ἡ χρεία τὸ καλίστη.

Ἄλλ' ἔρχεται καὶ ὁ Μπαῖρων εἰς Μισολόγγι τὴν 24 δεκεμβρίου, καὶ συμπράττων μὲ τὸν Μαυροκορδάτον, ἐνισχύει τὴν ἀγγλικὴν φατρίαν. Αὐτὸς βεβαίονει τοὺς Ἕλληνας διὰ τὸ δάνειον τῶν Ἀγγλων, περὶ τοῦ ὁποῦ ἐνεργεῖ, συνεννοούμενος μὲ τὴν ἐν Λονδίῳ φιλελληνικὴν ἐταιρίαν, καὶ τὰ δύο μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, τῆς σταλείτης νὰ πραγματευθῇ τὸ αὐτὸ δάνειον, ὁ Ὀρλάνδος καὶ ὁ Λουριώτης, διαδάντες ἀπὸ τὴν Ἐπτάνησον, ἔλαβον συστατικά ὑπ' αὐτοῦ δι' αὐτὸ τοῦτο. Αὐτοὶ ἔλαβον καὶ τὸ δάνειόν του, τὰς τέσσαρας χιλιάδας λίρας στηρλίνας, εἴκοσι χιλιάδας δίστηλα, καὶ τὰ ἔστειλαν ὡς προεβρέθη, τὸν Κουντουριώτην. Ἄρα τὰ χρήματα τοῦ Ἀγγλου αὐτοῦ συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ὑπερισχύσῃ ἡ ἀγγλικὴ φατρία τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ νὰ διαλύσῃ διὰ τῶν ὀπλων τὴν ἐν Τριπολιτσᾷ Κυβέρνησιν. Εἶχεν ἔλθει δὲ καὶ ἄλλος Ἀγγλος, ὁ Λεϊτσοστέερ Σταγγῶπ, ἐσταλμένος ἀπὸ τὴν φιλελληνικὴν ἐταιρίαν νὰ συναγωνισθῇ μὲ τὸν Μπαῖρων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, καὶ συνιστᾶται ὑπὸ τούτου πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὡς

καὶ ὁ Γ. Καραϊσκάκης, ὅστις, ἀφ' οὗτου ἐτελείωσεν ἡ συνέλευσις τοῦ Μαυροκορδάτου, ἀσθενῶν διέτριβεν εἰς Αἰτωλικόν. Αὐτὸς δὲν ὑποφέρει νὰ τὸν βλέπῃ αὐτοχειροτόνητον διευθυντὴν εἰς ἐκείνα τὰ μέρη, ἐξασκοῦντα δικτατορικὴν ἐξουσίαν, κατακυριεύοντα τὰ στρατεύματα, καὶ θέλοντα νὰ στρατεύσῃ ἀπόλεμος ὢν ἐπὶ κεφαλῆς των, διὰ νὰ θερίσῃ σφετεριζόμενος τὴν δόξαν τῶν Ἑλλήνων. Οὐδ' ὑποφέρει νὰ βλέπῃ τοὺς Σουλιώτας νὰ λαμβάνωσι δι' αὐτοῦ ὑπεροχὴν εἰς τὸν τόπον του, καὶ νὰ δρέπωνται δάφνας ἀνηκούσας εἰς τὴν πολεμικὴν ἀρετὴν του. Αἰσθανόμενος δὲ τὴν ἀξίαν του, δυσχεραίνει ἄλλως διότι ἡ συνέλευσις ἐκείνη εἶχεν ἀποφασίσει νὰ μὴ ἔχῃ ὁ ὑπέρτερος αὐτὸς ἀρχηγὸς πλέον ἢ ἑκατὸν στρατιώτας, καὶ διὰ ταῦτα ἤρχιζε ν' ἀντενεργῆ κατὰ τοῦ Μαυροκορδάτου. Οἱ Σουλιῶται εἶχον ἐκστρατεύσει ἀπὸ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου διὰ τὸ Μακρυνόρος, καὶ φθάσαντες εἰς τὸ Ξηρόμερον, συνήχθησαν εἰς Μπαμπίνι μὲ τοὺς ὄπλαρχηγούς τοῦ μέρους ἐκείνου, καὶ συνεσκέπτοντο περὶ τῆς εἰς Ἄρταν ἐκστρατείας. Ἐν τούτοις Μισολογῖται τινὲς συνέβη νὰ δείρωσι τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Καραϊσκάκη, ὀποκινηθέντες ἴσως. Ὁ δὲ Καραϊσκάκης, ἔχων εἰς τὰς διαταγὰς του ἀρκετοὺς στρατιώτας, στέλλει ἑκατὸν πενήντα εἰς τὸ Μισολόγι, καὶ ἔμελλε νὰ στείλῃ καὶ ἄλλους νὰ τὸν χρησιμεύσωσι κυριεύοντές το, ἐναντίον τοῦ Μαυροκορδάτου. Στέλλει καὶ εἰς τὸ Βασιλάδι σαράντα, οἱ ὅποιοι, ἀφ' οὐ εἰσῆλθον εἰς αὐτὸ, τὸ ἐκυρίευσαν. Ὁμοῦ μὲ τὸν Καραϊσκάκην ἦτον ἴσως διατεθειμένος καὶ ὁ Βαρνακιώτης νὰ συμπράξῃ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ του, ἐξερχόμενος ἀπὸ τὸν Κάλαμον. Εἶχεν ἀποφασίσει διὰ τοῦτο νὰ προσέλθῃ εἰς τὸ ἐν Τριπολιτσᾷ νομοτελεστικὸν νὰ δικαιολογηθῇ ὡς πρὸς τὸ ὀποῖον ἔπραξε κίνημα τοῦ νὰ καταφύγῃ εἰς τοὺς Τούρκους. Ὁ δὲ Νικηταρᾶς ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἥλιδα νὰ τὸν συνοδεύσῃ. Ἄλλ' ἐν τούτῳ τὰ πράγματα ἠλλαξαν μορφήν, διότι ἡ Κυβέρνησις τῆς Τριπολιτσᾶς, ἣτις ἔπρεπε νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν Καραϊσκάκην, εἶχεν ἀποφασισμένον νὰ διαλυθῇ, καὶ ἐπομένως τὰ κινήματά του ἔμελλε νὰ ματαιωθῶσιν. Ὁ Βαρνακιώτης εἶχεν ἀποταθῆ εἰς τὴν Βουλὴν τὸν περισυνὸν ἀπρίλιον λέγων ὅτι, ἦτον ἐυπεθῆς εἰς τὴν κυβερνησιν καὶ πιστὸς εἰς τὴν πατρίδα· ἐζήτηι δὲ νὰ κριθῇ διὰ τὴν γενομένην κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν, καὶ ἂν ἦτον ἐνοχος.

νά παιδευθῆ· διὰ τοῦτο ἤθελε νά ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸν Κάλαμον εἰς τὸ Ξηρόμερον. Ὁ δὲ Ἄνδρέας Ἰσκου ἔγραψε ταυτοχρόνως τὸν Μάρκον Μπότσαρην ὅτι εἶναι ὅλως εἰς τὰς διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως. Ἐζήτησε δὲ ἐκ μέρους του καὶ ἐκ μέρους τοῦ Βαρνακιώτου νά συγκροτηθῆ συνέλευσις εἰς τὰ Κερασσοβίτικα ὑπὸ τῶν προεστώτων καὶ ὀπλαρχηγῶν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ τοῦ Βαρνακιώτου τῷ προβλήματι· ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις δὲν τὸν δίδει ἀκράσιν. Ἡ δὲ κατὰ τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα γενικὴ ἀρμοστεία ὑπηγόρευτε τὸν Μπότσαρην, καὶ ἀπεκρίθη οὗτος τὸν Ἄνδρέαν Ἰσκου ὅτι, ἂν ὁ Βαρνακιώτης δὲν προσέλθῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν προσωπικῶς, δὲν ἐμπορεῖ νά γνωρισθῆ πιστός. Τὴν 21 τοῦ μαΐου ἡ γενικὴ ἀρμοστεία γράφει τὸν Μαυροκορδάτον: «Ὁ Βαρνακιώτης δὲν παύει τοῦ νὰ ἦναι Τουρκοκράτης μ' ὅλα τὰ πρὸς τὴν βουλὴν προβλήματα του. Ἐπειτα παρατηρεῖτε τὰ περὶ τῆς εἰς τὰ Κερασσοβίτικα συνελεύσεως, δὲν δὲν πιστεύομεν νά προβληθῆ ἡ ἐξοδος τοῦ Βαρνακιώτου» πλὴν αὐτὰ εἶναι τρόποι τοῦ Ἰσκου.» Τὴν δὲ 4 τοῦ Ἰουνίου γράφει τὸν αὐτὸν Μαυροκορδάτον. «Ἡ ὑπὲρ τοῦ Βαρνακιώτου φατρία δὲν παύει μὲν τοῦ σκοποῦ της, πλὴν δὲν κάμνει κἀνὲν κίνημά, διότι δὲν ἔχει εἰκοθεν δυνάμεις νά ἐνεργήσῃ τὸ ποθοῦμενον. Ἡ πληροφορία ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἀποδοκιμάζει τὴν κἀνοδοὺν τοῦ Βαρνακιώτου εἰς Ξηρόμερον, ἀρκεῖ νά ἐκβάλῃ ἀπὸ τὴν ἀπάτην πολλοὺς ἐκ τῶν ὄσων ἐνέδοσαν μὲ τὴν ἰδέαν, ὅτι αὐτοαὐτὴ εἶναι καὶ τῆς Κυβερνήσεως ἡ θέλησις, ἐξασφαλιζομένη διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην του εἰς τὸ ἐξῆς. Συμβάλλουν εἰς ἴσιν πολλῶν ἄλλων αἱ πληροφορίαι ἀπὸ Κάλαμον, συνεχῶς διαδιδόμεναι, ὅτι δὲν παύει τουρκοφρονῶν.» Ἡ γ. ἀρμοστεία φοβεῖται μὴ ἐξέλθῃ ὁ Βαρνακιώτης εἰς τὸ Ξηρόμερον. Αὕτη εἶναι τῆς φατρίας τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ διωρίσθη ἀπὸ αὐτὸν διὰ νά διοικῆ εἰς τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸ πνεῦμά του. Τὴν 13 μαΐου τοῦ περιαινοῦ τὸν γράφει: «Μὲ μεγάλην μας χαρὰν εἶδομεν ὅτι ἐτχηματίσθη ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀρμονίᾳ ἡ 6. περίοδος τῆς Κυβερνήσεως μὲ τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ συντάγματος τῆς Ἐπιδαύρου. Προτίθεται νέον κλέος εἰς τὸ ὄνομα, Μαυροκορδάτος, διὰ τοὺς ἐναρέτους ἀγωνίας του εἰς ταύτην πάλιν τὴν εὐκαιρίαν. Οὐδ' ἀμφιβάλλει κανεὶς ὅτι αἱ ἐκδουλεύσεις του θέλουν καταμετρεῖσθαι μὲ τὰς ἡ-

«μέρας τῆς ζωῆς του, διὰ τὴν ὁποίαν ὑψοῦνται δικαίως διακαεῖς
 «εὐχαί πρὸς τὸν Ὑψίστον.» Καὶ ἀγνοοῦνται οἱ εἰς τὴν συνέ-
 λευσιν τοῦ Ἄστρου ἀγῶνές του· ἀλλ' ὁ Βαρνακιώτης δὲν θά
 ἐπιστρέψει εἰς τὴν πατρίδα του εἰμὴ ἀφ' οὗ αὐτὴ ἐλευθερωθῆ ἀπὸ
 τὰς χεῖρας τοῦ Μαυροκορδάτου. Ἡ ἀρμοστεία τὸν γράφει τὴν 16
 Ἰουνίου ὄχι ἀπὸ τὴν 13 κεύρισκοντο εἰς τοῦ Καραϊσκάκη ὁ Στουρ-
 νάρης, ὁ Λιακατᾶς καὶ ὁ Μάνταλος, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἀποφασίσει
 νὰ ρίψωσι κάλυμμα εἰς τὴν ἀπεστασίαν των (νὰ βάλωσι καπάκι (1)
 με τοὺς Τούρκους), διὰ νὰ κερδίσωσι καιρὸν, νὰ προμηθευθῶσιν ἀπὸ
 τ' ἀναγκαῖα, νὰ σώσωσι τοὺς αἰχμαλώτους καὶ νὰ θερίσωσι τοὺς
 καρπούς των. Τὰ δὲ τοιαῦτα καλύμματα ἦσαν συνήθη καθ' ὅλην
 τὴν Ῥούμελην· μόνος ὁ Βαρνακιώτης εἶχε τὴν κακὴν τύχην νὰ
 κηρυχθῆ διὰ τοῦτο προδότης. Καὶ ἄλλοι δὲ, ὅσοι συνεστράτευσαν με
 αὐτὸν ὑπὸ τὸν Ὁμερβριώνην, δὲν εὔρον δυσκολίαν νὰ ἐπανέλθωσι,
 καὶ ἐπανῆλθον εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς πατρίδος· μόνος ὁ Βαρνακιώτης
 δὲν δύναται νὰ ἐπανέλθῃ. (Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Καραϊσκάκης κατετρόμαξε
 τὸν Μαυροκορδάτον, καὶ θεωρῶν ὁὗτος τὴν ἀκροσφαλῆ θέσιν του,
 ἐβιάσθη νὰ μετακαλέσῃ τὸ στράτευμα, ὅπερ ἦτον εἰς Μπαμπίνι,
 καὶ τὴν 29 μαρτίου ἐφθασαν εἰς Αἰτωλικὸν χίλιοι πεντακόσιοι
 στρατιῶται νὰ τὸν ὑπερσπίσωσι. Πλὴν ὁ Καραϊσκάκης, ὑπὸ τοῦ
 ὁποίου τὴν σημαίαν κατετάιτοντο πρόθυμοι καὶ αὐθόρμητοι οἱ
 στρατιῶται διότι τὸν ἠγάπων, ὄχι μόνον ἦτον ἀρκετὰ δυνατὸς,
 ἀλλὰ καὶ καθ' ἡμέραν ἐγίνετο δυνατώτερος, διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν
 ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν του στρατιωτῶν ἀδιακόπως ἐπολλαπλασιαζέτο,
 καὶ ἐπομένως ἐγίνετο πρὸς αὐτὸν φοβερώτερος. Διὰ τοῦτο ὁ
 Μαυροκορδάτος κατέφυγεν εἰς τὴν συκοφαντίαν, καὶ τὸν κατηγο-
 ρεῖ ὡς προδότην, συνεινοσούμενοι τάχα μετὰ τὸν Ὁμερβριώνην, ἐπὶ
 σκοπῷ νὰ τὸν παραδώσῃ τὴν δουτ. Ἑλλάδι.) Κατ' ἐκείνας δὲ τὰς
 ἡμέρας ἐκπλεύσαντα ἀπὸ τὸν κόλπον τῶν Π. Πατρῶν ἑπτὰ
 πλοῖα τουρκικὰ, ἠγκυροβόλησαν κατέναντι τοῦ Βασιλαδίου.
 Ἐξῆλθον καὶ ἀπὸ τὴν Ναύπακτον τριακόσιοι ἰππεῖς, τοὺς ὁποίους

(1) Οἱ Ῥουμελιῶται συνείθισαν τὰ καλύμματα (καπάκια)· ἀφ' οὗ ἀπεστάτησαν
 ὑπετάσσοντο εἰς τοὺς Τούρκους ἐξ ἀνάγκης καθ' ὑπόμνησιν, ἢ διὰ νὰ σωθῶσιν ἀπὸ
 κίνδυνου, ἢ διὰ νὰ παρασκευασθῶσιν εἰς πόλεμον, καὶ πάλιν ἀπεστάτησαν εἰς ἀρμόδιαν
 περιστάσει· τοῦτο δ' ἐλέγεται βάλωσι καπάκι.

προχωρήσαντας εἰς τὴν κακὴν σκᾶλα, ἐκτόπησαν οἱ φυλάσσοντες αὐτοὺς Ἕλληνας, καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ στραφῶσιν εἰς τὰ ὀπίσω. Ἀλλὰ διὰ τῶν κινήματων τούτων τοῦ ἐχθροῦ, τὰ ὁποῖα δὲν ἐγένιναν πρῶτον ἤδη, ὁ Μαυροκορδάτος ἐπιβαρύνει τὴν κατηγορίαν του κατὰ τοῦ Καραϊσκάκη, τὴν ὁποίαν ἐπεσιτήριξεν ἐπὶ ἐνὸς καὶ μόνου μάρτυρος, τοῦ Κωνσταντίνου Βουλπιώτου, ὃς τις ἀπῆλθεν εἰς Ἰωάννινα δι' ὑπόθεσίν του, καὶ μέλλον νὰ ἐπιχειρήσῃ πάλιν τὸ αὐτὸ ταξείδιον, συνελήφθη ἀπὸ τὸν Μαυροκορδάτον, ἀνεκρίθη καὶ ὠμολόγησεν ὅτι ἐγνώριζε καὶ ὁ Καραϊσκάκης τὰ εἰς Ἰωάννινα ταξείδιά του· εὑρέθησαν δὲ ἐπάνω του γράμματα τοῦ Μαυροκορδάτου αὐτοῦ καὶ ἄλλων ὀπλαρχηγῶν, ἐπιπλήξεις διαλαμβάνοντα διὰ τὴν ἄτακτον διαγωγὴν του (τὰ ὁποῖα ἦσαν πιθανῶς πλαστογραφημένα), ὡς μέλλοντα τάχα ν' ἀποδείξωσιν εἰς τὸν Ὁμερβριῶν ὅτι ὁ Καραϊσκάκης ἦτο πρὸς αὐτὸν πιστός, ἐν ᾧ ἡ ἄτακτος διαγωγή του οὔτε προδοσίαν οὔτε πίστιν ἀποδεικνύει πρὸς τὸν Καραϊσκάκη). Ἐπομένως, τὴν 30 μαρτίου διώρισεν ὁ Μαυροκορδάτος ἐπιτροπὴν συγχειμένην ἀπὸ τοὺς ὀπλαρχηγούς Γ. Γσιόγγαν, Δῆμον Σκαλτσάν, Ἀλέξιον Βλαχόπουλον, Γ. Αἰακατᾶν καὶ ἀναγνώστην Καραγιάννην, νὰ δικάσῃ τὸν Καραϊσκάκην καὶ ὅσους ἄλλους ἤθελον εὑρεθῆ ἔνοχοι τῶν ἀναφωτισμένων διχοστασιῶν· διώρισε καὶ συνηγόρους τὸν ἀρχιερέα Πορφύριον Ἄρτης, Ν. Στουρνάρην, Πάνον Γαλάνην, Τ. Μαγγίναν καὶ Σωτήριον Γιώτην, νὰ παρουσιάσωσι τὰ δικαιώματα τοῦ ἔθνους ἐναντίον τοῦ Καραϊσκάκη καὶ ὅσων ἄλλων ἤθελον φανῆ ἔνοχοι ἐπιβουλῆς κατὰ τῆς πατρίδος. Τὴν δὲ 31 γράφει διὰ νὰ πληροφόρησῃ τὴν Κυβέρνησιν περὶ τοῦ πράγματος, μὴ ἤθελε διαδοθῆ παραμορφωμένον, καὶ λέγει: «κατ' αὐτὰς ἀνεκαλύφθη ὑποκεκρυμμένη προδοσία ὀργανιζομένη ἐναντίον τῆς πατρίδος, »περὶ τῆς ὁποίας διέτρεχον μὲν καὶ προλαβόντως ἀδέσποτοι φημῖ, δὲν εἶχομεν ὅμως καμμίαν ἀπὴν βεβαιότητα. Ἡ ἀνακαλύψις ἐγένεε κατὰ τύχην καὶ ἀπὸ συμβεβηκὸς ἀνέλπιστον. » Ῥῆξις ἠκολούθησεν εἰς Μισολόγγι μετὰ τῶν ἐντοπίων καὶ ἀνθρώπων τινῶν τοῦ Καραϊσκάκη, τοῦ ὁποίου ἔδειραν τὸν ἀνεψιόν. Ἡ διοίκησις κατεγίνετο μ' ὄλην τὴν δραστηριότητα νὰ εὕρῃ τοὺς αἰτίους καὶ νὰ τοὺς παιδεύσῃ. Ἄλλ' ὁ Καραϊσκάκης

»εξαίφνης ἔστειλε καὶ ἐπίασε τὸ Βασιλάδι, καὶ ἐπῆρε διὰ νυκτός
 »δύω τῶν προκρίτων Μισολογγιτῶν. Ἔιχε περὶ τοὺς διακοσίους
 »ἄνθρωπους του εἰς Μισολόγγι, καὶ ἠτοιμάζετο νὰ στείλῃ καὶ
 »ἄλλους· ἐχρειάσθη νὰ ληφθῶσι τὰ πλέον δραστήρια μέτρα· ὠπλί-
 »σθησαν πλοιαρία καὶ ἀπεκλείσθησαν οἱ εἰς Βασιλάδι εὐρισκόμε-
 »νοι. Οἱ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦ Ξηρομέρου Κῶστας Μπότσαρης,
 »Τσιόγκας, Στουρνάρης καὶ λοιποὶ, μαθόντες τὰ διατρέχοντα,
 »ἐκίνησαν ἀμέσως καὶ ἦλθον εἰς Ἀνατολικόν· τοὺς εἰς Μισολόγγι
 »καὶ Βασιλάδι ἄνθρωπους τοῦ Καραϊσκάκη ἐξέβαλον μὲ τὸν
 »πλέον εὐμορφρον τρόπον καὶ χωρὶς νὰ αἵματωθῇ κανένας μύτη.
 »Ἦλθον καὶ εἰς τὸ Ἀνατολικόν, ὅπου καταγίνομαι ὅσον ἡμπορῶ
 »νὰ ἐξετασθῇ τὸ πρᾶγμα καὶ νὰ μὴ γενῆ κακὸν εἰς τὴν πόλιν·
 »ἄμποτε νὰ ἐπιτύχω! » Ὁ δὲ Βουλπιώτης εἰς τὴν δευτέραν ἀνά-
 »κρισιν ἔπεσεν εἰς ἀντίφασιν, ὁμολογήσας ἐναντία τῆς πρώτης ἐξο-
 »μολογήσεώς του. Ὁ Καραϊσκάκης παρουσιάζεται ἐνώπιον τῶν δι-
 »καστῶν του, καταισχύνει τοὺς κατηγοροὺς του, θριαμβεύει καὶ γί-
 »νεται πλέον ἐπικίνδυνος εἰς τὸν ἐχθρόν του, διότι οἱ στρατιῶται
 »λαμβάνουσι πλειοτέραν συμπάθειαν δι' αὐτόν. Διὰ τοῦτο λαμβά-
 »νονται μέτρα βιαία ἐναντίον του, καὶ τὸν ἀναγκάζουσι ν' ἀναχω-
 »ρήσῃ. Τὴν δὲ 2 ἀπριλίου διεκήρυξαν οἱ εἰρημένοι δικασταὶ (1),
 »καὶ πρὸς τούτοις ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος, ὁ Νότης Μπό-
 »τσαρης, Δ. Μακρῆς, Γ. Γιολδάσης, Σ. Κατσαρὸς, Κῶστας Βλα-
 »χόπουλος καὶ Γιαννάκης Σουλτάνης ὅτι, ἐξετάσαντες τὸν Καραϊ-
 »σκάκην καὶ ὅλα τὰ αἷτια, τὰ ὅποια ῥύξανον καθ' ἡμέραν τὰς ὑπο-
 »ψίας ἐναντίον του, εὗρηκαν ὅτι: αὐτὸς Καραϊσκάκης εἶχε κρυφῶς
 »ἀνταπόκρισιν μὲ τοὺς ἐχθροὺς τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος·
 »ὅτι ἀπὸ τὸν Ὁμερπασιᾶν ἐζήτητε μπουγιουρδὶ διὰ νὰ γενῆ
 »καπιτάνος τῶν Ἀγράφων· ὅτι ὑπέσχετο εἰς τὸν ἐχθρόν νὰ
 »ἐκίσῃ τὴν Τατάρενα μὲ χιλίους στρατιώτας, καὶ ἐσυμβούλευε νὰ
 »εὐγῇ ὁ ἀποστάτης Βαρνακιώτης μὲ χιλίους εἰς τὸ Ξηρόμερον·
 »ὅτι ὑπέσχετο εἰς τὸν ἐχθρόν νὰ τραβίξῃ πρὸς ἑαυτὸν στρατηγούς
 »καὶ χιλιάρχους Ἕλληνας ἐναντίον τῆς πατρίδος· ὅτι, ἐν ᾧ ἐγί-
 »νοντο αὐτὰ εἰς Μισολόγγι, συγχρόνως ἐβγήκεν ὁ ἐχθρικός ἀτό-

(1) Ἑλληνικά χρονικά φῶλ. 36.

»λος ἀπὸ Π. Πάτρας καὶ ἀρξεν εἰς τὸ Βασιλάδι, καὶ ἔγεινε μουσικῆ
 »ἐκστρατεία Τούρκων ἀπὸ Καστέλι καὶ Ναύπακτον ἐναντίον τοῦ Μι-
 »σολογγίου, ἡ ὁποία δὲν ἠδουκίμησεν. Ἐλαβον τέλος πάντων πολλὰ
 »διδόμενα διὰ νὰ γνωρίσωσιν αὐτὸν ἐπίβουλον τῆς πατρίδος καὶ προ-
 »δότην. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ πατρὶς ἀγαπᾷ τὰ τέκνα τῆς, καὶ μακροθυμεῖ
 »διὰ νὰ τὰ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν ἀπάτην, καὶ νὰ τὰ φέρῃ εἰς μετὰ-
 »νοιαν, ἀπεφάσισαν οἱ διλασταὶ μὲ τὴν συναίνεσιν ὄλων τῶν παρευ-
 »ρεθέντων ἀρχηγῶν τῶν ἀρμάτων καὶ πολιτικῶν, καὶ ἔδωκαν προ-
 »εσχάην πρὸς τὸν αὐτὸν Καραϊσκάκην ν' ἀναχωρήσῃ ἀμέσως ἀπ' ἐδῶ,
 »μ' ὄλον ὁποῦ εἶναι καὶ ἀσθενής, ὅς τις καὶ ἀνεχώρησε σήμερον. Ἄν
 »δὲ μετανοήσῃ ἀληθῶς καὶ ἐπιτρέψῃ εἰς τὰ χριστιανικὰ χρέη του,
 »ἡ πατρὶς τὸν ἐκέρδισεν· εἰ δὲ μὴ, καὶ ἐπιμένει εἰς τὴν κακίαν
 »του, ἄς ὀψεται. Σεῖς ἀδελφοὶ εἰδοποιεῖσθε διὰ τοῦ παρόντος ὅτι
 »ὁ Καραϊσκάκης εἶναι διωγμένος ἀπὸ τὴν πατρίδα, δὲν ἔχει κάμ-
 »μίαν ἐξουσίαν παρὰ τῆς διοικήσεως, μάλιστα ἐς ἐρήθη ὄλων
 »τῶν βαθμῶν καὶ ἀξιωματικῶν ὡς ἀμαρτήσας. Ὅσοι δ' ἀπατηθέν-
 »τες ἠκολούθησαν αὐτὸν, προσκαλοῦνται νὰ γυρίσωσιν ὀπίσω,
 »καὶ νὰ ἐνωθῶσι μὲ τοὺς ἀρχηγούς, τοὺς ὑπερατπιστάς τῆς πα-
 »τρίδος. Πάντες δὲ οἱ λοιποὶ Ἕλληνες ν' ἀπομακρυνθῶσι τῆς
 »συναριστροφῆς του καὶ νὰ τὸν στοχασθῶσιν ὡς ἐχθρόν, ἐν ὅσῳ
 »νὰ μετανοήσῃ καὶ νὰ προσπέσῃ εἰς τὸ ἔλεος τοῦ ἔθνους καὶ ζη-
 »τήσῃ συγχώρησιν.» Τοιοῦτοτρόπως ὁ Μαυροκορδάτος ἐτέκτηνε
 τὴν προδοσίαν τοῦ Καραϊσκάκη καὶ τὸν ἐδίωξεν ἀπὸ Αἰτωλικόν,
 διότι ἐροβήθη μὴ τὸν ἀκολουθήσῃσι μέγας ἀριθμὸς στρατιωτῶν
 καὶ τὸν ἀνκτρέψῃσι τὰ σχέδιά του. Δὲν δύναται δὲ νὰ τὸν κατα-
 δικάσῃ ὡς προδότην, διότι διώρισεν ἐπιτροπὴν νὰ δικάσῃ καὶ αὐτὸν
 καὶ ὅτους ἄλλους ἠθελον εὐρεθῆ ἔνοχοι τῶν ἀναφυσισῶν διχοστα-
 σιῶν (ὄχι τῆς προδοσίας)· διώρισε καὶ συνηγόρους νὰ παρουσιά-
 σωσι τὰ δικαιώματτα τοῦ ἔθνους ἐναντίον του καὶ ἐναντίον ὄσων
 ἄλλων ἠθελον φανῆ ἔνοχοι ἐπιβουλῆς κατὰ τῆς πατρίδος (ἀλλὰ
 φανῆ καὶ ὄχι ἀποδειχθῆ). Ἐπιβουλὴ δὲ εἰς τινὰς περιπτώσεις λο-
 γίζεται καὶ ἡ διχοστασίαι, καὶ ὁ Καραϊσκάκης εἰς αὐτὴν τὴν πε-
 ρίστασιν ἐφάνη διχοστατῶν, ἀλλὰ καθὸ ἀντενεργῶν κατὰ τοῦ Μαυ-
 ροκορδάτου καὶ χρέες ἐκπληρῶν διὰ τοῦτο πρὸς τὴν πατρίδα καθ'
 ὄλους τοὺς φρονούντας ὅτι ὁ Μαυροκορδάτος δὲν εἶναι ὁποῖος

»εις τὸν τρίτον βαθμὸν. Διεκνήρυχθη δὲ ὡς προδότης καὶ ἀποστά-
 »της· ἀλλ' ἐκ τούτου ὑπέστρεψαν οἱ Σουλιῶται, καὶ τῶρα μὲ
 »ζητοῦσιν ἑκατὸν πενήντα χιλιάδας γροσίων, μισθοῦς παλαιοῦς καὶ
 »νέου, καὶ δὲν ἔχω οὔτε ψωμί· νὰ τοὺς δώσω· ἀνάγκη λοιπὸν
 »τῶν δανείων κ τ λ.» (1) Ἀλλὰ ζητεῖ χρήματα ἀπὸ τὴν Ἄγ-
 »γλιαν, διότι χωρὶς τούτων δὲν σημαίνει τίποτε εἰς τὴν Ἑλλάδα
 καὶ φοβεῖται τὸν Καραϊσκάκη, ὃ ὅπως πρὶν φύγει ἀπὸ Αἰτωλι-
 κόν: « Αἱ! Μαυροκορδάτε, τὸν λέγει, ἠθέλησας νὰ μὲ προτάψης
 »τὴν ἀτιμίαν τῆς προδοσίας· ἀλλ' ἐλπίζω νὰ σὲ τὴν σφραγίσω
 »εις τὸ μέτωπον μίαν ἡμέραν.» Ἐν τοσοῦτῳ στηλιτεύεται ὁ Κα-
 ραϊσκάκης εἰς τὰ ἑλληνικὰ χρονικά ὡς προδότης καθὼς στηλι-
 τεύεται καὶ εἰς τὸν ἀριθμὸν θ' τοῦ φύλου τοῦ νόμου, ἐφημερίδος
 τῆς ἡσού Ὑδρας καὶ τῆς Διοικήσεως, ἣς ἤρχισε νὰ ἐκδίδεται
 καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ Μαυροκορδάτου (2) ἀπὸ τὰς ἀρχὰς μαρ-
 τίου εἰς Ὑδραν, καὶ ἣτις στηλιτεύει καὶ τὰ μέλη τῆς ἐν Τριπο-
 λιτοῦ Κυβερνήσεως ὡς ἔνοχα εἰς τὴν προδοσίαν. « Ὁ Καραϊσ-
 κάκης ὠργάνιζε, λέγει ἡ ἐφημερίς αὕτη, τὴν προδοσίαν, φθει-
 »ρόμενος ἀπὸ τὸν Ὠμερβριώνη, καὶ ἐρεθιζόμενος ἀπὸ τοὺς ἐν
 »Τριπολιτοῦ ἀντάρτας.» Ὁ δὲ Ἄνδ. Ζαλώνης, εἰσηγούμενος ἀπὸ
 τὸν Μαυροκορδάτον, καὶ γράφων τὴν 25 ἀπριλίου πρὸς τὸ Νομο-
 τελεστικὸν τοῦ Κουντουριώτου, λέγει: « Φαίνεται ὅτι πρὸ καιροῦ

(1) Ἰδὲ ἀπολογία τοῦ Λουριώτου.

(2) Ὁ Μαυροκορδάτος μετεχειρίσθη τὴν ἐφημεριδογραφίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ
 τὰ τέλη τοῦ μετεχειρίσθη καὶ πολλοὺς τῶν ὑπαδῶν του ὡς τὸν Ἰω. Κλονάρη καὶ
 ἄλλους, εἰς τὸ νὰ γράφωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ εἰς τὰς ἐφημερίδας τῆς Εὐρώπης· ἔγραφον
 δὲ εἴτοι· εἰς τοιαῦτον τρόπον, ὥστε νὰ πιστεύωσιν ὁ ἕξω κόσμος ὅτι ὁ Μαυροκορδά-
 τος ἦτο τὸ πᾶν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς ἐπίστευσε καὶ ὁ Ζαλώνης ὅτι ἦτο καὶ πολεμι-
 στής, καὶ στρατηγός, ὡς ὁ Κολοκοτρώνης· καὶ εἰς τὸ εὐγγράμμα του, *essai sur les*
Phanariotes, διηλών περὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ Κολοκοτρώνη, λέγει εἰς τὴν σελίδα 323:
Certes, cette ambition de ces deux guerriers peut être funeste à la cause des
grecs, βίβαια ἢ φιλοδοξία αὕτη τῶν δύο τούτων πολεμιστῶν, ἔμπορεῖ νὰ ᾖται ὀλε-
 θρία εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ εἰς τὴν σελίδα 336: *il ne peut pas y avoir rien de*
dangereux dans la rivalité qui existe entre ces deux capitaines· δὲν ὑπάρ-
 χει τι επικίνδυνον εἰς τὴν ἀμίλλαν ἣτις ὑφίσταται μεταξὺ τῶν δύο τούτων στρατη-
 γῶν· Καί· ἰδοὺ ὁ Μαυροκορδάτος καὶ guerrier καὶ capitaine καὶ πολεμιστής καὶ
 στρατηγός ὡς ὁ Κολοκοτρώνης, τὸν ὅποιον ὁ Ζαλώνης παριστάνει ὡς ῥωσοφώρανα
 καθὼς τοῦ κηρύττουσιν οἱ ἔχθροί του Μαυροκορδατισταί, διὰ νὰ τὸν καταστήσωσιν
 ἀποκρεπτικὸν εἰς τοὺς ὀυτικούς καὶ μάλιστα εἰς τοὺς Ἄγγλογάλλους.

πᾶργάνιζε τὴν προδοσίαν ὁ Καραϊσκάκης. Ἐσχάτως ἔμως συ-
 νελήφθησαν ἄνθρωποι τοῦ ἐρχόμενοι ἀπὸ τὸν Ὠμέρπασιαν, οἱ
 ὅποιοι ἐξετασθέντες, ἐφάνερωσαν τὸ μυστήριον τῆς προδοσίας.
 Ὁθεν τὸ πρᾶγμα ἄς διορθωθῆ αἰσίως καὶ χωρὶς πλειοτέραν ζη-
 μίαν. Τὸ κίνημα τοῦ Καραϊσκάκη ἔγινε καὶ ἀπὸ τὸ τούρκικόν
 σχέδιόν του, καὶ ἀπὸ ἐρεθισμὸν τῶν ἐν Τριπολιτσᾷ. Χάρις εἰς
 τὸν Μαυροκορδάτον καὶ εἰς τὴν γενναιότητα τοῦ λαμπροῦ Λόρ-
 δου (τοῦ Μπαΐρων)· εἶδὲ μὴ, ἡ δυτικὴ Ἑλλάς ἕως τώρα ἤθελεν
 εἶναι ἔρμαιον τῶν ἐχθρῶν.» Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὁ Μαυ-
 ροκορδάτος ἐπεκτείνει τὴν συκοφαντίαν καὶ εἰς τοὺς ἐν Πελοποννή-
 σω ὑπεναντίους του, τὸν Μαυρομιχάλην καὶ τὸν Κολοκοτρώνην
 πρὸ πάντων, τοὺς ὁποίους ἡ φαντασία του θὰ προσβάλει ἐπομένως
 καὶ ἀπ' εὐθείας, διότι τὴν τοικύτην συκοφαντίαν λογίζεται ἰσχυ-
 ρότατον ὄπλον κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς, καὶ θὰ τοὺς κατηγορήσει ὡς
 προδότας, ἐπὶ σκοπῷ νὰ διεγείρῃ κατ' αὐτῶν τὴν δυσπιστίαν, τὴν
 ἀγανάκτησιν, τὴν ἀποστροφὴν καὶ τὴν καταδρομὴν τῶν Ἑλλήνων,
 καὶ ἴσως ἐπ' ἐλπίδι νὰ τοὺς καταναγκάσῃ καὶ νὰ φύγωσιν εἰς τοὺς
 Τούρκους, διὰ νὰ τοὺς θανατώσῃ πολιτικῶς. Ἀλλὰ καταδέχεται
 ὁ ὑπερήφανος Ζαΐμης νὰ γίνεταί ἡχώ τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ
 νὰ συκοφαντῇ, ἀκολουθῶν τὰ σχέδια τούτου, τοὺς συμπολίτας του
 ὡς προδότας. Ὁ δὲ Μπαΐρων καὶ ἡ φιλελληνικὴ ἐταιρεία τῶν
 Ἄγγλων, καὶ ὁ Σταγγῶπ, συμβουλεύουσι τὴν ὁμόνοιαν τοὺς Ἑλ-
 ληνας, καὶ τοὺς λέγουσιν ὅτι ἡ διχόνοια θὰ εἶναι πρὸς αὐτοὺς
 ὀλεθρία, ὄντες βέβαιοι ὅτι συμβουλεύοντες τὴν ὁμόνοιαν, ἐν ᾧ
 χορηγοῦσι χρήματα εἰς τοὺς διὰ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου εἰσπηδή-
 σαντας καὶ διὰ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου προσπαθοῦντας νὰ διατηρη-
 θῶσιν εἰς τὰ πράγματα, κατὰ πετρῶν σπείρουσι. Κηρύττουσι δὲ
 τὴν ὁμόνοιαν καὶ ὁ Μπαΐρων καὶ ἡ ἐταιρεία τῶν Ἄγγλων, ἐὰν
 τῶ ὄντι τὴν ἐπιθυμῶσιν ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν των,
 ὡς ἀναγκαίαν μετὰ τὴν καθάρισιν τοῦ νομίμου Νομοτελεστικοῦ,
 ἐν ᾧ τότε ἦτο δύσκολον ἡ ὁμόνοια. Ὁ δὲ Κωνσταντῆος Γεροσιά-
 θης γράφει ἀπὸ Κέρκυραν τὴν πρώτην μαΐου πρὸς τὸ Νομοτε-
 λεστικὸν τοῦ Κουντουριώτου. « Ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ἐκτελεστικοῦ ἔκα-
 μεν ὅλην τὴν καλὴν ἐντύπωσιν εἰς τὴν Ἄγγλιαν, ἔφερε καὶ ὑψώ-
 σιν εἰς τὸ χρέος τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἡ διάθεσις ἐκείνου τοῦ ἔθνους

καὺξάνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἡ Κυβέρνησις δὲν δυσαρεστεῖται εἰς τοῦτο, ὅπερ δι' ἡμᾶς ἀξίον τῆς μεγαλητέρας ἐλπίδος καὶ χαρᾶς.» Ἐπὶ τῆς λοιπῆς δυνατὸν νὰ ἐπιθυμῶσι τὴν ὁμόνοιαν, ἐν ᾧ ἤθελον τὴν πτώσιν τοῦ νομίμου Νομοτελεστικοῦ; Τὴν ὁμόνοιαν, εἰρήνην καὶ ἀγάπην κηρύττει καὶ ὁ Μαυροκορδάτος εἰς τὸ Μισολόγγι, ἐν ᾧ διὰ τῆς διχονοίας καὶ τῆς διαιρέσεως ὑπάρχει εἰς τὴν Ἑλλάδα· ἀλλ' ἐννοεῖ νὰ ἐνωθῶσιν οἱ Δυτικοελλαδίται καὶ ὅλοι οἱ Ἕλληνες μὲ τὴν πατρίαν του, καὶ νὰ ἔχωσιν ἀναμεταξύ των εἰρήνην, ἀγάπην, ὁμόνοιαν, διὰ νὰ κτυπήσωσι τὸν Κολοκοτρώνην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, τοὺς ὁποίους ἡ νέα Κυβέρνησις ἐκήρυξεν ἀντάρτας, καὶ τοὺς ὁποίους, ἀφ' οὗ τοὺς ἤρπασε τὴν ἐξουσίαν διὰ τῶν ὅπλων, θέλει νὰ καταστρέψῃ διὰ τῶν ἀγγλικῶν χρημάτων τοῦ δανείου, δι' ὧν καὶ θὰ τοὺς νικήσῃ, καθὼς φρονεῖ καὶ ὁ Σπυριδῶν Τρικούπης, ὅστις γράφων τὴν 3 Ἀπριλίου πρὸς τὴν ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴν: «Ἐκτὸς τῶν ἐξωτερικῶν ἐχθρῶν, λέγει, ἀπικτήσαμεν ἤδη καὶ ἐσωτερικοὺς, τοὺς ἀντάρτας τῆς διοικήσεως, οἱ ὅποιοι μὴ πειθόμενοι εἰς ὅσα τὸ ἔθνος διὰ τῶν νομίμων παραστατῶν του ἐθέσπισεν, ἐσύστησαν ἰδικῆν ἑαυτῶν διοίκησιν εἰς Τριπολιτσάν. Τὰ δάνεια λοιπὸν θέλει τοὺς νικήσωσι καὶ αὐτοὺς, καὶ ἄλλους θέλει φέρωσιν εἰς μετάνοιαν.» Παρακατιῶν δὲ ὑπαινιττόμενος τὸν Βασιλέα κατὰ τὰς μυστικὰς πρὸς αὐτὴν ὁδηγίας τοῦ Μαυροκορδάτου, λέγει: «διὰ τὴν ἄλλην ἐγνώστην σας ὑπόθεσιν, ἡ ὁποία ἐπροβλήθη εἰς Τριπολιτσάν, ὀλίγον πρὶν τῆς προεδρίας τοῦ φίλου Μαυροκορδάτου, δὲν μοῦ διῶδετε παραμικρὰν νύξιν. Εἰς εἰδοσίῳ σας ὅμως ὅτι τὸ πρᾶγμα ἐγένετο πολὺ ἐπιθυμητότερον καὶ ἐδῶ καὶ παντοῦ, καὶ ὀλίγωρα θέλει γενῆ καὶ ἄλλη σκέψις (1)». Διὰ τοῦτο ἄρα δὲν συγκατετέθη ὁ Κουντουριώτης νὰ σταλῆ ἐπιτροπὴ εἰς τὴν Ἑλβετίαν καὶ ἄνω Γερμανίαν νὰ ἐνεργήσῃ καὶ περὶ βασιλείως. Ὁ δὲ φίλος τοῦ νόμου ὑποβάλλων τὴν διχόνοιαν, γράφει κατὰ τῶν ὑπεναντιῶν τῆς ἀγγλικῆς πατρίας καὶ τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ παριστάς τοὺς εἰκοσιτρεῖς βουλευτὰς ὡς τὸ βουλευτικὸν σῶμα, ἀποφαίνεται ὅτι οἱ παρ' αὐτῶν καθαιρεθέντες νομοτελεσταὶ καὶ βουλευταὶ ἦσαν κακοὶ πολῖται, διότι δὲν

(1) Ἴδιαι ἀπολογίαν τοῦ Ἀνδρέου Λουριώτου.

ἠπύχασαν ἀπέχοντες τῶν κοινῶν ὑποθέσεων, ὥστε νὰ κριθῶσιν ἀπὸ τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον ἐν δέοντι, ἀλλ' ἀντιποιοῦμενοι τὴν ἐξουσίαν, ἐπήνεγκαν τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. Ἐπισωρεύων δὲ τὰς ὕβρεις καὶ τὰς συκοφαντίας (1), δικαιώνει τοὺς καθελόντας, δηλαδὴ τὸν Μαυροκορδάτον καὶ τοὺς εἰκοσιτρεῖς βουλευτάς, καὶ προσπαθεῖ νὰ προκαταλάβῃ τὴν κοινὴν γνώμην, καὶ νὰ παραπείσῃ τὸν κόσμον ὅτι οὗτοι εἶναι χρηστοὶ πολῖται καὶ ἐκεῖνοι φαῦλοι, καὶ ὅτι οἱ σφετερισθέντες τὴν ἐξουσίαν διὰ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου δὲν εἶναι αὐτουργοὶ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ἀλλ' οἱ καθηρημένοι, οἵτινες ἐχρεώστουν, κατ' αὐτὸν, νὰ ὑποταχῶσιν εἰς τὸ παρανόμως συστηθὲν νομοτελεστικόν, καὶ, χωρὶς νὰ δεῖξωσι κάμμίαν ἀντίστασιν, ν' ἀποθέσωσι τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἔθνους, διότι οὕτως ἔδοξεν εἰς τὴν ἀγγλικὴν πατριάν τῆς βουλῆς. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκφράζονται καὶ τὰ ἑλληνικὰ χρονικὰ ἐναντίον των. Καὶ ὅμως αὐτοὶ δὲν φροντίζουσι μὲν νὰ δικαιωθῶσι δι' ἄλλων ἐφημερίδων, ἀλλὰ φροντίζουσι νὰ ἐκδικηθῶσι, καὶ νὰ ρίψωσι τοὺς νέους νομοτελεστὰς μὲ τὸ αὐτὸ δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου, ὅπερ μετεχειρίσθησαν καὶ ἐκεῖνοι ἐναντίον των, ἂν καὶ τὸ δίκαιον τοῦτο θὰ εἶναι ἀνίσχυρον δι' αὐτοὺς, ἐν ὅσῳ θὰ τοὺς πολεμῶσιν αἱ λίραι στηρλίται, ἥ, τε φιλοχρηματία καὶ τὸ φιλόρπαγον τινῶν ἐκ τῶν στρατιωτικῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ θὰ ἐπενέγκωσι καὶ αὐτοὶ τὰ μεγαλύτερα τῶν δυσχημάτων εἰς τὴν πατρίδα, παραίτιοι γινόμενοι ἐμφυλίου πολέμου, καὶ θὰ πάθωσι τὰ αἰσχίστα.

Διὰ δὲ τὸ πνεῦμα τῆς διαιρέσεως, τὸ ἐκ τῆς ἀγγλικῆς πατρίδας πηγάζον, ἐν ᾧ ἠδύνατο νὰ ἐλευθερωθῇ ἤδη ἡ Εὐβοία, θὰ μείνῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων. Ὁ Ὀδυσσεὺς ἐστράτευσεν ὁμοῦ μὲ τὸν Ν. Κριζιώτην εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην, ὡς διατάχθη ἀπὸ τὴν καταλυθεῖσαν Κυβέρνησιν, καὶ ἀρχῆς νοεμβρίου τοῦ τελευταίου συνέστησε τὴν πολιορκίαν τῆς Εὐρίπου· ὁ δὲ Κριζιώτης ἐπολιορκῆσε τὴν Κάρυστον. Οἱ Τούρκοι ἐξήρχοντο ἀπὸ τὸ φρούριον καὶ ἐμάχοντο κατὰ τῶν Ἑλλήνων, προσπαθοῦντες νὰ προχωρήσωσιν εἰς τὰ χωρία, διὰ νὰ ἐπάρωσιν ὅ,τι τρέφιμον ἤθελον εὔρει, ἀφ' οὗ μάλιστα ἤρχισαν νὰ πολεμῶνται ἀπὸ τὴν πείναν, ἀλλ' ἀπε-

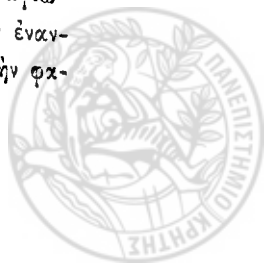
(1) Ἴδι τὸν φίλον τοῦ νόμου ἀπὸ ἀριθμὸν 1 ἕως 29 τοῦ ἔτους 1824.

κρούοντο πάντοτε. Εἰς δὲ τὴν τελευταίαν ἐξοδὸν τῶν ἐφρονεύθησαν ἐξ αὐτῶν πλέον ἢ διακόσιοι, καὶ ἔκτοτε δὲν ἐξήρχοντο πλέον καὶ ἐπολιορκήθησαν σιενώτερον. Ἐπειδὴ δὲ εἰς αὐτὸ τὸ φρούριον εὐρίσκοντο καὶ αἱ τουρκικαὶ οἰκογένειαι τῆς Εὐβοίας καὶ τῶν Θηβῶν καὶ πολλὰ χριστιανικαὶ, οἱ πεινώτες Τούρκοι ἠθέλησαν πολλάκις ν' ἀποστατήρῳσι ἐναντίον τοῦ Ὁμέρ πασια, ζητοῦντες νὰ τὸν ὑποχρεώσωσι νὰ παραδώσῃ τὸ φρούριον μὲ συνθήκας εἰς τὸν Ὀδυσσεά, διότι δὲν ἐβλεπον καμμίαν βοήθειαν ἀπὸ τὸν Σουλτάνον, ἀφ' οὗ κατήτησαν προσκαρτεροῦντες νὰ φάγωσι καὶ τοὺς ἵππους τῶν. Ἐν ᾧ δὲ οἱ Τούρκοι μόλις ἐλάμβανον ἀνὰ πεινήν τι δράμια ψωμὶ τὴν ἡμέραν, καὶ ἐτρέφοντο, οἱ δὲ χριστιανοί, ἔσοι δὲν ἠδύναντο νὰ δραπετεύσωσιν ἀπὸ τὸ φρούριον, ἀπέθνησκον, ἀρχὰς ἀπριλίου εἰδοποιοῦνται δ' Ὀδυσσεὺς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ διὰ θαλάσσης συναγωνιζόμενοι Ψαβρίανοί ὅτι, ὁ τουρκικὸς στόλος ἐμελλε νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸν Ἑλλησποντον καὶ νὰ πλεύσῃ εἰς τὴν Εὐβοίαν, διὰ νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν Εὐριπον ἀπὸ τὸν κίνδυνον. Γράφουσι λοιπὸν ἀμέσως πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Κωνσταντινῶπου, ζητοῦντες νὰ ἐκπλεύσωσιν ἀπὸ Ὑδρας καὶ Σπέττας εἰκοσιπέντε πλοῖα ὑπέσχοντο δὲ νὰ ἐκπλεύσωσι καὶ ἄλλα εἰκοσιπέντε Ψαβρίανὰ καὶ τὰ ἀναγκαῖα ἡφαιστεια, καὶ ἐβεβαίουν ὅτι, ἂν ἐπαίνοντο μόνον ἑλληνικὰ περιπλέοντα, τὰ τουρκικὰ δὲν ἐτόλμων νὰ εἰσπλεύσωσιν εἰς τὸν εὐβοϊκὸν κόλπον, καὶ ὅτι τὸ φρούριον ἦτον ἐπόμενον διὰ τοῦτο νὰ παραδοθῇ εἰς εἰκοσὶν ἡμέρας ἐξ αἰτίας τῆς πείνης· ἀλλὰ δὲν τοὺς δίδεται ἀκρόασις. Γράφουσιν οἱ Ψαβρίανοί πρὸς τοὺς προκρίτους τῶν νήσων Ὑδρας καὶ Σπετζῶν πολλάκις νὰ ἐκινήσωσι τὰ ζητούμενα πλοῖα κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, διὰ νὰ κατακτήσωσι τὴν Εὐβοίαν· ἀλλὰ δὲν λαμβάνουσιν ἀπάντησιν, διότι ἡ Κυβέρνησις δὲν ὑποφέρει τὸν Ὀδυσσεά καὶ ὡς ὄντα ἠνωμένον μὲ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Μαυροκορδάτου Ὑψηλάντην, Νέγγην καὶ Κολοκοτρώνην, καθὼς καὶ μὲ τὰ μέλη τῆς καταλυθείσης Κυβερνήσεως, καὶ δὲν ἀκούει οὐδὲ τοὺς Ψαβρίανους ὡς μὲ τὸν Ὀδυσσεά συναγωνιζομένους. Προτιμᾷ δὲ νὰ μείνῃ ἡ Εὐβοία εἰς τοὺς Τούρκους ἢ νὰ κατασταθῇ ἐπὶ μᾶλλον εἰς αὐτὴν ἰσχυρὸς ὁ Ὀδυσσεύς. Τὴν 20 ἀπριλίου γράφει οὗτος καὶ ἀπὸ Σάλωνα πρὸς τὸ Νομοτελεστικόν: «Οἱ πολιορκῶντες τὴν Εὐριπον ἐξ ἤδη μῆνας δὲν ἔλαβον μισθόν. Ἐπειδὴ δὲ στερεῶν-

εται τῶν ὄλων, καὶ ἐπειδὴ κινδυνεύουσιν αἱ οἰκογένεσις τῶν ἀπὸ τὸν
 ἐχθρὸν, θὰ διαλύσῃ τὴν πολιτορκίαν. Ὅθεν ἡ Κυβέρνησις ἀνάγ-
 κη νὰ στείλῃ στρατεύματα εἰς τὴν ἀνατολ. Ἑλλάδα, ἀνάγκη συ-
 νάμα νὰ πλεύσῃ καὶ ὁ ἑλλ. στόλος εἰς ὑπεράσπισιν τῆς Εὐβοίας,
 οἷοί τε καὶ πρὶν φθάσει αὐτόθι ὁ τουρκικὸς, οἱ ἐχθροὶ ἐτοιμάζουσι
 νὰ στείλωσι καὶ ἀπὸ τὸν Βῶλον καὶ ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην τρο-
 φὰς καὶ στρατεύματα εἰς Εὐρίπον. Γὰρ δὲ Ψαρρῖανὰ πλοῖα δὲν ἀρ-
 κοῦσιν εἰς ἀντιπαράταξιν, ἐν ᾧ φέτος ἀπειλοῦνται καὶ τὰ Ψαρρῶν
 οἰκιστῶν ἀπὸ τοῦ Τούρκου· ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις δὲν φροντίζει
 περὶ τῆς Εὐβοίας, οὐδὲ φαντάζεται τὸν κίνδυνον τῶν Ψαρρῶν,
 τοῦ προπορτοῦ ἐκείνου τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Οἱ δὲ
 πρόκριτοι τῆς Ὑδρας καὶ τῶν Σπετζῶν δὲν φρονοῦσιν εἰμὴ ὅ,τι
 φρονοῦσιν ὁ Κουντουριώτης καὶ ὁ Μπότσης, καὶ ὁ τουρκικὸς στό-
 λος συγκεντρωμένος ἀπὸ τριάντα πέντε πλοῖα, πολεμικά, καὶ διοικη-
 μένος ἀπὸ τὸν Τοπάλπασαν, ἐκπλεύσας φθίνοντος τοῦ αὐτοῦ ἀπρι-
 λίου, καὶ φθάσας εἰς τὸν Εὐβοϊκὸν κόλπον, διέλυσε τὸν ἀποκλεισ-
 μὸν τῆς Εὐρίπου, τῆς ὁποίας διελύθη ἐπομένως καὶ ἡ πολιτορκία
 οἷοί τε αἱ Ἕλληνες δὲν ἠμπόρεσαν ν' ἀντιπαραταχθῶσι καὶ εἰς ἑπτὰ
 χιλιάδας Γενιτσέρους ἀποβιβάσθοντας εἰς τὴν Εὐβοίαν, ἐφωδίασε
 τὰ φρούρια μὲ τ' ἀναγκαῖα, καὶ ἀφήσας ὀκτὼ πολεμικά πλοῖα εἰς
 τὸν κόλπον εἰς φυλακὴν τῆς νήσου, ἀνεχώρησεν εἰς Θεσσαλονίκην.
 Ὁ δὲ Ὁμέρ πασίας, κύριος τῆς Εὐβοίας ἀκαταμάχητος ἐφεξῆς,
 θὰ συντείνει πολὺ εἰς τὰ πολεμικά ἐπιχειρήματα τῶν Τούρκων, οἵ-
 τινες θὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν ἀνατολ. Ἑλλάδα, καὶ μάλιστα εἰς τὴν
 Ἀττικὴν.

Ἐν τῷ αὐτῷ ὁ Νέγρης, ὅστις, ἀρ' οὐ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν
 Σιλήμναν, μετέβη ὁμοῦ μὲ τὸν Πλαπούταν εἰς Ναύπλιον, καὶ
 ἔπειτα εἰς Ἀθήνας, ὅπου ἐχρησίμευε συνισταμένος ὑπὸ τοῦ
 Ὑψηλάντου εἰς τὸν Ὀδυσσεά ὡς σύμβουλος, ὅτε ἦλθεν αὐτόθι ὁ
 Σταγῶπ, διὰ νὰ ἴδῃ τὰς ἀρχαιότητας, σχετίζεται μὲ αὐτὸν, καὶ
 ἰσχυρῶς διδοὶ πληροφορίας διὰ τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων τῆς
 Ἑλλάδος, καὶ δ' αὖ τὰ πρόσωπα, τὰ ὅποια διέπουν τὴν τύχην τῆς.
 Καὶ αὐτὸς δὲ καὶ ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ πολὺ πλεόν ὁ ἰατρός Παναγιώ-
 της Σοφειανόπουλος, καὶ ὁ Λάμπρος Νάκος τὸν προδιέθησαν ἐναν-
 τίων τοῦ Μαυροκορδάτου καὶ τῶν ἀποτελούντων τὴν ἀγγλικὴν φλ.

τριαν εἰς τρόπον, ὥστε καὶ νὰ παρεμβάλωσιν ἔμπόδιον ἐκ μέρους
 του ὡς πρὸς τὸ δάνειον. Τὸ Νομοτελεστικὸν τοῦ Κρανιδίου γράφει
 τὸν Μαυροκορδάτον τὴν 4 μαρτίου: «Ὁ Στανχώπ, διευθυνόμενος
 κέδῳ, ἐνέτυχε καθ' ὁδὸν, φαίνεται, κἀνενα ἀντιπατριώτην, καὶ με-
 »τέθη εἰς Ἀθήνας μεταβαλὼν γνώμην. Ἀνθρώπος του, σιαλεῖς
 »ἐκείθεν εἰς Ναύπλιον, καὶ συλληφθεὶς κατὰ τὴν Κόρινθον ἐκό-
 »μιζε πολλὰ γράμματα πρὸς τοὺς ὑπεναντίους, καὶ τὸν Ὑψη-
 »λάντην, διαλαβάνοντα ὅτι ὠδηγήθησαν οἱ Ἄγγλοι εἰς τὸν ἀλη-
 »θῆ δρόμον, καὶ ἐλπίζονται πολλὰ διὰ τοῦ Στανχώπ. Οἱ ὑπεναν-
 »τίοι πάσχουσι νὰ ἐλκύσωσι τὸν Μπαίρον εἰς τὸ μέρος των· προσ-
 »παθήτατε νὰ μᾶς δανείσῃ οὗτος καὶ ἄλλα χρήματα. Ἐὰν θὰ
 »ὑπάγετε εἰς Σάλωνα νὰ ἐνταμώσετε τὸν Ὀδυσσεά, προσέξατε
 »καλὰ κατὰ τοῦτο.» Αὐθημερὸν γράφει τὸν Στανχώπ: «ἀπὸ τὸν
 »Μαυροκορδάτον ἐπληροφορήθημεν ὅτι ἐκινήσατε ἀπὸ Μισολόγγι
 »διὰ τὸ Κρανίδι· ἀλλὰ δὲν ἐράνητε ἐνταῦθα, καὶ μανθάνομεν ὅτι
 »εἴσθε εἰς Ἀθήνας. Παρακαλοῦμεν νὰ ἀπολαύσωμεν καὶ ἡμεῖς
 »τῆς παρουσίας σας, διὰ νὰ δμολογήσωμεν δημοσίως τὴν εὐγνω-
 »μοσύνην τοῦ ἔθνους μας, καὶ πρὸς ὑμᾶς καὶ πρὸς τὴν ἐν Λονδίῳ
 »φιλελληνικὴν ἑταιρείαν.» Ἄλλ' ὁ Στανχώπ δὲν ἀποκρίνεται. Ὁ
 δὲ Κουντουριώτης ἔκαμεν ὀρθὴν παρατήρησιν τὸν Μαυροκορδάτον
 νὰ προσέξῃ ἀπὸ τὸν Ὀδυσσεά· ὁ Νέγρης, παρατηρῶν ὅτι ὁ ἀντί-
 παλός του κατῶρθωτεν ὅ,τι ἤθελεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ
 κρατεῖ ἤδη ὑπὸ τὴν χεῖρά του τὴν Δυτ. Ἑλλάδα, τὴν ὁποίαν δι-
 ευθύνει πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀγγλικῆς φατρίας, ἀποφασίζει μὲ
 τὸν Ὀδυσσεά, νὰ τὸν φονεύσωσι (1), φρονῶν ὅτι οὕτω θὰ ἐλευθερώσει
 τὸ ἔθνος, ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τῶν Ἄγγλων, καὶ τὸ κυριώτερον ὅτι
 οὕτω θὰ κατορθώσει αὐτὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅ,τι θελήσει. Γράφει
 λοιπὸν κατ' εἰσήγησίν του ὁ Ὀδυσσεύς τὸν Μαυροκορδάτον, καὶ
 τὸν προσκαλεῖ εἰς τὰ Σάλωνα, διὰ νὰ συμβουλευθῶσι τάχα διὰ τὰ
 πράγματα τῆς πατρίδος. Γράφει ἐν ταῦτῳ καὶ τὸν Μπαίρων.
 Στέλλει δὲ προηγουμένως ἐπὶ τούτῳ εἰς τὰ Σάλωνα τὸν Νέγρη.

(1) Ὁ Νέγρης δὲν λησμονεῖ τὸ ἀξίωμα, νὰ τρέχῃ πρὸς τὸν σκοπὸν μεταχειριζόμενος
 ἀνεγκαιρῶς ὅποιαδήποτε μέσα, συντελεστικὰ εἰς τὸ νὰ τὸν φθάσῃ, νὰ πατῇ καὶ
 ἐπὶ τοῦ πτώματος τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ διὰ ν' ἀναβῇ εἰς τὴν ἀρχήν.

ὁ ὁποῖος προπορεύεται αὐτόσε, καὶ ἅμα φθάσας, συνεννοεῖται μὲ τὸν ἑπαρχὸν Διονύσιον Πεταλᾶν, καὶ τὸν εὐρίσκει σύμφωνον νὰ φονεύσῃ τὸν Μαυροκορδάτον. Διὰ τὴν ἀφαιρέσασιν δὲ πᾶσαν ὑπόνοιαν ἀπὸ αὐτὸν, δίκαιον δὲν ἦτο βέβαια δυνατὸν νὰ πιστεῖται ὁ Μαυροκορδάτος τὸν Ὀδυσσεά, προσκαλεῖ ὁ ἑπαρχὸς τὸν Κωνσταντῖνον Πεταλᾶν ἐξάδελφόν του, ὡς οἰκείον τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ ἐλθόντα εἰς Σάλωνα τὸν κοινοποιεῖ τὴν ἀνάγκην καὶ τὸ σχέδιον, τοῦ νὰ φονευθῇ οὗτος διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν. Ἀκούσας δ' ὁ Κωνσταντῖνος τὸ μυστικόν, ἀνατριχιάζει· πληρὸν ὑποκρινόμενος, πείθει τὸν ἐξάδελφόν του καὶ τοὺς μετὰ τούτου συνωμότας νὰ φονευθῇ ὁ Μαυροκορδάτος κατ' ἄλλο σχέδιον καὶ εἰς καιρὸν ἀρμοδιώτερον· ὅτε δὲν ἦτο δυνατόν ὑπάρχει τῆς πατρίδος κίνδυνος ἐπικείμενος. Ἀλλ' ἐν ταυτῷ εἰδοποιεῖ τὸν Μαυροκορδάτον νὰ μὴ ὑπάγῃ εἰς τὰ Σάλωνα, καὶ οὗτος, ἂν καὶ πρότερον ἀπεκρίθη τὸν Ὀδυσσεά, καὶ ὑπεσέθη νὰ ὑπάγῃ εἰς Χρυσόν, Κωμόπολιν τῶν Σαλώνων, νὰ τὸν ἐνταμώσῃ, δὲν ὑπάγει. Ζητεῖ δ' ἀδιακόπως τὰ δάνεια ἀπὸ τὴν ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπῇ, καὶ δι' αὐτῶν ἐλπίζει νὰ κταστρέψῃ ἔλους τοὺς ἐχθρούς του. Ἐν τούτῳ ὁ Νέγρης καὶ διὰ νὰ καλύψῃ τὸ σκοπούμενον, καὶ διὰ τὰ τέλη του, ἐνεργεῖ καὶ συγχροτεῖται ἀρχὰς ἀπριλίου συνέλευσις τῶν Ἀνατολικοελλαδικῶν εἰς τὰ Σάλωνα. Στέλλεται δὲ παρ' αὐτῆς ὁ Ἐδουάρδ Τρελλώνης (Trelawnay) (Ἄγγλος, ὅστις θά λάβει εἰς γυναῖκα νόμιμον τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ὀδυσσεως) (1), εἰς Μισολόγγι νὰ προσκαλέσῃ τὸν Μαυροκορδάτον καὶ τὸν Μπαίρων καὶ πληρεξουσίου ἀπὸ τὴν δυτ. Ἑλλάδα· σέλλεται δὲ καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ Ὀδυσσεως, καὶ ἐξηγεῖται μὲ τὸν Μαυροκορδάτον, καὶ τὸν λέγει ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς θέλει τὴν φιλίαν του, θέλων ν' ἀποκτήσῃ εὐρωπαϊκὴν ὑπόληψιν, ὅτι ὁ Σταγχιώπ δὲν ἔχει κάμμίαν ὑπόληψιν πρὸς τὸν Σοφιανόπουλον καὶ πρὸς τὸν Νέγρη, καὶ ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς ἐν Σαλώνοις συνέλευσεως δὲν ἀποβλέπει εἰμὴ τὴν ἑνωσιν

(1) Ὁ Ἄγγλος οὗτος ἦλθεν εἰς τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα ὁμοῦ μὲ τὸν Μπαίρων, καὶ μὴ εὐχαριστηθεὶς, ὡς εἶπεν, ἀπὸ τὰ σχέδια τοῦ Μαυροκορδάτου, μετέβη εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ νὰ εἶδῃ τὰς ἀρχαιοτάτας, καὶ αὐτόθι γνωρίσας τὸν Ὀδυσσεά, ἀπεφάσισε καὶ νὰ συναποθάνῃ μὲ αὐτόν· διὰ τοῦτο ἠθέλησε καὶ νὰ φονευθῇ τὴν ἀδελφὴν του, διὰ νὰ τὸν δώσῃ οὕτως ἐγγυήσας τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης, φιλίας, ἀγαθῆς ὑπολήψεως καὶ ἐμπιστοσύνης.

τῶν σεραελλαδιτῶν, καὶ σχέδιον πολέμου κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ πρόνοιαν ὥστε νὰ μὴ μείνη καὶ αὐτὸ τὸ ἔτος ἡ σεραε ἀβοήθητος. Ἄν δὲ ὑπάγωσι πληρεξούσιοι ἀπὸ τὴν δυτ. Ἑλλάδα, θὰ φρονῶσι κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς Κυβερνήσεως, ὅπως φρονοῦσι καὶ οἱ ἐν Σκλίνοις. Καὶ ὁ μὲν Μπαίρων καὶ ὁ Μαυροκορδάτος δὲν ὑπάγουσιν εἰς τὴν ἐκεῖ συνέλευσιν, πλὴν συνέρχονται καὶ ἀπὸ τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα ὁ Ἄλ. Βλαχόπουλος, Μητσιακοντογιάννης καὶ ἄλλοι, ἀποσταλέντες νὰ παρατηρήσωσι μᾶλλον τὸ πνεῦμα τῆς συνελεύσεως ταύτης ἢ νὰ συμπράξωσι μὲ τὸν Νέγγρη καὶ μὲ τὸν Ὀδυσσεά. Περὶ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ ὑπογράφουσι οἱ συνελθόντες Ὀδυσσεύς, Πανοριῆς, Βλαχόπουλος, Σκλιτσῆς, Δουβουινιώτης, Σιαφάκας, Δημοτσέλιος, Μητσιακοντογιάννης, Γ. Βαλτινός, Τ. Μαγγίνας, Ἴω. Φίλωνος, Λάμπρος Νάκος, Ζιχαρίτσας καὶ ἄλλοι τὰ ἐπόμενα ἄρθρα.

α.) Οἱ διωρισμένοι εἰς τὰ πολιτικὰ νὰ συναῶσι τὰ εἰσοδήματα τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ νὰ ἐκτελῶσι δι' αὐτῶν τὰς διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως. β.) οἱ εἰς τὰ στρατιωτικὰ διωρισμένοι νὰ μὴ ἀνακατῶνται εἰς τὰ οἰκονομικὰ τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ χωρὶς ἄδειαν τοῦ στρατηγοῦ πῶν νὰ μὴ περιφέρωνται εἰς κἀνὲν μέρος. γ.) εἰς τὰ τῆς δικαιοσύνης νὰ μὴ ἀνακατῶνται οἱ πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοί, ἀλλὰ νὰ διορισθῶσιν εἰς τὰς ἐπαρχίας δικαστήρια καὶ νὰ κρίνωσι κατὰ τοὺς νόμους. δ.) οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς σερ. Ἑλλάδος. νὰ εἶναι ὅλοι σύμφωνοι, ἓνα σκοπὸν ἔχοντες, νὰ στερεωθῶσιν οἱ νόμοι, καὶ κινήσι νὰ μὴ τολημήτη νὰ λάβῃ μέρος εἰς κάμμιαν φατριάν ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως. ε.) ἂν τις τῶν διωρισμένων εἰς τὰ πολιτικὰ ἢ τὰ στρατιωτικὰ δὲν κάμη τὸ χρέος του, ἢ κάμη κἀκὸν εἰς τὴν πατρίδα, ἢ Κυβέρνησις νὰ τὸν τιμωρῇ, καὶ κανεὶς νὰ μὴ τὸν ὑπερασπίζεται. ς.) κανεὶς στρατιωτικὸς νὰ μὴ βῆλῃ τὰ λεγόμενα καπάκια. ζ.) ὅσοι Χριστιανοὶ προσέλθωσιν ἀπὸ τὰ τουρκικὰ μέρη εἰς τὴν ἐλευθέρην Ἑλλάδα νὰ εἶναι δεκτοὶ ὡς ἀδελφοί, νὰ ἐργάζωνται εἰς τὴν ἐθνικὴν γῆν ὡς καὶ οἱ αὐτόχθονες, καὶ ἡ λέξις ξένος νὰ λείψῃ μεταξὺ ἑλλήνων. η.) νὰ εἶναι εὐπειθεῖς εἰς τὴν Κυβέρνησιν μὲ τὰ ὅλα των, καὶ ποτὲ νὰ μὴ ἐναντιώνονται εἰς τὰς διαταγὰς τῆς. Ὁ δὲ Νέγγρης γράφει πρὸς τὸν Μαυροκορδάτον κατὰ τὸ πνεῦμά του, γράφει πρὸς τὸν Κουντουριώτην ὡσαύτως, φαίνεται πνέων ὅλους τοὺς νόμους καὶ τὴν πατρίδα, καὶ παρενβίρει πρὸς

τοῦτον « νὰ λάβῃ μέτρα δραστηρία, ὅσα ὑπαγορεύονται ἀπὸ μόνη
 » τὴν μητέρα καὶ προστατίαν τῆς ἐλευθερίας δικαιοσύνην. » Ἄλλ' ἐν
 τούτῳ συνεννοεῖται μὲ τὸν Σιαγχώπ, καὶ ἐν ᾧ φαίνεται συμπράτ-
 των μὲ τὸν Μαυροκορδάτον καὶ τὸν Κουντουριώτην διὰ τὴν φερέωσιν
 τῶν νόμων καὶ τῆς Κυβερνήσεως, καταπέθει ἐκεῖνον νὰ μὴ τοῦς
 δώσῃ τὸ δάνειον, καὶ συγκροτεῖ συνέλευσιν εἰς τὴν Σάλωνα, διὰ νὰ
 τὸν ἀποδείξῃ ὅτι, ἂν ὁ Μαυροκορδάτος συγκροτεῖ συνέλευσιν διὰ τῶν
 ἀγγλικῶν χρημάτων καὶ διὰ τῶν ἐλπίδων τοῦ ἀγγλικοῦ δανείου, συγ-
 κροτεῖ καὶ ὁ Νέγρης συνέλευσιν χωρὶς χρημάτων καὶ μόνον διὰ τῆς
 ἰκανότητός του, καὶ ὅτι ὁ Μαυροκορδάτος δὲν δύναται ἀρ' ἐκυτοῦ
 τίποτε εἰς τὴν Ἑλλάδα, οὐδὲ θὰ μπορέσει νὰ κατορθώσῃ ὅ,τι θελήσει
 ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων. Ἄλλως τε συγκροτεῖ συνέλευσιν ἐπὶ σκοπῷ, ἐάν
 δὲν μπορέσῃ νὰ ὑπαγάγῃ τὸν Μαυροκορδάτον ὥστε νὰ τὸν φονεύσῃ
 εἰς Χρυσόν, νὰ ἐμποδίσῃ τοῦλάχιστον ἐπὶ τοῦ παρόντος τοὺς ἐπλαρ-
 χηγοὺς καὶ προκρίτους τῆς ἀνατ. Ἑλλάδος τοῦ νὰ ἐνωθῶσι μὲ αὐ-
 τὸν ὡς ἐκεῖνοι τῆς δυτικῆς, καὶ ἐπομένως νὰ τοὺς κινήσῃ εἴτε ὑπὲρ
 εἴτε κατὰ τῆς Κυβερνήσεως ὅπως ἤθελεν ὀδηγηθῆ ἀπὸ τὰς περισ-
 τάσεις καὶ ἀπὸ τὰ συμφέροντά του. Τὰ δ' ἑλληνικὰ χρονικά ἐξε-
 λέγγουσιν εἰς τὴν ἐν Σαλώνοις συγκροτηθεῖσαν συνέλευσιν τὸ ἀν-
 τικυβερνητικὸν πνεῦμά του καὶ τὴν κενοδοξίαν του, διότι ὁ Νέγρης
 τὸν Μαυροκορδάτον δυσκόλως ἐμπορεῖ ν' ἀπατήσῃ· καὶ αὐτὸς ἀπο-
 λογούμενος, εἰς μάτην προσπαθεῖ νὰ κρυβῆ· ὁ Μαυροκορδάτος
 δὲν τὸν πιστεύει· διὰ τοῦτο θὰ μείνῃ ἀποκεκλεισμένος ἀπὸ τὰ πράγ-
 ματα καὶ θ' ἀποθάνει ἐντὸς ὀλίγου ἐπὶ ψιθύρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Συμφωνήθη τὸ δάνειον εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ ἔφθασε μέρος εἰς Ζάκυνθον. — Ὁ Μπαίρων, ὁ Σταγγῶπ, ὁ Γόρδων, καὶ ὁ Λ. Κουντουριώτης Ἐπιτροπὴ διὰ τὰ τὸ λάβη. — Ἀποβίωσις τοῦ Μπαίρων. — Ὁ Σταγγῶπ ἀπέρχεται εἰς Ζάκυνθον. Ἐμποδίζει τὸ δάνειον καὶ ἀναχωρεῖ εἰς τὴν Ἀγγλίαν. — ὁ Γόρδων δὲν φαίνεται. — Τὸ Νομοτελεστικὸν δὲν λαμβάνει χρήματα. — Ὁ Π. Μαυρομιχάλης ἐνεργεῖ νὰ μὴ δοθῶσι. — Ἡ Κυβέρνησις ἠδύνατο νὰ κυριεύσῃ τὴν Ναύπλιον μὲ χρήματα. — Ὁ Κολοκοτρῶνης πολιορκεῖ τὴν Τριπολιτσάν. — Μάχαι καὶ θόνοι. — Ὁ Πλαπούτας μετὰ τοῦ Κολοκοτρῶνη, δίδει οἱ Δελγιάνναι οὐδέτεροι. — Σχέδιον εἰσοβολῆς τῆς Δ. Ἐπιτροπῆς εἰς τὴν Καρὺταιναρ. — Τὸ Νομοτελεστικὸν τὴν διατάττει. — Ὁ Ζαΐμης προβάλλει ἀμνηστίαν μερικῶς. — Ὁ Πλαπούτας καὶ ὁ Γερραῖος κινουῦνται εἰς Ναύπλιον ἑμοῦ μὲ τὸν Νικηταρᾶν. — Ἀπάται τῶν Ρουμελιωτῶν. — Μάχη εἰς Δαλαμαγάραν. — Μάχη εἰς Ἄργος. Μάχη ἀπὸθεν τῶν Μύλων τῆς Λέρης. — Ὁ Κολοκοτρῶνης συγγροεῖται μὲ τὸν Μαυρομιχάλην. — Οἱ Μανιάται λεηλατοῦσι τὰς ἐπαρχίας Μορεμβασίας καὶ Μιστρά. — Μάχη εἰς Λυκοβουνόν. — Ὁ Π. Μαυρομιχάλης εἰς τὴν Μεσσηνίαν. — Ὁ Μούρζινος ζητεῖ χρήματα ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν νὰ κινήθῃ ἐναρτίον του. — Μάχη εἰς Καμῆρι. — Διαταγὴ παράλογος. — Πρότασις συμβιβασμοῦ. — Καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς εἰς τὴν Πελοπόννησον. — Ὁ Κολοκοτρῶνης ἀποφασίζει νὰ παραδώσῃ τὸ Φρούριον Ναυπλίου. — Ὁ Φίλος τοῦ νόμου κατὰ τοῦ Πάνου Κολοκοτρῶνη. — Ὁ Γάλλος Δουπερὲ καὶ ὁ Λεμπλὰν εἰς τὸν ἀργολικὸν κόλπον. — Ὁ Ρόδιος κυριεύει τὸ ἐπιβαλάσσιον φρούριον — ὁ Φίλος τοῦ νόμου κατηγορεῖ τὸν Πάνου Κολοκοτρῶνην. — Ὁ Κολοκοτρῶνης κατηγορήθη εἰς τὴν ἐφημερίδα τῆς Αὐγούστης. — Πλασταὶ εἰδήσεις περὶ προδοσίας τοῦ Ναυπλίου. — Ὁ Π. Μαυρομιχάλης κατηγο-

ρεΐται διὰ προδοσίαν. — Ὁ Κολοκοτρώνης παύει τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Κυβερνήσεως. — Παραδίδει τὸ Ναύπλιον εἰς τοὺς Πελοποννησίους. — Ὁ Ζαΐμης καὶ ὁ Λόντος μεταμελοῦνται διὰ τὴν μεταβολὴν — συνομιλοῦσι κατὰ τῆς Κυβερνήσεως — συνδέονται μὲ τὸν Κολοκοτρώνην. — Ἡ Κυβέρνησις εἰς τὸ Ναύπλιον, καὶ τὰ γρούρια εἰς τὴν ἔξουσίαν τῆς. — Ὁ Ὑψηλάντης συντελεῖ εἰς τὴν σύσασιν φιλελληνικῶν ἑταιρειῶν εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ βοηθήματα.

Τὴν 13 ἀπριλίου ἔφθασεν εἰς Ζάκυνθον εἰς χεῖρας τοῦ Καίσαρος Λογοθέτου καὶ Σαμουὴλ Βάρρ μέρος τοῦ δανείου, σταλὴν ἀπὸ Λονδίνου διὰ τοῦ Ἀναστασίου Πολυζωΐδου, τὸν ὁποῖον ὁ Μαυροκορδάτος μεταχειρίζεται ὡς Ἀπόστολον εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ ὁμοῦ μ' αὐτὸν ἦλθε πάλιν ὁ Βλάκερ εἰς τὴν Ἑλλάδα (1), ὅστις καὶ θὰ συνεργήσῃ εἰς τὸ ν' ἀρθῶσιν ἀπὸ τὸ μέσον αἱ δυσκολαί θεας ἢ Κυβέρνησις θ' ἀπαντήσῃ εἰς τὸ νὰ τὸ λάβῃ εἰς τὴν ἔξουσίαν τῆς. Ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ δανείου εἶχε φθάσει εἰς Λονδίνον τὴν 14 τοῦ δεκεμβρίου, καὶ τὸ δάνειον αὐτὸ, συνιστάμενον εἰς ὀκτακοσίας χιλιάδας λίρας στηρίνας, ἐτελείωσε μὲ τὴν σύμπραξιν τῆς ἐν Λονδίῳ φιλελληνικῆς ἑταιρείας εἰς τὰ πενήντα ἑνέα καθ' ἑκατὸν ἀρχὰς φεβρουαρίου. Ἀλλὰ καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ Μαυροκορδάτου ἐμπιστεύεται εἰς ἐπιτροπὴν, συγκατεμένην ἀπὸ τὸν Μπαϊρων, Σταγῶπ, Γόρδων καὶ Λάζαρον Κουντουριώτην, ἧτις καὶ διωρίσθη ἀπὸ τὴν εἰρημένην ἑταιρίαν καὶ ἀπὸ τὴν ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴν, νὰ τὸ παραλάβῃ καὶ νὰ τὸ παραδώσῃ τῇ Κυβέρνησιν, φροντίζουσα καὶ διὰ τὴν καλὴν αὐτοῦ χρῆσιν. Τὸ καθαιρεθὲν Νομοτελεσιτικὸν ἦτο τόσον πλέον τῆς ἀγγλικῆς πατρίδος πολέμιον, ὅσον ἡ φήμη εἶχε διαδώσει ὅτι, ὁ Μαυροκορδάτος ἐνήργει νὰ ὑποβάλῃ

(1) Αὐτὸς γράφει τὸν Μαυροκορδάτου. «Ἴδού ἐγὼ ἐπιστρέφω μὲ τὴν πρώτην ἰδέαν τοῦ δανείου, δι' ἧς θὰ λάβωσι τέλος αἱ δεχόμενοι. Δὲν ἐγνώριζε τοὺς Ἕλληνας, διὰ τοῦτο παρελογίζετο καὶ τέλος λέγει τὸν Μαυροκορδάτον: «*Tout le monde vous salue à Londres. M. Baring et le ministère est décidé pour vous et la cause mon très cher prince.*» Ὅλος ὁ κόσμος ἐν Λονδίῳ σᾶς χαίρετοσιν, ὁ κύριος Βάουριγγ καὶ τὸ ὑπουργεῖον εἶναι ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἀγαπητότατέ μου πρίγκιψ.

τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν Ἀγγλίαν (1). Φροντίζει λοιπὸν οὗτος νὰ μὴ παραδοθῶσι τὰ δάνεια εἰς χεῖρας τῶν ὑπεναϊτῶν του, ἂν ἤθελον ὑπερισχύσει, εἰμὴ ἀφ' οὗ ἤθελε κατορθῶσει νὰ ἐπιβάλλῃ ἑαυτὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ διὰ τῶν Ἀγγλῶν αὐτῶν, ἂν ἦτον ἀνάγκη διὰ τοῦτο διωρίσθῃ ἢ ἀνωτέρω ἐπιτροπῇ νὰ παραλάβῃ τὸ δάνειον. Καὶ ὅμως, ὁ μὲν Μπαΐρων ἀσθενήσας, τὴν 7 ἀπριλίου ἀποθνήσκει (2). Ὁ δὲ Σταγγὼπ, ἅμα φθάσας εἰς Ζάκυνθον τοῦ δανείου,

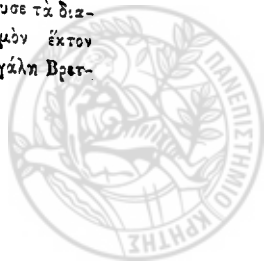
(1) Τὴν φήμην ταύτην εἶχον διασπείρει πρὸ πάντων οἱ περὶ τὴν ἵψηλάντην ἀπὸ αὐτοῦ εἶχε λάβει καὶ τὸ πεπτωκὲς νομοτελεστικὸν τὰς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου πληροφορίας. Ἀλλὰ καὶ ἔκ τινων ἐγγράφων εὐρεθέντων εἰς τοῦ διδασκάλου τῆς ἀλληλοδιδασκτικῆς τοῦ λεγομένου Νικίτα Νικητοπούλου, ὅστις ἦτον ἐκ τῶν πρωτουργῶν τῆς ἐν Τριπολιτῆ ἑταιρείας, ὅστις δὲν θὰ λείψῃ ἀπὸ ὕλας τὰς μυστικὰς ἑταιρείας, καὶ ὅστις εἶχεν ἀλληλογραφίαν μὲ τοὺς ὑπαθεῦς τοῦ Μαυροκορδάτου, συνῆγεν οὗτος οὗτος ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος εἰσηγητὴς τῆς εἰρημῆς ἑταιρείας ὡς μελλούσης νὰ χρησιμεύσῃ διὰ τὸν σκοπὸν τῆς Ἀγγλικῆς του φατρίας. Ὁ δὲ Μαυροκορδάτος αὐτὸς γράφων τὴν ἐν Λονδίῳ ἑπιτροπῇ, λέγει: «Ὑλὰ τὰ ἔθνη παρατηροῦσι τὰς μὲ τὴν Ἀγγλίαν σχέσεις μας. Πολλοὶ ἐνόμισαν ὅτι ὅσα πέρυσιν ἡ ὀλιγαρχικὴ φατρία διέσπειρε κατ' ἐμοῦ ὅτι εἶμαι πωλημένος εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, καὶ ἰθὺς νὰ πωλήσω καὶ τὴν Ἑλλάδα, δὲν ἦσαν χωρὶς κάποιοι βάσιν. Ὁ ἴδιος Σχιατωβριὰν εἶπεν ὅτι τοιαύτη ὑπόφια μένει πάντοτε καὶ τὴν κεφαλὴν του. Ἐγὼ ἀδιαφορῶ, δὲν συνεθίζω ν' ἀθώονωμαι μὲ λόγους· αἱ πράξεις τοῦ καθ' ἐνὸς φαίνονται, καὶ θὰ φανοῦν. Οἱ Ἕλληνες οὐτε πωλοῦνται, οὐτ' ἀγόνται καὶ φέρονται ἀπὸ τὴν μύτην.» Ἀλλὰ τὸ ὅτι δὲν εἶχεν εἰς τὴν χεῖρά του τοὺς Ἕλληνας δὲν ἀποδεικνύει τῶν φρονημάτων του τὸ ἀνεπισφαλές καὶ τὸ ἀκίνδυνον τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Μαυροκορδάτος ἀγγλίζει, καὶ εἶναι ἀναντιρρήτον ὅτι ἀκολουθῶν τὴν Ἀγγλικὴν πολιτικὴν, προσπαθεῖ νὰ καταπιεσθῇ τοὺς Ἀγγλοὺς ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἦτον ἐτοιμὸς νὰ συμμαχήσῃ μὲ τὴν Ἀγγλίαν ἐναντίον τῆς Ῥωσσίας. Καὶ εἶ δύναται ἡ Ἑλλὰς, καὶ συμμαχοῦσα μὲ τοὺς Ἀγγλοὺς, νὰ πολεμήσῃ τὴν Ῥωσσίαν; ἔχι. Ἀλλὰ δύναται, ἂν ἀποβῇ κράτος ἰσχυρόν· πῶς δὲ θ' ἀποβῇ ἰσχυρόν; βοηθούμενον ἀπὸ τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ τοὺς ἄλλους Εὐρωπαίους· ὅ ἐστι διὰ τῶν χρημάτων καὶ τῶν στρατευμάτων αὐτῶν. Ἀλλὰ· τίς οἶδεν ἢ ποία θὰ εἶναι ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος εἰς τοιαύτην περίστασιν, εἴτε ἐκ μέρους τῆς Ῥωσσίας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν τρέμει ἔλη ἡ Εὐρώπη, εἴτε ἐκ μέρους τῆς Εὐρώπης αὐτῆς;

(2) Ὁ Ἰατρός του, ὡς καὶ ὁ ἀπὸ τὴν φιλελληνικὴν ἑταιρείαν σταλείς εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔκριναν ἀναγκαῖον νὰ τὸν φλεβοτόμησωσιν· ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ἠθέλησε κατ' οὐδέναν τρόπον, καὶ ἀπέθανεν. Ἡθίλει, φαίνεται, ν' ἀποθάνῃ, καὶ ἀγνοοῦνται τὰ αἴτια. Ὁ δὲ Σπυρίδων Τρικούπης ἐκφωνήσας λόγον ἐπιτάφιον, λέγει πρὸς τοὺς ἄλλοις: «Ὁ γλυκύτατος χριστιανισμὸς, Χριστὸς ἀνέστη, ἐγένετο ἄχαρις τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα εἰς τὰ χεῖλη τοῦ κάθε Ἕλληνος χριστιανοῦ, καὶ ἔπανταίνοντες ὁ ἕνας τὸν ἄλλον πρὶν τοῦ εὐχηθῆναι ταῖς καλάς ἐσρταῖς, ἐρωτοῦσε πῶς εἶναι ὁ Μιλάρδος;» δὲν ἔζησε καὶ αὐτὸς διὰ νὰ γνωρισθῇ τέλος πάντων ὁποῖός τις ἦτον. Ὁ χαιρισμὸς, Χριστὸς ἀνέστη, ἐγένετο, ὡς λέγει ὁ Τρικούπης, ἄχαρις εἰς τὰ χεῖλη ἐκά-

προσεκλήθη ἀπὸ τὸ Νομοτελεστικὸν νὰ ἐνεργήσῃ τὰ περὶ τούτου. Πλὴν αὐτὸς ἐπιστρέψας ἐξ Ἀθηνῶν εἰς τοὺς Μύλους, μετέβη εἰς Σά-
λωνα, ὅπου παρευρέθη εἰς τὴν συνέλευσιν, καὶ πληροφόρηθεις δι-
τὰ πράγματα εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν ἔχουσιν ὡς τὰ παρέστησαν ὁ
Μαυροκορδάτος καὶ ἡ πατρίδα του, δὲν ἐπανακάμπει εἰς τοὺς Μύ-
λους νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ παραλάβῃ ἡ Κυβέρνησις τὰ χρήματα
τοῦ δανείου, ἀλλὰ πλεύσας εἰς τὴν Ζάκυνθον, διατάττει νὰ μένωσιν
εἰς χεῖρας τῶν παραλαβόντων αὐτὰ, μέχρις ἐτέρας διαταγῆς ἐκ-
δοθησομένης ὅθεν ἀνήκει, καὶ ἀναχωρεῖ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὡς δι-
τάχθη ἀπὸ τὸν βασιλέα του, ἀφ' οὗ πρῶτον ἔγραψεν ὄχι εὐάρεστα
πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ διεύθυνε πρὸς τοὺς Ἕλληνας συμβουλὰς
περὶ ὁμονοίας, λέγων: «Ζητεῖτε χρήματα, καὶ λέγετε ὅτι τὰ χρή-
ματα θὰ σᾶς ἀποφελίσωσι τὴν νίκην καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν. Ἄλλ'
»οἱ πρόγονοί σας, πτωχοὶ ὄντες, ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας, καὶ σεις
»οἱ ἴδιοι ἐνίκησατε τοὺς Τούρκους, οἵτινες ἦσαν τόσοσιν πλούσιοι
»καὶ ἀνώτεροι τὸν ἀριθμὸν.» Εἶναι δ' ἀξιοκαταρήρητον ὅτι, ἐν ᾧ
ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ν' ἀγωνισθῇ μετὰ τὸν Μπαϊρῶν διὰ τὴν ἐλευ-
θερίαν, ὡς καὶ ἀπὸ τούτου συνεστήθη, ἐξαίφνης ἀφίνει τὴν ἐλευ-
θερίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀναχωρεῖ (1). Ὁ δὲ Γόρδων δὲν φαί-

στου Ἑλλήνου χριστιανοῦ, διότι ἀπίθνηκέν ὁ Μπαϊρῶν ἀλλ' ὁ Ἄνδ. Λόντος ἔγραψεν
εἰς τὸ Νομοτελεστικόν: «εἶναι περιττὸν νὰ ἐλλεινολογήσω τὴν Ἑλλάδα διὰ τὴν
»ἀποβίωσιν τοῦ φιλανθρώπου καὶ φιλέλληνο Μπαϊρῶν, καὶ εὐχομαί εἰς τὸ ἔθνος
»ὅπως ἀξιώσῃ νὰ δευθῇ ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν ἄλλον τοιοῦτον ὡς τὸν ἀποθανόντα.»
Βέβαια πᾶς Ἕλληνας χριστιανὸς ἐλυπεῖτο διότι ἔπασχεν ὁ Μπαϊρῶν· ἀλλ' ὁ χαιρετι-
σμός, Χριστὸς ἀνέστη, δὲν ἐγενεῖ ποτε ἄχρισ εἰς τὰ χεῖλη του· διότι πρὸ πάντων
εἰς τὸν ἀναστάντα Χριστὸν εἶχον ὄλοι οἱ Ἕλληνες χριστιανοὶ τὰς ἐλπίδας των.
Μετ' ὀλίγον ἐτελεύτησεν ἀσθενήσας εἰς τὴν Ἥλιδα καὶ ὁ Ἀέρδ Κάρλος Μουρράλ,
ὅστις εἶχεν ἔλθει ἔμοῦ μετὰ τὸν Βλάκερ διὰ νὰ συναγωνισθῇ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, καὶ
ὁ θάνατός του ἐλύπησεν οὐχ ἥτιον τοὺς Ἕλληνας.

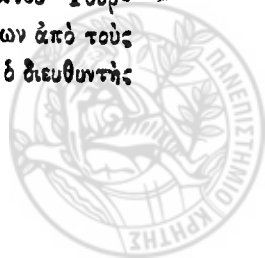
(1) Οὗτος ἀφ' ἑνὸς φαίνεται ὅτι συνέστη τὴν δημοκρατίαν εἰς τοὺς Ἕλληνας,
διότι ἀποκαλεῖ προδότας «τοὺς θέλοντας βρασιλέα ξένον, διὰ ν' ἀποφελίσῃ, λέγει,
»τὸν λαόν, ν' ἀρανίσῃ τοὺς στρατηγούς, νὰ κρατῇ εἰς φόβον τὸ ἔθνος, καὶ νὰ διατηρῇ
»εἰς τοῦτο τὴν ἀδικίαν τοῦ ἔθουςίαν.» Ἄλλ' ἀφ' ἐτέρου δὲν μένει εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ
»συμπράξῃ διὰ τὴν δημοκρατίαν, καὶ ἀναχωρῶν λέγει: «ὁ Βασιλεὺς, ὁ κύριός μου,
»μ' ἐπρόσταξε ν' ἀναχωρῶσα παρευθῶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ ὄπακούω εἰς τοῦ
»Βασιλέως μου τὴν προσταγὴν.» Ἀφ' οὗ ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἤκουσε τὰ δια-
»φημισθέντα διὰ τοὺς σκοποὺς τῆς Ἀγγλίας, ἀπολογούμενος εἰς τὸν ἀριθμὸν ἕκτον
»τοῦ φίλου τοῦ νόμου, λέγει: «κυρίσκονται τινες ὅπου πιστεύουν ὅτι ἡ μεγάλη Βρετ-

νεται εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὸ Νομοτελεστικὸν δὲν λαμβάνει εὐθὺς τὰ χρήματα τοῦ δανείου εἰς τὴν ἐξουσίαν του. Γράφον δὲ τὴν ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴν, λέγει ὅτι εἶναι δυστύχημα τοῦ ἔθνους τὸ ὅτι ἀπέθανεν ὁ φίλος αὐτοῦ καὶ ὑπερασπιστὴς Μπαϊρων, καὶ καταδικάζει τὸν Σταγχῶπ, ὡς ἀπατηθέντα ἀπὸ τὸν Νέγγρη καὶ τὸν Ὀδυσσεά, καὶ ἐμποδίσαντα τὴν παράδοσιν αὐτῶν, καὶ ἐλπίζει εἰς τοῦ Βλάκερ τὴν σύμπραξιν νὰ τὰ λάβῃ. Ἐν ᾧ δ' ὁ Π. Μαυρομιχάλης στέλλει τὸν Χιον Ἀντώνιον Φλαβιανὸν (τὸν ὁποιον ὡς προσκολληθέντα εἰς τὸ ἄτομόν του εἶχε διορίσει πρῶτον γραμματέα εἰς τὴν καταλυθεῖσαν βουλὴν τῆς Τριπολιτσᾶς), νὰ ἐμποδίσῃ ἀντεργῶν τὸ νὰ δοθῶσι τὰ εἰρημένα χρήματα εἰς τὸν Κοκντουριώτην, τὸ Νομοτελεστικὸν ἀπ' ἐναντίας στέλλει τὸν Ἐμμανουὴλ Ξένον καὶ Ν. Καλλέργην πρὸς τοὺς ἔχοντας αὐτὰ, νὰ τοὺς δώσωσι πᾶσαν ἀσφάλειαν καὶ νὰ τὰ λάβωσιν. Ὁ δὲ Βλάκερ, ὅστις καὶ κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1823 ἔδωκε τὸν Μαυροκορδάτον ἔνδεκα χιλι-

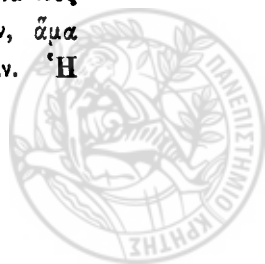
τανία δὲν ἔχει εἰς τὸν νοῦν τῆς ἄλλο παρὰ σκοποὺς ἰδιοτελεῖς· μερικῶι θέλουσι εἰς αὐτὴ ἐπιθυμεῖν ἡ ἀγοράσῃ τὴν Πελοπόννησον. Καὶ λοιπὸν ἐφ' ὅσον ἄλλο ὑπὸ κάτω εἰς τὴν φρόνησιν τῶν τοποτηρητῶν τοῦ ἔθνους νὰ εἶπουν, ἂν ὁ μαγαλιόφυκος Ἰαλιζάνδρος μὲ τὰ μιλλιούσια τῶν ἀνδρείων καὶ τακτικῶν στρατευμάτων του, βοηθούμενος καὶ ἀπὸ τοὺς νικηφόρους Ἕλληνας, ἠμπορεῖ νὰ συγκατανεύσῃ εἰς αὐτὴν τὴν πραγμαγεσίαν. Μ' ἓνα κάποιον νόημα ἠμπορεῖ τινὰς νὰ εἶπῃ ὅτι οἱ συμπολιτικοὶ μὲ εἶναι ἰντενσεάτοι. Αὐτοὶ ἐπιθυμοῦν νὰ ἴδουν τὴν Ἑλλάδα μεγάλην καὶ ἐλευθέρην, ὡστε νὰ ἠμπορῇ νὰ ἀφελθῇ ἀπὸ τοὺς κόπους τῆς καὶ ἀπὸ τὰ πλοῦτη τῆς, καὶ ἐλευθέρην, ὡστε ὁ ἀριθμὸς τῶν μελευθερωμένων νὰ ἠμπορῇ ν' αὐξήσῃ καὶ νὰ δώσῃ ἡμίαν ἀσφάλειαν μεγαλητέραν εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἀγγλίας. Αὕτη ἐξορίζει ἀπὸ πᾶν τῆς ὅλους τοὺς ἄλλους ἰδιοτελεῖς σκοποὺς· καὶ ἂν ἡ φιλοδοξία μας ἦτον ἐνδεκακρίστου χαρακτῆρος, ἢ ποίαν ἐπιτυχίαν ἠμποροῦσε νὰ προσμένη ἓνας κἀκιστος ἠμινίστρος ἀπὸ τὴν ἀπέκτισιν τῆς Ἑλλάδος, βοηθούμενης ἀπὸ ἓν μιλλιούσιον Ἑωσσοικῶν μπαγιονέτων; κἀνὲν ἄλλο βέβαια εἰμὴ πῶς ἡ Ἑλλὰς θὰ κινήθῃ ἀπὸ τὸν προστάτην τῆς, καὶ πῶς ἡ κατωδυναμία τούτου νὰ στερεωθῇ· εἶναι δ' ἀξιοπαρατήρητον ὅτι ἐν ᾧ ὁ Μαυροκορδάτος προβάλλει εἰς τοὺς Ἄγγλους νὰ καταστῆσιν τὴν Ἑλλάδα δυνατὴν, διὰ ν' ἀντιπαραταχθῶσι κατὰ τῆς Ἑωσσίας, ὁ Σταγχῶπ θεωρεῖ τὴν Ἑλλάδα σύμμαχον τῆς Ἑωσσίας καὶ δυνατὴν καθὼ βοηθουμένην ἀπὸ ἓν ἑκατομύριον λογαφύρων τοῦ Ἰαλιζάνδρου. Ὁ δὲ φίλος τοῦ νόμου, κριτικῶν περὶ τῶν ἀδοκίμων, λέγει: «τὰ ἐκήρυξαν οἱ ἀνεξιδιοκρηταὶ εἰς Νεῦπλιον καὶ Τριπολιτσᾶν, διὰ ν' ἀποσπᾶσιν τὸν λαὸν ἀπὸ τὴν νόμιμον διοίκησιν του, καθὼ καταστατομένην ὑποπτον ὅτι θὰ πωλήσῃ τὴν Ἑλλάδα, καὶ διὰ νὰ ὑποχρεώσῃ εἰς τοὺς Ἄγγλους νὰ ἐμποδίσῃ τὸ δάνειον, ὥστε ν' ἀποφύγῃ πᾶσαν κατηγορίαν ἰδιοτελείας.» Ἄλλ' ἡ καταλυθεῖσα Κυβέρνησις τὰ ἐκήρυξε, διότι ἦτο πεπεισμένη ὅτι ἐξεπλήρουσε χρεὸς πρὸς τὴν πατρίδα, ὅτι ἐπίστευαν ὅτι ἤκουε διὰ τὸν Μαυροκορδάτον.

άδας και πεντακόσια δίσηλα εις τὸ Μισολόγγι, καὶ ἤδη ἀπέρχεται αὐτόθι ἐκ Ζακύνθου καὶ τὸν δανεῖζει καὶ ἄλλα διὰ τὰ λάβη ἐκ τῶν χρημάτων τοῦ δανείου, γράφει τὴν ἐν Λονδίῳ φιλελληνικὴν ἐταιρείαν, ὡς ἔγραψαν καὶ οἱ ἐν Ζακύνθῳ Λογοθέτης καὶ Βάρφ, ἢ ἄρθωσιν ἐκ μέσου ὅλα τὰ ἐμπόδια καὶ νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὰ αὐτὰ χρήματα. Ἄλλ' ὁ Ξένος καὶ ὁ Καλλέργης ἐπιστρέφουσιν ἀπρακτοὶ εἰς τοὺς Μύλους. Καὶ ἐν τοσοῦτῳ ἡ Κυβέρνησις, ἥτις ἀπὸ τὴν 10 Ἰανουαρίου τοῦ τ. ε. εἶχεν ἀπορασισμένον νὰ ληθῆ δάνειον ἀπὸ τοῦ εὐκαταστάτους τῶν νήσων καὶ ἀπὸ τὰ μοναστήρια γροσίων τριακοσίων χιλιάδων, τὰ ὅποια νὰ χρησιμεύσῃσι πρὸ πάντων ὑπὲρ τῆς Κρήτης, στέλλει εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου ἐπιτροπὴν νὰ συνάξῃ χρήματα ἐκ τοῦ διαληφθέντος δανείου. Πωλεῖ δ' ἐθνικὰ κτήματα, πωλεῖ καὶ ἐθνικὰς προσόδους, προσκαλοῦσα εἰς ἀγορὰν τούτων τοὺς Ἰθραίους ὡς ἂν ἤθελε ἢ ἀποκλείσῃ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἀπὸ τοιοῦτο ἐπιχειρήμα, καὶ οὕτω λαμβάνει χρήματα καὶ ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς. Εἶχεν ἀπορασισμένον ὡσαύτως ἀπὸ τὴν 15 τοῦ αὐτοῦ Ἰανουαρίου νὰ ληθῆ δάνειον ἀπὸ τὴν Ἑπτάνησον ἑκατὸν χιλιάδων διστήλων, ἐρειδόμενον εἰς τὴν ἐγγύτησιν τοῦ νόμου τοῦ ἀγγλικοῦ δανείου, καὶ ὁ Καρβελάς, ὅστις ἦτον ἐπιφορτισμένος εἰς Ζάκυνθον νὰ φρονίσῃ περὶ αὐτοῦ, γράφει τὴν 25 ἀπριλίου πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, εἰδοποιῶν τὴν μὴ ἐνέργειαν τοῦ εἰρημένου δανείου, διότι ἔφθασεν ἐκεῖνο τοῦ Λονδίνου. Ἄρα ἡ βᾶσις τῆς ἀγγλικῆς φατρίας τοῦ νὰ ὑπερισχύσῃσιν εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον ἦτο τὰ χρήματα. Ἐπομένως θὰ φθάσῃσιν καὶ τὰ λοιπὰ χρήματα τοῦ δανείου, καὶ θὰ τὰ παραλάβῃ ὅλα τέλος πάντων ἡ Κυβέρνησις. Πλὴν θὰ καταναλώσῃσι πολὺ μέρος αὐτῶν εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, καὶ θὰ ἐπιφορτίσῃσι τὸ ἔθνος μὲ πολλὰ ἑκατομμύρια χρέους, καὶ ἄλλο τι δὲν θ' ἀποτελέσῃ, εἰμὴ νὰ τὸ κατανήσῃ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ θαράθρου. Εἶχε δὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι τὸ δάνειον αὐτὸ ἐμελλε νὰ δοθῆ, καὶ ἀπὸ τὸν φεβρουάριον μῆνα ἐπαρουσιάσθη εὐκαιρία ἢ ἀρχίσῃ τὸ στάδιόν τῆς με ἀξία ἐθνικῆς εὐγκωμοσύνης κατορθώματα. Ἐκτοτε οἱ φρουροῦντες εἰς τὸ ἤδη πολιορκημένον φρούριον τῆς Νεωπάκτου Τουρκαλβανοὶ ἐζήτησαν διακοσίας πενήντα χιλιάδας γροσίων ἀπὸ τοῦ Ἕλληνας νὰ τὸ παραδώσωσιν. Ἄλλ' ἡ Κυβέρνησις καὶ ὁ διεθυντής

τῆς δυτ. Ἑλλάδος δὲν ἐμποροῦσι νὰ ἐξοικονομήσωσι τὰ δλίγα ταῦ-
 τα χρήματα, νὰ τὰ δώτωσιν. Ἀφ' οὗ δ' ὁ Κολοκοτρώνης κατεπολε-
 μῆθη ἀπὸ τὰ χρήματα τοῦ Μπαΐρων καὶ ἐδιάσθη ν' ἀποχωρήσῃ
 πρὸς ὤρκια, πληροφορηθεὶς μετ' ὀλίγον ὅτι τὸ δάνειον τοῦ Λονδί-
 νου ἐμποδίζεται ὑπὸ τοῦ Σταγγῶπ, τίθεται ἂν καὶ μὴ ἔχων χρή-
 ματα ἐπὶ κεφαλῆς πολιτοστρατιωτῶν ἀμισθὶ πάντοτε πολεμούντων
 ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του, καὶ τέλη ἀπριλίου κινεῖται ἐναντίον τῆς Κυ-
 βερνήσεως, ἣ ἐναντίον τῆς φαιρίας τοῦ Μαυροκορδάτου, ἐρχεται
 εἰς τὰ Τρίκορφα καὶ πολιορκεῖ τὴν Τριπολιτσάν, κατεχομένην ἤδη
 ὑπὸ τοῦ Ζαΐμη, τοῦ Λόντου καὶ ἄλλων ὀπλαρχηγῶν τῆς Κυβερ-
 νήσεως. Τὴν πολιορκεῖ δὲ ὡς ἐχθρὰν, διότι οἱ πολῖται δὲν ἐφύλα-
 ξαν τὰς δοθείσας εἰς αὐτὸν ὑποσχέσεις, ἀλλ' ἐδέχθησαν τοὺς ὑπε-
 ναντίους, οἵτινες ὑπεσχέθησαν ὡσαύτως νὰ μὴ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν
 πόλιν των. Ἐξέρχονται δὲ καθ' ἡμέραν οἱ πολιορκημένοι καὶ μά-
 χονται, καὶ ἐπιστρέφουσι πάντοτε καὶ μὲ τινὰς στρατιώτας πλη-
 γωμένους καὶ φρονευμένους. Ὁμοῦ μὲ τὸν Κολοκοτρώνη φαίνεται
 ὅτι κινεῖται ἤδη καὶ ὁ Πλαπούτας. Διὰ τοῦτο οἱ Δελιγιάνναι μέ-
 νουσι οὐδέτεροι. Ἀλλὰ καὶ οὗτοι καὶ ἐκεῖνος, εἴτε κινουῦνται εἴτε
 δὲν κινουῦνται, δὲν θέλουσι νὰ ὑπερισχύσῃ ὁ Κολοκοτρώνης. Ἡ
 ἐν Τριπολιτσᾷ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ ἔκαμε σχέδιον νὰ εἰσβάλῃ
 εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καρυταίνης. Τὸ δὲ Νομοτελεστικὸν τὸ ἐνέκρινε,
 καὶ γράφον τὴν 18 μαΐου τὸν Β. Πετιμεζᾶν ἐλθόντα τὴν 17
 μὲ τὸν Ζαΐμην ἐπὶ κεφαλῆς ἐπτακοσίων: «Ἐλπίζεται, λέγει, ὅτι
 ὅσα κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπολιτσᾶς οἱ ἀντιπατριῶται δὲν
 «ἐδοκίμασαν νὰ τὰ δοκιμάσωσιν ἤδη εἰς αὐτὸ τὸ κέντρον τῆς ἀπο-
 ρεασίας των, εἰς τὴν Καρυταίαν». Τὰ αὐτὰ γράφει καὶ τὸν
 Ζαΐμην. Ἐπιπλήττει δὲ τὴν ἐπιτροπὴν, ὅτι δὲν κτυπᾷ τὸν Κολοκο-
 τρώνην πολιορκούντα αὐτὴν μὲ πεντακοσίους στρατιώτας, δυνα-
 μένην νὰ κινήσῃ ἐναντίον του ὑπὲρ τὰς δύο χιλιάδας, καὶ ὅτι βρα-
 δύνει νὰ ἐκτελέσῃ τὸ σχέδιον τῆς εἰσβολῆς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κα-
 ρυταίνης, ἐξ ἧς εἶπετο νὰ σκορπισθῶσιν οἴκοθεν οἱ πολιορκούντες
 τὴν Τριπολιτσάν. Φοβεῖται δὲ ὅτι ἡ βραδύτης θὰ βλάψῃ, διότι
 χρήματα δὲν ἔχει, καὶ οἱ Τοῦρκοι ἤδη κινουῦνται κατὰ τῆς Ἑλ-
 λάδος. Τὴν θαρρύνει μάλιστα κατὰ τοῦ Κολοκοτρώνη, λέγον ὅτι,
 ἔχει νὰ κάμῃ μὲ τὸν Κολοκοτρώνη, ὅστις εἶναι μισητὸς ἀπὸ ὅλον

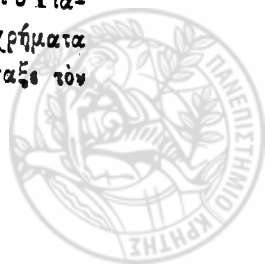
τὸ ἔθνος, ἐν ᾧ ἐκείνη εἶναι ἡ ὑπερασπίστρια τῶν νόμων διοικητικὴ ἐπιτροπὴ, καὶ ἔχει μάλιστα ἀνωτέραν πολὺ τῆς ἐκείνου δύναμιν. Τὴν 22 γράφον εἰς Μιστρᾶν τὸν Σπηλιωτάκην, λέγει: «Ὁ Ζαΐμης καὶ ὁ Λόντος διαταχθέντες νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν Καρύταιναν, δείχνουσιν ἀδράνεια. Ὁ Δελιγιάννης προβάλλει συνδιαλέξεις ὡς καὶ ὁ Ὀδυσσεύς. Ἄλλ' ἡ Κυβέρνησις τοὺς εἶπεν ὅτι συνδιαλέξεις μὲ ἀποστάτας καὶ συμβιβασμοὺς δὲν δέχεται». Ὁ Ζαΐμης ἦτο σύμφωνος τὴν 17 νὰ κινηθῶσιν εἰς Καρύταιναν. Τὴν 18 γράφει τὸν Κουντουριώτην ὅτι δὲν συμφέρει νὰ κινηθῶσι διὰ τὴν γειτνίασιν τῶν Καλαβρύτων, ὅτι αἱ δύο ἐπαρχίαι ἠνωμέναι ἠδύναντο νὰ τοὺς βλάψωσιν, ὅτι ἡ Κυβέρνησις νὰ δώσῃ ἀμνηστίαν τὸν Σ. Χαρλάμπου, μὲ τὸν ὁποῖον ὠμίλησε, καὶ ὑπεσχέθη νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τοῦ ὑπεναντίου, καὶ μάλιστα δὲν ἔκαμε κἀνὲν κίνημα, καὶ ὅτι θὰ προσπαθῆσαι νὰ ἐλκύσῃ καὶ τοὺς Δελιγιάννας. Καταδικάζει δὲ τὸν Πλαπούταν λέγων, ὅτι εἶναι καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν ζυμὴν τῶν ἄλλων ληστῶν, καὶ ἐπομένως εἶναι προτιμότεροι οἱ γνωρίζοντες τί ἐστὶ νόμος καὶ ἔθνος. Ὁ δ' Ἀναγνώστης Δελιγιάννης ἐγράψε τὸν Ζαΐμην περὶ συμβιβασμοῦ, καὶ οὗτος συγκατένευσε νὰ ἐξέλθῃ τῆς πόλεως, καὶ νὰ ὀμιλήσωσιν. Ὁ σκοπὸς τοῦ ἦτο νὰ τὸν ὑποχρέωσῃ, νὰ πείσῃ τὸν Κολοκοτρώνην νὰ παραδώτῃ τὸ Ναύπλιον· εἶδὲ μὴ, νὰ τὸν παραιτήσῃ, καὶ τότε ἡ Κυβέρνησις νὰ τὸν κυνηγήσῃ μόνον αὐτόν. Καὶ ἐντοσοῦτῳ ἔγειναν ἀρκετὰ κινήματα καὶ ἐχούθησαν ἀρκετὰ αἵματα. Ὁ Πάνος, πελοιορκημένος ὢν, ζητεῖ βοήθειαν ἀπὸ τὸν πατέρα του, καὶ ἀρχὰς μαΐου ἐξεκίνησαν ὁ Πλαπούτας καὶ ὁ Γενναῖος μὲ πεντακοσίους ἀπὸ τὴν Καρύταιναν διὰ τὸ Ναύπλιον· φθάσαντες εἰς Κηφισίαν, ἀπαντῶσιν ἑκατὸν εἴκοσι στρατιώτας τοῦ Νοταρᾶ, καὶ τοὺς κατασκορπίζουσιν οὐδὲ ἐξήψαντες τουφέκι. Εἰς τὸ Μπουγιᾶτι εὐρίσκουσι τὸν Νικηταρᾶν καὶ τὸν συμπαρλαμβαδάνουσιν. Ἀπ' οὗ ἐπλησίασαν εἰς τὸ χωρίον Τάτσι, ὅπου ἦτο κατεσκηνωμένος ὁ Παναγ. Νοταρᾶς μ' ἑκατὸν πενήντα, ἐφυγεν οὗτος μὲ δέκα μόνον, οἱ δὲ λοιποὶ, ὁ Δημολιούλιος καὶ ἄλλοι Ῥουμελιῶται, οἵτινες ἐγκατέλιπον πρὸ ὀλίγου τὸν Πάνον, προσφέρουσιν ἐχυτοὺς εἰς τὰς διατάγας τῶν, πλὴν διὰ νὰ τοὺς ἀπατήσωσιν· ἐπειδὴ, ἀπ' οὗ ἔγειναν δεκτοὶ, μετ' ὀλίγον, ἅμα εὐρόντες τὴν εὐκαιρίαν, ἠνώθησαν πάλιν μὲ τὸν Νοταρᾶν. Ἡ

Κυβέρνησις ἤδη εὐρίσκετο εἰς Ἄργος, ἤ, τε βουλή καὶ τὸ Νομοτε-
 λεσικὸν, τὸ ὁποῖον ἄμα πληρορηθὲν ὅτι ἐκινήθησαν οἱ ὑπεναν-
 τίοι, μετέβη αὐτόθι, διὰ τὴν ἀσχυροτάτην μετὰ τοὺς βουλευτάς περὶ
 τῶν πρακτέων. Οἱ ὑπεναντίοι ἐφθασαν τὴν 7 μαΐου εἰς Κουτσο-
 πόδι, μίαν ὥραν ἀπέχον τοῦ Ἄργους, καὶ τὰ μέλη τῆς Κυβερνή-
 σεως φοβηθέντα, ἀν καὶ ἐφρουροῦντο ἀπὸ δύο χιλιάδας περίπου
 στρατιώτας ὑπὸ τὸν Ἰω. Νοταρᾶν καὶ ἄλλους ἀρχηγούς, ἄλλα
 μὲν κατέφυγον εἰς τὸ μοναστήριον, ὡς εἰς τόπον ὄχυρόν, τὴν φυ-
 λαχθῶσιν, ἄλλα δὲ μετέβησαν εἰς τοὺς Μύλους, τὴν ἐμβῶσιν εἰς
 τὸ πλοῖον. Ὁ Γενναῖος ἔμεινεν εἰς Κουτσοπόδι μετ' ὀλίγους, καὶ
 ἔστειλε τοὺς ἄλλους στρατιώτας του κατὰ τὸ παλιοφρούριον τοῦ
 Ἄργους. Ὁ δὲ Νικηταρᾶς καὶ ὁ Πλαπούτας ἐκινήθησαν μετὰ τετρα-
 κοσίους πενήντα κατὰ τῶν πολιορκητῶν τοῦ Ναυπλίου, οἵτινες
 συνεποσούντο ἕως τρεῖς χιλιάδες, καὶ ἄμ' ἀκούσαντες ὅτι ἤρχοντο
 ἐκεῖνοι εἰς βοήθειαν τῶν πολιορκημένων, δὲν τοὺς περιέμειναν,
 ἀλλ' ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὸν Σκούρτην, ὤρμησαν ἐναντίον των λύ-
 σαντες τὴν πολιορκίαν, καὶ ἤλθον εἰς Δαλαμανάραν τὴν τοὺς κτυ-
 πῆσιν. Τότε ἐξήλθον ὁ Πάνος καὶ ὁ Τσιώκρης ἀπὸ τὸ Ναύπλιον
 εἰς καταδιώξιν των. Ἐφθασε καὶ ὁ Γ. Λύκος καὶ ἠνώθη μετὰ τοὺς.
 ἤρχισαν δὲ τὴν μάχωνται εἰς Δαλαμανάραν καὶ εἰς τὸ Κουῦτσι, καὶ
 ἐφονεύθησαν ἕως σαράντα Ἕλληνας, καὶ ἐπληρώθησαν πολλοὶ
 ἐκατέρωθεν. Τὴν 12 μαΐου ὁ Γεωργάκης Μιχαλάκης ἀπὸ Πραστὸν
 ἐκινήθη ὁμοῦ μετὰ τὸν Χ. Στεφανῆν Βούλγαριν ἐπὶ κεφαλῆς τρια-
 κοσίων περίπου κατὰ τῶν ἐν Μύλοις μελῶν τῆς Κυβερνήσεως,
 καὶ κατέλαβον τὸ ὑπερκείμενον τῶν Μύλων παλιοφρούριον. Ὁ
 δὲ Μισούλης ἤρχισε τὴν κτυπᾶ ἀπὸ τὸ πλοῖόν του μετὰ τὰ πυρο-
 βόλα. Ἐν ταύτῳ ἔρχεται κατ' αὐτῶν ὁ Χ. Χρῆστος καὶ ὁ Σκούρτης
 μ' ἀρκετὴν δύναμιν, τοὺς κτυπῶσιν καὶ τοὺς τρέπουσιν εἰς φυγὴν,
 διότι ὁ Χ. Στεφανῆς μετὰ τοὺς ὑπ' αὐτὸν Βουλγάρους ἕως ἐκατὸν
 ἐνώνεται μετὰ τὸν Χ. Χρῆστον· ὁ δὲ Μιχαλάκης μετὰ τοὺς Πρασιώ-
 τας ἀποχωρεῖ εἰς τὰ ἴδια. Τότε ἐκινήθησαν κατὰ τῶν ἐν Ἄργει
 ὁ, τε Νικηταρᾶς, ὁ Πλαπούτας καὶ ὁ Τσιώκρης· ἀλλὰ μὴ δυνηθέντες
 ν' ἀντισταθῶσιν ἐπὶ πολὺ εἰς τὸν ἀνώτερον ἀριθμὸν τῶν ὑπὸ τὸν
 Νοταρᾶν Ῥουμελιωτῶν, ἐτρέπησαν εἰς φυγὴν, ὅτε ὁ Νικηταρᾶς
 ἀπώλεσε καὶ τὸ μετὰ τὴν ἀλληλογραφίαν του διασάκιον. Μετὰ ταῦτα

ὁ Νικηταρᾶς ὁ Πλαπούτας καὶ ὁ Τσιώρκης ἀπέπληθον εἰς Σιδήμαν πρὸς τὸν Κολοκοτρώνη. Ὁ δὲ Πάνος καὶ ὁ Γενναῖος εἰσῆλθον εἰς τὸ Ντύπλιον. Ἀφ' ἑτέρου οἱ Μαυρομιχάλη εἶχον ἐπιχειρήσει νὰ κινήσωσιν εἰς ἀποστασίαν τὴν Λακεδαιμονίαν καὶ τὴν Μεσσηνίαν. Ὁ Κολοκοτρώνης εἰδοποίησε τὸν Μαυρομιχάλην δι' ὅσα διέταξε καὶ ἔκρινεν ὁ ἴδιος κινήματα, καὶ προσεκάλεε τοὺς υἱοὺς του με τοὺς Μανιάτας καὶ Μιστριώτας νὰ ὑπάγωσιν εἰς Τριπολιτσάν, νὰ ἐνωθῶσι με αὐτὸν καὶ με τοὺς Δελιγιάνας εἰς τὰ Τρίκορφα. Ὅλοι δὲ οἱ Μανιάται, ἕως τέσσαρες χιλιάδες ἐκτὸς τῶν ἑπαδῶν τοῦ Μούρζινου, τοῦ Βοῦδῆ, καὶ τοῦ Ντισιαντάκη, ἐκινήθησαν κατὰ μεσοῦντα τὸν ἀπρίλιον εἰς Μονεμβασίαν καὶ κατεκυρίευσαν τὴν ἐπαρχίαν. Ἐκινήθησαν καὶ εἰς τὸ Ἔλος καὶ τὸ ἔκυρίευσαν καὶ τὸ ἐλεηλάτησαν. Ἀφῆσαντες δὲ ἐκεῖ δύναμιν, μετέβησαν οἱ πλείοτεροι εἰς τὰ Βαρδουνοχώρια τοῦ Μιστριᾶ καὶ τὰ ἔκυρίευσαν ἕως εἰς τὸν Λυκοβουνόν, καὶ ἔπαυον ὑπὲρ τὰ δύο τρίτα τῶν εἰσοδημάτων τῆς ἐπαρχίας. Ὁ δὲ Μαυρομιχάλης παραπονοῦμενος πρὸς Καλαμάταν δι' ἀντι τοῦ μάννα τὸν ἐπότισαν χολήν, ἔγραψε τὸν ἀδελφόν του Ἰω. Κατσῆν νὰ συμπαραλάβῃ τοὺς Μανιάτας καὶ τοὺς Μιστριώτας νὰ ὑπάγωσιν ὅλοι εἰς τὴν Μεσσηνίαν, ὅθεν ἐμελλε νὰ συνενωθῶσι διὰ νὰ πράξωσι μετὰ τῶν Μεσσηνίων τὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους. Ὁ δὲ Μούρζινος ἐζήτηε ἀπὸ τὸν Κουντουριώτην πενήντα χιλιάδας γρόσια, καὶ ὑπέσχετο νὰ κινήθῃ κατὰ τῶν ὑπεναντίων με δύο χιλιάδας νὰ τοὺς καταστρέψῃ ὅτε καὶ ὁ Ἀναγ. Σπηλιωτάκης συνεννοήθη με τὸν Ἰω. Κατσῆν καὶ τὸν ἔστειλεν δροῦ με τὸν Γ. Γιατράκον νὰ συμβιδάσωσι τὰ πράγματα με τὸν Μούρζινον, καὶ νὰ ἐλύσωσι τὸν Μαυρομιχάλην πρὸς τὸ μέρος τῆς Κυβερνήσεως ἄλλὰ δὲν κατωρθώθη τίποτε, καὶ ὁ Γιατράκος μάχεται εἰς Λυκοβουνόν δύο ἡμερονύκτια, καὶ φονεύονται πολλοὶ ἐκατέρωθεν, καὶ τέλος νικῶσιν οἱ Μανιάται. Ἀφ' ἑτέρου ὁ Ἀναγνωσταρᾶς μάχεται εἰς Καμάρι κατὰ τῶν Μανιατῶν ὑπὸ τὸν Π. καὶ Κωνστ. Μαυρομιχάλην, καὶ φονεύονται τινες. Ὁ δὲ Δαριώτης, ὁ Παπατσιώνης, Μῆτρος Ἀναστασόπουλος, καὶ Μητροπέτροβας ἤδη φαίνονται διατεθειμένοι ὑπὲρ τῆς Κυβερνήσεως. Ἀλλὰ καὶ ὁ Γιατράκος καὶ ὁ Ἀναγνωσταρᾶς ζητοῦσι χρήματα καὶ πάλιν χρήματα καὶ ἔνευ χρημάτων ἀπελπίζοντο, Ἡ δὲ Κυβέρνησις διέταξε τὸν

Ἀπομν. Σπηλ. Τέμ. Β'.

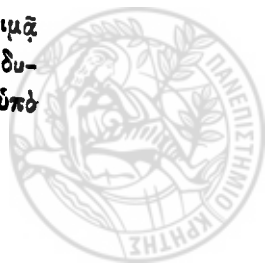

ὑπουργὸν τῆς οἰκονομίας κατὰ πρότασιν τοῦ νὰ διορίσῃ ἀνθρώπους νὰ συνάξωσι τὰ ἐσπραγμένα ὑπὸ τῶν ἀντιπατριωτῶν εἰς ἰδιόκτητον καὶ ἐθνικὴν γῆν γεννήματα, διὰ νὰ ἐξοικονομηθῶσιν, ὡς λέγει, ἀνάγκη τινὲς ἐξ αὐτῶν. Τοιοῦτοτρόπως γίνονται παρανομίαι καὶ ἀδικίαι ἀλλόκοτοι, καὶ χύνεται τῶν Ἑλλήνων τὸ αἷμα, διότι ὁ Μαυροκορδάτος μεταχειρίζεται ὄργανον τὴν δύναμιν τοῦ Κουντουριώτου διὰ νὰ βασιλεύῃ, διαιρῶν, εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ διὰ τοῦτο θὰ πράξει πολλὰ κακὰ μετὰ τὰς χεῖρας τῶν ἄλλων.

Οἱ Κουντουριώται προτεκλήθησαν καὶ ἄλλοτε νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὰ πράγματα. Ὁ φιλόπατρις καὶ νουεχῆς Κανακάρης εἰς τὸν Λάζαρρον Κουντουριώτην ἐφρῶνει, καὶ διότι τὸ ἔθνος ὀρεῖται εὐγνωμοσύνην εἰς τοὺς Κουντουριώτας, καὶ διὰ νὰ μὴ προσβληθῶσιν οἱ ὀλιγαρχικοὶ τῆς Πελοποννήσου, εἰς τὴν φιλοτιμίαν, νὰ δοθῇ ἡ προεδρεία τοῦ Νομοτελεστικοῦ εἰς τὴν πρώτην περίοδον τῆς Κυβερνήσεως. Καὶ εἰς τοῦ Ἀστρους τὴν συνέλευσιν οἱ πληρεξούσιοι τοὺς Κουντουριώτας προσεκάλουν εἰς ἀνήκουσαν αὐτοὺς θέσιν, καὶ κατέλαβεν ὁ Ἰω. Ὀρλάνδος ἐκείνην τοῦ Προέδρου τῆς βουλῆς, ἀφ' οὗ οἱ ἴδιοι δὲν ἠθέλησαν νὰ λάβωσιν αὐτοπροσώπως μέρος εἰς τὰ πράγματα μειριςφρονοῦντες. Ἄλλ' ὁ Μαυροκορδάτος, θεωρῶν ὅτι δὲν ἔμπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰμὴ ὑπὸ τὴν αἰγίδα δυνατοῦ τινος Ἑλλήνου, καταφέρει τὸν Κουντουριώτην ν' ἀποφασίσῃ νὰ λάβῃ καὶ διὰ τῶν ὄπλων τὴν ἐξουσίαν. Καὶ ἤδη φιλοτιμούμενος οὗτος, προσκαθεῖ ἐκ παντὸς τρόπου νὰ διατηρηθῇ εἰς τὴν ἀρχὴν, καὶ προτίθεται νὰ ἀρξῇ καὶ διὰ τῶν ὄπλων καὶ διὰ τῆς διχονοίας, ὅτε καὶ φίλοι καὶ ἐχθροὶ τῶν Ἑλλήνων τὴν ὁμόνοιαν ὑποτίθενται.

(1) Ὅτε πρόκειται νὰ διοριθῇ πρόεδρος τοῦ Νομοτελεστικοῦ ὁ Κουντουριώτης δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὰ γνωρίσματα τοῦ χρηστοῦ πολίτου, τὰ ὅποια ὁ Κορθεὶς διδάσκει τοὺς Ἕλληνας, ἐξ ὧν καὶ τινα ὁ φίλος τοῦ νόμου καταχωρίζει εἰς τοὺς ἀριθμούς 13 καὶ 14, καὶ ἐξ ὧν εἶναι τὰ ἐφεξῆς: «Ὁ μέλλων νὰ δεχθῇ πολιτικὸν ἐπάγγελμα, πρέπει νὰ ᾔναι ἀληθῶς φίλος τῆς ἀρετῆς καὶ νὰ ἔχῃ τὴν ἐπιστήμην τοῦ ἐπαγγέλματος. Ὁ χρηστὸς πολίτης φεύγει τὰ πολιτικὰ ἐπάγματα οὐχὶ δι' ἐμείλιαν τοῦ κοινῆς συμφέροντος, ἀλλὰ φοβούμενος μὴ δὲν εἶναι ἱκανὸς νὰ βασιλεύσῃ τὸ βῆρος τῶν, μὴ ἡ ἀδυναμία τοῦ βλάψῃ μᾶλλον ἢ ὑπερῃσῃ τὸ κοινόν» τότε μόνον τὰ δέχεται μετὰ χαρᾶς, ὅταν εἰ συμπλῆται τοῦ τὸν ἀναγκαζοῦσιν εἰς ταῦτα, ἢ ὅταν φοβείται μὴ κἀνεὶς ἄλλος ἀνάξιος αὐτῶν τ' ἀσπᾶσι μετὰ βλάβην τῆς πολιτείας. — Τὸ γνωρίσμα τῶν ἀναξίων εἶναι ἡ προθυμία καὶ σπουδὴ διὰ τὴν ἀρχοντεύουσαν, ἢ σπουδαρχία καὶ αἱ μηχαναὶ τὰς ὁποίας πρὸς τοῦτο μεταχειρίζονται.»

Ἄν δὲ ἦτον ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐπαναστάσεως (ὅστις ἀπαιτεῖτο πρὸ πάντων νὰ εἶναι πολεμικός, καὶ συνάμα ἰκανὸς νὰ κυβερνήσῃ τὸ Ἑλληνικὸν σκάφος καὶ νὰ τὸ προτορμίσῃ εἰς λιμένα ἀσφαλείας), τότε εἶχε βέβαια χρέος νὰ δράσῃ τοὺς οἰκάκας καὶ διὰ τῆς βίας καὶ μὲ ὅλους τοὺς τρόπους· ἀλλὰ διότι πρὸ πάντων δὲν εἶναι πολεμικός, δὲν ἦτον ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἔχουσιν ἀνάγκην οἱ Ἕλληνες. Εἶναι ὁμοῦ πλούσιος καὶ ἰμῖος ἄνθρωπος, καὶ διὰ ταῦτα, διὰ τε τὴν καὶ παρὰ τῶν Κουντουριωτῶν ἐξαρτωμένην καὶ καταναυμαχοῦσαν τοὺς ἐχθρικούς· στόλους ναυτικῆν δύναμιν, καὶ διὰ τὰς μεγάλας καὶ αὐτῶν χρηματικὰς θυσίας, ἔχων ἐσωτερικὴν τε καὶ ἐξωτερικὴν ἀγαθὴν ὑπόληψιν, ἡδύνατο, γινόμενος εἰρηνοποιός, νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ φυλαχθῇ ὁμόνοια ἀναμεταξύ των· καὶ κατὰ τοῦτο εἶχον τῷ ὄντι ἀνάγκην μεγάλην ἀπ' αὐτόν, διότι διὰ μόνης τῆς ἐνώσειος καὶ ὁμοσιίας, διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλους εἰρήνης καὶ ἀγάπης ἡδύνατο νὰ σωθῶσι, καὶ ὁ Κουντουριώτης ἡδύνατο, γινόμενος εἰρηνοποιός, νὰ ὀνομασθῇ δικαίως καὶ σωτὴρ τῶν Ἑλλήνων. Ἡδύνατο δὲ νὰ γενῆ εἰρηνοποιός, ἀρκούμενος εἰς τὸ νὰ ψηφισθῇ πρόεδρος τῆς βουλῆς, διότι ἡ τιμὴ τῆς προεδρίας τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους, τῶν καὶ ἀποτελούντων τὸ ἔθνος, εἰς τὸν Κουντουριώτην ἀνήκει βέβαια καθ' ὅλους τοὺς λόγους, καὶ τότε ἤθελον συμβιβασθῆ τὰ πράγματα, καὶ δὲν ἤθελεν ἐκτραγῆ ἐμφύλιος πόλεμος, ὅτε καὶ ὁ Μαυροκορδάτος καὶ ὁ Κωλέττης δὲν ἤθελεν θονηθῆ ν' ἄγωσι καὶ νὰ φέρωσι καταδιαιρούντες τοὺς Ἕλληνας, διότι ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἔθνους Κουντουριώτης ἀγρῦπνῶν εἰς τὴν τήρησιν τῶν νόμων καὶ τῆς ὁμοσιίας, ἤθελε δυνηθῆ νὰ ὑποχρῶσθ ἅπαντας, καὶ αὐτοὺς τούτου, νὰ σωφρονῶσι καὶ νὰ μεταχειρισθῶσιν ἕκαστος τὰ προτερήματά του ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος. Οὕτως ἤθελεν ἐμποδίσαι καὶ τοὺς ὀλιγαρχικούς καὶ τοὺς πολεμικούς τῆς Πελοποννήσου, καὶ ὅσους τοιοῦτους τῆς στερεῆς Ἑλλάδος, τοῦ νὰ σφειεριζῶνται τὰς ἐθνικὰς προσόδους, διότι ὄχι βίαια μέτρα, ἀλλὰ μόνον καὶ μόνον ἀρετῆς πρᾶξεῖματα ἤθελεν ὑποχρεῶσαι ὅλους σχεδὸν τοὺς Ἕλληνας νὰ βαδίζωσιν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς. Καὶ εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Ἕλληνας ἀγαπᾷ καὶ τιμᾷ τὴν ἀρετὴν καὶ φιλοτιμεῖται νὰ εἶναι ἐνάρετος. Ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν ὁ Κουντουριώτης θέλει νὰ διορισθῆ καὶ διορίζεται ὑπὸ

εικοσιτριῶν βουλευτῶν πρόεδρος τοῦ Νομοτελετικοῦ. Καὶ διὸν ἦτον δύσκολον νὰ συμπεράνη δι, ὁ Μυρομεγάλης, ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Σωτήριος Χαραλάμπους (οἱ ὅποιοι νομίζονται καὶ ἱκανοὶ νὰ διευθύνωσι τὰ πράγματα τῆς πατρίδος, τὰ τοῦ πολέμου μάστιστα (1), καὶ οἱ ὅποιοι ἔχουσι καὶ φιλαυτίαν, καὶ φιλοτιμίαν, καὶ δύναμιν ν' ἀντισταθῶσι, καθὼς τοῦλάχιστον συλλογιζόμενοι ὅτι δὲν ἔχρωςτουν νὰ παραδώσωσι τὴν ἐξουσίαν εἰμὴ εἰς τὸ ἔθνος, καὶ ὄχι ποτὲ εἰς τοὺς εἰκοσιτρεῖς βουλευτάς); δὲν ἤθελον ἀνεχθῆ τοιαύτην καθάρσειν, καὶ ἐπομένως νὰ μὴ δεχθῆ προεδρείαν ἀπειλοῦσαν ῥῆξιν ἐμφυλίου πολέμου· ἀλλ' ἔδωκε πίστιν εἰς τὸν Μαυροκορδάτον, εἰς τὸν Κωλέτην καὶ ἄλλους, οἵτινες θέλουσι ν' ἄρχωσι τῶν Ἑλλήνων διὰ τοῦ ἄρχοντος αὐτῶν Κουντουριώτου, καὶ, ἄρχοντες, νὰ καταχρῶνται τὰ δίκαια, καὶ νὰ διαιρῶσι κάτασπράσσοντες τὸ ἔθνος, διὰ ν' ἄρχωσι πάντοτε· ἔδωκε πίστιν καὶ εἰς τοὺς ἀναρρίκίζοντας τὰς φλόγας τῆς διχονοίας ξένους, ὅσοι τὸν ἔλεγον διὸ καταστρέφων διὰ τῶν ὀπλῶν τοὺς ὑπεναντίους του, θὰ σώσει τὸ ἔθνος, ἐν ᾧ διανοῦντο ὅτι ὁ ἐμφύλιος πόλεμος ἦτο τὸ ἀσπράστειρον μέσον ἀφ' ὅσα μετεχειρίζοντο, διὰ νὰ τὸ ἀπολέσωσι. Ὁ Κουντουριώτης ἠδύνατο καὶ σήμερον, ὅτε προεδρεύει τοῦ Νομοτελεστικοῦ, νὰ προσενεχθῆ ἐπιεικῶς πῶς πρὸς τοὺς ὑπεναντίους, καὶ νὰ δεχθῆ εὐλογόν τινα καὶ δίκαιον συμβιβασμὸν χάριν τῆς ἐνώσεως καὶ ὁμονοίας· ἀλλὰ κακῶς συμβουλευόμενος, δὲν ἀκούει τίποτε περὶ συμβιβασμοῦ. Ἐν ᾧ δὲ ὁ Κολοκοτρώνης ἐπολιόρκει τὴν Τριπολιτσάν, ὁ δ' Ἀναγνώστης Δελιγιάννης προέβαλλε συνδιαλεξεις μετὰ τὸν Ζαΐμην καὶ Λόντον περὶ συμβιβασμοῦ, ἔρχεται κατὰ μετοῦντα τὴν μάχην καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς εἰς τὸ Ἄργος, καθὼς προτρεκλημένος καὶ ἀπὸ τὸν Σωτήριον Χαραλάμπους νὰ ἐλθῆ εἰς τὴν Πελοπόννησον διὰ νὰ συμπράξῃ κατὰ τῆς ἀγγλικῆς φάτριας· ἐπειδὴ δὲ δι' ἑλλειψιν χρημάτων δὲν εἶναι συνωδευμένος μετὰ ἀνάλογοι δύναμιν, καὶ ἐπειδὴ θεωρεῖ ὅτι τ' ἀγγλικά χρήματα ἐνίκησαν καὶ θὰ νικήσωσι, μεσιτεύει καὶ αὐτὸς νὰ γείνη συμβίβα-

(1) Καὶ οἱ ἴδιοι Νησιῶται τοὺς ἔδωκαν τὸ δικαίωμα νὰ νομίζονται τοιοῦτοι, διὸ τοὺς ἔλεγον εἰς τὰς ἐθνικὰς συνελεύσεις τῆς Ἐπιδαύρου καὶ τοῦ Ἄστρου: «ἡμεῖς οὐδὲν εἴμεθα ἱκανοὶ νὰ διευθύνωμεν τὰ πράγματα· διευθύνάτε τα Σίεῖς, καὶ ἡμεῖς εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ κάμωμεν ὅ,τι μᾶς εἴπητε.»

σμός μεταξύ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν ὑπεναντίων διὰ τὴν παύσιν ὁ ἐμφύλιος πόλεμος· ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις τοῦ Κουντουριώτου ἀποκρίνεται, ὡς ἐφ' ἑρέθη ἀνωτέρω, ὅτι δὲν δέχεται μὴ ἀποστάται· συμβιβασμὸν. Τοῦτ' αὐτὸ δημοσιεύει καὶ ὁ φίλος τοῦ νόμου εἰς τὸν ἀριθμὸν 19 λέγων: «ἡ διοίκησις (1) δὲν δέχεται συμβιβασμὸν μὲ πέντε ληστές· συμβιβασμοὶ γίνονται μεταξύ ἀντιπάλων ἰσοδυνάμων· οὔτε δύνανται ὀλίγοι ἔνοχοι κακοῦργοι νὰ λογισθῶσιν ἀντίπαλοι ἁλοκλήρου τοῦ ἔθνους, τὸ ὅποιον τοὺς κατατρέχει ὡς ἀδικητὰς του.» Ἡ δὲ Κυβέρνησις στέλλει κατ' αὐτῶν στρατεύματα νὰ τοὺς κτυπήσωσι, καὶ συνάμα προθεμένη νὰ καταστρέψῃ καὶ τὸν Ὀδυσσεά, ὅς ἀποκαταστήσῃ πρὸ πάντων ἐχθρὸν τοῦ τῷ πρωτοπληκάρου τοῦ αὐτοῦ, τὸν Ἰωάννην Γγούραν, καὶ τὴν 25 τοῦ αὐτοῦ τὸν γράφει: «Ἡ Διοίκησις μὴ εὐχαριστησὶν τῆς σ' ὀνομάζει τῶν νόμων ὑπερασπιστὴν, καὶ πρόμαχον τῆς ἀσφαλείας τῶν Ἑλληνικῶν λατῶν· καὶ ὀδηγούμενη ἀπὸ τὸν Κωλέττην, θὰ ὑποκινήσῃ ὅσους ἄλλους δυνατῶν ῥοσμελιώτας ἐναντίον του.» Ὁ δὲ Μάγερ, ἢ ὁ Μαυροκαρδάτος, εἰς τὰ Ἑλληνικά· χρονικά λέγει: «ὁ Κολοκοτρώνης δὲν ἤθελε τολμήσῃ ποτὲ νὰ πολεμήσῃ κατὰ τῆς διοικήσεως, ἂν δὲν ἐγνώριζεν ὅτι ἔχει εἰς χεῖράς του ἴσην δύναμιν μὴ ἐκείνην τῆς διοικήσεως· ἢ καὶ μεγαλητέρην (διότι ἤξευρεν ὅτι θὰ εὔρει καὶ ἄλλους πολλοὺς ὁμόφρονάς του ὀπλαρχηγούς νὰ τὸν βοηθήσωσιν εἰς τὰς κακοβουλίας του). Τὰ δύο ταῦτα μέρη ἐκηρύχθησαν πλέον ἠφικνῶς ἐναντίον· ἂν ἡ διοίκησις ἤθελεν ὑποχωρήσῃ εἰς τὸν Κολοκοτρώνην καὶ τοὺς φατριαστάς του· ἂν ἤθελεν ἀρεθῆ πάλιν νὰ κλονίζηται καὶ ν' ἀδυνατῇ, εἰμεθα βέβηκοι ὅτι τοῦτο ἤθελεν εἶναι ὁ ὄλεθρος τῆς ἀνεξαρτησίας μας. Μηνθάνομεν ὅτι ζητοῦσι νὰ ἐφιλώσωσι τὰ δύο ταῦτα μέρη, ἀλλὰ τὸ ζήτημα τοῦτο εἶν' ὀλέθριον· ἢ δὲ βουλή, ἀφ' οὗ συλλογισθῇ ὅτι ἐπειράχθη ἡ μεγαλειότης τῆς ὡς ἔθνους, θέλει εἶναι σταθερὰ εἰς τὰς ἀποφάσεις τῆς. Οἱ δὲ ὑπὸ καταρῶν θέλουσι ἐξολοθρευθῇ, ἢ πατρίς θέλει ἡσυχάσει, καὶ καὶ φατρία θέλουσι σθεσθῇ.» Ἐν ᾧ δὲ ὁ Κολοκοτρώνης· συνδικ-

(1) Τότε ἡ Κυβέρνησις ἐπέλεγε διοικήσεις, καὶ ἐνοεῖτο ἢ γενικὴ τῆς Ἑλλάδος κυβέρνησις· μετὰ τὴν ἐν Τροιζίνι συνέλευσιν ἐδόθη ἡ κατάλληλος σημασία εἰς τὰς λέξεις, καὶ κυβέρνησις μὴ ἐπέλεγε ἢ γενικὴ, διοικήσις δὲ ἢ κατ' ἐπαρχίας.

λέγεται εἰς τὸν ἅγιον Νικόλαον ἐξω τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ συμφωνεῖ τὴν 22 μαΐου μὲ τοὺς Ἄνδρέας Ζαΐμην καὶ Λόντον καὶ μὲ τὸν Δελιγιάννην, εἰς τὴν ἀνάγκην πειθόμενος, διὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Ναυπλίου, τὴν 24 τοῦ αὐτοῦ ὁ φίλος τοῦ νόμου κατηγορεῖ τὸν Πάνον ὅτι θὰ τὸ πωλήσει εἰς τὸν Σουλτάνον. Ἐβρέθη ὅτι ὁ Ναυπλιεύς Ἀλῆπασιας καὶ ὁ Σελίμπασιας μὴ ὑπογράψαντες τὴν συνθήκην τοῦ Ναυπλίου, ἔμειναν ἀιχμαλώτοι τοῦ πολέμου καὶ περὶ τούτων ὁ διοικῶν τὸν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν γαλλικὸν στολίσκον Δερινῦ πρὸ δύο μηνῶν προέβαλεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ διαπραγματευθῇ ἀπολύτρωσιν δ.ἀ χρημάτων, καὶ δὲν τὸν ἐδόθη ἀκρόασις. Ὅθεν, ἀποταθῆς ἤδη πρὸς τὸν φρούραρχον τοῦ Ναυπλίου, τὸν προτείνει τριακασίας χιλιάδας γροσίων περὶ αὐτῶν. Ὁ δὲ φρούραρχος ἔχει διάθεσιν νὰ λάβῃ αὐτὴν τὴν ποσότητα, διὰ νὰ πληρώσῃ τοὺς μισθοὺς τῆς φρουρᾶς, καὶ νὰ ἀσφαλίσῃ τὸ φρούριον ἀπὸ τὰς ἐπιβουλάς, καὶ εἰδοποιεῖ περὶ τούτου τὸν πατέρα του ἄλλ' οὗτος ἀπηγόρευσε τοιαύτην διαπραγματεύσειν. Τὴν 24 εἰσπλῆει εἰς τὸν λιμένα τοῦ Ναυπλίου γαλλικὸν πολεμικὸν βρεῖκιον ὑπὸ τὸν Λεμπλάν νὰ λάβῃ τὴν ἀπόκρισιν· ἔφερε δὲ καὶ τινα τραπεζίτην τοῦ Σουλτάνου νὰ πληρώσῃ τάχα τὰ χρήματ. Τὴν δὲ προλαβοῦσιν εἶχε καταπλέυσει εἰς τὸν ἀργολικὸν κόλπον γαλλικὴ κορβέτα ὑπὸ τὸν Δουπερέ. Ἀλλὰ τὴν νύκτα τῆς 24 πρὸς τὴν 25 ὁ Ῥόδιος, ἀπελθὼν εἰς τὸ ἐπιθαλάσσιον φρούριον, τὸ παρέλαβεν εἰς τὴν ἐξουσίαν του, διότι ἡ φρουρὰ τὸν ἐδέχθη καὶ τὸ παρέδωκεν, ὅτε πάλιν διετάχθη ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν καὶ ὁ Πάνος νὰ τὸν δεχθῆ καὶ νὰ τὸν παραδώσῃ τὸ Ναύπλιον, καὶ ἐκεῖθεν στέλλει εἰς τοὺς Γάλλους διαμαρτύρησιν διαλαμβάνουσας: «Εἰς τὸ ὄνομα τῆς δικαιosuνης καὶ τῶν νόμων νὰ μὴ λάβῃ τὸ γαλλικὸν βρεῖκιον ἢ ἢ γαλλικὴ κορβέτα τὴν παραμικρὰν σχέσιν καὶ κοινωνίαν μὲ τὸ ἀποκλεισμένον Ναύπλιον, καὶ νὰ μὴ λάβῃ τοὺς ἀιχμαλώτους.» Ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἀκοκρίνεται, καὶ ὁ Ῥόδιος τότε γράφει τὸν Λεμπλάν: «ν' ἀναχωρήσῃ εἰς διάστημα μιᾶς ὥρας ἀπὸ τὸν λιμένα τοῦ Ναυπλίου, εἰ δὲ μὴ, ὅτι ἤθελε τὸν κτυπήσει.» Τότε ἀνεχώρησαν καὶ τὰ δύο ταῦτα πλοῖα, πλὴν ἂν ἤθελον, ὁ μὲν Πάνος νὰ παραδώσῃ, ὁ δὲ Λεμπλάν νὰ παραλάβῃ τοὺς ἀιχμαλώτους καὶ ν' ἀναχωρήσῃ, τίς ἠδύνατο νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ ἑκατέρους; Ναι μὲν

ἐμπόδισαν τὸν Κουβαρᾶν οἱ φρουρεῦντες εἰς τὸ ἐπιθαλάσσιον φρούριον στρατιῶται, ἀπερχόμενον νὰ ὀμιλήσῃ μὲ τὸν Λεμπλάν περὶ τῶν αἰχμαλώτων, ὅτε ὁ Κουβαρᾶς ἐρωτηθεὶς ποῦ ἀπῆρχετο, καὶ μὴ γνωρίζων ὅτι τὸ φρούριον ἤδη εὕρισκετο εἰς χεῖρας τῶν ὑπεναντιῶν, τοὺς ἀπεκρίθη ὅτι, ἀπῆρχετο νὰ πραγματοποιηθῇ μὲ τὸν Λεμπλάν περὶ αὐτῶν, καὶ νὰ λάβῃ χρήματα, διὰ νὰ πληρωθῶσι τοὺς μισθοὺς των. Ἄλλ' ὁ Κρουβερᾶς αὐτὸς ἐστάλη πρὸς τὸν Λεμπλάν ἀπὸ τὸν Πάνον, μὲ σκοπὸν νὰ ἴδωσιν οἱ στρατιῶται τοῦ ὅτι ἐφρόντιζε νὰ λάβῃ χρήματα νὰ πληρώσῃ τοὺς μισθοὺς των, καὶ νὰ ἤτυχάσωσιν, ὄχι ὅμως καὶ νὰ παραδώσῃ τῶ ὄντι τοὺς αἰχμαλώτους· διότι, ἂν ἤθελε νὰ τοὺς παραδώσῃ, ἤδύνατο νὰ τὸ κάμῃ εὐκολώτατα· ἤδύνατο δὲ νὰ τοὺς ἐξαγάγῃ ἀπὸ τὸ ὄπισθεν μέρος τῆς Ἀκροναυκίας. Καὶ ὅμως ὁ φίλος τοῦ νόμου δημοσιεύει τὰ ἑξῆς εἰς τὸν 21 ἀριθμὸν· «δεῖ τὸν Θεόν, Πελοποννήσιοι! ἀνοίξατε τέλος πάντων τοὺς ὀφθαλμοὺς σας. Σεῖς εἴχετε εἰς χεῖρας σας τὸν μεγαλύτερον ἐχθρὸν τῆς ὑπάρξεώς σας· (1) Σεῖς εἴχετε τὸ Νυῦπλιον, διὰ τὸ ὁποῖον ἐχύθη τόσον ἑλληνικὸν αἷμα. Τὸν πρῶτον ἐπώλησεν ὁ Πάριος Κολοκοτρῶνης δι' ὀλίγα χρήματα, καὶ δι' ὀλίγον περισσότερα πραγματοποιεῖται νὰ πωλήσῃ τὸ δεύτερον, καὶ ἴσως ὅλην τὴν Πελοπόννησον. Ἔως ἵπότε θὰ εἴθετε ἀμφιφρεπεῖς μεταξὺ τῆς νομίμου διοικήσεώς σας καὶ τῶν βληστών, οἱ ὅποιοι, ἂν δὲν τοὺς ἀφήσετε νὰ καταπίνωσι τὰ εἰθηνικὰ ἅπαντα, εἴν' ἔτοιμοι νὰ πωλήσωσι καὶ τὸ αἷμά σας καὶ τὸ αἷμα τῶν παιδιῶν σας εἰς τὸν αἶμα διψῶντος Σουλτάνου;» Τοιοῦτοτρόπως ἐπαναλαμβάνει ὁ, τι εἰδημοσίευσεν πέρυσιν ἡ ἐφημερίς τῆς Αὐγούστης ἐναντίον τοῦ πατρὸς του λέγουσα: «Ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρῶνης διεπραγματεύετο μὲ τὸν Σουλτάνον νὰ τὸν παραδώσῃ τὸ Νυῦπλιον δι' εἴκοσιν ἑκατομμύρια γροσίων. Ὁ δὲ Μαυροκορδάτος ἐπαγρυπνῶν, τὸν ἀνεκάλυψε καὶ τὸν ἐφυλάκιτε μὲ ἑξάδεκα συναιτίους.» Καὶ τοιοῦτοτρόπως ὁ Μαυροκορδάτος καὶ ἡ φητρία του κατηγοροῦσιν ὡς προδότην ὁποῖον, θελήσωσι νὰ καταδιώξωσι, διὰ νὰ τὸν καταστρέψωσιν εὐκαλιώτεροι. Προθέμενοι νὰ καταδιώξωσι καὶ τὸν Κολοκοτρῶνην ὡς τὸν ἰσχυ-

(1) Ἐννοεῖ τοὺς υἱοὺς τοῦ Στῆλ Νεντζίν.

ρὸν τῆς Πελοποννήσου, τὸν κατηγοροῦσι πρὸ ἐνὸς ἔτους διὰ τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην ἀποστόλων τῶν εἰς τὴν ἡμερῆδα τῆς Αὐγούστης οἱ ἤθελε νὰ προδώσῃ τὸ Ναύπλιον. ἤξευρον ὅτι δὲν ἤθελε τοὺς τὸ παραδώσει, καὶ ἀφ' οὗ ἤθελον κατορθώσει νὰ ρίψωσι τὴν Κυβέρνησιν τοῦ ἔθνους, καὶ ν' ἀποτελέσωσιν αὐτοὶ τὴν Κυβέρνησιν τὸν κατηγοροῦσιν ὡς προδότην, διὰ νὰ προσβάλωσι τὴν ὑπόληψίν του εἰς τὸν ἔξω κόσμον, νὰ τὸν ρίψωσιν εἰς ὑπονοίας καὶ φόβους ὡς πρὸς τὸν ἑαυτὸν του, καὶ νὰ διεγείρωσιν ἐναντίον του τὴν δυσπιστίαν τῶν Ἑλλήνων, ὥστε νὰ ἐξασθενίσωσι τὴν ἐμπρόσθον του. Ἐν ᾧ δὲ κατεπολεμοῦντο ὑπ' αὐτοῦ, ἐπανελάβον τὴν κατηγορίαν ἐναντίον τοῦ υἱοῦ του, καὶ διὰ νὰ τὴν καταστήσωσιν ἀξιοπιστοτέραν, ἐπλασιογράφουν εἰδήσεις περὶ προδοσίας τοῦ Ναυπλίου, καὶ τὰς διέδιδον ὡς ἀπὸ τὴν Σύρον καὶ Κωνσταντινούπολιν καὶ Ἀλεξάνδρειαν γραφομένας τάχα ὑπὸ φιλοπατριδῶν Ἑλλήνων. (1) Πρὸ δλίγου δὲ συμπιρῆλαβον εἰς τὴν περὶ προδοσίας κατηγορίαν τοῦ Καραϊτκάκη καὶ τοὺς ἀντάρτας τῆς Πελοποννήσου, μεθ' ὧν καὶ ὁ Κολοκοιρώνης. Τέλη μαζοῦ ἀναφέρονται οἱ πρόκριτοι τῶν Σπετωῶν δι' ὅσα ἠκούσθησαν περὶ προδοσίας τοῦ Παλαμιδίου εἰς τὸ Νομοτελεστικόν, καὶ τοῦτο κάλυπτε μὲν τὴν ῥαδιουργίαν λέγον ὅτι, ἐπληροφορήθη καὶ ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἀπὸ Σύρον καὶ ἀπὸ Ἀλεξάνδρειαν ὅτι καὶ ἐκεῖνοι ἀναφέρουσιν· ἀλλὰ δὲν τολμᾷ νὰ τὴν ἐπικυρώσῃ, καὶ διὰ τοῦτο, δυσκολεύεται, λέγει, νὰ πιστεύσῃ τοιαύτην προδοσίαν. Ὁ δὲ φίλος τοῦ νόμου εἰς τὸν 32 ἀριθμὸν κατηγορεῖ ἰδιαιτέρως καὶ τὸν Π. Μαυρομιχάλην, ὡς συνεννοούμενον μὲ τὸν Πασαῖν τῆς Κρήτης διὰ σκοπὸν προδοσίας, καὶ προσκαλεῖ τοὺς Μανιάτας νὰ τὸν λιθοβολήσωσιν ὡς ἄλλον Παισκιῶν. Καὶ διὰ μὲν τὸν Μαυρομιχάλην, ἤθροναντο τοῦλάχιστον ἀπὸ περιστατικὰ τινα νὰ λάθωσιν ὑπονοίας (1), διὰ τὰς ὁποίας

(1) Τοιοῦτου εἶδους ἐπιστολὴν ἀνέγων δοθεῖσαν εἰς ἐμὲ αὐτὸν ἀπὸ τὸν Γ. Καλαρῶν, μέλος ὄντα τῆς ἐν Τριπολιτῶν ἐπιτροπῆς τῆς Κυβερνήσεως.

(1) Κατὰ τὸν φίλον τοῦ νόμου, γράφουσιν ἀπὸ Ἀλεξάνδρειαν ὅτι κατέπλευσεν ἐκεῖ πλοῖον ἀπὸ Καλαμάταν, φέρον κάποιον Βασιλείον Καποράλην, ἓνα Παππαμάρκον Καρελοριζιώτην ἢ Σπαρτιάτην, καὶ ἓνα ἄλλον Σπαρτιάτην ὑψίσωμεν, Ἀναγνώστην λεγόμενον, μὲ πεντακοσίους τόμους βιβλία τουρκικὰ, τὰ ὅποια ἔφερον νὰ πωλήσωσι τὸν Πασαῖν. Ἐφερον δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ γράμματα, καὶ ὁ Παππᾶς ἔκαμιν ἰδιαιτέρως ἐμιλλᾶν ἐκτεταμμένην μὲ τὸν Πασαῖν, χωρὶς νὰ θυνηθῇ κανεὶς γὰρ μὲ

ἤδυναντο νὰ λάβωσιν ἀνάλογα μέτρα, ὥστε ν' ἀνακαλύψωσι τὴν προδοσίαν, ἀ' ὑπῆρχε, καὶ τότε νὰ τὸν κηαδιώξωσιν· ἀλλὰ διὰ τὰς ὑπονοίας αὐτὰς δὲν ἦτον οὐτ' ἔλλογον, οὔτε δικαίον, οὔτε συμφέρον νὰ τὸν στηλιτεύωσι καὶ νὰ προκαλέσωσι τοὺς Μανιάτας

θῆ τὸν σκοπόν του. Ἐκ τούτου λοιπὸν καὶ ἀπὸ δύο πλοῖα ἐκ Κηθύρων, πλείοντα τακτικῶς ἀπὸ Καλαμάταν εἰς τὸ Ἡράκλειον τῆς Κρήτης, εἶς ὧν καὶ συνήχθη συμπέρασμα ὅτι ὁ Μαυρομιχάλης εἶχε ἀλληλογραφίαν μὲ τὸν Πασιᾶν τῆς Κρήτης δια σκοπὸν προδοσίας τῆς Σπάρτης πρὸς τὸν Μεχμέταλκν, ἔλαβεν ἐφορμὴν ὁ Φίλος τοῦ νόμου καὶ τὸν κηρύττει προδότην, ἐκφραζόμενος ἐναντίον του μὲ πολλὴν ἀπαθροπία, ἐν ᾧ ἐχειρώσεται νὰ φεισθῆ τῆς ὑπολήψεώς του, ἐν ὅσῳ δὲν ἦτον ἀποδοδεύμενος προδότης, ὅτε καὶ ὁ νόμος τὸν ἐθεώρει ὡς ἀθῶον, καὶ ἐν ᾧ ἐχειρώσεται, φειδόμενος τῆς ζωῆς του, νὰ μὴ προκαλῆ τοὺς Μανιάτας νὰ τὸν τιμωρήσωσιν ἀκρίτως, λέγων: «Τὸν Πασσιᾶν ἐλιθοβόλησαν οἱ πρόγονοί σας. Σαῖς δ' ἀφῆντε ἀκόμη κατιμώρητον τὸν Π. Μαυρομιχάλην, ἔστις ἤνοιξεν ἤδη τὰς πύλας τῆς Σπάρτης εἰς πτὸν Τύραννον; Ξυπνήσατε, προλάβετε τὰ σχέδιά του, διὰ νὰ σώσετε τὴν πατρίδα σας.» Ὁ Μαυρομιχάλης συνεκάλεσε τοὺς Καλαματιανούς εἰς συνέλευσιν, καὶ, ὡς αὐτοὶ ἀναφέρουσι πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τὴν 22 Ἰουλίου γενομένης ἐξετάσεως, ἐφανέρωθ' ὅτι ὁ Β. Καποράλης, Κρητῆς, εἶχε σχέσιν μὲ τινα Ἰω. Βιτάλην, ἐλθόντα ἀπὸ Τρεῖσι εἰς Καλαμάταν, καὶ μὲ τινα Μανιάταν Πεῦλον Μαυρῖκον· ἰδίως ἠγόραζον λάφυρα Ὀθωμανῶν καὶ μετῆρχοντο ἐμπόριον. Ὅθεν ἠγόρασαν καὶ τὰ πεντακῶσα βιβλία ἀπὸ τὸν Καλαματιανὸν Ἰω. Κ. Κυριακόν, καὶ ταῦτα ὁ Καποράλης καὶ ὁ Μαυρῖκος ἀπέλαβον εἰς Ἀλεξάνδρειαν μὲ τὸν Παππαμάρκον, φίλον τοῦ Μαυρῖκου, καὶ μὲ τὸν Ἀναγνώστην ὑπὸν τῆς, διὰ νὰ τὰ πωλήσωσιν. Εἰς τὰ ἔγγραφα τοῦ Βιτάλη εὐρήθη καὶ ἐπιστολὴ γεγραμμένη διὰ χειρὸς τοῦ Μαυρῖκου ὡς ἐκ μέρους τοῦ Π. Μαυρομιχάλη, πρὸς τὸν Μεχμέταλκν, καὶ ὁ Μαυρομιχάλης δὲν εἶχε περὶ αὐτῆς εἰδῆσιν, ὡς ὁ ἴδιος Βιτάλης ὁμολόγησε. Δι' αὐτῆς τῆς ἐπιστολῆς ὁ Μαυρομιχάλης συζητεῖ εἰς τὸν Μεχμέταλκν τὸν Καποράλην ὡς τίμιον καὶ γενναῖον φρονεῖντα, καὶ λέγει ὅτι τὸν ἐπεριποιήθη καὶ τὸν ἐπροφύλαξε καθ' ὅλα τὰ δίδοντα, καὶ ὅτι θὰ τὸν ὑπερασπισθῆ καθ' ὅσα εἶδῃ ἐμπορίου ἤθελε τὸν μεταχειρισθῆ· διὰ τὴν Σπάρτην ὁ Σατράπης τῆς Αἰγύπτου. Περὶ δὲ τῶν ἐκ Κηθύρων πλοίων, οἱ Καλαματιανοὶ ὁμολογοῦσιν ὅτι σπανίως πλείουσιν ἀπὸ ἐκεῖ εἰς Καλαμάταν, ὅθεν μετακομίζουσι τροφίμα. Ἀλλὰ δὲν λέγουσι τίποτε περὶ Κρήτης. Τὴν δ' ἀναφορὰν τῶν Καλαματιανῶν καὶ τὴν ἰδικὴν του πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὴν ἀπολογίαν του πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Σπάρτην, δι' ἧς ἀναφέρει ὅτι ἀπέθανον εἰς τὸν πόλεμον οἱ υἱοὶ του, ὅτε ἀδελφός του καὶ ἀνεψιός του, παριστάται ὁ Μαυρομιχάλης ὡς ἀποδεικτικὰς τῆς ἀθωότητός του. Τὴν δὲ 23 Ἰουλίου γράφει ἀπὸ Καλαμάταν πρὸς τὴν βουλήν: «Ὁ Ποῦλος Μαυρῖκος ἔστειλε τὰ βιβλία μὲ τὸν Καποράλην εἰς Ἀλεξάνδρειαν μετὰ τῶν δύο διαφημιζομένων ἀνθρώπων, καὶ δὲν εἶν' ἀπίθανον νὰ ὀργανίζεταί προδοσία· διότι αὐτὸς ὁ Μαυρῖκος κατεγίνετο ἔως τώρα εἰς πτὸ νὰ μετακομίζῃ Τούρκους πότε εἰς Κύθηρα καὶ πότε εἰς ἄλλα μέρη τουρκικὰ ἀπὸ Ἐσκάρδαμουλαν. Φροντίσατε λοιπὸν ν' ἀσφαλίσετε τὴν πατρίδα ἀπὸ τοῦ ἀληθείς προδότας, καὶ μὴ τοὺς ἐμπορευόμεθα διὰ τὴν ἰδιοτελείαν τινων, ἀποβάλλοντες τοὺς πτωχοὺς καὶ καλοὺς πατριώτας. Ἐρευνήσατε τὰς πράξεις ἐμοῦτε καὶ αὐτῶν ἐπ'

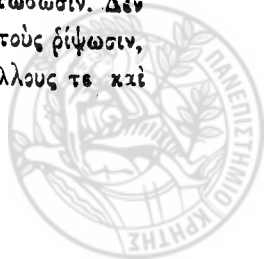
νά τὸν λιθοβολήσωσι· διότι τοῦτο ἤθύνατο καὶ νὰ ἐπενέ-
γχη ὀλέθρια ἀποτελέσματα. Ἀλλὰ ἴπνια διδόμενα εἶχον νὰ κα-
τηγόρησωσι τὸν Κολοκοιτρώνην ὡς προδότην; Ὁ Κολοκοιτρώνης
μὲ ὄλον τοῦτο οὐτ' ἐταράχθη πανιάκασι διότι τὸν κατηγόρησαν

»ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ θὰ ἴδατε ποῖος εἶναι ὁ Ζηλωτῆς, καὶ ποῖος συνέβαλε
καὶ θὰ συμβάλει εἰς ἀντιπαράταξιν τῆς εἰς τὰ μισησηνικά παράλια ἐποβέσεως
καίγυπτιακῶν δυνάμεων.» (Ἐπειδὴ ἐλέγγοτο τοῦτο, καὶ ἡ Κυβέρνησις εἶχε θεωρι-
σμένους τὸν Μούρζιον, καὶ ἄλλους διὰ τὴν φύλαξιν τῶν παραλίων ἐκείνων.) «Ἄλλ'
»ἂν ἡ φύλαξις τούτων ἀφιερῶθῃ μόνον εἰς τὰ θεωρισμένα ἤδη ὑποκείμενα, ὁ ἔχθρὸς
»θὰ εὐδοκίμησει, διότι θ' ἀναφυῇ ἀφαικτικῶς φοινικὴ ἀλλολομαχία διὰ τὰ προλαβόντα
ἐπίθη, ἧσις θὰ εἶναι κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ὀλεθρία.» Δι' ἄλλως δ' ἀναφορᾶς του
γράφει τῆν 15 τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὴν βουλὴν νὰ προσκαλέσῃ τὸν Πούλον Μαυρικόν, διὰ
νὰ γνωρίσῃ τὰ σχέδια τῆς προδοσίας. «Τὰ ἀντίγραφα, λέγει, τῶν γραμμάτων
»τοῦ Διονυσίου Τρουπάκη, τῶν ὁποίων τὰ πρωτότυπα εὐρίσκονται εἰς χεῖράς μου,
»εἶναι ἰκανὰ ν' ἀποδείξωσι τὴν ἰδικὴν μου ἀθωότητα καὶ τὴν πηγὴν τῆς προδο-
»σίας: Ἄν εἶν' ἀνάγκη, ὁμοῦ μὲ τὸν Πούλον Μαυρικόν ἔρχομαι καὶ ἐγὼ νὰ παρευ-
»ρεθῶ εἰς τὴν ἔρευαν.» Τὸ ἐν τῶν ἀντιγράφων διευθύνει πρὸς τοὺς Δημογέροντας
Καλαμάτας ὁ Μούρζιος, καὶ τοὺς λέγει ὅτι ἔχει συνητροφίαν μὲ τὸν Χ. Βασιλεῖν
Καποράλιν δι' ἐμπορίου, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Κωνστ. Κυριζὸς νὰ μὴ τὸν ζητῆ ἀμοιβῆν,
καὶ νὰ παύσῃσιν ἀπὸ τὰ τοιαῦτα. Τὸ ἕτερον διευθύνεται πρὸς τὸν Πούλον Μαυρικόν
καὶ διαλαμβάνει ὅτι ὁ Χ. Βασιλεὺς τὸν εἰδοποίησε διὰ τὸ συμβᾶν εἰς αὐτόν· ἐφ'
»ᾧ ἔστειλε τὸν ἐξέδελφόν του Χριστόδουλον Μπουκουβαλιάν ὁ Μούρζιος εἰς Καλα-
»μάταν, νὰ τὸν ἐνταμώσῃσιν, καὶ νὰ σοχασθῶσι τί νὰ πράξωσι, καὶ εἶθε, λέγει, νὰ
»τὸ δώσωσι τοῦ διαβόλου. Ὁ δὲ Μούρζιος ζητηθεὶς νὰ ἀπολογηθῆ διὰ τ' ἀπο-
»δοξίματα εἰς αὐτὸν καὶ νὰ στείλῃ τὸν Πούλον Μαυρικόν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἀπεκρί-
»νεται τὴν 16 Αὐγούστου λέγων: «Ὁ Πούλος Μαυρικός εἶν' ἀπέπληκτος, καὶ μ'
»ὄλον τοῦτο θὰ τὸν στείλω μετ' ὀλίγον εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Αὐτὸς εἶναι ἀθῶος, καὶ
»φαίνεται ὅτι ὁ Π. Μαυρομιχάλης, μὴ δυνάμενος νὰ διασκεδάσῃ τὴν προσηχὴν
»τῆς Κυβερνήσεως ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν τῶν πολλῶν πταισμάτων του, τὸν προσάπτει
»αὐτὰ τ' ἀνύπαρκα. Ὅτε ἤμην αὐτόθι ὁμιλήσαμεν περὶ τούτου. Ὁ Πούλος δὲν
»εἶναι ἄνθρωπος νὰ τὸν ὑποκτεύσῃ τις διὰ τὰ τοιαῦτα· εἶναι πολλὸ ὀρθεος, δὲν
»ἔχει δύνάμιν εἰς τὸν τόπον, οὐδὲ θέλει νὰ ἔχῃ καμμίαν ἐπιβροχὴν. Μ' ὄλον τοῦτο
»ἀναλαβόντα ὁπωσὸν θὰ τὸν στείλω, καὶ ἡ χρονικὴ ἀδυναμία του θ' ἀποδείξει
»τὴν ἀθωότητά του.» Τὴν 29 τοῦ Σεπτεμβρίου ὁ Ἐπαρχος Σύρου Ἀλέξ. Ἀξιώτης
»εἶλε πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν ἰστωρικῶν καὶ τῆς ἀστυνομίας τὸ παρά τοῦ ἐπαρχοῦ
»Σαντορίνης σαλέντα εἰς ἐκείνον Ἀναγνώστην Σταυριανὸν Μαραμπούτην, τὸν ὁποῖον
»συνέλαβεν οὗτος ἐπιστρέφοντα εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Ὁ δὲ ῥηθεὶς ὑπουργός, ὁ Ἀρχι-
»μανδριτῆς Γ. Δικαῖος, ἐκθέτει τὴν 19 Νοεμβρίου τοῦ 1824 τὰ περὶ τῆς ἀθώστα-
»τος του πρὸς τὸ Νομοτελεστικόν, λέγων ὅτι, ἐξετάσας τὸν Κωνσταντεῖνον Ἠτεάλην
(ἔχει Ἰωάννην) καὶ τὸν Ἀναγνώστην, Καμαράτην ἐπιθετούμενον, ὅστις ἀνεληλύθη, ὡς
»εἰρηται, ἐπιστρέφων ἀπὸ Ἀλεξάνδρειαν, καὶ εὔρεν ὅτι ὁ Μαυρομιχάλης δὲν εἶχε
»μὲ τὸν Παιῶν ἀλλολογραφίαν, ἀλλ' ὁ Μαυρικός μὲ τὸν Τσοῖταν διὰ τὴν πώλησιν
»τῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα ὁ Καποράλης, ἰλθὼν εἰς Καλαμάταν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἐπείσει

οἷτινες καὶ τὸ ἐκυρίευσαν, καὶ διότι εἶναι συμφέρον γενικὸν τε
 » καὶ μερικὸν νὰ τὸ ἔχωσιν εἰς χεῖράς των Πελοποννήσιοι, ὅχι
 » μόνον καθὼ πιστοὶ εἰς τὴν πατρίδα, ἀλλὰ καὶ καθὼ μὴ καταχρώ-
 » μενοι τῶν ἄλλων τὰ δίκαια· δὲν τὸ παραδίδω δὲ εἰς τὴν κυβέρ-
 » νησιν, διότι διὰ πολλὴν ἀκόμη καιρὸν ἡ Κυβέρνησις δὲν εἶναι
 » δυνατὸν νὰ ἦαι κυβέρνησις ἀμερόληπτος, καὶ διότι διὰ πολλὴν
 » καιρὸν δὲν θὰ εἶναι καὶ δυνατὴ. Διὰ ταῦτα τὸ παραδίδω
 » εἰς Σᾶς, καὶ ἀπαλλάττομαι ἀπὸ τὴν εὐθύνην δι' ὅσα κακὰ
 » θὰ ὑποφέρωσιν οἱ Πελοποννήσιοι, καὶ εἰ ἄλλοι Ἕλληνες ἐν
 » γένει, ἂν θὰ τὸ παραδώσῃ εἰς ἄλλους. Ὁ Πλαπούτας
 καὶ ἄλλοι ἤθελον νὰ παραδοθῶσι τὰ φρούρια εἰς τὴν Κυ-
 βέρνησιν. Ἄλλ' ὁ Κολοκοτρώνης, καὶ διότι δὲν ἤθελε νὰ τὴν ἀνα-
 γνωρίσῃ, δὲν συγκατετίθη. Διῶρισε δ' ἐπιτροπὴν συγκατεμένην ἀπὸ
 τὸν Γεώργιον Δημητρακόπουλον, Ν. Γαμπακόπουλον, Δημ. Πα-
 παγιαννόπουλον, Λάμπρον Ροῦλλον καὶ Ἀναγ. Ζαφειρόπουλον, οἷ-
 τινες λαβόντες τὰς ἀνηκούσας διαταγὰς πρὸς τὸν Πάνον Κολο-
 κοτρώνην, κατήλθον εἰς τὸ Ναύπλιον ὁμοῦ μὲ τοὺς Ἀνδρέας Ζαῖμην
 καὶ Λόνιον, καὶ τὴν 7 Ἰουνίου παρεδόθησαν πρὸς τοὺς τὰ φρούρια
 Παλαιμίδου καὶ Ἀκροννηπλίας. Καὶ εἰς μὲν τὸ Παλαιμίδι εἰσῆλθεν ὁ
 Δημ. Μελετόπουλος, τοῦ Λόντου ὦν σχετικὸς, εἰς δὲ τὴν Ἀκροννα-
 πλίαν ὁ Νήσης Φωτομάρας μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας, τοὺς
 διατελοῦντας ἕως ἄρτι ὑπὸ τὴν ὄδηγιαν τοῦ Λόνιου. Ἡ Κυβέρνη-
 σις δυσηρεστήθη διότι ὁ Κολοκοτρώνης παρέδωκε τὰ φρούρια τοὺς
 Ἀνδρέας, καὶ ὑπεσχέθη εἰς τὸν Πάνον πολλὰ ἂν ἤθελε νὰ τὰ παρα-
 δώσῃ εἰς αὐτήν. Ὅμως ὁ Πάνος εἰς τοιαύτην περίσσειαν ἐγχεώσται
 ν' ἀκούῃ τὰς διαταγὰς τοῦ πατρὸς του. Καὶ ἤδη οἱ δύο πρωτα-
 θληταὶ τῆς ἀγγλικῆς φαιρίας ἐνόησαν τοὺς σκοποὺς τῆς Κυβερ-
 νήσεως. Καὶ ἐπειδὴ, ἄλλως, δὲν εὔρον εἰς τὴν μεταβολὴν τῶν
 πραγμάτων ὅσα προσεδόκων συμφέροντα, μετεμελήθησαν συνερ-
 γήσαντες εἰς τὸ ν' ἀφαιρεθῇ ἡ ἐξουσία ἀπὸ τοὺς Πελοποννησίους,
 ἦτοι ἀπὸ τὰς ἰδίας χεῖράς των, καὶ νὰ παραδοθῇ εἰς ἐκείνους, οἷτινες
 θὰ τὴν μεταχειρισθῶσι μετ' οὐ πολὺ κατ' αὐτῶν τῶν ἰδίων ὑπὸ
 τὸ πρόσχημα τοῦ νὰ συστήσωσι τῶν νόμων τὸ βασιλεῖον, καὶ θὰ
 καταστήσωσι τὴν Ἑλλάδα γῆν τοῦ κλαυθμῶνος. Αὐτοὶ ἔχοντες
 νὰ λαμβάνωσιν ἀρκετὰ δι' ἐξοδα στρατιωτικὰ, ζητοῦσιν, ὁ μὲν

Ζαίμης ὀγδοήντα χιλιάδας γροσίων, ὁ δὲ Λόντος ἑκατὸν πενήντα χιλιάδας, καὶ ἡ Κυβέρνησις προσφέρει τὸν μὲν τριάντα, τὸν δὲ πενήντα χιλιάδας. Ἄλλ' αὐτοὶ δὲν τὰ δέχονται καὶ δυσαρεστοῦνται. Ζητοῦσι δὲ νὰ χαρισθῆ ἀμνηστία γενικὴ εἰς τοὺς ἀντάρτας, καὶ δὲν εἰσακούονται. Ἐλπίζουσι καὶ ν' ἀνταμειβθῶσιν ἀναλόγως τῶν ἀξιώσεών των καὶ μὲ τιμὰς καὶ ἀξιώματα, καὶ δὲν ἀπολαύουσι τίποτε. Πληροφοροῦνται δὲ ὅτι ἀπειλοῦνται νὰ καταστραφῶσιν ὅλοι οἱ δυνατοὶ τῆς Πελοποννήσου, οἱ μὲν διὰ τῶν δὲ, σήμερον εἰ πολεμικοὶ καὶ αὖριον οἱ πολιτικοί· ὥστε ἄλλο τι δὲν κατώρθωσιν εἰμὴ ὅτι ἀπέφυγον τὸν κχιπὸν καὶ ἔπεσον εἰς τὸ πῦρ. Ὅθεν συνδέονται τότε μὲ τὸν Πάριον Κολοκοτρώνην ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἀναχωροῦσιν εἰς τὰς ἐπιρχίους των. πλήρεις ἀδημονίας διότι διετάχθησαν ν' ἀναχωρήσωσιν ἐν ᾧ ἦσαν ἔτοιμοι καὶ ἤθελον ν' ἀναχωρήσωσι διότι ἐπλησίαζεν ὁ καιρὸς τῆς συγκομιδῆς τῶν σταφιδοκαρπῶν, καὶ ἔκτοτε ἀντιπολιτευόμενοι, δὲν καταδιώκουσι πλέον τὸν Κολοκοτρώνην, ἀλλ' ἀφῆκαν μάλιστα τὰ κατὰ τῶν πολεμικῶν σχέδιά των, καὶ ἠνώθησαν μ' αὐτὸν, καὶ ἂν δυνηθῶσι θὰ ἐνωθῶσι μεθ' ὅλων τῶν ἄλλων εἰς τε τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς τὴν Ῥούμελην, διὰ νὰ τὴν ρίψωσι, καὶ νὰ λάβωσι τὴν ἐξουσίαν αὐτοί. Καὶ ἤδη μελετῶσιν, ἀρ' οὔ συγκομίσωσι τοὺς σταφιδοκαρπούς, ἐξ ὧν ἐλπίζουσι νὰ πορισθῶσι χρήματα, νὰ κτελέσωσιν εἰς Ἀργεῶς, νὰ περικυκλώσωσι τὸ Ναύπλιον, καὶ θαρρῶντες εἰς τὴν σύμπραξιν τῆς φρουρᾶς, τὴν ὁπίαν λογίζονται ἰδικῆν των, νὰ κυριεύσωσι τὰ φρούρια, νὰ ὑπαγορεύσωσι καὶ νὰ συγκροτήσωσιν ἔθν. συνέλευσιν, καὶ νὰ συστήσωσιν ἄλλην νόμιμον καὶ φερέγγυον ἀγαθῶν ἐλπίδων διὰ τὸ μέλλον τῆς πατρίδος Κυβέρνησιν. Ἄλλ' ὁ Μελετόπουλος εἶχεν ἀναχωρήσει ὡς εὐτύως εἰς τὰ ἴδια, ἀρ' οὔ ἠνώθη μὲ τὸν Κουντουριώτην, μεθ' οὔ ἠνώθη ὡσαύτως ὁ τὸν Μελετόπουλον διαδεχθεὶς εἰς τὸ Παλαμίδι Φωτομάρας, εἰσηγηθεὶς ὑπὸ τοῦ Κολέτου. Οἱ δὲ συγκροτοῦντες ἤδη τὴν Κυβέρνησιν εἰσῆλθον τὴν 12 Ἰουνίου εἰς τὸ Ναύπλιον, ἐνθεν ἀπειλοῦσι μὲ τὰ πυροβόλα του καὶ αὐτοῦ καὶ τοὺς ἄλλους ὀλιγαρχικοὺς, καὶ τοὺς δυνατοὺς τῆς Πελοποννήσου, νὰ ἐξοντώσωσιν. Δὲν θὰ δυνηθῶσιν ἄρα οἱ Ἀνδρέαι καὶ οἱ μετ' αὐτῶν νὰ τοὺς ρίψωσιν, εἰμὴ ἀρ' οὔ πύθωσιν αὐτοὶ καὶ προξενήσωσιν εἰς ἄλλους τε καὶ

εις την πατρίδα μυρία ἑσα δεινά, ὠθοῦντες τὸ ἔθνος εἰς τρομακτικωτάτους κινδύνους.

Ὁ Ὑψηλάντης ἤδη διαμέλει εἰς Τριπολιτῶν μακρὰν τῶν πραγμάτων, διότι δὲν εἶναι εἰς τὸ βρῆξουργεῖν καὶ διαιρεῖν ἐπιτήδειος, καὶ διότι δὲν θέλει νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὰς ἐμφυλίους ταραχάς, καὶ προετίμησε μᾶλλον νὰ ἰδιωτεύῃ. Εἰς μόνον δὲ τὸν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ πόλεμον τρέχει προθυμότατος καὶ κινδυνεύει ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὅτε δὲν ἔχει πλέον ἄλλο τι νὰ προσενέγκῃ εἰς τὸν βωμόν τῆς εἰμῆ τῆν ζωὴν του. Ἄλλὰ καὶ οὕτως ἀδυνατεῖ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ χρέος του, διότι εἶναι ἤδη πτωχὸς, καὶ μόλις λαμβάνει ἀπὸ τὴν φιλοπατρίδα μητέρα του, τὴν τὰ πάντα θυσιάσαν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ὅσ' ἀναγκάζει διὰ τὴν ἀποζῆ χρήματα, καὶ δὲν τὸν ἀκολουθοῦσιν ἀμισθί στρατιῶται, ἤδη μάλιστα ὅτε οἱ Ἕλληνες ἀλληλοκτονοῦνται διὰ τὸν μισθόν, καὶ ἄλλως δὲν ἐμπιστεύεται δύνῃμιν ὅπλων ἀπὸ τοῦ ἐν τοῖς πράγμασι, καὶ μάλιστα τοῦ ἀντιζήλου του κατισχύσαντος. Ἐν ᾧ δὲ ὑποπιτεύει ἐκ μέρους τούτου καὶ τῆς φητρίας του καὶ φοβεῖται ἀπείσια, ἔρχονται καὶ τὸν περιτοιχίζουσιν εἰς τὴν ἰδιωτείαν του καὶ δύο Γάλλοι φιλέλληνες, ὁ Γραλλιάρ καὶ ὁ Δακνιήλ. Ἀφ' ἧς ἦλθον οὗτοι εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἠκολούθησαν τὸν Μαυροκορδάτον, καὶ ἐπειδὴ τέλος τὸν βλέπουσι φρονοῦντα τὰ τῆς Ἀγγλικῆς πολιτικῆς, τὸν ἀφήνουσι καὶ προστρέχουσιν εἰς τὸν Ὑψηλάντην, εἰς τοῦ ὁποῖου καὶ ἐνδαιτιῶνται ξενιζόμενοι, ἀλλ' ὄχι καὶ τὸν καιρὸν ἐπὶ ματαίῳ κατατρίβοντες, καθότι, ἄνθρωποι, καὶ παιδεῖαν, καὶ πείραν τῶν πραγμάτων ἔχοντες, ἐχρησίμευσον καθ' ἑαυτὸν ἠδύναντο εἰς τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἐν τούτῳ συνομιλῶν ὁ Γραλλιάρ μὲ τὸν Ἀναγνωστόπουλον, τὸν κοινοποιεῖ τοὺς στοχασμούς του περὶ συστάσεως εἰς τὴν Γαλλίαν φιλελληνικῶν ἑταιριῶν, ὡς ἐκείνης τῶν Ἀγγλων, ἐπὶ σκοπῷ νὰ συνδράμωσι τὴν Ἑλλάδα μὲ χρηματικὰ βοηθήματα, τὰ ὁποῖα θὰ στείλωσι πρὸς τὸν Ὑψηλάντην. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Γραλλιάρ ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ συνάψωσι σχέσεις οἱ Γάλλοι μὲ τοὺς Ἕλληνας, καὶ θέλει ν' ἀντιπροσωπεύῃ τὴν Γαλλίαν ὁ Ὑψηλάντης, ἀντιπαρατάττων τὴν δύνῃμιν τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους εἰς ἐκείνην τοῦ Ἀγγλικοῦ, ὥστε νὰ ματαιώσῃ πᾶν ὅ,τι ἐναντίον εἰς τὰ συμφέροντα τῶν Ἑλλήνων. Διὰ δὲ τῶν Γαλλικῶν βοηθημάτων

ὁ Ὑψηλάντης ν' ἀναλάβῃ ἐπιβρότην εἰς τὰ πράγματα, καὶ νὰ δυναθῇ νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πατρίδα ἐπωρελῶς, καὶ μετ' αὐτοῦ νὰ συνυπηρετήσωσιν ὅσοι Γάλλοι φιλέλληδες ἔλθωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Ἀναγωγιστὸς διεικόνωσεν ταῦτα πάντα τὸν Ὑψηλάντην καὶ ἑμοῦ μὲ τούτους εἰρημένους φιλέλληνας συζητοῦσι τὸ πρᾶγμα σπουδαιότερον, καὶ ἀπορασίζουσι νὰ ὑπάγῃ ὁ Δανιὴλ εἰς τὴν Γαλλίαν ἐφωδισμένος μὲ συστατικὰς ἐπιστολάς πρὸς διαφόρους ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ὄλων τῶν χρωμάτων, καὶ μὲ τὰς ἐπομένας Γαλλιστὶ γεγραμμένας ὁδηγίας (1).

« Πρὸς τὸν κύριον Δανιὴλ Λουδοβίκου Στανισλά.

Συνταγματάρχην τῶν ἐπιτελῶν.

» Τὴν 9 τοῦ παρόντος σᾶς διώρισεν ἀντιπρόσωπόν μου, διὰ ν' ἀπέλθετε εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ ὡς τοιοῦτος νὰ φροντίσετε διὰ νὰ ἡμᾶς σταλῶσιν ἐκείθεν βοηθήματα, ὄχι μόνον ἐν ὀνόματι τῆς πολιτικῆς καὶ τοῦ ἐμπορίου, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς θρησκείας καὶ τῆς φιλανθρωπίας. Νομίζω δὲ ὅτι πρέπει νὰ σᾶς δώσω ὁδηγίας ὡς πρὸς τὰ δεύτερα, πεπεισμένος ὅτι ἡ ἀγχίνοιά σας καὶ μάλιστα ἡ ἐμπειρία σας ὡς πρὸς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος θέλουσιν ἀναπληρῶσαι ἀποχρῶντως πᾶν ὅ,τι ἐλλείπει εἰς τὰ ἐπόμενα ἄρθρα.

» 1. Θέλετε ἐγχειρῆσαι ὁ ἴδιος τὰς ὁποίας ἐπιφέρειτε ἐπιστολάς πρὸς εὐς ἐπεγράφησαν, καὶ θέλετε προσπαθῆσαι νὰ τοὺς ἀναπέσετε εὐτόπως ἐντίμως καὶ ταχέως θὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, προθυμούμενοι νὰ τὴν προμηθεύσωσι βοηθή-

(1) A Monsieur Daniel Louis Stanislas colonel d'état major à Tripolitza.

Vous ayant nommé le cinq mars courant pour me représenter et pour solliciter en France des secours, non seulement au nom de la politique et du commerce, mais en celui de la religion et de l'humanité, je crois devoir vous communiquer des instructions relativement à ce second motif, persuadé d'ailleurs que votre sagacité et sur tout votre expérience des affaires de la Grèce suppléeront assez à tout ce qui pourrait se trouver d'incomplet dans les articles suivants.

1. Les lettres de créance, dont vous êtes porteur seront remises par Vous même, et vous tâcherez de persuader aux personnes, aux quelles elles sont adressées, quelle honorable et rapide influence elles peuvent exer-

ματα. Ἐπειδὴ ἐγνωρίσατε τὰ καθ' ἡμᾶς εἰς διάστημα δύο ἡδὴ εἰρητικῶν ἐποχῶν ἤθετε εἰς τὴν Ἑλλάδα, θέλετε δυνηθῆναι νὰ φωτίσετε τὴν κοινὴν γνώμην, καὶ θέλετε παραστήσει ὅλην τὰς εὐκολίας, ὡς ἐπαιεῖς ἢ ἀπὸ τὴν τυραννικὴν τετρακοσίων ἐτῶν ἐρημωθεῖσα πατρίς μας προσφέρει εἰς τὴν Γαλλίαν, νὰ σταίη ἀποικίας, καὶ ἀμεταχειρισθῆ ἰσχυρά εἰς καταστήματα βιομηχανικὰ, εἰς βαναυσουργία καὶ λ, τὰ ὅποια εἶναι ὅλα πράγματα ὅσον πλεον εὐκόλα εἰς τοὺς Γάλλους νὰ κατορθώσωσιν ἐνταῦθα, ὅσον ἐκ φύσεως ὁ χαρακτήρ τῶν δύο ἐθνῶν φαίνεται ἅτι τὰ συνδέει προσάλληλα.

2. Ὡς εἰς τὰ Παρίσια θέλετε συστήσει μίαν ἐταιρίαν κεντρικὴν διὰ τὰς ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων συνδρομᾶς, καὶ ἀνά μίαν δευτερεύουσαν εἰς τὰς πόλεις Αὐγῶν, Βορδῶ, Μασσαλίαν, Λίλλαν, καὶ Στρασβούργον.

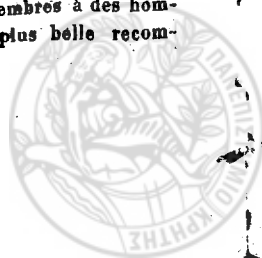
3. Διὰ τὴν σύστασιν τῶν ἐταιριῶν, ἧτις εἶναι τὸ πρῶτιστον ἐπιχειρηματικὴν ἀποστολῆς σας, θέλετε προσπαθῆσαι νὰ ἐκλεχθῶσιν ἄνθρωποι, τῶν ὁποίων τὰ φῶτα, τὰ προτερήματα καὶ αἱ ἀρεταὶ εἰς εἶναι τὸ ὠραιότερον συστατικόν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν κοινὴν γνώμην.

4. Ἐὰ μίλη τῶν δευτερευουσῶν ἐταιριῶν πρέπει νὰ ἐκλεχθῶσιν ὅσον τὸ δυνατόν ὑπὸ τὴν ἐπιβρόχην τῆς κεντρικῆς ἐταιρείας τῶν Παρισίων.

er sur la régénération de la Grèce par leur empressement à lui procurer des secours. Vous observerez d'ailleurs que deux années de connaissance de nos affaires vous mettent à même d'éclairer favorablement l'opinion publique en France et vous ne négligerez pas de représenter, tout ce que notre patrie presque dépeuplée par quatre cents ans de tyrannie, offre à la France de facilités pour coloniser pour placer des capitaux dans des établissements de fabriques, usines etc., toutes choses d'autant plus faciles à pratiquer ici par les Français que l'analogie de leur caractère avec celui des Grecs semble les réunir naturellement.

2. A Paris Vous établirez un comité central pour les souscripteurs en faveur des Grecs, et un comité secondaire dans chacune des villes de Lyon, Bordeaux, Marseille, Lille et Strasbourg.

3. Dans la formation des comités qui sont un des principaux buts de votre mission, vous vous attacherez dans le choix des membres à des hommes dont les lumières, les talents et les vertus soient la plus belle recommandation des Grecs auprès de l'opinion publique.

5. Ἐχετε τὴν ἄδειαν νὰ περιορίσετε τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν ἀπὸ τὰ ὄπλα θὰ σύγκεται πᾶσα ἑταιρεία, καὶ ἐπομένως νὰ μὲ ἠγνωστοποιήσετε τὰ ὀνόματά των.

6. Ἐθέλετε ὑπάγει τοῦλάχιστον ἅπαξ τῆς τριμηνίας εἰς τὰς ἑταιρείας, καὶ θέλετε τὰς βεβαιῶναι διὰ τὴν πρὸς τὰ γενναῖα μέλη αὐτῶν εὐγνωμοσύνην τῶν Ἑλλήνων· θέλετε ὁ ἐνεργήσει τὰ πάντα μὲ ζῆλον καὶ δραστηριότητα, διὰ νὰ φθάσετε εὐτυχῶς τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς σας.

7. Ἐθέλετε συνεννοηθῆ μετὸν Πρόεδρον τῆς κεντρικῆς ἑταιρείας περὶ τοῦ τρόπου, δι' οὗ θέλει πέμψει τὰς συνδρομὰς εἰς τὴν Ἑλλάδα.

8. Θέλετε παραστήσει εἰς τὴν κεντρικὴν ἑταιρείαν ὅτι πρέπει νὰ προσέξῃ πολὺ ὡς πρὸς τὴν ἀποστολὴν ὄπλων καὶ πολεμοροδίων, διότι, ὡς δὲν ἄγνωστε, ἂν καὶ δὲν εἴμεθα ἀποχρῶντως ἐφωδιασμένοι ἀπ' αὐτὰ, ἔχομεν ὅμως ἀνάγκην νὰ πληρώσωμεν τοὺς ὀλοὺς καὶ τὰ ἤδη ὀπλισμένα στρατεύματα μᾶλλον, ἢ νὰ ἐξοπλίσωμεν ἄλλα, τὰ ὁποῖα δὲ, δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν, μὴ ἔχοντες νὰ πληρώσωμεν μισθούς.

9. Θέλετε συνεννοηθῆ μετὰς τῆς ἑταιρείας διὰ νὰ προμηθεύσωσι τὰ ἀναγκαῖα μέσα εἰς τοὺς ἐνδοεῖς τῶν Ἑλλήνων, ὥστε νὰ ἐπισ-

(4) Les membres des comités secondaires devront être choisis autant que possible sous l'influence du comité central de Paris.

5. Vous êtes autorisé à limiter le nombre des membres composant chaque comité, et à me faire connaître de suite leurs noms.

6. Vous vous transporterez au moins par trimestre une fois d'un comité à l'autre, et vous engagerez les généreux membres à se pénétrer de la reconnaissance de la nation envers eux. Enfin votre zèle et votre activité ne négligeront rien pour atteindre avantagement le but de votre mission.

7. Le produit des souscriptions sera envoyé en Grèce par le président du comité central, qui s'entendra avec vous sur la manière de faire parvenir ces fonds.

8. Vous vous attacherez à représenter au comité central qu'il doit mettre la plus grande circonspection dans l'envoi des armes et munitions de guerre, puisque vous n'ignorez pas que, malgré que nous n'en soyons point encore suffisamment pourvus, il est plus nécessaire de payer les flottes et les soldats déjà armés que de chercher à en armer d'autres qu'on ne pourrait employer faute de solde.

9. Vous êtes autorisé à vous entendre avec les comités pour procurer

Ἀπομν. Σημ. Τόμ. Β'.

τρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα, μεταχειριζόμεναι ὅλην τὴν οἰκονομίαν, ὅποιαν ἤθελεν ἐπιτρέψει ἡ θέσις τῶν ἀτόμων.

10. Θέλετε συστήσει εἰς τὰς ἐταιρείας τὴν ἀποστολὴν μιᾶς τυπογραφίας, ὡς ἀναγκαιοτάτης, μὲ χαρακτῆρας ἑλληνικοὺς καὶ γαλλικοὺς.

11. Θέλετε μᾶς εἰδοποιεῖ ἀκριβῶς διὰ τὰς προόδους τῆς κοινῆς γνώμης ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνός μας, καὶ διὰ τὰς ὠφελείας τὰς ὁποίας θὰ προμηθεύσει εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ διὰ φιλανθρωπίαν σύστασις τῶν ἐταιριῶν, εἰς τὰς ὁποίας θέλετε δίδει ὡσαύτως εἰδήσεις περιοδικὰς, τὰς ὁποίας θὰ σᾶς στέλλωμεν περὶ τῆς καταστάσεώς μας ἠθικῆς, πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς.

12. Θέλετε δημοσιεύσει τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν καὶ τὸ ποσὸν τῆς συνδρομῆς ἐκάστου, διὰ νὰ ἐμπορέσῃ ἡ εὐγνωμονοῦσα Ἑλλὰς εἰς εὐτυχιστέρους καιροὺς νὰ στήσῃ μνημεῖον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου τὰ εἰρημμένα ὀνόματα θέλουσι χαραχθῆ διὰ νὰ μαρτυρῶσιν εἰς τοὺς μεταγενεσιτέρους ὅτι, ἡ Γαλλία δὲν συνετέλεσεν ὀλίγον εἰς τὴν ἀναγέννησίν της.

Ἴδού τὰ ἄρθρα, διὰ τὰ ὁποία θέλετε κάμει ὅλα τ' ἀναγκαῖα κινήματα, ὥστε νὰ ἐκπληρωθῶσι. Πέποιθα δὲ προηγουμένως ὅτι ἡ ἀποστολή σας θὰ στεφανωθῇ δι' ἐπιτυχίας ὅσον ἐνίμου δι' ὑμᾶς,

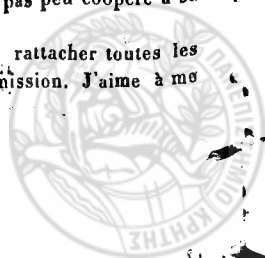
les moyens nécessaires de retour dans leur patrie aux Grecs nécessiteux, mettant dans l'exécution de ce devoir toute l'économie que permettra la position des individus.

10. Une chose indispensable, et que vous devez recommander de suite aux comités sera l'envoi en Grèce d'une presse avec caractères grecs et français.

11. Vous aurez soin de vous tenir scrupuleusement au courant des progrès de l'opinion publique en faveur de notre cause et des avantages que doit procurer à la Grèce l'établissement philanthropique des comités, que vous instruerez aussi des nouvelles périodiques que nous vous ferons parvenir sur notre état moral, politique et militaire.

12. Enfin vous ferez imprimer les noms des souscripteurs avec le montant de chaque souscription, pour que la Grèce reconnaissante puisse, dans des temps plus fortunés, élever un monument sur le quel ces noms seront gravés, à fin d'attester à la postérité que la France n'a pas peu coopéré à sa régénération.

Tels sont les articles, aux quels vous voudrez bien rattacher toutes les démarches nécessaires à l'accomplissement de votre mission. J'aime à me

τόσον ὠφελίμου διὰ τὴν πατρίδα, εἰς τὴν ὁποίαν ἐδώκατε τόσα δείγματα ζήλου καὶ ἀφιλοκερδίας.

Ἐν Τριπολιτᾷ τὴν 10 Μαρτίου 1824. Υ. Π.

Δημήτριος Ὑψηλάντης.

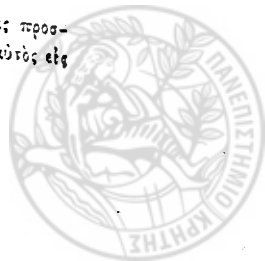
Ἀνεχώρησε λοιπὸν ὁ Δανιὴλ κατὰ τὸν μᾶλλον εἰς τοὺς Παρισίους, καὶ ἅμα φθάσας, ἀφ' οὗ ἐνεχείρισεν ἕξ ἐπιτὰ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ὑψηλάντου πρὸς οὓς διευθύνοντο, καὶ τοὺς ὠμίλησε τὰ εἰκότα κατὰ τὰς δδηγίας του, ἔκρινεν εὐλογον νὰ παρουσιασθῆ καὶ πρὸς τὸν πρωθυπουργὸν Βιλέλ. Ἄλλ' οὗτος ἦτον ἤδη πεπληροφορημένος περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀποστολῆς του, καὶ τὸν εἶπε νὰ ἐνταμώσῃ τὸν πρῶτον γραμματεῖα τοῦ ὑπουργείου ὡς διατεταγμένον νὰ τὸν ὁμιλήσῃ τὰ δέοντα. Ἐπομένως ὁ Δανιὴλ διευθύνθη πρὸς τοῦτον, δεῖς τὸν εἶπε νὰ παραιτηθῆ τὰ τῆς ἀποστολῆς του καὶ νὰ δεχθῆ παρὰ τῆς γαλλικῆς Κυβερνήσεως ἐκείνην τοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ εἰδοποιῆ τακτικῶς τὸ ὑπουργεῖον διὰ τὰ πράγματα τῶν Ἑλλήνων. Ταῦτ' ἀκούσας ὁ εὐγενὴς Δανιὴλ κατεξανίσταται ἐναντίον τοῦ γραμματεῖως, τὸν ὀνομάζει ἀνάξιον τοῦ μεγάλου καὶ γενναίου ἔθνους τῶν Γάλλων, καὶ ἐξέρχεται. Ἄλλὰ μόλις ἔλαθε καιρὸν νὰ διανείμῃ τὰς λοιπὰς ἐπιστολάς, διότι ὁ Βιλέλ ὀργισθεὶς, διέταξε ν' ἀποπεμφθῆ ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὥρων ἀπὸ τῶν Παρισίων, καὶ ἐντὸς σαράντα ὀκτῶ ἕξω τῶν ὀρίων τοῦ κράτους, καὶ ἔπομένως ἐδιάσθη ν' ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν Ὀλλανδίαν, ὅθεν ἤρχισεν ν' ἀλληλογραφῆ μετὰ τινος ἐκ τῶν ἐξόχων ἐκείνων ἀνδρῶν, οἵτινες θὰ συντελέσωσιν ἔπομένως εἰς τὴν σύστασιν τῆς φιλελληνικῆς ἐταιρείας τῶν Παρισίων, καὶ μετὰ παρέλευσιν ἐλίγου καιροῦ ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἠκολούθει τὸν Ὑψηλάντην (1).

ton vaincre d'avance qu'elle sera couronnée d'un succès aussi honorable pour Vous, qu'avantageux pour la patrie, à la quelle Vous avez déjà donné tant de preuves de zèle et de désintéressement.

Tripolitza le 10 Mars 1824. V. S.

Démétrius Ypsilanti.

(1) Ἀπεθίωσε δὲ τὸ 1831 ἀπὸ ἐπιδημικῆν νότον μ' ἄλλας τὰς μεγάλας προσπαθείας, ὅσας ὁποίας κατέβαλεν ὁ γαλιάρ, νὰ τὸν σώσῃ· ἀλλ' ἀφῆκε καὶ αὐτὸς εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐντιμον μνημόσυον.

Ἄρα πρῶτος καὶ ὁ Γαλλίαρ ἐκίνησε τὴν χορδὴν τῆς φιλελληνικῆς ἑταιρείας τῶν Παρισίων, ἣις θὰ συστηθῆ μετ' οὐ πολὺ, καὶ θὰ συντελέσει πολὺ εἰς τὴν σωτηρίαν καὶ ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος, ὅτε καὶ ὁ διος ἀοιδὸς τῶν μαρτύρων τοῦ Χριστοῦ Σχιατωβριὰν θὰ κινήσει τὸν θαυμάσιον κάλαμόν του ὑπὲρ τῆς ἀγαπητῆς του Ἑλλάδος, τὴν ὁποίαν καὶ περιῆλθε, καὶ εἰς τὸ ὄδοιπορικόν του παρέστησε τὰ δεινὰ τῆς εἰς τὸν κόσμον. Ἄλλ' ὁμως ὁ Ὑψηλάντης εὕρισκε πανταχοῦ ὄργανα τοῦ Μαυροκορδάτου, τὰ ὁποῖα τὸν καταπολεμοῦσι, καὶ ἔγραφέ τις ἐκ Παρισίων τὸν ἰανουάριον τοῦ 1825 τὰ ἑξῆς: «Μάθετε ὅτι ὁ ἐκλαμπρότατος πρίγκιψ κύριος Δ. Ὑψηλάντης ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς οὐθενείας του ἐξεῖλεν ἐδῶ εἰς Παρίσι » μὲ γράμματα πιστωτικά, αὐθεντικά, ἰνυπόγραφα καὶ ἐνσφράγιστα » ἓνα πρέσβυν, Γάλλον μὲν τῷ γενεῖ, ἀποκεκρηγμένον δὲ τῷ » πολιτεύματι, Δανιὴλ ἐπιλεγόμενον, τὸν ὁποῖον, ὡς πληρεξου » σιότητα τελείαν ἔχων ἐπὶ τῶν γενικῶν ὑποθέσεων τῆς Ἑλλάδος » συσταίνει ἐπαγγελματικῶς καὶ ὀνομαστικῶς πρὸς ἓνα ἕκαστον ἰδιαζόν » τως τῶν ταξιαρχῶν τοῦ συστήματος τῆς ἀντιστάσεως, ἐπίκα » λούμενος τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ προστασίαν αὐτοῦ τοῦ φιλελευθέρου » συστήματος. Τοῦτο ἴσως σᾶς φανῆ παραμύθιον· τὸ πρᾶγμα » εἶναι ἀληθέστατον, ὡς σᾶς τὸ περιγράψω. » Ἔτι κακὸν ἔπαθεν ἡ » Ἑλλάς ἀπὸ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Δανιὴλ ὑπὸ τοῦ Ὑψηλάντου εἰς Παρίσι;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Αρχίζουσιν αὖ συμφοραί. — Διακήρυξις τοῦ Νομοτελεστικοῦ.
 — Ὁ Τομπάκης εἰς τὴν Κρήτην. — Απόβασις στρατευμάτων.
 — Οἱ Κρήτες ζητοῦσι βοήθειαν ἢ προστασίαν ξένων. — Α-
 πώπειρα ἀλώσεως τῆς Γραμπούσης. — Μάχαι εἰς Ἀμουρ-
 γέλλας. — Σφαγαὶ καὶ λεηλασίαι. — Οἱ Τούρκοι κατακυρι-
 εύουσιν εἰς τὴν νῆσον. — Πλοῖα ἑλληνικὰ εἰς βοήθειαν. —
 Μετακομίζουσι τοὺς φεύγοντας Χριστιανοὺς. — Οἱ μείναντες
 ὑποτάσσονται. — Οἱ ἔνοπλοι εἰς Ἀγιαρομέλην. — Ὁ ἀρμοστής
 ἀναχωρεῖ. — Ὁ Δ' Ἐρκειὸν. — Οἱ μετακομιζόμενοι εἰς
 Μορεμβασίαν λαφυραγωγοῦνται. — Ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος
 εἰς τὴν Κάσσορ. — Οἱ Κάσσιοι καταστρέφονται. — Μετὰ ταῦτα
 φθάνουσιν ἑλλ. πλοῖα εἰς βοήθειαν. — Καταστροφή τῆς νῆ-
 σου Υαφρῶν. — Τὰ Υαφρῖανὰ πλοῖα χωρὶς πηδαλίων. — Οἱ
 Ἕλληνες ὀχυρῶνται ἐπὶ τῆς νήσου. — Απόβασις στρατευ-
 μάτων. — Μάχαι. — σφαγαὶ καὶ αἰχμαλωσίαι. — Σώζονται
 τινες εἰς τὸ πλοῖά των. — Καταστροφή τοῦ φρουρίου. — Ὁ
 Δ. Καλημέρης. — Ὁ τουρκικὸς στόλος εἰς Μιτυλήνην. —
 Ὁ ἑλληνικὸς εἰς τὰ Υαφρῶ. — Καταστροφή τῶν μεινάντων
 Τούρκων καὶ πλοίων. — Στρατεύματα εἰς φρουρὰν Ὑδρας
 καὶ Σπετσῶν. — Αἱ Νῆσοι τοῦ Αἰγαίου κινδυνεύουσι τὰ
 ὑποταχῶσι. — Ἐγκύκλιος τῆς Κυβερνήσεως θαρρῦντικῆ. —
 Οἱ Μηκόνιοι ὑποτάσσονται καθ' ὑπόκρισιν. — Καὶ Χριστιανοὶ
 μὲ τοὺς τουρκικοὺς στόλους. — Διακήρυξις κατ' αὐτῶν. — Ὁ
 Φ. Ἀδᾶμ. — Ἀμνηστία ἀποκλειστικῆ. — Οἱ ἀποκεκλεισμέ-
 νοι ἠουγάουσι. — Συμμαχία καὶ ἐπιμαχία τῶν μὴ ἀναγνωρι-
 ζόντων τὴν Κυβέρνησιν. — Τὸ δάνειον ἐλήφθη. — Τὰ μη-
 ριαῖα τῶν ἑλλ. πλοίων πληρύνονται. — Καὶ οἱ μισθοὶ τῶν
 στρατιωτῶν, μεθ' ὧν καὶ τινες Πελοποννησίοι. — Ἀριθμὸς
 στρατιωτῶν ἀνέπαρκτος. — κακὴ χρῆσις τοῦ δανείου. —
 Νόμος καὶ δευτέρου δανείου. — Ἐκστρατεία εἰς τὴν Ἡπει-
 ρον. — Ἡ Ἐπαρχία Ῥαδοβιτίου εἰς τὰ ὄπλα. — Μάχη εἰς

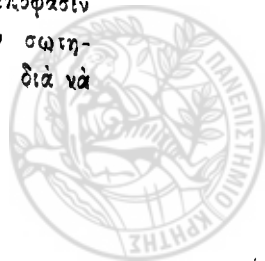

Σπουληκαριαν. — Οἱ Ἕλληες ἀποχωροῦσιν εἰς Ξηρόμε-
 ρορ. — Μάχη εἰς Βάλτορ. — Μάχη κατὰ τὴν Ἐπαρχίαν
 Λοιδωρικίου. — Μάχη εἰς Μαραθῶνα. — Τοῦρκοι ἰπέτεῖς
 ἔξω τῶν Ἀθηνῶν. — Μάχη εἰς Κάλαμορ τῆς Λεβαθίας.

Ἐν τοσούτῳ ἀρχίζουσιν αἱ συμφοραὶ τῆς πατρίδος,
 τὰς ὁποίας ἐπὶ πᾶσι αἱ διχόνοιαὶ καὶ ὁ ἐμφύλιος πόλε-
 μος. Τὸ Νομοτελεστικὸν διακηρύξαν ἐκ Κρανιδίου τὴν σύ-
 στασίν του τὴν 7 ἰανουαρίου λέγει πρὸς τοὺς ἄλλοις: «Ἡ
 » φωνὴ τῆς πατρίδος καὶ ἡ ζήτησις ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους
 » διὰ τῶν νομίμων παρατατῶν του μᾶς προσεκάλεσαν εἰς
 » τὸ μέγα τοῦτο χρέος, καὶ μᾶς ἀπείρωσαν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν
 » νόμων, τὴν φροτίδα τοῦ ἱεροῦ μας ἀγῶνος, τὴν ἐσωτερικὴν εὐ-
 » ταξίαν καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἰδιοκτησίας, τιμῆς καὶ ζωῆς ἐκά-
 » στου πατριώτου. Θέλομεν ἀγωνισθῆ ἐπιμόνως διὰ νὰ παραστή-
 » σωμεν ἑαυτοὺς εἰς τὸ γενικὸν τῆς Ἑλλάδος κριτήριον ὅχι
 » πάντῃ ἀναξίους τῆς ἐκλογῆς καὶ τῶν χρηστῶν ἐλπίδων, τὰς
 » ὁποίας περὶ ἡμῶν συνέλαβε τὸ ἔθνος. Ὅθεν ἡ πρώτη καὶ ἀρχικὴ
 » φροντίς ἡμῶν θέλει εἶσθαι νὰ λάβωμεν τ' ἀναγκαῖα μέτρα ὅχι
 » μόνον νὰ διαφυλάξωμεν τὴν πατρίδα ἀπὸ τὰς κατὰ γῆν καὶ
 » κατὰ θάλασσαν ὁρμὰς τοῦ τυράννου, καὶ νὰ ὑπερασπίσωμεν
 » ἀξίως τῆς προγονικῆς ἡμῶν εὐκλείας τὴν πολιτικὴν μας ὑπαρ-
 » ξιν, ἀλλὰ διατάττοντες τὰ ἐσωτερικὰ πράγματα τοῦ ἔθνους ἐπὶ
 » τὸ κρεῖττον, καὶ παρεισάγοντες εὐνομίαν, ν' ἀρχίσωμεν νὰ
 » προοδεύωμεν κατὰ μέμησιν τῶν φωτισμένων ἔθνῶν τῆς σοφῆς
 » Εὐρώπης εἰς τὴν εὐταξίαν, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐλευθερώσωμεν
 » καὶ ἄλλοις ἀδελφοὺς ἀπὸ τὸν πικρὸν ζυγὸν τῆς Ὀθωμανικῆς
 » τυραννίας, καὶ νὰ ἐκτείνωμεν τὰ ὅρια τῆς Ἐπικρατείας μας (1).»

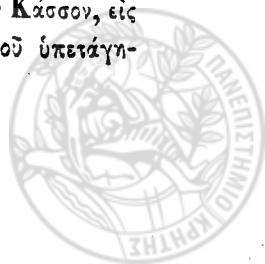
(1) Ὁ δὲ συντάκτης τῶν Ἑλλ. χρονικῶν λέγει: «ἐλπίζομεν, καὶ μάλιστα εἰ-
 » μεθα πεπεισμένοι ὅτι αἱ μεγαλόφρονες ἐκφράσεις τῆς προκηρύξεως τοῦ ἐκτελε-
 » στικῆ σώματος δὲν εἶναι, οὔτε θέλουσιν ἐλεγχθῆ ἐκ τῶν ἐφεξῆς πραγμάτων
 » ἀπλοῦς πάταγος ὁδόνων καὶ λόγοι ἀτελεσφόρητοι. Ἡ Ἑλλὰς εἰς τὰς παρούσας
 » περιστάσεις πρὸ πάντων ἔχει χρεῖαν τοιούτων ἀρχηγῶν ἱκανῶν ν' ἀντιτάξωσιν
 » ἀθέμιστον τείχιμα ἐναντίον τῶν οὐτιδανῶν ἐκείνων ἀντιπατριωτῶν, οἵτινες
 » ἐξήτησαν διὰ τὰ χαμερπείστατα τέλη των ν' ἀνατρέψωσι τὴν ἐλευθερίαν.»

Ἄλλ' εἰς τὴν διακήρυξίν του ταύτην δὲν ἤρχησεν ἀπὸ τὴν ἀληθῆσαι, καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειάν του θά φωνῆ μὴ ἐπαληθεῦον εἰς πᾶν ὅ,τι ἐπαγγέλλεται. Δὲν τὸ προσεκάλεσαν ἡ φωνὴ τῆς πατρίδος καὶ ἡ ζήτησις ἐλοκλήρου τοῦ ἔθνους εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νόμων, ἀλλ' ἡ βία, ἡ παρανομία, ἡ διαίρεσις, ἡ διαφθορὰ καὶ ὁ ἐμφύλιος πόλεμος· διὰ τοῦτο ὄχι μόνον ἡ Εὐβοία, τὰ φρούρια τῆς Μεσσηνίας καὶ τῶν Π. Πατρῶν καὶ ἡ Ναύπακτος ἔμειναν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων, ἀλλὰ κυριεύεται ὑπ' αὐτῶν ἤδη καὶ ἡ Κρήτη. Οἱ κάτοικοι τῆς Νήσου ἐκείνης δὲν εὐτύχησαν νὰ ἔχωσιν ἐπὶ κεφαλῆς των ἀνθρώπων ἰκανὸν νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ ἀξίως τῶν εὐχῶν τῆς πατρίδος εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας. Ἀρ' οὐ ἀπέβαλον τὸν Ἀφεντουλιέφ, ἤλπισαν νὰ εὕρωσι τὸν τοιοῦτον ἀνθρώπον εἰς τὸν Ἰομπάζην· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς, ἀντὶ νὰ ἐξάψῃ τῶν Σφακιστῶν τὸ φιλότιμον καὶ νὰ καταστήσῃ τοὺς Κρήτας ἐπὶ μᾶλλον φιλοπολέμους, περιεστοιχίσθη ἀπὸ ἄλλων Ἑλλήνων μισθωτῶν ἐνοπλῶν δυνάμιν, τὴν ὁποίαν μετεχειρίσθη καὶ κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ εἰς ὑποστήριξιν τῆς διοικήσεώς του. Ἐν ᾧ δὲ ἡ Κρήτη εἶχε τόσους οἰκονομικοὺς πόρους, οἱ ἔλλειψιν γρημῶν δὲν ἠμπόρευε νὰ πληρῶσθαι τακτικῶς τοὺς μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν, καὶ ἐπομένως ἡ δύναμις του ἐσμικρύνθη. Ἀφ' ἐτέρου δὲν ἠδυνήθη οὐδὲ θαλάσσιον δυνάμιν τινα νὰ ἔχῃ, διὰ νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν νῆσον ἀπὸ τὸν αἰγυπτιακὸν στόλον καὶ ἀπὸ τὴν ἀπόβυσιν νέων στρατευμάτων τοῦ Μεχμέταλη. Κατὰ τὸν τελευταῖον νοέμβριον ἔφθασεν εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην ὁ Χουσεϊνμπεης μὲ χιλίους πεντακοσίους στρατιώτας, καὶ αὐτὸς εἶν' ἐμπειροπόλεμος καὶ δραστήριος. Οἱ δὲ πρόκριτοι τῶν Σφακιστῶν, Ἀποκωρώνων, Κυδωνίας, Σελήνου, Ρεθύμνης, Ἀγιοδασιλείου, Κισάμου, Ἀμυρίου, Μηλοποτάμου, Μυλεβιζίου καὶ Γορτύνης στέλλουσιν ἀπὸ τὸ φρούριον τῆς Κισάμου τὴν 16 τοῦ αὐτοῦ νοεμβρίου ἀναφορὰν πρὸς τὴν τότε διοργανισμένην Κυβέρνησιν τοῦ Κρανιδίου, καὶ λέγουσιν ὅτι ἡ νῆσός των κινδυνεύει, καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἀπηλπίσθησαν, φρονούντες ὅτι, ἂν δὲν βοηθῆθῶσι, θ' ἀπολεσθῶσι, καὶ ζητοῦσι τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας· διὰ τοῦτο ἐπικαλοῦνται τὴν τελευταίαν ἀπόφασιν τῆς Κυβερνήσεως, διὰ νὰ λάβωσι μέτρα ὑπὲρ τῆς ἐαυτῶν σωτηρίας. Προσκαλοῦσι δὲ τὸν βουλευτὴν των Παρδαλάκην διὰ νὰ

συμβουλευθῶσι καὶ μὲ αὐτόν, καὶ καθαιροῦσιν ἀπὸ τὴν βουλευ-
 τικὴν ἀξίαν τὸν Ἀντωνιάδην, καθὸ διαμαρτυρηθέντα ἴσως κατὰ
 τῶν ζητούντων βασιλέα βουλευτῶν. Ὁ δ' ἄρμωστὴς ἐπικυρόνει
 τὴν ἀναφορὰν τῶν, καὶ γράφει αὐθημερὸν εἰς τὴν Κυβέρνησιν
 ἐκείνην ὅτι: οἱ Κρήτες ἐπλούτισθησαν καὶ ἔγειναν φιλόζωοι,
 ἡμέλειοι τὸν πόλεμον, ἐδόθησαν εἰς τὴν πειρατείαν καὶ ἀδικουσι
 ἐπὶ τὴν πατρίδα τῶν. Διὰ ταῦτα οἱ κάτοικοι θέλουσι νὰ παραδώ-
 »σωσι τὴν νῆσόν τῶν εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὁ Τέλος ζητεῖ τέσσαρα:
 χιλιάδας στρατιώτας Πελοποννησίους ἢ Ῥουμελιώτας διὰ νὰ
 ἀσφαλίσῃ τὸν τόπον. Τὴν δὲ 7 τοῦ προσηχοῦς δεκεμβρίου γρά-
 φει ὅτι, «δὲν εἶναι παράξενον νὰ ὑποταχθῶσιν οἱ Κρήτες, καθότι
 »πολλοὶ ἐξ αὐτῶν παρακινουῦνται ἀπὸ τοὺς ὑποτεταγμένους. Δὲν
 »ἔχουσι δ' ἐθνικὸν χαρακτῆρα, καὶ οἱ πλείοτεροι ὑπηρετοῦσι τοὺς
 »Τούρκους. Μέγα κακὸν ν' ἀπολέσωμεν τὴν Κρήτην! Ἀλλ' οὐδε-
 »μία θεραπεία, διότι χρειάζονται χρήματα διὰ ξένους στρατιώ-
 »τας.» Ἐν τοσούτῳ ὁ ἄρμωστὴς συνέλαβε τὸν σκοπὸν νὰ κυρι-
 εύσῃ ἐξ ἐφόδου τὴν Γραμποῦσαν, διὰ ν' ἀσφαλίσωσιν οἱ Κρήτες
 τὰ γυναικόπαιδα, νὰ ἔχωσιν εἰς πᾶσαν ἐναντίαν περίστασιν ἄσυλον,
 καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ μαχομένοι κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ὁ Μιχαὴλ
 Μαυράκης, κατοικῶν παρὰ τὴν Γραμποῦσαν, κτίσας τὸ ἐπάγγελ-
 μα, εἰτελθὼν πολλάκις διὰ τοῦτο εἰς τὸ φρούριον ἐκεῖνο, ἐγνώρι-
 ζε τὸν τόπον. Οἱ ἐν αὐτῷ φρουροῦντες ἦσαν ἕως ὄψεσθαι Τούρ-
 κοὶ. Κατεγράφησαν δ' ἕως ἐπτακισιοὶ Ἕλληνες, διὰ νὰ εἰσπληθῆ-
 σωσι καὶ νὰ τὸ κυριεύσωσι, συμπράττοντες καὶ τοῦ ἄρμωστοῦ μὲ
 τὴν γολιέταν του ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Ὅθεν τὴν νύκτα τῆς 11
 πρὸς τὴν 12 τοῦ δεκεμβρίου, ἐν ᾧ ἔβρεχε ῥαγδαίως καὶ ἦτο
 πολὺ ψῦχος, ἐκινήθησαν πρὸς τὸν σκοπὸν. Ἀρχηγὸς τῆς ἐφόδου
 ἦτο διωρισμένος ὁ Δημήτριος Δράμαλης. Οἱ δύο ἀδελφοὶ Ῥαφα-
 λιὰ Ὑδροῖοι προηγίθησαν μὲ τὸν ὄδηγόν Μαυράκην, ἀνέβησαν
 εἰς τὰς ἐπάλξεις, καὶ παρακολουθοῦντες ἄλλοι Ἕλληνες ἀνέβησαν
 ἕως ἑκατὸν πενήντα. Ἀλλ' ἀβνῆς διαδίδει ὁ ἀρχηγὸς Δράμαλης
 ὅτι οἱ Τούρκοι δι' ἐνὸς μόνου πυροβολισμοῦ ἐφόνευσαν δεκαπέντε
 Ἕλληνας, καὶ τοῦτο δὲν ἦτο ἀληθές, ἀλλ' ἐπροξένησε δειλίαν εἰς
 τοὺς λοιπούς. Οἱ ἀναβάντες ἐρόνευταν τὸν σκοπὸν εὐρόντες αὐτὸν
 κοιμώμενον· πλὴν ἀρῆκαν τὴν γυναῖκά του, καὶ αὕτη διαφυγοῦ-

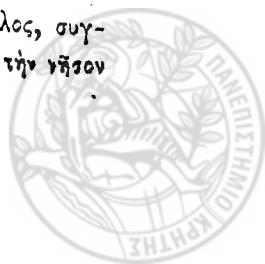
σα, ἔδωκε τὴν εἶδρην εἰς τοὺς Τούρκους, οἱ ὅποιοι ἐξώρμησαν κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ἤρχισαν νὰ μάχωνται καὶ ἐφόνευσαν ὀγδοήντα πέντε, ἐν οἷς καὶ ὁ ἀνδρεῖος Σφακιανὸς Μπουζομάρκος, ὁ Σουλιώτης Παναγῆς, τέσσαρες ἀδελφοὶ Κωνσταντινοπολίται Κότσοι λεγόμενοι, καὶ ἄλλοι· οἱ δὲ λοιποὶ διεσώθησαν πηδῆσαντες ἀπὸ τὰ τεῖχη. Τότε ἐπήδησε καὶ ὁ ἀγαθὸς Γ. Παπαδάκης· ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν συνετρίβησαν οἱ πόδες του, καὶ μ' ὄλον τοῦτο ἀποσυρθεὶς εἰς θέσιν ὀχυρὰν ἀπεμάχετο· διε δὲ ἐξῆλθεν ὁ ἀρμωστής ἀπὸ τὸ πλοῖον νὰ τὸν σώσῃ, ἐπρόφθασαν οἱ Τούρκοι καταβάντες πολλοὶ καὶ τὸν ἐφόνευσαν. Ἀπέτυχον ἄρα οἱ Ἕλληνες· ἀλλ' ἂν ἐκυρίευσεν τότε τὴν Γραμποῦσαν, ἤθελον ἀκαλλαγῆ ἀπὸ πολλὰ κακά. Κατὰ δυστυχίαν εἶχεν ἀποθάνει καὶ ὁ ἀνδρεῖος Σίφακας· εἶχε πέσει εἰς ἰνα μάχην καὶ ὁ Ε. Α. Παπαδάκης. Ὁ δὲ ἀρμωστής τὴν 29 τοῦ αὐτοῦ γράφει πάλιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Κρανίδου, καὶ ζητεῖ τρεῖς χιλιάδας ξένους στρατιώτας διὰ νὰ σώσῃ τὴν Κρήτην. Ἀπηλπίζετο δ' ἐκ μέρους τῶν κατοίκων, διὰ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν ὀπείων ἤρχισαν νὰ λειποτακτῶσι καὶ ὅσοι ὑπὸ τὰς διαταγὰς του στρατιῶται. Ἐὰ δὲ πράγματα ἐφθασαν εἰς τοιοῦτον βυθὸν παραλυσίας, ὥστε ὁ ὄλεθρος τῶν Χριστιανῶν ἦτο προφανής. Τότε ὁ Τομπάζης καὶ ἰνεις τῶν προκρίτων ὠκονόμησαν ὀλίγα χρήματα, καὶ κατὰ τὸν φεβρουάριον τοῦ 1824 ἔστειλαν εἰς Ὑδραν, ζητοῦντες πλοῖα τινὰ καὶ χιλίους πεντακοσίους στρατιώτας μισθοδοτούμενους ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν εἰς βοήθειαν τῆς νήσου· ἀλλ' αὕτη δὲν ἔλαβε καμμίαν πρόνοιαν ἐν δέοντι. Καὶ μ' ὄλον τοῦτο οἱ Κρήτες μάχονται ἀκόμη καὶ κατὰ τοῦ Χουτεῆνμπεη· πλὴν κατὰ δυστυχίαν μὴ λαβόντες καμμίαν βοήθειαν, ἠττήθησαν εἰς δύο μάχας κροτηθεῖσιν εἰς Ἀμουργέλλας, καὶ ἀπεδειλίαν τον τόσον πλεόν, ὅσον ἐθεώρουν ἐκυτοῦς ἐγκαταλειμμένους ἀπὸ τὸ ἔθνος. Τότε δὲ (κατὰ τὸν μάρτιον) θαρβήσαντες οἱ Τούρκοι, καὶ ἐξορμηθέντες ὅλοι ἀπὸ τε τὰ φρούρια καὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας κτεῖχον θέσεις, εἰσέβαλον πανταχόθεν εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ εἰς αὐτὰ τὰ Σφακιά, κατέσφαξαν, ἐθυσαν, ἀπώλεσαν, ἤχμαλώτισαν τοὺς Χριστιανούς, καὶ κατηνάγκασαν ἄλλους μὲν τῶν διασωθέντων νὰ καταφύγωσιν εἰς τὰ ὄρη, ἄλλους δὲ νὰ φύγωσιν εἰς τὴν Κάσσον, εἰς τὰ Κήθουρα καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ τὸ μέγα μέρος τοῦ λαοῦ ὑπετάγη-

σαν. Τότε ἔφθασαν εἰς Κρήτην δεκαοκτὼ πλοῖα ἑλληνικά· ἀλλὰ δὲν ἐχρησίμευσαν εἰμὴ εἰς τὸ νὰ παραλάβωσι, διαταχθέντα ὑπὸ τοῦ ἄρμοστοῦ, πὰ εἰς τὰ παράλια τῆς νήσου καταφυγόντα εἰς τόπους ἀβάτους γυναικόπαιδα, καὶ νὰ τὰ μετακομίσωσιν εἰς τὰς Νήσους καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ἐπέστρεψαν δὲ καὶ πάλιν διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν· καὶ ἀπ' οὗ ἐπληροφόρηθησαν ὅτι ὅσοι μάχιμοι Κρήτες ἔμειναν ἐπάνω εἰς τὴν νῆσον εἰς τὰς ἐπαρχίας Σφακιῶν, Σελήνου καὶ Γορτύνης, ἦσαν ἀποφασισμένοι νὰ πολεμήσωσι καὶ ν' ἀποθάνωσι διὰ τὴν πατρίδα, μὴ ἔχοντα ἄλλως τε τροφὰς ἀρκετάς ὥστε νὰ διαμείνωσιν ἐκεῖ πλειότερον, ἀνεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια, καὶ ὁμοῦ μὲ αὐτὰ ἔφυγε καὶ ὁ ἄρμοστής εἰς Ἵδραν, ἀπ' οὗ ἐξέδωκε τὴν 6 Ἀπριλίου διακήρυξιν, δι' ἧς τοῦς προτρέπει νὰ μὴ ἀφήσωσι τὰ ὄπλα, ἀλλὰ νὰ ἀντικρούωσι τοὺς Τούρκους γενναίως, καὶ τοὺς ὑπέσχετο νὰ συνεργήσῃ, ὥστε ἡ Κυβέρνησις νὰ στείλῃ εἰς βοήθειάν των καὶ στρατεύματα καὶ ὅλα τ' ἀναγκαῖα, διὰ νὰ σώσωσιν ἐξυτοῦς καὶ νὰ ὑπερασπίσωσι τὴν νῆσόν των. Ὁ δ' ἀντιπρόξενος τῆς Αὐστρίας Δερκιουλ (D'Hercules) ἐκιδίδει τὴν ἐπομένην δηλοποίησιν· «ἐγὼ δ' ὑποφαινόμενος αὐτοκρατορικῶς, βασιλικῶς, ἀποστολικῶς ἀντιπρόξενος εἰς τὴν νῆσον Κρήτην, ἐδρεύων ἐν Κυδωνία, δηλοποιῶ καὶ μαρτυρῶ ὅτι, ἡ ἐξοχότης του ὁ Χουσεΐν-μπεης, ἀρχηγὸς τῶν κατὰ τὴν νῆσον ταύτην τουρκικῶν στρατευμάτων, μ' ἐπεφόρτισε τὴν 4 τοῦ ἐνεστῶτος νὰ γνωστοποιήσω πρὸς τοὺς ἀρχηγούς τῶν Γραικῶν ὅτι, εὕρισκετο διατθεμιμένος νὰ εὐχαρίστη εἰς αὐτοὺς τὴν γενικὴν ἀμνηστίαν ὄλων τῶν παρελθόντων, καὶ ὅτι μ' ἔδιδε τὸν λόγον τῆς τιμῆς του διὰ νὰ μὴ παραχωρήσῃ νὰ γενῆ παραμικρὰ ὕβρις ἢ βλάβη εἰς τοὺς ῥηθέντας Γραικοὺς, εἰ ὁποῖοι θέλουσι ἀναλάβει εὐθύς τὴν κυριότητα τῶν οἰκιῶν των καὶ ὑποστατικῶν, τὰ ὁποῖα ὅλα τοὺς ἐγγυᾶται ἡ ἐξοχότης του, ἥτις μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι ἀναλόγους ἐπιταγὰς ἔχει ἀπὸ τὴν ὑψηλότητά του τὸν πασιᾶν τῆς Αἰγύπτου. Ἀμέσως ὀλοισὸν μετὰ τὴν παράδοσιν τῶν ὄπλων των οἱ ῥηθέντες Γραικοὶ θέλουσι χαίρεσθαι τὰ δικαίωματα ὅλα τῶν πιστῶν ὑπηκόων τῆς ἡμεγαλειότητός του. Ἄν δὲ κατὰ τύχην (ὃ μὴ γένοιτο) οἱ Γραικοὶ οὗτοι ἤθελον ἀπατηθῆ ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἐγὼ δ' ὑπογεγραμμένος θέλω διακηρύξει μίαν τοιαύτην ἀπάτην, καὶ θέλω μετα-

χειρισθῆ ὅλην τὴν ἐπόλησίν μου, διὰ νὰ λάβω περὶ τούτου
 ἡλαμπρὰν ἱκανοποίησιν. Ἐξεδόθη εἰς τὸ παράλιον τῆς Σούδας
 τὴν 12 ἀπριλίου 1824. E. N., Ἐτρεχε δ' ἀπὸ πόλιν εἰς πόλιν,
 καὶ ἀπὸ χωρίον εἰς χωρίον, καὶ εἰς ὅλα τὰ μέρη ὅπου ὑπῆρχον
 ἔνοπλοι Ἕλληνας, καὶ τοὺς παρεκίνει ν' ἀφήσασιν τὰ ὅπλα καὶ
 νὰ ὑποταχθῶσιν. Ἄν δὲ παρέδιδον τὰ ὅπλα, καὶ κατεσφάζοντο
 ὡσὰν πρόβατα, ὁ Δερκιοὺλ ἤθελε διακυρῆξει τὴν ἀπάτην τῶν
 Τούρκων. Ἄλλ' ἡ λαμπρὰ ἱκανοποίησις τὴν ὅποιαν ἤθελε λάβει
 δι' αὐτοὺς ἰτί ἤθελε τοὺς χρησιμεύσει εἰς τὸν ἄλλον κόσμον; Ἴδού
 ἀντιπρόξενος μὲ πολὺν νοῦν, ὅστις θέλει ν' ἀνανεωθῶσιν εἰς τὴν
 Κρήτην αἱ σφαγαὶ τῆς Χίου, τὰς ὁποίας ἐπροξένησαν ὅμοιοι
 τούτου τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν πράκτορες. Ἄλλ' οἱ Κρήτες, ἀντὶ
 νὰ παραδώσασιν τὰ ὅπλα των, ὀχυρωθέντες εἰς Ἀγιαρουμέ-
 λην καὶ εἰς Τρυπητὴν ἕως ἑξ̄ χιλιάδες, ὀχυρωθέντες ἐπομένως
 καὶ ἄλλοι εἰς Μιραμπέλο καὶ Λασιθί, ἐμάχοντο καρτεροφύχως
 κατὰ τῶν Τούρκων, ἐφόρευον ἐξ αὐτῶν καὶ ἐτίμων τὰ ὅπλα των.
 Οἱ δὲ ἀπόλεμοι καὶ ἀδύνατοι, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιά, ἔσσι
 ἀπεκομίσθησαν εἰς Μονεμβασίαν, πέντε περίπου χιλιάδες ψυχαί,
 διὰ νὰ ζήσῃσι φεύγοντες μακρὰν ἀπὸ τοῦ Τούρκου, ἐγυμνώ-
 θησαν ἀπὸ τινος ναύτας τῶν ἑλληνικῶν πλοίων, καὶ ἀφῆρέθησαν
 ὅτι ἂν ἔφερον ἐπάνω των ἀποβιβαζόμενοι, καὶ τὴν 10 τοῦ ἀπρι-
 λίου ἔστειλα ἀναφορὰν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ζητοῦντες δικαιοσύνην.
 Τάχα οἱ δυστυχεῖς ἰδὲν ἐβλασφῆμον τότε, λέγοντες ὅτι ἦτο
 πολὺ κάλλιον νὰ μὴ φύγῃσιν ἀπὸ τὴν πατρίδα των, ἀλλὰ νὰ ὑπο-
 ταχθῶσιν εἰς τοὺς Τούρκους, καὶ νὰ ζήσῃσιν ὑπ' αὐτοὺς, ἂν καὶ
 τυραννούμενοι; οἱ Χριστιανοὶ ἐπῆραν πόλεμον κατὰ τῶν Τούρ-
 κων, διότι ἠδικοῦντο ἂν λοιπὸν δὲν εὕρισκωσι δικαιοσύνην οὔτε
 εἰς τοὺς ἀδελφούς των Χριστιανοὺς, ἰτίς ἢ ἀνάγκη νὰ καταστρέ-
 φωνται καὶ νὰ καταστρέφῃσι τὴν ἀνθρωπότητα; Οἱ ἐν Κρανιδίῳ
 ἐζήτησαν ἐν δέοντι δάνειον τριάνα χιλιάδας διστήλων ἀπὸ
 τὸν Μπαίρων, διὰ νὰ στείλῃσι βοήθειαν εἰς τὴν Κρήτην, καὶ ἂν
 τὰ ἐλάμβανον, ἠδύναντο νὰ τὴν βοηθήσῃσι καὶ μὲ πλοῖα καὶ μὲ
 στρατεύματα ἠδύναντο νὰ τὴν σώσῃσι.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ μαΐου (τὴν 25) ὁ αἰγυπτιακὸς στόλος, συγ-
 κείμενος ἀπὸ σαράντα πέντε πλοῖα, παρουσιάζεται εἰς τὴν γῆσον

Κάσσον, καὶ πυροβολεῖ δύο ἡμέρας τὰ κατὰ τὴν παραλίαν χωρία. Οἱ Κάσσιοι καὶ ἑμοῦ τετρακόσιοι Κρήτες ὑπὸ τὸν Ἄστρινὸν διατελοῦντες ἀντέκρουον τὸν ἐχθρὸν, τὸν ὁποῖον ἤλιπζον καὶ νὰ νικήσωσι, διότι ἐνομίζοντο ἠσφαλισμένοι ἀπὸ τὰ νῶτα δι' ἀβάτων καὶ ἀποτόμων βράχων· ἀλλ' αἴφνης προσβάλλονται αὐτόθεν ὑπὸ χιλίων πεντακοσίων Τουρκαλβανῶν, προδοθέντες ἀπὸ τινὰ Κάσσιον, πρὸ πολλοῦ εἰς Ῥόδον ἀποδημήσαντα, ὅστις τοὺς ὠδήγησεν ἐν καιρῷ νυκτὸς διὰ τινος διόδου ἀγνώστου εἰς τὸν ἐχθρὸν, καὶ ἐπομένως εὐρίσκονται πανταχόθεν ἀποκεκλεισμένοι. Ὅθεν, ἀφ' οὗ ἀντιπολέμησαν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, μὴ δυνάμενοι ν' ἀνθέξωσιν ἐπὶ πλέον εἰς τὰ δυχρῶματά των, καθότι ἐστεροῦντο καὶ τροφῶν, ἐξώρμησαν ξιφήρεις, ἐπέρασαν ἀναμέσον αὐτῶν, ἔπεσον ὡς ἑκατὸν πενήντα, καὶ οἱ λοιποὶ ἔφυγον εἰς τὰ ὄρη. Καὶ οἱ μὲν Κρήτες, ὅσοι διεσώθησαν, μετέβησαν εἰς τὴν Πελοπόννησον· τινὲς δὲ τῶν προκρίτων Κασσίων ἔφυγον εἰς τὴν Ἀστυπάλαιαν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐβιάσθησαν νὰ ὑποταχθῶσι, καὶ πρῶτοι οἱ κάτοικοι τῆς Ἀγιαμαρίνης, ἐξ αἰτίας τῶν οἰκογενειῶν των, αἱ ὁποῖαι ἤχμαλωτίσθησαν. Εἷς δ' ἐκ τῶν ἀρχηγῶν Μάρκος λεγόμενος ἐπὶ κεφαλῆς ὀλίγων τιῶν συμπατριωτῶν του ἐπολέμησε, μὴ θέλων νὰ ἐπιζήσῃ, τέσσαρας ὥρας πρὸς δύο χιλιάδας Τούρκους, ἐφάνευσέ τινας, καὶ τέλος συνελήφθη καὶ ἀπήχθη δεδεδεμένος εἰς τὸν Χουσεήνμπεην, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου διέβρῆξε τὰ δεσμὰ, καὶ ἀρπάσας μάχαιραν ἀπὸ τινος τῶν περιεστώτων, ἐφόνευσε τρεῖς, καὶ τότε οἱ ἄλλοι τὸν κατέκοψαν εἰς λεπτὰ τεμάχια. Οἱ Τούρκοι ἐλεηλάτησαν τὴν νῆσον εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, καὶ ἔπραξαν ὄλα τὰ κακὰ ἐναντίον τῶν ἀόπλων καὶ ἀδυνάτων. Ὁ δὲ Χουσεήνμπεης, ἀφ' οὗ μετεχειρίσθη ἔλην τὴν θηριωδίαν, τιμωρήσας τινὰς ἐκ τῶν προκρίτων, ἔλαβε πολλοὺς Κασσίους ὑπὸ μισθὸν εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ στόλου, καὶ διορίσας Τούρκον διοικητὴν ἐπὶ τῆς νήσου, ἀπέπλευσεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἐπαγόμενος ὡς εἰς θρίαμβον δεκαπέντε πλοῖα ὠπλισμένα τῶν Κασσίων, καὶ σαράντα περίπου πλοῖάρια, καὶ εἰκοσι φορτία ξυλικὴν ναυπηγήσιμον, ἐκτὸς τῶν ἄλλων λαφύρων καὶ τῶν αἰχμαλώτων ἀνδρῶν τε καὶ γυναῖκοπαίδων, ὅσους ἀπεκόμιζον οἱ στρατιῶται Τούρκοι εἰς τὴν Αἴγυπτον. Οἱ Κάσσιοι ἀννῆχθησαν ἐν δέοντι πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ παρε-

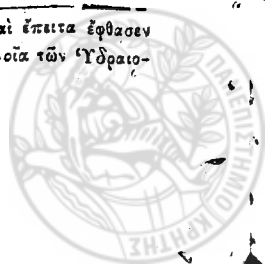
κάλουν, ἤτοι νὰ τοὺς στείλῃ βοήθειαν ν' ἀντικρούσωσι τὸν ἐχθρὸν ἢ νὰ τοὺς μετακομίσῃ· οὕτῃ δὲ μὴ δυναμένη νὰ τοὺς στείλῃ στρατεύματα, διέταξε τὸν ἀντιναύαρχον Γ. Σαχτούρη, σταλέντα εἰς βοήθειάν των, νὰ τοὺς προφυλάξῃ ἀπὸ τοὺς τουρκικοὺς στόλους, καὶ χρειὰς τυγούσης νὰ τοὺς σώσῃ διὰ μετακομίσεως. Τὴν 16 Ἰουνίου ἐξέπλευσαν εἰκοσιτέσσαρα πλοῖα πολεμικὰ Ὑδραιοσπετσιώτικα καὶ δύο ἡφαιστεια ὑπὸ τὸν εἰρημένον Σαχτούρη καὶ τὸν Κωνσταντῖνον Μπουκουβάλα, καὶ ἐφθασαν μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Κάσσου, ὅτε δὲν εὔρον πλέον ἐκεῖ τὸν ἐχθρὸν στόλον, καὶ μόνον πρόεβλεον τοὺς ὑποτεταγμένους, ἀν' ἤθελον, καὶ ἐκείνοι δὲν ἠθέλησαν, νὰ τοὺς μετακομίσωσιν εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα. Μετὰ ταῦτα κατεύθυναν τὴν πρῶραν ὅπου ἄλλος κεραινοὺς πολὺ πλέον ἀλέθριος ἐνέσκηψεν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Ἑλλήνων.

Τὴν 21 Ἰουνίου ἠκολούθητεν ἡ καταστροφὴ τῶν Ψαβῶν· ὁ τουρκικὸς στόλος παραλαβὼν ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην ἕξ χιλιάδας Ἀλβανούς τε καὶ ἄλλους Τούρκους, ἀνήχθη πρὸς τὴν Μιτυλήνην, ὅπου εἶχον συναχθῆ ὡς ὀκτὼ χιλιάδες Ἀσιανοί, ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς Ἀνατολῆς ἐκστρατεύσαντες, ἀφ' οὗ κατέσφαξαν, ὅθεν ἀν διέβησαν, πλῆθος Χριστιανῶν βρεγιάδων. Παραλαβὼν καὶ τούτους ὁ στόλος, ἠνώθη καὶ μ' ἄλλα πλοῖα, ἐσχάτως ἀπὸ τῶν Ἑλλήσποντον ἐκπλεύσαντα, καὶ ἅμα ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου (τὴν 21) ὁ ἐχθρὸς παρουσιάζεται ἐπὶ κεφαλῆς περίπου ὄλων τριακοσίων πλοίων πολεμικῶν καὶ φορτηγῶν εἰς τὰ Ψαβῶ. Τὴν 10 εἶχε περιπλεύσει γαλλικὴ φεργάδα τὴν νῆσον, καὶ κατὰ τὸ δυτικοβόρειον αὐτῆς ἐβόλισε τὰ νερά. Κατὰ δυστυχίαν οἱ Ψαβῆριοι, πληροφορηθέντες ὅτι θὰ τοὺς προσβῆλῃ ὁ Τουρκικὸς στόλος, διχογνωμοῦσιν εἰς τὰ συμβουλίαι των, τ' ἀφορῶντα τὴν ὑπεράσπισιν ἑαυτῶν, καὶ ὑπερισχύουσιν οἱ φρονούντες ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐκβάλωσι τὰ πηδάλια καὶ τὰ ἱστία ἀπὸ τὰ πλοιά των, νὰ τὰ δέσωσιν εἰς τὸν λιμένα, διὰ νὰ μὴ ἤθελε φύγει κανεὶς, καὶ νὰ περιορισθῶσιν εἰς τὸ νὰ πολεμήσωσι τὸν ἐχθρὸν ἐπάνω εἰς τὴν νῆσόν των ἀμυνόμενοι. Δὲν θέλουσι δὲ νὰ προσκαλέσωσιν εἰς βοήθειάν των τοὺς Ὑδραίους καὶ Σπετσιώτας, ἐν ᾧ ἦτον ἐπόμενον νὰ κατατροπώσωσι τὸν ἐχθρὸν ναυμαχῶντες ὅλοι ὁμοῦ, διὰ νὰ μὴ δώσωσι τάχα τὸ δικαίωμα νὰ καυχῆθῶσιν οἱ Ὑδραιοσπε-

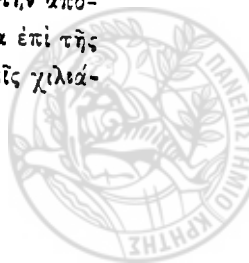

τριῶνται ὅτι τοὺς ἔσωσαν. Ἀπόφασις ἡρώων ἀξία, πλὴν δλεθρία εἰς ἑαυτοὺς! ἀπόφασις καρδιῶν λεόντων, ἀλλ' ἀβουλίας! (1) Ἡδύνατο δὲ τὰς μὲν οἰκογενείας των ἄποπέμψωσιν εἰς ἀσφαλῆ μέρη, καὶ ἐπὶ τῆς νήτου των πολεμοῦντες, καὶ μὲ τὰ πολεμικὰ πλοῖα των καὶ μὲ τὰ ἡραίστεια ναυμαχοῦντες, ἠδύνατο, καὶ μόνοι των εἶς τε τὴν ξηρὰν καὶ εἰς τὴν θάλασσαν ἐν ταύτῳ ἀγωνιζόμενοι, νὰ τρέψωσι τὸν ἐχθρόν· ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν ἤθελον δυνηθῆ, τοῦλάχιστον ἠδύνατο νὰ σώσωσι τὰ πλοῖα, τὰς οἰκογενείας των καὶ τὴν κινητὴν περιουσίαν των. Ὁ δὲ ἐχθρὸς ἄλλο τι δὲν ἤθελε δυνηθῆ εἰμὴ νὰ παραδώσῃ εἰς πῦρ τὰς οἰκίας των· ἠδύνατο καὶ νὰ κρατήσῃ ἂν ἤθελε κυριεύσει τὴν νῆσον; οἱ Ψαβρίανοὶ ἐσώζοντο ἄρα, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπανήρχοντο εἰς τὴν πατρίδα των φανερώτεροι, καὶ κατώκουν εἰς τὰ ἐρείπια των, ὅθεν ἠπίλουν πάντοτε τὴν Ἀσίαν καὶ τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ὅλους τοὺς στόλους τοῦ ἐχθροῦ. Ὁ Χοτρίεπασις ὅλως ἀτάρχος ὡς ἐκ μέρους τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου, διαιρεῖ εἰς δύο τὸν στόλον του, προβάλλει τὸν λιμένα εἰς τὸ ὀχυρώτερον μέρος, καὶ κάμνει ἀπόβασιν στρατευμάτων εἰς διάφορα μέρη, ὅπου ταῦτα εὐρίσκουσι γενναίαν ἀντίστασιν καὶ τὸν θάνατον. Ὁδηγημένος δ' ἀπὸ τὴν γαλλικὴν φιργάδαν, ἀφ' οὗ ἐκάλυψε μὲ σύννεφα καπνοῦ διὰ τῶν πυροβόλων τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἐνθα αὕτη ἐβόλισε τὰ νερά, κάμνει ἀπόβασιν ὅπου διὰ τὸ ἀπότομον καὶ κρημνῶδες τοῦ τόπου δὲν ἠλκίζετό ποτε. Οἱ Τούρκοι ὤρμησαν εἰς τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν ὁ Κότας καὶ Καραμπέλιας εἶχον ἐμπιστευθῆ μὲ τετρακοσίους Ῥουμελιώτας, καὶ δὲν ἤθελον προχωρήσει οὐδ' αὐτόθι, ἂν ἤθελον ἀπαντήσει ὀλίγην ἀντίστασιν. Ἀλλὰ διὰ προδοσίαν κατασκορπίσαντες τούτους, εἰς φυγὴν τραπέντας, προεχώρησαν εἰς τὸ πυροβολοστάσιον, ὅπου δέφκουν Ψαβρίανοὶ καὶ τινες Σάμιοι. Ἐβρίφθησαν δὲ τρεῖς κατὰ τούτων ὡσάν τυφλοὶ καὶ ἀπεκρούσθησαν. Τὴν τετάρτην φορὰν ἀνεπήδησαν ξιφῆρες εἰς αὐτὸ οἱ ὑπὸ τοῦ Πλιάσα πασιᾶ ὀδηγούμενοι Τουρκαλβανοὶ, καὶ κατασφάζαντες πολλοὺς, κατεσφάγησαν καὶ οὐκ ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν·

(1) Λέγεται ἄλλως ὅτι εἰδοποίησαν ἀμέσως τὴν Κυβέρνησιν, καὶ ἔπειτα ἐφθασεν ἡ εἰδησις εἰς τὰς δύο νήους, ὥστε ἕνεκα τούτου ἐβράδυναν τὰ πλοῖα τῶν Ὑδραϊοσπειραιωτῶν νὰ ἐκπλεύσωσι.

ἀλλὰ κατέσκόρπισαν τοὺς διασωθέντας. Ἐπομένως ἐκινήθησαν κατὰ τῆς πόλεως, καὶ ἀντικρούονται κρατερῶς ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, καὶ εὐρίσκουσι τὸν θάνατον εἰς τὰς ἐφόδους των. Ἄλλ' εἰς τέλος ὑπερισχύουσι, καὶ τότε πολλαὶ γυναῖκες ἐξορμῶσι φέρουσαι εἰς τὰς ἀγκάλας τὰ βρέφη των, πίπτουσιν εἰς τὸν αἰγιαλὸν διὰ νὰ σωθῶσι νηχόμεναι, καὶ ἄλλαι μὲν πνίγονται, ἄλλαι δὲ ζωγροῦνται ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν εἰς τὰ κύματα, καὶ αἰχμαλωτίζονται, καὶ ἄλλαι διασώζονται εἰς τὰ πλοῖα. Ἐκ δὲ τῶν ἀνδρῶν, ἄλλοι μὲν ἔδραμον εἰς τὰ πλοῖά των, αἱ καὶ χωρὶς πηδαλίων καὶ χωρὶς ἰστίων εὐρισκόμενα εἰς τὸν λιμένα, νὰ εὕρωσι σωτηρίαν, καὶ ἄλλοι κατέρυγον εἰς τὸ φρούριον, ὅπου εὗρον καταφυγὴν καὶ ὡς πεντάκισται ψυχαὶ γυναικοπαίδων. Αὐτόθι ἦτο καὶ τις Δαλμάτης, Ῥάδος ὀνομαζόμενος, μὲ τὸν Λάμπρον Κκσσανδρινόν, οἵτινες ἐστείλαν εἰς τὸν ἄδην οὐκ ὀλίγους ἐχθροὺς, μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων μαχόμενοι. Ὅτι δὲ εἶδον τοὺς Τούρκους δρμήσαντας καὶ κατὰ τοῦ φρουρίου αὐτοῦ, ἤνοιξαν τὰς πύλας, καὶ ἐν ᾧ οὗτοι εἰσώρμων εἰς αὐτὸ, ἐβλῆλον πῦρ εἰς τὴν πυρίτιδα, καὶ καταστρεφομένου τοῦ φρουρίου, καταστρέφονται ὑπὸ τὰ ἐρείπιά του ἕως χίλιαι ψυχαὶ Χριστιανῶν καὶ διπλάσιος ἀριθμὸς Τούρκων· εὐτύχησαν δὲ Ψαρρῖανοὶ τινες νὰ περάσωσιν ἀναμέσον τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου ἐπὶ τῶν πλοίων των, καὶ ἐσώθησαν φεύγοντες. Ὡς δεκαπέντε δὲ ἦσαν κεκρυμμένοι ἐντὸς τινος σπηλαίου· οἱ Τούρκοι τοὺς εἶδον, καὶ ἤρχισαν νὰ τοὺς κτυπῶσιν ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Οἱ Ἕλληνες ἀντέκρουον καὶ ἐφόδευσαν πολλοὺς· καὶ τέλος ἐξορμήσαντες, εἰσπηδήσαν εἰς τινα λεύκαν τουρκικὴν, ἡγουμένου τοῦ Δημητρίου Καλημέρη, ἔτραξαν ἕως σαράντα Τούρκους, καὶ τὴν 24 ἐφθασαν μὲ τὴν ἰδίαν λεύκαν εἰς τὰς Σπέτσας. Οἱ Τούρκοι κατακυριεύσαντες τὴν νῆσον, καὶ διαρκάσαντες τὴν πόλιν, ἀπέπλευσαν μὲ τὰ μεγάλα πλοῖα τοῦ στόλου των εἰς Μιτυλήνην, ἐπαγόμενοι πολλὰ πλοῖα, ἐν οἷς καὶ δέκα πολεμικὰ Ψαρρῖανὰ, τὰ ὁποῖα ἐκυρίευσαν, καὶ ἐκεῖθεν ἠτοιμάζοντο νὰ πράξωσι τὰ αὐτὰ ἐναντίον τῆς Σάμου. Ἐμειναν δὲ εἰς τὸν λιμένα τῶν Ψαρρῶν τριάντα μικρὰ πλοῖα, ἣ λέμβοι, δι' ὧν ὁ καπουτάνκασιας ἔκαμε τὴν ἀπόβασιν τῶν σιρατευμάτων, φέρουσαι καὶ ἀνὰ δύο πυροβόλα ἐπὶ τῆς πρῶρας, ὁμοῦ καὶ ἓν βριγανίτινον. Ἐμειναν καὶ ἕως τρεῖς χιλιά-

δες πενταχόσιοι Τούρκοι εἰς τὴν πόλιν. Ἄλλ' ἀφ' οὗ διεδόθη ἡ εἰδησις τῆς καταστροφῆς τῶν Ψαβρῶν, ἐξέπλευσαν τὴν 25 Ἰουνίου καὶ ἄλλα εἴκοσι πλοῖα ἐξ Ἰδρας ὑπὸ τὸν Α. Μιαούλην, καθὼς καὶ ἐννέα Ψαβρίανᾶ, ἐκ τῶν διασωθέντων ἐκστὶ καὶ τὴν 3 Ἰουλίου φθάσαντα εἰς τὰ Ψαβρᾶ, ἠνώθησαν μὲ τὰ ἀπὸ τὴν Κάσπον αὐτόθι διευθυνθέντα. Ἀπὸ δὲ τὰ πληρώματα αὐτῶν ἐξεληθόντες ὡς χίλιοι πενταχόσιοι Ἕλληνες, ἐκυρίευσαν εἰς τὴν πρώτην ὁρμὴν τὴν πόλιν, τὰ ἐρείπια τοῦ φρευρίου καὶ ὅλας τὰς θέσεις, ὅσας κατεῖχον οἱ Τούρκοι, καὶ τοὺς ἐβίασαν νὰ ἐπιβιβασθῶσιν εἰς τὰ πλοῖά των. Ἐρχισαν ἐπομένως νὰ τοὺς κτυπῶσι μὲ τὰ πυροβόλα καὶ ἐντὸς τῶν πλείων ὄντας, καὶ ἐν ταῦτῳ ἐκινήθησαν κατ' αὐτῶν δύο λέμβοι ὁρμήσασαι εἰς τὸν λιμένα. Οἱ δὲ Τούρκοι, φεβηθέντες μὴ γείνωσι παρανόημα τοῦ πυρὸς αὐτοὶ καὶ τὰ πλοῖά των, διότι τὰς ἐξέλαβον ὡς ἠφριστεῖους, ἔκοψαν τὰς καμήλους, καὶ ἔφυγον μὲ πολλὴν ἀταξίαν, κατευθυνόμενοι πρὸς τὴν Χίον, ὅπου μόνον τὸ βριγαντίνον καὶ δύο μικρὰ ἔφθασαν νὰ σωθῶσιν. Ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ, ἐκτὸς τεσσάρων, τοῦ μὲν ἑνὸς πυρποληθέντος, τῶν δὲ τριῶν βυθισθέντων ὑπὸ τῶν καταδιωκόντων αὐτὰ ἑλληνικῶν, ἔπεσον ἔξω εἰς τὰ παράλια τῆς Χίου, καὶ οἱ Τούρκοι τὰ κατέκαυσαν, διὰ νὰ μὴ τ' ἀφήσωσι καὶ τὰ ἐκάρωσιν οἱ Ἕλληνες. Ἐκαστον ἐξ αὐτῶν τῶν πλείων εἶχον ἀγὰ ἑκατὸν Τούρκους ἐξ ὧν ἀπώλοντο οἱ πλείότεροι· ἔπεσε δὲ καὶ εἰς Ἕλληνα καὶ ἐπληρώθησαν ἐξ ἡ μάχης αὐτῆς διήρκεσε πέντε ὥρας. Μετὰ ταῦτα ἐπέστρεψαν οἱ Ἕλληνες εἰς τὰ Ψαβρᾶ, καὶ κατέστρεψαν ὡς διακοσίους Τούρκους, οἱ ὅποιοι δὲν ἐπρόφθασαν νὰ φύγωσι, καὶ ἐκλείσθησαν εἰς τινὰς οἰκίας ὀχυράς. Ὅθεν καὶ ἡ νῆσος τῶν Ψαβρῶν ἔμεινεν ἐλευθέρα ἤδη ἀπὸ Τούρκους, ἀλλὰ καὶ ἔρημος, διότι οἱ Ψαβρίανοι ἀπῆλθον εἰς τὴν Σύρον, εἰς τὴν Αἴγινα καὶ εἰς τὴν Μονεμβασίαν, ὅπου κατώκησαν καὶ θὰ ἐξακολουθήσωσιν ἀγωνιζόμενοι μὲ τὰ μείναντα πλοῖά των ἐναντίον τοῦ ἔχθρου. Ὁ Σαχτούρης εἶχε φθάσει τὴν πρώτην τοῦ μηνὸς αὐτοῦ εἰς τὰ Ψαβρᾶ· ὁ Δ. Χριστοφίλου ἐκυρίευσεν μίαν γολέτταν Τουρκικὴν καὶ ὁ Δ. Κιοσῆς ἐν Κότερον· κατὰ δὲ τὴν Βαλισσὸν ἀπῆντησαν ἐν βριγαντίνον, τὸ ὅποιον καταναυμαχηθὲν ἔπεσεν εἰς τὴν ἑρᾶν. Τοιοῦτοτρόπως κατεστράφησαν τὰ Ψαβρᾶ· ἀλλὰ κατεστράφησαν ἀδίκως καὶ παραλόγως, διότι ἂν οἱ Ψαβρίανοι ἤβελον

συμβουλευθῆ ὠριμώτερον, μὲ μόνον τὰ πλοῖα καὶ τὰ ἡφαιστεία τῶν ἠδύναντο νὰ βλάψωσι τὸν ἐχθρὸν, ὅτε ἡτοιμάζετο νὰ κινήθῃ εἰς τὴν νῆσόν των, νὰ τὸν παραζαλισῶσιν ἄχρις οὗ ἤθελον φθάσει καὶ τὰ Ὑδραϊκὰ καὶ Σπετσιώτικα εἰς βοήθειαν, καὶ νὰ τὸν ἀπομακρύνωσιν ἐκεῖθεν. Ἄν δὲ ἤθελον ἐπικαλεσθῆ ἐν δέοντι τοὺς Ὑδραϊσπετζιώτας, ἠνωμένοι μὲ τοὺτους, ἤθελον δυνηθῆ ὄχι μόνον νὰ φυλάξωσι τὴν πατρίδα των ἀπὸ ὅλα τὰ κακὰ, ἀλλὰ καὶ νὰ προξενήσωσι μεγάλην φθορὰν εἰς τε τὰ πλοῖα τῶν Τούρκων καὶ εἰς τὰ δι' ἀπόβασιν ἀποκομιζόμενα στρατεύματά των. Ἔπαθον ἄρα διότι ἐβουλευθησαν κακῶς. Ἀπολώλασιν ὅμως καὶ ἀπὸ τοῦ Τούρκου ὡς ὀκτὼ χιλιάδες. Τὰ δ' ἑλληνικὰ πλοῖα, μὴ ἐπιτυχόντα τὴν εὐκαιρίαν νὰ προσβάλωσι τὸν εἰς Μιτυλήνην Τουρκικὸν στόλον, ἐπῆραν ὅλα τὰ πυροβόλα τῶν Ψαρρῖανῶν (1), τὰ ὅποια ἤθελον οἱ Τούρκοι νὰ ἐπάρωσι καὶ δὲν ἐπρόφθασαν, καὶ ἀπέπλευσαν εἰς τὰ ἴδια, νὰ ἐφοδισθῶσιν ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα καὶ νὰ ἐκπλεύσωσι πάλιν συνωδευμένα καὶ μ' ἄλλα, ὥστε νὰ δυνηθῶσι ν' ἀντιπαραταχθῶσιν ὄχι μόνον κατὰ τοῦ βυζαντινοῦ στόλου, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ αἰγυπτιακοῦ, μέλλοντος νὰ κινήθῃ κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν Ἰμπραχίμπασιαν, υἱὸν τοῦ Μεχμέδιαλη, τὸν ὁποῖον ὁ Σουλτάνος διώρισε ναύαρχον τοῦ αὐτοῦ στόλου καὶ ἐξουσιαστὴν τῆς Κρήτης καὶ τῆς Πελοποννήσου.

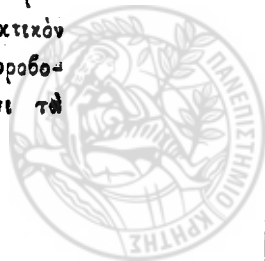
Οἱ δὲ οὗτοι στόλοι ἐτοιμάζονται ἤδη καὶ ἀπειλοῦσι νὰ κινήθωσιν ὁμοῦ ἠνωμένοι μὲ πολυάριθμα στρατεύματα κατὰ τῆς Σάμου καὶ τῶν ἄλλων νήσων τοῦ Αἰγαίου, κατὰ τῆς Ὑδρας καὶ τῶν

(1) Οἱ ἀπελθόντες εἰς βοήθειαν τῶν Ψαρρῖανῶν Ὑδραῖοι καὶ Σπετσιῶται ἤθελον νὰ πωλήσωσι τὰ πυροβόλα των καὶ νὰ τὰ διανεμίσωσιν ὡς λάφυρα. Ἐπῆραν δ' ἀπὸ τὴν νῆσον ἕως ἐπὶ τὰ χιλιάδες κλισὰ σίτον, καὶ δὲν τοὺς ἀφῆκαν νὰ πάρωσι καὶ ἐκεῖνοι μικρὸν μέρος. Ἀπὸ δὲ τὰ πράγματά των, ὅσα οἱ Τούρκοι δὲν ἠμπόρουν νὰ πάρωσι, δὲν τοὺς ἀφῆκαν τίποτε νὰ σκεπάζωσι τὴν γύμνασίν των. Οἱ Πρόκριτοι τῶν Σπετσιῶν συμπίσχοντες μὲ τοὺς δυστυχεῖς, ἔγραψαν τὴν 10 Ἰουλίου εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ τοὺς παραγγεῖρη, καὶ δὲν ἐπετρέπη νὰ γίνωσι λάφυρα τὰ πυροβόλα των. Καὶ ὁ Μισούλης δὲ γράφων πρὸς τὴν Κυβέρνησιν περὶ τῶν αὐτῶν πυροβόλων, λέγει νὰ οἰκονομηθῆ τὸ πρῆγμα. Τὴν 16 τοῦ Ἰουλίου τὸ Βουλευτικὸν γράφει πρὸς τὸ Νομοταλαστικὸν νὰ διατάξῃ τοὺς Προκρίτους τῶν Σπετσιῶν νὰ ὑποχρεώσωσι τὸν Γκίκαθ Τσοῦπαν ν' ἀποδώτῃ τὴν γολέτταν τοῦ Ψαρρῖανοῦ Νικολῆ Χ. Κυριακοῦ τὴν ὁποῖαν ἐπῆρεν ἀπὸ τῆς Ψαρρᾶ εἰς τὴν καταστροφὴν, καὶ τὴν ὁποῖαν μὴ θέλων ν' ὑποδώσῃ, λέγει ὅτι ἐπώλησεν. Οὕτως ὑπεχρεώθη ὁ Τσοῦπας καὶ τὴν ἀπέδωκε.

Σπεισιῶν μάλιστα, καὶ ἐπομένως κατὰ τῆς Πελοποννήσου, καὶ νὰ φέρωσι πανταχοῦ τὴν καταστροφὴν καὶ τὴν ἐρήμωσιν· ὅτε, ἀπὸ τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς αὐτὰ ταῦτ' ἀπειλοῦσιν ὁ Ἀρχιστράτηγος Δερβίς γιουσούρπασιας, ἐξουσιαστῆς τῆς Ρουμέλης, ὃς τις ἐτοιμάζεται νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν ἀνατολ. Ἑλλάδα, καὶ ὁ Ὁμέρ Βριώνης, ὁ ὁποῖος θὰ ἐκστρατεύσει εἰς τὴν δυτικὴν. Ἐπομένως οἱ Ὑδραῖοι καὶ Σπεισιῶται, ἐπειδὴ τὰ παληκιάριά των θὰ πλεύσωσι μὲ τὸν ἑλληνικὸν στόλον συγχείμενον ἐξ ἐνενηντα πλοίων συμπεριειλημμένων καὶ τῶν ἡραιτιέων κατὰ τὸ ἐκδοθὲν τὴν 9 ἰουλίου διάταγμα τῆς Κυβερνήσεως ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ, μέλλοντος νὰ ὀρμήσῃ εἰς τὰς ἑλληνικὰς θαλάσσας μὲ τοὺς στόλους τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Βαρβαρίας, ζητοῦσιν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν δύναμιν στρατευμάτων εἰς τὰς νήσους των, νὰ τὰς ὑπερκατίσωσιν ἂν τύχῃ ἀνάγκη, καὶ αὕτη ἐστειλεν ἀνὰ τρεῖς χιλιάδας στρατιώτας εἰς τὰς νήσους Ὑδρας καὶ Σπεισιῶν ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ Δημ. Ι. Κριαζῆν, Σκούρην, Βάσιον, Κωνστ. Λευκάδιον, Χ. Στεφανῆν Βούλγαριν, Ἰω. Μακρῆν, Ἀθ. Ἐμ. Παπᾶν, Καρατάσιον, Γ. Λύκον, Δημ. Τσιώκην, Κολιδόν, Μπακόπουλον (τὸν καὶ Δαρειώτην), Ἄνδρ. Ζαχαρόπουλον, τὸν τε Νικηταρᾶν καὶ ἄλλους. Ἀλλὰ φόβος μέγας κυριεῖται τοὺς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπολέμους κατοίκους τῶν ἄλλων νήσων ὡς ἐκ μέρους τῶν ἐχθρικών στόλων, καὶ ἡ Κυβέρνησις ὑποπτεύει μὴ ἐπικαλεσθῶσι τὸν Σουλτάνον ὑποτασσόμενοι, διὰ νὰ προκαταλάβωσι τὴν ὀργήν του· ὅτε καὶ ὁ ἑπαρχος τῆς Σύρου ἀναφέρει τὴν 23 Ἰουλίου διὰ αὐτὸν δὲν περᾶσθαι θαλάσσιος δύναμις εἰς τὰ Ψαρρὰ ἐντός δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν, οἱ ἑπαρχοὶ δὲν εἴμεθα εἰς ἀσφάλειαν ἐκ μέρους ἡτῶν Αἰγαιοπελαγιτιῶν, καὶ πρέπει νὰ φύγωμεν. Ὁ δὲ ἑπαρχος τῆς Τήνου Δρόσος Μανσώλας ἐρυγεν εἰς Σύρον, διότι οἱ Τήνιοι ἐκρότησαν συνέλευσιν καὶ ἀπεράσισαν νὰ ὑποταχθῶσιν· ἀλλ' ἄχρι τῆς 23 τοῦ αὐτοῦ δὲν εἶχον ὑπογράψει τὰ ὅποια ἔκταμν ἔγγραφα νὰ στείλωσι μὲ τοὺς προξένους πρὸς τὸν Καπουιάν πασιαν, περιμένοντες πλοῖα ἑλληνικὰ νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὰ Ψαρρὰ. Οἱ δὲ Νάξιοι ἔκταμν ἀναφορὰν εἰς τοῦ Ἀγγλοῦ προξένου, παρόντος καὶ τοῦ ἀρχιερέως Παροναξίας, πρὸς τὸν Καπουιάν πασιαν, καὶ τὸν προσεκάλουν νὰ ὑποταχθῶσι, καὶ ἄλλαι φήσασιν

ἦσαν ἔτοιμοι νὰ πράξωσι τὸ αὐτό. Οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Πάτρου, τῆς Λέρου καὶ τῆς Καλύμνου ἤθελον τοὺς Τούρκους, καὶ ἠτόιμασαν ἑκατὸν πενήντα χιλιάδας γροσίων νὰ στείλωσι τὸν Καπουτάνπασιαν. Ἡ δὲ Κυβέρνησις εἶχε γράψῃ τὴν 18 τοῦ ἰδίου εἰς Σαντορίνην, καὶ ἠπέιλει τοὺς κακόφρονας καὶ σπερμολογοῦντας κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς ἐλευθερίας, ὅτι ἐμέλλε νὰ ἐκπλεύσῃ ὁ ἑλλ. στόλος, καὶ θὰ συλληρθῶσιν ὅσοι φανῶσι τουρκίζοντες, καὶ θὰ σιαλωσιν εἰς τὴν καθέδραν νὰ τιμωρηθῶσιν. Ἐπομένως ἐκδίδει (τὴν 29 Ἰουνίου) ἐγκύκλιον, καὶ ἐθαῖρδύνει ἅπαντας τοὺς Αἰγαιοπελαγίτας, καὶ τοὺς προτρέπει νὰ εἶναι σταθεροὶ εἰς τὴν ἐλευθερίαν, καὶ νὰ μὴ ἀπελπισθῶσιν, « Ἐν ᾧ, ἔλεγεν, ἔφθασε τὸ ἠδάνειον, καὶ ἐλήφθησαν μέτρα δραστήρια διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος, καὶ ἐκπλέουσι τὰ ἑλλ. πλοῖα εἰς τὸ Αἴγαϊον, νὰ καταδιώξωσι τὰ τουρκικὰ, καὶ νὰ τοὺς φυλάξωσιν ἀπὸ τὸν ἐξ αὐτῶν κίνδυνον. » Καὶ ὁμοως κατὰ τὸν Σεπτέμβριον ὁ Καπουτάνπασιας ἔφθασεν εἰς Μήκωνον, καὶ ἠπέιλησε νὰ κατασφάξῃ τοὺς Μηκωνίους. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχε καμμία δύναμις νὰ τοὺς ὑπερασπίσῃ, ἐβιάσθησαν νὰ ὑποταχθῶσι, καὶ ὑπετάγησαν μὲν, ἀλλ' ἀνηρέχθησαν ἔπειτα πρὸς τὴν Κυβέρ. καὶ ἐζήτησαν καὶ ἔτυχον ἄφεσιν διότι ὑπέκυψαν εἰς τὸν νόμον τῆς ἀνάγκης διὰ ν' ἀπαλλαγῶσι ἀπὸ τὴν μάχαιραν τοῦ ἐχθροῦ. Τέλη τοῦ αὐτοῦ μηνὸς βρίσκον τουρκικὸν ἐβιάσθη ὑπὸ χιμῶνος νὰ προσορμισθῇ εἰς Νάξον. Ἐπομένως ἀπῆλθε εἰς Πύρον νὰ ἐπισκευασθῇ, δεῖτε ὁ πλοίαρχος ἦτο παρηγγελμένος ἀπὸ τὸν Καπουτάνπασιαν νὰ μὴ ἔχη φόβον ἀπὸ τοὺς Παρίους· ἐπομένως προσωρμίσθη γολέτα ἐχθρική εἰς Νάουσαν, καὶ οἱ κάτοικοι δὲν ἐτόλμησαν νὰ τὴν βλάψωσιν, ἐπειδὴ οἱ Αἰγαιοπελαγίται φοβοῦνται ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ἀλλ' ὁ φόβος τῶν δὲν εἶναι παράλογος, ὅχι μόνον διότι ὑπὲρ τὰς σαράντα χιλιάδας Ἀσιανοὶ συνέρονται ἀρ' ἐνὸς εἰς τὰ παράλια τῆς μικρᾶς Ἀσίας νὰ ἐπιβιθασθῶσιν εἰς τὰ τουρκικὰ πλοῖα ὑπὸ τὸν Χοτρέφπασιαν, καὶ ν' ἀποβιθασθῶσιν εἰς τὰς νήσους τῶν, ὡς πληροφοροῦνται. Ἀφ' ἑτέρου δ' ἐκπλέουσιν ὑπὸ τὸν Ἰμπραχίμ-πασιαν εἴκοσι χιλιάδες Αἰγύπτιοι καὶ Ἀλβανοὶ τούρκοι, τακτικὸν δηλαδὴ καὶ ἄτακτον στράτευμα οὐνωδευμένον καὶ μετὰ πυροβολικοῦ καὶ ἰππικοῦ, ἀλλὰ καὶ διότι καὶ Χριστιανοὶ βοηθοῦσι τὸ

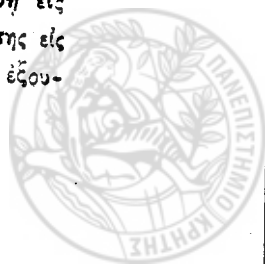

κατὰ Χριστιανῶν ἐπιχειρήματα τῶν Τούρκων, καὶ μεταξὺ τῶν φορητῶν τοῦ Μεχμέταλη εὐρίσκονται ὑπὸ ναῦλον εἰκοσιεξ πλοῖα μὲ σημαίαν ἀγγλικήν, τριανταεξ μ' αὐστριακὴν, δεκαπέντε μὲ ἰσπανικὴν, τέσσαρα μὲ ῥωσικὴν, ἓν μὲ σαρδινιακὴν, ἓν μὲ τρακανικὴν καὶ ἓν μ' ἀμερικανικὴν, συμπεφωνημένα νὰ μετακομίσωσι τὰ στρατεύματα, τὰ ὅποια καὶ ἐξήσκησαν εἰς τὴν τακτικὴν καὶ διοικουσι Χριστιανοὶ ἀνήκοντες εἰς διάφορα ἔθνη τῆς Χριστιανωσύνης ἀξιοματικοί, ἐξ ὧν πολλοὶ ἦλθον προτοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τὴν ἐλευθερίαν νὰ πολεμήσωσι κατὰ τῶν Τούρκων, ἔπειτα ἀπῆλθον εἰς τοὺς Τούρκους, καὶ ἤδη ἐπανερχονται μετ' αὐτῶν τούτων νὰ πολεμήσωσι κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς ἐλευθερίας. Δὲν εἶναι δὲ παράλογος ὁ φόβος τῶν, διότι βλέπουσιν ὅτι ἡ μὲν Κυβέρνησις, πληροφορηθεῖσα ὅτι χριστιανικῶν δυνάμεων πλοῖα μετακομίζουσι τὰ τουρκικὰ στρατεύματα εἰς τὴν Ἑλλάδα, διακηρύττει τὴν 27 μαΐου ὅτι, ὅλα τὰ εὐρωπαϊκὰ ἐμπορικὰ πλοῖα, ὅσα ἤθελον ναυλωθῆ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἢ καὶ ἀλλοῦ περὶ πρὸς χρῆσιν τῶν τουρκικῶν στόλων διὰ μετακόμισιν στρατευμάτων, τροφῶν καὶ ἄλλων εἰδῶν ἐπιτηδείων εἰς πόλεμον, θὰ προσβάλλωνται ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ, θὰ πυρπολῶνται καὶ θὰ καταβυθίζωνται αὐτανδρῶν. Ὁ δὲ μέγας ἀρμοστής τῆς Ἑπτανήσου Φριδερίκος Ἀδάμ ἐρχεται εἰς Ναύπλιον καὶ ἀπαιτεῖ τὴν ἀναίρεσιν τῆν διακήρυξίν τῆς, καθὼ διαλαμβάνουσαν ὅτι ἤθελον πυρπολυθῆ καὶ καταβυθισθῆ αὐτανδρῶν ἐναντίον τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν τὰ εὐρωπαϊκὰ πλοῖα καὶ ἐπομένως βλέπουσιν ὅτι ἡ μὲν Κυβέρνησις τὴν 15 αὐγούστου τὴν ἐτροποποίησεν, ὡς δῆθεν πληροφορηθεῖσα ὅτι, τὰ πλοῖα αὐτὰ δὲν μετεκόμιζον καὶ στρατεύματα ὁ δὲ ἀρμοστής, ἐπειδὴ αὐτὰ ταῦτα μετεκόμιζον καὶ τὰ στρατεύματα, εἶχε δηλοποιήσει τὴν 25 ὅτι ἤθελε συλλαμβάνει ὅλα τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα, ὅσα ἐμπεριέχοντα ἐνόπλους ἄχρις ὅτου ἤθελον ἀκρωθῆ ὅπως διόλου ἢ ἀνωτέρω διακήρυξις, καὶ τότε ἡ Κυβέρνησις τὴν 3 τοῦ σεπτεμβρίου τὴν ἠκύρωσεν ὀλοσχερῶς.

Εἰς τοιαύτην κατάστασιν τῶν πραγμάτων συνησθάνθη καὶ ἡ Κυβέρνησις τὴν ἀνάγκην τῆς ὁμοιοείας, ἀφ' οὗ μάλιστα ἐστερεώθη ὀκτωβῆτος ἡ ἐξουσία τῆς, καὶ τὴν ἐσυμφερῆ ἡ ἡσυχία καὶ ἡ εὐταξία τοῦ τόπου, καὶ τὴν 3 ἰουλίου χαρίζει ἀμνηστίαν εἰς

τοὺς ἀντάρτας· πλὴν ἀποκλείει ἀπὸ ὅλα τὰ ὑπουργήματα τῆς πατρίδος διὰ τε τὴν δευτέραν καὶ τὴν τρίτην περίοδον τοὺς πεπρωκότας νομοτελεστὰς καὶ βουλευτάς, καὶ τοὺς συνεδριάσαντας εἰς τὸ ἐν Τριπολιτσᾷ βουλευτικόν. Καὶ μ' ὅλον τοῦτο, αὐτοὶ ἔπαυσαν ἀπὸ πᾶσαν ἐχθροπραξίαν ἀφ' οὗ καθορῶσι τὰ κοινὰ δυστυχήματα, καὶ ἀφ' οὗ μάλιστα καὶ ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα ἐπληροφόρηθησαν ὅτι δὲν ἤθελον τελεσφορήσει, πολεμοῦντες κυβέρνησιν ἔχουσαν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς χρήματα. Μόνον οἱ Μαυρομιχάλοι ἐπιμένουσιν εἰσέτι εἰς τὴν ἔνοπλον κατ' αὐτῆς ἀντιπολίτευσιν· οὗτοι ἐπροσπάθησαν νὰ κυριεύσωσι τὸ φρούριον τῆς Μονεμβασίας καὶ δὲν ἐπέτυχον. Κατὰ δὲ φθίνοντα τὸν ἰούνιον ἐκινήθη ὁ Κωνσταντῖνος Μαυρομιχάλης εἰς τὴν Μεσσηνίαν, καὶ ἀπεκλείσθη εἰς τὸ Νησίον ὑπὸ τῶν Καλαματιανῶν καὶ ἄλλων Μεσσηνίων· ἀλλ' ἔδραμον οἱ ἄλλοι μὲ γιλιούς Μανιάτας, καὶ τοὺς διεσκόρπισαν. Ἐν τούτοις ἔφθασεν ὁ Κολοκοτρῶνης εἰς ἐντάμωσίν των, καὶ τοὺς κατέπεισε νὰ ἡσυχάσωσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὰ ἔθια. Μετὰ ταῦτα ἀποσύρεται καὶ ἐκεῖνος εἰς τὴν Καρούταιναν, διότι δὲν τὸν ἐπιτρέπεται νὰ κατοικήσῃ εἰς Τριπολιτσάν ὅπου ἔχει τὴν σταθερὰν διαμονήν του, καὶ μένει μὲν ἡσυχος, ἀλλ' εἶναι σύμφωνος μὲ τοὺς εἰς τὰς λοιπὰς ἐπαρχίας ὁμόφρονας, ἂν ἤθελε τὸν ἐνοχλήσει ἡ Κυβέρνησις, νὰ δράμωσιν εἰς βοήθειάν του πανταχόθεν, καὶ ἂν ἤθελε ἐκινήθῃ κατὰ τινος ἄλλης ἐπαρχίας, νὰ σπύσωσι καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος καὶ πάντες οἱ μετ' ἐκείνου ἀφ' ὅλας τὰς ἄλλας ἐπαρχίας εἰς βοήθειάν της· διότι ὁ Κολοκοτρῶνης καὶ οἱ ὁπαδοὶ του δὲν ἀναγνωρίζουσι μὲν τὴν Κυβέρνησιν ὡς παρανόμως καὶ διὰ τῶν ὄπλων συνεστηκυῖαν, ὁμως διὰ τὰς περιστάσεις τῆς πατρίδος δὲν κινοῦνται κατ' αὐτῆς, ἐκτός ἂν ἤθελον βιασθῆ νὰ ὑπερασπίσωσιν ἑαυτοὺς ἀμυνόμενοι. Ἡ δ' ἐν Τριπολιτσᾷ ἐπιτροπὴ ἐξητήσατο ἄφρονι ὑπὲρ τοῦ Δασκάλια, Πλαπούτα καὶ Γσιώκρη, ὡς προσπεσόντων δι' αὐτῆς εἰς τὸ ἔλεος τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ὑποσχομένων ἐφεξῆς ὑπακοῆν καὶ εὐπέθειαν εἰς τὰς διαταγὰς της.

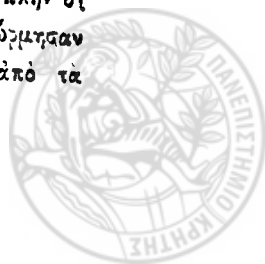
Ἐν τούτοις ἔφθασεν εἰς τὰς χεῖρας τῆς Κυβερνήσεως τὸ πρῶτον ἀγγλικὸν δάνειον, καὶ πολὺ μέρος αὐτοῦ θὰ καταναλωθῇ εἰς τὴν αὐξήσιν καὶ κραταίωσιν τῆς ἀγγλικῆς πατρίδος, τεινούσης εἰς τὸ νὰ χαισιχύσῃ τῶν ὑπεναντίων, καὶ νὰ παγιωθῇ εἰς τὴν ἐξου-

σίαν, καὶ διὰ τοῦτο πάλιν τὸν ἐμρῶλιον πόλεμον προκαλεσθεμένης. Μ' ἔλον τοῦτο θὰ πληρωθῶσιν ἀπὸ τὸ αὐτὸ δάνειον καὶ τινα μηνιαία τῶν ἑλληνικῶν πλοίων, τὰ ὅποια, ἐν ὄσφ θὰ πληρόνωνται, θὰ εἶν' ἔτοσιμα νὰ ἐκπλεύσῃσι κατὰ τῶν ἐχθρῶν στόλων ἄνευ δμηχρῶν καὶ βραδυτήτων, καθὼς θὰ πληρωθῶσιν, ὡς καὶ ἐπληρώθησαν ὄπλαρχηγοὶ τιτες Ῥουμελιώται, καὶ ὀλίγιστοι Πελοποννήσιοι, μισθοῦ στρατιωτικῆς, καὶ θὰ πληρωθῶσιν ὡς καὶ ἐπληρώθησαν καὶ δι' ἀνυπάρκτους στρατιώτας πολλὰς χιλιάδας, διαρπάζοντες οὕτω τὸ δημόσιον, καὶ τὸ μέγα μέρος αὐτῶν στρατεύοντες ὄχι κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ κατὰ τῶν ἀδελφῶν των. Ἡ δύνατο δὲ ἡ Κυβέρνησις διὰ τοῦ αὐτοῦ δανείου νὰ εἰσάξῃ τὴν εὐνομίαν, ὡς καὶ ὑπεσχέθη, νὰ εἰσκομίση εἰς τὸ ἔθνικόν ταμεῖον τὰ ἐκ τῶν προτύδων χρήματα, καὶ νὰ οἰκονομήσῃ ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν τῆς πατρίδος τὰ δημόσια, καὶ νὰ κατορθώσῃ ὥστε καὶ ὁ στρατός καὶ ὁ στόλος νὰ ἐξαρτῶνται ἀπ' αὐτὴν, καὶ νὰ ἐνεργῶσιν ἀξίως τῶν εὐχῶν τοῦ ἔθνους τὰ χρέη των. Ἀλλ' ἡ δι' ἄθροισμα ἀπὸ τὸν Μαυροκορδάτον, καὶ τὸν Κωλέτιην Κυβέρνησις, δὲν θὰ κυβερνήσῃ ποτὲ κατὰ τὸν σκοπὸν τῆς πατρίδος, καὶ ἀφ' οὗ τελειώσῃ τὸ πρῶτον τοῦτο δάνειον, θὰ ζητήσῃ καὶ δεύτερον· καὶ ἀφ' οὗ τὰ κατασκορπίσει ἀμφοτέρω, χωρὶς νὰ προσενήσῃ καὶ διαρκές τι καλὸν εἰς τὸ ἔθνος, θὰ χρειασθῇ καὶ πάλιν δάνεια· διότι χωρὶς τούτων δὲν θὰ ἔμπορέσῃ ν' ἄρχῃ τῶν Ἑλλήνων, καὶ οἱ ὄπλαρχηγοὶ θὰ πράξωσι πάλιν ὅ,τι ἤξευρον, καὶ οἱ πλοίαρχαι θ' ἀκούσωσι πάλιν τὸς διαταγὰς τῶν πλοιοκυρίων, καὶ τὰ πράγματα τῆς πατρίδος θὰ μείνωσι πάλιν κατὰ ξηρὰν εἰς τὴν διεύθυνσιν ἐκείνων, ὅσοι ἔχουσι τὴν δύναμιν καὶ ἐπὶ ῥοήν εἰς τὰς ἐπαρχίας, καὶ αὐτοὶ ἐκεῖνοι θὰ σώσωσι καὶ πάλιν τὴν πατρίδα, καὶ πάλιν χωρὶς χρημάτων ἀγωνιζόμενοι, ὡς καὶ μέχρι τοῦδε ἠγωνίσθησαν, καὶ ἐπομένως τὰ δάνεια τῶν Ἀγγλων θὰ μείνωσιν εἰς βίρος τῶν Ἑλλήνων ἐπ' ἄλεθρον μᾶλλον αὐτῶν ἢ ἐπὶ σωτηρίᾳ ἤδη καταναλισκόμενα, καὶ τὸ ἔθνος ἴσως ἐκ τούτων θὰ πάθῃ καὶ ἀφ' οὗ ἀποκατασταθῇ ἐλεύθερον καὶ ανεξάρτητον, διότι οἱ Ἀγγλοὶ θὰ λάθωσι καὶ ἀπ' αὐτὰ ταῦτα τὸ δικαίωμα νὰ ἐπέμβωσιν εἰς τὰ πράγματά του.

Τὴν 31 Ἰουλίου ἐγένετο νόμος καὶ διὰ τὸ δεύτερον δάνειον διὰ δεκαπέντε ἐκατομμύρια δραχμῶν· θὰ συμφωνηθῇ δ' ἀκολούθως ἐν μέρει

καὶ αὐτὸ, καὶ θὰ χρησιμεύσει ὄχι ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἑλλάδος, ἥτις καὶ θὰ εἶναι μ' ὄλον τοῦτο χρεωφειλέτις πρὸς τοὺς Ἀγγλους, καὶ ἀγνωσται πῶς καὶ πότε θ' ἀποτίσει τὸ χρέος τῆς. Ἐντροσούτῳ θέλουσα ἡ Κυβέρνησις αὐτὴ νὰ θέσῃ ὑπ' ἐγγυήσεις τὰ δημόσια χρήματα εἶτ' ἀπὸ τὴν ἐθνικὴν ἐν γένει περιουσίαν εἶτ' ἀπὸ τὰ δάνεια πηγάζοντα, ἐξέδοτο νόμον τὴν 14 Ἰουλίου δι' οὗ ἐψηφίσατο νὰ παραδοθῇ τὸ ἐθνικὸν Ταμεῖον εἰς τρίμελῆ ἐπιτροπὴν, τὸν γενικὸν ταμίαν τοῦ Κράτους παριστᾶσαν, καὶ αὕτη θὰ διορισθῇ βραδύτερον καὶ θὰ σύγκριται ἀπὸ τὸν Ἀναγνώστην Μοναρχίδην, Γεώργιον Μ. Ἀντωνόπουλον καὶ Γεώργιον Ἡλιόπουλον, οἱ ὅποιοι θὰ παραλαμβάνωσι διὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς οἰκονομίας τὰ εἰσδήματα τοῦ κράτους καὶ γενικῶς ἔλα τὰ δημόσια χρήματα, καὶ δὲν θὰ πληρώσωσιν εἰμὴ κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Κυβερνήσεως, ὅσαι ἐλογίσθησαν ἀποχωρῶσαι ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ προσυλάξωσι τὸ ἔθνος ἀπὸ τὰς καταχρήσεις. Ὁ δὲ Μαυροκορδάτος ἐπὶ τῶν δανείων τοῦ Λονδίνου ἐρείδόμενος, ἤδη κινεῖ τὰ ὄπλα τῶν Δουτικοελλαδιτῶν, καὶ κάμνει μάλιστα ἐπιθετικὸν τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ ἔχθρου. Ὅθεν κατὰ φθίοντα τὸν καιρὸν ἐστρατεύουσιν εἰς τὴν Ἠπειρὸν ὁ Τσιόγγας, ὁ Ράγγος, Γρ. Λιακατᾶς, Δημοστέλιος, Ἀναγ. Καραγιάννης καὶ ἄλλοι, καὶ εἰσβάλλουσιν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ραδοβιτισίου, καὶ ὅλοι οἱ ἐγκάτοικοι ἐκτὸς τοῦ ὄπλαρχηγοῦ τῶν μερῶν ἐκείνων Δ. Γόγου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ἐπῆραν τὰ ὄπλα κατὰ τῶν Τούρκων. Ὁ Γόγος εἶχεν ὑποσχεθῆ συμμαχίαν μὲ τοὺς Ἕλληνας· ἀλλὰ τοὺς ἠπάτησε καὶ συνεννόηθ' ἐμὲ τοὺς Τούρκους, ἐξ ὧν ἀπλήθον τινες εἰς Σκουλικαριάν, καὶ ἐνούθητες μ' αὐτὸν κατέλαβον θέσιν νὰ τὸν συνδράμωσιν εἰς τὸ νὰ τοὺς ἀντικολεμήσῃ. Τότε ὁ Τσιόγγας (τὴν 3 Ἰουνίου), ὤρμησε κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ φύγῃ εἰς τὴν Ἄριαν διὰ νυκτός. Μετὰ ταῦτα προεχώρησεν ἕως πλησίον τῶν Τσιουμέρκων καὶ ἐστρατιοπέδευσεν εἰς Ξοδάκιλον. Ὁ δὲ Ταῆρ Ἀμπάζ συνωδευμένος καὶ ἀπὸ τὸν Γόγον μὲ τρεῖς χιλιάδας, ἐπελθὼν κατέλαβε πάλιν τὴν Σκουλικαριάν, ὅθεν ἐκινήθη κατὰ τοῦ Τσιόγγα τὴν 9, καὶ ἔκαμνεν ἀψιμαχίας. Ὁ Ράγγος ἀπέχων τρεῖς ὥρας ἀπὸ τὸν Τσιόγγαν, ἐκινήθη εὐθὺς νὰ ἐπάρῃ τὰ ὦτα τοῦ ἔχθρου· πλὴν οἱ στρατιῶται τοῦ Τσιόγγα, ὡς ἑπτακόσιοι τὸν ἀριθμὸν, ὤρμησαν κατ' αὐτοῦ μὴ περιμένοντες τὸν Ράγγον νὰ τοῦ πύσῃ ἀπὸ τὰ

νώτα, ἐφόνευσαν ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν Τούρκους, καὶ τὸν ἐβίασε νὰ διαπαθρομήσῃ. Ἐν τούτῳ μὴ ἔχοντες οἱ Ἕλληνες τροφάς, ἐβιάσθησαν ν' ἀποχωρήσωσιν εἰς τὸν Βάλτιον, καὶ ἐπομένως εἰς τὸ Ξηρομέρον. Ὁ δὲ ἐχθρὸς παρακολουθῶν, ἐχώρησεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Βάλτου, καὶ ὁ Ῥάγγος τὸν ἐκτύπησε, καὶ τὸν ὑπεχρέωσε νὰ φύγῃ εἰς τὰ ὀπίσω.

Ὁ Σκαλτσοδημος ἦτον ἑστρατοπεδευμένος εἰς Λοιδωρίκι· οἱ Τούρκοι τῆς Ναυπάκτου συνεινοηθέντες καὶ μὲ τὸς τῶν ἄλλων φρουρίων, φθίνοντος τοῦ ἰουνίου, ἑστράτευσαν ἐναντίον του ὡς χίλιοι πεντακόσιοι. Οἱ Ἕλληνες ἠριθμοῦντο ὡς τριακόσιοι, καὶ ἐνεδρεύσαντες εἰς διάφορα μέρη, τοὺς ἀντέκρουσαν, ἐφόνευσάν τινες καὶ τοὺς ἐβίασαν νὰ στραφῶσιν εἰς τὰ ὀπίσω.

Οἱ Τούρκοι ἐξελλόντες συγχρόνως ἀπὸ τὴν Εὐβοίαν ἕως δύο χιλιάδες ἐντόπιοι καὶ ἄλλοι τόσοι Γενίτσεροι ὑπὸ τὸν Ὁμέρπασιαν, ἑστρατοπέδευσαν εἰς τὸν Ὀροπὸν. Ἐχουσι δὲ καὶ πυροβολικὸν καὶ ἱππικόν. Ὁ Γούρας πληροφορηθεὶς τοῦτο ἀρχὰς Ἰουλίου, δὲν περιμένει τὸν ἐχθρὸν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀλλ' ἀπέρχεται εἰς ἀπάντησίν του μὲ τὸν Μαμούρη, τὸν Ρούκη, τὸν Μῆτρον Πρεβεζιάνον καὶ ἄλλους, καὶ ὀχυρωθεὶς εἰς Μαραθῶνα ἐπὶ τινος λόφου μίαν ὥραν ἀπέχοντος τῆς θαλάσσης μὲ τριακοσίους, περιμένει τὸν ἐχθρὸν. Τὴν 6 τοῦ αὐτοῦ τοῦ πρώτῳ μετὰ τινος ἀψιμαχίας ὤρμησεν οὗτος μὲ χιλίους πεντακοσίους πεζοὺς καὶ πεντακοσίους ἱππεῖς κατὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἀντικρούεται μὲ ζῆμίαν του. Μετὰ δύο ὥρας φθάνουσιν εἰς βοήθειάν του καὶ ἄλλαι δύο χιλιάδες, καὶ ὅλοι ὁμοῦ ἐπέπισον πολλάκις εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ ἀπεκρούσθησαν. Ὁ ἴδιος Ὁμέρπασιας ἐπυροβόλει κατ' αὐτῶν· ἀφῆκε δὲ καὶ τὸ πεδῖον ἐλεύθερον διὰ νὰ ὀρμηθῶσιν εἰς φυγὴν οἱ Ἕλληνες· ἀλλ' αὐτοὶ ἐμμένουσιν εἰς τὰ ὀχυρώματά των, καὶ μάχονται καρτεροφύχως ἕξ ὥρας ἀκόμη. Περὶ τὸ δειλινὸν ἐφθασεν εἰς βοήθειάν των ὁ Δ. Εὐμορφόπουλος μὲ διακοσίους πενήντα, καὶ τότε ὅλοι ὁμοῦ ἔρριφθησαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ τοὺς ἔτρεψαν. Ἡ μάχη διήρκεσε δώδεκα ὥρας· ἐφόνευσαν δὲ ὑπὲρ τοὺς διακοσίους καὶ ἐπληγῶσαν πολλοὺς οἱ Ἕλληνες· ἔπεσον καὶ ἕξ αὐτῶν τρεῖς, καὶ ἕξ ἐπληγώθησαν· ἐπῆραν καὶ δύο σημαίας καὶ πολλὰ ὄπλα λάφυρα. Μετὰ ταῦτα ὁ Ὁμέρπασιας ἀπελθὼν ὀχυρώθη εἰς Καπανδρίτι, καὶ

οἱ Ἕλληνες ἀκολουθοῦσι κατόπι καὶ ὀχυρόνεται εἰς Λιόβιτι. Ἡ Κυβέρνησις ἐντοσούτω στέλλει καὶ ἄλλα στρατεύματα εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ εἰς τὰ Σάλωνα, πληροφορουμένη ὅτι ὁ Δερβίτσπασιας εἰσβάλλει εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα μὲ χιλιάδας στρατευμάτων. Ὁ Ὁμέρ πασιᾶς εἶχε περικυκλωθῆ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων εἰς Καπνυδρίτι, καὶ ἤθελε τὸν βλάψει πολὺ ὁ Γγούρας, ἀν. ἤθελε τὸν προσβάλλει, ὡς εἶχεν ἀποφασίσει, ἐν καιρῷ νυκτός. Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἔκαμε τοιαύτην ἀπόφασιν, ἔμαθεν ὅτι ἤρχοντο καὶ ἄλλοι ἐχθροὶ ἀπὸ τοῦ Ζητιοῦνι εἰς τὴν Ἀττικὴν, καὶ ἀποσύρεται εἰς τὰς Ἀθήνας, διὰ νὰ τὰς ὑπερασπίσῃ κατὰ τῶν νέων ἐχθρῶν, ἀποσυρθέντος καὶ τοῦ Εὐμορφοπούλου εἰς Μάγαρα διὰ νὰ ἀσφαλίσῃ τὸ μέρος ἐκεῖνο. Τότε ὁ Ὁμέρ πασιᾶς κινεῖ τὸ ἱππικόν του ἐναντίον τῶν Ἀθηῶν. Ἀμα δὲ φανέντος τούτου εἰς τὰ περίεξ, οἱ Ἀθηναῖοι ἐξέρχονται πεζοὶ καὶ μάχονται κατὰ ἑξακοσίων περίου ἱππέων τρεῖς ἡμέρας ἀπὸ τὸ μεσημέριον ὡς τὸ δειλινόν· ὅτε καὶ τὸ φρούριον πυροβολεῖ κατ' αὐτῶν καθ' ὅσον τοὺς ἐφθάνεν ἡ σφαῖρα· ἐφόρευσαν δὲ ὡς ἐξῆντα καὶ ἔπεσεν εἰς μόνον Ἕλληνα. Ἐπειτα ἐπέστρεψαν οἱ ἱππεῖς εἰς Καπνυδρίτι, καὶ οἱ Ἕλληνες τρέχουσι πάλιν αὐτότε νὰ τοὺς πολεμήσωσιν· ἀλλ' οἱ Τούρκοι τὴν 2 Αὐγούστου μεταβαίνουσιν εἰς Κάλαμον (χωρίον τῆς Λεβαδίας)· οἱ δ' Ἕλληνες τοὺς παρακολουθοῦσι καὶ ἐκεῖ, τοὺς προσβάλλουσι καὶ φονεύουσι τινὰς καὶ νικῶσιν· ἀλλ' αἰφνης περικυκλοῦνται ἀπὸ τὸ ἱππικόν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τρέπονται καὶ κατασκορπίζονται. Μετὰ ταῦτα (τὴν 9 τοῦ αὐτοῦ) οἱ Τούρκοι περῶσιν εἰς τὴν Εὐβοίαν, τὸ δὲ ἱππικόν τοῦ Δερβίτσπασιας μετέβη εἰς τὸ στρατόπεδόν του, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰς Ἀθήνας.

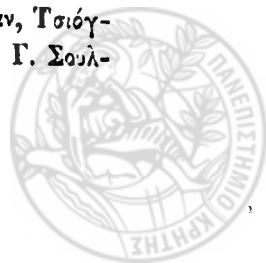
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Διάταγμα ἀφορῶν σὺντασιν στρατοπέδων εἰς τὴν Ἑλλάδα.
 — Ὁ Π. Ὀρφάνος γραβραργος Νεοκάστρου. — Στρατόπε-
 δον εἰς Ἡλιδα. — Ἀψιμαχία εἰς Λεχειά. — Πολιορκία
 Π. Πατρῶν. — Ὁ Π. Νοταρᾶς ἐκστρατεύει εἰς Σάλωνα.
 — Ὁ Κολοκοτρώνης καὶ ὁ Νικηταρᾶς ἀντιπολιτευόμενοι.
 — Ὁ Σ. Χαλαράμπος συμπολιτευόμενος. — Πολιορκία
 Μουχωροφῶν. — Στρατόπεδον εἰς Ἀμπλιαρην. — Σου-
 λιῶται καὶ ὁ Καραϊσκάκης εἰς Σάλωνα. — Ἐπιστολὴ τοῦ
 Ντσιουέλλα. — Τοῦρκοι εἰς Γραβιάν. — Ἐπιδρομὴ εἰς
 Νέαν Πάτραν. — Ἐπιδρομὴ εἰς Λοιδωρικί. — Μάχη εἰς
 Ἀμπλιαρην, — Ἐπιδρομὴ εἰς Ζητοῦρι. — Ὁ Ὁμερβριώτης
 κινεῖται εἰς τὴν Δοτ. Ἑλλάδα. — Ὁ Μαυροχορδάτος με-
 τακαλεῖται εἰς τὴν Γ. Γραμματείαν. — Στρατεύεται. —
 Ὁ Ὁμερβριώτης εἰς Ἀμβρακίαν. — Ἐπιδρομὴ καὶ ἀψιμα-
 χία. — Ἀγασιάτωσης τῆς ἐπαρχίας Ἄρτης. — Καὶ ἄλλοι
 Τοῦρκοι εἰς Γραβιάν. — Μάχη. — Πέττει ὁ Γεώργιος Χορ-
 μοβίτης μετ' ἄλλων. — Μάχη εἰς Σουβάλαν. — Φεύγουσιν
 οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ Γραβιάν. — Φεύγει καὶ ὁ Ὁμερβριώτης. —
 Φεύγουσι καὶ ἀπὸ Μανρίλου. — Οἱ ἐν Ναυπλίῳ Κρήτες.
 — Συνωμοσίαι διὰ τὴν ἄλωσιν Πρεβέζης. — Ὁ στόλος τῆς
 Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τῆς Σάμου. — Ὁ Ἑλληνικός
 ἐκπλέει ἐναντίον του. — Καταστροφὴ πλοιαρίων. — Ἐξ-
 ποδίζει τὴν ἀπόβυσιν. — Ναυμαχία τῆς 31 Ἰουλίου. —
 Ναυμαχίαι τῆς 4 καὶ τῆς 5 αὐγούστου. — Ἐμπρησμοὶ φρι-
 γάδας τουρκικῆς. — Ἐμπρησμοὶ εἴκοσι πλοιαρίων τουρ-
 κικῶν. — Ἐμπρησμοὶ βρικίων ἀφρικανικοῦ. — Ἐμπρη-
 σμοὶ κορβέτας ἀφρικανικῆς. — Οἱ στόλοι τῆς Κωνσταντι-
 νουπόλεως, τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Βαρβαρίας ἠρωμένοι.
 — Ναυμαχία τῆς 24. — Ναυμαχίαι τῆς 28 καὶ 29. —
 Ἐμπρησμοὶ βρικίου αἰγυπτιακοῦ ματαιωθεῖς. — Ἐμπρη-
 σμοὶ φριγάδων αἰγυπτιακῆς. — Οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι ναυμα-

χαῖσι πρὸς πέτε πλοῖα Ἑλληνικά. — Ναυμαχία τῆς 10
 Σεπτεμβρίου. — Ὁ Χοσρέφπασίας πλέει εἰς Κωνσταντινού-
 πολιν. — Ναυμαχία τῆς 23. — Ἐμπρησμός Βυζικίου Τουρ-
 κικοῦ — Ἐμπρησμός κορβίτας ἀφρικανικῆς. Ναυάγια. —
 Ἐμπρησμός κορβίτας καὶ ναυάγια. — Λείαι. — Ἐφο-
 δος Τούρκων εἰς ἑ.λ.λ. ἡφαιστειοτὸν καὶ ἀλιερός. — Ὁ Ἰμ-
 πραχίμπασίας εἰς Ῥόδον. — Πρότασις τοῦ Χάσιγῆ περὶ
 Ἀτμοπλοίου. — Ἀποκλεισμός Π. Πατρῶν καὶ Ναυπάκτιον.
 — Πρόνοια περὶ τακτικοῦ στρατεύματος. — Ὁ Δ. Χρηστί-
 δης ἀκτὶ τοῦ Ῥοδίου. — Δημοσία ἐκπαίδευσις. — Ὁ Ἀγ-
 γλος Ἐδουάρδος Μάντων. — Ὁ Ἴω. Βαρβάκης.

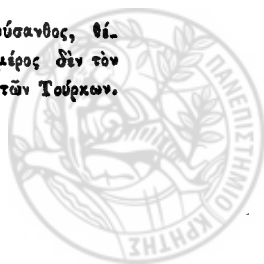
Ἦδη ἐλέγετο ὅτι ὁ Ἰμπραχίμπασίας ἠτοιμάζετο νὰ ἐκπλεύσῃ
 κατὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἡ Κυβέρνησις ἔλαβε πρόνοιαν νὰ διορίσῃ
 στρατεύματα καὶ εἰς τῆς Πελοποννήσου τὰ παράλια, καὶ κατὰ τὸ
 εἰρημὸν ἀνωτέρω διάταγμα τῆς 9 Ἰουλίου θὰ συστήσῃ τρία γε-
 νικὰ στρατόπεδα, τὸ μὲν εἰς τὴν Μεσσηνίαν ἀπὸ τέσσαρας χιλιάδας
 πεντακοσίους στρατιώτας, τὸ δὲ εἰς τὴν Ἠλ.δα ἀπὸ τρεῖς χιλιάδας
 πεντακοσίους, τὸ δὲ εἰς τὴν Ἀχαΐαν ἀπὸ τρεῖς χιλιάδας. Αὐτὰ
 τὰ στρατόπεδα θὰ συμβεηθῶνται πρὸς ἀλλήλα, τὸν ἐχθρὸν ἀντι-
 κρούοντα εἰς περίπτωσιν ἀποβίσεως, καὶ συνάμα θὰ πολιορκήσωσι
 τὰ φρούρια τῆς Μεσσηνίας καὶ τῶν Π. Πατρῶν. Προνοοῦσα καὶ
 διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Νεσχάστρου, εἶχε διορίσει τὴν 28 Μαΐου
 τὸν Παναγῆν Ὀρφανὸν Κεφαλλήνα φρουραρχον, καὶ διέταξεν ὄλους
 τοὺς ἐν Ναυπλίῳ διατρίβοντας Εὐρωπαϊοὺς πυροβολιστὰς νὰ τὸν
 ἀκολουθήσωσι, διὰ νὰ ὑπερασπίσωσιν ἐκεῖνο τὸ φρούριον ἀπὸ τὰ
 ἐνδεχόμενα. Ἐπῆρχε δὲ καὶ εἰς Ἴσθμὸν στρατόπεδον ὑπὸ τὸν
 Διονύσιον Εὐμφορέπουλον, τὸ ὅποιον θ' αὐξηθῆ εἰς χιλίους τετρα-
 κοσίους στρατιώτας, συγχείμενον ἐκ Μεγαρέων, Κορινθίων, Σα-
 λαμινίων, Αἰγινιτῶν καὶ Ἀργείων. Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλουσα ν'
 ἀντιτάξῃ δύ.αμιν κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ εἰς τὴν στερεὴν Ἑλλάδα
 θὰ συστήσῃ (ἐν δυνηθῆ), κατὰ τὸ αὐτὸ διάταγμα στρατόπεδον
 εἰς τὴν Ἀγραφα ἐκ τριῶν χιλιάδων στρατιωτῶν ὑπὸ τὸν Στουρνά-
 ρην, Σαδήμαν, Λιακατῆν, Ῥάγγον, Γ. Βελῆν, Φραγγίσαν, Τσιόγ-
 γαν, Βλαχόπουλον, Δημοσιτέλιον, Χρηστιον, Τσιαούσην, Γ. Σουλ-

τάνην καὶ ἄλλους. Εἰς Μακρυκάμπι Λοιδωρικίου ἐκ δύο χιλιάδων πεντακοσίων ὑπὸ τὸν Δῆμον Μακρὸν, Χρ. Μακρὸν, Δῆμον Σκαλτσᾶν, Μῆτσον Κοντογιάννην, Γ. Βαλτινὸν καὶ Καραϊσκάκη. Εἰς Σάλωνα ἐκ δύο χιλιάδων πεντακοσίων ὑπὸ τὸν Κῶστα Μπότσαρην, Γ. Δουβουνιώτην καὶ ἄλλους. Εἰς Ζεμενὸν ἐκ χιλίων ὑπὸ τὸν Ὀδυσσεᾶ. Εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐκ χιλίων ὑπὸ τὸν Γγούραν καὶ Κατσιχογιάννην. Εἰς Μακρονόρος ἐκ πεντακοσίων ὑπὸ τὸν Ἀνδρέαν Ἴσκου καὶ Μπουκουβάλαν. Εἰς τὴν πολιορκίαν Ναυπάκτου ἐκ τετρακοσίων ὑπὸ τὸν Ζηγγανᾶν καὶ ἄλλους. Ἡ Κυβέρνησις ἐλπίζει, πληρόνους τακτικῶς τοὺς μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν αὐτῶν ὡς καὶ τῶν ἑλληνικῶν πλοίων, ν' ἀσφαλίῃ τὴν πατρίδα ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς, καὶ ἑαυτὴν ἐκ μέρους τῶν ἀντιπολιτευομένων, οἱ ὁποῖοι δὲν τὴν ἀνεγνώρισαν καὶ μόνον ἀνακωχὴν πολέμου ἔκαμαν, εἰς τὰς περιστάσεις τῆς πατρίδος ἀποβλέψαντες. Ἐχει λοιπὸν ἀνάγκη ὄχι μόνον χρημάτων, ἀλλὰ καὶ ἡσυχίας καὶ εὐταξίας διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ. Ἐπεταὶ διὰ τοῦτο νὰ ὀδηγῆται εἰς τὰς πράξεις τῆς ἀπὸ τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην, ὥστε νὰ μὴ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς ἐμφυλίους ταραχάς. Εἶχε διατάξει ἀπὸ τὰς ἀρχὰς μαρτίου τὸν Μαυροκορδάτον νὰ στείλῃ πεντακοσίους στρατιώτας ἀπὸ τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν Ἠλίδας νὰ χρησιμεύσωσι κατὰ τῶν ἀντιπάλων, καὶ οὗτος ἔστειλε τὸν Κῶστα Μπότσαρην καὶ τὸν θεῖόν του Νότην Μπότσαρην μὲ πεντακοσίους Σουλιώτας καὶ ἄλλους Ῥουμελιώτας, καὶ ἔγραψε νὰ τοὺς δοθῶσιν ἑκατὸν χιλιάδες γροσίων ἀπὸ τὰ χρήματα τοῦ δανείου. Ὅθεν διαπεραιωθέντες αὐτοὶ ἀπὸ τὸ Μισολόγγι εἰς τὴν Γαστοῦνην τὴν 24 Ἰουνίου, θ' ἀποτελέσωσι μέρος τοῦ στρατοπέδου τῆς Ἠλίδος, τὸ ὁποῖον διατάχθησαν νὰ συγκροτήσωσιν ὁ Δημ. Πλακούτας μὲ τοὺς Λιοδωρισίους τευ Καρτινούς, ὁ Γεώργιος Βάρβογλους μὲ τοὺς Τριπολιτσιώτας, ὁ Πέτρος Μίτσιου, Κωνστ. Βιλλαέτης καὶ Ἀναγ. Δ. Παπασταθόπουλος μὲ τοὺς Πυργίους, ὁ Γ. Δημητρακόπουλος μὲ τοὺς Ἀλωνιστιώτας, ὁ Μῆτρος Ἀναστασόπουλος μὲ τοὺς Ἀρκαδίους, ὁ Ζανέτος Χρηστόπουλος μὲ τοὺς Φαναρίτας καὶ ἄλλοι. Ἀρχηγὸς δὲ τοῦ αὐτοῦ στρατοπέδου διωρίσθη ὁ Ἀναγνωσταρᾶς, καὶ ὡς ἔχων γνῶσιν τῆς τακτικῆς πολεμικῆς καὶ ἀναγκαῖος λογιζόμενος εἰς ἕκαστα τὰ παράλια, ὅπου ὁ Ἴμπραχίμ ἤρχετο, ἐμελλε νὰ

πόλεμῆσιν καὶ μὲ τακτικὰ στρατεύματα· ἀλλ' ἐπομένως διωρίσθη τὴν 5 αὐγούστου ἀντ' αὐτοῦ ὁ Δημ. Πλαπούτας, ὅστις ἔφθασεν εἰς τὴν Γαστούνην μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ ἐνωθέντες μὲ τὸν Χρῦσανθον Σισίην διοικοῦντα τοὺς Ἡλείους, κατέλαβον τὰς ἀναγκαίας θέσεις, διὰ νὰ ἐμποδίζωσιν ἐντοσούτω τοὺς Τούρκους τῶν Π. Πατρῶν, εἰτινες πεζοὶ τε καὶ ἵππεις ἐξεστράτευον ὑπὸ τὸν διασωθέντα ἀπὸ τῆν Ἀκράταν Δελιαχμίτ, ἤρχοντο ἕως εἰς τὴν πόλιν Γαστούνην, καὶ ἐληλάτουν τὴν χώραν, καὶ ἐφόνευον καὶ ἤχημαλώτιζον τοὺς ἐγκατοίκους. Ἐπιδραμόντας δὲ καὶ τὴν 11 Ἰουλίου εἰς τὰ Λεγεναὶ ὡς ἑπτακοσίους ὄλους ἵππεις, καὶ φονεύσαντας καὶ αἰχμαλωτίσαντας σαράντα τρεῖς Ἕλληνας, ἐκινήθησαν ἐναντίον τῶν ὁ Κ. Μπότσαρης, ὁ Χρ. Σισίης καὶ ἄλλοι, ὅχι διὰ νὰ τοὺς βλάψωσιν, ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς δεῖξωσιν ὅτι ὑπῆρχε καὶ εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη στρατιόπεδον Ἑλλήνων, καὶ τοὺς ἐβίασαν νὰ στραφῶσιν εἰς τὰ ὀπίσω. Τὴν 20 Σεπτεμβρίου ἐπέδραμον πάλιν ὡς τετρακόσιοι εἰς τὸ χωρίον Μαρκοπούλου καὶ ἐφόνευσαν ἕνα Ἕλληνα καὶ ἤχημαλώτισαν δεκαπέντε γυναῖκας καὶ παιδία. Ἐκινήθησαν δὲ πάλιν κατ' αὐτῶν ὁ Μπότσαρης μὲ τὸν Χρῦσθηον Σισίην καὶ ἄλλους καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ φύγωσιν (1). Ἡ Κυβέρνησις τὴν 26 Ἰουνίου εἶχε διατάξει τὸν Ἀνδρέαν Λόντιον καὶ τὸν Ἰω. Νοταρᾶν νὰ στρατεύσωσιν εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα. Ἄν δ' ἐμποδίζοντο ἀπὸ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ πολιορκηθῶσι καὶ οἱ Τούρκοι τῶν Π. Πατρῶν, νὰ στείλωσιν ἄλλον μὲ στρατιώτας εἰς τὰ Σάλωνα, καὶ αὐτοὶ νὰ συστήσωσι τὴν πολιορκίαν. Τότε εἶχε φθάσει καὶ ὁ Κίτσοις Ντσιαβέλλας εἰς τὴν Βοσιτίσαν. Ἀναχωρήσας οὗτος ἀπὸ τὸ Μισολόγγι μ' ἑκατὸν σαράντα περίπου Σουλιώτας διὰ ν' ἀπέλθῃ εἰς τὸ Ναύπλιον, ἔφθασεν εἰς τὰ Τροιζῶνια, ἔθεν ἀπῆλλε νὰ ἐνταμώσῃ τὸν Λόντιον, καὶ ἀπεφασίσθη ὁ μὲν Κίτσοις νὰ ὑπάγῃ μόνος εἰς τὸ Ναύπλιον, ὁ δ' ἀδελφός του Νικόλαος Ντσιαβέλλας νὰ στρατεύσῃ εἰς τὰ Σάλωνα μὲ τοὺς Σουλιώτας. Ὅμοῦ μὲ τούτους ἀπεφασίσθη νὰ στρατεύσῃ καὶ ὁ Παναγιώτης Νοταρᾶς μὲ πεντακοσίους πενήντα, καὶ ἐστρά-

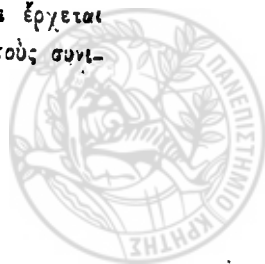
(1) Τότε τοὺς ἐκινήθησαν οἱ Τούρκοι καὶ τοὺς ἐτρέψαν. Ὁ δὲ Χρῦσανθος, θέλων ν' ἀναβῆ τὸν ἵππον του, νὰ φύγῃ, ἔπεσε δις· ἂν δὲ ὁ Δημ. Κεραμῆρος δὲν τὸν εἶδεθαί ν' ἀναβῆ πάλιν καὶ νὰ θερρήσῃ διὰ νὰ φύγῃ, ἔφονεύετο ὑπὸ τῶν Τούρκων.

τευσε νὰ συναγωνισθῆ κατὰ τῶν περὶ τὰ Σάλωνα ἐχθρῶν. Μετὰ
 ταῦτα ἐκινήθησαν ὅ,τε Λόντος καὶ Ἰω. Νοταρᾶς εἰς Δεμέσιτσα,
 ὅπου στρατοπεδεύσαντες συνέστησαν τὴν πολιορκίαν τῶν Π. Πα-
 τρῶν. Ἡ Κυβέρνησις εἶχε διατάξει καὶ τοὺς Πετιμεζαίους νὰ
 στρατεύσωσιν αὐτόθι. Εἶχε διατάξει ὡσαύτως τὸν τε Πάνον καὶ
 Γενναῖον Κολοκοτρῶνην κατ' εἰσήγησιν τοῦ Λόντου, ὡς καὶ τὸν Κα-
 νέλλον καὶ Δημήτριον Δελιγιάννην, νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὴν πολιορ-
 κίαν τῶν Π. Πατρῶν. Δεικνύουσα δὲ φιλικὴν διάθεσιν καὶ πρὸς
 τὸν Κολοκοτρῶνην καὶ τὸν Νικηταρᾶν, ἐπ' ἐλπίδι νὰ τοὺς ἐλύσῃ
 εἰς ἐπιτην, ἤθελε νὰ διορίσῃ τοῦτον ἀρχηγὸν εἰς τὸ κατὰ τὸν
 Ἴσθμὸν στρατόπεδον. Πλὴν αὐτοὶ, ἔτοιμοι πάντοτε νὰ συναγω-
 νισθῶσιν, ἀν' ἡ ἀνάγκη τῆς κοινῆς σωτηρίας ἤθελεν ἀπακτιῆσαι καὶ
 τοὺς βραχίονας των, καὶ ἐντοσοῦτω μὴ ἀναγνωρίζοντες τὴν Κυ-
 βέρνησιν τῶν εἰκοσιτρῶν βουλευτῶν τῆς ἀγγλικῆς φρατρίας, δὲν δι-
 δουσιν ἀνρῶσιν ἠνωμένοι δὲ μετὰ τὸν Ζαΐτην καὶ τὸν Λόντον, εἶναι
 διατεθειμένοι νὰ συμπράξωσι μετὰ αὐτοὺς ἐν δέοντι, θεωροῦντες
 ὅτι, οἱ συνιστῶντες τὴν Κυβερνησιν αὐτὴν ἔχουσι κακοὺς σκοποὺς
 διὰ τοὺς Πελοποννησίους· μὲν ὁ Σωτήριος Χαραλάμπους, με-
 ταβάς εἰς τὸ Ναύκλιον, θὰ ἠσυχάσει εἰς τὰ ἴδια· καὶ τούτου τοῦ
 ἀγαθοῦ ἀνδρὸς τὸ παράδειγμα ἦτιον ἀνάγκη ν' ἀκολουθήσωσι καὶ
 οἱ ἄλλοι ἀνιπολιτευόμενοι διὰ νὰ φυλαχθῆ ἡ δμόνοια εἰς τὴν
 Ἑλλάδα. Ἡ Κυβέρνησις ἔλαβε συγχρόνως φροντίδα καὶ διὰ τὴν
 πολιορκίαν Μ.θῶνης καὶ Κορώνης, καὶ διέταξε τὸν Δ. Μούρζινον,
 Παπατιχώρη, Μητροπέτροβαν, Ἀθανασούλην καὶ Γαλάνην Κου-
 μουντουρῆκην, Π. Γιατροῖκον, Ἰω. Ν. Καράκκυλον, Γ. Γιατράκον,
 Ντισιανετίκην, Βοϊδῆν, Νικήτιαν Δακτιν, Κεφάλαν καὶ ἄλλους νὰ
 πολιορκήσωσι τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς ἐπολιώρησαν. Οἱ Μοθωναῖοι
 Τούρκοι ἐξήρχοντο ἀπὸ τὸ φρούριον, εἰς τοὺς ἀμπελώνας καὶ κήπους
 εἰς τὰ πέριξ καὶ συνέλεγον καρπούς. Ὅθεν ἐξῆλθον ἐπὶ τούτω καὶ τὴν
 26 αὐγούστου οἱ ὁ Ἕλληνας ἐνεδρευσάντες, αἴφνης ἐπέπεσον κατ'
 αὐτῶν, καὶ ἐφόρευσάν τινας, καὶ ἐζώρησαν καὶ ἐπλήγωσαν ἄλλους·
 ὅθεν οἱ πολιορκημένοι θὰ παύσωσιν ἐφεξῆς τοῦ νὰ ἐξέρχωνται.

Εἰς τὴν Ἀμπλικίην, ἔστιν μεταξύ Σαλλῶνων καὶ Γραβιάς, εὐρί-
 σκετο ὁ Νάκος Πανοριᾶς μ' ἑξακοσίους στρατιώτας ἐκ τῶν ἐγκα-
 τοίκων. Εἰς τὸ στρατόπεδον ἐκεῖνο εἶχον συρρέουσι ὅ, τε Γιώργης

Δράκος, Γιώτης Δαγγλις, Διαμάντης Ζέρβας και Πεφραϊδής με διακοσίους πενήντα Σουλιώτας, διὰ τὰ συμπολεμήσωσιν, ἠνωμένοι μετὸν Μητσιοκοντογιάννην, Σκαλτσοδήμον καὶ Ἀνδρέαν Σιοφάκαν ἐναντίον τοῦ Δερβίςπασια, ὅστις εἶχε φθάσει τὴν 14 Ἰουνίου εἰς τὸ Ζητοῦνι, καὶ μέλλων νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν ἀνατολ. Ἑλλάδα, εἶχε πρῶτιστον σκοπὸν, ὡς ἐπληροφορήθησαν, νὰ προσβάλῃ τὰ Σάλωνα. Οἱ Σουλιῶται οὗτοι ὀπλαρχηγοὶ παραιτήσαντες τὸν Μαυροκορδάτον, διότι ἠθέλησε νὰ διαιρέσῃ τὸ σῶμα τῶν Σουλιωτῶν εἰς δύο μέρη, τῶν ὁποίων τὸ ἓν νὰ διοικῆται ἀπὸ τὸν Κῶστα Μπότζαρη, καὶ τὸ ἕτερον ἀπὸ τὸν Κίτσον Ντσιαβέλι, ἐν ᾧ αὐτοὶ τοὺς ἐθεώρουν ὡς ὑποδεστέρους των εἶχον ἐνωθῆ μετὸν Ἀνδρέαν Ἴτσον. Αὐτοὶ ὑπερασπίζοντες καὶ τὸν Καραϊσκάκη, ὡς συκοφαντηθέντα, ἀπῆρχοντο εἰς βοήθειάν του, ὅτε ἦτον ἀποκλεισμένος εἰς τι μοναστήριον, κείμενον κατὰ τ' Ἀγραφα, ἀπὸ τὸν Ν. Στουριάρην καὶ τὸν Ἰω. Ράγγον, οἵτινες εἶχον συμμαχίαν καὶ μὴ ἀπὸ τὸν Τούρκον Σουλταε Κόρτσι, διὰ τὰ ἔμπορέσῃ νὰ τὸν καταστρέψωσι, καὶ τότε ἐξορηγῆσαι ἐκεῖνος, ἂν καὶ ἄβρωστος, διέβη ἀναμέσον τῶν ἀποκλειστικῶν, ἀποχωρεῖ ἀμυνόμενος μετὸς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του στρατιώτας, ἐνώνεται μετὸς ὑπερσπιστίας του, καὶ διαβὰς ἀπὸ τὸ Μακρυλάμπι, ἀπὸ τὸν Ἀνδρέαν Ἴτσου, Μητσιοκοντογιάννην καὶ Ἀἴμον Σκαλτσᾶν συστατικὰ ἐπιφέρων, ἀπέρχεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἣ ὁποία τὸν ἀπέδωκε δικαιοσύνην, συνηγορούσης καὶ τῆς βουλῆς, καὶ ἰδίως τοῦ ἀντιπροέδρου Βρεσθίνης, ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ τὸν διετάξε νὰ στρατεύσῃ εἰς τὰ Σάλωνα, νὰ συναγωνισθῆ συνήλθε, ἄρα καὶ ὁ Καραϊσκάκης εἰς ἐκεῖνο τὸ στρατιόπεδον. Ὁ Ντσιαβέλλας ἐπανελθὼν εἰς τὰ Γροιλζώνια, γράφει πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τὴν 10 τοῦ αὐτοῦ Ἰουλίου: «Ὑπενόθα ἐπληροφορήθην ὅτι ἐπληροσίζον εἰ ἔχθροί εἰς τὰ Σάλωνα· εἶδον τὸν κίνδυνον τῆς πατρίδος καὶ τὴν ἀπελπισίαν τῶν ἀδυνάτων, καὶ ἀπεράσιμα νὰ ὑπάγω αὐτὸς ἐγὼ ἐναντίον των, ἐπειδὴ εἰς τοιαύτας περιστάσεις θέλω πάντοτε νὰ εὐρίσκωμι αὐτοπροσώπως εἰς τὸν πόλεμον, διὰ νὰ μὴ με τύπη ἢ συνειδητὸς ὅτι διὰ παραμικρὰν μου ἀμέλειαν συνείη τι ἀπευκαταῖον. Λοιπὸν ὑπάγω μόνος μου εἰς Σάλωνα, ὅπου ἡ παρουσία μου θὰ κάμει ἄλλην ἐνέργειαν, καὶ αὐτὸσε ἔρχεται ὁ ἀδελφός μου Νικόλας μετὸν Λαμπροβέικον, καὶ τοῦ συνι-

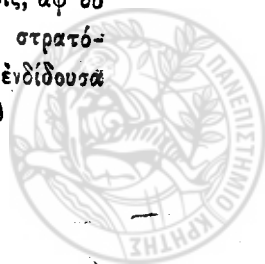
«σιῶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἢ ἀκούσῃ ὁ, τι θὰ παραστήσῃσι. Ταύτην ὥραν ἔμαθον ὅτι οἱ Ἕλληνες ἠττήθησαν εἰς Μακροκάμπι ἀπὸ τοῦ Τούρκου· ὅθεν ὑπάγω πρῶτον ἐκεῖτε, καὶ ἂν δὲν εἶναι ἀνάγκη, τότε ὑπάγω εἰς τὰ Σάλωνα.» Τὴν 15 γράφει ἀπὸ Ἀμπλιανῆ: «Οἱ Λοιδωρικῶται δὲν εἶχον ἀνάγκην βοήθειας, καὶ ἐγὼ ἔφθασα ἐδῶ καὶ ἠνώθη μετὰ τῶν ἄλλων τὴν 13 τοῦ περὶντος.»

Ὁ Δερβίσπασιας, φθάσας ἐπὶ κεφαλῆς δώδεκα χιλιάδων Τούρκων εἰς τὰς Θερμοκύλας, αὐτὸς μὲν στρατοπεδεύει αὐτόθι μὲ δύω χιλιάδας καὶ πεντακοσίους πεζοὺς τε καὶ ἵππεις, διὰ νὰ φυλάξῃ ἐλευθέραν τὴν διόδον. Οἱ δὲ ὑπὸ τὰς διαταγὰς του διατέλουντες Μπερκόφτζαλης καὶ Ἀμπάζπασιας μὲ τὰ λοιπὰ στρατεύματα προχωρήσαντες ἐστρατοπέδευσα τὴν 6 τοῦ Ἰουλίου εἰς τὸ πανδοχεῖον τῆς Γραβιάς. Ἐκ τῶν προηγηθέντων ὡς χιλιοὶ πεντακόσιοι Τούρκοι εἶχον στρατοπεδεύσει εἰς τὴν Νεάν Πάτραν, καὶ ὀρμήσαντες εἰς τὰ Βλαχοχώρια, εἶχον αἰχμαλωτίσει ἕως τριακοσίας οἰκογενεῖας χριστιανικὰς· ἔθεν ὁ Μητσοικοντογιάννης, ὁ Σκαλτσοδήμος καὶ ὁ Σιαφάκας ἐκινήθησαν κατ' αὐτῶν ἐν καιρῷ νεκτὸς, τοὺς ἐκτύπησαν, ἐρόνευσάν τινας καὶ ἠλευθέρωσάν τοὺς αἰχμαλώτους· τὴν 8 Ἰουλίου εἶχον κινηθῆ ἕως ἑξ' χιλιάδες εἰς Λοιδωρικὶ κατὰ τοῦ Σκαλτσοδήμου, καὶ ἐπειδὴ εἶχε στείλει οὗτος πολλοὺς ἐκ τῶν στρατιωτῶν του εἰς βοήθειαν τοῦ Νάκου Πανοριᾶ εἰς τὰ Σάλωνα, ἔδραμε νὰ συμπληρήσῃ με αὐτὸν ὁ Σιαφάκας· ὤρμησαν λοιπὸν οἱ Τούρκοι τρεῖς ἐναντίον των καὶ τοὺς ἐξετόπισαν ἀπὸ τὰς θέσεις των· τὴν τετάρτην φορὰν ὁμοῦς ἀπεκρούθησαν καὶ ἔφυγον, ἀφ' οὗ ἐφρονεύθησάν τινες ἐξ αὐτῶν καὶ ἐπληρώθησαν· ἀλλ' ὁ κύριος σκοπὸς τούτων ἦτο νὰ πάρωσι πρὸς βλάστην διὰ ζωοτροφίαν καὶ ἐπῆραν ἀρκετὰ, καθὼς καὶ ἄλογα. Τὴν δὲ 14 ἐκινήθησαν πανὶ στρατεῖᾳ κατὰ τῶν εἰς Ἀμπλιανῆ Ἑλλήνων, ἔχοντες καὶ δύω πυροβόλα, καὶ ἤρχισαν νὰ τοὺς πολεμῶσι μ' ὄλην τὴν λύσσαν ἀπὸ τὴν 9 ὥραν ἕως τὴν 6 μ. μ. Οἱ δὲ Ἕλληνες ἕως τρεῖς χιλιάδες ὅλοι, τοὺς ἀντέκρουον καρτεροφύχως, καὶ τρεῖς ὀρμήσαντας ἐναντίον των, τρεῖς τοὺς ἔτρεψαν εἰς τὰ ὀπίσω, σπείραντες εἰς αὐτοὺς τὸν θάνατον. Ἐν ᾧ δ' ἐξηκολούθουν ἀντιπολεμοῦντες, φθάνουσι πρὸς τὸ ἑσπέρας εἰς βοήθειάν των ἕως διακόσιοι Σαλωνῖται καὶ

τοῦτο ἐπρόξενεν ἀταξίαν ὁπωσούν εἰς τοὺς Τούρκους: Τότε δὴ ὤρμησεν ὁ Νισιαβέλλας, πρῶτος κατόπιν ὤρμησεν καὶ οἱ ἄλλοι Σουλιῶται, καὶ ἐπομένως ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἀρ' ὅλας τὰς θέσεις των, τοὺς ἐκτύπησαν, τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, τοὺς κατεδίωξαν φεύγοντας ἕως εἰς τὸ πεδίον τῆς Γραβιάς, καὶ ἔστειλαν εἰς τὸν Ἄδην ὑπὲρ τοῦ πεντακοσίου, ἐξ ὧν οὐκ ὀλίγοι ἔπεσον ἀπὸ τοὺς βράχους καὶ ἐφρονεύθησαν, διὰ νὰ μὴ κέσωσιν αἰχμάλωτοι, καὶ πολλοὶ κατεκρημνίσθησαν καὶ ἔμειναν εἰς τὸν τόπον ἄλλοι τετραυματισμένοι καὶ ἄλλοι νεκροὶ ἐν ᾧ κατεδίωκοντο, καὶ κατεπατοῦντο ἀπὸ τοὺς ἵπποις, καὶ παρηγκωνίζοντο, καὶ προσωθοῦντο συναλλήλως, διὰ νὰ ἀμπερέσωσι νὰ σωθῶσι φεύγοντες. Ἐπληρώθησαν δὲ πολὺ πλείοτεροι, καὶ ἐζωγράφησαν οὐκ ὀλίγοι αἰχμάλωτοι ἔπεσον δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ Ἑλληνος δύο καὶ ἐπληρώθησαν τρεῖς τέσσαρες οἱ δὲ νικηταὶ ἐπῆραν τὰ πυροβόλα τῶν Τούρκων, πολλὰς σημαίας καὶ ὄπλα, καὶ ἀρσενικάς, καὶ χρήματα, καὶ τὸν ἵππὸν τοῦ Πασῆ καὶ μίαν σκηνήν, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὰς θέσεις των. Ἐτοιμάζοντο δὲ νὰ κτυπήσωσι καὶ πάλιν τοὺς Τούρκους, οἱ ὅποιοι διακείμενοι εἰς Γραβίαν, περιέμενον καὶ ἄλλα Τουρκαλβανῶν στρατεύματα βοήθειαν. Ἐντροσούτω κατὰ μεσοῦντα τὸν αὐγουστον ὁ Λαμπροβέικος μ' ἄλλους Σουλιώτας ἐπέρασαν νυκτὸς εἰς τὰ Καλύβιτ μίαν ὥραν ἐξω τοῦ Ζητουνίου, ὤρμησεν εἰς τὰς σκηνὰς τῶν Τούρκων, ἐφόνευσαν ὑπὲρ τοὺς πενήντα, ἐπλήρωσαν πλείους τερούς καὶ ἔφασαν οὐκ ὀλίγα λάφυρα, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν θέσιν των.

Πρὶν εἰσθάλει εἰς τὴν ἀνατολ. Ἑλλάδα ὁ Δερβίσπασιας, εἶχε διατάξει τὸν Ἡμερβιῶντι νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν δυτικὴν, καὶ νὰ προχωρήσῃ εἰς Ναύπακτον, ὅπου νὰ τὸν περιμείνῃ, ἐρχόμενον διὰ τῶν Σαλωνῶν καὶ Λοιδωρικίου, νὰ ἐνωθῇ με' αὐτόν, καὶ νὰ κινηθῶσι τότε ὁμοῦ, καὶ ἀρ' οὐ ἤθελον ὑποτάξαι τὴν στερεάν Ἑλλάδα, τότε νὰ ὀρμήσωσι με' ἠνωμένας δυνάμεις εἰς τὴν Χερσόνησον. Ἀλλ' ὁ μὲν Δερβίσπασιας δὲν προχωρεῖ διὰ ν' ἀπέλθῃ εἰς Ναύπακτον. Ὁ δὲ Ἡμερβιῶντις ἐκίνησεν ἐπὶ κεφαλῆς πέντε χιλιάδων Τουρκαλβανῶν διὰ τὸν Βάλτον. Ἡ κυβέρνησις, ἀφ' οὗ ἔλαβε μέτρα νὰ συστήσῃ καὶ εἰς τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα στρατόπεδα, ἔχοντα ἕκαστον τὸν πολεμικὸν ἀρχηγόν του, ἐνδίδουσα

Ἀπομν. Σπηλ. Τόμ. Β'.

καὶ εἰς τὰς εἰσηγήσεις τοῦ Κωλέτιου, ὅστις φοβούμενος μὴ ὁ Μαυροκορδάτος λάβει ἐπιβροτὴν μεγάλην καὶ δύναμιν εἰς τὴν 'Ρούμελην, τὸν θεωρεῖ ἀναγκαῖον εἰς τὴν Γ. Γραμματείαν, τὴν 15 τοῦ 'Ιουλίου τὸν μετακαλεῖ, καί: «Ἐπειδὴ, τὸν λέγει, ἡ »Κυβέρνησις δὲν νομίζει τὸσον ἀναγκαίαν τὴν διατριβὴν σας αὐ- »τόθι ὡς γενικὸς διευθυντὴς τῆς δυτ. 'Ελλάδος, σὰς διατάττει »νὰ ἔλθετε ὅτι τάχιστα ἐνταῦθα, διὰ ν' ἀναδεχθῆτε τὴν Γ. Γραμ- »ματείαν. Ἡ ἀπίδειξις, τὴν ὁποίαν ἔλαβε τὸ ἔθνος τῶν πρὸς »αὐτὸ πιστῶν καὶ λαμπρῶν ἐκδουλεύσεών σας, ἡ πεποιθήσις τὴν »ὁποίαν ἔχει εἰς τὴν καθαρὰν ἀρετὴν σας καὶ πολλὴν ἰκανότητά »σας, δὲν ἀφίνουσι δισταγμὸν ὅτι θὰ δράμετε εὐθὺς ν' ἀναλάβετε »τὰ χρέη σας. Ἡ Κυβέρνησις, βεβαία ὅτι θὰ ὠφελήσετε μεγάλως »τὴν πατρίδα, ἐπιθυμεῖ νὰ ἔλθετε ὅτι τάχιστα ἐνταῦθα.» Ἡ Κυβέρνησις προβάλλεται τὴν ἀνάγκην τῆς παρουσίας του εἰς τὴν καθέδραν διὰ τὴν ὠφέλειαν τῆς πατρίδος, διὰ νὰ τὸν καταστήσῃ προθυμότερον εἰς τὸ νὰ δράμῃ εἰς τὴν Γ. Γραμματείαν. Ἄλλ' ὁ Μαυροκορδάτος δὲν βλέπει τὴν ὠφέλειαν τῆς πατρίδος εἰμὴ εἰς τὴν ἐκστρατείαν, καὶ διορίσας ἐπιτροπὴν, συγκειμένην ἀπὸ τὸν Γ. Πραϊδῆν, τὸν Ἰω. Τριχοῦπην (καὶ τοῦτου ἀποθανόντος μετὰ δύο ἡμέρας), τὸν Μαΐερ, συντάκτην τῶν 'Ελληνικῶν Χρονικῶν, καὶ τὸν Τ. Μαγγίναν, νὰ διοικῆ ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ εἰς τὴν ἀπουσίαν του τὴν δυτ. 'Ελλάδα, προμηθεύουσα τ' ἀναγκαῖα εἰς τὰ στρατεύματα, ἐξεκίνησε τὴν 28 ἁμοῦ μὲ τὸν Ἀλέξιον Βλαχόπουλον διὰ τὸ μοναστήριον Λιγοβιζίου, ὅπου εἶχε προσδιωρισμένον τὸ γενικὸν στρατόπεδον. Καὶ ἰδοὺ πάλιν ὁ Μαυροκορδάτος καὶ τὸ 1824, ὡς καὶ τὸ 1822, στρατεύεται ἔχων ἴσως καὶ πάλιν ἐλπίδας νὰ κατορθώσῃ ἤδη ὅ,τι δὲν ἠδυνήθη νὰ κατορθώσῃ τότε, καὶ μάλιστα διότι ἔχει ἐλπίδας νὰ ληφθῆ καὶ τρίτον δάνειον ἀπὸ τοῦς Ἄγγλους. Ὁ δὲ Βλαχόπουλος διορίζεται ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν νὰ συμ-κράτῃ μὲ αὐτὸν, ὡς ἐπιτηρητὴς τοῦ στρατιωτικοῦ, καὶ εἰς ἀπουσίαν του νὰ διατάττῃ αὐτὸς τὰ τῆς ἐκστρατείας. Ὁ Ὁμερβριώνης ἀπέβη εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Ἀμβρακίας· ὁ δὲ Ἀνδρέας Ἰπκου, ὁ Ράγγος καὶ ὁ Σπδήμας κινήθητες ἐναντίον του κατὰ τὸ μέρος τῆς Ἀγρια-πιδιάς, τὸν ἔτρεψαν εἰς φυγὴν καὶ τὴν κατεδίωξαν εἰς τὸν Καραθαν-σαρᾶ ὁ Ἀναγ. Καραγιαννᾶκης στέλλει κατ' αὐτοῦ ἀποσπάσματα

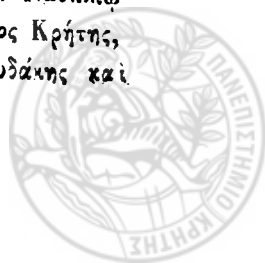
καὶ τὸν ἐνοχλεῖ ῥαδιακόπως. Ὁ δὲ Τσιόγγας ἀφήνει εἰς τὸν Ἀετόν, ὅπου ἦτον ἐστρατοπεδευμένος, τὸν Δημοτσάλιον μὲ πεντακοσίους, κινεῖται ἐπὶ κεφαλῆς τριακοσίων, καὶ τὸν προξενεῖ παντοτεινὴν ἀνησυχίαν καὶ φόβον, καταπολεμῶν αὐτὸν ἀκροβολιστικῶς. Ἐν τούτῳ Τούρκοι τινὲς ἰππεῖς, ἐπέδραμον νυκτὸς ἕως εἰς τὸ Βραχῶρι, καὶ ἐφόνησαν καὶ ἤχμαλώτισαν ὡς πενήντα Χριστιανούς, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὸ στρατόπεδόν των· ἐπιδραμόντες δὲ καὶ ἐκ τῶν Ἑλλήνων ὁ Στουρνάρης, ὁ Ράγγος, ὁ Σαδήμας καὶ ὁ Λιακατᾶς εἰς τὴν Ἡπειρον, διὰ τὴν ἀντιπερισπᾶσιν τὸν Ὀμερβριῶν. ἐπροξένησαν φόβον μέγαν εἰς τοὺς ἐγκατοίκους Τούρκους, ἀνεστάτωσαν δὲ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἄρτης, τοὺς ἐκτύπησαν καὶ τοὺς κατετρόπωσαν. Ὁ δὲ Ράγγος γράφων τότε πρὸς τοὺς ἐν Ἄρτῃ, τοὺς προσκαλεῖ νὰ τὸν στείλωσι τροφὰς καὶ νὰ υπάγωσιν εἰς αὐτὸν νὰ προσκυνήσωσι, διὰ νὰ τοὺς φυλάξῃ ἀπὸ τὴν ὀργὴν τῶν Ἑλλήνων. Ἀφ' ἐτέρου ὁ Λιακατᾶς ἐπιδραμὼν εἰς Γόττισταν, καὶ ἐνωθεὶς μὲ τοὺς ἐγκατοίκους ὅσους λαβόντας τὰ ὄπλα Χριστιανούς, τοὺς ἐκτύπησε, τοὺς κατεδίωξε καὶ ἤχμαλώτισέ τινας, ὥστε φοβηθέντες οἱ κάτοικοι τῶν Ἰωννίων Τούρκοι, ἐπεκαλέσθησαν εἰς βοήθειάν των τοὺς Ἀλβανούς τῆς Τσιαμουριάς. Ὅθεν ὁ Ὀμερβριῶνης, βλέπων ὅτι δὲν εὐδοκίμει οὔτε αὐτὸς εἰς τὴν δυτικὴν, οὔτε ὁ ἀνώτερός του εἰς τὴν ἀνατολ. Ἑλλάδα, ἤθελεν ἀποχωρῆσαι εἰς τὰ ἴδια, ἐὰν δὲν ἐφοβεῖτο ἀπὸ αὐτόν.

Ἡ βοήθεια, τὴν ὁποίαν περιέμενον ὁ Βερκόφτσιαλης εἶχε φθάσει καὶ συνέκειτο ἀπὸ τέσσαρας χιλιάδας Τουρκαλβανούς, διοικουμένους ἀπὸ τὸν Τσελιοπίτσαρην. Τὴν 13 Σεπτεμβρίου ἀπεφασίσθη οἱ μὲν τῶν ὀπλαρχηγῶν, ὁ Γ. Δράκος, Γιώτης Δαγγλῆς, Νάκος Πανοριᾶς, Κωνσταντῖνος Καλύβας καὶ Περραϊδός, νὰ κινήσῃν ἐναντίον τῶν Τούρκων διὰ νὰ τοὺς ἐρεθίσωσιν, ἐν ᾧ οὗτοι ἐφάνετο ὅτι δὲν ἤθελον νὰ πολεμήσωσιν. Ὁ δὲ Σκαλτσοδήμος καὶ Τούσιας Ζέρβας νὰ φυλάττωσι τὸ στρατόπεδον μὲ τὰ κλειότερα στρατεύματα. Ὅθεν τὴν 14 ἐκίνησαν καὶ ἐφθασαν εἰς τὸ χωρίον Βόργιαννην, μίαν ὥραν ἀπέχον ἀπὸ τὸ Τουρκικὸν στρατόπεδον. Τὴν 3 ὥραν τῆς ἐπιούσης ὁ Δράκος μὲ τὸν Γχιόκαν Χορμολίτην κατέλαβον τὸν πλησιέστερον πρὸς τοὺς ἔχθρους λόφον μὲ ἑκατὸν τριάντα στρατιώτας. Ὁ δὲ Δαγγλῆς καὶ Πανοριᾶς τὴν

λεγομένη, Σκάλαν μ' ἐξήντα· τὸν δὲ δευτέρον λόρον ἄνωθεν τοῦ Δράκου ὁ Καλύβας καὶ Περῆραιβός μ' ἑκατόν· ὁ δὲ Καραϊσκάκης τὸν Προφήτην Ἠλίαν ἂν καὶ ἀσθενῶν. Ὡς σκράντα Ἕλληνες ἐπλησίασαν εἰς τὸ Τούρκικόν στρατιόπεδον, καὶ τουφεκίζοντες, προεκάλουν τοὺς Τούρκους εἰς μάχην. Ὁ δὲ Τσαλιό-πίτσαρης, θαρβῶν εἰς τοὺς Ἀλβανούς του, προὔβαλε τὸν ἀρχηγὸν νὰ δώσῃ εἰς μόνους τοὺς Ἀλβανούς τὴν ἄδειαν νὰ πολεμήσωσι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὅπου καὶ ἔγεινεν. Ὁμνησαν λοιπὸν ὡς χίλιοι ἐκλεκτοὶ στρατιῶται κατὰ τῶν ἑλληνικῶν ὀχυρωμάτων, καὶ οἱ πλειότεροι ἐπολιόρησαν τὸν Δράκον· μαχομένοι δ' ἀτυχερίτως πλειότεροι μὲ πολλὴν θρασύτητα πρὸς ὀλίγους, ἦσαν ἐγγὺς νὰ τρέψωσι τὴν πλάστιγγα τῆς νίκης πρὸς τὸ μέρος των. Ἡ μάχη διήρκεσεν ὑπὲρ τὰς τέσσαρας ὥρας, καὶ οἱ Ἕλληνες δὲν βλέπουσιν ἄλλοῦ τὴν σωτηρίαν ἑαυτῶν εἰμὴ εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ νὰ νικήσωσιν ἢ ν' ἀποθάνωσιν· ὅθεν σπασάμενοι τὰ ξίφη προηγουμένου τοῦ Δράκου ἐπέπεσαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ τότε οἱ μὲν Ἀλβανοὶ ἐτρέπησαν εἰς φυγὴν, καὶ καταδιώχθησαν ἕως τῶν σπηλαίων των· οἱ δὲ ἄλλοι Τούρκοι, ὡς ἂν εἰ ἐξεδικοῦντο, τοὺς ἐκύταζον φεύγοντας, καὶ ἕμενον ἥσυχοι. Ἐφρονεύθησαν δὲ εἰς αὐτὴν τὴν μάχην ὑπὲρ τοὺς εἴκοσι καὶ ἐπληρώθησαν πολλοὶ Τουρκαλβανοί. Ἐπεσον καὶ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας καὶ ἐπληρώθησαν ἑνδεκαμεταξὺ δὲ τῶν πετόντων ἦτο καὶ ὁ Γκιόκας Χορμωβίτης, ἀξιωματικὸς τοῦ Καραϊσκάκη, ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ καταπολεμεῖτο πρὸ ὀλίγου ἀπὸ τὸν Μυρσοκρηδίου ὡς πρὸ δότης, καταπολεμῆ τοὺς Τούρκους, πιστὸς ὡς εἰς τὴν θρησκείαν του καὶ εἰς τὴν πατρίδα του. Ὁ Γεώργιος Δουβουινιώτης ἦτον εἰς Σουβάλαν μὲ τριακοσίους· ἐκίνησαν δὲ ὡς τέσσαρες χιλιάδες Τούρκοι μὲ σκοπὸν νὰ περάσωσιν ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο, καὶ διὰ τῶν κορυφῶν τοῦ Πορνισσοῦ νὰ εἰσχωρήσωσιν εἰς τὰ Σάλωνα, καὶ τοὺς προσβάλλει καὶ δὲν τοὺς ἀφήνει νὰ διαβῶσιν· ἔφθασαν ἐν τοσούτῳ ὁ Χαλμοῦκος, ὁ Κομνάς καὶ ἄλλοι Ἕλληνες εἰς βοήθειάν του ἀπὸ τὰ Σάλωνα, καὶ μάχονται ὁμοῦ μὲ αὐτόν, καὶ τρέπουσι τοὺς ἐχθρούς εἰς τὰ ὀπίσω· ἐφόνευσαν δὲ καὶ ἐζώγησαν περὶ τοὺς τριακοσίους. Μετ' αὐτὰς τὰς μάχας οἱ Τούρκοι αἰφνης τὴν 7 ὀκτωβρίου ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὴν Γραβιὰν ἐν καιρῷ νυκτός, καὶ ἔφθασαν εἰς τὰς Θερ-

μπούλας, ὅθεν μετ' ὀλίγον ἐφυγον, καὶ ἐχθρικῶς εἰσβαλόντες εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἐλεηλάτησαν τὴν χώραν. Ἐκτὸς δ' ὀλίγων τινῶν, οἷτινες ἔμειναν εἰς τὸ Ζητοῦνι καὶ εἰς τὴν Ἀρίσσαν, δισκορπίσθησαν εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἡ ἀνατολ. Ἑλλάς ἔμεινεν ἐλευθέρα. Ἐπομένως ἀπεχώρησε τὴν 6 νοεμβρίου καὶ ὁ Ὁκτωβριῶν ἀπὸ τὸν Καρθανσαρᾶν, φεύγων ἀπὸ τὴν δυτ. Ἑλλάδα. Ἄλλὰ διαβάς ἀπὸ τὸ Μακρυνόρος, ὅπου ἦταν διωρισμένα στρατεύματα τοῦ Ἀνδρέα Ἰσκου νὰ φυλάττωσι, δὲν ἐδοκίμησαν οὐδ' ἐνὸς τουφεκίου βολὴν, διότι δὲν ὑπῆρχον ἐκεῖ στρατιῶται. Πολὺ προτιήτερα ὅμως ἐφυγεν, ἀσθενήσας ὁ Μαυροκορδάτος, ἀπὸ τὸ Ἀιλιόβιτσι, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Αἰτωλικόν. Ἐν τσοῦτω ἄπασα ἡ σιερεᾶ Ἑλλάς ἔμεινεν ἐλευθέρη ἀπὸ τὴν παρουσίαν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ εἰς παντελῆ ἡσυχίαν ἐπὶ τοῦ παρόντος. Ἡσραλίση δὲ καὶ τὸ Ξηρόμερον ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν ἐν Νέα Πάτρα ἐχθρῶν, διότι οἱ Ἕλληνες ἐδίωξαν τοὺς Τούρκους καὶ ἀπὸ τὸ χωρίον Μαυρίλου, γενομένης συνθήκης μεταξὺ τῶν κολιορχούντων αὐτοῦ, Ζηχαρίου Γιολλάση καὶ Ν. Κοντογιάννη καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ των Ἀσλανάκη. Τὴν 10 τοῦ Σεπτεμβρίου ἡ Κυβέρνησις διέταξεν ὅλους τοὺς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Σαλώνων ὀπλαρχηγούς, νὰ μένωσι ἐκεῖ, διὰ νὰ χρησιμεύσωσι, ἂν ὁ Ἰμπερχίμπασιας ἤθελε φθάσει καὶ κίμει ἀπόδοσι στρατευμάτων εἰς τὴν Πελοπόννησον. Τὴν 10 ὀκτωβρίου ὁ Γ. Ἀράκος καὶ ἄλλοι μετ' αὐτοῦ ὀπλαρχηγοὶ τῆς ἀνατ. Ἑλλ. καὶ Σουλιῶται ἀναφέρουσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅτι ὁ καιρὸς ἦτον ἀρμόδιος νὰ ἐκστρατεύσωσι εἰς Θεσσαλίαν, ὅτε ὁ χειμῶν, ἡ δειλία τῶν Τούρκων καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν Θεσσαλῶν νὰ λάβωσι τὰ ὄπλα κατὰ τῆς Ἰουρναῖας ἠγγυῶντο τὴν ἐπιτυχίαν. Τῆς προσεκάλου δὲ νὰ στείλῃ πολεμερόδια καὶ τροφὰς εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον, καὶ νὰ διατάξῃ τοὺς ἀρχηγούς τῆς εερ. Ἑλλάδος νὰ κινηθῶσιν ὅλοι εἰς τὴν Θεσσαλίαν ὑπὸ ποινήν διαγραφῆς ἀπὸ τοὺς στρατιωτικοὺς καταλόγους εἰς περίπτωσιν ἀπειθείας. Ἄλλ' ἡ Κυβέρνησις θὰ τοὺς προσκαλέσει μετ' οὐ πολὺ ἅπαντας εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, διὰ νὰ ὑποσηριζῶσι τοὺς ὁποίους αὐτῇ αὕτη καταπατεῖ νόμους.

Τὴν 2 τοῦ αὐτοῦ ὀκτωβρίου ἀναφέρουσιν καὶ οἱ ἐν Ναυπλίῳ εὐρισκόμενοι Κρήτες Κριτοδουλίδης, Δ. Πρωτοσόγκελλος Κρήτης, Β. Χάλης, Μ. Περάκης, Γ. Πίπος, Ἀστρινός, Ζερβουδάκης καὶ

ἄλλοι ἄπὲρ τοὺς ἐξήντα ὅτι οἱ Τούρκοι τῆς Κρήτης ἐπεχείρησαν νὰ σφάζωσι τοὺς Χριστιανούς, καὶ συναχθέντες εἰς Ἀποκώρινα ἀπὸ Ῥεθύμνην καὶ Κυδωνίαν ἕως δύο χιλιάδες, ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Χουσεήνμπεην τὴν ἄδειαν νὰ θανατώσωσι δώδεκα χιλιάδας διὰ τὸν φόβον μὴ ἐνωθῶσι μετὰ τοὺς ἐκ Πελοποννήσου ἐπανελευσόμενους καὶ τοὺς πολεμῶσι. Ὁ δὲ Χουσεήνμπεης ἀνέβαλε τὸ πρᾶγμα ἕως οὗ λάβει ἀπόκρισιν γράψας τὸν Μεχμέταλην· πλὴν ὑπεσχέθη νὰ συναῖξη πάλιν τὰ ὄπλα ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς. Προσκαλεῖ δ' ἀπανταχόθεν πολλοὺς, ζητεῖ ὄπλα, καὶ λέγοντας ὅτι δὲν ἔχουσι, τοὺς δέρει ἀτλεῶς εἰς τρόπον ὅτι πολλοὶ ἀποθνήσκουσι δερόμενοι. Πολλὰ δὲ παληκάρια ἀπαγχονίζει ἐπὶ μυρίασι συκοφαντίαις. Ἐπομένως θ' ἀπολεσθῶσι πολλοὶ Χριστιανοί, ἂν δὲν προφθάσωσιν εἰς βοήθειάν των οἱ ἐκ Πελοποννήσου ὀπλαρχηγοὶ καὶ στρατιῶται. Διὰ τοῦτο παρακαλοῦσι τὴν Κυβέρνησιν νὰ τοὺς βοηθήσῃ χρηματικῶς ὡποσωῦν, διὰ νὰ ἐκστρατεύσωσιν εἰς τὴν Κρήτην, ὅθεν, λέγουσι, δὲν ἤθελον ἀναχωρήσει, ἂν ὁ ἀρμοστής δὲν τοὺς ἐβεβαίονεν ὅτι, φθάσαντας εἰς τὴν καθέδραν, ἤθελε τοὺς βοηθήσει ἡ Κυβέρνησις, διὰ νὰ ἐπιστρέψωσι φέροντες τ' ἀναγκαῖα διὰ τὸν πόλεμον εἰς τοὺς ἀδελφούς των· Ἄλλ' ἡ Κυβέρνησις θὰ τοὺς προσκαλέσει καὶ τούτους εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ἀντὶ νὰ τοὺς στείλῃ νὰ πολεμήσωσι τοὺς Τούρκους ἀπειλοῦντας νὰ σφάζωσι τοὺς Χριστιανούς.

Καὶ αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ἦσαν διωργανισμένοι οἱ κάτοικοι Πρεβεζῆς, Λάμαρης καὶ Λαχιᾶς νὰ λάβωσι τὰ ὄπλα κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ ἦσαν διωρισμένοι πολλοὶ ἔνοπλοι μισθωτοὶ εἰς τὴν Πρέβεζαν, οἱ ὅποιοι ἤθελον καταστράξει τοὺς Τούρκους ὅσοι εὐρίσκοντο εἰς ἐκεῖνο τὸ φρούριον, ἅμ' ἀφοῦ ἤθελε δοθῆ τὸ σημεῖον τῆς ἐπιθέσεως. Φιλοπάτριδές τινες ἐκ τῶν κατοίκων ἐκείνων τῶν μερῶν εἶχον ἠτοιμασμένα τὰ πάντα νὰ γείνη τὸ κίνημα ἅμ' ἀφ' οὗ ἤθελον φανῆ εἰς τὰ παράλια τῆς Ῥιναῖης πέντε ἕξ ἑλληρικὰ πολεμικὰ πλοῖα, νὰ τοὺς συνδράμωσιν ἀπὸ τὴν θάλασσαν, καὶ ἐνομίζετο ἄφευκτος ἡ ἐπιτυχία· ἀλλ' ἦτον ἀνάγκη νὰ στείλῃ ἡ Κυβέρνησις τὰ εἰρημένα πλοῖα. Περὶ τούτου γράρων ὁ Μαυροκορδάτος τὴν 20 ὀκτωβρίου πρὸς τὸ Νομοτελεστικόν: «ἔφθασα, λέγει, νὰ δώσω τόσας ὑποσχέσεις, ἐπειδὴ ἐφάνην μεσάζων δι' ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἂν ἦται πεπρωμένον νὰ ψευθῶ καὶ ἄκων, δὲν

ἐπιθυμῶ νὰ ἔχω τὴν τύψιν τοῦ συνειδότης ὅτι διεκινδύνευσα ἀθῶους ἀνθρώπους. Ὁ ὀργανισμὸς ἐξετάθη καὶ τὸ πρᾶγμα ὠρίμασεν οὐκ ὀλίγον, ὥστε ἢ πρέπει νὰ ἐνεργηθῆ, ἢ νὰ διαλυθῆ ἐπιτηδείως, διὰ νὰ μὴ πάθωσιν οἱ ἀδελφοί μας.» Εἶχον ὡσαύτως διάθεσιν νὰ ἐπανασῶσι καὶ οἱ Ζηγόριοι· ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις δὲν εἶχε καιρὸν νὰ δώσῃ τὴν προσοχὴν τῆς εἰς τὸ ν' ἀντιπερισπασθῶσιν οἱ ἔχθροί εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, καὶ νὰ κυριευθῆ ἡ ἀξιόλογος ἐκεῖνη θέσις (1) τῆς Πρεβίτζης.

Οἱ δ' Ἕλληνες θὰ πρᾶξωσι καὶ κατὰ θάλασσαν ἐπίσης ἐνδοξα κατορθώματα, καὶ θὰ ἀσφαλίσωσι καὶ τὸ ἔτος τοῦτο τὴν πατρίδα ἀπὸ τὰς ὁποίας οἱ ἔχθροί μελειῶσι νὰ κάμωσιν ἀποβάσεις στρατευμάτων διὰ τῶν στόλων των. Ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶχε στρέψει ὅλην τὴν προσοχὴν του κατὰ τῆς Σάμου, καὶ ἠτοίμαζε ν' ἀποβιβάσῃ καὶ ἐπ' αὐτῆς ἀσιανὰ στρατεύματα, διὰ νὰ καταστρέψῃ καὶ τοὺς Σαμίους, ὡς κατέστρεψέ τοὺς Ψαρριανούς. Αὐτοὶ ὁμῶς ἀφήκαν τὰ παράλια τῆς νήσου των, ὠχυρώθησαν εἰς τὰ ὕψηλά, καὶ ἦσαν ἤδη εἰς τὰ διπλά ὡς δεκαπέντε χιλιάδες πολεμισταί, ἔτοιμοι ν' ἀντικρούσωσι τὸν ἔχθρον. Κατὰ φθίνοντα τὸν Ἰούλιον ἐφθασεν εἰς τὴν Σάμον, καὶ τὰ μὲν μικρὰ πλοῖα διεύθυνεν εἰς τὸν πορθμὸν νὰ μετακομίσωσιν ἐπὶ τῆς νήσου στρατεύματα, τὰ δὲ μεγάλα ἤρχισαν νὰ πυροβολῶσι τὸ φρούριον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον καὶ ἀντεπυροβολοῦντο κρατερῶς. Τὴν 24 τοῦ αὐτοῦ ἐξέπλευσαν τὰ Σπετσιώτικα πλοῖα, καὶ τὴν 26 ἐξέπλευσεν ὡσαύτως ἡ πρώτη μοῖρα τῶν Ὑδραϊκῶν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Γεωργίου Σαχτούρη, καὶ κατευθύνθησαν ἐναντίον του. Τὰ Ὑδραϊκὰ καὶ δύο Σπετσιώτικα φθάσαντα πρὶν τῶν ἄλλων εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς Σάμου, ἀπῆντησαν τὴν 30 σαράντα πλοιάρια κομίζοντα τουρκικὰ στρατεύματα ν' ἀποβιβάσωσιν εἰς Καρλόβασι, ἐβύθισαν δύο, ἐζώγησαν ἄλλα δύο, κατεδίωξαν τὰ λοιπὰ καὶ τὰ κατηνάγκασαν νὰ

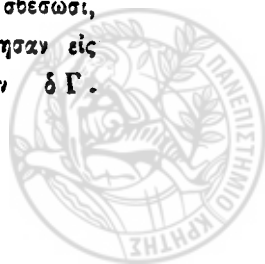
(1) Ὁ Κρητάκης Βάγγος διηγεῖται εἰς τὴν ἰσῆιον νῆσον Κάλαμον, ἔγραφε τὸν Μαυροκορδάτον τὴν 16 ὀκτωβρίου τοῦ 1824: «οἱ ἐν Πρεβίτζῃ φιλογενεῖς» (λέγει τὰ ὀνόματα τὰ ὁποῖα ἐγὼ δὲν ἀναφέρω) ἀπέτειλαν πρὸς ἐμὲ ἄνθρωπον «καὶ μὴ παρήγγειλαν νὰ σὰς εἰδοποιήσω ὅτι, διωργάνισαν τακτικώτατα δλους τοὺς «κατοίκους Πρεβίτζης, Ἀέμαρης καὶ Λακῶν, νὰ λάβωσι τὰ δολὰ κατὰ τῶν Τούρκων, «καὶ εἶχον ἑτοιμοὺς ἑσπλους, διὰ νὰ ἐξαλοφραύσωσιν βινάμπη ὀφθαλμοῦ τοὺς ἐν τῷ «φραγμῷ εὐρισκομένους Τούρκους· ἀλλὰ ζητοῦσι νὰ φανῆσιν εἰς ἐκεῖνα τὰ παράλια «πλοῖα Ἕλληνικά.»

πέσειν ὅλα εἰς τὴν ἄντικρυ τῆς νήσου πλευρὰν τῆς Ἀσίας. Τὴν 31 ὁ ἐχθρικός στόλος συγκείμενος ἀπὸ δεκάοκτώ μεγάλα πολεμικά καὶ ἄλλα μικρότερα ὅλα ὡς ἑκατὸν, εὐρίσκετο ὀπισθεν τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ἁγιαμαρῆνης, καὶ ἠτοιμάζετο νὰ πάρῃ ἀπὸ τ' ἀντικρυ ἄλλας τέσσαρας χιλιάδας στρατεύματα, νὰ τ' ἀποβιάσῃ εἰς τὴν νῆσον. Ἄμα φανέντων τῶν ἐλληνικῶν πλοίων, ἔλυσαν πανία τὰ μεγαλύτερα, ἐκινήθησαν κατ' αὐτῶν, καὶ ἤρχισαν νὰ τὰ κτυπῶσι μὲ τὰ πυροβόλα, χωρὶς νὰ τὰ βλάψωσι, διότι αἱ σφαῖραι τῶν πυροβόλων δὲν κατευθύνοντο εὐστόχως. Ὁρμησαν δὲ τότε δύο ἡφαιστεια κατὰ τῶν Τουρκικῶν, καὶ τὰ ἔτρεψαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἐπανελθόντα τὰ ἔτρεψαν εἰς φυγὴν. Τὴν 4 αὐγούστου ἔφθασαν καὶ τ' ἄλλα Σπετσιώτικα, καὶ πρὸς τούτοις ὁ Κανάρης μὲ τὸ ἡφαιστειὸν του, καὶ ἠνώθησαν μὲ τὸν Σαχτούρη· προσεβλήθησαν δὲ ἀπὸ ὅλα τὰ τουρκικὰ μεγάλα τε καὶ μικρὰ, καὶ ἀντιπαραταχθέντα τὰ κατεναυμαχῆσαν· τέλος ἐνωθέντα μὲ τὰ ἡφαιστεια, ὤρμησαν κατ' αὐτῶν, καὶ τὰ ἔτρεψαν εἰς φυγὴν. Τὴν 5 οἱ Τούρκοι εὐρόντες ἄνεμον ἀρμόδιον, ὤρμησαν πάλιν κατὰ τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἐξήλθον εὐθὺς εἰς ἀπάντησίν των μὲ τὰ πολεμικὰ των πλοῖα καὶ μὲ τὰ ἡφαιστεια· ὁ Δημήτριος Τσιάπλης ἐκόλλησε τὸ ἡφαιστειὸν του εἰς μίαν φριγάδαν νεοκατασκευαστον, ὀνομαζομένην Μπρουλόι-κορκμαζ (δὲν φρεῖται ἡφαιστεια) κατὰ τὸ ἀκρωτήριον τῆς ἁγίας Μαρῆνης· ἀλλ' οἱ Τούρκοι, βοηθούμενοι καὶ ἀπὸ αὔραν πνέουσαν ἐξ οὐρίας, καὶ μὲ πολλὰς ἐφοικίδας βυμουλκοῦντες, τὴν ἔσωσαν· τὸ δὲ ἡφαιστειὸν ἐκάη εἰς μάστιγ, ἀποτυχόν. Ἄλλ' ὤρμησεν ἐπομένως ὁ Κανάρης καὶ τὴν ἐκόλλησε ἐπὶ ἰδικόν του εἰς τὰ πλευρὰ· ἤρχισε δὲ νὰ τὴν κατακαίῃ τὸ πῦρ, καὶ διαδοθὲν εἰς τὴν πυριταποθήκην, τὴν ἠράνισεν αὐτανδρον. Εὐρίσκοντο δὲ εἰς αὐτὴν ναῦται καὶ στρατιῶται ὑπὲρ τοὺς ἑξακοσίους. Ἐθανατώθησαν καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν μελλόντων ν' ἀποβιασθῶσιν εἰς τὴν Σάμον ἐχθρῶν ἀπὸ τὰ καταπεσόντα εἰς τὰ πλησίον παραλίαι συντρίμματα ξύλων καὶ σιδήρων αὐτῆς, καὶ ἐκάησαν ἐν ταύτῃ ὡς εἴκοσι πλαιῖρια προσδιωρισμένα νὰ τοὺς ἀποβιάσωσιν. Ὁρμησεν ἔπειτα ὁ Γεώργιος Βαυκιώτης, ἐκόλλησε τὸ ἡφαιστειὸν του εἰς Βρίχιον ἀφρικανικὸν καὶ τὸ ἔκαυσε. Μετὰ τούτον ὤρμησεν ὁ Δ. Ραφαλιᾶς εἰς τινα μεγάλην Κορβέταν ἀφρικανικὴν, καὶ τὴν

ἐκόλλησε τὸ ἡφαιστειὸν του, ἐν ταύτῳ τὴν ἐκόλλησε καὶ ὁ Δέικας Μιτρούζος Σπετσιώτης τὸ ἰδικόν του, καὶ ἀμφοτέρα κατακαϊόμενα, τὴν κατέκαυσαν. Μετὰ τοῦτον ὤρμησε καὶ ὁ Ῥομπότζης εἰς ἄλλην φιργάδα καὶ τὴν ἐκόλλησε τὸ ἡφαιστειὸν του· ἀλλ' ὁ ἄνεμος καὶ πλῆθος ἐρολικίδων τὴν ἀπεμάκρυναν ἀπ' αὐτό, ὅπερ καὶ ἐκάη μὲν χωρὶς νὰ τὴν καύσῃ, πλὴν δὲν ἐκάη χωρὶς ὠφέλειαν οὔτε τοῦτο, οὔτε τὰ λοιπὰ ὅσα ἐκάησαν καὶ θὰ καῶσιν εἰς μάτην, διότι ὠφέλησαν ἄλλως πολὺ, ἐνσπείραντα φρίκην καὶ τρόμον εἰς τοὺς ἐχθρούς. Τοῦτου ἕνεκα διεσκορπίσθησαν φυγόντα τὰ κατὰ τὰ παράλια τῆς μικρᾶς Ἀσίας στρατεύματα, ἅμα ἰδόντα τὰ γινόμενα εἰς τὴν θάλασσαν. Εἰς ταύτην τὴν ναυμαχίαν, καθὼς καὶ εἰς τὰ κατακαέντα τουρκικὰ πλοῖα ἐφθάρσαν ἐκ τῶν ἐχθρῶν ὑπὲρ τὰς δύο χιλιάδας, διότι καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐπέδωκαν εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὰ προσβληθέντα παρὰ τῶν ἐλληνικῶν ἡφαιστειῶν πλοῖα των καὶ ἐπνίγοντο. Ἐφρονεύθησαν δὲ εἰς τὸ ἡφαιστειὸν τοῦ Κανάρη δὺα Ἕλληνες, καὶ εἰς εἰς τὸ τοῦ Ῥομπότζη ὄθεν ὁ στόλος τοῦ Σουλτάνου ἀποτυχὼν εἰς τὸ κατὰ τῆς Σήμερ ἐπιχειρημά του, κατέφυγεν εἰς Ἀλικαρνασσόν, ἔθα εἶχε φθάσει τὴν 14 αὐγούστου ὁ αἰγυπτιακός, καὶ ἀμφοτέροι ἀπειλοῦσι νὰ προσβάλωσιν ἤδη μὲ ἠνωμένας τὰς δυνάμεις των τοὺς Σαμίους· ἀλλὰ συγχρόνως εἶχεν ἐκπλεύσει καὶ ἡ δευτέρα μοῖρα τῶν Ὑδραϊκῶν ὑπὸ τὸν Ἄνδρην Μισούλην, καὶ ἀπήρξατο εἰς ἀπάντησιν τοῦ αἰγυπτιακοῦ στόλου. Τὴν 24 ἠνώθησαν ἐξω τῆς Λέρου ὅλα τὰ ἐλληνικὰ πλοῖα διοικούμενα τὰ μὲν Ὑδραϊκὰ ἀπὸ τὸν Μισούλην καὶ Σαχτούρην, τὰ δὲ Σπετσιώτικα ἀπὸ τὸν Γ. Ἀνδρούσου, καὶ τὰ Ψαρρῖανά ἀπὸ τὸν Χ. Νικολῆν Ἀποστόλη, καὶ ἀνήχθησαν εἰς τὸν κόλπον τῆς Κῷ διὰ νὰ προσβάλωσι τοὺς ἐχθρούς. Ἡ προτθοφυλακὴ τῶν ἐλληνικῶν ἐκ δεκαῆξ πλοίων, ἀπκνήστισσα τὴν ἐχθρικὴν, συγκειμένην ἀπὸ τρεῖς φιργάδας, τρεῖς κορβέτας καὶ τέσσαρα βρῖκια μεταξὺ τῆς Κῷ καὶ Ἀλικαρνασσοῦ, τὴν ἔτρεψεν ἐν ἀκαρεῖ εἰς φυγὴν, καὶ εἰσέβαλεν εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἀλικαρνασσοῦ, καὶ μετ' ὀλίγον εἰσέπλευσαν ὅλα τὰ ἐλληνικὰ, ὅτε τὰ ἐχθρικὰ ὑπὲρ τὰ ἑβδομήντα, ἐξ ὧν τὸ τρίτημόριον συνέκειτο ἀπὸ πλοῖα τῆς γραμμῆς τρίκροτα, καὶ δίχροτα, φιργάδας καὶ κορβέτας, ἦσαν εἰς τὰ πανία. Ἐδόθη δὲ τὸ σημεῖον τῆς μάχης, καὶ ἡ προτθοφυλακὴ τῶν Ἑλ-

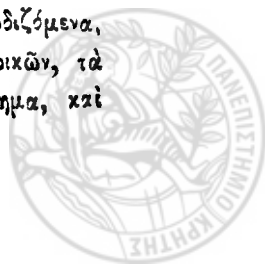
λῆνων προσέβαλε τὸν Χοσρὲφ Καπουτάνπασιαν, ὅστις ὁμοῦ μὲ δύο πλοῖα τῆς γραμμῆς καὶ τρεῖς φιργάδας ἐτρέπη εἰς φυγὴν μετ' ἑαυτὴν βίαν, ὥστε, διὰ τὴν περιστραφῆ ταχέως περὶ τὸ ἀκρωτήριον ἢ Ναυαρχίς, ἀφῆρέθη τὰς κερκίας τοῦ μεγάλου καρχησίου καὶ τοῦ ὑψηλοτέρου καταρτίου. Ὁ δὲ Ἱμπραχίμπασιας ὤρμησεν ἐναντίον των μὲ πολλὴν θρασύτητα, καὶ οἱ Ἕλληνες τὸν ἀντέκρουον κρατερῶς. Ἀπέλυσαν κατ' αὐτοῦ καὶ δύο ἠφαιστεια, πλὴν ἀπέτυχον· διότι τὸ μὲν ἐμπροσθινὸν κατάρτι τοῦ ἐνὸς ἐκόπη ἀπὸ τὰς σφαίρας τῶν ἐχθρικῶν πυροβόλων, καὶ ὁ πλοίαρχος ἔβαλε πῦρ εἰς αὐτὸ καὶ τὸ ἔκαυσε· τὸ δὲ τοῦ ἐτέρου συνετρίβη, ἐπειδὴ ἔπεσεν ἐπάνω του ἐξ ἀπροσεξίας, σπεῦδον νὰ περιέλθῃ τὸ ἀκρωτήριον, τὸ πολεμικὸν τοῦ Ἀραπαγιάννη Ὑδραίου· ἐκάησαν ἄρα τὰ δύο ταῦτα ἠφαιστεια καθὼς καὶ μία λέμβος εἰς μάτην εἰς τὴν μάχην ἐκείνην ἧτις διήρκεσε τρεῖς ὥρας. Ἐκ δὲ τῶν ἐχθρικῶν στόλων, ἐκτὸς τῶν κεραιῶν τῆς Ναυαρχίδος, ἀφῆρέθη καὶ μία φιργάδα τὸ κατάρτι, καὶ ἐβυθίσθη τὸ σκάφος μιᾶς κορβέτας. Ἐκτὸς δὲ τῶν πληγωμένων, ἐφρονεύθησαν καὶ πλέον ἢ πενήντα Τούρκοι, ἐξ ὧν καὶ δύο σημαντικοὶ ἐκ τῶν ἀρχηγῶν· ἀλλ' ἐκ τῶν Ἑλλήνων δὲν ἔπαθε κανεὶς τίποτε. Τὸ ἐσπέρας οἱ μὲν Τουρκοὶ στόλοι προσωρμίσθησαν ἔξω τῆς Ἀλικαρνασσῶ· ὁ δ' ἑλληνικὸς εἰς τὸν Γέροντα. Τὴν 28, ἀφ' οὗ οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι ἐφάνησαν ἐκπλέοντες ἀπὸ τὸν κόλπον τῆς Ἀλικαρνασσῶ, ὁ Ἑλληνικὸς ἐκινήθη ἐναντίον των, καὶ πρὸς τὸ ἐσπέρας ἔγεινε μικρὰ τις ἀψιμαχία περὶ τὸ στόμιον τοῦ κόλπου, καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες ἀνήχθησαν εἰς τὸ πέρασος, οἱ δὲ Τούρκοι πρὸς τὴν Κάλυμνον, εἶχον δὲ σκοπὸν νὰ πλεύσωσιν εἰς τὴν Σάμον. Τὸ πρωὶ τῆς 29 ὁ Μισαούλης μὲ τέσσαρα πολεμικὰ καὶ ἑν ἠφαιστειῶν εὐρέθη ἀνωθεν τῶν Καπρίων νήσων εἰς τὰ παράλια. Τὰ δ' ἄλλα πλοῖα μακρὰν ἐπελαγίζοντο. Ὁ Μισαούλης ἐστοχάσθη ὅτι οἱ Τούρκοι ἤθελον δρμήσει κατὰ τῶν πέντε πλοίων, καὶ ἔκαμα σημεῖον εἰς τ' ἄλλα νὰ τοὺς πέσωσιν εἰς τὰ νῶτα καὶ νὰ τοὺς κτυπήσωσιν, ὅτι αὐτὸς ἤθελε τοὺς ἀντικρούει κατὰ μέτωπον. Ἀλλ' οἱ Τούρκοι ἐνοήσαντες τὸν σκοπὸν του, διήρξαν εἰς δύο μοῖρας τοὺς στόλους των, καὶ ἡ μὲν ἐκινήθη κατὰ τῶν ἄλλων πλοίων, ἐξ ὧν δώδεκα ἀντιπαραταχθέντα κατ' αὐτῶν ἐμάχοντο, ἡ δὲ μακρόθεν ἐπυροβόλοι μὲν ἀδιακόπως, ἀλλὰ δὲν ἐκλήσιαζε πρὸς τὸν

Μιαούλην. Τέλος συνήφθη ναυμαχία γενική, καὶ οἱ Ἕλληνες ἀπέλυσαν καὶ δύο ἡφαιστεία κατὰ τῶν ἐχθρῶν· τὸ δὲ ἐν ἐξ αὐτῶν, διοικούμενον ἀπὸ τὸν Δ. Παπανικολῆν, ἐπλησίασε τόσον πολὺ εἰς τινὰ φηγάδαν, ὥστε μ' ὄλας τὰς ἀπίρους τῶν πυροβόλων σφαίρας καὶ τὰ βόλια τῶν τουφεκίων, τὸ κατάρτι του ὀλίγον ἐλείψει νὰ περιπλεχθῆ εἰς τὰ σχοινία τοῦ ἀρτέμονος αὐτῆς. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἦτο ταχυνουτούσα καὶ εἶχε μάλιστα βοήθην τὸν ἄνεμον, ἀπέφυγε τὸν κίνδυνον καὶ τὸ ἡφαιστεῖον ἐκάη εἰς μάτην. Ἐν τούτῳ, ἐπειδὴ ἡ μάχη ἐγένετο μὲ πολλὴν πεισμονὴν ἐκατέρωθεν, ὁ ἐκ τῶν πυροβόλων καπνὸς ἐσχότισε τὴν ἀτμοσφαιραν εἰς τρόπον, ὥστε μόλις οἱ Ἕλληνες ἠδύναντο νὰ διακρίνωσι τὰ ἰδικὰ τῶν ἀπὸ τὰ τουρκικὰ πλοῖα. Οἱ δὲ ἐχθροὶ ἐκτύπων καὶ τὰ ἰδικὰ τῶν πλοῖα, ἐκλαβόντες αὐτὰ ὡς ἑλληνικά. Πυροβολοῦντες δὲ καὶ κατὰ τῶν ἑλληνικῶν, δὲν τὰ ἐπροξένουν βλάβην, διότι καὶ καταζαλισμένοι ἀπὸ τὴν θάλασσαν, καὶ τρέμοντες ἀπὸ τὸν φόβον, πολλάκις ἐπυροβάλλουν χωρὶς σφαιρῶν ἢ ἀπο σκοποῦ, καὶ αἱ σφαιραίων δὲν ἐκτύπων εἰμὴ τὴν θάλασσαν. Μετὰ ταῦτα ὤρμησαν δύο ἡφαιστεία τοῦ Ἰω. Ματρώζου, καὶ τοῦ Α. Πιπίνου κατὰ τινος βρικήου αἰγυπτιακοῦ εἰκοσιτεσσάρων πυροβόλων, φέροντος ἑκατὸν πενήντα ναύτας, καὶ διακοσίους πενήντα στρατιώτας, ἐξ ὧν ὡς ἑκατὸν ἔπεσον εὐθὺς εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπνίγησαν, ἅμα πηλοσασάντων τῶν ἡφαιστείων. Οἱ διοικοῦντες αὐτὰ, ἂν καὶ τουφεκίζόμενοι ἀπὸ τὴν πρύμναν ἀδιακόπως, καὶ ἐκ τούτου ἐπληγώθησαν ὁ Πιπίνος, καὶ τινὲς τῶν ναυτῶν, τὰ ἐκόλλησαν ἐκατέρωθεν εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ εἰρημένου βρικήου, καὶ ἤρχισεν ἤδη νὰ καίεται τοῦτο ἀπὸ τὰ δεξιὰ, καὶ οἱ ἐν αὐτῷ Τούρκοι ἐπιπτον διὰ τοῦτο εἰς τὴν θάλασσαν. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ ἐμπρησίς του ἐβράδυνεν, ὤρμησε καὶ τρίτον ἡφαιστεῖον τοῦ Λαζάρου Μουσοῦ, καὶ ἐπλησίασεν εἰς τ' ἀριστερὰ, καὶ τότε ἡ ἐμπρησίς του ἐνομισθῆ ἀνακόφρευτος. Πλὴν ὡς πενήντα ἄνθρωποι γενναῖοι μείναντες ἐντὸς ἀποφασισμένοι νὰ καῶσι μᾶλλον ἢ νὰ πνιγῶσι, καὶ προσκαθοῦντες ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ τῶν νὰ τὸ σώσωσι διὰ νὰ σωθῶσι, καὶ κατακαλιόντες κατὰ τῶν φλογῶν, ἐπέτυχον τέλος νὰ τὰς σβέσωσι, καὶ τὸ ἔσωσαν, ὅτι τ' ἄλλα τουρκικὰ πλοῖα δὲν ἐκινήθησαν εἰς βοήθειάν του ἀπὸ τὸν φόβον τῶν. Ἐπομένως ὤρμησεν ὁ Γ.

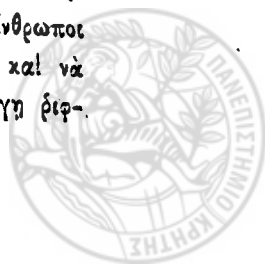
Πικπανιώνη κατά τινος φριγάδας πρώτης τάξεως, εἰς τὴν ὁποῖαν εὐρίσκοντο τετρακόσιοι ναῦται, καὶ ἑνεακόσιοι τακτικοὶ Αἰγύπτιοι στρατιῶται, καὶ μ' ὄλον ὅτι κτυπώμενος ὑπὸ τούτων ὄλων διὰ τε τῶν πυροβόλων καὶ τῶν τουρκεῖων, ἐκόλλησε τὸ ἡφαιστειὸν του εἰς τὰ πλευρά της ἐκ δεξιῶν ἐπληρώθη δὲ ὁ ἴδιος εἰς τὸν μηρὸν, ἐπληρώθησαν καὶ τέσσαρες καὶ ἐφρονεύθησαν δύο ἐκ τῶν ναυτῶν. Ἀφ' οὗ δὲ ἤρχισε τὸ πῦρ νὰ τὴν κατακαίῃ, καὶ οἱ μὲν ἡμίσεις σχεδὸν ἐκ τῶν ἐν αὐτῇ ἐχθρῶν ἀπώλοντο ῥιφθέντες εἰς τὴν θάλασσαν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπροσπίθουν νὰ τὴν σβέσωσι διὰ τῶν ἀντλιῶν, ὥρμηθεν ὁ Γ. Βατικιώτης μὲ τὸ ἡφαιστειὸν του καὶ τὸ ἐκόλλησεν εἰς τ' ἀριστερά· τὸ δὲ πῦρ διεδόθη τότε καθ' ὅλα τὰ μέρη της, καὶ ὁμοῦ μὲ αὐτὴν κατετράφησαν ἅπαντες οἱ ἐχθροὶ, ἐξ ὧν ἐζωγρήθησαν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ διεσώθησαν εἰς τὴν ἐφορκίδα τοῦ Ἀναστασίου Τσιαμαδοῦ ὁ χιλιάρχος τοῦ στρατοῦ καὶ ὁ Διοικητὴς τῆς φριγάδας, Ἀφρικανὸς, ὅστις ὡς ἔμπειρος εἰς τὰ ναυτικά καὶ ἰκνὸς εἰς τὰ τοῦ πολέμου δῶκει μίαν μοῖραν ἀπὸ ὀκτὼ πολεμικὰ πλοῖα συγκειμένην. Οὗτος ἐβεβάζιονεν ὅτι ἡ φριγάδα του ἔφερε σφράντα τέσσαρα πυροβόλα, καὶ ὅτι ὁ Ἰμπραχίμπασις εἶχε σκοπὸν, ἀφ' οὗ κατακτῆσει τὴν Σάμον, καὶ τὴν παραδώσει εἰς τὸν Χοσρέφασιαν, νὰ πλεύσῃ εἰς τὰς νήσους Ἰδρας, καὶ Σπετσῶν νὰ τὰς καταστρέψῃ, καὶ ἔπειτα νὰ κάμῃ ἀπόβασιν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Μετὰ ταῦτα οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι καταδιωχθέντες μέχρι τῶν Καπρίων νήσων, κατέφυγον πάλιν εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἀλικαρνασσῦ, καὶ ὁ ἑλληνικὸς ἐνελημενίσθη εἰς τὸν Γέροντα. Ἡ ναυμαχία αὕτη ἔγινε μεταξύ Καλύμνου καὶ τῶν παραλίων τοῦ Γέροντος, καὶ διήρκεσεν ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἕως τὸ ἑσπέρας. Τὴν 30 τὸ ἑσπέρας ἐφάνθησαν πλείοντα εἰκοσι πλοῖα μεταξὺ τῶν Καπρίων νήσων, καὶ τῆς Καλύμνου, τὰ ὁποῖα συνίσωσι τὸν στόλον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ εὐθὺς ὁ ἑλληνικὸς ἔλυσε πανίκα, ἔπλεεν ὄλην τὴν νύκτα, καὶ τὸ πρῶτ' διευθύνθη ἐναντίον των· ἀλλ' ἐκεῖνα ἐφυγον εἰς τὸν κόλπον τῆς Κῆ, ὅπου κατευθύνετο καὶ ὁ αἰγυπτιακὸς στόλος. Οἱ Ἕλληνες τοὺς προεκάλεσαν ἀμφοτέρους εἰς μάχην· ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι τὴν ἀπέφυγον. Τὴν 4 Σεπτεμβρίου οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι ἐξέκλιθσαν διὰ τὴν Σάμον, ὅπου ὁ Ἰμπραχίμπασις ἐμελλε νὰ κάμῃ ἀπόβασιν τῶν στρατευμάτων του

καὶ ὁ ἑλληνικὸς ἠκολούθησε κατόπιν. Τὴν 6 τὸ ἑσπέρας οὗτος μὲν εὐρέθη ὑπὸ τὰς Κολώνιας, πόλιν τῆς Σάμου, ἐκεῖνοι δὲ ὑπὸ τὸ Γαῖδουρονῆσι. Τὴν νύκτι τῆς 6 πρὸς τὴν 7 συνέβη μεγάλη τρικυμία, ἐξ ἧς ὄχι μόνον ἐπλθον οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι, ἀλλὰ καὶ ἐδυσθέτησαν αὐτανδρά πολλὰ πλοίαρχα ἐκ τῶν ἑκατὸν πενήντα, τῶν ἀποκομιζόντων τὰ στρατεύματα. Ἄρα συμμαχεῖ καὶ ὁ οὐρανὸς μετὰ τῶν Ἑλλήνων. Τὴν 8 ἐκεῖνοι μὲν ἐπροσπάθουν νὰ κάμωσιν ἀπόβασιν εἰς τὸν Μαραθόκαμπον· ὁ δ' ἑλληνικὸς κινήσεις ἐναντίον των, κατεδίωξε κυρίως τὴν Ναυκρηίδα, τὴν φέρουσαν τὸν Τοπάλπασιαν, ὅστις ἐτράπη εἰς φυγὴν, καὶ τὸν παρηκολούθησαν ὅλα τὰ λοιπὰ. Διὰ δὲ τὸ σκότος τῆς νυκτὸς οἱ Ἕλληνες ὑπέστρεψαν εἰς τὴν θέσιν των, ἀφ' οὗ καὶ ὁ ἐχθρὸς ἔγεινεν ἄφαντος. Τὴν 10 ἐφάνη αὐτος μεταξὺ Ἰκαρίας, καὶ Ἄμυργοῦ πρὸς τὴν Νάξον, καὶ ἐπειδὴ τέσσαρα ἑλληνικὰ πολεμικὰ καὶ ἐν ἡφαιστείον εὐρέθησαν ὑπὸ τὴν Ἰκαρίαν, ἔχων ἐξ οὐρίας τὸν ἀνεμον, κατευθύνθη ἐναντίον των ἐν πεποιθήσει ὅτι ἤθελε τὰ κυριεύσει, ὡς μὴ δυνάμενα νὰ λάβωσι βοήθειαν ἀπὸ τὰ λοιπὰ, πόρρω αὐτῶν ὑπὸ τοὺς Φούρνους εἰς νηνεμίαν εὐρισκόμενα. Ἐν ᾧ δ' ἐκεῖνος ἐζηκόντιζε καὶ αὐτῶν τούτων ἐβδομήντη περίπου πυρεμοῦντων θαλασσοφρουρίων τοὺς ἀναριθμήτους κερτυνοὺς, καὶ σουλτανικὴ ταχυναυτοῦσα φηγάδα διευθύνθη κατὰ τῶν δύο νὰ τὰ ζωγήρησῃ, τότε τὸ μὲν ἡφαιστείον κατευθυνομένη πρῶτάν του ἐναντίον ταύτης καὶ τὴν ἐφόβισεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἐτράπη εἰς τὰ ὀπίσω φεύγουσα, τὰ δὲ πολεμικὰ καταφρονούντα τὸν ἐχθρὸν, καὶ μάλιστα τὸ Τοπάλπασιαν, μόλις ἀντίκρουσον εἰς τὰς πολυκρότους προσβολὰς του ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν, φειδόμενα τῶν σφαιρῶν καὶ τῆς πυρίιδος. Ἐν τοσοῦτω ἤρχισεν νὰ πνέῃ βορρῆος πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀνεμος, καὶ τότε δὴ τ' ἀπομονωμένα ταῦτα πλοῖα ὀρμήσαντα, ἀνικατεναυμάχησαν τὸν Ἰμπραχίμπασιαν, ὅστις μ' ὄλον οἶο ἔρριψε κατ' αὐτῶν ὑπὲρ τὰς δέκα χιλιάδας σφαίρας πυροβόλων, δὲν ἐδυνήθη διὰ τὴν ἀνικανότητα τῶν πυροβολιστῶν του νὰ τὰ ἐλάψῃ. Ἐν τούτοις ἐκινήθησαν εἰς βοήθειάν των καὶ τὰ ἕως τότε ἀπὸ τὴν νηνεμίαν ἐμποδιζόμενα, καὶ ὅλα ὁμοῦ ἰπτάμενα οὕτως εἰπεῖν κατὰ τῶν ἐχθρικών, τὰ ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, τὰ κατεδίωξαν ἕως δύο ὥρῶν διάστημα, καὶ

πομένως υπέστρεψαι εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν των. Εἰς τὴν παράδοξον τῷ ὄντι ναυμαχίαν ταύτην, καθ' ἣν ὑπὲρ τὰ ἑβδομήκοντα κερτυνοβόλα κινητὰ φρούρια προσέβαλον πέντε ἐμπορικὰ πλοιάρια, δὲν ἔπαθον ταῦτα ἄλλην ζημίαν, εἰμὴ ὅτι ἐνὸς μὲν ἐβλάβη τὸ πηδάλιον, ἄλλου δὲ ὁ οἰκίσκος, καὶ τὰ πλευρὰ τοῦ ἡραιοῦ οὖρου ὄψου, ἐν ᾧ τὰ ἐχθρικά ἔπαθον πολλὰς ζημίας, ἐχθροὶ πολλοὶ ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληρώθησαν, καὶ ὁ ἴδιος Ζιβραλτάρ ὠμολόγησεν εἰς Μήκωνον ὅτι ἀπὸ τὸ πλῆρωμα τῆς φεργάδας του ἐφονεύθησαν δώδεκα καὶ ἐπληρώθησαν πλείοτεροι, καὶ ὅτι διὰ ταῦτα ὁ Ἰμπραχίμπασιας ἐπέπληξε τοὺς ἀξιωματικούς του στόλου του καὶ μάλιστα τῆς ναυαρχίδος του, ἐπιφέρων ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος ἠεῖθη μῆτε περὶ τοὺς ὀκτακοσίους πυροβολισμοὺς κατὰ τῶν πέντε ἑλληνικῶν, καὶ δὲν εἶδε κανὲν ἀποτέλεσμα. Τὴν 12 οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι παρουσιάσθησαν κατὰ τὴν Μήκωνον καὶ ἔμειναν δύο ἡμέρας διὰ τὸν σφοδρὸν ἄνεμον. Αὐθημερὸν βρῖκιον φορηγὸν μὲ ὀγδοήκοντα Τουρκαλθανούς, κινδυνεῦον νὰ καταποντισθῆ, ἔφθασεν εἰς Νάξον καὶ ἐζήτηε βοήθειαν, στείλαν εἰς τὰς ἀρχὰς δύο Ἑλληνας ὄδοι ἐκρατήθησαν, καὶ οἱ Τούρκοι παρηγγέλθησαν νὰ ἀποβῶσιν εἰς τὴν νῆσον, καὶ ἀπέβη μόνος ὁ πλοίαρχος καὶ ἐκρατήθη καὶ αὐτός. Οἱ δὲ Πρόξενοι καὶ οἱ Γραικολαῖνοι τοὺς ἔκαμαν τότε σημεῖα καὶ ἐφυγον, κόψαντες τὴν ἄγκυραν. Εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν ἔπεσον ὀπίσω τῆς νήτου ἄλλα δύο, μαρτίγος καὶ βρῖκιον, καὶ τὸ πρῶτον συνετρίβη. Τὴν 13 βρῖκιον πολεμικὸν ὑπὸ τὴν Μήκωνον ἀφῆρέθη τὰ κατάρτια, καὶ ἐσώθη ῥυμουλκούμενον ὑπὸ φεργάδας. Τὴν 14 πληροφορηθέντες οἱ Ἕλληνες ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἐμελλε ν' ἀποσυρθῆ εἰς Μιτυλήνην, ἐκινήθησαν εἰς ζήτησίν του καὶ πρὸς τὸ ἑσπέρας τὸν εἶδον περὶ τὸ ρεῖνόν τῆς Χίου. Διὰ δὲ τὰς ἐναντιότητας τῶν ἀνέμων, τὸν ὑπερβαλλόντα χειμῶνα καὶ τὴν ἐπελθοῦσαν νημεῖαν μὴ δυνηθέντες νὰ τὸν προσβάλωσιν εἰς τὸν λιμένα τῆς Χίου, ἄρραντα ἐκέλευεν τὴν 16 τὸν εἶδον κατὰ τὰς Οἰνούσας, καὶ τὴν 18 φθάσαντες ὑπὸ τὸ φρούριον τῆς Μιτυλήνης, εἶδον ἀμοτέρους τοὺς στόλους του αὐτοῦ ναυλοχοῦντας οἱ Ὑδραῖοι μόνον· ἀλλὰ καὶ διότι ἦσαν μόνοι, καὶ διότι τὰ πλοῖα εἶχον ἀνάγκην ἐπισκευῆς, ἀπεχώρησαν εἰς Βολησσὸν, ὅπου συνήχθησαν οἷτι Σπειζιῶται καὶ Ψαρβῖανοι, καὶ ἐκεῖ ἐπληροφόρηθη-

σαν ὅλοι ὅτι οἱ διαληφθέντες στόλοι, ἄραντες ἐκ Μιτυλήνης, εὐρίσκοντο τὴν 22 ὑπὸ τὸ μέλαν ἄκρωτήριον (Καραμπουρνου), ὅτι ὁ Τοπαλπασιας ἀνέπλευσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν μὲ δεκαπέντε πλοῖα, ἀφήσας ὅλα τ' ἄλλα εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἰμπραχίμ πασια, καὶ ὅτι οὗτος ἐμέλλε νὰ πλεύσῃ εἰς Ἀλικαρνασσόν, νὰ παραλάβῃ τὰ φορτηγὰ πλοῖα μὲ τὰ στρατεύματα καὶ λοιπὰ, καὶ νὰ καταπλεύσῃ εἰς τὸν κόλπον τῆς Σούδας. Τὴν 23 ἐκινήθησαν ἐναντίον των, καὶ ἅμ' ἀνακαλύψαντες αὐτοὺς πρὸς τὸν Ἑλλήσκοντον πλέοντας, τοὺς κυνηγοῦσι, ταὺς φθάνουσι, καὶ ἤρχισαν νὰ τοὺς κτυπῶσι. Διεύθυναν δὲ κατὰ σουλτανικῆς τινος φηργάδας ἡφαιστειον διοικούμενον ἀπὸ τὸν Ἀνδρέαν Φιλιππάκον, τὸ ὁποῖον ἀπέτυχε μὲν καὶ ἐκἀτῆ εἰς μάτην· πλὴν ἀπὸ τοῦ εὐρισκομένους ἐν αὐτῇ Τούρκους, ἐπεσον ἀπὸ τὸν φόβον των εἰς τὴν θάλασσαν ὡς διακόσιοι καὶ ἐπνίγησαν οἱ πλειότεροι. Συγχρόνως διεύθυναν δύο ἡφαιστεια κατὰ βρικίου πυροβόλων εἰκοσιτεσσάρων, διοικούμενα ἀπὸ τὸν Θ. Θ. Βῶκον καὶ Δημ. Καλογιάννην, καὶ τὸ ἔκαυσαν παρὰ τὴν Λέσβον. Ἀπόλωτο δ' ὁμοῦ μὲ αὐτὸ ὡς τριακόσιοι πενήντα στρατιῶται καὶ οἱ γαῦται, οἵτινες τὸ ὑπερασπίζοντο διηνεκῶς τουφεκίζοντες καὶ πυροβολοῦντες κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Μετὰ ταῦτα ἕτερον ἡφαιστειον, διοικούμενον ἀπὸ τὸν Κωνς. Νικόδημον, ἔφθασε κορβέταν ἀφρικανικὴν εἰκοσιεἴξ πυροβόλων, ἐκολλήθη εἰς τὴν πρύμναν τῆς, διέδωκεν εὐθὺς τὸ πῦρ εἰς τὴν πυριταποθήκην, καὶ αὐτανδρον τὴν ἀνέβριψεν εἰς τὸν ἀέρα κατὰ τὰ παράλια τῆς Καλλονῆς. Συγχρόνως τέσσαρα βρίκια καὶ μία κορβέτα προσέκρουσαν εἰς τὴν ξηρὰν κατὰ τ' αὐτὰ παράλια, καὶ κατεσυντρίβησαν ὡς ἐγκαταλειφθέντα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες ἐκπηδήσαντες, κατέφυγον εἰς τὰ ἐνδοτέρω τῆς Λέσβου. Τὰ ἑλληνικὰ ἀδιακόπως καταδιώκοντα καὶ κτυπῶντα διὰ τῶν πυροβόλων τὰ ἐχθρικά, εὐρέθησαν τὸ λυκαυγὲς τῆς 25 πλησίον αὐτῶν. Ἄμ' ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου, ἐκόλλησεν ὁ Ἀναστάσιος Ῥομπότλης ἕτερον ἡφαιστειον εἰς τὴν πρύμναν ἄλλης κορβέτας, καὶ σχεδὸν ἅπαντες οἱ ἐχθροὶ ἐπήδησαν εἰς τὴν θάλασσαν. Πλὴν αὕτη ἡδυνήθη νὰ ὑπεκφύγῃ τὸν ἐμπρησμόν, διότι εἰκοσιν ἄνθρωποι κατώρθωσαν νὰ τὴν ἀποσπάσωσιν ἀπὸ τὸ ἡφαιστειον, καὶ νὰ σβέσωσι τὸ πῦρ δι' ἀντιλῶν· δὲν ἡδυνήθη ὁμοῦς ν' ἀποφύγῃ ῥίφ-

Οἷτα εἰς τοὺς βράχους τῆς Καλλονῆς· τὸ ναυάγιον. Οἱ Ἕλληνες ἐκινήθουν δεκαεξ ὥρας καταναυμαχούντες τοὺς τουρκικοὺς στόλους, καὶ δὲν ἔπαθον τίποτε κακὸν ὑπ' αὐτῶν· ἤδη συνείθισαν μάλιστὰ νὰ πολεμῶσιν ἐκ τοῦ συστάδην ἐναντίοντων, καὶ νὰ τοὺς πυρπολῶσιν εἰς τὰ πανία, καὶ εἰς τὴν ἀγκυραν, καὶ εἰς τὸν λιμένα, καὶ εἰς τὸ πέλαγος, καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας· ἀφ' οὗ δὲ τοὺς ἐβίασαν νὰ καταπλεύσωσιν εἰς Μιτυλήνην, ἐπέστρεψαν εἰς τὸν Μαραθόκλιπον. Τὴν 10 ὀκτωβρίου ἐπληροφορήθησαν ὅτι ὁ Ἰμπραχίμπασις κατέπλευσεν εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτὸς διαβάς διὰ τῆς Σάμου καὶ Ἰκκρίας εἰς Ἀλικαρνασσὸν, καὶ τὴν 11 ἐκπλεύσαντες ἔφθασαν εἰς Λέρον καὶ ἐτάλειον ἐπὶ τῶν ἀγκύρων. Τὴν νύκτα τῆς 23 πρὸς τὴν 24 κατέφυγον πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὴν ἐφορκίδα τῆς Νευαρχίδος τοῦ Ἰμπραχίμπασις δώδεκα Χριστιανοὶ Κάστοι καὶ τρεῖς Κρήες Τούρκοι, οἱ ὅποιοι εἶχον ἀποσταλῆ εἰς τὴν Κῶν νὰ τὴν προβλέψωσι πνευματώδη ποιά, καὶ οὗτοι τοὺς ἐπληροφόρησαν ὅτι εἶχε σκοπὸν νὰ πρᾶξει μιάσῃ εἰς τὴν Σούδαν τῆς Κρήτης. Τὴν 28 μαθόντες ὅτι ἔπλεεν ἤδη αὐτόθι, ἐκινήθησαν ἐναντίον του. Τὴν 29 ἀνεκάλυψαν τὴν ὀπισθοφυλακὴν του κατὰ τὴν Ἀστιυάλαϊαν, ἠπέκοψαν ἐκ τῶν φορητῶν του ναῦν Ἰσπανικὴν, φορτωμένην στρατιώτας ἰππεῖς τε καὶ πεζοὺς Αἰγυπτίους, καὶ διοικουμένην ἀπὸ τὸν Φραγκίτικον Δελατόρε, τὸν ὅποιον ἐβίασαν νὰ παραδοθῆ, ἀρ' οὗ ἀντέστη μυχόμενος ὑπὲρ τὰς δύο ὥρας μετὰ τὸν τοφεύκια. Τὴν 30 προχωρήσαντες εἰς τὰς Σαφρανεῖους νήτους, ἐπλησίασαν τὸν ἐχθρὸν, ὅστις ἐκένωσεν ἀτόχως ἐναντίοντων πλῆθος πυροβόλων καὶ δὲν τοὺς ἐβλαψεν· πλὴν ἐξ αἰτίας τῆς γαλήνης δὲν ἠδύναντο οὐδ' αὐτοὶ νὰ κινηθῶσιν ἐναντίον του, καὶ ἀπεχώρησαν διὰ τοῦτο εἰς τὰς πασχαλίους νήτους. Τὴν 31 ὁ ἐχθρὸς διακόμενος ὑπ' αὐτῶν καὶ φεύγων, τοὺς ἐπυροβόλει ἀπὸ τὸ πρῶν ὡς τὸ ἐσπέρας· αἱ δὲ σφαῖραι τῶν πυροβόλων του ἐπιπιον πῶρῳ αὐτῶν εἰς τόσον μεγάλην ἀπόστασιν, ὥστε τοὺς ἐκίνοεν εἰς γέλωτα καὶ εἰς οἶκτον διὰ τὴν τουρκικὴν ἀθλιότητα. Οἱ Ἕλληνες ἐπυροβόλησαν τέλος πάντων ἐπιτάκις, καὶ τότε ἔπαυσεν πυροβολῶν. Τὴν πρώτην νοεμβρίου οἱ Ἕλληνες εἶδον τὴν προθοφυλακὴν του συνοδεύουσαν τὰ φορητὰ καὶ διευθυνομένην εἰς τὴν Σούδαν, ἤρχισαν νὰ τὴν καταδιώκωσι καὶ πρὸς τὸ μεσημέριον

τὴν ἐφθισαν. Ὄρμησε δ' ὁ Θ. Θ. Βώκου μὲ τὸ ἡφαιστειὸν τοῦ κατὰ τινος φηργάδας· ἀλλ' αἴφνης τὸ πλησιάζουσι δύο λέμβοι, ἐξ ὧν ἐκάστη ἐμπεριεῖχεν ἐβδομήντα περίπου Τούρκους, καὶ ἡ μὲν κατεκονίσθη αὐτάνδρος ὑπὸ τινος ἑλληνικοῦ συνοδεύοντος τὸ ἡφαιστειον, ἡ δὲ προσεκολλήθη εἰς τὴν πρῶραν τοῦ ἡφαιστειοῦ αὐτοῦ, καὶ οἱ Τούρκοι ἀνεπήδησαν εἰς τὸ κατὰ τρωμά του, ὡς ἂν διὰ τὰ τὸ κυριεύσωσιν ἐξ ἐφόδου. Τότε οἱ Ἕλληνας ὅσοι ἀπετέλουν τὸ πλήρωμά του ὡς εἰκοσιεπτὰ τὸν ἀριθμὸν, συναχθέντες εἰς τὴν πρῶραν, ἤρχισαν νὰ μάχωνται κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἐφόνευσαν ἐξ αὐτῶν εἰκοσιεξ, καὶ κατηνάγκαζαν τοὺς ἄλλους νὰ κηδήσωσιν εἰς τὴν θάλασσαν· ἐζώγησαν δὲ τέσσαρας ζῶντας, ἐν οἷς ἕτερος ὑποκλιόρχος τῆς φηργάδας, καὶ ἐκυρίευσαν τὴν λέμβον. Ἐπληγώθησαν καὶ δύο ἐξ αὐτῶν εἰς τὸ ἡφαιστειον ἐν ᾧ ἐμάχοντο. Τότε δὴ τὸ ἡφαιστειον προχώρησεν ἐναντίον τῆς φηργάδας. Πλὴν μετ' ἄλλῃ ἐβίασθη νὰ στραφῆ εἰς τὰ ὀπίσω, διότι πληθεὺς σφαιρῶν καὶ σφαιριδίων, ριπτόμενων ἀπὸ τὰ ἐν αὐτῇ στρατεύματα καὶ τοὺς ναύτας, οἵτινες ἀδιακόπως ἐπυροβόλουν καὶ ἐτουφέκιζον, τὸ ἔβλαψαν, διαδρόξαντα πρὸ πάντων τὰ πανία του. Ὅθεν μετὰ τὸν Βῶκον ἀποτυχόντα, ὤρμησεν ὁ Ρομπότσης μὲ τὸ ἡφαιστειὸν τοῦ κατὰ τῆς ἰδίας φηργάδας· πλὴν, ἀρ' οὗ τὴν ἐπλησίασε καὶ ἠτοιμάζετο νὰ τὸ προσάψῃ, σφαιρα πυροβόλου διεπέρισε τὴν πρῶραν του, καὶ τοῦτο μὲν ἐκάη ἀνωρελῶς· ἡ δὲ φηργάδα ἐσώθη. Ὅμως ἀπὸ τοὺς ἐν αὐτῇ στρατιώτας καὶ ναύτας ἐπεσον ὡς ἑξακόσιοι εἰς τὴν θάλασσαν, ἐξ ὧν οἱ πλείότεροι ἐπνίγησαν, καὶ οἱ διασωθέντες ἐζωγήθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Μετὰ ταῦτα ὤρμησεν καὶ τὰ πολεμικὰ τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον ὄλων τῶν ἐχθρῶν, τὰ ἔτρεψεν εἰς φυγὴν, τὰ κατεδίωξαν ἕως εἰς τὴν Κάρπαθον, ἐκυρίευσαν ἐπτά φορτηγὰ μὲ στρατεύματα, ἱκκος καὶ ἀποσκευὰς, καὶ ἐβίασαν τὰ λοιπὰ νὰ καταφύγωσιν εἰς τὴν Ρόδον. Τὴν 2 τοῦ αὐτοῦ, ἐν ᾧ εὐρίσκοντο ὑπὲρ τὴν Κάρπαθον, εἶδαν ἐν θρῖκτον ὠραύτως φορτηγόν, τὸ ἐκτύπησαν, ἐφθειραν ὅλα τὰ πανία του καὶ σχοινία, ἐφόνευσαν τοὺς ναύτας, καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ τὸ κυριεύσωσι διὰ τὴν μεγάλην τρικυμίαν, τὸ ἀφῆκαν εἰς τὴν διακρίσιν τῶν ἀνέμων καὶ τῶν κυμάτων, καὶ ἐναυάγησεν εἰς τὰ παράλια τῆς νήσου ἐκείνης, ὅπου ἐπεσον καὶ ἄλλα δύο τρι-

κάταρτα, καταδιωχθέντα ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν, καὶ κατεσυντρίβησαν τὰ δὲ πληρώματά των κατεπνίγησαν. Ἐπομένως εἰ Ἕλληνας κατέπλευσαν εἰς τὴν Κάσσον, ὅπου ἐβρίψαν ἄγκυραν διὰ τὴν ἀναπαυθῶσιν ὀπισθοῦν μετὰ τοσούτους καὶ τοιούτους ἀγῶνας καὶ κόπους, καὶ αὐτόθι ἐπληροφορήθησαν ὅτι ὁ Ἰμπραχίμ, ἀφ' οὗ ἐφθασεν εἰς Ῥόδον, ἐγνώριζεν ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν ἐκστρατείαν ἀπέλευσε δεκαοκτὼ πολεμικὰ πλοῖα καὶ εἰκοσιῆς φορτηγά. Τοιοῦτοτρόπως ἀφ' οὗ ἐματαιώσαν οἱ Ἕλληνες τὴν κατὰ τῆς Σάμου ἐκστρατείαν τῶν ἐχθρικῶν στόλων, ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. Ἐβώθη δὲ ἡ Σάμος. Ἀλλ' εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς συνετέλεσαν οὐχ ἦτον καὶ οἱ ἄνδρες Σάμιοι, ἀντικρούσαντες καὶ ἐφανίσαντες πλῆθος ἐχθρῶν, ἐκ τῶν ὅσοι ἐφθασαν τὴν ἀποβῶσιν εἰς τὴν νῆσόν των.

Ὁ δ' ἀγαθὸς Χάστιγξ ἔδωκεν ἀναφοράν ἀπὸ τὸν τελευταῖον ἰούνιον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ προβάλλει τὴν ἀνάγκην ἐνὸς ἀρμοπλοίου διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ὁποίου προσέφερε καὶ αὐτὸς χιλίας λίρας στηρίλας, καὶ ἀνεδέχετο νὰ ὑπάρῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν κατασκευὴν του. Τὸ δὲ Βουλευτικὸν ἐνέκρινε τὴν ἀγορασθῆσιν δύο ἀτμάπλοια ἀεὶ ἐνὸς μεγάλου καὶ ἕξ φορτάδαι. Ἀπεράσιος μάλιστα τὴν ἀγορασθῆσιν σιδηρᾶ πυροβόλα διὰ τὰ φρούρια διαφόρου χωρητικότητος καὶ ἕκαστον αὐτῶν νὰ ἦναι ἐφωτισμένον μὲ χιλίας σφείρας. Ἡ δὲ τιμὴ των νὰ πληρωθῆ ἀπὸ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ὀρειχαλκίνων, τὰ ὅποια νὰ σταλῶσιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἰς ἀνταλλαγὴν, ἀφ' οὗ φθάσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκείθεν σταλέντα τὰ σιδηρᾶ, καὶ τεθῶσιν εἰς τὰς θέσεις τῶν ὀρειχαλκίνων, τὰ ὅποια τότε θὰ ζυγισθῶσι καὶ θὰ παραδοθῶσι πρὸς τοὺς ἀποκομιστοὺς ἐκεῖνα.

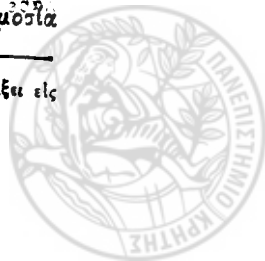
Κατὰ μεσοῦντα τὸν δεκάβριον ἡ Κυβέρνησις διώρισε καὶ ὀκτὼ πλοῖα πολεμικὰ ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Ἰω. Κούτζη Σπυριτοῦ, τὴν ἀποκλείσῃ τὰ φρούρια Π. Πατρῶν καὶ Ναυπάκτου. Ὁ δ' ἀρμοστής τῆς Ἐπιανῆσου ἀνεγνώρισε διακηρύξας τὸν ἀποκλεισμόν των, ὡς τὸν ἀνεγνώρισε καὶ ἡ αὐστριακὴ Κυβέρνησις. Ἐπομένως καὶ ἡ γαλλικὴ διέταξε τοὺς κατὰ τὰς ἀῤῥαξας τοῦ Αἰγαίου προξένους νὰ μὴ ἐμποδίζωσι πλέον τοὺς Ἕλληνας τοῦ δυτικῆς δόγματος τοῦ νὰ ἀποδίδωσι τὰ ἐθνικὰ δικαιώματα εἰς τὴν ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν. Ἀλλ' ἡ κατὰ ξηρὰν πολιορκία τῶν

Π. Πατρῶν ἢ διαλυθῆ ἤδη, διότι πρὸ πάντων οἱ πρῶτοι διωρι-
σμένοι ἐὰν τὴν διατηρήσωσιν ἐτοιμάζονται νὰ ζητήσωσι συνέλευ-
σιν ἐθνικὴν, καὶ διὰ νὰ ἐπινοήσωσιν, ἂν δυνηθῶσιν, ὅσα κακὰ
ἔγειναν ἐξ αἰτίας των, καὶ διὰ νὰ ἀρπάσωσιν αὐτοὶ τὴν ἐξουσίαν,
τὴν ὁποίαν διὰ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου παρέδωκαν εἰς τοὺς σημε-
ρινοὺς ἀρχοντας διὰ τὰ πάθη των.

Ἡ Κυβέρνησις εἶχε λάβει πρόνοιαν καὶ περὶ τακτικῶν στρα-
τευμάτων ἀπὸ τὸν ἰούλιον μῆνα, ὅτε διώρισε τὸν Ῥόδιον νὰ
σχηματίσῃ τὸ πρῶτον σύνταγμα, καὶ ἀντ' αὐτοῦ διώρισε, πάλιν
προσωρινῶς, τὸν Δημήτριον Χρηστοῖδην (1) Γ. Γραμματέα. Δι-
ώρισε καὶ τὸν φιλέλληνα Γάλλον Βουτιέ νὰ ευστήρῃ πυροβολικὸν
λόχον, τὸν ὁποῖον νὰ γυμνάξῃ καὶ νὰ διοικῇ αὐτὸς ὁ ἴδιος. Ἀλλὰ
ἴθι μπόρῃσαι νὰ σχηματίσῃ τακτικὰ στρατεύματα, ἐν ᾧ οἱ πο-
λεμῆσαντες ἀχρι τοῦδε τὸν ἔχθρον τὰ θεωροῦσιν ὡς εἶπὲ τὸ πλε-
στον ἐναντία εἰς τὰ συμφέροντα των; καὶ νὰ σχηματίσῃ ἑὶς ἑκα-
τῆρας, ἴθι μπόρῃσαι καὶ νὰ τὰ διατηρήσῃ; ἀλλὰ Κυβέρνησις,
τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ μέρος καὶ ὁ Κωλέττης, εἶναι δυνατὸν νὰ
σχηματίσῃ καὶ νὰ διατηρήσῃ τακτικὰ στρατεύματα, ἐν ᾧ οὗτος
διὰ τῶν ἀτάκτων Ῥουμελιωτῶν, ἐλπίζει νὰ κητορθώσῃ ὅτι θε-
λήσει εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐν ᾧ χωρὶς τούτων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ
ἐκάρξῃ, καὶ ἐν ᾧ πολλοὶ ἄλλοι ἀνευ τῶν ἀτάκτων στρατιωτῶν
παύουσι τοῦ νὰ ἐκάρχωνται ὅ,τι ἤδη ὑπάρχουσι;

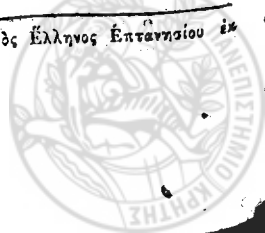
Τὸ σύνταγμα τοῦ Ἀστρου ἀνετίθετο εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν
δημοσίαν Ἐκπαίδευσιν. Οἱ μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη πληρεξούσιοι
προσκληθέντες ἀπὸ τὴν συνέλευσιν νὰ προβάλωσιν ἂν εἶχον κατὰ
νόθον ἴκοτε νὰ νομοθετηθῆ, πρὸς τοῖς ἄλλοις προεβαλὼν νὰ φρον-
τίσῃ ἡ Κυβέρνησις διὰ τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν κατὰ νὰ εἰσαῖξῃ
τὴν ἀλληλοδιδασκτικὴν. Ὁ δὲ Νέγρης προσέθετο εἰς τὸ σύνταγμα
τὸ ἄρθρον κβ. ἐνὰ ὄργανισθῆ συστηματικῶς ἡ ἐκπαίδευσις τῆς
νεολογίας, καὶ νὰ εἰσαχθῆ καθ' ὅλην τὴν ἐπιπράτειαν ἡ ἀλληλο-
διδασκτικὴ μέθοδος ἀπὸ τὴν διοίκησιν. Αὐτοὶ ἐκρίναν ἀναγ-
καζον νὰ ἀποτελῆ ἄρθρον τοῦ θεμελιώδους νόμου καὶ ἡ δημοσία

(1) Εἶναι Κωνσταντινουπόλιτις ὁπαδὸς τοῦ Κωλέττου, μεθ' οὗ θὰ συμπράξει εἰς
ὅλας τὰς περιστάσεις.

παιδείους, ὥστε νὰ εἶναι ὑπόχρεως ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν νόμον. Διὰ τοῦτο αὕτη ἀπεράσις νὰ συστήσῃ δημοτικὰ σχολεῖα, λύκεια καὶ πανεπιστήμιον· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος θὰ συστήσῃ εἰς Ἄργος σχολεῖον κεντρικὸν ἀλληλοδιδασκαλίας, ὅθεν ἔπρεπε νὰ ἐξέρχωνται ὅλοι τοῦ κράτους οἱ διδάσκαλοι, εἰς τὸ ὁποῖον ἐμελλον ἐπομένως νὰ παρειαχθῶσι διάφορα εἶδη μαθησίων· εἶχε φθάσει δὲ καὶ ἐκεῖνας εἰς Ναύπλιον ὁ Γ. Γεννάδιος, καὶ ταῦτον διώρισε διδάσκαλον εἰς τὸ αὐτὸ σχολεῖον· διώρισε δὲ καὶ τὸν Γεηρόριον Κωνσταντᾶν ἑφρον τῆς παιδείας· ἀλλὰ τὸ εἰρημένον σχολεῖον ἕνεκα τῶν περιστάσεων δὲν θὰ διαρκέσει ἐπιπλέον· ἀνὰ δὲ συνεστήθησαν πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀλληλοδιδασκαλικά ἢ ἑλληνικά σχολεῖα, συνεστήθησαν ὑπὸ τῶν πολιτῶν αὐθορμητῶν μεῖζια αὐτῶν ἀναλώματα. Ἡ πελοποννησιακὴ Γερουσία ἐφρόντισεν ἀπὸ τὸ 1822, καὶ ὁ πόλεμος δὲν ἐπέτρεψε, νὰ συστήσῃ τὸ ὁποῖον ἀπεφάσις κεντρικὸν σχολεῖον εἰς Τριπολιτανίαν καὶ ἑλληνικὰ καὶ ἄλλα μαθήματα. Συνέστησεν ὁμοῦ ἀλληλοδιδασκαλικὸν φοιτήσιον διδασκαλῶν τὸν λεγόμενον Νικητῶν Νικητῆρα, ὅστις ἐπὶ τοῦ ἱμπεραχίμ καταφυγῶν εἰς Ναύπλιον, ἤνοιξε τοιοῦτο σχολεῖον· εἶχε συστηθῆ δὲ αὐτόθι Φιλανθρωπικὴ εἰταιρεία, τῆς ὁποίας ἦσαν μέλη καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἐν τοῖς κράγμοσι, καὶ ἡ ὁποία ἔκαμε πολλὰ βοηθήματα εἰς τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα. Ἡ εἰταιρεία αὕτη, διὰ νὰ ἐνεργῇ τὰ φιλανθρωπικά χρέη της, ἐψηφίσατο ἐπιτροπὴν, τῆς ὁποίας μέλη ἦσαν ὁ καὶ πρόεδρος αὐτῆς· διορισθεῖς ἤδη Ν. Γερακάρης, Ν. Καλλέργης, Γ. Γλαβάνης, Δ. Δισύλλας, Θ. Νέγρης, Ἰω. Θεοτόκης καὶ ὁ ἰατρὸς Ἰωάννης Βλάσης· γραμματεὺς δὲ ὁ Ν. Φλογαῖνης. (1) Καί τινες ἐφριναν τὴν εἰταιρείαν αὐτὴν ὡς ἐπικίνδυνον καὶ σκοπὸν ἔχουσαν τὴν ἀνατροπὴν τῶν καθεστώτων· ἀπεδείχθη ὁ ἐπομένως ὅτι δὲν εἶχεν αἰμὴ καθαρὸς σκοπὸς φιλανθρωπίας· ἀλλ' ὁ Νέγρης μετὰ τινῶν φίλων του τότε ἐμελέτησαν νὰ διοργανίσωσι μυστικὴν ἄλλην εἰταιρείαν διὰ πολιτικούς σκοπούς· ὁ δὲ θάνατος πρόσλαβε τὴν σύστασιν αὐτῆς. Αὕτη ἐγένετο αἰτία τοῦ νὰ συστηθῇ καὶ τὸ εἰρημένον ἀλληλοδιδασκαλικὸν σχολεῖον. Εἰς τοῦτο ἀναπᾶσαν

(1) Ἐξ Ὀδησέων τῆς Ῥωσσίας γεννημένος ἐκ πατρὸς Ἕλληνας Ἐπτάνησιος ἐκ Λευκάδος.

κυριακὴν εἰδίδασκεν ὁ πρὸ ὀλίγου ἐλθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα Ἐδουάρδ Μάτσων. Ἄγγλος Φιλέλλην, τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν δημόσιον Οἰκονομίαν τοὺς συδρέοντας Ἕλληνας εἶθε δὲ περιωρίζετο νὰ διδάσκη πάντοτε τοιαῦτα μαθήματα! Ἐκτοτε ἀνεφάνη ἡ διάθεσις, τὴν ὁποίαν εἶχον καὶ ἔχουσιν οἱ εἰς τὴν ἀλλοτριάν εὐποροῦντες Ἕλληνες τοῦ νὰ συντελέσωσιν εἰς τὸν φωτισμὸν τοῦ ἔθνους των. Ἡ αὐτὴ κυβέρνησις, ἔτι εἰς Κορνίδι διατρίβουσα, προσεκάλεσε κατὰ τὸν τελευταῖον μάρτιον τὸν Ἰω. Βαρβάκην νὰ ἔλθῃ ἀπὸ τὴν Ῥωσίαν εἰς τὴν πατρίδα, διὰ νὰ δώσῃ καὶ εἰς ἄλλους παράδειγμα νὰ προσέλθωσι, καὶ διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὁπωσδήποτε. Γέρων ὀδοιπορικῆς, ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος Ἕλληνας, σκυύσας ἐφάσεν εἰς Μονεμβασίαν, εὐηργέτησε τοὺς αὐτόθι μετοικήσαντας Ψάρριανούς· καὶ μετέβη κατὰ τὸν ὀκτώβριον εἰς τὴν καθέδραν τῆς Κυβερνήσεως. Ἀφ' οὗ δὲ συνεβούλευσε τὴν δόμοισιν, τὴν 9 νοεμβρίου ἔδωκεν εἰς τὴν βουλὴν ἀγαφωρὰν καὶ προσδιώρισεν τὸν τόκον ἀνά πέντε καθ' ἑκάστην τριακοσίων χιλιάδων ρουβλίων, τὰ ὅποια ὑπεσχέθη νὰ καταθέσῃ εἰς τὴν ἐν Μόσχᾳ βασιλικὴν Τράπεζαν, νὰ χρησιμεύσῃ εἰς διατροφήν καὶ μισθοδοσίαν τῶν διδασκάλων τοῦ ὡς ἀνωτέρω εἰς Ἄργος συστηθησομένου σχολείου. Τὴν 26 τοῦ αὐτοῦ ἀνεχώρησεν εἰς Ζάκυνθον, ὅπου ἀσθενήσας, ἀπέδωκε τὴν 12 Ἰανουαρίου τοῦ 1825. Ἦτο πεπρωμένον νὰ ἔλθῃ γέρον καὶ ν' ἀποθάνῃ εἰς τὴν πατρίδα του (1).

(1) Ὁμοῦ μὲ τὸν Βαρβάκην ἦλθε καὶ ὁ Γ. Ἀδριμιώτης εἰς Ὀδησσοῦ, καὶ ἀπέθανεν ἀσθενήσας ὑπὸ τοῦ τόφου τὸν νοέμβριον εἰς τὴ Ναύπλιον. Αὐτὸς εἶχε καὶ θεατρικὰ προτερήματα· πολλάκις ὑπεκρίθη εἰς τῆς Ὀδησοῦ τὸ θέατρον τὸν Θεμιστοκλέα (δρᾶμα τοῦ Μεταστάσιου) καταφυγόντα εἰς τὸν Ξέρην. Μετὰ τοῦτο ἐφάνη θαυμαστὸς εἰς τοιαύτας ὑπεκρίσεις ὁ Ἰθακήσιος ἀρχαῖος, ἐκατόνταρχος τοῦ ἱεροῦ λόχου, ὁ ὁποῖος ἔπαισεν εἰς τὸ Ἀραγασίνι μετὰ τῶν ἄλλων πρωτομαρτύρων ἱερολοχτῶν. Ἀμφότεροι εἰκόουν τοὺς Ἕλληνας εἰς δίκρυα περσιῶντες τῆς μεγάλης ἀρετῆς τῶν προγόνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Ἡλὴν ἐμφύλιος πόλεμος. — **Οἱ βουλευταὶ τῆς Γ΄** περιέδον ἐπικυροῦσι τοὺς αὐτοὺς τῆς β. περιόδου νομοτελεστάς. — Προτίθεται εἰς τὸ Νομοτελεστικὸν ὁ Ἄσσημ. Φωτήλας. — **Ὁ Π. Νοταρᾶς** πρόεδρος τῆς Βουλῆς παραιτηθέντος τοῦ Μαυροκορδάτου. — **Ἡ Κυβέρνησις** νομίζει δι᾽ ἐθρίαμβενσε καὶ ἐστρεψέθη εἰς τὴν ἐξουσίαν. — **Οἱ ὑπεναρτίου** προτίθενται νὰ τὴν ἀφαιρέσωσιν ἀπὸ αὐτήν. — **Ὁ Κουντουριώτης** προβάλλει συμβίβασμὸν εἰς τὸν Κολοκοτρώνην. — **Ὁ Ἄραγ.** Δελιγιάννης τὸν ἐμποδίζει. — Μετάβασις ἀσθενοῦτος τοῦ προέδρου τοῦ Νομοτελεστικοῦ εἰς Ἰδραν. — **Ἄσθερεῖ** ὁ ἀντιπρόεδρος. — **Ὁ Φωτήλας** προσδρεύων ἐπιτροπικῶς. — **Ἀποβίωσις** τοῦ ἀντιπροέδρου. — **Ὁ Φωτήλας** ἀσθερεῖ. — **Ἡ Κυβέρνησις** εἰς παραλυσίαν ἕνεκα τῆς ἐπιδημίας τοῦ τύφου. — **Ἀποβίωσις** τοῦ σοφοῦ Βενιάμιν, καὶ τοῦ Νέχρη, καὶ τοῦ φιλέλλητος Ροζαρῶλη. — **Ἡ Κυβέρνησις** διορίζει τὸν Δημ. Πλαπούτιαν ἀρχηγὸν τῆς πολιορκίας Π. Πατρῶν ὁμοῦ μὲ τὸν Λόντος. — **Διάλυσις** τῆς πολιορκίας ἐκείνης. — **Ὁ Λόντος** στέλλει ἀναφορὰν εἰς τὴν Κυβέρνησιν δικαιολογητικὴν, δι᾽ ἧς τέλος ζητοῦσιν ἐθροσυνέλευσιν. — **Ἡ Κυβέρνησις** δὲν τὴν θέλει. — **Ἀναφοραὶ** ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας διὰ τὴν ἐθ. συνέλευσιν. — **Ὁ Ζαίμης** καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ ἀποφασίζουσι νὰ τὴν συγκροτήσωσι διὰ τε τῶν δπλων. — **Εἰρήσκουσίν** τινες τῶν Ρουμελιωτῶν μὲ τὸν λόγον συμφώνους. — **Προσπαθεῖ** ὁ Λόντος νὰ λάβωσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν των τὸ Παλαμίδι. — **Ἡ Κυβέρνησις** θὰ τοὺς ἐνοχοποιήσῃ. — **Ἡ ἐπαρχία Ἀρχαδίας** ἀνθιστάται εἰς τὴν Κυβέρ. — **Στέλλεται** εἰς αὐτήν ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν. — **Ὁ Κολοκοτρώνης** καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ μεσολαβοῦσιν εἰς μάτην ὑπὲρ αὐτῆς. — **Ἡ Κυβέρνησις** ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ὑπεναρτίων. — **Οἱ ἐν τοῖς πράγμασι** κολακεύονται ὅτι προ

ὀλίγον ἔσωσαν τὸ ἔθνος διὰ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. — Ἀναφορά ἐξ Ὑδρας τοὺς θαρρύνει πάλιν εἰς ἐμφύλιον πόλεμον. — Ἀναφορά ἐκ Σπετσῶν ὡσαύτως. — συμφέροντα τῶν ἐν τοῖς πράγμασι γὰρ ἐξολοθρευθῶσιν οἱ ἀντιπολιτευόμενοι, καὶ γὰρ ταπεινωθῆ τῶν Πελοποννησίων τὸ φρόνημα. — Ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν εἰς τοὺς Λάκκους μὲ τὸν Παπασιώρην. — Οἱ Ἀρκαδιοὶ εἰς Κωσταρτίνοὺς μάχονται. — Βοήθεια εἰς τοὺς Ἀρκαδίους. — Φυγὴ τοῦ ὑπουργοῦ εἰς Ναύπλιον. — Τὰ στρατεύματα ἀποχωροῦσιν εἰς Τριπολιτσάν. — Ἀναχωρεῖ ὁ Ἀναστ. Λόβτος ἀπὸ τὴν βουλήν. — Ἀναχωρεῖ ὁ Φωτήλας ἀπὸ τὸ Νομοτελεστικόν. — Ὁ Κωστ. Μανρομιχάλης Νομοτελεστής ἀγτί τοῦ Φωτήλα. — Ὁ Π. Μανρομιχάλης ὑπὲρ τῆς Κυβερνήσεως. — Βουλευταὶ τινες ἀντιπολιτευόμενοι. — Ὁ Κωλέττης προδιαθέτει τοὺς Ῥουμελιώτας κατὰ τῶν Πελοποννησίων. — Ὁ Ζατῆς προβάλλει τοὺς Τριπολιτσιώτας γὰρ ἐρωθῶσι μὲ τοὺς ἀντιπολιτενομένους διὰ τὴν συνέλευσιν. — Ὁ Αναγ. Δελιγιάννης καὶ ὁ Κολοκοτρώνης γράφουσι πρὸς τοὺς Ῥουμελιώτας γὰρ μείνωσιν οὐδέτεροι. — Διετάξαν καὶ τοὺς ἐν Τριπολιτσᾷ γ' ἀναχωρήσωσιν εἰς τὰ ἴδια. — Οἱ Πελοποννησιοὶ διηρημένοι. — Οἱ Τριπολιτσιῶται κλείουσι τὰς θύρας εἰς τοὺς ἀντιπολιτενομένους. — Ὁ Γρίκας Μπότασης διορίζεται μέλος τοῦ Νομοτελεστικοῦ καὶ ἀντιπρόεδρος. —

Καὶ πάλιν ἡ μάστιξ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου εἰς τὴν Ἑλλάδα! Κατὰ τὸν οὐκ ἐπὶ μὲν συνήχθησαν οἱ βουλευταὶ τῆς γ' περιόδου εἰς Ναύπλιον, καὶ μετὰξὺ τούτων εἶναι καὶ οἱ πλείοτεροι τῆς β' περιόδου, ὅσοι δηλαδὴ πρωταίτιοι τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, οἵτινες ἐπεκυρώθησαν καὶ διὰ τὴν τρίτην περίοδον ἦτο δ' ἐπόμενον γὰρ ἐπεκυρωθῶσιν, ἀφ' οὗ ὑπερίσχυσαν καὶ ἀνέδειξαν νικητρίαν τὴν φατρίαν τῶν ὁ δὲ φίλος τοῦ νόμου, ἡ ἐφημερίς δηλαδὴ τῆς Διοικήσεως καὶ τῆς νήσου Ὑδρας, δημοσιεύει ὅτι, εὗτοι ἐκέρδιον τὰς ψήφους τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν διὰ τῆς σταθερᾶς τῶν ἀρετῆς καὶ τοῦ ἀμέμπτου χαρακτῆρός τῶν. Εἶναι δ' ἀναντιρρήτων ὅτι καὶ πολλαὶ ἐκλογαὶ βουλευτῶν τῆς γ' περιόδου ἐγένον κατὰ τὸ

πνεῦμα τῆς αὐτῆς φατρία· Ἄρα τὸ ἐκ τοιούτων βουλευτῶν, κατὰ μέγα μέρος συγκείμενον βουλευτικὸν σῶμα τὴν 10 τοῦ Ὀκτωβρίου ἐπεκύρωται εἰς τὴν νομοτελεστικὴν ἐξουσίαν τὰ αὐτὰ άτομα· δηλαδή τὸν Κευντουριώτην, Μπότσην, Σηπλιωτάκην, καὶ Κωλιέτην, προστιθέν καὶ τὸν Ἀσημάκην Φωτήλαν ἀντὶ τοῦ Πανούτσου Νοταρᾶ, τὸν ὁποῖον ἡ βουλὴ τῆς β' περιόδου εἶχε διωρισμένον πέμπτον σύνοδρον τοῦ Νομοτελεστικοῦ εἰς τὸν τόπον τοῦ Ν. Λόντου, ἀποθιγόντος εἰς Μύλους τὴν 18 Ἀπριλίου, καὶ τὸν ὁποῖον ἡ βουλὴ τῆς γ' περιόδου ἐψήφισε πρόεδρόν της. (1) διότι καὶ ὁ Μαυροκορδάτος ἦτο παρητημένος τῆς προεδρείας ἀπὸ τὴν 28 τοῦ Σεπτεμβρίου, ὅτε ἔστειλε τὴν ἐπομένην παραίτησίν του ἐκ Μισολογγίου. «Γνωρίζει καλῶς τὸ σεβαστὸν βουλευτικὸν σῶμα καὶ τὴν ἐναντιώσιν τὴν ὁποίαν κατ' ἀρχὰς ἔδειξα εἰς τὸ νὰ δεχθῶ τὸν βαθμὸν τῆς προεδρείας (2) μετὰ τὸν ὁποῖον μ' εἴμησε,

(1) Ὁ Μάγερ τὸν λέγει νέον Ἀριστείδην εἰς τὰ Ἑλλ. Χρονικά ἀριθ 91.

(2) Ὁ Μαυροκορδάτος ἔπρεπε βέβαια, διὰ νὰ μὴ φανῆ σπουδαρχῶν, νὰ δαίξῃ ὅτι δὲν ἐδέχετο τὴν προεδρείαν, καὶ ὅτι ἐπέμενε εἰς τὴν παραίτησίν του. Πᾶς Ἕλλην φιλάπετρις δὲν ἐδέχετο τὴν προεδρείαν τῆς βουλῆς, διὰ νὰ μὴ δώσῃ χώραν εἰς τὴν διχάζουσαν. Ὁ Μαυροκορδάτος χάριν τῆς δημοκρατίας ἠδύνατο νὰ καταπέσῃ τοὺς βουλευτὰς, ὅσοι ἤθελον νὰ τὸν ψηφίσαι πρόεδρον, νὰ μὴ τὸν ψηφίσωσιν ἠδύνατο χάριν τῆς δημοκρατίας νὰ πειρῇ καὶ τὰ δύο κόμματα τῆς Κυβερνήσεως νὰ συγκατατεθῶσιν εἰς τὸ νὰ ψηφισθῇ ἀπὸ τὸ βουλευτικόν, ἂν ἦτον ἀνάγκη νὰ ψηφισθῇ διὰ τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος. Ἄλλως ὁ Μαυροκορδάτος εἰς τὴν παθητικὴν θέσιν τοῦ προέδρου τῆς βουλῆς δὲν ἠδύνατο βέβαια νὰ σώσῃ τὸ ἔθνος, ὥστε νὰ δεχθῇ τὴν προεδρείαν, διὰ νὰ μὴ ἀρῆσῃ καὶ ψηφισθῇ πρόεδρος ἄλλος τις ἀνίκανος νὰ τὸ σώσῃ προεδρεύων· ἀλλ' ἂν προέκειτο νὰ ψηφισθῇ ἀρχιστράτηγος, καὶ ἠθιγάνετο εἰς αὐτὸν τὴν ἰκανότητά νὰ σώσῃ τὸ ἔθνος ἐκστρατεύων, τότε εἶχε δίκαιον καὶ νὰ προσπαθῆσῃ μάχιστα νὰ ψηφισθῇ αὐτός, διὰ τὸν φόβον μὴ ψηφισθῇ ἄλλος τις, τοῦ ὁποίου ἡ ἀνικανότης ἔθελε τὸ ἀπολέσει. Εἰς δὲ τὴν παραίτησίν του ταύτην ὁμολογεῖ ὅτι διωρίσθη πρὸς τῶν εἰκοσιτριῶν βουλευτῶν εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς δικτακτικῆς Ἑλλάδας μετὰ τὸν βαθμὸν τοῦ προέδρου τῆς βουλῆς· παρανόμως ἄρα· καὶ ὅμως ἡ παρανομία πολεμεῖ ὑπὲρ τῶν νόμων! Οἱ δὲ Σπαταεῖται καὶ Ψαββιανοί, ὅτε ὁ Ὀρλάνδος ἐψηφισθῇ πρόεδρος τῆς βουλῆς, δὲν ἐδέχοντο τὴν προεδρείαν τούτου ὡς τάχα παράνομον, καὶ ἐπὶ τῇ παρατηρήσει ὅτι προὔκαλοῦντο οὕτω τὴν διαιρέσιν, ἔγραψον τὴν Κυβέρνησιν: «Ἐἶναι ἀναντιβῆτον ἔτι ἐκ τῆς διαιρέσεως προκύπτει ὁ ἀφανισμὸς· ἀλλ' ὡσαύτως κείναι βεβαιότατον ὅτι ἐκ τῶν παρανομιῶν πίπτει τὸ κράτος καὶ δουλοῦται τὸ ἔθνος· κῆθεν ἀναγκαιοτάτη εἰς τὰς παρανομίας ἡ ἀντίστασις, ἵνα μὴ ἐπικρατήσῃ ἡ μάστιξ, καὶ δὲν λέγεται διαιρέσις, ἀλλὰ νόμων ὑπεράσπισις. Διαιρέσιν δύναται νὰ τὴν ἐνομάτωσιν οἱ νέοι μεγαλόφρονες τῶν Ἑλλήνων δεσποταί, εἰς τῶν ὁποίων τὰς ἀνά-

καὶ τὴν ἐπιμονὴν μου ἐπιτα εἰς τὴν παραίτησιν. τὴν ὁποίαν ἀπαξ
 εἶδοσα. Ὅταν τὸ σεβαστὸν τοῦτο σῶμα μὲ διώρισεν εἰς τὴν
 διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων τῆς εὐκλειῆς Ἑλλάδος, μὲ τὸν βαθ-
 μὸν τῆς προεδρίας, ἀγκαλὰ νὰ μὴ ἔκρινα πλέον πρέπον νὰ
 ἐναντιωθῶ εἰς τὴν σεβαστὴν θεικτὴν του, κρίνω ὅμως αὐτὸν
 ἐπιόλου περιττόν, ἐν ᾧ μακρὰν ὦν τοῦ σώματος, καὶ καταγινώ-
 ρμενος εἰς τὰ ἐδῶ πράγματα, δὲν δύναμαι νὰ ἐκτελῶ τὰ χρέη
 τοῦ βιβλιοῦ τούτου. Ἦθελεν εἶθαι λοιπὸν συμφερότερον καὶ
 ἐμάλιστα εἰς τοὺς σωτηριώδεις σκοποὺς τοῦ Σ. βουλευτικῆς συν-
 τελευτικώτερον τὸ νὰ δοθῇ εἰς ἄλλον ὁ βαθμὸς τῆς προεδρίας,
 ὅστις νὰ δύναται, παρῶν, νὰ ἐνεργῇ τὰ καθήκοντά του. Ἐπιθυμῶ
 ν' ἀποδεχθῆ τὸ Σ. τοῦτο σῶμα τὴν πρᾶξι τὴν μου ταύτην, καὶ
 ν' ἀποφασίσῃ τὸ ἀμειδιώτερον εἰς τὰς περιστάσεις καὶ εἰς τὸν
 χαρακτῆρά του, καὶ τὰ λ. » Ὅτω πως συσταθεῖσιν τῆς γ'. πε-
 ριόδου ἡ Κυβέρνησις, νομίζει ὅτι ἐθριάμβευσε καὶ δὲν ἔχει πλέον
 ν' ἀπατηθῆ ἀντίτασιν ἢ ἐμπόδια εἰς τὴν πορείαν τῆς. Καὶ ἤδη
 τὰ πάντα ἀναγγέλλουσιν αὐτὸ τοῦτο· ἤδη συνάγονται χρήματα
 τῶν προσόδων εἰς τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον ἀπὸ πολλὰς ἐπαρχίας· στέλ-
 λονται δὲ καὶ ἐξωθεν χρήματα ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ φιλελλήνων· ἔχει
 καὶ τὰ χρήματα τοῦ δανείου καὶ τὸν πόρον, ἕως ὅτου λάβει καὶ
 τὴν γ'. δόξιν αὐτοῦ, τοῦ νὰ ἐκποιῇ ἐθνικὰ φθαρτὰ κτήματα· ἔχει
 ἀπ' ἐτέρου τοὺς βαθμοὺς καὶ τὰ ὑπουργήματα· διοργανίζει καὶ
 τακτικὰ στρατεύματα, τὰ ὅποια θὰ ἐξαρτῶνται ἀπ' αὐτῆν· ἔχει
 δὲ καὶ ἄλλο δάνειον νὰ πραγματοποιηθῆ, καὶ ἐπιτα νὰ τὰ διατηρήσῃ.
 ἔχει καὶ τὴν ναυτικὴν δύναμιν καὶ τὰ ὅπλα τῶν Προμηλιωτῶν
 εἰς τὴν διάθεσιν τῆς διὰ τῶν χρημάτων τοῦ δανείου· ἔχει καὶ τοὺς
 κατοίκους τῶν ναυτικῶν νήσων καὶ τὸ μέγα μέρος τῶν Αἰγαίουπε-
 λαγιτῶν ἐμόφρονες· ἔχει καὶ σύμμαχον τὴν διαίρειν τῶν Πελο-
 ποννησίων, καὶ ἄσυλον τὴν εἰς τὸ φρούριον τοῦ Ναυπλίου καθέδραν

ημοὺς φωνὰς θέλουσι νὰ κλίνῃ τὸν ἀχίνα τὸ Πανελλήνιον. » Ἄλλ' οὗτοι δὲν βλέ-
 πουσιν τὰς σημερινὰς παρανομίας, καὶ ἕως τὰς θεωροῦσιν ὡς νομιματάς, διδοὶ γί-
 νονται ἀπὸ ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ὑπερασπίσθησαν παρανομοῦντες καὶ ἐνταυτῇ φω-
 νάζοντες ὑπὲρ τῶν νόμων. Ὅπως οἱ νόμοι πολλὰκις χρησιμεύουσιν ὡς πρόσχημα
 εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι πράττουσιν ἀνομίας καὶ προξενοῦσι μεγάλα κακά! εἰς τὴν
 πατρίδα, καταπατοῦντες τοὺς νόμους αὐτοὺς διὰ τὰ τέλη τῶν.

της. Καί τοιαύτη Κυβέρνησις θεωρεῖται ὡς ἐξησφαλισμένη κατὰ πάντα καὶ διὰ παντός ὡς ἐκ μέρους τῶν ἀντιποιοιμμένων τὴν ἐξουσίαν. Ἰτω δὲ ἤθελε δυνηθῆ νὰ μὴ ἀπεντήσῃ ἐμπόδια εἰς τὴν πορείαν της, καὶ ἤθελεν ἐξασφαλισθῆ, ἀντὶ ἀπ' οὗ εἰκόησεν, ἐλάμβανε τοιαῦτα μέτρα, ὥστε νὰ ἐμπνεύσῃ φρονήματα συνδιαλλαγῆς καὶ φιλίας εἰς τοὺς ἠτιγηθέντας, ἂν παρέδιδεν εἰς ἀμνηστειαν ἐπιτελή τὰ παρελθόντα, ἂν τοὺς προσεῖλκεν εἰς ἐκπιτὴν καὶ τοὺς παρίστανε τὴν ἀνάγκην τῆς ὁμοιοῖας καὶ τῆς συμπράξεως καὶ αὐτῶν καὶ ὄλων τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν, ἂν δὲν ἤθελεν ἐπιμένει εἰς τὸ νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐξουσίαν ὅπως τὴν εἶχε λάβει, καὶ προσεκάλει αὐθουρμήτως συνέλευσιν ἐθνικὴν κατὰ τὰς εὐχὰς καὶ αὐτῶν τῶν ἰδίων, τότε ἤθελε νομιμοποιήσῃ τὴν ἐξουσίαν της δι' ἀποφάσεως τοῦ ἔθνους αὐτοῦ, καὶ δυνηθῆ νὰ πράξῃ τὸ καλὸν τῆς πατρίδος. Καὶ μὴ ὄλα ταῦτα πάλιν ἴσως δὲν ἤθελον σωφρονήσῃ οἱ ὀλιγαρχικοὶ, διότι κατεκυβερνοῦντο ἀπὸ τὸ πολιτικὸν τῶν σύστημα, ὡς αὐτοὶ τὸ ὀνόμαζον, ὃ ἐστὶ τὸ κατ' ἐπαρχίας τοπαρχικόν, ἢ τὸ Ἰμαριωτικόν. Ἄλλ' ὁ Κουντουριώτης ἤθελε δικαιωθῆ ἀπὸ τὸ ἔθνος του· διότι τὸ ἔθνος δὲν ἤθελε τοπαρχίας εἰς τὰς ἐπαρχίας του, δὲν ἤθελε διχωστιαστικὰ καὶ ἐμφυλίους πολέμους, δὲν ἤθελε τὴν διαρπαγὴν τῶν εἰσοδημάτων του, ἐξ ὧν εἶχεν ἀνάγκην ἄρκειον διὰ τὰ ἐξόδα τοῦ πολέμου. Οἱ δὲ πληρεξούσιοι τοῦ ἔθνους καὶ διότι βλέπουσιν ἤδη ὅτι τὰ ἐθνικὰ εἰσοδήματα εἰσάγονται εἰς τὸ ταμεῖον διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν κοινὴν σωτηρίαν, καὶ διότι εἶδον τὰς καὶ πρὸ ὀλίγου γενομένης ἀριστείας τῶν Ἑλλήνων κατὰ θάλασσαν καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς Σάμου ἀπὸ τὸν μέγαν κίνδυνον ἐκ μέρους τῶν ἐχθρικών στόλων, καὶ συνέλαβον ἀγαθὰς ἐλπίδας διὰ τὸ μέλλον τῆς πατρίδος, ἐκ μέρους τῶν ναυτικῶν Νησιωτῶν ἤθελον δεῖξει μάλιστα εὐγνωμοσύνην εἰς τὸν Κουντουριώτην καὶ εἰς τὸν Μπότσαση λαβόντας τὴν ἐξουσίαν καὶ διὰ τῆς βίας τῶν ὀπλων, ἤθελον παραδώσει εἰς λήθη τὸ παρελθόν, καὶ ἤθελον τοὺς δώσει τὰς πλείονας ἂν ὄχι ὄλας τὰς ψήφους των, ἢ ἤθελον τοὺς διωρίσει ὅπου ἤθελε τοὺς κρίνει ἀναγκαίους. Ἄλλ' ἐν ταύτῳ ψηφίζοντες τὰ δίκαια, καὶ διατάττοντες τὰ πράγματα εἰς τρόπον ὥστε νὰ εὐρωσιν ἐπίσης τὰ συμφέροντά των σύμφωνα μὲ τὸν ὀρθὸν λόγον, ν' ἀσφα-

λισθῶσι δὲ καὶ νὰ ἰκανοποιηθῶσιν ἐπωσθήποτε καὶ οἱ παρανόμως καθαιρεθέντες· καὶ ἀπαρθεέντες τὴν ἐξουσίαν ὡς καὶ οἱ μετ' αὐτῶν, ἤθελον ἀντιεστᾶζει τὴν εἰρήνην, ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν, καὶ ἤθελον ὑποχρεώσει καὶ τούτους ν' ἀποπλισθῶσι καὶ νὰ ἤσυχάσωσιν ὑπέεικοντες εἰς τὰ ψηφίσματά των. Κατὰ δυστυχίαν ὑπερισχύει τὸ πνεῦμα τῆς φαρτρίας· ὑπερισχύουσιν ὁ Μαυροκορδάτος καὶ ὁ Κωλέτιης· ὑπερισχύουσιν οἱ ξένοι· καὶ ἡ Κυβέρνησις τετυφωμένη διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῶν ὑπεναντίων, καὶ ὡς νόμον θεωροῦσα μόνην τὴν θέλησίν της καὶ μηδεμίαν δεικνύουσα μετριοφροσύνην καὶ μετριοπάθειαν, καταφρονεῖ καὶ τὰς ἐθνικὰς περὶ συνελεύσεως ἀποφάσεις, καὶ πεποιθὺία ὅτι δύναται τὰ πάντα, ἀφ' οὗ ἔλαβε, τὴν ἐξουσίαν διὰ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, θέλει καὶ νὰ τὴν διατηρήσῃ διὰ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, καὶ θὰ τοὺς προκαλέσει νὰ ἐπάρωσιν ὅπλα ἐναντίον της, διὰ νὰ τοὺς καταστρέψῃ. Δὲν συλλογίζεται ὅτι, μὴ ἔχουσα ἐν ἐκείτῃ τὰ στοιχεῖα τῆς διατηρήσεώς της, ἀφ' οὗ προξενήσει πολλὰ κακὰ εἰς τὸ ἔθνος, καὶ τὸ ἐκθέσει εἰς τὸν φοβερότατον τῶν κινδύνων, θ' ἀφαιρεθῇ τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην, ἀπὸ τε τὸν Ζαΐμην, τὸν Λόντον καὶ τοὺς ἄλλους ὀλιγαρχικοὺς τῆς Πελοποννήσου πάλιν δι' ἐθνικῆς συνελεύσεως. Οὗτοι φρονοῦντες ὅτι ἔχουσι κεκτημένα δικαιώματα ὡς πρὸς τὴν ἐξουσίαν, καθὸ πρῶτοι αὐτοὶ ἐπάραντες πῦλον κατὰ τῆς τυραννίας, καὶ πολεμήσαντες καὶ πολεμοῦντες διὰ τὴν πατρίδα, καὶ τινες ἐξ αὐτῶν πνέοντες ἐκδίκησιν δι' ὅσα ἔπαθεν ἀπὸ τὴν ἐνεστῶσαν Κυβέρνησιν, συκοφαντηθέντες· μάλιστα, καὶ ἅπαντες ἄλλως θεωροῦντες ὅτι οἱ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πραγμάτων τοὺς διασύρουσι, τοὺς λέγουσιν ἐπαρχιοφάγους, ληστὰς καὶ ἐχθροὺς τῆς πατρίδος, καὶ θέλουσι νὰ τοὺς ἐξοντώσωσιν, ἀπορασιζουσι, θάρρουντες εἰς τὴν ἐθνικὴν ἀπόφασιν καὶ εἰς τὰς δυνάμεις των, νὰ τοὺς ἐξώσωσιν ἀπὸ τὰ πράγματα, καὶ νὰ λάβωσι τὴν ἐξουσίαν, εἰ δέον, καὶ διὰ τῶν ὅπλων, ὡς τὴν ἔλαβον καὶ ἐκεῖνοι. Νομίζουσι δὲ ὅτι εὖρον τὸν ἀρμόδιον καιρὸν νὰ κινηθῶσιν ἤδη, ὅτε κίνδυνος τῆς πατρίδος δὲν ἐφαίνετο, καὶ ὅτε τὰ χρήματα τοῦ πρώτου δανείου ἐνομιζοντο κατηναλωμένα. Δὲν ἐστοχάζοντο ὅτι ὅλοι οἱ ἐθνικοὶ πόροι, ὅλα τὰ ἐθνικὰ εἰσοδήματα, εὐρίσκοντο εἰς τὴν διάθεσίν των, καὶ ὅτι

ἠδύναντο νὰ λάβωσι καὶ δεύτερον δάνειον ἐκεῖνοι (1). Δὲν ἐφάν-
 τάζοντο ὅτι ὁ Ἰμπραχίμππασιας ἦτον ἄγρυπνος, καὶ κατεγίνετο
 νὰ προσβάλῃ τὴν Πελοπόννησον καὶ αὐτὴν τὴν καρδίαν τοῦ χει-
 μῶνος μὲ δυνάμεις ἀσυγκρίτως ὑπεριέρας τῶν ἐλληνικῶν, καὶ
 ὅτι αἱ δυνάμεις του ἤθελον ἀποβῆ πολὺ πλεόν φοβερῶτεραι, ἂν
 ἤθελεν εὑρεῖ τοὺς Ἕλληνας κατεσπαραγμένους ἀπὸ τὴν διχόνοιαν
 καὶ ἀπὸ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. Δὲν ἤξευρον ὅτι ὁ Κιουταχῆς,
 ὅστις ἠ-οιμάζετο νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν δυτ. Ἑλλάδα, ἦτον ἐπίφοδος,
 διότι διέφερε πολὺ τῶν ἄλλων Τούρκων εἰς τὰ πολεμικά. Ἡ Κυ-
 βέρνησις ἐν τούτῳ ἔλαβεν ὁσμὴν τῶν βυζανδομευζμένων κατὰ
 τὴν Ἀρχαίαν, καὶ ὁ Κουντουριώτης, εἴτε τὰ ἐκ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου
 δευνὰ ἀναλογιζόμενος, εἴτε προθέμενος νὰ λάβῃ κερδὸν ἢ Κυβέρ-
 νησις ἀπὸ τὰς ἐκ τῶν διαπραγματεύσεων ἀναβολὰς καὶ νὰ ἐτοιμα-
 σθῆ εἰς ἀντίκρουσιν, εἴτε θέλων ν' ἀποσπᾶτῆ τὸ Κολοκοτρῶν-
 ἄπο τοὺς ὀλιγαρχικοὺς ἐπὶ σκοπῷ νὰ τοὺς διαιρέσῃ, τὸν γράφει
 ἄπαξ καὶ δις προσκαλῶν ἐκ μέρους τοῦ συμβιβασμῶν εἰς ἀπορυ-
 γὴν τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, καὶ τὸν συμβουλεύει ν' ἀποσπασθῆ
 ἀπ' ἐκείνους ὥστε νὰ συντελέσῃ πρὸς τὸν σκοπὸν. Ὁ δὲ Κολοκο-
 τρῶνης, πιστεύων τὸν Κουντουριώτην, καὶ κλίνων εἰς τὸν συμβι-
 βασμῶν, ἀπεφάσισε καὶ ἔστειλεν ἐπὶ τούτῳ, μὴ εἰδότης τοῦ Α.
 Δελιγιάννη, τὸν ἱατρὸν Κωνστ. Πελοπίδαν εἰς Ναύπλιον· ἀλλ'
 ἄμα ἀπ' οὗ ἔμαθεν ἐκεῖνος τὴν ἀποστολὴν του, μετέπεισε τὸν
 Κολοκοτρῶνην, καὶ ὁ Πελοπίδης μετεκλήθη καὶ ὑπέστρεψεν ἀπὸ
 τὸν δρόμον. Ἄν ὅμως ὁ Κολοκοτρῶνης κατώρθωνε νὰ συμβιβα-
 σθῶσι τὰ πράγματα μὲ τὸν Κουντουριώτην, ὁποίων κινδύνων
 ἤθελεν ἀποκατασταθῆ τὸ ἔθνος ἀνώτερον! τούτου δοθέντος, ἤθελε
 καυχᾶται ἡ Ἑλλὰς ὅτι εἶχε καὶ ἤδη τὸν Ἀριστείδην καὶ τὸν Θε-
 μιτοκλέα της, οἱ ὅποιοι ἤθελον τὴν ἀναδείξει διὰ τῆς ὁμονοίας
 νικητρίαν τῶν εἰρημένων φοβερωτάτων ἐχθρῶν, οἵτινες ὀλίγου
 θὰ δεήσει νὰ τὴν ἐξολοθρεύσωσιν. Ἄν οἱ δύο οὗτοι Ἕλληνες συνε-
 δέοντο διὰ νὰ φυλάξωσι τὴν ὁμόνοιαν, οὔτε οἱ ὀλιγαρχικοὶ ἐτόλ-

(1) Ὁ Ζαΐμης ἔγραφεν εἰς φίλον του ὅτι, ἂν ὁ Κουντουριώτης κάμῃ πόλεμον,
 θὰ τὸν κάμει μὲ ἰδικάτου χρήματα, καὶ ὅχι μὲ χρήματα τῆς πατρίδος, τὰ ὅποια
 δὲν θὰ ἔλθωσι πλέον εἰς χεῖράς του· καὶ ὅμως θὰ ἔλθωσι καί τινα ἑκατομμύρια ἀπὸ
 τὸ β'. δάνειον, ἂν καὶ δὲν θὰ λάβῃ χρεῖαν ἀπ' αὐτὰ ἐναντίον του.

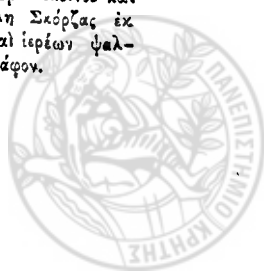

μων να κινηθῶσι κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, οὔτε ὁ Μαυροκορδάτος καὶ ὁ Κωλέττης ἐπραττοῦν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅ,τι ἤθελον.

Ὁ τύφος ἔκαμνεν ἤδη πολλὴν θραῦσιν εἰς τὸ Ναύπλιον, καὶ ὁ μὲν πρόεδρος τοῦ Νομοτελεστικοῦ ἀσθενήσας ἀρχὰς ὀκτωβρίου, ἀναχωρεῖ εἰς Ἰδρῶν ν' ἀναλάβῃ τὴν ὑγείαν του. Ὁ δὲ ἀντιπρόεδρος ἠσθένησεν ὡσαύτως, καὶ διωρίσθη ὁ Φωτῆλας νὰ ἐνεργῇ προεδρεύων, ἐπιτροπικῶς ὑπογραφόμενος ἄχρι τῆς ἐπιστροφῆς ἢ τῆς ἀναρρώσεως τοῦ ἐτέρου ἐξ αὐτῶν. Τὴν 29 τοῦ αὐτοῦ ἀπέβίωσεν ὁ ἀντιπρόεδρος· ὁ δὲ Φωτῆλας ἠσθένησε καὶ αὐτός, καὶ ἡ Κυβέρνησις ἔτι παραλελυμένη ἐξ αἰτίας τῆς ἐπιδημικῆς νόσου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀπέθανεν εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ εἰς τῶν μεγάλων εὐεργετῶν τῆς πατρίδος, ὁ σοφὸς Βεννιμίν Λέσβιος, καὶ ὁ Ἰω. Σκανδαλίδης καὶ ὁ Θ. Νέγρης (1), καὶ ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπάσχον καὶ πολλοὶ τῶν βουλευτῶν, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα νὰ ἐξέλθῃ ἡ Κυβέρνησις ἀπὸ τὸ Ναύπλιον, διότι οἱ ὑπεναντίοι ἤρχισαν νὰ τὴν ἀπειλῶσι, καὶ αὐτῇ, διὰ νὰ τοῦς ἀντιπολεμήσῃ, ἐνόμιζεν ἀναγκαίαν τὴν διαμονὴν τῆς εἰς τὸ φρούριον τοῦ Ναυπλίου, εἰς τρόπον ὅτι, καὶ ἂν ἐμελλε ν' ἀποθάνωσιν ὅλοι οἱ Νομοτελεσταὶ καὶ Βουλευταὶ, ἤθελον προτιμήσῃ, ν' ἀποθάνωσι μᾶλλον, ἢ νὰ ὑποχωρήσωσι καὶ νὰ συμβιβασθῶσι μὲ τοὺς ὑπεναντίους.

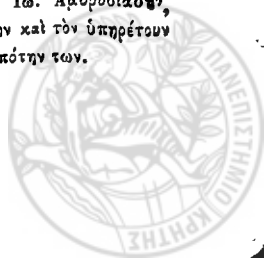
Ἡ Κυβέρνησις νομίζει ὅτι, ἤθελε προλάβῃ τὴν ἀπειλουμένην ἤδη τῆς πολιορκίας τῶν Π. Πατρῶν διάλυσιν, σπέρουσα τὴν διαίρεσιν μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ στρατοπέδου ἐκείνου, ὥστε ἂν ὁ Ζαΐμης καὶ ὁ Λόντος θελήσωσι νὰ τὴν διαλύσωσιν, ἄλλοι δὲ μόνον νὰ μὴ θελήσωσιν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν διατηρήσωσι· κρίνουσα δ' ἀναγκαῖον νὰ γείνη ῥῆξις μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Πλαπούτα, καὶ νὰ δοκιμασθῇ ἡ πίστις τούτου πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, τὸν διορίζει τὴν 17 ἀρχηγὸν τῆς πολιορκίας, καὶ τὸν διατάττει νὰ ὑπάγῃ εἰς Δεμέστιχα, νὰ συνδιαικῇ ὁμοῦ μὲ τὸν Λόντον

(1) Ὁ μὲν ἀπέθανε τὴν 27 Αὐγούστου, ὁ δὲ τὴν 22 ὀκτωβρίου, ὁ δὲ τὴν 22 Νοεμβρίου. Ὁ Νέγρης ἀπέθανε ἐπὶ ψιθύρου ἐγκαταλειμμένος καὶ ἀσπρωσιπίτος, ὅτε ἐμελέτησε νὰ καταπολεμήσῃ τὸν Μαυροκορδάτον εἰς τὴν Εὐρώπην μὲ τὸν κάλμαρόν του, καὶ ὅτε ἀπεφασίσθη μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τινῶν φίλων του νὰ συσταθῇ μυστικὴ ἐταιρεία κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἣτις διιθύνετο κατὰ τὸ πνεῦμα ἐκείνου καὶ τοῦ Κωλέττου. Τὴν 21 τοῦ αὐτοῦ ἀπέθανε καὶ ὁ φιλλέλης· Ῥοζαρόλη Σκόρζας ἐκ Νεαπόλεως, καὶ οἱ Ἕλληνες τὸν ἐνταφίσαν καὶ μετὰ ἀρχιερέω καὶ ἱερέων ψαλόντων τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὸν τάφον.

τὸ στρατόπεδον καὶ τὰ τῆς πολιορκίας, καὶ τοῦτο ἐναντίον τῆς γνωμοδοτήσεως τῆς Βουλῆς, ἥτις ἀπεφάνθη ὅτι εἰς μόνον ἀρχηγὸς ὀφέλει πάντοτε καὶ ὄχι δύο. Ἄλλ' ἦτο ποτὲ καὶ δυνατόν νὰ δεχθῆ ὁ Λόντος καὶ ἄλλον ἀρχηγὸν εἰς τὴν πολιορκίαν ἐκείνην; Ἄρα ἡ Κυβέρνησις προκαλεῖ καὶ οὕτω τὴν διάλυσιν τῆς πολιορκίας, καὶ ὁ μὲν Πλαπούτας δὲν ἐπρόφρασε νὰ ὑπάγῃ εἰς Δεμέστιχα. Ὁ δὲ Λόντος, εἰς οὖν οἱ ὀλιγαρχικοὶ, διὰ τὸν λόγον, ἔτι δὲν τοὺς ἔστειλεν ἡ Κυβέρνησις χρήματα νὰ πληρώσωσι τοὺς στρατιώτας των, ἀφ' οὗ πολλάκις ἀνημέχθησαν ζητήσαντες τοὺς μισθοὺς των εἰς μάτην, τέλος τὴν 26 τοῦ ἰδίου ὀκτωβρίου τὴν διαλύουσι καὶ διασκορπίζονται, ἀφῆσαντες πάλιν τοὺς Τούρκους νὰ περιφέρονται καὶ νὰ βλάπτωσι τὰ περίχωρα. Ἀρχῆς νοεμβρίου στέλλουτιν ἀναφοράν ἢ ἐπιστολὴν ὑπογεγραμμένην ἀπὸ τὸν Λόντον μὲ τὸν Ἀντώνιον Τζούνη, (1) ἑπταδὸν πιστὸν τοῦ Ζαΐμη πρὸς τοὺς περιστάτας τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους καὶ πρὸς τὸ Πανελλήνιον, εἰς τὴν ὁποίαν διαμαρτύρονται κατὰ τὰ πρακτικὰ τῆς Βουλῆς διότι παρεβιάσθησαν αἱ ψῆφοι τῶν παρστατῶν εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν μελῶν τοῦ Νομοτελεστικοῦ. Διότι διὰ τὴν ἔλληψιν τῶν ἀναγκαίων διελύθη ἡ πολιορκία Π. Πατρῶν διότι τὸ δάνειον ἔγεινεν ἐν ὀνόματι τοῦ ἑλλ. ἔθνους καὶ ἐπ' ὑποθήκῃ τῆς ἐθν. γῆς, καὶ ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔδωκε λόγον, διὰ νὰ ἰδῶσιν οἱ Ἕλληνας ποῦ ἐξωδεύθησαν καὶ ἐξοδεύονται τὰ χρήματά των, καὶ διὰ ταῦτα ζητοῦσιν ἐθνικὴν συνέλευσιν. Ἡ δὲ Κυβέρνησις προσεκάλεσε τὸν Λόντον νὰ ὑπάγῃ εἰς Ναύπλιον ν' ἀπολογηθῆ διὰ τὰς ἀτόπους κατηγορίας του καὶ ἀδικίας ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως. Ἄλλ' ἐκεῖνος τὰς ἐγγραφὰς ἐπὶ σκοπῶν ν' ἀπολογηθῆ καὶ διὰ τῶν ὀπλων εἰ δέσῃ, καὶ ἐπομένως δὲν ὑπάγει εἰς τὸ Ναύπλιον. Πλὴν εἰς τὴν ἐπιστολὴν του, (τὴν ὁποίαν δὲν εὔρον εἰς τὰ ἐγγραφα τῆς Κυβερνήσεως ἐκείνης) ἐδικαιολογοῦντο, ὡς τότε ἐπληροφόρηθη, ἐπιφέροντες πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι, ἐπειδὴ δὲν ἐλάμβανον καὶ αὐτῶν οἱ στρατιῶται μισθὸν ἀπὸ τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον, ὡς οἱ

(†) Οὗτος ἦλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον τὸ 1822 ἄμα μὲ τὸν Ἰω. Ἀμβροσιάδην, καὶ τοῦτον Καλαβρυτινὸν, καὶ ἀφωσιώθησαν ἕκτοτε εἰς τὸν Ζαΐμη καὶ τὸν ὑππρέτουσ ὄπως ἠδύνατο ἕκαστος, θεωροῦντες αὐτὸν ὡς αὐθέντην ἦτοι δεσπότην των.

'Ρουμελιώται, καὶ οἱ ναυτικῆς Νησιῶται, δὲν ἐπειθάρχουν τέως, καὶ
 λειποτακτῆσαντες ἔφυγον ἀπὸ τὸ στρατόπεδον, καὶ δὲν ἔχουσιν
 ἐφεξῆς διάθεσιν νὰ στρατευθῶσιν, ἂν δὲν θὰ πληρώνωνται ὡσαύτως
 τοὺς μισθοὺς των. Ἐκάκιζον δὲ τὴν Κυβέρνησιν ὡς μὴ φειδομένην
 τῶν χρημάτων τοῦ δανείου, διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὰς ἀνάγ-
 κας τῆς πικρίδος, ἀλλὰ κατασκορπίζουσιν αὐτὰ διὰ σκοποὺς
 φατριαστικοὺς καὶ ἰδιοτελεῖς. Κατεδίκαζον δ' ὡς παράνομον τὴν
 ἐκλογὴν τῶν αὐτῶν μελῶν τοῦ νομοτελεστικοῦ, ἐφ' ᾧ καὶ τινες
 τῶν βουλευτῶν ἦσαν σύμφωνοι, διὰ τὸν λόγον ὅτι: «Ἡ διάρ-
 κεια τοῦ Ἐκτελεστικοῦ εἶναι ἐνιαύσιος, καὶ τὸ Ἐκτελεστικὸν ἔχει
 ὑπρόεδρον καὶ ἀντιπρόεδρον, καὶ αὐτοὺς ἐνιαυσίους. καὶ ἡ βου-
 λὴ καθίστη διειτῆ σχεδὸν τὴν διάρκειαν τοῦ Νομοτελεστικοῦ, τοῦ
 τε προέδρου καὶ ἀντιπροέδρου, ὅτε ὁ νόμος δὲν τὴν ἐδίδοι τὸ
 δικαίωμα νὰ ἐκλέξῃ ἐκ των παλαιῶν νομοτελεστῶν, ὡς τὴν ἐδίδοι
 ἐκείνο τοῦ ἐκλέγειν τὸν πρόεδρον καὶ ἀντιπρόεδρόν της ἐκ τῶν
 παλαιῶν καὶ νέων παραστατῶν, καὶ διὲ δὲν ἦτο νόμιμον νὰ ἐκλέ-
 ξῃ, μᾶλλον εἰπεῖν νὰ ἐπικυρώσῃ καὶ διὰ τὴν γ' περίοδον τὸ
 Νομοτελεστικὸν τῆς β' περιόδου, ὅπερ ἐχρεώσται νὰ παύσῃ τὴν
 β' τοῦ προσεχοῦς ἰανουαρίου, καὶ νὰ δώσῃ λόγον τῶν πράξεων
 του καὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν χρημάτων τοῦ δανείου. Τέλος
 ἐζήτησαν νὰ συγκαλεσθῇ ἐθνικὴ συνέλευσις δυνάμει τῆς γενομένης
 τὴν 18 ἀπριλίου πράξεως ἀπὸ τὴν ἐν Ἀστρεί συνέλευσιν, διότι
 οὕτως ἤλπίζον νὰ διορθωθῶσιν ἐν εἰρήνῃ τὰ πράγματα, καὶ νὰ
 τεθῶσιν αὐτοὶ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἔθνους. Ἀλλ' οὔτε ἡ βουλὴ, οὔτε
 τὸ Νομοτελεστικὸν δὲν θέλουσιν ἐθνικὴν συνέλευσιν, διότι φοβοῦν-
 ται πρὸ πάντων ὅτι θ' ἀφαιρηθῶσι τὴν ἐξουσίαν. Δὲν ἔπρεπεν
 ὁμως νὰ φοβῶνται ὁ Κουντουριώτης καὶ ὁ Μπότσης, διότι οὗτοι
 ἤθελον ἔχει τὴν ἀνήκουσαν θέσιν των πάντοτε εἰς τὰ πράγματα,
 ἐὰν ἤθελον, καὶ μόνον ὁ Κωλιτῆς καὶ ὁ Μαυροκορδάτος ἦτο πι-
 θανὸν νὰ ἐξωσθῶσι. Καὶ μ' ὄλον τοῦτο, ἐπειδὴ καὶ ὁ Τρικούπης
 αὐτὸς κηρύττει εἰς τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα ὡς ἀναγκαίαν τὴν συγ-
 κρότησιν τῆς ἐθν. συνελεύσεως, ἴσως ὁ Μαυροκορδάτος θέλει νὰ
 συγκροτηθῇ, διότι δὲν θέλει νὰ φανῇ ἀσυνεπὴς εἰς τὴν ὁποίαν ἐ-
 κήρυξεν εἰς τοὺς Δυτικοελλαδίτας εἰρήνην καὶ ἁμόνοιαν, καὶ διότι
 δὲν ἀγνοεῖ ὅτι οἱ ἄλλοι θ' ἀνανεύσωσι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Μάγερ

εις τούς αριθμούς 92, 93, 94 και 96 τῶν Ἑλληνικῶν Χρονικῶν ζητεῖ τὴν συγκρότησιν τῆς ἐθ. συνελεύσεως, τὴν ὁποίαν θεωρεῖ ὡς κατάλληλον νὰ θεραπεύσῃ τὰ δεινὰ τῆς πατρίδος. Οἱ δὲ νησιῶται ἢ ὁ Κωλέττης δὲν τὴν θέλουσι βέβαια, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τούς αριθμούς 77 και 78 ὁ Φίλος τοῦ νόμου λέγει ὅτι, δὲν πρέπει νὰ συγκροτηθῇ ἐθνικὴ συνέλευσις, δίδει αὐτῇ θὰ συστήσῃ νέαν τάξιν πραγμάτων (καὶ ὡς νέαν τάξιν πραγμάτων ἴσως θεωρεῖ τὴν ἀλλαγὴν τῶν προσώπων). Ἄλλ' εἴτε τὴν θέλει ὁ Μαυροκορδάτος, εἴτε δὲν τὴν θέλουσιν ὅ,τε Κωλέττης καὶ οἱ ἄλλοι νομοτελεσταὶ καὶ βουλευταὶ, πῶς εἶναι δυνατόν καὶ νὰ τὴν ἀποφύγῃσιν οὕσαν ἀπορασιζομένην ἀπὸ τὴν ἐν Ἀστρὶ συνέλευσιν; Καὶ πῶς νὰ τὴν ἀποφύγῃσιν, ἂν οἱ πολῖται τὴν ζητήσῃ δι' ἀναφορῶν ἐφ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας, ὡς τοῦτο καὶ διωργανίζετο εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ εἰς τὴν σερ. Ἑλλάδα, καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Αἰγαῖον, καὶ ἤδη τὴν ἐζήτησαν ἀπὸ πολλὰς ἐπαρχίας, καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τῆς Καρυαίνης, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι ζητοῦσιν ἐθνικὴν συνέλευσιν, διὰ νὰ ἐξετάσῃ ἂν αἱ ἐκλογαὶ τῆς Γ'. περιόδου ἐγείνων κατὰ νόμον, νὰ ζητήσῃ λογαριασμὸν τῶν ἐξόδων τοῦ δανείου, νὰ λάβῃ μέτρα κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ νὰ σκεφθῇ περὶ ἀπαντήσεως εἰς ὅσα οἱ βασιλεῖς ἀποφασίσωσι κατὰ τῆς Ἑλλάδος; Διὰ νὰ τὴν ἀποφύγῃσιν, ἐπινροῦσι νὰ δώσωσιν ἀφορμὴν εἰς τοὺς ζητοῦντας τὴν συνέλευσιν, νὰ δείξωσιν ἐνοπλον ἀντίστασιν εἰς τὰς διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως, καὶ τότε νὰ τοὺς κηρύξῃ αὐτῇ ἀντάρτας, καὶ νὰ τοὺς καταδιώξωσι, καὶ οὕτως ἔχει μόνον ν' ἀποφύγῃσιν τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν, ἀλλὰ καὶ νὰ στερεωθῶσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν. Διὰ ταῦτα ὁ Ἀναστάσιος Λόντος μέλος ὢν καὶ ἤδη τῆς βουλῆς, ἔγραφε τὸν ἀδελφόν του καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ἀντιπολιτευομένων νὰ μὴ κάμωσιν ἐνόπλιον κανὲν κίνημα, ἀλλὰ μόνον νὰ περιορισθῶσιν εἰς τὸ νὰ ἐνεργήσωσι νὰ ἐκλεχθῶσιν οἱ πληρεξούσιοι τῆς Πελοποννήσου, καὶ νὰ συνέλθωσιν ὁμοῦ με' αὐτοὺς εἰς τὸ Ἄργος, νὰ ζητήσῃσιν πάλιν δι' ἀναφορῶν συγκρότησιν τῆς ἐθ. συνελεύσεως, καὶ τότε ἤθελον κατορθώσῃ νὰ συνεργήσῃ καὶ αὐτὴ ἡ ἰδίη Κυβέρνησις εἰς τὸ νὰ συνέλθωσι καὶ τῶν ἄλλων μερῶν οἱ πληρεξούσιοι, καὶ νὰ συγκροτηθῇ ἐν εἰρήνῃ ἡ συνέλευσις, πλὴν ἄλλως ἐγείνων τὰ πράγματα.

Οἱ Ἀνδρέαι Ζαίτης καὶ Λόντος, ὁ Κανέλλος Δελιγιάννης, ὁ Πάνος καὶ Γενναῖος Κολοκοτρώνης, ὁ Ἰω. Νοταρᾶς καὶ ἄλλοι, συνελθόντες εἰς Πετράκους, χωρίον τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων, ἀπεφάσισαν νὰ κινηθῶσι καὶ ἐνόπλιως καὶ νὰ ζητήσωσι τὴν συνέλευσιν. Ἔστειλαν δὲ ἀνθρώπους εἰς τὴν σιερ. Ἑλλάδα, καὶ προσεκάλεσαν πολλοὺς ὀπλαρχηγούς τῶν Ῥουμελιωτῶν νὰ ἐνωθῶσι μὲ αὐτοὺς πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν εὔρον ὁμοφώνους μὲ τὸν λόγον, καὶ θὰ τοὺς εὔρωσιν ἔπειτα διὰ τῶν ἔργων ἐναντίους. Προσπαθοῦσιν ἐν ταύτῃ νὰ βάλωσιν εἰς χεῖρας τὸ Παλαμίδι, καὶ ὁ Ἀνδρέας Λόντος θέλει νὰ συνεννοηθῇ μὲ τὸν Φωτομάραν, καὶ τὸν στέλλει τὸν γραμματεῖά του, τὸν προσφέρει εἰκοσιπέντε χιλιάδας γροσίων, καὶ τὸν ὑπόσχεται νὰ τὸν στείλῃ καὶ ἄλλα διὰ τοὺς μισθοὺς τῆς φρουρᾶς· πλὴν αὐτὸς οὔτε τὰ χρήματα δέχεται, οὔτε τὸν ἀποκρίνεται. Ὁ δὲ Κουντουριώτης γνωρίζων τὴν ὁποίαν εἶχε σχέσιν ὁ Λόντος μὲ τὸν Φωτομάραν, εἶχεν ὀπωστοῦν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς πίστεώς του· ἐν τοσούτῳ πληροφορεῖται τὰ διατρέξαντα παρὰ τοῦ εἰς Βοστίτταν Δημητρίου Μελετοπούλου, καὶ πιστεύων ἐφεξῆς εἰς τὸν Φωτομάραν, τὸν διατηρεῖ εἰς τὴν θέσιν του (1). Ἡ δὲ Κυβέρνησις πληροφορηθεῖσα τοὺς σκοποὺς καὶ τὰ κινήματα τῶν ὑπεναντίων, ἀφ' οὗ ἐμεσολάβησε μάλιστα ἔγγραφον ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ Ἀνδρ. Λόντου, Κανέλλου Δελιγιάννη, Ἰω. Νοταρᾶ, Ἀνδρ. Ζαίτη καὶ Πάνου Θ. Κολοκοτρώνη πρὸς τὸν Ἀναγ. Δελιγιάννην καὶ Θεόδωρον Κολοκοτρώνην, καὶ ἐγνώριζαν ἐξ αὐτοῦ τὸ σχέδιόν των διὰ τὴν ἀνατροπὴν τῶν καθεστῶτων, ὡς καὶ ἔγγραφον τοῦ Ὀδυσσέως πρὸς αὐτοὺς, διὰ τοῦ ὁποίου τοὺς λέγει ὅτι ἦτο καὶ ἐκεῖνος σύμφωνος μὲ τὰ φρονήματα καὶ κινήματά των, καὶ ἄλλο τοῦ Ζαίτη πρὸς τὸν Φωτῆλαν διαλαμβάνον τὰ ἴδια, σπεύδει νὰ τοὺς ἐνοχοποιήσῃ καὶ νὰ ἐκτελέσῃ καὶ αὐτῶν ὅ,τι προέτετο πρὶν λάβωσι καιρὸν νὰ ἐτοιμασθῶσι καὶ ἐνισχυθῶσιν.

Εἰς τὴν Ἀρκαδίαν (2) δὲν ᾔθελον ν' ἀναγνωρίσωσι τὴν Κυβέρνησιν εἰ ὄντες σύμφωνοι μὲ τὸν Κολοκοτρώνην, καὶ δὲν ἀπέδιδον

(1) Τὰς πληροφορίες ταύτας ἔλαβον ἀπὸ τὸν ἴδιον γεροφωτομάραν.

(2) Εἰς τὴν νῦν Τριφυλίαν.

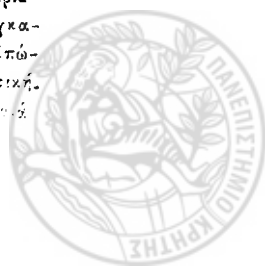

τὰ ἔθνικὰ δικαίωματα, καὶ δὲν ἐδέχοντο τὰς διαταγὰς τῆς. Ἡ Κυβέρνησις ἐστειλεν ἐκεῖ ἐκτελεστικὴν δύναμιν, ἥτις κατέβληθε τοὺς κτιστοὺς ὄντας διηρημένους, καὶ διὰ τοῦτο διεύθυναν τέλη Ὀκτωβρίου εἰς πλείοτεροι ἀναφορὰν εἰς τὸ Νομοτελεστικὸν καὶ εἰς τὴν βουλὴν, καὶ ἔλεγον ὅτι ἐδέχοντο τὸν Ἐπαρχον, καὶ ἀπέδιδον τὰ ἔθνικὰ δικαίωματα, καὶ ἔστελλον εἰς τὸ Ναύπλιον τοὺς ἀντιπροσώπους των βουλευτὰς, ἅμ' ἀφ' οὗ ἤθελε διαταχθῆ ἡ ἐκτελεστικὴ δύναμις ν' ἀνχωρήσῃ ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν των. Ἦθελον οὕτω ν' ἀποκοιμίσωσι τὴν Κυβέρνησιν εἶχε δ' ἀποφασισθῆ ἀπὸ τὴν βουλὴν νὰ σταλῶσι πρὸς αὐτοὺς καὶ οἱ ἐπίσκοποι Ἀνδρούσης Ἰωσήφ καὶ Ἀρδαμυρίων νὰ τοὺς καθυπατάσωσι. Ἀλλὰ, τὸ Νομοτελεστικόν, διὰ νὰ προλάβῃ τὰ σχέδια καὶ τὰ κινήματα τῶν ὑπεναντίων, κρίνει τῶς ἀναγκαίαν τὴν ἐπίθεσιν ὥστε νὰ τοὺς ὑπαγάγῃ εἰς τὸ ν' ἀντισταθῶσι ἐνόπλιως, νὰ τοὺς ἐνχοποιήσῃ, καὶ ἐπὶ τούτῳ διευθύνει πρὸς τὴν βουλὴν προδούλευμα, ζητοῦν ἄδειαν καὶ τὰ μέτρα νὰ στείλῃ καὶ ἄλλην ἐνοπλον δύναμιν ἐναντίον των. Μετὰ πολλὰς φιλονεικίας εἰς πλείοτεροι τῶν βουλευτῶν ἐνθίδουσιν εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ Νομοτελεστικοῦ, ὃ ἐστὶν ἀποφασίζουσι νὰ γείνη πάλιν ἐμφύλιος πόλεμος. Τοῦτ' αὐτὸ ἤρχετο καὶ ὁ Κωλέττης βέβαια, διὰ νὰ ὠφελῆθῃ ἀπὸ τὰ ὅπλα τῶν Ῥουμελιωτῶν, καὶ νὰ λάβῃ δύναμιν καὶ ὑπεροχὴν εἰς τὰ πράγματα. Στέλλεται λοιπὸν ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν ὁ Ἀρχιμανδρίτης Δικαῖος μ' ἀρκετοὺς στρατιώταις, φέρων καὶ διπλώματα βαθμῶν στρατιωτικῶν καὶ χρήματα, νὰ κτυπήσῃ τοὺς Ἀρχαδίους, διὰ νὰ τοὺς φέρῃ τάχα μὲ τὴν βίαν εἰς τὴν ὑποταγὴν, καὶ συνάμα νὰ στείρῃ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων Πελοπονησίων ἐπιπλέον τῆς διαίρεσιν, τὴν ὁποίαν τὸ Νομοτελεστικόν, ἀφ' ἧς συνεστήθη, δὲν ἔπαυσε νὰ ὑποθάλη διὰ τῶν ὁπαδῶν του εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου. Οἱ Ἀρχαδιοὶ μαθόντες τὰ καθ' ἑαυτῶν ἀποφασισθέντα παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, εἰδοποιοῦσι τὸν Κολοκοτρώνην καὶ τοὺς ἄλλους, καὶ οὗτοι ἀναφέρουσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, παρακαλοῦντες νὰ μὴ μεταχειρισθῆ τὴν βίαν τῶν ἔπλων κατὰ τῶν Ἀρχαδίων· ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις δὲν τοὺς εἰσκούει, καὶ οὗτοι παραγγέλλουσιν ἐκείνοισιν ν' ἀντικρούσωσι τὴν βίαν διὰ τῆς βίας, ὑποσχεθέντες ὅτι ἤθελον

δράμει εἰς βοήθειάν των. Ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν ἐκίνησε τὴν 22 Ὀκτωβρίου ἀπὸ τὸ Ντύπλιον, καὶ ὑπάγει πρῶτον εἰς τὴν ἐπαρχίαν Λεονταρίου, καὶ αὐτόθεν ἤρχισε νὰ ἐνεργῇ καθ' ἕνα τὰ μέρη, ἐνθα ἤξευρεν ὅτι ὑπῆρχον ἐναντίαι τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ τῶν ἄλλων ἀντιπολιτευομένων.

Πρώτη λοιπὸν ἡ Κυβέρνησις ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἀντιπολιτευομένων ἐνόπλιος, καὶ δίδει ἀφορμὴν εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον καὶ πότε δέ, ὅτε πληροφορεῖται ὅτι ὁ Ἱμπραχίμ εἰδοποιεῖ τοὺς Τούρκους τῶν Μοθωκορώνων ὅτι ἐμελλε νὰ φθάσῃ ἐντὸς ὀλίγου εἰς βοήθειάν των. Καὶ ἠδύνατο δὲ νὰ τὴν ἀποφύγῃ διὰ τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος, προσκαλοῦσα τὸ ἔθνος εἰς συνέλευσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτον ἐπόμενον νὰ συμβιβασθῶσι τὰ πράγματα. Ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν οἱ διέποντες αὐτὰ ἔχουσι τοὺς κολακεύοντας καὶ διαβεβαιοῦντας ὅτι μόνοι, καὶ μόνοι αὐτοὶ καὶ οἱ μετ' αὐτῶν, εἶναι οἱ ἄνθρωποι. Ἐξ ὧν οἱ μὲν ἔχουσι δλας τὰς ἀρετάς, οἱ δὲ καὶ ἔλας τὰς ἰκανότητας, ὅσται καὶ ἀρεταὶ καὶ ἰκανότητες ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἔθνους, καὶ οἱ κολακεύοντες, ἐν εἰς καὶ ξένοι, ἐχθροὶ τῆς Ἑλλάδος τοὺς φίλους ὑποκρινόμενοι, τοὺς παρκαίθουσι νὰ ἀποδουθῶσι πάλιν εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, διὰ νὰ σώσωσι δῆθεν καὶ αὖτις τὴν πατρίδα, καθὼς τὴν ἔσωσαν καὶ πρὸ ὀλίγου, ὡς τοὺς βεβαιοῦσι, καταβαλόντες τοὺς ὑπεναντίους διὰ τῶν ὅπλων. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ πνεῦμα ὑπηγορευμένην, καὶ τὴν 2 Νοεμβρίου ὑπογεγραμμένην, ἀναφάνουσι ἀναφράν ἐξ Ὑδρας ἐκ μέρους τοῦ Κοινοῦ, διαλαμβάνουσαν πρὸς τοὺς ἄλλους τὰ ἐξῆς: α' Ἔως τόσον ἐπροχώρησεν ἡ ἀνισχυρία καὶ ἀτυχεδυσία τῶν ἰδιοτελῶν κατ' ἀρχὰς τῆς β' περιόδου, ὥστε ἅπαντα καθαρπάλλοντες τὰ κοινὰ εἰσοδήματα, (1) ἄφρασαν τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον εἰς τοιαύτην ἔνδειαν, ὥστε χρῆ-

(1) Τὴν 12 Ἰουνίου τοῦ 1823 ἔγραφε τὸ Νομοταγματικὸν εἰς τὴν βουλὴν, ἦτες τὴν 6 τοῦ μηνὸς τὸ πρῶτον νὰ ἐνεργῆται τὴν δημοπρασίαν τῶν προσόδων, τὰ ἐξῆς: «λογαριασμοὶ τῆς παρελθούσης περιόδου ἐξήντησαν τὰ εἰσοκία τῶν προσόδων. Οἱ μέλλοντες νὰ ἐκστρατεύωσιν ἔκμασαν τὰς ἀπαιτήσεις τῶν τοιαύτων λογαριασμῶν, καὶ τὸ πλεῖστον μέρος οἰκονομήθησαν. Οἱ δυνατοὶ τῶν ἐπαρχιῶν ἠνάγκασαν τὴν διοίκησιν ν' ἀρήσῃ εἰς αὐτοὺς τὰ εἰσοκία τῶν προσόδων, ἢ ἂν τὰ ἐπώλησεν εἰς ἄλλους, διήγαγον τοὺς κατοίκους κατὰ τῶν ἀγοραστῶν καὶ τῆς διοικήσεως. Πολλοὶ πρόσδοι δὲν ἐπολύθησαν, διότι ὅποιος τὰς ἀγοράσει δὲν ὀφεί-

»ματα δὲν εἶχε διὰ νὰ πληρώσῃ ὀλίγους στρατιώτας ἢ τοὺς ἀναγκαιότερους τῶν γραμματέων καὶ τῶν ἄλλων ὑπουργῶν. Τὸ δὲ
 »Ἑλληνικὸν ἔθνος ἔμεινε κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν ἀνυπεράστου
 »πιστον εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἐχθροῦ. Χάρις εἰς τοὺς βουλευτάς

»ξί.ο. ἰ Τίς ἔγραφε ταῦτα; ὁ Γ. Γραμματεὺς Μαυροκορδάτος. ἰ Τίς ὑπέγραψαν; ὁ πρόεδρος Μαυρομιχάλης, ὁ Ζαΐμης καὶ ἄλλοι Νομοτελεσταί. ἰ Διατί ὁ Ζαΐμης δὲν διαῤῥηγνύει τὰ ἱμάτιά του, βλέπων ὅτι τὸ ἔθνος ἔμεινεν ἀνυπεράσπιστον διὰ τὴν γενομένην τῶν προσόδων κατάχρησιν; διότι εἶναι αὐτοῦργοι αὐτῆς μετὰ τῶν ἄλλων καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος; καὶ ἰ πῶς ἠδύνατο χωρὶς τῶν ἀφορωσῶν τὰς προσόδους ὑποσχεῖται νὰ διαίρησῃ τὸ στρατιωτικὸν μάλιστα τῆς Πελοποννήσου, καὶ ν' ἀντιτάξῃ πολλὰς τῶν ὀπληρηγῶν κατὰ τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ νὰ συγκροτήσῃ τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν καθ' ὅ ἔγινε σχέδιον εἰς Μισολόγγι; καὶ ἰ πῶς ἠδύνατο νὰ μὴ ἐκπληρώσῃ τὰς ὑποσχέσεις του, ἀφ' οὗ μάλιστα καὶ αἱ πρόσοδοι τῶν ἐπαρχιῶν Καλαβρυτῶν, Βοστίτσας καὶ Π. Πατρῶν ἔλαβον τὴν αὐτὴν τύχην τῶν ἄλλων; Καὶ αὐτοῦργος ὢν καὶ αὐτὸς, αὐτότατος, τῆς γενομένης τῶν προσόδων καταχρῆσεως, ἰ διατί δὲν καθαριεῖται; διότι εἶν' ὀπαδὸς τῆς πολιτικῆς τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ διότι εἰ Ἑβραῖοι (ἦτοι τὸ Κοινὸν τῆς Ἰδρας) καὶ οἱ ἄλλοι Νησιῶται γίνονται σύμμαχοι τοῦ ὡς ἀκολουθοῦντες τὴν αὐτὴν πολιτικὴν. ἰ διατί δὲ καὶ ὁ Μαυροκορδάτος δὲν παραιτεῖται μᾶλλον τὴν Γ. Γραμματεῖαν ἢ νὰ ὑπογράψῃ τὴν τοιαύτην κατάχρησιν; διὰ τί δὲ καὶ μὴ παραιτηθεὶς ἐπομένως, ἀναρτῆ καὶ ἐκλέγεται; ὅπου τριάντα εἰς βουλευτῶν πρόεδρος τῆς βουλῆς; διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ ὁδηγήσῃ τὴν Ἀγγλικὴν φατρίαν ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν τιθέμενος, ν' ἀνάψῃ τὴν φλόγα τῆς διχονοίας, τὸν ἐμφοβίον πόλεμον, νὰ καταβάλλῃ τὸ Νομοτελεστικὸν ἀφ' οὗ τὸ κατηγορήσῃ διὰ τὴν γενομένην κατάχρησιν, καὶ νὰ τὸ ἀντικαταστήσῃ ἀπὸ μέλη ἀκολουθοῦντα τὴν πολιτικὴν του; διὰ ταῦτα, δὲν καθαριεῖται οὐδ' αὐτὸς ἀπὸ τῆν Γ. Γραμματεῖαν, οὐδ' ἀπὸ τὴν προεδρίαν τῆς βουλῆς, καὶ οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Νησιῶται γίνονται ὡσαύτως σύμμαχοι του ὡς ὀπαδοὶ τῆς πολιτικῆς του. Ἄλλ' οἱ χθὲς σύμμαχοι τοῦ Ζαΐμη ἂν καὶ καταχρασθέντος μετὰ τῶν ἄλλων τὰς προσόδους; ἰ διατί σήμερον τὸν κατηγοροῦσι καὶ αὐτὸν ὡς καθαρπύσαντα τὰ κοινὰ εἰσοδήματα; Οἱ δὲ χθὲς σύμμαχοι τοῦ Μαυροκορδάτου, ἰ διατί συμμαχοῦσι καὶ σήμερον μὴ αὐτὸν ὄντα καὶ σήμερον σύμμαχον τοῦ τε Ζαΐμη καὶ τοῦ Λόιτου καταδικωμένων, τοὺς ὁποίους θὰ ὑπεξαιρέσει, ὡς ἐπομένως ῥηθῆσεται, ἀπὸ τῶν συμμάχων του Νησιῶτῶν τὴν καταδίωξιν; Μόνη ἢ ἐθνικὴ συνέλευσις ἠδύνατο ν' ἀποδώσῃ τ' ἀποτελέσματα εἰς τὰ ἀληθῆ τῶν αἰτίων, καὶ νὰ θεραπεύσῃ τὰ δεινὰ. Οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Νησιῶται χθὲς δὲν τὴν ἠθέλον, διότι δὲν τὴν ἠθέλον οὐδ' οἱ σύμμαχοι τῶν Ζαΐμη καὶ Μαυροκορδάτος; σήμερον τὴν θέλουσιν εὖτοι, καὶ ὁ πρῶτος μάλιστα τὴν ζητεῖ μὴ τὰ ὄψι ἀνὰ χεῖρας; ἰ διατί δὲ τὴν θέλουσιν ἐκείνοι; Εἰς τὴν συνέλευσιν ἠθέλον εὐραβῆ ποῦ εἶναι τὸ δίκαιον καὶ ποῦ τὸ ἀδίκον; καὶ αὐτὴ ἠθέλεν ἴσως διαλύσει καὶ τὴν ἀγγλικὴν φατρίαν, προλαμβάνουσα καὶ τὴν ἐκ τῶν τοιοῦτων φατριῶν ἐλευθρίαν τῶν ἔθνους διαίρησιν, καὶ ψηφίζουσα νὰ μὴ ἀκολουθήσωσιν οἱ Ἕλληνες κἀμμίαν ἑτέραν πολιτικὴν, καὶ νὰ ζητῶσιν ἐπίσης ἀφ' ὅλας τὰς χριστιανικὰς δυνάμεις βοήθειαν καὶ πρὸ πάντων νὰ ἐλπίζωσιν εἰς μόνον τὸν Θεόν, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ θεῖον λόγιον, χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδὲν, διὰ νὰ σωθῆτε.

τῆς β'. περιόδου, οἵτινες ἀπέβαλον με ἡρωϊκὴν ἀπόρασιν ἀπὸ
 τὸ σῶμά των τοὺς ὀλίγους συμπράκτορας τῆς ἰδιοτελείας, καὶ
 ἀνεπέωσαν τὰ μέλη τοῦ ἐκτελεστικοῦ, ἀφ' οὗ ἀφήσαμεν νὰ ἐνεργ-
 οῦν ὅπως οἱ νόμοι, εἶδομεν τὰ πράγματά μας καὶ ἠθικῶς
 καὶ πολιτικῶς εὐδοκιοῦντα. Ἐποῦτα δὲ τρόπαια ἐστήσαμεν
 κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ὅσα δὲν εἶδομεν καθ' ὅλην
 τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος. Εἶδομεν δὲ νὰ συστηθῶσι καὶ σχο-
 λεῖα, καὶ τυπογραφίαι, καὶ φιλανθρωπικαὶ ἐταιρεῖαι. (1) Ἄλλ'
 ἕνεκα τῆς ἀσθενείας μελῶν τινῶν τῆς Διοικήσεως (2) ἐνιοί
 τῶν κακοφρονούντων σπεύδουσι πάλιν ν' ἀνατρέψωσι πᾶσαν τά-
 ξιν, διὰ νὰ καρπῶνται πάλιν ἀτιμωρητὶ τοὺς ἐθνικοὺς πόρους·
 καὶ τούτου προφανέστατα σημεῖα εἶναι ἡ διαλυσις τῆς πολιτο-
 κίας Π. Πατρῶν καὶ ἡ ἀναχώρησις ἄλλου μὲν εἰς τὴν ἐπαρ-
 χίαν του, ἄλλου δὲ ἄλλου τῶν εἰς αὐτὴν διορισθέντων στρατη-
 γῶν Κανέλλου Δελιγιάννη, Ἀνδρέου Λόντιου, καὶ Ἰω. Νοταρᾶ. Ἐως
 πότε δὴ τρία ἄτομα θά ματαιώνωσι τὰ ἔξοδα, τὰ ὅποια κάμνει
 τὸ ἔθνος ἐκ τοῦ ὑπερημαίως καὶ ἐκ δανείων, καὶ τοὺς ἀγῶνας
 τούτων ἄλλων στρατηγῶν καὶ στρατιωτῶν, καὶ τὴν χύσιν τούτου
 τῆς ἀθῶν Ἑλληνικοῦ αἵματος διὰ τοὺς ἰδίους σκοπούς των καὶ
 πολλάκις διὰ τὰς φαντασίας των; Διὰ τὸν Θεόν, Σεῖς οἵτινες
 εἴσθε οἱ φύλακες τῆς ἱερᾶς παρακαταθήκης τῶν νόμων, μὴ φα-
 νηθε κατώτεροι τῶν προκατόχων σας, πολλοὶ μάλιστα τῶν ὀ-
 ροίων λάμπουσιν ἀκόμη εἰς τὸν χορόν σας. Σεῖς, οἵτινες εἴσθε
 οἱ ἐκτελεσταὶ καὶ ὑπερασπιταὶ τῶν νόμων, μὴ φανηθε δειλοὶ καὶ
 ἀδρανεῖς εἰς τὴν γ'. περίδον, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ ἔθνος ἐπεκύρωσε
 τοὺς περισσοτέρους; ἐξ ὑμῶν, καὶ τοὺς ἄλλους ἀνεβίβασεν εἰς
 τὸ ἐκτελεστικὸν ἀξίωμα διὰ τὴν ἣν ἐδείξατε γενναιότητα καὶ
 θρασηριότητα εἰς τὴν β'. Λάβετε τὰ ὑπερτερῶτερα μέτρα, καὶ
 μὴ συγχωρήσετε νὰ ματαιωθῶσιν αἱ πρὸς ὅσας ἀνατεθειμέναι ἐλ-
 πίδες τοῦ ἔθνους, μηδὲ ν' ἀπολεσθῇ ὁ λαὸς ἀπὸ τὰς καταχρή-
 σεως. Ἡμεῖς, οἵτινες ἐθυσιάσαμεν καὶ θυσιάζομεν καὶ τὴν κα-

(1) Τί κοινὸν μετὰ τὴν Κυβέρνησιν καὶ Σχολείων, καὶ τυπογραφῶν, καὶ φιλανθρω-
 πικῆς ἐταιρείας, ὑπὸ τῶν πολιτῶν συσταμένων;

(2) Διοίκησις, ὡς ἐβέβηθ, ἐνοεῖται ἡ Κυβέρνησις, ἥτις ἀπὸ τῆς ἐν Τροίτζῃ συν-
 ελεύσεως θά λέγεται καὶ θά γράφεται Κυβέρνησις.

«τάσταςίνας μας καὶ τὰ πλοῖά μας, θὰ ὑπερασπισθῶμεν τοὺς νό-
 μους καὶ τοὺς φίλους αὐτῶν, καὶ θὰ κατατρέξωμεν ὅλους τοὺς
 «δι' αἰσχροκέρδειαν ἢ ματαιοδοξίαν προτιμῶντας νὰ χαθῆ τὸ
 ἔθνος, ἢ νὰ μὴ κάμωσιν αὐτοὶ τὰ αἰσχρὰ καὶ ἀνόητα τέλη
 «των.» Συγχρόνως ἐστάλη καὶ ἀναφορά τῶν προκρίτων τῆς
 νήσου Σπετσῶν διαλαμβάνουσα ὅτι, κηρύττονται ἐχθροὶ παντὸς
 κόμματος ἐναντίου εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ ὅτι συνδεόμενοι μετ'
 αὐτῆς, θὰ ὑπερασπίζωνται τοὺς νόμους· ἐπὶ τέλους λέγουσιν ὅτι:
 «Ἄν ἡ Πελοπόννησος ἔχει τὴν ιδιότητα τοῦ ἐξεμέτειν Ἰθῆρας,
 «ἔχει ὡσαύτως καὶ τὴν τοῦ γενναῦ «Ἡρακλέως. Ἄλλ' ἡ Ἑλλάς
 ἔχει ἀνάγκην ὁμονοίας διὰ νὰ σωθῆ, καὶ ὄχι μυθολογίας. Οἱ
 Νησιῶται ἄρα δὲν ἤθελον συμβιβασμὸν· διότι καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ
 μετ' αὐτῶν εὐρίσκουσι τὸ συμφέρον των εἰς τὸν ὄρθρον τῶν ἀν-
 τιπολιτευομένων. Αὐτοὶ χρωματίζοντες τὸν σκοπὸν των, ἔλεγον
 ὅτι ἐσύμφερειν εἰς τὴν πατρίδα νὰ ταπεινώσῃ τὸ φρόνημα τῶν
 Πελοποννησίων· ἀλλ' εἶχον ὑπ' ὄψιν ἕκαστος καὶ τὸ ἴδιον συμφέρον.
 Οἱ Νησιῶται ἴσως ἐφαντάζοντο ὅτι, ἀρνηζομένων τῶν δυνατῶν
 τῆς Πελοποννήσου καὶ ταπεινομένου τοῦ φρονήματος τῶν Πε-
 λοποννησίων, ἐν ᾧ εἶχον αὐτως εἰπεῖν διὰ τῆς ναυτικῆς δυνάμεως
 ὑποτελὲς τὸ Αἰγαῖον, ἤθελον δυνηθῆ νὰ καθυποβάλωσιν εἰς τὰς
 Ναυτικὰς νήσους καὶ τὴν Πελοπόννησον, καὶ διὰ τῶν χρημάτων
 ἔχοντες πάντοτε καὶ τὰ ὄπλα τῶν Ῥουμελιωτῶν, ἤθελον ἄρχαι
 αὐτοὶ ἀποκλειστικῶς τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἄρχοντες ἀνευ προσκομ-
 μάτων, ἤθελον δυνηθῆ νὰ σώσῃσι καὶ νὰ ἐλευθερώσῃσι τὴν πα-
 τρίδα, καὶ νὰ ἀπολάβωσι τὴν δόξαν τῶν σωτῆρων καὶ ἐλευθε-
 ρωτῶν τοῦ ἔθνους. Δὲν ἐφαντάσθησαν ὅμως ὅτι ἤθελον ἀπαν-
 τῆσαι μετ' ὀλίγον εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς Πελοποννησίους διὰ πε-
 λοποννησιακὴν τοῦλάχιστον φιλοτιμίαν, καὶ εἰς αὐτοῦ· ἀκόμη
 τοὺς ἐχθροὺς τῶν δυνατῶν τῆς Πελοποννήσου, ἄλλους τότε ἀν-
 τιπάλους, καὶ ἐπομένως νὰ μὴ δυνηθῶσιν ν' ἄρξωσιν ἐπὶ πολὺ. Ὁ
 δὲ Μαυροκορδάτος φρονεῖ ὅτι, ἀρχόντων τῶν Νησιωτῶν, θὰ συ-
 νάρχει καὶ αὐτὸς ἄχρις ὅτου κατορθώσῃ, ἀν δυνηθῆ, νὰ ἄρξῃ
 μόνος αὐτὸς ὑπὸ τῶν Ἄγγλων προστατευόμενος. Ἄλλ' ἐν τοσοῦτῳ
 ἔπρεπε καὶ κατ' αὐτὸν νὰ ἐκλείψωσιν ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Δελιγιάν-
 νης, καὶ οἱ ἄλλοι δυνατοὶ τῆς Πελοποννήσου καὶ νὰ διατηρηθῶν

σιν εἰς τὴν ἀρχὴν οἱ Μησιῶται, διότι, ἂν πέσωσιν οὗτοι, ἴσως θὰ διασθῆ νὰ φύγη καὶ ἐκεῖνος ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Κωλέττης φρονεῖ ὅτι, ἀφ' οὗ ἐξολοθρευθῶσιν ὁ Κολοκοτρῶνης καὶ οἱ προσιῶτες διὰ τῶν Ρουμελιωτῶν, ἤθελε δυνηθῆ δι' αὐτῶν τούτων νὰ κατακυριεύη αὐτὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα· ἀλλὰ φοβεῖται τὸν Μαυροκορδάτιον, ὑπερασπιζόμενον μάλιστα ἀπὸ τὸν Κουντουριώτην. Ὅθεν συμμαχεῖ μὲ τὸν Μπότσαρη, καὶ συνώμοσε μετὰ τῶν ὁμοφρόνων καὶ σχετικῶν του νὰ ρίψῃ ἐκεῖνον, διὰ νὰ ὑψώσῃ τοῦτον εἰς τὴν προεδρείαν διότι τότε θὰ καταστρέψῃ καὶ τὸν Μαυροκορδάτον. Ἀπαντες οὗτοι κενὰ μελετῶσι βίβλια· πλὴν ὅλοι εἶναι σύμφωνοι νὰ ἐξολοθρεύσωσι τοὺς δυνάτους τῆς Πελοποννήσου, εὐρόντες ἤδη ἐκ τῶν Ἀγγλικῶν δανείων τὴν εὐκαιρίαν, μὴ συλλογίζόμενοι τὴς ἐκ τούτου φοβερὰς συνεπείας. Ὁ ὑπουργὸς Ἀρχιμ. Δικαῖος ἐκστρατεύει ἀρχὰς Νοεμβρίου ἀπὸ Λεωντάρη μὲ διακοσίους περίπου Πελοποννησίους καὶ Ῥουμελιώτας, καὶ ἀπέρχεται εἰς τοὺς Λάκκους τῆς Μεσσηνίας, ὅπου ἐφθασεν ὁ Παπατσιώρης ἀπὸ τὴν Ἀρκαδίαν μὲ διακοσίους πενήντα Σουλιμίους, καὶ ἠνώθη μὲ αὐτὸν νὰ κτυπήσῃ τοὺς συμπολίτας του ὡς ὁμοφρον μὲ τὸν ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας ὑπουργὸν Ν. Πονηρόπουλον, ὅστις καὶ προλαβόντως συνήργησεν ὅσον τὸ ἐπ' αὐτὸν εἰς τὸ νὰ ὑπερισχύσῃ ἡ Ἀγγλικὴ φατρία καὶ ἔγεινεν ὑπουργὸς τῆς Οἰκονομίας, καὶ ἤδη συνεργεῖ εἰς τὸ νὰ διατηρηθῶσιν εἰς τὴν ἀρχὴν ὁ Κουντουριώτης, ὁ Μαυροκορδάτος καὶ ὁ Κωλέττης, διὰ νὰ ὑπάρξῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν θέσιν του. Ἐκινήθησαν δ' ἐναντίον τοῦ Δικαίου ὡς χίλιοι Ἀρκαῖοι ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Μητρον Ἀναστασόπουλον, Ἰω. Γγρίνισιαλην, Ἀθ. Γρηγοριάδην καὶ ἄλλους, καὶ κατεσκηνώθησαν εἰς τοὺς Κωνσταντίνους, μίαν ὥρην μακρὰν τῶν ὑπεναντίων, καὶ ἤρχισαν νὰ μάχωνται. Μετὰ δύο ἡμέρας ἐφθασαν εἰς Δεδέμπεη, τέσσαρας ὥρας μακρὰν τῶν Λάκκων, ὁ Δημήτριος καὶ Νικόλαος Δελιγιάννης, ὁ, τε Πάνος καὶ ὁ Γενναῖος Κολοκοτρῶνης, ὅπου εὐρον τὸν γέρον Κολοκοτρῶνην, καὶ διαταχθέντες ἀπῆρχοντο εἰς Λάκκους ἐναντίον τοῦ Ἀρχιμανδρίτου. Τοῦτο πληροφορηθεὶς οὗτος, ἔφυγε δρομαίως διὰ τοῦ Μιστρᾶ εἰς τὸ Νάυπλιον. Οἱ δ' ὑπ' αὐτὸν στρατιῶται ἀπεχώρησαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Τριπολιτοῦσᾶς ὑπὸ τὸν Βάσιον, Κεφάλαν καὶ Νικήταν Φλέσιαν, καὶ τινες ἠνώθησαν μὲ ἐκεῖ

vous (1). Ἐπομένως ἔφθασαν εἰς Κωνσταντίους ὁ, τε Πάνος καὶ ὁ Γενναῖος Κολοκοτρώνης, ὁ Κανέλλος Δελιγιάννης καὶ ὁ Δημήτριος Παπατσιώνης καὶ ἄλλοι Μεσσηνιοί, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ μεταβῶσιν εἰς Τριπολιτσάν, διότι αὐτόθι ὁ ἀρχίσωσι νὰ συνέρχωνται στρατεύματα τῆς Κυβερνήσεως. Ὁ θ. Γρύβας εἶχε φθάσει μ' ἀρκετοὺς στρατιώτας, καὶ διέμενεν εἰς Τριπολιτσάν ὡς εἰς ἔφεδρίαν, νὰ χρησιμεύσῃ ὑπὲρ τῆς Κυβερνήσεως. Ἄλλ' ὁ Γενναῖος συνεννόηθη μὲ αὐτόν, καὶ τὸν ὑπεχρέωτε νὰ μὴ κάμῃ κίνημα κατὰ τῶν ἀντιπολιτευομένων. (2) Ἐν τούτοις ἀναχωρεῖ ὁ Ἀναστ. Λόντος ἀπὸ τὴν Βουλὴν, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὰ ἴδια νὰ συμπράξῃ μὲ αὐτοὺς, διὰ νὰ συστηθῇ νέα τάξις πραγμάτων. Τὴν 8 Νοεμβρίου ἀναχωρεῖ ὡσαύτως ἀπὸ τὸ Ναύπλιον καὶ ὁ ἐπιτροπικῶς ἐνεργῶν νομοτελεστὴς Ἀσημάκης Φωτήλας, ὅστις ἔστειλε τὴν παραίτησίν του εἰς τὴν βουλὴν λέγων ὅτι, παρητήθη ἐπειδὴ προέτεινεν εἰς τὸ Νομοτελεστικὸν νὰ μὴ γίνωσι κινήματα φέροντα εἰς ἐμφύλιον πόλεμον καὶ δὲν εἰσηκούσθη. Ἡ δὲ βουλὴ ἀποκατέστησεν εἰς τὸν τόπον του νομοτελεστὴν τὸν Κωνσταντῖνον Μαυρομιχάλην, καὶ συγνωνομένων διὰ τοῦτο, ἀποσπᾶται ὁ Η. Μαυρομιχάλης ἀπὸ τοὺς ἀντιπολιτευομένους (3), καὶ μετὰ πέντε μάλιστα ἡμέρας ὁ ὑπουργός

(1) Ἰδόντες οἱ στρατιῶται τοῦ Δικαίου ὅτι διανέμει οὗτος ἀφθόνως τὰ χρήματα καὶ τοὺς βαθμοὺς εἰς πλῆθος Μεσσηνίων, τοὺς ὁποίους ἤθελε νὰ προσελκύσῃ εἰς ἐαυτὸν, ἐστασίασαν, καὶ διὰ νὰ τοὺς καθησυχάσῃ, ἐδέησε νὰ τοὺς χρηρηγίσῃ καὶ βαθμοὺς καὶ χρήματα, διὰ τὸν φόβον μὴ αὐτομολήσωσιν εἰς τοὺς ὑπεναντίους. Μ' ὅλον τοῦτο πολλοὶ ἐλειποτάκτησαν, καὶ αὐτὸς τὴν 12 Νοεμβρίου ἔγραψεν εἰς τὸ Νομοτελεστικόν: «Ἡ λειποταξία τῶν στρατιωτῶν μου, ἡ ἑλλείψις πολεμφοδίων καὶ ἢ ἔλθουσα εἰς τοὺς Ἀρκαδίους βόλβειά μ' ἐβίασαν, τὸν μὲν Βάσιον νὰ διατάξω νὰ κενώθῃ μὲ τὸν ἀδελφόν μου Νικήταν Δικαίον καὶ τὸν Κεράλαν, καὶ νὰ φυλάξωσι τῆς κλίσειν Ἀεονταρίου, ἐγὼ δὲ νὰ ἐπιστρέψω εἰς Ναύπλιον, φέρων καὶ ἔγγραφα τοῦ Πάνου ὡπρὸς τὸν Γενναῖον καὶ τοῦ Κανέλλου πρὸς τὸν Παπατσιώνην, τὰ ὅποια ἐπικυροῦσι τὰ ὑποπροσολαζθέντα ἀναρτικὰ τῶν ἰδίων.

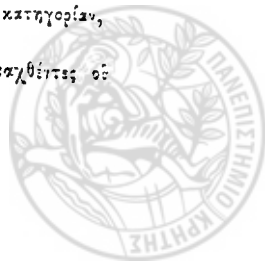
(2) Ἐλίγη δὲ, ὡς ἔγραψεν ὁ ἀστυνόμος Ἰω. Μανιατόπουλος τὴν 5 Νοεμβρίου, ὅτι δὲν τὸν ἤκουον οἱ στρατιῶται διατάσσοντα νὰ στρατεῦσωσι κατὰ τῶν ὑπεναντίων, διότι ἤσθάνοντο ἀποστρεφῆν πρὸς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. Αὐθημερὸν ὅμως ἀναφέρει καὶ ὁ Γρύβας αὐτὸς εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅτι δὲν ἐκστρατεύουσιν οἱ στρατιῶται εἰς τὴν Μεσσηνίαν, ὡς ἦσαν διατεταγμένοι, διότι ἐξήκουν τοὺς μισθοὺς των. Θὰ λογιεθῇ ἔρα καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν λαθόντων ὄπλα κατὰ τῆς Κυβερνήσεως.

(3) Ὡςτος, εὐρίσκειτο τότε εἰς Ἄργος τὴν 14 Νοεμβρίου τὸν ἔγραψε τὸ Νομοτε-

τῶν ἐσωτερικῶν κηρύττει ὅτι δὲν εὔρε λαβὴν εἰς τὴν περὶ προδοσίας κατηγορίαν του. Σύμφωνανοι ὁμως μετὸν Φωτῆλιν καὶ μετὸν Λόντον ἦσαν καὶ τινες ἄλλοι βουλευταὶ Πελοποννήσιοι, οἱ ὅποιοι δὲν ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὸ Ναύπλιον, ἀλλ' ἔμειναν ἐπὶ ταυτοῦ εἰς τὸ σῶμα τῆς βουλῆς, διὰ τὴν ἀντινεργῶσι κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ νὰ τοὺς εἰδοποιῶσι δι' ὅσα μέτρα ἤθελον ληφθῆ ἑναντίον των. Ὁ Κωλέττης ἤδη γράφει ἰδιαιτέρως τοὺς Ῥουμελιώτας καὶ τοὺς προδιθέτει νὰ συγκεντρωθῶσι περὶ αὐτὸν, διὰ νὰ πλουτισθῶσι, νὰ δοξασθῶσι καὶ νὰ γείνωσιν ἰσχυροί, καὶ τοὺς προπαρκατευάζει νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Τὴν 10 Νοεμβρίου στέλλει ὁ Ζαΐμης εἰς Τριπολιτσάν ἀνθρώπους ἀπὸ Σιτρέζοβαν, καὶ προβάλλει τοὺς ἐγκατοίκους νὰ ἐνωθῶσι μετὰ τοὺς ἀντιπολιτευομένους ἀποβίλλοντας ἀπὸ τὴν πόλιν των τὰ στρατεύματα τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ὑποδεχόμενοι τοὺς συμπολίτας των νὰ συνεργήσωσιν εἰς τὸ νὰ συγκροτηθῇ αὐτόθι πελοποννησιακὴ συνέλευσις, καὶ ἐπομένως ἐθνικὴ, διὰ νὰ ἐκπληρώσωσιν ἱερὸν χρέος πρὸς τὴν πατρίδα. Τοῦτι αὐτὸ πράττουσι καὶ ὁ Ἄναγ. Δελιγιάννης καὶ ὁ Κολοκοτρώνης ἀπὸ Σιλήμαν, ὅπου εἶχον κατασκευασθῆ. Γράφουσι μάλιστα τὴν 12 πρὸς τοὺς Ῥουμελιώτας ὅτι ἐκινήθησαν κατὰ τῆς τυραννίης ἀτόμων τινῶν, καὶ τοὺς συμβουλεύουσι νὰ μὴ λάβωσι μέρος εἰς τὰ τῆς Πελοποννήσου, εἰδεμῆ, ἅς ὄψωνται. Εἶπει δ' ἀξιωματικῶς τὸ ὅποῖον ἐξέδωκαν ἐγγράφον πρὸς τοὺς ὀπλαρχηγούς τῶν Ῥουμελιωτῶν: «Ἡμεῖς, λέγουσιν, ἔχομεν δικαιώματα καὶ συμφέροντα τῆς πατρίδος μας Πελοποννήσου, καὶ ἐκινήθημεν ἐναντίον τῆς τυραννίης μερικῶν ἀτόμων καὶ ἐπειδὴ εἴμεθα πατριῶται, δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ κινήθωμεν μεταξὺ μας εἰς ἐμφύλιον πόλεμον. Ὅθεν, ἂν εἰσθε Ἕλληνες καὶ πατριῶται, δὲν πρέπει ν' ἀνακατωθῆτε εἰς τὰ τῆς Πελοποννήσου πράγματα, ἀλλὰ νὰ σταθῆτε ἀδιάφοροι (1), καὶ ἂν ἔχετε κανὲν δίκαιον, θέλει τὸ λά-

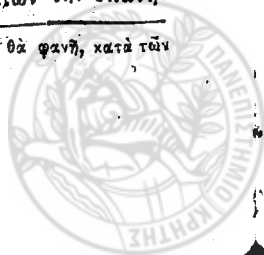
λοστικὸν ὅτι διὰ τὴν πρὸς τὴν οἰκογένειάν του ἀγαθὴν ὑπόληψιν, διορίσθη ὁ ἀδελφός του μέλος αὐταῦ, καὶ τὴν 17 ἀπαντήει λέγει: «εἶμαι εὐγνώμων εἰς τὰς ἐκφράσεις τοῦ σεβαστοῦ σώματος, καὶ ἤθελον εἰσεῖν εἰς τὴν καθέδραν, ἂν δὲν με καταλάμβανεν ἡ ποδάλγία.» Τὴν 19 ἐγένετο ἡ ἀθώωσις του ἀπὸ τὴν κατηγορίαν, περὶ τῆς ἐβρίθῃ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν.

(1) Ἡ Πελοπόννησος εἶναι πατρις καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, καὶ διαταχθέντες οὗ

οὐβετε ἐν καιρῷ τῷ δέοντι· εἰδὲ καὶ θελήσετε ν' ἀναγκιωθῆτε εἰς τὰ τῆς Πελοποννήσου πράγματά μας, ὅ τι σὰ ἀκολουθήσει, ὄψοσθε, καὶ ἡμεῖς μένομεν ἀνεύθυνοι. Ὁ Διέταξαν συγχρόνως καὶ τοὺς ἐν Τριπολιταῖ ὄπλαρχηγούς τῆς Κυβερνήσεως νὰ μὴ ἀναμιχθῶσιν εἰς τὰ πελοποννησιακά, καὶ ν' ἀνχωρήσωσιν ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια· ἐνόμισαν ὅτι οἱ Ῥουμελιῶται ἤθελον τοὺς φοβηθῆ καὶ καταρροῆσαι τοὺς ὁπίους τοὺς πρότερον ἢ Κυβερνήσεις μισθούς τε καὶ στρατιωτικούς βαθμούς, ὥστε νὰ μὴ κινηθῶσιν· ἐνόμισαν ὅτι ὅλοι οἱ Πελοποννήσιοι ἦσαν σύμφωνοι με' αὐτούς, καὶ ἠπειλοῦν τοὺς Ῥουμελιώτας, ἂν ἤθελον εἰσβάλλει εἰς τὴν Πελοπόννησον, νὰ τοὺς τιμωρήσωσι· δὲν ἤξευρον οὖν ἦσαν ἤδη διηρημένοι, καὶ τινες μάλιστα πολιτικοὶ καὶ πολεμικοὶ καὶ ἄπλοὶ πολῖται ἀποστρεφόμενοι τοὺς ὀλιγαρχικούς τὴν ἰσονομίαν ἀποστρεφομένους, καὶ δυσαισχετοῦντες κατὰ τοῦ Κολοκοτρώνη ὡς ἐνωθέντος με' αὐτούς, ἦσαν διατεθειμένοι ἐναντίον των. Τὸ δὲ χειρότερον ὅτι, ἀντὶ νὰ προσπαθήσωσι με' καταλλήλους τρόπους νὰ ἐκλύσωσιν εἰς ἐνταῦθα τοὺς Τριπολιτισιώτας, διὰ νὰ τοὺς ἔχωσι συμμάχους, καὶ νὰ ὀχυρωθῶσι, χρείας τυχεύσης, εἰς τὴν πόλιν των, καὶ ἐφοδιασμένοι με' ἄναγκία, καὶ ἔχοντες εἰς τὴν διάθεσίν των καὶ τὸ τεῖχος, καὶ τὰ ὀχυρώματά των, καὶ τὰ πυροβόλα των, καὶ τὰ ὄπλα των, καὶ τοὺς βραχίονάς των, ν' ἀντιπολεμήσωσι πολιορκηθέντες τὰ στρατεύματα τῆς Κυβερνήσεως καὶ ν' ἀνθίξωσιν ὀλίγον καιρὸν ἕως οὔ συνθηκολογήσωσι με' αὐτὴν κατὰ τὰς περιστάσεις μὲν, πλὴν πάντοτε, καὶ εἰς τὴν ἀτυχεστέραν, ὅσον θὰ ἦτο δυνατόν ὠρελιμώτερον δι' ἐνταῦθα, ἢ ὡς ἂν ἤθελον ἡττηθῆ καὶ μείνει ὅλως διόλου εἰς τὴν διάκρισιν τῶν νικητῶν· ἀντὶ νὰ προσενηχθῶσιν ἀδελφικῶς ὡς πρὸς συμπολίτας ἔχοντας τ' αὐτὰ δικαιώματα, ἀφ' οὔ ἐπτειλαν μάλιστα πρὸς τοὺς ὄπλαρχηγούς καὶ τοὺς προκρίτους ἐξ αὐτῶν τὸν διδάσκαλον καὶ ἱεροκήρυκα Ἰωάννη νὰ τοὺς ὀμιλήσῃ καὶ νὰ τοὺς συμβουλεύσῃ τὰ κοινῇ συμφέροντα, ἐν ᾧ διεπραγματεύοντο μ' αὐτούς νὰ τοὺς δεχθῶσιν εἰς τὰς οἰκίας των καὶ νὰ κηρυχθῶσιν ὡσαύτως κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, ὁ Κανέλλος Δελιγιάννης, ἐπισείων τὴν σπάθην

Ῥουμελιῶται, θὰ κινηθῶσι καλῶς ἢ κακῶς ποιοῦντες ὡς ἐπομένως θὰ φανῇ, κατὰ τὴν ἐπαρτήν των ὄπλα κατὰ τῆς Κυβερνήσεως.

του, τοὺς ὀνομάζει εἰλωτάς του, ὡς ὑπὸ αὐτοῦ τάχα ἐλευθερωθέντας, καὶ ὀφείλοντας διὰ τοῦτο νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τὴν θέλησίν του, καὶ τοὺς παροξύνει εἰς τὸν τρόπον, ὥστε τοὺς κλείουσι καὶ αὐτοὶ τὰς πύλας τῆς πόλεως των καὶ δὲν τοὺς δέχονται. Τὴν 13 προεβλήθη εἰς τὴν βουλὴν νὰ προσηγομασθῇ ἐν μέλος τοῦ Νομοτελεστικοῦ διὰ τὴν Τριπολιτσάν, ὡς ἀναγκαῖον νὰ τεθῇ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν στρατευμάτων, καὶ ἐπομένως νὰ ἐκλεχθῇ τὸ ἐλλειπέζ, καὶ αὐθημερὸν ἐξελέχθη παμψηφεί ὁ Γρίκας Μπότσης καὶ μέλος καὶ ἀντιπρόεδρος τοῦ Νομοτελεστικοῦ, καὶ προσεκλήθη εἰς τὰ χρέη του.

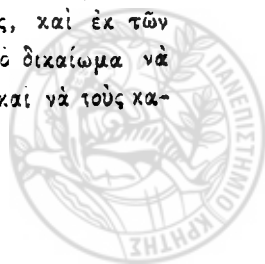
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Οἱ ἀντιπολιτευόμενοι κηρύττονται ἀντάρται ἀπὸ τῆς Κυβέρ-
 ησις. — Κινῶνται κατ' αὐτῶν στρατεύματα. — ἀψιμαχίαι.
 Ὁ Σταϊκόπουλος καὶ οἱ στρατιῶταί του αἰχμάλωτοι. —
 Πίπτει ὁ Πάνος Θ. Κολοκοτρώνης. — Ὁ Πιλαπούτας ἐκ
 τούτου οὐδέτερος. — Ὁ Γερραῖος μάχεται εἰς τὰς βίλλας.
 — Ὁ Βάσιος Μαυροβουινιώτης τρέπεται. — Ἐπιπίπτει κατ'
 αὐτοῦ καὶ ὁ Καρέλ. Δελιγιάννης. — Τὰ στρατεύματα τῆς
 Κυβερνήσεως ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸ Ἄργος. — ἀποδειλιῶσιν.
 — Διακέρυξαι τοῦ Κουντουριώτου ἐξ Ὑδρας. — Ἡ Κυ-
 βέρνησις προκαλεῖ τοὺς Ῥουμελιώτας εἰς τὴν Πελοπόν-
 ησον. — Οἱ ἀντάρται πολιορκοῦσι τὴν Τριπολιτοῦν. —
 Ὁ Νικηταρᾶς κινεῖται εἰς Ἄργος καὶ μεταβαίνει εἰς Κό-
 ρινθον. — Ὁ ὑπουργὸς τῆς Θρησκείας Ἀδρόουης Ἰωσήφ
 καὶ ὁ βουλευτὴς Γ. Καλλιγᾶς στέλλονται ἀπὸ τῆς Κυβέρ-
 ησις πρὸς τὸν Ζαΐμη, διὰ τὰ συμβιβάζωσι τὰ πράγματα.
 — Προβάλλουσι καὶ αὐτοὶ ἐθ. συνέλευσιν. — Ἀποβίωσις
 τοῦ Καλλιγᾶ. — Εἰσβολὴ τῶν Ῥουμελιωτῶν εἰς τὴν Κό-
 ρινθον. — Ἀπάτη τοῦ Γκούρα. — Οἱ μισθωτοὶ τοῦ Λόν-
 του καὶ τοῦ Νοταρᾶ Ῥουμελιῶται λειποτακτοῦσι. — Εἰσβολὴ
 καὶ ἄλλων Ῥουμελιωτῶν εἰς Βυστίτσον. — Ὁ Ζαΐμης εἰς τὴν
 Κερκινή. — Ὁ Λόντος γράφει τὸν Κ. Ντοιαβέλιαν καὶ λ. μμ-
 ψμοιρίας. — Τὰ ἐν Ἄργει στρατεύματα καὶ ὁ Χ. Χρήσιος
 κινῶνται εἰς Τριπολιτοῦν. — Οἱ διωρισμένοι εἰς τὸν
 Ἀχλαδόκαμπον Γυρίτσιαλης καὶ Ν. Δελιγιάννης τρέ-
 ποται. — Δηλητήριον. — Ὁ ἀρχιμαρδότης Δικαῖος εἰς
 Κόρινθον. — Ὁ Λόντος καὶ ὁ Νοταρᾶς γράφουσι τὸν Κα-
 ρατάσιον ὅτι αὐτὸς δὲν ἀκούει. — Ὁ Δικαῖος ζητεῖ χρήματα
 διὰ τοὺς στρατιώτας. — Ὁ Γκούρας χρήματα. — Ὁ
 Κουντουριώτης εἰς τὸ Ναύπλιον. — Ὁ Κωλέττης διορθε-
 ται ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Ῥουμελιωτῶν. — Ἐκστρατεύει εἰς

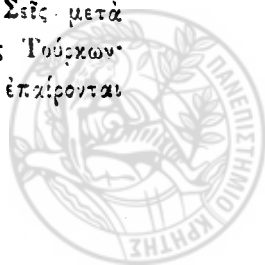
Κορίνθου. — Οἱ μισθωτοὶ στρατιῶται τοῦ Λόττου, Νοταρά, Γερραίου κατὰ τῶν ἀρχηγῶν τῶν. — Βαθμοὶ καὶ μισθοὶ ὀλέθριοι διὰ τὴν πατρίδα. — Κατηγορίαι φάδωργίας κατὰ Κολοκοτρώνη. — Ὁ Γερραῖος εἰς τὸ Παρθένι. — Ὁ Χ. Χρηστός χερσιθεὶ τὴν θέσιν ἐν τυκτὶ χειμῶνος. — Μάχη εἰς Παρθένι. — Τρέπεται ὁ Γερραῖος. — Ὁ Χ. Χρηστός εἰς Τριπολιτσάν. — Ὁ Γρίβας φεύγει αὐτόθεν. — Ὁ Κολοκοτρώνης ἀποσύρεται. — Ὁ Πλαπούτας προβάλλει νὰ μὴ πατήσῃσι Ῥουμελιῶται τὴν Καρύταιναν καὶ νὰ προσέλθῃ ὁ Κολοκοτρώνης εἰς τὴν Κυβέρνησιν. — Ὁ Κωλέττης δὲν ἀκούει. — Εἰς τὴν Καρύταιναν προτίθεται νὰ τελειώσῃ τὸν πόλεμον. — Ἐκ Κορίνθου ζητεῖ χρήματα. — Διακλήρυξις κατὰ Νοταρά. — Μάχη εἰς τὸν Ἀγιάργην. — Ἀπάτη τοῦ Γγούρα. — Ὁ Ἰατρός Σοφιαρόπουλος. — Ὁ Νικητάρης καὶ ὁ Λόττος φεύγουσιν εἰς Κερκίρην. — Ὁ Ἰω. Νοταρὰς στέλλεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν. — Ὁ Γγούρας διατάττει τὴν Κυβέρνησιν. — Ὁ Κωλέττης ζητεῖ χρήματα. — Φυλακίζει τὸν Σωτ. Νοταρᾶν. — Διέταξε νὰ συλληθῇ ὁ Ἀναστ. Λόττος. — Καταδιώκει τὸν Γ. Λέκκιν. — Συνέρχονται ἀρχιερεῖς εἰς Κερκίρην. — Ὁ ἑπουργὸς τῆς Θρησκείας παύει καὶ μετὰ ταῦτα διορίζεται ὁ Δαμαλῶν Ἰωάν. — Μάχαι εἰς Κερκίρην. — Φεύγουσιν ὁ Ζαΐμης μὲ τὸν Λόττον καὶ τὸν Νικητάρην εἰς τὴν Ἠλλάδα. — Ὁ Σιοίνης συμβουλεύει νὰ ὑποχωρήσωσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν. — Ὁ Κωλέττης ἀπὸ τα Καλάβρυτα στέλλει στρατεύματα κατόπι τοῦ Ζαΐμη καὶ λ. — Ἐνεργεῖ νὰ ληφθῶσι μέτρα κατ' αὐτῶν. — Ὁ Κωλέττης εἰς Καρύταιναν. — Οἱ Ῥουμελιῶται σέλοσται τὸν Κολοκοτρώνη. — Οἱ Δυτικοελλαδίται δὲν ἐπρόφθασαν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ἀναφορὰ τούτων πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. — Ὁ Γερραῖος μένει ἐλεύθερος.

Ἡ Κυβέρνησις ἐπέτυχεν ἤδη τὸν σκοπὸν τῆς, καὶ ἐκ τῶν γενομένων κινήματων τῶν ὑπεναντίων ἔλαβε τὸ δικαίωμα νὰ τοὺς κηρύξῃ, ὡς καὶ τοὺς ἐκήρυξεν, ἀντάρται, καὶ νὰ τοὺς κα-

ταδιώξῃ διὰ τῶν ὄπλων, καὶ ἤδη διέταξε νὰ κινηθῶσιν ἐναντίον των ὅσα στρατεύματα εὐρίσκοντο εἰς Τριπολιτσάν καὶ εἰς Ναύπλιον, καὶ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Δ. Καλλέργη ὅλους τοὺς Κρήτας, ὅσοι εὐρίσκοντο εἰς τὴν Πελοπόννησον. Τὰ στρατεύματα ταῦτα ἐφθασαν καὶ κατέλαβον θέσιν εἰς τὰ περίξ τῆς Τριπολιτσᾶς χωρία. Οἱ στρατιῶται τοῦ Ἀρχιμανδρίτου ἦσαν ἤδη κατεστηνωμένοι εἰς τὸ Καμάρι. Ὁ Γενναῖος εἶχεν ἀπέλθει εἰς τὰς ρίζας μετὰ τὸ σῶμά του, καὶ ἤρχισε νὰ μάχεται κατ' αὐτῶν. Ὁ Σταΐκος Σταϊλόπουλος ἐπὶ κεφαλῆς ὀλίγων στρατιωτῶν ἐκινήθη παρατόλμως εἰς τὸν Ἀγιοσώστη καὶ αὐτοῦ Βΐσιου Μαυροβουνιώτου, ὅστις εἶχεν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του ὀκτακοσίους στρατιώτας. Προτεβλήθη λοιπὸν ὑπὸ αὐτοῦ, ἐπληρώθη, καὶ ἐξωγρήθησαν αὐτὸς τε καὶ εἴςαισι ἀπὸ τοῦ στρατιώτατος, καὶ ἐξήλθον εἰς τὸ Ναύπλιον. Ἀλλ' ἐφθασεν ὁ Πάνος Κολοκοτρώνης τὴν 12 μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Σταΐκου, καὶ ὁ Βΐσιος κλείεται εἰς τὸ χωρίον Βουνόν. Πλὴν ἐξέρχονται καὶ ἀπὸ Τριπολιτσᾶν εἰς βοήθειαν αὐτοῦ πεντακόσιοι στρατιῶται ἐκτὸς τῶν τοῦ Γρύβα. Ἐκ αὐτοῦ θιάζεται ὁ Πάνος ν' ἀναχωρήσῃ ἀπομαχόμενος, καὶ τότε βολὴ τουρκικοῦ θανατηφόρου ἐστέρησε τὴν Ἑλλάδα καὶ ἄλλου ἐκ τῶν γνησιωτάτων τέκνων τῆς. Ὁ δὲ θάνατος αὐτοῦ ὄχι μόνον ἦτο κεραυνὸς διὰ τὸν δυστυχεῖ πατέρα του, ἀλλ' ἐπροξένησε καὶ ἀπελπισίαν εἰς τοὺς ἀντιπολιτευομένους καὶ λύπην εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς Ἕλληνας. Ὅλοι ἐθρήνησαν τὸν κακόμοιον Πανὸν ὡς ἀξίον ἐνδοξοτέρου θανάτου! Ὁ πολὺ πλέον κακόμοιος πατήρ του ἀπώλεσε τὸ ἐδριώτερον ἔρεισμα τῆς αἰσιογενείας του, τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος συναγωνιστὴν του, τὸν καινωνόν τῆς δόξης του, τὸν ἄξιον τοῦ ὀνόματός του διάδοχον. Ἐνεκα αὐτοῦ ὁ Πλαπούτας, ὅστις ἦτον ἠνωμένος μετὰ τὸν Κουντουριώτην, ἀθυμήσας μένει οὐδέτερος, καὶ δὲν μάχεται οὔτε ὑπὲρ οὔτε κατὰ τῆς Κυβερνήσεως. Ὁ Γενναῖος ἐξακολουθεῖ μαχόμενος εἰς Καμάρι ἐπὶ κεφαλῆς πεντακοσίων στρατιωτῶν ὠχρωμένων εἰς ρίζας καὶ εἰς Μαρούλιον. Ὁ Βΐσιος ὤρμησε κατ' αὐτοῦ μετὰ δύο χιλιάδας, καὶ ὁ Γενναῖος ἀνθίσταται κρατερῶς, καὶ ἡ μάχῃ διαρκεῖ δύο ὥρας. Ἐν τούτοις ἐφθασαν διακόσιοι στρατιῶται, σταλέντες ἀπὸ τὸν πατέρα του εἰς βοήθειαν, καὶ ὁ Βΐσιος τρέπεται εἰς

τὰ ὀπίσω, φεύγων κατὰ τὸ Παρθένι, καὶ καταδιώκεται. Περὶ τὸ τέλος τῆς μάχης εἶχε φθάσει καὶ ὁ Κανέλλος Δελιγιάννης μ' ἄρκετούς στρατιώτας εἰς Θάναν, καὶ ἐπιπέσει κατὰ τοῦ Βάσιου ἐκ τοῦ πλαγίου, καὶ τρέχει εἰς καταδίωξιν τῶν στρατευμάτων τῆς Κυβερνήσεως, τὰ ὅποια φεύγοντα ὄλην τὴν νύκτα, τὴν ἐπιούσαν εὐρέθησαν εἰς τοὺς Μύλους τῆς Λέρνης, καὶ ἔφθασαν εἰς τὸ Ἄργος, ὅθεν δὲν ἤθελον νὰ κινηθῶσι πάλιν εἰς Τριπολιτσάν ἐναντίοι τῶν ἀνιαρτῶν, ἐπιφέροντα ἅτι οἱ Πελοποννήσιοι ἦσαν ὅλοι ἐναντίοι τῆς Κυβερνήσεως, καὶ οἱ Ῥουμελιῶται μόνι δὲν ἠδύνατο νὰ τοὺς πολεμήσωσι. Ἐπειδὴ δ' ὁ Κουτουριώτης διέμενεν εἰς Ὑδραν, καθὼ ἀσθενῶν, καὶ εἶχε διαδοθῆ λόγος ὅτι ἦτο σύμφωνος μὲ τὸς ἀντάρτας, τοῦτο πληροφορηθεὶς ἐκεῖνος, ἐκδίδει τὴν 15 τὴν ἐπομένην πρὸς τοῦ: Ἐλλήνας διακήρυξιν, τὴν ὅποιαν ὁ Φίλος τοῦ Νόμου ἐδημοσίευσε. «Μόλις ἀναλαμ-
 »θάκων ἀπὸ τὴν νόσον, ἀπὸ τὴν ὅποιαν πασχουν τὰ περισσότερα
 »μέλη τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἠπάγη ἀπὸ τὸν χρόνον τῆς ὀν-
 »τιπρόεδρος Μπότσης, μαθάνω ὅτι οἱ ἐσωτερικοὶ ἐχθροὶ τῆς
 »Ἑλλάδος, ἐλπίζοντες ν' ἀτονήσῃ ἡ Κυβέρνησις, καταταράττουσι
 »πάλιν τὴν Πελοπόννησον. Ἐν ᾧ αἰεὶ χύετε τὸ αἷμά σας ἐν
 »ᾧ ἄλλοι θυσιάζουσι τὴν κατάστασιν των διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς
 »Ἑλλάδος, ἐκεῖνοι προτιμῶσι νὰ συναπολεσθῶσι μὲ αὐτὴν, ἀν-
 »δὲν τοὺς δοθῇ ἀπόλυτος ἐξουσίη νὰ τὴν ἐκδύσωσιν ἀπὸ τὰ μεί-
 »οναντα εἰς αὐτὴν ὀλίγ' ἀγαθὰ. Ἡμεῖς εἶδομεν ὅλοι νίκας κατὰ
 »ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν μεγαλητέρας παρ' ὅσας εἶχομεν
 »εἶδει ποτὲ, ὅταν ἐνήργησα οἱ νόμοι ὅπως οὖν, καὶ τὰ κοινὰ χρή-
 »ματα ἐχρησίμευταν διὰ τὸν στόλον καὶ εἰς τὰ στρατεύματα.
 »Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ζητοῦν νὰ μακρυνθῶσιν ὀλίγοι ἰδιοτελεῖς,
 »ὄντες ἀπρηγόρητοι διότι, ἀφ' οὗ στερεωθῶσιν οἱ νόμοι, δὲν θὰ
 »τρέψωσιν αἱ ἔθνηκα! πρόσδοι τὴν πλεονεξίαν των, καὶ δὲν θὰ
 »βρασιλεύσωσιν αἱ θελήσεις των εἰς τὰς ἐπαρχίας, τὰς ὅποιας πολ-
 »λοὶ ἐξ αὐτῶν τόλμουσιν νὰ δομαζώσωσιν ἰδικὰς των, ὅχι διότι ἐγεν-
 »νήθησαν εἰς αὐτὰς, ἀλλὰ διότι τὰς θεωροῦν ὡς κτήματά των καὶ
 »τοὺς κατοίκους ὡς ὑπηκόους των. Πελοποννήσιοι! Στεῖτε μετὰ
 »τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων ἐξηλείψατε πολλὰς μυριάδας Τούρκων
 »ὑπόφερετε τὴν δυνατείαν οὐτιδανῶν τινων, οἵτινες ἐπικίρονται

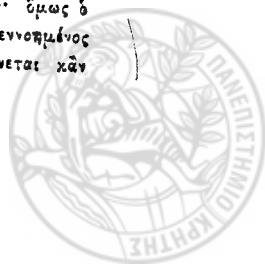
οεις τὰς πτέρυγὰς σας; Ῥουμελιώται! σεις ἐχάσατε τοὺς τόπους σας καὶ τ' ἀγκυρὰς σας ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, καὶ διὰ νὰ ἂν ἀνακηρύσετε, μάχεσθε καθ' ἡμέραν πρὸς τοὺς ἐχθρούς· εἶδετε ὅτι ἤγγιζεν ἡ ὥρα τοῦ νὰ τοὺς ἐλευθερώσετε· εἶδετε ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἠτοίμαζε τὰς ἀναγκαίαις πρὸς τοῦτο δυνάμεις· ἄλλ' ἐναντίον τῶν ἐλπίδων σας καὶ τῶν σκοπῶν τῆς Κυβερνήσεως οἱ κρυπτοὶ ἀντάρται ἀνακαλυφθέντες, ἀνατρέπουσιν ἤδη τὰ πάντα ἀντίστανται εἰς τὴν ἐλευθέρωσιν τῶν τόπων σας, διὰ νὰ σὰς ἐχώσιν εἰλωτας. Ἐγὼ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἐπιστρέφω εἰς τὴν θῆσιν μου μ' ἀπόρρυσιν, ἢ τοὺς νόμους νὰ στερεώσωμεν διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἔθνους, ἢ νὰ θυσιάσω τὴν ζωὴν μου αὐτὴν προτοῦ νὰ ἴδω τὸν ἀφανισμόν του. Ἐάν δὲ καὶ ἡμεῖς γενναῖοι ὀπλοφόροι, φρόνιμοι πολιτικοὶ καὶ λαὸ φιλόνομοι προσφέρете πίσιν τινὰ εἰς τὴν πολιτικὴν διαγωγὴν μου, καὶ συνεργήσετε μ' ἐμέ, μὲ τοὺς συνίδρους μου καὶ μὲ τοὺς ἐναρέτους παρρασιάτας σας, μὴ ἀμφιβάλλετε ὅτι μεθ' ἡμῶν θὰ συνεργήσῃ καὶ ὁ Θεὸς, καὶ μ' εὐκολίαν, ὡς ἄλλοτε, θὰ διασκεδάσωμεν τοὺς σκοποὺς τῆς Ἰσλαμειτίας, ἀπὸ τοὺς ὁποίους μόνον καὶ ὄχι πλέον ἀπὸ τὰς Ὀθωμανικὰς δυνάμεις κινδυνεύει ν' ἀπολεσθῇ ἡ πατρίς μας.» Ἡ δὲ Κυβέρνησις στέλλει εἰς τὰς Ἀθήνας τὸν Μακρυγιάννη καὶ εἰς τὰ Σάλωνα τὸν Διο.ύσιον Ὀρφανὸν Κεφαλλῆνα μὲ ἐγγράφα πρὸς τοὺς διαφόρους ὀπλαρχηγούς ἐκείνων τῶν μερῶν ἀνωτέρους καὶ κατωτέρους, καὶ τοὺς ὑπόσχεται διὰ τε τῶν ἀπεσταλμένων μυρία ὄσα, καὶ μισθοὺς, καὶ τιμὰς, καὶ χρήματα, καὶ τοὺς εὐρίσκει προθυμοτάτους νὰ στρατεύωσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον (1). Ἐν τοσούτῳ οἱ ἀντάρται πολιορκουσι τὴν Τριπολιτσάν.

(1) Τὴν 17 Νοεμβρίου γράφει ὁ Μακρυγιάννης εἰς Ἀθηνῶν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν: «Ἐβρακα ἐναυθα καὶ διεμοίρασα τὰς διαταγὰς εἰς τοὺς στρατηγούς καὶ λοιποὺς ὀπλαρχηγούς, οἱ ὅποιοι τὰς εἰδέχθησαν μ' ἀνοικτὰς ἀγκύλας, καὶ μάλιστα ὁ Γκούρας. Ὁ Καρραῖσιος ἐπρόβαλε προφάνεις, ὅμως τὸν ἐπεισα.» Αὐθημερὸν γράφει ὁ Γκούρας: «Νὰ ἐξοικονομηθῶσιν οἱ στρατιῶται ἀπὸ μισθοῦ, καὶ νὰ μὴ τοὺς κλέψωσι τὰ σιτηρία, διότι φοβοῦμαι, καὶ εἶναι ἀληθές, δὲν θὰ κατορθώσωμεν ἕτιποτε· θὰ μᾶς τοὺς ἐπάρουν οἱ ἀντιδιοικηταί, καὶ θὰ μείνωμεν εἰς τὴν λάσπην, καὶ ἔτιτε ἀλλοίμονον εἰς τὸ γένος καὶ εἰς τὴν ὑπόληψιν τῆς Σεραϊκῆς Ἑλλάδος.» Τὴν 29 τοῦ αὐτοῦ γράφει ὁ Ὀρφανὸς ἀπὸ Σάλωνα: «Ἐδωκα τὰς διαταγὰς εἰς τοὺς ἀρχηγούς καὶ τοὺς ὀμίλησα διὰ ζώσης, καὶ τοὺς εὐρον προθύμους νὰ ὑπερασπίσωσι τοὺς ἱεροὺς

ἔρχεται δὲ καὶ ὁ Ζαΐμης αὐτόθι, καὶ πάλιν τὴν 17 προβάλλουσιν εἰς τοὺς κατοίκους ὅσα καὶ πρὸ θλίγους, καὶ τοὺς ἀπειλοῦσιν ὅτι θὰ πάθωσιν, ἂν δὲν συγκατατεθῶσιν εἰς τὰ προβλήματά των. Ἄλλ' οὗτοι δὲν τοὺς δέχονται, καὶ διότι ὑπερίσχυσαν

νόμους καὶ τὴν Κυβέρνησιν τοῦ ἔθνους, καὶ ἐστρατεύον ἀφρευκτα. Ὁ δὲ Καραϊσκάκης ἀντὶ τὰ ὑπάγγει εἰς τ' Ἄγγρα εὐορισθεὶς ἀρχηγὸς τῶν ὅπλων, ἐπειδὴ τὸν ἐξήτησαν οἱ κάτοικοι ἀντὶ τοῦ Ἰω. Ράγκου, ὃς ἰκανὸν νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν τυραννίαν, θὰ δρᾷμει αὐθιγῶς εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ γράξιν περὶ τούτου τὴν Κυβέρνησιν, λέγει παραπονούμενος: «Ἀπορῶ πῶς ἐλησμονήσατε καὶ τὸ γένειον τέκνον τῆς, καὶ δὲν προσεκάλεσε καὶ ἐμὲ ἡ Κυβέρνησις. Ὁμως ἐγὼ, ὅστις, ἀπα ἤχησεν ἡ σάλπιγξ τῆς ἐλευθερίας, ἐπολέμησα τοὺς Τούρκους, τώρα πολὺ πλὴον θὰ πολεμήσω διὰ τοὺς νόμους καὶ τὴν πολιτικὴν ὑπαρξίν τοῦ ἔθνους, καὶ ἐρχομαι αὐθέρμηντος εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐπὶ τούτῳ.» Ἐφροσύντο βίβασια τὸν Καραϊσκάκην ὡς ἐχθρὸν τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ δὲν τὸν προσεκάλεσαν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Περὶ τούτου ἀναφέρει τὴν 5 Δεκεμβρίου καὶ ὁ Μαυροκορδάτος ἐκ Μεσολογγίου, γράφων πρὸς τὸν Νομοκλεστικὸν τὰ ἑξῆς: «Προλαβόντως οἶς ἐστὶλαι γράμματα Ἀγγλοῦ τινὸς (περὶ τοῦ Ἀγγλοῦ τούτου καὶ περὶ τῆς ὑποθέσεως περὶ ἧς ὁ λόγος δὲν ἠμάρτετε νὰ πληροφορηθῶ τίποτε, οὐδ' ἄρῃν εἰς τὰ ἀρχεῖα τὰ σταλῆντα παρὰ τοῦ Μαυροκορδάτου γράμματα), περὶ αὐθιγῶς ὑποθέσεως ἢ ἐνέργειας τῶν σχεδίων τοῦ κρείμαται ἀπὸ τὴν ἀποφασίνας. ἄλλ' ὡς τώρα δὲν μετέβην εἰς Ναύπλιον, διότι ἐπασχον ἐπικινδύνως. Ἐλειψαν ἐντεῦθεν μερικὰ ζιζάνια, τὰ ὅποια ἐέβηνον ἀντιδικητικὰ ἢ φαριστικὰ φρονήματα εἰς ὄσους ἠμάρτερον. Μανθίνω ὅτι αὐτὰ διαδάντα εἰς τὴν Πελοπόννησον, πάσχον νὰ συσταθῶσιν διαφορικὰ τὸν ἑαυτὸν των, καὶ ὅλοι οἱ κάτοικοι εἶναι μὲ τὸ πνεῦμα τῆς Κυβερνήσεως, ἀπὸ τὴν ὅποιαν καὶ μόνην ἐλπίζω καὶ τῶν γενικῶν πραγμάτων τῆς πατρίδος τὴν εὐδωσίαν καὶ τὴν μερικὴν των ἡσυχίαν καὶ ἀσφάλειαν. Εἰς Ἀρυσόβιτα, ἔμαθεν ἀπὸ τὸν Γεώργιον Βαλτινὸν ὅτι ἀπεσταλμένοι τῶν ἐναντίων τῆς Κυβερνήσεως διέβησαν ἀπὸ Ἀσιθωρίας, διὰ νὰ ὑπάγουν νὰ ἐνταμώσωσιν τὸν Ὀδυσσεὶ καὶ τὸν Καραϊσκάκην, καὶ νὰ διαθέσωσιν καὶ τοὺς εἰς Σάλωνα εὐρισκομένους ἀρχηγούς, ὅσους ἤθελον δυνηθῆ. Ἐγγραφα πρὸς ὅλους μὴ ὄσων εἶχον σχεσίαν, καὶ ἐξαιρέτως πρὸς τοὺς Σουλῶτας, συμβουλευσὼν αὐτοὺς νὰ μὴ ἀπειτηθεῖν καὶ ἀποπειραθεῖν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, ἀλλὰ νὰ ἦναι σταθεροὶ καὶ πιστοὶ διὰ νὰ μὴ μετανοήσωσιν ὕστερον, ὅχι μόνον τῆς ὑπολήψεώς των στερούμενοι, ἀλλὰ καὶ δυστυχῆς καὶ ἀπρομήθευτοι ἔμνοντες. Μ' ἀπεκρίθησαν πρὸ πολλοῦ ὅτι εἶναι σταθεροὶ ἢ ἠνομίμοι μὲ τὸ μέρος τῆς Κυβερνήσεως. Ἀπὸ τὸν αὐτὸν Βαλτινὸν πληροφοροῦμαι ὅτι ὁ στρατηγὸς Σκαλιτσῆς, ὅτε ἐνταμώθη εἰς Βιρηνήτσιν μὲ τὸν Ἀντώνιον, ἀφ' οὗ τὸν εἶπον πολλὰ ὁμοῦ μὲ τὸν Βαλτινὸν, διὰ νὰ τὸν ἀποτρέψουν ἀπὸ τὸ νὰ κινηθῆ διὰ τῶν ὅπλων, καὶ ἔλαχον τρόπον τινὰ τὴν ἐνωσίαν του μὲ τὸν Κολοκοτρώνην καὶ Ὀδυσσεὶ, τὸν ἠντίθη τέλος τὴν ζητουμένην βοήθειαν, καὶ ἐπρόσθεσε μάλιστα ὅτι, ἂν ἤθελε προσταθῆ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, ἤθελε κινηθῆ κατ' αὐτοῦ. Μανθίνω ὅτι καὶ ὁ Καραϊσκάκης κινεῖται ὑπὲρ τῆς Κυβερνήσεως· δὲν ἐξυῖω ἂν ἐλαβε διαταγὴν καὶ αὐτός· ὅμως ὁ κίνησιν εἶναι πολὺ ἐμμετρίωτος καὶ αἰσματο· ἴσως ἴσως καὶ κάπως συνεννοημένος προλαβόντως μὲ τοὺς ἐναντίους, καὶ ἂν εἶναι μὲ τὴν Κυβέρνησιν, ὅς γίνεται κἄν

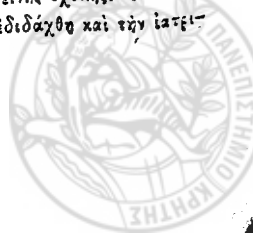
Ἀπομν. Σπηλ. Τομ. Β'.

τέως οί και πρωτοῦ κηρυγμένοι μετὸ μέρος τοῦ Κουντουριώτου, καθὸ φοβηθέντες τὴν ἐκδικητικὴν τοῦ Κολοκοτρώνη ἀφ' οὗ ἐρονεύθη ὁ Πάνος. Τὴν 20 Νοεμβρίου ἔρχεται ὁ Νικηταρᾶς εἰς τὸ Κουτσουπόδι τῆς ἐπαρχίας Ἄργους μ' ἀρκετοὺς στρατιώτας, ὡς ἂν διὰ τὴν ἀπειλήσῃ τὴν Κυβέρνησιν. Τοῦ δ' ἀρχιμανδρίτου Δικαίου ἐναντίον του ἐξορμήσαντος ἀπὸ τὸ Ναύπλιον, μετέβη εἰς Κόρινθον, νὰ ἐνωθῇ μετὸν Ἰω. Νοταρᾶν, διὰ νὰ πολιρκήσῃ τὴν Ἀχρὸκόρινθον, διότι ἔλαβεν ἤδη καὶ πληροφορίας ὅτι θὰ εἰσβάλωσιν οἱ Ρουμελιώται, ὅτε καὶ οἱ Βουλευταί, πρὸ πάντων οἱ τῶν ἀνταρτῶν ὁμόφρονες, τοῦτ' αὐτὸ πληροφορηθέντες, καὶ τὰ κακὰ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου κοινὰ τε καὶ μερικὰ ἀναλογιζόμενοι, ἐνεργοῦσι καὶ στέλλονται ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ὁ ὑπουργὸς τῆς θρησκείας Ἀνδρούσης Ἰωσήφ καὶ ὁ βουλευτὴς Γ. Καλλαρᾶς (1) πρὸς τὸν Ἀνδρέαν Ζαΐμην, διὰ νὰ προσπαθήσῃ νὰ συμβιβάζωσι τὰ πράγματα. Ἀλλ' οὗτος ἐπληρωμένος διὰ τὰς προλαβούσας ἐπιτυχίας, τὰς ὁποίας ἀποδίδει καὶ εἰς ἑαυτὸν, νομίζει ὅτι δύναται τὰ πάντα, καὶ ὅτι θὰ καταλύσει καὶ τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Κουντουριώτου ὡς τὴν τοῦ Μαυρομιχάλη, καὶ δὲν θὰ ἐνδώσει εἰς τὰς παρατηρήσεις των. Τὴν 21 ἔρχονται εἰς τὸ χωρίον Κάψια κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Τριπολιτιᾶς, τὸν εὐρίσκουσι καὶ τὸν προτρέπουσι νὰ καθησυχάσῃ τὰ πράγματα. Αὐτὸς δ' ἀπο-

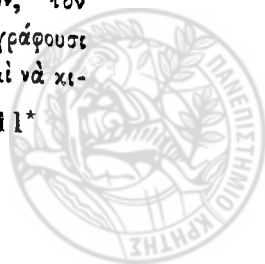
νή ἀναγκαίᾳ προσοχῇ εἰς τὰ κινήματά του ἀπὸ πιστὴν τῆς Κυβερνήσεως ἄνωγων ἐπὶ τούτῳ διωρισμένον. Ἡ αἰφνιδικὰ διέλυσις τῆς πολιρκίης Π. Πατρῶν, καὶ αἱ νέαι πνευματικαὶ παραχαί, ἐπροξένησαν μεγίστην μεταβολὴν εἰς τὰ πνεύματα τῶν Εὐρωπείων, εἴτινες, ὅσοι ἔχθροι, κηρύττουσιν ὅχι πλέον ἐπιειμεθὰ ἀναξίον νὰ κυβερνηθῶμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ διὰ νὰ πάσῃν αἱ αἱματοχυταί προέπει νὰ ὑποταχθῶμεν εἰς ζυγὸν ἡβαρύν. Οὕτως ἡ ἐξωτερικὴ μας ὑπόληψις θὰ πάθει πολὺ, ἂν παραταθῶν ἐπὶ πολλὰ τὰ αἴτια, τὰ ὅποια δίδου εἰς τοὺς ἔχθρους μας εὐλόγους ἀφορμὰς νὰ μᾶς ὑβιάσῃ. Ἡ Κυβέρνησις ἐπέβη νὰ ριμώσῃ τὰ στόματά των, παύουσα τὰ ἐσωτερικὰ δαιμόνια. Ἡὐς ἐνοιοὶ τάχα ὁ Μαυροκορδάτος νὰ παύσῃ τὰ δαιμόνια ἢ Κυβέρνησις; Ἐκ τῶν ἐνδιαλαμβανόμενων εἰς τὴν ἐπιστολὴν του ταύτην δὲν συνάγεται εἰς τὰς Πάϊσας τῆς Τροσκάνης, ἐτελείωσε τὰ μαθήματά του, ἐδιδάχθη καὶ τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα.

(1) Οὗτος κατήγετο ἀπὸ Ἀγινόρι τῆς Κορίνθου. ἦτον ἀδελφὸς τοῦ Ησίου Καλλαρᾶ, καθηγμένος τῆς ἐν Ἄργει περὶ τὸ 1800 ἔτος συσταθείσης σχολῆς. Μεταβὰς εἰς τὰς Πάϊσας τῆς Τροσκάνης, ἐτελείωσε τὰ μαθήματά του, ἐδιδάχθη καὶ τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα.

κρίνεται ὅτι δὲν ἐξηρᾶτο ἀπὸ τὴν θέλησίν του, ὅτε ὁ λαὸς συνήχθησαν αὐθιγῶς ἀπὸ τὰς πλειοτέρας ἐπαρχίας νὰ ὑπερασπίσωσι τὰ ἐθνικὰ δίκαια. Οἱ δ' ἀπεσταλμένοι ἀπετάθησαν καὶ πρὸς τοὺς πολιορκούντας τὴν Τριπολιτᾶν ἐπὶ τούτῳ ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ἀπεκρίθησαν ὅτι ἤθελον ἐθνικὴν συνέλευσιν, πλὴν οὐδεὶς ἦτον ὑπογεγραμμένος εἰς τὸ ἔγγραφόν των, καὶ τοῦτο ἦτον ἀχρονολόγητον. Ὅθεν τὴν 22 ἀνηνέχθησαν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ παρεκάλουν νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὸ νὰ συγκροτηθῇ ἐθνικὴ συνέλευσις, ἥδη θεωρουμένη ὡς τὸ μόνον ἀλεξιτήριον καὶ τὸ μόνον κατάλληλον μέσον τοῦ νὰ συμβιβασθῶσι τὰ τρίγματα ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ. Ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις ἀπεκρίθη ὅτι ἤθελε φροντίσει περὶ τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως, καὶ τοὺς προσεκάλεσε νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰ χρέη των· αὕτη θέλει πόλεμον καὶ δὲν ἤθελε πάθει τι κακὸν οὐδὲ ταπεινωθῇ, ἂν ἐξετέλει τὴν πρᾶξιν τῆς ἐν Ἀστρεῖ συνελεύσεως· ἤθελε μάλιστα λογιθῇ εὐεργέτης τῆς πατρίδος καὶ σώτειρα, ἂν ἀπέφυγεν οὕτω τὸν ἐμφύλιον πόλεμον· πλὴν αὕτη ἀφ' ἐνὸς στέλλει τοὺς ἀνωτέρω εἰρημένους διὰ νὰ καταπαύσωσι τὰς ταραχὰς, καὶ ἀφ' ἑτέρου διατάττει νὰ μὴ πύσωσι μηδὲ σιγμὴν τὰ στρατιωτικὰ κινήματα, ὡς ἂν ἐπολέμει πρὸς Τούρκους. Μετὰ ταῦτα ὁ μὲν Καλλαρᾶς ἀσθενήσας, μετέβη ὄχι πλέον εἰς τὸ Ναύπλιον, ἀλλ' εἰς τὴν Κόρινθον, ὅπου ἀπέβησε, καὶ δὲν θὰ ἴδῃ τὰς συμφορὰς τῆς Πατρίδος, ἧς πενθεῖ πένθος μέγα, τὸν ἔξοχον καὶ ἄριστον ἐκεῖνον Ἑλληνα ἀπολέσασα. Ὁ δ' Ἀνδρούσης Ἰωσήφ μεταβὰς εἰς Κερνίκην, εἰς μάτην θὰ προσπαθήσει νὰ συνέλθωσι καὶ ἄλλοι ἀρχιερεῖς, διὰ νὰ καταπαύσωσι τὰ κακά.

Οἱ Ρουμελιῶται ἤρχισαν ἤδη νὰ εἰσβάλλωσιν εἰς τὴν Χερσόνησον, καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν εἰσβάλλουσιν οἱ ὀπλαρχηγοὶ Γκούρας, Καρκατάσιος, Γάτσιος, Εὐμορφόπουλος, Ρούκης, Στ. Κατσικογιάννης, Κριζιώτης, Δουμπιώτης, Μπίνος, Δουβουνιώτης, Ν. Πανοριᾶς, Μητσιακοντογιάννης, Δῆμος Σκαλοῦς καὶ ἄλλοι, καὶ ἐνωθέντες ἐπομένως εἰς τὴν Κόρινθον μὲ τοὺς Πελοποννησίους Χριστόδουλον Μέξην καὶ Δημήτριον Δικαῖον, θὰ προσβάλλωσι μὲ τρεῖς χιλιάδας στρατιώτας τὸν Λόντιον, τὸν Νικηταρᾶν καὶ τὸν Νοταρᾶν. Ὁ πρῶτος καὶ ὁ τρίτος γράφουσι τὴν 25 τὸν Γκούραν ὅτι δὲν ἤλπιζον νὰ τοὺς ἀπατήσῃ καὶ νὰ κι-

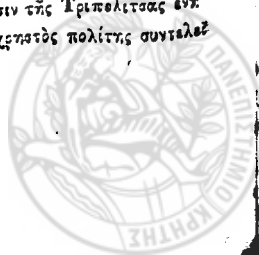

νήση ὄπλα κατ' αὐτῶν· τί σημαίνει τάχα ἡ ἀπάντη τοῦ Γγούρα ; Ὁ δεύτερος ἀπὸ τῆν ἀγαθωσύνην καὶ εὐκρίνειαν τῆς καρδίας του κινούμενος, τὸν γράφει καὶ προσπαθεῖ νὰ τὸν πείσῃ εἰς τὸ κοινὸν καλὸν, καὶ τὸν προβάλλει ἐθνικὴν συνέλευσιν (1)· ἀλλ' οὗτος δὲν ἔννοεῖ τὸ καλὸν τῆς πατρίδος ὅπως τὸ ἔννοεῖ ἐκεῖνος. Ὁ Γγούρας, ὁ Καρατάσιος καὶ ὁ Γάτσιος γράφουσι τὴν 3 Δεκεμβρίου πρὸς τὴν Κυβέρνησιν: «Χθὲς, ἦλθον εἰς τὸ στρατόπεδόν μας ὁ Θ. Ζαχαρόπουλος μετὸν Γραμματέα τοῦ Νικηταρᾶ (τὸν Γ' Ἀθανασιάδην) (2), διὰ νὰ μᾶς διαιρέσωσιν. Ἄλλ' ὅ,τι ζητοῦν ἐκεῖνοι νὰ

(1) «Τὴν 29 Νοεμβρίου 1824. ἀδελφὶ Καπετᾶν Γκούρα! ἐξ αἰτίας τῶν διχονοιῶν κάθε αἰσθαντικὸς πατριώτης ἤμπορεῖ νὰ στοχασθῆ ὅτι ἡ πατρίς χάνεται. Ἡμεῖς ἔχυσάμεν τόσα αἷματά διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς. Ἄφ' οὗ λοιπὸν ἠγωνίσθημεν καὶ ἰκοπάσαμεν δι' αὐτῆς, δὲν πρέπει νὰ ὑπακούωμεν εἰς τὰ θελήματα μερικῶν ἀτόμων, τὰ ὅποια ζητοῦν νὰ σκοτονώμεθα καθημερινῶς ἀναματαξόμενοι, λέγοντες ὅτι ἐπιποθεῖσι τὸ καλὸν τῆς πατρίδος. Τὸ καλλίτερον εἶναι νὰ στήξωσι μὲ εἰρήνην τὴν ἐθ. συνέλευσιν, τὴν ὅποιαν ὅλον τὸ ἔθνος ζητεῖ διὰ νὰ προλάβῃ τὴν διαφύλαξιν τῆς πατρίδος· ὅποιοι λοιπὸν εἶναι πατριώτης πρέπει νὰ ζητήσῃ ἐπιπλέον τὴν ἐθ. συνέλευσιν γινώριζεις κατὰ τὴν ψυχὴν μου ὡς καὶ ἐγὼ τὴν ἐδικήν σου· λοιπὸν μὴν ἀφώσμεν καὶ χαθῆ ἡ Πατρίς· ὁ ἀδελφὸς Νικήτας Σταματελόπουλος.»

(2) Οὗτος ἐγεννήθη εἰς Σμύρνην ἀπὸ Πελοποννήσιον, καταγόμενον ἀπὸ Ἀσίαν, χωρίον τῆς Κιρκαζίνης, διασωθέντα εἰς τὴν Ἀσίαν ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1769. Τὸ 1820 μνηθεὶς εἰς τὰ εἰς αἰεὶ εἰς τὴν Ζακύνθον, ὅπου ἐτυχαν ἐμπορευόμενος, αἷμα ἐκραχίσει; τῆς ἐπαναστάσεως, ἐνωθεὶς μὲ τοὺς Ἐπτανησίους τοὺς διαπεραιωθέντας εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἦλθε φέρων καὶ ὄπλα καὶ πυριτόβουλα καὶ συνηγωνίσθη μὲ αὐτοὺς εἰς τὸ στρατόπεδον τῆς πολιορκίας Π. Πατρῶν. Μετὰ δύο μῆνας, οἱ μὲν πλείστοι τῶν Ἐπτανησίων μετέβησαν εἰς Ἀλία, ἐνθα καὶ ὁ Ἄνδρ. Μεταξᾶς. Καί τινες ἐξ αὐτῶν ὁμοῦ μὲ τὸν Ἀθνακιάδην εἰς τὰ Τρίκορφα, ὅπου κατετάχθησαν ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ Κολοκοτρώνη. Ὅτε δὲ ὁ Πάνος Κολοκοτρώνης ἀπῆλθεν εἰς ἐξασφάλισιν τοῦ ἰσθμοῦ, τὸν παρηκολούθησε καὶ ὁ Ἀθνακιάδης; καὶ ἐκεῖ ἐνώθη μὲ τὸν Νικηταρᾶν, καὶ τὸν ἐχρησίμευσεν ὑπηρετῶν τὴν πατρίδα ἄχρι τέλους τοῦ ἀγῶνος ὡς γραμματεὺς καὶ σύμβουλος; καὶ ὑπασιπότης, καὶ τὸν ἐδοκίμησε στρατιωτικῶς τε καὶ πολιτικῶς ὅσον τὸ ἐπ' αὐτὸν εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις.

Ἀπὸ τὸ αὐτὸ χωρίον κατήγετο καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Παπαζαφειρόπουλος, ὅστις εἰς Βηρυτὸν εὐρεθεὶς ἐμνήθη εἰς τὰ μυστήρια τῆς ἐταιρείας, καὶ ἐμύησε πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Σμύρνην, καὶ ἐπομένως εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ κατ' ἄρχας τῆς ἐπαναστάσεως; ἐκινήθη καὶ αὐτοπροσώπως εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ χρήματα πολλὰ ἐδωκίμησεν εἰς ὄπλα καὶ πολεμοφόδια, καὶ ἀφ' οὗ συνετέλεσε ὡς ἀγαθὸς Ἕλληνα καθ' ὅ,τι ἠδυνήθη εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς πατρίδος, μετὰ τὴν ἐκπολιόρκησιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἐκ' ὀχληθῆς εἰς τὸ ἐμπόριον, φρονῶν ὅτι καὶ ἐμπορευόμενος ὁ χριστὸς πολίτης συντάσσεται μὲ μῆλας εἰς τὸ καλὸν τῆς πατρίδος.

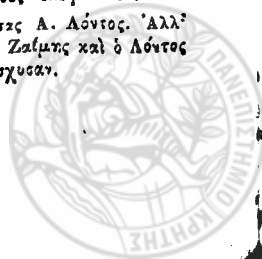
ἡμᾶς κάμουν τοὺς ἐκάμαμεν ἡμεῖς, καὶ ἐτύραμεν καὶ ἐλπίζομεν
 ἑνὰ σύρωμεν εἰς ἡμᾶς ὄλους τοὺς ξένους στρατιώτας των, καθὼς
 «τοὺς ἐγράφσαμεν, ἂν δὲν ἔλθουν μετ' ἡμᾶς, δὲν πιτοῦν πλέον τῆς
 «Ρούμελης.» Τιμωροῦνται ἄρα οἱ Πελοποννήσιοι, ὅσοι εἶχον
 μισωτοὺς Ῥουμιλιώτας, δικαίως. Βίββαλλουσι μετ' ὀλίγον καὶ
 οἱ ἐπικρατικοὶ Ἄνδρας Ἰσκου, Καραϊσκάκης, Γκολδάτης, Βαλ-
 τινός, Ντσιαβέλλας, Λαμπροβέικος, Δράκος, Ζέρβας, Μπότσαρης,
 Πεβρξικὸς καὶ ἄλλοι ὅτινες διεπορεύθησαν εἰς Βοστίτσαν καὶ
 θὰ κινηθῶσιν εἰς τὰ Καλάβρυτα ἐναντίον τοῦ Ζαΐμη, ὁ ὁποῖος ἐκ
 τούτου ἐβιάσθη ν' ἀνχωρήσῃ ἀπὸ Τριπολιτσᾶν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς
 τὴν Κερπινὴν διὰ ν' ἀσφαλίσῃ τὴν οἰκογενεῖάν του. Ὁ δὲ Λόντος
 γράφει ἀπὸ τὰ Τρίκαλα τῆς Κορίνθου τὸν Ντσιαβέλλαν, Καραϊ-
 σκάκην καὶ Λαμπροβέικον, καὶ τοὺς λέγει ὅτι οἱ νόμοι διορίζουσιν
 ἐνιαύσια τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως, καὶ οἱ συνιστῶντες αὐτὴν
 θέλουσι νὰ διατηρήσωσι τὴν ἐξουσίαν, διὰ νὰ καταστρέψωσι δέκα
 οἰκογενεῖας, αἱ ὅποιαι εὐρέθησαν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἐδι-
 δον ἄρτον εἰς τὸν κόσμον ἐντοπίου καὶ ξένου. Ἐπιφέρει δὲ
 τὴν ἀνάγκην τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως, ὃ ἀ τὴν συγκρότησιν τῆς
 ὁποίας θ' ἀποθάωσι, λέγει, μετὰ τὰ ὄπλα εἰς τὰς χεῖρας (1)· ἀλλ'

(1) Ἀτὴν 3 Δεκεμβρίου 1824. πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου Κ. Ντσαβίλλαν, Γ. Κα-
 ραϊσκάκην καὶ Λαμπροβέικον. Αἴφνης καὶ πρὸ ἐλπίδα μετὰ γράφον ἀπὸ Βοστίτσαν
 ὅτι εὐχαίναται ἐκεῖ μετὰ χιλίους πεντακοσίους ἀνθρώπους, χωρὶς νὰ ξέρουν τὴν αἰτίαν
 δὲν φρονῶ ποῦ ὅτι ἤλθετε νὰ μοῦ χαλάσετε τὸ σπῆτι καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ γείτονας.
 Ἀπὸ φήκης ἔμαθον ὅτι διαρῖθητε ἀπὸ ἐκείνους ὅπου εἶναι εἰς τὸ Ἀνάπλι, καὶ
 ζητοῦν νὰ κρατοῦν μετὰ τὴν τιμὴν τῆς διοικήσεως δι' ὅλους τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ ὁ
 νόμος μᾶς λέγει νὰ ἀλλάξουν ὅλοι οἱ διοικηταὶ εἰς ὅρισμένους καιροὺς, καὶ αὐτὸν
 θέλουσιν νὰ τὸ καταξέουν μετὰ τὸ στασιῶν νὰ μᾶς χαλάσουν καὶ τὰ σπῆτια, καὶ νὰ μᾶς
 ἐπιθουλεύθουν τὴν ζωὴν. Αὐτοὶ μαθάνω ὅτι σὲ ἐπρόσβλεψαν μετὰ τὸ πρόσημα τῆς
 διοικήσεως νὰ περάσετε εἰς Βοστίτσαν, νὰ παρῶσθε τὸ σπῆτι μου καὶ τοὺς γείτονας
 μου, διὰ νὰ θιασθῶ ἐγὼ νὰ γυρίσω πίσω. Ἄν τοῦτο εἴη ἀληθινόν, ἀδελφίμα μου, καὶ
 εἶναι τέτοιος ὁ κόσμος καὶ ἡ πλῆθηξιά, χάριτά σας καὶ τὸ σπῆτι μου, καὶ οἱ
 ἄνθρωποι μου, καὶ οἱ γείτονάς μου, καὶ ἐγὼ πίσω δὲν γυρίζω. Ἐπειδὴ δέκα σπῆ-
 τια ὅπου ἀπ' ἀρχῆς εὐρεθῆκαμεν στὸν Μωρέαν, καὶ ἐτραῶμεν ὁ κόσμος φωμαὶ καὶ ἐντό-
 πιοι ἐξαιρέτως, εἴθεθα ἀποραρισμένοι ἢ νὰ γυρῶ ἢ ἐθ. συνελεύσεις διὰ νὰ φανῇ τὸ
 καλὸν καὶ τὸ κακόν, τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἄδικον, καὶ ἐκεῖνος ὅπου φταίγει καὶ ἐκεῖνος
 ὅπου δὲν φταίγει, ἢ ἔχομεν ἀπόφαιεν ν' ἀποθάνωμεν μετὰ τὸ τουφέκι στὸ χέρι, καὶ
 πολλὰ τὸ σ' ἐκείνους ὅπου τοὺς ἐπανταχάζουμε φίλους. Ἄν μετὰ εἴπητε ὅτι ἀγαπᾶτε
 περισσώτερον τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος ἀπὸ τοῦ φίλου, καὶ ἐγὼ εἴμ' ἐνα; ὅπου

ἐκεῖνοι δὲν τὸν ἀπεκρίθησαν. Ἡ δὲ Κυβέρνησις διέταξε καὶ τοὺς πρὸ ὀλίγου φυγόντας ἀπὸ Τριπολιτσᾶν καὶ ἄλλους ὀπλαρχηγούς, καὶ μετ' αὐτῶν τὸν Χ. Χρήστον στρατηγὸν ἤδη χειροτονηθέντα καὶ τοῦτο, νὰ στρατεύωσιν ἐκείσε μὲ τρεῖς χιλιάδας. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Δικαῖος διαβίς ἀπὸ τὸ Ἄργος, τοὺς ἔδωκε τὰ χρήματα ἐνὸς μηνιαίου εἰς ἐξοικονόμησίν τωι, περὶ τοῦ ὁποίου τοὺς εἶχεν ὑποτχεθῆ καὶ ὁ Ἀναγνωσταρᾶς πρὸ ὀλίγου, πλὴν δὲν ἤθελον μ' ὄλον τοῦτο νὰ ἐκτρατεύωσι, διότι ἐφοβούντο μήτοι ἡ Πελοπόννησος ἦτον ὄλη πολεμία τῆς Κυβερνήσεως, καὶ εἶπετο προχωρήσαντες εἰς τὰ Μεσόγεια ν' ἀπολεσθῶσιν. Ἀλλ' ὁ Ἀναγνωσταρᾶς καὶ ὁ Ἀρχιμανδρίτης τοὺς ἐβεβαίωσαν ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι ἦσαν διηρημένοι, καὶ θὰ εὗρωσιν εἰς ἕλα τὰ μέρη φίλους καὶ συμμάχους ἐξ αὐτῶν. Ὄθεν τὴν 26 ἐξέκινήσαν ἀπὸ τὸ Ἄργος διὰ Τριπολιτσᾶν, ἔφθασαν εἰς τὸ Δαοῦλι (κατὰ τὸ ἡμισυ τοῦ δρόμου), καὶ δὲν εὗρον ποῦ ποτε ἀντίστασιν. Προσέδωλον δὲ τὰς φυλακὰς τῶν εἰς Ἀχλαδόκαμπον κατεσκευασμένων, Ἰω. Γυρίντσιανη καὶ Ν. Δελιγιάννηώς καὶ αὐτοὺς τούτους, καὶ τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, καὶ κατέλαβον τὸ χωρίον, ὅθεν τὴν 28 γράρουνσι τὴν Κυβέρνησιν ὅ,τε Χ. Χρήστος καὶ ὁ Βάσις: αὐοὶ στρατιώται

τ' ἀγαπῶ τοῦ ἔθνους τὰ συμφέροντα περισσότερο ἀπὸ τοὺς φίλους· ὅμως πρέπει νὰ ἔστίζωμεν τὰ πράγματα, νὰ καταλαμβάνωμεν τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος, καὶ τότε νὰ κινούμεθα. Ἄν ἐκαταλάβετε, ἀδελφια, ὅτι ἀγαπᾷ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος ὁ Παπαφλίσσιος καὶ ὁ Κωλέττης καλλίτερον ἀπὸ ἐμένα, χαλάστε μου τὸ σπῆτι, καὶ δὲν μὲ ποιεῖ τίποτε· κάλλιον νὰ μοῦ τὸ χαλάστε σὺς ὅπου σὰς ἔγω φίλους καὶ τοὺς περισσότερους συντρόφους, διὰ νὰ λάβετε τὴν τιμὴν τοῦ κόσμου, παρὰ νὰ μοῦ τὸ χαλάσουν οἱ ξένοι. Ἄς ἐξετίσωμεν καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὴν ὄραν ὅπου ἦνοιξε τὸ τσουφίκι, ὅποιος Ρωμειώτης δὲν εἶχε δουλειᾶ εἰς τὴν Ρωμειλίαν, ἴσως ἄλλος ἀπὸ ἐμένα τὸν ἐκαρτέρεος καλλήτερον καὶ ἀδελφὸν καὶ σύντροφον; Καπεταναῖοι καὶ σύντροφοι! ἂν εἶσθε παλκκάρια, πειράζετε τὸ σπῆτι μου· τὸ σπῆτι μου ἄς σᾶ, πῆρη τὸ κακὸν (ἄς σὰς ἐξελεώσω)· τοὺς γείτονάς μου μὴ τοὺς πειράζετε, διότι μοῦ κἀμνετ' ἐντροπήν. Ἐχομεν ψωμὶ φαγωμένο ἀντάμα, καὶ δὲν σᾶ; πέφτει εἰς τὸ ἔρδι· δὲν εἶται τῆς τιμῆς εἰς). Πολλοὶ μοῦ ἔλεγαν πᾶς; τοῦτο θ' ἀκολουθήσει, καὶ ἐγὼ τοὺς ἔκαμα χιλίους ὄρκους πᾶς; δὲν ἠμάρτοι νὰ γενῆ. Ξεύροντες τὴν δικήν μου καρδίαν. Ἀφ' οὗ ἀπὸ πολλὰ μέρη μοῦ τὸ ἐβεβαίωσαν, ἤρχισα νὰ λέγω ὅτι οἱ ἄνθρωποι μὲ τὸ ψεύτικον ὄνομα τῆς διοικήσεως ἐμποροῦν νὰ γαλισθοῦν, καὶ νὰ ἔλθουν εἰς βοήθειαν τῶν εἰς Νεάπολιν εὐρισκομένων· εἰς τὴν Βοστίτσαν ὅμως νὰ εὐγῆτε τοὺς ἔλεγαν ὅτι δὲν γίνεται, καὶ εἰς τοῦτο τοὺς ἔκαμα ὄρκον καὶ τὰ λ.ν ὁ ἀδελφός σας Α. Λόντος. Ἀλλ' ἕπας ἄπρακτος λόγος, χρυσοῦ λαλοῦντος. Ἄν εἶχον χρήματα ὁ Ζαΐμης καὶ ὁ Λόντος ἠδύνατο καὶ ἤδη νὰ ὑπερισχῶσασιν, ὡς καὶ πρὸ ὀλίγου ὑπερισχούσαν.

«συέλαβον τὸν Δημήτηρην Κυράκον Ἀραχοσίτην, στρατεύσαντα
 » μεθ' ἡμῶν ἐξ Ἄργους, τὸν ἐγύμνωσταν, καὶ εὖρον εἰς τὴν ζώνην
 » του ἀρκετὸν δηλητήριον· τὸν ἐβχάνισταν καὶ ὠμολόγησταν ἔμπρο-
 » σθεν πολλῶν ὅτι· ὁ Ἀναγνωστιαρᾶς τοῦ τὸ ἔδωκε διὰ τὰ δηλητη-
 » ρίασθαι τὸν Ἀχιμανδρίτην Δικαῖον, τὸν Χ Χριστόν καὶ τὸν Βάσιον.
 » Σᾶς τὸν στέλλομεν λοιπὸν αὐ· ὅθι τὰ τὸν ἐξεϊσάσει· ὁ Ὁ Ἀρ-
 » χιμανδρίτης ἐκινήθη εἰς Κόρινθον κατόπι τοῦ Νικηταρᾶ, ὅστις
 » ἦτον εἰς τὸν Ἀγιόργην. Ὁ Γκούρας καὶ ὁ Καρατάσιος εἶχον
 » φθάσει τὴν 22 εἰς Κόρινθον, καὶ ὁ Ἰω. Νοταρᾶς μετὰ τὸν Λόντον
 » ἔφυγον εἰς τὰ Βασιλικά, ὅθεν αὐθημερὸν γράφουσι τὸν Καρατά-
 » σιον· «Εἰς τινα μάχην ἐφονεύθη ὁ Πάνος Κολοκοτρώνης, καὶ
 » ἀγνοεῖται πῶς θ' ἀποβῶσι τὰ πράγματα. Ἡμεῖς πόλεμον δὲν
 » θέλομεν εἰμὴ πρὸς τοὺς Τούρκους. Συνεστήσαμεν διοίκησιν
 » ἀλλ' ἀνάγκη τὰ ἦναι αὐτῆ νόμιμος. Ἐκινήθημεν διότι εἰς τὰ
 » ὑπουργήματα διορίσθησαν τινες παρανόμως, διότι κατηνώτε-
 » ρσαν τὰ δημόσια χρήματα ὅπως ἤθελον, διότι ἔστειλαν διὰ τὴν
 » ὄρεξίν των τὰ κτηπῆσται τοὺς Ἀρκαδίους, ἐν ᾧ τοὺς παρεκα-
 » λέσαμεν νὰ μὴ τοὺς κτηπῆσται· δὲν μᾶς ἤκουσαν, καὶ πρῶτοι
 » αὐτοὶ ἤνοιξαν τοὺς ἄρματα. Ἄλλ' ὁ Καρατάσιος καὶ ὁ Γκούρας δὲν
 » ἐνοοῦσιν εἰμὴ τὴν χρυσὴν ἢ ἀργυρᾶν διάλεκτον. Τὴν 13 γράφει
 » ὁ Γκούρας, ἢ ὁ Σοφικάνοπουλος, τὸν Σωτήριον Νοταρᾶν· «Ἦλθον
 » νὰ στεριώσω τοὺς νόμους· λυποῦμαι διότι ἔφυγεν ὁ υἱὸς σου
 » καὶ δὲν τὸν ἐντάμωσι, διὰ τὰ μὴ λύτῃ κανενὸς μύτη.» Ὁ δ'
 » ἀρχιμανδρίτης γράφει τὴν 28 πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὅτι ὁ Γκού-
 » ρας ἔχει τὰ λαμβάνη ἐξ μηνῶν μισθοῦς, καὶ οἱ οἱ στρατιῶταί του
 » ἤρχισαν ν' αὐτομολῶσιν εἰς τοὺς ἀντίρρτας, καὶ εἰς τέλος λέγει·
 » διὰ τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ στείλατε χρήματα. Γράφει δὲ καὶ αὐτὸς

(1) Πρὸς ἄλλοι τοὺς ἄλλοις ἐγράψεν ὅτι· θ' ἀπέθνηκεν μετὰ τὰ ὄπλα εἰς χεῖρας διὰ τὴν
 ἐθ. συνέλευσιν· ἤδη γράφει ὅτι δὲν ἔχει πόλεμον εἰμὴ πρὸς τοὺς Τούρκους. Ἐπειδὴ
 ἰ διότι ἔπεσον ὁ Πάνος; ἂν ἀπέθνηκεν ὁ Πάνος, ζήτω ἡ Πατρίς! ἂν ὁ ἐμφύλιος πόλε-
 μος γίνεται διὰ τὴν πατρίδα, χρεωστεῖ καὶ ὁ Λόντος νὰ μάχεται καὶ νὰ ἀποθάνῃ,
 ἂν τύχη, διὰ τὴν πατρίδα. ἂν γίνεται διὰ τὴν κενοδοξίαν τοῦ Λόντου καὶ τοῦ Ζαΐμη,
 διὰ τὰ λάθωσιν αὐτοὶ τὴν ἐξουσίαν, τότε δὲν ἀξίζει νὰ 'ποθάνωσι· μένει οἱ μαχόμενοι
 καὶ πίπτουσι διὰ τὴν Πατρίδα, αὐτοὶ εἶναι δίκαιον νὰ πίπτωσι, διότι πίπτουσιν
 ἐνδύτως.

ὁ Γγούρας: «Ἄν οἱ μισθοὶ χιλίων δεκακισίων στρατιωτῶν δὲν »προφθάτουν ὡς αὖριον, ὑπάγουν μὲ τοὺς ἐχθροῦς· μὴ λησμονεῖτε καὶ τοὺς στρατιώτας τοῦ Καρατάσιου, διότι καὶ αὐτοὶ τὸν »ἴδιον δρόμον κρατοῦν· οἱ δ' ἀρχηγοὶ χωρὶς στρατιωτῶν δὲν »κἀμνομεν τίποτε.»

Τὴν 24 τοῦ αὐτοῦ Νοεμβρίου γράφει ὁ Κουντουριώτης εἰς τὸ Νομοτελεστικόν, ὅτε προσκαλεῖτο ἀδιακόπως νὰ σπεύσῃ εἰς Ναύπλιον: «Γνωρίζω τὴν ἀνάγκην τῆς πατρίδος, καὶ αὐτὴ μόνη »μὲ κἀμνει νὰ ἔλθω εἰς τὴν καθέδρην, διότι δὲν ἀνέλαθον ἀκόμη »τὴν ὑγιάν μου. Αὖριον κινῶ καὶ ἔρχομαι, διὰ νὰ στερεώσωμεν »τοὺς νόμους ἢ νὰ συναποθίωμεν.» Ἐκίνητε δ' αὐθημερόν πρὸ μεσημβρίας, τὴν 26 τὸ πρωὶ ἐφθάσεν εἰς Ναύπλιον, καὶ πνέει πῦρ καθ' ὅσων ἐπῆραν ὄπλα ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως. Οἱ δὲ συναδελφοὶ τοῦ τὸν ὑπεδέχθησαν μὲ εἴκοσι καὶ μίαν βολὴν πυροβόλων. Κατὰ τὸ ἀπάνθισμα τῶν ἐγκληματικῶν νόμων τοῦ ἔθνους, οἱ ἐπάραντες ὄπλα κατὰ τῆς Κυβερνήσεως τιμωροῦνται μὲ θάνατον. Ἡ δὲ Κυβέρνησις καταφρονεῖ τὴν περὶ συνελεύσεως ἐθνικὴν πρᾶξιν τοῦ Ἄστρους, ἣτις ἄλλο τι δὲν εἶναι εἰμὴ νόμος τοῦ ἔθνους, κκαπακτεῖ τὸν νόμον, διότι ὁ νόμος αὐτὸς δι' οὐ ἐμπορεῖ καὶ νὰ ἀφαιρεθῇ τὴν ἐξουσίαν, δὲν τὴν συμφέρει, καὶ σπεύδει νὰ ἐκτελέσῃ τοὺς νόμους τοῦ εἰρημένου ἀπανθίσματος κατὰ τῶν ἀνταρτῶν. Σέβεται δὲ τοὺς νόμους τούτους καὶ τοὺς προστατεύει, καὶ προσκαλεῖ ὅλον τὸ ἔθνος νὰ τὴν συνδράμῃ εἰς τὸ νὰ τοὺς ἐκτελέσῃ, καὶ νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐξουσίαν, καθὼς καὶ πρὸ ὀλίγου προστατεύσασα τοὺς νόμους, προστέλεσεν ὅλον τὸ ἔθνος νὰ τὴν συνδράμῃ εἰς τὸ νὰ τοὺς ἐκτελέσῃ, καὶ σφετερισκμένη τὴν ἀρχὴν, ἀνεδείχθη νόμιμος Κυβέρνησις τοῦ ἔθνους.

Εὐθὺς ἀφ' οὗ ἐφθάσεν ὁ Κουντουριώτης εἰς Ναύπλιον, προβάλλεται ὁ Κωλέττης ἀπὸ τὸ Νομοτελεστικόν, ὃ εἰς τὸ Κωλέττης προβάλλεται ἀπὸ τὸν Κωλέττην, εἰς τὴν βουλὴν, καὶ ἐγκρίνεται νὰ διορισθῇ ἀρχηγὸς καὶ ὁδηγὸς τῶν ὅσων ἀπὸ τὴν στερ. Ἐβλάδῃ εἰς τὴν Πελοπόννητον εἰσέλθων καὶ θὰ εἰσβάλῃ σὺν στρατευμάτων. Τὴν πρώτην Δεκεμβρίου ἐκστρατεύει εἰς Κόρινθον, ὅθεν μέλλει ν' ἀρχίσῃ λεηλατῶν τὸν τόπον, καὶ οἱ Ῥουμελιῶται γίνονται τῶν θελημάτων τοῦ ὄργανα, καὶ πολεμοῦσι τὴν πατρίδα των,

πολεμοῦντες πόλεμον ἐμφύλιον, καὶ νικῶσι μάλιστα, διότι εἰς τοὺς ἐμφύλιους πολέμους νικῶσι τὰ χρήματα. Πολλοὶ δ' ἐξ αὐτῶν, οἷον ὁ Μακρυγιάννης, τὸν ὁποῖον ὁ Κωλέττης συνέστησεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὡς εὐπειθέστατον, ὁ Μάνδραλος, ὁ Σκίπησι, ὁ Ἀναστάσης Χορμυζίτης, ὁ Χρ. Παλιογιάννης καὶ ἄλλοι, μετ' ὧν καὶ ὁ Χ. Χρῆστος, εἴτινες πρὸ ὀλίγου διετέλουν ὑπὸ μισθὸν μὲν, ἀλλὰ μόνον διὰ τὸ ἀποζῶσιν, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Γενναίου, τοῦ Νοταρᾶ καὶ τοῦ Λόντου, καὶ δὲν ἀπέλαυον εἰμὴ μετρίαν ὑπόληψιν πολεμιστῶν, στρατηγῶν, ἀντιστρατήγων, χιλίαρχοι καὶ καθεξῆς ἀπὸ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον ἀναδειχθέντες, ἐμπιστεύονται διοίκησιν στρατευμάτων, καὶ πληρόνεται ὄχι μικρὰ ποσότητος, διὰ τὰ κινήσασιν ἐναντίον τῶν μέχρι σήμερον ἀρχηγῶν των. Κηρύσσονται δὲ εἰς τὴν ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, τὸν φίλον τοῦ νόμου, πρᾶσπισται τῶν νόμων, ἐν ᾧ δὲν ἔχουσι γινῶσιν τῶν νόμων, καὶ δὲν σέβονται τοὺς νόμους εἰμὴ κατὰ λόγον τῶν ὠφελειῶν, τὰς ὑπερβίαις ἀπολαύουσιν ἀπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἀπὸ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. Καθὼς δὲ οὗτοι ἐτιμήθησαν μὲ βαθμοὺς μὴ ἀναλόγους, οὕτω καὶ ἄλλοι, στρατιωτικοὶ λεγόμενοι, Ῥουμελιώται, Κρήτες καὶ λοιποὶ ἀπέλαβον βαθμοὺς τοιούτους, ἐποίους οὐτ' ὠνειρεύθησάν ποτε. Πληρόνεται δ' ἅπαντες μισθοὺς διπλασίους, τριπλασίους, πολλαπλασίους παρ' ὅσους ἔχουσι στρατιώτας, καὶ λέγονται σωτῆρες τοῦ ἔθνους, διότι ἀπέρχονται νὰ καταστρέψωσι τοὺς συναποτελοῦντας τὸ ἔθνος ἀδελφούς των, καὶ ν' ἀδικήσωσι τοὺς Πελοποννησίους, εἴτινες, ἐκτὸς τῶν ὀλίγων εἰς πάντας ἤδη ἐγνωσμένων, δὲν εἶν' ἀντάρτοι, δὲν ἐπῆσαν ὄπλα κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ δὲν ἐπραξάν τιποτε ἐναντίον τῶν νόμων. Ἐδόθησαν δὲ τοσαῦτα διπλώματα βαθμῶν εἰς τοὺς τοιούτους, ὡς ὀλίγιστοι παρακολουθοῦσιν ὡς ἀπλεῖ στρατιῶται, καὶ οὗτοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι ὅσοι δὲν ἐχρημάτισαν ἄλλοτε στρατιῶται, καὶ τὸ πρῶτον ἤδη ὀπλοφορήσαντες ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ θύσωσι, ν' ἀπολέσωσι, νὰ γυμνώσωσι τὸν ἀθῶον λαόν, καὶ νὰ καταφορτωθῶσι λάφυρα, σκεφαντοῦτες ὅσους ἂν θελήσωσιν ὡς ἀντάρτας ἢ ὡς ὁμόφρονες τῶν ἀνταρτῶν. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης κατηγορεῖται πανταχοῦ ἀπὸ τοὺς φατριασὰς ὡς ἀνάξιος τάχα πολεμικός, ἀποκτήσας δωρεὰν τ' ὄνομα διὰ τῆς ἀνδρείας τῶν στρατιωτῶν,

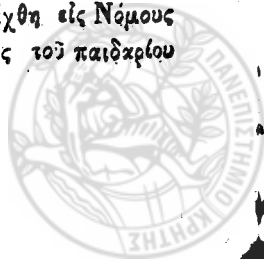

οἵτινες πολεμοῦσι καὶ φονεύοντα· καὶ αὐτὸς θερίζει τὴν δόξαν των, καὶ οἵτινες εἶναι δίκαιοι, καὶ ἐμποροῦσιν ὡσαύτως νὰ γείνωσι καλλίτεροι ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην ἀρχηγοί. Κατηγορεῖται μάλιστα εἰς τὸν 71 ἀρθ. τοῦ φιλοῦ τοῦ νόμου ὡς ληστής, ὡς ἄρπαξ τῶν δημοσίων, καὶ εἰς τὸν ἀριθ 75 ὡς κακοῦργος εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε λέγεται καὶ φαρμακευτῆς, καθὼς τάχα στείλας ἄνθρωπον νὰ φαρμακεύσῃ τὸν Χ. Χρῆστον καὶ τὸν Βάσιον, ἐκτρατεύσαντας ἐναντίον του, ἂν καὶ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶπε δυνάμει τῶν ὄσων ὑπέστη βρασάνων, ὅτι ἐλαβεν ἀπὸ τὸν Ἀναγνωσταρᾶν τὸ δηλητήριον καὶ τὴν διαταγὴν νὰ φαρμακεύσῃ τὸν Ἀρχιμανδρίτην καὶ τοὺς ἄλλους. Ὁ δὲ σκόπος τῶν φατριασῶν, τὰ τοιαῦτα διαφημιζόντων, ἀφορᾷ νὰ προσβάλωσι τὴν ὑπόληψιν του, νὰ τὸν καταστήσωσιν ἀκοιρόπαιον, καὶ νὰ κινήσωσιν εἰς ἀγανάκτησιν τοῦ; Ἕλληνας εἰς τρόπον, ὥστε ν' ἀσθεύσωσι νὰ τὸν κτυπήσωσιν ἀτυτὸλως ἀφ' ὅλα τὰ μέρη. Εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ὁ διευθύνων τὰ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου Κωλέττης διδάσκει ἐφαρμοζῶν ὅσα ἐδιδάχθη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀλήπασι. Ἄλλ' ὁ Κολοκοτρώνης δὲν ἐφανιάσθη ποτὲ νὰ φαρμακεύσῃ τοὺς πολεμίους του· εἶναι χριστιανός, εἶναι καὶ ἥρωας, καὶ δὲν φαρμακεύει ἄνθρώπους· δὲν φαρμακεύει τὸν Χ. Χρῆστον καὶ τὸν Βάσιον, ἀλλὰ τοῦ; πολεμεῖ· καὶ ἐμπορεῖ μὲν νὰ ἤττηθῇ, διότι πολλὰκις ἡ τύχη διευθύνει καὶ τὰ τοῦ πολέμου, πλὴν δὲν πράττει ἐγκλήματα διὰ νὰ μὴ ἤττηθῇ. Ἔϊναι ἄλλως τε ὁ Βίτιος καὶ ὁ Χ. Χρῆστος ἄνθρωποι, ὥστε, καὶ κακοῦργος ἂν ἦτον ὁ Κολοκοτρώνης, ν' ἀποφασίσῃ νὰ τοὺς φαρμακεύσῃ; Ἀλλὰ καὶ ἵδιαιτὶ ὁ Ἀναγνωσταρᾶς νὰ τοὺς φαρμακεύσῃ, ἐν ᾧ αὐτοὶ εἶναι ὁμόφρονες καὶ σύμμαχοι αὐτοῦ; Ἀφ' οὗ ὁ Κολοκοτρώνης ἐπληρορροήθη ὅτι ὁ Χ. Χρῆστος καὶ ὁ Βάσιος κατέλαβον τὸν Ἀχλαδόκαμπον, διέταξε τὸν Γενναῖον καὶ ὠχυρώθη εἰς τὸ Παρθένι, διὰ νὰ μὴ ἀφήσῃ τὸν Χ. Χρῆστον νὰ περάσῃ. Οὗτος δὲ τὸ ἔμαθε, καὶ δὲν ἐρχεται εὐθὺς νὰ περάσῃ αὐτόθεν, ἀλλὰ διαμένει εἰς τὸν Ἀχλαδόκαμπον. Ἐπειδὴ δὲ συνέβη ἐν τούτῳ βάρυς χειμὼν, καὶ ὁ Γενναῖος ἐβιάσθη ἐκ τούτου ν' ἀφήσῃ φυλακὴν, καὶ νὰ μεταβῇ εἰς Βεζζοβάν, χωρίον ἡμισεῖν ὄρων ἀπέχον τοῦ Παρθενίου, τοῦτο πληροφορηθεὶς ὁ ἄρχιμ-

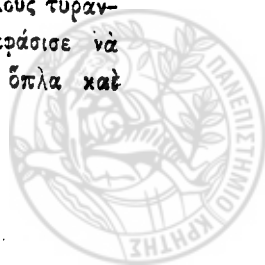
πνῶν Χ. Χρήστου, κινεῖται νυκτὸς πρὸς τὴν πρώτην Δεκεμβρίου, ἐν ᾧ ἦτο καὶ σκότος καὶ ψυχρὸς πολὺ καὶ ἐβρεχεν, ἔρχεται εἰς τὸ Παρθένι, συλλαμβάνει τοὺς σκοπούς, καὶ τουφεκίζουσιν οἱ στρατιῶταί του, ὡς ἂν προκαλοῦντες τὸν Γενναῖον εἰς πόλεμον. Ὅθεν ἐβραμεν οὗτος εἰς τὸ Παρθένι, μάχεται ἀπὸ τὸ πρῶτ ἕως τῆς μεσημβρίας, τρέπεται εἰς φυγὴν, δῶκεται ἕως δύο ὥρας, καὶ ὁ Χ. Χρήστος εἰσέρχεται τὴν 2 Δεκεμβρίου εἰς Τριπολιτσὴν θριαμβεύων, ἀφ' οὗ κατέλαβον τὰ περιχώρα 'Ρουμελιῶται. Εἰς τὴν μάχην ταύτην ἐρονεύθησαν καὶ ἠχμυλωτισθησαν στρατιῶταί τινες τοῦ Γενναίου, καὶ ἐπληγῶθη ὁ Γ. Φράγκος Ὑδραῖος ἀπὸ ἐκείνους τοῦ Χ. Χρήστου. Μετὰ ταῦτα ὁ Γενναῖος ἀπῆλθεν εἰς Κανδρέβαν, ὅπου μετέβη καὶ ὁ Γρύβις καὶ ἠνώθη μὲ αὐτόν, ἀφ' οὗ ὁ Χ. Χρήστος ἐγραψε τὴν Κυβέρνησιν, καὶ τὸν διάταξε νὰ φύγη ἐκείθεν μὲ τοὺς ἀδελφούς του, διότι δὲν εἶχε πλέον ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτόν. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης μετέβη ἀπὸ Σιλήμναν εἰς 'Ροῦνὸν διὰ τὸ ἀσφαλέστερον, καὶ ἡ Κυβέρνησις ἤδη ψάλλει τὰ νικητήρια. Ὁ δὲ Πλαπούτας, καθὸ ἠνωμέ- νος μὲ τὸν Κουντουριώτην, μεσιτεύει προσβάλλων εἰς τὴν Κυβέρ- νησιν νὰ μὴ πατήτωσιν οἱ 'Ρουμελιῶται εἰς τὴν ἐπιρχίαν Κα- ρυταίνης, καὶ ἐκεῖνός νὰ ὑποχρεώτῃ τὸν Κολοκοτρώνην, νὰ ἔλ- θη εἰς Νάυπλιον καὶ νὰ ζητήσῃ ἄρεσιν τῶν πεπραγμένων. Ἡ Κυβέρνησις ὑπεσχέθη νὰ διατάξῃ νὰ μὴ ὑπάγωσιν οἱ 'Ρου- μελιῶται εἰς Καρύταιναν, καὶ ν' ἀφήτῃ τὸ σφάλμα τοῦ Κολοκοτρώνη, ἀφ' οὗ προσέλθει εἰς αὐτήν. Ἀλλ' ὁ Κωλέτιης δὲν ἔννοοι νὰ φυλάξῃ τὴν ὑπόσχεσιν τῆς Κυβερνήσεως, ἅμα φθάσας εἰς τὴν Κόρινθον ἐχά- ραξε τὴν γραμμὴν, τὴν ὁποίαν ἔπρεπε ν' ἀκολουθήσωσιν οἱ 'Ρου- μελιῶται εἰς τὴν Πελοπόννησον· τοὺς ὑπέδειξε τὸ συμφέρον των εἰς τὴν ταπεινώσιν τοῦ φρονήματος τῶν Πελοποννησίων, τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ κατορθώσωσι δι' ὅλων τῶν ἀδικημάτων καὶ ἐγκλημάτων. Ὁ δὲ Πλαπούτας, ὅστις ἐνόμιζεν ὅτι ἠδύνατο, ἂν λείψῃ ὁ Κολο- κοτρώνης, νὰ καταλίβῃ τὸν τόπον του, ἐγνώρισεν ἤδη ὅτι ἡ δύνα- μίς του ἦτον ὁ Κολοκοτρώνης. Ὁ Κωλέτιης γράφει τὴν 4 Δε- κεμβρίου ἀπὸ τὸ κατὰ τὴν Κόρινθον στρατόπεδον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν νὰ διατάξῃ τὸν Χ. Χρήστιον καὶ τὰ λοιπὰ στρατεύματα νὰ μὴ μείνωσιν εἰς ἀργίαν ἐν Τριπολιτσᾷ, ἀλλὰ νὰ κινήσωσιν εἰς τὴν Κα-

ρύταιναν, ὅπου ἐρρόνει δι' ἧθελε τελειώσῃ ὁ πόλεμος. Τὴν 6 τοῦ
 αὐτοῦ γράφει: «Οἱ στρατιῶται ἐν θέλουσι νὰ κινηθῶσιν, ἀν δὲν
 » ἐξοφληθῶσιν οἱ μισθοὶ των· μόλις ἔμαθον ὅτι τὰ ὄσα φέρω χρή-
 » ματα ἐν ἀρκούσιν εἰς τοῦτο, εὐθὺς ἐδόθησαν εἰς ἀταξίαν, ἀνυ-
 » πακοίην, ἀποστασίαν καὶ εἰς ἀπειλᾶς. Χρήματα λοιπόν, χρήματα
 » νὰ μὲ στείλετε.» Τὴν 7 ἐκδίδει τὴν ἐπομένην διακήρυξιν. «Κά-
 » ττοικοὶ τῆς ἐπαρχίας Κορίνθου! Τὸ σπῆτι τῶν Νοταρέων εἶναι
 » ἀπ' ἐκείνας τὰς οἰκογενείας τοῦ Μωρέως, αἱ ὁποῖαι ἐν καιρῷ
 » Τουρκίας ἐδιοικοῦσθην μὲ τ' ὄνομα προεστῶς καὶ κοντσαμπασης,
 » εἰς ὄλους τὰς ἐπαρχίας. Ἡ διαγωγὴ τῶν προεστῶτων καὶ κον-
 » τσαμπασίδων σὰς εἶναι: πολλὰ γνωστῆ, καὶ ὅσα οἱ δυστυχεῖς ἑμο-
 » γενεῖς ἀπ' αὐτοῦς ἔπαθον καὶ ὑπέρεραν κακὰ εἶναι φανερά εἰς
 » ὄλους μας· εἶναι δὲ βέβαιον ὅτι μήτε ὄλοι ἐξ ἴσου ἔβλαψαν ὄλους,
 » μήτε φύσιν τοιαύτην εἶχον ὄλοι καὶ σκοπὸν τὴν ἀπώλειαν τῶν
 » τυραννομένων ἑμογενῶν. Ἡ κικία τούτων νὰ πύστη ἦτον ἔλπις,
 » καὶ οἱ ἄδικοὶ κοντσαμπασίδες νὰ μεταμορφωθῶν ἀπὸ τυράννους
 » εἰς ἀγαθοὺς πολίτας ὄλος ὁ κόσμος ἐπαντύχαιεν, ἀφ' οὗ ἅπαντες
 » οἱ Ἕλληνες ὤμωσαν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ν' ἀποτινάξουν
 » τὸν Ὀθωμανικὸν ζυγόν, καὶ νὰ ζήσουν ἐλεύθεροι μὲ νόμους δι-
 » καίους ἢ ν' ἀποθάνουν μαχόμενοι διὰ τὰ πλέον ἱερά τῆς ἀνθρω-
 » πότητος δίκαια. Ἀλλὰ κακὴ τύχη τῆς Ἑλλάδος, ἀφ' οὗ οἱ Ἕλλη-
 » νες ὄλοι ἀπεκδύθησαν ὄλα σχεδὸν τῶν Τούρκων τὰ φρονήματα,
 » καὶ κληρονομίαν ἔνδοξον ν' ἀφήσουν εἰς τοὺς ἀπογόνους των ἀπε-
 » φάσιαν τὴν ἀνεξαρτησίαν, αὐτονομίαν καὶ ἰσονομίαν μόνοι τινὲς τῶν
 » προεστῶτων τοῦ Μωρέως ἀγωνίζονται σήμερον ἀγῶνα παράδοξον νὰ
 » συστήσουν τυρανίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, χειρότεραν τῆς δεσποτείας
 » τοῦ Σουλτάνου, καὶ ν' ἀφήσουν ὀλέθριον κληρονομίαν εἰς τὰ τέκνα
 » των τὴν δουλείαν τῶν ἑμογενῶν καὶ ἀντινομίαν. Ἐπιχειρήματα
 » τῆς αἰσχρᾶς ἐν γένει διαγωγῆς καὶ τυραννικοῦ τρόπου τῶν κοντσα-
 » μπασίδων τούτων νὰ σὰς ἀναφέρω, Κορίνθιοι, τὸ κρίνω περιττόν,
 » ἀφ' οὗ καὶ σεῖς, κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας Κορίνθου, ἔχετε πρὸ
 » ὀφθαλμῶν ὄχι μόνον ὅσα ἐδοκιμάσατε κακὰ ἐν καιρῷ Τουρκίας,
 » ἀλλ' ὅσα δευὰ πύσχετε ἀναξίως καὶ ἀπὸ τὸν Ἰωάννην Νοταρᾶν,
 » καὶ ἀφ' οὗ τὸ ἔθνος ἐσύστητε διοίκησιν, καὶ ὑπετάχθη εἰς Νόμους
 » δικαίους. Τὸ ἔθνος ἐπαράβλεπε τὰς καταχρήσεις τοῦ παιδαρχίου

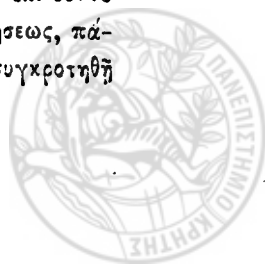
»τούτου καὶ ἀδικίας, μὲ σκοπὸν μῆπως μὲ τὸ μέσον τῶν πολιτι-
 »κῶν καὶ πολεμικῶν ἀξιομάτων, ὅσα εἰς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ
 »ἐπρόσφερεν, ἤθελε δυνήθῃ νὰ τὸ μεταβάλῃ ἀπὸ ἄιακτον καὶ
 »ἀπολίτευτον τῆς ἀδικίας υἱὸν εἰς εἰκαῖον καὶ πολιτικὸν ἄν-
 »δρα, ἀλλ' εἰς μάτην! ἡ κηρία, ἀδελφοί, ῥιζωμένη εἰς τὰ
 »σπλάγγνα, ἐκατάσκησε τὸν Ἰωάννην Νοταρᾶν τυραννίσκον τῆς
 »ἐπαρχίας Κορίνθου, καὶ κληρονόμον τοῦ Κιαμῆλμπεη ἀγριώτερόν
 »του σκληρότερόν του καὶ ἀναιδέστερον. Τὴν τιμὴν τῶν νομίμων
 »σας γυναικῶν καὶ αὐτὸς καὶ οἱ σύντροφοί του ἐσῆκωσαν εἰς
 »πολλότατα μέρη· ἀνευθριάστως συχνὰς καὶ παντὸς εἶδους
 »πλημμελίαις ζῆμιας· σὰς ἕκαμαν ἀσυνειδήτως καὶ αὐτὸς καὶ
 »οἱ ἀκολουθοῦντες αὐτὸν εἰς ὅλα τὰ χωρὶς· δέκατα διπλᾶ,
 »τριπλᾶ καὶ τετραπλᾶ παρανόμως καὶ τυραννικῶς ἐπέβαλε καθ'
 »ὄλην τῆς Κορίνθου τὴν ἐπαρχίαν· ἐθνικὰ εἰσοδήματα ἐν γένει καὶ
 »κυρίως τὰ προϊόντα σταφίδων καὶ ἀμπελιῶν ἐσφετερίσθη ἰδιο-
 »τελῶς· χρεῖα ἀνυπόφορα καὶ φόρους χωρὶς τῆς διοικήσεως τὴν
 »ἄδειαν εἰς ἑσᾶς ἐτύπωσεν· μισθοὺς χιλίων διακοσίων στρατιω-
 »τῶν σᾶς ἐβίασε νὰ πληρῶνετε σεις, ἀρ' οὐ καὶ τὸ ἐθνικὸν τα-
 »μίον τοῦς ἐπλήρωνε, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ πάντα ὅσα νὰ σᾶς φέρουν
 »εἰς ἐσχάτην δυστυχίαν καὶ ἀπελπισίαν ἔπραξεν ἀνυποστόλως
 »ὁ μικρὸς σ' τοῦς χρόνους καὶ τρανὸς εἰς τὸ τυραννικὸν φρόνημα,
 »Ἰωάννης Νοταρᾶς. — Ὅλα ταῦτα, ἀδελφοί Κορίνθιοι, γνωστὰ
 »ἦτον εἰς τὴν σεβαστὴν διοίκησιν (κυβέρνησιν) τῶν Ἑλλήνων πρὸ
 »πολλοῦ· μὲ θλίψιν ἄκραν τῆς ψυχῆς τῶν ἔβλεπον οἱ διοικηταὶ
 »τὰς τοιαύτας ἀνυπόφορας ἀδικίας· ἀλλὰ καταγινόμενοι εἰς δι-
 »εσφύωσιν ἄλλων πραγμάτων ἀναγκασιτέρων εἰς ὅλους τοὺς Ἑλλη-
 »νας, ἐπερίμενον εὐκαιρίαν νὰ σωφρονήσωσι τὸ μεθυμένον ἀπὸ
 »τῆν φιλοδοξίαν, ἀσωτίαν καὶ ἀδικίαν τοῦτο τῆς Κορίνθου ἔκ-
 »τρωμα. Ἀλλὰ τέλος πάντων βλέπουσα ἡ διοίκησις ὅτι οἱ σκοποὶ
 »τοῦ παιδαρίου τούτου δὲν ἐπεριωρίζοντο εἰς τὴν ἐρίζοντα μόνον
 »τῆς ἐπαρχίας ταύτης, καὶ ἤδη ἐκτείνοντο καὶ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν
 »ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος· βλέπουσα ὅτι τὸ μι-
 »κρὸν τοῦτο τοῦ Νοταρᾶ παιδαρίου συνεννοούμενον μὲ ἄλλους τυραν-
 »νέφρονας τῆς Πελοποννήσου κονταμπασιδάς, ἀπεράσισε νὰ
 »κηλιαπατήσῃ τοῦ ἔθνους τοὺς νόμους, νὰ σηκώσῃ ὅπλα καὶ

»νά πολεμήσῃ αὐτὸ ἐλόκληρον τὸ ἔθνος, ἔλαβεν, ὡς βλέπετε
 »ὄλοι σας, τὰ μέτρα ταῦτα: τὸν μὲν Ἰωάννην Νοταρᾶν ἐκρῆμισε
 »καὶ ἐκαθάίρεσεν ἢ σεβαστὴ διοίκησις ὑπὸ τὸ πολεμικόν του ἀξίωμα
 »τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τὸν πρέδωσεν εἰς τὴν ὄργην τοῦ ἔθνους, καὶ τὰ
 »στρατεύματα τὰ ὁποῖα εὕρισκοντο μετὰ διαταγὴν τῆς ὑπὸ τὴν ὄδη-
 »γίαν του τὰ διέλυσε μετὰ θέσπισμά της, καὶ τὰ θεωρεῖ ὡς ἐχθρικά,
 »ἂν δὲν ἀφήσουν αὐτὸν τὸν Ἰωάννην Νοταρᾶν. Παρέδωσεν αὐτὸν ἢ
 »διοίκησις εἰς τὸ μῆτος τῶν Ἑλλήνων καὶ εἰς τὴν κατάραν τοῦ
 »ἔθνους, καὶ διώρισε στρατηγούς εὐπειθεῖς εἰς τοὺς νόμους: νὰ τὸν
 »πολεμοῦν, νὰ τὸν κυνηγοῦν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἕως ὅτου νὰ τὸν
 »ἐξολοθρεύσουν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς Ἑλλάδος καὶ αὐτὸν, καὶ
 »τοὺς ὁμόφρονος καὶ ὁπαδούς του. Εἶμαι λοιπὸν σταλμένος παρὰ
 »τῆς σεβαστῆς διοικήσεως μετὰ διαταγὰς καὶ πληρεξουσιότητα νὰ
 »ἀναγγείλω ὅλα ταῦτα εἰς τοὺς κατοίκους τῆς ἐπαρχίας Κορίν-
 »θου: εἶμαι ἐπιφορτισμένος ἐγγράφως νὰ σᾶς πληροφωρῶ ὅτι
 »ἡ σεβαστὴ διοίκησις κυνηγᾷ μόνον καὶ μόνον ὄσους ἐκῆρξεν πό-
 »λεμον ἐναντίον της, καὶ εἰς ταύτην τὴν ἐπαρχίαν τὸν ῥηθέντα Ἰω-
 »άννην καὶ ὄσους με ἄρματα ἢ με φρονήματα τὸν ἀκολουθοῦν. Ὁ-
 »λοι οἱ λοιποὶ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας ταύτης εἰδοποιῶνται ἀπὸ
 »τὴν Σ. διοίκησιν δι' ἐμοῦ ὅτι ὅσα ἐξ ὅσα ἤθελον κάμει τὰ στρα-
 »τεύματά της διαβαίνοντα ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν, θέλει σᾶς τὰ πλη-
 »ρῶσει ἕως εἰς τὸ λιανόν, ἀφ' οὗ μὲ συνείδησιν καὶ δικαιοσύνην τῆς
 »παρουσιάσει κάθε χωρίον λεπτομερῶς τὰ ἐξ ὅδ' αὐτοῦ. Πρὸς τούτοις
 »ὄσας ζημίας καὶ ἀδικίας εἰς διάστημα τεσσάρων χρόνων ὁ Νοτα-
 »ρᾶς σᾶς ἐπροξένησε, νὰ κάμνιτε ἀκριβῆ καὶ ἀληθινὴν καταγραφὴν,
 »τὴν ὁποῖαν παρουσιάζοντες ἐν καιρῷ εἰς τὴν διοίκησιν, ἥτις θέλει
 »καθυποβάλλει εἰς κρίσιν τὰς ζημίας, αἱ ὁποῖαι ἀφ' οὗ ἀποδειχθοῦν
 »ἀληθεῖς, θέλου πληρωθῆ ἀφ' ὅπου θέλει πληρωθῆ καὶ ἡ διοίκησις
 »τὰ ἐξ ὅδ' αὐτοῦ, ὅπου ἐξ αἰτίας τούτων τῶν ἀντιδιοικητῶν κάμνει εἰς
 »τὰ παρόντα στρατιωτικὰ της κινήματα. Ἐπὶ τὴν σήμερον λοι-
 »πὸν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς εἰδοποιῶνται οἱ Κορίνθιοι, ὅσοι εὕρισκονται
 »μαζὺ του μετὰ ἄρματα, ν' ἀναχωρήσουν ἀπὸ κοντὰ του, καὶ νὰ ἐνω-
 »θῶν μετὰ τὰ στρατεύματα τῆς διοικήσεως. Ἄφ' ὅπου περάσει, καὶ
 »ἔπου σταθῆ ὁ ῥηθεὶς Νοταρᾶς, ὅλα τὰ χωρία τῆς Κορίνθου εἶναι
 »εἰς χρέος νὰ κτυποῦν, νὰ κυνηγοῦν καὶ νὰ ἐξολοθρεύουν τὸν ἀποστά-

» τὴν Ἰωάννην Νοταρᾶν διαταγὴν τοῦ νὰ μὴ ἀκούῃ κανεὶς τῶν
 » Κορινθίων. Ἐὰν λοιπὸν παρακούσῃ τις καὶ δὲν πεισθῇ εἰς τσα
 » διὰ τῆς προκηρῦξεως ταύτης ἀναφέρω ἐπ' ὀνόματι τῆς Σ. δι-
 » σκίσεως, ἀλλ' ἀθελήσῃ νὰ μένῃ μαζί με τὸν εἰρημένον ἀντι-
 » πατριώτην καὶ ἀντιδιοικητὴν, ὅς μαθῇ ὅτι ὁ καιεὺτος Κορινθίος
 » εἶναι ὑποκείμενος εἰς τὰς αὐτὰς ποινὰς καὶ παιδείας, εἰς τὰς
 » ὁποίας ὑπόκειται καὶ ὁ Ἰωάννης Νοταρᾶς. Προσκαλεῖται ὁ πρ-
 » νιερῶτατος Μητροπολίτης τῆς ἐπαρχίας ταύτης νὰ μεταβῇ ἀμέ-
 » σως εἰς τὸ χωρίον Ἅγιον Γεώργιον καθε χωρίον νὰ στείλῃ
 » πᾶς δύο, ἢ τρεῖς οἰκοκυρτοὺς διὰ νὰ ἀκούσουν καὶ στοματι-
 » κῶς τινὰς ὁδηγίας διὰ τὴν εἰρήνην, εὐταξίαν καὶ εὐτυχίαν τῆς
 » ἐπαρχίας Κορίνθου. »

Ὁ Νικηταρᾶς καὶ ὁ Νοταρᾶς εὐρίσκειντο ὠχυρωμένοι εἰς τὸν
 Ἅγιόν Γεωργιον, καὶ πρὶν ἐπιστρωθεῶσιν αὐτοῖσι πλήθος Ῥουμελιωτῶν
 ἀντέστησαν εἰς τὸν Γκούρην δύο ἡμέρας μαχομένοι. Ὁ Λόντος
 εὐρίσκειτο εἰς τὰ Τρίκαλα. Τὴν 9 ἐκινήθη καὶ ὁ Γκούρας αὐτό-
 σε ὁμοῦ μετὸν Σωτήριον Νοταρᾶν, ὅστις τὸν λέγει καθ' ἑδᾶν
 ὅτι, ἀνέγνω ἐπιστολὴν τοῦ πρὸς τὸν Ἰω. Νοταρᾶν καὶ Ἀνδρέαν
 Λόντον, εἰς τὴν ὁποίαν ἐφαίνετο σύμφωνος μετὰ αὐτοὺς νὰ ἐπάρωσιν
 ὅπλα κατὰ τῆς παρανόμου Κυβερνήσεως, καὶ διὰ τοῦτο ἐκινήθησαν
 καὶ αὐτοί. Ὁ δὲ Γκούρας δὲν ἤξευρε τί ν' ἀποκριθῆ· πλὴν ὁ
 Π. Σοφιανόπουλος, ὅστις τὸν ἐχρησίμευε καὶ ὡς Ἱατρός, καὶ
 ὡς Μέντωρ, καὶ ὡς γραμματεὺς, καὶ τὸν ὁποῖον ὁ Κωλέττης συ-
 νίστη εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὡς ἀγωνιζόμενον διὰ τὴν ὑπεράσπισιν
 τῶν νόμων καὶ διὰ τὴν κατάλυσιν τῶν τυράννων, ἐνθυμηθεὶς, ὡς
 εἶπε, τὴν ἔννοιαν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἀπεκρίθη ὅτι, ἐφαίνετο μὲν
 σύμφωνος, πλὴν εἰς τὸ καλὸν τῆς πατριδος· τὸ δὲ καλὸν τῆς
 πατριδος ἦτον ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, καὶ νὰ γεμίσωσιν οἱ ὑπερασ-
 πισταὶ τῶν νόμων μετὰ λίρας στρῆλαις τὴν ζώνην των. Καὶ ἂν
 ὁ Γκούρας καὶ οἱ ἄλλοι Ῥουμελιῶται, πρὸς ὅσους ἐγραψαν καὶ ἐξεί-
 λαν ἀνθρώπους των οἱ Πελοποννήσιοι, δὲν τοὺς ἠπάτων, δὲν
 ἤθελον κινηθῆ οὔτοι κατὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ δὲν ἐγένετο ἐμ-
 φύλιος πόλεμος· καὶ ἂν πάλιν δὲν τοὺς ἠπάτων, καὶ ἐκινουῦντο
 ὁμοῦ μετὰ αὐτοὺς καὶ οἱ Ῥουμελιῶται κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, πάλιν
 ἐμφύλιος πόλεμος δὲν ἐγένετο, διότι τότε ἤθελε συγχροτηθῆ

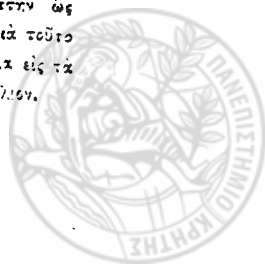
ἐν εἰρήνῃ ἢ ἐθνικῇ συνέλευσις. Ἐντεῦθεν συνάγεται ὅτι καὶ οἱ Ῥου-
 μελιῶται, σύμφωνοι μὲ τὸν Κωλέτιον ἢ μὲ τὴν Κυβέρνησιν
 χάριν τῆς ζώνης τῶν, ἠγάτησαν τοὺς Πελοποννησίους ἐπὶ σκοπῷ
 νὰ τοὺς καταστρέψωσι καὶ νὰ λαφυραγωγῆσιν τὴν Πελοπόννησον.
 Ἄφ' οὗ ἐπληροφόρηθη ὁ Λόντος ὅτι ὁ Γγούρας ἀπήρχετο εἰς Τρί-
 καλα, ἔβρυγεν ἐκεῖθεν, καὶ ὁμοῦ μὲ τὸν Νικηταρᾶν μετέβησαν εἰς
 τὴν Κερπινήν, ὅπου ὁ Ἄνδρ. Ζιμάης, ἐπιστρέψας τὴν 12 ἀπὸ
 Τριπολιτσᾶν, καὶ στείλας τὴν οἰκογενειάν του εἰς τὸ Μεγασπή-
 λαιον ὡς εἰς ἄτυλον, θὰ δείξει ὅτι εἶχεν ὀπωποῦν δύναμιν στρα-
 τευμάτων, καὶ θ' ἀντικρύσει τοὺς Ῥουμελιώτας ὁμοῦ μὲ τοὺς
 ἄλλους. Ὁ δὲ Ἰω. Νοταρᾶς τὴν 9 τὸ ἑσπέρας ἔβησεν εἰς Τρί-
 καλα· ἀλλὰ τὰ εὔρε κτειλημμένα ὑπὸ τῶν Ῥουμελιωτῶν. Τὴν
 10 ὁ Γγούρας τὸν διατάττει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν κατὰ
 τὰς ὁδηγίας τοῦ Κωλέτιου· διέταξε καὶ τὸν Ἰωάννην Ῥούκην
 νὰ τὸν συνοδεύῃ εἰς Ναύπλιον· διέταξε καὶ τοὺς στρατιώτας του
 νὰ ἐνωθῶσι μὲ τὰ στρατεύματα τῆς Κυβερνήσεως ἢ νὰ διαλυθῶ-
 σι, καὶ ἐπειδὴ ἦσαν ὅλοι σχεδὸν Ῥουμελιῶται, τὸν ἀφῆκαν καὶ
 ἠνώθησαν μὲ τοὺς Ῥουμελιώτας. Γράφει δὲ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν :
 «Τὰ κτήματα τῶν οἰκογενειῶν ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι ἤγειρον τὸν
 πόλεμον κατὰ τῶν νόμων, νὰ διορισθῶσιν εἰς ἀποζημίωσιν ἐκ-
 μέρους ἐπαρχίας διὰ τὰς ζημίας τῶν ἐξ αἰτίας τῶν στρατευμάτων,
 καὶ διὰ τὰ ἐξοδά των, διὰ τοὺς μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν, διὰ
 τὰς ζημίας ὅσας ἔπαθε τὸ ἔθνος ἐμποδιθὲν ἀπὸ τὰς ἐκτρα-
 πείας κατὰ τῶν Τούρκων κατὰ ξηρὰν τε καὶ θάλασσαν.» ὅτι
 δ' ἂν ἔγραφεν ὁ Σοφιανόπουλος, ὑπέγραψεν ὁ Γγούρας ὡς ἂν δι-
 κιάτωρ ὅστις καὶ δι' ἄλλη· ἐπιστολῆς του λέγει : «Ἡ Κυβέρ-
 νησις νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἀποστάτας, δίδει ἄλλως θ' ἀποστατή-
 ρσω καὶ ἐγὼ τὸ ἐπόμενον ἔτος.»

Ὁ δὲ Κωλέτιος γράφει τὴν 9 τὴν Κυβέρνησιν : «Νὰ μὲ στεί-
 λειτε χρήματα. Ὑπεσχέθη τὸς στρατιώτας νὰ πληρώσω τοὺς
 μισθοὺς των ἕως τέλους Νοεμβρίου· ἄλλως δὲν ἐκινουῦντο. Ἐπλή-
 ρωσα τοὺς Ὀλυμπίους καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας τοῦ Γγούρα
 καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχηγῶν θὰ πληρώσω καὶ τοὺς Σουλῶτας ὡσαύ-
 τως ἅμα φθίσας εἰς τὰ Καλάβρυτα χρήματα λοιπὸν νὰ μὲ στεί-
 λειτε.» Τὴν δὲ 11 γράφει εἰς τὸν ὁδηγίαν μου ἀνίκητα

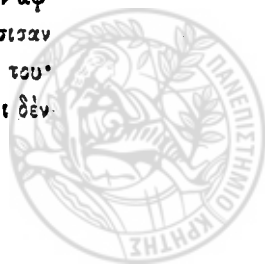
καὶ θεοδόξαστα στρατεύματά σου στέλλουν διὰ τοῦ ἀντιστρατήγου
 Ἰω. Ρούκη τὸν ἀχάριστον καὶ ἀποστάτην Ἰω. Νοταρᾶν εἰς
 τὴν ἐξουσίαν τῶν νόμων· οἱ δ' ἐνεργοῦντες τοὺς νόμους αἱ ἐνε-
 γήτουν περὶ αὐτοῦ τὰ δέοντα εἰς παράδειγμα καὶ σωφρονισμόν». 5
 Ὁ Κωλέττης θέλει νὰ καταστήσῃ καὶ τὸν πατέρα του ἑνοχον, καὶ
 τὸν ἐρυλάκισεν ὁ Γγούρας καθὼς διατάξαντα στρατιώτας τινὰς
 τοῦ Λόντου ὠχυρωμένους εἰς τὸ Σουλι ὑπὸ τὸν Ἰω. Φειζόπουλον
 νὰ μὴ κτυπήσωσι τὸν Δ. Εὐμορφόπουλον, καὶ ἐκ τούτου ἐκεῖνος
 συνάγει τὴν ἐνοχὴν του. Ὁ Κωλέττης θέλει νὰ συναχθῶσιν ὅλοι
 οἱ ὀλιγαρχικοὶ τῆς Πελοποννήσου εἰς τὸ Ναύπλιον, ὅπου εὕρισ-
 κεται ἤδη καὶ ὁ Ἰω. Νοταρᾶς, διὰ νὰ φυλακισθῶσι. Διὰ τοῦτο
 γράφων ἐπυμένως εἰς τὴν Κυβέρνησιν περὶ τοῦ Ἀναστ. Λόντου·
 «Τὸν ἐσεβάσθην λέγει ὡς βουλευτὴ· ἀλλ' αὐτὸς ἐφέρετο ὡς λη-
 στήτης, καὶ διέταξε τὸν Δημ. Μελετόπουλον νὰ τὸν συλλάβῃ καὶ
 νὰ τὸν στείλῃ εἰς Ναύπλιον (1)». Ἔστειλε στρατιώτας εἰς τὸ Χέλι
 νὰ συλλάβωσι καὶ τὸν Γεώργιον Λύκον· ἀλλ' οὗτος δὲν ἦτον ἀν-
 θρωπος νὰ συλληφθῇ τόσον εὐκόλως· ἔφυγεν. Ἐν τούτοις ὁ Σ.
 Νοταρᾶς στέλλει τὸν ἀρχιερέα Κορίθου Κύριλλον εἰς Κερνίκην
 ἔπου ὁ Ἀνδρούτης Ἰωσήφ καὶ ὁ Δανιὴλ Τριπόλεως προσεκάλεσαν
 ἀρχὰς Δεκεμβρίου καὶ ἄλλους ἀρχιερεῖς, ὡς καὶ τὸν Π. Πατρῶν
 Γερμανόν, νὰ συνέλθωσιν εἰς ἓν, νὰ σκεφθῶσι καὶ νὰ μεσιτεύσωσι διὰ
 νὰ πύσωσι τὰ κακὰ τοῦ ἐμυλίου πολέμου· ἀλλὰ δὲν ἔγινε τίποτε.
 Ὁ δὲ ἀγαθὸς Ἀνδρούτης ἔγραψεν ἐκ Βιούνης· «Ἐνταῦθα εὕρισκο-
 ῦμαι κληήρης, στένων καὶ ἐπιβώμενος πρὸς τὸν Ὑψιστον Θεόν,
 ἵνα τί ἐβρῆσατό με ἐκ τῆς φυλακῆς καὶ πρὸς τσοσῦτα δεινὰ πε-
 ριεφύλαξέ!» Μετὰ ταῦτα ἔπαυσε τοῦ νὰ εἶναι ὑπουργὸς τῆς
 θρησκείας, καὶ διωρίσθη ἀντ' ἐκείνου ὁ ἐπίσκοπος Διχαλῶν Ἰω-
 νᾶς. Τὴν 13 τοῦ Δεκεμβρίου ὁ Κ. Νισιαβέλλας ἔστειλε τὸν ἀδελ-
 φόν του Μπακτισέλλον με τοὺς ἐξαδέλφους του Γεώργην Κολιὰν
 καὶ Κώττιον Γιωργάκην με ἀρκετοὺς στρατιώτας εἰς Κερπινὴν, διὰ
 νὰ συλλάβωσι τὸν Ζαίμην καὶ τοὺς ἄλλους. Οἱ δὲ Κερπινιώται δὲν

(1) Ὁ Λόντος δὲν ἐφέρετο ὡς ληστής· ἀλλὰ δὲν ἐφεβόθη τὸν Κωλέττην ὡς
 τὸν ἐροῦντοσαν πολεμικοὶ τινες ἀρχηγοὶ καὶ τὸν ἠκολούθησαν ἔρποντες· διὰ τοῦτο
 ἐφεβόθη ὁ Κωλέττης ὅτι ἤθελε φύγει καὶ οὐτὸς, ἢ τὸν παρενέψει ἐμπόδιον εἰς τὰ
 κινήματά του, ἂν ἔμεινε εἰς Βοστίτσαν, καὶ διέταξε νὰ σταλῇ εἰς Ναύπλιον.

τὸς ἐδέχθησαν, καὶ πρὸς τὸ ἐσπέρας ὤρμισαν ὁ Μπακατσέλλος
 καὶ οἱ ἄλλοι καὶ κατέλαβον ὅλας τὰς ἐξωθεν οἰκίας καὶ τὴν ἐκ-
 κλητίαν, ἀφ' οὗ ἐφρονεῦθη εἰς ἀξιωματικὸς καὶ ἐπληρώθησαν δύο
 στρατιώται. Ταῦτα πληροφοροῦντες ὁ Ντσιαβέλλας, Καραϊσκά-
 κης καὶ Λαμπροβέικος, ἐκινήθησαν περὶ μ' ὄλους τοὺς λοιποὺς
 στρατιώτας εἰς Κερπινὴν, ἀφήσαντες εἰς τὰ Καλάβρυτα νὰ φυ-
 λάττωσι τὴν θέσιν τὸν Γούσαν Ζέρβαν, Γ. Δράκον, Γ. Δαγγλῆν
 καὶ Φ. Κοσμᾶν, αἵτινες ἄλλως δὲν εἶχον διαθέσειν νὰ κινηθῶσιν
 ἐναντίον τοῦ Ζαίμη καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, καὶ κατηγορήθησαν μάλ-
 λιστα διὰ τοῦτο εἰς τὸν Κωλέτιην ἀπὸ τὸν γραμματέα τοῦ Ντσια-
 βέλλα. Οὗτοι δὲν ἠδύναντο νὰ πείσωσι τὴν συνειδησὶν των ὅτι
 πρὸς περὶ τῶν νόμων καὶ περὶ τῆς Κυβερνήσεως, τὴν ὁποίαν
 δὲν θὰ ὑπακούωσιν εἰμὴ ἐρ' ὅσον θὰ τοὺς πληρῶνει μισθοὺς καὶ
 σιτηρέσια, καὶ τὴν ὁποίαν ὁ Καραϊσκάκης καὶ ὁ Πανοριᾶς πρὸ
 ὀλίγου (τὸν Σεπτέμβριον) κατεστῆθησαν, καὶ εἶπον τὸν Ἐπαρχον
 τῶν Σαλώνων, ὡς ἐμποδίζοντα τὰς καταχρήσεις των, νὰ φύγη
 ἀπὸ τὴν θέσιν του, καὶ ἐξύβρισαν καὶ τοὺς νόμους καὶ τοὺς νομο-
 τελεστάς παρόντων καὶ τοῦ Κίτσιου Ντσιαβέλλα καὶ ἄλλων ἀρ-
 χηγῶν, αἵτινες ὅλοι ὁμοῦ εἶχον συγκροτήσει ἐκεῖ συνέλευσιν καὶ
 ἀπεφάσισαν διανορῆν ἔθνικῶν κτημάτων, γαιῶν, ἐλαιῶνων καὶ
 ἄλλων, ὡς ἂν εἰ ἀπετέλουν ἐκεῖνοι τὸ ἔθνος καὶ ὡς ἂν δὲν ὑπῆρχε
 Κυβέρνησις. Πρὶν φθάσωσιν ὁ Ντσιαβέλλας καὶ οἱ ἄλλοι εἰς Κερ-
 πινὴν, ὁ Μπακατσέλλος εἶχε κυριεύσει τὸ μέγα μέρος ἐκείνης
 τῆς Κωμοπολεως, καὶ ἅμα ὅτε ἐφθασαν, ἐκυριεύσαν ὅλοι ὁμοῦ
 καὶ τὸ ὑπολοιπὸν, καὶ ἐβίασαν τοὺς ἀντικείμενους νὰ κλεισθῶσιν εἰς
 ὀκτώ πύργους. Τὴν 14 τὸ πρῶτ' ἐκυριεύθησαν οἱ πέντε καὶ ἔμει-
 ναν οἱ τρεῖς, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπολιορκήθησαν ὁ Ζαίμης, ὁ Λόν-
 τος καὶ ὁ Νικηταρᾶς, καὶ τὴν νύκτα τῆς 16 πρὸς τὴν 17 ἐφυ-
 γον μὲ τετρακοσίους εἰς τὴν Ἡλίδαν, ὅπου τοὺς συνῄραμεν ἐ Χρύ-
 σανθος Σισίνης νὰ φύγωσιν ἀπὸ τὴν Γλαρένισαν εἰς τὴν Δουτι-
 κὴν Ἑλλάδα. Οἱ δὲ Ρουμελιῶται διήρπασαν τὴν Κερπινὴν καὶ
 ἀνεχώρησαν. Ὁ Ζαίμης εἶχε προβάλλει τὸν Σισίνην νὰ κλεισθῶ-
 σιν εἰς τὸ Χλουμουτι νὰ πολεμήσωσιν· ἀλλ' αὗτος τὸν γράφει τὴν
 19 τοῦ αὐτοῦ ὅτι «τὸ φρούριον ἐκεῖ οὐδὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ μάν-
 *δρα, καὶ ὅπως ἀνεφοδίαστον, καὶ κἀλλιον νὰ ὑπάγῃς εἰς Καρύε»

» ταιναν, νὰ εὕρῃς εἰς τοὺς συγγενεῖς σου καταφύγιον. Ἐδῶ θὰ
 » ὑποπέτωμεν εἰς τὴν ὄργην τοῦ λαοῦ, διότι θ' ἀφανισθῇ ἡ ἐπαρ-
 » χία ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν στρατευμάτων. Εἰς αὐτὴν βλέπω τὰ
 » περισυνὰ μάλιστα, διότι οἱ ἄνθρωποι εἶναι σήμερον ἄστατοι καὶ
 » παλίμβουλοι. Ἄλλοιμονον εἰς ἡμᾶς μὴ εὕρισκοντας ποῦ ποτε
 » τὰ πιστά! Στοχάζομαι ὅτι πρέπει νὰ ὑποχωρήσωμεν, διότι μὲ
 » τὴν φανεράν ἀντίστασιν δὲν κατορθώομεν τίποτε, οἷε ἡ σταθερό-
 » της καὶ ἡ εἰλικρίνεια ἐξέλεπον καὶ ἀπὸ τοὺς φίλους καὶ ἀπὸ αὐ-
 » τούτους τοὺς συγγενεῖς. Ἄλλ' εἰς μάτην ἡ προφυλακὴ του-
 » θὰ ἴδῃ καὶ αὐτὸς τὴν Ἵδραν. Ὁ Κωλέτιης ἀπὸ τὴν Κόρινθον
 » μετέβη εἰς τὴν Βοττίταν, καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὰ Καλάβρυτα, καὶ ὁ-
 » θεν διαδράκει ἀρήνει στρατεύματα Ῥουμελιωτῶν διὰ τὸν φόβον
 » μὴ κινήθωσιν ἀπελπίζομενοι οἱ Πελοποννήσιοι. Ἀπὸ τὰ Καλά-
 » βρυτα ἐστειλε τὸν Γγούραν καὶ τὸν Γ. Δράκον κατόπι τοῦ Ζαίμη
 » καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ. Ἀφ' οὗ δ' ἔμαθεν ὅτι ἔφυγον καὶ οἱ ἀπὴρ-
 » χοντο εἰς τὴν Ἐπιάνησον, ἐρχψέν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν 30
 » νὰ ἐνεργήσῃ, ὥστε νὰ μὴ τοὺς δοθῇ ἐκεῖ ἄσυλον ἀπὸ τὸν Ἀδάμ.
 » νὰ τοὺς ἐξορίσῃ δὲ εἰς κειφυγίαν, ἢ νὰ τοὺς δώσῃ προθεσμίαν νὰ
 » παρουσιασθῶσιν εἰς τὴν καθέραν, νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὴν δι-
 » καιοσύνην τῶν νόμων. Ὅπου δὲ τυχόν ἂν εὕρεθῶσιν ἐντὸς τοῦ
 » κράτους, νὰ κρητηθῶσι καὶ νὰ σταλῶσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Ὁ
 » Γγούρας ἅμα φθάσας εἰς Γροστουήνην, ἠθέλησε νὰ στείλῃ τὸν Χρ.
 » Σιζίνην εἰς τὸ Ναύπλιον· ἀλλ' ὁ Δράκος ἠναντιώθη, καὶ οἱ Σι-
 » σίνοι μένουσι κατὰ τὸ παρὸν ἥτυχοι. Μετὰ ταῦτα ὁ Κωλέτιης
 » διευθύθη μὲ ὄλους τοὺς Ῥουμελιώτας εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καρυταί-
 » νης. Οἱ περὶ αὐτὸν ὄπλαρχηγοὶ ὑπεσχέθησαν τὸν Κολοκοιτῶνην
 » νὰ μὴ τὸν ἐνοχλήσωσιν. Οἱ δὲ τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὸν
 » Μαυροκορδάτον συγκαλεσθέντες καὶ κατ' αὐτὴν τὴν περίστασιν
 » εἰς τοπικὴν συνέλευσιν κατὰ τὸ σῆνηδες διὰ τὴν ἐξοικονόμησιν τὰ-
 » χα τῶν στρατιωτῶν καὶ τὴν τήρησιν τῶν νόμων, συνέρχονται
 » εἰς Αἰτωλικόν, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀποφασίζουσι νὰ μεταβῶσιν
 » εἰς τὴν Πελοπόννησον, νὰ καταδώσωσι τοὺς ἀντάρτας. Πλὴν ἀφ'
 » οὗ ἔμαθον τὸν θάνατον τοῦ Πάνου Κολοκοιτῶνη, ἀπεφάσισαν
 » νὰ βοηθήσωσι καὶ παρηγορήσωσι μᾶλλον τὸν ἀτυχῆ πατέρα του·
 » ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ τῶν ἀνταρτῶν ἔλαβον εὐθύς πέρασ, ἐκεῖνοι δὲν

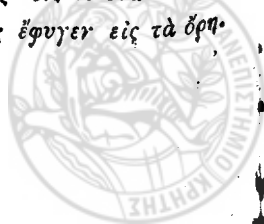
ἐκινήθησαν, καὶ ἐγένεον ἐπομένως ὀλιγώτερα κακά, καὶ ὠκο-
 μήθησαν μέρος στηριλινῶν. Μ' ὄλον τοῦτο ἡ συνέλευσις τῆς δου-
 «Ἑλλάδος εἰς τὴν Γ'. συνεδρίασιν τὴν 20 Δεκεμβρίου στέλλει ἀνα-
 φορὰν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλοις λέγει: «Ἡ δου-
 »τικὴ Ἑλλάς συνελθοῦσα εἰς γενικὴν συνέλευσιν, κατακρίνει καὶ
 »καταρᾶται διὰ τῆς φωνῆς ἀπάντων τῶν μελῶν τῆς κάθε ἔνοπλον
 »κίνημα ἐναντίον τῆς ἐθνικῆς διοικήσεως, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ᾖται
 »ἢ ἀφορμὴ τοῦ κινήματος τούτου, καὶ ὁποιοσδήποτε ὁ κινούμενος,
 »καὶ διακηρύττει ὅτι εἶναι ὅλη ἀφωσιωμένη εἰς τὴν σεβαστὴν
 »τοῦ ἔθνους διοίκησιν, καθὼς ἀφωσιωμένη διέμεινε καὶ εἰς τὰς πέ-
 »ρυσιν ἰσωτερικὰς τῆς Πελοποννήσου ταραχάς. Εὐπειθεστάτη εἰς
 »τὰς διαταγὰς τῆς, εἰσιμος εἶναι νὰ τρέξῃ ἔνοπλος ὄπου ἡ φωνὴ
 »τῆς διοικήσεως τὴν προσκαλέσῃ, ἐπειδὴ ἡ φωνὴ τῆς εἶναι φωνὴ τοῦ
 »γενικοῦ συμφέροντος, καὶ νὰ καταφρονήσῃ τὸ πᾶν εἰς κραταιώσιν
 »τῶν ἐθνικῶν νόμων, διὰ τοὺς ὁποίους δὲν φεῖδεται οὐδ' αὐτὴν τὴν
 »φυσικὴν ὑπαρξίν τῶν τέκνων τῆς.» Ἡ ἀναφορὰ τῶν ἐστῆμαι· εν
 δι· ἤθελον καὶ ἐκείνοι νὰ στρατεύσωσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ὁ
 δὲ Κολοκοτρῶνης δὲν πιστεύει τὸν ἑαυτὸν του οὔτε εἰς τοὺς Ροι-
 μελιώτας οὔτε εἰς τὸν Κωλέττην· δὲν καταδέχεται δὲ νὰ δεῖξῃ
 ὅτι φοβεῖται τὴν Κυβέρνησιν, τὴν ὁποῖαν ἐφρόνει ὅτι δὲν ἔπρεπε
 νὰ φοβῆται, ἀφ' οὗ τὸ ἀντικείμενον τῶν πράξεών του ἄλλο τι
 δὲν ἦτον εἰμὴ τὸ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος· θ' ἀπέλ-
 θει ἐπομένως εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Ὁ δὲ Γενναῖος δὲν ἐστάλη εἰς
 Ναύπλιον, προστατευθεὶς ἀπὸ τὸν Μητσιοκοντογιάννην, Καραϊσκά-
 κην, Ἀνδρέαν Ἰσκου, Δημόν Σχαλτσᾶν, Στάθην Κατσιογιάννην,
 Κωνσ. Γιολδάσην, Β. Πειμεζᾶν καὶ Γ. Βηλτινόν, οἱ ὅποιοι ἐξω-
 καν ἀναφορὰν πρὸς τὸν Κωλέττην, μεσιτεύσαντες ὑπὲρ αὐτοῦ,
 καὶ παρεκάλουν νὰ τὸν συγχωρήσῃ διὰ τὴν ἡλικίαν, καθότι καθ'
 ὑποταγὴν πρὸς τὸν πατέρα ἔσφαλεν ὁ υἱός. Ὁ δὲ Κωλέττης
 τὸν διέταξε νὰ παραδώσῃ τὸ σῶμα τῶν ὑπὸ τὴν ὄδηγαν του στρα-
 τιωτῶν εἰς τὸν Ἀνδρ. Ἰσκου, μείνας μὲ ὀλίγους, καὶ τὸ παρέ-
 δωκεν. Εἰς τὴν ἀνωτέρω ἀναφορὰν φαίνεται καὶ ὁ Β. Πειμεζᾶς
 μεσιτεύων ὑπὲρ τοῦ Γενναίου εἰς τὸν Κωλέττην, διότι καὶ οἱ Πε-
 τιμεζαῖοι, καὶ οἱ Κουμανιώται ὡς καὶ ἄλλοι πολλοί, πρὸς τοὺς
 καιροὺς πολιτευόμενοι, ἀφ' οὗ εἶδον ὅτι ἡ πλάστιγξ ἐκλίενεν ἤδη

πρὸς τὸ μέρος τῆς Κυβερνήσεως, ἐκήρυξαν ὅτι ἠπατήθησαν μὲν ἀπὸ τοῦ πρὸ ἐλίγου τοῦ νόμου προστατεύσαντας, καὶ τοὺς ἠκολούθησαν· ἀλλ' ἀφ' οὗ ἐγνώρισαν ὅτι τοὺς ἠπάτησαν, τοὺς ἐγκατέλιπον καὶ ἠκολούθησαν τὴν Κυβέρνησιν· ὅτε καὶ ὁ Θ. Ζαχαρόπουλος ἔγραφε τὸν Κουντουριώτην νὰ μεσιτεύσῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, διὰ νὰ τὸν ἀφήσῃ τὸ σφάλμα του, ὡς ἀπατηθέντα ἀπὸ τινος ἰδιοτελεῖς, καὶ νὰ τὸν ἀθωώσῃ· παρεκάλει δὲ νὰ τὸν βοηθήσῃ ἑώρα, διὰ νὰ τὸν ἔχῃ διὰ παντός·

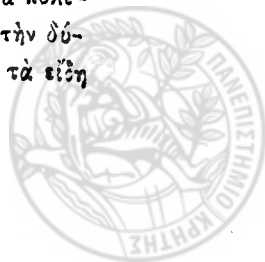
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Τὰ στρατεύματα τῆς Κυβερνήσεως ἐρίκησαν διὰ τὴν διαίρεσιν τῶν Πελοποννησίων. — Ὁπληρχηγοὶ Πελοποννήσιοι ἀκολουθοῦσι τῶν Κωλέττην. — Πάσχοι καὶ ἔνοχοι καὶ ἀθῶοι. — Οἱ στρατιῶται τῶν νόμων κατὰ τῶν νόμων. — Συλλογισμοὶ δὲ οὐκ ὄφειλον οἱ Ῥομελιῶται νὰ θεωρήσωσι ὡς ἀδελφὸς τοὺς Πελοποννησίους, συντελοῦντες εἰς τὸ νὰ συγκρατηθῇ ἔθ. συνέλευσις, καὶ ψηφίζοντες τὰ δίκαια. — Ἄλλα πράττονται καὶ ἄλλα λέγονται. — Διοικητικὴ ἐπιτροπὴ εἰς Τριπολιτῶν. — Ἄβη διαλύει σώματά τινά στρατιωτῶν διὰ τὰς καταχρήσεις των. — Ἀναφέρει ἀληθείας εἰς τὴν Κυβέρνησιν. — Ὁ Κωλέττης ἀναφέρει ψευδῆ. — Ἡ Κυβέρνησις γράφει ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὡς ὁ Κωλέττης ψευδεῖς ἐπαίνους διὰ τὴν εὐταξίαν τῶν στρατευμάτων. — Ἡ Ἐπιτροπὴ μετακαλεῖται. — Ὁ Ἐπαρχὸς Ἀρχαδίας ἐπιπλητίζεται καὶ ἀπειλεῖται νὰ παυθῇ ἀναφέρων ἀληθείας. — Ὁ Κωλέττης φοβοῦμενος τὴν ἐξόρκισιν τῶν Πελοποννησίων προβάλλει νὰ πολιορκήσῃ τὰς Π. Πάτρας μὲ ὀκτὼ χιλιάδας Ῥομελιώτας. — Οἱ ἀντάρται εἰς τὸ ἔλεος τῆς Κυβερνήσεως. — Ἡ Κυβέρνησις κρίνει ἀναγκαῖον νὰ μὴ ἐξαίρεθῇ μὴ δ' ὁ Κολοκοτρώνης ἀπὸ τὴν ποινὴν τῶν νόμων. — Ὁ Κωλέττης γράφει νὰ δοθῇ γρηγορὸν παράδειγμα τῆς ποινῆς τῶν ἀνταρτῶν. — Ὁ Πλαπούτας μεσολαβεῖ ὑπὲρ τοῦ Κολοκοτρώνη. — Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Δισπὸς ἀλλάσσει γνώμη. — Ὁ Κολοκοτρώνης ἔρχεται εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ βάλλεται ἐπὶ γύλαξιν. — Ζητεῖ ἀμνηστίας δι' ὅλους. — Οἱ Δελιγιάνται ἔρχονται ὡσαύτως εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ φυλακίζονται. — Εἰς Μιστρὰν δὲν εὔρον ὑποδοχὴν. — Ὁ Κωλέττης πρὶν πῦρ κατ' αὐτῶν. — Οἱ δύο ἀδελφοὶ των εἰς μάτην ἐπικαλοῦνται τὸ ἔλεος τῆς Κυβερνήσεως ὑπὲρ αὐτῶν. — Ὁ Σισίρης καὶ ὁ υἱὸς του Χρύσανθος ὁμοίως εἰς τὸ Ναύπλιον ὡς καὶ οἱ ἐκ Μεσσηνίας. — Ὁ Φωτῆλας ἔφυγεν εἰς τὰ ὄρη.

— 'Ο Λόντος εις τὴν Βουλὴν καὶ κατηγορηθεὶς ἐξώθη. — 'Ο Δ. Καρελάπουλος ἀθῶος ἐκηρύχθη. — Οἱ Ἄνδρᾶι Ζατμης καὶ Λόντες, Ἄσημ. Ζατμης, Νικηταγᾶς καὶ ἄλλοι εἰς Μισολόγγι. — Γίνονται δεκτοὶ διὰ τὰ ὑπάγωσι εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἀρ. ζητηθῶσι. — Παραδίδονται εἰς τὸν Τσιόγγαν τὰ φυλαχθῶσι. — 'Ο Μανροκορδάτος ἐννοεῖ τὰ φύγωσι, καὶ φεύγουσιν εἰς τὸν Κάλαιον. — 'Ο Τσιόγγας δικαιολογεῖται. — 'Ο Γούρας γράφει τὴν Κυβέρνησιν τὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἀνάρτας, καὶ τὰ κτήματά των εἰς ἀποζημίωσιν τῶν Ἐπαρχιῶν. — 'Ο Φίλος τοῦ νόμου δημοσιεύει τὴν ἀραφορὰν του. — Κακοποιεῖται καὶ ὁ Π. Πατῶν. — Τὸ Νομοτελεστικὸν μορομελέε. — 'Ο Κουντουριώτης εἰς Ἰθάκην. — Ἐπιτροπὴς του ὁ Ἄγαθ. Οἰκοδόμου. — Οἱ Βουλευταὶ παρανομοῦσι διὰ τοῦτο ἐπαυ οὐνται ἀπὸ τὸν Φίλον τοῦ νόμου. — Ἡ Ἑλλάς εἶχεν ἀνάγκην δικιότορος. — 'Ο Κουντουριώτης εἰς τὸ Ναύπλιον. — Οἱ ἀνάρταί στέλλονται εἰς Ἰθάκην καὶ φυλακίζονται. — 'Ο Κολοκοτρώνης καὶ ὁ Ἄγαθ. Δελιγιάνης ἐξήτησαν τὰ δικασθῶσι· ἔχι τὰ ἔξι σθῶσι ἄκριτοι. — Διορίζεται ἐπιτροπὴ τὰ τοὺς κρίνη. — Καὶ ἐτέρᾳ εἰς ἀντικειντάσασιν τῶν ἐξαιρετέων. — Ἑλληνας, εἶμ' ἐ Κολοκοτρώνης· καὶ μετ' ἄλλων θὰ εἶμαι ἐν τῷ μέσῳ ὕμῳ. — 'Ο θάνατος αὐτῶν ἐθεωρεῖτο ἀναγκαῖος ὑπὸ τινῶν. — Καὶ ἐξωθεν συμβουλεύουσι τὸν θάνατον τοῦ Κολοκοτρώνη. — Συμβουλεύουσι τὰ κριθῶσι δι' ἐπιτροπῆς. — 'Ο Κουντουριώτης ἀπορασίξει τὰ ἐκστρατεύσῃ. — Συνεγνωθήθη β. δάρεων δύο ἑκατομμυρίων σιτηρίων. — 'Ο Λουριώτης εἰς Παρίσιος. — Περὶ τοῦ Δουλὸς Ἀνεμοῦ. — 'Ο προσωρ. Γ. Γραμματεὺς γράφει τὸν Καλιγγ κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Μανροκορδάτου. — Πρωτόκολλα καὶ διακοινώσεις, καὶ ἀποτελέσμα κατέρ. —

Τὰ στρατεύματα τῆς Κυβερνήσεως ὀρμίσαντα εἰς ὅλα τὰ μέρη, διὰ τῶν διαίρεσιν τῶν Πελοποννησίων ἐνίκησαν χωρὶς τὰ πολέμησων οὕτω· εἰπεῖν ὅπου ἂν ἐπενρουσιάσθησαν, διέλυσαν τὴν δύναμιν τῶν ἀνταρτῶν, καὶ ἐπομένως ἐπέδοθησαν εἰς ὅλα τὰ εἶδη

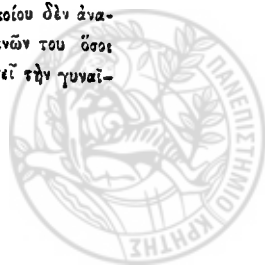
τῶν ἀδίκιων καὶ τῶν καταχρήσεων, καὶ χωρὶς διακρίσιν τῶν ἀθῶων καὶ τῶν ἐνόχων διακράζουσι καὶ ἀφραγίζουσι τοὺς πάντας, βαπτισαντίους τοὺς ἀνιάρτας, καὶ χύνουσι ἀφθονον τὸν σπόρον τῆς διχονοίας, τῆς ἔχθρας, τῆς μητρικακίας καὶ τῆς ἐκδικήσεως εἰς τὰς καρδίας τῶν Πελοποννησίων. Εἶναι δὲ κατάδηλον ὅτι, ἂν ἐν ἤσαν οὗτοι ἀφωπλισμένοι ἀπὸ τῆς διαίρεσιν, ἔπου ἂν ἤθελον παρουσιασθῆ οἱ Ῥουμελιῶται, ἤθελον εὖρει ὀλεθρίαν εἰς ἑαυτοὺς ἀντίστασιν, καὶ ἐπομένως, ἢ ἤθελον ἀποσυρθῆ εἰς τὰ ὀπίσω, ἢ ἤθελον μεσιτεύσει (1) νὰ συμβιβασθῶσιν εἰς ἀντάξαι μετὴν Κυβέρνησιν. Καὶ ἐπεὶ ἤθελον δουρῆθαι νὰ πράξωσι διὰ τῆς βίας τῶν ὄπλων ὀλίγοι ἄνθρωποι εἰς ξένον τόπον, εὐρισκόμενοι εἰς τοὺς εἰκούς τῶν ἐχθρῶν των, ὅπου καὶ αὐταὶ αἱ γυναῖκες ἠδύναντο νὰ τοὺς ἐλάψωσιν; ἀνεμφιλόως ἢ ἤθελον ἀναχωρήσει ἐν εἰρήνῃ ὅθεν ἦλθον χωρὶς νὰ βλάψωσι κανένα, ἢ ἤθελον πάθει πολλὰ κακὰ καὶ φύγει τέλος πάντων ἀπομαχόμενοι; ἀλλ' οἱ Πελοποννήσιοι, γενόμενοι σύμμαχοι αὐτῶν διὰ τῆς διχονοίας των, τοὺς κατέστησαν δυνατοὺς καὶ ἀκαταμαχίτους. Ὁ Ν. Πετιμεζᾶς γράφει εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅτι ἠπατήθησαν αὐτοὺς καὶ οἱ ἀδελφοὶ του ἀπὸ ἐκείνους, οἵτινες ἤσαν ὑπερασπισταὶ τῶν νόμων, ὃ ἐστὶ τὸν Ζαΐμην καὶ Λόντον, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀπεπαύθησαν, καὶ τοὺς καταρῶνται, καὶ ζητοῦσι διαταγὰς νὰ κινηθῶσιν ὑπὲρ τῶν νόμων. Ὁ Β. Πετιμεζᾶς ζητεῖ καὶ ν' ἀνταμειρῆθῃ, ζητεῖ τοὺς μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν του διὰ τὴν πολιορκίαν τῶν Π. Πατρῶν. Διὰ τοῦτο οἱ Πετιμεζαῖοι, οἱ Κουμανιῶται, ὁ Ν. Χ. Σολιώτης, ὁ Ἀττημ. Σκαλοτσᾶς καὶ ἄλλοι συνοδεύουσι τὸν Κωλέττην εἰς τὴν ἐκστρατείαν του κατὰ τῆς πατρίδος των, καὶ συνιστῶνται ἀπὸ αὐτὸν ὡς φίλοι τῆς Κυβερνήσεως. Οἱ δὲ Γιατράκοι καὶ ὁ Γ. Μαυρομιχάλης ἐκινήθησαν εἰς τὰς Ἐπαρχίας Ἀρκαδίας καὶ Φαναρίου εἰς ὑπεράσπισιν τῶν νόμων. Ὁ Κωλέττης τοὺς ἀπέσπασεν ἀπὸ τοὺς ὀλιγαρχικούς, καὶ τοὺς περιποιεῖται ἐπὶ τοῦ παρόντος. Ἐν ᾧ δὲ καὶ αὐτοὶ καὶ ὅσοι ἄλλοι Πελοποννήσιοι, εἴτε συμπράττοντες μετὰ τοὺς Ῥουμελιῶ-

(1) Τοῦτο ἐ συμβούλευσαν μάλιστα τινὲς ἐξ αὐτῶν, ἴσως διότι ἐφοβῶντο μὴ εὐρωσιν ἑνοπλῶν ἐνίστασιν ὅπου ἂν ἤθελον παρουσιασθῆ; ἀλλ' ἔταν εἰσβαλόντες πληροφορηθῆσαν ὅτι ἠδύναντο νὰ πράξωσιν ἀτιμωρητὶ ὅλα τὰ κακὰ, τότε ἐξαπελύθησαν ὡς οἱ λόγοι εἰς τὰ πρῶτα κατὰ τῶν ἀδελφῶν των.

τας εἴτε μένοντες εὐδέτεροι, τοὺς βοηθοῦσιν εἰς τὸ νὰ καταβά-
 λωσι τοὺς συμπατριώτας των, ἢ πάθωσι καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐπο-
 μένως καὶ αὐτὸ μᾶλλον καὶ ἦτιον ὑπὸ τῶν συμμάχων των, ὡς ἂν
 ἦσαν πολέμιοί των. Οἱ Ῥουμελιώται λέγουσιν ὅτι εἰσεβάλλουσιν
 εἰς τὴν Πελοπόννησον, διὰ νὰ στερεώσωσι τὸ βασίλειον τῶν νό-
 μων· τρέχουσι δὲ πανταχόθεν μὲ πολλὴν προθυμίαν, καὶ δείχνου-
 σιν ὄλην τὴν ὑπακοὴν καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Ἀλλὰ
 κινουῦνται τάχα μὲ σκοπὸν νὰ ἐνισχύσωσι τὴν Κυβέρνησιν καὶ ν' ἀ-
 ποκαταστήσωσι τὴν εὐνομίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα; οἱ πλείοτεροι κι-
 νοῦνται ἀπὸ τὰς λήρας σιτηρίνας, ἀπὸ τοὺς βαθμοὺς, ἀπὸ τοὺς μι-
 σθοὺς καὶ τὰ σιτηρέσια πλήθους στρατιωτῶν ἀνυπάρχτων· κινουῦν-
 ται ἀπὸ τὰ λάφυρα, τὰ ὅποια ἐναντίον παντός λόγου καὶ νόμου
 ἢ ἀρπάσωσιν ἀπὸ τοὺς Πελοποννησίους. Ἰδοὺ τὰ αἴτια, διὰ τὰ
 ἑποῖα φαίνονται τόσον πειθαρχικαί· καὶ διὰ ταῦτα, σήμερον μὲν
 τὴν διομαζουσι Σεβαστὴν Κυβέρνησιν, αὔριον δὲ μὴ χορηγοῦσαν,
 ὡς μὴ ἔχουσιν πλέον σιτηρίνας, καὶ μὴ ἀνοίγουσαν εἰς αὐτοὺς
 στάδιον ἀδικημάτων, τὴν λέγουσι *ῥωροκάσταινα*. Καυχῶνται δὲ
 οὐκ ἔλθον εἰς τὴν Πελοπόννησον, νὰ στερεώσωσι τοὺς νόμους· ἀλλ'
 εἰς τὰς ἐθνικὰς συνελεύσεις ἐτέθησαν ὑπὸ τῆς προστασίαν τῶν νό-
 μων ἡ τιμὴ, ἡ ἰδιοκτησία καὶ ἡ ζωὴ τῶν Ἑλλήνων. Ἡ δὲ Κυ-
 βέρνησις ἐνεργεῖ τὴν προστασίαν ταύτην μὲ τὰς δυνάμεις τοῦ ἔ-
 θνους, καὶ οἱ Ῥουμελιώται ἀποτελοῦσι μέρος αὐτῶν τῶν δυνά-
 μων· καὶ ὁμοῦ αὐτοὶ δὲν τοὺς ἐννοοῦσιν εἰμὴ ὅπως τοὺς ἐννοεῖ
 ὁ Κωλέττης, καὶ μ' ὅλον οὐ λέγουσιν ὅτι εἰσεβάλον εἰς
 τὴν Πελοπόννησον, εὐλαβούμενοι τοὺς νόμους καὶ τὴν Κυβέρ-
 νησιν, δὲν φεῖδονται οὔτε τῆς τιμῆς, οὔτε τῆς ἰδιοκτησίας, οὔτε
 τῆς ζωῆς τῶν πολιτῶν. Ἠδίκησαν δὲ τοὺς Πελοποννησίους, τοὺς
 ὕβρισαν πολυειδῶς, τοὺς ἐγύμνωσαν, τοὺς ἤρπασαν τὰ χρήματα
 καὶ τὰ πράγματα, ὅσα εἶχον εἰς τὰ κιβώτιά των, κατέφραγον καὶ
 ἐπώλησαν ὅσα ἐδώδιμα εὔρον εἰς τὰς οἰκίας των ἀποταμιευμένα
 διὰ τὴν ζωοτροφίαν τῶν οἰκογενειῶν των, ἀφῆρσαν καὶ τινῶν
 τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδία (1). Ἐπιον, ἐπώλησαν καὶ ἔχυσαν τὰ

- 25

(1) Εἰς τὴν Ἀρκαδίαν ἤρπασαν τὴν γυναῖκα πολίτου τινὸς (τοῦ ὁποίου δὲν ἀνα-
 γέρω τὸ ὄνομα φειδόμενος τῶν ἀγαθῶν ἀδελφῶν καὶ ἄλλων συγγενῶν του ὅσοι
 ἐπιζῆσι), καὶ τὴν εἶχον εἰς τὸ κατάλυμά των. Ὁ ἀνὴρ φωνάζει, ζητεῖ τὴν γυναί-

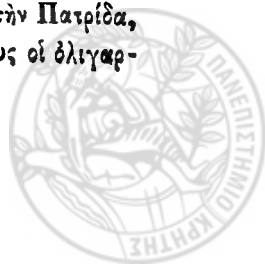

κрасία των, ἐπῆραν τὰ πρόβατά των, τὰ ζῶά των καὶ τοὺς ἐδλαψαν καὶ ὅλους τοὺς τρόπους. Ἐῖ·αι λοιπὸν οἱ Ῥουμελιῶται τῶν νόμων καὶ τῆς Κυβερνήτεως στρατιῶται; Ἄλλ' ἠδύναντο νὰ ἦναι μάλιστα οἱ στρατιῶται τῆς πατρίδος; δὲν εἶναι ὠρμισμένοι νὰ χύνωσι τὸ αἷμά των διὰ τινὰς νομοτελεστὰς καὶ βουλευτὰς ὡς μηχαναί; εἶναι ὠρμισμένοι νὰ τὸ χύσωσι διὰ τὴν πατρίδα; οὔτε ὁ Κωλέττης; εἶναι ἡ πατρίς, οὔτε ὁ Μαυροκορδάτος. οὔτε κανεὶς ἄλλος; αὐτοὶ δὲν εἶναι εἰ μὴ προσωρινοὶ ἄρχοντες τοῦ ἔθνους ἢ ὑπηρεταὶ τοῦ δημοσίου, καὶ δὲν εἶναι ἐκλειλεγμένοι ἀπὸ τὸν κυρίαρχον λαόν, ἀλλ' εἶναι ἐπιβεβλημένοι εἰς τὸ ἔθνος ἀπὸ τὴν βίαν. Καὶ μ' ὄλον τοῦτο, ἂν ἄρχωσι κατὰ τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος, οἱ Ῥουμελιῶται χρεωστοῦσι νὰ τοὺς ὑπακούωσιν· εἰδεμή, ὄχι. Ἄν δὲ λαμβάνωσι μισθοὺς στρατιωτικούς, δὲν τοὺς λαμβάνουσιν ἀπὸ αὐτοῦς, εἰμή δι' αὐτῶν ἀπὸ τῆς πατρίδος; ἠδύναντο νὰ τοὺς λαμβάνωσι καὶ δι' ἄλλων ἀπὸ τῆς πατρίδος ἐπίσης. Δὲν χρεωστοῦσιν ἄρα νὰ χύσωσι τὸ αἷμά των δι' αὐτοῦς, ἀλλὰ διὰ τὴν πατρίδα, ἣτις εἶναι ἡ βασιλὴς τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἣτις τοὺς δίδει ὅλα τ' ἀγαθὰ, ὅσα δὲν ἀποκιδῶνται ποτὲ εἰμή διὰ τῆς πατρίδος. Ἄρα οἱ Ῥουμελιῶται χρεωστοῦσι νὰ ὑπακούωσιν εἰς τὴν πατρίδα των, καὶ ὄχι εἰς αὐτοὺς; ἂν δὲν τὴν ὑπηρετῶσιν ἄρχοντες καθὼς ὑπαγγρεύουσιν τὰ συμφέροντά της, τὰ ὅσα δὲν εἶναι ἄλλα εἰμή συμφέροντα αὐτῶν τε τῶν Ῥουμελιωτῶν καὶ ἕλων τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων ὅσοι μετ' αὐτῶν συναποτελοῦσι τὴν πατρίδα. Οἱ Ῥουμελιῶται ἐχρεώτουν νὰ συλλογιθῶσιν ὅτι ὁ Ζαΐμης καὶ ὁ Λόντος; εῖ·αι ἐκ τῶν πρώτων, οἵτινες ὑψώσαν τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας; ὅτι ὁ Κολοκοτρώνης ἐπροσπάθει πάντοτε νὰ τὴν ὑψώσῃ, ὡς καὶ τὴν ὑψώσαν ὠκυτῶς ὁ πρῶτος, καὶ ἐθάρρουν, καὶ ὑπεχρέωτε, καὶ εἰβί-

κά του· ἀλλ' ἀπεβάλλεται ὑβρίζόμενος βραβερφάτα καὶ θάνατον ἀπειλούμενος. Προσφεύγει εἰς τὸν Διοικητὴν Ἰωάννην Δημητρόπουλον, καὶ ζητεῖ δι' ἀναφορᾶς τὴν γυναῖκά του, ἐξιστορήσας τὰ τῆς ἀρπαγῆς αὐτῆς. Ὁ Διοικητὴς διατίθει ἐγγράφως τὸν ἀρχηγόν ν' ἀποδώσῃ τὴν γυναῖκα εἰς τὸν ἄνδρα της, καὶ πασιεὐθὺς πρέχουσιν οἱ στρατιῶται ζητοῦντές τον, διὰ ἀλάθωσιν ἱκανοποιήσιν ἀπ' αὐτοῦ ὡς συκοφαντήσαντα δῆθεν τὸν ἀρχηγόν των. Φωνάζουσι δ' ἐναντίον του καὶ σπιλοῦσιν, ἂν τὸν εὐφωσι νὰ τὸν φονεύσωσιν, ὥστε τὸν φοβίζουσι καὶ τὸν ἀναγκαζοῦσι νὰ γείνη ἔφατος· ἀλλὰ φωνάζουσιν ἐν ταύτῃ καὶ κατὰ τοῦ Διοικητοῦ ὡς πιστεύσαντος τὸν συκοφάντην.

σε και άλλους να τὴν ὑψώσωσιν ἐκόντες, ἄκοντες, καὶ ὠδήγησε τοὺς Πελοποννησίους εἰς τὴν νίκην, καὶ εἶναι ἀναγκαῖος διὰ τὰ τοὺς δ-
δηγήτη καὶ πάλιν εἰς τὴν νίκην, ἄχρις οὗτου ἐλευθερωθῆ ἡ πατρίς·
ὅτι ὁ Νικηταρᾶς ἐπωνομάσθη Τουρκοκράτος· ὅτι ὁ Μητροπέτροβας
καὶ ὁ Γυρίντσιαλης ἐκλείσθησαν εἰς τὸ Βαλκέτσι τὸ 1821· ὅτι εἰς
τοὺς Πελοποννησίους χρεωστοῦσι, καὶ θὰ χρεωσιώσωσιν οἱ Ῥουμε-
λιῶται, ἀν' ὑπάρξη τέλος ἢ Πελοπόννητος, τῆς Ῥούμελην, καὶ οἱ
Νησιῶται τὰς νήσους των· ὅτι εἰς τοὺς Πελοποννησίους χρεωστῶσιν
ὁ Μαυροκορδάτος, ὁ Κωλέττης καὶ οἱ ἄλλοι τὸ ὅποιον τοὺς ἠνοί-
χθη σταθίον ἱστορικῆς δοξῆς, καὶ ἀπὸ αὐτοὺς κρέματα νὰ τὴν θε-
ρίσωσιν ἄρχοντες, ἤτοι ὑπηρετοῦντες, καθὼς ἀπαιτοῦσι τὰ συμφέ-
ρονα τῆς πατρίδος. Οἱ Ῥουμελιῶται ἐχρεώσονται νὰ ἐνθυμηθῶσιν
ὅτι ὁ Νικηταρᾶς, οἱ Πελοποννήσιοι, ἔδραμον εἰς θεοῦσιάν των εἰς
τὴν ἀντιολ. Ἑλλάδα καὶ τὸ 1821, καὶ τὸ 1822, καὶ τὸ 1823
ἔτος· ὅτι ὁ Γενναῖος, ὁ Κανέλλος Δελιγιάννης, ὁ Γιατράκος, οἱ Πε-
λοποννήσιοι, ἔδραμον εἰς τὴν δυτ. Ἑλλάδα εἰς θεοῦσιάν των τὸ
1822· ὅτι ὁ Ζαΐμης, ὁ Λόντος, ὁ Κανέλλος Δελιγιάννης, οἱ Μαυ-
ρομιχάλοι, τοῦ Σισιῆ σιριτιῶται, οἱ Πελοποννήσιοι, ἔδραμον τὸ
αὐτὸ ἔτος εἰς τὸ πολιορκημένον Μισολόγγι, καὶ συνετέλεσαν εἰς
τὴν σωτηρίαν του. Λοιπὸν διὰ τὸν Ζαΐμην, τὸν Λόντον, τὸν Κο-
λοκοτρῶνην, τὸν Νικηταρᾶν καὶ δι' ὅλους τοὺς ἀδελφούς των Πε-
λοποννησίους, ὡς ἀναγκαῖους διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν, χρεωστῶ-
σιν οἱ Ῥουμελιῶται καὶ νὰ χύσωσι τὸ αἷμά των. Ἄρα ἐλθόντες
εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἀντὶ νὰ μεταχειρισθῶσιν ὡς ἐχθροὺς τοὺς
ἀδελφούς των, ἀντάρτας καὶ μὴ, ἠδύναντο νὰ περιορισθῶσιν εἰς
τὸ νὰ ἐμποδίσωσι τοὺς ἀντάρτας τοῦ νὰ βλάψωσι τὴν βασιλεύσαν
πατρίδα· νὰ ἐμποδίσωσι τὸν ἐυφύλιον πόλεμον! Τί ἐζήτησαν οἱ Πε-
λοποννησιοὶ αὐτοὶ; ἐθνικὴν συνέλευσιν, καὶ ἡ αἰτησίς των ἦτο καὶ
δικαίη καὶ νόμιμος. ἠδύναντο νὰ συνετέλεσωσι καὶ οἱ Ῥουμελιῶ-
ται εἰς τὸ νὰ ἐνεργηθῆ ἡ περὶ ἐθνικῆς συνελεύσεως πράξις τῶν Ἄ-
στρου, διότι διὰ τῆς συνελεύσεως ἦτο δυνατὸν νὰ συμβιβασθῶσι
τὰ πράγματα. ἠδύναντο νὰ κηρύξωσιν ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς συνελεύ-
σεως ὅτι καὶ οἱ Ῥουμελιῶται, καὶ οἱ Νησιῶται, καὶ οἱ Πελοποννή-
σιοι δὲν ἀνέχονται τὸ σύστημα τοῦ τιμαριωτισμοῦ εἰς τὴν Πατρίδα,
οὐδ' ὑποφέρουσι νὰ σφετερίζωνται τὰς ἐθνικὰς προσόδους οἱ ὀλιγαρ-

χικοί και οποιοδήποτε άλλοι, μηδὲ νὰ διαρπάζεται ὁ ὄβολος τῆς
 χήρας καὶ τοῦ ὄρφανοῦ ὑπὸ τῶν δυνατῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἡδύναν-
 το νὰ καταψηφίσωσιν ἀτίμωσιν καὶ ἀειφυγίαν τῶν τοιούτων, ἀν
 ἤθελον φωραθῆ τοιοῦτοι ἐφεξῆς. Πρὸς δὲ καὶ νὰ ἐπιψηφίσωσιν εὐ-
 γνωμοσύνην εἰς τὸν Κουντουριώτην ὡς παραίτιον τοῦ νὰ εἰσάγωνται
 εἰς τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον καὶ πρόσοδοι, ἀποδοκιμαζόντες ἐν ταῦτῳ
 τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. Ἡδύναντο νὰ συνδέσωσι τοὺς Ἕλληνας διὰ
 τῆς ὁμοιοῦσας, διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλους εὐαγγελικῆς ἀγάπης, διὰ τῆς
 ἐνώσεως, καὶ διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν Ἑλλήνων ἢ μὲν Κυβέρνησις ἤ-
 θελεν εἶναι μόνη δυνατὴ, ὥστε νὰ ἀνταμείβῃ τὴν ἀρετὴν καὶ νὰ
 τιμωρῇ τὴν κακίαν, διὰ τὴν ἀποκαταστήσῃ τὸ ἔθνος ἄξιον τῶν προ-
 γόνων του, οὐδεὶς δὲ τῶν Ἑλλήνων ἤθελε φαντασθῆ ποτε ὅτι εἶναι
 δυνατὸς, ἢ τολμήσει νὰ ἀδικήσῃ κανένα. Ἡδύναντο δὲ νὰ μὴ ἀ-
 φήσωσι τὴν Κυβέρνησιν νὰ θελήσῃ νὰ φονεύσῃ τοὺς ἐπάραντας ὀ-
 πλα ἐναντίον τῆς, ὅχι μόνον διότι αὐτὴ αὐτὴ ἡ Κυβέρνησις τοὺς
 προὔκαλεσεν εἰς τοῦτο, ὅχι μόνον διότι αὐτὴ αὐτὴ τοὺς ἔδωκε πέ-
 ρυσι τὸ παράδειγμα τοῦ λαμβάνειν τὰ ὄπλα κατὰ τῶν καθεστώτων
 καὶ διὰ τῶν ὄπλων σφετερίζεσθαι τὴν ἐξουσίαν, ἀλλὰ καὶ διότι ὁ
 θάνατός των, ἐὰν τοὺς φονεύσῃ, ἤθελεν ἐπενέγκῃ τὰς ἀντεκδικη-
 σεις, καὶ ἐπομένως, ὅταν ἤθελεν ἀρχίσει τοιαύτη αἱματοχυσία με-
 ταξὺ τῶν Ἑλλήνων, δὲν ἤθελε πύσει ἴσως εἰμὴ μὲ τὸν ὄλεθρον
 τῆς Ἑλλάδος. Ἡδύναντο τέλος πάντων νὰ μὴ ἐνοχλήσωσι καὶ νὰ
 μὴ ἀδικήσωσι τοὺς μὴ ἀντάρτας· διότι τὸ σχέδιον τοῦ νὰ πάθωσι
 κακὸν οἱ Πελοποννήσιοι διὰ νὰ ταπεινωθῇ τὸ φρόνημά των ἤθελεν
 εἶναι κακὸν διὰ τὴν πατρίδα, διότι πρὸ πάντων ἀπὸ τὴν ὑψηλοπρο-
 σύνην ἀποτελοῦνται τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστά, καὶ διότι ἄλλως ἤ-
 θελε γεννηθῆ ἐκ τούτου εἰς τὰς καρδίας ἀδελφῶν κατ' ἀδελφῶν ἀ-
 διάλλακτον μῖσος καὶ παντοεινὴ ἔχθρα. Ἄν δ' οἱ Ῥουμελιῶται δὲν
 ἠσθάνοντο τὰ τοιαῦτα μεγάλα συμφέροντα καὶ πολύτιμα δίκαια, ὁ
 Κωλέτις ἐχρεώσται νὰ τοὺς δώσῃ νὰ τὰ ἐνοήσωσιν· ἀλλ' αὐτὸς
 εἰς ἐναντίον τοὺς ὑποκινεῖ εἰς τὸ νὰ καταστρέψωσι τοὺς ἀδελφούς
 των, καὶ οἱ Ῥουμελιῶται μετεχειρίσθησαν ὡτὰν Τούρκους καὶ τοὺς
 ἀντάρτας, καὶ τοὺς μὴ ἀντάρτας, καὶ αὐτοὺς τοὺς συμμάχους των
 Πελοποννησίους, ὥστε οἱ νικηταὶ τοῦ Δράμαλη, δὲν ταπεινοῦνται
 μὲν τὸ φρόνημα ὡς πρὸς τὸν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος πόλε-

μον, πλὴν θεωροῦσιν ἤδη τοὺς Ρουμελιώτας ὡς ὄργανα Κυβερνήσεως παρανόμου, τοὺς μισοῦσι μνησικακοῦντες ὡς ἐχθροὺς, καί τινες, κακῶς ποιοῦντες, ὅταν δύνανται, τοὺς φονεύουσιν, ἐν ᾧ ἐχρεώστου ὅλοι οἱ Ἕλληνες, διαρκούντος μάλιστα τοῦ πολέμου καὶ τοιοῦτου πολέμου, νὰ μὴ φονεύονται, ἀλλὰ νὰ θεωρῶνται καὶ ν' ἀγαπῶνται πρὸς ἀλλήλους ὅλοι ὡς ἀδελφοί, καὶ ὡς ἀδελφοὶ χριστιανοί, εἰς τοὺς ὁποίους ἐντέλλεται ὁ Πατὴρ ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ν' ἀγαπῶσι τὸν πλησίον των ὡς ἑαυτοῦς. Ὁ δὲ τίμιος ἄνθρωπος κατεξανίστατο, βλέπων καὶ τὸ ψεῦδος βασιλεῦεν ἐν δόξῃ καὶ τιμῇ, ὅτε οἱ κατεργαζόμενοι ὅλα τὰ κακὰ διεφημίζοντο ἀφ' ἑαυτῶν ὅτι ἐπραττον ὅλα τὰ καλὰ, καὶ δὲν ἀνείχοντο ν' ἀκούσωσι τὴν ἀλήθειαν. Ἀφ' οὗ ὁ Κωλέττης ὑπῆγε νὰ τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Ρουμελιωτῶν, βουλευταὶ τινες συμπεραίνοντες ὅσα κακὰ ἐμελλε νὰ πάθῃ ἡ Πελοπόννησος, ἐτήρησαν καὶ διωρίσθη ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν ἐπιτροπὴ, συγχειμένη ἀπὸ τοὺς βουλευτὰς Γεώργιον Μυρομμάτην καὶ Κωνσταντῖνον Ζαφειρόπουλον, καὶ ἀπὸ τὸν Κυριακὸν Σκούρτην, καὶ κατὰ μεσοῦντα τὸν Δεκέμβριον ἐστάλη εἰς Τριπολιτσάν νὰ διοικήσῃ ὡς ἀπὸ τοῦ κέντρου τὰ τῆς Πελοποννήσου ἀναλόγως τῆς περιστάσεως, καὶ ὅσον τὸ δυνατόν νὰ ἐμπόδισῃ τὰ κακὰ. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη μὴ ἀνεχομένη τὰς ὁποίας ἐπραττον ἀδικίας οἱ λεγόμενοι στρατιῶται τῶν νόμων καὶ τῆς Κυβερνήσεως, ἀφ' οὗ διέλυσε σώματά τινα ἐξ αὐτῶν, ἀνηρέθη πρὸς τε τὴν βουλὴν καὶ πρὸς τὸ Νομοτελεστικὸν (1), καὶ παρέστησε τὰς πρὸ αὐτῶν γενομένας κακοπραγίας. Ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις δυσηρεστήθη, διότι ὁ Κωλέττης ἔγραψε τὴν 31 τοῦ Δεκεμβρίου: «Οἱ ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν μου ὀπλορχηγοὶ ἐβάσταν εὐρωπαϊκὴν ὑπακοὴν εἰς τὰς διαταγὰς μου, καὶ οἱ στρατιῶται ἄκραν εὐταξίαν εἰς τὴν ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας διάβασίν των» διότι καὶ πάλιν μετ' ὀλίγον ἔγραψεν: «Οἱ στρατιῶται ἐρέθησαν τακτικῶς» τατα, καὶ δὲν ἔπραξαν καμμίαν ἀταξίαν. Οἱ δὲ κάτοικοι ψεύδονται συνήθως, καὶ πρέπει ἡ Κυβέρνησις νὰ πιστεῦῃ τοὺς

(1) Διατρίβων τότε εἰς Τριπολιτσάν, προσελθὼν ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν νὰ συνοπρητῆσῃ ὡς γραμματεὺς· ἔγραφον λοιπὸν καὶ παρίστανεν τὰ πράγματα ὅπως ἐγίνοντο. Ἡ δὲ Κυβέρνησις δὲν ἤθελε νὰ ἀκούῃ ἀληθείας ὡς πρὸς τὴν διαγωγὴν τῶν Ρουμελιωτῶν, καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ μετ' ὀλίγον ὑπέστρεψεν εἰς Νάυπλιον, ἀφ' οὗ ὑπεχεσθῆ πλῆγίως καὶ ἐξήτησεν αὐτὴ ἢ ἰθὺς νὰ ἀνακληθῆ.

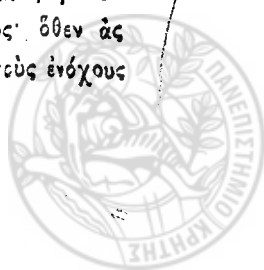
»ἀρχηγούς· καὶ ὄχι» ἐννοῶν διὰ τῶν στιγμῶν νὰ μὴ πιστεῦθαι τοὺς παθόντας, καὶ διότι ἔπρεπε καὶ αὐτὴ νὰ πιστεῦθαι τὸν ἀρχηγὸν Κωλέττην, καὶ ἐπομένως ἐνόει καὶ αὐτὴ, ὡς καὶ ὁ Κωλέττης, ὅτι, ἐν ᾧ οἱ στρατιῶται ἐπραττοὺν κακὰ, νὰ ἐγινώμιζονται ὡς ἂν ἐπραττοὺν ὅλα τὰ κατὰ, καθὼς καὶ αὐτὴ αὐτὴ τοὺς ἐπὶ τῆν γράφουσα ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος τὰ ἐφεξῆς: αἰεὶναι »παρατηρήσεως ἄξιον ἢ φρόνιμος διαγωγὴ καὶ ὁ μετρίστρων »τρόπος, τὸν ἐπιόν, κατὰ τὰς διαταγὰς τῆς διοικήσεως, ἐφίλα- »ξαν καὶ στρατιῶται, καὶ στρατηγοί, προσέροντες νὰ μὴ βλα- »βηθῶσι διόλου ἐπὶ οὐδένῃ λόγῳ οἱ ἥρωες καίτοι τῶν με- »ρῶν ἐκείνων, ὅθεν διέβηον, ἢ ὅπου εἰσέβαλλον.» (1) Ἄλλ' ἢ ἐπιτροπὴ ἐλάλησε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐνομήθη ὅτι ἐπελοποννήτιζε, καὶ διὰ τοῦτο μετ' ὀλίγον διελύθη. Ἐμείνει δ' ὁ Κωλέττης δικτάτωρ εἰς τὴν Πελοπόννησον. Διὰ τοῦτο ἐπεπλήχθη καὶ ἐμελλε νὰ παυθῆ ὁ ἐπαρχὸς Ἀρχαδίας Ἴω. Δημητρόπουλος, ὅστις ἔγραφε τὰ ἐξῆς. «Τὸ ἐπαρχεῖον βλέπει μὲν καλῶς ὅτι τὰ εἰς Φιλιατρὰ (2) ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν πεπραγμένα αἰσχροεργήματα ἀπαί- »σιόν ἐστι νὰ ἐκτεθῶσι· πλὴν πάλιν κοίνει χρέος τοῦ ἀφαικτοῦ »πρὸς τὸ ὑπουργεῖον αὐτὰ ν' ἀντιφέρῃ. Οἱ στρατιῶται οὗτοι, ἐν »ᾧ κατατυραννοῦσι τοὺς ἐκεῖ Ἕλληνας, ἀσπαζόντες τὰ πράγμα- »τά των, ζητοῦντες ὅσα οἱ Φιλιαιτρινοὶ δὲν ἔχουσι, λαμβάνοντες »παρ' αὐτῶν ληστρικῶς χρήματα, συγχρόνως καὶ εἰς τὰ ἱερῶ- »τα αἰσχροῦς τοὺς θιάζουσιν. Οἱ αὐτοὶ οὗτοι τὰς αὐτὰς τυ- »ραννίας καὶ αἰσχροεργίας εἰς τὴν Σάραινα πρὸ ἡμερῶν ἐπραξαν. »Ὁ δὲ λάος οὕτως ἀπανθρώπως καταβασανιζόμενος, καὶ ἀπαν- »τα τὰ εἶδη τῶν τυραννῶν πάτχων, ἐδίδικσιν ζητεῖ. Πολλοὶ »Ἀρχαδιοὶ τὰς εἰκίας των ἐγκαταλείψαντες, εἰς ἄντρα καὶ σπή- »λαια προστρέγουσι, τ' ἄγρια θηρία συνοίκους διὰ νὰ λάθωσι, νομιζόντες ὅτι τ' ἀτίθησθα ἐκεῖνα ζῶα, εἰς οἶκτον διὰ τὰς εὐ- »τυχίας των καμφθέντα, εὐσπλαγχνίαν τιὰ εἰς τοὺς ἀθλίους ὑπὸ »τῶν ἐμοπίστων τυραννομένων θὰ δείξουσιν. Οἱ κάτοικοι τῶν »Φιλιατρῶν τοιαῦτα πάσχουσιν, ὥστε νὰ γράψωσιν αὐτὰ αἰσχύ-

(1) Ἴδὲ ἀπολογίαν τοῦ Α. Λουριάτου.

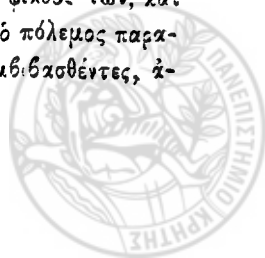
(2) Ἦν τὸν Κυπαρισία.

νονται καὶ μόνον διὰ στόματος τὸ ἐπαρχεῖον εἰδοποιήσαν.» Δι' αὐτὸ τοῦτο καὶ ὁ Κωλέττης φοβούμενος τὴν ἐκδίκησιν τῶν Πελοποννησίων, καὶ ἐπομένως γενικὸν τι κίνημα ἐκ μέρους των κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, γνωμοδοτεῖ νὰ συγκροτηθῇ ἡ πολιορκία τῶν Π. Πατρῶν, διοριζομένων αὐτῆσι ὀκτὼ χιλιάδων Ρουμελιωτῶν, καὶ ἀναδέχεται νὰ συστήσῃ αὐτὸς τὴν πολιορκίαν, διότι, λέγει, τὰ στρατεύματα δὲν πρέπει νὰ ἐξέλθωσιν ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον. Ἀναφέρει δὲ ὅτι, «Ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ Σουλιῶται καὶ Ῥουμελιῶται ἔχουσιν ἄκραν ἐπιθυμίαν νὰ ἔλθωσι μὲ τέσσαρας στρατιώτας ἑκάστος, νὰ παρουσιασθῶσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, διὰ νὰ τὴν βεβαιώσωσι καὶ σιμικτικῶς ὅτι, ἡ μόνη τῶν ἀπόφασις εἶναι νὰ ἠθωσασθῶσι διὰ τὴν ὑπαρξίν τῶν νόμων· μὲ τὴν ἐπιστροφὴν μου εἰς Ναύπλιον θὰ τοὺς φέρω μαζὺ μου. Αὐτοὶ θὰ θάλωσιν ὑπ' ὄψιν τῆς μερικῆς πολεμικῆς σχεδίσ, καὶ νὰ λάβωσι τὰς διαταγὰς αὐτῆς. Ἄν δ' ἀποφασισθῇ ἡ πολιορκία τῶν Π. Πατρῶν, τότε ἔχρηματα.» Καὶ ἄνευ χρημάτων αὐτὸς καὶ οἱ μετ' οὐτοῦ εἰσι δυνάται; Ἐν ᾧ οἱ Ῥουμελιῶται περιφέρονται εἰς τὰς ἐπαρχίας, οἱ ἀντίρται δὲ ἐμποροῦσι νὰ εὗρωσιν ἄλλοῦ καταφυγὴν εἰμὴ εἰς τὸ ἔλεος τῆς Κυβερνήσεως. Ὁ Κολοκοτρώνης εἶν' ἀσχετικὸς διὰ τὴν πατρίδα· ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις δὲν εἶναι διατεθειμένη νὰ τὸν ἐξαιρέσῃ ἀπὸ τὸν νόμον, καὶ μ' ὅλον ὅτι βλέπει ὅτι οἱ πλειότεροι τῶν ἐπικλητῶν δὲν θέλουσι νὰ παθῇ· αἰεὶναι, λέγει, ἀνάγκη νὰ προσέλθωσι καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἄλλοι ἀντίρται, καὶ νὰ παραδοθῶσιν εἰς τοὺς νόμους.» Ὁ δὲ Κουντουριώτης γράφει τὴν 22 τοῦ Δεκεμβρίου ἀπὸ τοῦ Ναυπλίου τὸν Πλαπούταν εἰς Τριπολιτσάν μεσιτεύοντα διὰ τὸν Κολοκοτρώνην: «Ἡ μόνη σωτηρία τῆς πατρίδος δὲν εἶναι εἰμὴ ἔταν ἡ ἀρετὴ ἀνταμειβεταὶ καὶ ἡ κακία ἐπαιδεύεται, καὶ ὅταν οἱ εὐπειθεῖς εἰς τοὺς νόμους καὶ εἰς τὴν διοίκησιν ὑπερσπιζῶνται, καὶ οἱ ἀπειθεῖς κατατρέχωνται· δὲν ἐμπορεῖ ν' ἀρνηθῇ τις ὅτι, καὶ οἱ Δελιγιανναῖοι καὶ ὁ Κολοκοτρώνης εἶν' ἐξίσου ὑποκείμενοι διὰ τὸ αὐτὸ ἐγκλημα ἀποστασίας, καὶ μάλιστα τοῦ Κολοκοτρώνη δὲν εἶναι οὔτε ἡ πρώτη οὔτε ἡ δευτέρα μεταδοσις εἰς τὸ αὐτὸ ἡμάρτημα, ἀλλ' ἤδη τέσσαρα εἴη καταταράττει τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πατρίδος· ὅθεν ἄς ἀρήτσωμεν τοὺς νόμους νὰ κρίνωσιν ἐπίσης ὅλους τοὺς ἐνόχους

»ἀποστασίας.» Ὁ δὲ Κωλέττης ἔγραφε τὴν 15 τοῦ Δεκεμβρίου εἰς τὸ Νομοτελεστικόν· «Ἄδεται ὅτι ὁ Πλαπούτας μεσολαβεῖ, διὰ
 »να δοθῇ συγχώρησις εἰς τοὺς ἀντάρτας. Ἄν γενῆ τοῦτο, ὅτε
 »ἡ Κυβέρνησις ἐκινήθη κατὰ τῶν ἀνταρτῶν, ὅτε οἱ ἀρχηγοὶ ἔτρα-
 »μον προθύμως εἰς ὑπερίσπισιν τῶν νόμων, ὅς ἐπροεχώρησαν
 »καὶ ἐπροξένησαν τρόμον εἰς τοὺς ἐναντίους, θά ἐλάψει τὸ νὰ συγ-
 »χωρηθῶν ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι δι' ὀλεθρίους σκοποὺς συγχύ-
 »ζουσιν τὴν κοινὴν ἡσυχίαν. Προξενεῦνται τόσα ἐμπόδια, χύνονται
 »τόσα αἷματα, γίνονται τόσα καὶ τόσα κακά· νὰ συγχωρηθῶν
 »μόνον διότι ζητοῦν τὴν συγχώρησιν, τοῦτο θά δώσει εἰς τοὺς
 »Ἕλληνας τοὺς εὐπειθεῖς νὰ ἐνοήσουσιν ὅτι, ἡ Κυβέρνησις κι-
 »νοῦσα τὰ στρατεύματα, δὲν ἔχει ἄλλον σκοπὸν εἰμὴ νὰ δαπανᾷ
 »ματαίως τὰ χρήματα, καὶ θά χάσει τὴν ὑπόληψιν καὶ ἐπιρροήν
 »της, τὴν ἐπὶ τὸν στρατόν. Ὅθεν οἱ κακοὶ ἀνάγκη νὰ παιδευθοῦν
 »διὰ νὰ ἰσχύσουσιν οἱ νόμοι, καὶ νὰ γενῆ φρικτὸν τὸ τοιοῦτο παρὰ-
 »δειγμα.» Ὁ Κωλέττης ἴσως ἐνοεῖ διὰ τοῦ φρικτοῦ παραδείγ-
 »ματος, νὰ θανατωθῶσιν οἱ ἀντάρται· ἀλλὰ ἔξευροι ὅτι, ὅταν ἤθελεν
 ἀρχίσῃ νὰ ῥέῃ τὸ ἐμφύλιον αἷμα εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἤθελε
 πνίξῃ καὶ αὐτὸν καὶ τὴν πατρίδα; «Ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου,
 »λέγει Γάλλος τις συγγραφεὺς, διὰ πολιτικὰς αἰτίας ὑπῆρξεν ἡ
 »μαρτυρὴ τῆς Γαλλίας. Ἐπειδὴ οἱ ἄθροιστοι διὰ τὰ πάθη τῶν δύ-
 »νανται νὰ καταντήσωσιν εἰς ἀξιοθρηνητοὺς καταχρήσεις, εἶναι
 »ἀνάγκη νὰ τεθῶσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν ὄροι, οἵτινες νὰ δίδωσι και-
 »ρὸν εἰς αὐτὴν, νὰ γνωρίῃ τ' ἀναπόδραστα σφάλματά της. Ὅθεν
 »δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχωσι διὰ πολιτικὰς αἰτίας ἀεπανόρθωτοι ποι-
 »ναί· διότι εἶν' εὐκολώτερον ν' ἀνοίξωμεν τὰς θύρας τῆς φυλακῆς,
 »ἢ νὰ ἐξιλειώσωμεν τὰς σκιὰς τῶν τεθνεώτων. Ἄμα δ' ἀπ' οὗ ἡ
 »διαφορὰ τῆς πατρίας λογισθῆ ἄξιον θανάτου ἐγκλημα, καὶ τῆς
 »αὐτῆς πατρίδος τὰ μέλη, οἱ συμπολίται, ἀλληλοδιαδόχως νικῶν-
 »τες καὶ ἠτιώμενοι, σταλῶσιν ἐναλλάξ εἰς τὸν ἄδην, τότε ὁ πυρε-
 »τὸς δὲν κατευνάζεται. Ἄν δὲ ὅλοι αἱ πατρίαι θελήσωσι νὰ συμ-
 »βιβασθῶσι καὶ νὰ ἐνωθῶσι, δὲν θά δυνηθῶσι, διότι ὀρεῖλουσι νὰ
 »ἐκδικήσωσι τοὺς πεφονευμένους συγγενεῖς τε καὶ φίλους τῶν, καὶ
 »διότι φοβοῦνται τρομακτικὰς ἀντιδράσεις, καὶ ὁ πόλεμος παρα-
 »τείνεται ἄχρις ὅτου, ἀποκαμόντες μᾶλλον ἢ συμβιβασθέντες, ἀ-

«φέρωσι τὰ ὄπλα. Οὕτω δὲ τὰ ἔθνη ἐμποδίζονται ἀπὸ τὴν ἐπι-
 »τὸ θέλιον ταχεῖαν αὐτῶν πρόοδον. Ἀποδεκατισθέντα μὲ τὸν θά-
 »νατον τῶν ἐκλεκτῶν πολιτῶν, ὅσους τὰ ἔξοχα προτερήματα τοῦ
 »νοῦς καὶ τῆς καρδίας των φέρουσιν εἰς τὴν πρώτην τάξιν ὄλων
 »τῶν φατριῶν, ἀποκαμόντα δὲ καὶ δυσπιστοῦντα εἰς τὸν ἑαυτὸν
 »τιων, ὑποκύπτουσιν εἰς τοὺς σφετερισμοὺς τῶν φιλοδόξων. Τότε,
 »ἢ ἀνάπλουςις, ἢ ἡσυχία γίνεται τὸ κυριώτερον πάθος των, καὶ τα-
 »ρχεῖως τὴν ἀγοράζουσι μὲ τὴν τιμὴν τῶν πολυχρονίων δεινῶν, τὰ
 »ὅποια προετοιμάζει εἰς αὐτὰ ἢ ἐξουδένωσις των.» Ὁ Κωλέττης
 θὰ πληροφρηθῆ ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ὅτι τὰ ἐμφύλια κακὰ
 θὰ ἐπενέγκωσι τέλος εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅσα ὁ Συγγραφεὺς αὐτὸς ἀνα-
 φέρει ἀποτελέσματα. Ἐν τοσούτῳ στέλλεται ὁ Πλαπούτας πρὸς τὸν
 Κολοκοτρώνην, νὰ τὸν πείσῃ νὰ ὑπάγῃ εἰς Ναύπλιον, ἐπὶ ὑποσχέσει
 ὅτι, ἀφ' οὗ δώσει πρῶτος αὐτὸς τὸ παράδειγμα τῆς πρὸς τοὺς νό-
 μους ὑπαγωγῆς, προτερχόμενος εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἢ ἀφεθῆ.
 Ἡ ἐν Τριπολιτσᾷ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ λαμβάνει ἀναλόγους δεδη-
 γίαιας νὰ δείξῃ ὡς ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως διαθέσιν ἐπιεικειᾶς
 καὶ ἀφέσεως πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην. Οὗτος δ' ἐξεκίνησεν ὁμοῦ
 μὲ τὸν Πλαπούταν διὰ Ναύπλιον, καὶ καθ' ὁδὸν λαμβάνει ἐπιστο-
 λὴν ἀπὸ τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐσωτερικῶν Ἀρχιμανδρίτην Δικαῖον,
 διπλαμβάνουσαν νὰ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, διότι τὰ πράγ-
 ματα ἤλλαξαν μορφήν. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης ἤδη θεωρεῖ, ἂν καὶ ξώ-
 ρας, ὅτι, ἂν ἀπολεσθῶσιν ὁ Κολοκοτρώνης καὶ τινες τῶν ἄλλων
 ἀνταρτῶν, οἱ Ῥουμελιῶται καὶ οἱ Νησιῶται θὰ κατακυριεύσωσιν
 εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ὅθεν ἐνόμιζεν ὅτι δὲν ἐσύμφερε νὰ ἔλθῃ
 εἰς Ναύπλιον, ἀχρὶς ὅτου ἤθελε κατορθωθῆ νὰ τύχῃ ἀμνηστίας ὁμοῦ
 μὲ τοὺς ἄλλους, ὡς ἐφρόνουν καὶ οἱ ἀντιπολιτευόμενοι βουλευταῖ (1).
 Ὁ Κολοκοτρώνης δὲν ἐπίστευε τὸν Ἀρχιμανδρίτην, διότι δὲν
 τὸν ἐνόμιζε φίλον του. Ὁ δὲ Πλαπούτας ὑποπτεύσας, προπορεύε-
 ται εἰς Τριπολιτσάν, καὶ ἀφ' οὗ ἐπληροφρηθῆ πρὸ πάντων ἀπὸ
 τὸν Σκούρτην ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν εἶχε κακὸν σκοπὸν διὰ τὸν Κο-

(1) Κατ' ἐκείνας εἶχε λάβει ἐπιστολὴν ἀπὸ τὸν Ζαΐμην καὶ Λόντον, οἱ ὅποιοι τὸν
 ἔλεγον ὅτι καὶ αὐτὸς ἔπρεπε νὰ περιμένῃ τὴν ἰδίαν τύχην ἐκείνων μετ' οὗ πολὺ
 καὶ ἔκτοτε ἤρχισε νὰ φρονῆ καὶ νὰ ἐνεργῆ ὡς Πελοποννήσιος, καὶ νὰ ἀντικρούῃ τοὺς
 ἐναντίους τῶν Πελοποννησίων.

λοκοτρώνην, τότε αποφασίζει και να υπάγη προς αυτήν, και φθάσας εις Τριπολιτσάν, ένθα ή έπιτροπή τόν υποδέχεται πολύ φιλοφρόνως, και έπαινεϊ διακρηρύττουτα την προς τούς νόμους άφοσίωσίν του, μεταβαίνει εις τό Ναύπλιον. Τόν συνοδεύει δέ και ό Π. Ζαφειρόπουλος, σταλεί; από την έπιτροπήν να μεσιτεύση ώστε να μείνη έλεύθερος. Και όμως εκείνος βάλλεται υπό φύλαξιν, και άγανακτεϊ, και διειδίζει την Κυβέρνησιν διά την άνομίαν της. Προλαβόντως είχον γράψει προς τόν Κολοκοτρώνην και τόν Άναγ. Δελιγιάννην ό Ίω. Μαυρομιχάλης, ό Πλαπούτας, ό Χ. Χρήστος, ό Βάσιος, ό Ζαφειρόπουλος και ό Βέρβογλους, και τούς προσεκάλλουν εις Τριπολιτσάν, διά να μη ήθελον στρατεύσει κατ' αυτών εις την Καρύταιναν. Είχον στείλει δέ τόν Γ. Δημητρακόπουλον και τόν Τσαλαφατινον, να τούς δμιλήσωσι και διά ζώσης, και τούς υπέσχοντο ότι ήθελον μεσιτεύσει υπέρ αυτών εις την κυβέρνησιν (1). Ό δέ Κολοκοτρώνης τούς άπεκρίθη την 19 και 21 του Δεκεμβρίου ότι και αυτος και οι μετ' αυτου θα ήσαν άναπόσπαστοι από την Κυβέρνησιν· εζήτει δ' άμνηστίαν και δι' έαυτόν και δι' όλους τούς μετ' αυτου πολεμικούς τε και πολιτικούς. Διά τοϋτο φθάσαντα εις Ναύπλιον εις μάτην τόν δμιλει ό αρχιμανδρίτης περι άμνηστίας δια τόν έαυτόν του μόνον πάντοτε γενναίος και μαγάθυμος ό Κολοκοτρώνης, δέν θέλει να έξιρεθη μόνος από την τύχην, ήτις περιμένει τούς άλλους, και ζητεϊ έπιμύτως ήτοι ν' άπολυθώσι και όλοι αυτοί, ή να δικασθώσιν όλοι άνεξαιρέτως, και ν' άποθίνωσιν όλοι όμοϋ, άν καταδικασθώσιν. Έν τούτοις έρχονται περι τά τέλη Ιανουαρίου του 1825, τό όποιον θα είναι πλήρες από πικρίας θλίψεις και όδύνας, πλήρες από κακώσεις και καταστροφάς, ό Άναγνώστης, ό Κανέλλος, ό Δημήτριος και ό Νικόλαος Δελιγιάννης εις Ναύπλιον, και βάλλονται ώσαύτως υπό φύλαξιν. Οϋτοι είχον καταρύγει εις Μιστραϊν προς τόν Άναγνώστην Κοπανίτσαν και προς τόν εκεί τότε διακρίβοντα νομοτελεστήν Άναγνώστην Σπηλιωτάκην,

(1) Τό όντι δέ είχε μεσιτεύσει πρό πάντων δια τόν Κολοκοτρώνην ό Ζαφειρόπουλος, ώστε και έγκωλυόσεται να τόν συγχωρήση ή Κυβέρνησις, και να τόν διορίση να πολιτοκρήνη τής Π. Πάτρας, και άρ' οϋ ήθελε κυριεύσει τό φρεύριον εκείνο, τότε να τόν χρισθή τελεία άμνηστία· άλλ' άκούει τά τοιαύτα ή Κυβέρνησις; αύτη θέλει να φανη, τιμωρούσα τούς άντάρτας και τόν Κολοκοτρώνην όμοϋ, ότι είναι δυνατή· άλλ' έχει ήθικην δύναμιν διά να είναι τή όντι δυνατή;

οἱ ὁποῖοι δὲν τοὺς ἐδέχθησαν, ἀλλὰ τοὺς εἶπον νὰ φύγωσιν εἰς τὸ
 ἄχυρον μοναστήριον τοῦ Καστριῦ. Αὐτοὶ δὲ τοὺς ἀπεκρίθησαν τὴν
 22 Δεκεμβρίου. « Εὗρετε ὅτι καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας ὑπάρχουσι
 » μοναστήρια καὶ μέρη ἀσφαλῆ. ἤλθομεν ἐδῶ νὰ ἐξηγηθῶμεν πρὸς
 » ἀδελφοὺς καὶ εἰλικρινεῖς πατριώτας τὴν κατάστασιν καὶ ἀτυχίαν
 » μας, καὶ ὡς ἀδελφοί, ἀποβλέποντες τὴν κοινὴν ἡσυχίαν καὶ ἀπο-
 » κατάστασιν τῶν εὐπατρίδων (1), νὰ μεσολαθῆσωσιν ὥστε νὰ
 » διορθωθῶσι τὰ πράγματα εὐφρῶως. Ἄλλ' ἡ κακοτυχία μας ἐμ-
 » ποδίζει καὶ τοῦτο, καὶ δὲν τὸ ἠλπίζομεν ποτε παρὰ τῶν ἀδελφῶν
 » μας ἀρχόντων τοῦ Μισιτρᾶ. Ἄρχοντες καὶ ἀδελφοί, ἔχει ἔτι κα-
 » ταδικόμεθα ἀπὸ ὁμογενεῖς, καὶ μάλιστα ἀδικῶς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ
 » τὸν Χουρζίδπασιαν ἂν ἦτον, ἠλπίζομεν ἔτι ἠθέλατε μᾶς δεχθῆ
 » φιλοφρόνως καὶ μεσολαθῆσαι πρὸς ὑπεράσπισίν μας. » Ὅθεν πρὸς
 τοὺς οὕτω προσφερομένους δὲν ἠδύναντο νὰ μὴ δεῖξωσιν ἔπωσον
 συμπάθειαν ὅ,τε Σηπλιωτάκης καὶ ὁ Κοπανίτσας. Ὁ δὲ Κωλέτ-
 » τῆς ἔγραψε πρὸς τὸ Νομοτελεστικόν. « Ἐμαθον ὅτι οἱ Δελιγιάνναι
 » κἀτέφυγον εἰς Μισιτρᾶν, καὶ εὗρον ὑποδοχὴν! : πῶς τοῦτο; ἀγνοεῖ-
 » ται. Τοὺς δίδουν καὶ τροφάς, καὶ δὲν τοὺς συλλαβάνουν νὰ τοὺς
 » στείλουν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἢ δὲν τοὺς διώχουν ἐκεῖθεν. Ἄς
 » ἐνεργήσῃ ἡ ἰδίᾳ Κυβέρνησις, ἢ ἂς διατάξῃ ἐμὲ νὰ στείλω πεντα-
 » κοσίους στρατιώτας νὰ τοὺς συλλάβωσι, » Τέλος ἐπὶ τῇ βάσει
 τῆς ὑποσχέσεως τοῦ τε Σηπλιωτάκη καὶ τῶν Γιατράκων τοῦ νὰ
 μετατεύσωσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὑπὲρ αὐτῶν, καταφευγόντων
 εἰς τὸ ἔλεός της, συνωδευμένοι παρὰ τῶν ἰδίων καὶ παρὰ τοῦ Γ.
 Μαυρομιχάλη, κατέβησαν εἰς τὸ Ναύπλιον, ὅπου εἶχον προπορευθῆ
 καὶ οἱ ἀδελφοὶ τῶν Κωνσταντίνος καὶ Πηνάγος Δελιγιάννης, καὶ
 εἶχον δώσει ἀναφορὰν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, λέγοντες: « Ἀντι-
 πρόσωποι τῶν αὐταδῆλων μας, ἤλθομεν ζητοῦντες ἕλεος καὶ
 συγγνώμην. » καὶ δὲν εὕρισκουσιν ἀκράσιν (2). Εἰς τὸ Ναύπλιον

(1) Ἄρα ἡ κοινὴ ἡσυχία εἴπετο εἰς τὴν ἀποκαταστάσιν τῶν εὐπατρίδων ἔμπρο-
 σθεν οἱ ἀυτολεγόμενοι εὐπατρίδαι νὰ ἀποκαταστάσῃσι Πατριτικὴ ἠτοπία,
 ὅλα δὲ Τιμαριώται, καὶ τότε νὰ γείνη ἡ κοινὴ ἡσυχία· ἀλλ' ὁ Σηπλιωτάκης δὲν
 ἠέδωλε τὴν κοινὴν ἡσυχίαν καὶ ἀποκατάστασιν τῶν εὐπατρίδων, διότι δὲν ἦτον
 εὐπατρίδης· καὶ ἐπομένως οἱ Δελιγιάνναι δὲν εὗρον ὑποδοχὴν εἰς Μισιτρᾶν.

(2) Κατὰ δύστυχίαν καὶ ξένου τὰ πρὸς ἄλλοθεν τῶν Ἑλλήνων συμβουλεύουσι καὶ

καταφεύγει τῶς καὶ ὁ Γ. Σισίνης, ἀφ' οὗ προσέφυγεν εἰς τὴν Ἐπιάνησον καὶ δὲ εὗρεν ὑποδοχὴν ἐκ μέρους τῶν ἀρχῶν, καὶ αἱ Ζακύνθιοι ἐδείξαν διάθεσιν ἐχθρικὴν ἐναντίον του. Ἐγραψε δὲ ἀπὸ Ἀλμυρῶν τὴν 24 Ἰανουαρίου πρὸς τὴν Κυβέρνησιν: « Μὴ δυνάμενος νὰ οἰκονομήσω τὰ εἰς Γαστῦνην ἐλθόντι στρατεύματα, » ἀπεράτιστα νὰ ἔλθω αὐτίσε, διὰ νὰ παρατήρω τὴν κατάστασιν

τις Ἐνὸς Μινιάκ λεγόμενος, ὅστις Γαλλιστὶ γράφων, φαίνεται ὅτι δὴν εἶναι κάτοχος τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, λέγει τὰ ἑξῆς:

Aux membres composant la consulte provisoire Grecque.

Messieurs! Vous me pardonnerez la liberté que je prends de vous faire part des choses, les quelles ne visent à autre, qu'à la consolidation du bien général de la Grèce et votre sureté. Depuis un an j'ai joui du doux plaisir de parcourir le sol libre de la Grèce; mon cœur navré de joie se ressouvint de beaux jours de la revolution française. Heureux si je fusse parti dès les premiers mois, pour n'être pas le spectateur des troubles intestines, qui ont jusqu'à ce jour menacé la Grèce libre d'une perte totale. Vous avez réparé en partie aux désastres générales prémédités par l'Hydre eptacephale Vous avez écrasé les têtes des six; mais la septième restée; elle se trouve parmi. Vous sous aspect d'intermediaire pour les six écrasées, et sur tout pour Déliljanopoulos. Prenez vos gardes, soyez attentifs et vigilants à fin que Vous, ainsi que la nation, n'ayez à payer cher le prix des efforts patriotiques que Vous avez fait jusqu'à ce jour. Toute entreprise en fait des coupables de Leze-nation est suspecte; je dis même plus; elle est tout aussi criminelle que les assassins dont on veut demander grâce. Le monde policé voit aujourd'hui en Vous ces vrais descendants des anciens représentans d'Athènes, dont la sagesse et la conduite pour la patrie à restée immortelle. Point de grâce pour les Eumenides infernales et leurs suppôts qui se parent maintenant du masque de patriotisme. Soutenez heroiquement votre poste avec cette contenance auguste, Vous qui êtes l'Ellade en son entier. Et unissant ma voix à cette des Hydriotes dont le mémorial envoyé à Votre respectable corps le 2 9bre passé démontre assez clair les sentiments de ces braves, je m'écrierai par ce couplet republicain, français. Représentants d'un peuple juste et Vous législateurs humains gardez votre contenance auguste contre tous vos vils assassins. Nous jurons dessus la tombe, mânes cheries de nos aïeux, de n'en faire qu'une ecatombe de tous ces sanguinaires odieux.

Messieurs! avant de quitter le sol libre de la Grèce pour passer en Europe, j'ai cru être du devoir d'un homme libre quoique éterodoxe de vous dévoiler ce que peut-être vous n'ignorez pas; me permettant de plus de vous dire que vous êtes très mal servis par votre police des lieux maritimes. Votre très humble etc.

Navarin le 12 Janvier 1823.

Renaud Miniac.

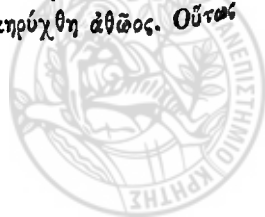
• τῶν πραγμάτων. Μὴ δυνάμενοι νὰ ἔλθω διὰ ξηρᾶς διὰ τὰς ἀνω-
 • μαλίας, ἐπλευσα εἰς Ζακύνθον, ἔπου ἐαύλωσα πλοῖον, διὰ νὰ
 • προρθᾶσω αὐτοῦ. Ἐκ τῶν ἐναντίων ἀνέμων ἔδοκίμασα μυρία δε-
 • • νὰ, καὶ μετ' ὀλίγον εἶμαι εἰς Ναύπλιον. Διέταξι καὶ τὸν υἱόν
 • μου Χρῦσανθον νὰ ἔλθῃ αὐτοῦ διὰ νὰ λάβῃ τὰς διαταγὰς τῆς Κυ-
 • • βερνήτειος. Ὁ γέρον Σισίνης δὲν ἐπῆρεν ὄπλα κατὰ τοῦ Νομο-
 • τελετικοῦ καὶ τῆς παρανομούσης Βευλῆς. Ὁ Δράκος μόνον ἀν-

«Πρὸς τὰ συνιστῶντα τὸ προσωρινὸν Ἑλληνικὸν συμβούλιον μέλη!

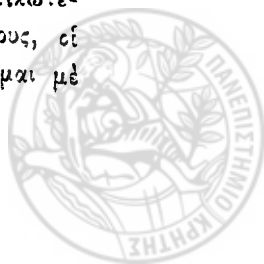
Κύριοι, ζητῶ συγγνώμην διὰ τὴν ὁποίαν λαμβάνω ἐλευθερίαν νὰ εἶ; διακοινώσω
 πράγματα, τὰ ὅποια εἰς ἄλλο δὲν ἀποβλέπουσιν εἰμὴ εἰς τὴν στενείωσιν τοῦ γενικοῦ
 καλοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἀσφάλειάν σας. Ἄφ' ἑνὸς ἐπιταυτοῦ ἀπειλοῦ τὴν γλυ-
 κῆσαν εὐχρηστῆσιν τοῦ νὰ περιέθω τὴν ἐλευθερίαν γῆν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐλυπήθη
 κατάκαρδ' ἀπὸ χερῶν (ἦτο δὲν ἴσως νὰ εἶπῃ ἐχάρη, ἐκ μίσης καρδίας), ἐνθυμηθεὶς
 τὰς ἰσχυρὰς ἡμῶν τῆς γαλλικῆς ἐπικρατείας. Ἦτο, τυχερὰ μου ἂν ἀνεχώρου
 τοῦ πρώτου; μῆνας, ὥστε νὰ μὴ ἴδω τὰς ἰσχυρὰς ταρχαί, αἵτινες ἠπειλήσαν
 τῆς ἐλευθερίας Ἑλλάδος; πικρὰ ἐβλάστησαν. Ἐπανωρθώσατε ἐν μέρει τὰ γενικὰ δυστυ-
 χήματα, τὰ ὅποια προσμελέτησαν ἡ ἐπισκευὰς Ἰδρυτῶν συνετρίψατε τὰς κεφαλὰς
 τῶν εἰς (τὰς εἰς αὐτῶς κερκὰς; ἤλα νὰ εἶπῃ ἴσως), ἀλλ' ἡ εὐδύμη μένει, εὐρι-
 σκεμένη ἐν τῷ μέσῳ ὑμῶν ὡς μισοεἰς ὑπὲρ τῶν εἰς; συνετρίψατε, καὶ μάλιστα
 ὑπὲρ τῶν Δελεγεριανοῦτων. Φιλῆχῆτα, εἶσα προσεκτικοὶ καὶ ἀγρυπτοί, δια νὰ
 μὴ πληρώσατε εἰς καὶ τοῦ εἰς; κερκὰ τὴν τῆν τῶν μέγιστον τοῦδε πατριωτικῶν
 ἀγῶνων σας. Πᾶσα μετεἰς ὑπὲρ τῶν καθιστώσεως ἐγγλῆματος ἐνδύσαν εἶναι
 ἔσοπος, εἶσαι μάλιστα ἐπίσης ἔσοπος ὡς καὶ οἱ δ' ἰσοῦνοι, ὑπὲρ τῶν ὁποίων θέλουσι
 νὰ ζητήσωσι χάριν. Ὁ πεποιθμένος κόσμος θεωρεῖ σήμερον εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀληθεῖς
 ἐκείτους ἀπογόνους τῶν παλαιοῦν ἀντιπροσώπων τῶν Ἀθηναίων, τῶν ὁποίων ἡ φρόνησις
 καὶ ὑπὲρ τῆς πατρίδος διαγωγὴ εἶμαιν ἀνάγκης; οὐδεμὴ χάριν διὰ τὰς κατα-
 λήτους; Εὐμενίδας καὶ τοὺς συμπαράτοράς των, οἱ ὅποιοι στολιζόμενοι ἦδη μὲ τὸ
 προσωπεῖον τοῦ πατριωτισμοῦ; ἔσασατε ἡρωϊκῶς; τὴν θέσιν σας μὲ τρόπον ἀξιο-
 σεβαστον εἰς, εἶπαις συναποτελεῖτε τὴν ὅλην Ἑλλάδα. Ἐνῶν καὶ ἐγὼ τὴν
 φωνήν μου μὲ ἐκείνην τῶν γενναίων Ἰδρυτῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἀκαρὰ τῆς 2 Νοεμ-
 βρίου παρεθόντος πρὸς τὸ σεβαστὸν ὑμῶν σῶμα ἀποδεικνύει ἀποχρώτως τὰ
 φρονήματα, ἀνακρίνω διὰ τῆς ἐπομένης δημοκρατικῆς Γαλλικῆς στραφῆς • Ἀντι-
 πρόσωποι εὐκαίῳ λαοῦ καὶ νομοθέται φιλήθροποι φυλάξατε τὴν ἀξιοπρέπειάν σας
 καὶ ὅλων αὐτῶν τῶν ἀρχαίων δολοφόνων σας; ὁμολογεῖν ἐπὶ τοῦ τόμβου σκικί
 ἡγάπηται τῶν πατέρων μας; νὰ θυσιάζωμεν ὡς ἐκτόμωσιν ὑμῶν αὐτοῦ τοῦ ἀπο-
 τροπαίου αἰμαθόρου; • Κύριοι, πρὶν ἀναχωρήσω ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν Ἑλλάδα διὰ
 τὴν Εὐρώπην, ἐνόμισα χάριν ἐλευθεροῦ ἀνθρώπου, εἰ καὶ ἕτεροδύου, νὰ εἶς φα-
 νερώσω ὑμῶν ἴσως δὲν ἀγνοεῖτε; Σῆς λέγω πρὸς τούτους ὅτι κκαῶς ὑπηρετεῖσθε ἀπὸ
 τὰς παραλείψεως ἀστυνόμεας; καὶ τὰ λ. • εἰς φανερωθῶσιν οἱ ἀναγνώσταί οἱ ὅποιοι τις ἦτον
 ὁ ἀνθρώπος αὐτός, ὅστις; ἐλυπήθη κατὰ κερκὰ ἐπὶ χερῶν περιερχόμενος
 τὴν ἐλευθερίαν Ἑλλάδα!

τίστη κατά τοῦ Γγούρα θέλοντος νὰ στείλῃ τὸν υἱὸν του εἰς τὸ Ναύπλιον, ὡς συνδραμόντα τὸν Ζαΐμην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ νὰ φύγωσιν εἰς τὴν Δυτ. Ἑλλάδα. Ἄλλ' ἡ Κυβέρνησις δὲν τὸν λογιζέται ἀθῶον, διότι τὸν ἐλογίσθη ἄλλως ἐνοχώτατον, ἔχοντα δύναμιν εἰς τὴν Ἡλίδα, καὶ διότι ἔχει εἰς χεῖρας ἔγγραφόν του πρὸς τὸν Ζαΐμην ἀποδεικνύον τὴν ἐνοχλήν του. Ὄθεν ὁ Κωλέττης φέρων μεθ' ἐαυτοῦ τὸν Χρυσάνθον εἰς τὴν Καρύταιναν, τὸν παραπέμπει εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ μετ' αὐτοῦ στέλλει σφραγίδας καὶ μηχανὰς διὰ κιβδηλοποιῆαν, τὰς ὁποίας εὔρεν εἰς τὸν οἶκόν του· θά πάθωσι δὲ καὶ οὗτοι ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι καταφύγωσιν εἰς τὸ Ναύπλιον. Προσκληθέντες καὶ οἱ ἄλλοι ἐκ τῆς Μεσσηνίας ἀνιάρται ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, συνῆλθον ὡσαύτως αὐτόθι. Ὁ δὲ γέρον Φωτῆλας, ὡς ἀντάρτης θεωρούμενος, καὶ ἐνοχος ὢν τοῦλάχιστον καθὸ λειποτακτίας ἀπὸ τὴν θέσιν του, ἔφυγεν εἰς τὰ ὄρη τῆς Ἡλίδος· ἐπομένως ἀνηρέχθη πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, λέγων ὅτι δὲν ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὸ Ναύπλιον εἰμὴ διότι δὲν ἤθελε τὰς ἐμφυλίους παραχὰς, καὶ ὅτι ἐφεξῆς ἤθελε νὰ ἡσυχάζῃ εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἡ δὲ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ μὲν μὲν εἰς τὰ ἴδια, πλὴν νὰ δικασθῆ καὶ ἐκεῖνος ἐν δέοντι. Ὁ δ' Ἄναστ. Λόντος ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Νεῦπλιον, καὶ κατέλαβε τὸν τόπον του εἰς τὴν βουλῆν· ἀλλὰ κατηγορήθη ὡς ἀντάρτης, ἂν καὶ μὴ λαβὼν ὄπλα κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, καθὼς κατηγορήθη καὶ ὁ Δῆμος Κανελλόπουλος ἐκ Φαναρίου, καὶ τοὺς ἀπηγορεύθη νὰ συνεδριάξωσι μετὰ τῶν ἄλλων βουλευτῶν. Ἄλλ' ὁ μὲν δεῦτερος ἐξετασθεὶς, εὔρεθη ἀθῶος. Αὐτὸς συνεννοήθη μὲ τὸν Κολοκοτρῶνην καὶ τὸν ἔγραψεν ὅτι ἦτο σύμφωνος μὲ τοὺς ἀντιπολιτευομένους, ὡς καὶ ὅλη ἡ ἐπαρχία Φαναρίου, καὶ ἤθελον συμπράξει καθ' ὅλα, διότι δὲν ὑπέφερον τὰς παρανομίας διὰ τοῦτο ἐκηρύχθη ἀπὸ τὴν ἀνήκουσαν Ἐπιτροπῆ τῆς Βουλῆς ὑπεύθυνος. Παρέστησεν ὁμοῦς εἰς τὸ σῶμα ὅτι ἐβιάσθη νὰ λάβῃ σχέσιν μὲ τὸν Κολοκοτρῶνην. Παρέστητε καὶ ἀναφορὰν τῆς ἐπαρχίας διαλαμβάνουσιν ὅτι ἐξ ἀνάγκης ἐφάνη σύμφωνος μὲ τὸν Κολοκοτρῶνην· ὁμοῦς ἐφρόνει πάντοτε τὰ τῆς Κυβερνήσεως. Ἐγένετο δὲ ψηφφορία καὶ ἔλαβε δεκαεπτὰ ψήφους λευκάς καὶ τριάντα καὶ μίαν μελαίνας, καὶ ἐπειδὴ αὐταὶ αἱ τριάντα καὶ μία δὲν ἀπετέλουν τὰ δύο τρίτα τῆς βουλῆς, ἐκηρύχθη ἀθῶος. Οὕτως

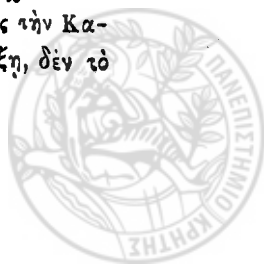

ἐξήγησε τὸν νόμον ἢ Βουλὴ χάριν τοῦ Κωλέττου. Ὁ δὲ Λόν-
 τος ἔμελλε νὰ δικασθῆ μετὰ τῶν ἄλλων ἀνταρτῶν, καὶ
 ἐπαύθη μάλιστα τοῦ νὰ εἶναι βουλευτῆς, ὡς εὐρεθεὶς ἐνοχος. Ὁ
 Ἀναγνώστης Ζαρειρόπουλος εἶχε εὖρει διατεθειμένους τριάντα
 τέσσαρας ἐκ τῶν βουλευτῶν νὰ δώσωσι ψῆφον ἀθωοτικὴν δι' αὐτόν·
 ἀλλ' ὁ Κουντουριώτης ἔγραφεν ἐξ Ὑδρας ὅτι: Ὁ Ἀναστ. Λόντος συ-
 νήργησε νὰ κινηθῶσιν ἐνόπλιως οἱ ἀντάρται κατὰ τῆς Κυβερνή-
 » σεως, καὶ παρεκίνησε τὸ ἐν Σιλῶνοις στράτευμα νὰ κινηθῆ καὶ
 » αὐτὸ κατὰ τῶν νόμων, ὡς ὅλοι οἱ ὄπλαρχηγοὶ ὁμολογοῦσιν.
 Ἡ δὲ νομοτελεστικὴ δύναμις διετάξε τὴν βουλὴν νὰ ψηφισθῆ
 φανερά, καὶ τότε κατεδικάσθη ὁ Λόντος, καὶ ὁ Ζαρειρόπουλος
 ἔμεινε μὲ τρεῖς μόνον ψήφους, διότι δὲν τόλμη ἐκείνη νὰ δυσаре-
 στήσῃ τοὺς νομοτελεστάς, εἰς τοὺς ὁποίους χρεωστοῦσι τὴν ἐκλο-
 γὴν τῶν οἱ πλειότεροι βουλευταί. Μόνοι οἱ Ἀνδρέαι Ζαίμης καὶ
 Λόντος μὲ τὸν Παναγιώτην Ζαίμην καὶ μὲ τὸν γέροντα Ἀσημά-
 κην Ζαίμην, ὡς καὶ μὲ τὸν ἕτερον υἱὸν τοῦ Σισίην Μιχαὴλ καὶ
 μὲ τὸν Νικηταρᾶν καὶ Ἀθανασιάδην ἔφυγον εἰς τὴν δυτικὴν Ἑλ-
 λάδα, ὅπου ἐζήτησαν ἄσυλον ἀπὸ τὸν Μαυροκορδάτον, τοὺς προ-
 κρίτους καὶ τοὺς ὄπλαρχηγούς ἐκείνου τοῦ μέρους, ἀχρις ὅτου ἤθε-
 λε συγκροτηθῆ ἐθνικὴ συνέλευσις, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπέσχοντο νὰ δώ-
 σωσι λόγον διὰ τὰς πράξεις τῶν. Ἀφ' οὗ ἐφθασαν εἰς Προκο-
 πάνιστον (νησίον ἀπέχον τρεῖς ὥρας σχεδὸν ἀπὸ Μισολόγγι), ἔγρα-
 ψεν ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Ζαίμης τὴν 22 Δεκεμβρίου τὴν ἐπομένην
 ἐπιστολὴν. « Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον κύριον Ἀλ. Μαυροκορδά-
 » τον, πρὸς τοὺς πανευγενεστάτους προκρίτους καὶ πρὸς τοὺς ἐξο-
 » χωιάτους στρατηγοὺς κυρίου Νότην Μπότσαρη, Γ. Τσιόγγαν,
 » Ν. Στουρνάρην, Δ. Μακρῆν, Γ. Ράγγον, Ἀλ. Βλαχόπουλον
 » καὶ Γρ. Λιγκατᾶν, καὶ λοιπούς. Ἀδελφοί! Κατατρέχομαι
 » μέχρι ζωῆς δι' αἰτίας, τὰς ὁποίας θέλει δικάσει ἢ ἀδέκιστος ἰσο-
 » ρία, καὶ ἐγὼ θέλω σᾶς ἐκθέσει διὰ λόγου, ὅταν σᾶς ἐνταμώσω.
 » Καταφεύγω λοιπὸν πρὸς ὑμᾶς, ζητῶν ἄσυλον, καὶ τοῦτο, ἐπειδὴ
 » ὠρκίσθην ν' ἀποθάνω ἐπάνω εἰς τὴν φιλίην μου πατρίδα, μαχό-
 » μενος ὑπὲρ αὐτῆς. Καὶ ἐπειδὴ ἔχω πολλοὺς τῶν σημαντικωτέ-
 » ρων πολιτικῶν καὶ πολεμικῶν τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος φίλους, εἰ
 » ὁποῖοι γνωρίζουν κάλλιστα τὸν χαρακτῆρά μου, δὲν ἔρχομαι μὲ

»σκοπόν ἄλλον, παρὰ νὰ μείνω παρ' ὑμῖν ὡς ἐνέχυρον, διὰ νὰ
 »δώσω λόγον τῶν πράξεών μου εἰς τὸ ἀδέκαστον κριτήριο, τὴν
 »ἔθνηκὴν συνέλευσιν, ἂν τὸ ἔθνος θελήσῃ νὰ τὴν κάμῃ, εἰς τὴν ἀπό-
 »φασιν τοῦ ὁποίου θέλει κλίνω ἄφωνος τὸν αὐχένα, ὁ ἀδελφός
 »Ἄνδ. Ζαΐμης. Κἀγὼ σὰς ἀπαίξομαι ἀδελφικῶς καὶ ἔρχομαι καὶ
 »ἐγὼ ὁμοίως εἰς ἐντάμωσίν σας. Νικήτας Σταματελόπουλος. » Ἡ
 ἐπιστολὴ αὕτη τοῦ Ζαΐμη ἀνεγνώσθη εἰς τὴν ς'. συνεδρίασιν τῆς
 συνελεύσεως τῶν Δυτικοελλαδιτῶν, ὅτινες τὸν ἀποκρίνονται τὴν
 23 τοῦ αὐτοῦ τὰ ἐφεξῆς. α Λυπούμεθα διὰ τὰς δυστυχίας σας,
 »καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐλητμονήσαμεν τὰς προηγουμένης ἐκδουλεύσεις σας,
 »ἰδιαιτέρως καὶ πρὸς τὴν πατρίδα μας, πιστεύετε βέβαια, πόσον
 »ἐπιθυμοῦμεν νὰ μετριάσωμεν τὰς θλίψεις σας κατὰ τὸ δυνατόν.
 »Ἀλλὰ τὸ δυνατόν τοῦτο περιορίζεται μεγάλως ἀπὸ τὸ ἀπαραί-
 »τητον χρέος κάθε πολίτου νὰ πείθεται εἰς τὸν νόμον καὶ νὰ ὑπο-
 »τάσσεται εἰς τὴν διοίκησιν, τὴν ὁποίαν ἐνέκρινεν ἡ θέλησις τοῦ
 »ἔθνους. Καὶ ἐπειδὴ ἐκ πρώτης ἀρχῆς τῆς συνελεύσεώς μας κα-
 »τεκρίναμεν καὶ ἐκκατάρτισθαι κάθε ἐνοπλον κίνημα κατὰ τῆς
 »διοικήσεως, δὲν ἤμποροῦμεν νὰ διαφινειύσωμεν κῆμμιαν ἀπὸ τὰς
 »ἀρχάς, τὰς ὁποίας δημοσίᾳ κατεδικάσαμεν. Ἐκ τούτου λοιπὸν
 »συμπεραίνετε ὅτι δὲν ἤμποροῦμεν νὰ σὰς δώσωμεν ὑπόσχεσιν ἄλ-
 »λην παρὰ νὰ μεσιτεύσωμεν ὑπὲρ ὑμῶν εἰς τὴν Σεβαστὴν διοίκη-
 »σιν. Ἡ Ἐθνικὴ συνέλευσις δὲν ἐξέυρομεν πότε γίνεται, καὶ διὰ
 »τοῦτο ἂν ἀποφασίζετε ἀφ' ὅπου εὐρίσκεσθε νὰ ἔλθετε ἐδῶ, ἤμπο-
 »ρεῖτε μὲν νὰ ἔλθετε, ἀλλὰ πάντοτε γνωρίζοντες ὅτι, ἂν ζητηθῇ-
 »τε ἀπὸ τὴν διοίκησιν, πρέπει νὰ ὑπακούετε καὶ νὰ ὑπάγετε.»
 Ὁ Μαυροκορδάτος εὐρίσκεται ἐμπεριδεμένος εἰς αὐτὴν τὴν περί-
 στασιν. Ἐν ᾧ αὐνεκρότησε τοπικὴν συνέλευσιν, καὶ κηρύττει ὑπο-
 ταγὴν καὶ σέβας πρὸς τοὺς νόμους καὶ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ
 διὰ τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ στείλῃ καὶ ἐκεῖθεν στρατεύματα ἐναντίον
 τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ τῶν ἄλλων ἀνταρτῶν, αἰφνης παρουσιάζον-
 ται εἰς τὴν συνέλευσίν του οἱ τὴν πολιτικὴν του ἀκολουθοῦντες
 Ζαΐμης καὶ Λόντος, καὶ τὸν ζητοῦσιν ἄσυλον, καὶ κατηγοροῦσι τρό-
 πον τιὰ τὴν Κυβέρνησιν, καὶ παρενείρουσι πλαγίως τὴν συγκρό-
 τησιν τῆς Ἐθ. συνελεύσεως. Ἐρχονται δὲ εἰς τὴν Δυτ. Ἑλλάδα
 ζητοῦντες μᾶλλον συμμάχους ἢ καταφύγιον. Ὁ δὲ Μαυροκορδά-

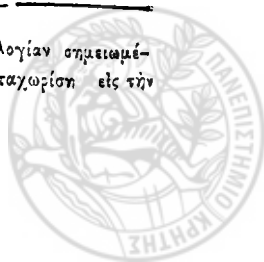
τος, ὅστις ὤρειλεν οὐχ' ἤτιον ὑποιαγὴν εἰς τοὺς νόμους, καὶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἐχρεώσεται νὰ τοὺς συλλάβῃ καὶ νὰ τοὺς διευθύνῃ εἰς τὸ Ναύπλιον, διότι αὕτη μεσιτεὺς δὲν ἀκούει ὑπὲρ τῶν ἀνταρτῶν, καὶ ὁ Μαυροκορδάτος δὲν ἀγνοεῖ βεβαίαι τὰ διατρέχοντα· ἀλλὰ δὲν τοὺς συλλαμβάνει, καὶ τοὺς λέγει διὰ τῆς συνελεύσεώς του: « Ἄν ἔλθετε ἐδῶ, γνωρίζετε ὅτι πρέπει νὰ ὑπακούσετε εἰς τὴν «διοίκησιν, καὶ νὰ ὑπάγετε, ἂν ζητηθῆτε.» Ὅθεν, καθὼς καιροπολέμησε τοὺς νόμους καὶ τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Μαυρομιχάλη, καὶ ἐπαρουσιάσθη εἰς τὴν Δυτ. Ἑλλάδα, καὶ εἶπεν εἰς τοὺς Ἕλληνας ὅτι, αὐτοὶ τὸν ἐζήτησαν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν διευθυντὴν, καὶ ἡ Κυβέρνησις τὸν ἔστειλε, καὶ διοικῶν τοὺς Ἕλληνας, ἐκήρυξε πρὸς αὐτοὺς ὑποταγὴν καὶ σέβας πρὸς τοὺς νόμους καὶ πρὸς τὴν διοίκησιν, οὕτω καὶ σήμερον ὑπεκφεύγει τὸ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τοὺς νόμους καὶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἂν καὶ πάντοτε κηρύττω ὑποταγὴν καὶ σέβας πρὸς τοὺς νόμους καὶ πρὸς τὴν διοίκησιν, καὶ δέχεται εἰς τὴν Δυτ. Ἑλλάδα τοὺς ἀνιάρτας καὶ τοὺς ὑπεξαιρεῖ ἀπὸ τοὺς νόμους καὶ ἀπὸ τὰς διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως, καὶ τοὺς ἀπαλλάττει ἀπὸ τὰς ποινὰς, ὅσας ἤδη ὑποφέρουσιν οἱ ἄλλοι ἀντάρται. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Μαυροκορδάτος ἄλλοτε μὲν σέβεται, ἄλλοτε δὲ καιροπατεῖ τοὺς νόμους καθὼς ὑπαγορεύσωσιν αἱ περιστάσεις του. Κατὰ δὲ τὸ ὄργανόν του, τὰ Ἑλληνικὰ χρονικά, διαλαμβάνοντα εἰς τὸν ἀριθμὸν 101: « δὲν ἐννοοῦμεν βεβαίαι νὰ καιροπατῶσιν ὡς θηρία οἱ νέοι ἀπρωστίαται, μήτε νὰ φερθῶσιν ἐναντίον ἡμῶν, ὡς ἐναντίον Τούρκων, οἱ κατ' αὐτῶν διορισθέντες ἀπὸ τὴν «διοίκησιν στρατιωτικοί· δὲν θέλομεν τὴν καταστροφὴν τοῦ Λόνδου καὶ τοῦ Ζάϊμη.» Ἐννοῶν νὰ τοὺς φυλάξωσιν οὗτοι ἀπὸ τὴν καταδρομὴν τῆς κυβερνήσεως, ἐνεργεῖ τὴν 24 Δεκεμβρίου εἰς τὴν τελευταίαν συνεδρίαν τῆς συνελεύσεώς του καὶ παραδίδονται εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρασέβρου αὐτοῦ: Γ. Τσιόγγα, ἀφ' οὗ ἀπεφασίσθη: « νὰ προσενεχθῶσιν οἱ στρατιωτικοὶ φιλόθρονα μὲν δι' ὅσον ἀφορᾷ τὰ πρόσωπα τῶν φυγάδων ἀρχηγῶν τῶν ἀνταρτῶν, σύμφωνα ἡμῶν μετὰ τὰς διαταγὰς ὅσας ἤθελε δώσει ἡ διοίκησις, εἰς τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ὑπόκεινται πάντοτε.» Ὁ δὲ Τσιόγγας διαταχθεὶς ἀπὸ τὸν Μαυροκορδάτον νὰ τοὺς παραλάβῃ καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Κατοχὴν (χωρὶν τῆς ἐπαρχίας Ξηρομέρου), νὰ τοὺς φυλάξῃ, δὲν τὸ

δέχεται, διότι δὲν ἀνέχεται νὰ τοὺς παραδώσῃ αὐτὸς εἰς τὰς χεῖρας τῆς Κυβερνήσεως· τότε ὅμως τὸ ἐδέχθη, ὅτι ἐνόησεν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὁ Μαυροκορδάτος ἐφύλαξε σιωπὴν ὡς πρὸς τὴν ἀνάνευσίν του ὅτι, ἔπρεπε νὰ τοὺς ἀπολύσῃ νὰ σωθῶσιν ἀλλαχοῦ, εὐθὺς ἀφ' οὗ ἤθελον ζητηθῆ ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν. Ἀλλὰ δὲν ἤρκεσε τοῦτο· ἐπειδὴ ὁ Μαυροκορδάτος τοὺς θεωρεῖ ἀναγκαίους εἰς τὴν πολιτικὴν του, καὶ θέλει νὰ τοὺς φυλάξῃ, καὶ ἐπειδὴ ἄλλως θέλει μὲν νὰ καταστραφῶσι καὶ αὐτοὶ ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀντάρται, ἀλλὰ δὲν θέλει νὰ καταστραφῶσιν ἀμέσως ἀπὸ αὐτὸν, καὶ θέλει πάντοτε ἄλλου χεῖρ νὰ ῥίπτῃ εἰς τὸν ὁποῖον ὀρύττει λάκκον αὐτὸς ὁ ἴδιος ὄλος τοὺς δυναμένους νὰ τὸν πολεμήσωσι διὰ τὴν ἔξουσίαν, ἀφ' οὗ ὁ Τσιόγγας ἀνεχώρησεν ὁμοῦ μὲ αὐτοῦς, τὸν ἔδωκε νὰ ἐνοήσῃ τὸ τι ἔπρεπε νὰ κάμῃ, καὶ τοὺς ἀφῆκεν οὕτως καὶ ἐσώθησαν εἰς τὸν Κάλαμον τῆς Ἐπιανήσου. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι, συνεργοῦντος τοῦ Τσιόγγα, ἐστειλαν πρῶτον καὶ ἠρώτησαν τὴν τοπικὴν ἐξουσίαν ἀν τοὺς ἐδέχετο, καὶ ὁ Κροῦμερ, διοικητὴς τῆς νήσου, τοὺς ἀπεκρίθη ὅτι ἦσαν δεκτοί, καὶ ἐπομένως τοὺς ὑπεδέχθη, καὶ διέμειναν ἐκεῖ ἄχρις ὅτου διετάχθη ἀπὸ τὸν μέγαν Ἀρμοστήν κατ' αἵτησιν τῆς Ἑλλ. Κυβερνήσεως καὶ τοὺς ὑπεχρέωσε νὰ φύγωσιν, ὡς καὶ ἐφυγον. Τοιοῦτοτρόπως αὐτοὶ μὲν δὲν παρεδόθησαν ἀπὸ τὸν Μαυροκορδάτον εἰς τοὺς νόμους καὶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ αὐτὸς μὲν ἔγραφεν ἰδιαιτέρως: « οἱ ἀντάρται συλληφθέντες παρεδόθησαν εἰς » τὴν φυλακὴν τῶν στρατηγῶν τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ » σταλῶσιν εἰς τὴν διαίκῃσιν ὅταν ζητηθῶσιν. » Ὁ δὲ Τσιόγγας ἐνοχοποιούμενος διότι τοὺς ἀφῆκε καὶ ἐρυγον, τὸν γράφει τὴν 4 Ἰαννουαρίου: « Ὅταν ἦλθον οἱ ἀντάρται, ἀπεφασίσθη νὰ τοὺς φυλάξωμεν διὰ νὰ δώσωσιν λόγον εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ ἔθνους. Δὲν » ἠδυνάμην νὰ φανῶ τόσοσιν σκληρὸς εἰς ὁμογενεῖς, οἱ ὅποιοι δὲν ἠθέλησαν ν' ἀπομακρυνθῶσιν ἀπὸ τὴν πατρίδα, καὶ θέλουσιν νὰ δώσωσιν » λόγον διὰ τὰς πράξεις των εἰς τὸ ἔθνος. Ἐπειτα μὲ διετάξατε » νὰ τοὺς ἔχω μόνος ἐγὼ εἰς φύλαξιν. Ἀπεκρίθησιν ὅτι δὲν τὸ δέχομαι, οὐτ' ἐμπορῶ νὰ τὸ κάμω κοινὴ ἢ ἀπόφασις, κοινὴ καὶ ἢ » φύλαξις· δὲν μ' ἀπεκρίθητε. Ἐπειτα γράφετε πρὸς τὸν Γγούραν » ὅτι τοὺς ἐδώκατε ἐμὲ νὰ τοὺς φυλάξω, καὶ τότε ἐπειράχθησιν πολλὸ πλεόν, καὶ σᾶς γράφω πάλιν ὅτι δὲν τὸ δέχομαι. Μὲ εἶπατε

»δι διωρίσατε τὸν Ἄλ. Βλαχόπουλον, καὶ Ἴω. Ῥάγκον καὶ Δ.
 »Μακρῆν νὰ στείλωσιν ἀνὰ εἴκοσι στρατιώτας, καὶ νὰ διορίσω
 »καὶ ἐγὼ ἰδικούς μου νὰ τοὺς φυλάξωσι. Μόνοι οἱ στρατιῶται τοῦ
 »Μακρῆ ἦλθον· οὐδεὶς ἐκ μέρους τῶν ἄλλων· ἴ τί τοῦτο; δὲν ἐν-
 »νοῶ· τοῦτο ἀποδεικνύει ἐπιβουλὴν καὶ κατασχύνην ἐδικήν μου.
 »Σὰς ἔγραψα καὶ τρίτον ὅτι, ἂν οἱ ἄλλοι δὲν στείλωσι τοὺς στρα-
 »τιώτας, καὶ δὲν λάβω ἀπόκρισιν ὡς αὖριον τὸ ἐσπέρας, τότε θὰ
 »τραβίξω χέρι, καὶ ἂς κάμωσιν ὅπως θελήσουν, καὶ ἂς ὑπάγωσιν
 »ὅπου θελήσουν.» τὴν δὲ 14 τοῦ αὐτοῦ ἀποκρίνεται εἰς τὴν ἐπι-
 τροπῆν τοῦ Μαυροκορδάτου, συγκειμένην ἀπὸ τὸν Σπανιολάκην, τὸν
 Μάγερ καὶ τὸν Πεταλᾶν· «Ὅλοι εἰς τὴν συνέλευσιν ἀπεφασίσαμεν νὰ
 »σταθῶσιν εἰς Κατοχὴν. Παράδοσις καμμία δὲν μ' ἔγεινεν ἀπὸ
 »τὴν Συνέλευσιν, ὑπόσχεσιν καμμίαν δὲν ἔδωκα, καὶ πάλιν ἔκα-
 »μα τὸ χρέος μου· ἔγραψα τὸν πρίγκιπα ἄπαξ καὶ δις, καὶ τρίς,
 »καὶ τετράκις ὅτι δὲν δέχομαι παρόμοιον πρᾶγμα· ἀπόκρισιν δὲν
 »ἔλαβον· τότε ἐτραβίξω χέρι· ἴ Πῶς λέγετε ὅτι δὲν σὰς εἰδοποίη-
 »σα; ἴ μὲ περιπαίζετε; εἰς ποῖον εἶναι τὸ σφάλμα, εὑρετέ το. Ὁ
 »πρίγκιψ, λέγετε, ἔφυγεν εἰς τὰς 5 τοῦ Ἰανουαρίου· ἠδύνατο ν'
 »ἀποκριθῆ εἰς τὰ γράμματά μου ἀπὸ τὰς 30 τοῦ ἀπελθόντος ἕως
 »τὰς 4 τοῦ παρόντος.» Ἡ Κυβέρνησις εἶχε στείλει γολίτταν εἰς
 Μισολόγγι νὰ τοὺς παραλάβῃ. Ἡ ἐπιτροπὴ γράφει τὸν Τσιόγγαν
 νὰ εἰδοποιήσῃ τοὺς προσφυγόντας εἰς τὸν Κάλαμον νὰ ἐπιστρέψωσι,
 καὶ νὰ μεταβῶσιν ἐκουσίως εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ τότε θὰ ἐλα-
 φρωθῇ ἐκεῖνος ἀπὸ σφάλμα του, καὶ θὰ κάμει μέγα πρᾶγμα διὰ
 τὴν ὑπόληψίν του· Ἄλλ' ὁ Τσιόγγας δὲν καταδέχεται νὰ τοὺς ἐπι-
 βουλεύσῃ ἤδη, ὡς δὲν κατεδέχθη πρὸ ὀλίγου νὰ γείνη δεσμοφύλαξ
 αὐτῶν· καὶ ἀφ' οὗ τοὺς συνώδευεν ὁ ἴδιος εἰς τὸ σφάλμα τοῦ
 Δραγαμέστου, ὅθεν ἐπεβιάσθησαν εἰς Κεφαλληνιαὶον μύστικον
 καὶ ἀνεχώρησαν, εἶπε τοὺς διωρισμένους νὰ τοὺς φυλάξωσι στρα-
 τιώτας τοῦ Μακρῆ· «Ἐγὼ δὲν γίνομαι ἄπιστος· δὲν ἔκαμα χάριν
 »τοῦ Ἀλήπασια, καὶ ἴ θὰ κάμω τοῦ Μαυροκορδάτου; Οἱ ἀντάρται
 »ἂς ὑπάγωσιν ὅπου καὶ ἂν θελήτωσι· δὲν μὲ μέλλει (1).»

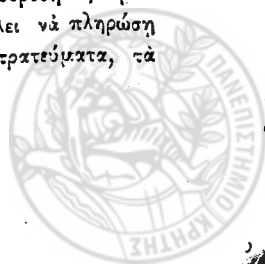
(1) Ὁ Ζαΐμης ἔστειλεν ἀπὸ τὸν Κάλαμον τὴν ἐπομένην ἀπολογίαν σημειωμέ-
 νην τὴν 14 Ἰανουαρίου τοῦ 1825 πρὸς τὸν Μάγερ νὰ τὴν καταχωρίσῃ εἰς τὴν

Ὁ δὲ Γούρτζι στέλλει ἀναφορὰν εἰς τὸ Νομοτελεστικὸν καὶ λέγει: «Δὲν εἶναι πωλημένα κρέατα εἰς Ἕλληνας, διὰ τὰ ὑποφέρουν τὴν καταφρόνησιν τοῦ Ζίμη, τὴν ἀσωτείαν τοῦ Λόνου, τὴν ἀλωπεκίην τοῦ Νοταρᾶ, τὴν φιλοχρημασίαν τοῦ Κοκλοκοτρώνη, τὴν ἀνοησίαν τοῦ Νικίτα, καὶ τὴν ἀσέβειαν τοῦ Σισαίνη, καὶ θέλουν νὰ τιμωρηθῶν κατὰ τοὺς νόμους καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ὁμόφρονές των. Ἄν ὅμως ἡ Κυβέρνησις χαρισθῆ πρός αὐτοὺς κείφατος, πρέπει νὰ χαρισθῆ τὸν ἐρχόμενον χρόνον καὶ εἰς ἄλλους.»

ἐρηκερίθου, καὶ ἐκεῖνος δὲν τὸ ἐνέκρινε, καὶ τὴν ἔπειλεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν 23 τοῦ αὐτοῦ. Τὴν εὔρον δὲ εἰς τὰ ἀρχεῖα, καὶ δὲν ἐνόμισεν τὴν δημοσίευσίν της ἀσυντελεστὴν εἰς τὸν σκοπὸν τῶν ἐπανηκουαιμάτων τούτων, εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς νέας ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος, ἥτις θὰ εἶναι ὁ ἀλέκτορας κριτικῆς καὶ τῶν λόγων καὶ τῶν ἔργων τῶν Ἑλλήνων ἐκείνων, οἵτινες εἰς τὸ καλὸν ἢ εἰς τὸ κακὸν τῆς παρίδος συνετέλεσαν. Ἦτο δὲ κάλλιον νὰ ὑπεραπολογῆται ἕκαστος αὐτῶν διὰ τῶν πράξεών του, καὶ ὅποια δὲν ἀναιροῦνται τὸσον εὐελοῦ διὰ τῶν λόγων.

«Πολλοὶ τῶν ὁμογενῶν μᾶς κατηγόρησαν ὅτι ὠπλίσθημεν κατὰ τῆς διοικήσεως, καὶ τινες μᾶς ὠνόμασαν μὲ γεμάτον στόμα καὶ ἀντάρτας εἰς τοὺς πρώτους χρεωστῶν νὰ δώσω λόγον ἂν ὠπλίσθην κατὰ τῆς διοικήσεως ἢ ὄχι· εἰς δὲ τοὺς δευτέρους νὰ εἶπω ὅτι θέλει ἀποκριθῶ τότε, ὅταν παύσῃ ὁ ἤχος τοῦ χρυσίου, ὁ ὁποῖος λαλεῖ σήμερον εἰς τὸ ὠτίον τους. "Ολοὶ οἱ Ἕλληνας ἠξεύρου, καὶ κατ' ἐξοχίην ὅσοι ἐκάθισαν καὶ εἶναι εἰς τὰ πράγματα, ὅσα συνέτρεξαν κατὰ κειρὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τὴν σύστασιν καὶ μὴ τοῦ προσωρινοῦ πολιτεύματος τῆς Ἑλλάδος. Γνωρίζουσιν ἐκ πείρας ὅτι ἡμεῖς ἐρρήψαμεν ἐκτούς εἰς τοὺς μεγαλύτερους κινδύνους, διὰ νὰ ὑπερασπισθῶμεν τὸ πολίτευμα αὐτὸ, (1) τὸ ὁποῖον τὸ ἔθνος ἐδέχθη, καὶ μὲ αὐτὸ ἀπεφάσισεν νὰ διοικηθῆ διετίαν εἰς τὴν ἐν Ἀστρεί νομοδοτικῆν του συνέλευσιν, καὶ ἐπομένως νὰ συνέλθῃ αὐθις, διὰ νὰ στοχασθῆ ὠριμώτερα περὶ τούτου τοῦ πρώτου συμφέροντός του. Γνωρίζουσιν ἀκριβῶς ὅτι πολλάκις εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν διοικητικῶν μελῶν ἐζητήθην ἐπιστήμης διὰ νὰ λάβω τοὺς πρώτους βαθμοὺς εἰς τὸν διοικητικὸν χώρον, (2) καὶ ἀπέφυγα τὴν τιμὴν ταύτην. Εἶδὼς πόσον βαρὺ εἶναι τὸ διοικεῖν, ἐστοχάσθη τὴν ἀνικανότητά μου καὶ ἐπρόκρινε τὸ διοικεῖσθαι. Μεμακρυσμένος διὰ κειρὸν ἀπὸ τὰς πολιτικὰς περιπλοκάς, καὶ ἐνατενίζων εἰς μόνον τοῦ ἐχθροῦ τα κινήματα, ὅτε μία γλυκυτάτη ἐλπίς μ' ἔτρεφεν ὅτι, ἡ διοίκησις λαβοῦσα ἐκ τοῦ θανείου τοῦ χρηματικῶς πόρου, θέλει διευθετῆσαι τὰ μὲν τοῦ πολέμου κατὰ τὴν χρείαν, τὰ δὲ ἐσωτερικὰ θέλει οἰκονομήσει εἰς τὴν βελτίωσιν, ὥστε αἱ πρόσοδοι τῆς Ἑλλάδος νὰ τακτισθῶσι, καὶ νὰ εὐρεθῆ ἡτοιμασμένη εἰς τὸν εἰκοστὸν ἔκτον χρόνον, εἰς τὸν ὁποῖον μέλλει νὰ πληρῶσῃ διάφορα καὶ λ. Αἴφνης ἐφάνη ὑψωμένη ἡ δισυτέλει· τὰ στρατεύματα, τὰ

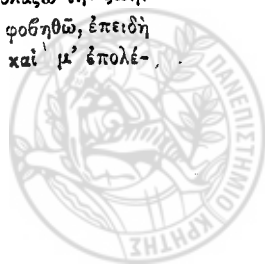
Ἐπομένως στέλλει καὶ ἄλλην ἀναρράν, καὶ λέγει πρὸς τοὺς ἄλλους. «Οἱ Ἕλληνες ἀπαιτοῦν νὰ τιμωρηθοῦν οἱ ἀντάρται κατὰ τοὺς νόμους· καὶ ἄλλοι μὲν νὰ θανατωθοῦν, ἄλλοι δὲ νὰ ἔξορι-
 »σθεῶν ἀπὸ τῆν Ἑλλάδα δι' ὅλην τὴν ζωὴν. Τὰ δὲ κτήματά των
 »κινητὰ καὶ ἀκίνητα ν' ἀποζημιώσων τὰς ἐπαρχίας διὰ τὰ ἔξο-
 »δά των εἰς τὴν γενομένην ἀνταρσίαν.» Τοιοῦτοτρόπως ὁ στρα-
 τιώτης ἦν ἐπιβάλλει τὸν νόμον εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ τὴν
 προσιάζει νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἀντάρτας, καὶ νὰ δημεύσῃ τὴν περι-

διωρισμένα κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἄλλα διελύθησαν ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν ἀναγ-
 καίων, καὶ ἄλλα ἐσυγκεντρίζοντο εἰς τὸ Ἄργος. Τὰ Ἑλληνικὰ χρῆματα ἐσκορ-
 πίζοντο εἰς διευθέτησιν μιᾶς δυνάμεως, τῆς ὁποίας ὁ σκοπὸς ἴσως ἐν ἀργήσει
 νὰ φανερωθῇ· στρατιωτικοὶ βαθμοὶ ἐδίδοτο μὲ μεγάλην ἀφθονίαν εἰς πολλὰ
 μέρη τῆς Πελοποννήσου, καὶ μάλιστα εἰς ἀνθρώπους, τοὺς ὁποίους ἡ διοί-
 κησις πρὸ ὀλίγου εἶχεν εἰς ὀργήν. Ἀπόστολοι διεσπάρησάν εἰς τὰς ἐπαρ-
 χίας ψιθυρίζοντες εἰς τὸ ὅτιον τοῦ μὲν καὶ τοῦ δὲ, ὅτι ἐλήφθησαν μέτρα
 ἀποφασιστικὰ διὰ νὰ ἐξαλειφθῶσιν οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ Καπιτάνοι, καὶ ὅτι
 οἱ δευτέροι νὰ μεταχειρισθῶσιν ἀπατηλῶς διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὸν
 ἀφανισμόν τῶν πρώτων, καὶ ἐπομένως νὰ λάβωσι καὶ οὗτοι τὴν ἰδίαν τύχην.
 Συνήχθησαν οἱ παραστῆται, καὶ ἡ τρίτη διοικητικὴ περίοδος ἤρχισε· με-
 γάλῃ φιλονεικίᾳ ἐγένετο εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐκτελεστικοῦ· ἀρκετοὶ παρα-
 στάται ἐφώναζαν ὅτι τὸ παλαιὸν ἐκτελεστικὸν δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἐκλεχθῇ
 αὐθις κατὰ τὸν περὶ ἐκλογῆς τούτου τοῦ σώματος νόμον, καὶ αὐτὴν τὴν
 φιλονεικίαν των κατεχώρισαν εἰς τὰ πρακτικὰ τοῦ βουλευτικοῦ καθὰ καὶ
 οἱ ἴδια μᾶς ἐπληροφόρησαν. Διεφημίσθησαν καὶ ἄλλαι παρανομίαι, τὰς
 ὁποίας κρίνω περιττὸν νὰ ἐκθέσω. ἐπειδὴ ὁποῖος θέλει καὶ στοχαζέται ὅτι
 ὁ νόμος εἶναι γραπτὴ συνθήκη τῶν ἀνθρώπων καὶ ὄχι μεταφυσικόν τι
 ἀναγινώσκει τὸν ὀργανικὸν μας νόμον, τὸν περὶ ἐκλογῆς τῶν παραστατῶν
 νόμον, καὶ ὡς Ἕλλην ὁ ὁποῖος ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ὠρίσθη νὰ
 φυλάξῃ τὰ δικαιώματά του, ἐξετάζει καὶ τὰ πρακτικὰ τῶν διοικητικῶν
 σωμάτων καὶ βλέπει. Ἐκ τούτων ὁ ὀρίζων τῆς Πελοποννήσου ἤρχισε νὰ
 θολώνεται, καὶ διάφοροι ψιθυρισμοὶ ἐγένοντο· πάντες δὲ μὲ μίαν φωνὴν
 ἐζητοῦσαν τὴν ἐθ. συνέλευσιν (3), ὡς μόνον μέσον νὰ θεραπεύσῃ καὶ τὰ
 ἐνεστῶτα δεινὰ, καὶ τὰ μέλλοντα πράγματα νὰ διευθύνῃ εἰς τὴν ὠφέ-
 λειαν τῆς πατρίδος, καὶ αἱ ἐπαρχίαι τῆς Πελοποννήσου, ἐξαιρουμένων
 τριῶν ἢ τεσσάρων, ἔστειλαν ἀναφοράς των, ἐξαίτουμέναι τὴν ἐθ. συνέλευ-
 σιν, τὴν ὁποίαν ἐλογίσθησαν καὶ νόμιμον (διότι τὸ ψήφισμα τῆς ἐν Ἄστρει
 συνελεύσεως λέγει μίαν διετίαν καὶ νὰ κηρύττεται τρεῖς μῆνας πρὶν) καὶ
 ἀρμόδιως εἰς τὸν καιρὸν καὶ εἰς τὰ πράγματα ἐστάλησαν καὶ ἀπὸ τὰς

ουσίαν των ἐναντίον τῶν θεμελιωδῶν νόμων τοῦ ἔθνους. Ἡ δὲ Κυβέρνησις εὗρεν ἀξίεικαινον τὴν παρῆρησιαν τοῦ Γγούρα, καὶ δημοσιεύει τὰς ἀναφορὰς του εἰς τὸν φίλον τοῦ νόμου, διότι τὸ συμφέρον τῶν Νησιωτῶν, τοῦ Μαυροκορδάτου καὶ τοῦ Κωλέττου, οἱ τινες θέλουσι νὰ καταστραφῶσιν οἱ δυνατοὶ τῆς Πελοποννήσου, ὡς καὶ τὸ συμφέρον Ῥουμελιωτῶν τινῶν, οἱ ὅποιοι θέλουσι νὰ κατασταθῶσιν εἰλωτες οἱ Πελοποννήσιοι, καὶ νὰ διορισθῶσιν ἐξ ἐκείνων ὄπλαρχηγοὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, ὑπηγό-

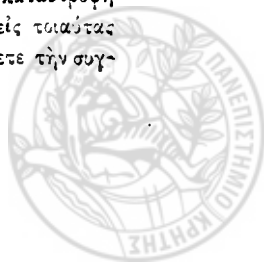
ἐπαρχίας τῆς ἀνατολῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' οὐδεμίαν ἀπόκρισιν ἐδόθη· ἀλλ' ἀντὶ ταύτης, ἐφάνη ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν, γνωστὸς εἰς ὅλον τὸ ἔθνος, καὶ κινεῖται κατὰ τῆς Ἀρκαδίας, τοῦ ὁποίου τὸ κίνημα ἐπάσχισε τὸ Βουλευτικὸν νὰ ἐμποδίσῃ ὅσον ἠδύνατο, ἀλλὰ δὲν ἠμπόρεσεν. Οἱ Ἀρκαδιοὶ ἐλέποντες ὅτι δὲν ἠκούσθησαν αἱ ἀναφοραὶ των, δι' ὧν ἐζητοῦσαν νὰ δώσουν εὐθύνην, καὶ ὅτι μέλλει νὰ πολεμηθῇ ἡ προσωπικὴ των ἀσφάλεια καὶ περιουσία, τὰ ὅποια εἶχον ἀφιερῶσαι εἰς τὴν προστασίαν τῶν νόμων, ἤτοιμάσθησαν εἰς ἀντίκρουσιν· συνέτρεξαν καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν πλησιοχώρων μερῶν, καὶ ἐδιώχθη ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν. Ἐν τοσοῦτῃ ἡ Πελοπόννησος ἐφωπλίσθη νὰ διαφεντευθῇ ἀπὸ τὴν λεηλασίαν· εὐρέθη καὶ ἐγὼ (4) ἐν τῷ μέσῳ τούτων, δὲν ἠδυνάμην νὰ μακρυνθῶ, καὶ ἡ συνείδησίς μου δὲν τὸ ἐσυγχωροῦσεν· ὑπῆγα ἠνωμένος μ' ἀρκετοὺς πατριώτας εἰς τὰ χωρία τῆς Τριπολιτσᾶς, διὰ νὰ ἐμποδίσω τ' ἀποτελέσματα τῆς ὀρμῆς λαοῦ ὠπλισμένου· ὅσοι ἦτον ἐκεῖ εἶδον πῶς ἐφέρθη, καὶ ἐμπόδισα πολλὰ κακά· οὔτε ἐπολέμησα τινὰ, οὔτε μὲ ἐπολέμησε κανεὶς. Ἐκεῖ ἔστειλεν ἡ Διοίκησις τὸν σεβασμιον ὑπουργὸν τῆς θρησκείας καὶ τὸν βουλευτὴν κύριον Γ. Καλαρᾶν νὰ μὲ εἰποῦν διὰ νὰ ἐπιτάξω τοὺς λαοὺς νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰ ἴδια· τοῦτο δὲν ἦτον τῆς δυνάμεώς μου. Οἱ λαοὶ ἐκινήθησαν διὰ νὰ ὑπερασπισθοῦν τοὺς νόμους των· δὲν ἦτον μισθωτοὶ· ἤκουσαν μόνον τὸ πρόβλημα, καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἴδιοι ἐγγράφως· ἔγραψαν καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ὅτι εἶδον. Ἡ διοίκησις ἀπεκρίθη εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους τῆς ὅτι εἶδεν ἐκ τῶν ἀναφερθέντων πρὸς αὐτὴν πῶς τὸ κίνημα αὐτὸ δὲν πηγάζει ἀπὸ τὸν Ζαΐμην, καὶ θέλει λάβει τὰ ἀνάλογα μέτρα· αὐτοὶ δὲ νὰ γυρίσωσιν εἰς Ναύπλιον.

Μετὰ ταῦτα ἐγὼ ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἴδια, καὶ κατὰ τὴν 12 τοῦ Δεκεμβρίου ἔφθασα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρός μου. Τὴν ἐπιούσαν ἦλθεν ὁ Καραϊσκάκης μὲ ἐν σῶμα διεφθαρμένον Σουλιωτῶν, καὶ χωρὶς νὰ μὲ φανερώσῃ διαταγὴν τῆς διοικήσεως μὲ ἐκτύπησεν (5). Ἀντεστάθην (6) διὰ νὰ φυλάξω τὴν ζωὴν μου, καὶ διὰ νὰ εὗρω κερὸν ν' ἀναχωρήσω· ἦτο δίκαιον νὰ φοβηθῶ, ἐπειδὴ δὲν εἶδον διαταγὴν, καὶ διότι ὁ ἄνθρωπος ὁ ὅποιος. ἔλαθε καὶ μ' ἐπολέ-

ρευον τὸν ὄλεθρον τῶν ἀνταρτῶν. Ὁ Γγούρας, ἡ δὲ Κωλέτιης, θέλων νὰ κακοποιήσῃ καὶ τὸν ἀρχιερέα Π. Πατρῶν, τὴν 21 Ἰανουαρίου στέλλει στρατιώτας εἰς τὰ Νεζερά καὶ τὸν συλλαμβάνει καὶ τὸν βιάζει νὰ περιπατήσῃ πεζὸς ἕως εἰς τὴν Γαστούνην, περιφρονήσας οὕτω τὸν ἱεράρχην ἐκεῖνον, ὅστις ἔψωσε πρῶτος μετὰ τοῦ Ζαΐμη καὶ τοῦ Λόντου τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας. Ἐπειτα τὸν ἀπέλυσε κατὰ διαταγὴν Ἰως τῆς Κυβερνήσεως, πρὸς τὴν ὁποίαν ἀννέχθη, γράψας: «Αἶρνης σήμερον ἦλθον τινὲς στρα-

μησεν εἶναι δημοσίως κατηγορημένος ὅτι ἐπεβουλεύθη τὴν πατρίδα θέλων νὰ προδώσῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸν Ὁμέρπασιαν. Καὶ βέβαια τοιοῦτοι λυμῶνες ἔπρεπε νὰ φανοῦν πρόθυμοι εἰς αὐτὰ τὰ ἐπιχειρήματα· οἱ δὲ τίμιοι πατριῶται δὲν ἦτον δυνατόν νὰ κινηθῶσιν οὕτως ἀλόγως κατὰ τῶν συμπατριωτῶν τῶν ἡ Ἑλλάς κατὰ τὸ παρὸν δὲν ἔχει κλάσιν στρατιωτικὴν εἶπον ὅτι ἀντεστάθην διὰ νὰ εὕρω καιρὸν ν' ἀναχωρήσω. Ἐπέτυχον τοῦ σκοποῦ μου καὶ ἀνεχώρησα. Ὁ δὲ Καραϊσκάκης, εἰς τοῦ ὁποῦ τοὺς κόλπους εδρίσκονται τὰ μπουγιουρδικὰ (οἱ ὀρισμοὶ) τοῦ Ὁμέρπασια μὲ τὸ διεφθαρμένον σῶμα τῶν Σουλιατῶν (τὸ λέγω διεφθαρμένον, ἐπειδὴ τοιοῦτον ὁμολογεῖται ἀπὸ τὴν στερ. Ἑλλ. μὲ μίαν φωνὴν, καὶ ἴσως ἕως τώρα ἐγνώσθη τοιοῦτον καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἐπειδὴ οἱ στρατηγοὶ Τοῦσια Ζέρβας, Γ. Δράκος καὶ Γ. Δαγγλῆς διαβάντες μαζὺ μὲ τὸ εἰρημένον σῶμα εἰς Πελοπόννησον, δὲν κατεδέχθησαν ὄχι νὰ ἔλθουν νὰ μὲ πολεμήσουν, ἀλλ' ἐπάσχισαν νὰ ἐμποδίσουν καὶ αὐτοὺς. Μετὰ τὴν ἀναχώρησίν μου ἔδωσαν εἰς διαρπαγὴν τόσον τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς μου, καθὼς καὶ τὴν Κωμόπολιν Κερπινῆν, ὥστε καὶ τὰ ζῶα τῆς γεωργίας ἔγειναν λάφυρα. Τοιοιτοτρόπως κύριοι, (ὅσοι ἐπαινεῖτε τὰ φρονήματά μου, τὸν δὲ ἐφοπλισμὸν μου κατηγορεῖτε), ἐφωπλίσθη, καὶ ἤδη ὁποῦ ἀκούετε τὴν σειρὰν τῶν διατρεφάντων ἐμπορεῖτε καὶ νὰ κρίνητε δικαιότερα. Ὑμεῖς δὲ, ὦ Πελοπόννησοι, οἱ ὁποῖοι πάντοτε μὲ ὠνομάσετε καλὸν πατριώτην καὶ ὑποστήριγμα τῶν νόμων (8), καὶ ὑμεῖς κύριοι Παραστάται, εἴτινες μὲ ἐκηρύξατε ἄριστον πατριώτην, καὶ μ' ἐζητήσατε πολλάκις (9) εἰς τὸν διοικητικὸν χῶρον, πληροφορηθῆτε ὅτι ἔγεινα παρανάλωμα τῆς λύσεως κακοβούλων ἀνθρώπων· ὅτι γυμνὸς καὶ ἐστερημένος τῶν πρὸς τὸ ζῆν, ἐμακρύθη τῆς φίλης πατρώας γῆς· εἴθε ἡ καταστροφὴ μου νὰ φανῇ ἐπωφελὴς εἰς τὴν πατρίδα, καὶ σὰς ὑπόσχομαι ὅτι μόνος θέλει ἀποφασίσω τὴν ἀειφυγίαν (10). εἴθε ἡ καταστροφὴ αὕτη καὶ ἐμοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἀγωνισθέντων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν στερέωσιν ἐλευθέρων νόμων τῆς ἰδίας· εἴθε ἡ καταστροφὴ μας νὰ μὴ γεννήσῃ τέρατα, τὰ ὁποῖα συνιθοῦν νὰ γεννῶνται εἰς τοιαύτας περιστάσεις; Δύσατε προσοχὴν εἰς τὴν ἱστορίαν μὴ ἀναβάλλετε τὴν συγ-

» τιῶται τοῦ Γγούρα καὶ μὲ ἤρπισαν ὡς κατάδικον. Ἄν ἦναι » διαταγὴ τῆς Κυβερνήσεως (καθὼι ταιαύτη δὲν μ' ἐπαρουσιάσθη) » ἢ τοῦ Γγούρα, ἀς γράψῃ πρὸς τοῦτον νὰ μ' ἀφήσῃ νὰ ἔλθω αὐτόσε, » ν' ἀπολογηθῶ ἂν ἐσφαλὼν κατὰ τι· εἶδε μὴ, νὰ μ' ἀφήσῃ ν' ἐλεύθερον.»

Ἐν τοσοῦτῳ ἐπειδὴ ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ Νομοτελεστικοῦ ἀπέθανεν, καὶ ὁ Κωλέττης περιήρχετο τὴν Πελοπόννητον, καὶ ὁ Ἄναγ. Σπηλιωτάκης εἶχεν ὑπάγει εἰς Μισοτρὰν νὰ ἐνεργήσῃ κατὰ τῶν

κρότησιν τῆς ἐθ. συνελεύσεως, μήπως εἰποῦν ὁ κόσμος ὅτι φοβεῖσθε ταύτην καθὼς ἡ γράφα τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον ὅταν πλησιάσῃ πρὸς αὐτήν, φανερόναι τὰς ρυτίδας τοῦ προσώπου της· στοχασθῆτε μίαν ὥραν ἀπαθῶς τὸ χρέος σας· μὴν ἀφαρπάζεσθε ἀπὸ ἐφήμερα προσωπικὰ συμφέροντα καὶ μακρόνεσθε τῆς ἀληθείας, καὶ ἀντὶ νὰ λέγετε ὅτι οἱ λαοὶ ἐκινήθησαν διὰ νὰ ζητήσουν τὴν ἐθ. συνέλευσιν τὴν ὁποῖαν τινὲς ἐκ τῶν διοικητικῶν μελῶν εἶπον καὶ ἔγραψαν παρῶρησά ὅτι δὲν εἶναι τοῦ παρόντος καιροῦ, ἀλλ' ὅτι ἀριόζει νὰ γενῆ μετὰ τὴν κυρίευσιν τῆς Εὐδοίας καὶ τῶν Πατρῶν, λέγετε ἡμᾶς ἐπαναστάτας. Στοχασθῆτε ὅταν ἐπέστρεψαν οἱ στρατιῶται ἀπὸ τὰς νήσους Ἰθάρας καὶ Σπερτζῶν τί γνώμην ἐδώσατε ὑμεῖς περὶ αὐτῶν, καὶ πῶς δὲν ἠκούσθητε, ἀλλ' αὐτοὶ ἀπεφασίσθησαν νὰ μείνωσιν εἰς Ἄργος· ἐνθυμηθῆτε ὅτι ἠκούσθησαν εἰς τὸ περὶ τὰς Πάτρας διορισθὲν στρατόπεδον (11), καὶ τότε ἠμπορεῖτε νὰ ἰδῆτε καλῶς ἂν ὁ σκοπὸς ἀπέβλεπε διὰ τὴν κυρίευσιν τῶν εἰρημένων φρουρῶν, ἢ εἰς ὅτι τρέχει σήμερον. Καὶ τέλος πάντων μνήσθητε ὅτι, ἂν πρὸς καιρὸν οἱ ἄνθρωποι ἀπατηθοῦν ἀπὸ τοὺς λόγους, μίαν ὥραν θέλει κρίνουν ἀπὸ τὰ πράγματα. Ἐμὲ δὲ συγχωρήσατε τὴν τόλμην. Πολλάκις εὐρίθην ἐν τῷ μέσῳ σας, καὶ εἶπον τὴν ἀλήθειαν, καὶ ὑμεῖς ὠμολογήσατε ὅτι ὁ Ζαίμης δὲν ψεύδεται· ἂν τότε πλούσιος καὶ μὲ ἐπιβρόικαν, καὶ ἤδη δυστυχῆς καὶ κατηγορημένος λέγω τὰ αὐτὰ, μὴ σὰς περάξουν. Γράμματα τῆς Πελοποννήτου φανερόνουν ὅτι ὁ Καραϊσκάκης, ἀφ' οὗ ἐλεηλάτησε τὴν Κερκινὴν, δὲν ἐκορέσθη, ἀλλὰ μὲ μεγάλους φοβερισμοὺς ἐπεχείρησε καὶ τοὺς σεβασμίους ἄνδρας τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου διὰ νὰ δώσωσι πρὸς αὐτὸν τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα μας ὅπου ἐκεῖ εὐρίσκοντο· καὶ ἂν ἡ σταθερότης τῶν πατέρων ἤθελε κλονισθῆ ὀλίγον, βέβαια καὶ αὐτὴ ἡ ἀθώοτης ἤθελε γενῆ θῦμα τοῦ λυμαιῶνος τούτου προδότου (12)· φρικτὸν τὸ πρᾶγμα! Ἐπειδὴ οὕτε οἱ Τοῦρκοι ποτὲ δὲν τὸ ἔκαμαν· ἀλλὰ δὲν μᾶς ἐτάραξε, καθότι ἐγνώρισα πρὸ καιροῦ ὅτι ὁ σκοπὸς αὐτοῦ τοῦ συστήματος εἰς αὐτὰ ἀποβλέπει. Μὲ λυπεῖ ἡ ληθαργία σας Πελοποννήσιοι, ἢ ὁποία φοβερίζει τὸν ὄλεθρον τῆς πατρίδος ὅλης. Ἐξυπνίσατε καὶ καθαρῖσατε τὸ ἔδαφος σας ἀπὸ τὴν λύμην ταύτην· οὗτος εἶναι

ἀνταρτῶν, καὶ ὁ πρόεδρος θὰ μεταβῆ πάλιν εἰς Ἵδραν διὰ τὴν ὑγείαν του, καὶ μόνος ὁ Κωνστ. Μαυρομιχάλης θὰ μείνει εἰς τὸ Νομοτελεστικόν, ἢ βουλή, ἀφ' οὗ πέρυσι κατήργησεν ἐκεῖνο τῆς β'. περιόδου καὶ διότι ἔμεινε διμελές, ἤδη κατασταίνει τὸ ἐνεστὸς μονομελές, ἐπιτρέπουσα εἰς τὸν Κουντουριώτην ἢ ἀναχωρήσῃ. Δέχεται δ' ἐπίτροπόν του, παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου προβληθέντα ὡς ἄξιον τῆς ἐμπιστοσύνης του, τὸν Ἵδραϊὸν βουλευτὴν Ἀναγνώστην Οἰκονόμου, καὶ τὴν 23 Δεκεμβρίου θεσπίζει (1) νὰ ἐκπληρώσῃ οὗτος τὰ χρέη τοῦ προέδρου ἐπιτροπικῶς ἄχρι τῆς ἐπανόδου τοῦ ἰδίου ἢ τοῦ ἑνὸς τῶν ἀπόντων μελῶν τοῦ Νομοτελεστικοῦ. Ἄρα ἡ βουλή βουλευέται καὶ ψηφίζει ὑπὲρ τῆς στερεώσεως τοῦ Κουντουριώτου, τοῦ Μαυροκορδάτου καὶ τοῦ Κωλέττου ὡς καὶ τινῶν ἐκ τῶν μελῶν τῆς εἰς τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἐπιτρέπουσα διὰ τοῦτο νὰ παραλυθῇ ἡ Κυβέρνησις, ἐνεργεῖ τὰ βουλευτικὰ χρέη τῆς καὶ

ἐκεῖνος ὁ Καραϊσκάκης ὅπου ἐπρόδωσε τ' Ἄγραφα ὁ ἴδιος εἶναι ὅπου ἐπραγματεύθη νὰ δώσῃ τὸ Μισολόγιον εἰς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Χριστιανισμοῦ αὐτὸς μὲ τοὺς ὁμόφρονάς του ἐμβῆκε μὲ τοιοῦτο πνεῦμα καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον μὴ πέρνετε τὸ πρᾶγμα ἀψήφιστα, διὰ νὰ μὴν ἔλθῃ ὥρα καὶ κλαύσετε χωρὶς ὠφέλειαν.»

(1) Ὁ σκοπὸς εἶν' εὐκατανόητος· τὸ πολιτεύμα ἦτο τὸ πρόσχημα. (2) Ἐξητήθη νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν θέσιν του εἰς τὸ νομοτελεστικόν καὶ δὲν ἠθέλησε. Ἄλλ' εἶπον ἄλλοι· διότι δὲν προσεκλήθη εἰς τοὺς πρώτους βαθμοὺς, τοὺς ἐπίστους κατάλαβον οἱ Νησιῶται, καὶ θὰ κατέχωσι τὴν προεδρείαν καὶ ἀντιπροεδρείαν ἕχρι οὗ παύσει τὸ Νομοτελεστικόν. (3) Ὅχι πάντες βέβαια· ἀν πάντας τὴν ἐξήτητον, συνεκροταίτο. Ὅτε τὸ Νομοτελεστικόν τοῦ Ναυπλίου τὴν ἐζήτησε ὡς μόνον φάρμακον, ὁ Ζαΐμης δὲν τὴν ἤθελε· ἐπειδὴ τώρα ἤν ζητεῖ· διὰ νὰ καταβῇ ὁ Κουντουριώτης, ἢ ἀναβῇ ἐκεῖνος εἰς τὴν προεδρείαν τῆς Ἑλλάδος. (4) Ἄδεν λέγει πῶς εὐρέθη; ἴαν τυχαίως πως, ἀπίθωνον ἀλλὰ τίς ἀμφισβάλει ὅτι ὁ ἴδιος ἐνήργησε τὰ πάντα; (5) Καὶ ἐχρηιάζετο διὰ τοῦτο διαταγὴν; (6) Ἄν δὲν ἀντίστατο, ἐξέλλου εἰς τὸν ἐν Ἵδρᾳ Προφήτην Ἠλίαν· ἀρξ. δικαίως ἐφοβήθης· ἀλλ' ὅχι διὰ τὴν ἑλλησιν διαταγῆς; (7) Ὅσοι λοιπὸν δὲν σὲ πολεμήσωσι, δὲν εἶναι οὔτε διεφθαρμένοι οὔτε προδότες. (8) Ποιοὶ ἦσαν οἱ Πελοποννήσιοι οὗτοι; (9) Τὸ πολλὰκις τοῦτο σημαίνει ἄπαξ ἀπὸ τὸ Κρανίδι ὡς μὴ καθαιρεθέντα. (10) Εἶθε ἀπεφάσεις ἀειφυγίαν πρὶν ἢ δώσεις εἰτίαν εἰς ἐμφύλιον πόλεμον. (11) Τάχα δὲν ἦτο δίκαιον νὰ πολιορκήσωσι καὶ ἐκείνοι τὰς Π. Πύργας; (12) Μετ' οὐ πολλὰ θὰ θυμιάσεις αὐτὸν τὸν προδότην τῆς ἐφδιουργίας τοῦ Μαυροκορδάτου.

(1) Τότε ἡ βουλή ἀντὶ τοῦ ψηφίζει μεταχειρίζετο τὴν λέξιν, θεσπίζειν, καὶ τὰ ψηφισματὰ τῆς ἐλθόντου θεσπίσματα.

Ἄποιν. Σπ.η.λ. Τόμ. Β'.

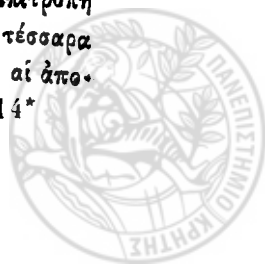

μέ μονομελές Νομοτελεστικόν, προεδρευόμενον παρνομῶς ἀπὸ ἐπίτροπον τοῦ προέδρου, ἐν ᾧ ἠδύνατο νὰ προσκαλέσῃ ἀντὶ τοῦ προέδρου ἀθνεύοντος, τὸν κατὰ νόμον ἀντιπρόεδρον εἰς τὰς Σπέτσας διατρέβοντα, διὰ νὰ ἐνεργῇ τοῦλάχιστον, ἂν καὶ πικρανομούσα πάντοτε, μέ διμελές Νομοτελεστικόν. Καὶ ὁμοίως διότι ἡ βουλὴ παρήνομι, ἐναντίᾳ τῆς πατρίδος καταψηφίζουσα, καὶ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον ἀποδεχομένη, διὰ ν' ἀποφύγῃ τὴν συγκρότησιν τῆς ἐθ. συνελεύσεως, διὰ τοῦτο ἐπηρεοῦντο οἱ βουλευταὶ ὡς ἐνάρετοι ἀπὸ τὸν φίλον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἡ ἀρετὴ των συνίστατο εἰς τὸ νὰ δεῖχωνσιν ὀλην τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τοὺς Νομοτελεστάς (ἐκτος ὀλίγων ἐντίμων ἐξαίρεσεων), καὶ νὰ παρανομῶσι χάριν αὐτῶν, βουλομένων νὰ διακηρῆσωσι τὴν ἐξουσίαν διὰ τῶν ὄπλων (1). Τὰς παρανομίας τῆς βουλῆς θεωροῦντες οἱ Ἕλληνας, ἔλεγον οὖν θὰ ψηφισθῇ καὶ δικτάτωρ ὁ Κουντουριώτης ἀπ' αὐτὴν, καὶ θὰ ψηφισθῇ μὲν μετ' ὀλίγον δικτάτωρ μ' ἄλλας λέξεις· ἡ δὲ πατρίς κινδυνεύουσα εἶχεν ἀνάγκην βέβαια δικτάτορος διὰ νὰ σωθῇ· ἀλλ' ὁ Κουντουριώτης, καὶ ὡς ἀπόλεμος, δὲν ἦτον ὁ ἀναγκαῖος εἰς τὴν Ἑλλάδα δικτάτωρ.

Ἄρχας Φεβρουαρίου ἐπέστρεψεν αὐτός εἰς Ναύπλιον, καὶ τὴν 6 τοῦ αὐτοῦ ἡ Κυβέρνησις ἔστειλε μὲ τὴν γολέτιαν του ἡ Γοργῶ, συνοδευόμενος καὶ μὲ τὸν Κυριακὸν Σκούριτην εἰς τὴν Ἰδρην τὸν Θ. Κολοκοτρῶνην, τοὺς Δελιγιάννας Ἀναγνώστην, Κανέλλον, Δημήτριον καὶ Νικόλαον, τὸν Ἰω. Νοταρᾶν καὶ τὸν συνοδευόντα τοῦτον ἐξάδελφόν του Παναγ. Νοταρᾶν τὸν Θ. Γρύβαν, τὸν Μ. Ἀναστασόπουλον, τὸν Μητροπέτροβαν, τὸν Γρίντζιανην, τὸν Δ. Πακπατσιώνην, καὶ τὸν Ἀναστάσιον Κατσαρόν· ἐπομένως ἔστειλε καὶ τὸν Σισίην μὲ τὸν υἱόν του. Αὐθημερὸν, ἄμ' ἀφ' οὗ

(1) Διὰ τοῦτο ὁ βουλευτὴς Λυκοῦργος Κρεστενίτης ἔλαθε, ἐπομένως ἀπὸ τὴν Κυβερνήσιν γρ. 28,960, δι' ἀποζημίωσιν, καθὼς ζημιωθεὶς τάχα ἀπὸ τὸν Κολοκοτρῶνην, ἐν ᾧ ἠγωνίζετο ὑπὲρ τῶν νόμων. Αὐτὸς εἶχε δώσει ἀναφορὰν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ τὴν 8. Ἰανουαρίου τοῦ 1825 τὸ ὑπουργεῖον τοῦ Δικαίου διεταξε τὸν Κολοκοτρῶνην καὶ τὸν Πλαπούταν νὰ δώσωσι λόγον δι' αὐτὰ τὰ χρέηματα πρὶν δι' ἀδικασθῇ ὁ Γ. ἀρχηγὸς τῆς Πελοποννήσου καὶ καταδικασθῇ, ὁ ὑπουργὸς Ἰω. Θεοτόκης γράφει πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς ἀπλοῦν πολίτην: πρὸς τὸν κύριον Θ. Κολοκοτρῶνην, διότι ἡ Κυβέρνησις εἶχε καταψηφίσει νὰ ἀφαιρηθῶσι τοὺς βαθμοὺς των ὅσοι ἐπῆραν ὄπλα κατ' αὐτῆς.

ἔμαθον ὁ Κολκοτρώνης καὶ ὁ Ἀναγ. Δελιγιάννης ὅτι ἐμελλε νὰ
 ἐξορισθῶσιν εἰς Ὑδραν, ἀναφέρουτιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν: «Ἀπο-
 »βία μεγίστη τὸ φοβεῖσθαι τοὺς νόμους. Ἦλθομεν αὐθόρμητοι
 »πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ν' ἀπολογηθῶμεν περὶ ὅσων ἀνήκουσιν εἰς
 »τοὺς νόμους· ζητοῦμεν, καὶ ζητοῦμεν ἐπιμόνως, κρίσιν καὶ κρί-
 »σιν δικαίαν. Ἡμεῖς τοὺς νόμους φοβούμενοι, καταφυγόντες
 »εἰς αὐτούς, δὲν προούμεθα ν' ἀπολογηθῶμεν· ζητοῦμεν κρίσιν,
 »καὶ ἂν δὲν μᾶς ἐπιτραπῇ, τοῦτο, ἃς ἦναι τὸ παρὸν μας εἰς ἀπο-
 »λογίαν πρὸς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι μᾶς καταδικάζουσιν ἀδίκως. Ἐ-
 »πικαλούμεθα καὶ αὐθις τὸ κριτήριον τῆς δικαιοσύνης καὶ φιλαν-
 »θρωπίας τοῦ ἔθνους, καὶ ἂν φανῶμεν ὑπεύθυνοι, ἃς παιδευθῶ-
 »μεν κατὰ τοὺς νόμους. Τὸ νὰ ἐξορισθῶμεν ὁμῶς χωρὶς κρίσιν,
 »τοῦτο μῆτε ὁ Θεὸς τὸ θέλει, μῆτε εἰς τοὺς ἀνθρώπους εἶν' εὐ-
 »άρεστον». Ἄλλ' ὁ Κουντουριώτης, ἔστις γράφει πρὸς τὸ Νομο-
 τελεστικὸν τὴν 26 Ἰανουαρίου: «Ἀναλαβὼν τὴν ὑγίαν μου, μετὰ
 »δύω ἡμέρας ἐπιατρήφω εἰς Ναύπλιον. δὲν ζητῶ δόξαν· δὲν ζη-
 »τῶ ἀπάλαισιν ἰδιαιτέραν· ζητῶ τὴν δόξαν τοῦ ἔθνους, καὶ διὰ
 »τοῦτο ἀγωνίζομαι διὰ τοὺς νόμους,» τοὺς στέλλει ἀκρίτους εἰς
 τὴν ἐξορίαν διὰ τοὺς νόμους, καὶ ἅμα φθάσαντας εἰς Ὑδραν, τοὺς
 ἐφυλάκισαν ὅλους εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦ προφήτου Ἡλιού, διὰ
 νὰ δικασθῶσιν ἐπομένως ἀπὸ τὴν ἐπὶ τούτῳ ψηφισθεῖσαν ἐπιτρο-
 πὴν καὶ νὰ τιμωρηθῶσι, καθ' ὃ ἡ βουλὴ ἐξέδoto τὴν 5 Ἰανουα-
 ρίου ἐπόμενον ψήφισμα: «Ἐπειδὴ ὁποιοδήποτε ἔγκλημα, καὶ
 »μάλιστα τὸ τῆς ἀνταρσίας, πρέπει νὰ κρίνεται κατὰ τοὺς νό-
 »μους καὶ νὰ καταδικάζεται, διὰ νὰ φυλάττεται ἡ κοινὴ ἡσυχία
 »καὶ εὐταξία, ἀπὸ τὰς ἰποίας ἐξαρτᾶται ἡ ἀσφάλεια τοῦ ἔθνους,
 »ἡ, τε ζωὴ, ἡ τιμὴ, καὶ ἰδιοκτησία ἐκάστου πολίτου· καὶ ἐπειδὴ
 »μερικὰ ἄιομα ἀπὸ ἰδιοτελείαν κινούμενα, ἐφάνησαν ἀντάρται
 »τῆς δικεικῆσεως καὶ τῶν καθεστώτων, κατετάραξαν δὲ τὴν κοι-
 »νὴν ἡσυχίαν διὰ νὰ κατορθώσουν τοὺς ἰδιοτελεῖς καὶ ὀλεθρίου
 »σκοπούς των, τὸ βουλευτικὸν θεοπίζει, α.) νὰ διορισθῇ ἐπιτροπὴ
 »διὰ νὰ κρίνῃ τοὺς ὅσοι κατηγορηθοῦν αἰτιοὶ ἀνταρσίας, καὶ ν'
 »ἀποφασίσῃ τὴν ἀνήκουσαν εἰς αὐτούς ποινήν· β.) ἡ ἐπιτροπὴ
 »νὰ σύγκειται ἀπὸ ἐννέα μέλη, καὶ μεταξὺ αὐτῶν τὰ τέσσαρα
 »νὰ ἦναι πολεμικά·» καὶ τῶν ἄλλων ἄρθρων ἐκτός, γ.) αἱ ἀπο-

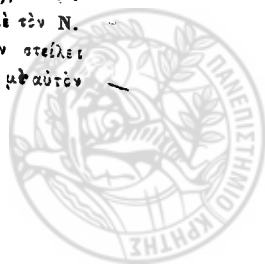

φάσεις αὐτῆς νὰ ἦναι ἀνέκκλητοι. » Μετ' ὀλίγον ἐκδίδει καὶ ἔτερον ψήφισμα, διαλαμβάνον νὰ διορισθῶσι καὶ ἄλλα ἑννέα μέλη, διὰ νὰ χρησιμεύσωσι χρείας τυχοῦσης εἰς ἀντικατάστασιν διὰ τὴν ἐνδεχομένην ἐξαιρέσιν. Καὶ ἰδοὺ ὁ Κολοκοτρῶνης, ὁ τῶσον ἀναγκαῖος διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν, μέλλει νὰ παραδοθῆ εἰς δικαστικὴν ἐπιτροπὴν, καὶ κινδυνεύει νὰ συναπολεσθῆ μετὰ τοὺς ὀλιγαρχικοὺς, οἵτινες ἕως ἐχθῆς τὸν κατεδίωκον διὰ τὰ ἐπαρχιακὰ των συμφέροντα, καὶ τέλος ἠνώθησάν τινες μετὰ τοὺς Νησιώτας καὶ Ῥουμελιώτας, διὰ νὰ ἐξοντώσωσι καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ σήμερον ἠνώθησαν μετὰ αὐτὸν, διὰ νὰ καταπολεμήσωσι τοὺς Νησιώτας καὶ Ῥουμελιώτας, οἱ ὅποιοι θέλουσι ν' ἀνατρέψωσι τὰ τιμαριωτικά των σχέδια, καὶ νὰ τοὺς καταστρέψωσι. Κινδυνεύει δὲ ἡ πατρίς κίνδυνον μέγαν, καὶ διότι κινδυνεύει ὁ Κολοκοτρῶνης, καθὼ ἐνωθεὶς μετὰ τοὺς ὀλιγαρχικοὺς, καὶ διὰ τοῦτο ἐγκαταλειφθεὶς καὶ ἀπὸ αὐτοῦ τοὺς συγγενεῖς καὶ οἰκείους του. Αὐτὸς ἤδη ἀπάγεται εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐπειδὴ πλῆθος Ἑλλήνων τὸν ἔβλεπον σκυθρωποί, καὶ ἐβαρυθύμουν διότι ἀπήγετο ὁ ἦρωας, ἐπὶ τὸν ὅποιον ἠλπίζον καὶ εἰς τοὺς μέλλοντας κινδύνους των. « Ἕλληνας, εἶπεν, εἴμ' ὁ Κολοκοτρῶνης μετ' ὀλίγον θὰ μεῖ ἰδῆτε πάλιν ἐν τῷ μέσῳ ὑμῶν. » Ὁ δὲ φίλος τοῦ νόμου ἐκφέρει ὡς ἀπὸ τοῦ στόματος τῶν Ἑλλήνων τούτων διαλόγους, τοὺς ὁποίους ἐπλάσεν ἡ φαντασία τῶν φητριαστῶν ἐναντίον τοῦ Κολοκοτρῶνη. Λέγεται δὲ ὅτι, ἡ Κυβέρνησις ἤθελε νὰ πνιγῶσι πλείοντες εἰς τὴν Ἰδρην, καταποντιζομένου τοῦ πλοίου ἐπὶ τούτῳ· πλὴν ὁ ἀρχιμανδρίτης Δικαῖος παρέστητεν ὅτι ἤθελε κατηγορηθῆ ὡς δολοφόνος, καὶ ἐγνωμοδότησε νὰ εὐδοθῶσιν εἰς τὴν Ἰδρην, καὶ νὰ φρονεθῶσιν ἐκεῖ, καὶ ὁ θάνατός των ν' ἀποδοθῆ εἰς τὸν ἀναγκαῖόντα δῆθεν ὄχλον. Ὁ σκοπὸς του ἦτο νὰ φθάσωσιν εἰς Ἰδρην, ὅπου ὁ ἴδιος εἶχεν ἐνεργήσει τὰ εἰκότα, καὶ ἐσώθησαν, καὶ ἐφυλάχθησαν εἰς τὸ Μοναστήριον, διὰ νὰ δικασθῶσιν. Ὁ θάνατός των ὅμως ἐθεωρεῖτο ἀναγκαῖος ὑπὸ τινῶν διὰ τὴν κοινὴν τάχα ἡσυχίαν, καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν ἤδη καὶ φρονοῦσι καὶ κηρύττουσιν αὐτὸ τοῦτο, πλὴν διὰ ν' ἀσφαλίσωσιν ἑαυτοὺς καὶ ν' ἀσφαλισθῶσιν εἰς τὰς θέσεις των, ἐπειδὴ αὐτοὶ ἄλλον τρόπον δὲν ἔχουσι νὰ ὑπάρξωσιν εἰς τὰ πράγ-

ματα, εἰμὴ νὰ διαιρῶσι τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ ταράττωσι τὴν κοινὴν ἡσυχίαν, ἄχρις οὗτου δυνηθῶσι νὰ ἐπιτύχωσι καὶ νὰ κατορθώσωσιν ἕκαστος αὐτῶν τὸν σκοπὸν του. Ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις εὐρίσκει καὶ ἐκτός τῆς Ἑλλάδος συμβούλους διὰ τὴν καταστροφὴν αὐτῶν, καὶ ὁ γέρον Καρναντσιᾶς, καὶ ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος, κατ' εἰσήγησιν ἱσως ἄλλων, ἐδίδον γνώμην νὰ σταλῇ ὁ Κολοκοτρῶνης ἀπὸ τὴν Ὑδραν εἰς τὴν Εὐβοίαν, καὶ ἐκεῖ νὰ δολοφονηθῇ καὶ νὰ διαδοθῇ εἰς τὸν κόσμον ὅτι ἐπέσε μαχόμενος πρὸς τοὺς Τούρκους. Οἱ ἐχθροὶ τοῦ Κολοκοτρῶνη δὲν ἔπαυον ἡμέραν καὶ νύκτα [γράφοντες πανταχοῦ καὶ ἐνὶ οὐρανῷ καὶ ἐκτός τῆς Ἑλλάδος ἐναντίον του] καὶ συκοφαντοῦντες αὐτὸν εἰς τοιοῦτον τρόπον ὥστε οἱ ἄνθρωποι, ὡς ὁ Ἰγνάτιος καὶ ὁ Καρναντσιᾶς, ἐπίστευσαν ὅτι ὁ Κολοκοτρῶνης ἦτο κακοποιὰ δύναμις, ἦτο ληστής, ἦτο ταραξίας, ἦτον ἐχθρὸς τῶν Κυβερνήσεων καὶ τῶν νόμων, καὶ ἕνεκα τούτου τὸ ἔθνος ἦτον εἰς κίνδυνον, καὶ διὰ τοῦτο ἐσυμβούλευον καὶ αὐτοὶ ὡς ἂν κατὰ χρέος νὰ πειγῇ ὁ τοιοῦτος διὰ νὰ σωθῇ πατρίς. Ἡ Κυβέρνησις ἔχει ὡς πρὸς τοῦτο δόμωρον καὶ τοὺς Εὐρωπαίους ἐκείνους, ὅσοι, διὰ νὰ μὴν ὑπάρξῃ τὸ Ἑλλ. ἔθνος, θέλουσι ν' ἀπολεσθῇ ὁ Κολοκοτρῶνης, ὅστις θεωρεῖται ὡς ὁ μόνος ἱκανὸς νὰ νικήσῃ τοὺς ἐχθρούς, καὶ ἔσοι θέλουσιν ἄλλω ν' ἀπολεσθῇ διότι τὸν θεωροῦσιν ὡς Ῥώστον. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἄλλοι συμβουλεύουσι τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐξολοθρεύσῃ καὶ τὸν Κολοκοτρῶνην καὶ τοὺς ἄλλους ἀντάρτας, διὰ νὰ στερεώσῃ τὴν ὑπόληψίν τῆς, διότι τότε θ' ἀποδειχθῇ εἰς τὴν Εὐρώπην ὅτι εἶναι τάχα δυνατὴ (1), καὶ διὰ τοῦτο ὁ Κουντουριώτης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ θέλουσι νὰ δικατωθῶσιν οἱ ἀντάρται καὶ νὰ τιμωρηθῶσι.

(1) Ἡ ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴ τοῦ δανείου ἔγραψε τὸν Κουντουριώτην, ὅτι ἦτο συμβουλὴ ἀνωτέρων (καὶ ἐνόμι Ἀγγλοὺς ἀνωτέρους), νὰ ἐκλειψῶσιν ὄχι μόνον ὁ Κολοκοτρῶνης καὶ οἱ Ἕλλοι ἀντάρται, ἀλλὰ καὶ ὁ Μαυροκορδάτος καὶ ὁ Καλέτζης. Ἐγραψε δὲ καὶ κατὰ τοῦ Μαυροκορδάτου, διότι ὁ Ὁρλάνδος εἶχε παύσει τὸ νὰ εἶναι φίλος του. Πρὸς τοῦτους συνεβούλευε τὸν Κουντουριώτην νὰ βάλῃ τὸ τασοῦχι νὰ εἶναι φίλος νὰ β... (διὰ τοῦ στοιχείου β'... ἐνόμι νὰ βασιλεύσῃ), ἔστι τὸν ἐσυμβούλευε νὰ ἐκστρατεύσῃ. Τὸν ἔγραψε δὲ τὴν ἐπιστολὴν τῆς μὲ τὴν Ν. Μαυρομαμάτην, φθίσαντα τὴν 30 μαρτίου ἀπὸ Λονδίνου, τὸν ὁποῖον εἶχον στείλει μὲ τὸ συμφωνητικὸν τοῦ β'. Ἐνεῖκου, διὰ νὰ τὸ ἐπικυρώσῃ ἢ βουλῇ, καὶ μετ' αὐτὸν εἶχον στείλει καὶ δῶρα εἰς πολλοὺς βουλευτάς.

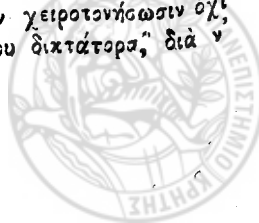
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΓΓΛΟΥ Ν. Π. ΠΑΚΩΣΤΑ

Τὸ δὲ Νομοτελεστικὸν ἔγραψε τῆν 4 Ἀπριλίου εἰς Λονδίνον πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν: «Τὸ ὅτι δὲν εἶναι συστημένον τὸ ἀνώτατον δικαστήριον ἐμπόδιζε μέχρι τοῦδε τὴν διαδικασίαν αὐτῶν τῶν κακοπατριωτῶν βέβαια ὅμως θέλουσι πληρῶσαι πολλὰ ἀκριβᾶ, καὶ οὐδὲν ἀφ' οὗ κριθοῦν, τὰ ἐπιχειρήματα τῆς κακίας των.» Ἡ δ' ἐπιτροπὴ εἶδε γνώμην εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῆν 28 Μαρτίου καὶ 8 Ἀπριλίου νὰ τοὺς κρίνῃ δι' ἐπιτροπῆς, ὅ ἐστι νὰ τοὺς καταδικάσῃ καὶ νὰ τοὺς φονεύσῃ, διότι αἱ ἐπιτροπαὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν διορίζονται εἰμὴ διὰ νὰ φονεύσωσι τοὺς παρ' αὐτῶν διακαθηρομένους.

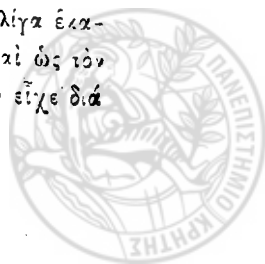
Ὁ Κουιτουριώτης ἤδη ἀποφασίζει νὰ στρατεύσῃ εἰς Π. Πάτρας νὰ τὰς πολιορκήσῃ, καὶ ἀφ' οὗ ἤθελε κυριεύσει τὸ φρούριον ἐκεῖνο, νὰ στρατεύσῃ εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, καὶ νὰ κάμῃ ἐπιθετικῶς τὸν πόλεμον πρὸς τοὺς Τούρκους, διότι εἰς τὴν ἐκστρατείαν καὶ εἰς τὴν νίκην, εἰς τὴν στρατιωτικὴν δόξαν θεωρεῖ καὶ τὴν παγίωσιν καὶ ἰσχύιν τῆς ἐξουσίας του. Ἐλπίζει δὲ νὰ εὐδοκιμήσῃ εἰς τὸν πόλεμον, θαρρῶν κυρίως εἰς τὰ χρήματα τοῦ δευτέρου δανείου, ὅπερ ἀπὸ τὸν τελευταῖον Αὐγούστου ἡ Κυβέρνησις διέταξε τὴν ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴν νὰ διαπραγματευθῇ· ἀλλ' ἐπειδὴ πρὸ πάντων εἶπε καὶ αὐτὸς ἀπόλεμος, δὲν θά εὐδοκιμήσῃ. Ἡδύνατο ἄλλως, ἀντὶ τὴν περὶ τὸ κυβερνᾶν ἀπαιτουμένην ἰκανότητα, καὶ νὰ εὐδοκιμήσῃ, καὶ νὰ ἐπιτύχῃ μάλιστα τοῦ σκοποῦ, διὰ τὸν ὅποιον τὸν συμβουλεύει ἡ ἐπιτροπὴ νὰ ἐκστρατεύσῃ, ὅ ἐστι νὰ ἡγεμονεύσῃ, ἀντὶ νὰ βασιλεύσῃ, μὴ ἐκστρατεύων αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἀλλὰ διορίζων, εἰς τὰ τοῦ πολέμου τοὺς ἰκανοὺς νὰ νικῆσωσι τὸν ἐχθρὸν πολεμικῶς, καὶ προσπαθῶν νὰ διαχύσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τ' ἀγαθὰ πατρικῆς καὶ δικίας Κυβερνήσεως. Ἄν ἦτιον ὅμως πολεμικός, καὶ πολεμικός τοιοῦτος, ὥστε νὰ δυνηθῇ ἐκστρατεύων νὰ σώσῃ τὴν πατρίδα, τότε ἐχρεώσεται ὡς φιλόπατρις καὶ νὰ ἐκστρατεύσῃ προκινδυνεύων. Ὁ μέγας Ναπολέων ἐστράτευεν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ, ἔσωσε τὴν Γαλλίαν, καὶ ἔγεινεν Αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων, καὶ ἐκυβέρνησε τὸ Γαλλικὸν ἔθνος, καὶ ὑπερεδέξατο τὸ Γαλλικὸν ὄνομα. Ἄν εὐρίσκετο καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα μικρὸς τις Ναπολέων, οἱ Ἕλληνες ἐχρεώσταν νὰ τὸν χειροτονήσωσιν ὄχι μόνον ἀρχιστράτηγον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ζωῆς του δικτάτορα, διὰ ν

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ
 ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΝ

ἀνακλήσῃσι πᾶσι ὅτι ἀπώλεσαν οἱ πατέρες των. Τὴν 7 Φεβρουαρίου εἶχε περικιωθῆ ἡ διαπραγματεύσις τοῦ δευτέρου δανείου διὰ δύο ἑκατομμύρια λιγῶν στηρλινῶν, δοθησομένων ἀπὸ τὸν Ἰάκωβον καὶ Σαυφὸν Ρίχκροδον ἀνά πενήντα πέντε καὶ ἡμίσειαν καθ' ἑκάτον, καὶ τοῦτο δυνάμει τοῦ νόμου, δι' οὗ ἡ ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴ εἶχε τὴν ἀδειάν νὰ συμφωνήσῃ δάνειον δεκαπέντε ἑκατομμυρίων διστηλῶν. Εἰς τὴν διαπραγματεύσιν τοῦ δευτέρου τούτου δανείου ἡ φιλελληνικὴ ἐταιρεία τῶν Ἀγγλων δὲν ἔλαβε μέρος, καὶ τὸ δάνειον ἐγένετο ἀμέσως διὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιτροπῆς, ἴσως διότι ἐμελλεν ἢ νὰ κατακορπισθῆ ἀνωφελῶς ἢ νὰ χρησιμεύσῃ μᾶλλον εἰς τὸ κακὸν τῶν Ἑλλήνων. Πρὶν ἢ συμφωνηθῆ τὸ δάνειον αὐτό, ὁ Λουριώτης εἶχεν ἀπέλθει εἰς Παρισίους, διαταχθεὶς ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, νὰ διαπραγματευθῆ δάνειον Γαλλικόν, καὶ διεπραγματεύθη μὲν εἶσι ἑκατομμύρια φράγκων, τὰ ἡμίση δυνάμει καὶ τὰ ἡμίση ἐνεργείᾳ ἀνά πενήντα ἑννέα καθ' ἑκάτον· ἀλλὰ τ' ἄλλα δύο μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ὁ Ὁρλάνδος καὶ ὁ Ζαϊμὴς εἶχον συμφωνήσει εἰς Λονδίον τὸ Ἀγγλικὸν τῶν δύο ἑκατομμυρίων στηρλινῶν ἐπὶ τῆ θάσει τοῦ νὰ μὴ δύναται ἡ Ἑλλάς νὰ συμφωνήσῃ ἄλλοθεν ἄλλο δάνειον. Ὅθεν, ὁ Λουριώτης ἐπέστρεψεν ἄπρακτος εἰς Λονδίον, καὶ ἐγένετο τὸ δάνειον τῶν Ἀγγλων, καὶ ἀπὸ αὐτὸ ἤρχισαν νὰ ἔρχονται χρήματα εἰς τὰς χεῖρας τῆς Κυβερνήσεως. Πλὴν δὲν θὰ χρησιμεύσωσι ἐξῆς διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν.

Ἐπειδὴ δ' ὁ Λουριώτης ἐμελλεν ν' ἀπέλθῃ εἰς Παρισίους διὰ δάνεια, εἶχε διαταχθῆ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐξετάσῃ καὶ περὶ τοῦ Δουκὸς Δουμοῦρ, υἱοῦ τοῦ Δουκὸς Δουλεῖνς, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Αἰνὲ Δεβικεῖκ καὶ ὁ Σεβαστιάνης εἶχον γράψῃ πρὸς τὸν Γ. Γραμματέα ὅτι, ἂν οἱ Ἕλληνες τὸν ἤθελον βασιλέα των, ἠδύνατο νὰ ἐπίσωσιν οὐτὸ ἀποκλήσῃσι τὴν πατρίδα των. Ὅθεν ὁ Λουριώτης ἔλαβε συνέντευξιν μὲ τὸν Δουκα Δουλεῖνς, καὶ τὸν ἐβεβαίωσεν ὅτι οἱ Ἕλληνες ἤθελον δεχθῆ τὸν υἱόν του μὲ εὐχαρίστησιν βασιλέα των· ἀλλ' ἔπρεπε νὰ δαπανήσῃ χρήματα διὰ μίαν φραγάδαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας νὰ τὸν στείλῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, μὲ τ' ἀναγκασθῆ θάματα συνωδευμένον, καὶ ἀποκομίζοντα πρὸ πάντων ὀλίγα ἑκατομμύρια φράγκων. Ὁ δὲ πατὴρ του ἦτο φιλάργυρος, καὶ ὡς τὸν εἶπόν ὁ Φινά, ὁ Αἰνὲ Δεβικεῖκ καὶ ὁ Σεβαστιάνης, δὲν εἶχε διὰ

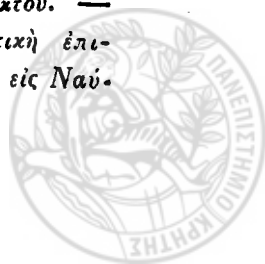

θεσιν νὰ δαπανήτη χρήματα. Ὁ δὲ Μαυροκορδάτος οὔτε φρονεῖ ὅτι ἔμπορεῖ νὰ κατορθωθῇ, οὔτε θέλει νὰ κατορθωθῇ τίποτε ἐκ μέρους τῆς Γαλλίας· ἐξ ἐναντίας ἐλπίζει ὅλα τ' ἀγαθὰ ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν διὰ τοῦτο παρουσιάζει πάντοτε τὴν Ἑλλάδα ὡς φυσικὴν σύμμαχον αὐτῆς, καὶ μετ' αὐτῆς ὅλης τῆς Εὐρώπης. Ἐπαμένως ἔγραφε τὴν 14 Αὐγούστου τοῦ 1824 ὁ πρωτογενὴς Γ. Γραμματεὺς Ῥόδιος τὸν ὑπουργὸν Καίειγγ: «Ἡ Ἑλλάς ἐλευθερά, θὰ ὠφελῆσει τὴν Ἀγγλίαν καὶ διὰ τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ της καὶ διὰ τὴν θέσιν της. » Ἡ Ἀγγλία θὰ εὔρει εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ ἐμπορικὰ της συμφέροντα· κείς αὐτὴν θὰ εὔρει ἐμπόδια ἢ αὐξήσις μιᾶς μεγάλης δυνάμεως, καὶ κείς αὐτὴν θὰ φυλαχθῇ ἡ ἰσορροπία. » Καὶ διὰ τοῦτο θὰ διαταχθῇ πάλιν ἢ ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴ νὰ συνεννηθῇ μετ' τὸν Καίειγγ καὶ περὶ βασιλείως. Οἱ δ' Ἕλληνες μετ' ὀλίγον θὰ ζητήσωσι τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Ἀγγλων, διὰ νὰ σωθῶσιν: ἀλλὰ θὰ παρέλθωσι πλέον ἢ δύο ἔτη ἀφ' οὗ θὰ τὴν ζητήσωσι, καὶ εἰς αὐτὸ τὸ διάστημα θὰ πάθωσι τ' ἀνίτα, καὶ θὰ κενιατήσωσιν ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς, καὶ οἱ Ἀγγλοι δὲν θὰ φωνῶσιν οὐ σπεύδουσιν εἰς βοήθειάν των, εἰμὴ ὅτε θὰ σπεύσωσι νὰ κάμωσι πρωτόκολλα ὑπὲρ αὐτῶν, διὰ νὰ ἐμποδίσωσι τὸν πόλεμον τῆς Ῥωσσίας ἐναντίον τοῦ Σουλτάνου, τὸν ὁποῖον ἄλλως δὲν θὰ ὑποχρεώσωσι ποτὲ νὰ τὰ ἐκτελέτῃ, καὶ θὰ τὸν δώσωσιν οὕτω κερδὸν νὰ ἐμπορέσῃ νὰ τοὺς ἐξελθῆρεύσῃ, δίδοντας ἐν τοσοῦτῳ διακονώσεις εἰς τὸν Ρεῖζεφέντην ἀφ' ἐὸς, καὶ μὴ θορυβούμενοι ἀφ' ἑτέρου, ἂν δὲν δίδῃ εἰς αὐτὰς ἀκρόατιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος καὶ ὁ Ἰμπραχίμπασις εἰς τὴν Μοθώ-
 ρην. — Οἱ Πελοποννήσιοι δὲν κινουῦνται κατὰ τῶν Αἰγυ-
 πτιῶν. — Ὁ Κωλέττης δὲν ὀδηγεῖ τοὺς Ῥουμελιώτας εὐθὺς
 ἐναντίον τῶν. — Τὸ Νεόκαστρον ἀνεφοδιάστον. — Ὁ Κ.
 Ντσιαβέλας εἰσέρχεται εἰς αὐτό. — Στόμφος τοῦ φίλου τοῦ
 νόμου. — Ὁ Κολοκοτρώνης εἰς τὴν φυλακὴν. — Ὁ Ἰμπρα-
 χίμ κινεῖται εἰς Κορώνην. — Οἱ Ἕλληες φεύγουσιν. —
 Οἱ κάτοικοι τοῦ Νησίου εἰς τὰ ὄρη. — Οἱ Μαρτιάται
 τὰ συνήθη. — Ληλοσία τῆς ἐπαρχίας Κορώνης. — Οἱ
 κάτοικοι φεύγουσιν ἄλλοῦ. — Πολιορκία τοῦ Νεοκάστρου.
 — Ὁ Ἀναγνωσταρὰς εἰς τὸν Λιμένα αὐτοῦ. — Εἰσέρχονται
 ὁ Ἰω. καὶ Γ. Μαυρεμμάλης εἰς τὸ φρούριον. — καὶ ὁ Βελέν-
 τας. — Πλοῖον Ἀγγλικόν. — Οἱ Γάλλοι διὰ τὴν Πελο-
 πόννησον βοηθοῦσι τὸν Μεχμέταλην. — Οἱ Ἄγγλοι διὰ
 τοῦτο τὴν Ἑλλάδα. — Οἱ συνιστῶντες τὴν Κυβέρνησιν
 εἶχον χρέος νὰ φροντίσωσιν ὥστε ὁ ἔχθρος νὰ μὴ κάμῃ ἀπό-
 θασιν, καὶ νὰ φυλάξωσι τὰ δημόσια χρήματα. — Εἶναι
 παραίτιοι τῶν κοινῶν συμφορῶν δις ἀποφυγόντες διὰ τῶν
 ὀπλων τὴν ἐθ. συνέλευσιν. — Ἄν ὑπάρξῃ Πελοπόννησος,
 θὰ ὑπάρξωσι καὶ τ' ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος. — Οἱ συνι-
 στῶντες τὴν Κυβέρ. καταστρέφουσι τὴν Πελοπόννησον. —
 Στρατεῦνται καὶ ἀπόλεμοι καὶ στρατηγεῖ τὰ γῶτα πάντοτε
 στρέψαντες. — Πολιορκία Π. Πατρῶν καὶ ἀποκλεισμός. —
 Ὑψίστημα ἐκστρατείας Κοντζουριώτου. — Ὁ ἐκστρατεύων ὀφεί-
 λει νὰ ᾔναι στρατιώτης. — Ὁ Μαυροκορδάτος ἐνεργεῖ διὰ τὴν
 Ἠπειρον δάνειον ἰδιαιτερον. — Ἡ Κυβέρνησις τὸ ἀπεδο-
 κίμασε. — Ἦθελε νὰ μείνῃ διευθυντὴς τῆς Δυτ. Ἑλλάδος.
 Εὐρίσκει ἀντίστασιν. — Πολιορκία τῆς Ναυπάκτου. —
 Πολιτογράφησις τοῦ Μαυροκορδάτου. — Διοικητικὴ ἐπι-
 τροπὴ εἰς Μισολόγγιν. — Ὁ Μαυροκορδάτος ἔρχεται εἰς Ναύ.

πλιούρ. — Ἀνεδέχθη τὰ χρέη τοῦ Γ. γραμματέως. — Ζητεῖται ὑπό τινα διευθυντῆς τῆς δευτ. Ἑλλάδος. — Ὁ στρατηγὸς Δουβιτε. — Δάνειον περὶ τῆς Κύπρου. — Ὁ Ἴταλὸς Δουδοβίκος Πόρροζ εἰς τὴν Ἑλλάδα. — Ὁ Ἴταλὸς Γάμβας ἐρχεται πρᾶκτωρ τῶν Ῥιχάρδων εἰς τὴν Κυβέρνησιν. — Ἀναφέρει λόγους τοῦ Καίτηγγ. — Ὁ Καποδίστριας συντελεῖ εἰς τὴν σύστασιν τῆς φιλελληνικῆς εταιρείας τῶν Παρισίων. — Ὁ Γάλλος στρατηγὸς Ῥώσχη ἤλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τὸν Δουκα τοῦ Νεμούρ. — Ἐστάλη ὑπὸ τῆς φιλελ. εταιρείας. — Φέρει συστατικὴν ἐπιστολὴν καὶ ὁδηγίαν αὐτῆς. — Ἡ Βουλὴ συγκαλεῖ πληρεξουσίου περὶ βασιλείας. — Ὁ Κωλέτις μετακαλεῖται εἰς Ναύπλιον. — Ἀναφορὰ Ῥουμιλιωτῶν κατὰ Μαυροκορδάτου. — Δὲν ἐνεργεῖται. — Οἱ κομισταὶ αὐτῆς Γγούρας καὶ Σκαλιτσῆ ἀναχωροῦσιν εἰς τὴν ἀνατολ. Ἑλλάδα. — Ὁ Γγούρας διορίζεται ἀπὸ τοῦ Γ. ἀρχηγὸς τῶν ἑπλιῶν. — Φέρει ὁδηγίαν κατὰ τοῦ Ὀδυσσεῶς. — Τὰ κατὰ τὸν Ὀδυσσεῖ. — Ἐβιάσθη τέλος τὰ ἐρωθῆ μετὰ τοὺς Τούρκους. — Ὅποιον σκοπὸν εἶχε. — Ὁ Αἰγυπτιακὸς σκόλος εἰς Μοθώνην. — Ἀπόβασε στρατευμάτων. — Ἐκπέει ὁ Ἑλληναῖος. — Ὅκτω πλοῖα εἰσπλέουσιν εἰς τὸν λιμένα Νεοκάστρου πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ φρουρίου. — Ὁ Μαυροκορδάτος γράφει τὸν Κοραῆν ὅτι θὰ ἐκστρατεύσει, καὶ τὸν ζητεῖ συμβουλίας. — Ὁ Ἴω. Μανρομιχάλης ἐπληρώθη ἐν Νεοκαστρῷ. — Ἀποβίωσις αὐτοῦ. — Ὁ Π. Μανρομιχάλης λίσσεται ἀπὸ τὸν πολιτικὸν δεσμὸν. — Διατάσσεται τὰ ἐκστρατεύσῃ. — Ὁ ἐχθρὸς ἀπειλεῖ τὰ εἰσβάλλῃ εἰς τὴν στερ. Ἑλλάδα. — Διορίζονται ἐπιματὰ διευθυντικὰ εἰς Μισολόγγι καὶ εἰς τὰ Σάλωνα.

Καὶ ἐν τούτοις, ἐν ᾧ ἠλπίζετο ὅτι ὁ στόλος τοῦ Μεγμέταλη ἤθελεν ἐμποδισθῆ ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸν τοῦ νὰ κάμῃ ἀπόβασιν εἰς τὴν χερσόνησον (καὶ ἠλπίζετο παράκωλυ, καὶ διότι τὰ Ἑλληναῖα πλοῖα ἐματαίωσαν καὶ τὴν περιτονὴν κατὰ τῆς Σάμου ἐκστρατεῖαν τῶν ἐχθρικῶν στόλων, καὶ διότι ὁ Κουντουριώτης προῆδρευε καὶ ὁ Μπότσης ἀντιπροῆδρευε τῆς Ἑλλάδος, καὶ

ἀμφότεροι ἐφιλοτιμοῦντο νὰ τὴν φυλάξωσιν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ-
λάχιστον ἐκ μέρους τῆς θαλάσσης, καὶ διότι εἶχον ἡ ἐμελλε νὰ
λάβωσι μετ' ὀλίγον τὰ ἐκ τῶν δανείων τοῦ Λονδίνου χρήματα,
καὶ ἠδύναντο νὰ πληρώσωσι τὰ μηνιαῖα τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων,
καὶ νὰ κατασκευάσωσιν ἀρκετὰ ἡφαιστεια, ἐν ᾧ ἠλπίζετο νὰ μὴ
δυνηθῆ καὶ νὰ πλησιάσῃ εἰς τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου, φθάνει
ἐξαίφνης ὁ στόλος ἐκεῖνος συγκεείμενος ἀπὸ ἐξήντα περίπου πλοῖα
εἰς τὰ παράλια τῆς Μεσσηνίας τὴν 4 Φεβρουαρίου, καὶ ἀποβι-
βάζει τὴν 11 τέσσαρας χιλιάδας Αἰγυπτίους, χιλίους Τουρκαλ-
βανοὺς στρατιώτας, καὶ τριακοσίους ἵππεῖς εἰς Μοθώνην, ὅτε
τὰ Ῥουμελιωτικὰ στρατεύματα εὕρισκοντο εἰς τὰς πέριξ ἐπρ-
χίας. Οἱ δὲ Πελοποννήσιοι καταφρονοῦσι τοὺς Αἰγυπτίους καὶ
τοὺς λέγουσιν ἀνάνδρους· ἀλλὰ κανεὶς δὲν κινεῖται ἐναντίον των,
διότι ὁ Κολοκοτρώνης εἶναι φυλακισμένος εἰς τὸν προφήτην Ἡ-
λίαν τῆς Ὑδρας, καὶ ὁ Νικητάρης περιπλαναῖται καταδιωκόμενος,
ὅ,τε Γενναῖος καὶ ὁ Πλαπούτας εὕρισκονται εἰς ἄθυρμα διὰ τὴν
κατάστασιν τῶν συγγενῶν των καὶ τῆς ὑπὸ τῶν Ῥουμελιωτῶν
καταπιεζομένης Πελοποννήσου, καὶ ἄλλως ὑποβλέπονται ἀπὸ τὴν
Κυβέρνησιν, καὶ δὲν ὑπάρχουσιν εἰς ἕνα λόγον οἱ ἀρχηγοὶ ἐκεῖνοι,
οἵτινες τοὺς ἐκίνησαν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ τοὺς ὠδήγησαν εἰς
τὴν νίκην. Οἱ δὲ Ῥουμελιῶται περιμένουσι τὰς διαταγὰς τῆς
Κυβερνήσεως νὰ πολεμήσωσι πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, καὶ ὁ Κωλίτιης,
ὅστις ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀνικητῶν καὶ θεοδοξήστων στρα-
τευμάτων τῆς, ὡς πρὸ ὀλίγου τὰ ὠνόμαζε, καὶ τὰ ὠδήγει κατὰ
τῶν χριστιανῶν εἰς τὸν ἐμπύλιον πόλεμον, δὲν τὰ ὠδηγεῖ ἤδη εὐ-
θὺς κατὰ τῶν Τούρκων, νὰ τοὺς καταστρέψῃ ὄντας ὀλίγους, διό-
τι δὲν ἔμαθε νὰ πολεμῇ τοὺς Τούρκους· καὶ θὰ ζητήσῃ διαταγὰς
τῆς Κυβερνήσεως νὰ κινηθῆ κατ' αὐτῶν ὅτε δὲν θὰ εἶναι πλέον
καιρὸς. Εἰς δὲ τὸ Νεόκαστρον ἦτο διωρισμένος φρούραρχος ὁ Ὑδραῖος
Δημήτριος Σαχτούρης, (1) καὶ ἐπαρχοῦ ὁ Ἰω. Κορριωτάκης ἀπὸ
Μιστραῶν. Ἡ δὲ φρουρὰ συνίστατο εἰς ὀλίγους στρατιώτας οἵτινες
δὲν ἠδύναντο νὰ τὸ ὑπερασπισθῶσι. Τὸ δὲ φρούριον ἦτον ἀνεφοδία-

(1) Τὴν 21 Δεκεμβρίου εἶχεν ἀποθάνει ὁ Π. Ὀρφανός. Τὴν ἐπιείχθη δ' ὁ Εὐαγγ-
-γέλης Πανάς, καὶ τοῦτον πυθνίνα ὁ ἀνωτέρω.

ςον ἀφ' ὅλα τ' ἀναγκαῖα, καὶ τὰ πυροβόλα του ἦσαν εἰς ἀθλίαν
 κατάστασιν· ἄρα εὐρίσκετο εἰς προφανῆ κίνδυνον. Ὅθεν καὶ αἰ-
 τησιν τῶν τοπικῶν ἀρχῶν ἔστειλε τὴν 14 ὁ Κωλέτιης τὸν Ντοτα-
 βέλλαν μὲ ἑξακοσίους στρατιώτας νὰ τὸ ἀσφαλίσῃ, καὶ οὕτως, πρὶν
 κινηθῆ εἰς Ἀρκαδίαν, γράψας προσεκάλεσε τὸν Μ. Κοντογιάννην,
 Καραϊσκάκη, Ἄνδρ. Ἴσκον καὶ τὸν Βάσιον νὰ δράμωσιν ὡσαύτως,
 ἢ νὰ στείλωσι τοὺς στρατιώτας των εἰς Ἐοθθίαν τοῦ Νεοκάστρου,
 καὶ μετὰ τούτων καὶ ἄλλων μετ' οὐ πολὺ θὰ συμπολεμήσει πρὸς
 τὸν Ἰμπραχίμ ἐξερχόμενος τοῦ φρουρίου, ἀφ' οὔ εἰσέλθωσιν οἱ
 μέλλοντες καὶ νὰ πολιορκηθῶσιν εἰς αὐτό. Ὁ δὲ φίλος τοῦ νόμου
 δημοσιεύει ὅτι, « ἡ Κυβέρνησις ἐματαιώσεν ἤδη τὰς ἐλπίδας
 » τοῦ Ἰμπραχίμ, κινήσεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ χειμῶνος ἐπὶ
 σκοπῶ νὰ εὖρη τοὺς Ἕλληνας εἰς ἐμφυλίους παραχὰς καὶ διχο-
 νομίας, ἐπειδὴ κατέστρεψε τὴν δύναμιν τῶν ἀνταρτῶν καὶ
 » τὰς κατέπαυσε, καὶ ἐνιστούτω ἔχει εἰς κίνησιν ἐντὸς τῆς Πε-
 »λοποννήσου τόσα στρατεύματα, ὅσα δὲν εἶχεν ἡ Ἑλλάς οὐδέποτε
 » εἰς τὸ παρελθὸν διάστημα τοῦ πολέμου· καὶ ἀφ' οὔ κατεδάματε
 » δι' αὐτῶν τὸν ἐσωτερικὸν τῆς παρανομίης δράκοντα (ἐννοῶν
 τὸν Κολοκοτρώνη, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ) θέλει τιμωρήσει καὶ τὴν
 αὐθάδειαν τοῦ Σατράπου τῆς Αἰγύπτου. » Ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν
 ἔπρεπε νὰ ἦναι ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν ὁ ἀπόλεμος Κωλέτιης, οὐδὲ
 νὰ τεθῆ ἐπομένως ὁ ἀπολεμώτερος Κουντουριώτης· διότι οὐδέτερος
 αὐτῶν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νικήτῃ τὸν Ἰμπραχίμ, ὁ ὁποῖος ἐμ-
 πορεῖ νὰ συγκριθῆ κατὰ πολλὰ μὲ τοὺς ἐξόχους πολεμικοὺς ἄνδρας.
 Ἡδύνατο δὲ νὰ τιμωρήσῃ τὸν αὐθάδη ἐκείνον Σατράπην, διορίζουσα
 τὸν Κολοκοτρώνη καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ πολεμικοὺς Νικηταρᾶν, Πλα-
 πούταν, Γενναῖον, Πέτροβα, Γρίντσιανη καὶ λοιποὺς, καὶ ὁ Κολο-
 κοτρώνης ἤθελε λάβει ἀνάλογα μέτρα νὰ καταστρέψῃ τὸν ἐχθρὸν ἅμα
 ἀποθιβάσθεντα, ὅτε ἦτο καὶ εὐκολώτερον νὰ τὸν καταστρέψῃ καὶ
 μὲ μόνους, καὶ ἀμίσθους στρατιώτας, τοὺς Πελοποννησίους, μὲ
 τοὺς ὁποίους κατέστρεψε καὶ τόσας μυριάδας Τούρκων ἄχρι τοῦ-
 δε. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ Κολοκοτρώνης εἶναι ἤδη πολὺ πλέον ἐπίφοβος
 ὢς πρὸς τοὺς ἐν τῷ πράγματι ἂν τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς στρατευμά-
 των, μένει μὲν αὐτὸς εἰς τὴν φυλακὴν, ὁ δὲ Ἰμπραχίμ μένει ἀτι-
 μωρητὶ κατεσκηνωμένος εἰς τὰ περίξ τῆς Μοθώνης. Αὐτόθεν ἐπι-

νήθη τὴν 18 κατὰ τῶν πολιορκούντων τὸ φρούριον τῆς Κορώνης Π. Γιατράκου καὶ τοῦ ἀρχηγῶ τῶν ὀπλῶν τῆς ἐπαρχίας Ἰω. Ν. Καραπαύλου, καὶ τὴν 19 ἐφάνη. Οἱ Ἕλληνες ἀντιπαρατάχθησαν εἰς Μιλίτσαν καὶ ἀλλαχοῦ· ἀλλὰ εἰς ἠδύναντο κέντε πρὸς ἑκατὸν, ἔφυγον κατασκορπισθέντες εἰς διάφορα μέρη, καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ Νησιῦ ἐφοβήθησαν εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἀφήκαν ὅλα τὰ πράγματα τῶν, τὴν περιουσίαν τῶν, καὶ ἔφυγον μὲ τὰς οἰκογενείας τῶν διὰ νὰ σωθῶσιν εἰς τὰ ὄρη. Οἱ δὲ Μανιάται καὶ ἄλλοι ἐληλάτησαν τὴν πόλιν τῶν, καὶ ὅσους εὗρισκον καθ' ὁδὸν τοῦ ἐλήστευον, πράξαντες πολὺ χεῖρονα ἢ ὅσα εἰς τὸ Ἄργος ἐπὶ τοῦ Δράμαλι. Ὁ δὲ ἐχθρὸς διέλυσε τὴν πολιορκίαν, ὠχώρωσε τὸ φρούριον ἐκεῖνο, τὸ ἐφωδίασεν ἀπὸ τ' ἀναγκαῖα, ἐληλάτησε τὴν ἐπαρχίαν, ἔκαυσεν τὰς κώμας καὶ τὰ χωρία Δόσταγα, Βουνάρια καὶ Καστέλια, Χαϊκάλι, Μπαλῆ, καὶ Λογκά, καὶ ἐβίασε τοὺς κατοίκους νὰ φύγωσιν εἰς ἄλλας ἐπαρχίας καὶ εἰς τὰ βουνά, ἐφόνευσεν καὶ ἤχημαλώτισεν ὀλίγους τινὰς εἰς Ἁγιοανδρέας καὶ Βουναροκάσ-τελλα, ὅτε μύστικον Σπετσιώτικον ἔσωσε γονακόπαιδά τινα εὐρεθέντα κατὰ τύχην εἰς τὰ παράλια, προῦχώρησεν εἰς Πεταλίδι, δὲν εὔρε πού ποί ἀντίστασιν, καὶ ἐπομένως ἐπολιόρκησε τὸ Νεόκαστρον, καταλαβὼν πανταχόθεν ὅλας τὰς ὀχυρὰς θέσεις, καὶ ἤρχισε νὰ ῥίπτῃ βόμβας εἰς αὐτὸ, καὶ νὰ πυροβολῇ τὸ τεῖχος ἀδιακόπως ἐπὶ σκοπῶ νὰ τὸ διαβρῆξῃ εἰς τὸ μέρος, ἔπου διεύθυνε τὰς σφίρας, καὶ νὰ κάμῃ ἐφοδον. Ἐκρότει δὲ καθ' ἡμέραν ἀφιμαχίας, πλὴν ὁσάκις ἐπειράθη νὰ πλησιάσῃ εἰς τὰ τεῖχη τοῦ φρουρίου, ἀπεκρούσθη ἀπὸ τοῦ Ἕλληνας μὲ βλάβην του. Ἀρχὰς Μαρτίου ἐφθάσεν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Νεοκάστρου ὁ ὑπουργὸς τοῦ πολέμου Ἀναγνωσταρὰς μὲ τὸ πλοῖον τοῦ Ἀλεχοῦ, σταλεῖς ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν νὰ διευθύνῃ τὰ πρὸς βοήθειαν τοῦ φρουρίου. Τὴν 13 τοῦ αὐτοῦ εἶχον φθάσει διὰ θαλάσσης εἰς αὐτὸ οἱ ἀδελφοὶ Γεώργιος καὶ Ἰωάννης Μαυρομιχάλοι μ' ἑκατὸν ἐξήντα ὀκτώ Μανιά-τας, καὶ ὁ Ἰωάννης Βελέντσας μὲ τινὰς Μακεδόνας τοῦ Καρατάσιου, καὶ μετ' ὀλίγον θὰ εἰσέλθωσιν ὅτε Π. Γιατράκος, καὶ ἄλλοι νὰ τὸ ὑπερασπίσωσι πολιορκούμενον. Ἄλλ' ἐφθάσεν ἐν ταῦτῳ καὶ πλοῖον Ἀγγλικὸν συνοδεῦον δύο ἐμπορικὰ περὶ τὸ νησιδίον Σφακτηρίαν, καὶ τις ἀξιωματικὸς προχωρήσας εἰς τὸν

λιμένα, ἔλαβε πληροφορίας ἀπὸ τὴν τοπικὴν ἀρχὴν διὰ τὴν κατάσταση τοῦ φρουρίου καὶ τῶν ἐντὸς αὐτοῦ καὶ ἐκτὸς εὐρισκομένων Ἑλληνικῶν στρατευμάτων, καὶ διὰ τὰ ἐνθαζζῶν τούς Ἑλληνας, εἶπεν ὅτι ὁ διοικητὴς τοῦ πολεμικοῦ ἔθελεν ἀπέλθει εἰς τὴν Κυβέρνησιν, διὰ τὰ ληφθῶσι μέτρα ὥστε ν' ἀφανισθῶσιν οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι ἀπ' ἐκεῖνα τὰ παράλια. Ἀπὸ δὲ τὰ δύο ἐμπορικὰ ἐδόθησαν νυκτὸς κατὰ διαταγὴν τοῦ τροφῆ καὶ ἄλλα πράγματα ἀναγκαῖα διὰ τὸ φρούριον. Βλέπουσιν εἰ Ἄγγλοι ὅτι οἱ Γάλλοι βοηθοῦσι τὸν Μεχμέταλην ἐπὶ σκοπῶν νὰ ἔχωσι δι' αὐτοῦ ὅλην τὴν ἐπὶ τὴν εἰς τὴν Ἀνατολήν, καὶ συντελοῦσι καθ' ὅλους τοὺς τρόπους νὰ κυριευθῇ ἡ Πελοπόννησος ἀπὸ τὸν Ἰμπραχίμ, ἐλπίζοντες νὰ τὴν ἀρπάξωσιν αὐτοὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν των (1) διὰ τοῦ συμπατριώτου των Σουλεϊμάνμπεη, τοῦ ἐξωμώ-

(1) Ὁ λοχαγὸς Ἰωσήφ Σκάρπας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἰμπραχίμ διατελών, ἔγραψεν εἰς Ζάκυνθον τὴν 10 ἰουνίου τοῦ 1825 τὸν στρατηγὸν Ῥοζαρέλην, ὅστις ἦλθεν ἐπομένως εἰς Νάυπλιον, ὅπου καὶ ἀπέθανεν, ὅτι ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις ἐσκόπευε νὰ κρατήσῃ δι' ἑαυτὴν τὴν Πελοπόννησον. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ εἰρημένου Σκάρπα μ' ἐδόθη ἀπὸ τὸν Παναγ. Ἀναγνωστόπουλον, ἀλλὰ πολὺ κακομεταφρασμένη, διότι ὁ μεταφραστὴς οὐκ εὖ τὴν γλώσσαν, εἰς τὴν ὁποίαν μετέφραζεν, ἐγνώριζεν, οὐτ' ἐκείνην ἀπὸ τὴν ὁποίαν μετέφραζεν, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ μὴ τὴν ἀντιγράψῃ ὡς εἶχε, καὶ ἐπομένως τὴν ἐτροποποίησα ὥς εἰς τὸ λικτικόν, προσπαθῆσας νὰ παραστήσω τὴν ὁποίαν ἐμάντευσα οὕτως εἰπεῖν ἔνοιαν, καὶ ἔλαβον μόνον ἐξ αὐτῆς ὅτι ἐνόμισα ἀναγκαῖον πρὸς τὸν σκοπὸν ὡς ἔπεται. «Ὁ Γάλλος στρατηγὸς Μπογιὸν οὐνεφώνησε μὲ τὸν Μεχμέταλην νὰ τὸν ὑπηρετήσῃ πέντε ἔτη διδάσκων τοὺς Αἰγυπτίους τὴν τακτικὴν πολεμικὴν ἐπὶ μισθῶ δέκα χιλιάδων διστήλων κατ' ἔτος καὶ ἐκτὸς τῶν οὗσα δῶρα θὰ τὸν ἐπιδαφιεύσει, θὰ τὸν δίδει καὶ ἔκπου ὄτους ἂν θελήσῃ, καὶ «σπηνήν, καὶ οἰκίαν λαμπράν, καὶ ἰνδομασίαν πολυτελεῖ. Αὐτὸς λαμβάνει καὶ τὸν μισθὸν του ἀπὸ τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν ὡς πιστὸς τοῦ Βασιλέως ὑπέρτης. Τὰ τοιαῦτα ὀφελήματα εἶναι κοινὰ καὶ δι' ὅλους τοὺς ἄλλους Γάλλους ἀνατόλους, ὅσοι νὰν ὑπάγωσιν εἰς τὴν Αἴγυπτον, διὰ νὰ φανῇ ὅτι δὲν ἐμπορεῖ ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς ἰδιώτας τοῦ νὰ πράττωσι τὰ πρὸς τὸ συμφέρον των, ἀπερχόμενοι ὅπου ἂν θελήσωσιν. Ὁ Μπογιὸν ἔχει καὶ δύο ὑπασισταὶς ἐπὶ μισθῶ τριῶν χιλιάδων διστήλων κατ' ἔτος δι' ἕκαστον αὐτῶν ἐκτὸς τῶν ἄλλων φιλοδωρημάτων. Ὁμοῦ μὲ τοῦτον εἶναι καὶ ὁ Λιβρὸν στρατηγὸς τοῦ ἰππικοῦ καὶ λαμβάνει ὡσαύτως δέκα χιλιάδας διστήλων κατ' ἔτος αὐτὸς ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ ν' ἀγοράσῃ πυροβόλα καὶ ὄλμους καὶ λοιπὰ ὅσα ἀναγκαῖα εἰς πολιορκίαν κατὰ τὴν Γαλλικὴν τάξιν, καθὼς καὶ πυροβόλα πεδινὰ διὰ τὸ ἰππικόν, τοῦ ὁποίου ἕκαστον τάγμα πρέπει νὰ ἔχῃ ἀναλόγως πυροβολικόν. Ἐκ πληροφοριῶν ἀπὸ τινος ὑπασισταῆν τοῦ Λιβρὸν καὶ ἀπὸ τὸν Σίβες ἦτοι τὸν Σουλεϊμάνμπεη ὅτι ὁ δαπάνη περὶ τοῦ ἰππικοῦ καὶ τοῦ πυροβολικοῦ αὐτοῦ, οὗσα ὑπέροχος, γίνονται ἐξ

του Σέβες· ἄρα ἀντενεργοῦντες εἰς τὴν Γαλλίαν, προσπαθοῦσι νὰ βοηθήσωσι τὴν Ἑλλάδα, κινδυνεύουσαν· Ἀλλὰ καὶ μόνον διότι ὁ ἔχθρικός στόλος ἔαμεν ἀπόβατιν στρατευμάτων εἰς τὴν Πελοπόννησον, οἱ συνιστῶντες τὴν ἐνεστῶσαν Κυβέρνησιν ἐχρεώσθαι νὰ μὴ ἀρπάζωσι διὰ τῶν ὄπλων, καὶ νὰ μὴ θελήσωσι νὰ διατηρήσωσι τὴν ἐξουσίαν διὰ τῶν ὄπλων. Ἡ Κυβέρνησις αὕτη δὲν ἠγνόει ὅτι ὁ Ἰμπραχὴμ ἠτοιμάζετο νὰ κινηθῆ εἰς τὴν Ὑδραν ἢ εἰς τὴν Χερσόνησον, καὶ δὲν φροντίζει νὰ κινήσῃ ἐν δέοντι τὸν

» ἡμισείας ἀπὸ τὸν Μεχμέταλην καὶ ἀπὸ τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν. Ἰπὸ τοῦ στρατηγοῦ Μπαγὲ καὶ Αἰθρῶν διατελοῦσι τέσσαρες συνταγματάρχαι ὕπου-
 » ραγματάρχαι καὶ λοχαγοί, ὅλοι Γάλλοι, ἐκτὸς τῶν Ἰταλῶν καὶ Ἰσπανῶν,
 » ροφίνας πρὸ πολλοῦ εὐρίσκονται εἰς τὴν Αἴγυπτον. Μετ' αὐτῶν ὑπάρχει καὶ ὁ ἡμί-
 » κερως Ἀγούρμπος, ὅστις εἶναι καθηγητὴς τῆς ἐν Αἴγυπτῳ στρατιωτικῆς Ἀκαδημίας
 » ἤτοι τοῦ Πολυτεχνικοῦ σχολείου. Πολλοὶ Γάλλοι καὶ Ἰταλοὶ εὐρίσκονται καὶ ἐδῶ
 » οὐκ εἰς τὴν Πελοπόννησον ὑπὸ τὸν Ἰμπραχὴμ καὶ τὸν Σέβες. Εἰς τὴν Αἴγυπτον ὑπάρ-
 » χουσι καὶ Ἰσπανοὶ ἐξ ἐκείνων, οἷτινες νηπίθεν εἶναι κακὰ καταθραμμένοι, καὶ αὐτοὶ
 » εἶναι ζηλωταὶ τῆς Τουρκικῆς ὑπηρεσίας· δύο ἐξ αὐτῶν εἰώρωσαν. Μεταξὺ τούτων
 » ὑπάρχουσαν ὁ συνταγματάρχης Ἐπώστιας ὑπὸ τ' ὄνομα Ἰσμάν, ἕστις εἶν'
 » νεικωροεισεμένος νὰ διδάξῃ δώδεκα χιλιάδας Αἴγυπτιοὺς εἰς τὴν τακτικὴν, καὶ ὁ
 » Μεχμέλ Κουρμάνος ὑπὸ τ' ὄνομα Ἀρίφ, καὶ ὁ Ἀντώνιος Λεγκούρας, τοῦ ὀπίου
 » ἐπὶ τοῦρκικὸν ὄνομα ἄγνωσθ. Τὰ νεωστὶ διδασκόμενα Αἴγυπτιακὰ στρατεύματα
 » γυμνάζονται τέσσαρας ὥρας μακρὰν τῆς Αἴγυπτου εἰς τὸ πεδίον, ὅπου ἔχουσι τὸ
 » στρατιπέδον τῶν, καὶ διακίνοῦσι πάντοτε, μὴ ἔχοντα οὐδεμίαν συγκοινωνίαν
 » μὲ τὴν πόλιν· διδάσκονται δὲ ἐξ ὥρας τῆς ἡμέρας τὴν πρῆξιν, καὶ τὰς ἐπιλοποῦς
 » τὴν θεωρίαν. Ἡ παραμικρὰ ἑλλειψίς, ὅπσοι-δήποτε σφάλμα τιμωρεῖται διὰ τῆς
 » ῥάβδου, καὶ ἀξιοματικοὶ δὲ καὶ στρατιῶται ὑποφέρουσι δειράμενοι, καὶ διὰ τῆς
 » ῥάβδου προόδευον θαυμασίως, ὥστε ἕστις τοῦ ἴδιου γυμναζομένου εἰς τὰ ὄπλα,
 » τοὺς νομίζει Γάλλους καὶ ὄχι Αἴγυπτιοὺς. Ὅσακις δὲ τοῦ βλέπει ὁ Μεχμέ-
 » τας χεῖρας καθ' ὑπερβολὴν, διότι νομίζεται δι' αὐτῶν ὁ κύριος τῆς Ἀνατολῆς
 » καὶ νέκ προσφέρει δῶρα εἰς τὸν Μπαγὲ, ὅστις καὶ νέας τὸν δίδει ὑποσχέσεις ὅτι
 » θὰ τὸν ὑπηρετήσῃ πιστῶς, ἐν ᾧ ὑπηρετεῖ τὴν Γαλλίαν προετοιμάζων εἰς τὴν Αἴ-
 » γυπτον δύναμιν καλῶς ὀργανισμένην ὑπὲρ αὐτῆς. Τὰ ἐν Πελοποννήσῳ στρατεύ-
 » ματα δὲν ἔλαβον οὐτε κειρὸν οὐτε κελὺς διδασκάλους, διὰ νὰ διδαχθῶσι καὶ νὰ
 » γυμνασθῶσιν ὡς τὰ ὀργανιζόμενα ἤδη εἰς τὴν Αἴγυπτον, τὰ ὁποῖα ἄλλως τε
 » ὠφελήθησαν ἀπὸ τὴν ἀπόλυτον ἐπ' αὐτῶν ἐξουσίαν τοῦ Μπαγὲ καὶ τῶν ὑπὸ τὰς
 » διαταγὰς τοῦ στρατηγῶν, καὶ ἔχοντα ὑπακοήν καὶ ἐνότητά, δύναται νὰ κη-
 » ρώσῃ τὰ καλλίτερα Εὐρωπαϊκὰ στρατεύματα. Καθ' ὅτι ἀπέτυχεν ὁ Ναπολέων
 » εἰπέτυχεν ὁ Βικιέλ. Ἡ Γαλλία ἀντίζηλος τῆς Ἀγγλίας, διὰ νὰ ἔχῃ τὴν ὑπερο-
 » χὴν εἰς τὴν Ἀνατολήν, ἐπροσπάθησε νὰ ἔχῃ στενὴν φιλίαν μὲ τὴν Τουρκίαν. Ὅτε
 » οὐ παρετήρησε τὴν ἀδυναμίαν τοῦ Σουλτάνου, ἐφρόντισε νὰ λάβῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν
 » τῆς τὴν Αἴγυπτον, ὅθεν ἠδύνατο νὰ στρατεύσῃ εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας. Τὸν αὐ-
 » τὸν δρῶμον ἠκολούθησε καὶ ὁ μέγας Ἀλέξαφρος. Ὁ δ' ἐν Ἀλεξανδρίᾳ Γ.

έλλ. στόλον κατά τοῦ αἰγυπτιακοῦ, ἡ δὲν ἐμπορεῖ νά τόν κινήσῃ δι' ἔλλειψιν χρημάτων, καθὼς δακανήσατα πολὺ μέρος τοῦ δανείου εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. Τὸ πρῶτιστον καὶ κύριον τῶν χρεῶν τῆς Κυβερνήσεως τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι πολεμοῦσι πρὸς τοὺς Τούρκους, καὶ πολεμοῦνται διὰ τοῦτο ἐμμέσως τε καὶ ἀμέσως ἀπὸ τὸν Μέτερνιχ, τὸν Καστλερῆγ, τὸν Βιλλέλ καὶ ἄλλους τοιοῦτους χριστιανοὺς, ὡς πολεμοῦνται καὶ ἀπὸ τοὺς Τούρκους τῆς Ἀσίας, τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ἐν τῷ μέσῳ

ὑπὸ φέρονος Δρουβὲτ ἐκυρίευσεν τὴν ψυχὴν τοῦ Μεχμέταλη, καὶ κατώρθωσε νὰ συστηθῆ εἰς τὴν Αἴγυπτον στρατὸς, τὸν ὅποιον δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ στείλῃ ἀπὸ τῆς Γαλλίας ὁ Βιλλέλ. Οἱ δ' ἄθλιοι δούλοι τῆς Αἰγύπτου γινόμενοι στρατιῶται, ἀπολαύουσι καὶ τροφῆς καὶ ἐνδυμασίας καλλιτέρας, ὡς καὶ ἀγάπης, καὶ τιμῆς, καὶ ὑπολήψεως ὑπὸ πάντων, καὶ πρόθυμοι ἐναγκαλιζοῦνται, προτιμῶντας τὴν στρατιωτικὴν ζωὴν ἢ τὴν δούλικὴν τῶν κατὰστασιν, ἐν ᾗ οἱ Εὐρωπαῖοι δὲν θέλουσι νὰ εἶναι στρατιῶται, διότι δὲν εὐρίσκουσιν εἰς τὴν στρατιωτικὴν τὰς οἰκιακὰς ἀπολαύσεις τῆς κοινωρίας· καὶ ἰδοὺ ὁ Δρουβὲτ μετεμόρφωσε τοὺς Αἰγυπτίους εἰς ἐξαιρετικούς στρατιῶτας Γάλλους, καὶ διὰ τούτων ἔχει εἰς τὴν ὑποταγὴν καὶ εἰς τὴν θέλησιν τῆς Γαλλίας ἕλην τὴν Αἴγυπτον. Ὁ δὲ Μεχμέταλης ἤδη θεωρεῖται δι' αὐτοῦ τοῦ στρατοῦ κύριος ὄχι μόνον τῆς Αἰγύπτου, ἀλλὰ καὶ τῆς Κύπρου, καὶ τῆς Κρήτης, καὶ τῆς Πελοποννήσου, καὶ συνέλαβε καὶ μεγαλυντέρας ἰλιπίδας, καὶ ὡς ἠγαπημένος ὑπὸ τῶν Γάλλων, ὤρκισθη νὰ ζῆσθαι καὶ ν' ἀποθῆναι Γάλλος. Ὁ δὲ Δρουβὲτ τὸν ὑπέσχετο νὰ κυριεύσῃ καὶ τὴν Ελλάδα καὶ τὴν Συρίαν διὰ τοῦ αὐτοῦ στρατοῦ, καὶ νὰ κατασταθῆ ἀνώτερος τῶν ἐπιβουλῶν τοῦ Σουλτάνου: Ἰτίς δὲν εἰνοσεῖ λοιπὸν ὅτι αὐτὴ ἡ δύναμις τοῦ Γαλλοαἰγυπτιακοῦ στρατοῦ θὰ φιλονεικήσῃ ποτὲ τὴν ἐπιβροχὴν τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν Ἀνατολήν, καὶ θ' ἀνοίξῃ τὸν δρόμον εἰς τὰς Ἰνδίας; Ἰτίς δὲν θέλει ὅτι ὁ Μεχμέταλης ὑπόκειται εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Βιλλέλ, καὶ θὰ θυσιάσῃ διὰ τὴν Γαλλίαν καὶ στόλους, καὶ χρήματα καὶ στρατεύματα; ἀλλὰ Ἰτίς θὰ κερδίσει, ἂν κυριεύσῃ τὴν ἔρημον καὶ καταστραμμένην ἀπὸ τοῦ πόλεμον Ελλάδα; ἤτις κάλλιον δι' αὐτὸν νὰ κυριεύσῃ τὴν Κύπρον καὶ τὴν Κρήτην, καὶ νὰ βοηθῆ κρυφίως τὴν Ελλάδα, διὰ νὰ ἐξασθενήσῃ τὸν Σουλτάνον, καὶ νὰ στρατεύσῃ εἰς τὴν Συρίαν, νὰ τὴν κατακτήσῃ καὶ νὰ γείνῃ μέγας εἰς τὴν Ἀσίαν. Ὅμως τὸ σφάλμα του πηγάζει ἀπὸ τὴν πολιτικὴν τῆς Γαλλίας, ἧτις θέλει νὰ διώξῃ τοὺς Ἄγγλους ἀπὸ τὴν Ἐπιάνησον· διότι δὲν ἐμπορεῦσιν οὗτοι νὰ διαπρηθῶσιν εἰς τὴν Κέρκυραν, ἂν εἰνεὸς κατακτήσῃ τὴν Πελοπόννησον. Ἄλλως ὁ Βιλλέλ, ὡς ὁ Σέβις αὐτὸς μ' ἐβαβαίωσεν, ὑπ' ἄλλο ὄνομα καὶ ὑπογραφὴν προεδρεύει ἐπὶ Φιλελληνικῆς ἐταιρείας τῶν Παρισίων, βοηθῶν τοὺς Ἕλληνας εἰς τρόπον, ὥστε καὶ δάνειον τοὺς προσήνεγκον ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, διὰ νὰ βιάσῃ τοὺς Ἄγγλους καθ' ὅσον ἀποβλέπει τὴν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐπιβροχὴν τῶν, ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι, θεωροῦντες ὅτι οἱ Γάλλοι εἶναι φίλοι τῶν, θὰ πύσωσι τοῦ ν' ἀγαπῶσι τοὺς Ἄγγλους, φέροντες πάντοτε κατὰ νοῦν ὅτι αὐτοὶ τοὺς ἐβλαψαν πολὺ κατὰ τὰ ὄψω κρητὰ ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεώς τῶν, καὶ ὅτι ὁ Καστλερῆγ ἔγεινεν αὐτόχειρ ἐξ αἰτίας τῶν. Οἱ Γάλλοι ζητοῦσι νὰ σταλῶσιν εἰς τὴν Γαλλίαν τὰ τέκνα τῶν προτάγωνι-

ἀπειραχθῶν ἐχθρῶν ὀλίγοι, ὀλίγιτοι ἄνθρωποι, εὐρίσκονται εἰς πικροτείνον κίνδυνον ἢ ἀπολεσθῶσι, τὸ πρῶτιστον καὶ κύριον τῶν χρεῶν τῆς ἧτο τὸ νὰ ἔχη πάντοτε τὰς δυνάμεις του κατὰ ξηρὰν τε καὶ κατὰ θάλασσαν ἐτοιμούςς πρὸς ἄμυναν, καὶ διὰ τοῦτο ἐπιταί ἀναγκαίως νὰ φυλάττη τὰ χρήματα τοῦ πτωχοῦ καὶ ἀπόρου ἔθνους των, ὥστε νὰ τὰ δαπανᾷ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Ἄρα καὶ εἰς τὴν πρώτην καὶ εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν, καὶ ἂν δὲν ἐρρόντισαν, καὶ ἂν ἐν ἠμπούρεσαν νὰ κινήσωσι

»Ἕλληνας, διὰ τὴν ἀνατραπῶσιν εἰς τρόπον ὅτι νὰ μὴ ᾖ πλεόν Ἕλληνες, ἀλλὰ Γάλλοι καὶ νὰ εὐρίσκωνται ἐκεῖ ὡς ἐνέχυρα, διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς δούλοι Γάλλου τινὸς κυρίου μίαν ἡμέραν. Καὶ τοῦτο ἐπιθυμεῖ ὁ Βιλλέλ, καὶ ἐστειλεν ἤδη ἐξ ὀνόματος τῆς Φιλελληνικῆς ἑταιρείας τὸν στρατηγὸν Ῥώσχη, νὰ κατασκοπεύσῃ καὶ νὰ προὐδῶσῃ τοὺς Ἕλληνας, ὅτι ὁ Μπουζι, ὁ Λιζρὼν καὶ ὁ Σέβες ἔχουσι τοὺς Αἰγυπτιακοὺς ὀλιγότερους ἐτοιμούςς νὰ τοὺς καταβάλωσι διὰ τὴν Γαλλίαν, ἧτις θέλει διὰ τὸν αὐτὸν ὄφελος τὴν Πελοπόννησον, καὶ θὰ τὴν κυριεύσῃ τὸ προσεχὲς φθινόπωρον, διότι ἂν ὁ Ἰμπραχίμ μὴ τὸ κακῶς ὀργανισμένα ταῦτα στρατεύματα τοῦ; ἰνίκισεν ἕως τῶρα. καὶ ἐκυριεύσῃ καὶ τὸ Νεόκαστρον καὶ τὴν Τριπολιτανίαν, ἵτι δὲν θὰ κατορθώσῃ μὴ κατὰ καλῶς ἦδη ὀργανισμένα ἐκεῖνα τῆς Αἰγύπτου; Ὁ καὶ κυριεύσῃ Βέβεια καὶ τὴν Μονεμβασίαν, καὶ τὸ Ναύπλιον, καὶ τὴν Κέρυνθον, καὶ τότε οἱ Αἰγύπτιοι ἧτοι εἰς Γάλλοι θὰ εἶναι οἱ κύριοι τῆς Πελοποννήσου, καὶ τότε οἱ Ἀγγλοὶ, ὡς μὴ εἶπε καὶ ὁ Σέβες εἰς τινε συνκαστροφῆν, δὲν θὰ δυνήσῃ νὰ φυλάξωσι τὴν Ἐπτανήσον, καὶ αὐτὸς οὗτος μὴ εἶπεν ὅτι καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μαχμέταλη, ἐπειδὴ ζῆνος ὀδιώκει πάντοτε τὴν Αἴγυπτον, ὡς καὶ ὁ Μαχμέταλης, ὅστις εἶναι Μπακδῶν, μακρὰν εὐρισκομένου τοῦ μιστοῦ καὶ ἀγρίου Ἰμπραχίμ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, καὶ ὄντος ἀπειροῦ τῶν πραγμάτων καὶ ἀνικάνου ὡς τὰ τῆς Κυβερνήσεως, ὁ Δρουβιτ, κυριεύων ἀπὸ σήμερον ὡς σάμβουλος τοῦ Μαχμέταλη εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἀπολαύων κατὰ εἶδος καὶ τὴν ὑπόληψιν τοῦ ὑπὸ τῶν Γάλλων διδασκόμενου καὶ διοικουμένου στρατοῦ, καὶ ἔξουρῶν οἱ ὁ ἀποβληθῆ ἀπὸ τὸν Ἰμπραχίμ, δυνά ἐχθρὸν τῆς Εὐρωπαϊκῆς τάξεως, ἂν οὗτος λάβῃ τὴν ἐξουσίαν, εἰ δέον θὰ γένοιαι καὶ τοῦρκος διὰ νὰ κατακυριεύσῃ καὶ νὰ τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πραγμάτων, ἢ θὰ ὑψώσει εἰς τὸν θρόνον τὸν ἐξωμότην Σέβες, ὅτε καὶ ἡ Γαλλία θίτερον τῶν δύο θὰ ὑποδείξει κύριον τῆς Αἰγύπτου, διὰ νὰ ἔχη ἐκεῖ πάντοτε τὴν δυνάμειν τῆς ὡς καὶ μέχρι τοῦδε. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Βιλλέλ προχωρεῖ εἰς τὸν σκοπὸν του. Ἐμπορεῖ δὲ νὰ ἀντιτάξῃ τις τὴν ὀθησιακὴν τοῦ Μωάμεθ ὡς ἰμπόδιον. Ἄλλ' οἱ ἐν Αἰγύπτῳ Γάλλοι, ὡς καὶ ἡμεῖς εἰδῶ μεὶς τὴν Πελοπόννησον, ἔχομεν διαταγὴν νὰ δίδωμεν γούμακα εἰς τοὺς ἀξιοματικὸς καὶ ὀπαξιοματικὸς τοῦ στρατοῦ, οἵτινες εἶναι ἕλοι τοῦρκοι, διὰ νὰ τοὺς ἐξοικειώσωμεν μετὰ τὰ Γαλλικὰ ἔθνη, καὶ αὐτοὶ πίνουσιν ἧζην καὶ ῥακὴν καὶ ῥόδμ καὶ ἄλλα τοιαῦτα ποτὰ, καὶ μάλιστα πίνουσιν οἶνον καὶ ὅταν ἐπίβῃ ἡ εὐθυμία, γίνεται λόγος ὀπερὶ τῆς ὀθησιακῆς τοῦ Μωάμεθ, καὶ τότε ἀπαρτρεῖται τὸ κάλυμμα, καὶ οὕτως οἱ πολεμικοὶ αὐτοὶ τοῦρκοι κατὰ μικρὸν ἀρηνιάζουσι, καὶ ἀπαλλάσσονται ἀπὸ τῆς ὀσειδαϊμοῦνίας. Οὕτω δὲ παραλούμεν τοὺς δόσμοδς τῆς ὀθησιακῆς, δι' ὅν κενυθδονται οἱ τοῦρκοι μετὰ τὸν σουλτάνον, καὶ ὁ Μαχμέταλης δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν

τὸν Ἑλληνικὸν στόλον κατὰ τοῦ Ἱμπραχίμ οἱ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πραγμάτων δέν εἶναι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ἀπὸ τοῦς ὁποίους εἶχον ἀνάγκην οἱ Ἕλληνες νὰ κυβερνηθῶσι, διὰ νὰ σωθῶσι. Θεωροῦνται δὲ ὡς παράτιοι τῶν κοινῶν συμφροῶν, καθότι δις ἀπέφυγον διὰ τῶν ὅπλων τὴν ὁποῖν εἰ ὑπεναντίοι ἐπεκαλοῦντο νομίμως ἐθνικὴν συνελουσιν, καὶ διὰ τοῦτο κατηγάλωσαν εἰς τὸν ἐμφύλιον τὸ ὁποῖον ἐχρεώστουν νὰ δαπανήσῃσι δάνειον εἰς τὸν κατὰ τῶν ἐχθρῶν πόλεμον. Καὶ διὰ τί ἀπέφυγον τὴν συνελουσιν; ἂν τὸ ε-

»νὰ πάθῃ δι' ἐνδὸς φερμανίου ἔστι καὶ ὁ Ἀλφασιακὸς τῶν Ἰωαννίνων, καὶ οὕτω προ-
 »τοιμάζομεν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν Πύλιν διότι καὶ
 »οἱ στρατιώται διδάσκονται ὅτι ἡ θρησκεία τοῦ Μωάμεθ εἶναι ἅγια, πλην ὅτι ὁ
 »Σουλτάνος τὴν δίσταρε, καὶ πρέπει νὰ ἔχῃσι κύριον τὸν τὸν Μεχμέταλην, τὸν
 »πατέρα των, καὶ νὰ ὑποτάσσωνται καὶ νὰ ὑπακούωσιν εἰς αὐτὸν, ἔστις τοῦς πε-
 »ριποιεῖται, καὶ τοῦς εὐεργετῇ, καὶ τοῦς πληροῖσι καλά, καὶ τοῦς χορηγῇ καὶ
 »εἰμὸς καὶ βαθμοῦς, καὶ ἀξιώματα, καὶ αὐτὸν πρέπει νὰ γνωρίζωσιν ὡς νόμιμον
 »βασίλειαν των, καὶ ὡς κεφαλὴν τῆς θρησκείας των, ὅτι καὶ ὁ λαὸς ἀκούει ὅτι πρέπει
 »νὰ ἔχῃ τὸν ἴδιον αὐθιγνὸν ὡς ἐκεῖνος τοῦ Μαρκόου. Ὁ δὲ Μεχμέταλης εἶναι κατα-
 »ργητευμένος ἀπὸ τὰς νέας τάτας θεωρίας, καὶ τῶσον πλέον, ὅσον στοχάζεται ὅτι
 »ἡ θρησκεία ἐξωλόθρυσεν τὸν φίλον τοῦ Ἀλήπασιαν. Ἄρα διὰ νὰ ἐξωθῶσιν οἱ Γαλ-
 »λοαἰγύπτιοι ἀπὸ τὴν Παλοπόννησον, ἀνάγκη νὰ δαπανήσῃ ἡ Ἀγγλία χρήματα,
 »καὶ νὰ βοηθήσῃ κρυφῶς τοῦ Ἕλληνας διὰ νὰ ἐναγκαλισθῶσι τὴν Ἑβρωπαϊκὴν
 »ἐτάξιν τοῦ πολέμου. Ἀλλὰ τότε οὐ μόνος εἶσσι ἐκεῖνοι, ὅστις ἔχει τὴν ἰκανότητα
 »νὰ τοῦς διοργανήσῃς τακτικῶς, καὶ μὴ αὐτοῦς ν' ἀντιπολεμήσῃς τοῦς Γαλλοαἰγυ-
 »πτίους, μὴ ἑπηρετῶν ἐπὶ τοῦ παρόντος εὐδαιμῖαν ἄλλην δύναμιν ἢ ἄλλ' ἄλλαι μὲν
 »βουλαὶ ἀθρώπων, ἄλλα δὲ Θεὸς κελεύει! Ὁ Σκάρπας αὐτὸς προσέλαθεν ἔπειτα
 »εἰς τοῦς Ἕλληνας καὶ διορίσθη εἰς ὑπηρεσίαν. Ἐἶχε προβάλλει δὲ εἰς τὴν Κυβέρνησιν
 »νὰ διδάχθῶσιν οἱ Ἕλληνας λοχχοφόρον τι δόρυ ἱπποσθέν ἀπὸ τὸν Ραζαρόλην, ἢ ἂν
 »παραδειχόμενοι τῆσιν πολέμου, διὰ νὰ νικήσωσι τὸν Ἱμπραχίμ, διότι, ἔλεγεν, ἂν
 »ἠκολούθουν τὴν Γαλλικὴν τάξιν, ἔπειθ' οἱ Αἰγύπτιοι ἦσαν καὶ πλείστοροι καὶ πλέον
 »ἐξοπλισμένοι εἰς αὐτὴν, ἐμέλλε νὰ ἤττηθῶσιν. ἔφερε δὲ εἰς παράδειγμα τοῦς Ἀμερι-
 »κανοῦς καὶ τοῦς Καραθηωνίους, οἱ ὁποῖοι ἐνίκησαν διότι μετέβηλον τῆσιν τοῦ πολέμου.
 »Ὁ ἴδιος Ραζαρόλην ὑπέσχετο νὰ διδάξῃ τὴν χρῆσιν τοῦ λοχχοφόρου τοῦ δόρατος
 »ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν ἀσθενήσας ἀπέθανε, καὶ οἱ Ἕλληνας ἐλαττήθησαν ἀφαιρηθέντες
 »καὶ τὴν ὁποῖαν εἶχον πρὸς ἐκεῖνον ἐλπίδα, ὡς ἰκανὸν νὰ τοῦς ὑπερασπίσῃ.

Μετὰ τινα καιρὸν ἔγραψεν ἄλλος ἀπὸ Ἀλεξάνδρειαν εἰς Κωνσταντινούπολιν: εφθά-
 »σας εἰδὼ ἠγνωρίσθη μὲ τὸν ἔμπορον Γάλλον, I. B. Σαρνιὸν ὄνοματι, διορισμένον
 »ἀπὸ τὸν Μεχμέταλην ἐπιστάτην τοῦ Ναυστάθμου, καὶ διορίσθη ὑπεπιστάτης
 »μὲ μισθὸν τριάντα δισητῶν κατὰ μῆνα, καὶ καταγίνομαι εἰς τὴν εἰσεμασίαν στο-
 »νλίσκου προσδιορισμένου διὰ τὴν Παλοπόννησον. εἶμεθα ὅλοι σαράντα πέντε Γάλλοι,
 »καλοσοικτοὶ Αὐστριακοὶ καὶ δώδεκα Ἴταλοὶ ἐσυμφωνήσαμεν νὰ ὑπηρετήσωμεν τέσ-
 »καρα ἔτη τὸν Πασιᾶν, τοῦ ὁποῖου ἡ καλοσύνη εἶναι πασίγνωστος. Αὐτὸς εἶπεν ὅτι
 »μᾶς θεωρεῖ ἄλλος ὡς ἀδελφούς του, ὅτι εἶναι μερῶν τοῦ νὰ εἶναι δεσποδαίμων, καὶ

θνος τοὺς ἤθελεν ἄρχοντας, οἱ ἐλιγαρχικοὶ τῆς Πελοποννήσου δὲ ἠδύναντο νὰ τοὺς ἀποβάλλωσι. Τὴν δὲ Κουντουριώτην, κατὰ ναυ-
μαχοῦντα τοὺς στόλους τοῦ Σουλιάνου μεθ' ἑλῶν τῶν ἀνδρείων
Νησιωτῶν, καὶ στρέζοντα τὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα καὶ μετὰ τὰ πλού-
τη του, καὶ μετὰ τὰ πλοῖά του, καὶ μετὰ τὴν ὑπόληψίν του, ἀναντιρ-
ρήτως δὲν ἤθελον δυνηθῆν ν' ἀποκλείσωσι ποτε ἀπὸ τὰ πράγματα,
καὶ τὸ ἔθνος ἤθελε τὸν διορίσει ὅπου ἤθελε τὸν κρίνει ἰκανὸν
νὰ χρησιμεύσῃ. Ἄλλ' ἂν τὸ ἔθνος δὲν τὸν ἤθελε τυχόν οὐδ' αὐτὸν
οὐδὲ τοὺς συνάρχοντας μετ' αὐτὸν, διατι οὗτοι θέλωσι ν' ἄρχωσι
διὰ τῆς βίας τῶν ὅπλων; ἔχον τάχα πληρεξουσιότητα ἀπὸ τὸ
ἔθνος νὰ μεταχειρισθῶσι τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, διὰ νὰ λάβωσι
τὴν ἐξουσίαν του; ἔχον τὸ δικαίωμα εἰκοσιτρεῖς βουλευταὶ, μὴ
ἀντιπροσωπεύοντες τὸ ἔθνος, νὰ τοὺς δώσωσι ταιαύτην πληρεξου-
σιότητα; καὶ ἠδύναντο νὰ δώσωσιν οὗτοι πληρεξουσιότητα ὁλε-
θρίαν διὰ τὸ ἔθνος αὐτό; Καί, ἂν αὐτοὶ θέλωσι ν' ἄρχωσι μ'
ὅποιον δῆποτε τρόπον, διὰ νὰ θεραπεύσωσι τὴν φιλοδοξίαν των,
ἔπρεπε τοῦλάχιστον νὰ μὴ δαπανῶσι τὰ δημόσια εἰς τὸν ἐμφύλιον
πόλεμον· ἀλλ' ἂν οὗ τὰ ἐδάκνυον, ἐχρῶσθον, ἔχοντες ἴδια
χρήματα, νὰ δανείσωσιν ἐξ ἰδίων τὸ δημόσιον, διὰ νὰ κινηθῆ ὁ
Ἑλληνικὸς στόλος ἐν δέοντι, καὶ νὰ φυλαχθῆ ἡ Πελοπόννησος
ἀπὸ τὸν Αἰγυπτιακὸν καθὼς, ἐφυλάχθη πέρυσιν ἡ Σίμος, καὶ
νὰ λάβωσι μετ' ἄλλων τὰ χρήματά των ἀπὸ τὸ δεύτερον δάνειον
τοῦ Λονδίνου· ἄλλος θὰ προσενέγκει καὶ τὰ χρήματά του καὶ τὰ
πάντα εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος. Αὐτοὶ δὲν ἀγνοοῦσιν ὅτι ἡ
Πελοπόννησος εἶναι ἡ ἀκρόπολις τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων,
καὶ ὅτι ἂν ὑπάρξῃ ἢ ἂν δὲν ὑπάρξῃ αὕτη, ἐμποροῦσι νὰ ὑπάρξωσιν

»ὅτι φυλάττει τὴν θρησκείαν του διὰ τὸν χαρακτήρα του· ἐζήτησε νὰ ὀρκισθῶμεν,
καὶ ὀρκίσθημεν τὸν ἐπόμενον ἔρκον· ὀρκίζομαι εἰς τὸν ἴψιστον δημιουργὸν τοῦ
κόσμου νὰ δουλεύω μὲ ἐμπιστοσύνην καὶ ὑπακοήν τὸν Μεγαταλήτασιν,
»ἀντιβασιλεία τῆς Αἰγύπτου, ν' ἀγαπῶ τοὺς Γάλλους καὶ νὰ ἰασθῶ τοὺς ἄγγλους, ὅς
»φίλιτοι καὶ πονηρὸν γένος· ἂν οὐ δὲ ὀρκίσθημεν, ὑπεγράψαμεν ἕως τὰς σήμε-
»ρας. Ἡ ἀπόφασίς μας εἶναι νὰ δουλεύωμεν τὸν Πασιᾶν ἐν ὄψι Ζῆ, καὶ μετὰ
»τὸν θάνατόν του νὰ ἐνωθῶμεν ὅλοι οἱ ἔθνοι, καὶ νὰ ζητήσωμεν βασιλείαν ἀπὸ τὴν
»Γαλλίαν, ἀπὸ τὴν ὅποιαν εἶπε καὶ αὐτὸς ὅτι ἐλπίζει μεγάλως βοηθείαν· Τὴν
»ἐπιστολὴν ταύτην εὗρεν ὁ καταγωγῆς Δεκρὸς εἰς τὰ ἔγγραφα πλοίου τινὸς συλλη-
»φθέντος εἰς Σύρον κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1826.

ἢ νὰ μὴ ὑπάρξωσι καὶ τ' ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἥ, τε Στερεὰ καὶ αἱ Νῆσοι τοῦ Αἰγαίου. Ἄλλ' ἀντὶ νὰ τὴν φυλάξωσιν ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν, τὴν καταστρέψουσιν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, διὰ νὰ ταπεινώσωσι τῶν Πελοποννησίων τὸ φρόνημα. Καὶ ποῖτε δέ; ὅτε ὁ Ἰμπραχίμ ἐνεδρεύει εἰς τὴν Κρήτην, διὰ νὰ τὴν προσβίλη ἐξ ἀφῆς. Ἐν ᾧ δὲ τὴν προσβάλλει μ' ἀτυχερίτως ἀνωτέρας τῶν Ἑλληνικῶν δυνάμεις, διευθυνομένας καὶ ἀπὸ Γάλλους καὶ ἀπὸ ἄλλους ἄλλων ἐθνῶν Εὐρωπαϊούς, καὶ ἐξωμότας, καὶ χριστιανούς λεγομένους, ἐκεῖνοι δὲν συλλογίζονται ὅτι, διὰ νὰ ἡττηθῆ, ἔπρεπε ν' ἀντιπολεμηθῆ ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην, καὶ ὅτι ἦτο μάλιστα ἀνάγκη νὰ ἡττηθῆ εἰς τὰς πρώτας μάχας, ὥστε αὐτὸς μὲν νὰ κυριευθῆ ἀπὸ φόβου καὶ δειλιαν, ὁ δ' Ἕλληνας νὰ θάρσυνθῆ καὶ νὰ τὸν καταφρονήσῃ, ἀλλὰ διατάττουσι νὰ στρατεύσωσιν ἐναντίον του στρατηγούντες καὶ ἄθροιστοι, οἱ ὅποιοι δὲν εἶδον ἄλλοτε τὸν καπνὸν τοῦ ἐχθρικοῦ πυρός, ὡς ὁ ὅλως διόλου ἀπόλεμος Μῆτρος Μποτατίης καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι, μεθ' ὧν καὶ τινες στρατηγοὶ, οἵτινες ἐστρεψαν πάντοτε σχεδὸν τὰ νῶτα εἰς τὸν ἐχθρὸν, καὶ θὰ γείνωσιν αἵτιοι κακῶν.

Ἄφ' οὗ διελύθη ἡ πολιορκία τῶν Π. Πατρῶν, ἡ Κυβέρνησις εἶχε λάβει πρόνοιαν νὰ πολιορκηθῆ πάλιν τὸ φρούριον ἐκεῖνο διὰ ξηρᾶς ὑπὸ τοῦ Δημ. Μελεστοπούλου καὶ τοῦ Πλαπούτα μετὰ τῶν Σουλιωτῶν Λαμπροβέικου, Δράκου, καὶ ἄλλων. Εἶχε στείλει δὲ περὶ τὰ τέλη τοῦ Δεκεμβρίου τέσσαρα πλοῖα ὑπὸ τὸν Σπεισιώτην Νικόλαον Μυλωνᾶν νὰ τὸ ἀποκλείσωσι διὰ θαλάσσης. Ἦδη θὰ ἐκστρατεύσει καὶ ὁ Κουντουριώτης αὐτὸς ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἡ βολὴ ἐκδίδει ἐπὶ τούτου τὸ ἐπόμενον ψήφισμα (I)

«Ἐπειδὴ ἡ κυρίως τῶν φρουρίων Π. Πατρῶν καὶ Νευπάκτου θεωρεῖται ὡς ἐν τῶν οὐσιωδιστέρων ἐπιχειρημάτων πρὸς στενῶν τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας. Ἐπειδὴ αἱ ἐλπίδες τοῦ ἐχθροῦ βᾶτιν ἔχουσι τὴν συνδρομὴν τοῦ Σατράπου τῆς Αἰγύπτου

(1) Ὁ Κουντουριώτης διέτριβεν εἰς Ἰδραν, καὶ δὲν ἤθελε νὰ ἐκστρατεύσῃ, δικαιολογούμενος ὅτι δὲν ἦτον ἱκανὸς διὰ τὰ τοιαῦτα. Ὅθεν ἐστάλησαν ἀπὸ τοῦ φίλου του ὁ Γεώργιος Σκαλίδης, γραμματεὺς τότε εἰς τὸ Νομοταξιοτικόν, καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Μεταξῆς, καὶ τὸν ἐπεισαν νὰ ἐκστρατεύσῃ, πλην ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ ψηφισθῆ ἀπὸ τὴν βουλὴν ὅ,τι αὐτὸς ἤθελε ζητήσῃ. Τὸν ἔγραφον δ' ἔχει μόνον οἱ φίλοι του ἀπὸ Νεοπόλεως νὰ ἐκστρατεύσῃ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ Τριπολιτσᾶν ἡ τριμελὴς ἐπιτροπὴ, ὁδηγηθεὶς ἴσως ἀπὸ τὸν Κωλέττην, ὅστις βλέπει ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκστρατεύσῃ μόνος, καὶ προσπαθεῖ νὰ συνεκστρατεύσῃ μετὰ τὸν Κουντουριώτην.

καὶ ἐκείνην τῶν Ἀλβανῶν τοὺς ὁποίους καταχίνεται νὰ δάλη
 οεῖς κίνησιν ἀπὸ τὰ μέρη τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος. Ἐπειδὴ δ' Αἴ-
 γυπτιακὸς στρατὸς ἐφθασεν ἤδη εἰς τὸ φρούριον τῆς Μεθώνης,
 καὶ ἐκεῖθεν μελετᾷ νὰ ἐφορμήσῃ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Πελοπον-
 νήσου. Καὶ ἐπειδὴ μ' ἔλεον ὅτι καὶ πολλὰ καὶ ἐκλεκτὰ στρατευ-
 ματα, εὐρισκόμενα καθ' ὅλον τὸ δυτικὸν παράλιον τῆς Πε-
 λοποννήσου καὶ εἰς τὰ σύνορα τῆς στερ. Ἑλλάδος, προϋπόσχον-
 ται τὴν ματαίωσιν τοῦ ἐχθρικοῦ σχεδίου, ἀνάγκη ὅμως τὰ κι-
 νήματα τῶν στρατευμάτων τούτων νὰ δηγωνῶνται κεντρικώτερον
 καὶ ἐκ τοῦ πλησιεστέρου, διὰ νὰ γίνωνται καὶ τακτικώτερα, καὶ
 ἐπομένως δραστηριώτερα κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ἐὶς βουλευτικὸν
 πρῶτον ἐμπιστευόμενον εἰς τὰς ἐξόχους ἀρετάς, τὴν ἰκανότητα
 καὶ τὴν δραστηριότητα τοῦ ἐκλαμπροτάτου (1) προέδρου τοῦ
 ἐκτελεστικοῦ σώματος κυρίου Γ. Κουντουριώτου, ὅστις διὰ τὸν
 ἀποδεδειγμένον αὐτοῦ ζῆλον ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ τῆς πατρίδος συμ-
 πρέποντος ἔλαει ἀξίως εἰς ἑαυτὸν τὴν κοινὴν τοῦ ἔθνους ἐμπι-
 στοσύνην, θεσπίζει.

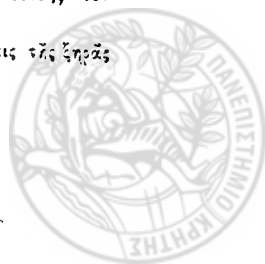
» Α'. ὁ ἐκλαμπροτάτος πρόεδρος τοῦ ἐκτελεστικοῦ κύριος Γ.
 Κουντουριώτης θέλει ἐκστρατεύσει ὡς ἀρχηγὸς ὅλων τῶν εἰς κί-
 νησιν στρατιωτικῶν σωμάτων κατὰ τὸ δυτικὸν παράλιον τῆς Πε-
 λοποννήσου ἀπὸ τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον ἕως τὸν Κορινθιακόν,
 εἶχων ὡς πρὸς αὐτὰ τὰ σώματα καὶ ὡς πρὸς τὴν ναυτικὴν μοι-
 ραν, τὴν ἀποκλείουσαν τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ἔλην τὴν δύνα-
 μιν τὴν ὅποιαν ὁ Ν'. παράγραφος (1) τοῦ ὀργανικοῦ νόμου δίδει
 εἰς τὸ ἐκτελεστικόν.

» Β'. Ἡ προφύλαξις ὅλων τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς Πελο-
 ποννήσου καὶ ἡ πολιορκία τῶν φρουρίων, διὰ τὴν πτωσιν τῶν
 ὁπίων ὀφείλει ἡ ἐκλαμπρότης του νὰ καταδύλῃ τὴν δυνατὴν
 δραστηριότητα, εἶναι ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ διορισμοῦ τούτου.

» Γ'. Ἄν εἰς αὐτὰ τὰ παράλια ἤθελε παρευσιασθῆ ἑχθρικός

(1) Τὸ Σύνταγμα δὲν χρησιμεύει τίτλος εἰς κίνησιν τῶν Ἑλλήνων. Καὶ ἕως ὁ
 τέλος τῆς ἐκλαμπροτάτος ἐθωρήθη ἀπὸ τὴν εἰ. περίοδον ἀναγκαῖος εἰς τὰς προ-
 δρείας. Οἱ δὲ Ἕλληνας ἔλαγον ἐκλαμπροτάτου; καὶ τοὺς ἄλλους Νομοτελεστάς, τὸν
 Κωλίτην, Σπλιωτάτην καὶ λοιποὺς.

(2) Κατ' αὐτὸν τὸν παράγραφον, τὸ Νομοτελεστικὸν κινεῖ τὰς δυνάμεις τῆς ἡμετέρας
 καὶ θαλάσσης.

»στόλος· ἂν ἡ στέρεά Χέρτος Ἑλλάς, καὶ δυτικὴ καὶ ἀνατολική, ἠθελον λάθουν χρεῖαν ἢ ἀπικιτήσου ἐρητὴν ἐχθρικὴν, ἢ ἐκλαμπρότης του ἔχει τὴν ἐξουσίαν νὰ προφθάτῃ ἐγκαίρως τὴν ἀνήκουσαν βεήθειαν, καὶ πανιοίσι τρόποις νὰ προμηθεύτῃ τὴν τούτων ἀσφάλειαν.

» Δ'. Οἱ Ἐπαρχοὶ τῶν πλησιεστέρων εἰς αὐτὰ τὰ μέρη ἐπαρχιῶν, καθὼς καὶ οἱ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς δυτικῆς καὶ ἀνατολ. Ἑλλάδος, καὶ τὸ στρατιωτικὸν αὐτῶν τῶν Ἐπαρχιῶν, δεῖλουσι νὰ δεδέχωνται καὶ νὰ ἐκτελῶσι διαταγὰς τῆς ἐκλαμπρότητός του, ἀποβλεπούσας τὰς εἰς τὸ παρὸν θέσπισμα ἐδηγίας.

» Ε'. Εἶναι εἰς χρέος ἡ Διοίκησις νὰ προμηθεύῃ ἐγκαίρως εἰς τὴν ἐκλαμπρότητά του τοὺς ἀναγκαίους χρηματικούς πόρους διὰ τὴν ἐξοικονόμησιν τῶν μισθῶν, σιτηρετίων καὶ τροφῶν τῶν κατὰ τὴν ἐκστρατεῖαν τούτην θαλάσσης καὶ ξητᾶς δυνάμεων.

» ς'. Ὅταν ἡ ἐκλαμπρότης του στερῆται τῶν ἀναγκαίων πόρων, καὶ ἡ ἀπορία τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου δὲν συγχωρῇ τὴν προμήθειαν αὐτῶν, ἡ ἐκλαμπρότης του ἔχει τὴν ἄδειαν νὰ κατορθώτῃ δάνειον ὅπου δυνήτῃ ἀνάλογον μετὰ τὰς ἀπαδράστους ἀνάγκας αὐτῆς τῆς ἐκστρατείας εἰς ἄντρον τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου.

» Ζ'. Ἐχει τὴν ἄδειαν ἡ ἐκλαμπρότης του, ἐκτὸς τῶν διορισμένων ἐξόδων, νὰ κάμῃ καὶ ἕτερα χάριν βραβεῖου πρὸς ἐκείνους, ὅπου ἠθελον φιλοτιμηθῆ νὰ δεῖξουν ἐπιτήμους πολεμικὰς πράξεις.

» Η'. Ἡ ἐκλαμπρότης του ἔχει τὴν ἄδειαν νὰ προσιβάξῃ εἰς τοὺς πολεμικούς ἠθελον κάμει ἐπιτήμους ἐκδουλεύσεως.

» Θ'. Ἐχει τὴν ἄδειαν καὶ νὰ καθαιρῇ ἀπὸ τοὺς βαθμούς των τοὺς παρεκτρεπομένους ἀπὸ τὰ χρεῖα των καὶ νὰ παιδεύῃ νομίμως.

» Ι'. Ἐχει τὴν ἄδειαν ἡ ἐκλαμπρότης του νὰ κάμῃ κάθε διαπραγματεύσιν καὶ συμβιβασμὸν διὰ τὴν κυρίευσιν τῶν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐξουσιαζομένων φρουριῶν καὶ τὰ λ. ἐξεδόθη ἐν Ναυπλίῳ τὴν 21 Φεβρουαρίου 1825. ὁ πρόεδρος Πανούτσος Νοταρᾶ· ὁ β. γραμματεὺς Ἀνδρέας Πηπαδόπουλος. Ἐπικυροῦνται τὴν 28 Φεβρουαρίου, ὁ πρόεδρος Γ. Κουντουριώτης, ὁ Γ. Γραμματεὺς Α. Μαυροκορδάτος.» Τὸ Βουλευτικὸν ἐμπιστεύεται εἰς τὰς ἐξόχους ἀρετὰς τοῦ Κουντουριώτου, καὶ θεσπίζει νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν· ἀλλ' ἔπεπε νὰ στοχασθῇ ἂν ὁ ἐκστρατεύων

ἦτο στρατιώτης, καὶ εἶχε πρὸ πάντων ἔξοχον πολεμικὴν ἀρετὴν καὶ πολλὴν εἰς τὰ τοῦ πολέμου ἐμπειρίαν. Ἐν τούτῳ θ' ἀρχίσαι αὐτὸς νὰ ἐτοιμάζεται, καὶ δὲν θὰ ἐκστρατεύσει, εἰμὴ ἀφ' οὗ φθάσωσι καὶ ἄλλα στρατεύματα εἰς τὸν ἐχθρὸν, καὶ ἰδὲ καταστήσῃσι δυνατώτερον καὶ φοβερώτερον.

Ὁ Μαυροκορδάτος εἶχεν ἤδη προσληθῆ, ὡς ἐβρέθη, ἀπὸ τοῦ Νομοτελεστικὸν νὰ μεταβῆ εἰς Ναύπλιο, ν' ἀναλάβῃ τὰ χρεῖα τοῦ Γ. Γραμματέως· ἀλλ' ἠσθένησεν εἰς τὴν ἐν Λιγούδιτι διατριβῇ του, καὶ ἀπέβηκε τὴν μετάβασίν του, καὶ ἦδη εἶναι διακτεθειμένος νὰ διχμεῖν εἰς τὴν δουρικὴν Ἑλλάδα διευθυντής, ὅπου τὸν βέσκουσι καὶ πάλιν ἐλπίδες νὰ ἐπιτύχῃ ὅ,τι ἀπέτυχε τὸ 1822. Ἐπὶ τούτῳ ἐνεργεῖ νὰ κατορθωθῆ καὶ ἄλλο δάνειον ἰδιαίτερον ἀπὸ δύο ἑκατομμύρια δίστηλα μὲ ὑποθήκην τῶν ἐθνικῶν προσόδων τῆς Ἡπείρου, καὶ ἔσταλεν εἰς Λονδίνον τὸν γνωστὸν Ῥουπεντάλ, ἔστι εἶχε κίμει καὶ τὸ 1822 πρότασιν Ἀγγλικοῦ δανείου, νὰ πραγματοποιηθῆ περὶ τοῦ εἰρημένου δανείου ἀνὰ πενήντα καθ' ἑκατὸν δυνάμει διατάγματος ὑπογεγραμμένου καὶ ἐπικυρωμένου ἀπὸ τὸν Μαυροκορδάτου ὡς πρόεδρος καὶ διευθυντὴν τῆς Δουτ. Ἑλλάδος, καὶ ἀπὸ δευτέρου Δουτικοελλαδικῆς καὶ Ἡπειρώτικῆς διακλαμβίνοντος ὅτι τὸ διαληφθὲν δάνειον ἐζητεῖτο διὰ τὸν λόγον ὅτι ἡ Κεντρικὴ Κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος, δαπανῶσα διὰ τὰ κατὰ θάλασσαν ἐπιχειρήματα, παρημέλει τὴν στερεάν, ἥτις διὰ τοῦτο ἐστειρεῖτο τῶν ἀναγκαιούτων εἰς τὸ νὰ πολυμήσῃ τὸν ἐχθρὸν μέσων (1). Δι' αὐτοῦ δὲ τοῦ δανείου, τὸ ὅποσον ἀπεδοκίμασεν ἡ Κυβέρνησις καθὼ προσβάλλον τὴν ὑποληψίαν τῆς, καὶ τὸ ὅποσον, ἂν ἐγίνετο, ἐμελλε νὰ παραλάβῃ ὁ Χριστοδουλος Κλονάρης (2) εἰς χεῖρας του, καὶ νὰ ἐνεργήσῃ κατὰ διαταγὰς τοῦ Μαυροκορδάτου, ἤθελεν οὗτος νὰ φέρῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τρεῖς χιλιάδας τακτικὰ στρατεύματα ξένα, διὰ νὰ κατακτήσῃ τὴν Ἡπειρον καὶ Θεσσαλίαν. Ὅλοι ἠθέλησεν ἴσως διὰ τοῦτο νὰ ὑπενεργήσῃ εἰς τὴν συνέλευσίν του, νὰ υπογράψωσιν ἀναφοράν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, διακλαμβίνουσαν νὰ τὸν ἐπιτρέψῃ νὰ μὲν ἔκεῖ γενικὸς διευθυντής, ὡς ἦτο καὶ μέχρι τούδε· πλὴν εὐ-

(1) Ἴδε ἀπολογίαν Α. Λουριώτου.

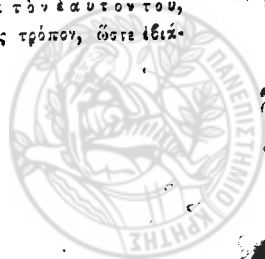
(2) Δύο εὐρέσκετο τότε εἰς Λονδίνον καὶ ὑπηρετεῖ ὡς γραμματεὺς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ δανείου. Ὑπηρετεῖ καὶ τὸν Μαυροκορδάτου, γράφων ὑπὲρ αὐτοῦ εἰς τὰς ἐφημερίδας.

- ρεν ἀνίστασιν ἀπὸ πολλὰ μέλη. Τὸν ἐζήτησαν δ' εὐθύνας διὰ δύο ἑκατομμύρια καὶ ἑξακοσίας χιλιάδας γροσίων, τὰ ὅποια ἔλαβεν ἀπὸ τὸ πρῶτον δάνειον, καὶ ἔδαπάνησεν εἰς τοὺς ἑπαυούς του πολεμικούς τε καὶ πολιτικούς, καὶ προέβηλον νὰ διασαφήσῃ εἰς τίνες τὰ ἔδωκε, καὶ τότε ὅσοι τὰ ἔλαβον ἀδίκως, νὰ τὰ ἐπιστρεψώσιν· ἐκεῖνος ὁμως ἀπέφυγε τὴν διασαφήσιν, διὰ νὰ μὴ γεννηθῆ ἐκ τούτου, ὡς ἔλεγε, σκάνδαλον εἰς τὴν συνέλευσιν, καὶ ἔπειτα εἶπεν ὅτι τὰ ἔδαπάνησεν εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς διοικήσεώς του (1), καὶ διήγειρε τῶν πληρεξουσίων τὴν ἀγανάκτησιν, ὥστε μὴ δυνάμενος νὰ μείνη πλεόν εἰς τὴν θυτικὴν Ἑλλάδα διευθυντῆς, καὶ ἄλλως φοβούμενος τὸν Κωλέτιν, ἤδη ἀποκτῶντα μεγάλην ἐπιβροχὴν εἰς τοὺς Ρουμελιώτας, ἀπεράσισε νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Πελοπόννησον. Εἰ-
— χε, συστήσει ἐν τοσοῦτῳ τὴν πολιορκίαν τῆς Νκυπιάκτου, διορίσας ἀρχηγὸν τὸν Δημοστοῆλιον, ὅστις ἐμάχητο καθ' ἡμέραν πρὸς τοὺς ἐχθρούς ἐξερχομένους καὶ τοὺς ἔβλαπτε πάντοτε. Καὶ λοιπὸν ἀφ' οὗ ἡ συνέλευσις του, προεδρευομένη ἀπὸ τὸν στρατιώτην Τσιόγγαν, καὶ διευθυνομένη ἀπὸ τὸν Σπ. Τρικουπην, τὸν ἐπολιογράφησε κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔγγραφον:

« Ἐκλαμπρότατε! ἀνεγνώθησαν σήμερον ἐπὶ συνέλευσεως τὰ πρὸς τὴν ἐκλαμπρότητά σου προσκλητικὰ τῆς Διοικήσεως γράμματα. Ὁ λόγος τῆς Δι. Ἑλλάδος ὅσον περισσότερον στοχάζεται πρὸς τὰ μεγάλα κατὰ, ὅσα ἐπήγασαν ἐξ αἰτίας τῆς ἐνταῦθα διοικητικῆς σου ἐπιστασίας εἰς ὅλον τὸ διάστημα τῶν παρελθουσῶν κρισίμων καὶ δυσχερῶν περιστασιῶν, τόσον περισσότερον θλίβεται σήμερον καθότι σὲ στερεῖται· καὶ ἤθελεν ἐξ ἀπαικτοῦ ἐπικαλεσθῆ ὅλος ὁμοθυμαδὸν παρὰ τῆς Σ. διοικήσεως τὴν χάριν τοῦ νὰ παρταθῆ ἐνιαυθὸς ἡ τόσον ἀναγκαία διατριβὴ σου, ἂν δὲν ἔβλεπεν ἀπὸ τὰ ἔγγραφα τῆς διοικήσεως ὅτι ἀναγκαιοτέρα εἶναι ἡ δέξει παρουσίας σου. Ἀνεξάλειπτος εἶναι εἰς τὰς ψυχὰς ὅλων τῶν βέλκαιοίκων τῆς Δι. Ἑλλάδος ἡ μνήμη τῶν δεινῶν ὑπὲρ αὐτῆς μακαρίτων σου καὶ τῶν λαμπρῶν ἀγώνων σου, διακαῆς εἶναι καὶ ἡ ἀγάπη, καθὺ καὶ τὸ σέβας τῶν πρὸς τὴν ἐκλαμπρότητά σου.

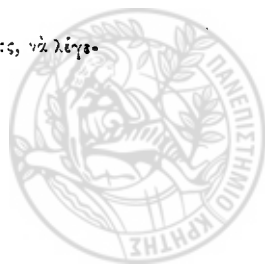
(1) Τότε ὁ Μεγαπάνος εἶπεν: ἄρα τὰ ἔδαπάνησε διὰ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ ἐπομένως πολλοὶ πληρεξύτοι κατηνέχθησαν ἐναντίον του εἰς τρόπον, ὥστε ἐβιάσθη νὰ μὴ παρευρεθῆ πλεόν εἰς τὴν συνέλευσιν.

»Εἰς ἔνδειξιν τούτων ἡ συνέλευσις τῆς Δυτ. Ἑλλάδος σε προσφέρει
 »σήμερον τὴς πανδήμους καὶ εὐχαριστίας τῆς, καὶ εἰς
 »σημεῖον χρεωστούμενης εὐγνωμοσύνης σε ἀνακηρύττει διὰ τοῦ
 »παρόντος πολιτῆν τῆς Δυτ. Ἑλλάδος, τῆς ὁποίας τὰ ἔνδοξα χρο-
 »νικά εἶναι ἡ ἀψευδιστάτη μαρτυρία τῆς δόξης σου καὶ τῆς ὀλίκης
 »εἰς τὴν φιλότιμον σου πατρίδα μας ἀφοσιώσεώς σου. Δέξου λοιπὸν
 »λαμπρὰ καὶ εὐτυχεῖ συναγωνιστὰ τῆς ἐλευθερίας τῆς Δυτ. Ἑλλά-
 »δος, δέξου τὴν εὐκρινῆ προσφορὰν τῶν Δυτικοελλαδιτῶν, οἱ ὁ-
 »ποῖοι θέλουσι ζῆσαι πάντοτε εἰς τοὺς κόλπους τῆς δόξης καὶ τῆς
 »εὐδαιμονίας, ἐν ᾧ μισοῦνται τὴς λαμπρῆς πράξεις, μὲ τὰς
 »ὁποίας ἔχοντές σε σύμβουλον, συνεργάτην καὶ προκινδυνεύοντα,
 »ἔδοξασθησαν. Ἐγράφη ἐπὶ τῆς ἐν Ἀντιοχειακῷ συνελεύσεως
 »τῆν 22 Δεκεμβρίου 1824, ὁ πρόεδρος τῆς συνέλευσεως Γ.
 »Τσιόγγας ὁ γραμματεὺς Κωνσταντῖνος Πολυχρόνης.» Ἀφ' οὗ δὲ
 ἡ συνέλευσις διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου παρέστησεν ὅτι ὑπηγόρευσεν
 ὑπὲρ ἐκείνου ὁ Μαυροκορδάτος αὐτὸς ἢ ὁ Τρικούπης, καὶ ἔγραψεν
 ὁ Πολυχρόνης, ὁ παρὰ τοῦ βίου διορισθεὶς γραμματεὺς τῆς συ-
 νελεύσεώς του, καὶ ἄρ' οὗ κατ' ἀπόφασιν αὐτῆς διώρισεν ὁ Μαυ-
 ροκορδάτος νέαν διοικητικὴν ἐπιτροπὴν, συγκειμένην ἀπὸ τὸν Γε-
 ῶργιον Σπανιολάκην, I. Μάγερ (1), καὶ Κωνστ. Πεταλᾶν, ἀν-
 τικαταστήσας τὸν Τ. Μαγγίναν καὶ τὸν Γ. Πραϊδῆν μέλλοντα γὰρ
 τὸν ἀκολουθήσει εἰς Ναύπλιον, τὴν εὐχαριστήσας διὰ τὸ πρὸς αὐτὸν
 ἐγγραφὸν τῆς δι' ἐπιστολῆς του γεγραμμένης τῆν 25 τοῦ αὐτοῦ, τὴν
 ὁποίαν τελειώνει λέγων: «ἀντιχωρῶ, φίλοι συμπολίται (2), διότι
 »ἰερώτερον ἄλλο χρέος δὲν γνωρίζω παρὰ τὴν ὑποταγὴν εἰς τὸν
 »νόμον καὶ τὴν εὐπειθειαν εἰς τοὺς ἀπὸ τοῦ ἔθνους ἐκλεχθέντας ἐκ-

(1) Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Μάγερ εὐγνωμονῶν, τὸν δίδει ἄρθρον εἰς τὰ Ἑλλ. Χρονικά
 τοῦ τὸν εἶπλον τοῦ πρίγκιπος. Ὅτι δὲ ὁ ἐξ ἀπορρήτων τοῦ μεγάλου ἀρμοστοῦ τῆς
 Ἑπτανήσου Μαιέταν τὸν προέβλεπον ὡς αὐτολεγόμενον πρίγκιπα, εἰς τὸν ἀριθμὸν
 106 τῆς ἡμερηίδος του, διὰ τὴν ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι τῶ ὄντι πρίγκιψ, κατε-
 χώρισεν τὸ ψήφισμα τῆς βουλῆς τοῦ 1822, δι' οὗ τὸν ἔδωκεν αὐτῇ ἐξ ἀγνοίας τὸν
 τίτλον τοῦ πρίγκιπος, ὡς ἂν ἔλεγεν οὗτω πως πρὸς τὸν ἐξ ἀπορρήτων Φριδερικόν
 Ἄνκεν: «ἡ βουλὴ τῶν Ἑλλήνων διὰ ψήφισματος τὸν ὠνόμασε πρίγκιπα, ἀρὰ εἶναι
 ὑπρίγκιψ.»

(2) Ἀποκαλῶν συμπολίτας τοὺς πολιτογραφηθέντας αὐτὸν, καὶ δεχόμενος, ἢ λέγον-
 ται ἐκλαμπρότατος πρίγκιψ, ἔδιν πῖπτοι εἰς ἀπέφασιν;

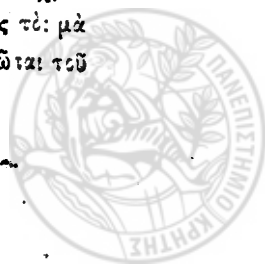
«τελεστάς του. Ἄλλ' ὅπου ἂν ὑπάγω, ἡ καρδία μου θὰ εἶναι ἐν τῷ
 ἡμέτῳ τῆς οὐτ. χέρσου Ἑλλάδος, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι καὶ ἡ
 — ἐμὴ ἡμῆ καὶ ἡ ἀγάπη σας θέλουν μὲ συνοδεύσει παντοῦ,» τὴν διέ-
 λυτε (1) καὶ τῆ 5 Ἰανουαρίου ἀνεχώρησε διὰ τὸ Ναύπλιον, ὅ-
 — που ἔρθατε τῆ 24 τοῦ αὐτοῦ καὶ ἀνεδέχθη πάλιν τὰ χρέη του
 ὡς Γ. Γραμματεὺς τοῦ Νομοτελεστικοῦ, πειθόμενος εἰς τοὺς ἐκ-
 τελεστάς τοῦ ἔθνους, ὅχι βεβαιὰ δίδει γνωρίζει τὸ πείθεσθαι ἰε-
 ρώτερον χρέος, ἐπειδὴ εἰς ἄλλας περιστάσεις θ' ἀποδείξει τὸ ἄνυ-
 τίον, ἀλλὰ διότι πείθεται ἐξ ἀνάγκης εἰς τὸν Κουντουριώτην καὶ
 πείθεται τόσο πλέον, ὅσον διὰ τῆς ἐπιβρόχης αὐτοῦ τούτου ὑπάρχει
 καὶ ἐκεῖνος εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὑπάρχει καὶ εἰς τὰ πράγματα, καὶ
 ἄρχει μάλιστα τῆς Ἑλλάδος, ἂφ' οὗ ἐξου ἐρυγε ἀπὸ Τριπολιτσάν,
 καὶ ὅσον ἡ Γ. Γραμματεία, τὰ τ' ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ ἐλεί-
 νου κυρίως διευθύνοντας, εἶναι οὐσιωδέστατον ὡς πρὸς τ' ἀφορῶν-
 — τα τὴν ἀγγλικὴν πολιτικὴν του. Μ' ὅλον τοῦτο θὰ τὸν ζητήσωσιν
 ἐπαρχίων τινῶν πληρεξούσιοι διευθυντὴν εἰς τὴν δυτικὴν Ἑλλά-
 — δα· ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις, ἥτοι ὁ Κουντουριώτης, τὸν θέλει εἰς τὴν
 Γ. Γραμματείαν διὰ τὰ τὸν ἔχη πληρίων του, καὶ διὰ τὰ τὸν συμ-
 παραλάβῃ εἰς τὴν ἐστρατείαν του.

— Συγχρόνως Κύπριοί τινες ἔδωκαν πληρεξουσιότητα τὸν στρατη-
 γὸν Δε οὐδὲν, νὰ διαπραγματευθῇ, καὶ εἶχεν ἀνοίξει δάνειον διὰ

(3) Εἰς τὸ τέλος τῆς συνάλευσις ταύτης ὁ Σ. Τρικούρης ἐξέφρασε λόγον, καὶ
 λέγει πρὸς τοὺς ἄλλους: «εἰς αὐτῆς (τῆς συνάλευσις) ἐθιμάθευσιν ὁ νόμος καὶ ἡ
 «ἀλήθεια» αὕτη ἐβρίσθη τῆς κατάρου τῆς εἰς πᾶς ἑνοπίον κίνημα ἑναντίον τῶν
 «ἐθνικῶν νόμων, ἐκήρυξε τὴν προσήλωσίν τῆς εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ τ' ἀδραϊά τῆς
 «τάκτα ἐξώστησεν τὴν βουλαίαν τῶν εἰς ὑπεράσπισιν τῶν νόμων καὶ κατὰ παυσιν
 «τῶν ἐμφυλίων πολέμων, πολὺ κινδυνωδιστέων ἀπὸ τοὺς πολέλους ἐναντίον τῶν
 «πύλλοφύλων.» Ἄλλὰ πρὶν τὸν ἐκφωνῆσαι, συνίθη σεισμός· καὶ, ἐν ᾧ λέγει ὅτι τὸ
 «ἔθνος ἔλαβε τὰ ὄπλα διὰ τὰ βραχίλια ἢ δικαιοσύνη, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς
 «ἐφίνη βοήθῃς καὶ προσταγῆς μας, κίναται τὴν ἐπομένην ἀποστραφήν: «ἀλλ' ἔδα-
 «μεισευσε τὰ ἢ δικαιοσύνη, ἰσχυρήκαμεν ἄξιοι τῆς θείας βοηθείας; ὅχι θελαί,
 «ὄχι! οὐκ τὸ ἐμπαρτέρησι σήμερον ὁ Θεός, δὲν εἶμαι ἐγὼ ὅπου οὐκ τὸ λέγω· οὐκ τὸ
 «ἡμπαρτέρησι σήμερον ὁ Θεός, οὐκ τὸ τριμερὰ τοῦ σαιμοῦ του σημαία. Αὐτὰ
 «κατὰ τῆς γῆς εἶναι ἡ φωνὴ τῆς ὀργῆς τοῦ Κυρίου· ἡ ὀργὴ του, ὀλίγητε, ἐσίλωσε καὶ
 «κατὰ τῆς γῆς μακάρι θεμέλια· μάκατε, λέγει ἡ φωνὴ τῆς ὀργῆς του ὅτι ὁ Θεός
 «ἐπεπάρησι νὰ ἀποθνήσκῃ τὸ λαὸν του ὅχι μόνον ἀπὸ τοῦ Τούρκου, ἀλλὰ καὶ
 «ἀπὸ τοῦ ὀνομαζομένου χριστιανούς, ὅσοι ἀγαθοῦν τὴν ἀνομίαν καὶ ἀδικίαν.»

τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς Κύπρου. Ἄλλοι δὲ Κύπριοι, ὁ Κυπριαγὸς Θησεύς, Χαράλ. Μάλης, Κυπρίδημος Γεωργιάδης, Γεώργιος Δ Οἰκονομίδης, καὶ Δ. Δ. Οἰκονομίδης ἀντιέχθησαν τὴν 2 Ἀπριλίου πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἐπιφέροντες ὅτι αὐτοὶ οἱ Κύπριοι δὲν ἦσαν γενικοὶ πληρεξούσιοι τῆς Κύπρου, καὶ ἐπομένως ὁ Δὲ οὐδὲν δὲν ἔδυνατο ν' ἀνοίξῃ δάνειον ἐπὶ ὀνόματι τῆς Κύπρου, εἰμὴ ὅτε ἤτελον διορισθῆ Γενικοὶ πληρεξούσιοι καὶ τὸν δώσωσι πληρεξουσιότητα περὶ τούτου. Ὁ δὲ σκοπὸς τούτων ἦτο νὰ προφυλάξωσι τὴν Πατρίδα τῶν ἀπὸ ἀκαιρον ἐπιχείρημα, δυνάμενον νὰ βλάψῃ μάλλον, καὶ τὸ δάνειον αὐτὸ ἐμποδίσθῃ ἀφ' οὗ μάλιστα ἐδόθησαν πληροφορίαι διὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ λεγομένου ἐκείνου κόμητος Δὲ Οὐδύτου.

Κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν σχεδὸν εἶχεν ἔλθει ἀπὸ Λονδίνου ὁ Ἰταλὸς κόμητος Λουδοβίκος Πόρρος, καὶ διορίσθη ἐπὶ μισθῷ σύμβουλος εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν ὅστις εἰς τὴν Γ. Γραμματεῖαν τοῦ Νομοτελεστικοῦ· ἀλλὰ μετ' οὗ πολὺ διορίσθη νὰ παρακολουθῆ τὸν Φαβιέ, διὰ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν πρόδον τοῦ τακτικοῦ στρατεύματος. Ἐπομένως ἦλθε καὶ ἕτερος Ἰταλὸς ὁ Κόμητ Γάμβας λεγόμενος, ὡς πράκτωρ τῶν δανεισιῶν τῆς Ἑλλάδος Ῥικάρδων, ἔχων ἐντολὴν νὰ λάβῃ ἀκριβεῖς πληροφορίας διὰ τὰ εἰσοδήματα τοῦ κράτους καὶ διὰ τὰ ἐθνικὰ κτήματα, τὰ ὅποια ἀνήκον εἰς τοὺς Τούρκους, καὶ νὰ τὰς κοινοποιῆσῃ εἰς τοὺς ἐντολεῖς του, τοὺς ὁποίους θὰ εἰδοποιεῖ καὶ διὰ τὰς πράξεις τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου. Αὐτὸς, διὰ νὰ παραστήσῃ φαίνεται εἰς τοὺς Ἑλληνας τὴν ἀνάγκην τῆς καλῆς χρήσεως τοῦ νέου δανείου, ἀναφέρει Ἄγγλον τινὰ συγγραφεὰ λέγοντα ὅτι: καὶ χρηματικαὶ δυσκολαὶ τῶν Ἑλλήνων ἤρξθησαν, ὥστε δὲν ἔχουσι τοὺς τρόπους ὅχι μόνον νὰ μισθώσωσι τακτικὰ στρατεύματα, ἀλλ' οὐδὲ τοὺς στόλους τῶν νὰ πληρώσωσι, καὶ δὲν δύναται νὰ διοργανίωσι πυροβολικὸν καὶ πεζικὸν στράτευμα ἐξαρτώμενον ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, καὶ ἐπομένως οὕτη δὲν δύναται νὰ ἐκτελέσῃ κένεν σχέδιον πολεμικόν, ἢ νὰ συστήσῃ ἐθνικὸν ταμεῖον, ἢ νὰ συναξῇ τοὺς φόρους, ἢ νὰ διοικήσῃ πρὸς ὄφελος τοῦ ἠμαξίου τὰ πρὸ ὀλίγου Τουργικὰ καὶ ἤδη Ἑλληνικὰ κτήματα.» Καὶ: μήγαρ εἶχον εἰ Ἑλληνας χρήματα ἀρ' ἧς ἐπῆραν τὰ ὄπλα κατὰ τῶν Τούρκων; καὶ ὅμως τὸ: μὰ πίστιν, μὰ πατρίδα, μὰ τὴν πρὸς Θεὸν ἐλπίδα, ὡς στρατιῶται τοῦ

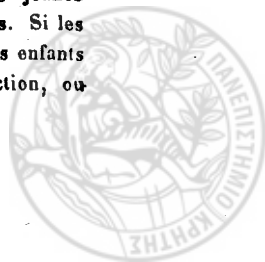
Χριστοῦ ἄγοντες, καὶ τὰ πάντα ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ τῆς Πα-
 τριδος θυσιαζόντες, καὶ ἐξ ἰδίων ὄσων ἑκαττος ἡδύνατο καταβάλ-
 λοντες, καὶ ἐξ ἀπόρου πόρον εὐρίσκοντες, ἐνίκησαν ἄχρι τοῦδε
 τοῦ Τούρκου. Ἄνευ δὲ τῶν ξένων δανείων καὶ τοῦ ἐμφυλίου πο-
 λέμου ἤθελον νικᾶ καὶ σήμερον, ἐπιρκοῦντες ἀφ' ἐκυτῶν εἰς τὰς
 μεγάλας καὶ πολυειδεῖς ἀνάγκας τῶν. Ὀμοιοῖς μόνον εἶχον
 ἀνάγκην ἀλλὰ διὰ τὰς διχονοίας τῶν, καὶ διότι δὲν εἶχον τὸν ἀ-
 ναγκαῖον εἰς τὰς Ἐπαναστάσεις μεγαλορῶ ἀνθρωπὸν ἐπὶ κεφα-
 λῆς τῶν πραγμάτων, δὲν ἐχρηστίευσαν οὐδὲ θὰ χρησιμεύσωσι τὰ
 δάνεια πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς πατριδος. Ὁ δὲ Γάμβας συμβουλεύει
 τὴν Κυβέρνησιν νὰ διοργανίσῃ ναυτικὸν ἰδιὸν καὶ τακτὸν στρατὸν,
 διὰ νὰ κυριεύσῃ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Εὐβοίας τὰ φρούρια,
 καὶ τότε θὰ σώσῃ τὸ ἔθνος· ἀλλὰ ! ποῦ εἶναι ὁ ἄξιος ἀρχηγός, ὁ
 καὶ διοργανιστής; Ὁ Γάμβας αὐτὸς γράφει πρὸς τὴν Κυβέρνησιν
 καὶ τὰ ἐξῆς, ὡς εἰρημμένα ὑπὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ Γ. Καϊνίγγ: «ὡς
 «ἀπλοῦς πολίτης ἐπιθυμῶ πολὺ νὰ λάβῃ αἷτιον τέλος ἡ ὑπόθεσις
 «τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὡς ὑπευγός θὰ κάμω ὅ,τι δυνατόν ὥστε νὰ
 «μὴ ἀναμιχθῶσιν αἱ σύμμαχοι δυνάμεις, εἰς τὴν κάλην τῶν. Εἶμαι
 «δὲ διατεθειμένος ν' ἀναγνωρίσω τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν δὲ τὰ ἐλευ-
 «θερωθῶσιν ἀπὸ τοῦ Τούρκου ὄχι τόσον, ὅσον ὅταν, ἐντελῶς δι-
 «οργανιζόμενοι, ἤθελον δώσω ἐγγύγνα βέβαια σταθερᾶς καὶ μονί-
 «μου τάξεως.» (1) Ὁ Γάμβας θὰ διατρίψῃ ὀλίγον καιρὸν εἰς τὴν
 Ἑλλάδα, ἐκπληρῶν τὰς ὁποίας ἔχει ἀπὸ τοῦ ἐντολεῖς του ὁδηγίας
 καὶ θ' ἀνχωρήσῃ ὅθι ἦλθεν· ἀλλ' ὅμως ἀπὸ τὰς λίρας στήριξι-
 νας ἐξ ἑκατομμυρίου καὶ πεντακοσίων ἑβδομήντα εὐω χιλιάδων,
 αἱ ὁποῖαι ἐξεκαθαρίσθησαν δανεισθεῖσαι πραγματικῶς εἰς τοὺς Ἑλ-
 ληνας, μόναι πεντακόσιαι σαράντα τρεῖς χιλιάδες ἔφθασαν εἰς
 τὰς χεῖρας τῆς Κυβερνήσεως, ὅλαι δ' αἱ λοιπαί, ἐκτὸς ἐξῆντ' αἰ
 ἐπὶ χιλιάδων διαπνεθῆσῶν εἰς στρατιωτικὸν ἱματισμὸν καὶ

(1) Personalmente non potrei esser che amicissimo al successo della causa greca, e come ministro farei ogni sforzo perche le potenze alleate non mischiassero della contesa dei Greci. Anche sarei disposto a riconoscere la loro indipendenza, quando eglino saranno non tanto liberati dai Turchi, ma l'intera loro organizzazione dasse qualche ferma garanzia di stabilita o d'ordine permanente.

πολεμερόδια, καὶ δικροσίων δεκαπέντε χιλιάδων δοθειῶν εἰς ἀγορὰν Ἑλληνικῶν κεφλαίων, ἐχρησίμευσαν εἰς θλάβην ἢ εἰς προδοσίαν τῶν Ἑλλήνων, καὶ μέρος ἀπώλοντο ἀδίκως καὶ παραλόγως. Ἦτον ἄρ' ἀνωρελὴς νὰ συστήσῃ ὁ Γάμβας εἰς τοῦς Ἑλληνας τὴν ἀνάγκην τῆς καλῆς χρήσεως τοῦ δανείου, ἐν ᾧ ἄφ' ἐτέρου οἱ ἀνώτεροι Ἀγγλοὶ συνεβουλεύον, ὡς ἔγραφεν ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Λονδίνου, μ' ἄλλας λέξεις τὴν δικίρεσιν καὶ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, καὶ ἐν ᾧ τὸ δάνειον αὐτὸ δὲν θὰ ὠφελῆσει, ἀλλὰ θὰ βλάψῃ μᾶλλον τὴν Ἑλλάδα, καὶ μόνον ὁ Ἑὐνάρ, καὶ ὅσοι, ὡς τὸν Ἑὐνάρ, ἀληθεῖς Χριστιανοὶ καὶ φιλέλληνες θὰ τὴν στείλωσιν, εἴταν δὲν θὰ ἔχῃ πλεόν, ἄρτον διὰ νὰ ζήσῃ καὶ πυριτόβολα διὰ νὰ πολεμήσῃ.

Ἀρ' οὖν ὁ Ὑψηλάντης ἀπέστειλεν εἰς Παρισίους τὸν φιλέλληνα Δανιὴλ καὶ ἔδωκε τὴν πρώτην ἀφορμὴν εἰς τὴν σύστασιν ἑταιρίας φιλελληνικῆς, ἀποδείξας οὕτως εἰς τὴν Εὐρώπῃν οἱ Ἕλληνες ζητοῦσι βοήθειαν ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη τὰ Χριστιανικὰ, διὰ νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ τὴν τυραννίαν τῶν Τούρκων, συνήργησε καὶ ὁ Καποδίστριας ἀπὸ τὴν Ἑλβετίαν διὰ τῶν κατὰ τὴν Γαλλίαν φίλων του, καὶ μάλιστα διὰ τοῦ ἀγαθοῦ Ἑὐνάρ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, καὶ ἤδη συνεστάθη ἡ φιλελληνικὴ ἑταιρία τῶν Παρισίων, ἣτις θὰ συντελέσῃ πολὺ εἰς τὴν εὐδωσίαν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων. Τὴν 12 Μαρτίου Ε. Ν. τὰ μέλη τῆς φιλελληνικῆς ταύτης ἑταιρίας ἀποπέμποντα τὸν στρατηγὸν Ῥώσχη εἰς τὴν Ἑλλάδα, γράψουσι πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τὰ ἐφεξῆς (1) ἡ ὁ ζῆλός μας ὑπὲρ

(1) Notre zèle pour la cause des grecs n'est qu'un tribut de reconnaissance; l'Europe ne peut oublier que cette terre classique de l'indépendance et des lumières doit être vénérée comme le berceau de la civilisation, et que le resultat de ses efforts, dans les premiers temps historiques, a prouvé que le sort des nations dépend toujours de l'énergie de leur caractère. Nous nous proposons d'envoyer incessamment auprès de vous des personnes dignes de votre confiance, des hommes aussi recommandables pour leurs talents et leur expérience dans les armes spéciales et dans les arts utiles. Le comité avait aussi pensé que l'éducation donnée en France à quelques jeunes Grecs serait un moyen de resserrer les liens entre nos deux nations. Si les familles des illustres défenseurs de votre liberté nous confiaient des enfants d'un âge susceptible de profiter de tous les avantages de l'instruction, ou

τοῦ ἀγῶνος τῶν Ἑλλήνων εἶναι φόρος εὐγνωμοσύνης. Ἡ Εὐ-
 ρώπη δὲν ἔμπορεῖ νὰ λησμονήσῃ ὅτι αὕτη ἡ κλασικὴ γῆ τῆς
 ἀνεξαρτησίας καὶ τῶν φώτων πρέπει νὰ τιμᾶται ὡς ἡ ἑστία τοῦ
 ἐπολιτισμοῦ, καὶ διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀγῶνων τοῦ Ἑλλήνος
 εἰδείξεν ἀπὸ τοῦ πρώτου ἱστορικοῦ χρόνου ὅτι, ἡ τύχη τῶν
 Ἑθῶν κρέμαται πάντοτε ἀπὸ τὴν ἐνεργεῖαν τοῦ χαρακτῆρος
 αὐτῶν. Ἡμεῖς ἔχουμε σκοπὸν νὰ σταθώμεν ἐντὸς ὀλίγου πρὸς ὑμᾶς
 ἀνθρώπους ἀξίους τῆς ἐμπιστοσύνης σας, καὶ ἀνθρώπους ἀξιο-
 ευστάτους διὰ τὰ προτερήματά των καὶ διὰ τὴν ἐμπειρίαν των
 εἰς τὰ εἰδικὰ ὄπλα καὶ εἰς τὰς ὠφελίμους τέχνας. Ἡ ἑταιρία
 φρονεῖ ἐπίσης ὅτι ἀντιροπῆ δεδομένη εἰς τὴν Γαλλίαν εἰς τινὰς
 ἀνέους Ἑλληνας θὰ εἶναι μέσον κατάλληλον νὰ σφίγγῃ τοὺς δε-
 τισμοὺς μεταξὺ τῶν δύο ἔθνων ἂν αἱ οἰκογένειαι τῶν ἐνδόξων ὑ-
 περασιπτικῶν τῆς ἐλευθερίας σας μᾶ ἐνεπίστειον παιδία ἡλικίας
 ἀπειδεκτικῆς τοῦ νὰ ὠφεληθῶσιν ἀπὸ ὅλα τ' ἀγαθὰ τῆς ἐκπαιδευ-
 σεως, ἢ ἂν μᾶς ἐπέλλοντο παιδία ὄρφανὰ, τῶν ὁποίων οἱ γο-
 νεῖς ἔπεσον ἐνδόξως εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἢ εἰς τὸ πεδῖον τοῦ
 μαρτυρίου, ἡ ἑταιρία ἤθελε προθυμηθῆ νὰ ἐπιδαφιλεύσῃ εἰς αὐτὰ
 εἰς πλεόν πατρικᾶς φρονίδας.

» Υ. Γ. Αὕτη ἡ ἐπιστολὴ θὰ σᾶς ἐγχειρισθῆ ἀπὸ τὸν στρατη-
 γὸν Ῥώσση, τὸν ὁποῖον ἀποστέλλομεν πρὸς ὑμᾶς. Ἐλπίζομεν
 ὅτι θ' ἀπολαύσει τὴν ἐμπιστοσύνην σας, ὡς ἀπολαύει πληρεστά-
 ατην τὴν ἐδικὴν μας. Ἡ εὐγενὴς ἀφοσίωσις του εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν
 Ἑλλήνων, καὶ ἡ ὑπόληψις τὴν ὁποῖαν ἀπολαύει εἰς τὸν Γαλλικόν

des enfants restés orphelins par la mort glorieuse de leurs parents, soit au
 champ de bataille, soit au champ du martyre, le comité s'empresserait de
 leur prodiguer les soins les plus paternels. — P. S. cette lettre vous sera
 remise par Monsieur le général Roche, notre envoyé près de vous. Nous
 espérons qu'il obtiendra votre confiance, comme il possède entièrement la
 nôtre; son noble dévouement à la cause des Grecs, l'estime dont il jouit
 dans l'armée Française, nous assurent qu'il recevra du gouvernement Grec
 l'accueil que méritent son expérience, ses talents et ses qualités personnelles.

Le duc de Choiseul, Villemain, Comte de St. Aulaire, le Comte Dumas,
 Alex. Lameth, Chateaubriand, le général Horan Sevastiani, Duc de Fitz-
 James aide de Camp du roi. B. Sael, le Comte de Lastegrie, Comte d'Arcourt
 Secrétaire, B. Delessert, Comte Alexandre de la Borde, J. G. Eynard, J. G.
 Ternaut, Amb. Firmin Didot, le duc de la Roche foucauld, l'aîné de Villeveque

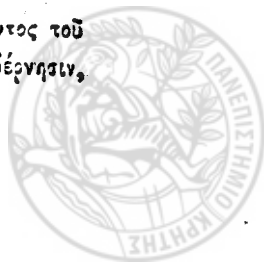
«στρατόν, μᾶς ἐγγυῶνται ὅτι θὰ λάβει ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν τὴν ὑποδοχὴν, τῆς ὁποίας εἶναι ἄξιος διὰ τὴν κείραν σου, τὰ πλεονεκτήματά του καὶ τὰ προσωπικὰ προτερήματά του.»

Ἡ ἑταιρεία ἐφοδιάσει τὸν στρατηγὸν Ῥώσχη καὶ μετὰ τὰς ἀκολούθους ὁδηγίας.

«Ὁ στρατηγὸς Ῥώσχη θέλει βοηθῆσαι μετὰ τὰ φῶτά του, μετὰ τὴν κείραν σου καὶ μετὰ τὸν βραχίονά σου τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ἄλλ' ὅταν προσκληθῇ παρ' αὐτῆς. Ἡ ἑταιρεία περιμένει ἀπὸ τὴν Ἑλλ. Κυβέρνησιν πληροφωρίας εἰς τί δύναται νὰ τὴν ἀχρησιμεύσῃ. Πρὸς τοῦτο ἡ ἑταιρεία εἶχε σκοπὸν νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀρχηγοῦ τῆς, τὸν Μικρόαλην, τὸν Μπότσαρην, τὸν Κανάρην, τὸν Νικήταν, καὶ ἄλλους τὰ ἀτέκνων των, ν' ἀντιτραπῶν εἰς τοὺς Πιρσίσιους ἄλλὰ φοβουμένη ἀμὴ τοὺς προσβάλει, δὲν τὸ ἐκτελεῖ. Ὁλω; ὁ Στρ. Ῥώσχη δύναται νὰ εἴπῃ αὐτοῦς τοῦς ἐνδοξοῦς ἄνδρας ὅτι, πῦχτο ἡ ἑταιρεία νὰ προμηθεύῃ ἰδιάζουσας ἀνατροφὴν εἰς τὰ τέκνα των· θέλει ἀπροντίσει δωσαύτως ν' ἀναθρέψῃ καὶ ἄλλα παιδιά καὶ πρὸς τοῦτο «ἔχει τ' ἀναγκαῖα χρήματα ἑτοιμα διὰ τέσσαρα ἔτη ὑποτροφίας.»

«Ὁ στρ. Ῥώσχη θέλει τὰ περλάθει ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὰ εἰστέλει εἰς τὴν Γαλλίαν. Ὁ στρ. Ῥώσχη θέλει παρατηρήσει ὁσας τὰς ἀνάγκας τῆς Ἑλλάδος, καὶ θέλει πληροφωρῆσαι τὴν ἑταιρείαν. Θέλει παρατηρήσει τὸν στρατόν τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, τὰ κινήματά των, τὴν ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν κατάστασιν τῶν Τούρκων ὁμοίως ἐκείνην τῆς Ἡπείρου, τῆς Μακεδονίας, τῆς Θεσσαλίας καὶ ὅλου τοῦ Ἀρχιπελάγους. Θέλει πληροφωρηθῆ διὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ κράτους καὶ διὰ τὸν ἐφοδιασμὸν αὐτοῦ ἀπὸ τροφᾶς, ὡς τόπου κατεστραμμένου ἀπὸ τὸν πόλεμον. Ὁ στρ. Ῥώσχη θὰ εὔρει ἴσως καὶ ἄλλους ἀπεσταλμένους ἀπὸ ἄλλας ἐταιρείας ἢ δυνάμεις· ἀς μὴ λησμονήσῃ ὅτι ἡ Γαλλία ἔχει εἰρήνην μετὰ ὅλου τοῦς Εὐρωπαϊκοῦς· πλὴν θέλει δώσει πληροφωρίας διὰ τῶν πολιτικῶν των σκοποῦ, ἀν φανερώσῃ τοιοῦτους. Ἀς παραίτη ἀπὸ τοῦς ραδιούργους, φιλοχρημάτους καὶ ἰδιοτελεῖς, καὶ ἀς πληροφωρηθῇ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν ποίους νὰ πλησιάζῃ.»

Ὁ στρατηγὸς Ῥώσχη ἐφθισεν εἰς τὴν Ἑλλάδα φθίνοντος τοῦ Μαρτίου, διεκοίνωσε τὰ τῆς ἀπεστολῆς του εἰς τὴν Κυβέρνησιν,

καὶ αὕτη ἀπεκρίθη διὰ τοῦ ἰδίου πρὸς τὴν φιλελληνικὴν ἑταιρίαν ἐκθέσασα τὰς ἀνάγκας τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐπιφορτίσασα αὐτὸν νὰ τὴν γράψῃ διὰ νὰ στείλῃ διάφορα πράγματα διὰ τὸν στρατὸν. Ὑπεσχέθη δὲ νὰ στείλῃ καὶ παιδιὰ τῶν Ἑλλήνων, ὅσοι ἐφύνησαν ἄϊοι τῆς πατρίδος, διὰ ν' ἀντιγραφῶσιν εἰς Παρισίους κατὰ τὰς εὐχὰς τῆς εἰρημένης ἑταιρείας. Ἄλλ' αὐτὸς ἦτον ἀπεσταλμένος κυρίως ἀπὸ τὸν Δουκὰ Δουλεάν, καὶ μὲ τὴν συναίνεσιν τοῦ Βασιλέως Καρόλου Δεκάτου, καὶ διὰ νὰ ἐνεργήτῃ ν' ἀναγορεύσωσιν οἱ Ἕλληες βασιλέα τῆς Ἑλλάδος τὸν υἱὸν τοῦ Δουκὰ Δνεμοῦρ, καὶ τούτου δοθέντος, ὑπέσχετο νὰ σταλῶσιν ἕξ χιλιάδες Γάλλοι εἰς τὴν Κρήτην καὶ ἕξ χιλιάδες εἰς τὴν Πελοπόννησον, διὰ νὰ ἐλευθερώσωσιν τὴν Ἑλλάδα, καὶ νὰ προσεπιγορηθῶσιν ὅλα τὰ χρηματικὰ καὶ ἄλλα βοηθήματα. Ταῦτα διεκοίωσε πρὸς ἐμὲ αὐτὸν, ὅτε μετὰ τοῦ Ἀναγνώστου Δελιγιάνη τὸν ἐπεσκέφθημεν εἰς τοῦ ἀρχιμανδρίτου, καὶ τὸν ἠρώτησα διὰ τὸν σκοπὸν τῆς ἐλευτέως του εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἔδωκε δὲ καὶ δῶρα πρὸς ὅσους ἐνόμιζε συντελεστικούς εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς του, οἷον ὠρολόγια χρυσοῦ, πιστόλια, εἰκόνας τοῦ Δουκὸς Δνεμοῦρ καὶ ἄλλα τοιαῦτα (1). Τότε ἡ βουλὴ σκεψαμένη ἀπεφάτισε νὰ ἐνεργήσῃ πλαγίως μὲν, ἀλλὰ νομίμως πως, περὶ βασιλέως, καὶ νὰ κατορθώτῃ ὅ,τι δυνατόν μὴ παρνομοῦτα, καὶ συνεκάλεσε διὰ τῶν ἀντιπροσώπων ἐκάστης Ἐπαρχίας ἀνά δύο πληρεξουσίου (2), νὰ συνέλθωσιν εἰς τὴν καθέδραν, καὶ νὰ συσχεθῶσιν μετὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ν' ἀποφασίσωσι τὰ σωτήρια. Οὕτως ἡ βουλὴ ἐφρόνει ὅτι δὲν παρνομοῖ, διότι ἐλογίζετο ὅτι ὁ κυρίαρχος λαὸς θ' ἀπεφάτιζεν ὅ,τι ἔκρινε συμφέρον του ἐναντίον τοῦ καθεστῶτος δημοκρατικοῦ συτήματος. Ἄλλ' αἱ ἀλλεπάλληλοι νίκαι τοῦ Ἰμπραγίμ, καὶ πρόδοι θὰ ἐμποδίσωσι τὴν συνέλευσιν τῶν τοιούτων πληρεξουσίων, ὅτε ἀπελπισία γινικὴ καὶ ἀθυμία θὰ κατακυριεύσει εἰς τὴν Ἑλλάδα.

(1) Ἔδωκε τὸν ἐπίσκοπον Βρεσθένης χρυσοῦν σταυρὸν, καὶ τὸν Γεώργιον Αἰνιῶνα χρυσοῦν ὠρολόγιον, καὶ ἄλλους ἄλλα τοιαῦτα.

(2) Ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν Τριπολιτιᾶς συνελθόντες μόνον οἱ κατοικοῦντες εἰς τὴν πρωτεύουσιν, ἐξελέξαντο πληρεξουσίου περὶ τοῦ προκειμένου τὸν Παναγιώτην Παναδάκην καὶ ἐμὲ. Τοιοῦτοτρόπως ἐξελέχθησαν καὶ ἄλλοι εἰς ἄλλας ἐπαρχίας

Πρὶν ἐκστρατεύσει ὁ Κουντουριώτης, μετακαλεῖται ὁ Κωλέττης εἰς Ναύπλιον. Οὗτος ἤλπιζε καὶ ἤθελε νὰ συνεκστρατεύσῃ ὡς γνωρίζων τοὺς 'Ρουμελιώτας καὶ τὰς διαθέσεις καὶ τὰς ἔξεις των· πλὴν, ἀφ' οὗ ἤλθεν ὁ Μαυροκορδάτος εἰς Ναύπλιον, πείθεται εἰς τοῦτον καὶ θέλει ὁ Κουντουριώτης νὰ συνεκστρατεύσῃ μ' αὐτόν· καὶ ὄχι μὲ τὸν Κωλέττην, ἐπειδὴ βλέπει ὅτι, ἐν ἐκστρατεύσει ὁ Κωλέττης θὰ λάβει ὅλην τὴν ἐπιβρῶν εἰς τὴν στερ. Ἑλλάδα, καὶ ὅτι θὰ εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνος, ἂν ἔχη εἰς τὴν διάθεσίν του τὰ ὄπλα τῶν 'Ρουμελιωτῶν. Ὁ Κωλέττης ἔβουλε ὅτι ἐπαρκεῖται ἀπὸ τὸν Μαυροκορδάτον νὰ ἐκστρατεύσῃ· ὅθεν ὑπεναργεῖ τὴν ἐπομένην ἀναφορὰν ἐκ μέρους τῶν ἐπάρχων ἐναντίον τῶν ἀνταρτῶν καὶ ἐναντίον αὐτοῦ ὡς θόντος τοὺς φυγάδας ἀσυλον, καὶ ὁ σκοπὸς του ἀφορᾷ νὰ τὸν ἀποβάλῃ ἀπὸ τὰ πράγματα.

Πρὸς τὴν Σεβαστὴν διοίκησιν.

Ἡ δικαιοσύνη τῶν Ἑλλήνων κατὰ τοῦ Σουλτάνου ἐπανότασις σκοπὸν εἶχε ν' ἀπολυθῶμεν ἀπὸ τὰς ἀλύσσεις του, καὶ χωρίζομενοι ἀπὸ τὰς ἀνόμους αὐτοῦ προσταγὰς, νὰ ὑποταχθῶμεν εἰς νόμους δικαίους. Ἐν ὅσῳ μᾶς ἔλειπε διοικήσεις, ὄλος ὁ φωτισμένος κόσμος ἐγόγγυζον ἐναντίον μας, καὶ οἱ δυνατοὶ τῆς Ἑυρώπης ὡς ληστὰς καὶ κλέπτας μᾶς ἐκήρυττον· ὁ δίκαιος ἔπαινος, τὸν ὅποιον εὐλικρινῶς οἱ φίλοι τῆς δικαιοσύνης εἰς τὸ ἔθνος ἐπέσπεραν διὰ τὴν σύστασιν τῆς διοικήσεώς μας, ἀντὶ νὰ ἡμερέσω τὰς ἐξηγριωμένας ἀπὸ τὴν πολυχρόνιον τυραννίαν τῶν Κοτζαμπασίδων τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν ὀπαδῶν των ψυχὰς καὶ τιμῶν καπιτανίων, ἐγέννησε πάθη ἄγρια εἰς αὐτοὺς τῆς φιλαρχίας καὶ τοῦ δεσποτισμοῦ.

Ὁ περισυνὸς κατὰ τοῦ Βουλευτικοῦ σώματος τῶν κακῶν τούτων πόλεμος, καὶ ἡ συγκαταβητικὴ ἀμνηστία τῆς Διοικήσεως, καθώκλισεν ἐρέτος οἰκογενείας τινὰς καὶ κάποια ἄτομα, ν' ἀποπαύσων παντελῆ κατάργησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτεύματος καὶ ὀπιστροφῆν εἰς τὴν ἀναρχίαν, χειροτέραν καὶ αὐτῆς τῆς Τουρκικῆς τυραννίας.

Ἰκανοὶ τῆς Πελοποννήσου ἐπαρχίαι αἰφνιδίως ἐκυριεύθησαν ἀπὸ ἀντιδικητικὰς καὶ ἀποστάτας, καὶ οἱ νόμοι τῆς πατρίδος ἐπο-

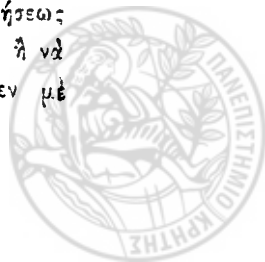
λοσκοῦντο εἰς Ναύπλιον. Οἱ δεικτικαὶ τοῦ ἔθνους ἀαγγεῖλαντες τὴν κοινὴν τάσιν δυστυχίαν εἰς ἕλα τὰ φιλόνομα τῆς Ἑλλάδος τέχνα, εἶδον ἐν ὄψει ὀφθαλμοῦ νὰ τρέξουν στρατεύματα ἀπ' ὅλα τὰ μέρη, διὰ νὰ σώσουν καὶ νὰ ἐυλόησον τὴν κοινὴν παρακαταθήκην τῶν νόμων, διὰ τῶν ὁποίων ἐλπίζετο ἡ ἀνιξοτήτῃς μας εἰς ἡμερῶν ὀλίγων διάστημα βοηθημένοι οἱ Ἕλληες ἀπὸ θεῖαν θνάμιν, κατέστρεψαν δυνάμεις Ἑλληνικὰς ἀντιπληττωμένας ἐκ ἐυλακίαν τῆς τῆς. Οἱ εὐειπτοὶ Ἰωάννης Νοταρᾶς, Ἀνδρέας Λόντες, Ἀνδρέας Ζαβάρης, ὁ Σιστοναῖος, οἱ Δελφίνουαῖοι, ὁ Νικηταὶς καὶ ὁ Κελευστῆρ τῆς ἔγχεσαν ἐντός δύο μηνῶν πῶσον διαφέρει ἡ ἀρετὴ ἀπὸ τὴν κακίαν, καὶ τί τιμῶν ὁ Θεὸς ῥίπτει εἰς τὴν ἰδίαν λακκῶν τῶν ἐτόσταζόντας λάκκους καὶ πηγάδια, διὰ νὰ κρημνίσουν ἐκεῖ μὲθ' ἕνα λαὸν ὀδόληρον τῶν Ἑλλήνων, τὸν ὁποῖον αὐτὸς ὁ ἴδιος Θεὸς μὲ θεῖα του θαύματα ἔδραγει ἐναντίον τῶν ἀσεβῶν.

Σεβαστοὶ Διοικηταὶ καὶ περὶ τῶν κακῶν τούτων εὐρίσκονται, ἔρημις τὴν πόλιν, ὅπου κατοικοῦν οἱ φύλακες τῶν περιφρονηθέντων ἀπ' αὐτοῦ νόμων τόσαι χιλιάδες Ἑλλήνων, γυμνοὶ καὶ στερημένοι πολλὰκις καὶ αὐτῶν τῶν ἀναγκαίων, τρέχοντες ἀπὸ μακρὰ μέρη πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν νόμων, πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν στερῶσιν τῆς διοικήσεως, γαγγύζουσι βλέποντες ὡς ταῦτα τὴν ὄραν ἀτιμωρήτους τοὺς ἀντάρτας, καὶ τὸ χειρότερον, πολιτευμένους καὶ συνεδριάζοντας εἰς τὴν ἱερὰν τῶν τοποτηρητῶν ἀσπίδα.

Οἱ ἀστυχεῖς τῆς Πελοποννήσου λαοὶ ὑπομείναντες ἐν καὶ τῷ Τουρκίας μὲθ' αὐτῶν καὶ ἀπ' αὐτῶν τοὺς σημερινούς ἀντάρτας καὶ ἀπὸ τοῦ συγγενεῖς των, ἔδοκίμασαν ἤδη χρόνον ἕνα εἰς αἰτίας τούτων τόσας ἀδικίας καὶ κακά, ὅσα μὴδὲ τῶν Ἀθηναίων ὁ ἐρχομὸς εἰς τὴν Πελοπόννησον μίαν φορὰν δὲν ἐπροξένησε, καὶ μ' ἄλλο τούτο μὲ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδωσι παραδομένους εἰς τὴν δίχην τῶν νόμων καὶ εἰς τὴν κατάραν τῶν ὁμογενῶν ταμωρητῶν, καὶ ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς Ἑλλάδος ἐξηλειμμένους τοὺς ἀντάρτας, ὑπέφερον καὶ ἐφέτος τόσας δυστυχίας μὲ ὑπομονήν, ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα εὐρίσκονται καὶ αὐτοὶ οἱ ἀστυχεῖς ἠπονημένοι εἰς τὰς ἀλπίδας των, βλέποντες ὡς καὶ τὴν τὴν ὄραν εἰς Ναύπλιον

ζῶντας, καὶ τὸ χεῖριστον, παίζονται, δορυφορούμενους καὶ λαμ-
προφροῦντας ἐκείνους τοὺς ἀποστάτας, οἱ ὅποιοι ἔκχμαν τόσας
μουριάδας ψυχὰς ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν νὰ φροῦν τὰ πένθιμα
διὰ τὸ φιλοτάραχον καὶ φιλόδοξον ἐπὶ τὰ οἰκογενειῶν.

Σεισαστοὶ Διοικηταὶ! Καὶ ἡμεῖς οἱ ὑπογεγραμμένοι μάρτυρες
ὄλων τούτων τῶν ἐυσιγχιῶν, ὅσας οἱ εἰς Πελοπόννησον ἀδελφοί
μας ὑπέφερον, καὶ ὄλων ἐν ὑπομένον, αὐτόπται τῶν πανουργιῶν,
ὅσας οἱ κακοπραριῶται ἐφευρῆκαν διὰ νὰ πλανήσουν εἰς τὸ πονη-
ρὸν τοὺς σύστημα πολλοῦς· πρόθυμοι καὶ εὐπειθεῖς εἰς τὴν φωνὴν
τῆς λειποθυμοῦσης νομοθεσίας τῆς πατρίδος· ἐνθερμοὶ Ἑλληῶται
τῆς σωτηρίας τῆς Διοικήσεως· βελόντες τὸ σπῆθός μας σημάδι
εἰς τὴν μανίαν τοῦ Νοταρῶπουλου, τὴν κεφαλήν μας σκοπὸν εἰς
τὴν ἀλαζωνίαν τοῦ Ζαίμη, τὰς χεῖράς μας κατώφλιον εἰς τὴν
μῆθην τοῦ Λόντου, πᾶς πάδας μας πρόσκομμα εἰς τὸ τυ-
φλὸν τρέξιμον τοῦ Νικήτα, καὶ εἰς κοντολογίαν αὐτὴν τὴν ὑπνο-
μὴν τῆς ψυχῆς μας καὶ τοῦ σώματος, προθύρῃα εἰς τὸ φιλοτύ-
ρανον τῶν Δελεγιανναίων, εἰς τὴν ἀπληστίαν τοῦ Κολοτρούνη καὶ
εἰς τὴν διεφθαρμένην διαγωγὴν τῶν Σισσιναίων· ἡμεῖς, λέγομεν,
ἀντὶ τῆς γλυκείας καὶ δικαιοσύνης τῶν πόνων μας ἀμοιβῆς νὰ ἴδω-
μεν κρινομένους κατὰ νόμους καὶ καταδικαζομένους τοὺς ἀντάρ-
τας, πᾶρατῆρομένους μετὰ λῦπην μας καὶ ἀδμονίαν αὐτοὺς ζῶντας
ἠτύχως καὶ ἐσθνηκίως εἰς Νιούελιον. Τὸ κακὸν γίνεται εἰς μεγα-
λῆτερον, καὶ αἱ ὑποψίαι μας αὐξάνουσιν, βλέποντες δημοσίους
ὑπουργοὺς τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως εἰς Μισολόγγι νὰ δίδουν
ἀτυλὸν εἰς τὰς ἑθιματικωτέρας ἀνιάρτας κατ' ἀρχάς, καὶ ἀκο-
λοῦθως νὰ ὑπερέδῃ τὴν πατρίδα ἀπὸ τὴν δικαίαν της καὶ αὐτῶν
ὀργῆν, διώχνοντες τοὺς κρυφίως ἐκείθεν. Ἀπαιτοῦμεν λοιπὸν
οἱ πρωταίτιοι τοιαύτης ἀδικίας νὰ κραγηθῶν ἐπὶ κριτηρίου καὶ νὰ
δώσουν λόγον διὰ τὸ τοιοῦτον τοῦς ἄδικον φέρισμον. Περὶ τούτου
πέμπομεν ὡς ἴδα ἡμῶν πρόσωπα τοὺς στρατηγούς Δημόν Σκαλ-
τοῦν καὶ Ἰω. Γγούραν διὰ νὰ διηγήσων καὶ στοματικῶς. Ἀπαι-
τοῦμεν πρὸς τούτοις πρὸς τῆς δικαίας τῶν Ἑλλήνων Διοικήσεως
αὐτοὶ οἱ ἀντάρται νὰ κριθῶν, καὶ ἀκόλουθως ν' ἀθωωθῶν ἢ νὰ
καταδικασθῶν κατὰ τοὺς νόμους τῆς δικαιοσύνης. Μένομεν με

ὄλην τὴν εὐπειθειαν εἰς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος. Τὴν 5
Φεβρουαρίου 1825 Ἀρχαδία.

Στάθης Κατσιογιάννης.

Κίτσος Ντσιαβέλας.

Μ. Κεντογιάννης.

Δῆμος Σκαλτσᾶς.

Γιαννάκης Γιολλάσης.

Καραϊτκάκης.

Ἀνδρέας Ἴσκου.

Ἀγγελάκης Γάτσιος.

Βάσιος Μαυροβουινιώτης.

Χριστόδουλος Ποριώτης.

Μακρυγιάννης.

Δημήτριος Λέκας.

Γιοργάκης Δ. Δράκας.

Γιαννάκης Στατικός.

Κωνσταντῆς Γιολλάσης.

Ἴω. Γκούρας.

Γιοργάκης Βαλτινίης.

Σωτήριος Θεοχαρόπουλος.

Κωνσταντῆς Πετιμεζᾶς.

Δημήτριος Παπατσιώρης.

Ἀσημάκης Σκαλτσᾶς.

Γεώργιος Δουβουινιώτης.

Νάκος Πανοριᾶς.

Κωνσταντῆς Δομπώτης.

Νικόλαος Κριζιώτης.

Τὴν δ' ἀναφορὰν ταύτην κατώρθωσε τόσον εὐκολώτερον, ὅσον ὁ Καραϊσκάκης πνίει ἐκδίχησιν κατὰ τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ ἔσον καὶ αὐτὸς καὶ οἱ πλείότεροι ἐπλαρχηγοὶ τῆς τε ἀνατολικῆς καὶ τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος προετίμων νὰ στρατεύωνται μὲ τὸν Ῥουμελιώτην μᾶλλον ἢ μὲ τὸν Φαναριώτην. Ἀμα ὑπογράψαντες τὴν αὐτὴν ἀναφορὰν οἱ Ῥουμελιῶται, ἐπεφόρτισαν τὸν Γκούραν καὶ τὸν Σκαλτσᾶν νὰ τὴν παρουσιάσωσιν ἀπελθόντες εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Ὁ Κωλέττης θαρρεῖ μάλιστα εἰς τὸν ἄγοντα καὶ φέροντα τὸν Γκούραν Σοφιανόπουλον, ὄντα ἐχθρὸν τοῦ Μαυροκορδάτου καθὼς ὁπαδὸν τοῦ Ὑψηλάντου, καὶ τὸν στέλλει νὰ ὑποστηρίξῃ τοὺς ἐπλαρχηγούς αὐτοὺς ἀπαιτήσοντας τὴν ἐνέργειαν τῆς εἰρημένης ἀναφορᾶς καὶ τὴν ἐξωσιν τοῦ Μαυροκορδάτου. Ἀλλ' ὁ Σοφιανόπουλος πρὸ πάντων λαμβάνει δώδεκα χιλιάδας γροσίων ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν ἐπὶ λόγῳ ἐξοικονομήσεως λαμβάνει δὲ ὁ Γκούρας διακοσίας χιλιάδας, καὶ πρὸς τούτοις διορίζεται Γ. ἀρχηγὸς τῆς ἀνατολ. Ἑλλάδος, νὰ τὴν ὑπερασπίζηται ἀπὸ πᾶσαν ἐπιδρομὴν τῶν ἐχθρῶν ἔχων ὑπὸ τὴν ὄδηγιάν του ἐξ χιλιάδας στρατιώτας μισθωτούς λαμβάνει καὶ ὁ Σκαλτσᾶς σαράντα χιλιάδας γροσίων, καὶ δὲν παρουσιάζουσι τὴν εἰρημένην ἀναφορὰν. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Κουντουριώτης ὑπερασπιζόμενος τὸν Μαυροκορδάτον, τὸν δια-

τηρεῖ εἰς τὴν θέσιν του, καὶ θὰ τὸν συμπαράλαβει εἰς τὴν ἐκστρα-
 τείαν ἐπὶ λόγῳ ὅτι εἶναι ἀναγκαῖος νὰ παρακολουθῇ τὸν πρόεδρον,
 καὶ νὰ ἐνεργῇ τὰς ὑποθέσεις ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικὰς καθ' ὅσον
 ἀποβλέπει τῆς ἐκστρατείας τὸ ψήφισμα. Ὁ δὲ Κωλέττης ἐξίδιξε
 κατ' αὐτὴν τὴν περίστασιν τὸν στρατιώτην νὰ προστάξῃ τὴν Κυ-
 βέρνησιν, νὰ κηρυκίξῃ καὶ νὰ ὑψώσῃ εἰς τὴν ἀρχὴν ὁποῖον ἂν
 θελήσῃ, καὶ νὰ καταλύῃ τὴν καθεστῶσαν καὶ νὰ συσταίῃ κατὰ
 τὸ δοκοῦν ἄλλην Κυβέρνησιν· καὶ εἰς ἄλλας περιστάσεις θὰ φέρει
 τὴν ἀναρχίαν εἰς τὸ κράτος, θ' ἀναδείξει τὴν ἀγυρτείαν, τὸ ψευ-
 δος καὶ τὸ ἔγκλημα ἀρετῆς, θὰ κηρύξει δικτάτορας ἀνατρέπων
 τὰ καθεστῶτα, θὰ καταλύσει τὰς ἐθνικὰς συνελεύσεις καὶ ὅλους
 τοὺς νόμους ὄλων τῶν ἐθνικῶν συνελεύσεων καὶ ἐθνικῶν Κυβερνή-
 σεων, καὶ θὰ δολοφονήσῃ ἐαυτὸν καὶ τὴν πατρίδα του μὲ τὸς ἰδίας
 χεῖράς του. Κατὰ μεσοῦντα τὸν Φεβρουάριον ὁ Κωλέττης ἐπι-
 στρέφει ἐκὼν ἄκων εἰς Ναύπλιον καὶ ἀναλαμβάνει τὴν θέσιν του
 εἰς τὸ Νομοτελεστικόν. Ἀφ' οὗ προσεκληθῆ ἅπαξ καὶ δις νὰ ἐπι-
 στρέψῃ, αὐτὸς χρονοτριβῶν εἰς Τριπολιτσάν, ἔγραφε τὴν Κυβέρ-
 νησιν, ζητῶν ἄδειαν νὰ πέμψῃ στρατεύματα κατὰ τοῦ Ἰμπραχίμ,
 καὶ δὲν ἐπανῆλθεν εἰς τὴν καθέδραν, εἰμὴ ἀφ' οὗ τὸν ἐπέπληξεν
 αὐτὴ διὲν ἐπέιθετο εἰς τὰς διαταγὰς τῆς, καὶ τρόπον τινὰ τὸν
 ἠπέιλει. Ἀλλ' ἐντεῦθεν θ' ἀρχίσει νὰ ἀντενεργῇ εἰς τὴν ἐκστρα-
 τείαν τοῦ Κουιτουριώτου, διότι δὲν ὑποφέρει νὰ ἡττηθῇ ὁ ἐχθρὸς
 καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ νικητὴς ὁ Μαυροκορδάτος, καὶ ν' ἀποκτήσῃ
 ἐπιβροτὴν εἰς τὰ πράγματα, καὶ μάλιστα εἰς τὸ στρατιωτικόν. (1)
 Ὁ δὲ Γούρας καὶ ὁ Σκαλτσᾶς ἀκέρχονται εἰς τὴν ἀνατολικὴν
 Ἑλλάδα ν' ἀγωνισθῶσιν. Ὁ Γούρας ἐφοδιάζεται καὶ μὲ ὀδγίας
 ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν κατὰ τοῦ Ὀδυσσεύς, ἤδη καταφυγόντος εἰς
 τοὺς Τούρκους. Ἄμα πληροφορηθεὶς ὁ Κωλέττης ὅτι συνέλεγε
 τὸν φεβρουάριον στρατιώτας ὁ Ὀδυσσεύς, ἔστειλε τὸν Κριζιώτην
 καὶ τὸν Σταθὴν Κατσικογιάννην ἀπὸ Κόρινθον ἐναντίον του, καὶ
 ἐγνωμοδότει νὰ σταλῇ καὶ ὁ Λαμπροβεΐκος, καὶ ν' ἀποκρηχθῇ

(1) Ὁ Κωλέττης συνώμοσε μὲ τὸν Μπότσαρν, τὸν ἀρχιμανδρίτην Δικαίων, καὶ
 ἄλλους, νὰ φαρμακίσωσι τὸν Μαυροκορδάτον. Πήλθησαν νὰ συμπαράλαβωσι εἰς
 τὴν συνωμοσίαν καὶ τὸν ἀντιπρόεδρον τῆς βουλῆς, τὸν ἐπίσκοπον Βρεσθίνης, ὅστις
 τοὺς ἀπέτρεψεν ἀπὸ τὸ ἔγκλημα. Οὗτος μὲ διεκρίνωσε ταῦτα.

ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν ὡς ἀπεκρήχθη καὶ τὸ 1822 ἄλλα δὲν εἶχεν ἀποκρηχθῆ τάχα πολυειδῶς; ἐν τὸν ἡνάγκασαν αἱ τοιαῦτα πλάγια ἀποκρηχθεῖς νὰ ἐνωθῆ, κατὰ τὸ φαινόμενον τουλάχιστον, μὲ τοὺς Τούρκους;

Ὁ ἀτυχὴς αὐτὸς στρατηγὸς ἑλλῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐπὶ τοῦ προλαβόντος ἐμφυλίου πολέμου, διετίθειν εἰς Ναυπλίον, περιμένων νὰ λάβῃ ὡςκῦτως διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως, νὰ ἐκστρατεύῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν εἰς τὴν ἀνατολ. Ἑλλάδα, ὅτε διετάσσοντο αὐτὸ τοῦτο καὶ ἄλλοι ὀπλαρχηγοί. Ἄλλα διότι εἰλογίζετο ἐναντίος, παραμελεῖται· φαίνεται μὲν καὶ αὐτὸς εἰς τὸ περὶ συστάσεως στρατοπέδων διάταγμα τῆς 9 Τουλίου διορισμένος ἀρχηγὸς τοῦ εἰς Ζεμενὸν στρατοπέδου ἄλλ' ὁ διορισμὸς τοῦ ἀναιρεῖ τὴν εἰς αὐτὸν ἀνατεθειαν ἀρχιστρατηγίαν ὑπὸ τῶν καιοίκων τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος. Ἄλλως διορίσθη κατὰ τὸν Αὐγούστου ὁ Γκούρας (1) νὰ στρατεύῃ εἰς Ζεμενόν. Εἶναι δ' ὁμολογούμενον ὅτι ἦτον ἐναντίος τῆς Κυβερνήσεως, ἀρ' οἷου ἢ τῆς πρώτης περιόδου καὶ ὁ ἄρειος πάχος τὸν ἐπεβύλευσαν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν ἀφ' οἴτου εἰς τὴν ἐν Ἄσπρην ἰθροθεῖσαν τῆς δευτέρας περιόδου διορίσθη Γ. Γραμματεὺς ὁ Μυυροκορδάτος, καὶ ἀφ' οἴτου μετὰ τὴν καιάργησιν τοῦ ἐν Ναυπλίῳ Νομιστηριακοῦ, καὶ τὴν συστάσιν τοῦ ἐν Κρανιδίῳ καὶ τὴν ἐπιχώρῳσιν αὐτοῦ τούτου καὶ διὰ τὴν τρίτην περίοδον, εἶδεν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πραγμάτων τὸν τε Μυυροκορδάτον καὶ τὸν Κωλέττην, οἱ ὅποιοι φοβούμενοι τὴν ἐκδικητικὴν του διαθέσιν, ἤθελον νὰ τὸν ἀπολέσωσιν. Ὅτε ἐφθασεν εἰς Ἄργος, διεδόθη ὅτι ἦλθιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὡς βουλευτῆς Ταλαντίου. Ὁ δὲ Ζαΐχης ἔγραψε τὸν Κουντουριώτην ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς ἤθελε νὰ γείνη Νομιστηριατῆς· οὕτως ὑπῆξιπτοντο ὅτι ἤθελε τάχα νὰ βίβῃ τὴν Κυβέρνησιν. Ἐν ᾧ δὲ δ' ἐτίθειν εἰς εἰς Ναυπλίον, τουφεκίζουσιν ἀπὸ τὴν Ἀκροναυπλίαν καὶ τὸ θέλιον διευθύνθη διὰ τοῦ

(2) Ὁμοῦ μὲ τὸν Γκούρα διετάζε καὶ τὸν Κατακλιονίανην καὶ Εὐμορφόπουλον νὰ στρατεύσωσιν εἰς Ζεμενόν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ· ἀλλ' αὐτοὶ τότε ἀπεκρίθησαν ὅτι οἱ στρατιῶται δὲν ἐκστρατεύουσι χωρὶς μισθοῦ. Ἐπομένως διὰ τὸν μισθὸν ἐξστρατεύουσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον κατὰ τὸν Ἑλλήων· φθάσαντες δὲ εἰς Κόρινθον, ἔγραψον χροήματα διὰ τοὺς μισθοὺς, ἀλλως οἱ στρατιῶται δὲν κινουμένων· καὶ ὁ Κωλέττης τοὺς ἔδωκε χροήματα.

παρθένου εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Νικηταροῦ, πίνει χρόον πρὸ πῶν πο-
δῶν τοῦ κοραίου του, καθήμενου ἀγκυρόσπονδῃ· μητρός του καὶ
τῷ Ὀδυσσεῷ. Τὸ συμβῆναι τούτου τὸν καταστρέφει πολὺ πλεον ὑ-
ποπταν ἀρ' ὅ, τι ἄτον εἶ αὐτῆς τῆς σφραγῆς του, καὶ μάλιστα ἀρ'
οὔ εἰδόμενος εἰς τὰ Νομισματικά ἀνθρώπων αἰείας τοῦ Νικηταροῦ
κινῶν τὸ βῆλον, κτ' φωνάζει, ὅτι παραδόντων ἀράκων τὸν Ὀ-
δυσσεῦ, καὶ ἡ Κυβερνήτης δὲν διατάττει νὰ ἐξετισθῇ ἀφαιρησικῶν
εἰς τὴν Ἀκραγυπλίαν Μητροῦ τῆς Τριεταρχίας (1)· περὶ παῦ
συμβάντος, "Ὅθεν, φέρουμαι· μὴ ἀπορρηγῆθῃ εἰς τὴν καθόδον ὁ
Ὀδυσσεύς, ἀπορραῖζει νὰ σιωπήσῃ καὶ χωρὶς διαταγῆς τῆς Κυ-
βερνήτης, καὶ μάλιστα ὅτε αὐτὴ εἶχεν ὠδοληγέμενος τοῦ ἀπιδού-
της, νὰ τύωσι διὰ τοῦ μισθοῦ εἰς τὸ μέγεθος τὰς ὑπ' ἐκείνου
διεταλοῦντας στρατιώτας, καὶ νὰ τὴν ἀπαρνοῦνται· Ἀναχωρεῖ
λοιπὸν ὅσον τάχος ἐκτραχυνῶν μ' ὅτους εἰσὶν πισταὶ καὶ τὸν
ἀκολουθεῖ κατὰ συμπάθειαν, καὶ ἀναίωρα τῆς δυνάμεως του
ὑπηρετεῖ ἐπιζῶν τῷ ὀνόματός του καὶ τῆς στρατηγικῆς ἰκανό-
τητος καὶ ὑπολήψεως του τὴν παροῖδα εἰς τὴν ὄψιν, ὥστε ὁ Γω. Με-
λλῆς, διωρισμένος ὡν μισθοδότης ὑπὸ τῆς Κυβερνήτης, θεωρῶν τὰς
πράξεις του, καὶ μὴ γνωρίζων τὴν κατ' ἐκείνου σκοπὸν τῆς, ἐνό-
μισε χρέος του νὰ τὴν δώσῃ καὶ χωρὶς διαταγῆς τῆς, ὡς καὶ τὸν
ἔδωκεν, εἰκοσπέντε χιλιάδας χρυσίων διὰ μισθοῦ τῶν στρατιω-
τῶν του. Πλὴν ἡ Κυβερνήτης τ' ἀρῆκεν εἰς ἔχθρα του, καὶ τὸν διέ-
ταξε νὰ μὴ τὸν δώσῃ πλέον οὐδ' ἔβλεν ἐπιπρωτὴ ἀποβολῆς ἀπὸ
τῆς ὑπηρεσίας, ἀν' ἣλελε πικροῦσι (2). Ὁ Ὀδυσσεύς, ὅτε ὁ
ἐχθρὸς ἐσθαιεν εἰς Λεβηδίαν, ἀνιέχθη τῶν 7 ἰουλιῶν πρὸς τὴν
Κυβερνήτην, καὶ ἐτίμησε τὰς διαταγὰς τῆς νὰ κινήθῃ κατ' αὐτοῦ·
ἀλλὰ δὲν τὴν λαμβάνει. Τὴν 15 ἔγραψεν ὅτι, ἐλυπεῖτο μὴ
εἶρεθῆι καὶ ἐκεῖνος εἰς τὴν μάχην τῆς Ἀμπλακῆς, κατὰ μὴ

(1) Ἐνομοτάτη τότε εἶχε αὐτὸς εἶχε διαταχθῆ ἀπὸ τῆς Κυβερνήτης νὰ φέρῃ τὸν
Ὀδυσσεῦ εἰς ἐκδίκασιν τῆς ἐφίης Παλλήνης, καὶ δὲν ἐπέτυχεν αὐτὴν ἀφαιρησικῶν
ἀν' ἣλεν ἐπιζῶν, ἡ Κυβερνήτης ἠδύνατο νὰ καθύψησεν ἔγκλημα, διασημαίοντα ὅτι
ἡ φωνὴ αὐτοῦ συνέσει κατὰ τὴν ἀποβλήσαν τουφάνισον, ὅτε οἱ Ἕλλητες συνέβησαν νὰ
τοφρεκίῃσι καὶ νὰ πιστεῖσιν ὅτι καὶ τὰ πόλεμ, καὶ ἐπὶ τούτῳ, τὸν ἐπὶ τῶν, τὸν
ἐφείων εἶχεν κατατροπώσας τὰς σείχας τῶν στρατιῶν νομισματικῶν ἀφαιρησικῶν

(2) Ὅσον καὶ ἀνακαθῆναι πρὸς τοῦ Λογιστοῦ Κλήρου Παπαδοπούλου.

λαβών διαταγήν της· περιέμενε δὲ διαταγήν διὰ μέσου τοῦ Μελά. Τὴν 27 τοῦ ἰδίου πρώτος ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὀκτώ ἐκ τῶν ὄπλαρχηγῶν Σουλιῶται καὶ Στερεοελλαδίται ἀναφερόμενοι πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ζητοῦσι τ' ἀναγκαῖα διὰ νὰ πολεμήσωσι τοὺς ἐχθρούς· ἀλλ' ὁ Ὀδυσσεύς εἶναι εἰς τὴν ἀργίην της. Ἀρχὰς Αὐγούστου ἀρχίζει ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του νὰ συνεννοῆται μὲ τοὺς Τούρκους, ἐξομολογεῖται εἰς τὸν Δυοβουνιώτην καὶ τὸν λέγει ὅτι, ἡ Κυβέρνησις ἔχει σκοπὸν νὰ κτυπήσῃ τοὺς ὀπλαρχηγούς, καὶ θὰ τοὺς ἀπολέσει, ἀν δὲν εἰσβάλωσι Τούρκοι εἰς τὴν Πελοπόννησον. Φαίνεται δὲ ὅτι ἦτο μὲ αὐτὸν σύμφωνος καὶ ὁ Καραϊσκάκης ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως. Τὴν 23 τοῦ αὐτοῦ ἀναφέρει ὁ Μελάς εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅτι ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Δυοβουνιώτης ὠμίλησαν μὲ τοὺς Τούρκους, καὶ ὅτι οἱ ἄλλοι ἀρχηγοὶ δυσηρεστήθησαν, καὶ ἀπελθόντες ὅλοι εἰς Ἀργολίαντα ὅπου ἐστρατοπέδευεν ἐκεῖνος, τὴν ἠρώτησαν περὶ τοῦτου, καὶ ταὺς ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἦτο μυστικὸν ἢ μὲ τοὺς Τούρκους συνέντευξις του, τὴν ἐγνώριζον καὶ οἱ ἄλλοι ἐντόπιοι ἀρχηγοὶ, καὶ ἀπέβλεπον εἰς τὸ νὰ τοὺς ἀπατήσῃ, διὰ νὰ μὴ εὐφρασῇ τὰ γεννήματα. Ἐπαραιοῦντο δὲ κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, δόου παρημέλησε τὴν Ῥούμελην, καὶ διότι δὲν τὸν ἐπλήρωσε τοὺς μισθοὺς του διὰ τὴν πολιρκίαν τῶν φρουρῶν τῆς Εὐβόας. Εἰς τὴν μὲ τοὺς Τούρκους συνέντευξιν του ἦτον παρὼν καὶ ὁ Καραϊσκάκης, ὅστις εἶπεν ὅτι παρευρέθη διὰ ν' ἀκούσῃ τί θὰ ὠμίλει μὲ τοὺς Τούρκους. Ἡ Κυβέρνησις ἀπολογεῖται ὅτι ἀδίκως τὴν κατηγόρει ὡς ἐγκαταλιποῦσαν τὴν Ῥούμελην· ὅτι τὸν ἐδέχθη καλῶς εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ τὸν ἐπράβαλε νὰ τὸν στείλῃ, πρὶν φθάσει ὁ ἐχθρὸς, ἀρχηγὸν τοῦ στρατοπέδου εἰς τὰ Βασιλικὰ, ἢ ἀρχηγὸν τῶν στρατευμάτων εἰς Ὑδραν ἢ εἰς Σπέτσας, ἢ νὰ μείνῃ παρ' ἑαυτῇ ὡς πολεμικὸς σύμβουλος, καὶ αὐτῆς ἀνεχώρησε χωρὶς ἀδείας καὶ διαταγῆς αὐτῆς· ὅτι ἔλαβε τὴς παραδόχους τῆς Κύβειας διὰ τοὺς ζητούμενους μισθοὺς του, καὶ ἐφορολόγησε τοὺς κατοίκους, καὶ διὰ τοῦτο ἐχρεώσεται νὰ ὑποβάλῃ τὸν λογαριασμόν του. Ἐν ταῦτοις οἱ ἀρχηγοὶ Νισιαβέλας, Ν. Πανοριᾶς, Καραϊσκάκης, Δῆμος Σκαλτσᾶς, Ἀνδρίτσος Σιαφάκας, Γ. Δράκος, Γ. Δαγγλῆς· συνεκρότησαν συμβούλιον, ἀπεράσισαν νὰ πληρώσῃ ὁ Μελάς τὸν Ὀδυσσεῖα πεντακοσίου μισθοῦ, καὶ παρεκάλεσαν τὴν Κυβέρ-

νησιν νά τοὺς δεχθῆ διὰ τὸν φόβον μὴ βλάψῃ ὁ Ὀδυσσεὺς τὰ γενικά συμφέροντα. Ἄλλ' ἡ Κυβέρνησις τοὺς ἐπιπλήττει τὴν 11 Σεπτεμβρίου διότι ἐπεμβαίνουν εἰς τὰ χρέη τῆς, καὶ τοὺς λέγει οὗ ὁ Ὀδυσσεὺς δὲν ἔχει διαταγὴν στρατολογίας, καὶ δὲν ἔχει δίκαιον νά ζητῆ μισθοὺς καὶ ἐπομένως τὰ κατ' ἀπόφασιν των πληρωθέντα παρὰ τοῦ Μελαῖ εἶναι εἰς βάρος τούτου καὶ τότε ὁ Ὀδυσσεὺς, μὴ ὑποφέρων νά ζημιωθῆ ὁ Μελαῖς, τὸν ἀπέδωκε τὰ χρήματα τῆς Κυβερνήσεως. Ἀφ' οὗ δὲ ἐ πληροφορορήθη ὅτι, ἡ Κυβέρνησις διώριεν εἰς τὸ Γαλάντι ἀρχηγὸν τῶν ὅπλων τὸν Γιόργην Δράκον, καὶ ἐμελλε νά διορίσῃ εἰς τὴν Λεβιδίαν τὸν Κίττον Ντσιαβέλλαν, συσκευάζοντα οὕτως ἐπιβουλὰς πενταχόθεν κατὰ τῆς ὑπάρξεώς του· ἀφ' οὗ δὲ τὸν ἐγκατέλιπον οἱ στρατιῶταί του ὡς προδότην τάχα, ὑποκινούμενοι ὑπὸ τῆς βραδυουργίας, καὶ ἀπῆλθον εἰς τὴν Κυβέρνησιν νά λάβωσι τοὺς μισθοὺς των, διὰ ν' ἀποφύγῃ τὴν ὁποίαν ὑπόπτειεν ἤδη δολοφονίαν ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως, ὅτε ἦτον εὐκολὸν καὶ εἰς τὸν ἔσχατον τῶν Ἑλλήνων νά τὸν φονεύσῃ ἀτιμωρητὶ, ἀπεσύρθη εἰς τὸ ὄχυρόν σπηλαίον του, (1)

(1) Ὁ Γ. Αἰνεῖν ἔγραψε τὴν 23 Ὀκτωβρίου ἐκ Σαλόνων πρὸς τὴν Κυβέρνησιν: «Ὁ Ὀδυσσεὺς εἶναι εἰς τὴν σπηλαίον του μεμονωμένος· ἀλλὰ πρὸ πάντων ἀνάγκη νὰ τὸν ἀφαιρεθῆ πᾶσα ἐπιρροή ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας. Ὁ Γ. Δράκος διορίσθη ὄπλαρχηγὸς Ταλαντίου νά διορισθῆ καὶ ὁ Κ. Ντσιαβέλλας τῆς Λεβιδίας. Νά διορισθῶν καὶ ἄλλοι νά φυλάττουν τὸν Πανοριῶν, ὅπου αἱ ἐναντιοῦσιν, καὶ τὸν κισπήγειον· νά διορισθῶν δὲ ὁ Αὐμπροβέικος καὶ ὁ Δαγγλῆς· τότε κατορθώνεται τὸ κατὰ Ὀδυσσεὺς κίνημα. Ἴδου ἀρμάδιος καιρὸς διὰ τὴν κατατροπὴν τοῦ προδότου. Ἄς διορισθῆ καὶ ὁ Καραϊσκάκης νά περάσῃ εἰς Καρπενήσι νά συμπολιορκίῃ μὲ τὸν Μήντισιον καὶ Γιολδάσιν τοὺς εἰς Μαυρίλου ἔχθρους, διὰ νά μὴ ἀρχίσουν μεσιτεῖαι ὑπὲρ τοῦ Ὀδυσσεὺς καὶ ἀρχοποιεῖαι.» Ἦτο καὶ ὁ Αἰνεῖν εἰς τὴν πρώτην περίοδον Ἀρειοπαγίτης· ἤδη εἶναι διατριμμένος ἕξτος τῶν κατὰ τὴν σπερ. Ἐλλάδα στρατοπέδων. Ὁ Καραϊσκάκης διορίσθη ὄπλαρχηγὸς τῶν Ἀγιάρων, διότι ὁ Ῥάγγος δὲν εὐχρίσται εἰς τοὺς κατοίκους, οἱ ὅποιοι ἐφρόνουν ὅτι ἐκεῖνος ἦτον ἐκείνος νά διώξῃ τοὺς Τούρκους. Ἄλλ' ὁ Καραϊσκάκης καὶ ὁ Πανοριῆς ἦλθον εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ δὲν χρησιμεύουσι τίποτε εἰς τὸν Ὀδυσσεὺς. Ἐν τούτῳ πληροφορηθέντες οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας Λεβιδίας οὗ προεβάλλετο νά διορισθῆ ὁ Κ. Ντσιαβέλλας ὄπλαρχηγὸς των, ἔστειλαν τὸν Δακίμβοιον ἀναχωρᾶν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ παρεκάλουν νά μὴ διορισθῆ οὗτος, ἀλλὰ νά μείνῃ ὁ Ὀδυσσεὺς ὡς ἦτο καὶ προτοῦ ἀρχηγὸς των ὡς συμπατριῶτός των. Ἄλλ' ἔλαβον τοὺς κατοίκους τῆς Λεβιδίας ἡ Κυβέρνησις; Μετ' ὀλίγου ἡ Κυβέρνησις θά διορίσῃ τὸν Κίττον Μπότσαρον ἀρχηγόν· ἀλλ' οἱ Λεβιδεῖς δὲν θά τὸν δελήσωσι μήτι τούτου. Οἱ Προμηθεῖται δὲν θέλουσι δουλεύεσθαι ἀρχηγούς.

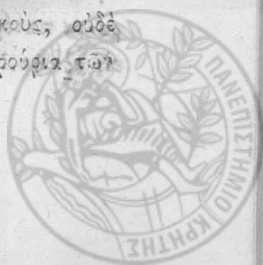

τὸ ὁποῖον εἶχεν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Πηροκράτου, καὶ συνεννόηθη μὲ τὸν Ωμέρανσιαν τῆς Κερύστου νὰ ἐναθῆ μὲ τοὺς Τούρκους, καὶ ἠδύνατο νὰ καταναγκάσῃ ὁ Κορτολιάνος τῆς Ἑλλάδος. Ἡ δὲ Κυβέρνησις, φρόνιμα νὰ τὸ καταπέτηται καλόν, καὶ νὰ μὴ τὸν καταναγκάσῃ νὰ βλάψῃ τὴν πατρίδα· ἠδύνατο νὰ μὴ δεικνυεῖσθαι τὴν ἀνυπακοήν διὰ τῆς ἐξέλιξι ἀλλῶν πινῶν αἰσίων. Ὁ Ὀδυσσεὺς προσηνέχθη μὲ τὴν τὴν πειθαρχίαν, προσδρεύοντος τοῦ Μαυρομιχάλη, διότι ἦτο πεπεισμένος ὅτι δὲν τὸ ἐπεβούλευεν ἡ Κυβέρνησις. Ἐσχίτως εἶχε φίλον καὶ πλέοντα τὸν Νέγρον, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀπονοῦν ἐχθρὸν, καὶ ἠπέλειε νὰ φουέσῃ πρὸ ὀλίγου, διότι οὗτος ἔγεινε φίλος τοῦ εἰς τὴν εὐέλειν τοῦ Ἄστριου καὶ ἔπαυσε τοῦ νὰ τὸν ἐπιβουλεύῃ. Ἀλλὰ δὲν ἦτον ἀδύνατον νὰ καταπέτηται τὸν Ὀδυσσεὺς ἐπιβεβήσασθαι εἰς τὰς διαταγὰς τῆς, καὶ πιστὸν εἰς ἐνότην, καὶ ἡ Κυβέρνησις τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, δίδουσα πρὸς αὐτὸν τὰ πιστὰ, καὶ διορίζουσα αὐτὸν γενικὸν ἀρχηγὸν τῶν ὀπλων, ἡ ἐπικουροῦσα τὴν ἐκλογὴν τῆς ἀνατολ. Ἑλλάδος. Ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις οὕτω διώρισεν ἀρχηγὸν τὸν Γκούραν, καταδιώκουσα τὸν Ὀδυσσεὺς, καὶ διορίζει Σουλιώτας ὀπλαρχηγούς εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐκείνας ὅπου αὐτοὶ ἦτο διορισμένοι ἀρχηγὸς καὶ πρὶν καὶ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν, καὶ οὕτω ὀπίσκει τὴν πατρίδα εἰς μέγαν κίνδυνον, ἐξείρουσα ἐναντίον τῆς τριτοῦτον ἐχθρὸν. Ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδρούσου, ἐφ' οὗ προσκινδυνεύετε μέχρι τοῦδε καὶ κινδυνεύετε λαμπρὰ διὰ τὴν κρήνη σωτηρίαν κινδυνώματα, ἐπιβουλεύομενος καὶ ἤδη, κατήντησεν εἰς ἀπόνοιαν ὥστε, διὰ νὰ σωθῆ, ἠνώθη μὲ τοὺς Τούρκους κατὰ τὰ φαινόμενα, (διότι ὁ σκοπὸς τοῦ κυρίου ἀπέβλεπε νὰ κινδυνεύῃ τὴν Εὐβοίαν, ὡς ἐπομένῳ φηθήσεται) καὶ κατὰ τὰ φαινόμενα ἠμαυρώσεν ἀδικῶς τὴν δικαίως μὲ τότους ἀγῶνας καὶ κινδύνους κεκλιμένην δόξαν του, ἐν ᾧ ἄφ' ἐτέρον ἡ περὶ ἐπιερέθη τοὺς πειθαρχεῖς βραχίονας του, εἰς τοὺς ὁποίους, καὶ τὸν ἡ ἐπανάστασιν. εἶχεν ἀνατεθειμένους τὰς ἐλπίδας τῆς ἐαυτῆς σωτηρίας καὶ ἐλευθερίας. Καὶ ἤδη ἔχει καὶ ἡ ἀνατολ. Ἑλλάς πολέμιον φαινόμενον κατὰ δυστυχίαν δι' ἐλπίδων (ὡς πιστὸν εἰς τὸν Θεὸν τῶν πατέρων του καὶ εἰς τὴν πατρίδα του), τὸν νικητὴν τῆς Γραβίτζης, διότι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπανάστασιν, τὸν ἐκέρχεν πόλεμον ὁ Μαυροκράτης, ὁ

Νέμερις· καὶ ὁ Κοιλέτης, καθὼς ἔχει καὶ ἡ δουρετὴ τὸν Βαρνακιώτην, τὸν ὁποῖον ἐφυγάδευσαν εἰς τὸν Ὀμερβιῶντην. Τοῦτο τριπλῶς ὁ κακὸς αἰσῶς τοῦ Ὀυβίτηος παρεφρόνησε, διὰ τὰς ὑπονοίας του, τὰς ὁποίας ἀήγγειρον καὶ ἐνίσχυσάν εἰς τὴν καρδίαν του παντοιοτρόπως τοῦ ἐχθροῦ του. Ἄδύτος καταφυγὸν εἰς τὸ σπῆλαιόν του καὶ ἀσφαλισθεῖς, εὐάνηθελε μείνει ἡττοχῶς, ἢ ἀν' ἀνεχώρει, ὁποῦδ' ἔπιπτε τῆς Βυρώτης καὶ πειρηθεῖτον ἀχρις ὅτου ἤλεον μεταβληθῆ τὰ πράγματα καὶ παύσει ἢ ἐνεστῶτα Κυβερνήτης, ἢ θέλων ἐξέλθει πάλιν ἀπὸ τοῦ καταφυγίου του, ἢ ἤθελεν ἐπιστρέψει ἀπὸ τὴν περήγησίν του ἐνδόξως, ἢ καὶ παλεώσῃ διὰ τὴν πατρίδα του. Κατὰ αὐτοτυχίαν ἐφυγεν εἰς τοῦς Τούρκους, καὶ ἐκνήχθη προδοίης ὡς ἤτον ἐπόμενον, καὶ ἐλογίσθη πρᾶσις, ἵνα οἱ ἄνθρωποι κρίνουνσι ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἀπὸ τὰ φωνήμενα περὶ τῶν πραγμάτων, ἵνα δὲ τ' ἄρα μὴ ἐπιφορέσεται, καὶ τὸν ἐξολοθρεύσῃ, ἐπεὶ δὲ μόνος αὐτός, ὡς διαμωμήσῃ τὸν τὰ φίλων προσποιούμενος καὶ πολλὰ ὑψηλῆ ὑποσχόμενος, ἠδὲ ἴδιον καὶ ἀκατορθώσῃ.

Ὁ Περὶ τὰς ἀρχαῖς Μερσίαν ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος, συγκαίμενος ἀπὸ πενήντα ἐξήκοντι, ἐβόλασεν ἐκ δευτέρου εἰς Μεθώνην, καὶ ἀπειβίβασε καὶ ἄλλα στρατευμῆτα. Τότε ἐξέπλευσε ἡ πρώτη μοῖρα τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου ὑπὸ τῆς ἐιρηκτικῆς τοῦ Βλαυδῆ ἐναντίου του, καὶ ὅκτω πλοῖα ἐκ τῶν συγκαταστούμενων αὐτῆς εἰσέπλευσαν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πισοκάστρου, καὶ ὑπερασπίσασιν τὸ φρούριον καὶ τὰς παρακειμένας θέσεις, καὶ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καθέξομενας. Ἀλλ' ὁ Ἰμπραχίμ, ἦρθε ἤδη ὡς ἀέκκα χιλιῶδες στρατεύμα γὰ ἀντιπαράταξιν κατὰ τῶν Ἑλλήνων, εἶχε καὶ ὅλα τὰ πρὸς πόλεμον ἐπιτήθειαι εἶχε δὲ στείλει πλοῖα τινὰ καὶ εἰς Π. Πιάτρας, ἃν καὶ τὸ φρούριον ἐκεῖνο ἦτον ἀπαικτισμένον ὑπὸ Ἑλληνικῶν, καὶ τὰ ἐφωδίσασιν ἀφ' ὅλα τ' ἀναγκαῖα ἄρα δὲν εἶχε πλέον νὰ φορηθῆ, ἵνα ἀποτῶν ἕως καὶ κινηθέντα ἐναντίου τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου. Τῆς διουστῆρας ἡμέρας τῆς πᾶσά ἐξέπλευσε καὶ ἡ δευτέρα μοῖρα αὐτῶν. Ὑπερδὴ δὲ ἡ Κυβερνήτης ἐξέβηεν ἀναγκαῖον, καὶ αὐξήσῃ ἐφείας τὴν κατὰ θάλασσαν δύναμιν διὰ τὴν ἀντιπολεμήτη τὴν Ἰμπραχίμ, ἐκπλεῖ μετ' αὐτῶν πολὺ καὶ τρίτη μοῖρα. Ἀλλ' ἂν ὁ Ἑλληνικὸς στόλος δὲν ἤπαύρεσεν ἄχρητουδεὶν ἀκαύσῃ τοῦ ἐχθρικοῦ, οὐδέ νὰ τοῦς ἐμποδίσῃ πᾶντοτε ἀπὸ τὸ νὰ ἐφωδίσουσι τὰ φρούρια τῶν

Τούρκων και στρατόπεδα, και από τὸ νὰ κάμωσιν απόβασιν στρατευμάτων εἰς τὴν Ἑλλάδα, πολὺ ὀλιγώτερον θὰ δυνηθῆ μὲν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ, πλὴν θὰ τοὺς προξενήσῃ βλάβην ὀπωτοῦν πάντοτε και ἐμπόδια εἰς τὰ σχέδιά των.

Ὁ Μαυροκορδάτος γράφει τὴν 10 Μαρτίου τὸν Κοραῖν και τὸν στέλλει πεντακόσια δίσηλα, παρακαλῶν νὰ τὰ δεχθῆ εἰς βοήθειαν τῆς ἐκδόσεως τῶν βιβλίων του, ὅτε ἐξεδόθη και διάταγμα νὰ δίδωνται ἐτησίως ἀνά πεντακόσια δίσηλα εἰς ἀγοράν βιβλίων ἐκ τῶν ἐκδόσεών του. Τὸν κοινοποιεῖ δὲ ὅτι θὰ ἐκστρατεύσῃ μὲ τὸν Κουντουριώτην εἰς τὰ δυτικά τῆς Πελοποννήσου, και θὰ τὸν γράφει τὰ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν, ζητῶν τὰς συμβουλὰς του, ἀλλ' ὅποιος συμβουλις ἔχει ἀνάγκη νὰ λαμβάνῃ ὁ πολιτικὸς Μαυροκορδάτος ἀπὸ τὸν φιλόλογον Κοραῖν, ὁ μέλλων ν' ἀπέλθῃ εἰς τὸν πόλεμον ἀπὸ τὸν φιλόσοφον και μηδὲν νὰ συμβουλεύσῃ δυνάμενον ὡς πρὸς τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα πολεμικά; Τὴν μόνην σωτήριον συμβουλήν, τὴν ὅποιαν ἠδύνατο νὰ τὸν δώσῃ, ἦτο νὰ νικήσῃ τὸν Ἰμπραχίμ· μόνης αὐτῆς τῆς συμβουλῆς εἶχεν ἀνάγκη ὁ Μαυροκορδάτος ἀπερχόμενος εἰς τὸν πόλεμον· ἀλλ' ἠδύνατο και νὰ τὴν ἐκτελέσῃ; Ὁ Κοραῖς εἶχε γράψῃ ἐπιστολήν πρὸς τὸν Γ. Κουντουριώτην, και τὸν ἐδίδε καλὰς συμβουλὰς, δμιλῶν μάλιστα περὶ νόμων· ἐπομένως διατάχθη ἡ ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴ νὰ τὸν στείλῃ χρήματα χρησιμεύσοντα εἰς μετάφρασιν βιβλίων νομικῶν, ἐξ ὧν νὰ δυνηθῶσιν οἱ Ἕλληνες νὰ κατασκευάσωσι κώδικας νόμων· ἀλλὰ ἀντὶ νὰ γίνεται φροντίς περὶ Κωδίκων νόμων, ἦτον ἀνάγκη νὰ κοιμηθῶσιν οἱ νόμοι, και νὰ προσκληθῶσιν οἱ ἐξόριστοι νὰ πολεμήσωσι τὸν ἐχθρὸν, και οὗτοι ἠδύνατο νὰ σώσωσι και τὴν καιρίδα και τοὺς νόμους.

Τὴν 14 τοῦ αὐτοῦ, ἐν ᾧ οἱ ἐν Νεοκάτρῳ πολιορκημένοι ὡς και οἱ ἐκτὸς τοῦ φρουρίου ἀγχωρωμένοι Ἕλληνες ἀντεμάχοντο καιὰ τοῦ Ἰμπραχίμ, και ἐν ᾧ ὁ Ἰω. Μυρομιχάλης ἴστατο εἰς τὰς ἐπαλξεις, βόλιον τουρκικόν ἐχθρικοῦ τὸν πληγόμεν εἰς τὴν δεξιάν, και ἐκ τούτου ἀποθνήσκει ὁ καλὸς νεανίας. Ἡ δὲ Κυβέρνησις διὰ τοῦτο ἀπέλυσε μετ' ὀλίγον (τὴν 28 Μαρτίου) τὸν γέροντα πατέρα του Π. Μυρομιχάλην ἀπὸ τὸν πολιτικὸν δεσμὸν, εἰς τὸν ὅποιον τὸν εἶχε κληροδικάσει πέρυτι μετὰ τῶν ἄλλων ἀν-

ταρτῶν, διατάζασα αὐτὸν καὶ νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἐν ᾧ πρὸ ὀλίγου (τὴν 16 φεβρουαρίου) ἐζήτησε νὰ ἐκστρατεύτῃ καὶ δὲν τὸν ἐπιτρέπη. Ἄρα, εἰάν ὁ Μαυρομιχάλης ἦτον ἱκανὸς νὰ σώσῃ τὴν πατρίδα, ἦτον ἀνάγκη ὁ θάνατος τοῦ υἱοῦ του νὰ ἐπενέγκῃ τὴν σωτηρίαν της, διότι, ἂν δὲν ἐπιπτεν οὗτος, δὲν ἐξεστράτειν ἐκεῖνος. Ἐν τοσούτῳ οἱ Ἕλληνες κάμνους καὶ ἐξόδους ἐναντίον τῶν πολιορκητῶν, καὶ ἐπιστρέφουσι τροπαιοφόροι εἰς τὸ φρούριον.

Ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔχει μόνον τοὺς Αἰγυπτίους ν' ἀντιπολεμήσῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ἦδη φθάνουσιν ἀλλεπαλλήλως εἰδήσεις διὰ τοὺς Τούρκους παρασκευάζονται σύνωρα νὰ στρατεύσωσι καὶ κατὰ τῆς δυτικῆς· Ἑλλάδος μὲ μεγάλας δυνάμεις· ἐπομένως ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ διορισθῇ ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἀπὸ τοὺς βουλευτάς Ἰω. Παπαδιαμαντιόπουλον, Γ. Καναβὸν καὶ Δ. Θέμελιν, ἧτις διορίσθη τὴν 12, καὶ θὰ σταλῇ εἰς Μισολόγγι, νὰ διευθύνῃ τὰ τε πολιτικὰ καὶ τὰ πολεμικὰ ἐκείνου τοῦ μέρους. Οἱ Τούρκοι θὰ κινήθωσιν ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν ἀνατολ. Ἑλλάδα, καὶ ἡ Κυβέρνησις διώρισεν ἐπομένως (τὴν 18 ἀπριλίου) καὶ ἄλλην ἐπιτροπὴν, συγκειμένην ἀπὸ τοὺς βουλευτάς Ἀλέξιον Λουκόπουλον, Νικὸλ Γύγιαν, καὶ Χαρλ. Παπαπολίτην, τὴν ὁποίαν θὰ στείλει εἰς τὰ Σάλανα νὰ διοικήσῃ τὸν τόπον,

ἰσχυρῶς τὸν ἕνα τῶν ἄλλων ἐκ τῶν ἐπισημοῦν ἀποβῆναι καὶ τὸν
ἑταίρον ἐκ τῶν ἄλλων (ὡς ἔφησαν οἱ ἄλλοι) ὡς ἂν οὐκ ἔστι
ἐν τῷ ἑνὶ τῶν ἄλλων **ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.**

Ὁ Κουρτουριώτης ἐκστρατεύει. — Ὁ Καραϊσκάκης Σκούριος εἰ-
σεύεται ἐκστρατεύσει ὡς ἀντιπρόσωπός σου. — Μάχη εἰς Σχι-
νερῶλαια. — Συναστρατεύει καὶ ὁ Μαυροχορδάτος. — Δύο
ἄλλα Προσφαιδοὶ Φ. Πράγματις. — Ὁ Κουρτουριώτης εἰς Τριτο-
κλιτσαρ. — Ὁ Σκούριος ἀρχηγὸς ἕκαστῶν στρατευμάτων.
— Οἱ Ἕλληνας καταλαμβάνουσι τὸ Παλαιόλαστον. — Ὁ
Κουρτουριώτης κινεῖ πρὸς τὸ στρατόπεδον. — Ὁ Λιτραχίμ
κινεῖται εἰς τὸ Παλαιόλαστον. — Μάχη εἰς τὸ Κρεμνίδι. —
Οἱ Ἕλληνας ἀποχωροῦν εἰς τὸν ὄρειον. — Ὁ Καραϊσκά-
κης κινεῖ τὸν Σανδιώτας εἰς τὸ Νεῦμα. — Ἐξοδος τῶν ἐν-
δοχαστῶν Βαλκονημέτων. — Ἀναφορὰ τῶν εἰς Ἰόρταν
ἀποχωροῦντων. — Ὁ Βαλκονημέτης Κωκός. Ζαφειρόπουλος ἐκ-
στρατεύει. — Οἱ Ἀρδελιαὶ εἰς τὴν Ἠλίδα. — Ὁ Νικηταρῆς
εἰς Μισολόγγι. — Διταρὴ ἀνελήφθεος. — Οἱ Ἀρδελιαὶ συ-
ντρονημένοι πρὸς τὸν Ἀρχιμ. Δικαίον. — κινήματα αὐτῶν. —
Ὁ Διοικητὴς Καλαβρύτων τοὺς καταδιώκει. — Ὁ Γερταῖος
ἠτοιμάσθη νὰ κινήθῃ μετ' αὐτῶν. — Ὁ Πλαπούτας ἀποφεύ-
γει νὰ κινήθῃ κατ' αὐτῶν. — Οἱ μετ' αὐτῶν ἀποσύρονται.
— Καὶ αὐτοὶ ἀποχωροῦσιν εἰς Ἀάλα. — Δάσειον διὰ τὴν
Ἠπειρον. — Ὁ Μαυροχορδάτος διαβάλλεται ἀπὸ τὸν Κω-
λέτην. — Ὁ Κωλέτης ἀντιπρὸς εἰς τὸν Κουρτουριώτην.
— Ὁ Κουρτουριώτης εἰς Μισολόγγι. — Ὁ Ἀυτάλπασιας καὶ
Ὁμέρπασιας εἰς τὴν ἀνατολ. Ἑλλάδα. — Ἀναφορὰ τοῦ
Καραϊσκάκη καὶ τῶν Σανδιωτῶν πρὸς τὸν πρόεδρον. —
Ἀπόκρισις. — Παρουσιάζονται εἰς τὸν Πρόεδρον, ἀναχω-
ροῦσι καὶ τὸν γράφουσιν ὅτι θὰ φύγωσιν. — Ἀπόκρισις. —
Ὁ Πρόεδρος πρὸς τὸ Νομοτελεστικὸν νὰ τοὺς τιμωρήσῃ. —
Δειπνοταξίαι. — Οἱ ἐν Χώραις ζητοῦσι νὰ φύγωσιν. — Ἀ-
ναφορὰ τοῦ Καραϊσκάκη καὶ τῶν ἄλλων πρὸς τὸ Νομοτελεσι-
τικὸν ἐκ Λεονταρίου. — Ἀναφορὰ τῶν αὐτῶν ἐξ Ἀργόος.

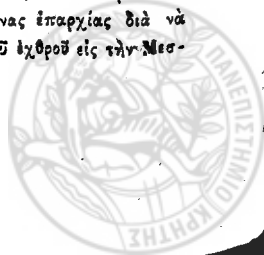
— Εισέρχονται εἰς τὸ Ναύπλιον. — Ἀπέχονται εἰς Ρού-
 μελην. — Τὸς ἀκολουθεῖσι καὶ ἄλλοι. — Ὁ Ἀρχηγ. Δι-
 καίος ἀντιπεργεῖ εἰς τὸν Κουιτουριώτην. — Καὶ οἱ ἐν Νεο-
 κάστρῳ ἠγοῦσι τὸς μισθώδε των. — Ὁ Πρόεδρος ἐπίτητος
 πλοῦτος. — Ὁ Βενταῖος ἤθελε τὰ τὸν συνλάβη. — ἀναφο-
 ρὰ Καρτετιῶν ὑπὲρ τῶν ἐν Ἰδρα. — Ὁμοία ἀπὸ Μιστράν.
 — Ὁμοία τῶν ἐν Χώρας ὑπὸ Παρηγητῶν. — Ὁ Μαυροκορδ.
 κρείσσιν εἰς Παλαιόκαστρον. — Οἱ Ρουμῆλιῶται δὲν κί-
 ροῦνται. — Ὁ Χ. Χρήστος τὸν ἀκολουθεῖ. — Ὁ Ἰμπραχίμ
 πολιορκεῖ τὸ Παλαιόκαστρον. — Ὁ Ἀναγνωσταγᾶς εἰς τὴν
 Σφακτινήν καὶ ὁ Μαυροκορδάτος μετ' ἄλλων. — Ὁ Ἐχ-
 θραῖος στάλος περιβολεῖ καὶ τὰ φρούρια καὶ τὰ ὀκτὼ Ἐλ-
 ληνικὰ πλοῖα. — Ἀντὶ γέγονσι ναυμαχοῦντα. — Ὁ Ἰμπρα-
 χίμ κρείσσιν τὴν σφακτινήν. — Πίπτουσι δ' Ἀναγνωσταγᾶς
 μετ' ἄλλων. — Τὸ πλοῖον τοῦ Τσαμαδοῦ ἀρθήσεται εἰς τριὰν
 τα πέριτε ἐγγυρῆς. — Ἀρχαῖοι δ' Π. Καπιτανάκης καὶ ὁ
 Κωτσᾶ. Ζυφουρῆπυλος. — Ἀπόπειρα ἐφόδου εἰς τὸ παλαιό-
 κάστρον. — Ἐξόδος τῶν πολιορκημέων ἀποτυχεῖται. — Ὁ Χ.
 Χρήστος, ὁ Μοθώνης καὶ ἄλλοι ἀρχαῖοι. — Ἄλλοι νεκροὶ
 ἢ πεπληγῆτες. — Οἱ λοιποὶ ἐξέρχονται διὰ συνθήκης. — Ἀ-
 ποκλεισθεὶς τοῦ Νεοκάστρου καὶ ἀπὸ τῆς θάλασσαν. — Ἀ-
 ναφορὰ τῶν πολιορκημέων πρὸς τὸν πρόεδρον καὶ τὸν Μω-
 νομιχάδην. — Ἐπιστολὴ τοῦ Γ. Μαυρομιχ. πρὸς τὸν τὰ-
 τερατον. — Ἐπιστολὴ τοῦ Προέδρου πρὸς τὸ Νεμοταλεστι-
 νικόν. — Οἱ Ἕλληρες ἐκυριεύθησαν ἀπὸ παρικῶν φλόων. —
 Ὁ Πρόεδρος φεύγει εἰς Ναύπλιον. — Ἀφίκει τοποτηρητὴν
 τὸν Π. Μαυρομιχ. — Τὸ στρατόπεδον διαλύεται. —
 Φεύγει καὶ ὁ Σκούρτης. — Ἀναφορὰ τοῦ Π. Μαυρομιχ. καὶ
 Μουρζίνου ὑπὲρ τῶν ἐν Ἰδρα. — Μέτρα περὶ ξενικῶν
 στρατευμάτων καὶ θαλασσίον δυνάμεως ἀναλόγον ἄρει ἀπο-
 τελέσματός. — Ὁ Μαυροκορδ. ἀναλαμβάνει τὰ χρέη του
 εἰς τὴν Γ. Γραμματεῖαν. — Μέτρα ἀντιπεριστοασμοῦ ἀπρα-
 τα. — Ἐπιστολὴ τοῦ Μαυροκορδ. πρὸς τὸν Ὁρλάνδοι. —
 Ὁ Ἰμπραχίμ κρείσσιν καὶ τὸ Νεόκαστρον με συνθήκας. —
 Κρατεῖ ἀρχαῖοι τοὺς τὸν Γ. Μαυρομιχ. καὶ τὸν Π. Γιαττά-

κον παρά τὰς συνθήκας — καὶ ἄλλη ἐπιστολὴ τοῦ Μαυροκορδάτου πρὸς τὸν Ὀυλάνδον εἰς Λοιδίγον.

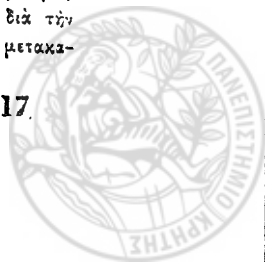
Τὴν 16 τοῦ ἰδίου μηνίου ἐκστρατεύει ὁ Κουντουριώτης· (1) κατὰ διαταγὴν τοῦ εἶχεν ἐκστρατεύσει πρὸ θλίγου ὁ Χ. Χρῆστος ἐναντίον τοῦ Ἰμπραχίμ, καὶ ὁμοῦ μὲ αὐτὸν ἐστράτευσαν καὶ ὅλα τὰ δημιουργήματα τῆς Κυβερνήσεως, ὅλοι δηλαδὴ ἐκεῖνοι ὅσοι ὠπλίσθησαν διὰ νὰ πολεμήσωσι τὸν Κολοκοτρώνη καὶ τοὺς ἄλλους, ἐξ ὧν καὶ ἄνθρωποι, οἵτινες δὲν ἐπολέμησαν ἄλλοτε πρὸς τοὺς Τούρκους. Ἐστράτευσεν καὶ ὁ Δ. Τσιώκης, μὲ τινὰς Ἀργεῖους, καὶ ὁ Κυριακὸς Σκούρτης, ὡς ἐπιτηρητὴς τοῦ στρατοῦ καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ Κουντουριώτου, ἀγαθὸς μὲν ναύτης καὶ ἱκανὸς νὰ διοικήσῃ πλοῖα εἰς τὴν θάλασσαν, ἀλλ' ἔχει καὶ στρατεύματα πολεμῶντα εἰς τὴν ξηρὰν, καὶ ὁμοῦ μὲ αὐτὸν ἐστράτευσαν καὶ ὡς διακόσιοι Κρήτες ὑπὸ τὸν Ἀνδρεῖον Κουμῆν καὶ ἄλλους ὀπλαρχηγούς των. Τὴν προλαβοῦσαν (15) ὁ Ἰμπραχίμ εἶχε κινήθῃ μὲ δύο χιλιάδας πιζοὺς καὶ τριακοσίους ἵππους, καὶ προσβάλλει τὸν Καρατάσιον, ὄντα ὠχυρωμένον εἰς τὸ χωρίον Σχινόλακα μὲ διακοσίους Μακεδόνας. Οἱ Αἰγύπτιοι ὤρμησαν πολυτάκτως ἐναντίον του, καὶ ἀντεκρούσθησαν κρατερῶς, καὶ ἐφρονεύθησαν ὡς πεντακόσιοι· ἀλλ' ὁ Καρατάσιος ἐκινδύνευεν πάντοτε. Ὁ δὲ Γάτσιος ὁ Γ. Βαλτηνὸς ὁ Χ. Χρῆστος, ὁ Παναγ. καὶ Γ. Γιατράκος καὶ ὁ Γιολδάσης ἔδραμον εἰς βοήθειάν του. Τὸ ἵππικὸν ὁμοῦ τοῦ ἐχθροῦ ἐκινήθη ἐναντίον των, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐπρόφθασαν νὰ ὀχυρωθῶσι, τοὺς ἔτρεψεν εἰς φυγὴν καὶ ἐφρόνυσέ τινὰς ἐξ αὐτῶν· μόλις δὲ ἠμπόρεσαν οἱ ἄλλοι νὰ σωθῶσιν ἀπομαχόμενοι. Ἀγαθὴ τύχη περὶ τὸ ἐσπέρας ἤρχισε νὰ πίπτῃ βραδαιοτάτῃ βροχῇ, ἐνεκα τῆς ὁποίας οἱ ἐχθροὶ ἀπεσύρθησαν εἰς τὰς σκηνάς των, καὶ τότε ὁ Καρατάσιος ἐφυγεν ἀπὸ τὴν θέσιν ἐκείνην καὶ ἐσώθη· ἐπῆρε καὶ πενήντα δύο λογχοφόρα τουφέκια τῶν ἐχθρῶν λάφυρα ὡς καὶ ἄλλα πράγματα. Τὴν νίκην τοῦ

(1) Τὴν ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Φηγαπελαμιδὴς ἀπὸ τὸ Ναύπλιον εἰς τὴν ἐκστρατείαν. Εἰς Τριπολιτσάν φθάσας ὁ Κουντουριώτης τὸν ἐστειλεν εἰς τινὰς ἐπαρχίας διὰ νὰ παρακινήσῃ τοὺς Πελοποννησίους νὰ ἐκστρατεύσωσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ εἰς τὴν Μεσσηνίαν· ἀλλὰ οἱ εἰς ἀκούει τὸν Φηγαπελαμιδὴν.

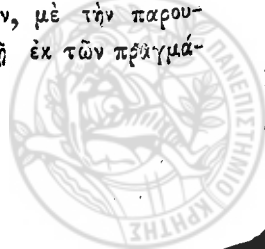

Κρατάσιου, φθάσας τὴν 18 εἰς Τριπολιτσάν καὶ μαθὼν ὁ Κουντουριώτης, ἐν ᾧ εἶχεν ἀποδειλιάσει πληροφορηθεὶς τὰς γινομένας ἐναντίον τῆς ἐκστρατείας τοῦ ἀντιενεργείας, καὶ, ἂν δὲν ἤσχυνετο, ἤθελεν ἐπιστρέφει εἰς Ναύπλιον ἀπὸ τὸν Ἀχλαδόκαμπον (1), θαρξύνεται καὶ θέλει νὰ διατρέξῃ τὸ στάδιόν του. Συνεκστρατεύει καὶ ὁ Μαυροκορδάτος μετὰ αὐτὸν μετὰ πολλὰς φιλονεικίας φενομένας εἰς τὴν βουλὴν, ἐὰν ἐσύμφερε νὰ συνεκστρατεύσῃ ὁ Μαυροκορδάτος ἢ ὁ Κωλέτιτης, καὶ διαμοιράζεται ἤδη μεταξὺ τούτου καὶ ἐκείνου ἡ Γ. Γραμματεία τοῦ Νομοτελεστικοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ μὲν, ἤθελε νὰ διορισθῇ προσωρινὸς Γ. Γραμματεὺς ὁ Γ. Πραϊῆς, ὁ δὲ, νὰ διορισθῇ ὁ Δημ. Χρησίδης, καὶ διὰ νὰ συμβιβασθῇ τὸ πρᾶγμα, διωρίσθησαν ἀμφότεροι, νὰ προσυπογράφωνται προσωρινοὶ Γ. Γραμματεῖς, ἐπιφορισθέντες τὰ χρέη τῆς Γ. Γραμματείας, ὁ μὲν Πραϊῆς εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἀλληλογραφίαν, ὁ δὲ Χρησίδης εἰς τὴν Ἐσωτερικὴν. Ἡ δὲ βουλὴ δὲν ἐδέχθη τὸν διορισμὸν αὐτῶν ὡς παράνομον, καὶ ἐγνωμοδότησε νὰ διορισθῇ εἰς μόνον εἰς τὴν Γ-Γραμματείαν, καὶ νὰ ὑπογράψῃ ἐκπληρῶν τὰ χρέη του, εἰς ἀπουσίαν τοῦ Γ. Γραμματέως· ἀλλὰ τὸ Νομοτελεστικὸν ἐπέμεινε νὰ ὑπογράψῃ ὁ Χρησίδης προσωρινὸς Γ. Γραμματεὺς, λέγων ὅτι εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ διορίσῃ τοιοῦτον καὶ τὸν διώρισε. Τὴν 24 ἔγραψαν τὸν Κουντουριώτην ὁ Σκούρτης, Χ. Χρῆστος, Βάσιος, Ντσαβέλλας, Καρατάσιος, καὶ Γάτσιος, καὶ τὸν προτεκάλεσαν νὰ κατέλθῃ εἰς τὸ στρατόπεδον, τὸ ὅποιον ἦτον ἄνευ κεφαλῆς, ἔλεγον, ὅτε καὶ ὁ Ἀναγνωσταρᾶς ε-

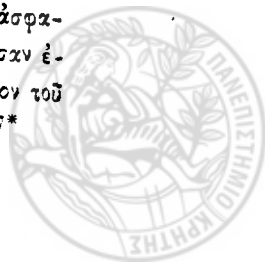
(1) Τὴν 17 Μαρτίου γράφει πρὸς τὸ Νομοτελεστικόν. «Ἐὰν ἡ Κυβέρνησις ἔχη εἰς ἐμὲ ἐμπιστοσύνην, πρέπει νὰ μ' ὀφρήσῃ νὰ ἐνεργήσω κατὰ τὰς δοθείσας μοι δυνάμεις· ἄλλως δὲ, νὰ γίνωνται καὶ αὐτοῦ καὶ ἐδῶ σχέδια, ἄλλο δὲν προβλέπω παρὰ κυκεῶνα, καὶ ὅσον ἀπὸ μέρους μου, κρίνω συμφερότερον νὰ μοῦ οὐρῇ ἡ Κυβέρνησις τὰς ἐμπιστευθείσας μοι δυνάμεις. Εἶμαι ἀπλῶς ἄνθρωπος, καὶ δὲν ἐξέρω νὰ κάμω τὸν διπλωματικόν. Ἐπιθυμῶ νὰ εὐδοκμήσουν τὰ πράγματά μας, καὶ διὰ χάριν αὐτῶν ἐξεστράτευσά ὁ θαλασσινὸς καὶ ἀσθενὴς ἐγώ. Ἄλλ' ἀγαπῶ νὰ γίνωνται καὶ τὰ πράγματα μετὰ τὴν ἐδικὴν μου ἀσθένειαν. Ἐὰν δὲ τοῦτο δὲν ἀρέσκη, εἶμαι ἔτοιμος νὰ ἐπιστοδωρῶμαι. Ἐπιθυμῶ εἰσελαῖν νὰ σκέπτεται τὸ ἀκτελεστικὸν περὶ τῶν γενικῶν συμφερόντων· ἀλλ' ἀπαιτῶ νὰ εἰδοποιῶμαι πρότερον, διὰ νὰ δίδω καὶ ἐγὼ τὴν γνώμην μου. Ἐπειδὴ ἦλθον ἔως ἐδῶ, προχωρῶ διὰ τὴν Τριπολιτσάν, ὅπου προσμένω τὴν ἀπόκρισίν σας» ἀλλ' ἔβλεπε τάχα τὸν μετακλίσει διὰ τοῦτο ἀπὸ τῆς ἐκστρατείας τὸ Νομοτελεστικόν;

μενεν εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἠτύχαζεν. Τὴν δὲ 27 γράφει ὁ Κουντουριώτης πρὸς τὸ Νομοπελευκτικόν: « ἡ Κυβέρνησις ἠπατήθη νομίζουσα ὅτι ἔχει στρατεύματα καὶ στρατόπεδα εἰς ὅλα τὰ περίξ τοῦ Νεοκάστρου ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ φρουρίῳ δὲν συμποσύνται δύο χιλιάδες. Πελοποννήσιος οὐδὲ εἷς, καὶ ὁ Μούρζινος, εἰς τὴν Μάνην. Ὡστὶ δὲν κατορθύεται τίποτε, καὶ τὸ φρούριον κινδυνεύει. Καὶ στρατηγὸι καὶ στρατιῶται φωνάζουσι διὰ τοὺς μισθοὺς των, καὶ ὅταν τοὺς λάβωσιν ἕκαστος, κατὰ τὰς διαταγὰς του (ὄχι δηλονότι δι' ὅτους στρατιώτας ἔχει πραγματικῶς), φεύγουσιν ὁ καθεὶς ὑδιὰ τὸν τόπον του. Ὅθεν εὐρίσκομαι εἰς ἀμυγανίαν, καὶ ἡ λύπη μου αὐξάνει τὴν ἀσθένειάν μου. » Τὴν 28 δίδει τὸν Σκούρτην, φθάσαντα ἀπὸ τοῦ στρατόπεδον εἰς Τριπολιτσάν καὶ ἐπιστρέφοντα αὐθημερόν, τὰς ἀκολουθούσας ὁδηγίας: « Νὰ μεταβῆς εἰς τὸ στρατόπεδον, ὅπου ἐν ἀπουσίᾳ μου θέλεις ἐνεργεῖ τὰ χρέη τοῦ ἀρχηγοῦ ὅλων τῶν ἤδη εὐρισκομένων καὶ κατὰ συνέχειαν συρρέόντων ἐκεῖ σωματίων. Συνεννοούμενος μετὰ τῶν ὀπλαρχηγῶν θέλετε προσπαθῆσαι μ' ὅποιον τρόπον γνωρίσετε συμφερότερον νὰ βοηθησέτε τοὺς ἐν τῷ φρουρίῳ τοῦ Νεοκάστρου, καὶ νὰ διαλύσετε τὴν πολιορκίαν. Κυρίως δὲ νὰ συγκροτήσῃτε τὸ στρατόπεδον εἰς τὰς ἀρμοδιωτέρας θέσεις καὶ νὰ στενοχωρήτετε τὸν ἐχθρὸν ἐκ τοῦ πλησίον. Θέλεις δώσῃ τὴν ἀναγκαίαν συνδρομὴν εἰς τὸν ἐπιθεωρητὴν καὶ μισθοδότην νὰ κάμῃ τὴν ἀπαριθμησὴν τῶν διαφόρων σωματίων, καὶ κατ' αὐτὴν νὰ πληρωθῶσιν οἱ μισθοὶ των. Θέλεις προνίσει νὰ ἐκστρατεύωσιν ὅσιν τὸ δυνατόν πλειότεροι Ἀρκάδιοι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ὅθεν ἂν διαβαίης, θέλεις παρακινεῖ νὰ ἐκστρατεύωσιν ὅλοι οἱ δυνάμενοι νὰ φέρωσι τὰ ὅπλα. Θέλεις προνίσει νὰ συμβιβάσῃς τὰς μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν διαφωνίας. » Ἄλλ' ἔϊναι δυνατόν νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ὁδηγίας ταύτας ὁ Σκούρτης; ἄνθρωπος, ὅστις δὲν ἔχει οὐδεμίαν ὑπόληψιν ὡς στρατιωτικὸς, ἔμπορεῖ νὰ ἐφελκύτῃ εἰς ἑαυτὸν τὸ σέβας τῶν ἐξόχων πολεμιστῶν καὶ στρατηγῶν τῆς Ἑλλάδος ὡς τοῦ Καραϊσκάκη, τοῦ Ντοιαφέλλα καὶ τῶν ἄλλων, καὶ νὰ συνενοηταί με αὐτοὺς διὰ πολεμικὰ σχέδια καὶ ἐπιχειρήματα; Ἄλλὰ ἴ τί θὰ δυνήθῃ νὰ κατορθώσῃ ὁ ἐπίσης ἀπόλεμος Κουντουριώτης, ἐκστρατεύων, με τὴν παρουσίαν του; ὄχι ἄλλο βέβαια εἰρή νὰ πληροφρηθῇ ἐκ τῶν πραγμά-

των αὐτῶν ὅτι δὲν τὸν ὑπακούουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ στρατιῶται, καὶ δὲν πολεμοῦσιν ὑπὲρ τῶν νόμων τοὺς ἀδελφούς των, εἰμὴ διὰ τὰ χρέματα, καὶ ἀφ' οὗ τὸν ἐπάρωσι τὰ χρέματα, δὲν πολεμοῦσι πρὸς τὸν Ἰμπραχίμ, ἀλλὰ δείχνουσι τὰ νῶτα φεύγοντες. Καὶ ὁμοῦ τὴν 29 εἰσῆλθε πάλιν ὁ Ντσιαβέλλας εἰς τὸ φρούριον μ' ὄλους τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐξακοσίους στρατιώτας· εἰσῆλθε μὲ τριακοσίους Ἀρκαδίους καὶ ὁ Μακρυγιάννης, ἀφ' οὗ πρό τινων ἡμερῶν εἶχε φθάσει μὲ χιλίους πεντακοσίους εἰς Παλαιόκαστρον (παλαιοφρούριον τῆς Πύλου). Ἐστάλησαν καὶ τριακόσιοι ἀπὸ τὰ σώματα τοῦ Χ. Χρήστου καὶ τοῦ Βάσιου ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὸν Δημήτριον Καλλέργην, ἔχοντα καὶ τινὰς Κρητὰς εἰς τὰς διαταγὰς του, καὶ πρὸς τούτους ἀπὸ τὸν Γ. Γκέγκα καὶ Στεφ. Σέρβον. Εἰσῆλθε δὲ καὶ ὁ Μανουὴλ Καλλέργης μὲ εἴκοσι πυροβολιστάς. Ὁ δὲ Ντσιαβέλλας ἐξῆλθε καὶ πάλιν τὴν 31 ἀπὸ τὸ φρούριον ὡς μὴ ἀναγκαῖος ἐντὸς αὐτοῦ, διὰ νὰ πολεμήσῃ ἔξω τὸν ἐχθρόν. Αὐθημερόν εἶχον φθάσει εἰς τὸ στρατόπεδον ὁ Μ. Κοντογιάννης, Ἰω. Ῥάγγος καὶ Κῶσιος Μπότισσης. Ἐπειδὴ δὲ τὴν αὐτὴν 31 προσκαλοῦσι πάλιν τὸν Κευντουριώτην ὁ Σκυόρτης καὶ ὁ Π. Μαυρομιχάλης, καὶ ἐκεῖνος μάλιστα τὸν λέγει ὅτι ὁ λαὸς εἶχον πολὺν πόθον νὰ τὸν ἀπολαύσωσιν· ἀφ' οὗ ἐχρονοτρίβησεν οὐκ ὀλίγας ἡμέρας εἰς Τριπολιτσάν καὶ διότι ἐνδοιάζει καὶ διότι ἀσθενεῖ, τέλος ἐξεκίνησε τὴν 3 καὶ αὐτὸς διὰ τὸ στρατόπεδον, ὁμοῦ καὶ μὲ τὸν Λάζαρον Τσιαμαδὸν καὶ τὸν Π. Ζαφειρόπουλον, συνεπιφέρων καὶ διπλώματα στρατιωτικῶν βαθμῶν καὶ ἕως τριάντα χιλιάδας στηρλίνας, καὶ τὴν 5 τοῦ Ἀπριλίου ἐφθασεν εἰς τὴν Σκάλαν, ὅθεν, ἂν καὶ μακρὰν τοῦ στρατοῦ, ἐλπίζει νὰ νικῆσωσιν οἱ Ἕλληνες ἐγκαρδιωθέντες ἀπὸ τὴν ἔλευσίν του. Ὁ Ἰμπραχίμ, ἀφ' οὗ κατέλαβεν ὄλα τὰ περίξ τοῦ Νεοκάστρου, ἐκινήθη νὰ κυριεύσῃ καὶ τὸ Παλαιόκαστρον, διὰ νὰ κόψῃ τὴν συγκοινωνίαν τῶν πολιτοκρημένων καὶ διὰ θαλάσσης. Ἄλλ' ἐφθασεν ὁ ἀρχιερεὺς Μοθώνης μὲ ἀρκετοὺς Ἀρκαδίους, καὶ ὁμοῦ μὲ τὸν Ἀναγνωσταρᾶν τὸ προκατέλαβον, καὶ τότε ἐκεῖνος ὤρμησε τετράκις ἐναντίον των νὰ τοὺς ἐκτοπίσῃ, καὶ ἀπεκρούσθῃ μὲ θλάβην του. Ἦδη ἐφρόντιζον ν' ἀσφαλίσωσι καὶ τὴν Σφακτινήαν. Ἀφ' ἐτέρου δὲ οἱ Ἕλληνες ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι εἰς τὸ Κρεμύδι (χωρίον μίαν ὥραν ἀπέχον τοῦ

Νεοκάστρου). ὅπου συνέρχονταν καὶ πολλοί, στρατηγοὶ τε (1) καὶ στρατιῶται, ἀνάξειοι τῶν ὁποίων ἠξιώθησαν βαθμῶν, ἀνάξειοι τοῦ ἐντίμου στρατιωτικοῦ ἐπαγγέλματος, καὶ μόνον στρατεύσαντες διὰ ν' ἀρπάξωσι στηρίλινας ἀπὸ τῆν πτωχὴν πατρίδα. Τὸ δεξιὸν κέρασ διωκεῖτο ἀπὸ τὸν Χ. Χρῆστον, Χ. Στεφανῆν, 'Ράγγον, Μ. Κοντογιάννην, Βάσιον Μαυροβουνιώτην, Γαϊώκρην, Κῶσταν Μπότσαρην καὶ Ν. Γεωργακόπουλον· τὸ ἀριστερὸν διωκεῖτο ἀπὸ τὸν Καραϊσκάκην, Κίτσον Ντσαβέλλαν μεθ' ὧν καὶ ὁ Χριστόδουλος Ποριώτης, ὁ Γεώργιος Κριεζῆς (ὁ κοινῶς Κακογιώργης), ὁ Δανιὴλ Πανᾶς καὶ ἄλλοι. 'Ο Ζαφειρόπουλος εἶχε φθάσει τὴν 6 τοῦ αὐτοῦ καὶ δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ ὀχυρωθῆ. 'Ο Σκούρτης εἶχε συγκαλέσει συμβούλιον πολεμικόν· πλὴν εἰς συνελθόντες εἰς αὐτὸ Σουλιῶται καὶ 'Ρουμελιῶται ὀπλαρχηγοί, ὁ Καραϊσκάκης μάλιστα, κατεγγέλων, ἀντὶ νὰ συσχεφθῶσι περὶ σχεδίου τοῦ πολέμου. Τὴν 7 τὸ πρωὶ παρρουσιάζεται αἴφνης ὁ ἐχθρὸς, καὶ ὄρμᾳ εἰς ὄλας τὰς θέσεις. 'Ο Καραϊσκάκης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ὄντες ὀχυρωμένοι· εἰς τὸ χωρίον αὐτὸ, κτυπῶνται μάλιστα καὶ μετ' ὄλα πυροβόλα πολέμου μύηνοι, ἀλλ' ἀντικρούουσι μετ' ἐλάθην τοῦ τὸν ἐχθρὸν. 'Ο Χ. Χρῆστιος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ μεθ' ὧν καὶ εἰ Κρήτες ὑπὸ τὸν Κουμῆν, Ἄνδρακὸν καὶ ἄλλους σωματάρχας, ὄντες ὡσαύτως ὀχυρωμένοι ἀνθίστανται εἰς τὴν ὄρμην τοῦ μαχομένου. "Ὅμως ὁ Βάσιος τρέπεται εἰς φυγὴν· τρέπεται καὶ ὁ Σκούρτης, καὶ κινδυνεύει, καὶ τὸν σώζει ὁ ἀνδρῆος Κρής Γεώργιος Κοζόνης· καὶ φεύγουσιν οἱ Ἕλληνες ὡσαύτως εἰς ἀταξίαν διασκορπιζόμενοι, καὶ καταδιώκονται, καὶ κατακόπτονται ἀπὸ τε τὸ ἵππικὸν καὶ ἀπὸ τὸ πεζικὸν τοῦ ἐχθροῦ. 'Ο δὲ Ζαφειρόπουλος περικυκλεῖται ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους καὶ παραδίδεται αἰχμάλωτος· παραδίδεται ὡσαύτως καὶ ὁ Γεωργακόπουλος. 'Ὅμοῦ μετ' αὐτούς εἶχεν εὑρεθῆ καὶ ὁ Μπότσαρης, ἀλλ' ἠμπόρεσε νὰ σωθῆ περιτοχισθεὶς ὑπὸ τινων στρα-

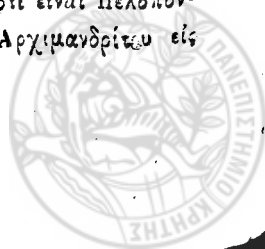
(1) Ἐκτοτε καὶ οἱ λεγόμενοι ἀπὸ τῶν εὐφρεῖς Ἕλληνας καπετᾶν δύο καὶ καπετᾶν πέντε, δηλονότι εἰ ὁποσδήποτε ἀκολουθούμενοι ἀπὸ δύο ἢ πέντε οὐτεὶδανὰ ἀνθρωπάρια, ἐπαρρυσίασθησαν φέροντες διπλώματα στρατηγῶν, καὶ εἶχον τὴν ἀναίδειαν νὰ διαφιλονοικῶσι μετ' αὐτοὺς ἀξιουσεβάστους ἀληθεῖς στρατηγοὺς τῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ τὰς λέγωσι καὶ γῶ στρατηγός καὶ οὐ στρατηγός. Καὶ αὐτοὶ θὰ εὐρωσι καιρὸν νὰ λέγωσιν ὅτι αὐτοὶ ἔσωσαν τὴν πατρίδα, καὶ θὰ μεταχειρισθῶσιν ὄλα τὰ μέσα διὰ νὰ οἰκιοποιηθῶσι τὰς ἐκδουλεύσεις τῶν ὄντων σωτήρων τῆς πατρίδος.

τιωτῶν τοῦ Ζαφειροπούλου, μεθ' ὧν ἀπεχώρησεν ἀμυνόμενος εἰς ἄλλην διεύθυνσιν, ἔπου ἀπεχώρησαν ὡσαύτως καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἀπομαχώμενοι καὶ ἐσώθησαν. Ἡ μάχη διήρκεσεν ἕξ ὥρας· πίπτει δὲ εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ὁ Μῆτρος Μποταλίης (1), καὶ πολλοὶ οἰκογένεια Τριπολιτσιωτῶν ἐπενθηφόρησαν διὰ τοὺς πεσόντας ἐν ταύτῃ συγγενεῖς τῶν· πίπτουσι ὡσαύτως ὁ ἀπὸ Μαγούλιανα Κωνσταντῖνος Πετρόπουλος, Εὐθύμιος Ξύδης, Ῥουμελιώτης, ὁ Βασίλης Χορμόδας, καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀξιωματικοί, καὶ στρατιῶται πλέον ἢ διακόσιοι, γενόμενοι θύματα τῶν ἀπειροπολέμων ἀρχηγῶν τῶν, ἀφ' οἷς ἐφόνευσαν καὶ αὐτοὶ ἐκ τῶν ἐχθρῶν ὑπὲρ τοὺς πεντακοσίους. Διεσκορπίσθη δὲ τὸ στρατιόπεδον, καὶ ἄλλοι μὲν ὠπισθοδρόμησαν εἰς τὰς Χώρας, ἄλλοι κατέφυγον εἰς τὸ Νησίον, καὶ ὁ Καραϊσκάκης μετὰ τῶν Σουλιωτῶν ἀπῆλθον εἰς τὸ χωρίον Ναζίρι. Τὴν 8 εἰ ἐχθροὶ ὤρμησαν εἰς τὸ Νεόκαστρον· οἱ δ' Ἑλληγες ἤνοιξαν τὰς πύλας, ἐπέπεσον κατ' αὐτῶν, τοὺς ἔτρεψαν, ἐφόνευσαν περὶ τοὺς διακοσίους, ἐπλήγωσαν πολλοὺς, προὐχώρησαν διώκοντες μέχρι τῶν πυροβολοστασίων, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὸ φρούριον. Ἐπεσον δὲ μόνον δύο καὶ ἐπληγώθησαν δέκα. Καὶ μ' ὄλον τοῦτο, ἐν ᾧ ὁ Ἰμπραχίμ νικᾷ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἀπὸ τὴν τύχην τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται τὸ πᾶν, ἡ Κυβέρνησις δὲν ζαλιζέται, καὶ ἐπιμένει εἰς τὸ νὰ ἐξοντωθῶσιν ὁ Κολοκοτρώνης καὶ οἱ ἄλλοι ἀντάρται. Τὴν 5 τοῦ Μαρτίου ἔστειλαν ἀναφορὰν ἀπὸ τὸν προφήτην Ἡλίαν πρὸς τοὺς προκρίτους τῆς Ὑδρας, καὶ παρακαλοῦσι νὰ μὴ τοὺς ἀφήσωσιν ἐπὶ πλέον νὰ θλίβωνται, διότι καὶ ἐκεῖνοι πατριῶται εἶναι καὶ χριστιανοί, καὶ ὑπηρετήσαν τὴν πατρίδα καὶ ἐθυσίαν τὰ πάντα δι' αὐτὴν· τὴν 17 ἔστειλαν καὶ δευτέραν, τὴν 25 τοῦ ἰδίου ἔστειλαν καὶ

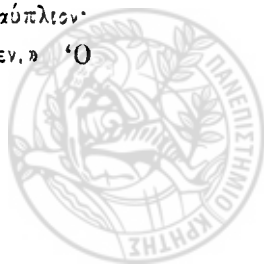
(1) Οὗτος ἦτον ἀρχιφύλακας εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ Βασιλέως, θεοῦ τοῦ Κιαμίλ-μπεη, καὶ ἔλειπεν εἰς τὴν Τουρκίαν. Πρὸ ἐνὸς ἔτους εἶχε ἐπιστρέψει εἰς Τριπολιτῆν, καὶ ἔχοντα ὀλίγα χρήματα, τὸν παρέλαβον οἱ θέλοντες μεταβολῆν εἰς τὰ πράγματα καὶ τὸν ἐμύσησαν εἰς τὴν ἑταιρίαν τῶν. Διανήσαντα δὲ τὰ χρήματά του δι' αὐτὴν, τὸν ἐκήρυξαν ἀρχηγόν, τὸν ἐχειροτόνησαν ἡ Κυβέρνησις ἀντιστρατήγον (τότε ἡ ἀντιστρατηγία ἰσολογίζετο μὲ ὑποστρατηγίαν) τὸν διώρισεν καὶ φρούραρχον τῆς Τριπολιτσᾶς. Ἀλλ' ἐπειδὴ Τριπολιτσιῶται τινὲς ἔδωκαν ἀναφορὰν ἐναντίον του ὡς σφετερισθέντος δῆθεν δικαιώματα ἀνήκοντα εἰς ἄλλους ἀγωνιστάς, τὸν ἐστειλε νὰ πολεμήσῃ κατὰ τοῦ Ἰμπραχίμ, καὶ ἀπέλυτο μετὰ τῶν ἄλλων.

τρίτην ἐπαναλαβόντες τὰ αὐτά· ἀλλὰ καί τις δὲν λαμβάνει οἶκτον
 δι' αὐτούς. Ὁ δὲ Κω. Ζηρερόπουλος, βουλευτὴς τῆς Ἐπαρ-
 χίας Ἀγιοπέτρου, καί τοι ἀπόλεμος, ἔδραμεν εἰς τὸ στρατόπε-
 δον νὰ τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν στρατιωτῶν, τῶν ὑπὸ τὴν ἐδηγίαν
 τοῦ ἀδελφοῦ του Παναγιώτου ἤδη αἰχμαλωτισθέντος, καὶ νὰ συ-
 ναγωνισθῆ εἰς τὸν πόλεμον, καὶ συνάμα νὰ προσπαθήσῃ νὰ ἐλευ-
 θερώσῃ ὅπως ἀνῆθελε δυνηθῆ τὸν ἀδελφόν του, ἐν ᾧ ἦτον ἀνάγκη
 νὰ τεθῶσιν ἐπὶ κεφαλῆς καὶ αὐτῶν ὁ Κολοκοτρώνης καὶ ὁ Νι-
 κηταρᾶς. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ζαΐμης, ὁ Λόντιος καὶ ὁ Νικηταρᾶς, δὲν κα-
 τέφυγον εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ εἰς τὴν Ἀνκόναν, οὐδ' ἐναύλωσαν
 πλοῖον διὰ νὰ περιφέρωνται εἰς τὴν θάλασσαν ἕως εὐρωπίν ἄσυ-
 λον ποῦ ποτε, ὡς ἔλεγον οἱ ἐχθροὶ των· ἀλλ' εἰ μὲν προσήλθον
 εἰς τὴν Πελοπόννησον, τὴν πατρίδα των, νὰ πολεμήσωσι τὸν Ἰμ-
 πραχίμ, ὁ δὲ ὑπῆγεν εἰς τὴν Δουτ. Ἑλλάδα νὰ συμπολεμήσῃ τὸν
 Κιουταχὴν ὁμοῦ μὲ τὸν Τσιόγγαν, καὶ πιθανῶς εἶχον σκοπὸν νὰ
 περάτωσιν εἰς τὴν ἀνατολ. Ἑλλάδα ὡς συμμαχοῦμενοι, προσκλη-
 θέντες ἀπὸ τὸν Ὀδυσσεά ὑπὲρ τῆς Εὐβοίας, ἔθεν ἠδύναντο καὶ νὰ
 πράξωσι πολλὰ ἐάν ἐπετύγγανον, ἢ Κυβέρνησις, ἀφ' οὗ πρὸ ὀλί-
 γου ἔγραψε τὸν μέγαν ἀρμόδιον Ἀδάμ: « Εὐγνωμονεὶ διότι ἀπε-
 ρδλήθησαν οἱ ταρχοποιὶ ἀπὸ τὴν Ἑπτάνησον, ὅτε ζῶντες εἰς
 » ἐκεῖνα τὰ μέρη, ἤθελον ταράττει καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κυ-
 βέρνησιν τῆς, » διέταξε τὴν 9 Ἀπριλίου « εἰς ἐπισημῶς μέρους
 » τῆς ἐπικρατείας εὐρεθῶσι, νὰ τοὺς συλλάβωσιν αἱ τοπικαὶ ἀρχαί,
 » καὶ νὰ τοὺς διευθύνωσιν ἀσφαλῶς εἰς τὴν διοίκησιν. » Καὶ τοιου-
 ττρόπως δίδει ἀφορμὴν ν' ἀρχίσῃ πάλιν ὁ ἐμμέλιος πόλεμος, ὅτε
 ἡ πατρίς εὐρίσκειται εἰς τοιούτους κινδύνους. Οἱ Ἄνδρες καὶ ἄλ-
 λων δυνατῶν Πελοποννησίων τὴν συμμαχίαν εἰς ἐαυτοὺς προμη-
 σιεύοντες, ἀν καὶ ὑπεναντίων, εἶχον γράψαι ἀπὸ τὸν Κάλαμον τὸν
 ὑπουργὸν τῶν ἐσωτερικῶν Ἀρχιμανδρίτη Δικαῖον ὑπὸ τὰ ὀνόμα-
 τα τοῦ Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογαίτονος, καὶ τὸν ἔλεγον ὅτι, κατα-
 διώκονται ἐξερριθέντες ἀπὸ τὴν πατρίδα των, διότι ἐζήτησαν κα-
 τὰ τὸν νόμον συγκρότησιν ἐθνικῆς συναλεύσεως· ἀλλ' ὅτι ἔπαθον
 καὶ πάσχουσιν ἐκείνοι σήμερον ἀπὸ τοὺς ἐν ταῖς πράγμασι θὰ
 πάθει καὶ αὐτὸς αὖριον· τὸν ὑπενθυμίζουσι δὲ ὅτι εἶναι Πελοπον-
 νήσιος. Οὕτως ἐξάπτουσι τὸ φιλότιμον τοῦ Ἀρχιμανδρίτου εἰς

τρόπον ὅτι, ἐνωθεὶς μετὰ τοῦ Κωλέττου, καὶ ἀποφασίσας νὰ ρίψῃ τὸν Κουντουριώτην, θέλει καὶ ν' ἀνοίξῃ ἐμφύλιον πόλεμον, διὰ νὰ συγκροτήσῃ συνέλευσιν, νὰ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τῆν φυλακῆν τοὺς ἐν Ὑδρᾷ, καὶ νὰ μετακαλέσῃ τοὺς ἐξορίστους. Ἔβγα πολλὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Γεώργιον Καραγιαννόπουλον Ἰτσαμενὸν γραμματεύοντα τότε εἰς τὸ Ὑπουργεῖόν του, καὶ τὸν διεκοίνασε καὶ τὸ ἐγγράφον τῶν Ἀνδρεῶν καὶ τὴν ἀπόφασίν του ὑπὲρ αὐτῶν. Ὁ δὲ Ἰτσαμενὸς τὸν ἀπέτρεψεν ἀπὸ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, καὶ τότε τοὺς ἀπεκρίθη νὰ ἐλθωσιν εἰς τὴν Μάνην ὡς εἰς ἄτυλον, καὶ ἐκεῖθεν νὰ ἐνεργήσωσι, συμπράττοντος καὶ αὐτοῦ, τὰ δέοντα, διὰ νὰ τύχωσιν οἱ ἀντάρται ὅλοι ἀμνηστίας. Ἀλλὰ μόλις ἐκστρατεύει ὁ Κουντουριώτης, καὶ οἱ Ἀνδρέαι ἀποβιβάζουσιν εἰς τὴν Γλαρέντσαν ὁ δ' ἀρχιμανδρίτης ἔγραψε τοὺς ἐκεῖ σχετικoὺς του νὰ μὴ τοὺς καταδιώξωσι πραγματικῶς, ἀλλ' εἰς ἐναντίαις καὶ νὰ τοὺς συνδράμωσιν ἔστω τὸ δυνατόν. Ἐτὴν 4 προχωροῦσιν εἰς Τουρκεκούμανην, χωρίον τοῦ Αἰῶν, καὶ ὁμοῦ μετὰ τοῦ Καραμέρου καὶ Καραλεῖς τίθενται ἐπὶ κεραλῆς εἴηεντα στρατιωτῶν. Αὐτοὶ διαδίδουσιν ὅτι ἄλλον σκοπὸν δὲν ἔχουσιν, εἰμὴ νὰ ὑπάγωσι μ' ὄσους ἀνὰ τοὺς ἀκολουθήσωσιν εἰς Νεζερᾶ, διὰ νὰ πολιορκήσωσι τὰς Π. Πάτρας, καὶ εἰς τοῦτο οὐ ἔχουσι καὶ τοῦ Κουντουριώτου τὴν συγκατάθεσιν. Ἀπέστειλαν δὲ δύο ἀνθρώπους εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καλαβρύτων καὶ ἄλλους εἰς Βοτσίτσαν, γραψάντες καὶ παραγγέλλαντες πρὸς τοὺς φίλους των νὰ ἦναι εἰσιμοὶ μ' ὄσους πλειοτέρους στρατιώτας, διὰ νὰ κινηθῶσιν ὅπου ἤθελον διαταχθῆ παρ' αὐτῶν. φθάσαντες εἰς τὸ Λιδάρζι, χωρίον τῶν Καλαβρύτων, προσεκάλεσαν τοὺς ὀπλαρχηγούς τῶν Νεζερῶν νὰ ὑπάγωσιν ἐκεῖσε, διὰ νὰ ἐνωθῶσι μετ' αὐτοῦ καὶ νὰ στρατεύωσιν ἐναντίον τῶν Τούρκων. Ἐτὴν 15 γράρουν τὸν ἑταρχὸν τῶν Καλαβρύτων Ἰω. Σούτρου: πολλοὶ τῶν πατριωτῶν καὶ μᾶς ἔγραψαν καὶ μᾶς προέκίνησαν νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν πατρίδα τοῦτο, καὶ τὰ μεγαλὰ κινήματα τοῦ ἐγθροῦ, ὅστις ἐπορεύεται καὶ ἀπὸ τὸ δυτικὸν μέρος διέβη τὸν Ἀχελῶνα, μᾶς ἐβίβαν νὰ ἐπικλέθωμεν διὰ νὰ εὔρεσθῶμεν ἠνωμένοι μετὰ τοὺς δολοφονεῖς καὶ οἰκειοὺς μας εἰς τὸν ἔσχατον πόντον κίνδυνον. Ἐβόσασαμεν τὴν εἰδησιν εἰς Νάυπλιον· εἰδοποιούμεν καὶ ὑμᾶς διὰ νὰ γνωρίζετε τὸ διατὶ ἤλθομεν.» Ὁ

νὰ λάβετε διαταγὴν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν. Αὕτη ἐξέδωκε παντα-
 γχοῦ διαταγὰς ἐναντίον σας, καὶ ἡμεῖς θ' ἀκολουθήσωμεν τὰς δια-
 ταγὰς τῆς. Ἐνθυμούμενοι ὅσα ἐπάθομεν πρὸ τεσσάρων μηνῶν
 ἐξ αἰτίας σας, φρίττομεν. Παρακαλοῦμεν, μὴ θελήσετε ν' ἀνάψε-
 τε τὴν πυρκαϊὴν εἰς ταύτην τὴν ἐπαρχίαν, ὅπου ἐξήχατε ὑμεῖς
 καὶ οἱ πατέρες σας, τὴν ὁποίαν νομίζετε οἰκίαν σας. Ἐὰν τὴν
 ἀγαπᾶτε, δὲν ἀποφασίζετε νὰ τὴν κάμετε κέντρον πολέμου,
 ἀποχωρήσατε ὅπου ὁ Θεὸς σᾶς φωτίζει ἄλλως, ἡμεῖς θ' ἀκο-
 λουθήσωμεν ὅ,τι διατάττει ἡ Κυβέρνησις. Ὁ Σ. Χαραλάμπους
 εὗρίσκετο εἰς Τριπολιτῶν, καὶ ἀπερχόμενος εἰς Καλάβρυτα, γρά-
 φει πρὸς τὴν Κυβέρνησιν: « δεδεμένος ὢν, καὶ ἐκτὸς τῶν πραγ-
 μάτων, δὲν δύναμαι νὰ συντελέσω ὅσον ἔδει κατὰ τῶν Ἀνδρῶν »
 ἀλλὰ πάντοτε θ' ἀκολουθήσω τὰς διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως. »
 καὶ τῷ ὄντι θὰ συντελέσει πολὺ εἰς τὸ ν' ἀποτύχωσιν οἱ Ἀνδρεῖαι,
 ὅτε ὁ Σούτσος, ἀπελπιζόμενος ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους, ζητεῖ ξένα στρα-
 τεύματα ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν. Οἱ Ἀνδρεῖαι στέλλουσιν ἀναφορὰν
 πρὸς τὴν βουλὴν, πρὸς τὴν ὁποῖαν ἀπολογοῦνται ὅτι εἶναι εἰτοιμοὶ
 νὰ ὑπακούωσιν ἄρωνοι εἰς τὴν ἀπόφασιν τῶν νόμων καὶ ἐν το-
 σοῦτω ἤλθον νὰ βοηθήσωσι τὴν πατρίδα κινδυνεύουσαν. Ἐν ᾧ δὲ
 ὁ Σούτσος εὗρίσκετο εἰς τὴν Γουμένιτσαν, καὶ ἐξῆτει βοήθειαν διὰ
 νὰ τοὺς κτυπήσῃ, ἐκεῖνοι τὴν 20 εἰσβάλλουσιν εἰς τὴν πρωτεύου-
 σαν καὶ εἰς τὸ χωρίον Βισοκά, ἔχοντες ἤδη μεθ' ἑαυτῶν ἕως ὀ-
 κτακοσίους στρατιώτας, πλὴν δὲν βλάπτουσι κανένα. Ἐκεῖθεν
 ἔστειλαν τὸν Ν. Κρίτσον εἰς τὴν Κυβέρ. νὰ παραστήσῃ τοὺς ἀγα-
 θοὺς των σκοποῦς. Ὁ δὲ γραμματεὺς τοῦ ἐπαρχείου μὲ τὸν Σ.
 Χαραλάμπους ἀπεχώρησαν εἰς τὰ Σουδενά, καὶ ἐκεῖθεν ἐνήργουν
 ἐναντίον των εἰς τὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας. Ὁ δὲ Χαραλάμπους
 ἔστειλε κατ' αὐτῶν καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀναστάσιον μ' ἑκατὸν πε-
 νήντα στρατιώτας. Ὁ Δ. Μελιτόπουλος κινεῖται ὡσαύτως ἐναν-
 τίων των, ὡς καὶ ὁ Ἀνδρ. Νικολόπουλος οἰκέτος τοῦ Σ. Χαραλάμ-
 πους· θὰ κινηθῇ καὶ ὁ Μπενιζελος Ροῦφος μὲ τὸν Λάμπρον Βέικον.
 Ἡ βουλὴ ὁμως γράφει εἰς τὸ Νομοτελεστικὸν νὰ λάβῃ μέτρα, ὥστε
 νὰ μὴ ταράξωσι πάλιν τὰ πράγματα. Οἱ δὲ πολιορκοῦντες τὰς Π.
 Πάτρας, οἵτινες ἀφῆκαν τὰς θέσεις των καὶ ἐκινήθησαν κατὰ τῶν
 Ἀνδρῶν, νὰ διαταχθῶσι νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πολιορκίαν. Τὸ

δὲ Νομοτελεστικὸν διέταξε καὶ τὸν ἑπαρχον, καὶ τὸν Μελετιόπουλον καὶ τοὺς ἄλλους, νὰ πύσωσι τοῦ νὰ καταδιώκωσι τοὺς Ἄνδρες καὶ νὰ προξενῶσι φθορὰν εἰς τοὺς κατοίκους. Ἄλλ' ὁ Κουτουριώτης γράφει τὸν Κωνσ. Μεταξῶν εἰς Γαστούνην, φροντιστὴν τοῦ στρατοπέδου διατελοῦντα, νὰ στείλῃ τοὺς ἐκεῖ Σουλιώτας ἐναντίον των· αὐτοὶ δὲ θέλουσι νὰ ἔχωσι μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὸν Πλαπούταν μὲ Πελοποννησίους, διὰ νὰ κινηθῶσι, καὶ ὁ Πλαπούτας, διὰ ν' ἀπορύγῃ τὸ νὰ τοὺς κτυπήσῃ, εἶχεν ἀπέλθει εἰς τὸν Κουτουριώτην. Οἱ δὲ στρατιῶται ὅσοι ἀκολουθοῦσι τὸν Σούτσο δὲν εἶναι ὅλοι πιστοὶ, καὶ τὸν ἐπ' βουλευούσιν οἱ ἔχοντες συμπαθείας πρὸς τοὺς Ἄνδρες. Πλὴν αὐτὸς ἀδιακόπως ἀπειλεῖ γράφων πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὅτι θὰ τοὺς φυγαδεύσει ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, ἢ θὰ τοὺς συλλάβει. Ἐπειδὴ δὲ τὸν ἔστειλαν τὸν οἰκεῖόν των Κοντογιωργακόπουλον, καὶ τὸν παρήγγειλαν ὅτι αὐτοὶ κρέμανται ἀπὸ τὸν Μαυροκορδάτου, διότι τὸν ὑποθέτουσιν, ὡς Φαναριώτην καὶ αὐτὸν, φίλον τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ τὸν παρεκάλεσαν νὰ συεργήσῃ πρὸς τὸν σκοπόν των, τοὺς ἀπεκρίθη νὰ ὑπάγῃ πρὸς αὐτὸν μὲ δέκα στρατιώτας, διὰ νὰ τοὺς συνοδεύσῃ ὁ ἴδιος εἰς τὴν Κυβέρνησιν μ' ὄλην τὴν ἀσφάλειαν. Ἐν τούτοις οἱ Ἄνδραὶ διαδίδουσιν ὅτι θὰ κινηθῶσιν εἰς Νεόκαστρον, καὶ τοῦτο, διότι συνεννοήθησαν μὲ τὸν ἀρχιμανδρίτην Δικαῖον, μέλλοντα νὰ ἐκστρατεύσῃ εἰς τὴν Μισησηίαν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Γενναῖος, ὅστις εἶχε προσκληθῆ παρ' αὐτῶν νὰ κινηθῇ εἰς τὰ Καλάβρυτα καὶ ἡτοιμάζετο νὰ κηρυχθῆ, ἔμεινεν εἰς Καρύταιναν, καὶ συνέτρεχε καθ' ὅσον ἠδύνατο εἰς τὴν ἐλευθέρωσιν τοῦ πατρὸς του ἀπὸ τὸν προφήτην Ἡλίαν τῆς Ἰθάρας. Αὐτὸς εἶχεν ἀπέλθει ἀρχὰς Φεβρουαρίου εἰς Τριπολιτᾶν, καὶ ὁ ἑπαρχος Κωνσ. Ῥαδὸς τὸν εἶχε διατάξει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Ναύπλιον· δὲ ὑπήκουεν ὁμοίως, καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ἔμελλε νὰ τὸν συλλάβωσιν, ἔφυγεν εἰς Καρύταιναν, καὶ ἔλαβε μέτρα ὥστε νὰ μὴ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῆς ἐξουσίας. εἶπετο λοιπὸν ν' ἀκολουθήτῃ τοὺς Ἄνδρας, διὰ νὰ ὑπερασπίσῃ τὸν ἑαυτὸν του καὶ μὲ τὰ ὄπλα. Ἐν τούτῳ ὁ Σούτσος παραδίδει εἰς πῦρ τὰς οἰκίας τοῦ Γεωργίου Λεγουρίτου, καὶ ἄλλων δύο ὀπλαρχηγῶν, κινηθῆναι μὲ τοὺς Ἄνδρας, καὶ ἄλλας κατηράφισεν. Οἱ δὲ στρατιῶται τοῦ Σούτσου αὐτοῦ καὶ τοῦ Μελετιεπού-

λου διήρπασαν τὰ πράγματα καὶ τὰ χρήματα πολλῶν ἐκ τῶν κα-
τοίκων, καὶ ἄλλων ἀφείλοντο τὰ πρόβατα, καὶ ἐπραξιν παντοίας
κατασχέσεις, καὶ τότε οἱ λοιποὶ ὀπλαρχηγοὶ ἤρχισαν ν' ἀποσύ-
ρωνται καὶ νὰ τοὺς ἐγκαταλιμπάνωσι μὲ τὴν συγκαταθεσιν καὶ
αὐτῶν τῶν ἰδίων, οἱ ὅποιοι δὲν ἀνείχοντο νὰ πάσχωσιν οἱ συμπα-
τριῶται των ἐξ αἰτίας των. Τότε ἐκινήθησαν εἰς Κέρτεζην ἐναντίον
των ὁ Σούτσος μὲ τὸν Μελετόπουλον καὶ ὁ Μπενιζέλος μὲ τὸν
Λάμπρον Βεῖκον, καὶ ἐκείνοι μὴ θέλοντες νὰ πολεμήσωσιν, ἀπε-
χώρησαν τὴν νύκτα τῆς 27, καὶ περάσαντες τὰ Τριπόταμα, μετέ-
βησαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καρυταίνης, ἀπολύτταντες τοὺς στρατιώ-
τας των, καὶ ἔμειναν εἰς τὸ χωρίον Βελημάρι μὲ ὀλιγίστους ἐκ
τῶν οἰκείων των, καὶ τέλος κατέφυγον εἰς Λαζα μὲ τοὺς Καρυ-
μέρους, ὅπου ἔμειναν ἤτυχοι, διότι καὶ ἡ Κυβέρνησις ἢ ὁ Κωλέτιης
ἤδη δὲν θέλει νὰ τοὺς καταδιώξῃ.

Ἐν τούτοις ἔγινε γνωστὸν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὸ δάνειον
τῶν τετρακοσίων χιλιάδων στηρλινῶν, τὸ ὅποιον ὁ Ῥουπεντάλ
διεπραγματεύθη εἰς Λονδίνον ὑπὲρ τῆς Ἡπείρου. Συνεργὸς εἰς
τὸ αὐτὸ δάνειον ἦτο καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Πολυχρονιάδης προτοῦ,
καὶ ἦδη Πολυχρόνης ἐπιθειούμενος, Ἐπιπερωτής, ὅστις εἶχεν
ἔλθει ἐκ Παρισίων εἰς Μισολόγγι, καὶ παρεκολούθησε τὸν Μαυ-
ροκορδάτον, καὶ ὁμοῦ μὲ τοῦτον συμπαρακολουθεῖ τὸν Κουν-
τουριώτην εἰς τὴν ἐστρατείαν ὡς γραμματεὺς. Το αὐτὸ δάνειον
ἔπρεπε νὰ φυλαχθῇ μυστικόν πρὸ πάντων ἀπὸ τὸν Κωλέτιην·
ἀλλ' αὗτος ἄφ' αὐτοῦ ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν περιοδείαν τῆς Πελοπον-
νήσου εἰς τὸ Νάυπλιον, εἰδοποιήθη, ἀγνοεῖται πόθεν, περὶ τοῦ
πράγματος, καὶ θέλει νὰ τὸ κοινοποιήσῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, διὰ
νὰ τὸ ἀκυρώσῃ· καὶ ἰδέγεται ὁ Κωλέτιης νὰ λάβῃ δάνειον ὁ Μαυ-
ροκορδάτος καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Ἡπειρον; Ὁ Γεώργιος Πλέσιος
εἶχεν εἰς χεῖράς του τὸ ἔγγραφον τῶν περὶ τοῦ εἰρημένου δανείου
συμφωνιῶν. Ὁ δὲ Κωλέτιης τὸ ζητεῖ, διὰ νὰ τὸ καθυποβάλλῃ εἰς
τὴν Κυβέρνησιν· ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν τὸ δίδει, καὶ αὗτος τὸν φυλα-
κίζει. Ἐν τούτοις οἱ δανεισταὶ τοῦ δευτέρου δανείου Ῥικάρδ, πλη-
ροφορηθέντες ὅτι ὁ Ῥουπεντάλ διεπραγματεύετο δάνειον, γρά-
φουσι τὴν ἐν Λονδίνω ἐπιτροπὴν πρὸς τοὺς ἄλλοις: «Ποῖον ὑπό-
ληψιν θὰ ἔχει ἡ Ἑλλάς ἐφεξῆς, ὅταν πᾶσα τοπικὴ διοίκησις, καὶ

»μάλιστα όταν ἄτομά τινα στοχάζωνται ὅτι ἐμποροῦσι νὰ κά-
 »μωσι δάνειον;» Ἡ δ' ἐπιτροπὴ ἀνηρέθη πρὸς τὴν Κυβέρνησιν,
 καὶ ἡ βουλὴ ἀπερῆσεν νὰ προκληθῆ ὁ Μαυροκορδάτος ν' ἀπο-
 λογηθῆ, καὶ ὁ Κωλέττης ἐδράξατο καὶ πάλιν τὴν εὐκαιρίαν διὰ
 νὰ τὸν ἐξώσῃ ἀπὸ τὰ πράγματα· ὅθεν συγχροτεῖ συμβούλιον νυκτὸς
 εἰς τοῦ ἀντιπροέδρου Μπόσιαση μὲ τὸν Α. Σπηλιωτάκη, καὶ Κωνσ.
 Μαυρομιχάλην, μὲ τὸν Ἀρχιμανδρίτην Δικχιόν, τὸν ἐπίσκοπον
 Βρεσθένης, τὸν Γ. Καρακατσιάνην καὶ ἄλλους, καὶ ἀποφασίζουσι
 νὰ διακοινώσωσι εἰς τὸν Κουντουριώτην δι' ἐπίτηδες ἀποστελου-
 μένου ὅτι ὁ Μαυροκορδάτος ἔχει σκοπὸν νὰ γείνη δικτάτωρ, καὶ
 ὅτι ἦτον ἀνάγκη νὰ τὸν ἀποβάλῃ ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν, καὶ ἐκεῖνοι
 ἐφρόντιζον νὰ τὸν στείλωσι ἄλλοι τινὰ γρημματέα καὶ σύμβουλον.
 Ἀπέστειλαν δ' αὐθωρεὶ τὸν γρημματέα τοῦ Νομοτελεστικοῦ Βα-
 σίλειον Κουρουσόπουλον νὰ τὸν εἶπῃ αὐτὰ ταῦτα διὰ ζώτης. Ἀπῆλθε
 δ' οὗτος εἰς τὴν Σκάλαν καὶ τὰ εἶπε μυστικῶς τὸν Κουντουριώ-
 την, ὅστις ὄχι μόνον δὲν ἔδωκε καμμίαν προτοχὴν εἰς τὴν πα-
 ραγγελίαν τῶν Νομοτελεσιῶν, ἀλλὰ καὶ διεκοίνωσεν εὐθὺς τὸν
 Μαυροκορδάτον τὸ μυστικόν των. Ἡ Κυβέρνησις ἐζήτησεν ἐπο-
 μένως πληροφῶριαν περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως τοῦ δανείου ἀπὸ
 τοὺς ἐν Μισολογίῳ Ἀθανάσιον Ν. Λάμπρου, Ν. Κομποῖτην καὶ
 Ν. Λουριώτην ὡς συμπράξαντας, καὶ αὐτοὶ ἔγραψαν ἐκεῖθεν τὴν
 26 Ἀπριλίου τὰ ἐξῆς: «Ἡ ὑπόθεσις ἐπέζητει μεγάλην μυστι-
 »κότητα ἕως ἔλθει ὁ καιρὸς νὰ φανερωθῆ· πῶς δ' ἀντηχεῖ τὸ
 »πᾶν δι' αὐτὴν ἀγνοοῦμεν. Οἱ Ἑπειῶται, ἀρ' οὗ ἡρημώθησαν
 »πολλὰ μέρη τῆς περιόδου των διὰ νὰ βριτιάξουν τὸν ἱερόν μας
 »ἀγῶνα, ἤδη ἄλλοι περιπλανῶνται, καὶ ἄλλοι στενάζουσιν ὑπὸ
 »τὸν ζυγόν, περιμένοντες τῶν ἐλευθέρων τὴν συνδρομὴν. Οὗτοι
 »ἔχουσι πολλοὺς λόγους νὰ φρονίσωσι διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς
 »πατρίδος των. Ἐν καιρῷ ἀπέστειλαν τοὺς κυρίους Γ. Πλέσιον
 »καὶ Κωνστ. Πολυχρόνην νὰ παρουσιασθῶν εἰς τὴν Κυβέρνησιν
 »ὡς παραστάται τοῦ δυστυχοῦς ἐκείνου μέρους. Τὸ περὶ οὗ ὁ
 »λόγος δάνειον ἔτυχεν ἐπομένως κατὰ συμβεβηκὸς καὶ ἐσυμφω-
 »νήθη μὲ τὸν κύριον Ἰρουντᾶλ μὲ κίνδυνον τοῦ δανειστοῦ, καὶ
 »ἐπάνω εἰς Ἑσπερικὰς προόδους πρὸς πενήντα καθ' ἑκατὸν μὲ
 »τόκον πέντε καθ' ἑκατὸν πληρωτέα μετὰ εἴκοσι χρόνους, ἐν δυ-

νηθῆ νὰ ἐλευθερωθῆ ἡ Ἡπειρος. Ἐκ τούτου δὲν περιμένονται πολεμικά ἐφόδια καὶ ὄπλα καὶ τακτικά στρατεύματα, προμηθευμένα μὲ τ' ἀναγκαῖά των καὶ μὲ δύο μηνῶν τροφὰς μετὰ πρὸ φθάσιμόν των καὶ μὲ χρήματα. Οἱ εἰρημένοι παρατάται ἐλάβον ὅλην τὴν ἰδίαν καὶ τὸ συμφωνητικόν, διὰ νὰ πληροφορηθῶσιν τὰ μέλη ἐκείνα τῆς Κυβερνήσεως, ἅτινα ἐπιζητεῖ ἡ σημαντικότης τῆς ὑποθέσεως καὶ νὰ ζητήσωσι τὴν συνδρομὴν τῆς.

«Ἡ Κυβέρνησις δύναται παρ' αὐτῶν εὐρισκομένων εἰς Πελοπόννησον νὰ λάβῃ ὅσας πλειοτέρας πληροφορίας ἀνήκει.» Ἐκτοτε ἔπαυσε πᾶσα περὶ τοῦ νέου τούτου δανείου ἐνέργεια· εἰς δὲ τὰ πρακτικά τῆς Βουλῆς δὲν εὔρον κάμειαν ἀπολογίαν τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ ἡ δὲν ἀπελογήθη ἀφ' οὗ ὑπέστρεφεν ἀπὸ τὴν ἐκστρατείας, ἡ δὲν κατεχωρίσθη ἡ ἀπολογία του. Ὁ δὲ Πλέσιος ἔλεγεν ὅτι, ἂν ἠλευθερωτο ἡ Ἡπειρος, τὸ δάνειον θ' ἀπεδίδατο ἀπὸ τὰς ἐθνικὰς προσόδους· ἂν δὲ μὴ, δὲν ἦτον ὑπόχρεως οὐδ' ἡ Ἡπειρος οὔτε τὸ ἔθνος ν' ἀποδώσωσι τίποιε εἰς τοὺς δανειστὰς. Ταύτην δὲ τὴν ἀπολογίαν ἠδύνατο νὰ κάμῃ καὶ ὁ Μαυροκορδάτος εἰς τὴν βουλὴν· ἀλλὰ διὰ τὴν νὰ ἐπικυρώσῃ τὰ περὶ τῆς συνολογήσεως τοῦ δανείου αὐτοῦ ὁ Μαυροκορδάτος καὶ ὄχι ἡ Κυβέρνησις, καὶ διὰ τὴν νὰ μὴ ἔχη αὕτη γνῶσιν τοῦ πράγματος· ἡ μυστικότης αὐτῆ ἠδύνατο νὰ γεννήσῃ τὴν ὑπόνοιαν καὶ τὴν κατηγορίαν τοῦ Μαυροκορδάτου ὡς τεινοντος εἰς τὸ νὰ γείνη δικτάτωρ. Ἡ μυστικότης ἀπητεῖτο εἰς τοιαύτην περίστασιν· ἀλλ' ἠδύνατο νὰ φυλαχθῆ μυστικότης καὶ ὡς πρὸς τὸ Νομοτελεστικὸν περὶ τοιαύτης οὐσιώδους ὑποθέσεως; ἂν δ' ὁ Μαυροκορδάτος ἐφοβεῖτο τὸν Κωλέττην, ἠδύνατο νὰ μὴ ἐκστρατεύῃ οὐδέτερος αὐτῶν, διὰ νὰ ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τινος Καραϊσκάκην ἡ Ἡπειρος.

Ὁ Κωλέτις ἀντενεργῶν εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Κουντουριώτου, εὔρεν εὐλογον ἀφορμὴν καὶ τὴν ἀπειλουμένην εἰς τὴν σιερ. Ἑλλάδα εἰσβολὴν τοῦ ἔχθρου, καὶ ἔγραψε τὸν Καραϊσκάκην καὶ τοὺς ἄλλους Ῥουμελιώτας ὄπλαρχηγούς νὰ ἀπέλθωσιν ἐκεῖσε νὰ πολεμήσωσιν. Ἀλλὰ καὶ τῷ ὄντι ὁ Κιουταχῆς, διορισθεὶς ἤδη ἀρχιστράτηγος καὶ ἐξουσιαστής εἰς τὴν Ῥούμελην ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, εἰσβάλλει κατὰ μεσοῦντα τὸν Ἀπρίλιον εἰς τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα. Ὁ δὲ Νότης Μπόισαρης, ὅστις ἦτο διω-

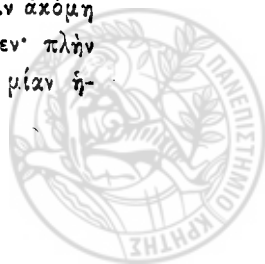

ρισμένος να φυλάττη τὰ στενά τοῦ Καρθανασαῖ καὶ Μακρυνό-
 ρους, εἶχε γράψει τὴν 16 καὶ 17 Μαρτίου εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ὅτι,
 διὰ νὰ φυλάξῃ ἐκεῖνας τὰς θέσεις, ἐχρειάζεται δύναμιν ἐκ χιλίων
 πεντακοσίων στρατιωτῶν. Ἐξίτηι δὲ νὰ υπάγῃ ἐκεῖσε ὁ Μακρὺς
 καὶ με' ἄλλους· ἀλλὰ δὲν υπῆγε κἀνεὶς εἰς βοήθειάν του. Διὰ
 τοῦτο καὶ ἐκεῖνος ἐξ ἀνάγκης εἶχεν ἀφήσει τὰς θέσεις ἀφυλά-
 κτους, καὶ ὁ Κιουταχῆς, χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ ποῦ ποτε σχεδὸν ἀν-
 τίστασιν, ἔφθασεν ἔμπροσθεν τοῦ Αἰτωλικοῦ καὶ Μισολογγίου,
 ὅπου κατεσκηνώθη εἰς τοὺς ἐλαιῶνας με' ὀκτὼ περίπου χιλιάδας
 στρατεύματα, διοικούμενα, ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς Ταφραμπάζ, Πλιά-
 σαν, Σούλτασε Κόρτσαν, Μπανούτη Σέβρανην καὶ ἄλλου; μεθ'
 ὧν καὶ ὁ Βαρνακιώτης. Συγχρόνως εἶχεν εἰσβάλει καὶ εἰς τὴν
 ἀνατολ. Ἑλλάδα ὁ Ἀμπάζπασιας καὶ ὁ Μουστάμπεης με' τέσ-
 σαραις χιλιάδας ἐν ᾧ ὁ Ὁμέρπασιας τῆς Καρύστου θὰ κινηθῆ εἰς
 Λεβαδίαν καὶ εἰς Γαλάντι. Μετ' ὀλίγον ἔμελλε νὰ μεταβῶσιν ὡς
 εἴ χιλιάδες Τούρκοι ὑπὸ τὸν Κεχαγιᾶν τοῦ Κιουταχῆ καὶ τὸν
 Μπανούσην Σέβρανην εἰς τὴν ἀνατολ. Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν δυτικὴν.
 Μ' ὅλον τοῦτο ἦσαν ἄλλα στρατεύματα εἰς τὴν στερ. Ἑλλάδα,
 ὅσα μάλιστα ἐπέστρεψαν ἤδη, ἀφ' οὔ ἐτελείωσαν τὴν ἐκστρατείαν
 κατὰ τῶν Πελοποννησίων (1), καὶ ἠδύναντο τὰ εἰς Πελοπόννησον
 εὐρεθέντα νὰ μένωσιν αὐτόθι καὶ νὰ συναγωνίζωνται κατὰ τῶν
 Αἰγυπτίων. Ἄλλ' ἐν ᾧ εἰς τὴν βουλὴν ἤδη συνεκροτεῦντο συμ-
 βούλια, καὶ συνεζήτητο νὰ συστήθῃ στρατόπεδον ἐκ Πελοποννη-
 σίων συγκείμενον, καὶ νὰ ἐξέλθωσιν οἱ ἐν Ἰθρᾷ διὰ νὰ τεθῶσιν
 ἐπὶ κεφαλῆς των, καὶ τὰ Ῥουμελιώτικα στρατεύματα νὰ ἐξέλ-

(1) Τὴν 15 Μαρτίου γράφει ὁ ἑπαρχὸς Καλαβρυτῶν Δημήτριος Χαλαζάμπος.
 «Τὸ πέρασμα τῶν σωματῶν Βούκη, Πανεριᾶ, Δουβουνιώτου καὶ λοιπῶν, ἐπιστρε-
 σόντων εἰς Ῥούμελην, ἐπροξένησε πολλὸ κακόν. Αὐτοὶ διέθσαν ὄχι ὡς στρατιῶται,
 ἀλλ' ὡς ληπταὶ, ὄχι ὡς χριστιανοὶ, ἀλλ' ὡς ἐχθροὶ· καὶ εἰς κάθε χωρίον ὅθεν
 πδιέβησαν, ἀφ' οὔ ἐξήτεον διὰ τροφῆν πράγματα, τὰ ὅποια δὲν εὕρισκοντο εἰς τὰ
 νχωρία, ἐσφαζαν καὶ ὅσα ληκνικὰ ζῶα εὕρισκοντο· ἐπῆραν ὅλα τὰ ζῶα διὰ νὰ
 κίππεύωσιν. Ἀναχωροῦντες δ' ἀπὸ κάθε χωρίον ἐλάμβανον ἀπὸ ἐκατὸν ἕως τρια-
 κούσια γρόσια διαβατικά. Τὰ περισσότερα ἀλογομούλαρα τὰ πωλοῦν πάλιν εἰς
 τοὺς κατοίκους εἰς ἐνωπῶν τιμὴν ἀφ' οὔτι ἀξίζουσι. Οἱ ἄνθρωποι ἐκ τούτου ἐδιὰ-
 νοθησαι νὰ σκορπισθῶσιν εἰς τὰ βουνά. Εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἐπήγοντο ἀγέλας
 ἀλογομουλαρίων καὶ προβάτων.»

θωσιν εἰς τὴν στερεάν, καὶ ἤδη ἐγένετο σκέψις περὶ τῶν ἀντικειμένων τούτων, καὶ ἐστάλησαν μάλιστα πενήντα χιλιάδες γρόσια εἰς τὸν Π. Μαυρομυχάλη, διὰ νὰ στρατολογήσῃ Μανιάτας, οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ῥουμελιωτῶν Κ. Μπότσαρης, Κ. Ντσιαβέλλας, Καραϊσκάκης, Χρ. Φωτομάρας. Ἀναγνώστης Καραγιάννης, Ἀναστ. Χοροδόξας ἐρχόνται τὴν 10 Ἀπριλίου εἰς τὸ Ναζίρι, καὶ γράφουσιν εἰς Σχάλαν τὸν Κουντουριώτην: «Ἐπειδὴ τὰ στρατεύματά μας διετεκροπίσθησαν διὰ τὴν συμβᾶσαν συμφορὰν, ἀπεφασίσαμεν νὰ συναχθῶμεν εἰς τὸ μέρος τοῦτο, ὅπου ἀκούοντες οἱ στρατιῶται: ὅτι εὐρισκόμεθα, νὰ ἔλθωσι νὰ μᾶς εὐρωσιν· ἀλλὰ παρακαλοῦμεν νὰ διατάξετε ποῦ νὰ ἐνταμωθῶμεν ἡδὴ νὰ ὀμιλήσωμεν.» Ὁ Κουντουριώτης αὐθημερόν τοὺς ἀποκρίνεται: «Ἡλπίζον νὰ δώσετε σεῖς παράδειγμα γενναιότητος, ὥς νὰ θαρρήσωσι καὶ οἱ πεφοβισμένοι. Εἰς τὰς Χώρας ἐστρατοπέδωσαν συναχθέντες πολλοὶ ἄλλοι ὀπλαρχηγοί. Ἐκεῖσε νὰ ὑπάγετε καὶ σεῖς· καὶ ὅταν συστηθῇ καὶ ἐνδυναμωθῇ τὸ στρατόπεδον, τότε καταβίβω καὶ ἐγὼ, καὶ ὀμιλοῦμεν δι' ὅλα. Ἄν δέ μή, ἄς ἔλθῃ εἰς ἐξ ὑμῶν, καὶ οἱ ἄλλοι ὑπάγετε εἰς τὸ στρατόπεδον, ὅπου ἡ στρατιωτικὴ τιμὴ καὶ τὸ ἐθνικὸν χρέος ἀπαιτεῖ· αὐτὰ ἐμπορῶ νὰ σᾶς διατάξω καὶ νὰ σᾶς συμβουλεύσω.»

Τὴν 11 αὐτοὶ ἀπῆλθον ὅλοι ὁμοῦ εἰς τὸν Κουντουριώτην, παρέστησαν ὅτι ἦτον ἀνάγκη νὰ ἐπιστρέψωσι εἰς τὴν Ῥούμελην, ὡς ἀπειλουμένην πανταχόθεν ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν, καὶ ὅτι τότε μόνον ἐμποροῦσι νὰ πείσωσι τοὺς στρατιώτας νὰ μείνωσι ἐκεῖ, ὅταν πληρωθῶσι τοὺς παλαιούς των μισθούς. Καὶ ἂν ἔμελλεν ἐν τοσούτῳ ν' ἀπολεσθῇ ἡ Ῥούμελη, ἔπρεπε χάριν τῶν μισθῶν νὰ μὴ δράμωσι εἰς βοήθειαν αὐτῆς; Ὁ Κουντουριώτης ὑπεσχέθη νὰ πληρωθῶσι οἱ μισθοὶ των, ἐν ᾧ ἔφθασε καὶ τὸ προσδοκώμενον μέρος τοῦ δανείου, καὶ τέλος τοὺς εἶπε νὰ μείνωσι ἀκόμη τοῦλάχιστον δεκαπέντε ἡμέρας, ὥστε νὰ συγχροτηθῇ τὸ στρατόπεδον ἀπὸ Πελοποννησίους, διὰ τὸ ὅποσον καὶ ἔλαβε τ' ἀναγκαῖα μέτρα. Ἄλλ ἐκεῖνοι ἐπιστρέψαντες εἰς τὸ Ναζίρι, τὸν γράφουσι τὴν 12: Χθὲς μᾶς εἶπες νὰ ὑποχρεώσωμεν τοὺς Ἕλληνας νὰ μείνωσι ἀκόμη δεκαπέντε ἡμέρας, καὶ φθάσαντες ἐδῶ τοὺς τὸ εἶπομεν· πλὴν ἡδομόφωγος ὅλοι ἀπεκρίθησαν ὅτι δὲν μένει κανεὶς οὔτε μίαν ἡ-

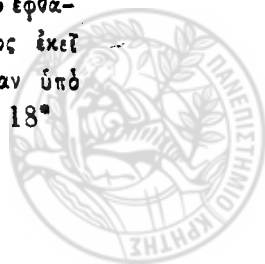
» ἡμέραν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐν ᾧ κινδυνεύουσιν αἱ οἰκογένειαι
 » των ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν, καὶ ἐν ᾧ μόνοι οἱ Πελοποννήσιοι εἶναι ἱκανοὶ
 » ν' ἀπαντήσωσι τῇ ὀρμῇ τοῦ Ἰμπραχίμ εἰς τὰ Μοθωκόρωνα
 » καὶ εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Νεοκάστρου. Λυπούμεθα διότι δὲν
 » ἤμπερῆσαμεν νὰ τοὺς πείσωμεν, ἀλλὰ βλέπομεν καὶ τὰ δίκαιά
 » των. Ἄρα ἡμεῖς μόνοι μένοντες ἐδῶ, δὲν ὠφελούμεν, καὶ διὰ
 » τοῦτο βιασμένοι, ἀκολουθοῦμεν τὴν γνώμην τῶν πολλῶν. Εἶναι
 » δὲ ἡ αὐτὴ ὑπερστία καὶ ἐδῶ καὶ εἰς τὴν στερ. 'Ελλάδα' πλήν
 » ἐκεῖ ἤμποροῦμεν νὰ χρησιμεύσωμεν πλείοτερον, ἐπειδὴ ὁ τόπος
 » εἶναι κενὸς ἀπὸ στρατεύματα, καὶ αἱ δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ καὶ
 » τὰ κινήματα πολὺ φοβερώτερα, καὶ ἂν χαθῆ ἡ στερ. 'Ελλάς,
 » δὲν δύναται νὰ κάμῃ τίποτε ἢ Πελοπόννησος. Διὰ τοῦτο πα-
 » ρακαλοῦμεν νὰ μᾶς δώσητε συστατικὴν εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ
 » μᾶς πληρώσῃ τοὺς μισθοὺς μας, καὶ νὰ μᾶς δώσῃ διαταγὰς καὶ
 » διαβατήριον διὰ τὴν στερ. 'Ελλάδα.' Ὁ δὲ Κουντουριώτης αὐ-
 » θημερὸν τοὺς ἀποκρίνεται: ἂν ἔχετε πατριωτισμὸν, ἂν προ-
 » βλέπετε τὰ μέλλοντα, συμπεράνατε ποῦ ἔμπορεῖ νὰ μᾶς φέρῃ
 » τοιοῦτο κίνημα: ὡς Πρόεδρος τοῦ ἔθνους, ὡς ἀρχηγὸς τῆς πα-
 » ρούσης ἐκστρατείας δὲν ἔμπορῶ νὰ σᾶς δώσω ἄδειαν νὰ ἐπι-
 » στρέψετε εἰς τὴν 'Ρούμελην. Ἐὰν δὲ παρακούσετε τὰς διατα-
 » γὰς μου, ὑπάγετε ὅπου θέλετε, καὶ κηρύξατε εἰς τὸν κόσμον
 » ὅτι ἀφήσατε τὸν ἀρχηγόν σας εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ ἐκτεθει-
 » μένον νὰ πέσῃ εἰς τὰ χέρια τοῦ ἐχθροῦ, τὸν ὁποῖον δὲν ἐμ-
 » ποδίζει τίποτε.» Καὶ αὐτοὶ μὲν ἀνεχώρησαν καὶ ἀπέρχονται
 εἰς τὸ Ἄργος. Ὁ δὲ Κουντουριώτης γράφει πρὸς τὸ Νομοτε-
 ληστικὸν νὰ μὴ μείνῃ ἀτιμώρητον τὸ κίνημα τῶν αὐτῶν ὀπληρ-
 χηγῶν: «Οἱ ὅποιοι, λέγει, ἔφυγον χωρὶς κἂν νὰ ἔλθωσι νὰ μὲ
 εἰδῶσιν. Ἦτέλον νὰ διαλύσω τὰ σώματά των· πλήν δὲν τὰ διέ-
 » λυσα. Ἡ δὲ Κυβέρνησις ἔμπορεῖ νὰ κάμῃ τὰ δέοντα εἰς τὸ
 » Ναύπλιον· καὶ ἂν θέλῃ, σώζει καὶ τὸ ἔθνος καὶ τὴν ὑπόληψίν της.
 » Ἄλλως, πρέπει ὁ καθ' εἰς ἐξ ἡμῶν νὰ κυτιάξῃ ποῦ πρέπει νὰ
 » καταφύγῃ, καὶ νὰ διασαλπίσῃ πανταχοῦ τοὺς πρωταίτιους ὄλων
 » αὐτῶν τῶν κακῶν. Ἐὐκίνημα τῶν εἰρημίων ὀπληρχηγῶν, οἵτι-
 » νες ἔφυγον, προφασίζόμενοι ὅτι κινδυνεῖ ἡ πατρίς των, βλάπτει
 » καὶ ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς.» Ἄλλὰ τὴν 15 τὸν γράφει ὁ

»πολλά ἄλλα δεινὰ, ἀκούσαντες καὶ τὸ ἀνοικονόμητον τῶν
 »μισθῶν, μᾶς ἐβίασαν νὰ διευθυνθῶμεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἥτις
 »ὡς μήτηρ κοινὴ ἐλπίζομεν νὰ δικαιώτῃ ἕλαστον.» Φθάσαντες
 εἰς τὸ Ἄργος τὴν 18 πάλιν γράφουσιν: «Ὡς ἀξιωματικοὶ καὶ
 »ὀπλαρχηγοὶ τῆς Κυβερνήσεως ὑποκείμεθα εἰς τοὺς νόμους, καὶ
 »ζητοῦμεν διὰ τὸ παραμικρὸν πταῖσμα ποινὴν ἀνάλογον. Ὡς δὲ
 »πατριῶται ἐλεύθεροι, στερεωταὶ τῆς εὐνομίας, ὑπέρμαχοι πα-
 »τρίδος καὶ πίστεως, καὶ πρόθυμοι εἰς τὸ νὰ θυσιαζώμεθα πάν-
 »τοτε διὰ τὸ καλὸν καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος μας, ἐπι-
 »θυμοῦμεν νὰ μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ ἔλθωμεν εἰς προσκύνῃσιν τῆς
 »Κυβερνήσεως κατὰ τὸ χρέος μας, καὶ νὰ παρβῆσιάσωμεν καὶ
 »τὰ παράπονά μας ὡς καὶ τὰ παράπονα τῶν στρατιωτῶν μας, τὰ
 »ἥποια ἀφ' οὗ ἀκούσει, ὅ,τι ἀποφασίσει εἶν' ἐπάνω εἰς τὸ κερά-
 »λι μας.» Τὸ δὲ βουλευτικὸν στέλλει προβούλευμα εἰς τὸ Νομο-
 »τελεστικὸν διαλαμβάνον νὰ κλείσῃ τὰς πύλας τοῦ Ναυπλίου εἰς
 τοὺς λειποτάκτας αὐτοὺς ὀπλαρχηγούς· ἀλλ' ὁ Ἀδὰμ Δουκας
 ὡς μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ πολέμου, καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ Κω-
 λήττου περικλείει τὴν ἀνωτέρω ἀναφορὰν τῶν εἰς ἰδικὴν του,
 λέγων: «Ἄρνησις τῆς αἰτήσεώς τῶν τοῦ νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ
 »Ναύπλιον θὰ γενῆ ἀρχὴ ὠδίνων εἰς τὴν Ἑλλάδα· λέγω λοι-
 »πὸν νὰ τοὺς δοθῇ ἡ ἄδεια νὰ παρουσιασθῶσι, καὶ ἐγκρίνουσα
 »τοῦτο ἡ Κυβέρνησις, ἃς διατάξῃ τὰ εἰκότα· ὑπόσχονται δὲ νὰ
 »φυλάξωσιν εὐταξίαν.» Τὴν 20 λοιπὸν εἰσέρχονται εἰς τὸ Ναύ-
 »πλιον ὑπ' εὐθύνην τοῦ Νομοτελεστικοῦ, καὶ ἀφ' οὗ ἐπαρουσιάθη-
 »σαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἐδικαιολόγησαν τ' ἀδικαιολόγητα,
 δίδουσιν ἄλλην ἀναφορὰν καὶ λέγουσιν: «Ὁ ἐχθρὸς προὐχώρησεν
 »ἄρκετὰ εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα· ἡ Κυβέρνησις λοιπὸν νὰ ἐπι-
 »ταχύνῃ τὴν ἐξοδὸν τῶν στρατευμάτων, ἐφοδιάζουσα αὐτὰ με-
 »τροφὰς καὶ πυριτόβολα. Ἄλλὰ παρακαλοῦμεν τὴν ἐξόφλησιν
 »τῶν μισθῶν μας κατὰ τοὺς λογαριασμοὺς μας, τοὺς ὁποίους ὁ
 »Πρόεδρος εἶπε νὰ ζητήσωμεν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, καὶ πρὸς τού-
 »τοις ἐν τάχει διαταγὰς, διότι βλέπετε τὸν κίνδυνον τῆς πα-
 »τρίδος.» «Ὅποιοι δὲ οἱ λογαριασμοὶ τῶν; τοιοῦτοι, ὡς ἔγραψεν
 ὁ ἐπιθεωρητής, ὥστε ἤρθημι τοὺς δέκα στρατιώτας δεκάκις, καὶ
 ἐγίνοντο οἱ δέκα ἑκατὸν διότι ἀνακατώνοντο, καὶ ἐκεῖνο τοὺς

έβλεπεν, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα νὰ εἶπῃ τίποτε, καὶ ἐβεβαίωσε τὸν ἀριθμὸν ὡς ἤθελον οἱ ὀπλαρχηγοί. Καὶ μ' ὅλα ταῦτα ὁ Κωλέττης τοὺς πληρῆνει περίπου τριακοσίας χιλιάδας γροσίων, καὶ τότε ἀναχωροῦσιν εἰς τὴν στερ. Ἑλλάδα νὰ πολεμήσωσιν, ὑπακούοντες τόσον πλέον τὸν Κωλέτην, ὅσον ἐπληροφορήθησαν καὶ ὁποῖος ἐχθρὸς ἦτον ὁ Ἴμπραχίμ. Διὰ τοῦτο ἀνεχώρησαν τὴν 25 καὶ ὁ Μητσιοκοντογιάννης καὶ ὁ Ἰωάννης Ῥάγγος εἰς τὴν Ῥούμελην, καὶ ἐπομένως θ' ἀναχωρήσωσι καὶ οἱ ἄλλοι. Ἄλλ' ὄχι ὀλιγώτερον ἀντενεργοῦσι κατὰ τοῦ Κουντουριώτου καὶ οἱ Πελοποννήσιοι, καὶ μάλιστα ὁ ἀρχιμανδρίτης Δικαῖος, γράψαντες τοὺς εἰκαίους καὶ σχετικούς τῶν εἰς τὴν Μεσσηνίαν καὶ ἄλλοῦ νὰ μὴ ἐκστρατεύωσιν ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ Κουντουριώτου, καὶ τοιοῦτοτρόπως προδίδεται ἡ πατρίς, καὶ ὁ Ἴμπραχίμ νικᾷ εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς μάχας.

Ἐν τοσοῦτῳ κατεξάνιστανται καὶ οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ πολιορκημένοι στρατιῶται, ὁμοῦ καὶ Πελοποννήσιοι κατὰ μίμησιν τῶν Ῥουμελιωτῶν, καὶ ζητοῦσι μισθοὺς, καὶ, « δὲν ἐμποροῦμεν, λέγουσι, νὰ ἀποφέρωμεν ἡμεῖς τὴν πολιορκίαν, καὶ ἄλλοι νὰ τρώγωσι τὰ σφυρία τοῦ ἔθνους· διὰ τοῦτο θ' ἀναχωρήσωμεν καὶ θὰ ὑπάγωμεν ὅλοι νὰ λάβωμεν τὸν κόπον μας. » Ἀλλὰ τὴν 20 τοῦ αὐτοῦ Ἀπριλίου οἱ στρατιῶται τοῦ Μακρυγιάννη τὸν λέγουσιν ἀποφασιστικά: « ἢ νὰ μᾶς πληρώσῃς τοὺς μισθοὺς μας, ἢ νὰ σὲ πάρωμεν καὶ νὰ φύγωμεν. » Καὶ αὐτὸς ἐβίασθη νὰ τοὺς ὑποσχεθῇ νὰ τοὺς πληρώσῃ εἰς προθεσμίαν ἑπτὰ ἡμερῶν. Ὁ δὲ φρούραρχος τοῦ Νεοκάστρου ἀναφέρει τὰ διατρέχοντα πρὸς τὸν πρόεδρον, καὶ τὸν ζητεῖ χρήματα.

Ὁ Σκούρτης μετὰ τὴν εἰς Κρεμύδι ἦτταν ἀπῆλθεν εἰς τὸν Κουντουριώτην, ὅστις ἤδη εὕρισκετο ἐπὶ τινος πλοίου εἰς τὸν ὄρμον τῆς Καλαμάτας εἰς ἄκραν ἀμηχανίαν καὶ ἀθυμίαν, καὶ δὲν ἤθελε νὰ εἶδῃ ἄνθρωπον κἀνένα. Ἐβίασθη δὲ νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ πλοῖον αὐτὸ διὰ τὰς ἐξῆς αἰτίας. Ἐν ᾧ ἐμελλε νὰ ἐκστρατεύσῃ, οἱ ἐν Ναυπλίῳ φίλοι καὶ συγγενεῖς τῶν ἐν Ἵδρα φυλακισμένων παρήγγειλαν τὸν Γενναῖον νὰ ἐνεδρεύσῃ καθ' ὁδὸν, καὶ νὰ τὸν συλλάβῃ, διὰ νὰ τὸν διάσῃ οὕτω νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ. Ἀφ' οὗ ἐφθασέν ὁ Κουντουριώτης εἰς Τριπολιτσάν, στέλλει ὁ Γενναῖος ἐκεῖ πηνήντιζ ἐκ τῶν πιστῶν του στρατιωτῶν, καὶ κατετάχθησαν ὑπὸ

μέγχιλους διακοσίους Καρυτινοὺς νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐπὶ τούτῳ εἰς
 Σκάλαν· ἀλλ' ὁ ἐξαδελφός του Χρῆστος Κολκοσιρώνης, πολι-
 τάρχης διατελῶν ὑπὸ τὸν ἐπαρχὸν τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης Κων-
 σταντῖνον Γουδέλην, ὡς ὁπαδὸς τοῦ Κουντουριώτου, πληροφορη-
 θείς τὸ πρᾶγμα, τὸν εἰδοποίησεν, ὡς τὸν εἰδοποίησε καὶ ὁ Κων-
 σταντῖνος Ἀλεξανδρόπουλος ἀπὸ Στεμνίτισαν, ὅστις ἦτο σύμφω-
 νος μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Κουντουριώτου, διότι εἶχε τὸν υἱὸν του
 γραμματέα εἰς τὸ ἐπαρχεῖον, καὶ τὸ κυριώτερον, διότι ἐνόμιζεν
 ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐκλείψωσιν οἱ δυνατοὶ τῆς ἐπαρχίας Καρυταίνης, διὰ
 ν' ἀναστῆθῶσιν αὐτὸς καὶ ὁ Ἀντώνιος Πελοπίδας. Ἐπομένως ὁ
 Κουντουριώτης κυριεuthὸς ἀπὸ φόβου τόσοῦ διὰ τοῦτο, ὅσον καὶ διό-
 τι ἦτο πιθανὸν νὰ σταίλῃ ὁ Ἰμπραχὶμ κἀνὲν ἀπόσπασμα ἱππικῶν
 εἰς τὴν Σκάλαν νὰ τὸν συλλάβῃ, ἀρ' οὐ ἐγγραφεῖν ἅπαξ καὶ δις
 τὸν Πλαπούταν νὰ λάβῃ μέτρα κατὰ τῶν ἀνταρτῶν Ζαΐμη καὶ
 Λόντου, καὶ ἐν ταύτῳ νὰ ἐκστρατεύσῃ εἰς Νεόκαστρον, καὶ δὲν
 θὰ τὸν ὑπακούσει, φεύγει ἄνευ ἀναβολῆς κειροῦ εἰς Καλαμάταν,
 καὶ ἐπιβιβάζεται εἰς τὸ ἀνωτέρω πλοῖον, ἕπιρ ἐναυλόχει ἐπὶ τού-
 τῳ ἐκεῖ, ν' ἀσφαλιεθῇ. Μετὰ ταῦτα ἀπέστει εἰς Ἀλμυρὸν, ἔθεν
 τὴν 26 γράρει εἰς τὸ Νομοτελεστικόν: « Ἡ ἀδράνεια τῶν Πε-
 λοποννησίων πηγάξει καὶ ἀπὸ τοῦ; Ἀνδρέας καὶ τοὺς φίλους
 » των, καὶ ἀπὸ τὰς καταχρήσεις τῶν μὴ Πελοποννησίων, ἀλλὰ καὶ
 » ἀπὸ τὴν διαφθορὰν τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι ἔκαμαν ὄργανον
 » πλοῦτου καὶ ἐμπορίου τὴν στρατολογίαν. Ἔως πρόχθεις ἐπρο-
 » φασίζοντο τοὺς Ῥουμελιώτας; ἰδοῦ, εἰλείψαν καὶ αὐτοί. Χθὲς
 » ἔδωκα τὴν ἀδειαν τὸν Ῥάγγον καὶ Μ. Κοντογιάννην νὰ μετα-
 » θῶσιν εἰς τὴν Ῥούμελην, διότι ἄλλως ἤθελον ἀποσυρθῆ καὶ χω-
 » ρίς ἀδείας. Εἰς τὸ στρατόπεδον μένουσιν ὁ Καρτιάσιος, Βάσιος,
 » Χ. Χρῆστος καὶ Σκούρτης μὲ δύο περίπου χιλιᾶδας; πεντακο-
 » στίους. Οἱ δὲ ὑπὸ τὸν Γιατράκον, Ν. Δικαῖον, καὶ Κεφάλαν δὲν
 » φθάνουσι τὰς δύο χιλιᾶδας. Εἶναι δὲ καὶ αὐτοὶ φοβισμένοι, καὶ
 » ἂν ὁ Πλαπούτας δὲν ἐνεργήσῃ ὅσα ὑπεσχέθη, καὶ ἂν ὁ Π. Μαυ-
 » ρομιχάλης δὲν κατορθώσῃ τίποτε, στρατόπεδον τότε δὲν ὑπάρχει.
 » Ἄλλο ἱατρικὸν δὲν εὔρισκω, εἴμῃ νὰ μεταβῶ μόνος μου εἰς τὸ
 » στρατόπεδον· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ χωρὶς χρημάτων: τί ἐμπορῶ νὰ
 » κἀμω; Ἄν δὲν ἐμπροῆτε νὰ μὲ προφθάσετε χρήματα, τότε

»πρέπει νὰ μὲ προσκαλέσῃ ὀπίσω ἡ Κυβέρνησις, διότι εἶναι μωρία
 »νὰ κινδυνεύω χωρὶς νὰ ὠφελῶ. Τὰ περὶ τῶν Ἀνδρεῶν βλέπω
 »ἐμπεριδεμένα· ἀλλ' ἄσθενής, καὶ εἰς ταύτην τὴν ἄκραν τῆς Πε-
 »λοποννήσου, ἰπῶς νὰ ἐμποδίσω τὴν εἰσοδόν των; Ἄς πράξῃ ἡ
 »Κυβέρνησις περὶ αὐτῶν ὅ,τι ἐγκρίνει καὶ εἶμαι σύμφωνος, ὡς καὶ
 »περὶ τοῦ Σ. Χαραλάμπους· ἀλλ' ἡ ἐλευθέρᾳ περιήγησις των εἰς
 »τὴν Πελοπόννησον, καταδικάζει τὴν Κυβέρ. ὡς ἀδύνατον, καὶ
 »ἀπειλεῖ τὴν ἀκύρωσιν τοῦ δευτέρου δανείου. Δὲν ἀναφέρω τὰ
 »πολιτικὰ ἐπόμενα ὡς πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικόν.»
 Ἐν τούτοις οἱ Καρυτινοὶ στέλλουσιν ἀναφορὰν ὑπὲρ τῶν ἐν
 Ὑδρᾷ πεφυλακισμένων πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν λέγουσιν: «Εἰς αὐτὴν
 »τὴν περίστασιν καθ' ἣν ἀπειλεῖται ὁ ὄλεθρος τῆς πατρίδος, πα-
 »ρακαλοῦμεν, εἴτε ἐν γνώσει εἴτε ἐν ἀγνοίᾳ προσέκρουσαν εἰς τὴν
 »Κυβέρνησιν, νὰ μετακληθῶσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον, διὰ νὰ
 »ἐγκληρωθῶμεν καὶ ἡμεῖς καὶ νὰ δράμωμεν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ
 »καὶ ἀφ' οὗ τὸν κατατροπώσωμεν, τότε ἡ Κυβέρ. ἄς πράξῃ ὡς
 »βούλεται εἰς αὐτοὺς. Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην, εἰ δυνατόν κα-
 »τὰς νεκροὺς ν' ἀναστήσῃ, πολλῶ μᾶλλον ἔχουσα εἰς τὸν κόλ-
 »πον τῆς τοιούτους ἀνδρας, συντελέσαντας καὶ δυναμένους νὰ
 »συντελέσωσιν εἰς τὴν κοινὴν σωτηρίαν.» Τὰ αὐτὰ σχεδὸν γρά-
 φουσι καὶ ἀπὸ Μιστραῶν. Ἄλλ' ὁ Κουτουριώτης δὲν ἤξευρεν ὅτι
 αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, ὁ Κολοκοτρώνης δηλαδὴ, ὁ Νικηταρᾶς καὶ οἱ
 λοιποὶ, ἐχρειάζοντο νὰ σώσωσι τὴν πατρίδα, καὶ ὅχι τ' ἀγγλικά
 χρήματα, ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων οἱ στρατευόμενοι ἐπὶ μισθῶ, ἀφ'
 οὗ ἐγέμιζον τοὺς ζωστήρας των, ἐγίνοντο καὶ πολὺ φιλέζωσι, καὶ
 ἔφευγον ἀπὸ τὸ στρατόπεδον. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ ὀπλαρχηγοὶ ὅσοι
 εὐρίσκοντο εἰς τὰς Χώρας, θεωροῦντες τὴν ἀνάγκην τοῦ Κολο-
 κοτρώνη καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ, ἀπεφάσισαν καὶ ἐγένεον ἀναφορὰ
 εἰς τὸν πρόεδρον, καὶ πολλοὶ τὴν ὑπέγραψαν· ἀλλ' ἕτεροι ἐκ τῶν
 πατριαστῶν δὲν ἤθελον νὰ τὴν υπογράψωσιν, οἷε καὶ ὁ ὑπουργὸς
 Ἀναγνωσταρᾶς τοὺς εἶπε νὰ μὴ ἐπεμβαίνωσιν εἰς τὰ χρεῖα τῆς
 Κυβερνήσεως, καὶ ἡ ἀναφορὰ ἐσχίσθη. Ὁ δὲ Σκούρτης τὴν 15
 εἰδοποιεῖ τὸν Κουτουριώτην περὶ τούτου, καὶ αὗτος δὲν ἀλλάσσει
 γνώμην, δὲν προσκαλεῖ τὸν Κολοκοτρώνην εἰς βοήθειαν τῆς πα-
 τρίδος. Ὁ δὲ Μαυροκορδάτος μετὰ τὴν μάχην τοῦ Κρεμυδίου

ἀπῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον εἰς τὰς Χώρας, ὅθεν ἔγραψε τὸν Κουν-
 τουριώτην τὴν 11 Ἀπριλίου νὰ μεταβῇ ἀπὸ τὴν Σκίλαν εἰς τὸ Πα-
 λαιόκαστρον, ὡς εἰς μέρος ὀχυρὸν, διὰ νὰ θαρβύνη τὰ στρατεύματα
 μὲ τὴν παρουσίαν του· νὰ ἔχη δὲ καὶ τὸ πλοῖον τοῦ Τσιαμαδοῦ πλη-
 σίον, διὰ νὰ κοιμᾶται τὴν νύκτα εἰς αὐτό. Οὕτως, ἔλεγεν, ἤθελε
 συγκεντρωθῆ τὸ στρατόπεδον εἰς Γιάλοβαν, καὶ βαθμηδὸν ἐκταθῆ
 εἰς τὸ περὶ τὰς Π. Πάτρας, καὶ εἰς τὸ Μισολόγγι διὰ θαλάσσης.
 Ἄλλὰ τὴν 12 προσεκλήθη ἀπὸ τὸν Κουντουριώτην εἰς Σκάλαν,
 νὰ συμβουλευθῶσι περὶ τῶν διατρεχόντων, καὶ ἀπῆλθεν ἐπομέ-
 νως εἰς Ἀλυμρὸν, πλὴν δὲν ἦτο πλέον καιρὸς συμβουλίαν· ἀπη-
 τοῦντο πράξεις πολέμου, καὶ ἐχρειάζοντο ἄθροωποι τοῦ πολέ-
 μου διὰ τοῦτο, καὶ ἐκεῖνος προθυμούμενος ἂν καὶ ἀπόλεμος νὰ
 προκινδυνεύη τὸ κατὰ δύναμιν, τὴν 22 τὸ ἔσπερχ· πάλιν ἐκινήθη
 εἰς τὸ στρατόπεδον, ἔφθασε τὴν 23, καὶ τὴν 24 μετέβη εἰς Πα-
 λαιόκαστρον μ' ἑκατὸν πενήντα στρατιώτας. Πιρακολουεῖ καὶ
 ὁ φιλέλλην Σανταροζίας ἀπὸ τὸ Πεδεμόνιον, διὰ νὰ χύσῃ, καὶ
 θὰ χύσει τὸ αἷμά του ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Τὴν 23 ἤτοιμάθη καὶ
 ὁ Κουντουριώτης καὶ ἐπεβιβάθη μάλιστα εἰς τὸ πλοῖον, νὰ δια-
 περαιωθῆ ἐκεῖ διὰ θαλάσσης, ὡς τὸν συνεβούλευεν ὁ Μαυροκορ-
 δάτος. Ἄλλ' ἀγαθὴ τύχη ἐμποδίσθη, μαθὼν ὅτι ἐπλησίασεν εἰς
 ἐκεῖνα τὰ παράλια ὁ ἐχθρικός στόλος, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς Ἀλ-
 μυρὸν. Ἄν προὔλαμβανε νὰ μεταβῇ εἰς τὸ Παλαιόκαστρον, ἢ
 ἤθελε φανεθῆ, ἢ ἤθελεν αἰχμαλωτισθῆ, διότι ἦσαν ἐπόμενον νὰ
 προσπαθῆτῃ ὁ Ἰμπραχίμ νὰ κατορθώη θάτερον τῶν δύο μ'
 ὄλους τοὺς τρόπους, ὅτε προέκειτο περὶ τοῦ προέδρου τῆς Ἑλλ.
 Κυβερνήσεως, καὶ ἢ φανεμένος αὐτός ἢ αἰχμαλωτιστός, θὰ ἦτο διὰ
 τὸ Ἰμπραχίμ μέγιστὸν κατόρθωμα, καὶ αὐτὸν ἤθελεν ἐπενέγκει
 ἀλγεινότερα. Μετὰ τὴν μάχην τοῦ Κρεμουδίου ὁ Ἀναγνωσταρᾶς
 μετέβη ἀπὸ τὸ Παλαιόκαστρον εἰς τὰς Χώρας. Οἱ Ῥουμελιώται
 ἐξηκολούθουν φεύγοντες ἀπὸ τὸ στρατόπεδον· προβάλλει δὲ εἰς
 τοὺς ἐπιμένοντας Καρτιάσιον, Βάσιον καὶ λοιποὺς νὰ καταλά-
 θωσι τὴν Γιάλοβαν καὶ τὸ Καδιλεζκέρ· ἀλλ' αὐτοὶ δὲν ἔχουσι
 ἤδη ὄρεξιν νὰ κινηθῶσι· λέγουσι δὲ ὅτι περιμένουσι νὰ συναχθῶσι
 τὰ Πελοποννησιακὰ στρατεύματα, καὶ ἂν φθάσωσιν ἐντὸς ὀλίγου,
 ὑπόσχονται νὰ συμπολεμήσωσιν· ἐξ ἐναντίας κηρύττουσιν ὅτι

θά φύγωσι καὶ αὐτοὶ εἰς τοὺς τόπους των. Προσκληθεὶς ὁ Πλαπούτας ὑπὸ τοῦ Κουντουριώτου, εἶχε φθάσει ἀπὸ τὸ κατὰ τὴν Ἑλιδα στρατόπεδον εἰς τὴν Σκάλαν, καὶ τὸν ὑπεσχέθη νὰ κινήσῃ εἰς ἑκστρατειάν τοὺς κατοίκους τῶν ἑπαρχιῶν Τριπολιτοῦσας, Καρυταίνης, Ἀρκαδίας, Φαναρίου καὶ Πύργου, καὶ τεθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς των, νὰ ὑπάγῃ ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ εἰς τὸ Νεόκαστρον, ἐφ' ᾧ καὶ διετάχθη· καὶ ὁμοίως ὁ Κουντουριώτης δὲν τὸν πιστεύει. Ἀλλά· θὰ τὸν μείνει καιρὸς νὰ κατορθώσῃ τίποτε καὶ διαθέσει ἂν ἔχη, νὰ τοὺς κινήσῃ; Τὴν 20 τοῦ αὐτοῦ προβάλλει καὶ ὁ Γ. Γιατράκος τοὺς Ῥουμειώτας ἐκ μέρους τοῦ προέδρου, μὲ τὸν ὁποῖον πρὸ ὀλίγου ἔλαβε συνέντευξιν εἰς τὴν Σκάλαν, νὰ κινήθωσι κατὰ τῶν ἐχθρῶν· ἀλλ' αὐτοὶ ἐπιμένουσι νὰ προηγηθῶσιν οἱ Πελοποννήσιοι, καὶ νὰ τοὺς ἀκολουθήσωσιν. Ὁ δὲ Ν. Φλέσιος καὶ ὁ Κεφάλας εὐρίσκοντο εἰς τὸ Κεφαλάρι, καὶ διετάχθησαν νὰ κατέλθωσιν εἰς Καδίλεσκίρι, διὰ νὰ προηγηθῶσι μὲ τοὺς Πελοποννησίους τῶν Ῥουμειωτῶν· πλὴν καὶ αὐτοὶ ἐδράδουσαν ἐπὶ προφάσει ὅτι συνῆγον στρατιώτας, καὶ οἱ Ῥουμειῶται δὲν κινεῦνται, καὶ πολλοὶ μάλιστα ἐζήτουν τοὺς μισθοὺς των, θέλοντες ἤδη νὰ φύγωσιν εἰς τὴν Ρούμελην. Τότε ὁ Ἀγαγνωσταρᾶς ἐκινήθη μόνος εἰς τὸ Παλαιόκαστρον, καὶ τὸν ἠκολούθησαν ὁ Κολιδὸς Δαρειώτης ἄνευ στρατιωτῶν, καὶ ὁ Σ. Βάρβογλους μὲ τὸν Γ. Μπηλίδαν καὶ τινὰς Τριπολιτωίτας. Βίς τὰς Χώρας εἶχε φθάσει καὶ ὁ Ντσιανέτιος Χρηστόπουλος μὲ διακόσιους πενήντα Φαναρίτας, μεθ' ὧν καὶ ὁ Ἀνγ. Κανελλόπουλος· παρηκολούθησαν ἐπομένως καὶ αὐτοὶ τὸν Ἀγαγνωσταρᾶν εἰς Παλαιόκαστρον, ὡς καὶ ὁ Τσιώκης μὲ τοὺς Ἀργείους. Ἀλλ' εἶχον ἀναχωρήσει ἐκεῖθεν οἱ Ἀρκαδιοὶ ἐπὶ προφάσει τοῦ ν' ἀλλάξωσι χιτῶνα. Τὴν δὲ 21 ἔστειλαν καὶ ἀπὸ τὰς Χώρας οἱ ὀπλαρχηγοὶ ἀναλογίαν ἀπὸ τοὺς στρατιώτας των ὡς πεντακοσίους, διὰ νὰ ὑπερασπίσωσι μετὰ τῶν ἄλλων τὸ Παλαιόκαστρον καὶ τὴν Σφακτηρίαν· ὁμοίως καθ' ὅδον ἐσκορπίσθησαν οὗτοι, καὶ μάλιστα ἔρθαναν ἐκεῖ ὡς διακόσιοι. Ἐκινήθη τέλος καὶ ὁ Χ. Χρήστος μὲ χιλίους πεντακοσίους εἰς Παλαιόκαστρον· ἀλλὰ μολὶς τὸν ἠκολούθησαν οἱ διακόσιοι, καὶ οἱ ἄλλοι διεσκορπίσθησαν, διότι ἅπαντες ἐκυριεύθησαν ἀπὸ πανικῶν φόβον, καὶ μάλιστα οἱ Ἑρῶες τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Ὅσοι δ' εὐρίσκοντο εἰς τὰς Χώρας

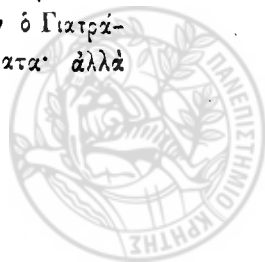

τὴν νύκτα δὲν κοιμῶνται εἰς τὸ στρατόπεδον, ἀλλὰ διασκορπίζονται εἰς τὰ βουνά, καὶ τὸ πρωὶ ἐπιστρέφουσι. Τὴν 23 ὁ ἐπίσκοπος Μοθώνης καὶ λοιποὶ γράφουσι τὸν Σκούρτην καὶ τοὺς ἄλλους στρατηγούς νὰ δράμωσιν ὅλοι εἰς Παλαιόκαστρον καὶ εἰς Σφακτηρίαν, ὅπου ὁ κίνδυνος τῆς πατρίδος, καὶ ἐπιπλήττουσι τὰ παληκάρια τοῦ Χ. Χρήστου τὸν λεγόμενον Μπαϊρακτάρην καὶ τὸν λεγόμενον Κῶστιαν ὅτι ἀρῆξαν τὸν ἀρχηγόν των εἰς ταιαύτην περίστασιν, καθ' ἣν ἐχρεώστουν νὰ προκινδυνεύωσι, καὶ τοὺς προσκαλοῦσιν εἰς τὸ Παλαιόκαστρον ἀλλὰ κανεὶς δὲν δίδει ἀκρόασιν, καὶ ὅλοι δικαιολογοῦνται ὅτι δὲν τοὺς ἀκούουσιν οἱ στρατιῶται. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ Ἰμπραχιμ προσβάλλει τὸ Παλαιόκαστρον διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης· ἡ μάχη διήρκεσεν ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ οἱ Ἕλληνες τὸν ἀντίκρουσαν μὲ πολλὴν γενναϊότητα. Τὴν 25 ὁ Ἰμπραχιμ κατέλαβε τὸ ποτάμιον, ἔθεν ὑδρεύοντο οἱ ἐν Νεοκάστρῳ καὶ τὰ εἰς τὸν λιμένα Ἑλληνικὰ πλοῖα, ἐστρατοπέδευσεν εἰς Πετροχωρὶ καὶ Γιάλοβαν, καὶ ἐπολιόρηκε τὸ Παλαιόκαστρον· ἤρχετε δὲ τὴν μάχην ἀπὸ τὸ πρωὶ, καὶ ἔπαυσε τὸ ἑσπέρας, καὶ οἱ Ἕλληνες τὸν ἀντέκρουσαν ὡσπύτως· ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἦτο πλησίον, δὲν ἠμπόρευε νὰ κάμῃ ἀπόδασιν ἀπὸ τῆς θαλάσσης. Γράφει ὅλην τὴν νύκτα τῆς 25 ὁ ἄσκνος Μαυροκορδάτος εἰς τοὺς ἐν Χώρας στρατηγούς, καὶ τοὺς προσκαλεῖ νὰ δράμωσιν εἰς βοήθειαν τοῦ Νεοκάστρου· ἀλλὰ κοπιᾶζει γράφων εἰς μάχην. Ὁ Ἀναγνωσταρᾶς ἦτον ἤδη εἰς τὴν Σφακτηρίαν. Ὁ Τσιμαδάς, δευτεροβάθμιος, εἰς τὴν πρώτην μοίρᾳς τοῦ Ἑλλ. στόλου ἐκτὼ πλοῖα, ὡς προεβρέθη, εἶχε στήσει πέντε πυροβόλα, τὰ ἑποία ἐπῆραν ἀπὸ τὸ πλοῖόν του καὶ ἀπὸ τὸ φρούριον εἰς ὀχύρωσιν τῆς νησοῦ ἐκείνης, καὶ εἶχεν ἀποδιβάσει καὶ πολλοὺς τῶν ναυιῶν ἀπὸ τὰ εἰρημένα πλοῖα. Ὁμοῦ μὲ τούτον εὐρίσκετο καὶ ὁ καλὸς Στοῦρος Σιγύνης μὲ εἴηντα ἀνδρείους. Ὁ Μαυροκορδάτος ἐννοήσας τὸν διὰ τὴν Σφακτηρίαν σκοπὸν τοῦ ἐχθροῦ, τὸ πρωὶ τῆς 26 διαπεραιοῦται αὐτόθι μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας, μὲ τὸν Τσιώκρην καὶ ἄλλους· ἡ δὲ δύναμις τῶν Ἑλλήνων συνίστατο ἤδη εἰς τρεῖς χιλιάδας. Τὴν 26 λοιπόν, ἐπειδὴ τὴν παρελθούσαν νύκτα συνέβη τρικυμία, καὶ ὁ Ἑλληνικὸς στόλος τὸ πρωὶ εὐρέθη πολὺ μακρὰν ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ, τὰ μὲν μεγάλα πλοῖα τούτου ἔμενον ἐκτὸς τοῦ λι-

μένος νά ναυμαχήσωσι κατὰ τῶν Ἑλληνικῶν. Σαράντα ἕξ δὲ ἄλλα, εἰσπλεύσαντα προσέβαλον τὴν Σφακτηρίαν, καὶ ἐν ταύτῃ ἐκτύπων καὶ τὸ φρούριον ὡς καὶ τὸ Παλαιόκαστρον καὶ τὰ Ἑλλ. πλοῖα, τὰ ὁποῖα μὴ δυνάμενα ν' ἀντιταχθῶσι, διότι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν πληρωμάτων αὐτῶν εὕρισκοντο εἰς τὴν νῆσον, ἔκοψαν τὰς καμήλους τῶν ἀγκύρων, καὶ ναυμαχοῦντα πρὸς τὰ ἐχθρικά ἐξῆλθον τοῦ λιμένος, ἀφ' οὗ ἔκαυσαν μίαν ἐχθρικήν γολέτταν μετὰ τὰς σφαῖρας τῶν πυροβόλων καὶ ἐβύθισαν ἐν βρῖκιον. Ἐν τούτοις ὡς πενήντα λέμβοι πλήρεις Αἰγυπτίων, ἀφ' οὗ πολλάκις ὤρμησαν νὰ τοὺς ἀποβιβάσωσιν ὅπου ἐμάχοντο ὁ Τσιαμαδὸς, ὁ Σανταρόζας καὶ οἱ μετ' αὐτῶν, καὶ ἀπεκρούσθησαν μετὰ πολλὴν βλάβην τῶν, ἐπέτυχον ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τῆς νήσου καὶ ἔκαμαν ἀπόβασιν, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐκεῖθεν ἐτράπησαν, καὶ τότε ὁ Τσιαμαδὸς καὶ οἱ ἄλλοι εἶδον τοὺς ἐχθροὺς ἐπὶ τῶν νώτων αὐτῶν καὶ συμπλακέντες κατέσφαζον καὶ κατεσφάζοντο ἀπομαχόμενοι μὴ ἀπόρασιν ν' ἀποθάνωσιν, ἀλλὰ νὰ φονεύσωσιν ὅσους πλείοτέρους δυνηθῶσιν ἐξ αὐτῶν. Ὁ Ἀναγνωστιαρᾶς, ὁ Τσιαμαδὸς, ὁ ναύκληρος καὶ δεκαπέντε ναῦται τοῦ πλοίου του, ὁ Σιαχύνης, ὁ Σανταρόζας ὡς καὶ πολλοὶ στρατιῶται καὶ ναῦται ἔπεσον ἐνδόξως. Ὁ Ἀναγνωστιαρᾶς ἐπλήρωσε τὸν ὄρκον του κατεκόπητο εἰς λεπτὰ, καὶ δὲν ἔπικεν ὑβρίζων τοὺς Τούρκους ὅσον ἀνέπνεεν. Ὁ στρατιώτης Κίρτσιαλης λεγόμενος, Ῥουμελιώτης, ἐκλείσθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐπολέμητε δύο ἡμέρας μόνος, καὶ τὴν τρίτην ἀνήψε τὴν ἐν αὐτῇ πυρίτιδα καὶ ἐπέτασεν εἰς τὸν ἀέρα. Ὅκτὼ Ἕλληνες παρεισθύσαντες εἰς τι σπήλαιον, ἐμάχοντο καὶ αὐτοὶ κατὰ τῶν ἐχθρῶν δύο ἡμέρας· ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγη κολυμβῶν εἰς τὸ Νεόκαστρον, νὰ φροντίσῃ καὶ διὰ τῶν ἄλλων τὴν σωτηρίαν. Ἄσιτος ὢν καὶ ἀδύνατος, ἀφ' οὗ προὔχωρησεν ἕως πληθίου τοῦ τείχους, ἤρχισε καὶ νὰ πνίγεται· ἐστειλαν λοιπὸν οἱ πολιορκημένοι πλοῖάριον εὐθὺς καὶ τὸν ἔσωσαν, καὶ ἐπομένως ἔσωσαν καὶ τοὺς ἄλλους. Τὸ δὲ πλοῖον τοῦ Τσιαμαδοῦ μείναν ὀπίσω διὰ νὰ ἐπάρῃ καὶ τὸν ἀρχηγόν, καὶ διοικούμενον ἀπὸ τὸν Νικόλαον Βόστον καὶ τὸν φρούραρχον Δημήτριον Σαχτούρην, φέρον καὶ τὸν Μαυροκορδαίον, διέσχιτε, μόνον αὐτὸ, τριάντα πέντε ἐχθρικά ναυμαχοῦν πέντε ὄρας ἀδιακόπως, καὶ ἐσώθη. Μόλις δ' ἐκί-

νήθη τὸ πλοῖον αὐτὸ, ἔφθασαν, ὡς λέγεται, ὁ Τοιμαδὸς κατα-
 τετραυματισμένος εἰς τὸ παράλιον, καὶ ἐφώναξε νὰ στραφῆ νὰ τὸν
 ἐπάρῃ, ἀλλὰ δὲν τὸν ἤκουσε κἀνεῖς καὶ ἐπομένως ἀπώλετο. Ὁ
 Τοιμάκης καὶ πολλοὶ ἄλλοι στρατιῶται ἐπραιώθησαν οἱ μὲν νή-
 χοντες, οἱ δὲ ἐλκόμενοι διὰ σχοινίων ῥιπτομένων ἀπὸ τ' ἀντι-
 πέραν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐσώθησαν εἰς τὸ Παλαιόκαστρον.
 Ὁ γαμβρὸς τοῦ Ἀναγνωσταρᾶ Π. Καπιτανάκης καταφυγὼν εἰς
 τι σπήλαιον, ἀντέστη εἰς τὸν ἐχθρὸν ἀλλὰ μετ' ὀλίγον παρεδό-
 θη με τοὺς μετ' αὐτοῦ αἰχμάλωτος. Ἐβρεθεῖς καὶ ὁ βουλευτὴς
 Κωνσταντῖνος Ζαφειρόπουλος εἰς τὴν νῆτον ἐκείνην, ἔπεσε καὶ
 αὐτὸς αἰχμάλωτος. Ἐκυρίευσε λοιπὸν ὁ Ἱμπραχίμ τῆν Σρακ-
 τηρίαν, καὶ τὴν 27 προσβάλλει τὸ Παλαιόκαστρον ἀρ' ὄλα τὰ
 μέρη, καὶ ἀνεκρούσθη κρατερῶς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων εἰς ὄλα τὰ
 μέρη, ὅπου ἐπειράθη μάλιστα νὰ κάμῃ ἔροδον. Ἀπὸ δὲ τὴν θά-
 λασσαν δις ὤρμησαν τριάντα τέσσαρες λέμβοι νὰ κάμωσιν ἀπό-
 βασιν καὶ ἀπεκρούσθησαν. Ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν οἱ ἐν αὐτῷ
 Ἑλληνας στερεοῦνται καὶ τροφῶν καὶ πυριτοβύλων, διότι ὁ Ἱμ-
 πραχίμ ἐκυρίευσε καὶ τὰς ὁποίας ὁ ὑπουργὸς τοῦ πολέμου εἶχεν
 ἀποτεθειμένας ἐπὶ τῆς Σρακτηρίας ἀποσκευάς. Περὶ τὸ ἐσπέρας τῆς
 26 συνεκρότησαν οἱ ἀρχηγοὶ συμβούλιον, καὶ ἀπεράσισαν ν' ἀνοί-
 ξωσι δρόμον ἀναμέσον τῷ ἐχθρῶν, καὶ ἦ νὰ σωθῶσι φεύγοντες
 ἦν' ἀποθάνωσι μὲ τὰ ὄπλ' ἀνὰ χεῖρας. Ἐστειλαν λοιπὸν ἄνθρω-
 πον τὴν νύκτα πρὸς τοὺς ἐν Χώρας καὶ τοὺς εἰδοποίησαν διὰ
 τὴν ἀπόφασίν των, καὶ τοὺς προτεκάλισαν νὰ ὑπάγωσιν εἰς βοή-
 θειάν των ἔξωθεν, νὰ πλησιάσωσιν εἰς τοὺς ἐχθροὺς, ν' ἀνάψωσι
 πυρὰ, νὰ τουρκεῖωσι, καὶ τότε νὰ δρμήσωσι καὶ αὐτοὶ, καὶ
 ὅσοι ἂν σωθῶσι, νὰ ἐκωθῶσι μ' ἐκείνους καὶ νὰ φύγωσιν. Οἱ ἀρ-
 χηγοὶ ἐκεῖνοι τότε συνελθόντες, ἐκήρυξαν ὅτι, κινδυνεύουσι ν'
 ἀπολεσθῶσι καὶ οἱ ἐν Παλαιόκαστρῳ ἀδελφοὶ, καὶ βοοῖ ἐπίστευον
 εἰς τὸν Χριστὸν νὰ δράμωσιν εἰς βοήθειάν των. Ὅθι ἐπαρου-
 σιάσθησαν ὡς πεντακίσιοι, καὶ περὶ τὸ ἐσπέρας τῆς 27 ἐκινή-
 θησαν ὑπὸ τὸν Γ. Γιατράκον· ἀλλ' ἅμ' ἀρ' οὐ ἔγεινε σκότος,
 ἤρχισαν νὰ διασκορπίζωνται, νὰ μένωσι καθ' ἑδῶν, νὰ κρῖπτων-
 ται, καὶ μόλις ἔμειναν ὡς πενήντα, καὶ μετὰ τούτων ὁ Γιατρά-
 κος δὲν ἐτόλμησε νὰ πλησιάσῃ εἰς τὰ ἐχθρικά ὀχυρώματα· ἀλλὰ

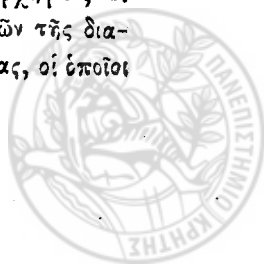

φοβηθείς μὴ ὡς αὐρίον ἀπολεσθῶσιν εἰ ἀποκεκλεισμένοι, διέταξαν ἂν καὶ μακρόθεν, καὶ ἐτουφέκισαν, καὶ ἤκουσαν οὗτοι, καὶ ἀντετουφέκισαν ὅλοι, τοῦ Χ. Χρήστου διατάξαντος, καὶ ὄρμησαν εἰς τὴν λίμνην ἀλαλάζοντες νὰ διασχίσωσι τοὺς εἰς τ' ἄκρα αὐτῆς φυλάσσοντας ἔχθρους, ἵππεις τὸ μέγα μέρος, καὶ μόλις ἐσώθησαν ὡς ἑκατόν· ἐπληγώθησαν δὲ καὶ ἐφρονεύθησαν ὡς τετρακῆσιοι μεθ' ὧν καὶ ὁ Μπηλίδας, καὶ τινες ἐξωγράφθησαν ζῶντες, ἐξ ὧν ὅ,τι Χ. Χρήστος, ὁ ἐπίσκοπος Μοθώνης, ὁ Οἰκονόμος, ὁ Ἀναστάσιος Δαρειώτης, ὁ Σωτήριος Βίρβογλου (1), ὁ Ἀναγνώστης Κανελλόπουλος καὶ ἄλλοι. Ἐκείθεν καὶ ὁ Κρῆς Γεώργιος Κοζώνης διαβάς ἀνά μέσον τῶν ἔχθρῶν ἀπομαχόμενος, ἀφ' οὗ ἔλαβεν εἰς τὰς ὤμοπλάτας ὀκτὼ σπαθίσματα, καὶ ἀφ' οὗ δεκατρία βόλια ἐτρώπησαν τὰ ἐνδύματά του, ἐτραυματίσθη καὶ ἀπεκόπη τὴν δεξιὰν χεῖρα. Τὸ δὲ μέγα μέρος εἶδον ἀπὸ τ' ἄκρα τῆς λίμνης τὴν πληθὺν τῶν ἔχθρῶν, ἀπεδειλίασαν καὶ ἔδραμον καταδιωκόμενοι παρὰ τῶν ἔχθρῶν εἰς τὸ Παλαιόκαστρον, ἐνθα πανταχόθεν ἀπεκλείσθησαν καὶ κατεπολεμήθησαν ἀνιπολεμοῦντες ἕως ἔγεινεν ἡμέρα ἡ 28, καὶ τότε οἱ ἔχθροὶ ἐφώναξαν νὰ παύσῃ ἡ μάχη διὰ νὰ ὁμιλήσωσι, καὶ ἡ μάχη ἔπαυσε, καὶ τινες τῶν Ἑλλήνων (καὶ αὐτοὶ ἀκέφαλοι ὡς ἀσπασαθέντες ἀπὸ τὰ σώματα τῶν ἐν Χώραις ἀρχηγῶν καὶ στανέντες εἰς βοήθειαν), ἐφάνησαν πρόθυμοι νὰ παραδοθῶσι διὰ νὰ σωθῶσι, καὶ δὲν ἐκείθοντο εἰς τὸν Ἰσιώκην καὶ τοὺς ἄλλους ἀρχηγούς προσπαθοῦντας νὰ τοὺς ἀποτρέψωσιν. Ὅθεν βιασθέντες οὗτοι, ἀπεφάσιζαν καὶ ἔστειλαν τὸν Ἰσιώκην εἰς τὸν Ἰμπραχίμ διὰ νὰ συνθηκολογήτωσι, καὶ αὐτὸς ἐπρότεινε νὰ παραδώτωσι τὰ ὄπλα καὶ τὰ χρήματά των, καὶ ν' ἀφεθῶσιν ἐλεύθεροι. Οἱ δ' Ἕλληνες ἤκουσαν πολὺ θαρέως τὴν τοιαύτην συνθήκην, πλην τὴν ἐδέχθησαν, διότι, ὡς ἐβρέθη, δὲν εἶχον καὶ τροφάς, καὶ περὶ τὴν ἐνδεκάτην 11 Μ. παραδόντες τὰ ὄπλα καὶ τὰ χρήματά των, ἀνεχώρησαν ἕκαστος ὅπου ἤθελεν. Ὁ δὲ Ἰμπραχίμ ἤδη ἀπέκλειτε καὶ ἀπὸ τὴν θάλασσαν

(1) Ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἀπόλεμος καὶ γέρον μέγιστα, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ στρατεύσῃ αὐτοπροσώπως, ἔστειλε τὸν υἱὸν του Σωτήριον, ἐφθρον μὲν καὶ γενναῖον Ἕλληνα, ἀλλ' ἐπίσης ἀπόλεμον μὲ τὸν ἀπολεμώτερον Μῆτρον Μπαταῖτην, καὶ οὗτος μὲ ἐφρονεύθη μετὰ καὶ ἄλλων εἰς τὸ Κρεμύδι, ἐκεῖνος δ' ἤχηκεν ὀπίσθη.

με δεκατρία πλοῖα, τέσσαρας οριγάδας καὶ ἐννέα θρίκια, ἐντὸς τοῦ
 λιμένος ναυλοχοῦντα, καὶ καταπολεμεῖ διὰ τὴν ξηρὰς καὶ διὰ
 θαλάσσης τὸ Νεόκαstron. Τὴν 27 οἱ ἐν αὐτῷ πολιορκημένοι
 ἀπελπισθέντες ἔγραψαν πρὸς τὸν πρόεδρον καὶ τὸν Π. Μαυρομι-
 χάλην τὰ ἐξῆς: «Μόλις ἔχομεν ἐξ ἡ ἐπιὰ ἡμερῶν ψωμὸν καὶ
 »νερόν· οἷς στέλλομεν λοιπὸν τὴν εἶδησιν, καὶ μὴ μᾶς ἀφή-
 »σετε νὰ χαθῶμεν. Ἄν δὲν ἔμπορητε νὰ μᾶς βοηθήσετε διὰ
 »ξηρὰς ἢ διὰ θαλάσσης, ἐνεργήσατε ὅσον τάχους νὰ ἔλθουν
 »Ἀγγλικά πλοῖα νὰ σώσουν μόνον ἡμᾶς. Ἄν καὶ τοῦτο ἀδύνατον,
 »νὰ πλησιάζετε εἰς τὸ ἰχυρώτερον μέρος καὶ πλησιέστερον τοῦ
 »ἐξητροῦ, νὰ μᾶς κάμντε τέσσαρας μεγάλους φανούς, καὶ τότε
 »ἐξερχόμεθα ξιφῆρεις, καὶ εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον, ὅσοι
 »πέσωμεν καὶ ὅσοι σωθῶμεν. Δὲν εἶναι τοῦτο μικροψυχία μας,
 »διότι τὰ πράγματα εἶναι κατάδηλα. Ἄν μᾶς παραιτήσετε, νὰ
 »δώσετε λόγον εἰς τὸν φοβερόν κριτὴν τὸ αἷμά μας εἰς τὸν
 »λαιμόν σας. Ὁ ἱεραρχος Ἰω. Κορφιωτάκης, Νικόλαος Γκίκα
 »Λάμπρου Κρηνιδιώτης, Γιάννης Γ. Βαλέντσας, Γ. Μαυρομιχα-
 »λης, Π. Γιατράκος, Γ. Δραγονάκος, Μακρυγιάννης, Ἐμμα-
 »νουὴλ Καλλέργης, Δημήτριος Καλλέργης, καὶ λ.» Ἀδθημερόν
 γράφει καὶ ἰδιαιτέρως ὁ Γ. Μαυρομιχάλης τὸν πατέρα του τὰ
 ἐφεξῆς: «Εὐρισχόμεθα εἰς ἀπελπισίαν· συνομιλήσατε μὲ τὸν πρό-
 »εδρον νὰ μᾶς δώσετε βοήθειαν, ἐπειδὴ, ὡς εἰς τὸ κοινὸν γράμ-
 »μα οἷς λέγομεν, δὲν δυνάμεθα πλέον ν' ἀνθέξωμεν, ἀλλ' ἀφεύ-
 »κτως χανόμεθα, καὶ θὰ θάλωμεν φωτιάν εἰς τὸν Ντζεπχανέ
 »(पुरिताποθήκη), διὰ νὰ χαθῶμεν. Ὅθεν, ἂν βλέπετε τὴν παρα-
 »μικρὰν ἄρηγτα ἢ ἀμέλειαν, νὰ γράψετε εἰς Ζάκυνθον, νὰ ἔλθουν
 »Ἀγγλικά πλοῖα νὰ μᾶς πάρουν ἡμᾶς μόνον· εἶδῃ, τὸ αἷμά μας
 »εἰς τὸν λαιμόν σας, καὶ ὄχι ἄλλου εἰμὴ τοῦ προέδρου καὶ τῆς
 »ἐκλαμπρότητός σου. Σᾶς γράφω ἰδιαιτέρως μὲ τὴν γνώμην καὶ
 »εἰτῶν λοιπῶν ἀδελφῶν, καὶ καίομεν τὸ γράμμα εἰς τὰ τέσσαρα
 »ἄκρα, διὰ νὰ αἰσθανθῆτε ὁποῖαν στενοχωρίαν ἔχωμεν.» Τὴν 29
 γράφει ὁ Κουντουριώτης πρὸς τὸ Νομοτελεστικόν: «Ἡ Σφακ-
 »τηρία ἐχάθη διὰ τὴν αἰσχροκέρδειαν τῶν ἐν αὐτῇ ἀρχηγῶν, οἱ
 »ὁποῖοι δὲν εἶχον οὐδὲ μικρὸν μέρος τῶν στρατιωτῶν τῆς δια-
 »ταγῆς των, καὶ αὐτοὺς μαζώματα καὶ ὄχι στρατιώτας, οἱ ὁποῖοι

χωρίς νά βίβουν τουρέκι ἐπράπηται εἰς φυγὴν, καὶ ἐχάθησαν πτόσοι ἄλλοι ἀνδρεῖοι. Ὁ παλαιὸς Ναβαρῖνος (τὸ πικαϊόκαστρον) εἰσέβηθη. Ὁ Κεφάλας καὶ ὁ Ν. Φλέσιος κἀθηνται εἰς τὸ Κεφαλάρει καὶ τρώγουσιν ἀρνιά. Ὁ Κολιόπουλος γίνεται ὑποπτος (1). Οἱ ἀντιάρται ἐνεργοῦσιν εἰς ὄλην τὴν Πελοπόννησον· εἰς τούτους πρέπει ν' ἀποδοθῆ ἡ ἀναλγησία τῶν Πελοποννησίων. Ἀπὸ τὴν ἀναφορὰν »Καρυτινῶν τινῶν (2) ἄς παρατηρήσῃ ἡ Διοίκησις τῆς ἀνταρσίας τὰ ἀποτελέσματα (3). Ὅσα μέλη τῆς διοικήσεως αἰσθάνονται τὰ ἐκ τοῦ νέου ἐμφυλίου πολέμου δεινὰ, καὶ ἔχουσιν ἐπιβροχὴν εἰς τὰς ἐπαρχίας, ἄς πεμφθοῦν εὐθύς εἰς αὐτάς νά φωτίσουν τοὺς ἀπλουστεροὺς, νά φοβίσουν τοὺς κακούργους καὶ νά ἐνιργήσουν σημαντικὴν ἐκστρατείαν (4). Ἐγραψα τὸν Μισοῦλην νά διώξῃ τὸν ἐχθρικὸν πτόλον, δίδει χωρὶς τούτου τετέλεσται τὸ Νεόκαστρον (5), ὅχι ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νά κτυπηθοῦν διὰ ξηρᾶς οἱ ἐχθροὶ, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀτυμφωνίαν, αἰσχροκέρδειαν καὶ ἰδιοτέλειαν τῶν δπλαρχηγῶν, καὶ μὲ τὴν ἀτυμφωνίαν τῶν Πελοποννησίων, οἱ Ἕλληνες εὐκόλα »δὲν πλησιάζουσιν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.» Ἀφ' οὗ δ' Ἰμπραχίμ ἐκυρίευσεν καὶ τὸ Παλαιόκαστρον, οἱ Ἕλληνες ἐδειλιάσαν, καὶ ἀφέντες τὰς Χώφας, ἀνέβησαν εἰς τὸ Κεφαλάρει. Ἐν ᾧ δ' ἐσκέπτοντο ποῦ νά καταλάβωσι θέτιν ὄχυράν, ἀνθρώπος τις: ἔρχονται, εἶπεν, ἐχθροὶ, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐν βροπῇ ὀφθαλμοῦ κατασκορπίσθησαν· πλὴν μετ' ὀλίγην ὥραν συνῆλθον καὶ ὑπέστρεψαν, καὶ ἀμέσως μετέβησαν εἰς τινα χωρία τῆς Μισσηνίας καὶ εἰς τὸ Ναζίρι, ὅθεν τὴν 29 ὁ Σκούρτης ἔγραψε τὸν Κουντουριώτην ὅτι ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ εὐρίσκοντο ἐκεῖ. Ἄλλ' οὕτως ἀφ' οὗ τὴν 30 τὸν διεκοίωσεν ὁ Μαυρομιχαλῆς τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ἔγγραφα ἐκ Νεοκαστροῦ, τὰ

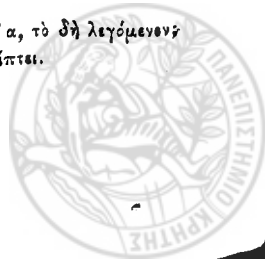
(1) Ἐγραψεν ὁμοίως τὴν 28 Ἀπριλίου εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἐκ Καρυταίνης ὅτι ὁμιλεῖται μὲ τὴν πρόεδρον καὶ ἐπρόντις νά στρατολογήσῃ ἀπὸ τὰς ἀνωτέρω εἰρημίνης ἐπαρχίας.

(2) Ζητούντων τῶν ἐν Ἰδρα τὴν ἐλευθέρωσιν ὡς ἐβρέθη ἐν τοῖς ἐμπροσθεν.

(3) Διὰ ταῦτα δὲν ἔπρεπε νά ὑποκινήσῃ ἡ Κυβέρνησις αὐτὴν τὴν ἀνταρσίαν.

(4) Ἄλλ' ἔξωρα τὸ Νεόκαστρον θά πείσει. Μ' ὅλον τοῦτο ἵ ποῖοι θά ἐνιργήσωσιν τὴν ἐκστρατείαν αἰεὶ τῶν ἐν Ἰδρα καὶ τῶν ἄλλων, τοὺς ὁποίους κληρονομοῦσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον;

(5) Ἄλλ' ἔπρεπε ν' ἀπὸ τὴν ἄλλην ἐβδ ο μ ἀ δ α, τὸ δὴ λεγόμενον ἔδη ὁ Ἰμπραχίμ δὲν φοβεῖται τὸν Μισοῦλην. Τὸ Νεόκαστρον πίπτει.

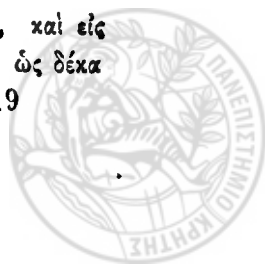
άνωτέρω δηλαδή, καί τόν εἶπε νά γράψῃ δι' Ἀγγλικά πλοῖα εἰς τήν Κυβέρνησιν τῆς Ἑπτανήσου, καί νά διαταξῇ τόν Μιαούλην νά διώξῃ τόν ἐχθρῖκόν στόλον, διότι δέν ἤλπιζε τίποτε ἐκ μέρους τῆς ἑρᾶς, θεωρῶν ὅτι θά πείσει τὸ Νεόκαστρον, καί ὅτι δέν δύναται νά χρησιμεύσῃ κατά τι εἰς τόν πόλεμον, φεύγει ἀπὸ τὸν Ἄλμυρον καί ἐπιστρέφει εἰς τὸ Ναύπλιον, ἀφήσας τοποτηρητὴν του εἰς τὸ κατὰ τὴν Μεσσηνίαν στρατόπεδον τὸν εἰς Νησίον εὐρισκόμενον Π. Μαυρομιχάλην μ' ὀλίγους Μανιάτας ἐκ τῶν οἰκείων του. Ἀλλὰ δέν ὑπάρχει πλέον στρατόπεδον εἰς Μεσσηνίαν, διότι ὁ Καρατάσιος, ὁ Γάσιος, ὁ Βάσιος καί οἱ λοιποὶ Ῥουμελιῶται ἄμ' ἀκούσαντες ὅτι ὁ πρόεδρος ἐφυγεν ἐκεῖθεν, ἀνεχώρησαν καί αὐτοὶ ὅλοι ὡς καὶ ὅλοι οἱ Πελοποννήσιοι, καί ὁ ἴδιος Σκούρτης, ὅστις καί ἀπῆλθεν εἰς τὸ Ναύπλιον. Οἱ δὲ Μανιάται διήρπασαν τὸ φροντιστήριον τῆς Κυβερνήσεως. Ὁ δὲ Μαυρομιχάλης γράφει αὐθημερόν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅτι: ἐμόνον ὁ Ἑλλ. στόλος ἐμπορεῖ νά σώσῃ τὸ Νεόκαστρον. Οἱ καιροὶ καί τὰ πράγματα τροποποιοῦσι τὰ τῆς πολιτικῆς. Ἄλλοι δ' ἐμποροῦν νά στοχάζωνται ἄλλως, ὄντες μακρὰν τοῦ κινδύνου· ἐγὼ ὅμως ἐντὸς αὐτοῦ κινδυνεύω, χρῆστω νά γράψω τὴν ἀλήθειαν.» Καί ἐνταῦθα ὁ Μαυρομιχάλης ἐπιπλήττει τὴν ἐπιμονὴν τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὸ νά κρατῇ τὸν Κολοκοτρώνην εἰς τὴν Ἰδραν, ἐν ᾧ ἡ πατρις ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ αὐτόν· ὅτι καί ὁ Μούρζινος προβάλλει τὴν ἀνάγκην νά ἐλευθερωθῶσιν οἱ ἐν Ἰδρα, διὰ νά πολεμήσῃ τὸν τοιοῦτον φοβερὸν ἐχθρόν. Ἀλλὰ διὰ νά ἐκφρασθῇ ἐκεῖνος ἀκριβῶς, ἔπρεπε νά εἴπῃ: Ὁ Ἑλλ. στόλος ἠμπορεῖ νά σώσῃ τὸ Νεόκαστρον, ἐμποδίζων τὸν Αἰγυπτιακὸν τοῦ ν' ἀποβιβάσῃ στρατεύματα εἰς τὴν Μοθώνην, καθὼς ἐμπόδισε πέρυσιν ὅλους τοὺς ἐχθρικοὺς τοῦ ν' ἀποβιβάσῃ στρατεύματα εἰς τὴν Σάμον, ἥτις ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, ἀν' ἀπεβιβάζοντο καί εἰς αὐτὴν στρατεύματα τοιαῦτα, ὅποια τὰ ὑπὸ τὸν Ἰμπραχίμ διατελοῦντα, καταστρέφεται ὡς ἡ Χίος ἢ ὑπετάσσεται εἰς τὸν Σουλτάνον. Ὁ Ἑλλ. στόλος θά καταπράξῃ τεράστια καὶ ἤδη εἰς τε τῆς Μεσσηνίας τὰ παράλια καὶ ἀλλαχοῦ· ἀλλὰ δέν θά σώσῃ τὸ Νεόκαστρον. Ἐπρεπεν ἄρα ἡ Κυβέρνησις νά λάβῃ ἐν δέοντι πρόνοιαν, νά τὸν κινήσῃ μὲ πολλὰ ἔφαισταια συνωδευμένον, ἐναντίον τοῦ Αἰγυπτιακοῦ, διὰ νά ἐμ-

ποδίση τὴν ἀπόβασιν εἰς τὴν Μεσογίαν τῶν στρατευμάτων τοῦ Ἰμπραχίμ, καὶ τότε ἤθελεν ὀνομασθῆ σωτῆρα τῆς Πελοποννήσου καὶ ἐπομένως τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, ἦτις, διότι δὲν ἐμποδίσθη ἡ ἀπόβασις τοῦ Ἰμπραχίμ εἰς τὴν Μοσῶννην, ὡς ἐμποδίσθη εἰς τὴν Σάμον, θὰ ὑποταγῆ εἰς τὸν Σουλτάνον, καὶ τότε θὰ μείνωσιν ἠνεωγμέναι πανταχόθεν αἱ πύλαι τῆς Χερσονήσου εἰς τὸν ἐχθρὸν, καὶ θὰ κινδυνεύσει ὡς οὐδέποτε, καὶ τέλος ἄνευ τῶν ξένων δυνάμεων δὲν θὰ ὑπάρξει Πελοπόννησος ἐλευθέρα, καὶ διὰ τοῦτο ἄνευ τῆς Ῥωσσοικῆς λόγχης δὲν θὰ ὑπάρξει οὐδ' Ἑλλάς εἰς τὸν κόσμον, καὶ Ἑλλάς ἀνεξάρτητος.

Ἡ Κυβέρνησις ἤδη ἔχει ἀνάγκην καὶ ἀνάγκην κατεπίγουσαν τακτικῆς δυνάμεως, διὰ ν' ἀντιπολεμήσῃ τὴν τακτικὴν τοῦ Ἰμπραχίμ δύναμιν. Οἱ φιλέλληνες τῆς βορείου Ἀμερικῆς προβάλλουσι κατὰ τὸν τελευταῖον φεβρουάριον διὰ τῆς ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπῆς εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ σχηματίσωσι καὶ ν' ἀποστείλωσιν εἰς βοήθειαν τῆς Ἑλλάδος δι' ἐξόδων αὐτῆς ἀξιόλογον στρατιωτικὸν σῶμα τακτικῶν Ἀμερικανῶν. Τὸ Νομοτελεστικὸν ἀναφέρει ἀρχᾶς μακρίου εἰς τὴν βουλὴν περὶ τούτου καὶ ζητεῖ τὴν συναίνεσίν της, καὶ αὕτη ἀπαντᾷ ὅτι δὲν ἐσύμφερει εἰς ἐκείνας τὰς περιστάσεις νὰ ἔλθῃ τοιοῦτος στρατός. Ἄλλ' ὅποιαῖδήποτε καὶ ἀνῆσαν αἱ περιστάσεις ἐκεῖναι, ἀφ' οὗ ὁ Ἰμπραχίμ ἔκαμνει ἀπόβασιν τακτικῶν στρατευμάτων εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἦτον ἀνάγκη καὶ τακτικῶν στρατευμάτων Ἑλληνικῶν νὰ τὸν ἀντιπολεμήσωσιν ὁμοῦ μετ' ἄτακτα, καὶ ἡ βουλὴ ἐκπληροῦσα τὰ χρέη της, δὲν ἠδύνατο ν' ἀπορῶψῃ τὴν πρότασιν, ὅτε μάλιστα δὲν εἶχε νὰ ἀντιτάξῃ λόγους οἰκονομικοὺς διότι εἶχε συμφωνηθῆ τὸ δεύτερον δάνειον δύο ἑκατομμυρίων στηρλινῶν, καὶ ἡ Κυβέρνησις ἠδύνατο νὰ ἐπαρκέσῃ καὶ εἰς τὴν ἀπαιτουμένην διὰ τ' Ἀμερικανικὰ στρατεύματα δαπάνην. Τὸ δὲ Νομοτελεστικὸν ἐπαναλαμβάνει τὸν ἀπρίλιον ὅτι εἶναι ἀνάγκη τοῦ στρατιωτικοῦ Ἀμερικανικοῦ σώματος, διὰ νὰ συστηθῆ καὶ τὸ τακτικὸν τῶν Ἑλλήνων, ὅτε χωρὶς τούτου πᾶς ἄνθρωπος, ἀνθρώπινως συλλογιζόμενος, δὲν βλέπει σωτηρίας ἐλπίδα, καὶ τὴν 2 μαίον ἀπεφασίσθη καὶ ἀπὸ τὴν βουλὴν νὰ ἔλθωσι τακτικὰ ξενικὰ στρατεύματα ὡς ὀκτὼ χιλιάδες, καὶ ἐν ταυτῷ διδάσκαλοι νὰ διδάξωσι τὴν τακτικὴν τοῦς Ἑλληνας. Ἡ δ' ἐν Λονδίῳ

ἐπιτροπή νὰ προσκαλέσῃ αὐτὰ τὰ στρατεύματα ὄθιν εὐκολώτερον, συντομώτερον καὶ οἰκονομικώτερον, καὶ συνάμα νὰ πραγματευθῇ καὶ ἄλλο δάνειον διὰ νὰ τὰ διατηρήσῃ ἐν ὄλον ἔτος μετὰ τὴν ἀφίξιν των εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ διὰ νὰ προμηθεύσῃ τὸν ἱματισμὸν καὶ ὄπλισμὸν εἰς ἕξ χιλιάδας τακτικῶν Ἑλλήνων. Τότε ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ στείλῃ τὸν φιλέλληνα Ῥεμπὼ καὶ τὸν Πολυζωΐδην, νὰ στρατολογήσωσιν ἐπὶ μισθῷ διὰ τὸ συντομώτερον καὶ οἰκονομικώτερον ὁ μὲν εἰς τὴν Γαλλίαν, ὁ δὲ εἰς τὴν Μελίτην σιρατιώτας ξένους ὀκτὼ χιλιάδας. Ἐγραψε δὲ καὶ εἰς τὴν ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴν τὴν 9 καὶ 11 Μαΐου νὰ στείλῃ ἀπὸ τὴν Ἑλβετίαν τέσσαρας χιλιάδας, καὶ ἀπὸ τὴν Ἀμερικτὴν νὰ στείλῃ ἐν ἀτμόπλοιον καὶ ἕξ φηγάδας. Καὶ περὶ τούτων ὄλων ἔκαμε νόμον, καὶ διέταξε τὴν εἰρημένην ἐπιτροπὴν νὰ συμφωνήσῃ καὶ τρίτον δάνειον διὰ πεντακοσίας χιλιάδας λίρας στηρίξιν. Διὰ νὰ παραστήσῃ δὲ τὴν ἀναπόδραστον ἀνάγκην ἀναλόγων τὸ μέγεθος μὲ τὰ ἐχθρικά πολεμικῶν πλοίων, ἐπέφερεν ὅτι, ἂν οἱ Ἕλληνες εἶχον τοιαῦτα πλοῖα, ὁ Ἴμπραχιμ, ὅστις ἔκαμε δις ἀπόβασιν εἰς τὴν Πελοπόννησον διότι τὰ Ἑλληνικὰ δὲν εἶχον ἐκπλεύσει ἐναντίον του, δὲν ἤθελε φανῆ πού ποτε εἰς τὰς Ἑλληνικὰς θαλάσσας. Ἄλλ' ἐπειδὴ οἱ Ἀγγλοὶ δὲν δίδουσι πλεόν δάνεια, εἰς τὴν σημερινὴν μάλιστα κατάστασιν τῶν πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος, δὲν θὰ ἔλθωσι ξένα στρατεύματα τακτικά. Ἡ δὲ ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴ ἔγραψε τὴν 7—19 καὶ 15—27 Ἰουλίου ὅτι ἐφρόντιζε νὰ στείλῃ στρατεύματα, καὶ διὰ κατὰ προτροπὴν πολλῶν φιλελλήνων ἤθελε προσπαθῆσαι νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ Κόχραν μὲ δύο φηγάδας καὶ τρία ἀτμόπλοια. Ἄλλ' οὐδὲ στρατεύματα θὰ στείλει, οὐδὲ φηγάδας καὶ ἀτμόπλοια, οὐδ' ὅσα ἀπαιτοῦνται, οὐδ' εἰς τὸν δέοντα καιρὸν θὰ τὰ στείλει διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὸν ἐπικείμενον αὐτῆς κίνδυνον, καὶ μόνος ὁ Θεὸς θὰ σώζῃ τὴν Ἑλλάδα. Ἡ δὲ Κυβέρνησις ὄφειλεν ἄμ' ἀφ' οὗ ἀπέβη ὁ Ἴμπραχιμ εἰς τὴν Πελοπόννησον μὲ τακτικὰ στρατεύματα νὰ πολεμήσῃ τοὺς Ἕλληνας, νὰ συλλογισθῇ ὅτι, διὰ νὰ σωθῇ ἡ Ἑλλάς, εἶπετο ἕξ ἀνάγκης νὰ φθάσωσιν ὅσον τάχος εἰς βοήθειάν των τ' Ἀμερικανικὰ στρατεύματα, καὶ εἰς λλειψιν τούτων, ἄλλα τακτικὰ στρατεύματα ξενικὰ ὡς δέκα

χιλιάδες ὅθεν συντομώτερον. Νά σταλῶσι δ' ἀμέσως εἰς τὴν Ἑλλάδα αἱ 316 χιλιάδες στηρλίνοι, αἱ ὁποῖαι κατεβλήθησαν εἰς Λονδίνον καὶ ἐστάλησαν εἰς τὴν Ἀμερικὴν διὰ τὴν ναυπήγησιν ἐξ ἀτμοπλοίων καὶ δύο φριγάδων, καὶ αἱ 218 χιλιάδες, αἱ δοθεῖσαι εἰς ἐξαγορὰν κεφαλαίων, καὶ αἱ 18 χιλιάδες αἱ μείνουσαι εἰς χεῖρας τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ δανείου, αἱ ὁποῖαι ὅλαι ὁμοῦ πεντακόσαι πενήντα δύο χιλιάδες στηρλίνοι, φέρουσαι περίπου τριάντα τρία ἑκατομμύρια γροσίων, ἤρκουσι νὰ χρηρηγηθῶσι τ' ἀναγκαῖα εἰς τὸν στρατὸν τακτὸν τε καὶ ἀιακτὸν καὶ εἰς τὸν στόλον τῶν Ἑλλήνων. Καὶ τότε κατέστρενον οὗτοι τὸν ἐχθρὸν καὶ ἤτρωλίζοντο, καὶ μετὰ ταῦτα ἤδύναντο εὐκόλως νὰ λάβωσιν ὅθεν ἤθελον καὶ ἄλλο δάνειον, ἀναιροῦντες τὴν ὁποῖαν ἢ ἐπιτροπὴ δὲν ἔπρεπε νὰ δεχθῆ ποτε συμφωνίαν τοῦ νὰ δανείζεται μόνον ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, καὶ ἤδύναντο νὰ ναυπηγήσωσι καὶ φριγάδας καὶ ἀτμόπλοια ἕσα ἤθελον, ἐν ᾧ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἤδύναντο τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα καὶ τὰ ἡρώτικα νὰ νικήσωσι τὸν ἐχθρὸν εἰς τὴν θάλασσαν ὡς τὸν ἐνίκησαν πάντοτε. Αὐτὰ ἦσαν τὰ πρόχειρα μέσα δι' ὧν ἤδύναντο νὰ σωθῶσιν οἱ Ἕλληνες· ἀλλὰ κινδυνεύουσι ν' ἀπολεσθῶσι, διότι ἔδωκαν τὰ χρήματά των διὰ φριγάδας καὶ ἀτμόπλοια, τὰ ὁποῖα, καὶ ἀνθρώπων ἐπρόκειτο, δὲν θὰ τοὺς χρησιμεύωσι σχεδὸν, καὶ μάλιστα θὰ τοὺς βλάψωσι.

Ἐπιστρέψας καὶ ὁ Μαυροκορδατός εἰς Ναύπλιον, ἀναλομβάνει τὰ χρέη του εἰς τὴν Γ. Γραμματεῖαν, καὶ τὴν πρώτην τοῦ Μαΐου ἀποσιέλλων τὸν λεγόμενον Π. Παρφυρὸν εἰς τὴν Σερβίαν πρὸς τὸν Μιλόσην, τὸν γράφει νὰ κινηθῆ κατὰ τοῦ Σουλτάνου πρὸς βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων, καὶ νὰ κινήτῃ ὡσαύτως τὴν Βουλγαρίαν. Νὰ κινηθῆ δὲ μ' ἀρκετὴν δύναμιν εἰς τὸν Αἴμον, διὰ ν' ἀνοίξῃ δρόμον συγκαινωνίας μετὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ νὰ στείλῃ ἀντιπροσώπους τῶν μερῶν ἐκείνων εἰς τὴν βουλὴν νὰ συσκέπτωνται περὶ τῶν πραγμάτων μετὰ τῶν Ἑλλήνων. Ἐῖχε στείλει καὶ τινα, Παπουτσάλωφ λεγόμενον, πρὸς τὸν ἀρχιερέα τοῦ Μαυροβουνίου· θὰ στείλει μετὰ τὸν Στάθην Ῥέζην καὶ τὸν ἐπίσκοπον Εὐδοκιάδων Γεργόριον πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ Λιβανίου ὄρου· διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν οὕτω προσπαθεῖ ν' ἀντιπερισπάσῃ τὸν Σουλτάνον ἀφ' ὅλα τὰ μέρη· ἀλλὰ δὲν θὰ κατορθωθῆ τίποτε. Τὴν 15 τοῦ αὐτοῦ γράφει

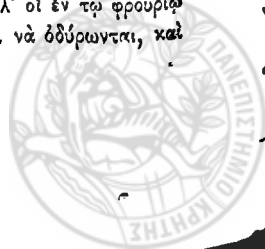
πρὸς τὸν Ἰω. Ὀρλάνδον εἰς Λονδίνον τὰ ἐφεξῆς: «Κακὸτροποι
 » καὶ κακόβουλοι ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι διὰ μόνης τῆς ἰσχυρᾶς προσ-
 » τασίας τοῦ προέδρου μας ἐφάνησαν ἄνθρωποι, ἐβάλλθησαν εἰς τὰ
 » πράγματα τῆς Πατρίδος καὶ διέμειναν εἰς αὐτὰ μ' ὄλον ὅτι
 » εἶχον πολλοὺς ἐχθροὺς, ἀχαριστοῦντες καὶ σχεδιάσαντες ἰδίους
 » σκοποὺς, ἀνέτρεψαν τὴν ἐκστρατείαν τοῦ προέδρου, παραλύ-
 » σαντες ἐντεῦθεν ἀπὸ τὸ κέντρον τῆς Διοικήσεως ὅ,τι ἡ ἐλαμ-
 » πρὸτης τοῦ ἐνήργει, διὰ νὰ σώσῃ τὸ Νεόκαστρον καὶ νὰ κατασρέψῃ
 » τοὺς ἀποβάντας ἐχθροὺς.» Γράφει δὲ ταῦτα πάντα ἐναντίον
 τοῦ Κωλέτιου κύριως. Καὶ ὁμοίως ἕνεκα τῶν διχονοιῶν (1) καὶ
 τῶν ἐμφυλίων ταραχῶν ἀρχὰς Μαΐου ἐξέρχονται εἰς τὸν Ἰμ-
 πραχιμ δ. Δραγονάκος ἀνεψιὸς τοῦ Μυρομιχάλη καὶ ὁ Μακρυ-
 γιάννης, καὶ τὸν προβάλλουσι τὴν παράδοσιν τοῦ φρουρίου ἐπὶ
 συμφωνίᾳ νὰ φέρῃ τέσσαρα Ἴονικὰ πλοῖα, διὰ νὰ ἐπιβιβάσθωσιν
 εἰς αὐτὰ μὲ τὰ ὄπλα των, καὶ ν' ἀναχωρήσωσι. Τὴν δὲ 11 πα-
 ραδίδεται καὶ τὸ Νεόκαστρον εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἰμπραχιμ, καθὼς
 στερούμενον καὶ τροφῶν καὶ ἄλλων πολεμεφοδίων, διὰ συνθηκῶν
 ἐγγυωμένων τὴν ζωὴν καὶ ἐλευθερίαν τῶν πολιορκημένων, οἵτινες,
 ἐκτὸς τριάντα ἀξιωματικῶν, ἀφοπλισθέντες, ἐπιβιβάσθησαν εἰς
 τὰ ζητηθέντα πλοῖα καὶ ἀνεχώρησαν εἰς Καλαμάταν, ἐξαιρέσει
 τοῦ Π. Γιατράκου καὶ Γ. Μαυρομιχάλη, τοὺς ὁποίους ὁ Ἰμπρα-
 χιμ ἐκράτησεν αἰχμαλώτους τοῦ πολέμου ἐναντίον τῶν συν-
 θηκῶν διὰ τὸν λόγον ὅτι, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐκράτησαν αἰχμαλώ-
 τος εἰς Νάυπλιον τὸν Ἀλήπασιαν Ἀργεῖον καὶ τὸν Σελίμπα-

(1) Οἱ πρόκριτοι τῶν Σπετσῶν γράφουσι πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τὴν 28
 Ἀπριλίου: Ἐν ᾧ εἴκοσι τῶν μεγαλητέρων ἐχθρικῶν πλοίων ἐναυμάχουν
 » πρὸς τὰ ἡμέτερα, τὰ λοιπὰ ἔλαμαν ἀπόβασιν εἰς τὴν Σφακτηρίαν. Ὅκτω
 » δ' Ἑλληνικὰ εὐρεθέντα εἰς τὸν λιμένα, ἐκοψαν τὰς ἀγκύρας, καὶ πολε-
 » μῶντα διέπλευσαν ἀναμέσον τῶν ἐχθρικῶν καὶ ἐφυγον. Διάφοροι ἐκ τῶν
 » θαλασσίων ἐφρονέθησαν, ἐν αἷς ὁ Ἄναστ. Τσιμαδός, ὁ ναύκληρός του καὶ
 » ἄλλοι δεκαπέντε, καὶ ἄλλοι ἀπὸ ἄλλα πλοῖα ἀγνοεῖται ἡ γενομένη ἐπὶ
 » τῆς νήσου σφαγῆ. Ἐπειτα ἤδη ἡ ἄλωσις τοῦ Νεοκάστρου, καὶ αὕτη
 » προμαντεύεται τῆς Πελοποννήσου τὸν ὑποδούλωσιν καὶ ὅλης τῆς Ἑλλά-
 »δος τὴν ἐλευνοσάτην κατάπτωσιν. Ἰδοῦ, ᾧ σεβαστῇ Κυβέρνησις, τῆς
 » ἀκορέστου ἰδιοτελείας τὰ γεννήματα καὶ τῶν ἐπαράτων διχονοιῶν τ' ἀπο-
 » τελέσματα.

σιαν, ἐν ᾧ οὗτοι ἔμειναν ἐκούσιοι αἰχμαλώτοι ὡς μὴ ὑπογράψαντες διὰ τὸν φόβον τοῦ Σουλτάνου τὰς συνθήκας. Ὑπέσχετο ὁμως νὰ τοὺς ἀφήσῃ καὶ ἐκείνους ἐλευθέρους, ὅταν ἡ Κυβέρνησις τὸν ἀποδώσῃ τοὺς εἰρημένους ἐν Ναυπλίῳ αἰχμαλώτους. (1) Ἀπώλεσε λοιπὸν ἡ Ἑλλάς καὶ τὸ Νεόκαστρον, διότι καὶ ἀρχηγοὶ μὴ πολεμικοὶ, οἷον ὁ Σκούρτης καὶ ἄλλοι, ἐκστρατεύουσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν πολεμικῶν λειποτακτοῦσιν ἐξ ἀντινεργειῶν, καὶ ἀναχωροῦσιν εἰς τὴν Ρούμελην, καὶ ἄλλοι δὲν κινεῦνται ἐναντίον του, καὶ οἱ δυνάμενοι νὰ τὸν πολεμήσωσι κρατοῦνται εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ὁ Ἰμπραχίμ νικᾷ, καὶ ἐν γένει οἱ Ἕλληνες κυριεύονται διὰ ταῦτα ἀπὸ πανικὸν φόβον, καὶ φεύγουσιν ἔμπροσθέν του. Ὁ δὲ Μαυροκορδάτος γράφει ἀφ' ἐνὸς τὸν Ὁρλάνδον: « Ἄντι νὰ ἐλπίζωμεν πῶσιν Παλ. Πατρῶν καὶ Εὐρίπου, ἂν δὲν προφθάσωσιν αἱ φριγάδαι καὶ τὸ τακτικὸν καὶ ἔν ἀτμόπλοιον, χανόμεθα. » Καὶ ἀφ' ἐτέρου μέρους ἐλπίζει εἰς τοὺς ξένους νὰ σώσωσι τὴν Ἑλλάδα διὰ τῶν πολιτικῶν συλλογισμῶν του, ἐν ᾧ οὗτοι ἄλλο τι δὲν εὔχονται τὸ μέγα μέρος εἰμὴ νὰ μὴ ὑπάρξωσιν οἱ Ἕλληνες. Ἐπειδὴ δὲ ὁ στρατηγὸς Ῥώσχη εἶχε προβάλλει τὸν Δούκα Δνεμοῦρ ν' ἀναγορεύσωσιν οἱ Ἕλληνες βασιλέα των, καὶ ἐπειδὴ ὁ Μαυροκορδάτος δὲν βλέπει μέχρι τοῦδε τίποτε ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, καὶ ἤδη φοβεῖται τὴν ὀργὴν τῶν Γάλλων, ἂν ὁ Δούξ Δνεμοῦρ ἀναγορευθῇ, ἐπιθυμεῖ διὰ τὰ ἐνδεχόμενα νὰ ἐνώσῃ τὰ συμφέροντα τῶν Ἀγγλων καὶ τῶν Γάλλων ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐξηγεῖται παρακατιῶν εἰς τὴν πρὸς τὸν Ὁρλάνδον ἐπιστολὴν του, λέγων: « Ἡ Αὐστρία ἡμᾶς πολεμεῖ· δὲν ὠφελεῖ δὲ νὰ καίωμεν τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα, ὅτε τὰ οὐδέτερα μετακομίζουσι φανερὰ τροφὰς εἰς τοὺς ἐχθρούς. » Ἡ παράτασις τοῦ πολέμου συμφέρει εἰς τὴν Αὐστρίαν, καὶ ἴσως οὖν εἰς τὴν Ῥωσσίαν· ἀλλὰ συμφέρει καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Γαλλίαν, ἣ ὅποια ἐμπορεῖ νὰ θέλῃ τὴν ἐνδυνάμωσιν

(1) Πρὶν ἢ συνθηκολογήσωσιν οἱ Ἕλληνες, ἀπεφάσισαν πολλάκις νὰ ἐξορμήσωσι ξιφῆρεις καὶ ἢ νὰ σωθῶσιν ἢ ν' ἀποθάνωσιν· ἀλλ' οἱ ἐν τῇ φρουρῇ ἀσθενεῖς καὶ τετραυματισμένοι ἤρχίζον νὰ θρηνώσιν καὶ νὰ ὀδύρωνται, καὶ οὕτω τοὺς ἐμπόδιζον.

• τοῦ Σατράπου τῆς Αἴγυπτου εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅχι ὁμως καὶ
 • τὴν πτωσιν τῆς Ἑλλάδος, ἐν ᾧ ἔξυρει ὅτι αὕτη θὰ φέροι καὶ
 • τὴν πτωσιν τῆς Τουρκίας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν θὰ ὠφεληθῆ ἡ Ῥωσ-
 • σία καὶ ἡ Αὐστρία; Ἄδεν ἦτον λοιπὸν δυνατὸν αἱ δύο αὐταὶ
 • ὑδνάμεις (Γαλλία καὶ Ἀγγλία), νὰ συνεννοηθῶσι κατὰ τοῦτο,
 • εἰχουσαι τ' αὐτὰ συμφέροντα, ἐν ᾧ διαφωνοῦσιν εἰς πολλὰ ἄλλα;
 • Ἡ Τὰ μεγάλα σχέδια τοῦ Ῥώσχη τὰ ἔξυρειτε· ἀλλ' ἐγὼ δὲν τὰ
 • πέννω, διότι δὲν φρονῶ πιθανῆν τὴν συμφωνίαν εἰς τοῦτο τὸ
 • κερφάλαιον, τὸ ὁποῖον ἔπεται νὰ διεγείρη τὰς ὑποψίας καὶ τὴν
 • ζηλοτυπίαν τῆς Ἀγγλίας, ἀλλ' εἰς πᾶν ἄλλο τὸ ὁποῖον νὰ συμ-
 • βιβίχη τὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν δύο τούτων
 • ὑδνάμεων. Ἐνεργήσατε ὁμως ὅ,τι δύνασθε, διότι χάνεται ἡ πατρίς·
 • φροντίσατε νὰ συνδεθῶσι τὰ συμφέροντα τῆς Γαλλίας μετὰ τῆς
 • Ἀγγλίας· εἰς αὐτὴν μόνην τὴν ἐλπίδα ἔχω κρεματμένην τὴν
 • τύχην τῆς, διότι, ἄλλως, καὶ νικῶσα θέλει χαθῆ ἐξ ἀποφάσεως.
 • Καὶ ὁμως ὁ Κολοκοτρώνης θὰ κηρύττει πάλιν μετ' ὀλίγον εἰς τοὺς
 • Ἕλληνας πεποιθῶς εἰς τὴν θεϊαν πρόνοιαν: «Ὁ Θεὸς ὑπέγραψε
 • τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος, καὶ δὲν ἀκυρόνει τὴν ὑπογραφὴν του.»

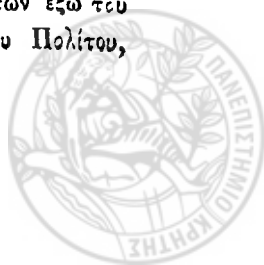

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Ὁ ἑλληνικὸς στόλος ἐκπλέει. — *Ναύγιον βρικόιον ἐχθρικοῦ.*
 — *Δεκαεπτὰ ἑλληνικὰ τρέπουσιν ἐνεήντα ἐχθρικά.* — *Τρεῖς*
ἡφαιστεια κατὰ μιᾶς φηγάδας εἰς μάτην. — *Πυρπόλησις*
τεσσάρων φηγάδων, δώδεκα βρικόων καὶ διαφόρων φορη-
γῶν. — *Τὸ φρούριον Μοθῶνης παθαίνει.* — *Κυρίενσις αἰ-*
γυπτιακοῦ πλοίου. — *Δεκατεσσάρων φορηγῶν.* — *Κατεδά-*
φιασις τοῦ φρουρίου Σίγγρι. — *Ναυμαχία.* — *Πυρπόλησις δι-*
κρότου. — *Φηγάδας.* — *Καὶ ἄλλης.* — *Κυρίενσις δώδεκα*
φορηγῶν. — *Πυρπολησις ἡφαιστείου εἰς μάτην.* — *Πυρπό-*
λησις κορβέτας. — *Βόθισμα λέμβου.* — *Σχέδιον γὰ καὶ ὁ*
ἐχθρικός στόλος εἰς τὴν Σαύδαρ. — *Χρεία ἡφαιστείου.* —
Αἰχμάλωτος Τοῦρκος καίει τὸ πλοῖον τοῦ κυρίου του. — **Ὁ**
βουλγαρικὸς στόλος εἰς Μισολόγγι. — *Τὰ ἑλληνικὰ ἔχουσαν*
δύω Βρίκια καὶ τὸν ἐννεῦσαν. — *Σχέδιον γὰ καῶσιν εἰς τὴν*
Ἀλεξάνδρειαν εἰ ἐχθρικοὶ στόλοι. — *Πυρπόλησις ἐχθρικοῦ*
βρικόιον. — *Κυρίενσις μιᾶς λεύκας.* — *Γαλλικὸν πολεμικὸν*
πυροβολεῖ τὸν Καράρη. — **Ὁ Ἰμπραχίμ** *γοβερῶτερος διὰ*
τὴν ἑλλειψιν τοῦ Κολοκοτρῶνη. — **Ὁ Ἀρχιμ.** *Δικαῖος ὑπὲρ*
τῶν ἀνταρτίων. — *Ἐνοῦται μὲ τὸν Κωλέττην.* — *Ἐκστρα-*
τεύει κατὰ τοῦ Ἰμπραχίμ. — *Ἀναφορὰ τῶν Τριπολιτσιωτῶν*
ὑπὲρ τῶν ἐν Ἰγδρα. — **Ὁ Δικαῖος** *κινεῖται εἰς τὴν Μεσση-*
ρίαν μὲ τὸν ὑπασπιστὴν τοῦ Ρώσχη. — *Θὰ ἐνεργήσῃ περὶ*
πληρεξουσιῶν δημοκρατικῶν. — *Δὲν θέλει βασιλέα.* —
Προμαρτυρεῖ τὴν πτώσιν τοῦ Νεοκάστρου. — *Ἐνθαβρύνει*
τοὺς Μανιάτας. — *Ἐνεργεῖ ὑπὲρ τῶν ἐν Ἰγδρα.* — *Ἐρχε-*
ται εἰς Μανιάκι. — **Ὁ Ἰμπραχίμ** *κινεῖται.* — **Ὁ Ἀρχιμ.**
καταλιμπάνεται ἀπὸ τοὺς ὑπεσχεθέτας γὰ τὸν βοηθήσωσι. —
Χίλιοι ἀποφασίζουσι γὰ συναποθάνωσι. — *Λειποταξία.*
Μάχη. — **Ὁ Πλαπούτας** *εἰς βοήθειαν.* — *Καταστροφή τοῦ*

Ἀρχμ. — Ὁ Ἰμπερατὴρ Δηλιτεύει τὴν Μεσοσηλίαν. — Ὁ Μαυρομιχάλης μετέσσυρας χιλιάδας εἰς Καλομάταιν. — Διασκορπίζονται. — Ἡ Βουλὴ γρωμοδοτεῖ τ' ἀπολυθῶσιν οἱ ἐν Ἰῶρα. — Οἱ ἐν Μισολογγίῳ ὀπ. ἀρχηγοὶ ὑπὲρ τοῦ Νικηταρᾶ. — Τὸ Νομοτελεστικὸν δὲν ἐγκρίνει τ' ἀπολυθῶσιν οἱ ἀντάρται. — Ἀπόφασις τ' ἀπολυθῶσιν οἱ πολεμικοί. — Ὁ Κουρτουριώτης εἰς Ἰῶραν. — Ὁ Μαυροκορδάσιος δυσχεραίνει διὰ τὴν ἀπόλυσιν τῶν ἐν Ἰῶρα. — Διακήρυξις τῆς Κυβερνήσεως. — Ἀντίφασις. — Ἐπρόκριναμεν νὰ εἰπωμεν τὴν σκάρην σκάρην. — Ἡ Κυβέρνησις εἰς ἀντίφασιν. — Γενικὴ ἀμνηστία. — Ὁ Τρικούρης εἰς ἀντίφασιν.

Οἱ ναυτικοὶ Νησιῶται εἰς τὸ βραίλειον τοῦ Ποσειδῶνος καὶ πάλιν θὰ θριαμβεύσωσιν, ἂν καὶ παράκαιρα ἐκπλεύσαντες. Ἀρχᾶς Ἀπριλίου ἢ πρώτη μοῖρα τοῦ ἑλλ. στόλου διευθύνθη πρὸς τὸν Μεσοσηλικὸν κόλπον εἰς ἀναζήτησιν τοῦ αἰγυπτιακοῦ. Ἐκείθεν ἐπλεύσει εἰς τὴν Κρήτην καὶ ἐφθάσει εἰς τὴν Σούδαν, ἐπεὶ τὸν εὔρειν ἑλλιμενισμένον· ἀλλ' ὁ ἐχθρὸς ἄρξ ἀμέσως, ἐξέπλευσεν ἀπὸ τὸν λιμένα διὰ τὸν φόβον τῶν ἡραϊσטיῶν. Ὁ δὲ Ἀντώνιος Γ. Κριζῆς προσέβαλεν ἐν αἰγυπτιακὸν θράκιον καὶ τὸ ἐξίασε νὰ πείσῃ εἰς τὴν ξηράν· πλὴν διὰ τοὺς ἐναντίους ἀνέμους ὁ στόλος τῶν Ἑλλήνων δὲν ἤμπόρεσε νὰ ναυμαχήσῃ πρὸς τὸν ἐχθρικόν. Τὴν 17 τοῦ αὐτοῦ δεκαεπτά ἑλληρικὰ τῆς Β'. μοίρας προσέβαλεν κατὰ τὴν Σούδαν τὰ ἐχθρικά, ἑννεήντα περίπου πολεμικὰ καὶ φορτηγὰ καὶ τὰ ἔτρεψαν· πλὴν οὔσης γαλήνης δὲν ἤμπόρεσαν νὰ τὰ θλάψωσι πολύ. Ὁ Μιχαὴλ Μπουδούρης προσέψε τὸ ἡραϊστιὸν του εἰς τινα μεγάλην φριγαδὴν, καὶ πολλοὶ ναῦται καὶ στρατιῶται ἔπεσον εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἄλλοι μὲν ἐπνίγησαν, ἄλλοι δ' ἐξωγήθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων· πλὴν οἱ μείναντες ἐντὸς αὐτῆς τὴν ἔσωσαν. Ὁρμησάν ἐπομένως ὁ Θεόδωρος καὶ Ἀντώνιος Θεοφάνους μετὰ τὰ ἡραϊστιά των κατ' αὐτῆς· ἀλλ' ἕνεκα τῆς κνεμίας δὲν κατώρρωσαν τίποτε. Τὴν 30 τὰ Ἑλληνικὰ προσέβαλον μίαν μοῖραν τοῦ αἰγυπτιακοῦ στόλου ὑπὸ τὸ φρούριον τῆς Μοθῶνης, καὶ ἐν ᾧ τὰ πολεμικὰ ἐναυμάχουν κατὰ τῶν ἔξω τοῦ λιμένος περιπλεόντων ἐχθρικῶν, ὁ Γεώργιος Θεοδοσίου Πολίτου,

δ' Ανδρέας Πιπίνος, δ' Ανγκ. Δημαμάς, δ' Δημήτριος Τσιάπελης, δ' Αντ. Ν. Μπίκου και δ' Μαρίνης Σπαχῆς ὤρμησαν μετὰ τὰ ἡραιστεία των και κατέκαυσαν τέσσαρας φριγάδας, δώδεκα βρίκια πολεμικά, και διάφορα ἄλλα εἰς τὸν λιμένα εὐρεθέντα φορτηγά, ἐξ ὧν ἐπὶ αὐστριακά. Διεδόθη δὲ ἡ πυρκαϊὰ εἰς τὸ φρούριον και εἰς τὴν πυριταποθήκην αὐτὴν, και κατέστρεψε μέρος τοῦ φρουρίου, τὸ πρὸς τὸν λιμένα, και πολλὰς ἀποθήκας, μετὰ τροφίμων, και πολλοὺς ἐκ τῶν ἐχθρῶν. Ἀρχὰς Μαΐου δ' ἀλγερινεῖος στόλος, συγκεῖμενος ἐξ ὀκτὼ πλοίων, ἠνώθη μετὰ τὸν αἰγυπτιακόν. Τὴν 7 δὺν ἑλληνικὰ πολεμικὰ εὗρον εἰς τινὰ λιμένα τῆς Κρήτης ἐν αἰγυπτιακόν και τὸ ἐκυρίευσαν. Ἡ Ἐ. μοῖρα, διοικουμένη ἀπὸ τὸν Σαχτούρην, διευθύνθη πρὸς τὸν Ἑλλησποντον κατὰ τοῦ βυζαντινοῦ στόλου, και συνέλαβε δεκατέσσαρα φορτηγά, ἐξ ὧν τὰ ἑννέα μ' αὐστριακὴν σημαίαν, τὰ τέσσαρα μετὰ βωσσικὴν και τὸ ἐν μετὰ ἀγγλικὴν. Ἐκαμε δ' ἀπόβασιν εἰς τὰ παράλια τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ἐκυρίευσεν τὸ φρούριον Σίγγρι και τὸ κατηδάφισε. Τὴν 20 ἐναυμάχησεν ἑννέα ὥρας κατὰ τοῦ αὐτοῦ στόλου μεταξὺ τῆς Ἀνδρου και τοῦ ἀκρωτηρίου Καφηρέως. Ἀπ' οὗ διεσπασε τὴν γραμμὴν του, ὤρμησαν δ' Ἰω. Ματρώζου Ὑδραῖος και δ' Λάζαρος Μουσιῦ Σπατισιώτης μετὰ τὰ ἡραιστεία των καθ' ἑνὸς διχρότου ἐξήντα ἐξ πυροβόλων και τὸ ἔκαυσαν. Ὄρμησεν ἔπειτα δ' Μ. Μπούτης και ἔκαυσεν ὡσαύτως μίαν φριγάδαν τριαντατεσσάρων. Εἰς δὲ τὰ δὺν ταῦτα πλοῖα ἀπώλοντο ἐχθροὶ ὑπὲρ τοὺς χιλίους, ἐξ ὧν και τινες ἐζωγρήθησαν ζῶντες. Ὁ Τουρκικὸς στόλος συνέκειτο ἀπὸ πενήντα δὺν πολεμικὰ και πολλὰ φορτηγά. Τὰ ἑλληνικὰ τὸν ἔτριψαν εἰς φυγὴν και τὸν διεχώρισαν εἰς τρόπον ὅτι εἴκοσι πλοῖα κατέφυγον εἰς Κάρυστον. Μία φριγάδα τριάντα δὺν πυροβόλων ἀπομονωθεῖσα και καταδιωχθεῖσα ἀπὸ ἑνὸς ἡραιστειον, ἐκάθη κατὰ τὴν Σύρον, και ἐθάθησαν τριακόσιοι περίπου ἐχθροὶ εὐρισκόμενοι εἰς αὐτήν. Ἐκυριεύθησαν δὲ δώδεκα φορτηγά ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, και δ' Τοπάλασιος φεύγων μετὰ τὸ ἐπίλοιπον μέρος τοῦ στόλου του, κατεδιώχθη πολλὴν ὥραν ὑπὸ αὐτῶν. Τέλη Μαΐου οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι, δ' αἰγυπτιακός, δ' ἀλγερινεῖος και δ' βυζαντινός κατέφυγον εἰς τὴν Σούδα ὁμοῦ ἠνωμένοι. Τὰ δ' ἑλληνικὰ πλείοντα κατόπιν αὐτῶν, τὴν 2 Ἰουνίου προσέβαλον ἐξεληθόντα ἀπὸ τὰ

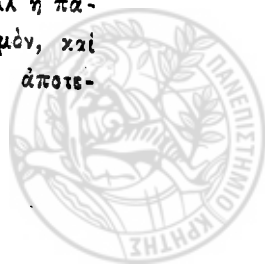
στόμιον στράντα αἰγυπτιακά, καὶ ἤθελον τὰ καταστρέφει ἂν εἶχον βοηθητικὸν ἄνεμον· ἀλλὰ καὶ φεύγοντα τὰ κατεναυμάχησαν. Ὁ δὲ Ἴω. Στύπας ὤρμησε μὲ τὸ ἡφαιστειὸν του κατὰ τινος κορβέτας εἰκοσιτεσσάρων πυροβόλων· πλὴν ἐκτυπῆθη τὸ ἡφαιστειὸν του αὐτὸ ἀπὸ σφαῖραν ἐχθρικήν καὶ ἐκάη. Ὁρμησε μετὰ τοῦτον ὁ Ἄντ. Θ. Βῶκος μὲ τὸ ἡφαιστειὸν του κατὰ τῆς ἰδίας κορβέτας καὶ τὴν ἔκαστε μ' ὄλους τοὺς ἐν αὐτῇ ὡς διακοσίους ἐχθροὺς, ἐν οἷς καὶ δύο Ἄγγλοι· ὤρμησεν ἔπειτα ὁ Γ. Πολίτης μὲ τὸ ἡφαιστειὸν του καὶ συγχρόνως ὁ Α. Δημαμᾶς ὑπὸ τὸ τεῖχος εἰς τὴν σωρὸν τῶν ἐχθρικῶν φευγόντων, καὶ ἤθελον ἐπιτύχει ἂν δὲν ἐμποδιζόντο ἀπὸ νηνεμῖαν. Πολλοὶ δὲ ἐχθρικοὶ λέμβοι ὤρμησαν πρὸς τὸ ἡφαιστειὸν τοῦ Δημαμᾶ, καὶ μία ἐξ αὐτῶν ἐβυθίσθη ἀπὸ τὸ πυροβόλον τῆς λέμβου του, καὶ ἄλλαι ἐτράπησαν· ἐφονεύθησαν δὲ δύο ἐκ τῶν ναυτῶν καὶ ἐπληγώθησαν τρεῖς. Οἱ Ἕλληνες εἶχον σκοπὸν νὰ καύσωσιν ἐντὸς τῆς Σούδας τοὺς ἐχθρικοὺς στόλους, καὶ εἶχον κάμει τὸ σχέδιόν των· ἀλλ' ὁ Μισούλης γράφει πρὸς τοὺς προκρίτους τῆς Ὑδρας τὴν 3 Ἰουνίου: «Ὁ γνωστὸς σκοπὸς ἡμῶν διὰ Σούδαν δὲν κατορθώνεται χωρὶς βοηθῶν ἄνεμον, καὶ τοιοῦτον δὲν εὔρομεν ἕως τώρα, οὐδ' ἐλπίζομεν νὰ εὔρωμεν ἐν καιρῷ καλοκαιρίου.» Ὁ Μισούλης γράφει προσέτι: «Ἀνάγκη πολλῶν ἡφαιστειῶν· αὐτὰ εἶναι τὸ ἰσχυρότερον ὄπλον τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸν προκείμενον ἀγῶνα· διότι, ἂν ὁ αἰγυπτιακὸς στόλος φέρων εἰς τὸν Ἰμπραχίμ στρατεύματα, συνεργήσῃ ἀπὸ τὴν θάλασσαν εἰς τὰ πολεμικά του ἔργα, καὶ ἂν ὁ βυζαντινὸς ἀποκλείσῃ καὶ κυριεύσῃ τὸ Μισολόγγι, ποία πλεον μένει ἐλπίς νὰ σωθῇ ἡ Πελοπόννησος, καὶ ἔπειτα ὅλη ἡ Ἑλλάς;» Ἐν ᾧ ὁ Ἕλληνικὸς στόλος εὐρίσκετο εἰς τὸν βοιωτικὸν κόλπον, αἰχμαλώτως Τούρκος ὑπηρετῶν ἐντὸς τοῦ πλοίου τοῦ Ἀθ. Δημ. Κριεζῆ, ἔβριψε πᾶρ εἰς τὴν πυριτοθήκην καὶ συγκατέστρεψε μὲ τὸ πλοῖον, τὸν πλοίαρχον καὶ ὄλους τοὺς ἐν αὐτῷ Ὑδραῖους· ἑνδεκα μόνον ἐτώθησαν, οἱ μὲν δύο διότι φθάντες ἐπήδησαν εἰς τὴν θάλασσαν, οἱ δ' ἐνεία διότι ἦσαν εἰς τὴν ξηράν. Οἱ δὲ συγγενεῖς τῶν ἀπολωλότων ἤνοιξαν τὰς φυλακὰς εἰς Ὑδραν, καὶ ἐρόνευσαν ὄλους τοὺς αἰχμαλώτους Τούρκους· οἱ πρόκριτοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τοὺς ἐμποδίσωσι. Κατὰ μεσοῦντα τὸν Ἰούνιον ἀπήντησαν τὸν ἐχθρὸν

εἰς τ' ἀκρωτήρια Μαλλέαν καὶ Ματαπᾶν, ἐναυμάχησαν· καὶ ἔκαυσαν εἰς μάτην δύο ἡφαιστεία ἀπολυθέντα ἐναντίον του· τὸ ἐν προσήφθῃ εἰς πλοῖον ἐχθρῖκόν, ὅπερ ἐτώθη δι' ἀντικλῶν, καὶ πολλοὶ Τούρκοι ἀπώλυντο εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τινες ἐζωγράφησαν ζῶντες ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων· ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν οὗτοι· νὰ τὸν ἐμποδίσωσι τοῦ νὰ κᾶμῃ εἰς Νεόκαστρον ἀπόβασιν τριῶν χιλιάδων στρατιωτῶν καὶ δύο χιλιάδων ὑπηρετῶν. Πολλὰ δὲ πλοῖα φορητὰ μὲ σημαίας οὐδετέρας, αὐστριακὰ τὰ πλειότερα, στελλόμενα ἐξ Αἰγύπτου καὶ Κωνσταντινουπόλεως, φθάνουσι εἰς τὸν πρὸς τὸν ὄρον των μὲ πλαστὰ ἔγγραφα, καὶ ἐροδιάζουσι τοὺς Τούρκους μ' ὄλα τ' ἀναγκαῖα, ἐν ᾧ, κατὰ τὰ ἔγγραφα των, διευθύνοντο εἰς μέρη οὐδέτερα, καὶ ἐρρίνοντο τὰ φορτία των ἀνήκοντα εἰς οὐδέτερον. Ὁ δὲ βυζαντινὸς στόλος ἐπλευσαν εἰς Μισολόγγι, καὶ συνεργεῖ εἰς τὴν ἄλωσίν του, πολιορκουμένου ἀπὸ τὸν Κιουταχῆν· ἀλλὰ πλέουσι κατὰ πόδας τὰ ἑλληνικὰ, καὶ τὴν 23 Ἰουλίου εὐρέθησαν ἐξω τοῦ Μισολογγίου, ἔκαυσαν δύο βρῖκια, καὶ τὸν ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, ὡς ἐτομένως φηθήσεται.

Οἱ ἀτρόμητοι θαλασσινοὶ Ἕλληνες τέως θ' ἀποπειραθῶσι νὰ καύσωσι τὸν αἰγυπτιακὸν στόλον ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας. Ὁ Κανάρης, ἀκόμη καὶ καθυδῶν, βλέπει ὅτι πυρπολεῖ τοὺς ἐχθρικοὺς στόλους, διότι καὶ νύκτια καὶ ἡμέραν ἄλλο τι δὲν φαντάζεται εἰμὴ τὸν ἐμπρησμὸν τοῦ αἰγυπτιακοῦ· τοῦτο τὸν φρίνεται καὶ κατορθωτὸν, ἐν ᾧ θεωρεῖ σχεδὸν ἀκατόρθωτον τὸν ἐμπρησμὸν τοῦ βυζαντινοῦ. Ἄλλ' εἶχε πρὸ πάντων ἀνάγκην καὶ ἡραισιτείων καὶ πολεμικῶν πλοίων, καὶ ἀπὸ τὴν καταστραφείσαν πατρίδα του, τὰ Ψαβρᾶ, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐλπίσῃ τοιαύτην συνδρομὴν. Ἀποτείνεται διὰ τοῦτο πρὸς τὸν φίλον τῶν Ἑλλήνων Ἀμιλτῶν, ὡς ζητήσων δῆθεν συμβουλήν, καὶ τὸν διαπιστεῖε ὅτι διενοεῖτο νὰ πλεύσῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, διὰ νὰ καύσῃ τὸν στόλον τοῦ Σουλτάνου. Ὁ δὲ Ἀμιλτῶν ἀκούει μὲ χαρὰν τὸν τολμηρότατον τοῦ Κανάρη σκοπὸν· πλὴν τὸν ἀποτρέπει, καθότι θεωρεῖ τὸ πρᾶγμα ἀκατόρθωτον, καὶ λυπεῖται διὰ τοῦτο. Τότε ὁ Κανάρης, ἀρ' οὗ ἐπληροφορήθη διὰ τὴν εἰλικρίνειαν τοῦ ἀγαθοῦ ἐκείνου Ἀγγλοῦ, ὡμολόγησεν ὅτι ᾔθελε νὰ καύσῃ τὸν στόλον τοῦ Μεχμέταλη, καὶ ἐκεῖνος τὸν ἐνθαφρῶνει, τὸν ὑπόσχεται

τὴν συνδρομὴν τοῦ καὶ ἀμέσως πλέει εἰς τὴν Ὑδραν, ὁμιλεῖ μὲ τοὺς προκρίτους καὶ τοὺς πείθει νὰ ἐπιχειρήσῃσι τὴν εἰς Ἀλεξανδρῆαν ἐκτραπεῖαν. Ὅθεν προσκαλοῦσιν οὗτοι πάραυτα τὸν Κανάρην, καὶ διέταξαν νὰ ἐτοιμασθῶσι δύο πλοῖα πολεμικὰ καὶ τρεῖς ἡραίστεια. Τὴν 23 Ἰουλίου ἀπέπλευσαν ἐξ Ὑδρας ὁ Ἐμμ. Τομπάζης καὶ ὁ Ἄντ. Γ. Κριεζῆς διοικοῦντες τὰ πολεμικὰ, καὶ συνοδεύοντες τὰ ἡραίστεια ὑπὸ τῆν διευθύνειν τοῦ Κανάρη, τοῦ Ἄντ. Θ. Βώκου καὶ τοῦ Μικρόλη Μπούτη, καὶ τὴν αὐγίην τῆς 29 εἶδον τὴν Αἴγυπτον ἐπὶ τὰ μίλια ἀπὸ τὸν Πύργον τῶν Μαύρων ἀπέχοντες. Ἀλλὰ καθ' ὅσον τὰ ἡραίστεια, φέροντα σημαίας ἀγγλικὴν, αὐστριακὴν καὶ βρωσσικὴν, προσχώρουσι, τοσοῦτον ἀπεμακρύνοντο ἀπ' ἀλλήλων· διότι ὁ μὲν Κανάρης ἐσπευδε προπλέων εἰς Ἀλεξανδρῆαν· ὁ δὲ Βώκος ἐπλεε βραδυπορῶν, καὶ ὁ Μπούτης μόλις ἠκολούθει κατόπισιν· ὥστε πρὶν ἢ πλησιάσωσιν εἰς τὸν λιμένα, παρῆλθε πολὺ μέρος τῆς ἡμέρας. Ὁ δὲ Κανάρης ἐπαλινδρόμησε πολλάκις ἐπὶ σκοπῶ νὰ ἐνωθῇ μὲ τοὺς ἄλλους καὶ νὰ συνεισπλεύσωσιν, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε, διότι ἐπαλινδρόμουν καὶ ἐκεῖνοι. Ἡ δὲ ἡμέρα παρήραγε τὰ ἡραίστεια ἐπληρίασαν ἡ πόλις τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ὁ λιμὴν ἐφαίνοντο εὐκρινῶς, καὶ ἀπὸ τῆν πόλιν ἠδύνατο νὰ ἴδωσι τὰ ἐκτὸς τοῦ λιμένος γινόμενα, καὶ ἀπὸ τὰ ἡραίστεια ἐέλεπον τὰ ἐν τῷ λιμένι, καὶ ὁ Κανάρης ἤδη κατώπτευσε τὴν στάσιν τῶν ἐχθρικῶν πλοίων. Ὁ δὲ λιμενάρχης περιέπλεε κατὰ τὸ στόμιον τοῦ λιμένος, περιμένων τὰ ἡραίστεια νὰ γενῆ ἑδηγός αὐτῶν εἰς τὸν κατάπλου. Τούτων οὕτως ἐχόντων, πᾶσα περαιτέρω βραδύτης ἠδύνατο νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἐχθροὺς ὑπονοίας, ἐξ ὧν εἶπετο νὰ γεννηθῶσι προτκόμματα, καὶ ν' ἀποτύχωσι τοῦ σκοποῦ οἱ Ἕλληνες. Ὁ δὲ Κανάρης, θεωρήσας ἀπὸ τὸν βραδὺν καὶ ἀμφίβολον τρόπον τοῦ πλέειν τῶν συμπλωτῆρων εἶτι, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐλπίζῃ βοήθειαν διευθύνει μόνος τὴν πρῶραν πρὸς τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ ἀκολουθοῦσι πλείοντες καὶ οἱ ἄλλοι ὡς καὶ μέχρι τοῦδε. Εἰς τοιοῦτον φεβερῶτατον κίνδυνον ριπτόμενος ὁ Κανάρης, συναισθάνεται ἐν ἑαυτῷ ἀλγεινὴν τινα συναίσθησιν, ἀναλογισθεὶς ἐν ἀκαρεῖ τὰ κατ' αὐτόν. Ἀλλ' ἡ πατρὶς τὸν ἀρραπάζει πύραυτα ἀπὸ τὸν τοιοῦτον διαλογισμὸν, καὶ ἤδη δὲν φαντάζεται εἰμὴ φλόγας ἐν τῷ λιμένι καὶ στόλους ἀποτε-

φρουμένους και τὰ ἐξ αὐτῶν ἐπόμενα. Περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου εἰσπλῖει και προχωρεῖ πρὸς τὸν λιμένα· ὁ δὲ λιμενάρχης τὸν καταδιώκει μὲ τὴν ταχυναυτοῦσαν λέμβον του, και διασταυρῶνει τὸν πλοῦν τοῦ ἡφαιστείου και εἰσπηδᾷ ἐπ' αὐτοῦ. Βλέπων δὲ τὸ πρᾶγμα, ἐχθροὶ, ἐρώναζεν· ἀλλὰ συλληφθεὶς πάραυτα ἀπὸ τοῦ Κανάρη αὐτοῦ, ἄλλην φωνὴν δὲν ἀφῆκε, και τις τῶν ναυτῶν κόπτει τὸ σχοινίον δι' οὗ ἡ λέμβος ἦτο δεδεμένη εἰς τὸ ἡφαιστειον, και μένει αὐτῆ ὀπίσω, και φεύγει ὅτι τάχιστα πρὸς τὴν πληθειστέραν τῆς ξηρᾶς ἄκραν, διότι οἱ ἐν αὐτῇ Αἰγύπτιοι ἐφοβήθησαν μὴ τὴν βυθίσωσιν οἱ Ἕλληνας. Ὁ δὲ Κανάρης, ἐξ οὐρίας ἀνέμου πνέοντος, ἐχώρει πρὸς τ' ἀριστερὰ τοῦ λιμένος, ὅπου προτωρμισμένα ἦσαν τὰ πλεῖστα και μέγιστα ἐχθρικὰ πλοῖα, και αὐτῆ ἡ Ναυαρχίς. Ἄλλ' ἐν ᾧ ἤγγιζεν ἡ στιγμή τοῦ θριάμβου, αἴφνης ὁ ἄνεμος μεταβάλλεται εἰς ἐναντίον, και ὁ Κανάρης, διὰ τὰ μὴ φύγη ἄπρακτος, διευθύνει τὸ ἡφαιστειον πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ λιμένος κατα τινος δικρότου ἐπισκευαζομένου ἐκεῖ. Ἄλλὰ τότε και οἱ ἐν τοῖς πλοίοις ἐχθροὶ, και οἱ ὀρμουντες εἰς τὸν λιμένα ξένοι, και μάλιστα οἱ ἐπὶ τινος βρικίου Γάλλοι, κατενόησαν τὸν σκοπὸν τοῦ Κανάρη, και ἤρχισαν ὅλοι τὰ ἐτοιμάζωνται εἰς πόλεμον. Οὗτος δὲ πλησιάσας ἕσων ἦτο δυνατὸν εἰς τὸ δίκροτον, ἀνῆψε τὸ ἡφαιστειον, και προὔξενῃσε φόβον και τρόμον εἰς τε τοὺς ἐν τῷ λιμένι και εἰς τοὺς ἐν τῇ πόλει· πλην δὲν ἀπετελέσθη τίποτε πλέον, διότι οἱ εὐρεθέντες πλησίον ἐκοψαν τὰς καμήλους τῶν πλοίων και ἀπεμακρύνθησαν. Ταῦτα δὲ πάντα ἐγένεαν δύνουτος τοῦ ἡλίου, ὅτε ὁ μὲν Βῶκος εὐρέθη ἐντὸς τοῦ λιμένος, ὁ δὲ Μπούτης ἐκτὸς ἐτι ἔμενεν. Ὁ Κανάρης και οἱ μετ' αὐτοῦ ἔφευγον εἰς τὴν λέμβον τοῦ ἡφαιστείου. Τὸ δὲ γαλλικὸν βρίκιον τρεῖς πυροβολῆσαν κατ' αὐτοῦ δὲν τὸν ἐβλαψαν· αἱ σφαῖραι τῶν πυροβόλων του ἔπεσαν πρὸς τὴν πρύμναν τῆς λέμβου. Ἐπτά δὲ λέμβοι ἐχθρικά και ἐν βρίκιον πολεμικὸν εἶχον δράμει τὰ ἐμποδίσωσι τὴν διεξοδὸν τῆς ἑλληνικῆς· ἀλλ' ἰδόντες οἱ Τοῦρκοι τοὺς Ἕλληνας δίκην λεόντων ἐξορμῶντας, κατεσχέθησαν ὑπὸ φόβου και ὑπεχώρησαν. Ὁ Κανάρης καταφυγὼν ἐσώθη εἰς τοῦ Βῶκου, ὅστις εἶχεν ἤδη ἀναπετάσει τὴν ἑλληνικὴν σημαίαν, και ἀφ' οὗ ἐξῆλθον τοῦ λιμένος, εἰς τοῦ Τομπάζη. Ἀπέτυχε δὲ διὰ τὴν βραδύτητα τοῦ Βῶκου και τοῦ Μπούτη. Τὴν

30 ἀπήντησαν καθ' ὄδον πέντε πολεμικῆ, σαράντα περίπου πλοιά-
ρια εἰς Ἀλεξάνδρειαν συνοδεύοντα, καὶ ἔκασταν μὲ τὰ πυροβόλα ἐν
βρίκιον· διέσωσαν ὅμως τοὺς ἐν αὐτῷ σαράντα πέντε ναύτας καὶ
τριανταεῖς στρατιώτας. Τὴν 3 αὐγούστου ἐκυρίευσαν μίαν λεύκαν εἰς
εἶδος βρικίου, οἱ δ' ἐν αὐτῇ ναῦται στρατιῶται καὶ ἐπιβάται πα-
ρεδόθησαν εἰς τὴν διάκρισιν τῶν Ἑλλήνων· ἀλλὰ καὶ τούτους καὶ
ἐκείνους ἀφῆκαν ἐλευθέρους εἰς τὰ Κάκαβα, καθὼς καὶ τὸν λι-
μενάρχην τῆς Ἀλεξανδρείας. Εἰς δὲ τὰς γενομένας ναυμαχίας
ἔπεσον ὁ Παντελῆς Τσιτοᾶς καὶ ὁ Ἰω. Χούντας· ἐπληρώθησαν
καὶ ὁ Ἰω. Κωνσταντινίδης, Ἀγγελῆς Γκλάβας, Νικόλαος Δή-
μου καὶ Γεώργιος Φ. Ψαρρῖανός· καὶ τὴν 13 ἔφθασαν εἰς Ὑδραν.
Ἐν ὄσῳ ἄρα δὲν ἤμπόρουν οἱ Ἕλληνες νὰ κυριεύσωσιν ἢ νὰ καύ-
σωσιν ἐξ ὀλοκλήρου τοὺς ἐχθρικοὺς στόλους, καὶ ἐν ὄσῳ ὁ ἐχθρὸς
ἀναπληρώνει τὰ καιόμενα ἐξ αὐτῶν πλοῖα διὰ νεοκατασκευάστων,
ναυπηγουμένων εἰς Κωνσταντινούπολιν, εἰς τὴν Αἴγυπτον, εἰς τὴν
Βαρβαρίαν, ἕως καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, οἱ στόλοι αὐτοὶ θὰ ἐξαχο-
λουθῶσι νὰ ἐφοδιάζωσι τὰ ἐχθρικά στρατόπεδα καὶ φρούρια μ' ὄλα
τ' ἀναγκαῖα, καὶ ὁ Ἰπραχίμ μετακομίζων ἀδιακόπως στρατεύματα
καὶ ὄλα τὰ πρὸς πόλεμον ἐπιτήδεια μὲ τοὺς στόλους του εἰς τὴν
Πελοπόννησον, θὰ κάμει ὄλα τὰ κακὰ· καὶ ἂν δὲν ἐγκαταρτησῶσιν
εἰς τὸν ἀγῶνα, ὑποφέροντες τὰ πάνδεινα οἱ Πελοποννήσιοι, ἡ Ἑλ-
λάς δὲν θὰ σωθῇ.

Εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι, ἀφ' οὗ τὸ γαλλικὸν πολεμικὸν ἐπυ-
ροβόλησε τὸν Κανάρην, ὁ ὑπουργὸς τῆς Γαλλίας Βιλλέλ μετὰ ὀκτῶ
μῆνας ἐπαρουσίασεν εἰς τὴν βουλὴν ἐπιστολὴν ἀποδιδομένην εἰς
τὸν Δερινὺ διαλαμβάνουσαν: «ἐπροσπάθησα ἐπιπόνως νὰ πληρο-
φορηθῶ ἂν τῷ ὄντι γαλλικὸν βρίκιον ἐπυροβόλησε τὸν Κανάρην, καὶ
ἐτὸ πρᾶγμα εὐρέθη πάντῃ ψευδές.» Ἐν ᾧ ὁ Δερινὺ ἔστειλεν εἰς
Ὑδραν κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τὸν Μαρτὲν Δωτελί καὶ τὸν Βαλλὰν
καὶ ἐπληροφορήθησαν ὅτι τὸ πρᾶγμα ἦτον ἀληθέστατον.

Ἀφ' οὗ ὁ Ἰπραχίμ ἐκυρίευσεν τὸ Νεόκαστρον, ἤρχισεν τὰς ἐπι-
δρομὰς εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Χερσονήσου, ἐπιφέρων πανταχοῦ τὴν
καταστροφὴν καὶ τὸν θάνατον. Αὐτὸς δὲν ἀμφισβᾷ ὅτι θὰ τὴν
κατακτήσει, θαρρῶν εἰς τὰς δυνάμεις του· ἂν δὲ τυχὸν ἤθελεν
ἀπολέσει ὅσα ἔχει ἤδη στρατεύματα, ἐμπορεῖ νὰ μετακομίσῃ ἄλλα

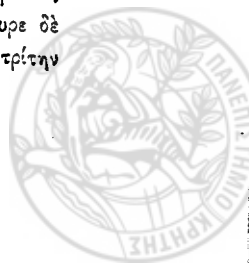
ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ὅπου ὁ Μεχμέταλης εἶχεν ἤδη ἑτοιμα, ὡς ἐλέγετο, δώδεκα χιλιάδας, καὶ κατεγίνετο νὰ γυμνάσῃ ὡς ἑκατὸν χιλιάδας διὰ τῶν Γάλλων (1) καὶ ἄλλων χριστιανῶν τῆς Δύσεως, ὅσοι ἐδραμον νὰ τὸν βοηθήσωσι νὰ ἐξολοθρεύσῃ τοὺς χριστιανοὺς Ἑλληνας. Τοιοῦτος ἐχθρὸς εἶναι βέβαια φοβερός, ἀλλ' ὁ ἐχθρὸς αὐτὸς ἔγεινε πολὺ φοβερώτερος διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ Κολοκοτρώνη, διότι ἐνίκησεν ἕως τῶρα εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς μάχαις, καὶ οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ ὁποῖοι προτοῦ ἀκούοντες μόνον τ' ὄνομα τῶν Ἑλλήνων ἔτρεμον, ἐθαρβύνθησαν, καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἐδειλίασαν καὶ φεύγουσιν ἅμα τοὺς ἰδῶσιν ἐφορμῶντας ἐναντίον των, διότι ἄλλως τε πολεμοῦσι σχεδὸν ἀπλοὶ πρὸς ἐνόπλους, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς ἀμάχους ἐχθρούς (2).

(1) Ποτὲ δὲν ἐφαντάσθησαν οἱ Ἕλληνες ὅτι καὶ αὐτὸ τῆς Γαλλίας τὸ ὑπουργεῖον ἐμελλε νὰ στείλῃ εἰς τὸν Μεχμέταλην καὶ στρατηγοὺς καὶ ἄλλους ἀξιωματικοὺς Γάλλους, νὰ διδάξωσι τὰ στρατεύματά του τὰ πολεμικά. Καὶ ὅμως μὲ τοιαῦτα στρατεύματα γαλλοδίδακτα ἐτόλμησεν ὁ Ἱμπραχίμ νὰ πατήσῃ τὴν Πελοπόννησον, ἐλπίσας καὶ νὰ τὴν ὑποδουλώσῃ εὐθὺς, καὶ τοῦλάχιστον θὰ πράξῃ πολλά κακὰ εἰς αὐτήν. Πλὴν αὐτοῦργοι τούτων θὰ εἶναι οἱ δουτικοὶ Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι διὰ τὴν πολιτικὴν των θὰ καταστήσωσι καὶ τὸν Σουλτάνον Εὐρωπαῖον καὶ τὸν στρατὸν του τακτικὸν ἐπὶ σκοπῷ ν' ἀπολέσωσι τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ σώσωσι τοὺς Τούρκους ἀπὸ τὴν Ῥωσσίαν, διὰ ν' ἀπολεύσωσι τὰς ἐκ τῆς Τουρκίας ἐμπορικὰς καὶ ἄλλας ὠφελείας, καὶ διὰ νὰ φυλάξωσι τὴν ἰσορροπίαν τῆς Εὐρώπης, διὰ τὴν ὁποίαν χριστιανοὶ βασιλεῖς διετήρησαν εἰς τὸ Βυζάντιον ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν χριστιανῶν Αὐτοκρατόρων αἰῶνας ἤδη τοὺς Τούρκους, καὶ θέλουσι νὰ τοὺς διατηρήσωσι, ἂν δυνηθῶσιν, αἰωνίως, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρξῃ ποτὲ ἀνατολικὸς χριστιανὸς βασιλεὺς εἰς Κωνσταντινούπολιν. Διὰ τοῦτο οἱ κακότυχοι Ἕλληνες πολεμοῦνται ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Εὐρώπης κυρίως, ὃ ἐστὶν ἀπὸ τ' ἀνακτοβουλία τῶν χριστιανῶν βασιλέων, ὅφ' ὧν καὶ καταστρέφονται, ἀφ' οὗ οἱ Τούρκοι, ἐν ὅσῳ ἔμενον Τούρκοι, δὲν ἠδυνήθησαν, οὔτε θὰ ἠδύναντό ποτε, ἂν ἔμενον Τούρκοι, νὰ τοὺς καταβάλωσιν.

(2) Οἱ Πελοποννήσιοι μαχόμενοι πρὸς τὸν Ἱμπραχίμ, ἄλλα ὄπλα δὲν ἔχουσιν εἰμὴ τὸ τουφέκι των· ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν φέρουσι καὶ πιστόλια καὶ σπαθία, ἢ μαχαίρας. Ὅθεν, ἐν ᾧ πολεμοῦσιν εἰς τὰ ὀχυρώματά των, μόλις ἐμποροῦσι νὰ ῥίψωσι τρίς, τετράκις ἢ καὶ πεντάκις τὰ τουφεκιά των, καὶ οἱ ἐχθροὶ, ἂν καὶ πολλοὶ φονευθῶσιν, ἀναπληρουμένων πάντοτε τῶν τάξιόν των, ὀρμῶσι καὶ συμπλέκοντα μ' αὐτοὺς. Ἐν ᾧ δὲ τοὺς φονεύουσι καὶ μακρόθεν τουφεκίζοντες μὲ τὰ λογχοφόρα τουφεκία των, ἅμα πλησιάζοντες, τοὺς διαπερῶσι καὶ μὲ τὰς λόγχας. Ἐκεῖνοι δὲ, ἀφοῦ τὰ τουφεκία

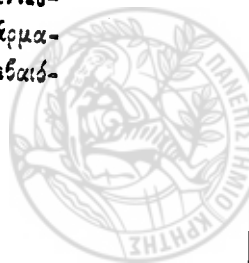
Διὰ τοῦτο ἡ πατρὶς θρηκεῖ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Δικαίου καὶ πολλῶν ἀνδρείων Πελοποννησίων, οἵτινες ἐπολέμησαν ἥρωικῶς πρὸς τὸν Ἱμπραχίμ καὶ ἔπεσον ὁμοῦ μετὰ τὸν ἀτρόμητον ἀρχηγόν των. Οὗτος ἠνωμένος μετὰ τὸν Κουντουριώτην καὶ τὸν Μαυροκορδάτον, ἀφ' οὗ συνεννοήθη μετὰ τοὺς Ἀνδρέας Ζήμην καὶ Λόντον, καὶ τοὺς προσεχάλεσεν εἰς τὴν Πελοπόννητον, καὶ φθάσαντας εἰς τὴν Ἡλιδα τοὺς συνέδραμε διὰ τῶν σχετικῶν καὶ τῶν φίλων του νὰ δείξωσιν εἰς τὰς ἀρχάς ἐισπλὸν ἀντίστασιν, καὶ νὰ διαταθῶσιν ὅτι ὑπέστρεψαν εἰς τὴν πατρίδα των, διὰ νὰ συναποθάνωσι μετὰ τοὺς ἀδελφούς των πολεμοῦντες ὑπὲρ αὐτῆς, ἠνώθη μετὰ τὸν Κωλιέτην, καὶ συμπράττει νὰ μὴ εὐδοκιμήσῃ ὁ Κουντουριώτης εἰς τὴν ἐκστρατείαν, καὶ συνεργεῖ μάλιστα διὰ νὰ τὸν ῥίψῃ ἀπὸ τὴν προεδρείαν, καὶ προσπαθεῖ νὰ δοθῇ αὐνηστία εἰς τοὺς ἀντάρ-

των δὲν τοὺς χρησιμεύουσι πλέον ὡς μὴ λοχχοφόρα, μεταχειρίζονται, τὰ πιστόλια των, ὅσοι ἔχουσι καὶ πιστόλια, καὶ ἀφ' οὗ τὰ κενώσωσι καὶ ταῦτα, τότε δὲν τοὺς μένουσι διὰ νὰ πολεμήσωσιν εἰμὴ τὰ σπαθία καὶ αἱ μάχαιραι, καὶ ὀλίγοι ἔχουσι σπαθία καὶ μαχαιράς· ἀλλὰ καὶ ἂν ἔχωσι, δὲν τοὺς ὠφελοῦσι, διότι δὲν φθάνουσι τὸν ἐχθρὸν μετὰ τὴν λόγχην μαγόμενον. Ἐπειτα λοιπὸν νὰ φονευθῶσιν ἢ νὰ τραπῶσιν εἰς φυγὴν ἂν δὲ τραπῶσιν ὀλίγοι, τοὺς ἀκολουθοῦσι καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι, ἀνεπαισθῆτως συλλογιζόμενοι ὅτι, ἂν φύγωσι τώρα καὶ δὲν φονευθῶσι, θὰ πολεμήσωσιν εἰς ἄλλην μάχην. Φεύγουσιν ἄρα, διότι κταντῶσι σχεδὸν ἄσπλοι καὶ ὡς πρὸς μόνον τὸ πεζικὸν τοῦ Ἱμπραχίμ τακτικὸν στράτευμα παραβαλλόμενοι. Ἄλλ' ἐν τῷ οὗτος τοὺς πολεμεῖ καὶ μετὰ τοὺς ἀτάκτους τοῦ Ἀλβανούς καὶ ἄλλους Τούρκους, καὶ μετὰ τοὺς ἱππεῖς τοῦ τακτικοῦ καὶ ἀτάκτους, καὶ μετὰ τοὺς Μαρμελούκους του, καὶ μετὰ τοὺς τακτικοὺς πυροβολιστάς του, καὶ μετὰ ὅλα τὰ εἶδη τῶν ὄπλων, καὶ μετὰ τοὺς ἐμπειροπυλόμενους Εὐρωπαίους ἀξιωματικούς του, τότε ἡ πάλῃ ἀποβαίνει ὅλως διόλου ἄνισος, καὶ εἶν' ἐπομένως ἀδύνατον νὰ μὴ ἠττηθῶσι, καὶ νὰ μὴ προτιμήσωσι νὰ τραπῶσιν εἰς φυγὴν κἀλλιον ἢ νὰ φονευθῶσιν ἀνωφελῶς. Καὶ μὲ ὅλα ταῦτα ὁ Κολοκοτρώνης, ἀφ' οὗ δοκιμάσει τὸν τοιοῦτον ἐχθρὸν, θὰ τοὺς ὀδηγήσει πῶς νὰ τὸν πολεμήσωσι νικητικῶς. Ἄν εἶχον δὲ τὸν Κολοκοτρώνην ἐπὶ κεφαλῆς των, ἀφ' ἧς ἀπέβη ὁ Ἱμπραχίμ εἰς τὴν Μολώνην, ἦθελον δυνηθῆ νὰ τὸν καταστρέψωσι καὶ αὐτὸν, διότι ὁ Κολοκοτρώνης ἤξευρε πρὸ πάντων νὰ τοὺς φυλάξῃ, καὶ δὲν ἀπεφάσιζε νὰ πολεμήσῃ εἰμὴ ὅτε, ὡς πολεμικὸς ἄνθρωπος συλλογιζόμενος, ἦθελε στοχασθῆ ὅτι ἡ νίκη θὰ ἦτον ἀσφαλῆς· ἤξευρε δὲ ὅτι ἔπρεπε νὰ νικήσῃ εἰς τὴν πρώτην, εἰς τὴν δευτέραν καὶ εἰς τὴν τρίτην μάχην, διὰ νὰ νικήσῃ ἄχρι τέλους τοιοῦτον ἐχθρὸν.

τας, καὶ στρατεύει αὐτοπροσώπως ἐναντίον τοῦ Ἱμπραχίμ μὲ σκοπὸν ν' ἀποθάνῃ μαχόμενος ἢ νὰ νικήσῃ, καὶ ἂν νικήσῃ, νὰ ἐπανορθώσῃ τὰ ἐσφαλμένα. Τὴν 29 Ἀπριλίου ἐξεκίνησεν ἀπὸ τὸ Ναύπλιον, καὶ ἅμα φθάσας εἰς Τριπολιτσάν, θαβῆνει τοὺς πολίτας ἔχοντας διάθεσιν, νὰ τὸν ἐγχειρίσωσιν ἀναφορὰν, δι' ἧς παρεκάλουν τὴν Κυβέρνησιν, ἀφείσα τοὺς ἀντάρτας, νὰ τοὺς διατάξῃ νὰ πολεμήσωσι τὸν ἐχθρόν. Τὴν πρώτην Μαΐου στέλλει τὴν ἀναφορὰν τῶν καὶ γράφει πρὸς τὸ Νομοτελεστικόν: » Ἡ αἰτησίς των, ὅπως » ἂν θεωρηθῇ, σήμερον εἶναι δικαία. Ἡ ἀδυναμία αὕτη τοῦ λαοῦ » ἀνάγκη σήμερον νὰ περιποιηθῇ καὶ νὰ μὴ κατακριθῇ, διότι γογγύ- » ζει κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ αὐτήκοος τῶν γογγυσμῶν του » εἶμαι αὐτὸς ἐγὼ, καὶ ἔκρινα χρέος μου νὰ τὴν εἰδοποιήσω. » Τὴν 2 τοῦ αὐτοῦ στέλλει γράμμα τοῦ ἀδελφοῦ του πρὸς αὐτόν, δια- λαμβάνον ὅτι ὁ λαὸς ζητεῖ νὰ ἐλευθερωθῶσιν οἱ ἐν Ὑδρα, καὶ τὴν δίδει νὰ ἐνοσήσῃ ὅτι φωνὴ λαοῦ φωνὴ Θεοῦ. Εἰς Τριπολιτσάν εὔρε πληθὸς ἀξιωματικῶν, διατεταγμένων νὰ στρατεύσωσι κατὰ τοῦ ἐχ- θροῦ, οἱ ὅποιοι διέμενον ἐκεῖ καὶ ἐκυλίωντο εἰς τὰς ἀσωτίας, καὶ ἀγανακτῶν διότι συνηδίκησε τὴν πατρίδα συντελέσας εἰς τὸ νὰ κατασωτευθῶσι τὰ δάνεια τοῦ Λονδίνου εἰς τοὺς τοιοῦτους φαυλο- βίους: « τοὺς διέταξα, γράφει, νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὸ στρατόπεδον, ν' ἀναχωρήσωσιν ἐντεῦθεν ἄλλου, καὶ ἐλπίζω νὰ φύγωσιν οἱ ὀκνη- » ροὶ οὗτοι καὶ κακόμοιροι: πλὴν θὰ ὑπάγωσι πάλιν εἰς τὸ Ἄρ- » γος, ὅπου διέτριβον καὶ πρότερον. Ὅθεν, ἄς τοὺς βιάσῃ ἡ Κυ- » βέρνησις νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὴν Στερεάν, ὅπου εἶν' ἀνάγκη, διότι » ἄλλως, ἐν ᾧ δὲν χραισιμεύουσιν εἰς τὰς δεινὰς περιστάσεις τῆς » πατρίδος, βλάπτουσι καὶ τὸ ταμεῖον λαμβάνοντες μισθοὺς καὶ » σιτηρίσια. Ἡ Κυβέρνησις ἄς λάβῃ τέως μέτρα καὶ κατὰ τῶν » τοιούτων καταχρήσεων. » Αὐθημερὸν εἶχον φθάσει εἰς Τριπολιτσάν ὑποστρίψαντες ἀπὸ τὴν Μεσσηνίαν ὁ Καρατάσιος, Γάτσιος, Βά- σιος, Χριστόδουλος Ποριώτης, τὸ σῶμα τοῦ Χ. Χρήστου, ὅσοι δὲν τὸν ἠκολούθησαν εἰς τὸ παλαιόκαστρον, καὶ ἄλλοι, ἀναχω- ρήσαντος τοῦ προέδρου· εἶχον ἀναχωρήσει καὶ οἱ Γιατράκοι ἐκεῖ- θεν, καὶ οὕτως, ἐκτὸς τοῦ Π. Μαυρομιχάλη, ὅστις εὑρίσκετο μ' ὀλίγους Μανιάτας εἰς τὸ Νησίον τῆς Καλαμάτας, στρατόπεδον δὲν

ὑπῆρχεν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη κατὰ τοῦ Ἰμπραχίμ, ὅστις ἠπέλει
 νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ νησίου, καὶ ὁ λαὸς ἐσκορπίσθη,
 καὶ ἔφυγον εἰς τὰ ὄρη, καὶ ὁ Μαυρομιχάλης μετέβη εἰς τὰ Φουρ-
 τσαλοκάμαρα. Εἰς τοιαύτην οἰκτρὰν κατάστασιν τῶν πραγμάτων,
 ἀφ' οὗ ἔγραψε τὴν Κυβέρνησιν νὰ διατάξῃ γενικὴν ἐκστρατείαν
 τῶν Πελοποννησίων ἀφ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας, ἐκστρατεύει ὁ Ἀρ-
 χιμανδρίτης, καὶ τὴν 4 τοῦ ἰδίου κινεῖται εἰς τὴν Μεσσηνίαν, ἀφ'
 οὗ ἐξηγήθη εἰς τοὺς φίλους του καὶ προεῖπε τὸν θάνατόν του. Τὸν
 ἀκολουθεῖ καὶ ὁ ὑπασπιστής του Ῥώσχη, ὅστις εἰς τὸν Ἀρχι-
 μανδρίτην πρῶτον ὡς ὑπουργὸν τῶν ἐσωτερικῶν διεκίνοῦσε τὰ
 τῆς ἀποστολῆς του. Τὸν συμπαρέλαβε δ' αὐτός, διὰ νὰ τὸν ἔχη
 μάρτυρα τῶν πρᾶσθαθειῶν του διὰ τὰς ἐκλογὰς τῶν πληρεξουσίων
 ἀντιπροσώπων, οἵτινες ἐμελλον ν' ἀποσταλῶσιν εἰς τὸ Ναύπλιον
 ν' ἀποφασίσωσι περὶ βασιλείως, τοῦ Δουκὸς Δνεμούρ, ἐν ᾧ
 ἀφ' ἑτέρου αὐτὸς βασιλέα δὲν ἤθελε, καὶ κατεγίνετο νὰ ἐκλεχ-
 θῶσιν ἀντιπρόσωποι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἤθελον εἶναι σύμφωνοι μὲ
 τὸ φρόνημά του. «Καὶ τί θὰ σημαίνω, ἔλεγεν, ἐγὼ πλέον εἰς τὴν
 »Ἑλλάδα, ἂν ἔλθῃ βασιλεὺς; καὶ ἴδὲν θὰ πνίξει ὁ βασιλεὺς τὸν
 »σπόρον τῆς ἐλευθερίας, διὰ τὴν ὁποῖαν ἀπολλύμεθα οἱ Ἕλλη-
 »νες; καὶ ἴθ' ἀδυνηθῶσι πλέον οὗτοι ν' ἀποσεύσωσι τὸν ζυγὸν βα-
 »σιλείως πεπολιτισμένου, καὶ νὰ μὴ διατρέξωσι κινδύνους φοβερω-
 »τέρους ἢ τοὺς σημερινούς;» Καὶ ἴσως εἶχε δίκαιον· ἀλλὰ διὰ νὰ
 μὴ λάθῃ ἀνάγκη βασιλείως, ἔπρεπε νὰ νικᾷ, καὶ διὰ νὰ νικᾷ, ἔπρε-
 πε καὶ αὐτὸς νὰ συντελῇ εἰς τὸ νὰ φυλαχθῇ ἡ ὁμόνοια· καὶ ἀν-
 μετὰ τὴν νίκην ἐπεβάλλετο βασιλεὺς εἰς τοὺς Ἕλληνας ὑπὸ τῶν
 δυνατῶν τῆς Γῆς, ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ἤθελε βασιλεύσει ὡς βα-
 σιλεὺς ὄχι τῶν Γάλλων ἢ τῶν Ἀγγλων, ἀλλὰ τῶν Ἑλλήνων· καὶ
 εἰς τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ κάμνῃ πάντοτε τὸ καλὸν καὶ νὰ μὴ
 δύναται νὰ κάμῃ ποτὲ κακὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἦδὴ ἀπῆρχετο εἰς
 τὴν Μεσσηνίαν, καὶ καθ' ὁδὸν καταλύσας εἰς τι χωρίον, ἐν ᾧ εἰδεί-
 πνει, βλέπει κατὰ τὴν ἑλληνικὴν συνήθειαν, τὴν πλάτην τοῦ
 ὀπιτοῦ ἀρρίου, καὶ λέγει: τὸ Νεόκαστρον ἔπεσε, καὶ ὁ ὑπασπιστής
 τοῦ Ῥώσχη καὶ ὁ Γισαμενὸς ἐγέλων διὰ τῶν τοιούτων μαντευ-
 μάτων τὴν πρόληψιν· προσκαλεῖ δὲ γέροντά τινα πλαιῖον ἀρμα-
 τωλόν, θεῖόν του, τὸν δείχνει τὴν πλάτην, καὶ αὐτός ἐπιθεσάει-

νει ὅτι τὸ Νεοκαστρον ἔπεσεν. Εἰς τὸ κέντρον τῆς πλατέως ἦτον ἐσχηματισμένον σημεῖον στρογγύλον, ἀφ' οὗ ἐξετείνετο γραμμὴ μέλαινα καὶ ἦνοῦτο μὲ τὸ μέρος τῶν ἐχθρῶν· ἀπὸ δὲ τὸ ἐναντίον μέρος δὲν ἐφαίνετο στρατός, καὶ ἐκ τούτου ἐμάντευεν ὅτι ἔφυγον οἱ Ἕλληνες. Τὴν ἐπιούσαν ἀναχωροῦσι καὶ καθ' ἑδὸν πληροφοροῦνται τὴν πτώσιν τοῦ Νεοκάστρου. Τὴν 12 ἔφθασαν εἰς τὰ Φουρτσαλοκάμαρα, καὶ αὐτόθεν δίδει τὴν εἰδήσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν περὶ τῆς πτώσεως τοῦ Νεοκάστρου. Ἐντάμωσε δὲ τὸν Μαυρομιχάλην καὶ τοὺς ἄλλους ὀπλαρχηγούς τῆς Μάνης, καὶ τοὺς εἶρε περοβισμένους στρατηγούς τε καὶ στρατιώτας, καὶ τοὺς ἐθάῤῥυνε καὶ τοὺς προσεκάλεσε νὰ συνεκστρατεύσωσιν εἰς τὰ φρούρια. Ἄλλ' αὐτοὶ ἤθελον ν' ἀποσυρθῶσι πρὸς τοῦ Ταυγέτου τοὺς πρόποδας, καὶ ν' ἀντικρούσωσι τὸν ἐχθρὸν ἐκεῖθεν, ἂν ἤθελε κινήθῃ ἐναντίον των. Ὁ δὲ Π. Μαυρομιχάλης θ' ἀποσυρθῆ εἰς Καλαμάταν μ' ὄσους τὸν ἀκολουθήσωσι, διὰ νὰ ὀχυρωθῆ καὶ ν' ἀντικρούσῃ τὸν ἐχθρὸν. Ὁ Μαυρομιχάλης, Μούρζινος, Χρηστίας, Ντσιανετάκης Γρηγοράκης, Γαλ. Κουμουνδουράκης, Χριστ. Καπετανάκης, ὑπεσχέθησαν μ' ὄλον τοῦτο νὰ ὑποχρεώσωσι τοὺς συγγενεῖς καὶ οἰκείους των νὰ συνεκστρατεύσωσι μὲ αὐτόν· ἀλλὰ δὲν θὰ ἐκπληρώσωσιν ὅλοι τὴν ὑπόσχεσιν των, καὶ πρὸ πάντων ὁ Μούρζινος, ὅστις φοβεῖται μὴ νικήσῃ ὁ Ἀρχιμανδρίτης καὶ ὑπερισχύσει ὁ Μαυρομιχάλης εἰς τὴν Μάνην, (1) διότι, ἂν ἐκεῖνος ἐνίκα τὸν Ἰμπραχίμ, ἀναμφιβόλως ἤθελε κατασταθῆ πολὺ δυνατός εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὴν 14 γράφει ἀπὸ Δραΐναν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἀναφέρων τὴν δειλίαν τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὴν ἀνάγκην νὰ στρατεύσῃ ὅσον τάχους ὁ Κολοκοτρώνης, διότι, λέγει, διὰ τὴν ἀναξιότητα καὶ ἀπειρίαν τῶν προλαβόντων ἀρχηγῶν, ἀπόλλυται τὸ ἔθνος. Τὴν 16 ἐκίνησε διὰ τὸ χωρίον Μανιάκι

(1) Λέγεται ὅτι, ἂν ἐνίκα ὁ Ἀρχιμανδρίτης ἤθελε δώσει μορφήν εἰς τὰ πράγματα τῆς πατρίδος, ἐνωθεὶς μὲ τὸν Μαυρομιχάλην (μεθ' οὗ ἐσυμφώνησε καὶ συνοικέσιον, δούς τὴν ἀνεψιάν του εἰς γυναῖκα πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον Μαυρομιχάλην), καθὼς καὶ μ' ἄλλους Πελοποννησίους ὀπλαρχηγούς ἐπὶ τούτῳ. Ἦτο δὲ μεγαλοπράγμων, εἶχε καὶ νοῦν καὶ καρδίαν· καὶ ἂν ἦτον ἀσπληρὸς εἰς τὰ ἔθνη του κατὰ τὸν ἱερατικὸν χαρακτῆρά του, ἤθελε συντέλλεσαι πολὺ εἰς τὸ καλὸν τοῦ ἔθνους, γενόμενος δυνατός.

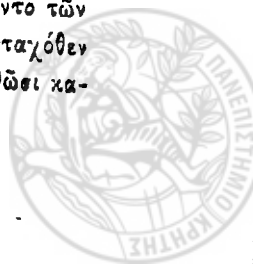
ἔνθα ὑπῆρχον Ἀρκάδιοί τινες ἐστρατοπευδεμένοι, καὶ ἐκεῖ ἔφθασαν καὶ ἠνώθησαν μετὰ αὐτὸν ὁ Π. Κεφάλας, ὁ Κακάνης μετὰ τινὰς Ἀργεῖους, ὁ Π. Βοϊδῆς καὶ ὁ Ἀθανασούλης Κουμουνδουράκης μετὰ τινὰς Μανιάτας, καὶ πάλιν ἐκεῖθεν γράφει τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν ἐξοδὸν τῶν ἐν Ὑδρᾷ, διδοῦν πολλὰ ἐπαρχίαι διὰ τὴν ἑλλείψιν ἐκείνων μένουσιν ἀκίνητοι. Εἰς τὸ Μανιάκι εἶχον ἤδη συναχθῆ ὡς χίλιοι τριακόσιοι Ἕλληνας· περιέμενε δὲ φροντίζων νὰ συναχθῶσι καὶ ἄλλοι, καὶ μάλιστα ὁ Πλαπούτας, διὰ νὰ κινηθῆ ἐπιτιθέμενος κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἐν ᾧ, διὰ νὰ ἐπιτεθῆ, ἔπρεπε νὰ ἔχη καὶ ἴσας δυνάμεις, ἂν ὄχι ἀνωτέρας, καὶ τὰ αὐτὰ εἶδη τῶν ὀπλῶν τοῦλάχιστον. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ ἐχθρὸς εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς μάχας ἐνίκησεν ἄχρι τοῦδε, ἤδη τρέχει ζητῶν τοὺς Ἕλληνας νὰ πολεμήσῃ, καὶ ἅμα πληροφορηθεὶς ὅτι εἰς τὸ Μανιάκι ὑπῆρχε στρατόπεδον ἑλληνικόν, ἐκινήθη τὴν 18 ἐναντίον των, καὶ τοῦτο μαθὼν ὁ Ἀρχιμανδρίτης, ἀφῆκε τὸ χωρίον, καὶ ἀνέβη τὸ ὑπερκείμενον ὕψωμα, πλὴν ἔπρεπε καὶ νὰ κατασκευάσῃ ὀχυρώματα, καὶ δὲν ἐπρόφθασεν. Ἐν τοσοῦτῳ λέγει τοὺς Ἕλληνας νὰ κηρυχθῶσιν ὅσοι ἠθέλουν νὰ συμπολεμήσωσι μ' ἀπόφασιν ν' ἀποθάνωσι, καὶ τρόπον τινὰ εἶπε τὸν Κεφάλαν νὰ φύγῃ ὡς μὴ ἔχοντα τάχα τσιαύτην διάθεσιν· καὶ ὁ Κεφάλας ἐλυπήθη διὰ τοῦτο, καὶ φιλοτιμηθεὶς κατέλαβε θέσιν τὴν πλέον ἐπικίνδυνον, διότι ἦτον ὁ κακόμοιρος ἀγαθὸς στρατιώτης. Φιλοτιμηθέντες καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι, ἐκήρυξαν ὅτι ἦσαν ἔτοιμοι εἰς πῦρ καὶ εἰς θάνατον. Τὴν 19 παρουσιάζεται ὁ ἐχθρὸς μ' ὅλας τὰς δυνάμεις του· ἀλλ' ὁ Σταυριανὸς Καπιτανάκης μετὰ ὡς δέκα ὀπαδούς του ἐκίνησε νὰ φύγῃ, καὶ εἰς μάτην οἱ ἄλλοι τὸν φωνάζουσι νὰ σταθῆ· φεύγει αὐτὸς, καὶ φεύγουσι κατόπιν αὐτοῦ καὶ ἄλλοι, ἀνὰ πέντε καὶ ἀνὰ δέκα λειποτακτοῦντες. Τὴν 20 ἤρχισεν ἡ μάχη, καὶ διήρκεσεν ἐννέα ὅλας ὥρας, καὶ τότε ἐλειποτάκησαν φεύγοντες οἱ πλείότεροι, καὶ δὲν ἔμειναν μετ' αὐτοῦ εἰμὴ ὡς πεντακόσιοι, καὶ οὗτοι ἀκαταπαύστως μαχόμενοι, κατέθραυσαν τὸν ἐχθρόν. Ὁ δ' Ἀρχιμανδρίτης ἢ εἶχε σκοπὸν τῷ ὅτι, ὡς εἶπε, νὰ πολεμήσῃ ὡς τὸ ἐσπέρας, καὶ τὴν νύκτα νὰ ὀρμήσῃ ἀναμέσον τῶν ἐχθρῶν καὶ νὰ φύγῃ, ἢ ἐφείσθη τοῦ Τισαμενοῦ, καὶ διὰ νὰ τὸν σώσῃ, τὸν εἶπε νὰ ὑπάγῃ νὰ εὗρῃ τοὺς ἵππους του

καὶ νὰ τοὺς ἔχη ἐτοιμοὺς. Ὁ Τισαμενὸς διευθύνθη πρὸς τὸ ὀπισθεν μέρος ἀντιθέτως πρὸς ὃ ἐγένετο ἡ μάχη, καὶ καταλθὼν διέβη εἰς τὸ ἀντικρου μέρος, ὅθεν ἠδύνατο νὰ ὑπάγῃ ὅπου ἤθελεν, ἀφ' οὗ ἐκινδύνευσε καὶ νὰ συλληφθῆ, ἐπειδὴ τὸ ὕψωμα ἐκεῖνο ἤδη περιεκυκλοῦτο ἀπὸ ἰππεῖς τοῦ Ἴμπραχιμ, καὶ ἐσώθη διότι ἀπησχολήθησαν ἀπὸ τοὺς φεύγοντας Ἕλληνας, τοὺς καὶ ἀντικρούσαντας αὐτοὺς ἀπὸ τινος βύρακος. Εὔρε δὲ τὰ ζῶα καὶ τὸν φυλάσσοντα, καὶ ἐν τούτοις ἰδοὺ ὁ Πλαπούτας μὲ χιλίους πεντακοσίους ἐρχόμενος, καὶ ὁ Τισαμενὸς τὸν πληροφοροῖ διὰ τὸν κίνδυνον τοῦ Ἀρχιμανδρίτου, καὶ τὸν προτρέπει νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν πορείαν του τρέχων εἰς βοήθειαν. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἐπλησίασεν εἰς τὸν τόπον τῆς μάχης εἰς ἡμισίαις ὥρας ἀπόστασιν, διέταξε τοὺς στρατιώτας καὶ ἐτουφέκισαν ὅλοι, διὰ νὰ προξενήσωσι φόβον εἰς τὸν ἐχθρὸν καὶ εὐψυχίαν εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ἀλλὰ τότε ὁ Ἴμπραχιμ ἐδιπλασίασε τὴν ὁρμὴν του εἰς τὸ νὰ τοὺς καταστρέψῃ, καὶ τὰ στρατεύματά του συνεπλάκησαν μὲ αὐτοὺς καὶ ἀλληλεκτονοῦντο. Καὶ οἱ μὲν τῶν Ἑλλήνων σπασάμενοι τὰ σπαθία καὶ τὰς μαχαίρας, οἱ δὲ τὰ τουφέκια ὡς βόραλα μεταχειριζόμενοι, κατέσρεφον Αἰγυπτίους καὶ κατεστρέφοντο. Ὁ δ' ἀρχιμανδρίτης ἔπεσεν ὠσαύτως ἀφ' οὗ ἐθυσίασε πολλοὺς, καὶ ὁμοῦ μὲ αὐτὸν ἔπεσον ὁ Δημήτριος Νικήτας, ὁ Κεφάλας, ὁ Κακάνης, ὁ Κουμουνδουράκης, ὁ Βοϊδῆς, Ὁ Παπαγιόργης ἀπὸ τὸ περὶ ὄρι τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ ἄλλοι πολλοὶ συγγενεῖς τε καὶ σχετικοὶ του· ἀλλ' ἔπεσον καὶ τριακόσιοι περίπου Κοντοβουνήσιοι, τὰ καλλήτερα παλικάρια τῆς Μεσσηνίας, δι' οὓς ἡ πατρίς κλαίει. Ἐσώθησαν καὶ τινες φεύγοντες ἀναμέσον τῶν ἐχθρῶν, ἐξ ὧν ἐφονεύθησαν ὡς χίλιοι διακόσιοι καὶ ὡς ὀκτακόσιοι ἐπληγώθησαν. Ἡ δὲ μάχη ἐκείνη ἔκαμεν ἐντύπωσιν εἰς τὸν Ἴμπραχιμ, καὶ τις τῶν ἀξιωματικῶν του ἔλεγε μετὰ ταῦτα ὅτι, ἂν εὕρισκε καὶ εἰς ἄλλας μάχας τοιαύτην ἀπόφασιν καὶ ἀντίστασιν, δὲν ἤθελε προχωρήσει. Τοιοῦτοτρόπως ὁ φιλόπατρις, καὶ φιλοκίνδυνος, καὶ ἐπιχειρηματίας Ἀρχιμανδρίτης, ἀφ' οὗ κατώρθωσε τὴν ἐπανάστασιν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἐξεπλήρωσε τὸν ὄρκον του καὶ ἀπέθανεν ὡς ἄλλος Λεωνίδας διὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν πατρίδα θάνατον ἐνδοξότατον, καὶ μετέβη εἰς τὴν ἀτελεύτητον ζωὴν, ὅπου μετὰ τῶν ἄλλων μαρτύρων τῆς

ἐπαναστάσειωσ δοξολογοῦσι τὸν Θεὸν, ὅστις θὰ λυτρώσει καὶ ἀπὸ τὸν νέον Φαραὼ τὸν λαόν του διὰ θαυμάτων.

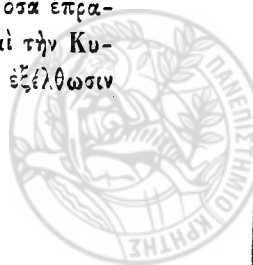
Τὴν ἐπιούσαν δ' ἐχθρὸς ἐκινήθη εἰς Ἀρκαδίαν, καὶ τὴν εὖρεν ἔρημον, διότι οἱ κάττεικοι προλαβόντες ἔφυγον εἰς τὰ ὄρη. Ἄφ' οὗ δὲ διήρπασε τὴν πόλιν καὶ ἔκαυσε οἰκίας τινὰς τῶν προκρίτων, καὶ ἀφ' οὗ ἔσφαξε καὶ ἤχμαλώτισεν ὄσους δὲν ἐπρόφθασαν νὰ φύγωσιν, ὑπέστρεψεν εἰς τὰ φρούρια. Τὴν 22 διεσπάρησαν ἵππεις τινες εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Μεσσηνίας, καὶ εἰς ὅλα τὰ χωρία πυρπολοῦσιν ἀνὰ μίαν ἢ ἀνὰ δύο οἰκίας, δηλονότι τὰς τῶν προκρίτων, καὶ φονεύουσιν ὄσους ἀπαντήσωσι, καὶ αἰχμαλωτίζουσι τοὺς μὴ δυναμένους νὰ φύγωσι, καὶ λεηλατοῦσι τὴν χώραν, καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν Μικρομάνην, καὶ ἔκαυσαν τὰ χωρία Ἀσλάναγα, Μπιζμπάρδι, Βρομόβρυτιν, Μαυρομμάι καὶ ἄλλα, καὶ προὐχώρησαν εἰς τὸ Ἀσπρόχωμα, ἡμίσειαν ὥραν ἀπέχον ἀπὸ τὴν Καλαμάταν. Ἐκινήθησαν δὲ ὡς διακόσιοι Αἰγύπτιοι πεζοὶ εἰς τὸν Ἀγιοπλόρον, διὰ νὰ καταλάβωσι τὴν θείην ὄπου ἀναβρῦει τὸ νερόν. Ἐτυχον δ' ἐκεῖ ὡς πενήντα Ἕλληνες Βρομοβρυσιῶται, τοὺς προσέβαλον, ἐφόνευσαν δεκαπέντε καὶ ἔκλεισαν τοὺς λοιπούς· ἀλλ' ἔφθασαν μετ' ὀλίγων ἵππεις καὶ τοὺς ἔσωσαν· πλὴν οἱ Ἕλληνες ἐφόνευσαν καὶ ἐκ τούτων δύο καὶ ἐπῆραν τοὺς ἵππους των. Ὁ δὲ Π. Μαυρομιχάλης καὶ ἄλλοι ὀπλαρχηγοὶ Μανιάται καὶ Πελοποννήσιοι, καὶ τέσσαρες περίπου χιλιάδες Μανιάται, Λακεδαιμόνιοι καὶ Μεσσήνιοι ὠχυρώθησαν ἤδη εἰς Καλαμάταν, εἰς τὰς οἰκίας τῶν ἐγκατοίκων, οἵτινες πρὸ ὀλίγου διασκορπισθέντες ἔφυγον εἰς τὰ ὄρη διὰ τὸν φόβον τῶν Αἰγυπτίων, εἰς τε τὰ Καλύβια, καὶ εἰς τὰ μοναστήρια τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ καὶ Βελανιδιάς, ἐπὶ σκοπῷ νὰ περιμείνωσιν αὐτόθι τὸν ἐχθρὸν καὶ νὰ τὸν ἀντικρούσωσιν. Ἡδύναντο βέβαια ἔσωθεν τῶν οἰκιῶν μαχόμενοι, νὰ χίμωσι μεγάλην θραῦσιν εἰς τοὺς ἐχθρούς καὶ νὰ τοὺς ἀναγκάσωσι τέλος νὰ τραπῶσιν εἰς τὰ ὀπίσω, ἀφ' οὗ μάλιστα ἤθελε φθάσει καὶ εἰς τοὺς κεκλεισμένους ἔξωθεν βοήθεια. Ἀλλὰ τινὲς ἐξ αὐτῶν διεφώνουν συλλογιζόμενοι ὅτι, ἂν ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, καὶ μετ' οὗ πολὺ ἐσεροῦντο τῶν ἀναγκαίων τροφῶν καὶ πυριτοβόλων, καὶ ἐκτυπῶντο πανταχόθεν διὰ τὰ πυροβόλων καὶ ὀλμων, ἤθελον βιασθῆ νὰ παραδοθῶσι κα-

ταθέντες τὰ ὄπλα· ἢ, ἂν ἀπερᾶσιζον νὰ ἐξορμήσωσι, διὰ νὰ φύγωσιν ἀνὰ μέσον τῶν ἐχθρῶν, ἤθελον ἀπωλεσθῆ καὶ αἰχμαλωτισθῆ πᾶμπολλοί, καταδιωκόμενοι, ἀπὸ τὸ ἵππικὸν μάλιστα, ἀρκετὸν διάστημα εἰς τὴν πεδιάδα ὥστε νὰ φθάσωσιν εἰς τὰ ὑψηλὰ μέρη. Καὶ ἐκ τούτων ὁ Πέτρος Α. Βαρβιτσιώτης, ἀφ' οὗ ὁ ἐχθρὸς ἐφάνη εἰς τὸ νησίον τῆς Καλαμάτας, κατελθὼν ὑπὸ τὰς ὑπωρεῖας τοῦ Ταυγέτου, ὅπου εὕρισκετο μετ' ἄλλων Ἑλλήνων ἐπὶ σκοπῷ ν' ἀντικρούσωσιν ἐκεῖθεν τοὺς ἐχθροὺς, καὶ ἂν βιασθῶσι, νὰ φύγωσιν εὐκόλως καὶ ἀκινδύνως, προτρέπει τὸν ἀρχηγὸν Μαυρομιχάλην ν' ἀναβῆ ὡσαύτως εἰς τὰς ὑπωρεῖας ἐκεῖνας. Οὗτος ὁμῶς δὲν ἔδωκεν ἀκρόασιν εἰς τοὺς λόγους του, καὶ ἐκεῖνος ἀνεχώρησεν ὅθεν ἦλθεν, ἀφ' οὗ ἐκήρυξεν εἰς τοὺς στρατιώτας ὅτι ἔσοι μείνωσιν εἰς τὴν Καλαμάταν ἐμελλε ν' ἀπολεσθῶσι. Τότε οἱ πλείότεροι τῶν Μανιατῶν καὶ Λακεδαιμονίων δειλιάσαντες, ἔφυγον τὴν νύκτα λειποτακτῆσαντες, καὶ μόλις ἔμειναν ἕως πεντακόσιοι Μανιαῖται καὶ πεντακόσιοι Λακεδαιμόνιοι, οἱ σχετικώτεροι τοῦ Μαυρομιχάλη καὶ τοῦ Γ. Γιατράκου, διότι καὶ πολλοὶ συνέβρυσαν εἰς τὸ στρατόπεδον ἐκεῖνο ἐπὶ σκοπῷ νὰ λαφυραγωγῆσωσι, καὶ ἀφ' οὗ ἐπῆραν ὅτι ὅσα πράγματα τῶν κατοίκων εὐμετακόμιμα, ἔφυγον ὡσαύτως. Ὁ Μαρζίνος, ὁ Ντζιανετᾶκης καὶ ἄλλοι δπλαρχηγοί, σύμρωνοι μὲ τὸν Βιρδιτζιώτην, δὲν ἐπέβησαν ὅτι ἤθελον νικήσει εἰς ἐκείνην τὴν θέσιν· τὸ πρῶτ' εἶπον καὶ αὐτοὶ τὸν Μαυρομιχάλην ὅτι ἤθελον νὰ φύγωσι καὶ ἔφυγον. Ὅθεν ἔμεινε μόνος ὁ Μαυρομιχάλης μὲ τὸν Γ. Γιατράκον, καὶ τέλος ἐδιάσθησαν καὶ αὐτοὶ ν' ἀναχωρήσωσι, καὶ ἔφυγον οἱ τελευταῖοι τὴν 28 Μαΐου ὅτε οἱ ἵππεῖς τοῦ ἐχθροῦ ἐφάνησαν ἐρχόμενοι εἰς Καλαμάταν καὶ ὁ μὲν διευθύνθη εἰς τὴν Σέλιτσαν, ὁ δὲ εἰς τὴν Γιάντισαν, καὶ κινδύνευσαν παρὰ πολὺ, καὶ εἶναι θαῦμα τὸ ὅτι ἐσώθη ὁ Μαυρομιχάλης, τὸν ὁποῖον οἱ στρατιῶται ἔφερον ἐπὶ τῶν χειρῶν εἰς τοὺς βράχους, ὅπου δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀναβῆ ἔφιππος. Ἐφευγον δ' ἀπομαχώμενοι, καὶ ἔπεσον ἐκ τῶν Λακεδαιμονίων πλέον ἢ τριάντα, καὶ ἰσάριθμοι Μανιαῖται. Τοὺς ἐκυνήγουν δ' ἕως ἑξ' χιλιάδες ἐχθροί, καὶ ἔρθασαν ἕως εἰς τὴν Μαντινίαν, καὶ ἂν ἤθελον, ἐχώρουν εἰς Καρδαμούλαν, καὶ ποῦ ποτε ἀντίστασιν δὲν εὕρισκον. Ἐπιτρέψαντες ἕκασταν τὴν Καλαμάταν, τὰ Σελιτσιάνικα καὶ

Γιαννιτσιάνικα καλύβια, καὶ τὰ μοναστήρια τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ καὶ Βελανιδιᾶς, καὶ ἐπανεληθόντες εἰς τὸ Νησίον, κατενέμοντο ὀλην τὴν Μεσσηνίαν.

Ἐπειδὴ λοιπὸν οἱ Πελοποννήσιοι, θεωροῦντες τὸν μέγαν κίνδυνον τῆς πατρίδος, ἤσθάνοντο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὴν ἔλλειψιν τοῦ Κολοκοτρώνη, καὶ ἔγειναν καὶ ἀπὸ ἄλλας ἐπαρχίας ἀναφοραὶ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὑπὲρ ἀφέτειος τῶν ἐν Ὑδρα πεφυλκτικμένων, ὡς ἀναγκαίων νὰ πολεμήτωσι τὸν Ἰμπραχιμ, ἢ βουλὴ γνωμοδοτεῖ εἰς τὸ Νομοτελεστικὸν τὴν πρώτην Μαΐου ν' ἀπολυθῶσιν οἱ ἐν Ὑδρα, καὶ τοῦτο ἀπαντᾷ ὅτι ἐχρεώσται νὰ συμβουλευθῇ καὶ τὸν Πρόεδρόν του, πρὸς τὸν ὁποῖον καὶ ἔγραψε καὶ ἔστειλε τὸν βουλευτὴν Μιχαὴλ Ἰατρὸν καὶ τὸν ὑπουργὸν τῆς Ἀστυνομίας Δεσύλαν νὰ τὸν ὀμιλήσωσι καὶ διὰ ζώσης περὶ τούτου. Οὗτοι ἀναχωρήσαντες διὰ ν' ἀπέλθωσιν εἰς Ἀλμυρὸν, ἔμαθον καθ' ὄδον ὅτι ὁ Πρόεδρος εἶχεν ἀναχωρήσει ἐκεῖθεν εἰς Ναύπλιον καὶ ὑπέστρεψαν. Ἐν τούτοις γράφουσι τὴν 3 τοῦ αὐτοῦ ἐκ Μισολογγίου οἱ ὀπλαρχηγοὶ Νότης Μπότσαρης, Τσιόγγας, Ἀνδρέας Ἰσκού, Ν. Στουρνάρης, Γ. Στάϊκου, Δημ. Μακρῆς. Γρ. Λιακατᾶς καὶ ἄλλοι νὰ σταίλῃ δύο χιλιάδας Πελοποννησίους εἰς τὸν Νικηταρᾶν, νὰ συναγωνισθῶσι μ' ἐκείνους, καὶ ἐν ταύτῳ πάλιν παρεκάλουν νὰ τὸν συγχωρήσῃ ὀπωσδήποτε καὶ ἂν ἔσφαλε, καὶ νὰ τὸν διατάξῃ νὰ στρατολογήσῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν, διότι δὲν εἶναι, ἔλεγον, ἤδη καιρὸς τιμωριῶν, καὶ ὅταν ἡ πατρίς ἐλευθερωθῇ, τότε νὰ τιμωρῆται καὶ τὸ παραμικρὸν πταίσμα. Τὸ δὲ Νομοτελεστικὸν συσκεφθὲν ἤδη καὶ μετὰ τοῦ Προέδρου, ἀποκρίνεται εἰς τὴν Βουλὴν, συνεδριάξασαν τὴν 8 τοῦ ἰδίου ὅτι, ἡ Κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς ἐν Ὑδρα ὡς ἀφιερωμένους εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν νόμων· ὅτι οἱ ὀπλαρχηγοὶ ἐκεῖνοι δὲν δύνανται νὰ ὀφελήσωσι τὴν πατρίδα, ἀφ' οὗ κατέτρεξαν καὶ θέλουσι κατατρέξει τὴν Κυβέρνησιν καὶ τοὺς νόμους, κινούμενοι ἐξ ἰδιοτελῶν καὶ προσωπικῶν παθῶν· ὅτι οἱ πολῖται μὲ θαυμασμὸν θά ἴδωσιν ἐκείνους, οἵτινες ἐζήτουν τὸν ὀλεθρον τῆς πατρίδος μὲ τὴν κατάργησιν τῶν νόμων, νὰ μὴ ἀπολογῶνται κἂν δι' ὅσα ἔπραξαν, καὶ θά θεωρῶσι τοὺς νόμους ὡς ἄπλοῦς λόγους καὶ τὴν Κυβέρνησιν αἰτίαν τῶν δυστυχημάτων αὐτῶν· ὅτι, ἀφ' οὗ ἐξέλιθωσιν

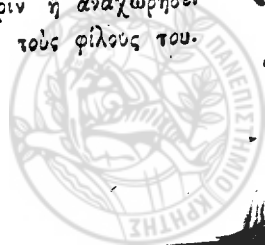
οί άντάρται, ὅσοι πατριῶται τοὺς κατέτρεξαν διὰ νὰ υπερασπίσωσι τοὺς νόμους, ἢ θὰ μείνωσιν εἰς τὴν σκληρὰν ἐκδίκησιν τῶν ἀνταρτῶν αὐτῶν, ἢ θὰ καταφύγωσιν εἰς τὴν υπεράσπισιν τῆς ἰδίας τῶν δυνάμεως; ὅτι ἐκ τούτου οἱ ὀπλαρχηγοὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος δὲν θὰ παραδώσωσι τὸν Ὀδυσσεᾶ εἰς τοὺς νόμους; ὅτι δὲν ἦτο παράξενον ἢ ἐξοδος τῶν ἀνταρτῶν νὰ ἐμποδίσῃ τὸ δάκνειον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐξαρτᾶται ἡ ἐλπίς τῆς πατρίδος; καὶ ὅτι τὸ Νομοτελεστικὸν εὐρίσκει ἀσύμφορον καὶ βλαπτικωτάτην τὴν ἐξοδὸν αὐτῶν. Τότε ἡ Βουλὴ ἀπαντᾷ ὅτι ἄλλο μέσον σωτηρίας δὲν ἔβλεπε, καὶ συνάμα στέλλει βουλευτικὴν ἐπιτροπὴν νὰ πληροφορηθῇ ἀπὸ τὸ Νομοτελεστικὸν ἂν εἶχεν ἄλλα τινὰ μέσα σωστικά. Ἡ δ' ἐπιτροπὴ αὕτη, ἀφ' οὗ ἔλαβε συνέντευξιν μὲ τοὺς νομοτελεστάς, ἐπανελθοῦσα εἰς τὴν βουλὴν εἶπεν ὅτι, πάλιν ἐπρόβαλον τὴν διάλυσιν τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὴν φθορὰν τοῦ ἔθνους ἂν ἤθελον ἐξέλθει οἱ ἐν Ὑδρᾷ ἀντάρται, καὶ ὅτι ἄλλα μέσα δὲν ἤξευρον εἰμὴ τὴν ἁμόνοϊαν καὶ τὴν κατάπαυσιν τῶν ἀντενεργειῶν. Τὸ Νομοτελεστικὸν ἐπέπληττεν οὕτω τὴν βουλὴν ὡς διχονοοῦσαν καὶ ἀντενεργοῦσαν; καὶ ὁμως συνηθάνθη τῶς τὴν ἀνάγκην τοῦ ν' ἀμνηστευθῶσιν οἱ πολεμικοὶ, καὶ γράφει τὴν 9 Μαΐου τὴν ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴν: «Ὁ λαὸς τῆς Πελοποννήσου δὲν κινεῖται, καὶ τοῦτο ἐξηγεῖται ὅτι πηγάζει ἀπὸ τὸ ὅτι οἱ ἀρχηγοὶ τῶν εἶναι εἰς τὸ Μοναστήρι τῆς Ὑδρας. Ἡ διοίκησις ἐβλέπει ὅτι, τὸ ἐνὰ μείνωσιν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐλεύθεροι, δὲν συμφέρει οὔτε πολιτικῶς οὔτε πραγματικῶς; ἤδη σκέπτεται πῶς νὰ ἐλευθερώσῃ ὄχι ὅλους, ἀλλὰ μόνον τοὺς πολεμικοὺς. Ἡ διοίκησις βλέπει ὅτι ἡ πρᾶξις αὕτη ἐξωτερικῶς πολὺ πειράζει; ἀλλ' ἀφ' οὗ τὸ πρᾶγμα κατήντησεν οὕτω, πρέπει νὰ ἐξοικονομηθῇ.» Ὁ δὲ Κουντουριώτης μὴ ὑποφέρων νὰ συνεδριάξῃ μὲ τὸν Κωλέττην, καὶ ἐπειδὴ ἐπασχεν, ἔλαβεν ἄδειαν ἀπὸ τὴν βουλὴν, καὶ τὴν 10 τοῦ αὐτοῦ ἀνεχώρησεν εἰς Ὑδραν διὰ τὴν ὑγίαν του. Ἡ δὲ βουλὴ προκληθεῖσα ἀπὸ τὸ Νομοτελεστικὸν νὰ σκεφθῇ περὶ τῶν ἐν Ὑδρᾷ, ἀπεφάσισε νὰ ἐξέλθωσιν ὁ Κολοκοτρώνης, Κανέλος Δελιγιάννης, Ἰω. Νοταρᾶς, Ἰω. Γρίντζιαλης καὶ Μητρος Ἀναστασόπουλος; ἀλλ' ἅμ' ἀφ' οὗ ἔρθασεν εἰς Ναύπλιον ἡ πικρὰ εἰδησις ὅτι ὁ Ἰμπραχίμ ἐκυρίευσεν καὶ τὸ Νεόκαστρον, καὶ οἱ ἀντιπολι-

τευόμενοι βουλευταὶ ἐφώνησαν ὅτι ἡ πατρίς ἀπόλλυται διότι εἰ ἀρχηγοὶ τῶν Πελοποννησίων δὲν ἔμενον ἐλεύθεροι νὰ πολεμήσωσι τὸν ἐχθρὸν, ἡ βουλή ἐπέκρινε νὰ χαρισθῆ γενικὴ ἀμνηστία εἰς τοὺς ἀνάρτας, καὶ τὸ Νομοτελεστικὸν ἐγνωμοδότησε νὰ χαρισθῆ μὲ τὴν γνώμην τῶν προκρίτων τῆς Ἰδρας, ἐφ' ᾧ καὶ ν' ἀποσταλῆ πρὸς αὐτοὺς βουλευτικὴ ἐπιτροπὴ, καὶ ἤδη ἐξελέχθησαν εἰς βουλευτὰς Π. Α. Ἀσγοθέτης, Ἰω. Κουντουμάς καὶ Ἀναγνώστης Ἀθανασίου, καὶ διατάχθησαν τὰ κατὰ συνέπειαν. Καὶ ἤδη πρῶτος ὁ Κουντουριώτης δείχνει προθυμίαν νὰ ἐλευθερωθῶσιν οἱ κεκλεισμένοι εἰς τὸν προφήτην Ἡλίαν, καὶ ἡ Κυβέρνησις οὕτως ἐμολογεῖ ὅτι δὲν σώζουσι τὰ ἔθνη οἱ πολεμοῦντες στρατιῶται, ἀλλὰ τὰ σώζει ὁ ὀδηγῶν τοὺς στρατιώτας εἰς τὸν πόλεμον καὶ εἰς τὴν νίκην (1), ἐν ᾧ πρὸ ὀλίγου ἔλεγε: δὲν πολεμεῖ ὁ Κολοκοτρώνης, πολεμοῦσιν οἱ Ἕλληνες, καὶ δὲν ἤθελε νὰ γνωρίσῃ ὅτι εἰς ὅλους τοὺς κινδύνους τῆς Πελοποννήσου ὁ Κολοκοτρώνης πρὸ πάντων ᾠδήγει τοὺς Ἕλληνας καὶ ἐνίκησαν τὸν ἐχθρὸν· οὐδ' ἤθελε νὰ γνωρίσῃ, ἂν δὲν ἐλάμβανε πειραν ἀπὸ τὰ πράγματα, ὅτι ἡγουμένου τοῦ Σκούρτη, ἠτῶνται οἱ Ἕλληνες καὶ κυριεύονται ἀπὸ πανικὸν φόβον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δυσκόλως θὰ δυνηθῆ νὰ τοὺς θεραπεύσῃ, ὀδηγῶν αὐτοὺς πάλιν ὁ ἴδιος εἰς τὸν πόλεμον, καὶ τέλος θὰ νικήσῃ καὶ νικῶντα τὸν Ἰμπραχίμ. Διὰ ταῦτα ὁ Κουντουριώτης ἤθελεν ὀνομασθῆ μέγας, ἂν, ἀφ' οὗ ἐνίκησε τοὺς ἐπάραντας ὅπλα κατὰ τῆς Κυβερνήσεώς του, ἐχάριζεν εἰς αὐτοὺς ἀμνηστίαν εὐθύς· τούτων μὲν ἤθελε γείνει φίλος· ἡ δὲ προεδρεία του ἤθελε στεφανωθῆ μὲ τὰς δάφνας, τὰς ὁποίας ἤθελε δρέψῃ ὁ Κολοκοτρώνης, νικῶν τὸν Ἰμπραχίμ, καὶ μὲ τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὰς εὐλογίας τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλὰ διὰ νὰ συγχωρήσῃ ἀφ' οὗ ἐνίκησεν, ἔπρεπε νὰ μάθῃ διὰ μακρῶν δυστυ-

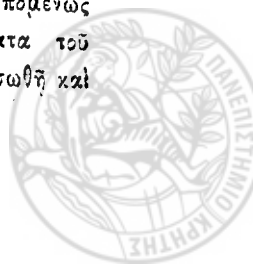
(1) Δὲν ἐνίκησαν οἱ Θεβαῖοι τοὺς Σπαρτιάτας, ἀλλὰ τοὺς ἐνίκησεν ὁ Ἐπαμεινώνδας, καὶ, τούτου ἀποθανόντος, ἔμειναν πάλιν Θεβαῖοι. Δὲν ἔδωκαν οἱ Γάλλοι τὸν νόμον εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην· τὸν ἔδωκεν ὁ Ναπολέων, ὅστις εἰς τὰ διαδοχὰ τῶν ἐξερχομένων ἀπὸ τὴν πατρίδα των Γάλλων δὲν μετεχειρίσθη ποτὲ τὰς συνήθεις φράσεις πρὸς τὰς φιλικὰς δυνάμεις νὰ προστατεύσωσι καὶ νὰ βοηθήσωσι τοὺς ὑπηκόους Γάλλους, ἀλλ' ἐπρόσταζε νὰ σεβασθῶσι τὸ Γαλλικὸν ὄνομα, γράφων: respectez le nom français.

χημάτων να κυβερνᾷ, ὅπως ἔμαθε καὶ ὁ παρὰ τοῦ αἰοῦ τοῦ ἄνδρος ἐξυμνούμενος ἤρωσ. Κατὰ δυστυχίαν οὐδ' ὁ Κουντουριώτης, οὐδ' οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ὑπάρχουσι τοιοῦτοι, διότι εἰς τὴν δουλείαν γεννηθέντες καὶ ζῶντες ἔως πρὸ ὀλίγου, δὲν ἠδύναντο νὰ μάθωσι διὰ μακρῶν δυστυχημάτων νὰ κυβερνῶσιν, οὐδὲ τὴν ἱστορίαν ἠδύναντο ὅλοι νὰ γνωρίζωσιν, ἢ πείραν τῶν τοιούτων πραγμάτων νὰ ἔχωσι· τοιαῦτα ἀποκαθίστησιν ἢ δουλεία τὰ ἔθνη, καὶ μάλιστα δουλεία ὁποῖα ἡ τῶν Ἑλλήνων! Ἄλλ' ἠδύναντο ν' ἀναπληρώσωσιν οὗτοι τὰ ἐλλείποντα διὰ τῆς ἁπομονίας· ἠδύναντο δὲ νὰ εὐρωσι τὴν ἁμόνοιαν εἰς τὰς δύο μεγάλας, τὰς περιεκτικὰς ὁλῶν τῶν ἀρετῶν ἐντολὰς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ: Ἀγάπα τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, ἀγάπα καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν, αἱ ὁποῖαι ἠλευθέρωσαν καὶ ἐλευθεροῦσιν ἀπὸ τῆν δουλείαν τὸν ἄνθρωπον. Χάριν δὲ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης, τὴν ὁποῖαν ἐντέλλεται ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπομένως χάριν τῆς ἐξ αὐτῆς ἁπομονίας ἠδύναντο νὰ συγχροτήσωσι τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν, καὶ οὕτως ὁ Κουντουριώτης δὲν ἤθελεν ἔχει ἀντάρτας νὰ πολεμήσῃ, οὐδὲ νὰ τοὺς νικήσῃ, οὐδὲ νὰ τοὺς συγχωρήσῃ, καὶ οἱ Ἕλληνες ἤθελεν εἶναι ἄμαχοι, καὶ ἤθελεν δαπανῆσαι τὰ χρήματά των εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος καὶ ὅχι εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, καὶ ἤθελεν ἀποφύγει πάντα ὅσα ἔπαθον καὶ θὰ πάθωσι κακά. Ὁ δὲ Μαυροκορδάτος τὴν διχόνοιαν ἀσπαζόμενος, καταφερόμενος πάντοτε τῶν ἀνταρτῶν, καὶ μάλιστα τοῦ Κολοκοτρώνη, γράφει τὴν 15 Μαΐου τὸν Ὀρλάνδον εἰς τὸ Λονδίνον: «Ἐν ᾧ αὐτοὶ (οἱ κακότεροισι περὶ ὧν ἐβρέθη ἐν τοῖς ἔμπροσθεν) συνέτριξαν εἰς τὴν καταδρομὴν τῶν ἀνταρτῶν, οἱ μὲν ἐσχετίσθησαν μὲ αὐτοὺς ἐσχάτως· οἱ δὲ μὲ τὰς ἀντενεργείας των εἰς τὰ σχέδια τοῦ προέδρου ἔδωκαν εἰς αὐτοὺς τὸν καιρὸν νὰ κερδίσωσι τὰς γνώμας τῶν πολλῶν· καὶ ἤδη ἀναγκάζεται ἡ διοίκησις ν' ἀποπλύσῃ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἔπρεπε νὰ κριθοῦν καὶ νὰ τιμωρηθοῦν κατὰ τὸ ἔγκλημά των. Ὁ πρόεδρος τεταραγμένος πρὸς ἄκρον, ἀνεχώρησεν εἰς Ἰδραν· καὶ πρὶν ἢ ἀναχωρήσει ἤθελε νὰ παραιτηθῇ, ἀλλ' ἐμποδίσθη ἀπὸ τοὺς φίλους του.

» Ἐξ αἰτίας τοῦ ἐμποδίσθην καὶ ἐγὼ, ὁ ὁποῖος σὺς ὁμολογῶ ὅτι
 » μένω μὲ πολλὴν δυσἀρέσκειαν εἰς τὰ πράγματα μὲ ἀνθρώπους,
 » τῶν ἑποίων ἀποστρέφομαι τὸν ἄτιμον χαρακτῆρα, καὶ ἀπὸ τῶν
 » ὁποίων τὰ πάθη καὶ τὰς ἀντενεργείας βλέπω πραγματικῶς ὅτι
 » προέρχεται τῆς πατρίδος ὁ ὄλεθρος.» Καὶ παρακατιῶν : « ἡ ἀπό-
 » λυσις τοῦ Κολοκοτρῶνη καὶ συντροφίας, καὶ ἂν δὲν ταράξῃ τῶρ
 » ἀμέσως τὰ πράγματα διὰ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, πάλιν θέ-
 » λωμεν ἔχει πλοῖα καὶ δίκτυα, καὶ κατὰ τὸν Ἀμιλιτῶν, καὶ ἂν
 » νικήσωμεν τὸν ἔχθρον, θὰ μᾶς χρειασθῆ ἕν νέον δάνειον διὰ νὰ
 » περιορίσωμεν πάλιν τὸν Κολοκοτρῶνην. Ἡ ἀστυατρία τῶν πραγ-
 » μάτων αὕτη δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μᾶς συγχωρήσῃ νὰ ἐλπίσω-
 » μεν στερεώσιν νόμων καὶ διοικήσεως. Καὶ πῶς χωρὶς τούτων
 » θὰ ὑπάρξωμεν;» Ἐν τούτῳ ἔφθισαν οἱ παρὰ τῆς Κυβερνή-
 » σεως ἀπεσταλμένοι εἰς Ὑδραν, κερουσιάζονται πρὸς τοὺς προκρί-
 » τους καὶ ζητοῦσιν ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς γενικῆς ἀμνηστίας ν' ἀρε-
 » θῶσιν ἐλευθεροί, καὶ τὴν 16 Μαΐου ἀπολύονται, μὲ τὴν γνώμην
 καὶ τῶν προκρίτων τῆς νήσου Σπειτσῶν, οἱ φυλακισμένοι εἰς τὸν
 προρῆτην Ἡλίαν, καὶ ἐπανερχονται ὁμοῦ μὲ τὴν ἐπιτροπὴν τῶν
 βουλευτῶν εἰς τὸ Ναύπλιον. Ἀπολύονται δὲ ὄχι μόνον διότι
 θεωροῦνται ἀναγκαῖοι διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν, ἀλλὰ καὶ διότι
 νομίζονται εἰς τοὺς σκοποὺς τῶν Ἀγγλων συντελεστικοί, ὅτι θὰ
 πολεμήσωσι πρὸς τὸν Ἰμπραχίμ, τὸν ὁποῖον τὸ Γαλλικὸν Μυστι-
 κοσυμβούλιον βοηθεῖ ἤδη νὰ κατακτῆσῃ τὴν Πελοπόννησον, διὰ
 νὰ ἐνισχύσῃ τὸν Μεχμέταλην εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐναντίον τοῦ
 Σουλτάνου, ἐν ᾧ τὸ ἀγγλικὸν θεωρεῖ ἀπ' ἐναντίας συμφέρον νὰ
 ὑποστηρίξῃ τὸν Σουλτάνον ἐναντίον τοῦ Μεχμέταλη, καὶ ὅτι
 πρόκειται νὰ ζητήσῃ ἡ Ἑλλάς τὴν μοναδικὴν ὑπεράσπισιν τῶν
 Ἀγγλων, οἵτινες φοβούμενοι τὸν πόλεμον τῆς Ῥωσσίας ἐναντίον
 τῆς Τουρκίας, καὶ ἐκ τούτου ἐνδεχομένην καὶ τὴν ἐλευθέρωσιν
 τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ μόνων τῶν Ῥώστων, θέλουσι νὰ ἔχωσιν εἰς
 χεῖρας τῶν ἔγγραφον ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος, ἐξαιτουμένης τὴν
 ὑπεράσπισίν των, διὰ νὰ λάβωσιν ἄμεσον μέρος ἀπὸ τοῦ νῦν
 τοῦλάχιστον εἰς τ' ἀφορῶντα τὴν ἐλευθερίαν τῆς, καὶ ἐπομένως
 νὰ λάβωσι τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεμβαίνωσιν εἰς τὰ πράγματα τοῦ
 Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ μετὰ τὴν ἀποκατάστασίν του, ἐὰν σωθῇ καὶ

ἐλευθερωθῆ, καὶ νὰ τὰ διεθύνωσι κατὰ τὰ συμφέροντά των. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Κολοκοτρώνης λογιζέται διαφερόντως ἀναγκαῖος εἰς τοὺς σκοποὺς τούτους τῶν Ἀγγλων, συντελεῖ πλαγίως πως, ὡς ἐρρήθη τότε, καὶ ὁ ἀρμοστής τῆς Ἑπτανήσου εἰς τὸ νὰ δοθῆ ἀμνηστία εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ τὴν 18 Μαΐου χαρίζεται εἰς ὅλους ἀμνηστία, ἣτις ἀναγινώσκεται εἰς ἐπήκοον πάντων εἰς τὸν ἅγιον Νικόλαον, ὅπου, ἀφ' οὗ ἐψάλη δοξολογία εἰς τὸν Θεόν, ἤσπασαντο ἀλλήλους τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως βουλευταὶ καὶ Νομοτελισταὶ καὶ οἱ ἀμνηστευθέντες, καὶ τὴν 20 ἀνεχώρησαν οὗτοι, καὶ ἀπῆλθον διὰ νὰ ἐκστρατεύσωσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ἀφ' οὗ ἠλευθερώθησαν καὶ παρουσιάστησαν εἰς τοὺς προκρίτους τῆς Ὑδρας, λέγει ὁ Κολοκοτρώνης, ἰδὲν μὲ δίδετε πλοῖα νὰ ὑπάγω ἐγὼ νὰ καύσω τὸν Ἰμπραχίμ; ἐπειδὴ δὲ οὗτοι ἐγέλασαν: καὶ ἀφ' οὗ ὁ Σκούρτης, ἐπανάλαβε, διοικεῖ τὰ στρατεύματα εἰς τὴν ξηρὰν, διατί ἐγὼ δὲν διοικῶ τὰ πλοῖα κατὰ θάλασσαν; Ἡ Κυβέρνησις διεκάρυξεν ἤδη εἰς τὸ Πανελλήνιον ὅτι: «ἐλαβε μέτρα ἀνάλογα τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου, καὶ διατάξατο στρατολογία σφραγιστοῦ, ὀδηγομένου ὑπ' ἀνδρῶν, ὅχι ἐλπίζομένων νὰ φανῶσι τώρα ἀν εἰν' ἀξιοὶ καὶ ζηλωταὶ τῶν δικαιωμάτων τῆς πατρίδος, ἀλλὰ τῶν ὁποίων καὶ ἡ περὶ τὰ πολεμικὰ σύνεσις καὶ ἡ περὶ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος βαθεῖα ὑπόκλισις ἰκανῶς καὶ ἐναργέστατα ἐδείχθησαν ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, καὶ οὗτοι εἶναι οἱ ἐκλαμπρότατοι (1) Π. Μαυρομιχάλης καὶ Θ. Κολοκοτρώνης.» Καὶ ὁ μὲν Μαυροκορδάτος θὰ γράψῃ ἀκολούθως (τὴν 20 Αὐγούστου) τὴν ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴν: «Τὸν ἐχθρὸν

(1) Ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἄλλος τίτλος δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα εἰμὴ ὁ τῆς εὐγενείας ἢ τῆς αὐθεντείας. Ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως εἰσήχθησαν οἱ τῆς ἐκλαμπρότητος καὶ λοιποί. Διὰ τοῦτο καὶ (ὁ Κολοκοτρώνης ἔλεγε καταγελῶν: καὶ εὐγενέστατον, καὶ πανευγενέστατον, καὶ ἐνδοξότατον, καὶ ἐκλαμπρότατον, καὶ ἐξοχώτατον, καὶ μεγαλειότατον μὲ ὠνόμασαν, καὶ μόνον τὸν τίτλον τοῦ Παναγιωτάτου δὲν μ' ἔδωκαν. Ὁ δὲ Γ. Μαυρομιχάλης ὅτε τις τῶν Τριπολιτσιωτῶν τὸν εἶπεν ἡ ἀφεντειά σου, ἡ ἀφεντειά σου; ἠρώτησεν, ἀπειλητικῶς καὶ συνεβούλευσεν: ἡ ἐκλαμπρότης σου! ἀλλ' οἱ τίτλοι δὲν λαμπρύνουσιν.)

«συνοδεύει ὅλη ἡ Εὐρωπαϊκὴ διπλωματεία, ὁ ὁποῖος ὠφελήθη
 «ἀπὸ πολλὰς ἐσωτερικὰς μας περιστάσεις, διὰ τὰς ὁποίας ἐνε-
 «κρίθη ἡ ἀπόλυσις τῶν ἐν Ἰθρᾷ, τοὺς ὁποίους μὴδὲ πρὸς τὸ θεα-
 «θῆναι δὲν ἐνεκρίθη νὰ υπάξωμεν εἰς δικαστήριον, ἐπειδὴ γνω-
 «ρίζομεν τὸ μέγα διαβατικὸν τῶν Εὐρωπαίων, καὶ ἐπροκρίναμεν
 «μᾶλλον νὰ εἰπώμεν τὴν σκάφην σκάφην.» Ἄλλ' ἐκ τούτων
 συμπεραίνεται ὁποῖα μυστήρια θ' ἀποκαλύψει ὁ χρόνος. Ἄπὸ
 δὲ τὴν ἀνωτέρω διακήρυξιν ἀποδείχεται πόσον αἱ Κυβερνήσεις
 εἶναι ἀσυνεπεῖς εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὰς πράξεις των, ὅταν δὲν
 ὀδηγῶνται ἀπὸ τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην.

Ἐχθὲς ὁ Μαυρομιχάλης καὶ ὁ Κολοκοτρῶνης ἦσαν προδόται·
 σήμερον εἶναι ζηλωταὶ τῶν δικαιωμάτων τῆς πατρίδος, καὶ
 ἀγαπῶσι τὰ συμφέροντά της· καὶ ὅμως ἂν ἦσαν προδόται, δὲν
 ἔπρεπε νὰ τοὺς διαπιστεύσῃ σήμερον τὴν πατρίδα· ἂν δὲν ἦσαν,
 δὲν ἔπρεπε νὰ τοὺς κατηγορήσῃ χθὲς ὡς προδότας διὰ τῶν ὀρ-
 γάνων της. Ἄν δ' ὁ Μαυρομιχάλης ἐκηρύχθη ἀθῶος (ὄχι ποτε
 καὶ κατὰ τοὺς νομίμους τύπους, διότι καθὸ ἀθῶος, οὔτε ἀνεκρίθη
 ποτε, οὔτ' ἐδικάσθη ἀπὸ τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον), ὁ Κολοκοτρῶ-
 νης, ὅστις τὸ 1823 ἐσυκοφαντήθη εἰς τὴν ἐφημερίδα τῆς Αὐγούστης
 ὅτι διεπραγματεύετο τοῦ Παλαμιδίου τὴν προδοσίαν, τοῦ ὁποῖου
 τὸν υἱὸν ὡς φρούραρχον τοῦ Ναυπλίου ἐσυκοφάντησεν ὁ φίλος τοῦ
 νόμου εἰς τὸν ἀριθμὸν 21 τὸ 1824 ὅτι διεπραγματεύετο νὰ
 πωλήσῃ τὸ φρούριον εἰς τὸν Σουλτάνον (ἐννοεῖται τῇ συγκατα-
 θέσει τοῦ πατρὸς), καὶ ὁ ὁποῖος τὸ αὐτὸ ἔτος κατηγγέλη ὅτι
 ἤθελε νὰ προδώσῃ τὸ φρούριον τοῦ Ναυπλίου δι' ἐγγράφων ἐσταλ-
 μένων ἀπὸ Σύρον, Κωνσταντινούπολιν καὶ Ἀλεξάνδρειαν, καὶ
 διακοινομένων εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τοὺς ἐν τοῖς πράγμασιν, ὁ
 Κολοκοτρῶνης, συκοφαντηθεὶς δὲν ἐκηρύχθη ἀθῶος. Καὶ ὁ Κο-
 λοκοτρῶνης δὲ, καὶ ὁ Μαυρομιχάλης, καὶ ὁ Δελιγιάννης, καὶ ὁ
 Πλαπούτας, καὶ ὁ Νικηταρᾶς, καὶ ὁ Γεναῖος, οἱ ἐν Τριπολι-
 τᾷ ἀντάρται δηλαδὴ, οἵτινες κατηγορήθησαν εἰς τὸν ἀριθ. 9.
 τοῦ φίλου τοῦ νόμου ὅτι ἠρέθιζον τὸν Καραϊσκάκην νὰ προδώσῃ τὴν
 δυτ. Ἑλλάδα, δὲν ὑπέχθησαν εἰς δίκην, καὶ ἀγνωεῖται ἂν συνεν-
 νοῦντο μὲ τὸν Καραϊσκάκην, τὸν ὁποῖον δὲν ἐκήρυξαν ἀθῶον οὔτε
 τὰ Ἑλλ. χρονικὰ οὔθ' ὁ φίλος τοῦ νόμου· καὶ ὅμως ἅπαντες οὔτοι

ἐμπιστεύονται τὴν τύχην τῆς πατρίδος. Συμπεριλαμβάνονται δὲ εἰς τὴν γενικὴν ἀμνησίαν, ἣτις ἔπεται. «Χαρίζεται γενικὴ ἀμνηστική εἰς ὄλους τοὺς ὑποπεσόντας εἰς πολιτικά ἐγκλήματα» (ἐκτὸς τοῦ ἐγκλήματος φανεῶς προδοσίας), καὶ ἐπομένως ὑποκειμένους εἰς δεσμοὺς ἢ ὀφείλωνας λόγον τῶν πράξεων των.

» Ἀκυροῦνται ὅλαι αἱ κατὰ τῶν ὑποπεσόντων εἰς πολιτικά ἐγκλήματα (ἐκτὸς τοῦ τῆς προδοσίας) πράξεις τῆς διοικήσεως καὶ παραδίδονται εἰς λήθην.

» Ὅλοι οἱ ὑποπεσόντες εἰς τοιαῦτα ἐγκλήματα, ὁποῖου βαθμοῦ καὶ τάξεως ἂν εἴναι, ἀπολαμβάνουν ἀπὸ τῆς σήμερον ἀνεξαιρέτως ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ πολίτου κατὰ τὸν ὀργανικὸν νόμον» καὶ συγχωροῦνται διὰ τὰ πολιτικά των ἐγκλήματα, καὶ ἄλλα ἐγκλήματα δὲν ἔπραξαν εἰμὴ ὅτι συνώμοσαν καὶ ἐπῆραν ὄπλα κατὰ τῆς Κυβερνήσεως· πλὴν συκοφαντηθέντες κατηγορήθησαν καὶ διὰ προδοσίαν· ἡ δὲ Κυβέρνησις, ἐν ᾗ βιάζεται νὰ τοὺς χαρίσῃ ἀμνησίαν, βιάζεται καὶ ν' ἀποδείξῃ διὰ τῆς φράσεως, ἐκτὸς τοῦ ἐγκλήματος φανεῶς προδοσίας, ὅτι ὑπῆρξε καὶ μουσικὴ, διὰ τὴν ὁποίαν κατηγορήθησαν ἅπαντες οἱ ἀνωτέρω. Ἄλλ' ἡ προδοσία λέγεται προδοσίᾳ, ὅταν ἐνεργηθῇ καὶ παραδοθῇ π. χ. τὸ φρούριον τοῦ Ναυπλίου, ἢ προδοθῇ τὸ σχέδιόν των, καὶ ἐκ τούτου ἠττηθῶσιν οἱ Ἕλληνες εἰς τινα μάχην καὶ καθ' ἐξῆς, καὶ τότε δὲν εἶναι πλέον μουσικὴ καὶ φανερά, εἶναι προδοσία. Ἄν δὲ σκοπὸς μόνον προδοσίας ὑπῆρξε, καὶ προελήφθη, τότε εἶν' ἀπόπειρα προδοσίας καὶ ὄχι μουσικὴ προδοσίᾳ· πλὴν καὶ ἀφ' οὗ ἐγνωστοποιήθη εἰς τὴν Κυβέρνησιν, δὲν εἶναι πλέον μουσικὴ προδοσίᾳ, ἀλλὰ φανερά· ὥστε οὕτως ἢ ἄλλως ἡ ἔννοια μουσικῆς προδοσίας εἶν' ἀνυπόστατον. Ἄλλὰ καὶ ἐκ τούτων καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν καταφαίνεται ὅτι μήτε μουσικὴ προδοσίᾳ ὑπῆρξε, μήτε οἱ ἀμνηστευόμενοι ὑπῆρξαν ποτὲ ἔνοχοι τῆς αὐτῆς προδοσίας· διότι, ἂν εἰς ἀκινδυνωτέρας περιστάσεις ἐφάνη τυχρὸν ῥοπή καὶ διάθεσις προδοσίας ἐκ μέρους των, ἴπως ἡ Κυβέρνησις ἠδύνατο προνοῦσα ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας νὰ τοὺς χαρίσῃ ἀμνησίαν, νὰ τοὺς μετακαλέσῃ, καὶ νὰ τοὺς διαπιστεῦσῃ τὴν πατρίδα εἰς τοιαύτην μάλιστα τῶν πραγμάτων τοῦ πο-

λέμου κατάστασιν; Τότε ἤθελεν εἶναι τὸ αὐτὸ ἢ ὡς ἂν ἤθελεν αὐτὴ αὐτὴ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν ὅποιον εἶχον συλλαβεῖ σκοπὸν. Ἐκ τούτων συνάγεται ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἦτο πεπεισμένη ὅτι οἱ συκοφαντηθέντες ἦσαν ἀθώοτατοι, καὶ ὅτι ἡ διὰ τῶν ὀργάνων τῆς δημοσιευθεῖσα κατηγορία ἦτιον ὅλως διόλου σκευωρία, τὴν κατατροφὴν τῶν ἀποβλέπουσα. Διὰ νὰ μὴ φανῇ δ' ἀντιφάσκων ὁ αὐτουργὸς τῆς σκευωρίας, παρεισῆξεν εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς γενικῆς ἀμνηστίας τὴν φράσιν: ἐκτός τοῦ ἐγκλήματος τῆς φανεραῆς προδοσίας, ὥστε νὰ ὑπονοῆται ὅτι ὑπῆρξε καὶ μυστικὴ προδοσία, καὶ ὑποκεκρυμμένη, ὡς τὴν ὀνομάζει εἰς τὴν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἀναφορὰν τοῦ (1) ὁ ἐπινοήσας αὐτὴν Μαυροκορδάτος. Τοιοῦτον ἦτο τὸ πνεῦμα τῶν ἐκτάκτων μέτρων, τὰ ὅποια ἐνομοθέτησαν τὸ 1822 εἰς τὴν ἐν Ἐπιδαύρῳ συνέλευσιν. Ἐκτοτε ἤρχισαν νὰ καταδιώκωνται οἱ πολεμικοὶ ἐκείνοι, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἐπίφοβοι ὡς πρὸς τοὺς σκοποὺς τῆς φιλαρχίας καὶ τῆς παραλόγου φιλοδοξίας, καὶ διὰ τοῦτο τὰ τοιαῦτα μέτρα ἐξηλείφθησαν ἀπὸ τὸν νόμον τῆς Ἐπιδαύρου εἰς τὴν ἐν Ἄστρει συνέλευσιν. Ἄλλ' ἔσως εἶπη τις ὅτι ἡ φράσις τῆς φανεραῆς προδοσίας ἀποβλέπει τὸν Βαρνακιώτην καὶ τὸν Ὀδυσσεά, οἵτινες ἐκηρύχθησαν μὲ τοὺς Τούρκους, καὶ τότε ὑπονοεῖται ὡς μυστικὴ προδοσία ὁ συνδυασμὸς τινῶν ὀπλαρχηγῶν, οἵτινες μετεχειρίσθησαν τὰ καλύμματα. Ἄλλ' ὁ Βαρνακιώτης καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς, οἱ ὅποιοι διωκόμενοι ἐβιάσθησαν νὰ προσφύγῃσιν εἰς τοὺς Τούρκους, δὲν εἶναι δίκαιον νὰ καταδικασθῶσιν ὡς προδοταί, διότι ὁ μὲν, ἔχων φιλίαν μὲ τὸν Ὁμερ-
 εριώτην, συνετέλεσεν ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῷ βραδύνας τὴν ἔροδον διὰ τῶν συμβουλῶν τοῦ εἰς τὴν σωτηρίαν τοῦ Μισολογγίου, καὶ ἔσως ἐμπόδισε καὶ τότε καὶ ἄλλοτε πολλὰ κακά. Ἐξίτηι δὲ πάντοτε νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ν' ἀπολογηθῇ διὰ τὴν προσοφθει-
 σαν εἰς αὐτὸν κατηγορίαν καὶ ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀθωότητά του· καὶ εἰς ἀρμοδιώτερον καιρὸν θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τοὺς κόλπους τῆς πα-

(1) «Κατ' αὐτὰς ἀνεκαλύφθη, λέγει, ὑποκεκρυμμένη προδοσία, ὀργανιζομένη κατὰ τῆς πατρίδος.» Ἴδὲ εἰς τὴν σελίδα 42 στίχον 28 τοῦ «παρόντος τόμου.»

τρίδος, καὶ θὰ τὴν ὑπηρετήσῃ μάλιστα πιστῶς, καὶ θ' ἀπολαύσει τῶν ἀγαθῶν τῆς. Ὁ δὲ, καὶ μὲ τὸν Ὁμερπασιῶν ἐνωθεὶς, τὴν πατρίδα λατρεύων πάντοτε, εἶχε σκοπὸν νὰ κατορθώσῃ τι καλὸν εἰς τὴν Εὐβοίαν ἀφ' οὗ δὲ ἀποτύχει, θὰ ἐπανεέλθῃ ὡσαύτως εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ἔθνους του, καὶ ἐλπίζων εἰς τὴν φιλίαν καὶ εἰς τὴν δικαιοσύνην καὶ ζητῶν νὰ δικασθῇ, καὶ ἂν καταδικασθῇ ν' ἀποθάνῃ κατὰ τοὺς νόμους, θὰ δολοφονηθῇ. Ἀνθρώποι λοιπὸν ζητοῦντες ν' ἀπολογηθῶσιν ἐνώπιον τῶν νόμων τῆς πατρίδος των, δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς προδόται; Ὁ δὲ συνευασμὸς μὲ τοὺς Τούρκους πρὸς καιρὸν γενόμενος εἰς ἀποφυγὴν τῶν ἐκ τοῦ πολέμου δυστυχημάτων κατὰ τὴν στερ. Ἑλλάδα δὲν ἐθεωρήθη ποτὲ μὴτ' ὡς φανερά μὴτ' ὡς μυστικὴ προδοσία. Ἐπηνέθη καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ὅτε συνευιάσθη (τὸ 1822) μὲ τὸν Ῥουσίτπασιν, καὶ ἀπήλλαξε τὴν ἀνατολ. Ἑλλάδα ἀπὸ τὰς ἐχθροπραξίας του, ἐν ᾧ δὲν εἶχε δύναμιν ν' ἀντισταθῇ. Ταῦτα πάντα ἀποδίδονται εἰς τὸν Μαυροκορδάτον, ὡς ὑποθάλλοντα οὕτως εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ πῦρ τῆς διχονοίας καὶ καταδιώκοντα τὰς ἰκανότητας καὶ ἀμαυροῦντα τὰς ὑπολήψεις διὰ τὸν σκοπὸν του.

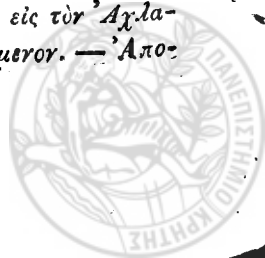
Ὁ δ' ὀπαδὸς τοῦ Τρικούπτις, ἀγορεύων ἐπὶ τοῦ ἀμβωνος, ἐκτραχηλίζεται κατὰ τῶν ἀγρίων παθῶν τῶν Ἑλλήνων, καὶ λέγει ὡς ἐκ μέρους τῶν εἰς τὴν Σρακτηρίαν πεσόντων: «Τίς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματί μου; ἀφήτουμεν λοιπὸν τὰς γυναϊκάς μας χήρας καὶ τὰ τέκνα μας ὄρφανὰ, διὰ νὰ παραδώσωμεν εἰς τὴν καίτηρὰν δουλείαν τῶν παθῶν σας τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν ὁ θάνατός μας ἠλευθέρωσε, καὶ τὴν ὁποίαν ποτίζουσι τὰ πικρὰ δάκρυα τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων μας;» καὶ παρακατιῶν λέγει. «ἄχ, διὰ τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος εἶν' ὄλιος ἀγάπη, διὰ τ' ὄνομα τῆς πατρίδος, ἣτις εἶν' ὄλη ἀρετὴ ἃς καθαρίσωμεν τὴν ψυχὴν μας ἀπὸ τὸν ῥύπον τῆς διχονοίας· ὁ πατριωτισμὸς ἃς λαμπρύνῃ τὸν τεθολωμένον νοῦν μας.» Ἄλλοτε δ' ἔγραφεν: «ἀπεκνήσασαμεν καὶ ἐσωτερικοὺς ἐχθροὺς, τοὺς ἀντάρτας· τὰ δάνεια ὄμως θὰ τοὺς νικήσωσι καὶ αὐτοὺς, καὶ ἄλλους θὰ φέρωσιν εἰς μετάνοιαν.» Ἐνοεῖ δὲ ὅτι θὰ φέρωσιν εἰς μετάνοιαν τοὺς μὴ ὀπαχθέντας εἰς τὴν φατρίαν τοῦ Μαυροκορδάτου. Πλὴν! πῶς θὰ

νικήσωσι τοὺς ἀντάρτας τὰ χρήματα, εἰμὴ διὰ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου; ὁ δ' ἐμφύλιος πόλεμος ἀναρρίπτει ἐπιμήκιστον τὰς φλόγας τῆς διχονοίας· ὅμως διὰ τὸν Τριχούπην τότε ἦτον ἀρετὴ ἢ ἐκ τῶν χρημάτων ἐπ' ἄπειρον αὐξηθεῖσα διχόνοια, καὶ τώρα εἶναι ἀρετὴ ἢ ὁμόνοια. Τὰ δὲ χρήματα νικῶσι θέβαια τοὺς ἀντάρτας· ἀλλὰ καὶ ὅποια ἀποτελέσματα θὰ γενήσῃ ἢ ἐξ αὐτῶν ἀγριωθεῖσα διχόνοια!

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Ὁ Κολοκοτρώνης παρουσιάζεται εἰς τὸν ἀγῶνα. — Τὸ τεῖχος τῆς Τριπολιτιᾶς ἦτορ ἀνάγκη νὰ κρημισθῆ. — Οἱ Ἕλληνες συρρέουσι πανταχόθεν εἰς τὸ Μακρυπλάγι εἰς τὰ στενὰ τοῦ Λεοταρίου. — Θέλει καὶ ὁ Ὑψηλάντης νὰ ἐκστρατεύσῃ. — Οἱ Ἕλληνες ἠλπίζον νὰ νικήσωσι καὶ τὸν Ἰμπραχίμ, καὶ οἱ Τριπολιτιῶται ἔμεινον ἡσυχοὶ εἰς τὴν πόλιν των. — Ὁ ἐχθρὸς δὲν κινεῖται εὐθέως εἰς Μακρυπλάγι· διευθύνεται πρὸς τὰ Καλύβια τῆς Πολιανῆς. — Ὁ Κολοκοτρώνης στέλλει στρατιώτας νὰ τὸν ἀντικρούσωσι, καὶ ἐκεῖνος ἐπιστρέφει εἰς τὸ Νησίον. — Αἶφνης ἀναβαίνει τὴν Σιρόκαν. — Ὁ Κολοκοτρώνης προσκαλεῖ τὰ στρατεύματα εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη. — Ὁ Γενναῖος καὶ Κανέλλος Δελιγιάννης ἔφθασαν πρῶτοι. — Θάνατος εἰς τὸν θελήσαντα νὰ φύγῃ. — Μάχη εἰς Τραμπάλαν. — Ὁ Γ. Γιατράκος τραυματίζεται. — Οἱ Μαρτιάται δὲν ἔφθασαν εἰς βοήθειαν. — Οἱ Ἕλληνες ἀποχωροῦσι νυκτός. — Ἡ ἐν Τριπολιτιᾷ βουλευτικὴ ἐπιτροπὴ δὲν καίει τὴν πόλιν, οὐδ' ἀνατρέπει τὸ τεῖχος. — Φεύγει καὶ αὐτὴ καὶ ὅλοι οἱ Τριπολιτιῶται. — Ἄγνωστοι στρατιῶται. — Ὁ Κολιδὸς Δαρειώτης δολοφονεῖται. — Ὁ Ἰμπραχίμ εἰς Τριπολιτιάν. — Τρέχει εἰς τὴν Ἀργολίδα. — Ὁ Κολοκοτρώνης κατόπι. — Διατάττει τὸν Ζατμην νὰ κινήθῃ εἰς τὸν Ἰσθμὸν τῆς Κορίνθου καὶ εἰς τὰ Μαῦρα Λιθάρια μὲ τὸν Νοταρᾶν. — Ὁ Κωστ. Μαυρομιχάλης εἰς τοὺς Μύλους. — Καὶ ὁ Ὑψηλάντης αὐτόθι. — Ὁ Ἰμπραχίμ ἐκινήθη κατ' αὐτῶν καὶ ἀποκρούεται. — Ὁ Μακρυγιάννης ἐτραυματίσθη. — Ὁ Ναύαρχος Δερινῶ. — Ὁ Ἰμπραχίμ περὶ τὸ Ναύπλιον. — Καλεῖ χωρία τινα καὶ γεννήματα καὶ οἰκίας εἰς τὸ Ἄργος. — Ἐπιστρέφει εἰς Τριπολιτιάν. — Ὁ Ὑψηλάντης τρέχει εἰς τὰ Βέρβερα. — Ὁ Κολοκοτρώνης εἰς τὸν Ἀχλαδόκαμπον βλέπει τὸν Ἰμπραχίμ ἐπαγερχόμενον. — Ἀπο-

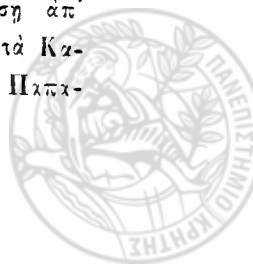

χωρεί εἰς Καρύταιναν. — Ὁ Ζαΐμης εἰς τὸ Λεβίδι. — Τοῦρκοὶ ἐκ Π. Πατρῶν εἰς Βοστίσαν. — Διήρπασαν τὴν πόλιν. — Ὁ Κολοκοτρῶνης εἰς Λεβίδι. — Ἀνάγκη τακτοῦ στρατοῦ. — Ὁ Κάρολος Φαβιέ. — Δύσκολοι ἡ σύστασις τοῦ τακτοῦ στρατοῦ. — Ἐπιστολὴ τοῦ Μαυροκορδάτου πρὸς τὴν ἐν Λοιδίῳ ἐπιτροπῇ. — Αὐτὸς κατηγορεῖ τὸν στρατιώτην. — Προσκαλεῖ τὸν Νάπιερ. — Ἀπειλεῖ πρὸς τοὺς Ἄγγλους. — Τοῦτο συμβουλεύει καὶ ὁ Καποδίστριας. — Ὁ Λεοπόλδος εἰς τὴν Βέρναν. — Συνέντευξις αὐτοῦ μὲ τὸν Καποδίστριαν. — Ὑπόμνημα τοῦ Σχιατωβριάν. — Ὁ Σπανιολάκης εἰς Λοιδίον. — Ἐπιστολὴ τοῦ Μαυροκορδάτου πρὸς τὸν Γ. Καίτην. — Ὁμοίᾳ τοῦ Νομοτελεστοικοῦ πρὸς τὴν Ἐπιτροπῇ. — Σκέψεις. — Μαυροκορδάτος καὶ Ἄγγλοι. — Κωλέττης καὶ Γάλλοι. — Κατάσκοποι. — Ὁ Κωλέττης καὶ ὁ Ὀρφαρίδης. — Μέτρα ἀσφαλείας. — Λέγεται.

Ἦδη παρουσιάζεται ὁ Κολοκοτρῶνης εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ οἱ Ἕλληνες ἀκούσαντες τὴν φωνὴν του, τρέχουσι νὰ πολεμήσωσι τὸν ἐχθρὸν ὑπὸ τὰς ὁδηγίας του. Πρὶν ἀναχωρήσει ἀπὸ τὸ Ναύπλιον, παρέστησε τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ κατεδαφισθῇ τὸ τεῖχος τῆς Τριπολιτσᾶς, καθὼ θεωρούμενον ὡς εὐάλωτον ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἂν κατέχεται καὶ ὑπερασπίζεται ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἀνάπαλιν ὡς δυσάλωτον ὑπὸ τούτων ἂν κατέχεται ἀπ' ἐκείνους, καὶ μάλιστα ἔχοντας, ὡς ὁ Ἰμπραχίμ, ὅλα τὰ μέσα νὰ τὸ ὑπερασπίσωσι καὶ νὰ τὸ διατηρήσωσι, ἐν ᾧ οἱ Ἕλληνες δὲν ἔχουσιν ἄλλο μέσον νὰ ἐμπορέσωσι νὰ τὸ κυριεύσωσι εἰμὴ τὴν πολιρχίαν καὶ τὴν πείναν, καὶ τότε μάλιστα, ἐὰν ἔχωσι ἀναλόγους δυνάμεις μὲ τοὺς ἐχθρούς. Παρέστησε δὲ ὅτι δὲν εὐόμφερε νὰ ἐμφωλεύσῃ εἰς τὸ κέντρον τῆς Πελοποννήσου, εἰς τὴν Τριπολιτσάν, ὁ Ἰμπραχίμ, εὐρών αὐτὴν περιτειχισμένην, ἔθεν ἡδύνατο εὐκόλως νὰ κάμνῃ ἐπιδρομὰς καθ' ὅλα τὰ μέρη καὶ ν' ἀφανίζῃ τὸν τόπον. Τὴν αὐτὴν ἀνάγκην εἶχον παραστήσει πέρυσιν τὸν Ἀπρίλιον δι' ἀναφορᾶς τῶν ὁ Γ. Γιατράκος, ὁ Λόντος καὶ ὁ Κεφάλας διὰ τὸν λόγον ὅτι εἰς περίστασιν ἐμφυλίων ταραχῶν τὸ τεῖχος τῆς Τριπολιτσᾶς ἦτον ἀσύμφορον, διότι ἡδύνατο νὰ ὀχυρωθῶσι εἰς αὐτὸ οἱ ἀντιπο-

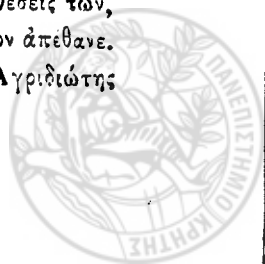
λιτευόμενοι, και να ἐμποδίσωσι διὰ πολὺν καιρὸν τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εὐνομίας. Τὸ δὲ Νομοτελεστικὸν τοῦ Κρανιδίου εἶχε διατάξει τὴν κατεδάφιεν· πλὴν συνελθόντων τῶν ἐγκυτοίκων εἰς ἕνα καὶ συσχεθέντων δὲν ἐνεκρίθη ἀπὸ τοῦς πλειοτέρους, διότι τότε, ἔλεγον, ἤθελον εἶναι πάντοτε ἐκτεθειμένοι εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Κολοκοτρώνη· δὲν ἐσιοχάζοντο ὅτι δὲν εἶχε λάβει τέλος ὁ πόλεμος καὶ ὁ ἔχθρὸς ἦτο ποτὲ πιθανὸν νὰ κυριεύσῃ καὶ αὐτὸ καὶ τὰς οἰκίας των μὲ ὅλα τὰ πράγματα των. Ἡ δὲ Κυβέρνησις δὲν προνοεῖ σήμερον τοῦλάχιστον, καὶ δὲν ἐπιχειρεῖ τὰ πάντα διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν. Ἐν τὸσοῦτο ὁ Κολοκοτρώνης προὐκήρυξεν εἰς τὰς ἐπαρχίας, διατάξας νὰ διευθύνωσι τοὺς στρατιώτας των εἰς τὰ στενά τοῦ Λεονταρίου. Τὴν 18 Μαΐου εἶχε διατάξει τὸν Γεναῖον, καὶ ἐκίνησε μὲ ὀκτακοσίους Τριπολιτσιώτας, καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ Μακρυπλάγι, ὅπου μετὰ δύο ἡμέρας συνέρχουσιν καὶ ἀπὸ ἄλλας ἐπαρχίας καὶ συνεποσώθησαν ὡς τρεῖς χιλιάδες στρατιῶται. Τέλη τοῦ αὐτοῦ συνῆλθον ἐκεῖ ὁ Κανέλ. Δελιγιάννης, ὁ Δ. Τσιώκρης, ὁ Γ. Γιατράκος, ὁ Θ. καὶ ὁ Σ. Ζαχαρόπουλοι, ὁ Πέτρος Α. Βαρβιτσιώτης καὶ ὁ Παπατσιώνης μὲ δύο χιλιάδας. Συνῆλθον ὠσαύτως καὶ ὁ Δ. Πλαπούτας, ὁ Μ. Ἀναστασόπουλος, ὁ Ἀθ. Γρηγοριάδης, ὁ Ἰω. Γγγριντζιᾶλης καὶ ὁ Μητροπέτροβας μὲ χιλίους πεντακοσίους. Ἐμελλε δὲ νὰ συνέλθωσιν ἐντὸς ὀλίγου καὶ ἄλλα στρατεύματα, ὥστε ν' ἀποτελέσωσι στρατόπεδον συγκείμενον ἀπὸ εἴκοσι περίπου χιλιάδας. Ἦδη καὶ ὁ φιλόπατρις Ὑψηλάνης, ὅστις μένει εἰς ἀπραξίαν, διότι ὁ Κουντουριώτης, συνεκστρατεύοντος τοῦ Μαυροκορδάτου, δὲν τὸν προσκαλεῖ εἰς τὸν πόλεμον ἐναντίον τοῦ Ἰμπραχίμ, ἀναφέρεται εἰς τὸν Κολοκοτρώνη, θέλων νὰ συνεκστρατεύσῃ εἰς τὴν Μεσσηνίαν, καὶ ὁ Κολοκοτρώνης ἀναφέρει τὴν αἰτησίαν του καταφατικῶς γνωμοδοτῶν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ αὐτὴ ἐγκρίνασα, τὸν διατάττει τὴν 30 Μαΐου νὰ στρατολογήσῃ ὅσους πλειοτέρους δυναθῆ καὶ νὰ ἐκστρατεύσῃ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῶν Γ. ἀρχηγῶν τοῦ στρατοπέδου ἐκείνου· ἀλλὰ στρατιῶται δὲν τὸν ἀκολουθοῦσι χωρὶς μισθοῦ, ὡς ἂν προέκειτο νὰ πολεμήσωσι διὰ τὸν Ὑψηλάντην καὶ ὄχι δι' ἑαυτοὺς, καὶ διὰ τοῦτο ἤθελον νὰ πληρωθῶσι μισθόν. Μὴ ἔχων δὲ χρήματα, προσκαλεῖ τοὺς προκρίτους τῶν Τριπολιτσιωτῶν νὰ τὸν συνδράμωσι χρηματικῶς συνεισφέροντες· ἀλλ' οὗτοι

ἀνανεύουσιν. Ἡ δὲ Κυβέρνησις χρήματα δὲν τὸν δίδει, καθὼ πο-
λιορκουμένη ἀπὸ τὰς ἀνάγκας, καὶ ὁ Ἵψηλάντης λυπεῖται, διότι
δὲν δύναται νὰ ὑπάγη, τοῦλάχιστον ν' ἀποθάνῃ ἐκπληρόνων τὸν
ὄρκον του, διὰ τὴν πατρίδα. Οἱ Ἕλληνες ἐν τοσοῦτῳ συνέτρεχον
εἰς τὸ στρατόπεδον ὡς ἂν εἰς πανήγυριν, θαρρόυντες καὶ αὐτοί, ὡς
καὶ ὅλος ὁ κόσμος εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅτι ἤθελον θριαμβεύσει
καὶ κατὰ τοῦ Ἰμπραχίμ, ὡς ἐθριάμβευσαν κατὰ τοῦ Δράμλη.
Διὰ τοῦτο οἱ κίττοι καὶ τῆς Τριπολιτσᾶς, ἐμμένοντες εἰς τὰς οἰ-
κίας των ἄροβοι, οὔτε τὰ πράγματά των, οὔτ' αὐτὰς τὰς οἰκο-
γενείας των ἠθέλησαν ν' ἀσφαλίσωσιν εἰς ἄλλα μέρη. Ὅσοι δὲ,
τὸ ἀβέβαιον τῆς τύχης τοῦ πολέμου συλλογιζόμενοι, ὑπόπτειον
καὶ ἐπίστευσον ὅτι ἠμπόρουν νὰ ἦναι καὶ ἀτυχῆ τῆς προκειμένης
μάχης τ' ἀποτελέσματα, δὲν εἰόλμων νὰ λάθωσι δι' ἐκείτους
ἀσφαλιστικά μέτρα, φοβούμενοι μὴ τοὺς μιμηθῶσι καὶ ἄλλοι, καὶ
διασκορπισθῇ ἡ πόλις, καὶ δειλιάσωσιν οἱ Ἕλληνες, καὶ διαλυθῇ
ὁ στρατός, καὶ προξενηθῶσιν ἐκ τούτου ἀνεπανόρθωτα δεινά.
Αὐτοὶ οὗτοι ἐνεθάρρουν καὶ ὄτους ἐδειλίων, καὶ τοὺς ἐμπόδιζον
μάλιστα ν' ἀναχωρήσωσιν ἀπὸ Τριπολιτσᾶν. Ὁ δὲ Κολοκοτρῶ-
νης, ὅστις ὑπεσχέθη νὰ τοὺς εἰδοποιήσῃ χρεῖας τυγούσης ἀπὸ τὸ
στρατόπεδον, νὰ λάθωσι μέτρα σωτήρια, ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ
προΐδῃ ὅ, τι ἔμελλε νὰ συμβῇ ἀπροσδοκῆτως, ἐρύλαξε σιωπῆν διὰ
τοὺς αὐτοὺς λόγους, καὶ ὅλη ἡ πόλις ἔμενεν ἤτυχος. Ὁ δὲ Ἰμ-
πραχίμ ἠτοιμάσθη ἤδη νὰ κινηθῇ κατὰ τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰ
στεῖνά τοῦ Λεονταρίου· ἔχων δὲ μεθ' ἐαυτοῦ τὸν υἱὸν τοῦ Σιέχ
Νεντζίπ καὶ ἄλλους ἐντοπίους Τούρκους, οἵτινες τὸν χρησι-
μεύουσι καὶ ὡς ὄδηγοί, ἀντὶ νὰ ὁρμήτῃ εὐθέως αὐτόν, διευθύνε-
ται πρὸς τὰ μέρη τῆς Πολιανῆς νὰ περάσῃ διὰ τῶν πλέον δυσβά-
των καὶ κρημνωδῶν τόπων, ὅθεν ἐνομιζετο σχεδὸν ἀδύνατον νὰ
διαβῶσι στρατεύματα, καὶ μάλιστα ἵππικόν καὶ πυροβολικόν.
Ἐαυτοχρόνως ὁ Κολοκοτρῶνης, ἀφ' οὗ διέταξε τὰ πρὸς ἐνίσχυσιν
τοῦ στρατοῦ εἰς Μακρυπλάγι, δύο ὥρας ἀπέχον τοῦ Λεονταρίου,
μετέβη εἰς τὰ Σιαχμπάζικα νὰ παρατηρήσῃ μήτοι ὁ ἐχθρὸς ἤθε-
λεν ἐπιχειρήσει μ' ἕλον τοῦ τόπου τὸ δύσβατον νὰ περάσῃ ἀπ'
ἐκεῖνα τὰ μέρη. Ὁ Ἰμπραχίμ εἶχεν ἤδη κινηθῇ πρὸς τὰ Κα-
λύβια τῆς Πολιανῆς, καὶ εἶχον σταθῆ ἐναντίον του ὁ Δ. Παπι-

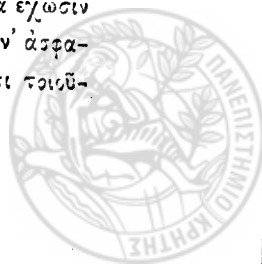
τσιώνης και ὁ Γ. Δημητρακόπουλος μ' ἑπτακοσίους· ἀλλ' ἐκεῖνος ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Νησίον, και οὔτοι ἐπανέκαμψαν εἰς τὸ Μακροπλάγι. Ὁ Ἰμπραχίμ αἴφνης τὴν 5 Ἰουνίου προλαβὼν ἀναβαίνει τὴν Σιρόκαν τῆς Πολιανῆς, ὅτε ὁ Κολοκοτρώνης ἐνησυχολεῖτο νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν ἐκείνην, και εὐθὺς ἀποσύρεται εὗτος μίαν ὥραν μακρὰν εἰς τὸ χωρίον Ἀκοβον. Ἔστειλε δὲ τρεῖς ταχυδρόμους τὸν ἓνα μετὰ τὸν ἄλλον και διέταξε τοὺς εἰς Μακροπλάγι νὰ προσθάσωσιν ὄλοι αὐτόθι. Ἔστειλε και ἄλλους εἰς τὴν Μάνην και εἰς τὰ Πισινὰ χωριά τῆς Λακεδαιμονίας και προσεκάλεσε τοὺς και τοίκοις νὰ δράμωσιν ἐκεῖτε ὡς εἰς θέσιν, ὅπου ἤδύναντο νὰ κλείσωσι τὸν ἐχθρὸν και νὰ τὸν καταστρέψωσι. Τὴν νύκτα κατὰ τὴν ὀγδόην ὥραν Μ. Μ. ἐκινήθησαν ὁ Γενναῖος και ὁ Κανέλλος Δελιγιάννης με τρεῖς χιλιάδας, και περὶ τὸ λυκαυγὲς ἔφθασαν εἰς Τραμπάλαν ἀπέναντι τοῦ Ἀχώβου, ὅπου και ἤτοιμάσθησαν εἰς μάχην. Ὁ δὲ Γενναῖος, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν φυγὴν, εἶχε διατάξει τινὰς τῶν στραιωτῶν του, γνωστοὺς διὰ τὴν ἀφοσίωσίν των εἰς τὴν πατρίδα και διὰ τὴν γενναιότητά των, νὰ φονεύσωσιν ὅποιον ἤθελε κινήθῃ εἰς φυγὴν. Συγχρόνως ἔφθασεν ὁ Γ. Γιατράκος με τὸν Πέτρον Α. Βαρβιτσιώτην και τοὺς Ζιχαροπούλους μ' ἑπτακοσίους στραιωτίας και ἐστρατοπέδευεν ὀπίσω τῶν Τούρκων εἰς τὸ χωρίον Διβράχι. Ἐρχισε δὲ ἡ μάχη με τὴν προσθοφυλακὴν τοῦ ἐχθροῦ, κινήθεντος εὐθὺς τὸ πρῶτ' ἐπὶ σκοπῷ νὰ προχωρήσῃ ὅσον τάχος εἰς τὰς πεδιάδας τοῦ Λεονταρίου και τῆς Καρυταίνης, και ἤδη ἡ μάχη ἀπέβαινε πεισματώδης. Μετὰ τρεῖς ὥρας ἔφθασαν και ἠνώθησαν με τὸν Γενναῖον και Δελιγιάννην ὁ Κωνστ. Μαυρομιχάλης και ὁ Παπατσιώνης με πεντακοσίους. Ἐπομένως εἶχε φθάσει ὁ, τε Γ. Ἀγαλόπουλος και ὁ υἱὸς τοῦ Κεράλα Γεώργιος με τινὰς στραιωτίας. Πρὸς τὰ δειλιγνὸν ἔφθασαν ὁ Πλαπούτας, ὁ Τσιώκρης, ὁ Μ. Ἀναστασόπουλος και οἱ ἄλλοι Ἀρκάδιοι με χιλίους ὀκτακοσίους. Ὅλοι δὲ ὁμοῦ, κινήθεντος και τοῦ Γιατράκου ἀπὸ τὰ νῶτα τῶν Τούρκων, συνεκρότησαν γενικὴν μάχην. Οἱ δ' Ἕλληνες ἐπληρίασαν τόσον εἰς τοὺς ἐχθροὺς ὥστε αἱ σημαῖαι τοῦ Πλαπούτα ἀνεμίχθησαν με τὰς ἐκείνων, ἀλλὰ δὲν ἤδυνήθησαν νὰ τοὺς ἐκτοπίσωσι, διότι και ὁ ἀριθμὸς τῶν Τούρκων ἦτον ἀσυγκρίτως ἀνώτερος, και ἡ θέσις των πλέον ὀχυρὰ. Πλὴν οὐδ' οἱ Τούρκοι ἠμπόρεσαν νὰ

ἐξώσωσι τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τὰς θέσεις των, καὶ μόνον τοὺς Λακεδαιμονίους ὄντας ἀνωχύρους ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, καὶ ἐπληγῶσαν εἰς τὸ πρόσωπον ἐπικινδύνως τὸν Γιατράκον· οἱ ἄλλοι ἀνθίσταντο μαχόμενοι ἕως τὴν μίαν ὥραν τῆς νυκτός. Τότε δ' ἀρχηγὸς διέταξε τὸν Γενναῖον, τὸν Δελιγιάννην καὶ τὸν Παπατσιώνην νὰ μείνωσιν εἰς τὰς θέσεις των, τοὺς δὲ ἄλλους νὰ ἀπέλθωσιν ὅπου ἦτο καὶ ὁ ἴδιος, διὰ νὰ κινηθῶσι τὸ πρῶτ' ἀπὸ τὰ νῶτα τῶν ἐχθρῶν. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἐξηκολούθουν νὰ μάχονται ὄλην τὴν νύκτα· τὴν δὲ 7 Ἰουνίου οἱ Τοῦρκοι ἐστήσαν καὶ ἐννέα πυροβόλα, καὶ ὄλους καὶ τοὺς ἐκτύπων καὶ μ' αὐτὰ, καὶ μὲ τὰ τουφέκια καὶ μὲ τὰς βρομβίδας, καὶ τοὺς ἐβλαπτον πολὺ. Ἐν τούτοις ὁ Πλαπούτας καὶ οἱ Ἀρχάδιοι, ἐκτὸς τῶν Λακεδαιμονίων εἵτινες ἀφ' οὗ ἐτραυματίσθη ὁ ἀρχηγὸς των ἀνεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια, κινουῦνται ἀπὸ τὰ νῶτα τῶν Τοῦρκων, καὶ πρῶτος ὁ Γγρίντσιαλης δρμήτας κατέλαβε τὰς ἀναγκαίας θέσεις, καὶ ἐπολέμησαν καὶ αὐτὸς καὶ οἱ λοιποὶ ἕως μίαν ὥραν. Μετὰ ταῦτα δρμήσαντες καὶ οἱ Τοῦρκοι ἐναντίον των, τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν καὶ τὸν Γγρίντσιαλην καὶ ὄλους τοὺς ἄλλους· πλὴν δὲν ἐκινήθησαν μὲ τὴν αὐτὴν δρμὴν κατὰ τοῦ Γενναίου, ἀπὸ τὰ ὀχυρώματα τοῦ ὁποίου τοὺς ἐπολέμουν κρατερῶς οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ τοὺς περιεκύκλωσαν μακρόθεν, καὶ συνάμα ἐκυρίευσαν τὴν θέσιν, ὅπου ἦτον ἡ πηγὴ τοῦ ὕδατος, ἐξ ἧς ὕδρευόντο, καὶ τοὺς ἐσέρησαν καὶ τοῦ νεροῦ, ἐν ᾧ ἦν ἔτεροῦντο καὶ τροφῶν καὶ πυριτοβόλων, καὶ διὰ ταῦτα ἤρχισαν νὰ βαρυθυμῶσι καὶ ν' ἀπελπίζονται, βλέποντες προφανῆ τὸν θάνατον ἢ τὴν αἰχμαλωσίαν. Καὶ ἰδοὺ αὐθις ἡ περίστασις, καθ' ἣν ἔβλεπον εἰς τὴν φυγὴν τὴν σωτηρίαν των· ἀλλ' οἱ διωρισμένοι νὰ παρατηρῶσι μὴ ἤθελε κινηθῆ τις νὰ φύγη ἐξεπλήρουν μὲ πολλὴν αὐστηρότητα καὶ προσοχὴν τὰ χρέη των, ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου ὁ Γενναῖος καὶ ὁ Τσαλαφατῖνος περιφερόμενοι, τοὺς ἐνεθάρρουνον, αἵτια προμηνύοντες, καὶ τοὺς ἐπῆλιζον. Πλὴν διὰ νὰ προληφθῆ ἡ λειποταξία, ἐξ ἧς εἶπετο ἀρευκτος γενικὸς σχεδὸν ὄλεθρος τοῦ στρατοῦ, ἐπιστολίσθησαν ἀξιωματικὸς τις, λεγόμενος Καρακίτζος, καὶ τις στρατιώτης, ὡς θελήσαντες μόνον ν' ἀνακύψωσιν ἀπὸ τὰς θέσεις των, καὶ ἐπληγῶθησαν ἀμφοτέροι κχιρίως· ὁ δὲ εἷς μετ' ὀλίγον ἀπεθανε. Παρ' ὀλίγον ἤθελε φονευθῆ καὶ ἕτερος, Γιώργης Ἀγριδιώτης

ονομαζόμενος, καθότι ἠγέρθη ἀπὸ τὴν θέσιν του· ἀλλ' ἐδικαιώθη
 διότι ἠσθάνθη τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του, ὅστις εἶχε φονεῦθῃ
 ἐκείνην τὴν στιγμήν. Ἐπειτα προβαλόμενος τὸν νεκρὸν του, ἐπειδὴ
 εἶχε κρημισθῆ τὸ ὄχυρωμα εἰς τὴν θέσιν του ἀπὸ τὰ πυροβόλα,
 ἐμάχητο. Ταῦτα ἰδόντες οἱ ἄλλοι ἐξηκολούθουν νὰ μάχωνται ἕως
 οἱ τοῦ ἔδου ὁ ἥλιος. Τότε δὴ θεωρῶν ὁ Κολοκοτρώνης ὅτι δὲν ἠδύ-
 νατο νὰ τοὺς δώσῃ πλέον οὔτε στρατευμάτων βοήθειαν, διότι οἱ
 ἐγγύς ὄντες Πισινοχωρίται οὐδ' οἱ Μανιάται δὲν φαίνονται τοῦ
 ποτε, καὶ τοὶ πολλακίς εἰδοποιηθέντες παρ' αὐτοῦ διὰ τὸ κίνημα
 τῶν ἐχθρῶν καὶ προσκληθέντες νὰ δράμωσιν εἰς βοήθειαν, οὔτε
 νὰ τοὺς χρηγήσῃ τροφὰς καὶ πυριτόβολα, ἔδειξε σημεῖα ἀποχω-
 ρήσεως· καὶ κατὰ τὴν μίαν ὥραν τῆς νυκτός, ἀφ' οὗ προηγουμέ-
 νως ἔστειλαν τοὺς πληγωμένους εἰς τὸ χωρίον Τουρκολέκα, μίαν
 ὥραν μακρὰν τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἀνεχώρησαν ὅλοι ἐκεῖθεν με-
 γάλῃ ἡσυχίᾳ, καὶ ἀφ' οὗ ἐφθασαν εἰς Τουρκολέκα καὶ ἀνῆ-
 ψαν πυρὰ εἰς διάφορα μέρη, τότε τοὺς ἐνόησαν οἱ Τούρκοι.
 Εἰς τὴν μάχην ταύτην ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληρώθησαν ὡς ἑκατὸν
 σαράντα Ἕλληνες. Ἐκ δὲ τῶν Τούρκων ὡς ὀκτακόσιοι. Ὁ Κο-
 λοκοτρώνης εἶχε προκλήσει τὸν διορισμὸν βουλευτικῆς ἐπιτροπῆς,
 τὴν ὁποίαν συγκειμένην ἀπὸ τὸν Ν. Μπούκουραν, Ἡλ. Καρά-
 πκυλον καὶ Λυκοῦργον Κρεστενίτην, ἔχουσαν καὶ τὸν Γεώργιον
 Σκαλίδην γραμματέα ἔστειλεν ἡ Κυβέρνησις εἰς Τριπολιτσάν, διὰ
 νὰ προμηθεύσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τ' ἀναγκαῖα εἰς τὸ στρατόπεδον.
 Ταύτην διέταξεν ὁ Κολοκοτρώνης νὰ καύσῃ τὴν Τριπολιτσάν,
 καὶ ν' ἀνατρέψῃ τὸ τεῖχος· ἀλλὰ παράκαιρα. Καὶ αὐτὴ δ'
 αὕτη ἔγραψε πρὸ μικροῦ εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅτι ἤθελε τὴν καύσει,
 πλην δὲν θὰ τὸ κατορθώσῃ. Τὴν ἐπιούσαν ἀνεχώρησαν ἀπὸ Τουρ-
 κολέκα οἱ Ἕλληνες, καὶ ἀπῆρχοντο εἰς Καρύταιναν. Ἐπειδὴ δὲ
 κατεδιώκοντο ἀπὸ τὸ ἱππικὸν τοῦ ἐχθροῦ, ἐβιάσθησαν νὰ δράμωσιν
 εἰς τὸ κατὰ τὸ Ἴσσαι πυκνὸν δάσος, ὅπου οἱ ἱππεῖς δὲν ἐτόλ-
 μησαν νὰ τοὺς κυνηγήτωσι, καὶ ἐσβράφησαν εἰς τὴν ἄγρυσαν πρὸς
 τὰ πεδία, διευθυνόμενοι εἰς τὴν Τριπολιτσάν. Ἄλλ' ἰδοὺ περυσιά-
 ζονται εἰς τὸ δάσος ἐκεῖνο ὡς διακόσιοι ἄνθρωποι ἄγνωστοι, με-
 ταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ τινες Μανιάται, καὶ Κρήτες, καὶ ἄλλοι
 Ἕλληνες παντοδαποί, καὶ ἀνατείνουσι τὰ ἔπλα κατὰ τοῦ Γενναίου

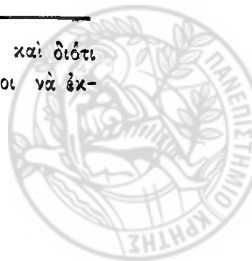
καὶ τῶν ἄλλων ἀρχηγῶν λέγοντες: Σεῖς ἐπὶ ἤρατε τὸν κόσμον σ' τὸν λαὸν σας. Τότε ἐπληρώθη ἐξ ἀφανοῦς χειρὸς ὁ ἀνδρεῖος καὶ ἀτυχῆς Κολιδὸς Δαρειώτης, καὶ ἀπέθανεν. Ὁ δὲ Γενναῖος σπασάμενος τὸ ξίφος καὶ βίφθεις θαρσαλέως κατ' αὐτῶν, διότι ὑπώπτευε προδοσίαν τιὰν, ἰδοὺ οἱ Τοῦρκοι, τοὺς λέγει, ἂν θέλετε πόλεμον καὶ ἂν εἴσθε Ἑλληνας! καὶ τότε διεσκορπίσθησαν. Τὴν 9 ἐφθασαν εἰς Στεμνίτσαν, καὶ ὁ Κωνστ. Μαυρομιχάλης μὲ τὸν Τσιώκην διευθύνθησαν εἰς Ἄργος. Ὁ δὲ Ἰμπραχίμ ἐφθασε τὴν 10 εἰς Τριπολιτσάν, τὴν ὁποίαν εὔρεν ἔρημον ἀπ' ἀνθρώπους καὶ πλουσιωτάτην ἀπὸ λάφυρα, καὶ οἰκίας ἐτοίμους νὰ κατοικήσωσι τὰ στρατεύματά του, καὶ ἐφωδιασμένας μ' ὄλα τ' ἀγαθά. Ἦτον ἡμέρα Κυριακὴ περὶ τὸ ἐσπέρας, ἔτε εἶχε φθάσει αὐτόθι ἡ πικρὰ ἀγγελία ὅτι ἠττήθησαν οἱ Ἑλληνες, καὶ ὁ Ἰμπραχίμ ἤρχετο, καὶ τὴν αὐτὴν στιγμὴν κατέλιπον οἱ κάτοικοι ὄλα τὰ πράγματα τῶν, καὶ ἔφυγον γυμνοὶ, τρέχοντες ὄλην τὴν νύκτα καὶ ὄλην τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν, ὄλοι σχεδὸν πεζοὶ, διὰ νὰ δυνηθῶσι νὰ σώσωσι τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδιὰ τῶν ἀπὸ τὴν σφαγὴν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν. Τότε δὴ διέταξε καὶ ἡ Κυβέρνησις νὰ πυρπολήθῃ ἡ Τριπολιτσαῖα ἀλλὰ τότε δὲν ἦτο πλέον κανεὶς νὰ την πυρπολήσῃ. Ἡ δ' ἐπιτροπὴ γράφει τὴν 8 ἀπὸ τὸν Ἀχλαδόκκαμπον ὅτι διώρισεν ἀνθρώπους ἐπὶ μισθῷ νὰ τὴν καύσωσιν, ἐπειδὴ ὁ κρημνισμὸς τοῦ τεύχους δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γείνη εἰς βραχὺ διάστημα χρόνου· ἀλλὰ καὶ οἱ μισθωτοὶ ἔφυγον καὶ δὲν τὴν ἔκαυσαν. Ἡ Κυβέρνησις ἐχρεώσεται, προνοοῦσα, νὰ σοχασθῇ ὅτι ὁ Ἰμπραχίμ, νικητὴς καὶ τροπαιούχος εἰς τὰ παράλια τῆς Μεσσηνίας, ἐμελλε νὰ προχωρήσῃ καὶ εἰς τὰ μεσόγεια, νὰ ἐμφωλεύσῃ εἰς τὴν Τριπολιτσάν, ὅθεν νὰ πράττῃ ὄλα τὰ κακά. Ἐπομένως ἐχρεώσεται, καὶ πρὶν ἐξέλθει ὁ Κολοκοτρώνης ἀπὸ τὴν Ὑδραν, νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς ἐγκαταίκοις, νὰ καύσωσιν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τὰς οἰκίας τῶν, καὶ ν' ἀνατρέψωσι τὸ τεῖχος τῆς πόλεως τῶν (καὶ τί δὲν πράττουσιν οἱ Ἑλληνες διὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν πατρίδα!) Οὕτως ἤθελε τοὺς εὐεργετῆται καὶ αὐτοὺς καθότι ἤθελον φυλάξαι τὰ πράγματα τῶν, τὴν κινητὴν περιουσίαν τῶν ἕκαστος, ὥστε νὰ ἔχωσιν ἐπωσοῦν τ' ἀναγκαῖά τῶν, μεταβαίνοντες εἰς ἄλλα μέρη ν' ἀσφαλίσθωσιν. Οὕτως ἤθελε δώσει εἰς τὸν κόσμον νὰ ἐννοήσῃ ὅτι τοιοῦ-

τοι ἄνθρωποι δὲν εἶν' εὐκόλον νὰ ὑποδουλωθῶσι πλέον. Τούτου
 δοθέντος ὁ Ἰμπραχίμ δὲν ἠδύνατο ν' ἀρῆ-η φρουρὰν εἰς πόλιν
 κατατεφρωμένην καὶ ἀτείχιστον· ἤθελε διαβῆ καὶ ἐκεῖθεν καταστρέ-
 φων, ὡς θὰ πράξει καὶ εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Χερσονήσου ὅθεν ἂν
 διαβῆ. Κατὰ δυστευχίαν εὐρίσκει πόλιν ὠραίαν καὶ πολλοῦ λόγου
 ἀξίαν· εὐρίσκει τὰς οἰκίας τῶν πολιτῶν ἐστολισμένας καὶ ἐφω-
 διασμένας μ' ὅλα τ' ἀναγκαῖα πράγματα· εὐρίσκει τὰ ἐργαστήρια,
 τὰς ἀποθήκας καὶ τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα πλήρη ἀπὸ παντὸς
 εἶδους ἐμπορευμάτων καὶ ἄλλων πραγμάτων ἐξ ὧν ἤθελεν ἔχει
 ἀνάγκην διὰ νὰ περιποιηθῆ τὰ στρατεύματά του· ἀλλὰ τὸ κυριώ-
 τατον εὐρίσκει εἰς καλὴν κατάστασιν τὸ τεῖχος, καὶ μὲ πολλὰ
 πυροβόλα ὠχυρωμένον. Ὅθεν ἀφήνει εἰς Τριπολιτσάν ἐξακοσίους
 περίπου ἀσθενεῖς καὶ πληγωμένους καὶ τέσσαρας χιλιάδας φρουρὰν,
 καὶ τὴν 12 τρέχει ὡς κεραυνὸς εἰς τὴν Ἀργολίδα, εἰς τὸ Ναύ-
 πλιον αὐτὸ, εἰς τὴν καθέδραν τῆς Κυβερνήσεως, διὰ νὰ ἐνσπείρῃ
 τὸν φόβον καὶ τὸν τρόμον εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ὁ δὲ Κολοκο-
 τρώνης τρέχει κατόπι του, καὶ φθάσας εἰς τὰ Τρίκορφα, ἤρχισε
 ν' ἀψιμαχῆ μὲ τοὺς ἐν Τριπολιτσᾷ ἐχθροὺς, διὰ νὰ τὸν βιάσῃ νὰ
 ὀπισθοπορήσῃ· ἀλλ' ἐκεῖνος ἐχώρησεν εἰς τὰ πρόσω, ἐξακολου-
 θήσας τὸν δρόμον του, καὶ ὁ Κολοκοτρώνης ἀφήσας εἰς Τρίκορφα
 τὸν Κανέλλον Δελιγιάννην καὶ Δημ. Πιπτασιώνην μὲ χιλίους
 τετρακοσίους, διὰ νὰ πολιορκήσῃ τὴν Τριπολιτσάν ὁμοῦ μὲ
 τοὺς στρατιώτας τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης, γράψας καὶ τὸν Ζαΐμην,
 φθάσαντα εἰς τὸ Λεβίδι μὲ δύο χιλιάδας, νὰ κινηθῆ εἰς τὴν Κό-
 ρινθον, νὰ ἐνωθῆ μὲ τὸν Νοταρᾶν, καὶ νὰ ὀχυρώσῃ τὸν Ἴσθμὸν
 καὶ τὰ Μαῦρα Λιθάρια, ἔπεσε κατόπι τοῦ Ἰμπραχίμ μὲ τὸν Πλα-
 πούταν, τὸν Γενναῖον καὶ τὸν Μ. Ἀναστασόπουλον μὲ τρεῖς χι-
 λιάδας καὶ πεντακοσίους. Ἐν τοσοῦτῳ ἡ Κυβέρνησις φθάσαντα
 τὸν Κωνστ. Μαυρομιχάλην μ' ἐξήντα στρατιώτας εἰς Μύλους,
 καὶ μείναντα αὐτόθι, κατ' εἰσήγησιν αὐτοῦ τούτου τὸν διώρισε
 τὴν 11 νὰ ὀχυρωθῆ μὲ τὸν Μακρυγιάννην ἀποσταλέντα ἐκεῖσε
 μ' ὀλίγους στρατιώτας, διὰ νὰ ὑπρασπίσῃ τὴν θέσιν, ἂν ὁ Ἰμ-
 πραχίμ ἤθελε διευθυνθῆ εἰς τοὺς Μύλους. Ἐφυγεν ἀπὸ Τρι-
 πολιτσάν καὶ ὁ Ὑψηλάντης, καὶ ἄμα φθάσας εἰς Ναῦπλιον, διω-
 κρίσθη νὰ μεταβῆ ὠστύτως εἰς τοὺς Μύλους, καὶ νὰ τεθῆ ἐπὶ κε-

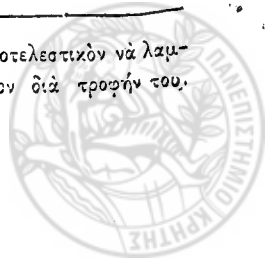
φαλῆς τῶν ὀλίγων ἐκείνων Ἑλλήνων. Μετέβησαν καιόπι του καὶ ὁ Γιάνκος Σουτσοσ καὶ ὁ Χ. Γιόργης. Τὸν ὑπεσχέθη δὲ ἡ Κυβέρνησις νὰ τὸν στείλῃ ὡς πέντε χιλιάδας στρατεύματα ἐπομένως, διὰ νὰ δυνηθῇ ν' ἀντικρούσῃ τὸν ἐχθρὸν. Εἶχε διορίσει καὶ τέσσαρα πλοῖα, δύο βρίκια καὶ δύο μύστικα, νὰ τὸν κτυπήσωσι καὶ μὲ τὰ κυροβόλα ἀπὸ τὴν θάλασσαν. Ἐφορόντιζε καὶ ὁ Ἀναστάσιος Ἑλκιῶν διὰ τὴν προσωπικὴν τοῦ Ὑψηλάντου ἀσφάλειαν, καὶ τὸν προῦμῆθευσεν ἑκατὸν περίπου μισθωτοὺς Ὀλυμπίους, νὰ τὸν χρησιμεύσωσιν εἰς ὅλα τὰ ἐνδεχόμενα διὰ τὴν σωτηρίαν του. Οἱ δὲ στρατιῶται οὗτοι ἔφθασαν τὸ ἑσπέρασ εἰς Μύλους, καὶ τὸ πρῶτ ἔφάνη ὁ ἐχθρὸς εἰς τὸ Κιβέρι ἐπὶ κεφαλῆς πέντε χιλιάδων ἑξακοσίων πεζῶν καὶ ἑξακοσίων ἰπέων, καὶ προσέβαλε τὴν 13 τοὺς ὀλίγους ἐκείνους Ἕλληνας, οἵτινες ἦσαν ὠχυρωμένοι εἰς τὰς ἀποθήκας καὶ εἰς ἐρηριπούας τινὰς οἰκίας ἐξοχῆς τοῦ παρακειμένου περιβολίου τῶν Μύλων. Ὄρμησε δὲ τρίς ἐναντίον των, καὶ ἀπεκρούσθη μὲ βλάβην του διότι ἐκτυπᾶτο μὲ πολὺν ἐπιτυχίαν καὶ ἀπὸ τὰ πλοῖα. Ἐν τούτοις ἔφθασεν εἰς βοήθειαν ὁ Μητροσ Λιακόπουλος Ὀλύμπιος μὲ πενήντα περίπου στρατιώτας, καὶ παρευθὺς ἤρχιτε νὰ μάχεται. Τότε δὴ πληγωθεὶς ἔπεσεν ἀπὸ τὸν ἵππον του ἀξιωματικὸς τις τοῦ Ἰμπραχίμ, καὶ περικυκλώσαντες αὐτὸν οἱ στρατιῶται, τὸν ἐπῆραν καὶ ἔπαυσαν τοῦ νὰ μάχωνται. Ἐπειτα ἔφθασεν ἀποσταλεὶς ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν ὁ Κάρπος Παπαδόπουλος ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ λόχου τῶν εὐζώνων, συγκειμένου ἀπὸ ἑκατὸν σαράντα στρατιώτας, καὶ διέταξεν εὐθὺς πῦρ προχωρητικὸν καὶ συμπλοκὴν μὲ τὰς λόγγας. Ὅθεν ἅμα κινηθέντος τοῦ λόχου τούτου, ὁ ἐχθρὸς ἐτράπη εἰς φυγὴν, καὶ οἱ ὀλίγοι ἐκείνοι Ἕλληνες τὸν κατεδίωξαν διακόσια βήματα μακρὰν τῶν τειχῶν τοῦ περιβολίου. Ἡ μάχη ἤρχιτεν ἀπὸ τὰς ὀκτὼ καὶ διήρκεσεν ἄχρι τῶν ἑνδεκα καὶ ἡμισίας· ἐφονεύθη δὲ εἷς ἐκ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐπληρώθη εἰς τὸν δεξιὸν βραχίονα ὁ Μακρυγιάννης, ἐν ᾧ ἀπήρχετο εἰς τοὺς ἐντὸς τοῦ περιβολίου μαχόμενους στρατιώτας του (1), ἐκ δὲ τῶν ἐχθρῶν ἐφονεύθησαν ἑκα-

(1) Διότι ὁ Μακρυγιάννης εἰδείξε προθυμίαν νὰ ἐκστρατεύσῃ, καὶ διότι ἐπληρώθη μάλιστα, ἐν ᾧ τόσοι ἄλλοι στρατηγοὶ προσκαλούμενοι νὰ ἐκ-

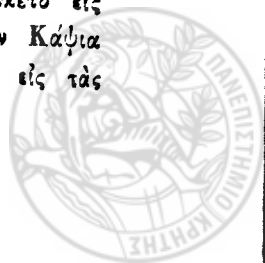

τὸν πενήντα καὶ ἐπληρώθησαν πλείοτεροι. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς γαλιτικῆς μοίρας Δερινῦ, εὐρεθεὶς εἰς τὸν ἀργολικὸν κόλπον, καὶ μὴ πιστεύων ποτὲ νὰ μὴ καταστραφῶσιν οἱ ὀλίγοι ἐκεῖνοι Ἕλληνες ἀπὸ τόσοῦ πλῆθος ἐχθρῶν προσβαλλόμενοι, τοὺς προσφέρει τὰς λέμβους του νὰ τοὺς σώσῃ, ἂν ἤθελον λάβει ἀνάγκη, καὶ τὸν εὐχαρίστησαν διὰ τὴν προσφορὰν του. Μετ' ὀλίγον τοὺς εἶδε μαχομένους καὶ ἐθαύμαζε τὴν εὐψυχίαν των καὶ ἀφοσίωσιν. Μετὰ δὲ τὴν μάχην διέταξε τὴν εἰς τὸ δίκροτόν του μουσικὴν, καὶ ἐπαιάνισε τὴν Μασσαλιακὴν πορείαν: ἄγωμεν τέκνα τῆς πατρίδος, (allons nous enfants de la patrie) εἰς τιμὴν τῶν νικητῶν. Τὴν 14 καὶ 15 διέτριψεν ὁ ἐχθρὸς εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Ἀργολίδος, ὅθεν ἐστειλεν ἰππεῖς τινὰς νὰ παρατηρήσωσι τὰ περίξ τοῦ Ναυπλίου, καὶ οὗτοι προεχώρησαν εἰς τὴν Νάρειαν. Ἐκινήθησαν δὲ οἱ Ἕλληνες ἐναντίον των καὶ τοὺς κατεδίωξαν φεύγοντας εἰς τὰ ὄπισω. Τότε ὁ Ἰμπραχίμ, ἀρ' οὗ εἶδε τὸν τόπον καὶ ἐγνώρισεν ὅτι δὲν ἦτον εὐκολὸν νὰ πολιορκήσῃ καὶ ν' ἀποκλείσῃ τὸ Ναύπλιον καὶ διὰ τὴν γειτνίασιν τῶν ναυτικῶν νήσων, ἐξ ὧν ἠπειλεῖτο ν' ἀπολέσῃ εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον τοὺς στόλους του, ἔβαλε πῦρ εἰς τὰ γεννήματα, ἔκαυσε χωρὶς τινὰ καὶ τῖνας οἰκίας εἰς τὴν ἔρημον πόλιν τοῦ Ἄργου, ὅθεν οἱ κάτοικοι τὴν 11 προλαβόντες εἶχον ἀναχωρήσει μὲ τὰ πράγματά των, καὶ τὴν 16 ἐκίνησε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Τριπολιτῶν. Ὁ δὲ Ὑψηλάντης τρέχει κατὰ πόδας μὲ χιλίους πεντακοσίους εἰς τὰ Βέρβενα, διορισθεὶς ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν νὰ συστήσῃ στρατόπεδον, εἰς τὸ ὁποῖον διωρίσθησαν ὑπ' αὐτῆς ὁ τε Κωνστ. Μαυρομιχάλης καὶ ὁ ἱππάρχος Χ. Μιχαῆλης Γαλιάνος, καὶ ἤδη συρρέουσιν αὐτόθι ἀρκετοὶ στρατιῶται ὑπὸ τὰς σημαίας του κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως. Ὁ Κολοκοτρώνης νομίσας ὅτι ὁ Ἰμπραχίμ. ἤθελεν ἀπέλθει λεηλατῶν τὴν χώραν εἰς τὸν Ἰσθμὸν, νὰ φυλάξῃ ἐλευθέραν τὴν δίοδον, ὥστε νὰ εἰσβάλωσιν ἐκεῖθεν ἀκωλύτως ἀπὸ τὴν Στερεὰν καὶ ἄλλα στρατεύματα, ἢ καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς Π. Πάτρας· μὴ πιστεύων δὲ οὐκ ἤθελεν ἐπιστρέφει τόσον ὀγλίγωρον, τρέχει εἰς τὰ πρόσω, καὶ δὲν καρτερεῖ

στρατεύωσιν ἀπέφυγον, ἔλαβε διαταγὴν ἀπὸ τὸ Νομοτελεστικὸν νὰ λαμβάνῃ ἀνὰ πέντε γρόσια τὴν ἡμέραν ἀπὸ τὸ δημόσιον διὰ τροφὴν του.

εἰς τὸ Παρθένι καὶ εἰς τὸν Γύρον, νὰ τὸν κτυπήσῃ εἰς τὴν ἐπά-
νοδον· ἀλλ' ἄμα φθάσας εἰς τὸν Ἀχλαδόκαμπον, τὸν βλέπει ἐπα-
νερχόμενον καὶ ὀπισθοπορεῖ εἰς τὸ Παρθένι καὶ εἰς τὸν Γύρον διὰ
νὰ τὸν κτυπήσῃ· ὁμοῦς ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες ἦσαν ἤδη καταπεπονη-
μένοι ἀπὸ τὴν αὐπνίαν δύο ἡμερονυκτίων, ἀπὸ τὴν ὄδοιπορίαν
καὶ ἀπὸ τὴν ἀσιτίαν, καὶ ἐπειδὴ τὸ φῶς ἤδη ὑπεχώρει εἰς τὸ σκό-
τος, ἀψιμαχίσας ὅπως οὖν μὲ τὴν προσθοφυλακὴν τοῦ ἐχθροῦ,
ἀπεχώρησεν εἰς Καρύταιναν, ὅπου συνῆλθον καὶ ὁ Κανέλλος Δε-
λιγιάννης μὲ τὸν Παπατζιωνῆν, καὶ ἐστρατοπέδευσαν ὅλοι εἰς
Πιάναν καὶ εἰς Χρυσοβίτσι. Συγχρόνως ἐκινήθη ὁ Ζαίμης ἀπὸ τὸ
Λεβίδι πρὸς τὸν Ἀγιόργην τῆς Κορίνθου, καὶ εἶχε μάλιστα σκο-
πὸν νὰ καταλάβῃ καὶ τὰ Δεσβενάκια, ὅπου οἱ Ἕλληνες κατέ-
θραυσαν τὸν στρατὸν τοῦ Δράμαλη· ἀλλ' ἄμα φθάσας εἰς τὴν
Κανδήλαν, ἐπληροφορήθη ὅτι Τοῦρκοι ἐκ Π. Πατρῶν, ἤδη ἀπο-
λιόρητοι ὄντες, ἐπέδραμον εἰς Βοστίτσαν, καὶ στρέφεται πρὸς
ἐκεῖνα τὰ μέρη. Εἰς δὲ τὰ Καλύβια τῆς Ζαρούχλας μαθὼν ὅτι ἐρυ-
γον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ὅτι ὁ Ἰμπραχίμ ἐπανῆλθεν εἰς Τριπολιτσάν,
ὕπεστρεψεν εἰς τὸ Λεβίδι, ὅπου συνῆλθον καὶ ὁ Λόντος καὶ ὁ Νο-
ταρᾶς μὲ δύο περίπου χιλιάδας στρατιώτας. Οἱ ἐπιδραμόντες εἰς
Βοστίτσαν ἐχθροὶ συνεποσούντο ὡς δικηότιοι πενήντα, ὅλοι ἰππεῖς·
ἐπαρουσιάσθησαν δ' ἐξείφνης πρὸ τῆς πόλεως, ἄμ' ἀφ' οὗ ἐφεγγε,
διότι οἱ φυλάσσοντες εἰς τὰ ὄρη Ἕλληνες δὲν ἠμπόρεσαν νὰ τοὺς
ἴδωσιν, ὅτε καὶ ἔξ πλοῖα Τουρκικὰ ἐφάνησαν περιπλέοντα τὰ πα-
ράλια ἐκεῖνα διὰ νὰ τοὺς συνδράμωσιν ἀπὸ τὴν θάλασσαν, καὶ πρῶ-
τοι οἱ στρατιῶται ὅσοι διετέλουν ὑπὸ τὸν ἑπαρχὸν Δημήτριον Χα-
ραλάμπους, καὶ ὅλοι οἱ κάτοικοι ἐδόθησαν εἰς φυγὴν, καὶ ἕκαστος
ἔτρεχε νὰ σώσῃ ἑαυτόν. Οἱ δὲ Τοῦρκοι ἐφόρευσαν καὶ ἠχμαλώτισαν
πολλοὺς, καὶ διέμειναν εἰς τὴν πόλιν ἕως τὸ δειλινὸν ἀφ' οὗ τὴν
διήρπασαν καὶ ἔκαυσαν οἰκίας τινὰς, καὶ ἐπομένως ἀνεχώρησαν·
εἰς δὲ τὴν ἐπιδρομὴν των δὲν εὔρον ποῦ ποτε ἀντίστασιν. Τὴν
19 ὁ Καλοκοτρώνης ἤκουσεν εἰς τὸ Χρυσοβίτσι ὅτι, ὁ Ἰμπραχίμ
ἐκινήθη εἰς τὸ Λεβίδι, καὶ ἔδραμεν εὐθὺς μὲ τοὺς μετ' αὐτοῦ εἰς
βοήθειαν· ἀλλ' ἔμαθον καθ' ἑδῶν ὅτι ἐκεῖνος μὲν εὗρίσκετο εἰς
Τριπολιτσάν· ἐπέδραμον δὲ ἰππεῖς τινὲς εἰς τὸ χωρίον Κάψια
καὶ τὸ ἔκαυσαν. Ὅθεν οἱ ἄλλοι ἀρχηγοὶ ὑπέστρεψαν εἰς τὰς

θέσεις των εἰς Χρυσοβίτσι καὶ Πιάναν. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης ἀπῆλθεν εἰς τὸ Λεβίδι, καὶ ἀρ' οὗ ἐπεσκέφθη τοὺς ἀρχηγούς καὶ τὸ στρατόπεδον ἐκεῖνο, μετέβη εἰς Ναύπλιον, διὰ νὰ λάβῃ μὲ τὴν Κυβέρνησιν ὀλίγων ὥρων συνέντευξιν διὰ τ' ἀφορῶντα τῆς πατρίδος τὸν κίνδυνον, ὅτι καὶ ὁ Ἰμπραχίμ ἀνέβαλε πρὸς ὥρας τὰς ἐκδρομὰς του, καὶ κατεγίνετο νὰ συνάξῃ τὰ περίεξ γεννήματα, τὰ ὅποια οὕτε ἡ Κυβέρνησις οὐδ' αἱ τοπικαὶ ἀρχαὶ προενόησαν νὰ καύσωσιν, ἂν δὲν ἤθελον δυνηθῆ νὰ συνάξωσι. Καὶ ἤδη ὑπάρχουσι κύκλω τῆς Τριπολιτσᾶς ὡς πολιορκουῖντα δῆθεν τρία στρατόπεδα. τὸ μὲν εἰς Λεβίδι συγκεείμενον ἀπὸ Καλαβρυτινούς, Βοσνιτσιάνους καὶ Κορινθίους· τὸ δὲ εἰς Βέρβενα συγκεείμενον ἀπὸ Ἀγιοπετρίτας, Πρασιώτας, Μιστριώτας καὶ ἄλλους. Τὸ δὲ εἰς Πιάνναν καὶ Χρυσοβίτσι συγκεείμενον ἀπὸ Καρυτινούς, Τριπολιτσιώτας, Μεσσηνίους καὶ Φαναζίτας. Πλὴν ἤδη ὅλοι εἰς Ἕλληνας ὁμολογοῦσιν ὅτι ἔχουσιν ἀνάγκη ἀπὸ τακτικὰ στρατεύματα, ἀπὸ ἀναλόγους μὲ τὰς τοῦ ἐχθροῦ δυνάμεις κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν, διὰ νὰ νικήσωσι τὸν ἄμαχον Ἰμπραχίμ, ὅστις εἶναι ἄμαχος, καθὼ μαχόμενος μὲ τακτὸν στρατὸν, ἂν καὶ συγκεείμενον ἀπὸ τὸν πλεόν ἄνδρον λαόν, ἀπὸ τοὺς δούλους πάντοτε σχεδὸν χρηματίσαντας Αἰγυπτίους, καὶ περιφέρεται ἀτιμωρητὴ εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ νικᾷ, καὶ καταστρέφει τοὺς Πελοποννησίους καὶ λεηλατεῖ τὸν τόπον των, Ἡ δὲ Κυβέρνησις, θὰ φροντίσει, ἂν δυνηθῆ, νὰ φέρῃ ξενικὰ στρατεύματα τακτικὰ· ἐστοχάζεθαι δὲ προύργιαίτατον νὰ κάμῃ ὅ,τι δυνατὸν νὰ ὀργανίσῃ τὰ Ἑλληνικὰ τακτικὰ ἐντὸς ὀλίγου, καὶ νὰ τ' ἀντιπαρατάξῃ κατὰ τῶν Αἰγυπτίων. Ἐἶχε διατάξει κατὰ φθίνοντα τὸν Φεβρουάριον τὰς κατὰ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος ἀρχὰς νὰ στρατολογήσωσιν ὅσους πλειοτέρους ἀπὸ δεκαεπταεὶς μέχρι τῶν σαράντα ἐτῶν κατὰ τὸν περὶ τούτου νόμον, καὶ νὰ τοὺς πέμψωσιν εἰς τὴν καθέδραν. Τὴν δὲ 29 Ἰουνίου διώρισεν ἐπιτροπὴν συγκεείμενὴν ἀπὸ τὸν βουλευτὴν Π. Γ. Δημητρακόπουλον καὶ τὸν Κωνστ. Μεταξᾶν, καὶ ἐπλευσαν εἰς τὰς νήτους τοῦ Αἰγαίου, διὰ νὰ πέμψωσιν ἐκεῖθεν στρατιώτας νεοσυλλέκτους, ἐν ᾧ ἀρ' ἐτέρου προσπαθεῖ νὰ συνέλθωσι καὶ αὐθόρμητοι ἀπὸ τε τὴν Χερσόνησον καὶ ἀπὸ τὴν στερ. Ἑλλάδα τοιοῦτοι διὰ νὰ συντελέσωσιν οὕτως εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς

πατρίδος. Ἀγαθὴ τύχη εἶχεν ἔλθει εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ πολεμικῶς ἱκανὸς καὶ διατεθειμένος νὰ συνεργήσῃ εἰς τὸν σκοπὸν τῆς Κυβερνήσεως, νὰ ὀργανίσῃ τὰ αὐτὰ στρατεύματα. Ἀφ' οὗ ἐστάλησαν τὰ χρήματα τοῦ πρώτου δανείου εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἠμπόρουν δ' Ῥόδιος νὰ ὀργανίσῃ κατὰ τὸν περισυνὸν Αὐγούστον τὸν πρώτον λόχον τοῦ τακτοῦ στρατοῦ· ἠμπόρουν δὲ νὰ τὸν διατηρήσῃ καὶ νὰ τὸν αὐξήσῃ καθ' ὅσον αἱ περιστάσεις τῆς πατρίδος ἐπέτρεπον, καὶ ἤδη εὐρίσκοντο πέντε λόχοι ὀργανισμένοι, ὅτε εἶχε φθάσει εἰς τὸ Ναύπλιον ὁ φιλέλληνας Γάλλος Κάρολος Φαβιέ, συνταγματάρχης, ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Ναπολέοντος, καὶ κατὰ φθίνοντα τὸν Ἰούνιον ἐδέχθη καὶ ὠρκίσθη νὰ ὑπηρετήσῃ τὸ ἑλληνικὸν Ἔθνος ὡς ἀρχηγὸς τοῦ τακτοῦ στρατοῦ τῶν Ἑλλήνων, ἀναδεχθεὶς νὰ τὸν ὀργανίσῃ ἀντὶ τοῦ Ῥοδίου καὶ νὰ πολεμήσῃ, τὸν ἐχθρὸν (1). Εἶχε δὲ ζητήσει καὶ λάβει ἀπὸ τῆς Κυβερνήσεως τὸ δικαίωμα νὰ προεδιάζῃ εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιωματικοῦ ὁποῖους ἂν ἤθελεν ἐγκρίνει ὁ ἴδιος, πλὴν οἱ Ἕλληνες ἀξιωματικοὶ νὰ ἦναι διπλάσιοι τῶν φιλελλήνων, καὶ πρὸς τούτοις τὴν ἄδειαν νὰ μεταθέτῃ τὸ στρατεύμα

(1) Ὁ Φαβιέ ἦλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἀρχὰς τοῦ 1824 ἀγνώριστος. Μετὰ τὴν ἀποτυχούσαν ἐφοδὸν τοῦ φρουρίου τῆς Κορώνης, ἀπελθὼν εἰς τοὺς πολιορκούντας αὐτὸ Κορωναίους, ἐπρόβαλε νὰ καύσῃ τὴν πόλιν μ' ἐμπρηστικὰς ὕλας διὰ τινος μηχανῆς, εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς ὁποίας ἐμελλε νὰ δαπανηθῶσιν ὡς δέκα χιλιάδες γροσίων. Δι' αὐτῆς ἐμελλε νὰ ῥίπτῃ εἰς τὴν πόλιν σφαῖρας ἐμπρηστικὰς ἀνημμένας, νὰ τὴν πυρπολήσῃ· ἀλλ' ἀπέτυχε, διότι αἱ σφαῖραι δὲν ἔφθανον νὰ πέσωσιν εἰς τὴν πόλιν, καὶ εἰς μάτην ἐδαπανήθησαν τὰ χρήματα, διὰ τὰ ὁποῖα ἐπρόβαλε ν' ἀποζημιώσῃ τοὺς Κορωναίους, καὶ αὐτοὶ δὲν τὸ ἐδέχθησαν. Ἀποτυχούσης τῆς μηχανῆς, ἠθέλησε νὰ διευθύνῃ τὰς εἰρημένους σφαῖρας μὲ τὰ πυροβόλα, τὰ ὁποῖα ἔστησε μακρὰν τοῦ φρουρίου ἕως βολῆς πιστολίου. Ἐπομένως ἰο Τούρκοι τουφεκίζοντες ἀπὸ τὸ φρούριον, ἐφόνευσαν Ἕλληνας τινάς, καὶ τότε, ἀγανακτήσαντες οὗτοι, ὤρμησαν ἐναντίον του νὰ τὸν φανεύσωσι, καὶ μόλις ἠμπόρουν νὰ τὸν σώσωσιν οἱ πρόκριτοι τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης Καραπαυλοὶ. Μετὰ ταῦτα ἔφθασεν εἰς Τριπολιτᾶν καθ' ὃν καιρὸν ἐπολιορκήθη αὐτόθι τὸ Νομοτελεστικόν, καὶ προσεκλήθη νὰ λάβῃ μέρος διευθύνων τὰ πυροβόλα ἐναντίον τῶν πολιορκούντων, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε ν' ἀναμιχθῇ εἰς τὰς ἐμφυλίους ἐριδας τῶν Ἑλλήνων. Ἐπειτα περιήλθεν ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος, καὶ φθάσας εἰς Ναύπλιον τὸ 1825, διεδέχθη τὸν Ῥόδιον εἰς τὸ τακτικόν

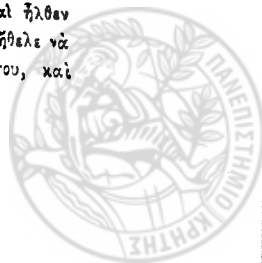

δσάκις ἤθελε τὸ κρίνει ἀναγκαῖον. Ὑπέσχετο δὲ, ὡς ἐλέγετο, ἀφ' οὗ ἤθελε διοργανίσει εἰς δεκαπέντε ἡμέρας ὡς δύο χιλιάδας, νὰ δοκιμάσῃ τὴν τύχην του μὲ τὸν Ἴμπραχίμ, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Κολοκοτρώνης ἔγραψε τὴν 19 ἀπὸ Λεβίδι πρὸς τὴν Κυβέρνησιν νὰ τὸν στείλῃ μὲ τέσσαρα πυροβόλα καὶ ἑκατὸν ἵππεις νὰ συναγωνισθῇ μὲ τ' ἄτακτα στρατεύματα, ὅτε εἰ Ἕλληνας ἐλπίζουσι πολλὰ καὶ μεγάλα καλὰ ἀπὸ τὸν φιλέλληνα τοῦτον πολεμικόν· ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸν εἰς ὀλίγον διάστημα χρόνου νὰ σχηματισθῶσι καὶ νὰ γυμνασθῶσιν ὅσα ἀπαιτοῦνται τακτικὰ στρατεύματα ν' ἀντιταχθῶσιν εἰς τοιοῦτον ἔχθρὸν, καὶ ἡ Ἑλλὰς ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ αὐτὰ σήμερον. Ἀπαιτοῦνται δὲ χρήματα διὰ νὰ συντηρηθῶσι τὰ τακτικὰ στρατεύματα, καὶ τὸ δημόσιον ταμεῖον εἶναι κενόν, διότι καὶ τὰ ἐκ τοῦ δανείου χρήματα ἤρχισαν ἤδη νὰ ἐκλίπωσι, καὶ ἀπὸ τοὺς ἐσωτερικοῦς πόρους τοῦ κράτους εἰς τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῶν ἐπαρχιῶν δὲν ἐλπίζεται νὰ συναχθῶσιν εἰμὴ πολὺ ὀλίγα ἀπὸ τὰ ἐκ τῶν ἐθνικῶν προσόδων εἰσοδήματα. Ἀπαιτεῖται ἄλλως νὰ συντελέσωσι καὶ ἅπαντες οἱ δυνατοὶ πολιτικοὶ τε καὶ πολεμικοὶ (1) εἰς τὴν σύστασιν τοῦ τακτοῦ στρατοῦ· πλὴν καὶ οἱ πλείοτεροι ἐκ τούτων θεωροῦσιν εἰς τὴν ὑπαρξίν καὶ δύναμιν αὐτοῦ τὴν ἀνυπαρξίαν ἑαυτῶν, καὶ ἐπομένως δὲν τὸ θέλουσιν. Ὅθεν, ὅσον ἀναγκαῖα καὶ ἂν θεωρῶνται τὰ τακτικὰ ἑλληνικὰ ἢ καὶ ξενικὰ στρατεύματα διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος, τόσον εἶναι κατὰ δυστυχίαν δύσκολον νὰ σωθῇ δι' αὐτῶν ἡ Ἑλλὰς. Ἄρα θὰ πολεμήσωσι πάλιν τὸν ἔχθρὸν κυρίως οἱ ἄτακτοι Ἕλληνες, οἵτινες τὸν ἐπο-

(1) Ὁ Κολοκοτρώνης ἔδωκε τοιαύτην γνώμην, διὰ νὰ συστηθῇ τὸ τακτικὸν στρατεύμα. Οἱ ἄτάκτως πολεμοῦντες στρατιῶται ὡς συνειθισμένοι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦτον καὶ ἡσκημένοι εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ὡς ἔχοντες κεκτημένα δικαιώματα, νὰ διορισθῶσιν ἀξιωματικοὶ καὶ ὑπαξιωματικοὶ ὡς συνταγματάρχαι καὶ καθεξῆς ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ φέρωσι τόσους στρατιώτας ὡς καθεὶς κατὰ τὸν βαθμὸν του, καὶ αὐτοὶ θὰ φιλοτιμηθῶσι νὰ φέρωσι πρὸ πάντων τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους καὶ συγχωρίους των, καὶ οὕτω θ' αὐξήσει τὸ τακτικὸν στρατεύμα καὶ θὰ χρησιμεύσει καθὸ συγκείμενον καὶ ἀπὸ ἡσκημένους εἰς τὰ τοῦ πολέμου· ἄλλως μὲ νεογύμναστα στρατεύματα συγκείμενα ἀπὸ ἀνθρώπους, οἵτινες δὲν ἤκουσαν τὸν συριγμὸν τοῦ βολίου ποτὲ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εὐδοκίμησῃ τὸ τακτικόν· ἐπιφέρει δὲ πολλοὺς λόγους περὶ τούτου εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

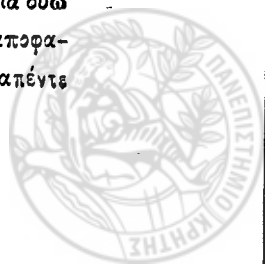
λέμηταν καὶ ἄχι τοῦδε· θὰ τὸν πολεμήσωσιν οἱ Ῥουμελιῶται εἰς τὴν σιερεάν Ἑλλάδα, θὰ τὸν πολεμήσωσιν οἱ Πελοποννήσιοι εἰς τὴν Χερσόνησον, ἀν καὶ οἱ ἐχθρικοὶ στόλοι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐμποδισθῶσι τοῦ νὰ μετακομίζωσι νέα στρατεύματα καὶ ὅλα τὰ διὰ τὸν πόλεμον ἀναγκαιῶντα βοηθήματα εἰς τοὺς Τούρκους εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἐν ᾧ οἱ Ἕλληνες στεροῦνται σχεδὸν τῶν ὅλων, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἄρτου μάλιστα, ἀρ' οὗ δὲν ἐθέρισαν τὸ ἔτος τοῦτο εἰς πολλὰ μέρη τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Ῥούμελης, καὶ ὀλίγον ἐλπίζουσι νὰ σπείρωσι καὶ νὰ θερίσωσι τὸ ἐπόμενον. Ἄρα ὁ Κολοκοτρώνης καὶ οἱ ἄτακτοι στρατιῶται τῆς Πελοποννήσου θὰ πολεμήσωσιν ὅπως ἀν δυνηθῶσι καὶ τὸν Ἴμπραχίμ, καὶ θὰ σώσωσι τὴν πατρίδα. Ὁ δὲ Μαυροκορδάτος τὴν 11 Ἰουρίου γράφων τὴν ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴν, καταφέρειται τοῦ στρατιωτικοῦ τῶν Ἑλλήνων, διὰ τῆς ἀρετῆς τῶν ὁποίων θὰ σωθῆ καὶ αὐτός (1)· κατηγορεῖ τοὺς Ἕλληνας, πρὸς οὓς ἡ Ἑλλὰς ὀφείλει τὸ ἄξιωμα Ἡρωϊκῆ, καὶ αὐτὸς τὰ πρῶτα ἀξιώματα, καὶ λέγει τὰ ἑφεξῆς. «Τὸ στρατιωτικὸν μας κατήνησεν ὄχι μόνον ἀνοικονό-

(1) Ἀρ' οὗ ἐδιδάχθη τὰ γράμματα εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἠκολούθησε τὸν Ἰω. Καραντζιᾶν, αὐθέντην διερισθέντα ἀπὸ τὸν Σουλτάνον εἰς τὴν Βλαχίαν, ὡς πρωθυπουργός, καὶ μετ' αὐτὸν συνεδραπέτευσε εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ ἐφθάσεν εἰς τὴν Πείρας τῆς Τσακίας ὅπου καὶ διέμενε. Ἐκραγείσης τῆς ἐπαναστάσεως, ἦλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα μετ' ἑρῶν τὸν τίτλον τοῦ Πρίγκιπος· ἔχει χρήματα διὰ νὰ κάμῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ διὰ τῶν χρημάτων νὰ σώσῃ τὸ ἔθνος; ὄχι· ἔχει πολεμικὴν ἀρετὴν, ὥστε νὰ νικήσῃ, ὡς ὁ Ναπολέων, μετ' ὀλίγους Ἕλληνας πολυπληθῆ στρατεύματα Τουρκικὰ καὶ νὰ τὸ σώσῃ; ὄχι· δὲν εἶναι πολεμικός· ἔχει διπλωματικὴν τινα ἱκανότητα ἢ χάριν ἐνώπιον τῶν θρόνων, ὥστε δι' αὐτῶν νὰ κατορθώσῃ τὴν σωτηρίαν καὶ ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος; ὄχι. Καὶ μ' ὅλα ταῦτα οἱ Ἕλληνες τὸν ἔθηκαν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν, καὶ τὸν ἤνοιξαν στάδιον ἀθανασίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἤθῶντο νὰ εἰσελθῇ εὐκλεῶς ποῦ ἀναλόγως τῶν προτερημάτων του. Ὁ Μαυροκορδάτος ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μετ' ὁπλοίων τοῦ Ἰδραίου Φραγκίσκου Παπαμανώλη, τὸ ὁποῖον διόκει ὁ πλοίαρχος Δ. Πανοῦτσος ἐξ Ἑρμιῶνης (ὅστις πρῶτος ἐπυροβόλει εἰς τὸ Μαραθῶνισι, καὶ φοβηθέντας οἱ Τούρκοι τοῦ Μιστρᾶ ἔφυγον εἰς Τριπολιτάν). Τὸ πλοῖον αὐτὸ ἐστάλη ἀπὸ τὸν Φ. Παπαμανώλην εἰς Λιβόρνον νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Ἰγνάτιον καὶ τοὺς ἄλλους διὰ τὴν βῆξιν τῆς ἐπαναστάσεως. Εἰς αὐτὸ ἐπιβίβασθαις ὁ Μαυροκορδάτος, ἐπλευσεν εἰς Μασσαλίαν, ὅθεν ἔλαθε καὶ ἄλλα βοηθήματα παρὰ τῶν ὁμογενῶν καὶ τῶν φιλελλήνων, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ Μισολόγγι. Τότε ὁ Μαυροκορδάτος ἔγραψε τὸν Παπαμανώλην ὅτι ἤθελε νὰ τὸ κρατήσῃ· ἐκεῖ ὡς ἀναγκαῖον, καὶ αὐτὸς τὸ ἀφῆκεν εἰς τὴν διέθεσίν του, καὶ γέγραψε τὸν πλοίαρχον ν' ἀκούῃ τὰς διαταγὰς του.

»μητον, ἀλλὰ καὶ ὁ λυμεὼν τῆς πατρίδος. Πολλάκις χάνομεν
 »τὴν νίκην, καὶ κινδυνεύει ἡ πατρίς, διότι ἐκεῖ ὅπου ὑποτίθενται
 »πέντε χιλιάδες, δὲν εὐρίσκονται οὔτε χίλιοι· ἂν κάμουν κάμμίαν
 »δοῦλευσιν εἰς τὴν διοίκησιν, ἀφ' οὗ διὰ μέσου των ταπεινώσει
 »αὐτὴ τοὺς ἐναντίους της, αὐτοὶ γίνονται χειρότεροι καὶ θέλουν
 »νὰ δώσουν νόμους· ἡ δὲ διοίκησις ἀναγκάζεται νὰ παραβλέπῃ καὶ
 »νὰ τοὺς οἰκονομῇ. Αὐτοῦ τοῦ στρατιωτικοῦ ἡ κακοῦθια ἐξήν-
 »τλησε τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ δανείου χωρὶς νὰ ὠφεληθῇ παν-
 »τάπασιν ἡ πατρίς, καὶ εἰς τὸν παρόντα κίνδυνον δὲν ἔχει οὔτε
 »μέσα οὔτε στρατιώτας ν' ἀντιτάξῃ. Τὸ Νεόκαστρον ἐχάθη ἀπὸ
 »τὴν κακοῦθιαν τῶν στρατιωτῶν καὶ ἀπὸ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν
 »Πελοποννησίων. Ἀπὸ τὰ αὐτὰ αἷτια ἐκυριεύθη ἡ Καλαμάτα
 »ἀπὸ τρεῖς χιλιάδας ἐχθροὺς, ἐν ᾧ ἦσαν μέσα ἄλλοι τόσοι ἰδι-
 »οὶ μας, καὶ τὴν ἀφήκαν καὶ ἔφυγαν. Αὐτὰ τὰ κακὰ εἰν' ἀδιόρ-
 »θωια· στοχαζόμεθα ἱατρικὸν ἀρμόδιον τὸ τακτικόν· ἀλλὰ καὶ
 »τοῦτο θὰ βραδύνει. Ἡ σωτηρία μας κρέμαται ἀπὸ τὸν στόλον,
 »ἂν οὗτος καύσῃ τὸν ἐχθρικὸν καὶ ἐμποδίσῃ τὴν ἀπόβασιν· ἀλλ'
 »ἀβέβαιον καὶ τοῦτο, καὶ κινδυνεύομεν περὶ τῶν ὄλων καὶ τὰ λ. »
 'Ἄλλ' αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κατέστησαν τοιοῦτον τὸν Ἑλληνα
 στρατιώτην· αὐτοὶ τὸν διέφθειραν μὲ τοὺς βαθμοὺς, μὲ τοὺς μισθοὺς
 μὲ τὴν ὁποῖαν ἠνεύχοντο διὰ τὰ τέλη των κατ'ἀρχῆσιν τοῦ μισθοῦ,
 τῶν πλειοτέρων ἀνυπάρχτων στρατιωτῶν, καὶ τῶν μερίδων τοῦ
 ψωμοῦ, καὶ τῶν σιτηρεσίων, μὲ τὰς δολίας εἰσηγήσεις, καὶ μὲ
 μυρίους τρόπους, ἐπὶ σκοπῶ νὰ τὸν στείλωσι· εἰς τὸν ἐμφύλιον
 πόλεμον, νὰ χύσῃ ἢ τὸ αἷμά του ἢ τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ του ὑπὲρ
 αὐτῶν. Αὐτοὶ ἔγειναν αἴτιοι ἐπομένως, ὡς αἷσιοι τοῦ ἐμφυλίου
 πολέμου, νὰ νικήσῃ ὁ Ἱμπραχίμ, καὶ νὰ πέσῃ καὶ τὸ Νεόκαστρον
 καὶ ἡ Τριπολιτσα εἰς χεῖράς του. Καὶ ὁμοῦς ὁ Μαυροκορδάτος
 καταδικάζει δι' αὐτὰς τὰς φρικτὰς συμφορὰς τὸν στρατιώτην, ὅστις
 ἔδειξεν ἄξιον τῶν προγόνων του ἡρωϊσμόν εἰς τὸν πόλεμον. Ἐν
 τοσοῦτῳ ἐλπίζων πάντοτε εἰς τοὺς Ἄγγλους, τὸν Ἰούλιον τοῦ
 1825 γράφει πρὸς τὸν Συνταγματάρχην Νάπιερ Ἄγγλον, δια-
 τελοῦντα τότε διοικητὴν εἰς τὴν Κεφαλληνίαν, καὶ συνάμα στέλλει
 τὸν Σ. Ἰρικούπην πρὸς αὐτὸν νὰ τὸν ὁμιλήσῃ καὶ διὰ ζώσης. Εἰς
 δὲ τὴν ἐπιστολὴν του τὸν λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις τὸν προσκαλεῖ νὰ

ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ τὴν διοίκησιν τῶν τακτικῶν στρατευμάτων, καὶ ὅτι τὸν προσκαλεῖ συμφώνως μὲ τὴν κοινὴν γνώμην. Ἄν δὲ στερεῆται τῶν μέσων, τῶν ὁποίων ἤθελεν ἔχει ἀνάγκην διὰ τὴν ὑπηρετήσιν ἐπιφελῶς τὸ ἔθνος, καὶ ἐπομένως ἀνάγκην νὰ τὰ ζητήσῃ ἀλλαγῶν ἐκτός, τὸν προσκαλεῖ νὰ τὴν ὀδηγήσῃ ποῦ καὶ πῶς ἠδύνατο αὐτὴ νὰ τὰ εὔρῃ. Ἐπομένως ἐρωτᾷ, ἂν δὲν ἠδύνατο τάχα ὁ ἴδιος νὰ μεταχειρισθῇ τὴν δραστηριότητά του, τὴν ἐνέργειάν του καὶ τὴν ὑπόληψίν του, διὰ νὰ τὴν προμηθεύσῃ αὐτὰ τὰ μέσα, διὰ νὰ σώσῃ οὕτως τὸ ἔθνος. Αὐτὰ θὰ τὸν εἶπει καὶ ὁ Τριχοῦπης, δίδων εἰς αὐτὸν πληροφορίας περὶ πάντων, καὶ ὅτι ἄλλο (λέγει) δὲν χωρεῖ εἰς τὰ ὅρια τῆς ἐπιστολῆς του. Ὁ Νάπιερ τότε, καὶ χωρὶς νὰ ζητήσῃ ἄδειαν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν του (διὰ τὸ κατεπεῖργον βέβαια τοῦ πράγματος, ὡς ὁ Ἄνδρέας Λυβυριώτης μ' ἐβεβαίωσε), μετέβη εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ διεκίνησεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν του τὰ διατρέξαντα. Ἀποταθεὶς δὲ πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ θανείου, ἐζήτησε νὰ καταβάλῃ αὐτὴ εἰς τὴν τράπεζαν τῆς Ἀγγλίας δώδεκα χιλιάδας λίρας στηρλίνας, αἱ ὁποῖαι νὰ μένωσι πάντοτε περιουσία ἑλληνικὴ, καὶ τῶν ὁποίων τὸν τόκον νὰ λαμβάνῃ ἐκεῖνος διὰ τ' ἀναγκασίαν του. Ὑπέσχετο δὲ νὰ διδάξῃ τὴν ἀλληλοδιδασκτικὴν μέθοδον τῆς τακτικῆς πολεμικῆς εἰς διακοσίους Ἑλληνας, οἵτινες νὰ χρησιμεύσωσι ὡς πρῶτοι τῶν ἄλλων διδάσκαλοι, καὶ εἰς πέντε μῆνας ἢ ἑλλὰς νὰ ἔχῃ στρατὸν ἑτοιμον ἀπὸ τριάντα χιλιάδας Ἑλληνας, μὲ τοὺς ὁποίους ἔλεγεν ὅτι ἤθελεν ἐκτείνει τὰ ὅρια τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ Βαρβάρι. Ἡ ἐπιτροπὴ ἀνηνέχθη εἰς τὴν Ἑλλ. Κυβέρνησιν ὑποβαλοῦσα τὴν πρότασίν του, καὶ τὸ Νομοτελεστικὸν ἐζήτησε τὴν γνώμην τῆς Βουλῆς· συγκατετέθη δὲ αὐτὴ εἰς τὴν πρότασιν τῆς ἐπιτροπῆς, πλην ἐζήτησε νὰ μάθῃ καὶ τίς ἦτον ὁ ἀρχηγὸς περὶ τοῦ ὁποίου ὁ λόγος. Ἐκ τούτου ἐγενήθη, φαίνεται, διαφωνία, καὶ τότε ἡ Κυβέρνησις ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἀνεδέχετο τοιαύτας ὑποχρεώσεις, καὶ ἐπομένως ὁ Νάπιερ δὲν ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν τοῦ Μαυροκορδάτου. Ἐν τῷ αὐτῷ ἀπεφασίσθη καὶ ἐγένετο νόμος ν' ἀνοιχθῇ καὶ τρίτον δάνειον εἰς τὴν Ἀγγλίαν διὰ δύο ἑκατομμύρια στηρλίνας, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν προαποφασισθεισῶν πεντακοσίων χιλιάδων καὶ τοῦ ὑπολοίπου τῶν δεκαπέντε

εκατομμυρίων διστήλων, ἀλλὰ δὲν θὰ συμφωνηθῆ πλέον ἄλλο δάνειον.

Ἐν ᾧ ὁ Μαυροκορδάτος ἠτένιζε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἀπὸ τοὺς ὁποίους, καὶ μόνους, ἤλπιζεν ὅλα τὰ καλὰ, καὶ διὰ τοῦτο εἶχεν ἐδηγήσει τὴν ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴν νὰ ἐνεργήσῃ νὰ βασιλευθῆ ἡ Ἑλλάς ἀπὸ Ἕλληνα, λέγεται ὅτι καὶ ὁ Καποδίστριας, θεωρῶν τὴν εἰς Αἴγυπτον πολιτικὴν τοῦ Μυστικοσυμβουλίου τῆς Γαλλίας τείνουσαν εἰς ὄλεθρον τῆς Ἑλλάδος, εἶχε στοχασθῆ ἀναγκαῖον ν' ἀποβλέψωσιν οἱ Ἕλληνες πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ τοὺς περιποιῶνται εἰς τὴν πολιτικὴν των καὶ νὰ ζητῶσι τὴν βοήθειάν των, ἐν ᾧ καὶ ἡ δύναμις αὕτη προσφέρεται ἀπὸ τινος καιροῦ μ' εὐνοϊκὸν τρόπον πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀφ' οὗ παρήγγειλε τοῦτο τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, εἶχε λάβει πρόνοιαν νὰ συνδράμωσι καὶ Ἑπτανήσιοι, καὶ προδιέθηκε τὸν εἰς τὴν Ἰταλίαν τότε διατρίβοντα Διονύσιον Ῥώμαν εἰς τὸ νὰ συντελέσῃ πρὸς τὸν σκοπὸν, ἐνισχύων τὴν ὁποίαν οἱ Ἕλληνοι δεικνύουσι διάθεσιν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων. Τοῦτο ἐνόμισεν ἤδη συντεῖνον εἰς τὴν σωτηρίαν τοῦ ἔθνους, ὅτε προσπατεῦντες καὶ κατέχοντες ἐκεῖνοι εἰς τὴν ἐξουσίαν των τὴν Ἐπτανήσον, εὕρισκον συμφέροντα νὰ προσέχωσι τὸν νοῦν εἰς τὴν γεινιάζουσαν Χερσόνησον, ὥστε νὰ τὴν ὑπερασπισθῶσι, νὰ τὴν ὀρέξωσι χεῖρα βοηθείας, καὶ νὰ μὴ ἀφήσωσι νὰ τὴν κυριεύσωσιν οἱ Γάλλοι διὰ τοῦ Μεχμέταλη. Τότε εἶχεν ἔλθει ὁ Λεοπόλδος εἰς τὴν Βέρνην εἶχε δὲ προσκαλέσει καὶ κοινοποιήσει τὸν Καποδίστριαν, μὲ τὸν ὁποῖον εἶχε συνδέσει φιλίαν ὅτε εὕρισκετο εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀυτοκράτορος Ἀλεξάνδρου, ὅτι ἐζητεῖτο ἀπὸ τοὺς ἐν τοῖς πράγμασι τῶν Ἑλλήνων ἡγεμῶν τῆς Ἑλλάδος· πλὴν ὅτι δὲν ἤθελε δεχθῆ τὴν ἡγεμονίαν, ἂν ὁ βῆθεις Καποδίστριας δὲν ἤθελε συμπαροκολουθῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἢ ἂν δὲν ἤθελε φανῆ ἀρεστὸν εἰς τὸν Ἀυτοκράτορα τὸ νὰ τὴν δεχθῆ. Ὁ Καποδίστριας ὑπεσχέθη νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ ἂν ἤθελεν ἀναγορευθῆ ἡγεμῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ προσπαθῆσθῃ νὰ πληροφορηθῆ ἂν καὶ ὁ Ἀυτοκράτωρ ἠρέσκετο εἰς τὸ νὰ δεχθῆ τὴν ἡγεμονίαν. Ὁ Λεοπόλδος ἤξευρεν ὅτι ὁ Καποδίστριας ἠδύνατο νὰ μεσολαβήσῃ εἰς τὸν Ἀυτοκράτορα διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ. Ἄλλ' ἔκτοτε ὁ Καποδίστριας μετεχειρίσθη τὸν κάλαμόν του εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν

• ἔπου εἶχε πολλοὺς φίλους καὶ μάλιστα τοὺς εὐγνωμονοῦντας διὰ τὰς κατὰ τὸ 1814 ὑπὲρ τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους προσπάθειάς του, καὶ ἐπομένως συνετέλεσε πολὺ εἰς τὸ νὰ συσταθῇ ἡ φιλελληνικὴ εἰταιρεία τῶν Παρισίων, ὡς ἐρρέθη ἐν τοῖς προηγουμένοις, διὰ νὰ προσενέγκῃ βοηθήματα εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὑποστηρίζουσα τὸν ἀγῶνά των, καὶ αὕτη ἐστειλε καὶ ἐπὶ τούτῳ τὸν Ῥώσῳ· ὅτε ὁ, καὶ κατὰ τὸν μέγαν Ναπολέοντα, ἀγαθὸς Γάλλος Σχιατωβριὰν, μέλος ὢν τῆς φιλελληνικῆς αὐτῆς εἰταιρείας, φοβούμενος μὴ δὲν ἤθελον ἐξαρκέσει τὰ κατὰ μέρος γενναῖα τῶν Γάλλων βοηθήματα, νὰ σώσῃ τὴν Ἑλλάδα· προθέμενος δὲ νὰ τὴν προμηθεύσῃ τῶν δυνατῶν τὴν βοήθειαν, ἔγραψεν ὑπόμνημα, τοῦ ὁποῦο τὰ οὐσιωδέστερα καταχωρίζονται κάτωθι. (1)

(1) « Πᾶς τις ἐπιθυμεῖ, λέγει ὁ εὐσεδῆς τῶν μαρτύρων συγγραφεὺς, τὴν ἐλευθέρωσιν τῶν Ἑλλήνων· κανεὶς δὲν ἀποτολμᾷ τοῦλάχιστον νὰ ὑπερασπισθῇ δημοσίᾳ τὸν τύραννον, καταδικάζων τὸν τυραννοῦμενον· ἔρα ἡ τοιαύτη αἰδῶς εἶναι ὠφέλιμος εἰς τοὺς Ἕλληνας πρόληψις· καὶ ὅμως δὲν αἰδοῦνται αὐτοὺς τυραννοῦμένους ὅσοι δημοσιογράφοι διατείνονται ὅτι, οἱ Βασιλεῖς ἔφειλουν νὰ φυλάξωσιν οὐδετερότητα ὡς πρὸς τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα, α) διότι ἡ ἐν Βιέννῃ σύνοδος ἀνεγνώρισε τὸ Τσερκικὸν βασιλεῖον ὡς μέρος συμπληρωτικὸν τῆς Εὐρώπης. β) διότι ὁ Σουλτάνος εἶναι νόμιμος βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων, ὅθεν συνέγεται ὅτι εἶναι ὑπῆκοοι αὐτοῦ καὶ ἐπομένως ἀποστάται. γ) διότι τὸ νὰ μεισιτεύσωσιν αἱ δυνάμεις τῆς Εὐρώπης ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ἐμπορεῖ νὰ ἐπενέγκῃ πολλὰς πολιτικὰς ἀνωμαλίας. δ) διότι δὲν συμφέρει νὰ συσταθῇ κατ' ἀνατολὰς τῆς Εὐρώπης δημοτικὴ Κυβέρνησις. Καὶ λοιπὸν, λέγει, ἠσφάλισεν ἡ ἐν Βιέννῃ σύνοδος τὴν ὀλοκληρίαν τῆς ἐπικρατείας τοῦ Σουλτάνου; ἀλλὰ ἡ τὴν ἠσφάλισε καὶ ἀπὸ τὸν πόλεμον; Οἱ Χριστιανικοὶ βασιλεῖς διὰ τῶν πράξεων τῆς εἰρημένης συνόδου ἠσφαλίσθησαν διὰ τὰς ἐπικρατείας των καὶ διὰ τὰς ἀποικίας των· ἀλλὰ παρεβόησαν τὴν συνθήκην αὐτὴν ὡς πρὸς τὰς ἀποικίας τῆς Ἰσπανίας, διὰ νὰ προμηθεύσωσιν ἔτι λογιζόμενοι μαιζὼν ἀγὰθὸν εἰς ὀλοκληροὺς λαοὺς· ἄς μὴ ἐπικαλῶνται τὴν ἰδίαν συνθήκην, διὰ νὰ συντηρήσωσι τὴν ἀθλιότητα, τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν δουλείαν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Σουλτάνος δὲν ζητεῖ τὰς ὁποίας τὸν ἀποδίδουσι τιμὰς τῆς νομιμότητος οἱ βασιλεῖς· δὲν καταξιοῖε δὲ τοὺς χριστιανοὺς νὰ καταταχθῶσι μεταξὺ τῶν νομιμῶν ὑπῆκων του. Οὗτοι εἶναι Ὀθωμανοί· οἱ δὲ Χριστιανοὶ δὲν εἶναι οὔτε νόμιμοι οὔτε μὴ νόμιμοι ὑπῆκοοι αὐτοῦ· εἶναι δοῦλοι, εἶναι κύνες γεγεννημένοι διὰ ν' ἀποθάνωσιν ὑπὸ τὴν μάστιγα τῶν Μουσουλμάνων, τῶν ἀληθῶν πιστῶν. Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἐπειδὴ δὲν συνεσωματώθη μὲ τὸ Τσερκικόν, καὶ δὲν μετέχε τῶν ἔστυκῶν καὶ πολιτικῶν δικαιομάτων αὐτοῦ, δὲν χρεωστεῖ νὰ τηρήσῃ καμμίαν ἐκ τῶν συνθηκῶν ὅσαι συνδέουσι τοὺς ὑπῆκούς με τοὺς ἡγεμόνας καὶ ἀνάπαιιν. Ὡς ἡ Ἑλλὰς κατεκτήθη ἀπὸ τοῦ Τούρκου, ὁ Ἕλλην ὑπετάγη εἰς τὸν κατακτητὴν καὶ ἀπῆλαυσε πρὸνومیαν τινα, συγκατανεύσας νὰ πληρώσῃ φόρον· ὑπετάγη καὶ ἐπλήρωσεν ἔφ' ὅσον οἱ κατακτηταὶ ἐσεβάσθησαν τὰ πρὸνومیα του· ἀφ' οὗ δὲ τὰ

Ὁ δὲ Μαυροκορδάτος εἰς τὸ τέλος τῆς πρὸς τὸν Ὀρλάνδου ἐπιστολῆς του λέγει: «Ὁ κύριος Σπανιολάκης θὰ σᾶς πληροφορήσει περὶ τοῦ μόνου μέσου, τὸ ἔποιν μᾶς μένει, καὶ διὰ τὸ ἔποιν στέλλεται.» Τὸ δὲ μέσον τοῦτο ἦτον ὁ Βασιλεὺς. «Ἡ

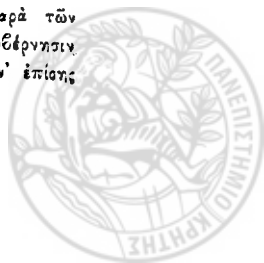
κατεπάτησαν, πάλιν ὑπεράγη καὶ ἐπλήρωσαν. Ἄλλ' ἀφ' οὗ προσέβαλον τὴν θρησκείαν, τὴν τιμὴν, τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν του, τότε οἱ δοῦλοι, οἵτινες ἐπέθαντο εἰς τὴν ἀνάγκην καὶ εἰς τὴν βίαν, ἤρχισαν νὰ ὑπερασπίζωσιν ἑαυτοὺς μὲ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἀλύσεις· μὴ ὄντες δὲ ὑπήκοοι κατὰ πολιτικὸν δικαίωμα, ἔγειναν ἀπελευθεροὶ κατὰ φυσικόν· ἀπέσεισαν τὸν ζυγόν των, καὶ δὲν ἔγειναν ἀποστάται, οὔτε παράλυτον κανένα δεσμὸν νομιμαστικῆς, διότι δὲν ὑπεχρεώθησάν ποτε εἰς κανένα τοιαῦτον ἔσσημόν. Εἰς τὸν Μωρέαν ὁ Μουσουλμάνος καὶ ὁ Χριστιανὸς ἔπαυσαν τῶν ἐχθροπραξιῶν διὰ συνθηκῶν παρέθη δὲ τὰς συνθήκας· ὁ Μουσουλμάνος, ἔδραζε καὶ ὁ Χριστιανὸς πάλιν τὰ ὄπλα, καὶ ἑκάτερος αὐτῶν εὐρίσκονται εἰς τὴν ὄψιν ἀυρίσκοντο κατὰστασις ὅτε ἤρχισαν τὸν πόλεμον· ὅ ἐστι πρὸ τριακοσίων ἔξητα ἐτῶν.»

Ἦδη ζητεῖται ἂν ἡ Εὐρώπη θέλῃ καὶ δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν αἰματοχυσίαν μοιστεύουσα ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἂν συμφέρῃ νὰ συσταθῇ κατ' ἀνατολάς τῆς Εὐρώπης δημοτικὴ Κυβέρνησις. Ἀφ' οὗ ἤρχισαν ὁ πόλεμος εἰς τὸν Μωρέαν· ἡ πολιτικὴ σκηνὴ ἤλλαξε μορφήν. Τὸ Διδάκναι καὶ τὸ Μυστικισμὸς τοῦ Πέτρου-πίλεως ἤρχισαν ἔκτοτε πάλιν τὰς παλαιὰς σχέσεις των· καὶ ἂν ἀκόμη ὑφίσταται ζήτημά τι ἀφορῶν τὰς δύο ἡγεμονείας, εἶναι καὶ ὁμολογούμενον ὅτι τὰ ἑλληνικὰ πράγματα δὲν εἶναι πλέον ἐμπεριδεμένα μὲ τὰ Ῥωσικὰ. Ἡ δὲ Ῥωσία δυνάμει των συνθηκῶν τῆς μὲ τὴν Πύλην ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προστατεύσῃ τὰ θρησκευτικὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Εὐρώπη δὲν φρονεῖ πλέον ὅπως ἐφρόνει ὅτε ὤνειροπόλοι τῆς διανομῆς τῆς Τουρκικῆς ἐπικρατείας· διότι ἡ πολιτικὴ εἶναι δικαιότερα ἀφ' οὗ χρόνου αἱ πράξεις των Κυβερνήσεων ἔγειναν δημοσιώτερας· ὥστε κανεὶς δὲν φαντάζεται σήμερον νὰ κατακερματίσῃ τοὺς τόπους τοῦ Σουλτάνου, καὶ διὰ τοῦτο νὰ τὸν πολεμήσῃ, καὶ κανεὶς δὲν ἐπιθυμεῖ γαίας καὶ πρηνόμια ἐμπορικὰ καθ' ὅν καιρὸν ἔχομεν τύσην γῆν, καὶ κατ' ὀλίγον ὀλίγον ἡ ἰσότης των δικαιωμάτων καὶ ἡ ελευθερία τοῦ ἐμπορίου ἀποδοίνουσιν ὁ Κώδικς ὅλων των ἐθνῶν. Δὲν εἶν' ἀνάγκη λοιπὸν νὰ πολεμήσωσιν ὁμοθυμαδὸν οἱ βρασιεῖς τῆς Εὐρώπης τὴν Τουρκίαν διὰ τὴν ελευθερίαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ καταπολεμήσωσιν ἀλλήλους ἔπειτα διὰ τὴν διανομὴν των κατακτήσεων· ἀρκεῖ ν' ἀπαιτήσωσιν ἀπλῶς ὅλοι ὁμοῦ νὰ συμβιβασθῇ ὁ Σουλτάνος μὲ τοὺς Ἕλληνας, νὰ δώσῃ τέλος εἰς τὸν ἀλλότριον πόλεμον, ὅστις καταθλίβει τὴν Χριστιανισμὸν, καὶ ἀντικρίπτει τὰς ἐμπορικὰς σχέσεις, καὶ ἐμποδίζει τὴν θαλασσοπολίαν, καὶ βιάζει τὰς οὐδετέρας δυνάμεις νὰ συνοδεύσωσι τὰ ἐμπορικὰ πλοῖα των μὲ πολεμικὰ, καὶ ταρασσὶ ἐν γένει τὴν τάξιν των πραγμάτων. Ἄν δ' ὁ Σουλτάνος δὲν θελήσῃ, τότε αἱ δυνάμεις ὅλαι ν' ἀναγνωρίσωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος, νὰ τὴν σώσωσι, καὶ νὰ μὴ ρίψωσι ὑπὲρ αὐτῆς μηδὲ ἐν πυροβόλον· τότε δὲ καὶ ὁ Σουλτάνος θὰ βιασθῇ ν' ἀκολουθήσῃ τὸ παραδειγμά των. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ διίσχυρισθῶσιν ὅτι ὁ Σουλτάνος δὲν ἔχει κυριαρχίας δικαίωμα εἰς τοὺς τόπους του· καὶ ἡ Γαλλία χρεωστῆ νὰ σεβασθῇ τὸν παλαιὸν τῆς σύμμαχον, καὶ νὰ φυλάξῃ ἐκ των μετ' αὐτοῦ προλαβούσων συνθηκῶν καὶ σχέσεων ὅ,τι δυνατὸν νὰ φυλαχθῇ· ἀλλ' ἐν ταύτῃ πρέπει καὶ νὰ πολιτευθῇ μὲ τὴν Τουρκίαν ὅπως αὕτη πολιτεύεται μὲ τ' ἄλλα ἔθνη. Αὕτη δὲν ἀνα-

Κυβέρνησις εἶχεν ἤδη ἀπὸ τὸν Μάρτιον ἀντικαταστήσει τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος εἶχε διορίσει τριμελῆ ἐπιτροπὴν εἰς Μισολόγγι διὰ τῆς συγκεκμημένης ἐκ τῶν βουλευτῶν Παπαδιαμαντοπούλου, Καναβοῦ καὶ Θεμέλη, ὡς ἐρρέθη· καὶ ἐπειδὴ ὁ Σπανιολάκης εἶν' ὁπαδὸς

γνωρίζει τὰς Κυβερνήσεις τῆς Εὐρώπης διότι εἶναι νόμιμοι, ἀλλὰ διότι ὑπάρχουσι πραγματικῶς εἰς τὸν κόσμον· πλὴν ἴ μήπως καὶ αὐταὶ τὴν ἀναγνωρίζουσι διότι εἶναι νόμιμοι Κυβέρησις καὶ ἔχει διότι ὑπάρχει; Ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις δὲν ἀναγνωρίζει τὸ αὐτονομικὸν δικαίωμα τῆς Εὐρώπης, καὶ φυλακίζει, ἀφ' οὗ ἄρχιζει τὰς ἐχθροπραξίας τοῦ πολέμου, τοὺς πρέσβεις τῶν ἐθνῶν. Δὲν γνωρίζει τὸ δικαίωμα τῶν ἐθνῶν, καὶ ὁ ξένος δὲν προστατεύεται ἀπὸ τὸν νόμον. Τὰ δὲ νόμισμα τοῦ Σουλτάνου ἐπιμαῖται αὐτογνομῶνος καὶ εἶναι νόθον. Οἱ Τούρκοι δὲν δοξάζουσι τὸ δικαίωμα τοῦ πολέμου ὡς οἱ χριστιανοί· τὸ τουρκικὸν τοῦ πολέμου δικαίωμα προετρέπει τὸν θάνατον εἰς τὸν ἀμυντικὸν πόλεμον καὶ τὴν δουλείαν εἰς τὸν κατὰ κτητικόν. Ὁ Σουλτάνος δὲν ἔχει νομίμου βασιλείως δικαίωμα εἰμὴ εἰς τὰς Τουρκικὰς ἐπαρχίας του· εἰς δὲ τὰς χριστιανικὰς, ἐνθα δὲν ἔχει στρατιωτικὴν δύναμιν, παύει καὶ τοῦ βασιλεύειν, διότι, ὅπου οἱ Τούρκοι παρευρεθῶσι μεταξὺ χριστιανῶν, δὲν παρουσιάζονται ὡς συμπολίται, ἀλλ' ὡς στρατιῶται φελάσσοντες τὸν τόπον. Πανταχόθεν δὲ ἀπὸ τὰ φρούρια καὶ τὰς θέσεις ἔπου φυλάττουσι στρατιωτικαὶ δυνάμεις, οἱ χριστιανοὶ εἶν' ἐξωρισμένοι, καὶ ζῶσιν εἰς ἄλλην παράμερον πόλιν καχωρισμένοι ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

Ἄλλ' ἂν ἡ Ἑλλάς κατασταθῆ κράτος ἀνεξάρτητον, ἴθ' ἔχει τόσην ὑπόληψιν καὶ δύναμιν, ὅσην ἔχει ἡ Τουρκία εἰς τὴν Εὐρώπην; καὶ ἴθ' ἔχει ἴσχυος ἀντιταχθῆ με τὰς ἰδίας αὐτῆς δυνάμεις καθ' ὅποιον ἀσθὴποτε δυνάμει; Καὶ ἴθ' μήγ' ἡ Τουρκία εἶναι ἰσχυροτέρα; τὴν εἶδομεν ὅτι ἐπολέμει πρὸς τοὺς Ῥώσους· τὴν εἶδομεν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἄν δὲ καμμία δύναμις δὲν τὴν κατέκτησε, τοῦτο πρέπει ν' ἀπεδοθῆ εἰς τὴν μετριωφροσύνην τῶν ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης· καὶ ἂν ὑποθεθῆ ὅτι ἐφείσαντο αὐτῆς διὰ τὸν φόβον μὴ ἀνάψωσιν εἰς τὴν Εὐρώπην γενικὸν πόλεμον, εἶναι ἄπλον ὅτι ὅλα τὰ Μυστικοσυμβούλια θὰ εἶν' ἐπίσης προσεκτικὰ νὰ μὴ ὑποδοθῶσιν ἡ Ἑλλάς. Αὕτη δὲ θὰ κάμει καὶ συμμαχίας καὶ συνθήκας, ὥστε νὰ μὴ εὐρεθῆ μόνη εἰς τὸ ἀμφιθέατρον· ὑπλησιμένη δὲ, ὡχυρωμένη καὶ μαχομένη κατὰ τὰ χριστιανικὰ ἔθνη, καὶ οὕτω μᾶλλον θαλάσσιος δύναμις, ἂν καὶ μικρὰ, θὰ ὑπερασπισθῆ κάλλιον παρὰ τὴν μεγάλην Τουρκίαν τὴν πρὸς ἀνατολὰς Εὐρώπην, καὶ θὰ συντελέσει ὠφελιμώτερον εἰς τὴν ἰσορροπίαν τῶν ἐθνῶν. Τέλος, ἀποχωριζομένης τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς Τουρκίας, δὲν θ' ἀπολεσθῆ τὸ Τουρκικὸν κράτος, διότι αὐτὸ ἔχει πολλὰς στρατιωτικὰς ἐπαρχίας εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ θὰ ἐπικυρήσει μάλιστα τὴν δύναμιν του, ἔαν συγκεντρωθῆ ἀποθὰν ὅλως Ὀθωμανικόν. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ πολιτικοὶ τῆς Τουρκίας ἰσχυρίζονται ὅτι τότε ἡ τουρκικὴ Κυβέρνησις θὰ λάβει ἕλην τὴν δύναμιν της, ὅτι θὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἀσίαν· καὶ ἴσως ἔχουσι δίκαιον. Καθ' ὅλους τοὺς λόγους τὸ δικαίωμα τῆς βασιλείας δὲν εἶναι τὸ αὐτὸ ἔαν βασιλεύῃ τὸ μπροσιεδὸς καθὼς καὶ ἂν βασιλεύῃ ὁ σταυρός. Ἡ Ἑλλάς ἤδη ἡμιελευθέρη, ὠργασμένη πολιτικῶς, ἔχουσα στῆλον καὶ στρατὸν, καθιστώσα νομίμους καὶ εὐλαθεπτεὺς τοὺς ἀποκλεισμούς της, ἔχουσα ἀρκετὴν δύναμιν ὥστε νὰ φυλάξῃ τὰς συνθήκας της, λαμβάνουσα παρὰ τῶν ξένων δάνεια, χαράττουσα νομίσματα καὶ δημοσιεύουσα νόμους, ἀποτελεῖ Κυβέρνησιν ἣτις ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον ὡς ὑπάρχει καὶ ἡ Τουρκικὴ· καὶ ἂν δὲν εἶν' ἐπίσης

τοῦ Μαυροκορδάτου, προσκαλεῖται καὶ πέμπεται εἰς τὴν Ἀγγλίαν, νὰ κατορθώσῃ πρὸ πάντων, εἰ δυνατόν, νὰ βασιλευθῇ ἡ Ἑλλάς ἀπὸ Ἀγγλον, ὅ εἰςιν ἀπὸ τὸν Λεοπόλδον τοῦ Σαξ-Κομπούργ, τὸν ὁποῖον ὁ Καίνιγγ δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ νὰ δεχθῇ τὸν θρόνον τῆς

παλαιῶν τὸ ὁποῖον ἔχει αὐτονομικὸν δικαίωμα τοῦ νὰ ὑπάρχῃ ἀνεξάρτητος, εἶναι ὅμως τῆς αὐτῆς φύσεως ὡς τὸ τῆς Τουρκίας. Ἄλλως τε ἡ Ἑλλάς ἔχουσα τὴν αὐτὴν θρησκείαν, ὀδηγεῖται ἀπὸ τὰς αὐτὰς ἀρχάς, αἱ ὁποῖαι διέθουσαι τ' ἄλλα ἔθνη ὅσα πολιτικισμένα καὶ χριστιανικὰ. Λαίπεται νὰ ἐξετασθῶσιν οἱ κίνδυνοι καὶ φόβοι, οἵτινες θὰ γεννηθῶσιν ἂν συσταθῇ εἰς τὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπῃν δημοτικὴ Κυβέρνησις. Οἱ Ἕλληνες, τοὺς ὁποῖους, οὐδεμία δύναμις ἠμπόρειεν ἄχρι τοῦδε νὰ βοηθήσῃ, καθότι ὅλοι ἐμποδίζοντο ἀπὸ ἄλλα κυριώτερα συμφέροντα, καὶ οἱ ὁποῖοι θὰ πλαστοουργήσωσι μὲ τὰς ἰδίαις χεῖρας τὴν ἐλευθερίαν ἢ θὰ ἐνταξισθῶσιν ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς περὶ τῶν ἀντιφρήτως ἔχουσι τὸ δικαίωμα καὶ νὰ ἐκλιξῶσι τὸ εἶδος τῆς πολιτικῆς τῶν ὑπάρξεως. Ἄν δὲ οἱ βασιλεῖς ἤθελον νὰ μεθίσωσιν εἰς τὸν ὄργανισμὸν τῆς νομοθεσίας τῶν, ὄφριλον νὰ μεθίσωσι καὶ τῶν κινδύνων τῶν. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι δίκαιοι, δὲν θὰ ἐμποδίσωσι ποτε τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἑλλ. ἔθνους, τὴν ἀποκτηθῆσιν διὰ τοῦ αἵματος τῶν Ἑλλήνων. Καθ' ὅσον δύναται τις νὰ συνάξῃ ἀπὸ τὴν ἱστορίαν, ἥτις ἀναφέρει ὅτι οἱ λαοὶ τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Πελοποννήσου ἠλευθερώθησαν μετὰ χίλια ἔτη ἀπὸ τὴν δουλείαν τῶν Αὐτοκρατόρων καὶ τῶν Ὀθωμανῶν, ἡ Ἑλλάς κλίνας εἰς τὴν μοναρχίαν μᾶλλον ἢ εἰς τὴν δημοκρατίαν. Εἰς δὲ τ' ἀρτισύστατα ἢ τ' ἀναγεννώμενα κράτη, ἂν δὲν καταστήσῃσι μοναρχίας ἀντιπροσωπικὰς ἀντὶ τῶν ἀντιπροσωπικῶν δημοκρατιῶν, πρὶν ἢ συμπληρωθῇ βλοκλήρος αἰὼν, ὅλη ἡ Εὐρώπη θὰ δημοκρατηθῇ ἢ θὰ ὑποκύβῃ εἰς τὸν στρατιωτικὸν δεσποτισμὸν. Ἄν λοιπὸν οἱ Ἕλληνες κυβερνηθῶσι μοναρχικῶς, εἶναι πιθανὸν ν' ἀποσκιαδισθῶσιν οἱ φόβοι τῶν βασιλέων, πλην ὅταν δὲν ὑποπαύωσι καὶ ἀπὸ τὰς συνταγματικῆς μοναρχίας. Μεσολαβούντες ὅμως οἱ βασιλεῖς, νὰ μὴ συγκατατιθῶσι νὰ λάβωσιν οἱ Ἕλληνες τὴν αὐτὴν σχεδὸν τῆς Βαλχίας καὶ Μολδαβίας ὑπαρξίν, διότι τοῦτο ἤθελεν εἶναι σατήριον πρὸ δύο ἐτῶν· ἀλλὰ σήμερον δὲν ὀφείλει καθύτι ἡ ἐπανάστασις προήχθη πολὺ, καὶ οἱ Ἕλληνες εὐρίσκονται εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ νὰ διώξωσι τοὺς Τούρκους ἢ νὰ ἐξολοθρευθῶσιν ἀπὸ αὐτούς· μόνη δὲ ἡ μεγάλη καὶ ἀφιλοκερδῆς πολιτικὴ δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὰς σφαγὰς, νὰ χάρισῃ εἰς τὸν κόσμον ἓν ἔθνος νέον, καὶ ν' ἀποδώσῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν γῆν. Οὕτω λύεται τὸ πολιτικὸν πρόβλημα περὶ τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπῆρχε πρόβλημα, καὶ τὸ ὁποῖον κατεκάλυψαν μὲ σύννεφα· εἶναι οἱ Ἕλληνες ἀποστάται; ὄχι· εἶναι οἱ Ἕλληνες ἔθνος ἀξίον νὰ κάμῃ συνθήκας; ναί· εἴχουσι τὰ κοινωνικὰ συστατικὰ τοῦ αὐτονομικοῦ δικαίωματος, ὥστε νὰ γνωρισθῶσιν ἔθνος ἀπὸ τ' ἄλλα ἔθνη; ναί· εἶναι δυνατόν νὰ τοὺς ἐλευθερώσωσιν οἱ βασιλεῖς; καὶ νὰ μὴ ταράξωσι τὸν κόσμον, νὰ μὴ διαιρεθῶσι, νὰ μὴ λάβωσι τὰ ὅπλα καὶ νὰ μὴ διακινδυνεύωσι τὴν ὑπαρξίν τῆς Τουρκίας; ναί, καὶ τοῦτο εἰς τρεῖς μῆνας διὰ μιᾶς ἐπιστολῆς ὁμοῦ ὑπογεγραμμένης ὑπὸ τῶν μεγάλων δυνάμεων τῆς Εὐρώπης. Τοιαῦτα διπλωματικὰ ἔγγραφα ὄφριλον νὰ ὑπογράψωσι προθύμως οἱ βασιλεῖς μὲ τὸ αἰμά των. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐμειλίσω ἀκριβῶς τὴν ἀλήθειαν, δὲν εἶν' ἀνάγκη νὰ ἐνωθῶσιν ὅλα τὰ Μυστικοσυμβούλια, διὰ νὰ ἐλευθερώσωσι τοὺς Ἕλληνας. Ἀρκεῖ μίαν μόνην δύναμις ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν των καὶ ὁ ἀποτελέσει τὴν ἐλευθερίαν των. Οὐδὲ θὰ κοπῇ ἡ καλὴ ἁρμονία μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν

Ἑλλάδος, φοβούμενος μὴ περιπλέξει τὴν Ἀγγλίαν εἰς γενικὴν πόλεμον μετὰ τὴν Εὐρώπην. Πέμπεται ὁμως εἰς τὸ φαινόμενον ἢ ἀντικαταστήσῃ τὸν Ἰω. Ζαΐμην, (1) ἐπιστρέψαντα εἰς τὴν

ἄλλων δυνάμεων, καθὼς εὐδ' ἐκόπησαν αἱ φιλικαὶ σχέσεις τῶν ἄλλων δυνάμεων πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, ὅτε αὕτη ἔβαλεν εἰς πρᾶξιν ὑπὲρ τῶν Ἰσπανικῶν ἀποικιῶν ὅτι λέγω σήμερον ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, καὶ μάλιστα ἐν ᾧ ὑπάρχει ἀσύγκριτος διαφορὰ μεταξὺ τῶν Ἰσπανικῶν ἀποικιῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος. Αὕτη ἀναγεννᾶται ἥρωικῶς ἀπὸ τὸν στακτὸν τῆς, καὶ διὰ τὴν ἀσφαλτοῦ τὸν θρίαμβόν τῆς, δὲν ἔχει ἀνάγκην εἰρῆ ἀπὸ ἐν βλέμμα εὐνοϊκῶν τῶν χριστιανῶν ἡγεμόνων. Ἡ δὲ Γαλλία οὖσα πρωτότοκος θυγάτηρ τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν ἀνδρείαν, τὴν ἀγχίνοιαν καὶ τὰς τέχνας, ἤθελε χαρῆ πολὺ διὰ τὴν ἔλευθερίαν αὐτοῦ τοῦ ἕγγειοῦ καὶ δυστυχοῦς ἔθνους, καὶ ἤθελεν ἐπιχειρήσει σταυρικόν τινα πόλεμον χεῖρον εὐλαθείας ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, διότι ἂν ἡ φιλανθρωπία ὑπόψη τὴν φωνὴν ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ ἂν ὁ σφῶρος κόσμος, ὡς καὶ ὁ πολιτικὸς, ἐπιθυμῆ ἢ ἀναγεννηθῆ ἢ μῆτηρ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν νόμων, ἢ ἰσοκρατία πρὸς τοῦτοις ἀπαιτεῖ ἢ ἀνεγερθῶσιν εἰ νοοί τῆς εἰς τὴν πόλιν, ὅπου ὁ Ἅγιος Παῦλος ἐκήρυξε τὸν ἄγνωστον Θεόν. Ἐν τοσοῦτῳ ἀπεκδεχόμενοι εὐτυχτερέας ἡμέρας, δεχόμεθα καὶ ζητούμεν ἀπὸ τὸ πλοῦσιον ἔλεος τοῦ δημοσίου πᾶσι ὅτι πανταχόθεν προσφέρεται ὑπὲρ τῶν ἐνδόξων Ἑλλήνων. Εὐγνωμονοῦμεν καὶ πρὸς τοὺς ἀξιωματικοὺς ὄλων τῶν κλάδων τῆς πολεμικῆς, ὅσοι προσφέρουσι τὴν ἐμπειρίαν, τοὺς βραχίονας καὶ τὴν ζωὴν τῶν ὑπὲρ αὐτῶν. Εἶναι δὲ τοιαύτη ἡ δύναμις τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς ἱκανότητος, ὥστε ὀλίγοι ἄνθρωποι μόνον δύνανται νὰ τρέψωσι τὴν νίκην πρὸς τὴν δικαιοσύνην, ἢ νὰ δώσωσι καιρὸν, ἀναβάλλοντες τὰς συμφορὰς τῆς Ἑλλάδος, ἄρχῃ ὅτου μεσολαθήσωσιν ὑπὲρ αὐτῆς αἱ δυνάμεις ἕως ἀπειτούσιν ὅλα τὰ συμφέροντα. Ὁ ἀγὼν τῶν Ἑλλήνων ἔγενεν ἀγῶν κοινὸς ὄλων τῶν λαῶν. Τὰ ὀνόματα τῆς Σπάρτης καὶ τῶν Ἀθηνῶν ἐκίνησαν εἰς οἶκτον ὅλον τὸν κόσμον. Εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης συνεστάθησαν ἑταιρείαι διὰ νὰ βοηθήσωσι τοὺς Ἕλληνας, ἢ ἀνδρεία καὶ ἡ δυστυχία τῶν ὁμοίων ἠνάγκασεν ὅλας τὰς καρδίας ἢ ἀγαπῶσι τὴν ἔλευθερίαν τῶν, καὶ ἤθῃ ἐρχονται βοήθειαι καὶ εὐχαὶ ὡς καὶ ἀπὸ τὰς ὄχθας τῆς Ἰνδίας, καὶ ἀπ' αὐτὰς τὰς ἐρήμους τῆς Ἀμερικῆς ἢ δὲ εὐγνωμοσύνη αὐτῆ τοῦ ἀνθρωπείου γένους ἐπιφραγίζει τὴν δόξαν τῆς Ἑλλάδος.» Καὶ ταῦτα μὲν ἔγραψεν ὁ ἑνάρετος Γάλλος, ὁ φίλος τῆς κοινωνικῆς τάξεως καὶ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ Χριστιανοῦ Σχιατωθρίου ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ἀποδεικνύων εἰς τὸν κόσμον ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν διεγράφη ἀπὸ τὸν κατάλογον τῶν ἐθνῶν, ὡς ἄλλοι διετείνοντο, προτρέπων τοὺς δυνατοὺς τῆς γῆς ἢ ἀναγνωρίσωσι τὰ δικαιῶτα, νὰ τὸ ἔλευθερώσωσι, καὶ θαρρύνων πλαγίως πως τοὺς Ἕλληνας ἢ ἀναγνωρίσωσι βασιλεία συνταγματικὸν τὸν Δουκά Δεμενῶρ, καὶ τὴν Γαλλίαν ἢ ἀναγνωρίσωσι μόνη αὐτὴ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν, καὶ νὰ ἐπιχειρήσῃ σταυρικὸν πόλεμον διὰ νὰ τὸ ἔλευθερώσῃ. Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο ὡς πολὺ παρήγορον διὰ τοὺς Ἕλληνας, μεταφράσας ἑλοκλήρον, ἐδημοσίευσεν εἰς παράρτημα εἰς τὴν μετάφρασιν τοῦ συγγράμματος τοῦ Μπινιῶν, τὰ Μυστικοσυμβούλια καὶ οἱ Λαοί. Οἱ Ἕλληνες ὀφείλουσιν αἰωνίαν εὐγνωμοσύνην καὶ εἰς τὸν Μπινιῶν δι' ὅσα εἶχε γράψει ὑπὲρ αὐτῶν τὸ 1823 εἰς τὸ αὐτὸ σύγγραμμά του.

(1) Οὗτος ἔγραψε τότε εἰς τ' ἄλλα δύο μέρη τῆς ἐπιστολῆς ὅτι εὐχριστεῖτο διὰ τὴν κατὰ τὸ πρῶτον τῶν ἀντιπατριωτῶν, πλὴν διὰ τὰ χεῖρ' ἢ τῆς συγγενείας του

»ξάρτητος καὶ ἰσχυρὰ, τάχιον ἢ βράδιον θὰ εἶναι ἡ φυσικὴ σύμ-
 μαχος τῆς Πόρτας, διὰν αὐτὴ γνωρίσῃ κάλλιον τὰ συμφέροντά
 »της. Ἐντεῦθεν θὰ πηγάσῃ ἡ ἐνότις τῆς Ἀγγλίας, τῆς Τουρ-
 »κίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, αἵτινες ὡς ἂν μία δύναμις, θ' ἀντι-
 »σταθῶν εἰς τὴν Ῥωσσίαν. Ἡ ἐνότις αὐτὴ θὰ ἐξασφαλίσῃ μάλ-
 »ιστα τὴν Ἀγγλίαν ἐκ μέρους τῆς Ῥωσσίας ἢ ἄλλης τινὸς
 »δυνάμεως Εὐρωπαϊκῆς, ἥτις ἤθελε θελήσει νὰ βλάψῃ τὴν κυ-
 »ριαρχίαν καὶ τὸ ἐμπόριόν τῆς εἰς τὰς Ἰνδίας. Εἰς ἓνα λόγον
 »ἐγὼ φρονῶ ὅτι ἡ σωτηρία τῆς Εὐρώπης καὶ τὸ συμφέρον τῆς
 »Ἀγγλίας ἀπαιτοῦν νὰ συστηθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα κράτος ἀνε-
 »ξάρτητον καὶ ἰσχυρὰ διοικήσις. Ἡ διοικήσις μου γράφει πρὸς
 »τὸν κύριον Ὀρλάνδον νὰ σᾶς ὁμιλήσῃ καὶ δι' ἄλλα τινὰ πράγ-
 »ματα.» Τὸ δὲ Νομοτελεστικὸν γράφει αὐθημερὸν τὴν ἐπιτροπῆν.
 «Ἀνεχώρησεν ὁ Σπανιολάκης. Ὁ κύριος σκοπὸς τῆς ἀποστολῆς
 »του ἦτο νὰ φέρῃ τὴν πρὸς τὸν Καίνιγγ ἐπιστολὴν, ἀπὸ τὴν
 »δοσίαν θὰ λάβετε ἀφορμὴν ν' ἀναφέρετε πρὸς τὴν Α. Ε. τὰ
 »διὰ τοῦ Σπανιολάκη μηνυθέντα καὶ νὰ ζητήσετε τὰς συμβουλὰς
 »του. Ὁ Ἀμιλιτὼν, μαθὼν εἰς Μῆλον ὅτι ὁ Ἰμπραχιμ ἐκυ-
 »ρίευσεν τὴν Πελοπόννησον, ἐπρόφρασε νὰ βοηθήσῃ ὅσον τὸν ἐπέ-
 »τρεπεν ἡ οὐδετερότης. Ὅτε ὁ Ἰμπραχιμ εἶχεν ἀναχωρήσει εἰς
 »Τριπολιτσάν, ἡ διοικήσις, ἐπειδὴ εἶδε τοῦτο, ἔκρινεν ἀναγκαῖον
 »νὰ ἐμβῇ εἰς διαφόρους ὁμιλίαις μαζύ του, τὸν εἶπε καὶ περὶ τῆς
 »ἀποστολῆς τοῦ Σπανιολάκη. Ὁ Ἀμιλιτὼν ἔδειξε μεγάλην προ-
 »θυμίαν, καὶ ὑπεσχέθη νὰ γράψῃ καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὴν διοίκησίν του.
 »Ἐμπιστευόμεθα τὴν Ἀγγλίαν, διότι εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι μόνη
 »αὐτὴ ἐπιθυμεῖ εἰλικρινῶς τὴν ἀνεξαρτησίαν μας. Αἱ συμβουλαὶ
 »τοῦ Καίνιγγ θέλουσι μᾶς εἶναι σωστικαί· ἀλλ' ἀναβολὴν δὲν συγ-
 »χωροῦν αἱ περιστάσεις, καὶ εἴν' ἀνάγκη νὰ φθάσῃ ἐν τάχει ἡ
 »ἀπάντησις.» Τὰ μηνυθέντα διὰ τοῦ Σπανιολάκη εἶναι τὰ ἐπό-
 »μενα. Σκέψεις τῶν πατριωτῶν περὶ τῶν ὅσα ἔχει νὰ ἐνεργήσῃ ὁ
 »Σπανιολάκης, «Ἐπειδὴ εἴν' ἀδύνατον νὰ ὑπάρξωμεν μετὰ τὸ καθε-
 »στὼς σύστημα διὰ τὰς ἀντικρούσεις καὶ ἀντενεργίας, καὶ ἐπειδὴ
 »τὸ πνεῦμα τῆς ἀντεκδικήσεως ἐμπορεῖ νὰ φέρῃ τὸν ὄλεθρον
 »τῆς Ἑλλάδος, ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ μοναρχηθῶμεν,
 »ἀλλὰ συνταγματικῶς, διὰ νὰ ἐξασφαλισθῶν τὰ δίκαια τοῦ ἔθνους

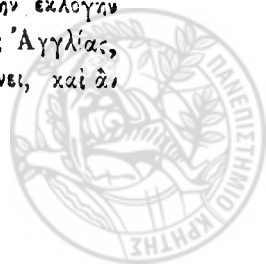
» και να ἐμποδισθῆ ὁ ἀπόλυτος δεσποτισμός. Τὰ πνεύματα δλων
 » εἶχον ταραχθῆ, ὅταν ἔμαθον τὸ ἐκ μέρους τῆς Ῥωσσίας γινόμενον
 » πρὸς βλῆμα να διαιρεθῆ ἡ Ἑλλάς εἰς τόσας αὐθεντείας ὑποτελεῖς
 » εἰς τὴν Πόριαν και ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ῥωσσίας, ἢ τῆς
 » ἱερᾶς συμμαχίας· τοῦτο, ὡς ἀσύμφωνον ἐξαίρετως μετὰ τὰ συμ-
 » φέροντα τῆς Ἀγγλίας, ἐλπίζεται να μὴ παραδεχθῆ. Περὶ τῶν
 » ὅσα ἐσχεδιάσθησαν παρὰ τῶν Γάλλων ὁ Σπανιολάκης να ἐξηγήσῃ
 » εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τὰς ὑπονοίας, και τοὺς φόβους, και τὰς ἐπιθυ-
 » μίας τῶν πατριωτῶν (1). Μανθάνων δὲ ἀπὸ αὐτὴν ὅσα ἀγνωστα
 » εἰς τοὺς πατριώτας περὶ τῆς διαθέσεως τῆς Ἀγγλίας, ἢ περὶ τῶν
 » σκοπῶν τῆς και περὶ παντός ἄλλου, θέλουσιν ἐκ συμφῶνων και
 » ὠρίμως συσκερθῆ περὶ τῶν ὑπὲρ και κατὰ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως.
 » Ἡ μετάβασις τοῦ Μέτερνιχ εἰς Παρισίους δὲν ἦτο (φαίνεται)
 » ἄσκοπος και ὡς πρὸς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος· λέγεται δτι
 » ἡ Αὐστρία και ἡ Ῥωσία ἐπιθυμοῦσιν ν' ἀναβῆ τὸν θρόνον τῆς
 » Ἑλλάδος ὁ Γουστιαβῶν (2), ὅχι δὲ ἡ Ἀγγλία και ἡ Γαλλία (3).
 » Ὁ σκοπὸς τῆς ἱερᾶς συμμαχίας εἶναι να δώσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα
 » μονάρχην τῆς ἐκλογῆς τῆς, και μὲ νόμους, οἷους αὐτὴ θέλει. Ἡ
 » δὲ Ἀγγλία δὲν εἶναι τῆς αὐτῆς γνώμης· ἄρα τ' ἀληθῆ συμφέροντα
 » τῆς Ἑλλάδος εἶναι σύμφωνα μετὰ τῆς Ἀγγλίας· ἄρα ἀπὸ τὴν
 » Ἀγγλίαν ἐμπορεῖ να ἐλπίζῃ βοήθειαν ἡ Ἑλλάς. Αὕτη ὑποπετεύε-
 » ται ἀπὸ τὴν ἐνδεχομένην ἐκλογὴν ἐνὸς μονάρχου, ὅταν βλέπῃ

(1) Πατριώται ἐνοοῦνται ἐναυθα ὁ Μαυροκορδάτος και ἡ φατρία του.

(2) Υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Βεσφαλίας.

(3) Τὸν Ἀπρίλιον εἰς τὸν Συνταγματικὸν τῶν Παρισίων κατεχωρίσθη ὡς ἀπό-
 » σπασμα ἐπιστολῆς τοῦ Μέτερνιχ πρὸς τὸν Καϊνίγγ τὸ ἀφεξῆς· «Τίλος πάντων οἱ
 » σύμμαχοι βασιλεῖς δὲν ζητοῦσι να ἐναντιωθῶσιν εἰς τὸν θρίαμβον τῶν Ἑλλήνων·
 » ἀλλ' ἐπεθύμουσιν να κατασταθῆ ἀρχηγός των κανεῖς ἐκ τῶν ἡγεμόνων τῆς Εὐρω-
 » παϊκῆς Ἡπείρου.» Καὶ ὁ Καϊνίγγ, ὡς ἐλέγγο, ἀπεκρίθη: «ν' ἀφήσωσι τὴν Ἑλλη-
 » νικὴν Κυβέρνησιν ἐλευθέρην να πράξῃ ὅτι κρίνῃ σύμφωνα μετὰ τὴν τιμὴν, τὴν
 » ἀξιοπρέπειαν και τὸ συμφέρον τοῦ ἀναγεννωμένου ἔθνους τῆς· διότι θὰ ἦτον ἀδίκον
 » ν' ἀφαιρεθῆ τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀπολαύσῃ τοῦ καρποῦ τῶν ἐπιμόνων και ἡρωικῶν
 » κηρώνων του ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ ἐλευθερίας και ἀνεξαρτησίας.» Ἀλλ' ἐπρεπε διὰ
 » τοῦτο και να μὴ καταπολεμῆται ἡ Ἑλλάς ἀπὸ τὸν Μπογῆ και τὸν Λιθῶν. Ἄν
 » δ' ὁ Μέτερνιχ δὲν ἤθελε να ἐναντιωθῆ εἰς τὸν θρίαμβον τῶν Ἑλλήνων, δὲν περιεφέ-
 » ρετο προσπαθῶν ν' ἀποτρέψῃ τὰς αὐλὰς τοῦ ν' ἀποφασισμοῦσι καλὸν ὑπὲρ αὐτῶν
 » και τοῦτο τὸ ἔτος. Ὁ δ' Ἀκούρτης δὲν παρεβίαζεν ἀναφανδὸν τὴν οὐδετερότητα
 » και τοῦτο τὸ ἔτος, και τὸ προσεχὲς και τὰ μετὰ ταῦτα καθ' ὅλους τοὺς τρόπους.

»ὅτι δὲν πρόκειται οὔτε κἀν νὰ ῥωτηθῆ καὶ αὐτή. Ἄφ' ἐτέρου
 »γνωρίζουσα τὸ φρόνημα καὶ τὰ συμφέροντα τῆς Ἀγγλίας, ἔχει
 »ἀνάγκη νὰ ὀδηγηθῆ ἀπὸ τὰς συμβουλὰς τῆς εἰς τὴν ὁποίαν ἤθε-
 »λε κάμει ἐκλογὴν αὐτῆ ἢ ἰδίᾳ, ὅτε ἡ ἐκλογὴ αὐτῆ ἀπὸ μέρους
 »τῆς Ἑλλάδος (δὲν ἔμπορεῖ πλέον ν' ἀναβληθῆ, ἀ.) διότι ὅλον τὸ
 »ἔθνος ἐγνώρισε τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ καταργήσῃ τὸ δημοκρατι-
 »κὸν σύστημα, μὲ τὸ ὁποῖον δὲν ἔμπορεῖ νὰ διοικηθῆ, καὶ ἀπει-
 »λεῖται ἀφευκτον ὄλεθρον, καὶ β'.) διότι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἴδῃ
 »ἐκλελεγμένον ἢ καὶ μυστικῶς προεψηφισμένον μονάρχην τῆς Ἑλ-
 »λάδος ἀπὸ τὴν ἱεράν συμμαχίαν, τὸν ὁποῖον ὕστερον ἴσως δὲν
 »θέλει δυνηθῆ ν' ἀπορρίψῃ. Ἡ Ἑλλάς διευθυνομένη εἰς τὴν Ἀγ-
 »γλίαν περὶ μιᾶς τόσον οὐσιώδους ὑποθέσεως, δεικνύει τὴν στα-
 »θεράν τῆς ἀπόφασιν τοῦ νὰ ἐνώσῃ ὅσον τὸ δυνατόν στενωτέρω
 »τὰς σχέσεις τῆς μετὰ τὴν Ἀγγλίαν, διότι αὐτὴν τὴν στενήν ἔνωσιν
 »θεωρεῖ (ὡς μόνην ἀναγκαίαν καὶ ὠφέλιμον εἰς τὰ Ἑλληνικὰ
 »συμφέροντα· ἀφ' ἐτέρου κρίνει δίκαιον νὰ ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν
 »τῆς Ἀγγλίας. Ἄν ἡ Ἀγγλία ἐπιθυμῆ, ἡ Ἑλλάς ἀνεξάρτητος
 »καὶ ἰσχυρὰ, νὰ δημοκρατηθῆται, λαμβάνουσα τὰ χρηματικὰ μέτρα
 »ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, τοῦτο εἶναι ἀδύνατον· εἰς δὲ τὴν ἐθνικὴν
 »συνέλευσιν εἰ Ἕλληνες θὰ μεταβάλουν τὴν διοίκησίν των εἰς
 »μοναρχίαν. Ἄν ἡ Ἀγγλία νομιζῇ δυνατὸν νὰ γενῆ ἐκλογὴ μο-
 »νάρχου ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, ἄς πληροφηθῆ ὅτι εἶναι ἀδύνατον
 »τοῦτο, διότι δὲν συμφωνοῦν αἱ γνώμαι· ὅθεν ἡ ἐκλογὴ πρέπει
 »νὰ γενῆ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος. Ἄν μετὰ ταῦτα ὁ Καίινγγ εἶπῃ
 »ὅτι ἡ Ἀγγλία δὲν θὰ ἐναντιωθῆ εἰς ὅποιανδήποτε ἐκλογὴν
 »ἤθελε κάμει ἡ Ἑλλάς, τοῦτο μόνον ἀρκεῖ διὰ τὴν Ἑλλάδα· πλὴν
 »ἡ ἐπιτροπὴ τότε πρέπει νὰ τὸν βεβαιώτῃ ὅτι, ὅποιανδήποτε καὶ
 »ἂν ᾖναι ἡ ἐκλογὴ, αἱ σχέσεις τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν Ἀγγλίαν δὲν
 »θὰ λάβουν καμμίαν μεταβολὴν, ἐπειδὴ ἔχουν βᾶσιν τ' ἀληθῆ
 »ἰσχυροῦς συμφέροντα. Ἄν ὁ Καίινγγ προτείνῃ ὅτι, ὅταν ἡ
 »ἐκλογὴ πρόκειται νὰ πέσῃ εἰς μὴ Ἕλληνα, ἡ Ἑλλάς νὰ προ-
 »σέξῃ μὴ προξενήσῃ σκάνδαλον εἰς τὰς μεγάλας δυνάμεις, ἡ
 »ἀντικρούσει εἰς τῆς Ἀγγλίας τὰ συμφέροντα μετὰ τὴν ἐκλογὴν
 »τῆς, τότε ἡ ἐπιτροπὴ νὰ παρατηρήσῃ τὸ φρόνημα τῆς Ἀγγλίας,
 »καὶ ποίους ἀποδοκιμάζει ὁ Καίινγγ ἢ ποίους συσταίνει, καὶ ἂν

»οἱ συσταινόμενοι εἶναι τοιοῦτοι, ὥστε νὰ μὴν ἔχουν οἴκοθεν ἢ διὰ τῶν σχέσεων τῶν τὰ μέσα διὰ τὸν μέγαν σκοπὸν, διὰ τὸν ὅποιον προτείνονται, τότε ὁ Καίσιγγ πρέπει νὰ πληροφορηθῆ ὅτι, τότε μόνον θὰ πέσει ἡ ἐκλογή τῶν Ἑλλήνων εἰς τινὰ τῶν «παρ' αὐτοῦ συσταινόμενων, ὅταν ἡ Ἀγγλία ὑποσχεθῆ νὰ τὸν «προμηθεύσῃ πλαγιῶς ἢ ἀπ' εὐθείας μὲ χρήματα, πλοῖα πολεμικά, στρατεύματα καὶ πᾶν ἄλλο ἀναγκαῖον. «Ὁ Σπανιολάκης «πρέπει νὰ παραστήσῃ πρὸ πάντων τὴν ἀληθῆ κατάστασίν μας «καὶ τὸν προφανῆ κίνδυνον τῆς πατρίδος εἰς τὴν ἐπιτροπὴν.» Ὁ σκοπὸς τοῦ Μαυροκορδάτου τείνει εἰς τὸ νὰ βασιλευθῆ ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ Ἀγγλον ἢ ἀπ' ἄλλον τινὰ μὴ Ἀγγλον μὲν, ἢ μὴ ἀνήκοντα εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἀλλὰ τὸν ὑποδεχθέντα ὑπὸ τοῦ Καίσιγγ, ἐπὶ τῆ ὑποσχέσει τοῦ νὰ τὸν προμηθεύσῃ ἡ Ἀγγλία τὰ μέσα νὰ κατορθώσῃ τὸν μέγαν, κατὰ τὸν Μαυροκορδάτον, σκοπὸν, ὅ ἐστι νὰ στείλῃ τὸν Σουλτάνον εἰς τὴν Ἀσίαν, ἢ νὰ ἐνωθῆ μὲ τὸν Σουλτάνον αὐτὸν καὶ μὲ τὴν Ἀγγλίαν, διὰ ν' ἀνισταθῆ εἰς τὴν Ῥωσσίαν, ἣτις δὲν θὰ δυνηθῆ τότε νὰ βλάψῃ μηδὲ τὴν Ἀγγλίαν εἰς τὰς Ἰνδίας, καὶ ! δὲν βλέπει ὅτι ὅλαι σχεδὸν αἱ δυνάμεις τῆς Εὐρώπης ἐπροσπάθησαν, καὶ τινες προσπαθοῦσιν ἀκόμη σήμερον ν' ἀπολέσωσι τὴν Ἑλλάδα, καὶ ν' ἀσφαλίσωσι τὴν ἰσορροπίαν διὰ τοῦ Τουρκικοῦ κράτους, τὸ ὅποιον καὶ ἀγωνίζονται νὰ μεταρρυθμίσωσι καὶ νὰ καταστήσωσι δυνάμει Εὐρωπαϊκῆν, διὰ νὰ ἐπενέγκωσι τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα; καὶ φρονεῖ ὅτι, ἡ Ἀγγλία ! ἤθιλε προτιμήσει νὰ σώσῃ τὴν Ἑλλάδα, καὶ νὰ ἐμβάλῃ ἑαυτὴν καὶ τὴν Εὐρώπην ὅλην εἰς κινδύνους, τῶν ὁποίων τὸ ἀποβητόμενον ἤθελεν εἶναι ἄδηλον ἂν ἐμελλε νὰ ἦναι πρὸς βλάβην τῆς Ἀγγλίας; καὶ τῆς Εὐρώπης μᾶλλον ἢ τῆς Ῥωσσίας; Ἐν ᾧ δὲ Μέρτινι περιφέρεται ἀπὸ τὸν Μάρτιον εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Εὐρώπης, καὶ προσπαθεῖ νὰ τὰς ἐμποδίσῃ τοῦ ν' ἀποφασίσωσι τι ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, διότι οὗτοι ἀπόλλυνται τοῦτο τὸ ἔτος ἀπὸ τὸν Ἰμπραχίμ, καθὼς αὐτὸς τοὺς βεβαίονει, (1) Οἱ Ἀγγλοὶ τὸ

(1) Κατὰ τὸν μάτιον ὁ Φωᾶ εἶπεν εἰς τὴν βουλὴν τῶν πατρικίων: «Καὶ χθὲς ἀκόμη ὁ Πρωθυπουργὸς ξένης τινὸς δυνάμεως ἦτον εἰς Παρισίους· διεδόθη δὲ ὁ λόγος ὅτι ἦλθεν ἔχι νὰ ζητήσῃ, ἀλλὰ νὰ μᾶς προστάξῃ νὰ φυλαξώμεν οὐδετερότητα, ὡς τὰν ἡ ἀυλὴ τοῦ ἐπιχειρήσῃ τὰς μελετωμένας ἐχθροπραξίας κατὰ τῆς Ἑλλάδος;

πολύ πολὺ θ' ἀρκεσθῶσιν εἰς τὸ νὰ λάβωσιν ἀναφορὰν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ἐξαιτησομένην τὴν μοναδικὴν αὐτῶν ὑπεράσπισιν, καὶ νὰ μὴ τὴν ὑπερασπίσωσιν εἰμὴ ὅταν, καὶ ὅπως ἂν ἀπαιτήσωσι τὰ συμφερόντά των. Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Μαυροκορδάτος δίδει τὸν Σπανιολάκην ὁδηγίας ἀναλόγους μετὰ τὸ πνεῦμα τῶν Ἀγγλων, ὃ ἐστὶ νὰ γείνωσιν οἱ Ἕλληνες Ἀγγλοι, διὰ νὰ σωθῶσιν ἂν δ' ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων ἐπενέγκῃ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ σωθῶσι, καὶ διὰ τοῦτο θὰ λάβωσιν ἀπὸ τοῦς Ἀγγλους καὶ χρήματα, καὶ στόλους καὶ στρατεύματα, ὅς' ἀναγκαῖα διὰ νὰ κατορθώσωσι τὸν μέγαν σκοπὸν τοῦ νὰ στείλωσι τὸν Σουλτάνον εἰς τὴν Ἀσίαν, ἢ νὰ συμμαχήσωσι μ' αὐτὸν καὶ μετὰ τὴν Ἀγγλίαν κατὰ τῶν Ῥώσων, τότε δὲν θὰ θεωρηθῶσιν ὑφ' ὄλων τῶν δυνάμεων ὡς ὑπήκοοι ἢ ὡς σύμμαχοι τῆς Ἀγγλίας; Καὶ εἰς τοιαύτην περίστασιν πρὸ πασῶν τῶν ἄλλων δυνάμεων ἡ Ῥωσσία; θὰ δέσει τὰς χεῖρας, καὶ δὲν θ' ἀνοίξει γενικὸν πόλεμον, καὶ δὲν θὰ παραλάβει εἰς τὸ μέρος τῆς συμμαχίης τινὰς ἐξ αὐτῶν κατὰ τῆς Ἀγγλίας, τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ἑλλάδος; Τότε δὲ: τί θὰ γείνωσιν οἱ Ἕλληνες; θάτερον τῶν δῶ· ἢ θὰ καταστραφῶσιν, ἢ θὰ ὑπάρξωσι μὲν, ἀλλὰ θὰ ὑπάρξωσιν Ἀγγλοι καὶ ὄχι πλέον Ἕλληνες. Τάχα: λανθάνει τὸν Μαυροκορδάτον ὅτι πολέμιοι τῆς Ῥωσσίας Ἕλληνες, ὅπως καὶ ἂν ἀποκατασταθῶσι, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξωσιν, ἢ θεωρεῖ τὰ πράγματα ὑπὸ μόνῃ τὴν ἐποψίν τοῦ ν' ἀκολουθήσωσιν οἱ Ἕλληνες τὴν ἀγγλικὴν πολιτικὴν καὶ ν' ἀποκατασταθῶσιν

καὶ ἡ Γαλλία ἔφριξε, διότι τῶν Ἑλλήνων αἱ νίκαι εἶναι ἰδικαί μας νίκαι· διότι ἡ ἀτυχία ἡμεῶν εἶναι ἀτυχία μας· διότι ὅλοι οἱ Γάλλοι καρδιοκτυπῶσι διὰ τὴν ἑρὸν ἀγάπην τῆς θρησκείας, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν λαμπρῶν ἀναμνήσεων.» Ὁ δὲ γενναῖος φιλέλληνας Ἀρτῶ εἰς τὸ ὅποιον ἐδημοσίευσεν ἡ φιλελληνικὴ εἰσαγγελία τῶν Παρισίων συγγραμμάτων περὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς παρουσίας αὐτῶν καταστάσεως λέγει καὶ τὰ ἐξῆς: «εἶδομεν μέγαν τινὰ διπλωμάτην κέκλιτον περιηγούμενον ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἐξορκίσῃ τοὺς βασιλεῖς αὐτοπροσώπως ν' ἀναβάλωσιν ἀκόμη δι' ἓν ἔτος τὴν μεσολάθεισιν των, βέβαιος ὡν ὅτι ἡ φαεινὴ ἐκστρατεία κατὰ τῶν Ἑλλήνων θὰ εἶναι ἡ τελευταία. Ἐννοεῖ δὲ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ἰμπραχίμ· οἱ δὲ Βασιλεῖς ἀπεφάσισαν νὰ εἶναι ἀμάλακτοι καὶ ἄκαμπτοι μέχρι τέλους.» Παρακινεῖ δ' ὅλους τοὺς γεννησιόφρονας νὰ συνδράμωσιν εἰς τὸ νὰ ὑποστηρίξωσι διὰ τῶν ὅπλων τοῦ πολιτισμοῦ λαὸν δυστυχῆ, τοῦ ὁποίου ἡ ἀναγέννησις δὲν ἐμποδίσθη, λέγει, εἰμὴ ἀπὸ τὰ στρατεύματα τὰ χρεωστεύοντα τὴν δυνάμιν των εἰς τὴν τακτικὴν τοῦ πολιτισμοῦ.

ὀπωσδήποτε, ἀρκεῖ νὰ βασιλεύσῃ αὐτὸς εἰς τὸν δεύτερον βαθμὸν, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι προσηλωμένος ὄλως εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, καὶ τοὺς κηρύττει εὐλικρινεῖς φίλους τῆς Ἑλλάδος, καὶ παριστάνει τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ὡς καὶ τὴν Ἑλλάδα ἀγγλιζουσαν;

Ἄλλ' ἰδοὺ ἀφ' ἑτέρου ὁ Κωλέττης ἀντιπαλαίων διὰ τῶν Γάλλων πρὸς τὸν Μαυροκορδάτον διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ ὁμοῦς ὁ Ἰμπραχίμ καταπολεμεῖ τοὺς Ἕλληνας μὲ στρατεύματα ὑπὸ Γάλλων τὴν τακτικὴν πολεμικὴν διδαγμένα, καὶ ὑπὸ Γάλλων ἀξιωματικῶν διοικούμενα εἰς τὸν πόλεμον. Καὶ ἐν τούτοις ἡ Κυβέρνησις εἰδοποιεῖται ὅτι εἰς τὴν Σύρον ὑπάρχουσιν Ἕλληνες τοῦ Μεχμέταλη κατάσκοποι, καὶ ἀρχὰς ἰουλίου ἐνεργοῦντος τοῦ πρὸ ὀλίγου διορισθέντος ὑπουργοῦ τῆς ἀστυνομίας Δημητρίου Δεσβόλα Ἐπιανησίου συλλαμβάνονται οἱ ἐκεῖ διατρίβοντες Ν. Σατολῆς, Ἀργυρὸς Ταρποχτοῆς, Μπατιᾶς Τσιτσινίας καὶ Γρ. Τσιτσιελῆς, ὡς καὶ τὰ ἔγγραφα τῶν, καὶ ἀπαχθέντες εἰς τὸ Ναύπλιον φυλακίζονται. Συλλαμβάνεται προσέτι καὶ ὁ εἰς Ναύπλιον διατρίβων Γεώργιος Ὀρφανίδης καὶ φυλακίζεται (1). Αὐτοὶ ἦσαν ἀπεσταλμένοι εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸν εἰς Αἴγυπτον τοσούτῃ φίλου τοῦ Μεχμέταλη χάριν ἐμπορίου, καὶ καιασκοπέας κατηγορηθέντες, ἐκρατήθησαν, καὶ ἀνεκρίθησαν ἀπὸ πενταμελῆ ἐπιτροπὴν διορισθεῖσαν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, καὶ δικασθέντες ἀπὸ ἑτέραν πενταμελῆ, ἀθωώθησαν, διότι, ὡς ἐλέγετο, τὰ μέλη τῆς δευτέρας ταύτης ἐπιτροπῆς ἐδεκάσθησαν. Ἐδόθησαν τότε καὶ διὰ τὸν Κωλέτιν ὑπένοιαι ὅτι συνεννοεῖτο μὲ τὸν Ὀρφανίδην καθότι εἶχε λάβει πολλάκις μυστικὴν συνέντευξιν (2) μ' αὐτὸν

(1) Οὗτος ἔγραψεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν τὸν Γκιουζελέτον ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς ἠνώθη μὲ τοὺς Τούρκους, καὶ διὰ τοῦτο νὰ στείλωσιν εἰς τὴν Ρουμέλην πολλὰ λεμπηλιὰ (βομβῆτα πεφρυγμένα), καὶ ἴσως ἐνδοῖ νὰ στείλωσι χρήματα, διὰ νὰ φερίσῃε τοὺς Ἕλληνας. Τὸν ἔγραψε δὲ πάντοτε εἰδήσεις περὶ πολιτικῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐπὶ τούτῳ εἶχε ναυλώσει πλοῖον Αὐστριακὸν ἀνὰ δικασίαν δίστηλα κατὰ μῆνα, τὸ ὁποῖον τὸν ἐχρησίμωσεν ὡς ταχυδρομικόν.

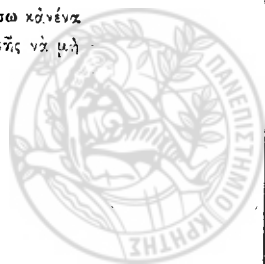
(2) Ὁ Ὀρφανίδης εἶχε τότε γοαγματέα τὸν Γεώργιον Χρονιάτην, ὅστις παρατηρῶν τὰ διαθέματά του, συνεννοήθη μὲ τὸν Κ. Τασίκαν καὶ ἀπειθόντες ἀμφοτέρω εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς Π. Νοταρᾶ, τὸν διεκόνισαν τὰς παρατηρήσεις των ὡς πρὸς τὴν διαγωγήν τοῦ τοῦ Ὀρφανίδου καὶ τοῦ Κωλέττου, καὶ ἡ Κυβέρνησις ἔλαβεν ὅσα ἢ περιστάσις ἐπέτρεπεν ἀρχαιολογικὰ μέτρα, ὥστε ὁ Κωλέτις ὑποβῆις, ὡς

ἐν καιρῷ νυκτός εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ εἶχε λάβει δῶρον διὰ χειρός του ἐν σπαθίον καὶ διακόσια πενήντα δίσητρα σταλέντα ἀπὸ τὸν Τσιότσαν, ὡς ὁ Ὀρφνίδης αὐτὸς ὠμολόγησε. Διὰ ταῦτα ὅτι ὁ Ἰμπραχίμ ἦλθεν εἰς τὴν Ἀργολίδα, ἡ Κυβέρνησις προνοοῦσα διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Παλαμιδίου, ἔστειλε τὸν Ῥόδιον μὲ δύω λόχους τακτικῶν, καὶ ὁμοῦ μὲ τοῦτον διωρίσθησαν νὰ συνεπαγρυπνῶσιν ὅ,τε Κωνστ. Μεταξᾶς μὲ τὸν Φαβιέ. Διώρισε δὲ φρούραρχον τὸν Δημ. Σαχτούρην εἰς τὸ ἐπιθαλάσσιον φρούριον διὰ νὰ τὸ ὑπερασπίσῃ. Διώρισε καὶ τὸν Ἀνδρέαν Μεταξᾶν, ὄντια κατὰ πρότασιν τοῦ Κολοκοτρώνη διωρισμένον μέλος τῆς ἐπὶ τῶν πολεμικῶν ἐπιτροπῆς, νὰ λάβῃ μέτρα ἀσφαλιστικά ὁμοῦ μὲ τὸν Ῥώσχη διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πόλεως τοῦ Ναυπλίου. Ἐστειλε δὲ καὶ τὸν Ἰω. Κοντουμᾶν εἰς Ἵδραν νὰ προσκαλέσῃ Ἵδραίους, διὰ ν' ἀντικαταστήσωσιν τὴν φρουρὰν ἂν ἤθελε τύχει ἀνάγκη. Καὶ ταῦτα, διότι ἐφοβήθη ὡς ἐκ μέρους τοῦ Κωλέττου τόσον πλέον, ὅσον οὗτος εἶχεν ἐγκλωπῶθῃ τὰς περὶ τοῦ Δουκὸς Δνεμοῦρ προτάσεις τοῦ Ῥώσχη, καὶ συνῆψε Γαλλικὴν φαιρίαν, καὶ ἤρχισε νὰ τὴν ἐπεκταίῃ· καὶ τοιοῦτος ὁ ὅδος ἐδικαιολογεῖτο, διότι ἦτον ἀλλόκοτος ἀντίρρασις, τὸ μὲν ὑπουργεῖον Βιλλεὲλ νὰ συμμαχῆ, οὕτως εἰπεῖν, μὲ τὸν Μεχμέταλην, νὰ καταπολεμῆ διὰ τῶν Γαλλοαιγυπτίων τοὺς Ἕλληνας, ὁ δὲ Ῥώσχη νὰ προβάλλῃ τοῦ Δουκὸς Δνεμοῦρ τὴν ἀναγόρευσιν καὶ στρατὸν Γαλλικὸν κατὰ τοῦ Ἰμπραχίμ. Ὁ Ῥώσχη αὐτὸς, λέγεται ὅτι εἶχε μυστικὸν σχέδιον διὰ τὴν ἐλευθέρωσιν καὶ αὐτῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ διὰ τοῦτο μετὰ τὴν εἰς Μανιάκι μάχην ἀπελθὼν εἰς Νεόκα-

λέγετο τότε, περιφρουρεῖτο καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς οἰκίας του μὲ πολλοὺς Ῥουμελιώτας ἐνόπλους.

Τὸ δὲ 1831 Ἐπιταχιόσις τις εἰς Λιβόρνον διατρέθων ἔγραψε πρὸς τὸν Κυβερνήτην δ. ὁ Κωλέττης τὸν ἔστειλεν εἰς τὸν Μεχμέταλην, νὰ τὸν διακοινώσῃ διὰ ζωσῆς ὅσα ἦτο παρηγγελμένους ἐξ ἐκείνου· καὶ ὅτι ἀπῆλθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐξεπλήρωσε τὰ τῆς ἀποστολῆς του, καὶ ἐπιστρέφων ἔμαθε τὴν κράτησιν τοῦ Ὀρφνίδου, καὶ φοβηθεὶς μετέβη εἰς Λιβόρνον· καὶ ὅτι ἦτον ἕτοιμος, ἂν διετάττετο, νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ Ναύπλιον, νὰ ὠμολογήσῃ τὰ διατρέξαντα. Ὁ Κυβερνήτης μ' ἔδωκε καὶ ἀνέγνων τὴν κακορρηγμένην καὶ δυσανάγνωστον ἐπιστολὴν τοῦ Ἐπιταχιόσι (τοῦ ὁποίου εἶν ἐνθυμοῦμαι τ' ὄνομα), καὶ ἀφ' οὗ τὴν ἤκουσε, μὲ διέταξε νὰ μὴ κοινοποιήσω κἀνέκα τίποτε, καὶ νὰ τὴν θέσω εἰς τ' ἀρχεῖα νὰ φυλαχθῆ, ἀλλ' ἡ περιλήψις αὐτῆς νὰ μὴ ἀκριβῶς εἰς τὸ πρωτόκλον.

Ἄστειν. Στ. η. Τ. γ. Β'.

στρον, ἐπρότεινε τὸν Ἰμπραχίμ, ὡς ἐλέγετο, νὰ ἐδιορισθῆ ἀρχιστράτηγος καὶ πρόεδρος τῶν Ἑλλήνων, καὶ νὰ κηρυχθῆ κατὰ τοῦ Σουλτάνου, στρατεύων εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Αἰγυπτίων του, τῶν Τουρκαλθωνῶν του καὶ τῶν Ἑλλήνων αὐτῶν, καὶ τινῶν χιλιάδων Γάλλων, οἵτινες ἤθελον σταλῆ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἀπὸ τὴν Γαλλίαν. Λέγεται δὲ ὅτι πλεύσας καὶ ὁ Ναύαρχος Δερινῦ εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ λαθῶν συνέντευξιν μὲ τὸν Μεχμέταλην, τὸν ἐπρόβαλε τῶν Ἑλλήνων τὴν συμμαχίαν. Ἄλλ' ὁ Μεχμέταλης ἦτο Τούρκος καὶ δὲν ὑπέφερε νὰ συμμαχήσῃ μὲ Χριστιανούς κατὰ τῶν Τούρκων, ὡς ὁ Δερινῦ αὐτὸς ἐξεφράσθη πρὸς Ἑλληνά τινα ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὴν Γαλλικὴν φατρίαν. Τὸ δ' ἀλλόκοτον καὶ ἐπομένως ἀπίθανον, ἀλλ' ἀδόμητον τοῦτο σχέδιον εἶχε σκοπὸν, ἀφ' οὗ ἤθελον ἐκστρατεύσει αὗτοι μὲ τὸν Ἰμπραχίμ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐπειδὴ καὶ τινες ἤθελον ἐξομῶσαι, τὸν μὲν ἀρχιστράτηγον Ἰμπραχίμ νὰ φαρμακεύσωσι, νὰ τὸν διαδεχθῆ δέ τις τῶν ἐξομοσάντων εἰς τὴν διοίκησιν τῶν στρατευμάτων, καὶ νὰ τελειώσωσιν ἐπ' ὀνόματί του τὴν ἐκστρατείαν. Τοιοῦτοτρόπως οἱ Γάλλοι ἤθελον ἐγείρει τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως διὰ τὸν Δνεμοῦρ, ὡς βασιλέα τῶν Ἑλλήνων, καὶ διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ λάβωσι προηγουμένως εἰς τὴν ἐξουσίαν των τὰ φρούρια τῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ ἔχωσι τάχα ἐγγυήσεις τῆς πρὸς αὐτοὺς ἐμπιστοσύνης τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐπομένως ὁ Ῥώσχη, ὅτε ὁ Ἰμπραχίμ ἐράνη εἰς τὴν Ἀργολίδα, εἶπον τινὲς νὰ διορισθῆ φρουράρχος εἰς τὸ Παλαμίδι, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις δὲν τὸ ἐδέχθη, καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τὴν σχέσιν τῆς φρουρᾶς μὲ τὸν Κωλέτιην, ἔλαβε μέτρα ἐξασφαλιστικὰ διὰ τὸ φρούριον, ὡς ἐρρέθη ἀνωτέρω.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΚΕΦΑΛΛΙΟΝ Α΄.

Ὁ Ρώμας ἢ ἐπιτροπὴ ἐν Ζακύνθῳ. — Αὐτόγραφον τοῦ Κολοκοτρώνη. — Ὁ Ἰμπραχίμ πολιορκημένος. — Μάχη εἰς τὰ Τρίκορφα. — Οἱ Μανιάται δὲν κινεῖνται. — Μάχη εἰς Ἀλωνίσταιναν. — Ὁ Ἰμπραχίμ εἰσβάλλει εἰς Καρύταιναν. — Ἀψιμαχία. — Ὁ Κολοκοτρώνης εἰς Μαγούλιαν. — Ἀποσύρεται εἰς Λαγγάδια. — Λεηλασία. — Ἐγγραφοὶ ἀφορῶν τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Ἀγγλων. — Ὁ Γεώργιος Δ΄ κηρύττει οὐδέτερότητα. — Ἀπάντησις τοῦ Κατρίγγ. — Πράκτορες μυστικοί. — Ὑπόμνημα τοῦ Ζιουρδέν. — Φυλάκισις τοῦ ἑπουργοῦ Θεοτόκη. — ἀνάκρισις αὐτοῦ καὶ κάθειρξις. — Συμβουλὴ τοῦ Δεριῦ. — Ἐξορία τοῦ Ζιουρδέν. — Συγκάλεσις ἐθνικῆς συνελεύσεως. — Τὰ περὶ τοῦ Δουκὸς Δρεμόυρ. — Ἀποστολὴ Ἀλ. Ἀξιῶτου εἰς Παρισίους. — Ἀπάντησις τοῦ Δουκὸς Δορλάνς καὶ τοῦ Βασιλέως. — Φόβοι τοῦ Μαυροκορδάτου. Ἀποστολὴ τοῦ Ν. Μπότση. — Ὑπόμνημα τοῦ Σεβαστιάνη. — Μάχη εἰς Ρίζας. — Μάχη εἰς Δολιανά. — Μάχη εἰς Ράχοβαν. — Ὁ Κολοκοτρώνης εἰς τὰ Βέρβενα. — Ὁ Ὑψηλάντης εἰς τὸ Ναύπλιον. — Μάχη εἰς τὰ δάση Κρουμποῦ καὶ Καρυῶν. — Μάχη εἰς τὸ Ἰσαρι. — Ἀκροβολιστικὸς πόλεμος. — Ἐπιτροπὴ διὰ τὸν στρατόν. — Φρουρὰ τοῦ Ἰμπραχίμ εἰς τοὺς Μύλους Πιάρας καὶ Λαβιάς. — Αὐτὸς κατέρχεται εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ γροῦρια. — Σκοπιὰ Αἰγυπτίων εἰς τὸ Ἰσαρι. — Μάχη εἰς τὸ Διάσελον Καρδήλας. — Μάχη κατὰ τὴν Πιάναν. — Μάχη κατὰ τὰ Τρίκορφα. — Μάχη κατὰ τὴν Ζαράκοβαν. — Ὁ Χ. Μιχάλης κινδυνεύει. — Μάχη εἰς Πιάναν. — Περσέλισις ὄλων τῶν

Μύλων. — Ἀποκλεισμός τῶν ἐχθρῶν. — Ὁ Ἴμπραχίμ ἐφάρη ἐπαυερχόμενος εἰς Τριπολιτσάν. — Οἱ Ἕλληνες ἀποχωροῦσιν εἰς τὰ Βέρβινα. — Καὶ ὁ Νικηταρᾶς εἰς τὴν Πελοπόννησον. — Ἀναφοραὶ ὑπὲρ αὐτοῦ. — Καὶ Πελοποννήσιοι ὑπὸ μισθῶν μὴ πληρωθέντες. — Ὁ Ἴμπραχίμ περιτρέχει τὸν τόπον καὶ κάμνει ὅτι κακὸν δύναται. — Ἐδρίσκει παρταχοῦ ἀντίστασιν.

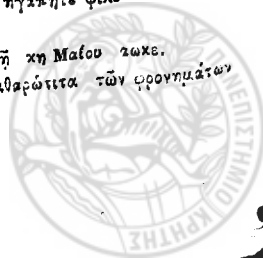
ΕΙΣ τοιαύτην κατάστασιν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων ὁ Ῥώμας συνεννοεῖται μὲ τὸν μέγαν ἀρμοστήν νὰ συνεργήσῃ εἰς τὸ νὰ ζητήσωσιν οἱ Ἕλληνες τὴν προστασίαν τῶν Ἀγγλῶν. Σύμφωνος δὲ μὲ τὸν Κωνσταντῖνον Δραγῶναν καὶ τὸν Π. Στεφάνου, συγκροτεῖ μετ' αὐτῶν τούτων ἐπιτροπὴν, ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἐνεργῇ διὰ τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος ὡς πρὸς τὴν Ἀγγλίαν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Πελοποννήσιοι ἐνομίζοντο ὡς ἐκ τῶν προτέρων Ῥωσοφρονες, καὶ οἱ Ἀγγλοὶ ἐπομένως ἐδίσταζον ὡς πρὸς τὴν πίστιν τῷ Κολοκοτρῶνῃ καὶ τῶν προκρίτων, ἐκρίθη ἀναγκαῖον νὰ λάβωσι προηγουμένως βεβαιότητα περὶ τούτου πρὸ πάντων ἀπὸ τὸν Κολοκοτρῶνην, καὶ πρὸς τοῦτο ἐχρησίμευσεν ὁ Χριστόφορος Ζαχαριάδης. Ἐπιθεωρητὴς τοῦ στρατοῦ διατελῶν οὗτος εἰς τὴν πολιορκίαν τῶν Π. Πατρῶν, μετακαλεῖται ἀπὸ τὸν Δραγῶναν εἰς Ζάκυνθον, καὶ ἐπιφορτίζεται νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὸν Κολοκοτρῶνην ἀποκομιζῶν καὶ ἔγγραφον τοῦ Ῥώμα πρὸς αὐτὸν ὀλιγόσυχον, διαλαμβάνον νὰ δώσῃ ἀκρόασιν εἰς ὅτι θὰ τὸν εἶπει ὁ Ζαχαριάδης· παρηγγέλθη δὲ νὰ τὸν εἶπῃ ὅτι ἐκ τῶν δυνάμεων τῆς Ἑυρώπης ἄλλη κάμμία δὲν δύναται νὰ βλάβῃ καὶ ἄλλη καμμία δὲν δύναται νὰ σώσῃ τὴν Ἑλλάδα, ὡς τὸν ἔγραφε καὶ πρὸ ὀλιγῶν (1), εἰμὴ ἡ Ἀγγλία, πλὴν ὅτι διὰ νὰ τὴν σώσῃ ἔπρεπε νὰ λείψῃ

(1) Ὁ Δ. Ῥώμας, διὰ τὸν προδιαθέσῃ ὑπὲρ τῶν Ἀγγλῶν, τὸν ἔγραψε καὶ τὴν ἐπομένην ἐπιστολὴν πρὸ ὀλίγου, ἣτις καταχωρίζεται ἑνταῦθα, ὡς δίδουσα φῶς εἰς τὰ πράγματα, τὰ τε προηγηθέντα καὶ τὰ ἐπόμενα, καὶ καταχωρίζεται ἀπαρραλλεῖτως κατὰ πάντα.

Γενναίωτατε, ἀνδριώτατε, καὶ ἀμετάβλητε ἡγαπητὲ φίλε
ἀδελφικῶς σὲς ἀσπάζομαι.

Ζακύνθῳ τῇ κη Μαΐου 1826.

Ἡ ἀγαθὴ καρδιά σας ὅπου καλλῶς γινώσκει τὴν καθαρότητα τῶν φρονημάτων

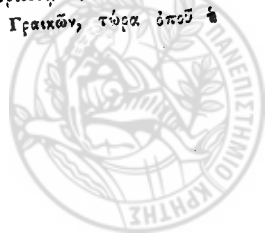
γὰ πιστὰ ἐκ μέρους του καὶ ἐκ μέρους τῶν προκρίτων τῆς Πελοποννήσου, καὶ ὅτι εἶπετο νὰ γράψῃ διὰ τὸν ὑπουργὸν Καίσιγγ ἐπιστολὴν αὐτόγραφον, δι' ἧς νὰ ἐκφράσῃ ὅτι θὰ εἶναι πιστὸς εἰς τὴν Ἀγγλίαν αὐτὸς, καὶ αὐτὸς νὰ ἐγγυηθῇ καὶ διὰ τὴν πίστιν

μου, καὶ τὴν ἄδολον καὶ ἀσύγχυστον φιλίαν ἐποῦ πάντοτε εἰς ἐπρόσθερα, εἶμαι βέβαιος, πῶς θέλει καταλάβῃ μὲ πείαν χαρὰν καὶ ἀγαλακίαν ἄκουσα τὸν ἐνδοξὸν γηρισμόν σας, καὶ τὴν ἀναπόκτησιν τῆς προτέρας τῆς φῆμης καὶ τιμῆς, Παρκαλιῶ ἐξ ὅλης ψυχῆς τὸ ὑπέρατο ὄν νὰ σὰς ὀδηγῇ, καὶ νὰ σὰς διατηρῇ εἰς ὅλα σας τὰ βήματα, καὶ νὰ σὰς ἀξιώσῃ νὰ τελιώσῃτε τὴν ἐκστρατίαν ταύτην μὲ θουάμβους, καὶ τρόπος καλῶς καὶ ἄλλωτε ἐπιτύχετε. Τώρα ἀδελφὰ εἶναι καιρὸς νὰ ἀθανάτισατε τὸ ὄνομά σας, καὶ νὰ ἐπιστηρίζετε τὴν εὐτυχίαν τῆς πατρίδος. Ἡ παρούσα θέσις σας καὶ ἡ κοινὴ γνώμη τῶν λαῶν ὡς ἐλευθεροτὴν τοῦ γένους σὰς κατασέβει· κίματε νὰ γνωρίσῃ ὁ κόσμος ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς ὅτι τὸ μόνον κοινὸν συμφέρον ἐστὶν αὐτὸ, καὶ εἶναι πάντοτε ὁ σκοπὸς σας· ἰδοκίμασαν εἰ Ἕλληνας πολλὰ ἄλλα μέσα, ἐμεταχειρισθῆσαν πολλὰ ἄλλα ὑποκείμενα, ἀλλὰ ἡ πράξις ἀπέδειξε ὅτι ποτὲ δὲν λαμβάνουσιν καλὴν πρόσθεν τὰ πράγματα ὅπουσαν οἱ ὀδοχοὶ τῶν ὑποβίσεων ἀλληλαμάχονται διὰ ἰδιαιτέρους σκοποὺς· ἡ φιλαρχία καὶ ἡ αἰσχροκέρδιαι τὰ πλέον καλὰ συστήματα ματαιῶνται. Ἄχ! ἀδελφὰ πόσα ἐπραξῆ, πόσα ἐσυμβούλευσα, πόσα ἀκαταπαύτως ἐβοήθησα, ἀλλὰ ὅλα ματαίως! ἤλθε τὸ πρᾶγμα εἰς τέτοιαν κατὰστασιν ὥστε ὑποῦ ἰκινδύνευσαι τέλος πάντων νὰ ἐξαλειφθῶσιν ὁ αὐτὸς χρόνος προτομασάσι, καὶ σχεδὸν πέντε θυσίαι ἀναριθμίτους καὶ θριάμβους τῶν ἀφωρίων Ἑλλήνων· συλαχθῆτε τὸ λοιπὸν νὰ μὴ πέσετε εἰς τὰς παγίδας ἐκείνων οπου σὰς προσιποῦνται φιλίαν, ἀλλὰ ζηλοτιποῦσι τὴν παρουσίαν σας δόξαν· εἰ πλέον ἐπικινδύνουσι ἐχθροὶ εἶναι πάντοτε οἱ οἰκιακοὶ· ἐνομιθεῖτε τὰ ὅσα σὰς ἐπροσίτεσαι ἐγγράφως, καὶ ἐκ μέσου συγγενῶν σας καὶ φίλων· προσέχετε νὰ τρέψετε τὸν εὐετιμὸν θρόνον σας, καὶ νὰ πάρετε ἐπάνω σας τὸ τιμὸν τοῦ ἔθνους· ὅπουταν βρασταζέται τὴν πολιτικὴν νὰ συννωθῆται μὲ τὴν θάλασσαν διὰ μέσον τοῦ ἀνδροσταίου Μιαούλη, καὶ μὲ τὴν στερεάν διὰ μέσον ἄλλου εἰλικρινοῦ ἀνδρὸς καθαρῆς τὰς ὑποφίας των, αἵτινες τοὺς κάμνουσι νὰ πιστεύσουν ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι δὲν καταδέχονται τοὺς ἄλλους Ἕλληνας καὶ θέλουσι μόνον τους νὰ βασιλεύσουν. Βάλλετε τούτο πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ βεβαιωθεῖτε ὅτι δὲν θέλει σφάλετε εἰς τὴν διαγωγίνας. Μὴν δώσατε ἀκράσιν εἰς τὰ διπλωματικὰ φεροίματα ἐκείνων τῶν παμμάρων ἀτόμων οἵτινες τώρα πίσχουσι νὰ σὰς πλανίσουν μὲ τὸ νὰ τὰς κάμουν νὰ πιστεύσατε ὅτι αὐτοὶ εἶναι οἱ αἵτιοι τῆς ἐπιστροφῆς σας, διὰ νὰ κερδίωσιν τὴν εὐγνωμοσίην σας. Αὐτοὶ δοκιμάζουσιν εἰς τὴν παρουσίαν ἀδυναμίαν των νὰ σὰς ἐλκίσουν πάλιν διὰ νὰ ἀναλάβωσι τρόπους νὰ σὰς ξαναεγκρεμίσουν. Ἔχετε πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς ἐφημερίδας των τὸ τί ἐξέρασαν κατ' ἐπὶ, καὶ αὐτὸ ἄς σὰς ἐριμύσῃ τί μέλει νὰ προσμένετε ἐξ αὐτῶν. Ἄς πίσωσι παντάπασιν αὐτὰ εἰ δὴ φαινομένη (1) ἀνευ ἐλπίδος ἀνορθώσεως. Προσέτι σὰς μεταλέγω νὰ φυλαχθεῖτε ἀκριθῶς, καὶ συγχρόνως ἀπὸ τὰς παγίδας τῶν ἰσίων συντρόφων τῆς καταστροφῆς σας, ἐπειδὴ καὶ τώρα θεωροῦσιν ὅλοι ὅτι ἂν ἡ αὐθαντία σας ἐπιτύχῃ εἰς τὰ πράγματα, ὅλοι πρέπει νὰ κλίωσιν εἰς τὰ θελήματά σας· ἡ πολιτικὴ σας, καὶ οὐχὶ τὸ πάθος πρέπει νὰ σὰς ὀδηγήτῃ εἰς τὴν παρουσίαν καιρὴν περίστασιν. Μεταχειρισθεῖτε τώρα τὸν ἐνομοσασμὸν τοῦ λαοῦ, καὶ ὀδηγήσατέ τον εἰς τὴν ἀληθινὴν δόξαν, καὶ μὴ τὴν

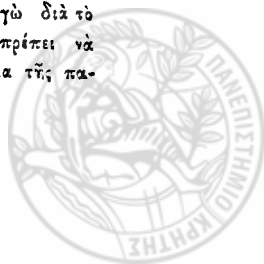
τῶν προκρίτων· ἂν δὲ οὗτοι Ῥωσοφρονῶσι, ν' ἀποσπασθῆ ἐκεῖ·
 ἀπ' αὐτῶν. Οἱ Ἄγγλοι δὲν ἀρκοῦνται εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῆς
 Ἑλλάδος καὶ εἰς τὸν Μυροκορδίτον, ἕστις τοὺς παριστάνει τὴν
 Ἑλλάδα ὡς ἀγγλορρονοῦταν· θέλουσι νὰ βεβαιωθῶσιν αὐτὸ

ἀρίστετε νὰ ψυχαρῆ, καὶ νὰ πείθῃ εἰς σὲ στοχαζομένους, καὶ εἰς φατρίας. Θυσιάσατε
 τώρα ἀδελφεὶ καὶ ἀπὸ τὰ μερικὰ σας χρήματα διὰ νὰ βιστάξετε τὴν ἰστρατιάν
 ταύτην, καὶ μετὰ ταῦτα ἤμπορετε νὰ κρῖσετε εἰς λογαριασμὸν ἐκείνους ὅπου ἀρ-
 πῆξαν καὶ ἔλαμν κατάρχησιν τῶν δανείων, καὶ τῆς περιουσίας τοῦ γένους· πά-
 σχιζε οὕτως πρῶτοντας νὰ κερδίσετε ὅλην τὴν ὑπόληψιν ὅχι μόνον τὴν ἰσωτερικὴν
 ἀλλὰ καὶ τῶν ἀλλοφύλων ὅπου πολλὰ συμφέροι. Τὰ ὅσα ἀδελφικῶς σὰς συμβου-
 λεύω μὴ τὰ ρίξετε ὀπίσω σας ὡς κατῶ καὶ ἄλλοτε ἐκάμετε· στοχασθίτε ὅτι ἐγὼ
 γνωρίζω ὅλα σας τὰ πράγματα λεπτομερῶς, καὶ ἐσπούδαξα ὅσα εἶναι ἐκεῖ· ὅπου
 εἶω· τῶρα σὰς ἔδωκα ἰσωτερικῶς· πρέπει τώρα νὰ σὰς ἀμῆλίσω καὶ διὰ τὰς ἔξω-
 τερικὰς βλέψεις ὅπου τυχεῖν νὰ ἔχετε πρὸ ὀφθαλμῶν· ἡ γνωριμία τούτου καιροῦ
 ἐπιπέτω καὶ οἱ ἐδῶσαν εἰς κατάρχασιν νὰ ἤξεύρις ἐάν καὶ ἐγὼ ἐστάθην εὐκαιρινὸς
 πατριώτης, καὶ ἐγκάρδιος φίλος σας· ἐλάθετα εὐκαιρίαν ἀκόμη νὰ γνωρίσετε ἐάν
 καὶ εἰς τὰ πολιτικὰ πράγματα ἔχω ἀρκετὴν ἰδίαν καὶ προκοπὴν· πρέπει νὰ
 στοχασθίτε ὅτι ἐγὼ διατριβῶν ὑπὲρ τοὺς τεσσάρους χρόνους ἐσχάτως ἐν Εὐρώπῃ,
 ἔλαβα αἰτίαν νὰ γνωρίσω λεπτομερῶς τοὺς στοχαζομένους καὶ τὰ τέλη πάσης βαισι-
 λικῆς αὐτῆς. τὸ τί ἐσυνέργησα διὰ τὰ πράγματα τοῦ ἔθνους· ἡ ἱστορία κανέναν κρι-
 ρὸν θέλει τὰ φανερώσει. ὡς τόσον σὰς λέγω ὅτι ἡ ἐστὶν Συμμαχία δὲν ἤμπορεῖ ποτὲ
 νὰ μάς εἶναι ὀφελίμος. Οἱ σκοποὶ τοῦ δεσμοῦ τῆς εἶναι ἀντικείμενοι παντὸς ἔθνους
 φιλελευθέρου. ἐάν καὶ τὴν πάρωμεν κατὰ μέρος, ἐθεώρησα ὅτι ἡ αὐστρία εἶναι καὶ
 θέλει εἶναι ἀσπονδος ἐχθρὸς τοῦ ἐπιχειρήματος καὶ ὀνόματος τῶν Ἑλλήνων, καὶ
 εἰς τοῦτο εἶναι ἀμεταίτητος. ἡ Ῥωσία ἐπειδὴ καὶ ἐπιβλήθη, καὶ ἔχρει καὶ
 τὸν καιρὸν καὶ τὰ μέσα διὰ νὰ κυριεύσῃ τὸ βασιλεῖον τῶν Ἑλλήνων, ἐπιθυμᾷ
 τώρα νὰ ἀδυνατίωσι καὶ οἱ Τούρκοι καὶ οἱ Γραικοὶ, διὰ νὰ ἤμπορῆσῃ ἕναν καιρὸν
 νὰ τοὺς ὑποτάξῃ καὶ τοὺς εἰς ἀνεμποδίστως. Ἡ Γαλιία ὅπου θεωρεῖ τὴν Ἑλλάδα
 νὰ φέρνεται εἰς τὴν ἀνάστασιν πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἐσυμμάχησε μὲ τὴν Αὐ-
 στρίαν νὰ τοὺς πλανήσῃ μὲ δῶρα (2) καὶ μὲ ἄλλα μέσα, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν καιρὸν νὰ
 βρωθῆ καὶ τοὺς Τούρκους διὰ νὰ φέρῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τέτοιον βαθμὸν ὅπου νὰ ἀνα-
 λῆθῃ ἡ Τουρκία τὴν προτέραν τῆς ἰσχύον καὶ δύναμιν διὰ τὴν ἰσοσταθμίαν τῆς
 Εὐρώπης. Αὕτῃ στοχάζεται μὲ τὸ νὰ προσυλοθῶσιν οἱ Γραικοὶ κίνησιν πρὸς τὸν
 τῆς φραγκλικῆς τῆς, αὐτὴ νὰ λάβῃ δικαίωμα καὶ δύναμιν νὰ παραδώσῃ τὸ ἔθνος
 εἰς τὴν ὑποταχὴν τοῦ Τούρκου, ἐπειδὴ γνωρίζει πῶς ἐάν καὶ θελήσει νὰ βασιλεύσῃ
 εἰς τὴν Ἑλλάδα, οἱ ἄλλοι βασιλεῖς δὲν θέλει τὴν ἀφίστην. ἐάν σκευθῶμεν ποῖα
 ἀπὸ τὰς εὐρωπαϊκὰς αὐτὰς ἐπιθυμᾷ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἐγὼ ἔχω λόγον
 νὰ κρίνω τὴν μόνην Ἑγγλίαν, καὶ ἐτούτο διατὶ τῆς συμφέροι εἰς τὰ πολιτικὰ καὶ
 εἰκονομικὰ της σχέδις, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο ἐμποδίζει τοὺς στεριανοὺς βασιλεῖς νὰ
 μεγαλώωσι μὲ τὴν ἀπόκλισιν τῆς Γραικίας. ἡ προτιμώτερη καταδρομὴ ὅπου ἔκα-
 μαν οἱ Ἄγγλοι τῶν Γραικῶν δὲν ἦτον ἄλλο, πᾶρξ διὰ τι εἶδον ὅτι μὲ τὰ μέσα τῆς
 μεταβολῆς τῶν ἡ Ῥωσία ἐτιμάζετο νὰ ἐκτανθῇ καὶ νὰ κυριεύσῃ τὴν Ἑλλάδα. τώρα
 ὅπου ἡ ἀρνητικὴ τῆς Ῥωσίας ἐψύχρηνε τὰς ἐλπίδας τῶν Γραικῶν, τώρα ὅπου ἡ

τοῦτο ἀπό τε τοὺς Ἕλληνας καὶ ἀπὸ τοὺς κινουῦντα· μάλιστα τοὺς Ἕλληνας. Ὅθεν ὁ Κολοκοτρώνης, εὐρισκόμενος τότε εἰς τὸ Χρυσοβίτσι μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Ἰμπραχίμ ἀπὸ τὴν Ἀργολί-

ῥωσσία ἔχασε τὸν πολιτικὸν καιρὸν καὶ τὰ μέσα τοῦ παλαιοῦ σκοπεῦ της, τώρα ὅπου εἴδασιν ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶναι ἔθνος ἀνδρῶν καὶ ἱκανὸν νὰ ἀποκατασταθῆ εἰς τὴν προτίραν του δόξαν ἀπ' αὐτοῦ του, στοχάζονται οἱ Ἄγγλοι, ὅτι οἱ Γραικοί, εἶναι ἀρκετοὶ νὰ βραστάξωσι μίαν θείαν ἀμύδιον διὰ νὰ ἐμποδίσωσι πάσαν στεριανὴν ἐξουσίαν νὰ μὴν ἐκτανθῆ ἔξω τῶν ὁρίων της. Ἀπὸ ἐτούτας τὰς αἰτίας θεωρῶμεν καὶ ἐὰ δάνεια, καὶ τὴν ἐλευθερίαν ὅπου μὰς δίδουσι νὰ σὰς βοηθοῦμεν, καὶ νὰ σὰς συντρέχομεν. Τώρα ἂν θελήσετε νὰ ἐπιτύχετε τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος, πρέπει νὰ προσεῖχτε ἀκριβῶς, καὶ νὰ φυλαχθῆτε μήπως καὶ σὰς συκοφαντίσουν ἄλλην μίαν φορὰν οἱ ἐχθροὶ σὰς πῶς εἶσθαι ἐναντίος τῶν Ἀγγλων, ἀλλὰ νὰ πασχίσετε μὲ πάσαν σὰς σπουδὴν νὰ τοὺς πείσετε ὅτι τὴν στερεὰν ἀνεξαρτησίαν τοῦ γένους τὴν ἐλπίζετε ἀπὸ τὴν μεγαλοψυχίαν τῆς Ἀγγλικῆς ἀποφάσεως κατὰ τὸ ἔξωτερικόν. Μὴ πλανηθῆτε νὰ κλινεῖτε εἰς σὲ προδλήματα νὰ ἐγκαλέσετε (3) κανίαν ἰδέηον ὅπου νὰ εἶναι προσκολλημένοι μὲ καμίαν στεριανὴν αὐλήν (4), διατὶ τότε ἡ ζηλοτυπεία καὶ ἡ δικαία ὀργὴ τῶν Ἀγγλων ἀφύκτως θέλει κινηθῆ ἐναντίον σὰς μὲ τὸν ἀφανισμόν τῆς πατρίδος. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ὁ κίνδυνος γίνεται εὐκολος διατὶ εἶναι συμμοτινὸς καὶ γίτονος, καὶ ἐπειδὴ τὰ συμφέροντα τῶν Ἑλλήνων συμφωνοῦσι τώρα μὲ ἰκαίαν τῶν Ἀγγλων, πρέπει νὰ προκρίνομεν ἐτούτα ἀπὸ πᾶν ἄλλο πρῶγμα. Σὰς ἐπισκεθῶ (5) εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὴν πατρίδα νὰ πάρητε τὰ λόγια μου ὡς τοῦ ὑπαγγελίου ρεῖτθ, καὶ νὰ ἐναντιοθῆτε μὲ ἀποφασιστικὴν ὀργὴν κατὰ παντὸς ἀλλου προδλήματος, ἐπειδὴ ἤξεύρω ὅτι πολλὰ ἀποφασίσθησαν ἀπὸ τὰς δύο φατρίαις τῶν ἀνοήτων Κυβερνίτων σὰς, καὶ μάλλον τώρα ὅπου εἶδασιν ὅτι μὲ τὴν ἐπιστροφὴν σὰς πιγύνουν νὰ χίτωσι πᾶσαν τους δύναμιν καὶ ἐλπίδα. θεωρίσατε ὅτε πλέον σὰς ἐδολάψασιν αὐταὶ αἱ ἰδαὶ ὅπου εἶδωσαν νὰ καταλάβουν πῶς ἔχετε παρὰ τὰ ἰσωτερικὰ των ἐργαλίαι, ἐπειδὴ καὶ μὲ ἐτούτο ἔλαβαν οἱ ἀντίπαλοι τὰ δάνεια καὶ τὰς βοηθείαις τῶν Ἀγγλων. Τυχύνει τὸ λοιπὸν αὐτὰ τὰ μέσα νὰ τὰ ἀναλάβετε ὁ ἴδιος, καὶ μὲ αὐτὰ νὰ ἐπιστηρίξετε τὴν ἀσφάλειαν ἰδικὴν σὰς καὶ τοῦ ἔθνους, καὶ ἂν οἱ ἐναντίοι σὰς κακῶς τὰ ἐμεταχειρίσθησαν, στοχασθῆτε νὰ τὰ μεταχειροθῆτε εἰς τὸ κοινὸν συμφέρον, ἐξωτερικὴν τε καὶ αἰώνιαν. Μὴ λείψετε νὰ διαβάζετε μόνος σὰς τὴν ἰσωτερικὴν, ἐξωτερικὴν τε καὶ αἰώνιαν. Μὴ λείψετε νὰ διαβάζετε μόνος σὰς τὴν παροῦσαν μου, διὰ νὰ ἔχετε πρὸ ὀφθαλμῶν εἰς ὅλας τὰς στιγμὰς ἐτούτας τὰς ἐιλικρινὰς συμβουλάς μου, καὶ νὰ ὀδηγῆσθαι ἐξ αὐτῶν εἰς πάσαν περίστασιν. καὶ ὡς καθῶς εἶμαι βεβαίος πῶς ὡς φρόνιμος ὅπου εἶσθαι θέλει συμφωνήσετε εἰς τὴν ἀδολῆν γνώμην μου, δὲν θέλει λείψετε νὰ μοῦ ἀποκριθῆτε εἰς ὅλα ἀπλῶς καὶ ἀναλόγως, διὰ νὰ ἠμπορέσω καὶ ἐγὼ μὲ τὴν ἀπόκρισίν σὰς νὰ σὰς ἀποδείξω, ὡς καθῶς σὰς ἐλπίζω, ἐμπροσθεν τῶν Βρετανῶν ὡς ἄξιον τῆς εὐνοίας καὶ βοηθείαις των, καὶ οὐχὶ ὡς καθῶς σὰς ἔχει παραστήσει οἱ παμμίαροι ἐχθροὶ σὰς, καὶ τοῦτο θέλει ὠφελίσῃ ὑπέρομετρα τὴν πατρίδα. Ἀλισμονιάσατε κάθε ἄλλον στοχασμόν, καὶ κάθε ἄλλην φηλίαν, καὶ ὑπόληψιν μερικὴν, ἐπειδὴ καὶ πρόκειται λόγος περὶ σωτηρίας τοῦ γένους καὶ τοῦτο πρέπει νὰ προκριθῆ πρᾶξ τίνος ἄλλου δισμοῦ· ἐγὼ διὰ τὸ καλὸ τῆς πατρίδος ἤθελα ἀρνηθῶ τὴν ἰδίαν μου φημηλίαν, καὶ οὕτως πρέπει νὰ αἰσθάνεται πᾶς καλὸς πατριότης. Μὴ λείψετε νὰ μοῦ ἀποκριθῆτε εἰς ὅλα τῆς πα-

δα, γράφει αὐτοχειρὶ (1) ὅτι δὲν ὁμοφρονεῖ μὲ κάμμιαν ἄλλην δύναμιν ἐκτὸς μόνον μ' ἐκείνην, ἥτις ἤθελε φρονεῖ ἀγαθὰ διὰ τὴν πατρίδα του, καὶ τοῦτ' αὐτὸ ἐγγυᾶται καὶ ἐκ μέρους ὄλων τῶν Πελοποννησίων, Προκρίτων τε καὶ μὴ, ὡς μὴ φρονούντων δηλονότι εἰμὴ ὅτι φρονεῖ ὁ ἴδιος αὐτὸς καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς δυνάμεις τῆς Χριστιανωσύνης θεωρουμένης ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Τὴν ἐπιστολὴν του ἐκείνην λαβὼν ὁ Ῥώμας, παρέδωκε τὸν Ἀρμοστήν ὅστις παρέβηκε τὴν ὑπογραφὴν του μὲ ἄλλην, τὴν ὁποίαν εὑρεν εἰς ἀναφορὰν τινα σταλείσαν εἰς τὴν Ἀγγλίαν διὰ τὴν ἐλευθέρωσιν τοῦ ἔθνους ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικὸν σῶμα, τὸ ὑπὸ τοῦ Ῥίκαρντ Τσιούρτε διοικουμένον εἰς τὴν Ἐπτάνησον πρό των ἐτῶν, καὶ τὴν ἀνεγνώρισεν· ἐπειδὴ δὲ ἤξευρεν ὅτι προσυκετίθη καὶ σφραγίδα ὁ Κολοκοτρώνης εἰς τὸ ἐγγράφον του, καὶ ἐπειδὴ ἡ ἐπιστολὴ του ἐκείνη ἦτο ἀσφράγιστος, καὶ ὁ Ἀρμοστής ἤθελε καὶ νὰ σφραγισθῆ, ὁ Κωνσταντῖνος Πελοπίδας ἀπεθῶν εἰς τὴν Ζάκυνθον διὰ νὰ πληροφρηθῆ ἀπὸ τὴν ἰδίαν ἐπιτροπὴν, καὶ ἄλλοθεν ὄθεν δυνατὸν, διὰ τὰ διατρέχοντα βισιμώτερον, ἐπ' αὐτῷ τούτῳ σταλεῖς ὑπὸ τοῦ Κολοκοτρώνη, κατεσκευάσε μολυβδίνην, καὶ οὕτω σφραγισθεῖσα ἡ ἐπιστολὴ του ἐστάλη εἰς τὸν Καίνιγγ.

Ἄρ' οὐ ὁ Κολοκοτρώνης ἔλαβε συνέντευξιν μὲ τὴν Κυβέρνησιν

ροῦς μου τὰ μέρη, καὶ θέλει σὺς κάμω ἐμπράκτως· νὰ δοκιμάσετε πόσον ὠφέλει·
 μὲ ἐσθάθισαν αἱ ἀπαλιῖ· συμβουλαί μου.

Ταῦτα καὶ ἀσπάζωντάς σας· ἀδελφικῶς μένω.

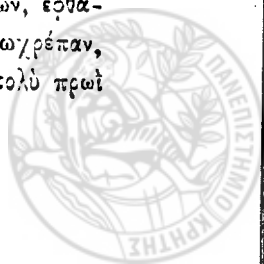
πρόθυμος τῶν ἐπιταγῶν σας.

Διονύσιος ὁ δε Ῥώμας.

(1) Πατέρις ἔνωσε τὸν Κωλέττην καὶ τὸν Μαυροκορδάτον· ἀλλὰ! διατὶ καὶ τοῦτον; διὰ νὰ φανεῖ ὅτι δὲν τὸν ἠθέλεν αὐτὸν, καὶ ὅτι τὰ πάντα ἀφαιρούτο εἰς τὸν Κολοκοτρώνην· ὁ δὲ κύριος σκοπὸς του νὰ ἐνεργῆ μόνος αὐτός· 2) ἔνωσε τὰ χρυσὰ ὠρολόγια καὶ λ τοῦ Ῥώστη. 3) ἔνωσε προσκαλέσεται. 4) ἔνωσε τὸν Καποδίστριαν ἢ τὸν Δνευόρ. 5) ἔνωσε ὀρκίζομαι.

(1) Ἰδρῶς ψυχρὸς μὲ περιέφθρεν ὅτε ἔγραφον, μ' ἔλκεν ὁ ἴδιος, τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην· ποτὲ δὲν ἐδοκίμασα τόσην ἀγωνίαν, ὅχι μόνον διότι εἶχον χάσει τὴν ἐξίν τοῦ γράφειν ἄρ' οὐ πρὸ χρόνων δὲν εἶχον λάθει εἰς χεῖρας τὸν κάλαμον εἰμὴ διὰ μόνην τὴν ὑπογραφὴν μου, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν ἐγνώριζον ἂν ἤθελον ὠφελῆσαι ἢ βλάψει τὴν πατρίδα διὰ τῆς εἰρημένης ἐπιστολῆς μου, ὅτε δὲν ἤδυνάμην νὰ συμβουλευθῶ καὶ ἄλλον τινά, διότι ὁ Ζαχαριάδης μ' ἀπηγόρευεν ἐκ μέρους τῆς ἐπιτροπῆς τὸ νὰ γνωρίσῃ ἄλλος κανεὶς τὸ πρᾶγμα.

εἰς τὸ Ναύπλιον περὶ τῶν πραγμάτων, καὶ τὴν διοκίνοῦσε τοὺς σκοποὺς του ὡς πρὸς τὸ σύστημα τοῦ πολέμου, τὸ ὁποῖον ἐμελλε τέλος νὰ μεταχειρισθῆ ὡς κατάλληλον πρὸς ἐχθρὸν τοιοῦτον, εἶς δ' Ἰμπραχίμ, συμπαραλαβὼν καὶ τινὰς μισθωτοὺς στρατιώτας ἀνεχώρησεν εἰς τὸ στρατόπεδον. Ὁ Ὑψηλάντης εὕρισκετο εἰς τὰ Βέρβενα μὲ τέσσαρας χιλιάδας Ἑλλήνας. Εἰς τὸ Λεβίδι εἶχον φθάσει καὶ οἱ Πετιμεζαῖοι, ὁ Λεχουρίτης καὶ ἄλλοι ὄπλαρχηγοί, καὶ τὸ στρατόπεδον ἐκεῖνο συνέκειτο ἀπὸ δύο χιλιάδας καὶ διακοσίου. Ὁ δὲ Τσιώκρης μὲ τετρακοσίους Ἀργεῖους κατέλαβε τὰ Κηπιάνα. Οἱ δ' εὕρισκόμενοι εἰς Πιάναν καὶ Χρυσοβίτσι συνεποσοῦντο ἕως τέσσαρες χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι. Τὴν 22 Ἰουνίου ἐξῆλθον αἰχμάλωτοὶ τινες ἀπὸ Τριπολιτᾶν, καὶ εἶπον τὸν Κολοκοτρώνην ὅτι ὁ Ἰμπραχίμ ἤτοιμάζετο νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν Μεσσηνίαν, νὰ ὑποδεχθῆ τὸν Χουσεῖνηπκσιαν, φθάσαντα εἰς Νεόκαστρον ἀπὸ τὴν Κρήτην μὲ ἕξ χιλιάδας στρατεύμα. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης ἀπεράσισε νὰ τὸν πολεμήσῃ εἰς Τριπολιτᾶν, ἐπ' ἐλπίδι νὰ τὸν ἐμποδίσῃ τοῦ νὰ ἐνωθῆ μὲ τὰς νέας δυνάμεις του. Ὅθεν προσεχάλετε τοὺς μὲν εἰς Λεβίδι νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ ὑπερκείμενον τῆς Τριπολιτοῦσας ὄρος τῆς Ἐπανωχρέπας, ὅπου ἐμελλε νὰ μεταβῆ καὶ αὐτός. Τοὺς δ' ἐν Πιάνα καὶ Χρυσοβίτσι, τὸν Γενναῖον δηλαδὴ, Κανέλλον Δελιγιάννην, Δ. Παπατσιώνη καὶ λοιποὺς νὰ καταλάβωσι τὰ ὑπάρχοντα παλαιὰ ὀχυρώματα τῶν Τρικόρφων ἀπέναντι τῆς Σουλμῆνης μίαν ὥραν μακρὰν τῆς Τριπολιτοῦσας μὲ δύο χιλιάδας καὶ ὀκτακοσίους. Τὸν δὲ Πλαπούταν νὰ καταλάβῃ μὲ χιλίους ἑπτακοσίους τὸ Βαλιέτσι. Ὅλοι αὐτοί, ὡς καὶ ὁ Ὑψηλάντης, ἐμελλε νὰ δράμωσιν εἰς βοήθειαν τῶν ἐν Τρικόρφοις, ἅμ' ἀφ' οὗ ἤθελεν ἀρχίσει ἡ μάχη. Τὴν 23 τὸ ἑσπέρας ἐκίνησαν ὁ Γενναῖος καὶ οἱ ἄλλοι διὰ τὰ Τρίκορφα πλὴν ἀφ' οὗ ἔφθασαν εἰς τὰ εἰρημένα ὀχυρώματα, ἐπειδὴ εἰ ἐν Λεβίδι ἔγραψαν τὸν Κολοκοτρώνην ὅτι δὲν ἤδύναντο νὰ φθάσωσιν ἐκεῖνην τὴν ἡμέραν εἰς τὴν Ἐπανωχρέπαν, διατάχθησαν μὲν ἐκεῖνοι ν' ἀποσυρῶσιν εἰς Ζαράκοβαν, εἴκοσι λεπτά τῆς ὥρας μακρὰν τῶν ὀχυρωμάτων ἐκείνων, ἔφθασαν δὲ οὗτοι μ' ἔλον τοῦτο τὰ μεσάνυκτα εἰς τὴν Ἐπανωχρέπαν, καὶ τὴν 24 ὁ Κολοκοτρώνης εἰδοποίησε περὶ τούτου πολὺ πρῶτ

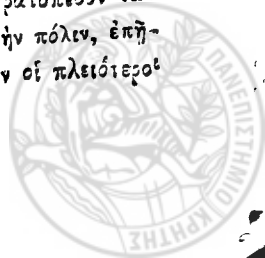
τὸν Γενναῖον κεί τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ τοὺς διέταξε πάλιν νὰ καταλάβωσι τὰ αὐτὰ ὀχυρώματα. Ἄλλ' ὁ Ἴμπραχίμ πυρὰ ἰδὼν εἰς τὴν Ἐπανωχρέπαν, ἐνόησεν οἷε συνάγονται στρατεύματα νὰ τὸν πολεμήσωσιν εἰς τὰ Τρίκορφα, καὶ διέταξε νὰ κινηθῶσι στρατιῶται τινὲς εἰς τὰ ἐκεῖ ὀχυρώματα νὰ τὰ καταλάβωσιν. Ὅθεν, οἷε ὁ Γενναῖος κατέλαβε δύο ὀχυρώματα, κατέλαβον συγχρόνως καὶ οἱ Τούρκοι τὸ τρίτον πολὺ πλησίον ἐκείνων, καὶ διὰ τοῦτο συνεκρούσθησαν μετ' τὴν προσθοφυλακὴν του· ἤρχισαν ἐπομένως νὰ μάχωνται. Τότε ὁ Κανέλλος Δελιγιάννης καταλιπὼν τὸ σῶμα τῶν στρατιωτῶν του, ὡς τετρακοσίων, ἀνέβη εἰς τὴν Ἐπανωχρέπαν, ὅπου ὁ Κολκοιτρώνης, ὁ Ζαίμης καὶ ὁ Λόντος, καὶ δὲν θὰ εὐρεθῆ εἰς τὸ πιδίον τῆς μάχης. Ὁ δὲ Ἴμπραχίμ κινηθεὶς πανστρατιᾶ εἰς Σουλίμαν, προσέβαλε τὸν Γενναῖον, καὶ τὸν κατεπολέμει καὶ μετ' εἰς πυροβόλα, καὶ μετ' ἐμβιδας. Ὁ Ἴω. Νοταρᾶς εἶχεν ὀχυρωθῆ ἀριστερόθεν τοῦ Γενναίου ἐπὶ τινος ὑψώματος· πλὴν ἦτο μακρὰν ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ δὲν ἐπολέμει. Κατὰ τὰ νῶτα τοῦ Γενναίου κατεσκευάζον ἤδη ὀχυρώματα οἱ Πετιμεζαῖοι, ὁ Λεχουρίτης καὶ ὁ Πιναχ. Νοταρᾶς εἰς ἕτερον ὑψωμα· ἀλλ' οὐτε οὗτοι δὲν ἐπολέμουν. Μετὰ δύο ὥρας, ἀφ' ἧς ἤρχισεν ἡ μάχη, ἐξεκίνησεν ὁ Πλαπούτας ἀπὸ τὸ Βαλτέτσι εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Γενναίου· ἀφ' οὗ ὁμοῦ· ἐρθισεν ἀπέναντι τῆς Σουλίμνης, ὥρμησε κατ' αὐτοῦ ἀπόσπασμα ἱππικοῦ, τὸν ἐτρέψεν εἰς φυγὴν καὶ ἐζώργησε δύο Ἑλληνας, ἐξ ὧν ἐπληροφόρηθη τὰ περὶ τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἑλλήνων ὁ Ἴμπραχίμ. Οἱ Ἑλληνες ἐμάχοντο ἐν τοσοῦτῳ μετ' ἀμίμητον γενναίότητα, ὥστε καί τινες ὥρμησαν πολλάκις εἰς τὰ πυροβόλα τοῦ ἐχθροῦ νὰ τὰ κυριεύσωσι, καὶ δὲν ἐπέτυχον. Ὁ δὲ Ἴμπραχίμ ἐπολέμει πρὸς τὸν Γενναῖον πέντε ὥρας ἀδιακόπως. Ἐπειτα ὥρμησε τὸ μέγα μέρος τοῦ στρατοῦ ἐναντίον του, καὶ τότε ἐπιπτον εἰς τὰ ὀχυρώματά του τὰ βόλια τῶν τουφεκίων καὶ αἱ σφαιραὶ τῶν πυροβόλων καὶ αἱ βρομίδες ὡς ἀν' ἄλαζα, καὶ τότε ἐπληρώθη ὁ Παπατσιώνης, ἐν ᾧ διένεμε πυριτόβολα εἰς τοὺς Ἑλληνας. Μετὰ ταῦτα κινεῖ ὁ Ἴμπραχίμ αὐτὸς ἐπὶ κεφαλῆς ὀκτὼ χιλιάδων σχεδὸν πεζῶν τε καὶ ἱππέων, καὶ διαβάς μεταξὺ τῶν ὀχυρωμάτων τοῦ Γενναίου καὶ τοῦ Ἴω. Νοταρᾶ, διευθύνθη κατὰ τῶν Καλαβρυτινῶν καὶ τοῦ Π. Νοταρᾶ· ἀφ' οὗ δὲ ὥρμησεν ἐναντίον των, μόλις

έκενωσαν τὰ τουφέκια των, καὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, δόντος πρώτου τὸ κακὸν παράδειγμα ὄπλαρχηγοῦ τινος Καλαβρυτινοῦ, Ἰωάννου Ῥοῖδῃ ὀνόματι, ἀπὸ τὰς Ῥογιάς. Ἄμα δὲ τραπέντων τῶν Καλαβρυτινῶν, ἐτράπησαν καὶ οἱ Κορίνθιοι τοῦ Νοστρά, καὶ τότε εἰς μάτην προσπαθεῖ ὁ Γενναῖος νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς μετ' αὐτοῦ μαχομένους τοῦ νὰ φύγωσι, καὶ μάλιστα ἀφ' οὗ οἱ ἐχθροὶ κατέλαβον τῶν τραπέντων τὰ ὄχυράματα, ἐξ ὧν, ὡς ὑπερκειμένων τῶν τοῦ Γενναίου, τὸν ἐκτύπων θανατηφόρος. Ἐδόθησαν ἄρα εἰς φυγὴν πρῶτοι τοῦ Κανέλλου οἱ στρατιῶται, διότι ὁ διοικῶν αὐτοὺς ἀξιωματικὸς Παπασταθούλης τρέπεται εἰς φυγὴν. Μετὰ ταῦτα περιεκυκλώθη ὁ Γενναῖος, καὶ ἤδη τὸν ἐκτύπων οἱ ἐχθροὶ πανταχόθεν, ὥς εἰς μὴ δυνάμενοι ἐπὶ πλέον καὶ οἱ περὶ τοῦτον ν' ἀνθέξωσιν, ἐτράπησαν ὡσαύτως οἱ τελευταῖοι, καὶ ἀμέσως ὑφ' ὄλων τῶν ἐχθρῶν δύω ὥρας διωκόμενοι, ἐφρονεύθησαν διακόσιοι ἐβδομηῆντα ἐξ αὐτῶν, ἐν ᾧ εἰκοσι μὲν ἐφρονεύθησαν ἀπὸ τ' ἄλλα σώματα· ἐκ δὲ τῶν διακοσίων ἐβδομηῆντα οἱ σημαντικώτεροι ἦσαν ὁ Δ. Παπατσιώνης (1), ὁ Γεώργιος Δημητρακόπουλος (ὁ Ἄλωνιστιώτης), ὁ Ν. Ταμπακόπουλος ἐκ Βιτύνης, ὁ Κῶστας Μπούρας ἀπὸ Κωνσταντίνων, ὁ Παπασταθόπουλος ἀπὸ Μικρομάνης, ὁ βῆθεις Παπασταθούλης, ἐκ Λαγγαδίων, ὁ Χριστόδουλος Μάντης ἐξ Ἄλωνιστινῆς, ὁ Θεοδωράκης Ῥαζῆς ἐκ Βιτύνης, ὁ Τσιόκος καὶ ὁ ἀδελφός του Πολυχρόνης Μαριολόπουλος ἀπὸ Μαγούλιανα, ὁ Τσιολακόπουλος ἐκ Κορίνθου, ὁ Χριστόδουλος Μέστης, ὁ Χρῆστος Παναγούλιας καὶ Δημητρακόπουλος ἀπὸ Βαλιεσινίων, ὁ Θανάσης Παπακόλια, ὁ Ἀποστόλης Παπαδόπουλος καὶ ἄλλοι. Ἐκινδύνευσεν δὲ μεγάλως εἰς ταύτην τὴν μάχην, δέκα ὥρας διαρκέσσαν, καὶ μάλιστα ἠμπόρεσε νὰ διασωθῇ ὁ Γενναῖος. Ἐφρονεύθησαν καὶ ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἕως ἐπτακόσιοι κατὰ τὰς πληροφορίας τῶν αἰχμαλώτων. Ἄλλ' ἔτιως δὲν ἤθελε νικήσει ὁ Ἰμπραχίμ εἰς τὴν μάχην ταύτην, ἂν ὁ Πλαπούτας ἤθελε δυναθῆναι ἀντικρούσῃ τὸ ἵππικόν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ νὰ φθάσῃ εἰς βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων, καὶ συνάμχῃ ἂν ὁ Ὑψηλάντης ἤρχετο ἐν δέοντι. Ἐξέκίνησε

(1) Ἄμα πληγωθεὶς οὗτος, ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὰ ὄχυράματα· πλὴν, ἀφ' οὗ ἐφυγον οἱ Ἕλληνες, τὸν ἐπρόφθασαν οἱ Τούρκοι μὴ δυνάμενον νὰ φύγῃ τὸν ἐφόνευσαν καὶ αὐτόν.

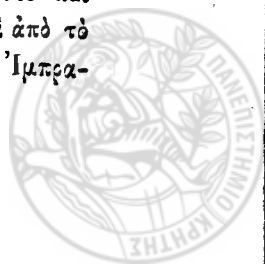
οὗτος ἄμ' ἀφ' οὐήκούσθη ὅτι ἐγίνετο ἡ μάχη εἰς τὰ Τρίκορφα, ἐφθασε πέρα τοῦ Καλογεροβουνίου, δύο ὥρας μακρὰν τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ αὐτόθι ἐπληροφορήθη ὅτι ἐτράπησαν οἱ Ἕλληνες καὶ διεσκορπίσθησαν· διὰ τοῦτο ὀπισθοπορήσας ἐπανήρχετο εἰς τὰ Βέρβεια, ὅπου τὸ πρῶτ' εὗρέθη μὲ πεντακοσίους περίου, λειποτακτικῶν δλων τῶν ἄλλων καὶ διεσκορπισθέντων. Οὕτως ἔγραφεν ὁ Ν. Γιατράκος πρὸς τὴν Κυβέρνησιν· ἀλλ' ὁ Π. Α. Ἀναγνωστόπουλος, ὅστις παρηκολούθει τὸν Ὑψηλάντην, μὲ εἶπεν ὅτι, ἀφ' οὐ ἐφθασαν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν ἀνωτέρω θέσιν, αἰφνης ἠκούσθη κρότος τουφεκίου, καὶ ἐν ταύτῳ ἠκούσθη φωνή· Τοῦρκοι ἔρχονται, ὅτε καὶ ἐφάνησαν ὡς δεκαπέντε ἰππεῖς πολὺ μακρὰν, καὶ εὐθὺς οἱ Ἕλληνες ἐδόθησαν εἰς φυγὴν καὶ διεσκορπίσθησαν· ὑπειπίθετο δὲ ὁ κρότος τοῦ τουφεκίου ὅτι ἦτο σημεῖον τῆς λειποταξίας δοθέν ἐξ ἐκείνων, οἵτινες συνεστράτευον μὲ τὸν Ὑψηλάντην, διὰ τὴν ἀντενεργήσασιν κατ' αὐτοῦ τούτου ὡς καὶ τοῦ Κολοκοτρῶνη. Τὸ ἐσπέρης οἱ ἀρχηγοὶ ὄλοι συνήχθησαν εἰς Ἀλωνίσταιναν, ὅπου ἀπεφάσισαν ν' ἀποσυρθῶσιν εἰς Δημιτσάναν, καὶ ἐκεῖθεν νὰ προσκαλέσωσι πάλιν τὰ στρατεύματα νὰ συναχθῶσι, διότι οἱ στρατιῶται ἀνεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια, καὶ οἱ Καρυινοὶ, ὡς τέσσαρες χιλιάδες, ἀπῆλθον ν' ἀσφαλίσωσι τὰς οἰκογενεῖας των. Ὅθεν, ἅμα φθάσας ὁ Κολοκοτρῶνης δομῶ μὲ τοὺς Ἀνδρέας Ζαῖμην καὶ Λόντον, τὸν Κανέλλον Δελιγιάννην, τὸν Ἰω. Νοταρᾶν, τὸν Πλαπούταν καὶ τὸν Γενναῖον, καὶ μὲ χιλίους πεντακοσίους στρατιώτας εἰς τὴν Δημιτσάναν, προσεκάλεσεν αὐθις τοὺς Πελοποννησίους, ὅτους δυναμένους νὰ φέρωσι τὰ ὅπλα, νὰ συναχθῶσι, διὰ τὴν ἀποκλείσωσι τὸν ἐχθρὸν εἰς Τριπολιτσάν, προκηρύξας θάνατον κατ' ἐκείνων, ὅσοι ἤθελον λειποτακτῆσαι, συμφώνως μὲ τὰς διαταγὰς, τὰς ἐκδοθείσας περὶ τούτου ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν κατὰ τὸν Μάϊον. Προσεκάλεσε δὲ καὶ τὸν Μαυρομιχάλην, τὸν Μούρζινον καὶ ὄλους τοὺς ἄλλους ὀπλαρχηγούς νὰ φθάσωσι μὲ τοὺς Μανιάτας εἰς βοήθειαν τῆς πατρίδος. Ἀλλ' οἱ σημερινοὶ Σπαρτιῶται δὲν θέλουσι ν' ἀποθάνωσιν εἰς τὰς Θερμοπούλας, τῶν ἄλλων Ἕλλήνων προκινδυνεύοντες· πολλοὶ δ' ἐξ αὐτῶν κινήσαντες ἀπὸ τὴν Μάνην πρὸ μικροῦ διὰ τὴν ἀπέλθωσιν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Βερβένων, ἅμα φθάσαντες εἰς Μιστράν, διήρπασαν τὴν πόλιν, ἐπήσαν τὰ πράγματα τῶν Χριστιανῶν καὶ ὑπέστρεψαν οἱ πλείοτεροι

»λοντας νὰ ὀνομαζῶνται Ἕλληνες καὶ τὰ λ.» Ταῦτα δὲ δημοσιεύων, ὑποκρίνεται ἢ ὅτι εἰ Πελοποννήσιοι δὲν ἠθέλησαν νὰ πολεμήσωσιν ἀρχόμενοι ἀπὸ τοὺς σημερινούς ἄρχοντας, ἢ ὅτι δὲν ἠθέλησαν νὰ πολεμήσωσιν ἡγούμενου τοῦ Κουντουριώτου, καθὼ θέλαντες νὰ τὸν βιάσωσι ν' ἀπολύσῃ τὸν Κολοκοτρώνη. Ἄλλ' ἦσαν Πελοποννήσιοι οἱ πολεμήσαντες εἰς τὸ Κρεμύδι, εἰς τὴν Σφακτηρίαν, εἰς τὸ Παλαιόκαστρον, εἰς τὸ Νεόκαστρον, εἰς τὸ Μανιάκι, καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Μεσσηνίας, καὶ μόνοι καὶ μετ' ἄλλων Ἑλλήνων, καὶ ἔπεσον, καὶ ἠχμαλωτίσθησαν πολλοί. Ἄλλ' εἶναι καὶ ἀναντιρρήτον ὅτι, τὸ μέγα μέρος αὐτῶν δὲν ἐκινήθησαν εἰς τὸν κατὰ τοῦ Ἴμπραχίμ πόλεμον, οἱ μὲν διότι δὲν ἤθελον ν' ἀρχωνται ὑπ' ἐκείνων, οἱ ὅποιοι τοὺς ἠδίκησαν εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, καὶ ἐπομένως δὲν ἐπολέμησάν νομίσαντες ὅτι οὕτως ἤθελον κατορθῶσαι τὴν πτωσίαν των (καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἀξιοκατάκριτοι καθότι ἠδίκουν ἑαυτοὺς, τὴν πατρίδα των, μὴ σπεύδοντες πρῶτον νὰ καταστρέψωσι τοὺς καταστρέφοντας αὐτὴν, καὶ ἔπειτα νὰ ρίψωσι μὲ νόμιμον τρόπον τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν, ἂν δὲν τοὺς ἤθελον. Πλὴν ἄλλοι, καὶ δυνάμενοι νὰ νικήσωσιν ἠττήθησαν, διὰ νὰ ἐκδικηθῶσι κατὰ τῶν ἀρχηγῶν των, καὶ ἄλλοι ἀπέβαλον ἐκούσιοι τὴν ἐλευθερίαν των καὶ ὑπέκυψαν εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ δυναμένου νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ ἀπ' αὐτούς). Οἱ δὲ διότι συνεισέχθησαν μὲ τοὺς ἀντιπολιτευομένους, καὶ αὐτοὶ οὐχ ἦτιον κακῶς ποιοῦντες καὶ ἑαυτοὺς, τὴν πατρίδα των προδίδοντες. Ἄλλ' ὅσοι δὲν ἐκινήθησαν, ἡγούμενων τῶν ἀπολέμων καὶ μόνον τὴν στηρλίαν ὑποδεικνυόντων εἰς τὸν στρατιώτην διὰ νὰ τὸν ὑποχρεώσωσι ν' ἀποθάνῃ, δικαιολογοῦνται καθότι ἤθελον νὰ πολεμήσωσιν ἄγοντες τοῦ Κολοκοτρώνη, ἐλπίζοντες νὰ νικήσωσιν, ὡς ἐνίκησαν καὶ πάλιν τὸν ἔχθρον, καὶ δὲν ἤθελον νὰ πολεμήσωσιν ἄγοντες τοῦ Σκούρη, φοβούμενοι μὴ ἠττηθῶσι καὶ ἀποθάνωσιν, ὡς ἀπέθνησκον καὶ ἄλλοι ἀνωφελῶς. Ἀπὸ δὲ τὴν ἐν Μύλοις μάχην δὲν συνάγεται ὅτι, ὁ Ἴμπραχίμ δὲν εἶναι τρομερός. Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, ὁ ὅποιος ἐπῆγασεν ἀπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ τὴν καθάραισιν τοῦ ἐν Ναυπλίῳ Νομοτελεστικῆς καὶ ἡ ἐκστρατεία τῶν περὶ τὰ πολεμικὰ ἀνικάνων, τὸν ἀνέδειξαν τρομερὸν καὶ πολὺ τρομερὸν ἄχρι τοῦδε, ὥστε, ἂν εἶχε σκοπὸν νὰ κυριεύσῃ τοὺς Μύλους, ἤθελεν ἀποδείξει καὶ ἐκεῖ ὅτι εἶναι τρομε-

ρός. Κατὰ δυστυχίαν ἐφάνη τρομερός εἰς ὄλας τὰς μάχας, καὶ διότι πολεμεῖ μὲ δυνάμεις ἀσυγκρίτως ἀνωτέρας τῶν ἑλληνικῶν, καὶ διότι ἔνεκα τῶν ἐμφυλίων σπαραγμῶν εὔρε τούς Ἕλληνας καταδιωρημένους καὶ ἀκεφάλους.

Ἀπεφάσισεν ὁ Ἴμπραχίμ νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Καρυταίνης, νὰ τὴν λεηλατήσῃ μετὰ τὴν ὁποίαν ὑπέστη ἦταν εἰς Ἀλωνίσταιναν, καὶ διήρσεν εἰς τρία τὸ στράτευμά του. Τὸ πρῶτον σῶμα ἐμελλε νὰ ὑπάγῃ ἀπὸ τὸ Δεβίδι εἰς Βιτύναν· τὸ δεύτερον ἐμελλε νὰ ὑπάγῃ διὰ μέσου τῆς Πιάνας εἰς Νεμνίτσαν, καὶ ἀμφότερα θὰ διαβῶσιν ὀπισθεν ἀπὸ τὸ διάσελον τῆς Ἀλωνισταίνης. Τὸ δὲ τρίτον ἐμελλε νὰ ὑπάγῃ κατ' εὐθείαν εἰς τὸ διάσελον αὐτό. Ὁ Κολοκοτρώνης εἶχε διατάξει τὸν Πλαπούταν, τὸν Ἀποστόλην Κολοκοτρώνην καὶ τὸν Γ. Λύκον νὰ μείνωσι μ' ἑπτακοσίους στρατιώτας αὐτόθι, ἐκεῖνος δὲ μὲ τοὺς ἄλλους καὶ μὲ δύο χιλιάδας καὶ πεντακοσίους στρατιώτας ἀπῆλθον εἰς τὰ Μαγούλιανα καὶ ἐστροτοπέδευσαν. Ὁ Πλαπούτας, ἀφ' οὗ εἶδε τὸ εἰς τὸ διάσελον διευθυνόμενον σῶμα, μὴ ἔχων ἀναλόγους δυνάμεις ν' ἀντιπαραταχθῆ, ἀποχωρεῖ· ἀπαντᾷ δὲ κατὰ τὰ μέρη τῆς Βιτύνης Μαμελούκου; ἰππεῖς, καὶ μάχεται φεύγων, καὶ μόλις σώζεται εἰς Μαγούλιανα. Οἱ δὲ συναχθέντες αὐτόθι συγκροτοῦσι πολεμικὸν συμβούλιον, καὶ οἱ μὲν ἤθελον νὰ κλεισθῶσιν εἰς τὰς οἰκίας νὰ πολεμήσωσιν, οἱ δὲ ἔλεγον νὰ δχυρωθῶσιν εἰς τὸ ὑπερκείμενον τῆς Κωμοπόλεως βουνόν, τὸ Κοκκινοβοῦνι λεγόμενον, ὡς ὀχυρὸν καὶ οὗτοι ὑπερίσχυσαν. Ὁ Γενναῖος νομίζων ὅτι ἐμελλε νὰ κλεισθῶσιν εἰς τὰ Μαγούλιανα, ἐκινήθη μὲ δεκαπέντε ἰππεῖς καὶ σαράντα πεζοὺς ἐναντίον τῶν Τούρκων, νὰ τοὺς προκαλέσῃ εἰς μάχην καὶ νὰ τοὺς σύρῃ πρὸς τὰ Μαγούλιανα. Κατὰ δὲ τὸ μέρος τῆς Βιτύνης ἤρχισε ν' ἀψιμαχῆ πρὸς τινὰς ἰππεῖς· ἀλλ' ἀγνοῶν ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶχον μεταβῆ εἰς τὸ βουνόν, καὶ καταδιωχθεὶς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, φεύγει εἰς τὰ ἔνδον τῆς Κωμοπόλεως καὶ βλέπει ὅτι δὲν εἶχε μείνει κανεὶς ἐκεῖ, καὶ κινδυνεύει νὰ ζωγρηθῆ ἀπὸ τοὺς διώκοντας αὐτὸν καὶ παρεισδύσαντας εἰς τὴν Κωμόπολιν ἐχθροὺς, καὶ μόλις ἠμπόρεσε νὰ φύγῃ καὶ νὰ σωθῆ ὅπου εὐρίσκοντο καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες, οἵτινες εἰδιάζθησαν νὰ φύγωσι καὶ ἀπὸ τὸ Κοκκινοβοῦνι καὶ ν' ἀποσυρθῶσιν εἰς τὰ Λαγγάδια. Ὁ δὲ Ἴμπρα-

χιμ ἤδη περιφέρεται ὅπου θέλει· ἤδη χωρεῖ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ δύσβατα μέρη, ὑπάγει καὶ εἰς τὸ Λιμπούσι, τὸ χωρίον τοῦ Κολοκοτρώνη, παραδίδει τὰ πάντα εἰς πῦρ καὶ εἰς σιδήρον, ἀρπάζει καὶ τὰ πράγματα καὶ τὰ ποίμνια τῶν κατοίκων, καὶ ἀνδραποδίζει πλῆθος ἀθῶνων καὶ ἀδυνάτων, ὅτε καὶ πολλαὶ γυναῖκες καὶ κοράσια, διὰ νὰ μὴ ἀπολέσωσι τὴν ἀρετὴν τῶν, καταδιωκόμεναι ῥίπτονται εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ πνίγονται, καὶ κατακρημνίζονται ἀπὸ ὕψηλούς βράχους εἰς τὰ βάραθρα καὶ καταστρέφουσιν (1), ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ Καρυτινοὶ στρατιῶται, οἱ ἀποτελοῦντες κυρίως τοῦ Κολοκοτρώνη τὴν δύναμιν, παραζαλίζονται, ἀπελπίζονται, καὶ δὲν ἔχουσι καρδίαν ν' ἀνισταθῶσιν εἰς τοὺς ἐχθρούς.

Ἄλλ' ὅτε ὁ Κολοκοτρώνης εὕρισκετο (τὴν 5 Ἰουλίου) εἰς τὴν Ἀλωνίσταιναν, ἰδοὺ αὐτόθι ἐξ ἐπιστροφῆς ὁ Ζαχαριάδης ἀπὸ Ζάκυνθον ἐπιφέρων τὴν ἐπομένην πρᾶξιν ἐκ μέρους τῆς ἐκεῖ ἐπιτροπῆς.

« Παρατηροῦντες ὅτι διὰ τ' ἀνεξέλιπτα δικαιώματα τῆς ἰδιοκτησίας καὶ κυριότητος, διὰ τὰς ἐπικρατούσας ἀρχὰς τῆς θρησκείας καὶ ἐλευθερίας, καὶ διὰ τὸ ἐκ φύσεως ἔμφυτον τοῦ νὰ διατηρῆ καὶ ἀσφαλιζῆ ἕκαστος τὴν ἰδίαν ὑπαρξιν, οἱ Ἕλληνες ἐνωπλίσθησαν μὲ τὰ ὅπλα τῆς δικαιοσύνης, καὶ εἰς διάστημα πλέον ἐτῶν τεσσάρων ὑπέστησαν ἀποφασιστικῶς καὶ σταθερῶς κατὰ τῶν δυνάμεων τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Αἰγύπτου, πεζῶν τε καὶ ναυτικῶν, καὶ εἰς ὅλους τούτους τοὺς κινδύνους,

(1) Ὁραία τις Ἕλληνις διωκομένη ἀπὸ τοὺς Τούρκους, καὶ φεύγουσα μὲ τὸ βρέφος εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, ἔφθασεν εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς βράχου, καὶ λέγουσα: «δὲν πιάνετε ἄπιστοι» ῥίπτεται κατὰ τοῦ κρημοῦ. Κατὰ τύχην πιάνεται ὁ χιτῶν αὐτῆς εἰς δένδρον, ὑπάρχον εἰς τὸ μέσον τοῦ κρημοῦ, ἀπὸ τὸ ὅποιον ἐκρεμάσθη, καὶ αὐτόθι ἐξέψυξεν. Ἐφαίνετο δὲ πολὺν καιρὸν τὸ λειψάνον τῆς, ἕως οὗ ἐκόπη ὁ χιτῶν, καὶ τότε ἐπεσεν.

(1) Εὐρέθηκα μετ' ἄλλων κατὰ πάροδον εἰς τὰ Μαγούλιανα, καὶ εἶδον τὸν Κολοκοτρώνην ἀδημονοῦντα διότι δὲν ἤθελόν τινες νὰ ὀπλισθῶσι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ· εἶδον οἰκίας καιόμενας ἐκ διαταγῆς τοῦ διὰ τοῦτο· τὸν εἶδον πιστολλίσαντα δύο Ἕλληνας, τῶν ὁποίων ὁ ἕτερος ἐπληγώθη εἰς τὴν χεῖρα: «Τί νὰ σᾶς κάμω, μᾶς ἔλεγεν ἀγανακτῶν, ἰδοὺ πῶς τοὺς κατέστησαν τοὺς Ἕλληνας! (καὶ ἐνόησε τοὺς ἐν ταῖς πράγμασιν ὡς καταστήσαντας).

» τῶρα ἤφάνισαν καὶ τῶρα ἄμπωσαν τὰς κολοσσαίας δυνάμεις
 » τῶν ἐχθρῶν, καὶ τελευταῖον στερημένοι παντὸς μέσου ἀνῆκον-
 » τος εἰς τοιοῦτον ὑψηλὸν ἐγγεῖρημα, καθιέρωσαν οὗτοι διὰ τοῦ
 » αἵματός των τὸ πολῦτιμα αὐτῶν δικαιώματα, καὶ ἔδωκαν εἰς
 » τὸν ἐκπεπληγμένον κόσμον ὄχι τόσον κοινὰς ἀποδείξεις δι' ὅσον
 » εἶναι ἱκανὸς ἓνας λαὸς, ἐκ φύσεως γεννημένος διὰ τὸ νὰ ζῆ ἐλευθε-
 » ρος, καὶ ὅστις ἤδη ἠδυνήθη νὰ διασπάσῃ τοὺς βρόχους μιᾶς ἱκα-
 » νῶς πολυχρονίου καταθλιπτικῆς δουλείας.

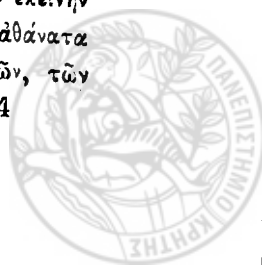
» Παρατηροῦντες ὅτι ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων μιᾶς πάλης οὗ-
 » τως ἀνομοίου ἀπέκτησαν οἱ Ἕλληνες τὴν ἀπαράμειλλον ἀπό-
 » φασιν τῆς πολιτικῆς αὐτῶν καταστάσεως.

» Σκεπτόμενοι ὅτι πράκτορες τινῶν Ἑπειρωτικῶν δυνάμεων,
 » ἂν καὶ Χριστιανῶν, δὲν διερύλαξαν ὀδηγίαν συνεχομένην με-
 » τὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας αὐτοὶ ἐστερέωσαν, ἀλλ' ἀπὸ μέρους
 » τῶν αὐτῶν δὲν ἔλειψαν νὰ ἐκδώσι συνεχῶς ἀντιρρήσεις πολι-
 » τικαὶ πολυμόρφου οὐσίας καὶ χαρακτῆρος.

» Παρατηροῦντες ὅτι τινὲς τῶν πρακτόρων τούτων παίζουσι διὰ
 » τῶν ἀπεσταλμένων των ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, ὥστε νὰ εἰσχω-
 » ρῆσιν εἰς τινὰς Ἑλληνας ἢ κλίσεις διὰ νὰ συστήσουν νέους σχη-
 » ματισμοὺς πολιτικούς, ἀρμοδίους πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὰ τέλη
 » τῶν τοιούτων παρακινήτων.

» Παρατηροῦντες ὅτι ὄχι ὀλίγους κατατρεγμοὺς καὶ πρεκ-
 » τήσεις ὑποφέρει ἡ νόμιμος καὶ τακτικὴ κίνησις τοῦ ἕλλ. Νευ-
 » τικοῦ ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς των θαλασσιῶν δυνάμεων τινῶν Βα-
 » σσιλειῶν, οἵτινες κατὰ πάντα τρόπον πειράζουσι τὰ καθήκοντα
 » τῆς διακρυχθείσης οὐδετερότητος ἀπὸ τὰς αὐλὰς των εἰς τὰς
 » συνελεύσεις τοῦ Λαῖμπαχ καὶ τῆς Βερῶνης.

» Παρατηροῦντες μὲ μεγάλην θλίψιν αὐτοὺς τοὺς Χριστιανοὺς
 » ὀπλιζομένους ἐναντίον τῶν ὀπαδῶν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ εἰς
 » εὐβοήθειαν ἐκείνων τοῦ Ἀλχορανίου εἰς τρόπον ὥστε, στρατιῶται
 » Εὐρωπαῖοι ἐναντίον πάσης ἀρχῆς ἀληθοῦς πολιτικῆς καὶ ἠθι-
 » κῆς σπεύδουσι νὰ διδάξουν, διορίσουν καὶ ὀδηγήσουν τὰ στίφη
 » τῶν βαρβάρων, διευθυνόμενα νὰ λεηλατήσουν τὴν ἱερὰν ἐκείνην
 » γῆν, ἣτις σκεπάζεται ἀνάμικτα καὶ συγκεχυμένα τ' ἀθάνατα
 » κόκκαλα τῶν Κιμῶνων, τῶν Τσιαμαδῶν, τῶν Λεωνιδῶν, τῶν

»Μποτάρων, τῶν Φιλοποιμένων, τῶν Νικηταραίων καὶ Κολιαίων,
 »ὅπερ ἐμποδίζει τὰς προόδους τῆς ἱερᾶς ὑποθέσεως τῆς Ἑλ-
 »λάδος.

Παρατηροῦντες ὅτι ἡ Διοίκησις τῆς Μεγάλης Βρετανίας,
 »εὐτυχῆς εἰς τὸ νὰ διευθύνῃ λαὸν ἐλεύθερον, εἶναι ἡ μόνη ἣτις
 »διετήρησε μέχρι λεπτοῦ καθαράν τὴν οὐδετερότητα, περιορο-
 »νοῦσα νὰ μιμηθῇ τὰς ἀναφκνδὸν βίας, ἢ τὰς νεφώδεις διαχειρή-
 »σεις, αἱ ὁποῖαι ἀπὸ ἄλλους ἀδιακόπως ἐπράχθησαν καὶ πράττον-
 »ται εἰς τὴν Ἑλλάδα, Κωνσταντινουπόλιν καὶ Αἴγυπτον.

»Σχεπτόμενοι ὅτι ἡ Βρετανικὴ ἀδιαφορία δὲν ἀρκεῖ ν' ἀντιβ-
 »ροπῆσῃ τὸν ἤδη ἐπηυξημένον ἐξωτερικὸν κατατρεγμὸν πρὸς βλά-
 »σθην τῆς Ἑλλάδος.

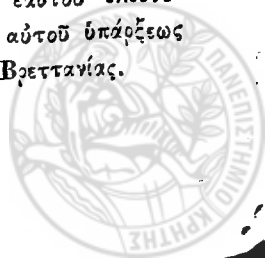
»Παρατηροῦντες ὅτι ἡ Ἑλλὰς ὄχι ἀπὸ χαύνωσιν δυνάμεων,
 »οὔτε ἀπὸ ἀδυνατισμένην ἀπόφασιν δὲν ἠδυνήθη μέχρι τοῦδε νὰ
 »προσπικριθῇ, ἀλλὰ διὰ τὰ προβῆθέντα αἷτια καὶ μάλιστα τὴν
 »πηγάζουσαν ἀπὸ τοῦ νὰ μὴ ἐλαβί ποτε διοίκησιν ὑπερτέραν τῶν
 »παθῶν καὶ σχέσεων.

»Παρατηροῦντες ὅτι αἱ Ἑλληνες εἰς τοιαύτην γενναίαν μάχην,
 »ἢ πρέπει νὰ ἐκβῶσιν ἀπὸ ταύτην νικηταί, ἢ θέλουσιν εἶσθαι τε-
 »λείως ἀφανισμένοι, ἐπειδὴ οὐδὲν μέσον εἶναι τὸ ὅποσον νὰ δύναται
 »νὰ τοὺς ἀποσπᾷ ἀπὸ ταύτην τὴν ἀπόφασιν, ἣτις ἤδη κατήν-
 »τησεν ἀπὸ τὴν φορὰν τοῦ πολέμου καὶ τοῦ χρόνου ἀφρευκτος.

»Παρατηροῦντες τελευταῖον ὅτι, ἂν ἀπὸ ὑπερτάτην χάριν τῆς
 »προνοίας εὐρίσκωνται στερωμένοι πλησίον μας αἱ Βρετανικαὶ
 »δυνάμεις, χρεωστὴ ἡ Ἑλλὰς. Εἰς τὴν παρούσαν αὐτὴς κατὰ-
 »στασιν νὰ ὠφελθῇ ἀπὸ τοῦτο ἐγκαίρως, ὡς καὶ νὰ ἐλπίσῃ
 »ἀπὸ τὴν εὐθύτητα καὶ φιλανθρωπίαν τῆς ἰσχυρᾶς αὐτῆς Διοικήσεως.

»Ὅθεν πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἱερῶν δικαιωμάτων τῆς τοῦ κρᾶ-
 »τους ἐλευθερίας καὶ ἰκανῶς στερεᾶς πολιτικῆς ὑπάρξεως, ἡ
 »Ἑλλὰς διὰ τῆς παρούσης δημοσίου πράξεως προσδιορίζει, ἀπό-
 »φασίζει, θεσπίζει καὶ βούλεται τὸν ἐπόμενον νόμον.

»Α'. Τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος δυνάμει τῆς παρούσης πράξεως ἐκ-
 »θέτει ἐκουσίως τὴν ἱεράν παρακαταθήκην τῆς ἐκυτοῦ ἐλευθε-
 »ρίας, ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ ὑπάρξεως
 »ὑπὸ τὴν ἀπλύτοι ὑπεράσπισιν τῆς Μεγάλης Βρετανίας.

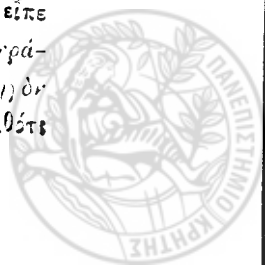

» β'. Ἡ προῦσα αὕτη ὀργανικὴ πρᾶξις τοῦ Ἑλλ. ἔθνους συνοδεύεται μὲ ἐπὶ τούτῳ διπλοῦν ὑπόμνημα πρὸς τὴν σεβασμίαν
 » Διοίκησιν τῆς Αὐτοῦ Βρετανικῆς Μεγαλειότητος κατ' εὐθείαν εἰς
 » Λονδῆνον, καὶ συγχρόνως ἀποστέλλεται ἐμμέσως διὰ τῆς αὐτοῦ
 » Ἐξουχότητος τοῦ Λόρδου μεγάλου Ἀρμοστοῦ τῆς Αὐτοῦ Μεγα-
 » λειότητος εἰς τὰς ἠνωμένας ἐπαρχίας τῶν Ἰονικῶν Νήσων.

» γ'. Οἱ πρόεδροι τῶν εὐτάκτων Βουλευτηρίων τοῦ Κράτους
 » ξηρᾶς καὶ θαλάσσης θέλουν ἐπιτόμως ἐκπληρώσει τὸν παρόντα νόμον.

Ἐν Πελοποννήσῳ τὴν λ'. Ἰουνίου αὐακέ.»

Τὴν πρᾶξιν ταύτην, τὴν ὁποίαν συνέταξεν ὁ Ῥώμας εἰς τὸ
 Γαλλικόν, μετέφρασεν ὁ Παναγ. Στεφάνου καὶ ἀντίγραψεν ὁ Παναγ.
 Δημητρακόπουλος (ὁ Καλάμιος), ὡς εἶπεν ὁ Ζαχαριάδης, ἔμελλε νὰ
 υπογράψωσιν ὁ Κολοκοτρώνης καὶ ὁ Μιαούλης, ὁ μὲν ὡς Πρόεδρος
 τῶν κατὰ ξηρὰν εὐτάκτων βουλευτηρίων τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους
 καὶ γενικὸς ἀρχηγὸς τῶν κατὰ γῆν δυνάμεων· ὁ δὲ ὡς πρόεδρος τῶν
 εὐτάκτων Βουλευτηρίων τῶν Νήσων τοῦ ἑλλ. κράτους καὶ ἀρχηγὸς
 τῶν κατὰ θάλασσαν δυνάμεων. Ἄμ' ἀφ' οὗ τὴν ἔλαβεν ὁ Κολο-
 κοτρώνης, ἀνεγνώσθη εἰς ἐπήκοον τῶν συστρατευομένων ἀρχη-
 γῶν, καὶ ἐπειδὴ πρόεκειτο νὰ υπογραφή ὁ Κολοκοτρώνης ὡς ἀνω-
 τέρω, ὁ Ζαΐμης, οἱ Δελιγιάνναι καὶ λοιποὶ ἤθελον νὰ τροποποιηθῇ
 τὸ ἔγγραφο, καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν ὑπεγράφησαν, διὰ νὰ μὴ
 δώσωσιν εἰς τὸν Κολοκοτρώνην τοὺς ὁποίους δὲν εἶχε τίτλους.
 Ἀφ' οὗ δὲ ὁ ἐχθρὸς τοὺς ἐκυνήγησεν ἕως τὰ Μαγούλιανα, καὶ,
 παρακολουθοῦντος τοῦ Ζαχαριάδου, ἀπεχώρησαν εἰς τὰ Λαγαῶδια,
 βλέποντες τὸν μέγαν κίνδυνον τῆς πατρίδος, ἐνόμισαν τὴν πρᾶξιν
 αὐτὴν ὡς ἐξ οὐρανοῦ πεμφθεῖσαν εἰς βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων, καὶ
 ἐκεῖ ὑπεγράφη ὁ Κολοκοτρώνης, καὶ προσυπεγράφησαν ὁ Ἄνδρ.
 Ζαΐμης, ὁ Κανέλλος Δελιγιάννης, ὁ Πλαπούτας, ὁ Γενναῖος, ὁ
 Ἀποστόλης Κολοκοτρώνης, ὁ Ἄναγ. Παπασταθόπουλος, καὶ ὅσοι
 ἄλλοι παρευρεθέντες, καὶ ἐκ τούτων ὅσοι ἱκανοὶ νὰ μιμηθῶσιν
 ὑπογράφας ἄλλων τε ἀπόντων κληρικῶν, πολιτικῶν καὶ πολεμι-
 κῶν, προσυπέγραψαν πολλοὺς. Ὁ δὲ Ζαΐμης πρὶν ὑπογράψει εἶπε
 τὸν Κολοκοτρώνην: διὰ τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος σὲ υπογρά-
 φω καὶ πρόεδρον τῶν κατὰ ξηρὰν βουλευτηρίων καὶ ἀρχηγὸν
 τῶν κατὰ γῆν δυνάμεων, καὶ τοῦλάχιστον εἶχε δίκαιον καθέστε

ὁ Κολοκοτρώνης δὲν ὑπῆρχεν οὐδέτερον τούτων. Ὁ δὲ Ζαχαριάδης παραλαβὼν τὴν εἰρημένην πράξιν οὕτως ἐνυπόγραφον, ἀπεκόμισεν εἰς Ζάκυνθον καὶ παρέδωκε πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν, καὶ ὁ μέγας Ἀρμοστής Ἀδὰμ τὴν ἔστειλεν ἀμέσως εἰς τὴν Κυβέρνησιν τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας. Ἡ ὑπογραφή τοῦ Κολοκοτρώνη ἦτον ἀναγκαία μάλιστα πρὸς ἐπιβεβαίωσιν τοῦ ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι δὲν ἦσαν ὡς ἐνομίζοντο ἀπὸ τούς Ἀγγλους Ῥώσοι· ἀλλὰ διὰ τὴν ὑπογραφήν ἡ πράξις ἀπὸ αὐτὸν εἶπετο νὰ παρουσιασθῆ ὡς ἐκ μέρους τοῦ Ῥώμα (ὅστις τὸν δικοίνωσεν ἰδιαίτερος ὅτι συνετάχθη ὑπὸ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἀρμοστοῦ Ἀδὰμ), καὶ ὅχι ὡς ἐκ μέρους τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἢ τοῦ γενικοῦ γραμματέως τοῦ Νομοτελεστικοῦ, ὁ ὁποῖος ἀπὸ πολλοῦ διεσύρτετο ὅτι ἤθελε νὰ παραδώσῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τοὺς Ἀγγλους, καὶ ἄλλως ἰθεωρεῖτο ὡς ἐχθρὸς τοῦ Κολοκοτρώνη. Ἄλλ' ἐκ τοῦ διότι ὁ Μαυροκορδάτος δὲν ἐφάνη εἰς τὴν σκηνὴν, δὲν συνάγεται ὅτι ἦτον ὑποπτος, ὡς ἄλλοι τινὲς εἶπον, ὡς ἐκ τῆς ὑποθέσεως τοῦ δουκὸς Ἀνεμοῦρ. Καὶ ὁ ὑπαπιστῆς τοῦ δουκὸς Δορλεάνς Ῥουμινῆ τὸν εἶχε γράψῃ πέρυσιν εἰς τὴν δυτ. Ἑλλάδα εὐρισκόμενον, ἀποστείλας καὶ τὸν Σκυρ. Βιτάλην νὰ συνεργήσῃ περὶ τοῦ Ἀνεμοῦρ. Πλὴν αὐτὸς προτείνας δυσκολίας ἐσωτερικὰς τε καὶ ἐξωτερικὰς ὡς πρὸς τὴν Γαλλίαν, διεύθυνεν εἰς τὸν Κουντουριώτην τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ἐφυλάχθη μὲν μυστικῆ, διατάχθη δ' ὁ Λουριώτης καὶ διηρεύνησε περὶ αὐτῆς εἰς τοὺς Παρισίους ὡς εἴρηται πρὸ ὀλίγου. Καὶ ἐρέτος δὲ ὁ Μαυροκορδάτος, σταλέντα πάλιν τὸν Βιτάλην, ὅτε ὁ Ῥώσῃ ῥαδιοιουργεῖ διὰ τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ Ἀνεμοῦρ βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, εἶπεν ὅτι ἤθελε βλάψῃ τὴν Ἑλλάδα, ἐὰν ἐκινεῖτο τοιοῦτὸ τι διὰ τὸν λόγον ὅτι οἱ Ἀγγλοι φαίνονται βοηθητικοὶ πρὸς αὐτήν. Πρὸ ὀλίγου ἔστειλε καὶ τὸν Σπανιολάκην εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὡς ἐλπίζων ἀπὸ τῆς Ἀγγλίαν τὰ πάντα· ἄρα δὲν εἶναι ὑποπτος· πλὴν ὁ Ῥώμας δὲν ἤθελε νὰ ἐνεργηθῶσι διὰ τοῦ Μαυροκορδάτου τὰ περὶ τῆς ὑπερασπίσεως τῆς Ἀγγλίας, διὰ νὰ μὴ λογισθῆ οὗτος ὅτι ἦτον ὁ αὐτουργὸς τοιαύτης πράξεως σωτηριώδους διὰ τὸ ἔθνος νομιζομένης. (1) Ἄλλ' αὐτὸς

(1) Εἶμαι βέβαιος, γράφει ὁ Ῥώμας τὸν Κολοκοτρώνη τὴν 23 Ἰουλίου, ὅτι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔφεραν τὰ πράγματα εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν, σκέ-

εἶναι ἤδη σύμφωνος μετὸν Κολοκοτρώνην, μετὸν Ζαΐμην, μετὸν Δελιγιάννην, μετὸν Λόνδον, μετὸν Νοταρᾶν καὶ λοιπούς ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον τῆς ὑπερασπίσεως τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Ἄγγλων, καὶ ὅλοι ὁμοῦ ἠνώθησαν μετὸν Κουντουριώτην, καὶ εἶχον ἀποφασίσει νὰ μὴ συνέλθωσι πληρεξούσιοι διὰ τὸν Δνεμούρ, καὶ εἶχον ληφθῆ μέτρα διὰ νὰ ματαιωθῶσιν αἱ κατὰ τῶν Ἄγγλων ἀντενέργειαι τοῦ Κωλέιτου, καὶ εἶχον συνεννοηθῆ καὶ συμπαραλάβει εἰς τὸ μέρος των καὶ τὸν Γγούραν καὶ ἄλλους ὄσοι ἠδύναντο ν' ἀντενεργήτωσι ἐναντίον των. Ἡδὴ συμπίπτουσι καὶ τὰ συμφέροντα τῆς Ἑγγλίας μετὰ τὰ συμφέροντα τῶν Ἑλλήνων ἠδὴ βλέπουσιν ἐκεῖνοι τὰς προόδους τοῦ Ἰμπραχίμ ἢ τῶν Γάλλων εἰς τὴν Πελοπόννησον· βλέπουσιν ὅτι οὗτοι στέλλουσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν Ῥώσχη διὰ τὴν ἀναγόρευσιν Γάλλου βασιλέως· βλέπουσιν ὅτι ἡ Ῥωσσία δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀνεχθῆ ἐπὶ πλέον τὰς σφαγὰς τῶν ὁμοθρήσκων τῆς ὑπ' αὐτῶν τῶν Χριστιανῶν μάλιστα διενεργουμένας, καὶ θὰ κηρύξει πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας· δράσσονται τέλος τὴν ἀρμοδίαν περίστασιν, καθ' ἣν οἱ Πελοποννήσιοι κινδυνεύουσι τὸν ἔσχατον κίνδυνον, τοῦ νὰ λάβωσιν εἰς τὰς χεῖράς των διὰ τοὺς πολιτικούς των σκοπούς τὸ ὁποῖον εἰς μάτην ἐζήτησαν ἄλλοιτε ἔγγραφον ἀπ' αὐτοὺς, προσφέροντες τὴν προστασίαν των· καὶ ἀφ' οὗ ἔλαβον πληροφορίας διὰ τὸν Κολοκοτρώνην καὶ διὰ τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους ὅτι δὲν εἶναι Ῥωσσοφρονες (1), ἔστειλαν διὰ τοῦ Ῥώμα εἰς τὴν Πελοπόννησον τὴν διαληφθεῖσαν πράξιν, καὶ ἔλαβον ἔπογραφὰς τινὰς, καὶ ἤδη ὁ Ζαχαριάδης ἔγραψεν ὅτι πλουτιώτατός τις Ἄγγλος ἠτοιμάζετο μετὰ δώδεκα φηργάδας ἰδικὰς του νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, νὰ τὴν ὑπηρετήσῃ δῆθεν ἐπὶ μισθῷ. Συγχρόνως ἔστειλεν ἢ ἐν Ζα-

πτονται ν' ἀναλάβωσι τὴν προτέραν των ὑπόληψιν, καὶ μηχανεύονται, καὶ ἂν ξεσκεπάσωσι τὴν πραγματείαν σας, θέλει δοκιμάσωσι νὰ προχωρήσωσιν εἰς αὐτὴν, διὰ νὰ καυχηθῶσι μετὰ ταῦτα ὅτι αὐτοὶ μόνοι τὴν ἔπραξαν· τῶρα αὐτοὶ μυστικῶς ἐργάζονται νὰ ἐκλέξωσι πρεσβείας εἰς Λόνδρον καὶ Κορφοὺς καὶ εἰς ἄλλα μέρη· προσέξατε ἀκριβῶς περὶ τούτου.

(1) Εἶν' ὁμολογούμενον ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀγαπῶσι τοὺς Ῥώσσους ὡς ὁμοθρήσκους, ὡς ἀδελφούς, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ὑπῆρξεν εἰς τὴν Ἑλλάδα φάρμακον Ῥωσσικὴ διὰ πολιτικούς σκοπούς.

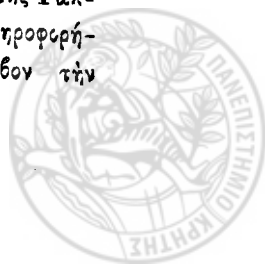

κύνθω ἐπιτροπῇ ἀντίγραφον τῆς αὐτῆς πράξεως μέ τὸν Παναγιώτην Λονταρίτην εἰς τὰς Ναυτικὰς Νήσους Σπετσῶν καὶ Ὑδρας, καὶ ἀφ' οὗ ὑπεγράφησαν εἰς τὸν κίνδυνον τῆς πατρίδος ἀποβλήψαντες ὁ Μικούλης, ὡς πρόεδρος τῶν εὐτάκτων Βουλευτηρίων τῶν Νήσων τοῦ Ἑλλ. κράτους καὶ ἀρχηγὸς τῶν κατὰ θάλασσαν δυνάμεων, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν προκρίτων, διώρισαν πληρεξουσίου, καὶ οὗτοι ὁμοῦ μέ τὸν Λονταρίτην κατέπλευσαν εἰς Ναύπλιον διὰ νὰ πληροφορηθῶσιν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν περὶ τοῦ πράγματος, διότι ἐγεννήθησαν ἀμφιβολίαι ἀφ' οὗ δὲν ἐφάνητο ὁ Μαυροκρηδάτος εἰς τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν, ὅστις ὡς Γ. γραμματεὺς διεύθυνε καὶ τὰ ἐξωτερικὰ. Καὶ τότε Νομοτελεσταὶ καὶ Βουλευταὶ ἐκτάκτου γενομένης τὴν 22 Ἰουλίου συνεδρίασεως ἀπεφάσισαν νὰ ὑπογραφῶσιν ὡς ἀπλοῖ πολῖται· τότε φυλασσομένης τῆς ἐννοίας ἐτροποποιήθη ἡ πράξις καὶ ἔχουσα ὡς ἐπομένως: Ἄ Ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες ἀντέσχον εἰς τὰς δυνάμεις τῆς ξηρᾶς καὶ θαλάσσης » τῆς Ἀσίας, Αἰγύπτου καὶ Ἀφρικῆς τέσσαρα ἤδη ἔτη, καὶ ἀπέκτιζαν δικαιώματα εἰς τὸ νὰ ὑπάρξουν πολιτικῶς. Ἐπειδὴ οἱ » πράκτορες δυνάμεων τινῶν τῆς Εὐρώπης ἐδειξαν πολιτικὴν ἀντιφατικὴν καὶ ἄβικον ὡς πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, καὶ πολλοὶ » ἐξ αὐτῶν προσπαθοῦν νὰ τὸ σύρουν διὰ τῶν ἀποστόλων τῶν εἰς » πολιτικὰς σχέσεις ἐναντίας εἰς τὰ συμφέροντα τῶν δυνάμεων » αὐτῶν. Ἐπειδὴ τὸ Ἑλληνικὸν ναυτικὸν καταδιώκεται καὶ » ἄπαντι ἔμπόδια ἀπὸ τοῦς ναυάρχους δυνάμεων τινῶν, προσβάλλοντες τὴν πρὸς αὐτῶν διακηρυχθεῖσαν οὐδετερότητα εἰς » νὰς ἐν Λαϊμπαχ καὶ ἐν Βερῶνῃ συνόδους. Ἐπειδὴ Χριστιανοὶ » ὀπλίζονται ὑπὲρ τῶν Τούρκων, καὶ διευθύνουσι σμήνη βαρβάρων » ὀδωρισμένα νὰ καταστρέφουν τὴν Ἑλλάδα, καὶ παρελύουν τὸν νόμιμον ἀγῶνά τῆς. Ἐπειδὴ ἡ μεγάλη Βρετανία ἐφύλαξεν » ἀκριβῆ οὐδετερότητα, καὶ δὲν ἐμιμήθη τὰς μηχανορραφίας ὅσας » ἄλλοι φανερὰ μετεχειρίσθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀλλὰ δὲν ἐμπορεῖ διὰ » μόνης τῆς οὐδετερότητος ν' ἀσφαλίσῃ τὸ Ἑλλ. ἔθνος ἀπὸ τὰς » ἐπιδρομᾶς τῶν. Ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες δὲν ἐπέτυχον ἕως τῶρα » τὸν σκοπὸν τῶν κυρίως διὰ τὰς ἀνωτέρω αἰτίας, καὶ μάλιστα » διότι δὲν εἶχον ποτὲ Κυβέρνησιν ἀνωτέραν τῶν παθῶν καὶ ἰκα-

νην νὰ προλάβῃ τὰς διχονοίας. Ἐπειδὴ ἀνάγκη νὰ νικήσουν ἢ νὰ χαθοῦν. Καὶ ἐπειδὴ εὐδοκία τῆς Θείας προνοίας αἱ δυνάμεις τῆς Α. Β. Μ. εὐρίσκονται πλησίον τῶν παραλίῶν μας, καὶ εἰς τὴν προῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων μας κρίνομεν χρέος μας νὰ προσδράμωμεν εἰς αὐτάς, ὡς καὶ εἰς τὴν φιλανθρωπίαν τῆς δυνατῆς Κυβερνήσεως αὐτῆς, διὰ ν' ἀσφαλίσωμεν εἰς τὸ »Ἑλλ. ἔθνος σταθερὰν πολιτικὴν ὑπαρξίν καὶ τὰ ἱερὰ δίκαια »ἐλευθέρως δυνάμει, ὀρίζομεν, ἀποφασίζομεν καὶ θέλομεν τὸν »ἐπόμενον νόμον.

Α'. Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος θέτει ἑκουσίως τὴν ἱερὰν παρακατα-
»θήκην τῆς ἰδίας ἐλευθερίας, ἀνεξαρτησίας καὶ πολιτικῆς του
»ὑπάρξεως ὑπὸ τὴν μοναδικὴν ὑπεράσπισιν τῆς Α. Μ. τοῦ
»Γεωργίου Δ'.

»Β'. Ἡ παρῶσα πράξις νὰ διευθυνθῇ εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῆς
αὐτοῦ Βρετανικῆς Μεγαλειότητος. » Ἡ πράξις αὕτη φέρουσα
χρονολογίαν τὴν 24 Ἰουλίου, ὑπεγράφη ἀπὸ τοὺς Νομοτελεστάς
καὶ Βουλευτάς, οἵτινες ὑπέγραψαν ὄχι ὡς δημόσιοι ἄνθρωποι
ἀλλ' ὡς πρόκριτοι τῶν ἐπαρχιῶν, ἐκτὸς τοῦ προέδρου τοῦ Νομο-
τελεστικοῦ, καὶ ἐκτὸς τοῦ Κωλέττου ὄντος ἐξάρχου τῆς Γαλ-
λικῆς φατρίας, τὴν ὁποίαν ὁ ὁπαδὸς του Χρηστίδης ἐπροσπάθει
νὰ ἐπεκτείνῃ, καὶ παρεκίνηε ἀπροκαλύπτως εἰς τὴν πλατεῖαν αὐτὴν
τοῦ Ναυπλίου τοὺς Ἕλληνας νὰ προτιμήσωσι τοὺς φιλανθρώπους
Γάλλους καὶ ὄχι τοὺς ἐγωϊστάς Ἄγγλους· καὶ ἐκτὸς τοῦ Μαυ-
ροκορδάτου, τὸν ὁποῖον, ὡς καὶ τὸν Κωλέττην, ὁ Δονταρίτης εἶχε
διαταγὴν ἀπὸ τὴν ἐν Ζακύνθῳ ἐπιτροπὴν νὰ μὴ πλησιάσῃ. Ὑπε-
γράφη δὲ ἀπὸ ὅλους τοὺς εὐρεθέντας εἰς τὸ Ναύπλιον ἀρχιερεῖς
καὶ ἱερεῖς, ἀπὸ τε τοὺς πολιτικοὺς καὶ πολεμικοὺς διαφόρων
ἐπαρχιῶν. Ἐστάλη καὶ εἰς τὰς Νήσους τοῦ Αἰγαίου εἰς ἀντί-
γραφον, ἐστάλη καὶ εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν
Δυτικὴν, καὶ ὑπεγράφη ἀπὸ τὸν κληρὸν, τοὺς προκρίτους τῶν
ἐπαρχιῶν καὶ τοὺς ὀπλαρχηγούς. Καὶ ἐν τούτοις διεμαρτυρήθησαν
ὁ Ῥώσῃ καὶ ὁ Β. Τ. Βάστιγκτων ὡς ἐπομένως. «Οἱ ὑπογεγραμ-
»μένοι, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τὰς Φιλελληνικὰς ἐταιρίας τῆς Γαλ-
»λίας καὶ τῶν ἠνωμένων ἐπαρχιῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐπληροφω-
»θησαν ὅτι ἄτομά τινα, μόνον ὡς ἀπλοῖ πολῖται, ἔλαβον τὴν

»τόλμην νά γείνωσιν ἀρχηγοί μιᾶς φιλίας, καί ἐναντίον τῶν
 »καθεστηκότων νόμων τῆς πατρίδος των, υπέγραψαν καί παρε-
 »κίνησαν καί ἄλλους νά υπογράψωσι μίαν ἀναφορὰν ὅλων δι-
 »ἔδου ὑβριστικὴν εἰς τὸν χαρακτῆρα τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν Διοική-
 »σεῶν των, τὰ ὁποῖα ἐξ ἀρχῆς ἔδειξαν τὸν μεγαλύτερον ζῆλον
 »διὰ τὴν εὐδαιμονίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος. Οἱ ὑπογε-
 »γραμμένοι γνωρίζουσιν ὅτι τὸ Βουλευτικὸν καὶ τὸ Ἐκτελεστικὸν
 »εἰς τὰς συνελύσεις των τὴν 22 τοῦ παρόντος ἐψήφισαν νά ζη-
 »τήσωσι βοήθειαν ἀπὸ τῆν Διοίκησιν τῶν Ἑπτὰ Νήσων διὰ τὴν
 »διατήρησιν τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας των ἐπαπειλουμένης ἀπὸ
 »τὴν ἐπιδρομὴν τοῦ Ἰμπραχίμπασια. Ἄγχαλὰ καὶ οἱ ὑπογε-
 »γραμμένοι νά εἶδον μὲ μεγάλην θλίψιν των πόσῃ ὀλίγῃ πε-
 »ποιθήσιν ἔδειξεν εἰς τοιαύτην σπουδαίαν περίστασιν τὸ Βου-
 »λευτικὸν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰ ἔθνη τῆς Γαλλίας καὶ Ἀμερικῆς,
 »εἰσεβόθησαν μ' ὅλον τοῦτο τὰς ἀποφάσεις του, καθὼς καὶ ὅλας
 »τὰς ἄλλας κατὰ νόμους ἐργασίας του. Ἄλλὰ μὲ λύπην βλέπουσιν
 »ὅτι ἡ Βουλὴ, ἀντὶ νά ἐκτελέσῃ τὸ ψήφισμά της, οὔτε κἂν με-
 »ταχειρίζεται ὅλα τὰ ὑπὲρ τὴν ἐξουσίαν της αὐστηρὰ μέσα διὰ νά
 »σωφρονίσῃ τοὺς πολίτας ἐκείνους τῆς Ἑλλάδος, οἵτινες τολ-
 »μῶσι νά ὑψωθῶσιν ὑπὲρ τοὺς νόμους καὶ ζητοῦσι νά ταράξωσι
 »τὸ νῦν πολιτικὸν σύστημα τῆς Ἑλλάδος. Τούτου χάριν νομί-
 »ζουσιν ὡς χρεὸς των νά προειδοποιήσωσι τὴν Ἑλληνικὴν διοί-
 »κησιν διὰ τὸ παράνομον αὐτὸ ἐπιχείρημα, πολλὰ ἐγγυτικὸν
 »εἰς τὸν χαρακτῆρα τῶν δύο βηθέντων ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα ἐξ ἀρχῆς
 »ἔδειξαν τὸν μεγαλύτερον ζῆλον διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλ-
 »λάδος, καὶ τὸ ὁποῖόν μέλλει ἀναμφιβόλως εἰς τὸ ἐξῆς νά βλάψῃ
 »τὰ συμφέροντά της. Ἡ Ἑλλ. Διοίκησις πρέπει νά γνωρίσῃ τὸν
 »κίνδυνον, τὸν ὁποῖον τρέχει, ἀνεχομένη τοιαῦτα συμβούλια,
 »γεννήματα ἀναρχικοῦ πνεύματος, καὶ κατὰ τῶν ὁποίων δια-
 »μαρτυροῦμεθα ἐπισήμως. Οἱ ὑπογεγραμμένοι παρακαλοῦσι τὸ
 »Ἐκτελεστικὸν νά ἐξηγηθῇ εἰς τὴν παροῦσαν σπουδαίαν ὑπόθεσιν
 »μὲ καθαρότητα καὶ βεβαιότητα, καὶ ἀνυπομόνως περιμένουσι
 »τὴν ταχεῖαν ἀπόκρισίν του, διὰ νά εἰδοποιήσωσι τὰς ἐται-
 »ρίας των, καὶ νά ξεῦρωσι καὶ αὐτοὶ νά ὀδηγηθῶσιν εἰς αὐτὴν

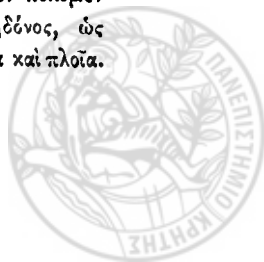

στην περίστασιν. Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 24 Ἰουλίου 1825. (1)•

Κατὰ τὸν νόμον τῆς Ἐπιδαύρου ἄρθρον μγ'. ἦτον ἀπολύτως ἀπγορευμένον εἰς τὸ Βουλευτικὸν καὶ τὸ Ἐκτελεστικὸν νὰ συγκατατεθῶσιν εἰς ὅποιανδήποτε συνθήκην σκοπὸν ἔχουσαν τὴν κατάργησιν τῆς πολιτικῆς τοῦ ἔθνους ὑπάρξεως καὶ ἀνεξαρτησίας. Ἄλλὰ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν ὑποτίθεται ὡς συνηγμένον εἰς ἔθνικὴν συνέλευσιν, καὶ διὰ τῆς ὑπογραφῆς τῶν ἐπισήμων ἀνδρῶν τοῦ τόπου κληρικῶν, πολιτικῶν, πολεμικῶν, προκρίτων καὶ τῶν ἐχόντων κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐπὶ ῥῆθον εἰς τὰς ἐπαρχίας τοῦ Ἑλλ. κράτους κατὰ ξηρὰν τε καὶ θάλασσαν θέτει τὴν παρακαταθήκην τῆς ἐλευθερίας, πολιτικῆς ὑπάρξεως καὶ ἀνεξαρτησίας του εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Ἀγγλίας. Οὐκὶ δὲ εἰς τὸ ἔθνος ἐκείνο, τὸ ὁποῖον παραδίδει εἰς ξένους τὴν πολιτικὴν του ὑπάρξιν καὶ ἀνεξαρτησίαν ἐπ' ἐλπίδι μόνῃ τοῦ νὰ ὑπάρξῃ πολιτικῶς ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον! πλὴν ἰτί ἄλλο ἠδύναντο νὰ πράξωσιν οἱ Ἕλληνες διὰ τὴν σωτηρίαν των, ὅταν ὁ Μέτερνιχ καὶ ὁ Βιλλέλ συμμαχῶσι μὲ τὸν Μεχμέταλην διὰ νὰ τοὺς ἐξολοθρεύσωσι; προκλούμενοι ἀπὸ τοὺς Ἀγγλους, τίθενται ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισίν των, τοῦλάχιστον διὰ νὰ μὴ εἰπώσι ποτε καὶ οὔτοι διει προσήνεγκαν τὴν βοήθειάν των εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ αὐτοὶ δὲν τὴν ἐδέχθησαν. Ἦτο δὲ πιθανὸν νὰ στείλωσιν οἱ ἀγαθοὶ Ἀμερικανοὶ στόλους καὶ στρατεύματα καὶ ὅλα τ' ἀναγκαῖα εἰς βοήθειάν των (2). Ἄλλὰ ἰτί θὰ τοὺς ὠφελήσωσιν οἱ στόλοι των,

(1) Τὴν πρώτην τοῦ Αὐγούστου διεμαρτυρήθη καὶ πάλιν ὁ Βασιγκτῶν κατὰ τῆς πράξεως αὐτῆς, ἣτις, κατ' αὐτὸν, ἐγράφη εἰς Κέρκυραν Ἰταλίᾳ, μετεφράσθη εἰς Ὑδραν, καὶ ὑπεγράφη παρὰ τῶν προκρίτων Ὑδρας καὶ Σπετσῶν, παρὰ τε τῶν δύο μελῶν τοῦ Νομοτελεστικοῦ καὶ παρ' ὅλων τοῦ βουλευτικοῦ καὶ ἄλλων πολιτῶν, οἱ ὁποῖοι παρεχώρησαν τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἐν ᾧ δὲν εἶχον τοιοῦτο δικαίωμα. Διὰ τοῦτο παρητήθη ἀπὸ τὸν ὁποῖον εἶχε σκοπὸν νὰ συναγωνισθῇ στρατιωτικῶς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος· ἦτον ἀνεψιὸς τοῦ μεγάλου Βασιγκτῶν.

(2) Εἰς τὴν πόλιν Παναμᾶ, κειμένην εἰς τὸν διαχωρίζοντα τὴν ἀρκτῶν Ἀμερικὴν ἀπὸ τῆς μεσημβρινῆς ἰσθμῶν, ὅπου συνέκροτήθη συνέλευσις, οἱ πληρεξούσιοι τῶν πολιτειῶν ἐκεῖνων ἀπεφάσισαν νὰ θεωρήσωσι τὸν πόλεμον τῶν Ἑλλήνων, κατὰ τὰς ἡμερίδας τῆς ἐν Κολομβία Καρχηδόνας, ὡς ἴδιον ἐκυτῶν, καὶ νὰ στείλωσιν εἰς βοήθειάν των ὅπλα καὶ χρήματα καὶ πλοῖα.

ὅταν φθάσωσι ἔξωρας, καὶ δὲν εὖρωσι πλέον Ἑλληνας νὰ βοηθήσωσι; Καὶ ὅμως, πρὶν ὑπογραφῆ ἡ εἰρημένη πράξις, ἠγέρθη φιλονεικία μεταξὺ τῶν Βουλευτῶν, καὶ τινες δὲν ἀμφιβάλλουσι διὰ τὴν πραγματικότητα τῶν προβαλλομένων ὑπὸ τοῦ Ῥώσχη, παρατηροῦντες τὴν σύστασιν τῆς φιλελληνικῆς ἑταιρείας τῶν Πηρισίων, ἧς σύγκειται ἀπὸ ἀνδρας ἐξόχους, οἷον τὸν Ἄνδρῆ, Σχιατωμπριάν, Δεσχωαζέλ, Δεδαλμπέργ, Μπενζιαμέν Δλεζέρ, Μαιτιοῦ, Δουμάς, Ἐγναρ, Φιρμέν Διδώ, Δεφίτο Γίμς, Δαρκούρ, Ἀλεξάνδρ Δλαμπόρδ, Λαφιτ, Ἀλεξάνδρ Δλαμέθ, Δλαρωτχεφουκὼλ Λιανκούρ, Λαστεργῆ, Σαιντ-ὠλέρ, Σεμπασιάνη, Στάελ, Τερνὼ, Βιλμέν, Αἰνὲ Δβιλεθὲκ, καὶ ἄλλους· παρατηροῦντες τὰς δι' αὐτῶν γινομένης συνεισφορὰς τῶν Γάλλων, τὴν προσφορὰν δανείου γαλλικοῦ, τὰ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων συγγράμματα καὶ τὰς ἐφημερίδας τῶν Γάλλων δημοσιογράφων, τὰς διμιλίας τῶν ἀντιπροσώπων εἰς τὰς βουλὰς, καὶ γνωμοδοτοῦσιν ὑπὲρ τῆς ἀναγορεύσεως τοῦ Δουκὸς Δνεμούρ· ἄλλοι ὅμως ἀμφιβάλλοντες παρατηροῦσιν ὅτι τὸ γαλλικὸν ὑπουργεῖον πολεμῆι τὴν Ἑλλάδα, τὴν ὁποῖαν ὁ Τούρκος Μεχμέταλης δὲν ἤθελε δυνηθῆ ποτὲ νὰ πολεμήσῃ, καὶ γνωμοδοτοῦσιν ὑπὲρ τῆς Ἀγγλικῆς ὑπερασπίσεως. Καὶ μὲ τούτους σύμφωνος ὁ ἀντιπρόεδρος Βρασθένης, συμπαραλαβὼν τινὰς ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν, ἀπέρχεται εἰς τὸ Νομοτελιστικόν, ὅπου συζητοῦνται αἱ ὑπὲρ καὶ κατὰ γινῶμαι, καὶ τέλος προσκαλεῖται ὁ Ῥώσχη καὶ ἐρωτᾶται: ἂν ἡ Γαλλία, ἀναγορευθέντος τοῦ Δουκὸς Δνεμούρ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων, ἀναδέχεται τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Σουλτάνου ἐν ὀνόματι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, καὶ ἂν τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα, ἐμπορῶσι νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀνεμπόδιστως διὰ ξηρᾶς ἢ διὰ θαλάσσης. Αὐτὸς ὅμως δίδει ἀποκρίσεις ἀμφοτεροῦς, καὶ οἱ ἀμφιβάλλοντες ὑπερισχούσιν. Ἐναμφιβόλως ἤθελεν ἡ Γαλλία ν' ἀναγορευθῆ Γάλλος βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων· ἀλλ' ἀνεδέχετο νὰ κηρύξῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ, εἰ δέον, ν' ἀντιπαραταχθῆ καὶ εἰς τὰς ἄλλας δυνάμεις; Διὰ τοιαῦτα ἔργα ἐχρειάζετο ὁ μέγας Ναπολέων. Ἡ δὲ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε τότε καὶ παρεδόθη εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Ναυάρχου Δημήτριον Μικούλην,

δισεκοῦντα τὸ ἰδιόκτητον πλοῖόν του, ὁ Κίμων (1), διὰ νὰ τὴν ἀποκρίσῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ νὰ τὴν ἐγγχειρίσῃ πρὸς τὸν Καί-
 νιγγ. Καὶ ἤδη ἐξεκίνησε ὁ Μιαούλης διὰ τὴν Ζάκυνθον ὁμοῦ με-
 τὸν Λονταρίτην καὶ τὸν Σπύρ. Τρικούπη, ὅστις ἐστάλη ἀπὸ τὴν
 Κυβέρνησιν διὰ νὰ ὁμιλήσῃ διὰ ζώσης τὸν ἀρροσιστὴν Ἀδὰμ περὶ
 τῆς ἐλπίζομένης βοήθειας τῶν Ἀγγλων, καὶ αὐτὸς μὲν θὰ ἐπι-
 στρέψῃ μετ' ὀλίγον ἄπρακτος εἰς τὸ Ναύπλιον (2). Ὁ δὲ Μιαού-
 λης ἔφθασε μετ' οὐ πολὺ εἰς τὸ Λονδίνον, καὶ ὁ ἀγγλικὸς λαὸς
 ὑπερεχάρησαν θεωροῦντες ἄφρακτον τὴν σωτηρίαν καὶ ἐλευθε-
 ρίαν τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας ἐξέδοτο τὴν
 30 Σεπτεμβρίου τὴν ἐπομένην διακήρυξιν: «Ἡ Β. Α. Μεγα-
 λειότης διατάττει εἰς ὅλους τοὺς ὑπηκόους τῆς Α. Μ. νὰ φυλάτ-
 τωσιν αὐστηρῶς τὰ χρέη τῆς οὐδετερότητος, τόσον πρὸς τὴν
 » Ὀθωμ. Πύλην ὅσον πρὸς τοὺς Ἕλληνας, καθὼς καὶ πρὸς
 » ἄλλους διαμαχομένους λαοὺς εἰς εἰρήνην διάγοντας μετὰ τῆς
 » Α. Μ. νὰ σέβωνται προσέτι ὅλων ἐν γένει καὶ ἐκάστου κατὰ
 » μέρος τὰ πολεμικὰ δικαιώματα, τὴν ἐνέργειαν τῶν ὁποίων
 » ἀπήνησε πάντοτε δικαιοματικῶς ἡ Α. Μ. ὡσάκεις εὐρέθη ἐμ-
 » πεπλεγμένη εἰς πόλεμον.» Οὕτως ἡ Ἀγγλίξ ἀναγνωρίζει τὸ
 Ἑλλ. ἔθνος ὡς ἔθνος πολεμοῦν, καὶ ἐπομένως τὰ δικαιώματά του

(1) Τὸ πλοῖον αὐτὸ ἐναυάγησε τότε εἰς τι νησιῶν πλησίον εἰς Πορ-
 σμουθ, καὶ ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε ν' ἀποζημιωθῇ ὁ Μιαούλης ἀπὸ τοῦ
 ἔθνος.

(2) Διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Τρικούπη ἔγραψε τὸν Ζαΐμην ἢ ἐν Ζακύνθῳ
 ἐπιτροπὴ τὴν 15 αὐγούστου: «ἐπροσπαθήσαμεν τὸ κατὰ δύναμιν καὶ ἐλ-
 » πίζομεν ὅτι, ἀφοῦ διαπραγματευθῇ τὸ ἐπιχείρημά του με ἐιλικρίνεια,
 » εἶναι πιθανὸν νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ τῆς Διοικήσεως. Ἡμεῖς νομίζομεν
 » ἐτὴν ἀποστολὴν ταύτην καὶ ὅσας ἤθελον γένην ἐπομένως ἐπιπλαθεῖς καὶ
 » εἰς τὰ γενικὰ καὶ εἰς τὰ μερικὰ συμφέροντα, καθὼς ἔχουσι σκοπὸν τὸ
 » ἀτομικὸν συμφέρον τῶν γνωστῶν σας ὑποκειμένων, τὰ ὅποια ἄνω κάτω
 » φέρουσι τὸ πᾶν διὰ νὰ ἐπιτύχωσι τὰ προσεχθεδιασμένα διὰ τὰ τέλη των.
 » Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ λάβετε ὑπ' ὄψιν κατ' ἐξοχὴν ταύτην τὴν ὑπόθεσιν,
 » καὶ νὰ μεταχειρισθῆτε πάντα τρόπον ὥστε νὰ ταχυνθῇ ἡ ἀνάκλησις τοῦ
 » Τρικούπη, ἐπειδὴ δὲν συμφέρει διὰ τὰ ἰδικά σας συμφέροντα νὰ διαμεί-
 » νῃ ἐκεῖ, καθὼς εἶναι διωρισμένος μετὰ τὴν ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴν, με τοὺς
 » συνωμότας του.»

ταυτίζονται ὡς πρὸς τὸν πόλεμον μετὰ τῶν ἀντιπάλων του· ἀλλ' ἡ ἀναγνώρισις τῶν πολεμικῶν δικαιωμάτων τῶν Ἑλλήνων ἐκ μέρους τῶν Ἀγγλων δὲν ἀσφαλίζει τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸν Ἰμ-
πραχιμ, ἐν ᾧ ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις θὰ φυλάξει οὐδετερότητα.
Ὁ δὲ Καίσιγγ ἐγραψε τὴν 13 Ὀκτωβρίου πρὸς τοὺς δύο προέδρους
τὸν Κολοκοτρῶνην καὶ τὸν Μιαούλην τὴν ἐπομένην ἀπάντησιν.

Γραμματεία τῶν ἐξωτερικῶν.

Κύριοι,

Ἐλαβον διὰ χειρὸς τοῦ Κ. Μιαούλη τὴν ἐπιστολὴν, τὴν ὁποίαν
μ' ἐκάμετε τὴν τιμὴν νὰ με διευθύνετε χρονολογουμένη τὴν
25 Ἰουλίου, συνοδεύουσαν δηλοποιήσιν, τὴν ὁποίαν ἐπιθυμεῖτε νὰ
καθυποβάλω ὑπ' ὄψιν τοῦ Βασιλέως τοῦ Κυρίου μου. Ἐπειδὴ ἀντί-
γραφον αὐτῆς τῆς δηλοποιήσεως, συνωδευμένον ἀπὸ τινα ἐπιστο-
λὴν τοῦ Κ. Κολοκοτρῶνη ἐλαβον πρό τινος καιροῦ διὰ τῆς Κυ-
βερνήσεως τῶν Ἰονικῶν Νήσων καὶ ἡ ὑπόθεσις ἀνεπτύχθη ἐντε-
λῶς διὰ τῆς Κυβερνήσεως τῆς Μεγαλειότητός του πρὸ τῆς ἐλεύ-
σεως τοῦ Κ. Μιαούλη, εἶμαι διὰ τοῦτο ἤδη ἔτοιμος νὰ σὰς ἀπαντήσω
θετικῶς περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως.

Ἡ ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἐξ ἀρχῆς τῶν ὑπαρχουσῶν ἐχθροπρα-
ξιῶν μεταξὺ τῆς Ὀθωμανικῆς Πύλης καὶ τῶν Ἑλλήνων προε-
κήρυξε καὶ διετήρησεν αὐστηρὰν καὶ ἀμερόληπτον οὐδετερότητα.
Ἡ Μεγ. Βρετανία πρὸ πολλοῦ εὐρίσκειται συνδεδεμένη διὰ συνθη-
κῶν μετὰ τῆς Υ. Πύλης. Τίποτε δὲν ἔχει νὰ παραπονεθῇ διὰ
τινα παραβίασιν τῶν συνθηκῶν τούτων ὡς ἐκ μέρους τῆς Πύλης,
καὶ ἀπὸ τὴν πίστιν αὐτῶν τὰ πρόσωπα, ἡ ἰδιοκτησία καὶ τὰ ἐμ-
πορικὰ συμφέροντα μεγάλων ἐταιριῶν ὑπηκόων τῆς αὐτοῦ Με-
γαλειότητος ὑπερασπίζονται ἐντὸς τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους.

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, δὲν νομίζει ἡ ἀγγλικὴ Κυβέρ-
νησις συναδῶν μὲ τὴν καλὴν πίστιν ὡς ἐκ μέρους τῆς, οὐδὲ μὲ τὰς
ἀρχὰς τῶν νόμων δι' ὧν αἱ πρὸς ἀλλήλα τὰ ἔθνη σχέσεις κανονίζονται
καὶ διατηρεῖται ἡ εἰρήνη τοῦ κόσμου, νὰ κηρύξῃ πόλεμον κατὰ
τῆς Πύλης, ἐν ᾧ δὲν τὴν ἔδωσεν αὕτη οὐδεμίαν δικαίαν ἀφορμὴν

πάλης. Οὐδείς δ' ἐχέφρων ἀμφιβάλλει ὅτι τὸ νὰ παραδεχθῆ ἡ πρότασις; τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν δηλοποίησίν των ἤθελεν εἶναι πραγματικῶς κήρυξις πολέμου ἐναντίον τῆς Πύλης.

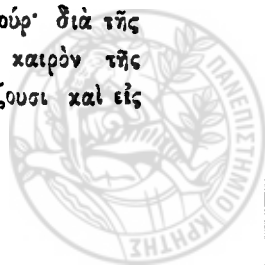
Καὶ ἤθελεν εἶν' ἔργον τῆς μεγαλητέρας ποταπότητος καὶ μωρίας τὸ νὰ παραδεχθῆ ὁποιαδήποτε Κυβέρνησις νὰ τοὺς ὑπερασπίσῃ, καὶ ἐν ταυτῷ νὰ μὴ τοὺς χορηγήσῃ οἰκονομικὴν, πολιτικὴν καὶ στρατιωτικὴν βοήθειαν καθ' ὅσον ἤθελε δυνηθῆ καὶ εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμόν. Ἡ δὲ γενομένη πρότασις εἰς τὴν ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν δὲν εἶναι μόνον τὸ νὰ κηρύξῃ πόλεμον κατὰ τῆς Πύλης, ἀλλὰ καὶ τὸ ν' ἀναδεχθῆ ὅλον τὸ βᾶρος τοῦ πολέμου, καὶ νὰ ὑποχρεωθῆ ἀφ' ἑαυτῆς νὰ μὴ καταθέσῃ τὰ ὄπλα εἰμὴ ἀφ' οὗ ἡ Ἑλλάς κατασταθῆ ἀνεξάρτητος.

Δύναται τις λοιπὸν εὐλόγως ν' ἀπορρίψῃ πρότασιν ὅπως διόλου ἀσυλλόγιστον καὶ ἔχουσιν ἐπὶ τοσοῦτον σημαντικὰς συνεπειάς, (ὅσον καὶ ἂν εἶναι κολακευτικὰ τὰ ὁποῖα παρήγαγον αὐτὴν αἷτια), ὅχι μόνον χωρὶς νὰ προξενήσῃ ὑπονοίας ὡς πρὸς τὸ εἰλικρινές των παραμυθιῶν ἐκείνων, τὰς ὁποίας εἰς προτέραν τινα περίστασιν διεύθυνα πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ἐπαρχιακὴν Κυβέρνησιν.

Ἀποφασισμένη ἡ ἀγγλικὴ Κυβέρνησις νὰ διατηρήσῃ ἀναλλοίωτον τὴν οὐδετερότητα, τὴν ὁποίαν ἐπανηλειμμένως πολλάκις διέκηρυξε, ἤθελε δράξῃ μετὰ χαρᾶς τὴν εὐκαιρίαν τὴν ὁποίαν ἡ τύχη τοῦ πολέμου καὶ αἱ σχετικαὶ ἐχθροπραξίαι τῶν διαμαχομένων μερῶν δύνανται νὰ προσενέγκωσι, διὰ νὰ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ λάβῃ τέλος διὰ τῆς μεσολαβήσεώς της ἡ πάλη, ἣτις ἐπροξένησεν τόσῃν αἱματοχυσίαν διὰ συνθήκης, καθ' ἣν τὰ συμφέροντα καὶ ἡ τιμὴ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν νὰ μείνωσιν ἀπρόσβλητα.

Γ. Καίνιγγ.

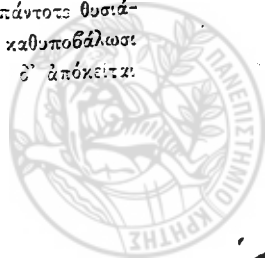
Καὶ ἰδοὺ ὅτι ἄνθρακες ὁ θησαυρὸς, καὶ ἰδοὺ οἱ δυστυχεῖς Ἑλληνας ἐγκαταλελειμμένοι εἰς τὴν τύχην των. Διὰ τῆς πράξεως αὐτῆς ἐμποδίζεται ἡ ἀναγόρευσις τοῦ Δουκὸς Δνεμούρ' διὰ τῆς πράξεως αὐτῆς θὰ ἐμποδίσωσιν οἱ Ἄγγλοι πρὸς καιρὸν τῆς Ῥωσσίας τὸν πόλεμον· καὶ οἱ Ἕλληνες δὲν ἐλπίζουσι καὶ εἰς

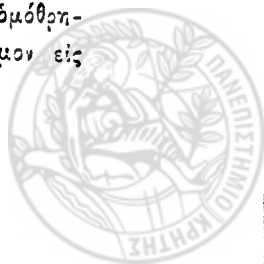
τὸν φοβερώτατον τῶν κινδύνων των εἰμὴ εἰς τὸν βασιλέα τῶν βασιλευόντων καὶ εἰς τὰ ὄπλα των.

Ἦλπιζον ὁμοῦ καὶ πρὶν ἐπάρῳσι καὶ ἀφ' οὗ ἐπῆραν ὄπλα κατὰ τῆς τυραννίας τῶν Τούρκων εἰς τοὺς βασιλευόντας χριστιανούς. Ἐλέγετο δ' ἀπὸ τινος καιροῦ ὅτι συνέλευσις τῶν Χριστιανικῶν δυνάμεων ἐμελλε νὰ συγκροτηθῆ εἰς τὴν Πετρούπολιν, καὶ εἰς αὐτὴν ὅτι ἐμελλε νὰ γείνη λόγος καὶ διὰ τὴν Ἑλλάδα. Τὸ δὲ Νομοτελεστικὸν φθίνοντος τοῦ τελευταίου Μαρτίου ἀναφέρει εἰς τὴν Βουλὴν ὅτι ἐξήγγησεν ὅπου ἀνῆκεν ἑστὶ ἡ βῆσις τῶν Ἑλλήνων ἦτο νὰ θυσιάσωσι τὰ πάντα διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν των (1), καὶ ὅτι εἰς τὰς σημαντικωτέρας ἐπικρατείας ἔσπευσε νὰ συστήσῃ σχέσεις, δι' ὧν ἠλπίζετο νὰ κατορθωθῶσι πολλὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος. Ἐκτοτε εἶχεν ἀποφασισθῆ νὰ σταλῆ πρᾶκτωρ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Πετρούπολιν. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος Στούρζας εἶχε συνεσταμένον τὸν Σπυρίδωνα Σκοῦφον εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ ὁ Μαυροκορδάτος τοῦτον κρίνει κατὰλληλον διὰ τὴν τριαύτην ἀποστολὴν, καὶ τὸν συνιστᾷ εἰς τὸν συστήσαντα αὐτὸν νὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὰς πράξεις του. Χαρὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀν-ἐγένετο εἰς τὴν Πετρούπολιν συνέλευσις τῶν βασιλέων, διότι τότε οἱ Ἕλληνες ἤθελον εὖρει ἐκεῖ πολλοὺς τοὺς συντελέσοντας εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν των! Ὁ Σκοῦφος ἦτο διωρισμένος μυστικὸς πρᾶκτωρ τῆς Ἑλλάδος ἕως ἤθελε δοθῆ περίστασις ἀρμοδίᾳ νὰ γνωρισθῆ καὶ ἐπισήμως. Ἐχει δὲ ὀδηγίας νὰ πληροφορήσῃ τοὺς Ῥώσους ὅτι ἡ Ἑλλὰς εἶν' ἀδύνατον νὰ δεχθῆ τὸ νὰ κατασταθῆ Ἀυθεντεία ὡς τῆς Βλαχίας καὶ τῆς Μολδαβίας, καὶ ἅτι δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὰς ἐν Εὐρώπῃ ἑταιρείας, καὶ διὰ τοῦτο ἤδη

(1) Ἄλλος καφὸς τὸν Μάρτιον καὶ ἄλλος τὸν Ἰούλιον τότε ὁ Μαυροκορδάτος ἠλπίζεν ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν τὴν ἀνεξαρτησίαν, καὶ ἐφοβοῖτο ἐκ μέρους τῆς Ῥωσσίας τὸ σύστημα τῆς Ἀυθεντείας· τὴν ἄρτι ἡ Ἀγγλία ὀπηγάγετο τοὺς Ἕλληνας νὰ παρακαταθέσωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν των εἰς τὴν ἀπόλυτον ἢ τὴν μοναδικὴν ὑπεράσπισίν τῆς, καὶ τὰ πάντα πάντοτε θυσιάζοντας διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν των θὰ τοὺς υπαγάγῳσι τινες νὰ καθυποβάλωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν των αὐτὴν εἰς τὸν Σουλτάνον· εἰς ἄλλον δ' ἀπόκειται νὰ καταστήσῃ τὸ ἑλλ. ἔθνος ἀνεξάρτητον.

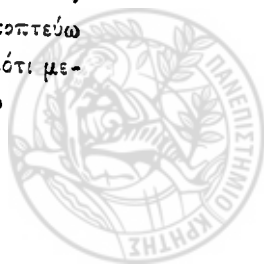
καταπολεμείται ὑπὸ τῶν ἀνθρακῶν, ὅσοι ὑπηρετοῦσι τὸν Μεχ-
 μέταλιν. Διετάχθη καὶ νὰ γράφῃ μὲ στοιχεῖα συνθηματικά τὰ
 διατρέχοντα πρὸς τὸν Λάζαρον Κουντουριώτην. Ἀπελθὼν δὲ εἰς
 Ζάκυνθον διὰ νὰ πλεύσῃ εἰς τὴν Ἰταλίαν ὄθεν νὰ μεταβῇ εἰς
 τὴν Ῥωσσίαν, ἀφ' οὗ διέτριψε πολὺν καιρὸν ἐκεῖ καὶ εὔρε δυσκο-
 λίας εἰς τὸν πλοῦν, ἐπειδὴ τέλος πάντων ἔγεινεν ἡ πράξις πρὸς
 τὴν Ἀγγλίαν, μετεκλήθη καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια. Τοιοῦτοι
 μυστικοὶ πράκτορες εἶχον διορισθῆ συγχρόνως εἰς μὲν τοὺς Πα-
 ρισίους ὁ Παναγ. Κοδρικᾶς, εἰς δὲ τὴν Βιένναν τῆς Αὐστρίας ὁ
 Ἀθανάσιος Βογορίδης, διότι, ὡς ἐλέγετο, καὶ εἰς τὴν Βιένναν
 ἐμελλε νὰ συγκροτηθῇ τῶν Βασιλέων συνέλευσις· εἰς δὲ τὴν Ἀμε-
 ρικὴν διορίσθη ὁ Ἀνδρέας Λουριώτης, καὶ ἴσως ἤθελε χρησι-
 μεύσει ἂν ἀπήρχετο. Καὶ Βασιλεῖς μὲν δὲν συνῆλθον ποῦ ποτε.
 Ἀντὶ δὲ μυστικῶν Πρακτόρων, ἔπρεπε νὰ σταλῶσι φανερά παρὰ
 τῆς Κυβερνήτεως πρέσβεις Ἕλληνες εἰς ἕλας τὰς Χριστιανικὰς
 δυνάμεις, καὶ νὰ εἰπῶσι τὸν αὐτοκράτορα τῆς Αὐστρίας ὅτι ὁ
 Χριστὸς ἔσωσε τὴν Βιένναν ἀπὸ τοὺς Τούρκους· νὰ εἰπῶσι τὸν
 Βασιλέα τῆς Ἰσπανίας καὶ τὸν Χριστιανικώτατον Βασιλέα τῆς Γαλ-
 λίας ὅτι ὁ Χριστὸς ἔσωσε τὴν Ἰσπανίαν καὶ ἐπομένως τὴν Γαλ-
 λίαν ἀπὸ τοὺς Μαύρους· νὰ εἰπῶσι τοὺς Βασιλεῖς τῆς Ἀγγλίας
 καὶ τῆς Πρωσσίας ὅτι ὁ Χριστὸς κατέστησε τὰ Βασίλεια τῆς
 Εὐρώπης τόσον φοβερὰ εἰς τοὺς Τούρκους· νὰ εἰπῶσιν εἰς
 τὸν Ἀγιώτατον Πάπαν ὅτι κατὰ τῶν Τούρκων καὶ τῶν Χριστια-
 νοτούρκων ὀρεῖται νὰ ἐκκενώσῃ τοὺς κεραυνούς του· νὰ εἰπῶ-
 σιν εἰς ἕλας τοὺς Χριστιανούς τῆς Εὐρώπης ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς καὶ
 ὁ μέγας Ἀλέξανδρος τοὺς ἐφύλαξαν ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ Ξέρξου
 καὶ τοῦ Δαρείου· νὰ τοὺς εἰπῶσι μάλιστα ὅτι χρωστοῦσιν εἰς
 τοὺς πατέρας τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων τὰ φῶτα καὶ τὸν πολι-
 τισμὸν των· νὰ τοὺς εἰπῶσιν ὅτι εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκήρυξεν ὁ
 Παῦλος τὸ εὐαγγέλιον τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ, τὸ ὅποιον τοὺς
 ἔσωσεν ἀπὸ τὸν τιμαριωτισμὸν, ἀπὸ τὴν δουλείαν· νὰ εἰπῶσι
 τέλος τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας ὅτι οἱ ὁμόθρησκοὶ του ἤδη
 ἐξολοθρεύονται ἀπὸ τοὺς Χριστιανοτούρκους διότι εἶναι ὁμόθρη-
 σκοὶ του, καὶ ἀνάγκη νὰ κηρύξῃ ὅτι τάχιστα τὸν πόλεμον εἰς

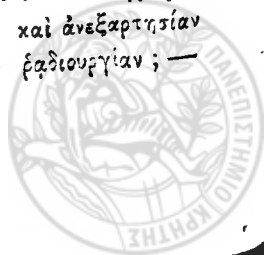
τούς Γούρκους διὰ τὴν σωσὴν τούτων ὁμοβλήτρους του. Ἄλλ' ὁ διευθύνων καὶ τὰ ἔξωτερά τινι Γ. Γραμματεὺς τοῦ Νομοτελεστικῆς δὲν φρονεῖ ὅτι, ἐκτὸς τῆς Ἀγγλίας, ὑπάρχει ἄλλη δύναμις εἰς τὸν κόσμον, ἣτις νὰ ἔχη τὴν θέλησιν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ νὰ σώσῃ τοὺς Ἕλληνας. Ὑπάρχει δὲ ἡ Θεία δύναμις, ἣτις θὰ τοὺς σώσῃ διὰ τῶν Χριστιανικῶν πυροβόλων.

Ὅτι ὁ Ῥώσῃ καὶ ὁ Βάσιγκτων διεμαρτυρήθησαν κατὰ τῆς εἰρημένης πράξεως, ὁ Ζιουρδὲν ἐξέδοτο ὑπόμνημα, διὰ τοῦ ὁποίου ἔκαμνε παρατηρήσεις σοβαρὰς καὶ παρίστανε τὴν πρᾶξιν αὐτὴν ὡς παράνομον, φατριαστικὴν, ἀδίκως ἀποδοδομένην εἰς τὸ ἔθνος τὸ ὁποῖον ἦτον ὅλως ἀθῶον ἀπὸ αὐτῆν, ὑβριστικὴν ὡς πρὸς τ' ἄλλα ἔθνη καὶ μέλλουσαν διὰ τοῦτο νὰ βλάψῃ τοὺς Ἕλληνας. Τὴν δὲ 21 Ἰουλίου ὁ Ἰω. Θεοτόκης, ὑπουργὸς ὢν τοῦ Δικαίου, εἶχε γράφει ἀποκριθεὶς πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα Ἀνάργυρον Πετρακίην Ἀθηναῖον, καὶ ὠνόμαζε τὴν διαληθθεῖσαν πρᾶξιν συμφωνητικὴν τῆς πωλημένης Ἑλλάδος. Ἡ ἐπιστολὴ τούτου ἐμειοβλήθη ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, καὶ τὴν 7 Αὐγούστου ἐπαύθη τῆς ὑπηρεσίας καὶ ἐφυλακίσθη, ὡς εἶχε φυλακισθῆ ὁ Ζιουρδὲν καθὼς καὶ ὁ Πετρακίης, καὶ τὸ ὑπουργεῖον τῆς ἀστυνομίας ἔλαβε μέτρα ὥστε νὰ μὴ ἔχωσι καμμίαν συγκοινωνίαν ἄχρις οὗ ἀνακριθῶσιν. Ἡ δὲ Βουλὴ προσεκάλεσε τὸ Νομοτελεστικὸν νὰ μεταχειρισθῆ ὅλην τὴν δραστηριότητα ὥστε ὁ Θεοτόκης νὰ μὴ ἀποφύγῃ τὴν δικαίαν τῶν νόμων αὐστηρότητα. Διωρίσθη ἐπομένως ἐπιτροπὴ συγκελιμένη ἀπὸ τὸν Θεόκλητον Φαρμακίδην, Νικόλαον Γερακάρην καὶ Ν. Πρασακάκην, διὰ νὰ τὸν ἀνακρίνῃ, καὶ αὕτη προομιάσασα εἶπεν ὅτι τὸν ἀνέκρινε δι' ἔγκλημα ἐπικρατείας. Ἐκεῖνος δ' ἀπεκρίθη: — Ἐγκλημα ἐπικρατείας δὲν λέγεται εἰμὴ τὸ ἀφορῶν τὴν δυστυχίαν τῆς πατρίδος, ἢ τὴν δουλείαν αὐτῆς, ἢ ἀντιβαῖνον εἰς τὸν νόμον. Ἡ δ' ἐπιστολὴ μου, διὰ τὴν ὁποίαν ἀνακρίνομαι, εἶναι ἔκφρασις τοῦ φρονήματος ἐλευθέρου Ἕλληνος, ζῶντος ὑπὸ δημοκρατικὴν κυβέρνησιν, καὶ μὴ γνωρίζοντος ἄλλον ὅρον εἰμὴ τοὺς ἀνωτέρω — : Πόθεν ἐκινήθης νὰ γράψῃς τὸ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἀγγλίας γράμμα τοῦ ἔθνους συμφωνητικὸν τῆς πωλημένης Ἑλλάδος. ἐν ᾧ εἰς τὸ γράμμα αὐτὸ δὲν εἶναι λόγος πωλήσεως ἀλλὰ ζητή-

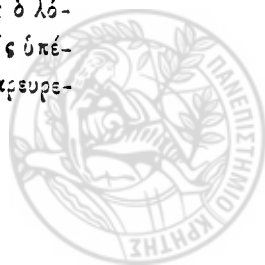
σεως προστασίας; — Τὸ γράμμα αὐτὸ δὲν εἶναι γράμμα τοῦ ἔθνους· κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς πολιτικῆς ἐθνικὸν γράμμα λέγεται τὸ ἐκδιδόμενον ἀπὸ νόμιμον ἐξουσίαν· ἤθελον τὸ σεβασθῆ ἂν ἐξεδίετο ἀπὸ τὴν βουλήν καὶ τὸ Ἐκτελεστικόν. Ἔμπορεῖ δὲ νὰ τὸ ὀνομάσῃ τις πωλητήριον, ὅταν δι' αὐτοῦ ζητεῖται ἀπόλυτος ὑπεράσπισις, καὶ ὅταν οὐδεμία συνθήκη περιορίσῃ τὴν ὑπεράσπισιν αὐτήν. — Κατὰ τὸ πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος, αὐτὰ τὰ δύο σώματα τῆς Κυβερνήσεως ἰδὲν ἠδύνατο ἢ βασιλέα, ἢ προστασίαν νὰ ζητήσωσιν, ἢ τὴν Κυβέρνησιν νὰ μεταβάλλωσι; — Κατὰ τὸ ἄρθρον μγ' δὲν ἠδύνατο. Ἀλλὰ τὸ γράμμα αὐτὸ εἶναι γράμμα μερικῶν ἀτόμων. — Ἀλλὰ τὸ γράμμα αὐτὸ ἰδὲν εἶναι νόμιμον, ἂν ὅσοι τὸ ὑπέγραψαν ἔχωσι πληρεξουσιότητα ἀπὸ πᾶσαν ἐπαρχίαν; — Δὲν γνωρίζω ἂν ἔχωσι τοιαύτην πληρεξουσιότητα· ἀλλ' ἂν τὴν εἶχον ἔπρεπε νὰ ὑπογραφῶσιν ὡς πληρεξούσιοι καὶ ὄχι ὡς πατριῶται. — Εἰς τὴν γραφὴν σου λέγεις ὅτι μία πατρία Ἀγγλικὴ ἐκίνησεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀρχηγοὶ αὐτῆς εἶναι ὁ Κουντουριώτης καὶ ὁ Μαυροκορδάτος, οἵτινες καὶ ἠναντιώθησαν εἰς τὰς γενναίας προτάσεις τῆς Γαλλίας, προβάλλοντες ὡς δυσκολίαν ὅτι τ' ἀποδεικτικὰ δὲν εἶναι νόμιμα. — Ἐπειδὴ αἱ προτάσεις τῆς Γαλλίας ἔγειναν ἀπὸ ἕνα περίπου χρόνον, καὶ ἐγνωστοποιήθησαν εἰς τὸν Κουντουριώτην καὶ Μαυροκορδάτον, καὶ ἐπειδὴ ἔμειναν ἕως πρὸς ὀλίγου μυστικά, ἀφ' οὗ ἐδημοσιεύθη ἐν τοιοῦτο ἔγγραφον πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, ὑπώπτερον μὴ ἔχωσι καὶ οὗτοι μέρος εἰς αὐτό. — Διὰ τοῖσδε λόγους στοχάζεσαι ὀφελιμώτερον νὰ κράξῃ ἡ Ἑλλὰς βασιλέα ἀνήκοντα ὡς λέγεις εἰς τὴν δυναστείαν τῆς Γαλλίας, ἢ νὰ ζητήσῃ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Ἀγγλίας, τὴν ὁποίαν ἐξηγεῖς ὅτι δι' αὐτῆς θὰ γείνῃ ἐπαρχία αὐτῆς; — Ἡ πείρα τῶν πραγμάτων μ' ἔκαμε νὰ γνωρίσω ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν θὰ κυβερνηθῇ καλῶς ἄνευ συνταγματικοῦ μονάρχου· καὶ ἐπειδὴ τοιαύτη πρότασις γίνεται ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, κλίνω εἰς αὐτήν, διότι τότε τὸ ἔθνος θὰ ὑπάρξῃ ὡς ἔθνος ἀνεξάρτητον. Καὶ ἂν τοιαύτη πρότασις ἐγένετο καὶ ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, νὰ δώσῃ δηλαδὴ ἐν ἄτομον τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας διὰ βασιλέα τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ γνωρίσῃ αὐτὴν αὐτόνομον, ἤθελον τὴν δεχθῆ. Ὑποπτεύω δὲ ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἔμπορεῖ νὰ γείνῃ ἐπαρχία τῆς Ἀγγλίας, διότι με-

ρικοί Ἕλληνες τὴν παρέδωκαν εἰς τὴν ἀπόλυτον ὑπεράσπισιν τῆς Ἀγγλίας, καὶ διότι γνωρίζω πραγματικῶς πῶς ἡ Ἀγγλία μεταχειρίζεται τὰς τοιαύτας ὑπερασπίσεις· καὶ διότι αἱ λέξεις τὰς ὁποίας μετεχειρίσθησαν εἰς ἐκεῖνο τὸ ἔγγραφο, δηλαδὴ *ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ πολιτικῆς ὑπάρξεως*, δὲν εἶναι ἱκαναὶ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν Ἀγγλίαν, ἂν θέλῃ νὰ κάμῃ καταγρησιν αὐτῶν. — Εἰς τὴν ἐπιστολὴν σου ἐξορκίζεις τὸν φίλον νὰ μὴ δειλιάσῃ, ἀλλὰ νὰ δείξῃ σταθερότητα, καὶ νὰ ἐμψυχώσῃ καὶ ἄλλους με τοιοῦτους στοχασμούς, ὥστε ὄχι μόνον νὰ μὴ ὑπογράψωσιν εἰς τριεῦτην πρᾶξιν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐμποδίσωσι καὶ ἄλλους, καὶ κατ' ἐξοχὴν τοὺς ὄπλαρχηγούς τοῦ νὰ ὑπογράψωσι. — Τοιαῦτα εἶναι τὰ φρονήματά μου· καὶ ἐπειδὴ τὸ ἔγγραφο δὲν τὸ στοχάζομαι ἐπίσημον τοῦ ἔθνους, καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶν' ἐμποδισμένον εἰς κανένα νὰ φρονῇ καὶ νὰ γράφῃ ἐλευθέρως, διὰ ταῦτα παρεκίνεον καὶ αὐτὸν καὶ ἄλλους νὰ δημοφρονῶσι διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἔθνους, καὶ δὲν ἐφαντάσθην ποτὲ ὅτι τοιαῦτα πράττων, ἤθελον κατηγορηθῆ δι' ἔγκλημα τῆς ἐπικρατίας. — Καὶ : δὲν ἐστοχάσθης ὅτι, ἂν ὁ φίλος σου ἔπραττεν ὡς τὸν ἔγραφες, ἤθελε προζνηθῆ διαίρεσις εἰς τοὺς πατριώτας καὶ τοὺς ὄπλαρχηγούς, ἤθελον κινηθῆ πάθη, καὶ ἐπομένως ἐμφύλιος πόλεμος, τοῦ ὁποίου τὰ κακὰ εὐκόλα συμπεραίνεις, ἀφ' οὗ μάλιστα ὑπέγραψαν τὸ ἱερατεῖον, οἱ πρόκριτοι τοῦ ἔθνους, οἱ ὄπλαρχηγοί, οἱ ναυτικοί, καὶ ἄλλοι χαίροντες ὑπόληψιν εἰς τὸ ἔθνος ; — Ὅταν ὄλ' αὐτὰ τὰ ὑποκείμενα ἦσαν ὑπογεγραμμένα, καὶ ἔμειναν ἀνυπόγραφοι οἱ ἀσήμαντοι, δὲν ἐγένετο ἐμφύλιος πόλεμος, οὐδὲ κανὲν κακὸν ἀποτέλεσμα. — Εἰς τὸν φίλον σου γράφεις ὅτι ἔχει συντρόφους ὄχι εὐκαταφρονήτους καὶ διὰ τὰς γνώσεις των καὶ διὰ τὴν ἐπιβρότην καὶ τὸ φιλόπατρι. : ποῖα εἶν' αὐτὰ τὰ ἄτομα ; — Ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ ὑπογραφῆς, ἐννοοῦνται ὅσοι δὲν ὑπέγραψαν. — Ἀπὸ : ποίους συνίσταται ἡ γαλλικὴ φατρία, περὶ ἧς γράφεις εἰς τὸν φίλον σου ὅτι ἀνθίσταται εἰς τὴν ἀγγλικὴν ῥαδιοουργίαν ; — Ἐπειδὴ ὠνόμασα ἀγγλικὴν φατρίαν τοὺς ὑπογράψαντας, ὀνομάζω γαλλικὴν τοὺς μὴ ὑπογράψαντας· ἀλλὰ καταχρηστικῶς, διότι ὅσοι δὲν ὑπέγραψαν εἶναι φιλοπάτριδες, ἐπιθυμοῦντες τὴν εὐτυχίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος. — : Ποίαν ὀνομαζεῖς ἀγγλικὴν ῥαδιοουργίαν ; —

Τὸ ὅτι βλέπω ν' ἀριερώναται ἡ Ἑλλάς εἰς τὴν ἀπόλυτον ὑπεράσπισιν τῆς Ἀγγλίας· ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτου δὲν ἠδύναντο νὰ φαντασθῶσιν Ἕλληνες ἐλεύθεροι ἄνευ παρακινήσεώς κινος, αὕτη ἡ παρακίνησης λέγεται παρ' ἐμοῦ ἀγγλικὴ ραδιουργία. — Ὡς ὑπουργὸς τοῦ Δικαίου· δὲν εἶχες τὴν ἐλευθερίαν νὰ ἐκθέσης εἰς τὰ δύο σώματα τῆς Κυβερνήσεως, εἰς τὴν Βουλὴν μάλιστα, καὶ νὰ μὴ γράφης εἰς φίλους πράγματα δυνάμενα νὰ φέρωσι στάσιν εἰς τὸ ἔθνος; — Εἶχον τοιοῦτον στοχασμὸν, ἀλλὰ δὲν ἔλαβον καιρὸν νὰ τὸν βάλω εἰς πρᾶξιν· πλὴν, ἂν ἀπλοῦν γράμμα πρὸς φίλον μου ἐπὶ πνευχε τὴν κράτησίν μου, ἰ τί ἤθελε γείνει, ἂν ὑπέββαλλον τοὺς στοχασμούς μου εἰς τὰ δύο σώματα τῆς Κυβερνήσεως; — Ἐχεις δμοφρονας εἰς αὐτὴν σου τὴν δοξασίαν, τὴν ἐκοινοποίησας καὶ εἰς ἄλλους ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Ναυπλίου; — Ὁμόφρονές μου εἶναι ὅσοι δὲν ἔλαβον μέρος εἰς τὸ γράμμα πρὸς τὴν ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν· τὴν δοξασίαν μου ὅμως δὲν ἐκοινοποίησα εἰς κἀνένα. — Οἱ ὑπογράψαντες εἶναι γνωστοί· ἰ πόθεν γνωρίζεις τοὺς μὴ ὑπογράψαντας τοὺς ὁποίους ὀνομάζεις γαλλικὴν φατριάν ῥητῶς, ἐν ᾧ δὲν εἶναι ὑπογεγραμμένοι εἰς κίνην ἐγγραφον πρὸς τὴν Γαλλίαν; — Ἡ ἐπιτροπὴ εὐκόλως ἐμπορεῖ νὰ μάθῃ ποῖοι εἶναι ἡ γαλλικὴ φατρία ὅταν λέγῃ ὅτι ἔχει τὸ ἐγγραφον ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ὑπογράψαν· ἄρα οἱ μὴ ὑπογράψαντες ὀνομάστησαν γαλλικὴ φατρία. — Τὴν 21 Ἰουλίου ἰ ποῖους εἶχες εἰς τὴν οἰκίαν σου καὶ περὶ τίνος ἐσκέπτεσθε; Ὁ Χρηστίδης τὴν 21 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς σὰς γράφει ὅτι εἶδε ὅσα τὸν ἐλέγετε διὰ τὸν φίλον, καὶ ὅτι τὴν 10 ὥραν θὰ ἤρχετο εἰς τὸν οἶκόν σας νὰ διμιλῆσται, καὶ ὅτι νὰ παρευρεθῶσι καὶ ὅποιοι ἄλλοι ἐγκριθῶσιν ἵνα ἐνεργηθῇ ὅ,τι πρέπει ἄνευ ἀνυβολῆς· ἰ ὁποῖαν λοιπὸν ὀμιλίαν ἐκάμετε; — Ὁ λόγος ἦτο περὶ ἀναφορᾶς νὰ δοθῇ ἀπὸ μέρους ἡμῶν εἰς τὴν Βουλὴν, διὰ νὰ λάβῃ μέτρα σωτήρια εἰς τὸν προκείμενον κίνδυνον· ἡ δ' ἀναφορὰ ἐγράφη καὶ δὲν ἐδόθη, διότι καὶ τὰ δύο σώματα εἰς ἔκτακτον συνέλευσιν ἀπεφάσισαν νὰ ζητηθῇ ἀπὸ τὰς Ἰονίους νήσους βοήθεια ἔμμεσος ἢ ἄμεσος. — ἰ Ποῖοι ἄλλοι λοιπὸν ἤθελον ὑπογράψαι ἢ ὑπέγραψαν εἰς τὴν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἀναφορὰν περὶ ἧς ὁ λόγος εἰς τὴν ἀπόκρισίν σου ὡς πρὸς τὸν Χρηστίδην; — Οὐδείς ὑπέγραψεν· ἡ συνέλευσις ἔγεινεν εἰς τοῦ Ἀγίου Ἄρτιος· οἱ παρευρε-

θέντες πολλοί· ὁ Ἅγιος Ἄρτης, Ἄναστ. Λοιδωρίκης, Γεώργιος Σταῦρος, Ν. Πονηρόπουλος, Ἀδάμ Δουκάς, Δ. Χρηστίδης, Ἰω. Σουῦτσος, Γ. Αἰνειάν, Κωνστ. Δελιγιάννης, Τασσίικας, Πέσιος καὶ ἄλλοι πολλοί· δὲν τοὺς ἐνθυμοῦμι. — Ἐν ᾧ δ' ἀνεγνώσκειτο ἡ ἀνάκρισις, ὁ Θεοτόκης ἔκαμε τὴν ἀκόλουθον παρατήρησιν: — Ἄν τὸ αὐτὸ ἔγγραφον ἤθελε θεσπισθῆ ἀπὸ συνέλευσιν πληρεξουσίων τοῦ ἔθνους εἰς τόπον ἐπίτηδες διωρισμένον καὶ μετὰ τῆς πρεπούτης διαφιλονεικήσεως, τότε βέβαια ἤθελον τὸ στοχασθῆ καὶ σεβασθῆ ὡς ἀπόφασιν τακτικὴν τοῦ ὀλοκλήρου ἔθνους. — Εἶχε συλληφθῆ γραμματίον καὶ τοῦ Ν. Πονηροπούλου πρὸς τὸν Θεοτόκην μὲ φράσεις ἀταφεῖς, καὶ εἰς αὐτὸ ἐξετασθεὶς οὗτος ἀπεκρίθη ὅτι προὔκειτο περὶ τινος ἰδιωτικῆς υποθέσεως δικαστικῆς. Ἄλλ' ὁ Πονηρόπουλος, σύμφωνα ὡν μὲ τὴν γαλλικὴν φατρίαν, εἶχε γράψῃ σύμφωνα μὲ τὸν Θεοτόκην εἰς τινὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου. Ἀφ' οὗ ὁ ἔλαβε τέλος ἡ ἀνάκρισις καὶ ὑπεγράφη ἀπὸ τὸν Θεοτόκην, ἠρώτησεν οὗτος: εἰς ποίαν ἡ ἐπιτροπὴ θεμελιούται βάσιν ὥστε νὰ καταστήσῃ ἐγκλημα τὸ ὅτι φρονῶ διαφορετικῶς ἀπὸ ἐκείνους οἵτινες ὑπέγραψαν τὸ πρὸς τὴν Ἀγγλίαν ἔγγραφο; Ἐγὼ, εἶπεν, ἕως σήμερον ἐφρόνουν ὅτι ἔζων εἰς δημοκρατίαν, τῆς ὁποίας τὸ πολίτευμα δὲν ἀπαγορεύει εἰς τὸν πολίτην οὔτε νὰ γράψῃ, οὔτε νὰ φρονῆ, οὔτε νὰ δώσῃ εἰς τὸν τύπον τοὺς στοχασμοὺς του. Ἄλλ' ἡ ἐπιτροπὴ τὸν εἶπεν διὲ ἦτο διωρισμένη νὰ τὸν ἐξετάσῃ, καὶ δὲν εἶχε νὰ τὸν ἀποκριθῆ τίποτε εἰς τὴν ἐρώτησίν του. Τὴν 20 Αὐγούστου ὁ Θεοτόκης ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς ἀστυνομίας, ζητῶν λόγον τῆς κρατήσεώς του (1), καὶ λέγων ὅτι τὰ ἔκτακτα μέτρα κατηργήθησαν εἰς τὴν ἐν Ἀστροὶ συνέλευσιν, καὶ ἤδη ἐνηγοῦντο κατ' αὐτοῦ. Ἐζήτηε δὲ νὰ δικασθῆ καὶ παρὰ τινος ἐπιτροπῆς εἰς ἔλληψιν δικαστηρίου, καὶ διεμαρτύρησε κατὰ τοὺς νόμους καθ' οὗτινος ἀνήκεν. Ἀλλὰ τὴν 22 τὸ Νομοτελεστικὸν διέταξε νὰ φυλακισθῆ εἰς τὸ ἐπιθαλάστιον φρούριον ἕως οὗ δικασθῆ, καὶ ἐκεῖ ἔμεινε φυλακισμένος ἐπὶ σχεδὸν τρεῖς μῆνας.

(1) Ἐπειδὴ παρήλθον δεκατέσσαρες ἡμέραι ἀφ' ἧς ἐφυλακίσθη, καὶ ἐκεῖνος δὲν ἐγνώριζε τὴν αἰτίαν τῆς φυλακίσεώς του, ἐν' ᾧ κατὰ τὸν νόμον μετὰ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας ἀφ' ἧς ἐφυλακίσθη, ἔπρεπε νὰ τὸν γνωρίσῃ.

χίτωσι τοὺς ὀπλαρχηγούς καὶ τοὺς προκρίτους, νὰ τοὺς παραστήσωσιν ὅτι ὁ Μαυροκορδάτος καὶ τινες Πελοποννήσιοι ἐπώλησαν εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς τὴν χερσόνητον, καὶ νὰ τοὺς ὑπαγάγῃσι νὰ ὑπογράψωσιν ἀναφορὰν, ζητήσοντες προστασίαν ἀπὸ τὴν Γαλλίαν καὶ τὸν δούκα Δνεμούρ βασιλέα τοῦ ἔθνους. Ταῦτα πληροφορηθεῖσα ἡ Κυβέρνησις, ἔστειλεν εἰς τὴν Ῥούμηλην Ἐκτελεστικὴν δύναμιν, τοὺς συνέλαβεν ἀμφοτέρους καὶ τοὺς ἐφυλάκισεν εἰς τὸ ἐπιθαλάσσιον φρούριον. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὁ Κωλέττης, τὸν ὁποῖον ὁ Θεοτόκης ἀπέφυγεν ἐπιτηδεῖας νὰ φανερώσῃ ὡς ἀρχηγὸν τῆς Γαλλικῆς φατρίας εἰς τὴν ἀνάκρισίν του, τοὺς ἠλευθέρωσεν ὅλους. Ἡ Κυβέρνησις ἤθελε φυλακίσει καὶ τὸν Νικόλαον Κομπότην ὡς δμόφρονα τοῦ Κωλέττου, καὶ συμπράκτορα τῶν πεφυλακισμένων ὑπὲρ τοῦ Δνεμούρ, ἀλλ' ὁ Μαυροκορδάτος, ὄντα φίλον του, τὸν εἰδοποίησε κρυφίως καὶ ἔφυγεν εἰς Μισολόγγι. Ἡ δὲ Κυβέρνησις ἐξέδωκε διαταγὰς συλλήψεως καὶ κατ' ἐκείνου, καὶ τότε ἐπέρασεν εἰς τὸν Κάλαμον τῆς Ἐπτανήσου, ὅπου ἀσθενήσας ἀπεβίωσεν. Ἐν ταῦτοις ἐστοχάσθησαν οἱ Γαλλόφρονες, μεθ' ὧν καὶ ὁ Ὑψηλάντης, νὰ στείλωσι τὸν Ἀλέξανδρον Ἀξιώτην εἰς Παρισίους πρὸς τὸν δούκα Δορλεάνς, νὰ τὸν ζητήσῃ πληροφορίας, ἂν ἦτον ἡ θέλησίς του ν' ἀναγορευθῇ ὁ υἱὸς του ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων βασιλεύς· ἂν εἶχε κατὰ τοῦτο τῆς Κυβερνήσεως τὴν συγκατάθεσιν, καὶ ἂν ἐνομιζέτο συμφέρον ἢ πρᾶξις αὐτῆ ὡς πρὸς τὴν σωτηρίαν τῆς κινδυνευούσης Ἑλλάδος. Ὁ ἀντιναύαρχος Δερινὺ ἔχων ἀναλόγους ὀδηγίας ἀπὸ τὴν Κυβερνήσιν του περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἀφ' οὗ ἔμαθεν ὅτι οἱ Ἕλληνας θ' ἀποστείλωσιν εἰς Παρισίους ἄνθρωπον νὰ πληροφορηθῶσι περὶ τῶν λεγομένων ὑπὸ τοῦ Ῥώσχη ὡς ἀπὸ μέρους τῆς Γαλλίας, συγκατατίθεται ν' ἀπέλθῃ ὁ ἀπεσταλμένος μετὰ πλοῖον Γαλλικὸν πολεμικόν. Τοιοῦτοτρόπως ἐπλευσεν ὁ Ἀξιώτης εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ ἀπὸ τοῦτον λαβὼν τὴν ἀναφορὰν τῶν Ἑλλήνων ὁ δούξ Δορλεάνς, διέταξε τὸν Σεμπασιανῆς νὰ τοὺς διακοινώσῃ, καὶ τοὺς διεκοίνωσεν ἐπομένως τὴν 24 Νοεμβρίου, ὅτι αἱ δυνάμεις δὲν θὰ συγχωρήσωσι ποτε εἰς τὴν Γαλλίαν νὰ δώσῃ βασιλέα Γάλλον εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ ὅτι πρέπει νὰ διοργανίωσι ταχικῶς τὰς δυνάμεις των, νὰ διώξωσι τὸν ἐχθρὸν ἀπὸ τὸ ἔδαφος τῆς πατρίδος των, νὰ βῆλωσιν εἰς τάξιν τὰ τῆς δημοσίου οἰ-

κονομίας των, και τότε δύνανται να ἐλπίσωσιν ἐπιτυχίαν εἰς τὸν σκοπὸν των περὶ Γάλλου βασιλέως. Πρὸς δὲ τὸν Ἀξιώτην, παρουσιασθέντα ἐνώπιον τοῦ Δουκὸς Δορλεάνς, ἐβρέθη ὅτι, εὐχεται ἢ Γαλλία νὰ βασιλευθῇ ἀπὸ Γάλλου ἢ Ἑλλᾶς· παρουσιασθέντα καὶ πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας ἐβρέθη πρὸς τοὺς ἄλλοις ὅτι, εἰ δέον θὰ τὸ κατορθώσει καὶ διὰ τῶν πυροβόλων. Διὰ τοῦτο ἔγραψεν ὁ Μαυροκορδάτος τὴν ἐν Λονδίῳ Ἐπιτροπῇ. « Ὁ Πολυζωίδης θέλει εἰς διακοινώσει τὰ παρὰ τῆς γαλλικῆς φατρίας » διοργανισθέντα, καὶ ἀπὸ τὴν διακοινώσιν του θέλετε πληροφορηθῆ πῶσον ἀναγκαιοτέρα καθίσταται δι' ἡμᾶς ἡ προστασία τῆς Μ. Β., ἐν ᾧ δύσκολον εἶναι ν' ἀποφύγωμεν ἄλλως τὴν γαλλικὴν μνησικακίαν. » Ἐφοβήθη ἄρα ὁ Μαυροκορδάτος μὴ βασιλεύσει Γάλλος εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ πάθωσιν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ διότι ἤθελον βασιλεῦσαι Ἀγγλον, καὶ διότι ἐνομιζόντο ὅτι ἀνέθεντο τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν Ἀγγλίαν (1). Ἐν τούτῳ οἱ Ἕλληνες ἐνόησαν ὅτι, διὰ νὰ λάθωσι τὸ δικαίωμα ν' ἀναγορεύτωσι καὶ νὰ προσκαλέσωσιν ὃν τινα ἤθελον βασιλέα, ἐχρεώσθωσι πρὸ πάντων ν' ἀπεκητήσωσιν ἀφ' ἑαυτῶν τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν των· ἀλλὰ τότε δὲν εἶχον ἀνάγκην νὰ ἐάλωσι τὸν τράχηλόν των εἰς βασιλικὸν ζυγόν· καὶ ἂν ζητῶσι σήμερον βασιλέα ἀπὸ τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἀγγλίαν, καὶ ἂν ἐπικαλῶνται τὴν μοναδικὴν τῶν Ἀγγλων ὑπεράσπισιν, δὲν ζητοῦσι καὶ δὲν ἐπικαλοῦνται οὔτε τὸ ἐν οὔτε τὸ ἄλλο, εἰμὴ διὰ νὰ σωθῶσι. Πλὴν καὶ ὁ Ῥώσχη δὲν

(1) Ἴδου ὁ Μαυροκορδάτος ἀπὸ ἰδιοτέλειαν κινούμενος εἰς τοὺς στοχασμοὺς καὶ τὰς πράξεις του· πρεσβεύων καὶ αὐτὸς ὅτι εἰς τὰ γενικὰ συμφέροντα τῆς Πατρίδος πρέπει νὰ εὑρίσκη τὸ ἴδιον, προτιμᾷ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας, διὰ νὰ μὴ πάθῃ ἀπὸ τὴν γαλλικὴν μνησικακίαν. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐμπορεῖ νὰ ἔλθῃ ὁ Δούξ Δνεμούρ, καὶ ν' ἀποκατασταθῇ Ἑλλᾶς αὐτόνομος καὶ ἀνεξάρτητος· τοῦτο συμφέρει εἰς ὅλους τοὺς Ἕλληνας· ἀλλὰ δὲν συμφέρει εἰς τὸν Μαυροκορδάτον, διότι πιθανὸν νὰ μὴ κυβερνᾷ αὐτὸς τὴν Ἑλλάδα· ἄρα κάλλιον ἢ προστασία τῶν Ἀγγλων (ὅ ἐστὶν ἡ δουλεία τῆς Πατρίδος, διότι οὕτως ἐξηγεῖται παρὰ τῶν ἔχοντων πείραν τῶν πραγμάτων ἢ προστασία τῆς Ἀγγλίας), παρὰ ἢ ἐλευθερία, βασιλεύοντος Γάλλου εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅτε ὁ Μαυροκορδάτος φοβεῖται μήτοι δὲν ὑπάρξει ὁ πρῶτος μετὰ τὸν βασιλέα, καὶ δὲν εὔρει τὸ ἴδιον εἰς τὰ γενικὰ συμφέροντα τῆς Πατρίδος.

ἐστάλη εἰς μάτην εἰς τὴν Ἑλλάδα, δίδοι τούλάχιστον ἂν πείσῃ τοὺς Ἕλληνας ἢ ἀναγορεύσωσι Γάλλον βασιλέα, κατώρθωτε πολὺ, καθότι τότε ἡ Γαλλία λαμβάνει τὸ δικαίωμα (ἂν γὰρ κρίνη εὐλογον, καὶ ἂν θελήσῃ, καὶ ἂν ἴκωρησῃ), νὰ στείλῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα στρατεύματα νὰ τὴν καταλάβῃ στρατιωτικῶς, καὶ ἂν παρουσιασθῇ ἀρμοδία περίστασις νὰ θάλῃ εἰς πρᾶξιν πλέον ἐκτεταμένα σχέδια διὰ τὸ συμφέρον τῆς. Ἐν τοσούτῳ οἱ Ἕλληνες δὲν θὰ εὕρωσι μέχρι τινὸς ἀλλοῦ ποῦ ποτε τὴν σωτηρίαν των εἰμὴ εἰς τὰ ὄπλα των, εἰς τὸν πόλεμον. Πλὴν καὶ πάλιν καὶ Ἀγγλόφρονες καὶ Γαλλόφρονες ὁμοῦ ἐνωθέντες καὶ συσκεφθέντες, ἐστειλαν καὶ ἄλλην ἀναφορὰν βραδύτερον μὲ τὸν Ν. Μπόττασιν πρὸς τὸν Δούκα Δ. Ὁρλεάνς καὶ τὸν ἡρώτων εἰς τέσσαρα πρόβλήματα ζητήσαντες συμβουλήν παρ' αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀπόκρισις ἔγεινε πολὺ βραδέως (τὴν 15 Ἀπριλίου τοῦ 1826), ὡς κάτωθι. (1).

(1) Ὁ κύριος Δούξ Δ. Ὁρλεάνς, εἰς ἄκρον εὐχάριστος ὢν διὰ τὴν ἔσπεον ἔλασεν ἐπιστολὴν ἀπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἑλλάδος, δὶν ἔμπορεῖ ἢ ἀποκριθῆ ὁ ἴδιος εἰς αὐτὴν διὰ δύο αἰτίας· πρῶτον, διότι ἐμποδίζεται ἀπὸ τὰς σχέσεις του, εἰς τὰς ὁποίας τὸν καθυποβάλλουσι τὰ καθήκοντά του καὶ ἡ θεία του, καὶ δεύτερον, διότι ἡ ἐπιστολὴ αὐτῆ ἀνωφελὴς εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῶν Ἑλλήνων, ἄλλο καλὸν δὲν ἤθελε κάμει, παρὰ νὰ προσενήσῃ εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλικὴν ὑψηλότητα τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ θαυμάσῃ, ἀποκρινόμενος πρὸς τοὺς γράψαντας, τὴν ἀνδρείαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθους, νὰ ἐπευχηθῆ καλὴν ἐκδοασιν εἰς τὸν ἀγῶνα του, καὶ τελείαν τὴν ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν του, καὶ τέλος πάντων ἢ ἀποδείξῃ τὴν λύπην του διότι αἱ χριστιανικαὶ δυνάμεις τῆς Εὐρώπης ἔγκατέλειπον τὴν δυστυχῆ Ἑλλάδα. Ἄλλ' ἂφ' οὗ ἤθελε τοὺς ἐκφράσαι αὐτὰ τῆς ψυχῆς του τὰ αἰσθήματα, ἢ τί ἄλλο ἤθελε δυνθῆ τάχα νὰ κάμῃ πρὸς βοήθειαν τοῦ εὐγενοῦς τῶν Ἑλλήνων ἐπιχειρήματος; Ὁρεῖται νὰ τοὺς εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ τοὺς παραστήσῃ τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, ὅχι τοιαύτην, οἷα ἔπρεπε νὰ εἶναι, διότι χρειάζονται πολλὰ πράγματα διὰ νὰ ἴηται τοιαύτη· ὅχι δὲ τοιαύτην, οἷα ὁ ἴδιος ἤθελε νὰ εἶναι, ἀλλὰ τοιαύτην οἷα ὑπάρχει τῶ ὄντι. Τὰ πράγματα εἶναι λυπηρά· ἀλλ' ἔμποροῦμεν νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ κύριος Δούξ Δ. Ὁρλεάνς δὲν φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ὀλιγοκαρδίζωμεν διὰ τοῦτο, οὔτε ἢ ἀπελπισθῶμεν, ἀλλὰ νὰ θαρρῶμεν ὅτι θὰ θριαμβεύσωσιν ἰσχυρῶς οἱ Ἕλληνες, ὑπὲρ τῶν ὁποίων εὐχεται ἀπὸ μίσης καρδίας· ὡς ἐξετάσωμεν ἕξιν τὰ τέσσαρα πρόβλήματα, τὰ ὁποῖα ἔγειναν πρὸς τὴν Α. Β. Υ. τὸν Δούκα Δ. Ὁρλεάνς.

Α'. πρόβλημα.

α Θέλουσα ἡ ἀναγεννημένη Ἑλλὰς νὰ συμμορφωθῆ μὲ τὸ Εὐρωπαϊκὸν σύστημα, καὶ νὰ συμπαραληφθῆ εἰς τὴν μεγάλην οἰκογένειαν τῶν πολιτισμένων Ἑθνῶν, ἔμπορεῖ τάχα νὰ ἐκλέξῃ κανένα ἕγεμόνα ἀπὸ τὰς λαμπροτέραις τῆς Εὐρώπης οἰκογενείας, καὶ νὰ μὴ πειράξῃ τὰ συμφέροντα τῶν ἄλλων βασιλείων;

Ἐν ᾧ ὁ Ἰμπερατορ ἐξημῶνει τὴν ἐπαρχίαν Καρυταίνης, ὁ Ὑψηλάντης, ἐπειδὴ ὀλίγοι Τούρκοι ἔμειναν εἰς Τριπολιτσάν, καὶ ἐξέρχονται τὴν νύκτα εἰς τὰ περίξ· νὰ ἐπάρωσιν ὅ, τι ἤθελον εὔρει, ἔστειλεν ὀκτακοσίους στρατιώτας καὶ κατέλαβον τὰ χωρία Ῥίζας, Βουνόν, καὶ Πιαλὴ μὲ σκοπὸν νὰ ἐνεδρεύωσι καὶ νὰ κτυπήσωσι

Ἀπόκρισις.

Δὲν περιζήσοι βίβαια οἱ Ἕλληνας τὰ συμφέροντα τῶν ἄλλων βασιλείων, ἐκλέγοντες ἓνα ἡγεμόνα μεταξὺ τῶν πριγκίπων ὅσοι προσήκουσιν εἰς τοὺς βασιλικὸς οἰκὸς τῆς Εὐρώπης· δὲν συμπερινομεν ὅτι θὰ βλάψωσι διὰ τοῦτο τὰ ἀληθῆ συμφέροντα τῶν ἄλλων δυνάμεων, ἀπὸ τὰς εὐκογενείας τῶν ὁποίων δὲν θὰ κάμωσι τὴν ἐκλογὴν τοῦ βασιλέως των. Μ' ὄλον τοῦτο ἀπαιτεῖται μεγάλη σκέψις καὶ μεγάλη προφύλαξις εἰς τὴν ἐκλογὴν ταύτην, διότι ἡ ματαιοφροσύνη καὶ περιφιλανθία τῶν ἰθῶν εἶν' εὐρέσιστοι, καὶ αἱ πολιτικαὶ ζηλοτυπία εἶναι φιλόποκτοι· διὰ τοῦτο πρέπει νὰ λάβωσιν οἱ Ἕλληνας τὴν ἀναγκαίαν προσοχὴν μὴ ποτε παροργίσωσι τὰς ἄλλας δυνάμεις καὶ τὰς θάλωσιν εἰς κίνησιν πρὸς ἀλλήλας.

Β'. πρόβλημα.

ε Μὲ ἴποιον τρόπον καὶ πόθεν ἔμπορεῖ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος νὰ λάβῃ βάλθηθ' ἁεδασιότητα ὅτι θὰ δεχθῇ τὴν ἐκλογὴν του ὁ ἐκλεχθησόμενος ἡγεμῶν.

Ἀπόκρισις.

Τὸ νὰ δεχθῇ τὴν ἐκλογὴν τῶν Ἑλλήνων ὁ ἐκλεχθησόμενος ἡγεμῶν ἐξερχόμενος ἀπὸ τῆν θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἤθελον εὐρεθῇ ὁ ἡγεμῶν οὗτος καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος καθ' ἣν στιγμὴν μέλλει νὰ γείνη ἡ ἐκλογὴ, παρὰ ἀπὸ τῆν προσωπικὴν θέλησιν τοῦ ὁποιοῦδήποτε τοιούτου ἡγεμόνος. Πρέπει νὰ ἠμιλήσωμεν καθαρῶς· εἰς τὴν παρούσῃν κατὰστασιν τῶν πραγμάτων, ὅλοι οἱ βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης δὲν ἤθελον στέρξει νὰ ἐκλεχθῇ ἢ περὶ οὗ ὁ λόγος ἡγεμῶν ἀπὸ τῆν οἰκογενεῖάν των· ἄρα καὶ ὁ ἐκλεχθεὶς ἡγεμῶν, ἄμα προσκληθεὶς ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, χρεωσται νὰ κάμῃ ἀφεύκτως θάτερον τῶν δύο· ἢ νὰ μὴ δεχθῇ τὴν εἰτιμον αὐτῶν πρόσκλησιν, ἢ νὰ ἐπιχειρήσῃ τὸ ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα κρυφίως ὡσάν τυχεδιώκτης. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐπιχειρήσας, ἀμφιβάλλεται ἂν ἔμπορῆσῃ νὰ φθάσῃ ἐκεῖ, διότι εἶναι πιθανώτατον, ὅτι καὶ ἡ ἰδία αὐτοῦ Κυβέρνησις, καὶ αἱ ἄλλαι Κυβερνήσεις τῆς Εὐρώπης εὐκόλως ἤθελον ἐπιτύχει νὰ τὸν συλλάβωσι, καὶ νὰ τὸν ἐμποδίσωσιν. Ἄς ὑποθέσωμεν δὲ ὅτι ἔλαβε τὴν καλὴν τῷ χῆν, καὶ λαθῶν τὴν ἀγρυπνον προσοχὴν τῶν βασιλείων, ὑπερνίκησεν ὅλας τὰς δυσκολίας καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν Ἑλλάδα· τάχα τί θ' ἀποτελέσει; Εἶναι ἀναμφίβολον πάντοτε ὅτι, ἀντὶ νὰ ὠφελήσῃ τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ τοὺς προμηθεύσῃ θεοσίαν τὴν θεοσίαν τῆς Κυβερνήσεώς του, εὐσεβόμενος εἰν τῷ μίση αὐτῶν, θὰ δώσῃ εἰς τοὺς βασιλεῖς σημεῖον ἐχθροπαθείας, τὴν ὁποίαν οὗτοι θὰ δικαιολογήσωσι διὰ τῆς φυγῆς του καὶ διὰ τῆς δημοσίου ἀποδοκιμασίας, τῆν ὁποίαν ἤθελον ἀναγκασθῆ νὰ κάμῃ ἡ Κυβέρνησις του εἴτε ἀληθῶς εἴτε προσποιουμένη διὰ νὰ δεῖξῃ εἰς τὴν Εὐρώπην ὅτι δὲν ἔχει μέρος εἰς τὰ ἔργα τοῦ φυγάδος. Ἐπειτα τί μέλλει γενέσθαι ἂν ὁ ἐκλεχθεὶς ἡγεμῶν δὲν εἶναι ἐπιβλητὴς, ἀξίος νὰ ἐνεργήσῃ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' εἶναι παιδίον ἢ νεανίσκος, καὶ διὰ τὴν μικρὰν ἡλικίαν του ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ διουθυντῆν; Ἄρα εἶναι κατάδηλον ὅτι τὸ ν' ἀποβά-

τὸν ἔχθρον. Τὴν 8 Ἰουλίου περὶ τὸ λυκαυγὲς ἐφάνθησαν ὡς χίλιοι διακόσιοι Αἰγύπτιοι ἀναμέσον τῶν εἰρημένων χωρίων, καὶ παρευθὺς ἔδραμεν ὁ Ὑψηλάντης μ' ἄλλους πεντακοσίους εἰς βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων. Ἐξ ἀτυχίας εἶχον λειποτακτῆται οἱ τοποθετημένοι εἰς Πιαλῆ· ἀλλ' ὅλοι οἱ λειποὶ ὤρμησαν ξιφῆρεις κατὰ τῶν

λη ἢ νὰ δεχθῆ τὴν ἐκλογὴν τῶν Ἑλλήνων ὁ ἐκλεχθεὶς ἡγεμὼν, δὲν ἐξαρτᾶται ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τῆν ἰδίαν αὐτοῦ διαθέσιν καὶ θέλησιν· μάλιστα ἡ καλὴ του θέλησις ἤθελεν ἀποθῆ ἀπατηλῆ, ἂν αἱ θελήσεις τῶν ἀνωτέρων του ἡγεμόνων διατεθῶσιν ἐπ' ἐναντίας. Ἐπομένως πρέπει νὰ ἐμολογήσωμεν ὅτι, εἰς τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, εἰάν οἱ Ἕλληνες ἐκλέξωσι βασιλεῖα, δὲν θὰ ἐπιτύχωσι τοῦ σκοποῦ, διὰ τὸν ὅποιον θὰ τὸν ἐκλέξωσιν· ἐξ ἐναντίας ἀποτυχόντες, θὰ δώσωσιν ἀφρημὴν εἰς τὰς Εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις, νὰ λάβωσι τ' ἀναγκαῖα μέτρα, ὥστε ν' ἀποκαταστήσωσι δυσκολοτέραν τὴν ἐκείσιν τοῦ σκοποῦ των, ὅτε ἤθελον εὐρεῖ ἐφεξῆς ἀρμολογιώτεραν περίστασιν, διὰ νὰ δοκιμάσωσιν ἐκ δευτέρου νὰ τὸν ἐλάσωσιν εἰς πρᾶξιν.

Ὅθεν, διὰ νὰ ἀποκριθῶμεν κατηγορικῶς εἰς τὸ δεύτερον πρόβλημα, ἀποφαινόμεθα ὅτι, τότε ἔμπορεῖ νὰ ᾖναι παραδεκτὴ ἡ ἐκλογὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὅταν οἱ Ἕλληνες διοργανώσωσι τὸ ἰστωρικὸν τῶν εἰς τρόπον ὅτι νὰ ἔχωσι τὴν ἀναγκασίαν δύναμιν διὰ νὰ δεχθῶσιν τὸν ὅποιον ἤθελον τιμῆσει μὲ τὴν ἐκλογὴν αὐτῶν ἡγεμόνα, καὶ πρὸς τοῦτους, ὅταν ἐξομαλίωσι τὰ διάφορα ἐμπόδια ὅσα ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἔθελε προσκηντήσῃ, ἂν θελήσῃ νὰ δεχθῆ τὴν πρόσκλησιν των.

Διὰ νὰ ἐπιτύχωσι καὶ κατὰ τὰ δῶν, ἐπιθυμοῦμεν νὰ διακηρύξωσιν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν ἔθνηκὴν των συνέλευσιν ἐν πρώτοις ὅτι ἡ Κυβέρνησις των θὰ εἶναι μοναρχία συνταγματικὴ, καὶ ὅτι ἐν θὰ ἐκλέξωσι τὸν βασιλεῖα των εἰμὴ ἀφ' οὗ φθάτωσι νὰ συστήσωσι κεντρικὴν τινα διεύθυνσιν, διὰ νὰ κυβερνηθῶσι παρ' αὐτῆς ἐν ὀνόματι τοῦ ἐσομένου βασιλέως των, δεχόμενοι καὶ σεβόμενοι τὰς διαταγὰς τῆς εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας των· καὶ δεύτερον, νὰ ὀργανώσωσι τακτικὴν δύναμιν, καὶ νὰ τὴν γυμνάσωσι κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς εὐρωπαϊκῆς πολεμικῆς, καὶ οὕτω νὰ ἐνισχύσωσι καὶ νὰ στερεώσωσι τὴν Κυβερνήσιν των ἰστωρικῶς καὶ ἐξωτερικῶς· ἐπειδὴ ἄνευ τούτου δὲν θ' ἀπαλλαγῶσιν ἀπὸ τὴν ἀναρχίαν, ἡ ὅποια παραλύει τὰς δυνάμεις των, καὶ ἐξοπλίζουσα τοὺς ἔχθρους των, τοὺς ἀποκατασταίνει ἰσχυροὺς εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε τοὺς ἀποστεροῦσιν ἀπὸ τὴν βοήθειαν τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κυβερνήσεων. Ἀφ' εἰς λάβωσιν οἱ Ἕλληνες αὐτὰ τὰ μέτρα, τὰ ὅποια ὁ στρατηγὸς Σεβαστιάνη ἀνέπτυξεν ἄριστα εἰς τὴν διακοινωσίαν του τῆς 24 Νοεμβρίου 1825, ἃς ἐλάσωσιν ἐν ταῦτῃ εἰς πρᾶξιν τὴν ὅποιαν τοὺς ἐδόξαμεν συμβουλήν εἰς τὴν ἰδίαν διακοινωσίαν, δηλονότι ἃς προστρέξωσιν εἰς ὅλας τὰς ἐνάμεις τῆς Εὐρώπης, ἐπικαλεσόμενοι τὴν ὑπερσπίσιν των πρὸς χάριν τῶν γενναίων καὶ ἐυστυχῶν Χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ἐναντίον τῶν Ὀθωμανῶν καὶ τῶν συνοπαδῶν τοῦ Μωάμεθ. Ταῦτα ποιούντες, θὰ προξενήσωσιν ἀφύκτως μεγάλην μεταβολὴν εἰς τοὺς σκοποὺς, εἰς τὴν διάλεκτον καὶ εἰς τὴν διαγωγὴν τῶν πλειοτέρων, καὶ ἴσως ἕλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κυβερνήσεων. Τὰ ἔθνη φωνάζουσι πανταχῶθεν καὶ παρακαλοῦσιν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων· ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐνώσωσιν οὗτοι τὴν δύναμιν καὶ τὴν φρόνησιν μὲ τὴν ἀκαταδάμαστον ἀνδρείαν αὐτῶν, νὰ κατευθύνωσι τὰς ἀνισυχίας καὶ τὰς ζηλοτυπίας, αἱ ὅποια ἀπέτρεξαν

ἐχθρῶν, ἀφ' οὗ ἐκένωσαν τὰ τουφεκία των, τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγήν καὶ τοὺς κατεδίωξαν μέχρι τῶν τειχῶν τῆς Τριπολιτσᾶς. Ἐφόνευσαν δ' ἑκατὸν καὶ ἐξώγησαν τριάντα, ἐξ ὧν οἱ ἑπτὰ πληγωμένοι. Ἐφονεύθησαν, δὲ καὶ δύο ἐκ τῶν Ἑλλήνων ὀπλαρχηγῶν, οἱ λεγόμενοι Γεώργιος Γγίικας καὶ Πολυχρόνης. Τὴν 9 τοῦ αὐτοῦ

ἔτος· τῶρα τὰς Κυβερνήσεις τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τὸ νὰ τοὺς βοηθήσωσι, καὶ θ' ἀπολάσωσι τέλος πάντων ἐκείνην τὴν βοήθειαν, τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ φίλοι τῆς ἀνθρωπότητας ἐπιθυμοῦσιν ἀναπεμόνας νὰ τοὺς δοθῇ.

Γ'. πρόβλημα.

« Ἀπὸ τὰς γνωστὰς εἰς τὴν Εὐρώπην νομοθεσίας ποία ἐμπορεῖ νὰ προσαρμοσθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα· διότι ἅμα τὴν διακηρύζωμεν, ὅτι τὴν παρουσιάσωμεν εἰς τὸν ἐσόμενον βασιλεῖα. »

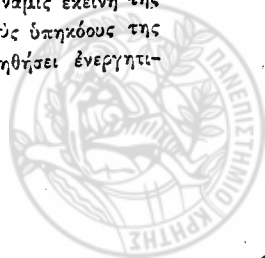
Ἀπόκρισις.

Ἐπειδὴ ἀπεκρίθημεν διεξοδικῶς εἰς τὸ δεύτερον πρόβλημα, ἀποκρινόμεθα ἐν συντόμῳ εἰς τὸ τρίτον.

Ἡ Ἑλλὰς ἐκλέγουσα τὴν νομοθεσίαν της, ὁρμεῖ νὰ προσέξῃ ὥστε ν' ἀποφύγῃ τοὺς κινδύνους μᾶλλον ἢ νὰ ζητήσῃ ὠφελήματα· τὸ μόνον οὐσιῶδες εἶναι νὰ ἐκλέξῃ τὴν μοναρχικὴν καὶ συνάμα ἀντιπροσωπικὴν Κυβέρνησιν, συσταίνουσα τὸ παντοταγιῶν συνέδριον τῶν ἄνω βουλευτῶν, καὶ τὸ συνέδριον τῶν ἐκλεκτῶν ἀντιπροσώπων, τῶν ὁποίων τὴν διάρκειαν θὰ προσδιορίσει μέχρι τινὸς καιροῦ. Ἡ Ἑλλὰς πρέπει νὰ φρονίσῃ ν' ἀποφύγῃ τὰς συμμαχικὰς διαιρέσεις, αἱ ὁποῖαι καταστρέφουσι τὴν δύναμίν της καὶ παραλύουσι τὴν ἐνέργειαν τῆς Κυβερνήσεώς της, τὴν ἀποκατασταίνουσαν ἀνίκαν νὰ ὀργανίσῃ τὰς δυνάμεις της, καὶ νὰ ἐκτελιῇ τοὺς τρόπους ὅσους ἐμπορεῖ νὰ ἔχῃ διὰ νὰ ἀντικρούσῃ τοὺς τυράννους της Τεῦρκους τε καὶ Χριστιανούς. Ἡ Ἑλλὰς πρέπει ν' ἀποφύγῃ παρομοίως τὰς ματαίας θεωρίας τῆς δημοκρατικῆς ἐλευθερίας, αἱ ὁποῖαι ἐμποροῦσι νὰ τρομάξωσι κατ' ὑπερβολὴν τὰς Κυβερνήσεις τῆς Εὐρώπης, καὶ νὰ παρεσάξωσιν εἰς τὸν κόλπον της τὴν ἀναρχίαν, πρὸς δὲ καὶ ν' ἀνοίξωσι τὸν δρόμον τῆς ἀπολύτου δυνάμεως, καὶ ἴσως τῆς τυραννίας, εἰς τοὺς σπουδαρχίδας, οἵτινες εἶναι τόσον φιλοδοξεῖ, ὥστε διὲν γνωρίζουσι ἄλλους ἄνδρας, εἰμὴ ἐκείνους, εἰς τοὺς ὁποίους φθάνουσι νὰ τοὺς περιορίσωσι τὰ ἔθνη διὰ τῆς φρονήσεως καὶ προνοίας των. Ὅθεν, καθὼς λέγει καὶ ὁ στρατηγὸς Σεβαστιάνη εἰς τὴν διακρίνωσιν τῆς 24 Νοεμβρίου, ἡ ἔθνη τῶν Ἑλλήνων συνέλευσις, διὰ νὰ καθιερώσῃ ἐπισημῶς τὰς μοναρχικὰς ἀρχὰς, ἃς διακηρύξῃ ὡς θάσιν τῆς Κυβερνήσεώς των τὸν γαλλικὸν χάρτην, καὶ οὕτω θὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ. Τότε διὲν ἔμποροῦσιν αἱ Κυβερνήσεις τῆς Εὐρώπης μῆτε νὰ παραπονεθῶσι μῆτε νὰ φοβηθῶσι τίποτε· ἢ δ' ἐλευθερίᾳ τῆς Ἑλλάδος θὰ συστηθῇ ἐπάνω εἰς ἑσάς στερεὰς, καὶ αἱ προσπαθεῖσιν, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦνται ἀπὸ τὰ ἔθνη καὶ ἔθιμα τοῦ τόπου, θὰ γίνωσι μετὰ ταῦτα εὐκόλως.

Δ'. πρόβλημα.

« Τίχα ἐμποροῦσι νὰ ἐλπίσωσιν οἱ Ἕλληνες ὅτι, ἡ δύναμις ἐκείνη τῆς Εὐρώπης, ὅπου θὰ ἐκλιῇ τὸν βασιλεῖα των εἴτε ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους της εἴτε ἀπὸ τὰ μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, ὅτι τοὺς βοηθήσει ἐνεργητι-

ἐξήλθον πάλιν οἱ ἔχθροί, μ' ἑκατὸν ἐξήντα ἵππεὺς συνωδευμένοι, ἐναντίον τοῦ Ὑψηλάντου εἰς Δολιανὰ καὶ τὸν προσέβαλον· ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν, ἀρ' οὖν ἐφρονεύθησαν ἐξήντα ἐξ αὐτῶν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐκινήθησαν εἰς τὴν Ἀράχοβαν, ὅπου ἦσαν ὠχυρωμένοι ὁ Χ. Στεφανῆς καὶ ὁ Χ. Γιόγγης μὲ δύω χιλιάδας καὶ τοὺς ἑτε-

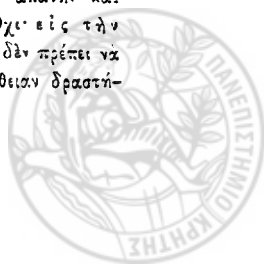
ρῶς, καὶ θὰ μεσιτεύσει εἰς τὰς μεγάλας δυνάμεις, ὥστε νὰ τὰς υποχρεώσῃ ν' ἀναγνωρίσωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν των;

Ἀπόκρισις.

Πρέπει νὰ κάμωμεν παρατηρήσεις τινὰς ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ πρόβλημα, εἴτε ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους της, εἴτε ἀπὸ τὰ μέλη της βασιλικῆς οἰκογενείας· τὸ νὰ ἐκλεχθῆ ἄνθρωπος ἰδιώτης εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος ἦθελε κάμει τόσον μεταξὺ τῶν Κυβερνήσεων ὅσον μεταξὺ τῶν ἠθῶν τῆς Εὐρώπης ἀποτελέσμα πολὺ διαφορετικὸν ἀπὸ ἐκεῖνο, τὸ ὅπολον ἦθελε κάμει· τὸ νὰ ἐκλεχθῆ ὁ ἡγεμὼν ἀπὸ τὰ μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας· διότι ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἰδιώτου ἦθελε νομιθεῖ προοίμιον δημοκρατικῆς προεδρείας ἢ στρατιωτικῆς δικτατορίας, δηλαδὴ δύω συστημάτων ἐπίσης ἐναντίων ὅχι μόνον εἰς τὰς εὐχὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐν γένει, καθὼς νομιζέται, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ πρώτου προβλήματος· ἡ ἀναγεννημένη Ἑλλάς, θέλουσα νὰ συμμορφωθῆ μὲ τὸ Εὐρωπαϊκὸν σύστημα, καὶ νὰ συμπαραληφθῆ εἰς τὴν μεγάλην οἰκογένειαν τῶν πολιτισμένων Ἐθνῶν, ἔμπορεῖ τάχα νὰ ἐκλέξῃ κἀνένα ἡγεμόνα ἀπὸ τὰς λαμπροτέρας τῆς Εὐρώπης οἰκογενείας καὶ τὰ λ. π. δὲν ἔμποροῦσιν ἄρα νὰ ᾔναι ὅμοια τ' ἀποτελέσματα τῆς ἐκλογῆς ἰδιώτου μὲ τ' ἀποτελέσματα τῆς ἐκλογῆς ἡγεμόνος· ἀρκεῖ λοιπὸν, νομίζομεν, ὅτι εἰδείξομεν αὐτὴν τὴν διαφορὰν, καὶ δὲν ἐκτενόμεθα περὶ τούτου περαιτέρω καὶ μάλιστα ἐνῷ δὲν ἔχομεν τ' ἀναγκαῖα δεδομένα, διὰ νὰ κρίνομεν περὶ τοῦ τί φρονοῦσιν οὕτως ἐκφραζόμενοι οἱ γράψαντες τὴν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς ὁποίους ἀποκρινόμεθα.

Ὁ πρώτιστος σκοπὸς τοῦ τετάρτου προβλήματος εἶναι τὸ νὰ γνωρίσωμεν ὅποιαν βοήθειαν ἔμπορεῖ νὰ λήθῃ ἡ Ἑλλάς ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴν δύναμιν, μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ὁποίας ἤθελεν ἐκλέξει τὸν βασιλέα της, καὶ τὸ νὰ μάθωμεν ἂν ἡ δύναμις αὕτη θέλῃ νὰ βοηθήσῃ δραστηρίως τὴν Ἑλλάδα, καὶ νὰ μεσιτεύσῃ παρὰ ταῖς ἄλλαις δυνάμεις, διὰ νὰ γνωρίσωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν της.

Ἡ εἰλικρίνεια, μὲ τὴν ὅποιαν γράφομεν τὴν παρούσαν διακοίνωσιν ἀπαντῶντες πρὸς τοὺς Ἕλληνας, δὲν μᾶς συγχωρεῖ νὰ ἐνδοιάσωμεν εἰς τὴν ὅποιαν θὰ τοὺς δώσωμεν ἀποκρίσιν περὶ τοῦ τετάρτου τούτου προβλήματος. Εἶναι δὲ τόσον πλέον δεινὴ ἡ ἀπόκρισις αὕτη, ὅσον εἶν' ἐναντία τῆς διαθέσεως τοῦ κυρίου δουκὸς Δ' Ὁρλεάνς· ἀλλ' ἡ ἀλήθεια πρέπει νὰ γνωρισθῆ, καὶ ὅταν τὴν εἴπωμεν ἀσυστόλως εἰς τοὺς Ἕλληνας, τότε γινόμεθα ἄξιοι τῆς ἐμπιστοσύνης των, καὶ τότε τοὺς προφυλάττομεν ἀπὸ τὰς ὀλεθρίας ἐκεῖνας συνεπειάς, ὅσαι παρακολουθεῖσι πάντοτε τὴν ἀπάτην καὶ τοὺς ψευδεῖς ὑπολογισμούς· ὅθεν πρέπει νὰ τοὺς εἴπωμεν καθαρῶς· Ὅχι· εἰς τὴν παρούσαν κατὰστασιν τῶν πραγμάτων, ἡ Ἑλλάς δὲν πρέπει νὰ περιμένῃ ἀπὸ τὴν δύναμιν, εἴς τῆς ἤθελεν ἐκλέξει τὸν βασιλέα της, εὐθείαν δραστή-

ψαν εις φυγήν· μόνος δὲ ὁ Ζαχαρόπουλος με πενήντα στρατιώτας ἀντέστη εις τὴν ὄρμη των, καὶ ἀφ' οὗ ἐφόρευσαν ἑπτὰ, τότε ἀπεχώρησε καὶ αὐτός. Ἐν τοσούτῳ εἶχε φθάσει ὁ Κολοκοιτρώνης ἐκεῖ, ὅτε ἔφρευον οἱ Ἕλληνες, καὶ δραμῶν κατόπιν αὐτῶν μόλις ἡμύορσεσε νὰ περικρατήσῃ ὡς πεντακοσίους, καὶ κινηθέντες ὁμοῦ με

ριον, διότι πιθανὸν νὰ μὴ λάξῃ διόλου βοήθειαν· μάλιστα πρέπει νὰ τοὺς εἴπωμεν ὅτι, τὸ νὰ κάμῃ τὴν ἐκλογὴν τοῦ βασιλέως εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, εἶναι πιθανὸν νὰ καταναγκάσῃ τὴν ἐκλογὴν κατὰ τὸν λόγον δυνάμιν νὰ δείξῃ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤτιον ἐχθροπάθειαν εἰς τοὺς Ἕλληνας, διὰ τὴν ἀποδείξῃ πρὸς τὰς ἄλλας δυνάμεις ὅτι, ἡ ἐκλογὴ εἴηται ἀνευ τῆς θαλάσσης καὶ συναινέσεώς της. Αὐτὸ τοῦτο ἐδοκίμασεν ἡδὴ ἡ Ἑλλὰς ἀπὸ μέρους τῆς Ἀγγλίας μετὰ τὴν ἄρρονα ἐκείνην πρᾶξιν τῆς 14 Ἰουλίου, καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ θέλει δοκιμάσει, ὅποιανδήποτε ἐκλογὴν καὶ ἂν κάμῃ εἰς τὴν παρούσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων.

Πρέπει λοιπὸν νὰ προπαρασκευάσωσι οἱ Ἕλληνες κατὰστασιν τινα τῶν πραγμάτων, ἐπιτρέψουσιν εἰς αὐτοὺς νὰ ἐπιτύχωσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ βασιλέως των· κατὰ τὸ παρὸν ὁμοῦ πρέπει νὰ καταγίνωσι μόνον καὶ μόνον εἰς τὸ ν' ἀναγνωρισθῇ ἀπὸ τὰς δυνάμεις ἡ Ἑθνικὴ ἀνεξαρτησία των. Καὶ τοῦτο εἶναι εἰς βάθαι πολὺ δύσκολον, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀδύνατον· ἐνῶ τὸ ν' ἀναγνωρισθῇ ὅποιαδήποτε ἐκλογὴ βασιλέως ἔβλεπεν εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον. Ἐὰν δὲ δοκιμάσωσι νὰ κάμωσι τὴν ἐκλογὴν αὐτήν, θ' ἀποτύχωσιν εἰς τὸ ν' ἀναγνωρισθῶσιν ἀνεξάρτητοι· διότι προηγεῖται τὸ ν' ἀναγνωρισθῇ ἡ ἑθνικὴ ἀνεξαρτησία των, καὶ ἔπεται ἡ ἐκλογὴ τοῦ βασιλέως των.

Ἦδη καταβιβάζομεν τὸν δρόμον, ὅστις φαίνεται ὁ καλλίτερος νὰ τὸν ἀκολουθήσωσιν οἱ Ἕλληνες, ὥστε νὰ φθάσωσιν εἰς τὸν πρὸς δι' ὄρον των· ὅθεν τὸν ἐπαναλαμβάνομεν ἐν συντόμῳ.

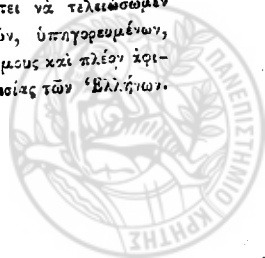
1ον. Νὰ καθιερώσωσι τὰς μοναρχικὰς ἀρχὰς, διακηρύττοντες ὅτι ἡ Κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος θὰ εἶναι μοναρχία συνταγματικὴ, καὶ ὅτι ὁ Γαλλικὸς χάρτης θὰ εἶναι ἡ νομοθεσία, καθ' ἣν θὰ κυβερνηθῶσιν οἱ Ἕλληνες.

2ον. Νὰ συστήσωσι διεύθυνσιν τινα, ἣτις νὰ κυβερνᾷ τὴν Ἑλλάδα κατ' αὐτὴν τὴν θέσιν ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως, τὸν ὁποῖον μέλλει νὰ ἐκλέξωσιν οἱ Ἕλληνες, ὅταν τὸ κρίνωσιν εὐλογον κατὰ τὴν θέσιν των καὶ κατὰ τὰς σχέσεις των ὡς πρὸς τὰς δυνάμεις τῆς Εὐρώπης.

3ον. Νὰ ὀργανίσωσι τακτικὰ στρατεύματα κατὰ τὰ Εὐρωπαϊκὰ, τὰ ὁποῖα θὰ εἶναι τὸ στήριγμα τῆς Κυβερνήσεως ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς.

4ον. Νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν προστασίαν καὶ βοήθειαν ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, νὰ ζητήσωσι τὰς συμβουλὰς καὶ τὴν συνδρομῆν των, καὶ νὰ μὴ ἀπεφρωθῶσιν εἰς τὴν εἰδικὴν καὶ μοναδικὴν προστασίαν οὐδεμιᾶς ἐξ αὐτῶν.

Ἀφ' οὗ ἀπικρίθημεν μετέωρον παρῶσιν καὶ λεπτομέρειαν, ὅσην ἐπιτρέπουσιν αἱ περιστάσεις, εἰς τὰ τέσσαρα προβλήματα, τὰ ὁποῖα οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἀπέπεισαν πρὸς τὸν κύριον Δούκα Δ' Ὀρλεάν, νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ τελειώσωμεν τὴν διεξοδικὴν ταύτην διακρίνωσιν διὰ τινῶν γενικῶν στοιχείων, ὑπογεγραμμένων, ὡς καὶ αἱ ἀποκρίσεις μας, ἀπὸ τὰς πλέον εὐλογοῦντες, πλέον ἐθερμούμεν καὶ πλέον ἀφιλοκερδεῖς εὐχὰς μας ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας καὶ ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Ἑλλήνων.

τὸν Ὑψηλάντην ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τοὺς ἔτρεψαν, εἰς τὰ ὀπίσω καὶ τοὺς ἐδίωξαν. Μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Κολοκοτρώνη εἰς Βέρβενα ὁ Ὑψηλάντης ἀπεσύρθη εἰς Ναύπليون, ὅπου θὰ ἡτυχάσει καὶ αὐτὸς πάλιν εἰς τὰ ἴδια, καὶ πλέον δὲν θὰ ἐκστρατεύσει εἰμὴ εἰς τὴν Σιεραὴν Ἑλλάδα κατὰ τῶν Τούρκων.

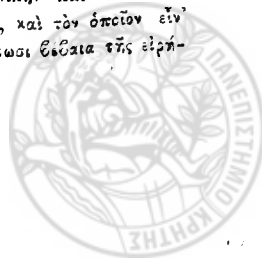
Ἄφ' οὗ ἀποκρούσωσιν οἱ Ἕλληνες τοὺς Ὀθωμανοὺς, κατὰ τὸ ἱερώτατον εἶθε αἰ χρέος τῶν, ὁ πρῶτος αὐτῶν σκοπὸς πρέπει νὰ ᾖ τὸ ν' ἀναγνωρισθῶσιν ἀπὸ τὰς δυνάμεις ἀνεξάρτητοι. Πρὸ πάντων ὅμως πρέπει νὰ υποχρεώσῃ τὰς δυνάμεις νὰ ἐπιθυμῶσιν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν· ἀλλὰ διὰ νὰ τὴν ἐπιθυμῶσιν, πρέπει νὰ πύσωσιν τοῦ νὰ τὴν φεθῶνται. Ἄν ἡ ἐκλογὴ ὑποκυδῆποτε βασιλείως ἦτο τὸ μόνον μέσον τοῦ νὰ καταπαύσῃ τοὺς φόβους τῶν, καὶ νὰ γενήσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Ἑλλήνων, ἤθελον τοὺς εἶπῃ: Σπείσατε νὰ ἐκλέξετε βασιλέα· ἀλλὰ δὲν τὸ πιστεύομεν: εἰ ἐναντίως πιστεύομεν, καθὼς εἶπομεν, ὅτι ἡ παράκαιρος ἐκλογή τοῦ βασιλέως θὰ γενήσῃ ἐναντίον ἀποτελεσματικῆς, καὶ ἴσως ἤθελε δώσει δικαίωμα εἰς τὰς δυνάμεις νὰ ἐξώσωσιν τὸν ἐκλεχθεὶς βασιλέα ἀπὸ τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος. Αὐτὰ τὰ φρονήματα καὶ ὄχι τὰ οὐτιδανὰ αἰτία, τὰ ὅποια πανταχῶθεν οἱ πολύτροποι ἐχθροὶ τοῦ κυρίου Δουκὸς Δ' Ὁρλεάνς διεπόρθησαν εἰς τὰς ἀκοὰς τῶν Ἑλλήνων, αὐτὰ τὰ φρονήματα τὴν ὑπεργόρευσαν τὰς συμβουλὰς, ὅσας ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ τοὺς δώσῃ περὶ τῆς διαγωγῆς τῶν. Ὁ κύριος Δουξ Δ' Ὁρλεάνς, δὲν ἀγνοεῖ ὅτι ἐνῶ ἔλεγον οἱ ἐχθροὶ του πρὸς τοὺς Ἕλληνας ὅτι ἦτο θελήσει καὶ δὲν εἶχε ζήσει διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῶν, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ θιασθῆ ὡστε ν' ἀποφασίσῃ νὰ κρυγθῆ καὶ τὰ λ. π., παρεζήλιζον τὴν ἐν Παρισίαις ἐταιρείαν καὶ ὄλους τοὺς φιλέλληνας τῆς Εὐρώπης (οἱ ὅποιοι εἶναι κατὰ καλὴν τύχην ἀναριθμητοί), διακηρύττοντες ὅτι ὁ Δουξ ἐβόλασε τὴν Ἑλλάδα μὲ τὰς σπουδαρχίας του, ὅτι ἐπήνεγκεν ἐν αὐτῇ τὴν ἀταξίαν ἐνεκα τῶν φιλοδόξων αὐτοῦ σκοπῶν, ὅτι ἐσπείρε τὴν διαίρεσιν μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν αὐτοῦ τοῦ ἀνδρείου ἔθνους καὶ τὰ λ. π. Ὁ κύριος Δουξ Δ' Ὁρλεάνς ἐλυπήθη διὰ τὴν κακὴν διεύθυνσιν, τῶν ὀποῖαν αὐταὶ αἱ ἄπιστοι ἠμελίαι καὶ συκοφαντίαι ἦτο πιθανὸν νὰ δώσωσιν τόσον εἰς τὰς πολιτικὰς ὑποθέσεις τῶν Ἑλλήνων ὅσον εἰς ἐκείνας τῶν εὐρωπαϊκῶν Κυβερνήσεων, ἀλλὰ κατεφρόντισε πάντα ὅσα ἐλέγχοντο διὰ τὸ πρόσωπόν του. Εὐχάριστος ἀπὸ τὴν συνειδήσιν του καὶ ἀπὸ τὴν συναίσθησιν τοῦ ὅτι ἐξεπλήρωσε τὰ καθήκοντά του, οὕτε παρέδραμεν οὕτε θὰ παραδράμει ἀπὸ τὸ σύστημα, τὸ ὅποιον ἠκολούθησε καὶ ἀκολοθεῖ, διότι τὸ εὖρε σύμφωνον μὲ τὰς εὐχὰς τῆς καρδίας του, μὲ τὰς πολιτικὰς του ἀρχὰς, καὶ μὲ τὸ κοινὸν συμφέρον τῆς Γαλλίας, τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος.

Λαθάνονται οἱ Ἕλληνες ἂν πιστεύωσιν ὅτι, κατὰ τὸ παρὸν ἐπιθυμῶμὲ καμμία δύναμις νὰ τὴν ζητήσωσι βασιλέα· λαθάνονται ἐν τούτῳ ἂν στοχάζονται ὅτι, εἶναι ἀποφασισμένη νὰ μὴ συγκαταεύσῃ πόποτε εἰς τὸ ζήτημα τῶν ὅπως καὶ ἂν ἔχωσιν αἱ περιστάσεις, διότι καὶ τὰ δύο εἶναι ἄτοπα· κἀνεὶς δὲν ἐξεύρει, οὐδ' ἐμπορεῖ νὰ ἐξεύρῃ τί θὰ κάμει ἢ Κυβέρνησις αὕτη εἰς περιστάσεις τὰς ὁποίας δὲν δύναται κἀνεὶς νὰ προγνώσῃ. νὰ κάμῃ τοὺς ὑπολογισμοὺς του καὶ νὰ τὰς προσδιορίσῃ. Εἶναι καταδεδῆλον ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων, καὶ οὕτως εἰπεῖν ὅλοι, λογιζονται συμφέρον τῶν, νὰ συστηθῆ εἰς τὴν Ἀνατολὴν χριστιανικὸν βασιλεῖον

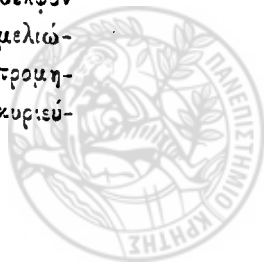
Ὁ Ἰμπραχίμ κυνηγεῖ τοὺς Ἕλληνας καὶ εἰς τὰ πλέον δύσβατα ὄρη, καὶ τινες τῶν κατοίκων τῶν ἐπαρχιῶν Καρυταίνης, Φαναρίου καὶ Ἀρχαδίας ἀπεφάτισαν νὰ τοποθετηθῶσι διὰ νὰ τὸν ἀντικρούσωσιν εἰς Κρημποθὲν καὶ εἰς Καρυαῖς, ὅπου συνήχθησαν ὡς χίλιοι ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Γρηγοριάδου, Γγρίντσιανη, Παπατσιόρη, Ντσιανέτου Χρηστοπούλου καὶ Ν. Ζαριφοπούλου. Ἐξεστράτευσαν δ' ἐναντίον των ὡς ἑξ̄ χιλιάδες Αἰγύπτιοι, καὶ ἐκείναι ἀπεχώρησαν εἰς τὰ δάση τῶν ὄρων λοχησάμενοι, καὶ ἀφ' οὗ οἱ ἐχθροὶ προχώρησαν τρέχοντες κατόπι, τοὺς ἐκτύπησαν αἴφνης, ἐφόνευσαν ὑπὲρ τοὺς διακοσίους πενήντα καὶ τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν. Μετὰ ταῦτα ὁ ἐχθρὸς ἐκινήθη ἐναντίον τῶν Ἰσραηλιτῶν, οἱ ὅποιοι ὠδηγεῦντο ἀπὸ τὸν ἀνδρῆϊον Γεροσιώρη· ἐκινήθη δ' ἐν καιρῷ νυκτὸς, διὰ νὰ τοὺς καταπλακώσῃ αἰφνιδίως, καὶ νὰ μὴ τοὺς δώσῃ καιρὸν νὰ φύγωσι, καὶ τὸ πρῶτ' τοὺς ἔκλειπεν εἰς τὸ χωρίον των Ἰσαρι. Ὅθεν οἱ μὲν ἀδύνατοι γέροντες καὶ τὰ γυναικόπαιδα ἀπεσύρθησαν εὐθὺς δι' ἀγνώστου εἰς τὸν ἐχθρὸν διόδου. Ἐκλείσθησαν δὲ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἑκατὸν πενήντα πολεμισταί, οἵτινες τὸν ἀντέκρουσαν ὅλην τὴν ἡμέραν μαχόμενοι, καὶ ἐφόνευσαν καὶ ἐπλήγωσαν ὑπὲρ τοὺς τετρακοσίους Αἰγυπτίους· κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον ὤρμησαν ξιφῆρεις, καὶ ἀναμέσον αὐτῶν διαβάντες, ἐφυγον ὅλοι, ἐκτὸς μόνων δύο, ἐξ ὧν ὁ μὲν ἐφρονεύθη, ὁ δὲ ἐπληγώθη.

ἰκανὸν νὰ τηρήσῃ τὴν ἰσορροπίαν τῆς Εὐρώπης, τὴν ὁποίαν εἰς μάτην ἤλπισαν εἶναι ἤθελε τηρήσει τὸ τουρκικόν. Οἱ Φιλέλληνες ἐπιθυμοῦσι καὶ εὐχονται νὰ ᾖναι οἱ Ἕλληνες φύλακες τῆς ἰσορροπίας ταύτης, ἐνῶ οἱ ἐχθροὶ των κηρύττουσιν εἶναι συνάμα καὶ ἀνάξιοι καὶ ἀίκανοι ν' ἀπολαύσωσιν αὐτὴν τὴν τιμὴν. Ὅθεν, ἂς ἀποκριθῶσιν οἱ Ἕλληνες εἰς αὐτὰς τὰς ὕβρεις, αἱ ὁποῖαι γίνονται εἰς τὸν ἐθνικὸν χαρακτῆρα των, καὶ τοὺς ἐλάπτουσι εἰς τὸ εὐγενὲς ἐπιχειρήμα των, ἀκολουθοῦντες τὰς ἀξιομαρτυρησάμεν νὰ τοὺς δώσωμεν συμβουλὰς εἰς αὐτὴν τὴν διακοίωσιν. Ἢδη τὸ εἶπομεν, καὶ πάλιν τὸ λέγομεν· αὐτὸς ὁ νέος δρόμος καὶ τὸ νέον σύστημα τῶν Ἑλλήνων θὰ ἐπενέγκωσι σημαντικὴν μεταβολὴν εἰς τὸν δρόμον καὶ εἰς τὸ σύστημα, τὸ ὅποιον αἱ πλείοτεροι Κυβερνήσεις τῆς Εὐρώπης ἠκολούθησαν ἕως τῶρα ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα· αἱ Κυβερνήσεις αὗται ἐπιθυμοῦσιν ἀπολαύσωσι τὴν εἰρήνην, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔχουσι ἀνάγκη· καὶ ἵπῳ ἐμποροῦσι νὰ εὐρωσιν ἐπιμετέραν καὶ στερεωτέραν περὶ τοῦτο εἰγγύησιν, ἂν δὲν τὴν εὐρωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα; Ἀφ' οὗ οἱ Ἕλληνες διοργανίσωσι τὸ ἐσωτερικόν των, καὶ δυναθῶσι νὰ καταλάβωσιν εἰς τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν τάξιν τῆς Εὐρώπης τὸν ὅποιον εἶχον τόπον κατὰ πολὺν καιρὸν, καὶ τὸν ὅποιον εἰς εὐχῆς ἔργον νὰ καταλάβωσι καὶ αὐτίς, εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅλα εὐρωσιν θεῶτα τῆς εἰρήνης τὴν ἐγγύησιν αἱ δυνάμεις.

Τὴν αὖριον ὁ ἐχθρὸς ἔκαυτε τὸ χωρίον των καὶ ἀνεχώρησεν.

Ὁ Κολοκοτρώνης θεωρῶν ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν ἐμποροῦσι ν' ἀντι-
 παραταχθῶσιν εἰς τὸν Ἱμπραχίμ καὶ νὰ πολεμήσωσι συσταδῶν, εἶχεν
 ἀποφασίσει νὰ μεταχειρισθῶσι τὸν ἀκροβολιστικὸν πόλεμον, καὶ
 διηρημένοι εἰς πολλὰ σώματα νὰ καταλαμβάνωσι τὰς ὀχυρὰς θέ-
 σεις εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τὰ στενά, νὰ λοχῶσι καὶ νὰ κτυπῶσι τὸν
 ἐχθρὸν ἀπὸ τὰ πλάγια καὶ ἀπὸ τὰ ὀπισθεν, καὶ ὅσον τὸ δυνατόν
 νὰ τὸν θλάπτωσι καὶ νὰ μὴ θλάπιωνται, καὶ νὰ τὸν διάζωσι νὰ
 τρέχη περιφερόμενος, ν' ἀηδιάζῃ, ν' ἀπαυδᾷ καὶ νὰ μὴ κατορθῶνῃ
 τίποτε, καὶ νὰ φθείρῃ πίντοτε τὰ στρατεύματά του. Τοιοῦτοτρό-
 πως στοχάζεται ν' ἀπαλλίξῃ τοὺς Ἕλληνας τοῦ νὰ ἐκτίθενται
 εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ ν' ἀποθάνωσιν, ἢ νὰ παραδοθῶσιν, ἢ νὰ λει-
 ποτακτῆσωσι καὶ νὰ φύγωσι τοιοῦτοτρόπως δὲ στοχάζεται καὶ
 ὅτι ἀποβάλλοντες τὸν φόβον ἡμέραν εἰς ἡμέραν, καὶ πολεμοῦντες
 πρὸς τὸν ἐχθρὸν νὰ τὸν φθείρωσι πάντοτε. Ἡ Κυβέρνησις τὸν ἐ-
 γραφε νὰ κροτήσῃ ἐκ τοῦ συσταδῆν μάχην δλοσχερῆ. Ἀλλὰ ὁ ἐμ-
 πειροπόλεμος γέρων, ὅστις κατεξέπληξε τὸν Ἱμπραχίμ διότι, ἀφ'
 οὔ κατεσχορπίζετο ὁ στρατὸς, ἐκεῖνος εἰς δύο ἡμέρας συνεκρότει
 στρατόπεδον, συνερχομένων προθύμως τῶν Ἑλλήνων ὅπου τοὺς
 προσεκάλει μὲ δύο λόγους γραμμένους εἰς δύο δακτύλων χάρ-
 τιν, ἔλεγεν εἰς ἀπόκρισιν τῆς Κυβερνήσεως: ἂν ἀπολέσω εἰς μίαν
 μάχην τέσσαρας πέντε χιλιάδας Ἕλληνας, τότε δὲν δύναμαι πλέον
 νὰ συγκεντρώσω δύναμιν διὰ νὰ πολεμήσω τὸν ἐχθρὸν, καὶ τότε
 τετέλεσται! ἐν ᾧ ἂν ὁ Ἱμπραχίμ ἀπολέσῃ δέκα χιλιάδας ἀνδρά-
 ποδα, εὐκόλως τὰ ἀναπληρῶναι μὲ ἄλλα ἐκ τῶν γυμναζομένων εἰς
 Αἴγυπτον ὑπὸ τῶν Γάλλων. Παρήγγειλε καὶ τὸν Ἱμπραχίμ, ὅστις
 τὸν ἔλεγεν ὅτι ἀπέφυγε τὴν γενικὴν μάχην: Ἄν θέλῃς, πολεμοῦμεν
 μὲ ἰσαριθμούς καὶ τῶν αὐτῶν ὄπλων στρατιώτας, ἢ ἂν θέλῃς
 εἰς ἐσὺ εἶς καὶ ἐγὼ, μονομαχοῦμεν καὶ τότε ὅποιος πέσει. Ὁ Γέ-
 ρων συνεννοεῖται μὲ τὴν Κυβέρνησιν διὰ τ' ἀφορῶντα τὴν διατή-
 ρησιν τοῦ στρατοῦ, καὶ δίδωσιν αὐτῇ ἐπιτροπὴν συγκεκλιμένην ἀπὸ
 τὸν Ἀναστάσιον Λόντιον, τὸν Κωνσταντῖνον Δελιγιάννην (ἀδελφὸν
 τῶν Δελιγιανῶν), καὶ τὸν Κωνσταντῖνον Δελιγιάννην (Ῥουμελιώ-
 τιν), καὶ τὴν ἔδωκε τριακοσίας χιλιάδας γροσίων, διὰ νὰ προμη-
 θεύῃ τ' ἀναγκαῖα εἰς τὸ στρατόπεδον. Ὁ Ἱμπραχίμ εἶχε κυριεύ-

σει τοὺς μύλους τῆς Πιάνας καὶ τῆς Δαβιάς, καὶ εἶχε διορίσει ὡς τέσσαρας χιλιάδας Αἴγυπτίους αὐτόθι εἰς διαφόρους θέσεις νὰ τοὺς φυλάττωσι, διὰ ν' ἀλήθωσι τὰ ὅποια εἶχε θερίσει, καὶ μετακομίσει γεννήματα ἀπὸ τὰ πέριξ τῆς ἐπαρχίας εἰς Τριπολιτσάν, νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τροφήν τοῦ ἐκεῖ ὑπὸ τὸν Γάλλον Σουλεϊμάν-μπεν διαμένοντος στρατοῦ. Ἄφησε δὲ καὶ εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην τρεῖς χιλιάδας φρουρὰν, καὶ μὲ τὸ λοιπὸν στράτευμα ἐξεκίνησε διὰ τὴν Μεσσηνίαν. Διαβαίνων ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν Λεονταρίου, ἄφησεν εἰς τὸ χωρίον Ἰσαρι, ὡς θέσιν ὄχυρὰν καὶ ὑψηλὴν, ὅθεν φαίνονται ὅλη ἡ Μεσσηνία καὶ ὅλα τὰ πεδινὰ μέρη τοῦ Λεονταρίου καὶ Καρυταίνης, ὡς τρεῖς χιλιάδας σκοπιᾶν νὰ τὸν εἰδοποιῶσι διὰ σημείων περὶ τῶν κινήματων τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Κολοκοτρῶνης ἔκμαε σχέδιον νὰ κινήθωσιν οὗτοι ἐν τοσοῦτῳ εἰς τοὺς Μύλους τῆς Δαβιάς καὶ τῆς Πιάνας, νὰ τοὺς καύσωσι καὶ νὰ βιάσωσι τοὺς ἐχθροὺς νὰ εἰσέλθωσιν εἰς Τριπολιτσάν, ὅπου νὰ προσπαθῆσωσι καὶ νὰ τοὺς πολιορκήσωσιν. Ἦδη εὐρίσκοντο μίαν ὥραν μακρὰν ἀπὸ τὸ χωρίον Ἰσαρι ἐστρατοπεδευμένοι ὁ Πλαπούτας, Γεργίντσιλης, Γρηγοριάδης, Πέτροβας, Ντσανέντος Χρηστόπουλος, Ν. Ζαριφόπουλος καὶ ἄλλοι μὲ χιλίους πεντακοσίους. Ὁ Ἄνδρ. Λόντος, ὁ Κανέλλος Δελιγιάννης καὶ ὁ Γεναῖος εὐρίσκοντο εἰς Βέρβενα, ὅπου εἶχε φθάσει καὶ ὁ Θεόδωρος Γρίβας ἀπὸ τὸ Ναύπλιον μὲ διακοσίους σαράντα στρατιώτας, περὶ τοῦ ὁποίου ἔγραφεν ὁ Κουντουριώτης τὴν 31 τοῦ αὐτοῦ τὸν Κολοκοτρῶνην: « Σᾶς ἐπαναλαμβάνω καὶ αὐθις τὴν ἀμετάθετον ἀπόφασίν μου νὰ συνεργῶ ἐν εὐλικρινείᾳ εἰς ὅτ' ἂν ἀποβλέπωσι τὸ κοινὸν καλὸν, καὶ αἰσθάνομαι εὐχαρίστησιν μεγάλην διότι καὶ ἡ γενναϊότης σου ἐκτιμᾷς τὸν ἀδόλον πατριωτισμὸν μου, καὶ συνεισφέρεις τὸ κατὰ δύναμιν νὰ λησμονηθῶσι τὰ πεπρασμένα, καὶ νὰ φιλοτιμηθῶμεν ἅπαντες ποῖος νὰ περάσῃ τὸν ἄλλον εἰς τὴν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἀγῶνα. Πεισισμένος ὢν καὶ περὶ τῆς ἰδικῆς σου ἀδόλου φιλοτιμίας εἰς τὸ νὰ ὠφεληθῶμεν ἀπὸ τὰ πάντα, συνέδραμον νὰ ἐκστρατεύσῃ ὁ Γρίβας ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν σου, τὸν ὅποιον ἔπρεπε νὰ ἐκβάλωμεν ἀπ' ἐδῶ, καὶ ὡς φρόνιμος οἰκονόμησέ τον, καὶ πάσχισε νὰ ὠφεληθῆς, ἀπὸ τὴν φιλοτιμίαν του, χωρὶς νὰ γενῆ παντελῶς πρόσκομμα εἰς τὴν εὐδωσιν τῶν πραγμάτων μας·» ἀλλ' ὁ Γρίβας δὲν θὰ χρησιμεύσει

ὅσον ἠλπίζετο ἀπ' αὐτὸν εἰς τὸν κατὰ τοῦ Ἰμπραχίμ πόλεμον. Ὁ Κουντουριώτης, ἡ Κυβέρνησις, ἔπρεπε νὰ τὸν ἐκβάλλῃ ἀπὸ τὸ Ναύπλιον, διότι συνέβη μικρὰ σύγκρουσις μεταξὺ τῶν ὑπ' αὐτὸν στρατιωτῶν καὶ τῶν τακτικῶν, καὶ ἠπειλείτο ἐκ τούτου ταραχὴ εἰς τὴν καθέδραν. Ὁ δὲ Κολοκοτρῶνης συμπαραλαβὼν αὐτὸν, ἀπῆλθεν εἰς τὸ Διάσελον τῆς Ἀλωνισταίνης, ὁμοῦ καὶ μὲ τινὰς Καρυτινοὺς. Εἶχε φθάσει καὶ ὁ Ζαΐμης ἀπὸ τὸ Παγκράτι μὲ τοὺς ἰδιόκους του, καὶ τὸ ὑπ' αὐτοὺς σῶμα ἤδη συνίστατο εἰς χιλίους τριακοσίους. Ὁ Νοταρᾶς ἦτον ὠχυρωμένος εἰς τὸ Διάσελον τῆς Κανδήλας. Τὴν 26 τοῦ Ἰουλίου ἐπέδραμον ἐναντίον του ὡς δύο χιλιάδες Τούρκοι, καὶ τὸν προσέβαλον. Οἱ δ' Ἕλληνες ἐμαχίσαντο ὀκτὼ ὥρας, καὶ ἐφόνευσαν τριάντα πέντε καὶ ἐπλήγησαν πολλοὺς, ἀφ' οὗ τοὺς ἔτρεψεν καὶ τοὺς κατεδίωξαν ἀρκετὴν ὥραν φεύγοντας. Ἐπομένως εἶχε φθάσει καὶ αὐτὸς διαταχθεὶς ἀπὸ τὸν Κολοκοτρῶνην μὲ χιλίους εἰς τὴν Ἐπανωχρέπαν. Τὴν 13 τοῦ Αὐγούστου τὸ ἑσπέρας ὁ Κολοκοτρῶνης μὲ τὸν Ζαΐμην ἐκινήθησαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ὁ Ἀντώνης Κολοκοτρῶνης, ὁ Δημ. Καραμέρος, ὁ Γγρολφίνος Πετιμεζᾶς καὶ ἄλλοι Καλαβρυτινοὶ διευθύνθησαν κατὰ τὸ Χρυσοβίτσι νὰ προσβάλωσι τοὺς ὅσοι εὕρισκοντο καὶ ἐκεῖνο τὸ μέρος εἰς τρία δυνατὰ ὀχυρώματα. Ὁ Γρίβας ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Παλιοδαβιάς, νὰ προσβάλλῃ τοὺς εἰς τὸν Μύλον τοῦ Μπάρβογλου ὠχυρωμένους. Ὁ Ἀναστόπουλος ἀνεψιὸς τοῦ Κολοκοτρῶνη καὶ ὁ Γ. Λεχουρίτης διευθύνθησαν ἄνωθεν τῆς Πιάνας εἰς τὸ Καστράκι. Ὁ δὲ Κολοκοτρῶνης καὶ ὁ Ζαΐμης κατέλαβον θέσιν ἀνάλογον εἰς τὸ μέσον, νὰ δώσωσι βοήθειαν ὅπου ἤθελε χρειασθῆ. Εἶχον δὲ εἰδοποιηθῆ διὰ σημείων νὰ κινηθῶσι ταυτόχροτως ἀπὸ τὴν Ἐπανωχρέπαν ὁ Νοταρᾶς, καὶ ἀπὸ τὰ Βέρβενα ὁ Λόντος, ὁ Κανέλλος Δελιγιάννης καὶ ὁ Γενναῖος καὶ νὰ προσβάλωσι τοὺς εὕρισκομένους εἰς τὰ Τρίκορφα καὶ εἰς τὴν Σιλήμναν, ὥστε νὰ μὴ ἀφήσωσι νὰ ὑπάγωσιν αὐτόθεν καὶ ἀπὸ Τριπολιτσᾶν εἰς βοήθειαν τῶν εἰς τὴν Δαβιάν, εἰς τὴν Πιάναν καὶ ἀλλαχοῦ ὠχυρωμένων. Τὸ πρωτὸ τῆς 14 ἐδόθη ἀρχὴ τῆς μάχης ἄνωθεν τῆς Πιάνης, καὶ μετὰ μίαν ὥραν οἱ Ἕλληνες ἔτρεψαν εἰς φυγὴν τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἐκυρίευσαν τὸ Καστράκι· ἐφόνευσαν δὲ ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν πενήντα καὶ ἐπῆραν ὑπὲρ τὰ διακόσια λογγοφόρα καὶ ὀκτὼ τύμπανα· πλὴν

οὐ διευθυνθέντες εἰς τ' ἄλλα μέρη δὲν προὐχώρησαν. Μετὰ ταῦτα ὁ Κολοκοτρώνης ἐπέστρεψεν ὁμοῦ μετὸν Ζαΐμην εἰς τὸ Διάσελον (1). Ὁ δὲ Γρίβας δὲν ἐπραξεν ἄλλο εἰς τὴν μάχην ταύτην, εἰμὴ ὅτι εὗρισκετο κατὰ τὸ Ῥοῖνόν, ὅτε ὁ ἐχθρὸς ὤρμησεν ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἀφ' οὗ οἱ μετ' αὐτοῦ στρατιῶται ἐκένωσαν τὰ τουφέκια των, ἐπανῆλθον ὡσαύτως εἰς τὸ Διάσελον. Οἱ ἐν Βερβένοις εἶχον κινήσει μετὰ τέσσαρας χιλιάδας διὰ τὰ Ἰρίκορφα, καὶ μετ' αὐτῶν ἦτον καὶ ὁ Χ. Μιχάλης Ταλιάνος μετ' εἰκοσιπέντε ἰππεῖς. Περὶ τὸ λυκαυγὲς ἐφθασαν περὶ τὰ ἐχθρικά ὄχυρώματα, μετὰ τὸ τῶν ὁποίων κατεσκευάσεν ὁ Γενναῖος τρία ἑλληνικά, ὅθεν καὶ ἤρχισε νὰ μάχεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ἄλλ' ὁ Λόντος ἀπῆλθεν εἰς τὸ Βαλιτέτσι διὰ λόγους ἀγνώστους, καὶ δὲν θὰ λάβει μέρος εἰς τὴν μάχην. Ὁ δὲ Κανέλλος ἀσθενήσας, ἐπέστρεψεν εἰς τὰ Βέρβена. Οἱ ἐν Τριπολιτσᾷ ἐχθροὶ ἐξῆλθον εἰς βοήθειαν τῶν ἰδικῶν των ἔδραμον καὶ ἀπὸ τοῦ ἐκτὸς τῆς Τριπολιτσᾶς εὐρισκομένου ὡσαύτως εἰς βοήθειάν των, ὅσοι δὲν ἐχρειάζοντο νὰ φυλάξωσι τὰς θέσεις των, ἀπὸ τὰ διάφορα ὄχυρώματα, καὶ ὅλοι ὁμοῦ ὤρμησαν κατὰ τοῦ Γενναίου ὡς τέσσαρες χιλιάδες πεζοί, τακτικοὶ καὶ ἀτακτοὶ, καὶ ὡς ἑξακόσιοι ἰππεῖς. Ἦτον ὥρα δευτέρα μετὰ μεσημβρίαν ὅτε οἱ ἐχθροὶ εἶχον πλησιάσει πολὺ εἰς τὰ ἑλληνικά ὄχυρώματα, καὶ τότε οἱ Ἕλληνες, ἀφ' οὗ ἐκένωσαν τὰ τουφέκια των, ἐξῆλθον τῶν ὄχυρωμάτων ξιφῆρεις, ἐπέπεσον κατ' αὐτῶν καὶ τοὺς ἐτρεψαν εἰς φυγὴν, ἐφόνευσαν ὑπὲρ τοὺς διακοσίους πενήντα καὶ ἐκυρίευσαν ἑπτὰ ὄχυρώματα. Ὁ Ἀνδρέας Κονιάκης, οἱ ἀδελφοὶ Σωτῆρος καὶ Θεόδωρος Ζιχαρόπουλοι, οἱ Φελοურიᾶνοι (Μανιάται παροικοῦντες εἰς Μονεμβασίαν), ὁ Γ. Ἀγαλόπουλος, ὁ Μιχαὴλ Γράμισις ὁ Πέτρος Α. Μπαρμπιτσιώτης καὶ οἱ Νικολόπουλοι ἔλαβον μέρος εἰς αὐτὴν τὴν μάχην ὁμοῦ μετὸν Γενναῖον. Ὁ δὲ Χ. Μιχάλης μετὰ τοὺς ὀλίγους ἰππεῖς του συνετέλεσεν εἰς τὴν νίκην οὐκ ὀλίγον. Μετὰ τὴν μάχην ἐφθασε καὶ ὁ Νοταρᾶς ἀπὸ τῆν Ἐπανωχρέπαν, καθὼς καὶ ὁ Γ. Γιατράκος. Ὁ δὲ Λόντος εἶχεν

(1) Ἀναφέρων ὁ Κολοκοτρώνης τὰ περὶ τῆς μάχης ἐκείνης εἰς τὴν Κυβερνητικὴν Ἔκθεσιν: «Ὁ Ζαΐμης ἔδειξεν εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν εὐτολμίαν καὶ ὑπολεμιστικὴν γενναϊότητα ἐπέκεινα τῆς σωματικῆς καταστάσεως καὶ τοῦ ἐπαγγέλματός του.»

ἀπέλθει εἰς Ἐπανωχρέπαν, ὅπου ἐντάμωσε τὸν Νοταρᾶν, καὶ ἐκεῖ-
θεν μετέβη πάλιν εἰς τὰ Βέρβена. Ὁ δὲ Γενναῖος ἀπῆλθεν εἰς τὸ
Βιλιτέτσι, ὅθεν ἐκινήθη τὴν ἐπιούσαν κατὰ τὰς διαταγὰς τοῦ πα-
τρὸς του νὰ καύσῃ τοὺς μύλους. Οἱ Ἕλληνες ὤρμησαν πρὸ πάν-
των εἰς Ζαράχοβαν, καὶ ἐκυρίευσαν τοὺς αὐτόθι κειμένους δύο μύ-
λους· ἀνωθεν τούτων ὑπάρχει παλαιὸν τεῖχος, ὡς ἂν φρούριον,
ὅπου ὠχυρώθησαν οἱ Τοῦρκοι καὶ ἐμάχοντο ἡμοῦ μέ τινας ἵππεις
φθάσαντας εἰς βοήθειάν των ἀπὸ τὴν Πιάναν. Ὁ Χ. Μιχάλης μὲ
τὸν Θ. Ζαχαρόπουλον καὶ ἄλλους ἵππεις ὤρμησαν κατὰ τούτων
καὶ τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, ὅτε ὁ Χ. Μιχάλης εἰσδραμῶν ξι-
φήρης ἀναμέσων αὐτῶν, συγκατεκρημνίσθη ἡμοῦ μὲ τὸν ἵππον του·
οἱ δὲ ἄλλοι ἰδόντες αὐτὸν κινδυνεύοντα, ἐπέτυχον εἰς βοήθειάν του
καὶ τὸν ἔσωσαν, ἀφ' οὗ ἐφόρευσαν ἐξ ἀπὸ τοὺς ἐχθροῦς. Τότε
δὴ ὤρμησαν καὶ οἱ πεζοὶ Ἕλληνες, καὶ μάλιστα οἱ Φελουριᾶνοι,
κατὰ τῶν εἰς τὸ τεῖχος ὠχυρωμένων, τοὺς ἐξετόπισαν, τοὺς κατε-
δίωξαν φεύγοντας, ἐφόρευσάν τινας καὶ ἐκυρίευσαν τὸ τεῖχος. Ὁ Κο-
λοκοτρῶνης μὲ τὸν Ζαῖμην εἶχον κινήθῃ πάλιν εἰς Πιάναν. Ὁ δὲ
Γενναῖος ἐκινήθη μετὰ τῶν ἄλλων εἰς Δαβιάν, ὅθεν οἱ ἐχθροὶ ἀφή-
σαντες πέντε ὄχυράματα, ἔφυγον χωρὶς νὰ ρίψωσιν οὐδ' ἓν
τουρέκι, καὶ ἀπῆλθον εἰς τι παλαιὸν φρούριον ἀπέναντι τῶν
Μύλων, ὅπου συνῆλθον καὶ οἱ εὐριακόμενοι εἰς Πιάναν ν' ἀσφα-
λισθῶσιν. Ἐφρονεύθησαν δὲ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν μάχην ὑπὲρ τοὺς
ἑκατὸν πενήντα· ἔπεσον καὶ ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας καὶ ἐπληγώθησαν
δεκαπέντε. Ἐν τσοσούτω οἱ Ἕλληνες ἔκαυσαν ὅλους τοὺς μύ-
λους, τοὺς κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη, καὶ ἀπέκλυσαν τοὺς ἐχθροὺς εἰς
τὸ εἰρημένον παλαιόφρούριον, καὶ μὴ ἔχοντας μάλιστα τροφὰς
μετ' ὀλίγον ἐμελλον νὰ τοὺς φονεύσωσιν ἢ νὰ τοὺς αἰχμαλωτί-
σωσιν. Ἄλλ' ὁ Ἱμπραχίμ λαβὼν εἶδησιν ἀπὸ τὴν εἰς τὸ Ἰσარი-
σκοπιάν του διὰ σημείων, ἔδραμεν εἰς βοήθειάν των, καὶ οἱ Ἕλ-
ληνες εἰδοποιηθέντες ἀπὸ τὸν Πλαπούταν ὅτι ἤρχετο ὁ Ἱμπραχίμ,
ἀπεχώρησαν εἰς τὰ Βέρβена τὴν νύκτα τῆς 14 πρὸς τὴν 15, καὶ
αὐθημερὸν εἰσῆλθεν εἰς Τριπολιτσάν καὶ ὁ Ἱμπραχίμ. Μετὰ ταῦ-
τα ὁ Κολοκοτρῶνης ἀφήσας τοποτηρητὴν του εἰς τὸν στρατὸν
τῶν Ἀνδρέαν Λόντον, μετέβη εἰς Ναύπλιον, ὅπου μετέβη καὶ ὁ
Γρίβας, ὅστις δὲν θὰ λάβει πλέον εἰς τὸ ἐξῆς μέρος εἰς τὸν καιρὸ

τῶν Τούρκων πόλεμον. Ὁ δὲ Ζαΐμης καὶ ὁ Πλαπούτας ἀπέλ-
 θον εἰς Δημιτσάναν, ἐνθα εὔρον καὶ τὸν Νικητορᾶν, ὅστις εἶχεν
 ἐπιστρέφει τότε ἀπὸ τοῦ Μισολόγγι. Οὗτος ἐκλείσθη αὐτόθι ὁμοῦ
 μετὰ τὸν Τσιόγγαν, καὶ ἠγωνίσθη ἄχρι τοῦδε ἐναντίον τοῦ Κιου-
 ταχῆ. Τὴν 24 μαΐου ἀναφέρουσιν οἱ πρόκριτοι τοῦ Μισολογγίου
 πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τὰ ἑξῆς: «Ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐπολιορκήθημεν
 καθεὶ καλὸς πατριώτης συνέδραμε καὶ συντελεῖ εἰς τὴν διάσω-
 σιν τῆς πατρίδος μ' ὅλην τὴν δυνατὴν προθυμίαν. Μεταξὺ τῶν
 ἄλλων εἶναι καὶ ὁ γενναῖος στρατηγὸς Νικήτας Σταματελό-
 πουλος, τοῦ ὁποῦ ἡ παρουσία συνετέλεσε καὶ συντελεῖ πολὺ
 πλεόν τῶν ἄλλων, δίδουσα ἐμψύχωσιν εἰς ὅλους καὶ πολιτικούς καὶ
 πολεμικούς· ἀλλ' εἶδομεν ὅτι προσκαλεῖται ἤδη νὰ μεταβῆ εἰς
 τὰ αὐτόθι, διὰ νὰ συντελέσῃ εἰς τὰ τῆς Πελοποννήσου· τοῦτο
 μᾶς ἐχαροποίησεν ὡς δίδον καλὰς ἐλπίδας προσδοκῶν διὰ τὴν
 κοινὴν συμφωνίαν τῶν Ἑλλήνων, καὶ κατ' ἄλλον τρόπον μᾶς
 ἐλύπησε διὰ τὴν στέρησιν ἐνὸς τοιοῦτου καλοῦ καὶ ἀξίου στρατηγοῦ
 εἰς τοιοῦτον μάλιστα καιρὸν. Διὰ τοῦτο προστρέχομεν εἰς τὴν σε-
 βαστὴν διοίκησιν καὶ παρακαλοῦμεν νὰ μὴ μᾶς προξενήσῃ αὐτὴν
 τὴν λύπην, διότι καὶ τὰ μέρη ταῦτα εἰν' ἀναγκασιώτερα, καὶ ὁ
 κίνδυνος μεγαλύτερος καὶ ἡ παρούσα τοιοῦτου πατριώτου χρη-
 σιμωτέρα ἐνταῦθα ὡς πρὸς ὅλην τὴν πατρίδα. Ἄς διαταχθῇ
 ἡλοιπὸν νὰ σταθῇ ἐνταῦθα, καὶ νὰ μεταβῇ μέρος στρατιωτῶν
 εὐπὸ τὴν ὁδηγίαν του ἕως ἀπαντήσωμεν τὰ δευρὰ, καὶ ἀφ' οὗ
 διαλυθῇ ἡ πολιορκία, ἃς τὸν διατάξῃ ὅπου κρίνει συμφερότε-
 ρον.» Τὴν δὲ 25 τοῦ αὐτοῦ ἀναφέρει ἡ Διευθυντικὴ Ἐπιτροπὴ:
 «Καὶ διὰ τῆς φήμης καὶ δι' ἰδιαιτέρων γραμμάτων πληροφορεῖται
 ὅτι ἡ σεβαστὴ Διοίκησις ὑποχωροῦσα εἰς τὰς περιστάσεις, ἐνε-
 κρινε νὰ κηρύξῃ ἀμνηστίαν εἰς τοὺς ἐν Ὑδρα φυλακισθέντας,
 καὶ τινες προσκλυθῶν τὸν στρατηγὸν Νικήταν Σταματελό-
 πουλον νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Πελοπόννησον νὰ συναγωνισθῇ μετ'
 αὐτῶν· ἀλλὰ τόσον οἱ ἐδῶ εὑρισκόμενοι δπλαρχηγοὶ ὅσον καὶ
 ἡ πόλις τοῦ Μισολογγίου, θεωροῦντες πολὺ ἀναγκαίαν τὴν ἐν-
 ταῦθα παρουσίαν του, παρακαλοῦσι τὴν σεβαστὴν Διοίκησιν νὰ
 τὸν διατάξῃ νὰ στρατολογήσῃ καὶ νὰ μείνῃ ἐδῶ καθ' ὅλην τὴν
 διάρκειαν τῆς πολιορκίας. Ἡ ἐπιτροπὴ κρίνει χρεὸς τῆς ἀπα-

ραίτητον ἢ ἀναφέρῃ πρὸς τὴν σεβαστὴν Διοίκησιν ὅτι, ἐὰν
 εἶναι ἀπὸ τοὺς στρατιωτικῶς ὄψεως ἔμπορεῖ νὰ συντελέσῃ κυ-
 »ρίως εἰς τὴν σωτηρίαν ταύτης τῆς πόλεως εἶναι ὁ στρατηγὸς
 »Νικήτας, ἐπειδὴ αὐτὸς, ἂν καὶ μεμολωμένος ἤδη, δὲν συμβάλ-
 »λει ὀλίγον εἰς τὸ νὰ ἐνθαρρύνῃ μὲ τὸ παράδειγμά του τοὺς ἐν-
 »ταῦθα στρατιωτικῶς, οἱ ὁποῖοι εἰν' ὅλοι κυριευμένοι ἀπὸ πα-
 »ράξενον ἀθυμίαν. Ἡ Διοίκησις προνοοῦσα διὰ τὴν ἀσφάλειαν
 »τοῦ προπυργίου τούτου τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, θέλει
 »βέβαια διατάξῃ αὐτὸν νὰ ἐγκαταμεῖνῃ ἐδῶ, ὅπου αἱ περι-
 »στάσεις ἀπαιτοῦν νὰ μεταβῇ ἀφύκτως ἐν σημαντικὸν σῶμα
 »Πελοποννησιακοῦ στρατεύματος ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν του, διὰ νὰ
 »ἔμφορῃ οὕτως ἡ πόλις αὕτη νὰ φυλαχθῇ, καὶ νὰ εἶναι εἰς κα-
 »τάστασιν ἢ ἀντίθετον εἰς τὰς ἐχθρῆσιν προσβολὰς, ἐπειδὴ ἡ Διοί-
 »κῃσις, ὡς καὶ ἄλλοτε εἰδοποιήθη, δὲν πρέπει νὰ ἐπιστηρίζεται
 »πολύ εἰς τὰ ἐδῶ εὐρισκόμενα στρατεύματα, διότι ἐξ αὐτῶν ἀνα-
 »χωροῦν καθ' ἡμέραν ὄχι ἀσήμενος ἀριθμὸς, καὶ αἱ δύο πό-
 »λεις τοῦ Μισολογγίου καὶ Αἰτωλικοῦ κινδυνεύουν νὰ μείνουν
 »χωρὶς τὴν ἀναγκαίαν στρατιωτικὴν δύναμιν. Ὅλοι αἱ ἐλπίδες
 »πρέπει νὰ θεμελιωθοῦν εἰς τὴν ἐνταῦθα παρουσίαν τῶν στρα-
 »τευμάτων, τὰ ὁποῖα ἐσχάτως διέταξεν ἡ Διοίκησις νὰ μετα-
 »βῶσιν ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον εἰς τὴν Δυτ. Ἑλλάδα, καὶ εἰς τὸ
 »σημαντικὸν σῶμα, τὸ ὁποῖον ἀναγκαστικῶς πρέπει νὰ διαταχθῇ ὑπὸ
 »τὴν ὀδηγίαν τοῦ στρατηγοῦ Νικήτα.» Οὕτως ἔμεινεν εἰς τὸ
 Μισολόγγι καὶ συνεπολιορκεῖτο ὑπὸ τοῦ Κιουταχῆ. Διορισθεὶς
 δὲ καὶ αὐτὸς μέλος ἐπιτροπῆς τινος, ἣτις ἐμελλε νὰ πραγματοποιῆθῇ
 μὲ τὸν ἐχθρὸν περὶ παραδόσεως τοῦ Μισολογγίου διὰ συνθηκῶν,
 ὅτε ὀπλαρχηγοὶ τινες εἶχον τὴν διάθεσιν ἢ ἀφήσωσιν ἐκείνην τὴν
 θέσιν, διὰ ἢ ἀποφύγῃσι τὰ δεινὰ τῆς πολιορκίας, δὲν κατεδέ-
 χθη νὰ λάβῃ μέρος εἰς τοιαύτην διαπραγματεύσιν, καὶ διὰ τῶν
 πατριωτικῶν παραδειγμάτων καὶ λόγων του, παραθαρβύνας τοὺς
 Μισολογγίτας νὰ μὴ συγκατατεθῶσι νὰ παραδοθῇ τὸ Μισολόγγι
 εἰς τοὺς Τούρκους, συνετέλεσεν εἰς τὸ ἢ ἀποδείξωσιν οἱ Ἕλληνες
 καὶ διὰ τῆς πολιορκίας αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ὅτι δὲν ἦσαν ἀνά-
 ξιοι τῆς ἐλευθερίας. Ἀφ' οὗ δὲ ὁ ἑλληνικὸς στόλος διέλυσε τὸν
 ἀποκλεισμόν του, ἐπειδὴ ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔστειλε τὸ ζητούμενον

στρατιωτικὸν σῶμα, μετέβη διὰ τοῦ στόλου αὐτοῦ τὴν πρώτην Αὐγούστου εἰς Πελοπόννησον, ἀποβὰς εἰς Γαστοῦνην, ὅθεν καὶ ἀνέβη εἰς Δημισάναν ἐπὶ κεφαλῆς Ἑλείων τινῶν καὶ ἄλλων Ἑλλήνων νὰ πολεμήσῃ τὸν Ἴμπραχίμ. Ὁ Κολοκοτρῶνης ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ πληρώσῃ μισθὸν εἰς δεκαπέντε χιλιάδας στρατεύμα Πελοποννησίων διὰ νὰ τοὺς ἔχη πάντοτε εἰς κίνησιν, θαρρῶν διὲ καὶ διὰ τοῦ μισθοῦ ἤθελε τοὺς καταστήσει προθυμότερους εἰς τὸν πόλεμον. Ἡ δὲ Κυβέρνησις ἐπέκρινε τοῦτο ὡς ὠφέλιμον καὶ τόσον πλέον δίκαιον, ὅσον τὸ μέγα μέρος τῶν δανείων τοῦ Λουδίνου ἐδόθη εἰς μισθοὺς τῶν Ῥουμελιωτῶν, καὶ οἱ Πελοποννησιοὶ δὲν ἔλαβον ἄχρι τοῦδε μισθὸν ἀπὸ τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν ὅσοι προσεφέροντο κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς Κυβερνήσεως, ἐν ᾧ ὅλοι σχεδὸν κατεστράφησαν καὶ δὲν δύνανται νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν οἰκογενειῶν των, εἰς τὸ νὰ τὰς προμηθεύσωσι τὸν ἀπολύτως ἀναγκαῖον ἄρτον. Μετὰ ταῦτα ὁ Κολοκοτρῶνης μετέβη εἰς τὸ στρατόπεδον, ὅπερ ὑπῆρχεν ἤδη εἰς Ἀγιόπετρον, καὶ διεκοίνωσε τὰ περὶ τοῦ μισθοῦ ἀποφασισθέντα. Ἄλλ' ἢ Κυβέρνησις ἐκτὸς δέκα χιλιάδων γροσίων, δὲν τὸν ἔδωκε πλέον οὐδ' ὀβολὸν διὰ μισθὸν τῶν Πελοποννησίων, καὶ μ' ὅλον τοῦτο δὲν ἔπαυσαν οὗτοι νὰ πολεμῶσι καὶ χωρὶς μισθοῦ, καθὼς ἐπολέμησαν πάντοτε διὰ τὴν πατρίδα των. Ὁ Ἴμπραχίμ ἐξεληθὼν ἀπὸ τὴν Τριπολιτσάν, δὲν κατευθύνεται πλέον ἐναντίον τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, ἀλλὰ περιτρέχει τὴν Χερσόνησον, διαρπάζων, αἰχμαλωτίζων καὶ ἐρημόνιον τὸν τόπον. Οἱ δ' Ἕλληνες τρέχουσι κατόπι καὶ τὸν πολεμῶσιν ἀκροβολιστικῶς, καὶ πάντοτε τὸν βλάπτουσι· τὸν ἐκτύπησαν δὲ εἰς τὸ Καστρί καὶ Καστανιά, καὶ εἰς τὸ Γεωργίτσι, τὸν ἐκτύπησαν εἰς Βέρροϊαν καὶ Μπασαράν, τὸν ἐκτύπησαν εἰς τὴν Λαγκάδα κατὰ τὸ μοναστήριον τῶν Καλτεζιῶν, τὸν ἐκτύπησαν καὶ εἰς ἄλλα μέρη, ἐφάνευσαν πολλοὺς Τούρκους, ἠλευθέρωσαν πολλοὺς χριστιανοὺς, τὸν ἐπέβραν πολλὰ ζῶα, καὶ δὲν ἔλειψαν νὰ τὸν βλάπτωσιν ἄχρις οἷου ὑπέστρεψεν εἰς Τριπολιτσάν. Δὲν κάμνει δὲ καὶ αὐτὸς ὀλίγα κακὰ· εἰς τὸ Κυπαρίσι τῆς Μονεμβασίας εὔρεν ἐντὸς σπηλαίου ὀκτακοσίας περίπου ψυχὰς ἀδυνάτους καὶ κατέσφαξεν ὅσους δὲν ἐχρησίμευον ἢ ἀπήγοντο αἰχμαλῶτοι. Μεταβὰς ἔπειτα εἰς τὰ Τρίνητα ἐπο-

λιόρκητε πύργων τινά ένθα ήτο κλεισμένος ο Κώστας Σουλιώτης με έβδομηντα Έλληνας, οίτινες συγκατένευσαν να έξελθωσιν επειδή ύπεσχέθη να μη τους έπάρη τὰ όπλα· άλλ' έξελθόντας τους έφόνευτεν. Είς δέ τὸ χωρίον Βρονταμά είχον καταρύγει ώς τετρακόσiai ψυχαί άνδρες, γυναίκες και παιδία, οί όποιοι δέν ήθελον να παραδοθώσιν· άλλ' οί Τουρκοί ήνοιξαν τρύπαν από την κορυφήν του σπηλαίου, και έβρίψαν είς αυτό έμπρηστικάς ύλας και δύο κιβώτια με πυρίτιν και τους κατέστρεψαν, άφ' ού όλίγοι τινές έξήλθον και παρεδόθησαν. 'Αλλ' είς μέν την Πελοπόννησον δέν θά 'μπορέσει να κατορθώση τίποτε πλέον άφ' ούι κατώρθωσεν άχρι τουδε· ήρχισε δέ να στρέφη την προσοχήν του είς την Ρούμελην. Την 10 Σεπτεμβρίου ανεχώρησεν από Τριπολιτσίν, και κατήλθεν είς τὰ Μεσσηνιακά φρούρια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Ὁ Γούρας κατὰ τοῦ Ὀδυσσεύς. — Τὰ κατὰ τὸν Ὀδυσσεῖα ἐνωθέντα μὲ τοὺς Τούρκους. — Ὁ Ἄγγελος Τρελλώνης. — Τούρκοι εἰς τὴν Ἀττικὴν. — Ὁ Γούρας κινεῖται κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τούρκων εἰς Λιβανάταις. — Μάχαι. — Ὁ Ὀδυσσεὺς καταφεύγει εἰς τὸν Γούραν. — Στέλλεται δέσμιος εἰς Δομπῶ. — Ἔπειτα εἰς τὴν ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηναίων. — Δολοφονεῖται. — Ὁ Τρελλώνης τραυματίζεται. — φεύγει εἰς τὴν Ἀγγλίαν. — Ὁ Ἀμπάζπασιας καὶ Μουσταμπέης εἰς Λεβαδίαν. — Μάχη εἰς Δαύλειαν. — Μάχη εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Ἱερουσαλήμ. — Μάχη εἰς Κάπριαναν. — Ὁ Κωλέττης ζητεῖται εἰς τὴν Ρούμελην. — Ὁ Γούρας εἰς τὴν Ἀμπλιανην. — Τούρκοι λεηλατοῦσι τὴν στερ. Ἑλλάδα. — Μάχη εἰς Παπαδιάν. — Ὁ Γούρας δὲν ἔχει στρατεύματα. — Μάχη εἰς Πεττεβρία. — Τὰ Σάλωνα ἔρημα. — Οἱ Τούρκοι αὐτόθι. — Ὁ Κ. Νισιαβέλας εἰς Δεσφίναν. — Ὁ Καραϊσκάκης καὶ οἱ Σουλῶται εἰς Βοστίσαν. — Οἱ αὐτοὶ εἰς τὸ Δίστομον. — Μάχη αὐτόθι. — Ὁ Ἀμπάζπασιας εἰς Λοιδωρίκι. — Μάχη εἰς τὸ Κλήμα. — Μάχη εἰς Λευκαδίτι. — Μάχη κατὰ τὴν Ἀμπλιανην. — Μάχη εἰς Δάργαν. — Ὁ Καραϊσκάκης εἰς Καρπενησί. — Μάχαι. — Καὶ ἄλλοι Τούρκοι εἰς τὴν ἀνατολ. Ἑλλάδα. — Ἐπιδρομαὶ τῶν Τούρκων τῆς Εὐβοίας. — Μάχη εἰς τὸ μετόχιον τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ. — Οἱ Τούρκοι εἰσβάλλουσιν εἰς τὴν δυτ. Ἑλλάδα. — Λεηλατοῦσι τὰς ἐπαρχίας. — Πολιορκοῦσι τὸ Αἰτωλικὸν καὶ τὸ Μισολόγγι. — Γράμμα τοῦ Βαρνακιώτου. — Ἄβγοι εἰς ἀπολογίαν του. — Ὁ Νότης Μπότσαρης. — Γράμμα τοῦ Κιουταχῆ. — Ὁ Μπότσαρης ἐσυχοφαντεῖτο. — Ἀποστολὴ ἐπιτροπῆς εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Τὸ πλοῖον τοῦ Μπότσαρη εἰς Μισολόγγι. — Καὶ στόλος ἑλληνικὸς αὐτόθι. — Οἱ Τούρκοι κινεῖνται εἰς Μαρμαροῦν. — Βοήθεια εἰς Μισολόγγι. — Καὶ ἄλλαι ἀποστολαὶ εἰς τὴν

Κοβέρνησι. — 'Ρήξις ὑπονόμιον καὶ ἔξοδος. — Καὶ ἄλλη
 ῥήξις. — Τουρκικὸς στόλος εἰς τὸ Μισολόγγι. — Οἱ πολιορ-
 κημένοι προσκαλοῦσι τοὺς ἔξωθι. — Ὁ Κιουταχῆς πληρώ-
 νει τὴν τάφρον. — Κατασκευάζει προμαχώνας. — Στολίσκος
 τουρκικὸς εἰς τὴν Λίμνην. — Κυριεύεται ἡ νῆσος Προκοπά-
 νιστος. — Ἀποκλεισμὸς Μισολογγίου. — Ὁχύρωσις πρὸς
 ἄμυναν. — Ὁ Κιουταχῆς προσφέρει συνθήκας. — Ὁ Καπον-
 τάνπασιας ὡσαύτως. — Ἀντίταφροι καὶ ἀντιπρομαχώνες. —
 'Ρήξις ὑπονόμιον τουρκικῆς καὶ χαλάστρα καὶ ἔφοδος εἰς τὸ
 προτείχισμα τοῦ Μπότσαρη. — Ἀπόκρουσις τοῦ ἐχθροῦ. —
 Καὶ πάλιν ῥήξις ὑπονόμων καὶ ἔφοδος γενικὴ καὶ ἀπέκρου-
 σις. — Οἰκονομία πυρτίδος. — Ἐφοδος καὶ ἀπὸ τὸν αἰγια-
 λὸν καὶ ἀπόκρουσις. — Ὁ ἑ.λ. στόλος εἰς Μισολόγγι. —
 πυρπόλησις δὺν ἐχθρικῶν. — Ναυμαχία μεταξὺ Πάπα καὶ
 Μισολογγίου. — Ἐφοδίασμα Μισολογγίου. — Πλοιορισμα-
 χία εἰς τὴν Λίμνην. — Κυριεύσις ἐπτὰ ἐχθρικῶν. — Νυκτομα-
 χία τῶν Ἑλλήνων. — Ἀπειλὴ προδοσίας. — Ἐξοδος τῶν Ἑλ-
 λήνων. — Προμαχώνες τοῦ Κιουταχῆ ὑψηλότεροι. — Ἐπτὰ ἑλ-
 ληνικὰ ἀποκλείουσι τὸν κορινθιακὸν καὶ ἀμβρακικὸν κόλπον.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΑΓΓΕΛΟΥ Ν. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ

Εἰς δὲ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα εἰ Τούρκοι πράττουσιν ἤδη ὅ,τι
 καὶ ὁ Ἴμπραχίμ εἰς τὴν Χερσόνησον. Ἀφ' οὗ ἐξήλθεν ὁ Γγούρας
 εἰς τὴν ἀνατολικὴν, ἤρχισε νὰ λαμβάνη μέτρα, διὰ νὰ τὴν ἀσφα-
 λίσῃ ἀπὸ τοὺς μέλλοντας νὰ εἰσβάλωσι, καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ
 ἐκείνους τῆς Εὐβοίας, μεθ' ὧν ἠνώθη τέως ὁ Ὀδυσσεύς, ὅστις
 ἤθελεν εἶναι ὁ φοβερώτερος, ἂν ἦτον ἐχθρὸς τῶν Ἑλλήνων. Οὗ-
 τος κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1825 διεπραγματεύθη μετ' ὁν Ὁμέρ-
 πασιαν τῆς Καρύστου νὰ ὑποταγῇ εἰς τὸν Σουλτάνον, καὶ νὰ διο-
 ρισθῇ ἀρματωλὸς εἰς τὴν Εὐβοίαν, καὶ φρούραρχος εἰς τὸ φρού-
 ριον Καραμπαμπᾶ, τὸ ἀντικρυ τῆς Χαλκίδος· ὑπεσχέθη δὲ νὰ
 συμπράξῃ ὥστε νὰ ὑποταχθῶσιν αἱ Ἀθῆναι καὶ αἱ βόρειοι Σπορά-
 δες. Ὁ δὲ Ὁμέρ ὑπεσχέθη νὰ ἐνεργήσῃ διὰ νὰ ἐκπληρωθῇ ἡ αἰ-
 τησίς του. Ὁ Ὀδυσσεύς ἔπρεπε νὰ προσποιηθῇ ὅτι ὑποτάσσεται
 εἰς τὸν Σουλτάνον· ὁ δὲ σκοπὸς τῆς ὑποταγῆς του, ἔτινε κυρίως
 εἰς τὸ νὰ δυνηθῇ, ἐνωθεὶς μετ' ὁν Ὁμέρ, νὰ λάβῃ τὰ πιστὰ, καὶ

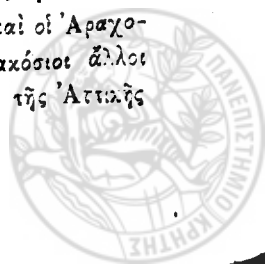
νὰ προσπαθήσῃ νὰ κυριεύσῃ τὸ φρούριον Καραμπαμπᾶ. Οὕτως
 ἤλπιζε καὶ ἑαυτὸν ν' ἀσφαλίσῃ ἐπιβουλευόμενον, καὶ τὴν πα-
 τρίδα νὰ ὠφελήσῃ, καὶ τὴν νῆστον τῆς Εὐβοίας νὰ ἐλευθερώσῃ.
 Ἐπροσπάθει ἐν τοσοῦτῳ καὶ νὰ κατορθώσῃ, ἀπειλῶν μὲ τοὺς Τούρ-
 κους τὴν Κυβέρνησιν, νὰ τὸν χαρισθῇ ἀμνηστία τῶν πεπραγ-
 μένων. Ἀρχὰς Φεβρουαρίου προσεκάλεσεν εἰς τὸ σπήλαιόν του
 τὸν Νάκον Πανοριᾶν, καὶ ἀνεδέχθη οὗτος εἰς τὴν κολουμβήθραν τὸ
 παιδίον του, καὶ ἐν ταυτῷ ἐπιστέφνωσε τὸν Ἄγγλον Τρελλῶνων
 μὲ τὴν ἀδελφὴν του, καὶ ἅμα ἐπιστρέψας εἰς τὰ Σάλωνα, προέ-
 τρεψε τοὺς προκρίτους νὰ γράψωσιν ἀναφορὰν εἰς τὴν Κυβέρ-
 νησιν, ἐξαιτούμενοι νὰ τὸν ἀμνηστεύσῃ, διότι ἐκ τῆς ἀπελπισίας
 του ἠμπόρει τάχα νὰ φέρῃ τοὺς Τούρκους καὶ νὰ καταστρέψῃ τὴν
 πόλιν των, καὶ νὰ βλάψῃ τὴν πατρίδα. Ἡ δὲ Κυβέρνησις εἰδοποιεῖ-
 ται περὶ τοῦτου, πλην δὲν φροντίζει. Ἦρχιστε λοιπὸν ὁ Ὀδυσ-
 σεὺς καὶ συνέλεγε στρατιώτας ἐπὶ μισθῷ σαράντα καὶ σαρανταπέν-
 τε γροσίων κατὰ μῆνα, καὶ κατὰ φθίνοντα τὸν Φεβρουάριον εἶχεν
 ὑπὸ τὰς διαταγὰς του ὡς χιλίους διακοσίους. Ἐγραψε δὲ τοὺς
 Μεγαρεῖς καὶ ἄλλους Ἕλληνας νὰ στείρωσι τοὺς ἀγρούς των, νὰ
 καταγίνωνται εἰς τὰ ἔργα των, καὶ νὰ μένωσιν ἡσυχοὶ εἰς τοὺς
 τόπους των. Τοὺς ὑπέσχετο δὲ ἀσφάλειαν ἐκ μέρους τῶν Τούρκων,
 καὶ ἂν ἡ Κυβέρνησις ἤθελε στείλει κατ' αὐτῶν στρατεύματα
 αὐτὸς τάχα εἶχεν ἀρκετὰ στρατεύματα νὰ πέμψῃ διὰ νὰ τοὺς
 φυλάξωσι καὶ νὰ μὴ τοὺς βλάψωσιν εἰς τὸ παραμικρόν. Ἐλεγε
 δὲ ὅτι ἐκινεῖτο κατὰ μόνων τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι δὲν ἤθε-
 λον νὰ τὸν πληρώσωσιν ὅσα εἶχε δαπανημένα εἰς τὸ φρούριον
 τῶν Ἀθηνῶν. Ἐρρίθη καὶ ὅτι συνεννοήθη μὲ τὸν Μουστάμπην
 Μισπρλῆν, ὅσους εὕρισκετο εἰς τὸ Ζητοῦνι ὀμοῦ μὲ τὸν Ἀμ-
 κάζκασιαν ἐπὶ κεφαλῆς τεσσάρων χιλιάδων Τούρκων· ὁ Ἄλθα-
 νὸς οὗτος ἐγνώριζε τὸν Σκαλτσοδῆμον, τὸν Πανοριᾶν, τὸν Δυο-
 βουνιώτην καὶ ἄλλους· τοὺς ἔγραψε καὶ τοὺς ἐκάλει ἀδελφούς,
 καὶ τοὺς συνεβούλευε νὰ προσκυνήσωσιν· εἶπετο λοιπὸν νὰ γράψῃ
 καὶ πρὸς τὸν Ὀδυσσεᾶ· πλην ἐκ τούτου δὲν συναίγεται ὅτι καὶ
 ἤκουσεν οὗτος τὰς συμβουλὰς του. Ἄν ἤθελε δὲ νὰ κινηθῇ κατὰ
 τῆς πατρίδος, δὲν ἦτο δύσκολον νὰ συστρατεύσῃ μὲ τὸν Μουστά-
 μπην καὶ νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς Τούρκους εἰς τὸν πόλεμον· καὶ τότε

ἤθελεν ἀποδειχθῆ ὅτι ἦτον ἐχθρὸς τῆς πατρίδος· ἀλλ' ἂν ἐφάνη συνεννοούμενος μ' αὐτὸν, τοῦτο δὲν ἀποδείχῃ αἴτιον εἰμὴ ὅτι ἠπέλπει τὴν Κυβέρνησιν, καὶ ἐν ταύτῳ ἠπάτα τοὺς Τούρκους διὰ τὸν σκοπὸν του. Τὴν 2 Μαρτίου ἔγραψε τὸν Δουβουινώτην: «Γε-
»ρογιάννη! ἄρχοντες καὶ διοικηταὶ ἄστωι καὶ διεφθαρμένοι δὲν
»κυττάζουν τὸ καλὸν τῆς πατρίδος. Ἡ Κυβέρνησις μ' ἐπεβου-
»λεύθη ὡς καὶ ἄλλους πολλοὺς καλλιτέρους μου· βιάζομαι ἵνα
»χωρήσω διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς μου, καὶ ὅταν τὸ ἔθνος
»ἀνανήψῃ καὶ μὲ ζητήσῃ, τότε πάλιν μ' εὑρίσκει· ἀλλὰ σὺ μό-
»νος θὰ μ' εὔρεις.» Συγχρόνως ἔστειλε δύο πιστοὺς στρατιώτας
μὲ γράμματα εἰς τὸν Κάλαιον πρὸς τοὺς Ἀνδρέας Ζαίμην καὶ
Λόντον καὶ τὸν Νικηταρᾶν, καὶ ἤθελε φαίνεται νὰ καταφύγῃ
καὶ αὐτὸς εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην (1)· πλὴν ὁ μέγας ἀρμοστής εἶ-
»χεν ἀπαγορεύσει νὰ δέχωνται οἱ ἐναντίοι τῆς Ἑλλ. Κυβερνήσεως.
Τοὺς ἔγραψε δὲ ὅτι ὑπετάγη εἰς τοὺς Τούρκους ἐπὶ σκοπῷ νὰ
κυριεύσῃ τὸ φρούριον Καραμπαμπᾶ, διοριζόμενος φρούραρχος
ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, καὶ οὕτω νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐλευθέρωσιν
τῆς Εὐβοίας. Διὰ τοῦτο, μὴ πιστεύων εἰς τὸν Γγούραν καὶ τοὺς
ἄλλους ὀπλαρχηγούς τῆς στέρ. Ἑλλάδος, διεκρίνωσε τὸ μυτι-
κόν του εἰς τοὺς Ἀνδρέας καὶ τὸν Νικηταρᾶν, καὶ τοὺς προσέτα-
λει νὰ συνάξωσι τρισχιλίους στρατιώτας καὶ νὰ στρατεύσωσιν
εἰς τὴν ἀνατολ. Ἑλλάδα, ἅμ' ἀπ' οὗ ἤθελε καταλάβει ἐκεῖνος τὸ
εἰρημένον φρούριον, διὰ νὰ συμπράξωσιν εἰς τὸ νὰ ἐλευθερωθῇ ἡ
Εὐβοία. Ἀλλὰ καὶ ὁ Τρελλῶνης τὸν εἶχε παραθάρβῦνει νὰ συμ-
μαχήσῃ συμμαχίαν πλαστήν μὲ τὸν Ωμέρπασιαν, διότι τὸν ὑπέ-
σχετο χρηματικὰ καὶ ἄλλα βοηθήματα ἐκ μέρους τῶν οἰκείων
του ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἠλπισεν ὅτι, ἂν ἐπετύγ-
χανε νὰ κυριεύσῃ τὸ φρούριον Καραμπαμπᾶ, ἠδύνατο νὰ διατηρηθῇ
εἰς αὐτὸ, ἀστυλιζόμενος ἀπὸ τὰς ἐπιβουλὰς τῆς Κυβερνήσεως.

(1) Καλαθρυτινὸς ἀποσταλεὶς ἀπὸ τὸν Λουκῆν Λόντον εἰς τὸν Κάλαιον πρὸς τὸν ἀδελφὸν του κατ' ἀρχὰς τοῦ Μαρτίου, εἶδε δύο στρατιώτας ἐσταλ-
μένους ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεύς μὲ γράμματα· τοῦτο ἐπληροφορήθη ἀπὸ ἔγ-
γραφον τὸ ὁποῖον εὔρον εἰς τ' ἀρχεῖα, ὅτε οὗθ' οἱ Ἀνδρέας οὗθ' ὁ Νικητα-
ρᾶς ὑπῆρχον εἰς τὴν ζωὴν, καὶ δὲν ἐπληροφορήθη περὶ τῶν γραφομένων.
Ἐγράψα ὅμως τὸν Γ. Ἀθηνασιάδην εἰς Γ. ἄσι, καὶ αὐτὸς μ' ἔδωκε τὰς
ἀνωτέρω πληροφορίας περὶ τοῦ Ὀδυσσεύς.

καὶ πρὸ πάντων οὕτως ἤθελεν ἀποδείξει εἰς τὸ ἔθνος του τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον ἠνώθη μὲ τοὺς Τούρκους, ἂν ἄλλο τι δὲν ἤθελε δυνηθῆ νὰ κατορθώσῃ. Ἄμψ δ' ἀφ' οὗ ἤθελον παύσει τοῦ νὰ διιθύνωσι τὰ πράγματα ὁ Μαυροκορδάτος καὶ ὁ Κωλέτιης, ἤθελεν ἀποδυθῆ πάλιν ὡς καὶ πρότερον εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς πατριδος. Ἐπροσπάθησεν ἐν τοσοῦτω νὰ κατορθώσῃ ὥστε νὰ δεχθῆ ὁ Ὁμέρ καὶ ἰδιόκους του στρατιώτας φρουρὰν καὶ εἰς τὸ αὐτὸ φρούριον, ὡς ἐδέχθη εἰς ἐκεῖνο τῆς Χαλκίδος· ἀλλὰ τότε ὁ Ὁμέρ ἔλαβεν ὑπονοίας καὶ τὸ ὠχύρωσε, διορίτας φρουρὰν ἀνάλογον συγκειμένην ὅλως ἀπὸ Τούρκους. Τότε δὴ καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἔγεινε προσεκτικώτερος μὴ πέσει εἰς τὰς παγίδας του, καὶ δὲν ἦτον ἄπειρος τῆς Τουρκικῆς ἀπιστίας· πλὴν εἶναι βιασμένος νὰ κινήθῃ ὡς σύμμαχος μὲ τοὺς Τούρκους τῆς Εὐβοίας ἄμψ ἐξεληθόντας αὐτόθεν ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων. Οὕτω νομίζει ὅτι θὰ δυνηθῆ, φοβίζων τὴν Κυβέρνησιν, ὅτι ὁ Ἰμπραχίμ καταστρατηγεῖ τὴν Πελοπόννησον, καὶ ὁ Κιουταχῆς εἰσβάλλει εἰς τὴν δυτικὴν, καὶ ὁ Ἀμπάζπασιας εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, καὶ ἀφ' ἑλατὰ μέρη παρουσιάζεται φοβερὸς κίνδυνος τῆς πατριδος, νὰ τὴν καταναγκάσῃ νὰ συνθηκολογήσῃ μὲ αὐτὸν καὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ τὸ σφάλμα του. Ἡ δὲ καλλιτέρα συνθηκολογία ἦτο νὰ καταφύγῃ ὄχι εἰς τοὺς Τούρκους, ἀλλ' εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἀφ' οὗ πλέον δὲν ἠβύνατο νὰ καταφύγῃ ἄλλοῦ ποῦ ποτε, ὡς κατέφυγε πέρυσιν ὁ Καραϊσκάκης· καὶ ἂν ἐμέλλε ν' ἀποθάνῃ καθὸ καταδιωκόμενος ἀπ' αὐτὴν τὴν Κυβέρνησιν, ἔπρεπε νὰ προτιμήσῃ μᾶλλον καὶ ν' ἀποθάνῃ, ὡς καὶ θ' ἀποθάνει, ἀδίκως, παρὰ νὰ ἐνωθῆ μὲ τοὺς Τούρκους. Τοῦλάχιστον ἔπρεπε νὰ φέρῃ κατὰ νοῦν διὸ μέγας Ἀλέξανδρος δὲν ἤθελε νὰ κλέψῃ τὴν νίκην· ἦτο κάλλιον νὰ μὴ κυριεύσῃ τὸ φρούριον Καρχημπεμπᾶ καὶ νὰ μὴ ἐνωθῆ μὲ τοὺς Τούρκους· ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν δι' ἑαυτὸν μᾶλλον, καὶ ἠνώθη καὶ ἐκινήθη μετ' αὐτῶν, καὶ ὡς ἐξακόσιοι στρατιῶται Τούρκοι τε καὶ Χριστιανοὶ ἤδη προῦχώρησαν εἰς Δαύλειαν, τὴν ἐκυρίευσαν, καὶ οἱ κάτοικοι ὑπειάγησαν. Ὁ δὲ Πρέβας Κατσικογιάννης ἠθέλησε νὰ ὀχυρωθῆ εἰς τὸ Δίστομον· ἀλλ' οἱ Διστομίται ὡς καὶ οἱ Ἀραχοβίται τὸν κατέλιπον, τὸν Ὀδυσσεῆ φοβούμενοι. Τριακόσιοι ἄλλοι πεζοὶ τε καὶ ἵππεῖς ἐκινήθησαν εἰς τὸν Κάλαμον τῆς Ἀττικῆς

καὶ εἰς Καπανδρίτι, καὶ προὔξενισαν ζημίαν εἰς τὸν τόπον. Οἱ δ' Ἕλληνες τῶν μερῶν ἐκείνων ἐφώναζον ὅτι ἔπρεπε νὰ συγχωρηθῆ ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ ὁ Γεροδουβουινιώτης ἔλεγεν διὰ ἀδίκως καταδιώκεται, ἐν ᾧ δὲν ἔχει κακοὺς σκοποὺς. Ὑπέσχετο δὲ, ἂν τὸν εἶδιδετο ἡ ἀδεια, νὰ τὸν διαλλάξῃ μὲ τὴν Κυβέρνησιν. Τὴν 17 ἐκινήθη ὁ Γούρας ἀπὸ Σάλωνα ἐναντίον του, ὄντος ὠχυρωμένου εἰς τοὺς Λιβανάτας τοῦ Ταλαντίου, τὴν 27 διώρισε τὸν Κριζιώτην καὶ κατέλαβε τὸν προφήτην Ἥλιαν ἡμίσειαν ὄραν μακρὰν τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου. Τὴν 28 ἔφθασε καὶ ὁ ἴδιος ἐκεῖνος. Τὴν 30 διέταξε τὸν Ρούκην καὶ κατέλαβε μὲ ὀκτακοσίους λόφον τινα ὑπεράνω τοῦ μοναστηρίου Βίλεβου, τὸ ὁποῖον κατεῖχον οἱ Τούρκοι, ἡμίσειαν ὄραν ἀπέχοντες μακρὰν τοῦ στρατοπέδου των. Τὴν 31 ὁ Ρούκης καὶ τινες στρατιῶται τοῦ Κριζιώτου ἐκινήθησαν εἰς τὸ αὐτὸ μοναστήριον, περιεκύκλωσαν τοὺς Τούρκους καὶ ἤρχισαν νὰ μάχωνται. Οἱ Τούρκοι τῶν Λιβανάτων διηρέθησαν εἰς δύο σώματα, τῶν ὁποίων τὸ ἐν πεζοί τε καὶ ἵππεις ὤρμησαν εἰς τὸ ῥηθὲν μοναστήριον, καὶ ὁ Ρούκης ἀπεσύρθη εἰς τὰ ὑπερκείμενα ὄχυρώματα, οἱ δὲ στρατιῶται τοῦ Κριζιώτου καὶ τινες τοῦ Χαλμούκη ὑπεχώρησαν, καὶ οἱ Τούρκοι ἔφθασαν εἰς τὸ μοναστήριον καὶ ὅλοι ὁμοῦ ἐκινήθησαν κατὰ τοῦ Ρούκη, καὶ οἱ Ἕλληνες τοὺς ἀντέκρουον γενναίως. Ὁ δὲ Κριζιώτης ἐκινήθη ἀπὸ τὸν προφήτην Ἥλιαν πρὸς βοήθειαν τοῦ Ρούκη ἀλλὰ πρὸ πάντων ὤρμησε κατὰ τοῦ ἵππικοῦ τῶν ἐχθρῶν, τὸ ὁποῖον ἴστατο εἰς τὴν πεδιάδα τὰ κινήματα τῶν Ἑλλήνων παρατηροῦν, καὶ τὸ ἔτρεψεν εἰς φυγὴν πρὸς τοὺς Λιβανάτας. Ἐπομένως προὔχωρησε πρὸς τὸν Ρούκην ὁμοῦ μὲ τὸν Χαλμούκην, καὶ οἱ Τούρκοι ἐτράπησαν. Τότε ὁ Ρούκης μὲ τὸν Κριζιώτην, Χαλμούκην καὶ Πρέβαν, καὶ ὅλοι οἱ Ἕλληνες τοὺς κατεδίωξαν φαγεύοντες ἐξ αὐτῶν πεζοὺς τε καὶ ἵππεις, ἕως πλησίον τοῦ στρατοπέδου των. Ὁ δὲ ἀδελφὸς τοῦ Ὀδυσσεύς Γιαννάκης μὲ ἑβδομηντα στρατιώτας ἔμεινε εἰς τὸ μοναστήριον Βίλεβου, καὶ οἱ Ἕλληνες τὸν ἀπέκλεισαν περὶ τὸ δειλινὸν τῆς 31 καὶ ἤρπασαν τὰς τροφάς, τὰς ὁποίας οἱ Τούρκοι τὸν ἔφερον, καὶ τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, καὶ ἐφόνευσαν πενήντα ἐξ αὐτῶν. Τὴν πρώτην Ἀπριλίου ἤρχησαν νὰ μάχωνται πρὸς τοὺς ἀποκλεισμένους. Ὁ δὲ Ὀδυσ-

σεὺς δὲν ἐκινήθη εἰς βοήθειαν τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ παρεδόθη οὗτος εἰς τοὺς Ἑλληνας· ἀλλ' ὁ Γγούρας τὸν ἀφῆκε καὶ ὑπέστρεψιν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Λιβανάτων, ἐπὶ σκοπῶ νὰ χρησιμεύσῃ διὰ τὸν Ὀδυσσεά, καὶ συνεφώνησαν νὰ τὸν ἔχη ὁ Γγούρας αὐτὸς ὑπὸ τὴν ὄδηγιάν του μ' ἑκατὸν εἴκοσι στρατιώτας. Περὶ τὸ ἑσπέρας ὁ Ῥούκης ἐστρατοπέδευσε πλησίον τῶν Λιβανάτων. Τὴν 4 συνεκροτήθη μάχη πεισματιώδης, καὶ ἐφονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν πλείοτεροι ἐχθροὶ καὶ ἵπποι τῶν ἐχθρῶν, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπῆραν λάφυρα διάφορα ὄπλα καὶ πράγματα καὶ εἴκοσι δύο ἵππους. Ἐπεσε δ' ἐξ' αὐτῶν εἰς στρατιώτης, καὶ ἐπληγώθησαν ὅτε Ῥούκης καὶ ὁ Ἄθ. Σκουρτιανιώτης. Τὴν 5 εἶχον φύγει ὁ Ζελιγιανναῖος Γαβριήλ καὶ τινες Σουλτῶται στρατιῶται τοῦ Ὀδυσσεῶς διότι δὲν εἶχον λάβει τοὺς μισθοὺς των. Τὴν 6 ἔφυγον οἱ τε ἀδελφοὶ καὶ ὁ Γραμματεὺς αὐτοῦ Ἀντώνιος Γεωργαντάς διότι οἱ Τούρκοι τοὺς εἶχον ζητήσῃ δμήρους, διὰ νὰ ἔχωσι τὰ πιστὰ ἀπὸ τὸν Ὀδυσσεά. Τὴν 7 συνεκροτήθη καὶ ἄλλη μάχη εἰς Λιβανάτας, καὶ κατ' αὐτὴν ὁ Ὀδυσσεὺς συνθηκολογήσας μὲ τὸν Γγούραν (1), νὰ τὸν χαρισθῇ ἀμνηστία, καὶ νὰ διορισθῇ Γ. ἀρχηγὸς τῶν ὄπλων τῆς Ἀνατολ. Ἑλλάδος, καὶ νὰ τὸν πληρωθῶσιν οἱ μισθοὶ τῶν στρατιωτῶν του, ἀπεσπάσθη ἀπὸ τοὺς Γγούρους μὲ ἔξακσίους, καὶ ἐβρίβη εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς πατρίδος, διαπιστεύσας ἑαυτὸν εἰς τὴν τιμὴν καὶ τὴν φιλίαν τοῦ Γγούρα, καὶ δοὺς εἰς αὐτὸν ἀφορμὴν νὰ δείξῃ εἰς τὸν κόσμον ὑψηλὰ καὶ γενναῖα φρονήματα, νὰ τὸν σώσῃ ἀπὸ τὴν ἀδοξον θάνατον, καὶ νὰ τὸν βάλῃ πάλιν εἰς θέσιν ν' ἀποθάνῃ μαχόμενος ὑπὲρ τῶν δικαίων τοῦ ἔθνους του. Ἄλλ' αὐτὸς, πιστεύσαντα εἰς τὸν λόγον τῆς τιμῆς, εἰς τοὺς ὄρκους του, καὶ ἀπροφυλάκτως συνδιατιώμενον, αἴφνης ἀλυσσοδέει τὸν Ὀδυσσεά καὶ τὸν στέλλει εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Σεραφεῖμ, τὸ κοινῶς λεγόμενον Δομπῶ, ὡς εἰς φυλακὴν, λέγων ὅτι τοιαύτας ἔλαβε διαταγὰς ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν. Εἰς μάτην τὸν παρακαλεῖ ὁ δῦστηνος Ὀδυσσεὺς νὰ μεσιτεύσῃ, διὰ νὰ δικασθῇ καὶ ν' ἀποθάνῃ, ἂν κατεδικάζετο! Ὁ

(1) Τὴν 12 Ἀπριλίου γράφει ὁ Γγούρας πρὸς τὴν Κυβέρνησιν: εἰς τὴν μάχην τῆς 7 ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπεσπάσθη ἀπὸ τοὺς Τούρκους μὲ 800 διὰ συνθηκῶν.

ριζεν ὅποιαν συνέντευξιν ἔλαβε, καὶ δὲν ἠγνόει τοῦ Ὀδυσσεύος τὸ φρόνημα, καὶ ἤξευρεν ὅτι ἦτον ἀθῶος, καὶ ἤθελε νὰ τὸν ὑπερασπίη βέβαια, καὶ εἶχε συμβοηθοὺς καὶ πολλοὺς τῶν ἄλλων ὀπλαρχηγῶν, καὶ ἔως ἤθελε δυνηθῆ νὰ τὸν σώσῃ. Ἀλλὰ τὴν νύκτα τῆς 4 πρὸς τὴν 5 Ἰουνίου ὁ Ὀδυσσεὺς ἐδολοφονήθη, καὶ τὴν 11 τοῦ αὐτοῦ ὁ Γγούρας ἔγραψε τὴν Κυβέρνησιν: «καθὼς μὲ εἶδοποιεῖ ὁ ἀντιφρούραρχος Μαμουρῆς, ὁ Ὀδυσσεὺς μεταχειρίζετο τὰς πανουργίας του πάντοτε· ὑπέσχετο χρήματα τοῦ στρατιώτας νὰ τὸν πάρουν νὰ φύγουν, καὶ δὲν τὸ ἐδέχθησαν. Ἀὐτὸς ἔκαμε τὸν ἀρρώστου, καὶ παρεκάλεσε τὸν Μαμουρῆν νὰ προστάξῃ τοὺς στρατιώτας, νὰ τὸν ἀρήσουν ἤτυχον καταβαίνοντες ἀπὸ τὸν πύργον, καὶ κατέβησαν. Εἶχεν ὁμως προμηθευθῆ ἰδιῶν σχοινία νὰ κρεμασθῆ ἀπὸ τὸν πύργον καὶ νὰ φύγῃ. Τοῦτο καὶ ἔκαμεν· ἀλλ' ἐκόπη τὸ σχοινί, καὶ πιστὸν ἐσκοτώθη.» Καὶ τοῦτο εἶναι πλάσμα· ὁ φρούραρχος Γγούρας διέταξε καθ' ὑπαγόρευσιν τῆς Κυβερνήσεως ἢ τοῦ Κωλέττου, τοῦ ὁποίου περιέμενε τὴν ἀπόφασιν ὡς ἡ ἀναφορὰ του τῆς 30 Ἀπριλίου, νὰ κνίξωσι τὸν εὐεργέτην του, καὶ ἐπομένως ἐπέπεσον κατ' αὐτοῦ κοιμωμένου πολλοὶ δῆμιοι, καὶ ἐφόνευσαν ἀποπνίζαντες αὐτὸν, ἀφουπνισθέντα. καὶ ἀνδρείως παλαιόντα τὸν κακόμοιρον, ὅπως καὶ ὅθεν ἠμπόρεσαν, καὶ ἐρρίψαν τὸν νεκρὸν του ἔξω τοῦ πύργου δεδεμένον μὲ σχοινίον, τοῦ ὁποίου μέρος ἐρχίνετο μέχρι τινὸς κρεμάμενον ἀπὸ τὸ παράθυρον εἰς μαρτυρίαν τάχα τοῦ ὅτι ἐκόπη τὸ σχοινίον καὶ ἐφρονεύθη. Ἡ Κυβέρνησις δὲν τὸν καθυπέβαλεν εἰς δίκην, διότι τότε ἤθελεν ἀποδειχθῆ εἰς τὸν κόσμον ὅτι τὸν ἐβίασε νὰ καταφύγῃ εἰς τοὺς Τούρκους, ἢ νὰ γείνη Τούρκος, καὶ αὐτὸς, ἀποτιυχὼν τοῦ σκοποῦ του, δὲν ἐγένετο Τούρκος, καὶ ἀρῆκε τοὺς Τούρκους, καὶ ἐφρονεύθη μὲν, πλὴν καὶ ἀπέθανε πιστὸς εἰς τὸν Θεὸν τῶν κατέρων του Χριστιανός. Τοιοῦτο τέλος ἔλαβεν ὁ Ὀδυσσεὺς, τοῦ ὁποίου τ' ὄνομα ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως διεκωδονίζετο παντεχοῦ ὡς τὸ τοῦ πατρὸς του Ἀνδρούτσου, ὅστις ἀπέθανε μάρτυς εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ Σουλτάνου, διότι ἐπολέμη ὡς καὶ ὁ υἱὸς τοὺς Τούρκους διὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν πατρίδα του (1)!

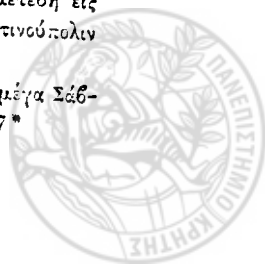
(1) Ὁ Ἀνδρούτσος ἐκινήθη εἰς ἐπαναστάσιν ὁμοῦ μὲ τὸν Λάμπρον

Οὕτως ἐξέλιπεν εἰς τῶν πρωταγωνιστῶν τῆς ἐλευθερίας, ἕτε ἡ Ἑλλὰς ἐξετέθη διὰ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου εἰς μωρείους κινδύνους, καὶ διὰ τὴν σωθῆναι, εἶχεν ἀνάγκην καὶ ἀπὸ τὸν ἔξωρον ἐκείνον πολεμικόν. Τὸ σπῆλαιον τοῦ Ὀδυσσεύς ἦτο πρὸ πολλοῦ πολιορκημένον ἀπὸ τὸν Κομνῶν Τράκαν· ὅτε δ' ἐδολοφρονήθη ἐκείνος, ὁ Τρελλῶνης εὗρίσκετο εἰς αὐτὸ μετὰ τὴν σύζυγόν του, μετὰ τὴν οἰογένειαν τοῦ Ὀδυσσεύς, μετὰ τοὺς δύο πιστοὺς του Τούρκους, τὸν Μπαμπαχμέτ καὶ Μουσταφάν, καὶ μ' ἄλλους πεντῆξι στρατιώτας. Δύω Ἄγγλοι, ὀνομαζόμενοι Ἰω. Φενιὼν καὶ Βιτικῶμ, ἐστάλησαν, διὰ τὴν τὸν ὑποχρεώσωσι νὰ τὸ παραδώσῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ αὐτοὶ μὴ πειθόμενοι ἀπεπειράθησαν νὰ τὸν φονεύσωσι, καὶ τὸν ἐπλήρωσαν ἐπικινδύνως· ἕτερος δὲ συμπατριώτης του χειροῦργος, ὀνόματι Ρομπέρ Γάβαλ, λαβὼν τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, μετέβη ἐκεῖ νὰ τὸν θεραπεύσῃ, καὶ τότε ἔγραψε τὸν Ἀμιλιτῶν, καὶ τὸν ἐζήτησεν οὗτος ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, καὶ ἐστάλη εἰς τὸ Καλαμάκι κορβέτα ἀγγλική, καὶ τὸν παρέλαβεν ὁμοῦ μετὰ τὴν σύζυγόν του, καὶ τὸν μετακόμισεν εἰς τὴν πατρίδα του.

Οἱ Ἕλληνες ἤδη πολιορκοῦσι τοὺς Τούρκους τῆς Εὐβοίας ἀπὸ τὴν ξηρὰν εἰς τοὺς Λιβανάτας· ἐστειλε καὶ ὁ ἐπαρχος τῆς Σκοπέλου Μαργαρίτης Δημάδης δύο πλοῖα, καὶ τοὺς ἀπέκλεισαν διὰ θαλάσσης. Ἄλλ' ἀρχῆς Ἀπριλίου Τούρκοι ἐκ τοῦ Ζητουνίου ὡς τετρακισχίλιοι, πεζοὶ τε καὶ ἵππεις, ἐπὶ κεφαλῆς ἔχοντες τὸν Ἀμπάτζπασιαν καὶ Μουσταμπεν, εἰσέβαλον τὴν 8 τοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς Θερμοπύλας καὶ προὔχωρησαν εἰς τὰ πεδία τῆς Λεβαθίας καὶ ἔφθασαν εἰς Τουρκοχωρὶ (εἰς τὰ Λευκτρα). Ὁ δὲ Γγούρας ἀφίσσας εἰς Λιβανάτας τὸν Κριζιώτην καὶ τὸν Στ. Κατσιογιάννην, ἐκινήθη τὴν 9 μετὰ τὸν Ρούκην καὶ ἔφθασεν εἰς Δαύλειαν (Δαυλίδα), ὅπου ἤδη εὗρίσκοντο ὠχυρωμένοι ὁ Κομποταδίτης, Πρέβας, Κοντουσόπουλος, Δουβουνιώτης καὶ Νάκος Πανοριῆς (1)· συνε-

Καντσόνην· ἀπ' οὗ δὲ κατεστράφη ὁ σπαστικὸς των, ἔλθεν εἰς τὴν Μάνην, καὶ, συνωδευμένος ἀπὸ τὸν ἥρωα Ζαχαριῶν Κολοκοτρώνην καὶ λ., ἔφθασεν εἰς Βοστίτσαν νυκθημερὸν πολεμῶν πρὸς τοὺς Τούρκους, καὶ μετέβη εἰς τὴν Ρούμελην, ὅπου ἔπειτα συνελήφθη, ἐστάλη εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν εἰρκτήν.

(1) Ὁ Δουβουνιώτης καὶ ὁ Πανοριῆς ἔλθεν εἰς τὰ Σάλωνα τὸ μέγα Σάβ-

κροτήθη δὲ μάχη, καὶ οἱ Τεῦρκοι ἀντεκρούσθησαν κρατερῶς, καὶ ἐφρονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν πολλοὶ καὶ ἐτράπησαν· ἀλλ' ἐστρατοπέδευσαν περὶ τὴν Δαύλειαν. Ἐστρατοπέδευσαν καὶ οἱ Ἕλληνες εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Ἱερουσαλήμ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας μακρὰν ἀπ' αὐτῶν. Τὴν 10 ἠτοιμάσθησαν νὰ υπάγωσιν εἰς τὰ Σάλωνα, καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες εἶχον ἀφ' ἐσπέρας καταλάβει τὰς ἀναγκαίας θέσεις, ἀφ' οὗ τὸ πρῶτὸν τῆς 11 ἔκαμαν οἱ Τεῦρκοι διάφορα κινήματα, καὶ ἐφρονεύθησάν τινες καὶ ἠχημαλωτίσθησαν πλειότεροι, ὑπέστρεψαν πάλιν εἰς Τουρκοχώρι. Ὁ δὲ Στ. Κατσιογιάννης ἀκούσας ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐμάχοντο εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐδραμεν εἰς βοήθειαν· φθάσας δὲ εἰς Κάπραιναι (Χαιρώνειαν), τῆς νυκτὸς ἐπελούσης, κατέλυσε, διότι εἶχε παύσει καὶ ἡ μάχη· ἀλλὰ τὴν νύκτα αὐτὴν ἐκίνησεν ὁ Ἀμπάζπασιας μετὰ τοὺς ἰππεῖς του ὡς χιλίους πεντακοσίους ἐκείσε, καὶ οἱ Ἕλληνες τοὺς εἶδον εἰς τὰ χαράγματα τῆς αὐγῆς, καὶ ὠχυρώθησαν εἰς ὑψηλὸν μέρος, καὶ τοὺς ἀντέκρουσαν ὀρμήσαντας, καὶ ἐφόνευσαν περὶ τοὺς ἑκατὸν καὶ τοὺς ἑστρέψαν. Ἐπεσον καὶ ἐξ αὐτῶν ἑπτὰ, ἐν οἷς καὶ ὁ ἀντιστράτηγος Κῶστας Βασιλείου, καὶ ἐπληγώθησαν ὀκτῶ, ἐν οἷς καὶ ὁ ἀξιωματικὸς Κιτσιοκέρδας. Ἐν τούτοις εἰσηγοῦντο τοῦ Π. Σοφριανοπούλου καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ Κωλέττου, ἀναφέρεται ὁ Γγούρας (1), ὡς καὶ ὁ Σκαλτσ-

βατον; καὶ ὁ Γγούρας τοὺς διέταξεν, ὡς ἀρχηγὸς τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, νὰ υπάγωσιν εἰς τὰ Βασιλικά. Ἀλλὰ, καθὼς ἔγραφον οἱ Δημογέροντες Σαλώνων τὴν 12 ἀπριλίου, οἱ στρατιῶται ἐζήτουν μισθοὺς καὶ ἐβράδυναν. Ἐπομένως οἱ Τεῦρκοι ἐπέρασσαν ἀτουφέκιστοι, καὶ ἔφθασαν εἰς Δαύλειαν καὶ τρέχουσιν ἐλεύθεροι εἰς τὰς πεδιάδας ἐκεῖνας, ὅπου εἶχον ἀπέλθει καὶ οἱ ἄνω εἰρημένοι.

(1) Τὴν 12 Ἀπριλίου ἔγραφεν αὐτός: « τὰ τῆς ἀνατολ. Ἑλλάδος εἶχον καλῶς, διότι ὑπάρχει πειθαρχία καὶ ὁμόνοια. Τουναντίον ἄθλια εἶς τὴν δυτ. Ἑλλάδα, διὰ τὴν διχόνοιαν καὶ τὰς φατρίες, τὰς ὁποίας βέσπειραν οἱ κακοὶ πατριῶται (ἐννοεῖ τὸν Μαυροκορδάτον καὶ τοὺς ἀντάρτας) εἰς πολιτικούς καὶ πολεμικούς. Ἄν λοιπὸν σταλῇ βοήθης ὁ ἐκλαμπρότατος Κωλέττης, δυνατὸν νὰ γενῆ μεταβολὴ ἐπὶ τὸ κρεῖττον. » Τὰ αὐτὰ ἔγραφε καὶ τὴν 20 καὶ 21. Τὴν 16 τοῦ αὐτοῦ ἔγραφεν ὁ Σκαλτσοδῆμος: « εἶν' ἀνάγκη ἐνὸς μέλους τοῦ ἐκτελεστικοῦ νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὴν Ρούμελην, διὰ νὰ διευθύνῃ καλῶς τὰ πράγματα » Τὴν δὲ 28 Ἰουνίου ἔγρα-

δῆμος, καὶ ζητοῦσιν ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Νομοτελεστικοῦ, τὸν Κωλέττην, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Ῥουμελιωτῶν εἰς τὴν σιεραὴν Ἐλλάδα. Ὁ Σοφιανόπουλος ἐλπίζει ἴσως δι' αὐτοῦ νὰ κατορθώσῃ μετὰ τοὺς Ῥουμελιώτας φατρίαν δυνατὴν ὑπὲρ τοῦ Δουκὸς Δνεμούρ, τὴν ὁποίαν ν' ἀντιτάξῃ καὶ κατὰ τοῦ Μαυροκορδάτου καὶ κατὰ τῶν δυνατῶν τῆς Πελοποννήσου, τοὺς ὁποίους δὲν ἠδυνήθη ἐξ αἰτίας τοῦ Ἰμπραχίμ νὰ καταστρέψῃ ὁ Γγούρας, καὶ διὰ ταῦτα θέλει ν' ἀνακηρύξῃ δικτάτορα τὸν Κωλέττην εἰς τὴν Ῥούμελην. Ἀλλὰ τὰ πράγματα σήμερον δὲν ἔχουσιν ὡς εἶχον πρὸ ὀλίγου ὅτε οὗτος διεύθυνε τοὺς Ἕλληνας ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων· σήμερον χρήματα δὲν ὑπάρχουσιν· ἄλλως τε ὁ ἀπόλεμος Κωλέτιης δὲν μπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸν πόλεμον. Ὁ δὲ Σοφιανόπουλος θὰ φύγῃ εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπου ἐλπίζει ν' ἀντιπροσωπεύσῃ τὴν φατρίαν τοῦ Κωλέτιου ὑπὲρ τοῦ Δνεμούρ. Ἐν τσοσούτῳ ὑπ' αὐτοῦ ὁ Γγούρας οἰστηλατούμενος, ἅμ' ἀφ' οὗ ἔμαθεν ὅτι ὁ Κιουταχῆς εἰσέβαλεν εἰς τὴν δυτ. Ἑλλάδα, στρέφει καὶ ἐκεῖ τὴν προσοχὴν του, καὶ κινεῖται εἰς τὴν Ἀμπλιαννὴν μετὰ τὸν Ρούκην, Πανοριᾶν καὶ Εὐμορφόπουλον, καὶ γράφει τὴν 20 πρὸς τὴν Κυβέρνησιν: ἀνὴρ ὃ ἰσχυροδίαζον πῶς ν' ἀποδιώξω τὸν Ἀμπάζπασιαν καὶ Μουσταάμπεην, οἵτινες ἤδη εὐρίσκονται εἰς τὸ Παλιτοχωρὶ (κατὰ τὴν Ἐτραβιᾶν), βιάζομαι νὰ κινήθω ἄνευ διαταγῆς εἰς τὴν δυτ. Ἑλλάδα. Ὁ Γγούρας λέγων ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἀνέθετο εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, κινεῖται ὅπου καὶ ὅπως ἂν δόξῃ τὸν Σοφιανόπουλον· εἶθε δὲ ἡδύνατο νὰ κατορθώσῃ καὶ μεγάλα κατὰ τὴν προθυμίαν του! Ἦδη ἀποσπάσματα Τούρκων ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τοῦ Κιουταχῆ διεσπάρησαν ὑπὲρ τὰς ἐξ χιλιάδας εἰς τὰς ἐπαρχίας ὑπὸ τὸν Σούλιτε Κόρτζι, Μπανούση Σέβρανη, Ταῆρ Ἀμπάζ, Ἄγο μουχουρδάρην καὶ ἄλλους κατὰ διαφόρους διευθύνσεις, διὰ νὰ θύσωσι καὶ ν' ἀπολέσωσιν. Ἐκ τούτων δυσχίλιοι ἔφθασαν

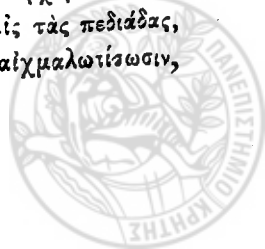
φεν ὁ Καραϊσκάκης ἀπὸ τὸ μετόχιον τοῦ Ὁσίου Λουκά· ἀνὰ ἔλλα πληρεξούσιος ἐπὶ κεφαλῆς ὅλων τῶν ὀπλαρχηγῶν τῆς στερ. Ἑλλάδος. Μετ' οὗ πολὺ ὁ Γγούρας ἤρριψα τὴν Κυβέρνησιν τί ἔκαμε περὶ βασιλείως. Συνάγεται ἄρα τὸ συμπέρασμα ἐλλόγως ὅτι ὁ Σοφιανόπουλος ἤθελε τὸν Κωλέττην εἰς τὴν Ῥούμελην διὰ τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ κάμῃ φατρίαν δυνατὴν ὑπὲρ τοῦ Δνεμούρ.

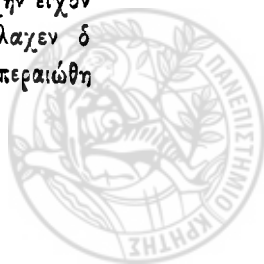
τοῦ στρατοῦ, καὶ αὐτὸς εἶπεν ὅτι ἐννέα χιλιάδες Ἕλληνας κατεῖ-
 χον τὰς ἀναγκαίας θέσεις· ἀλλὰ πραγματικῶς δὲν ὑπῆρχον εἰμὴ
 ὡς ἑπτακόσιοι εἰς Ἀμπλιανην καὶ τετρακόσιοι εἰς τὰ Πεντεόρια·
 ἄθλιον σύστημα τοῦ πλείστου μέρους, ἂν ὄχι ὅλων, τῶν στρατιω-
 τικῶν, εἰ ὅποιοι ἐστράτευον μὲ πέντε καὶ ἐπληρῶνοντο, ἂν καὶ
 εἰς διαταγὰς κατὰ μέγα μέρος, δι' ἑκατὸν, ὥστε φέρουσι τινὲς
 διαταγὰς ἐκ πολλῶν χιλιάδων χρεωτουμένων πρὸς αὐτοὺς
 ἀπὸ τὸ ἐθ. τμηθῆναι. Ὁ Γούρας εἶχε διατάξει τὸν Ῥούκην νὰ
 υπάγῃ εἰς βοήθειαν τοῦ Σκαλτσοδήμου, καὶ αὐτὸς δὲν τὸν ἐδέχθη
 διότι δὲν εἶχεν, ὡς ἔλεγε, τροφὰς, ἐν ᾧ ἠδύνατο νὰ οἰκονομηθῇ
 ἀποχρώντως δι' ὀλίγας ἡμέρας ἐξ ὧν ἡ Κυβέρνησις εἶχε στείλει
 εἰς Καλαμάκι. Ἡ δ' ἐπιτροπὴ εἶχε διατάξει πολλὰς τούς Γα-
 λαξιδιώτας νὰ στείλωσι πλοῖα εἰς Βοστίτσαν, διὰ νὰ παραλάβωσι
 καὶ νὰ φέρωσιν εἰς τὰ Σίλωνα τὰ ἐκεῖ εὑρισκόμενα στρατεύματα,
 καὶ δὲν ὑπήκουσαν. Λέγεται δὲ ὅτι καὶ ὁ Γούρας ὅ,τε Πανοριᾶς
 τοὺς ἐμπόδιζαν, εἰπόντες ὅτι δὲν εἶχον ἀνάγκην ἀπ' ἐκεῖνα τὰ
 στρατεύματα. Καὶ βέβαια, ἀφ' οὗ ὁ Γούρας ἦτον ὑπόχρεως νὰ
 ἐξῆ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἐξ χιλιάδας στρατεύματα, διὰ νὰ ὑπε-
 ρσπύξῃ ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν τὴν ἀνατολ. Ἑλλάδα, δὲν εἶχεν ἀνά-
 γκην ἀπὸ ἄλλα στρατεύματα· ἀλλὰ δὲν εἶχε πραγματικῶς τὰς ἐξ
 χιλιάδας. Ἄλλως τε, δὲν ἤθελεν ἴσως τὸν Καραϊσκάκην εἰς τὴν
 ἀνατολ. Ἑλλάδα, διότι ἐροβεῖτο μήποτε κατορθώσει νὰ σώσῃ
 τὸν Ὀδυσσεά ἀπὸ τὸν θάνατον. Οἱ Τούρκοι ἐκινήθησαν κατὰ τοῦ
 Σκαλτσοδήμου, τὸν ἐτρέψαν, ἐληλάτησαν τὸν τόπον, καὶ ὑπέ-
 στρέψαν εἰς Βιτιρινίτσαν, ὅπου ἐστρατοπέδευσαν. Ἐκινήθη λοιπὸν
 ὁ Γούρας ἐναντίον των μὲ τὸν Ν. Πανοριᾶν, διέταξε καὶ τοὺς
 εὑρισκομένους εἰς Ἀμπλιανην νὰ υπάγωσιν ὅπου καὶ ἐκεῖνος, διὰ
 νὰ ἐμποδίσωσι τὴν διαβασιν τοῦ ἐχθροῦ ἀπὸ τὰ Πεντεόρια, διέ-
 ταξε καὶ τοὺς αὐτοὺς ἐστρατοπεδευμένους νὰ ὀχυρωθῶσιν εἰς τὰς
 οἰκίας τοῦ χωρίου, καὶ νὰ ἐτοιμασθῶσιν εἰς ἀντίκρουσιν τῶν
 ἐχθρῶν, καὶ τοὺς ἔλεγεν ὅτι ἤθελε φθάσει καὶ ἐκεῖνος εἰς βοή-
 θειαν· διέταξε καὶ τὸν Σκαλτσοδήμον νὰ προηγηθῇ, καὶ κατόπιν
 ἀπῆρχετο καὶ ἐκεῖνος, καὶ ἤκουσε τουρκεισμὸν καθ' ὁδόν, καὶ
 ὑπέλαβεν ὅτι οἱ Τούρκοι ἀπέκλεισαν τοὺς Ἕλληνας εἰς τὰ Πεν-
 τεόρια καὶ ἐμάχοντο. Ὁ Σκαλτσοδήμος δὲν ἐπρόφθασε νὰ υπάγῃ

εἰς τὸ χωρίον, τὸ ὁποῖον εἶχον προκαταλάβει τὴν 5 Μαΐου οἱ Τούρκοι, διότι οἱ Ἕλληνες δὲν ἐκλείσθησαν εἰς τὰς οἰκίας, ὄντες ὀλίγοι, ὡς μὴ ἀπελθόντες ἐκεῖ ὅλοι ὅσοι διατάχθησαν, ὡς ἔγραφεν ὁ Γγούρας τὴν 9 τοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἀλλὰ περιέμειναν τοὺς Τούρκους ἐκτὸς τοῦ χωρίου εἰς τινα ῥάχιν, ὅπου δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀντισταθῶσιν εἰς τοσοῦτο πλῆθος ἐχθρῶν. Ὁρμησαν δὲ οὗτοι καὶ τοὺς κατεσκόρπισαν καὶ ἐφόνευσαν περὶ τοὺς τριακοσίους Ἕλληνας, καὶ τοὺς ἀξιωματικούς Γ. Χαλμούκην, Θινασοῦλην Σουλιώτην, Νίσταν, Ἀναγ. Κάζμμαν, Κουτρομπόγιαννον, καὶ τὸν Γιαννάκην Γραμματέα τοῦ Πανοριᾶ· ἐφρονεύθησαν δὲ καὶ τρεῖς ἐκ τῶν ἐχθρῶν. Οἱ ὀλίγοι ἐκεῖνοι Ἕλληνες ἦτο πιθανὸν νὰ μὴ δυνηθῶσι ν' ἀνθεξῶσι, καὶ ἐπόμενον νὰ πάθωσι σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν καὶ αὐτοὶ ἐκεῖνοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες εἰς τὰ Σάλωνα Χριστιανοί, περίπου δεκαπέντε χιλιάδες ψυχαί, οἱ ὁποῖοι πιστεύοντες εἰς τὰς δυνάμεις τοῦ Γγούρα, ἔμεινον ἡσυχοὶ καὶ ἠσυχολοῦντο εἰς τὰ ἔργα τῶν, ἂν ἡ ἐπιτροπὴ δὲν βλάβανε πρόνοιαν διὰ τὴν ἀσφάλειαν τούτων. Αὕτη φοβηθεῖσα τὴν ἐνδεχομένην ἦτταν τῶν Ἑλλήνων, διέταξεν ἐν δέοντι νὰ φύγωσιν οἱ κάτοικοι εἰς τὰ ὑψηλὰ καὶ ὀχυρὰ μέρη, ἕως ἴδωσι τὸ ἀποθηρόμενον τῆς γεινομένης μάχης, καὶ ἐσώθησαν οἱ ἀπόλεμοι καὶ ἀδύνατοι ὡς καὶ τὰ γυναικόπαιδα. Ἡ ἐπιτροπὴ εἶχε στείλει εἰς Δεσφίναν τὰ δημόσια χρήματα καὶ τὰ πολεμοφόδια δι' ἀσφάλειαν, καὶ τὰ μέλη αὐτῆς ἦσαν ἔτοιμα ν' ἀποσυρθῶσιν εἰς δέον. Ἐν ᾧ δὲ ἤκουον τὸν κρότον τῶν τουρκεῖων καὶ περιέμενον νὰ μάθωσι τῆς μάχης τὸ ἀποτέλεσμα, αἰφνης ἤκούσθη φωνή: *Τούρκοι Τούρκοι*, καὶ εὐθὺς ἐδόθησαν εἰς φυγὴν ὑπὸ πανικοῦ φόβου κυριευθέντα, καὶ ἔτρεχον νὰ σωθῶσιν εἰς τὰ ὄρη ἁμοῦ μετὰ τοὺς κατοίκους ὅσοι δὲν εἶχον φύγει πρὸ ὀλίγου. Ἐν τοσοῦτω στρέφονται νὰ ἴδωσι τοὺς Τούρκους πρὸς τὸν δρόμον ὅθεν ἔμελλον νὰ ἔλθωσι, καὶ δὲν βλέπουσι τίποτε, καὶ τότε ἀνεθάρρυσαν καὶ ἀνεχώρουν ἐν ἡσυχίᾳ. Ἄλλ' ἐκόπασεν ὁ κρότος τῶν τουρκεῖων, καὶ οἱ φεύγοντες ἦσαν ἤδη εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους, ὅπου ὁ προφήτης Ἡλίας, καὶ τότε εἶδον τοὺς Τούρκους ἐρχομένους εἰς τὰ Σάλωνα, ὅτε καὶ τινες ἵππεις διεσπάρησαν εἰς τὰς πεδιάδας, πλὴν δὲν εὔρον Χριστιανούς, νὰ σφάζωσι καὶ νὰ αἰχμαλωτίσωσιν,

ἐκτὸς ἐννέα μόνων, οἱ ὅποιοι δὲν ἠμπόρουν νὰ φύγωσιν. Ἐκυρίευσαν λοιπὸν οἱ Τούρκοι τὰ Σάλωνα, καὶ εὔρον εἰς τὴν πόλιν πολλὰ λάφυρα ὅσα πράγματα οἱ Χριστιανοὶ δὲν ἠμπόρουν ν' ἀποκομίσωσιν. Ἡ ἐπιτροπὴ κατέφυγεν εἰς τὸν ἅγιον Ἰσίδωρον, καὶ ἐκεῖθεν μετέβη εἰς τὸ Λουτράκι, ὅπου ἐνήργει τὰ χρέη της καθ' ὅ,τι δέον καὶ δυνατόν. Εἰς τὸ Λουτράκι δὲ, εἰς τὰ ὄχυρά μέρη, εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς τὰς νήσους Αἰγίνης καὶ Σαλαμίνας διεσώθησαν οἱ κάτοικοι τῆς Φωκίδος καὶ τῆς Βοιωτίας. Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν στρατιωτῶν Ρουμελιώται ἀφίνουσι τοὺς ἀρχηγούς των, καὶ φεύγουσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ἀναφέρουσα περὶ αὐτῶν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἔλεγε, νὰ διατάξῃ τοὺς ἀρχηγούς τῶν Πελοποννησίων νὰ μὴ τοὺς δέχωνται. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς καταστροφῆς εἶχε φθάσει καὶ ὁ Κ. Ντσιαβέλλας κατὰ τὰ Σάλωνα καὶ ἀντετάχθη μὲ τοὺς ὀλίγους στρατιώτας του καὶ μ' ὄτους ἄλλους ἀπήνητησεν, εἰς τὴν προσβοφυλακὴν τῶν ἐχθρῶν, καὶ διελθὼν ἀπὸ τὴν πόλιν, παρέλαβε μέρος τροφῶν καὶ πυριτοδόλων ἐξῆμιμένων εἰς τι ξηροπήγαδον, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Δεσφίαν, διὰ νὰ ἐνωθῇ μὲ τοὺς ἄλλους ὀπλαρχηγούς, οἱ ὅποιοι ἔμειναν εἰς Βοστίτσαν. Ἀρχὰς Μαΐου εἶχον φθάσει αὐτόθι οἱ ἀναχωρήσαντες ἐσχάτως ἀπὸ τὸ Ναύπλιον Καραϊτκάκης, Κ. Ντσιαβέλλας, Κ. Μπότσαρης καὶ Χρ. Φωτομάρας· εἶχον φύσει ὡσαύτως καὶ οἱ εἰς τὴν πολιτοκρίαν τῶν Π. Πατρῶν διωρισμένοι Δράκος, Δαγγλῆς, Ζέρβας, Χορμόβας, Περῆριβός καὶ ἄλλοι, ἐπαγόμενοι ὅλοι περίπου δύο χιλιάδας στρατιώτας, ἐπὶ σκοπῶ νὰ διαπεραιωθῶσιν εἰς τὴν στερ. Ἑλλάδα. Αὐτοὶ θεωροῦντες ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον τὰς ἐπιδρομὰς καὶ λεηλασίας τῶν Τούρκων εἰς τ' ἀντικρὺ μέρη, δυσαναχτειοῦσι διότι δὲν ἔχουσι πλοῖα νὰ δράμωσιν εἰς βόθηειαν τῶν ἀδελφῶν των. Ἐτοχε δ' ἐν μόνον εἰς Βοστίτσαν, καὶ μ' αὐτὸ ἔστειλαν εἰς Γαλαξίδι τὸν θεῖον τοῦ Κ. Ντσιαβέλλα Κῶστα Διαμάντην μὲ τριάντα στρατιώτας, διὰ νὰ βιάτωσι τοὺς Γαλαξιδιώτας νὰ στείλωσι πλοῖα. Ἀλλὰ βλέποντες τὸ πῦρ νὰ καταναλίσκῃ πόλεις τε καὶ χωρία, καὶ φανταζόμενοι τὰ ὅσα κακὰ ἐπασχον οἱ Χριστιανοὶ, ἐπειδὴ κατὰ τύχην εἶχον φθάσει καὶ ἄλλα δύο πλοῖα, ἔβαλον κλήρους, καὶ ἔλαχεν ὁ Ντσιαβέλλας, ὅστις παραλαβὼν ἑκατὸν στρατιώτας, διεπεραιώθη

εἰς κάρην μάλιστα σφοδρῆς τρικυμίας ἄντικρυ· πλὴν οἱ Τοῦρκοι μὴ εὐρόντες πλέον ποῦ ποτε ἀντίστανιν, ἤδη πρσεχώρουσι εἰς Γαλαξίδι καὶ εἰς Σάλωνα, καὶ τὰ πλοῖα τῶν Γαλαξιδιωτῶν ἐχρησίμευον εἰς τὸ νὰ μετακομίσωσι τὰς οἰκογενεῖας εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ εἰ ἀποσταλέντες δὲν ὠρέλησαν. Ὁ δὲ Καραϊσκάκης μετὰ τῶν ἄλλων Σουλιωτῶν μὴ ὑποφέροντες πλέον, ἐκινήθησαν εἰς Κόρινθον ἐπὶ σκοπῶ, ἐν εὐρωσι πλοῖα, νὰ περάσωσι διὰ θαλάσσης, εἰδεμῆ, νὰ μεταβῶσι διὰ ξηρᾶς εἰς τὴν Ῥούμειην. Ἀφ' οὗ δὲ ἐφθασαν εἰς Κόρινθον, ἤλθον πλοῖα τιὰ εἰς τὰ παράλια, καὶ ἐπεβιάσθησαν τὰ στρατεύματα καὶ διεπεραιώθησαν εἰς τ' ἄντικρυ, καὶ ὁμοῦ μὲ τὸν Ντισιαβέλλαν ὠχυρώθησαν εἰς τὸ Δίστομον, ὅπου εἶχον μεταβῆ ἀπὸ τὸ κατὰ τὸν ὄσιον Λευκᾶν στρατόπεδον ἐ Γγούρας καὶ οἱ ἄλλοι ὄπλαρχηγοὶ τῆς ἀνατολ. Ἑλλάδος. Εἶχον κινήθῃ οὗτοι νὰ καταλάβωσι τὴν Δεσφίναν· ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι ὡς δύο χιλιάδες τὴν εἶχον προκαταλάβει κατὰ μεσοῦντα τὸν Μάϊον, καὶ ἤδη ἐκινήθησαν εἰς Δίστομον. Ἀλλ' ἅμα πλησιάσαντες, ἴσταντο ἐνδοιάζοντες, καὶ τότε ὁ Καραϊσκάκης ἐφώνησε: *ἐν τολμῶσι νὰ ἔλθωσι καθ' ἡμῶν ἐπάνω των ἡμεῖς, ἐπάνω των Ἑλληνας, καὶ ἔδραμε ξιφῆρης, καὶ τὴν ἠκολούθησαν ὅλοι, καὶ τοὺς ἔτρεψαν, καὶ τοὺς κατεδίωξαν ἕως εἰς τὰ ὄχυράματά των, καὶ ἐφρόνευσαν καὶ ἐπλήγωσάν τινας. Τότε καὶ ἐκεῖνοι ἔκαυσαν τὸ χωρίον Δεσφίναν καὶ τὸ Καστρί (1) καὶ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ Σάλωνα. Οἱ δ' Ἑλληνας μετέβησαν εἰς Δεσφίναν καὶ Ῥάχοβαν, εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ καὶ εἰς τὸ μετόχιον, μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν ἀπὸ τῶν Σαλώνων, καὶ ὠχυρώθησαν διὰ νὰ τοὺς πολιορκῶσιν ἐκ τοῦ ἐγγυτέρω. Ἐν τούτοις ὁ Ἀμπάζπασιας καὶ Μουσταάμπτης ἐστράτευσαν εἰς Λοιδωρικί μὲ δύο χιλιάδας, καὶ κατεσκηνώθησαν εἰς Βελοῦχοβον. Καθ' ὅδον εἶχον ἀπανήσει φεύγοντας τοὺς Μαυρολιθαρίτας, καὶ ἠνδραποδίσαν ὡς ἑκατὸν πενήντα ἀδυνάτους (1).*

(1) Τοὺς Δελφούς.

(2) Τὸ χωρίον των Μαυρολιθάρη ἀνήκει εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῶν Σαλώνων, κεῖται μετὰ τὸ Λοιδωρικίου, καὶ Νεοπάτρας· μάχιμοι καὶ οἱ κάτοικοι αὐτοῦ, πρῶτοι ἐπολέμησαν πρὸ ὀλίγου τὸν Δελεχάμπτην εἰσβαλόντα μὲ χιλίους Τοῦρκους καὶ ἐνίκησαν.

ἐστράτευσαν ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ αὐτὸ μέρος Τοῦρκοι ἀπὸ τὰ Σά-
λωνα, καὶ ἠνωμένοι μ' ἐκείνους ἔκυσαν τὴν πόλιν Λοιδωρικίου.
Τὴν δ' ἐπιούσαν οἱ ἀπὸ Σαλώνων ἀνεχώρησαν εἰς Ναύπακτον,
καὶ ἀπερχομένους διὰ τῆς παραλίας τοῦ Μαλανδρινίου, ἐνεδρεύ-
σαντες μ' ὀλίγους στρατιώτας ὁ Τριαντάφυλος καὶ ἀναγ. Κα-
τσικαμπῆς, ἐρόνευσαν ὡς τριάντα καὶ τοὺς ἐπῆραν ὀλίγα θρέμ-
ματα. Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ κλήματος εὐρίσκοντο ὠχυ-
ρωμένοι ὁ Σκαλισσοδήμος, Γ. Κίτσιου (1), Γ. Βαλτινός, Δ. Κα-
ραγιάννης καὶ ὁ Γ. Αἰνεῖαν μὲ χιλίους στρατιώτας. Ὁ Ἄμ-
πάζπασιας καὶ Μουστάμπης ἐκινήθησαν ἐναντίον των, ἀλλὰ
δὲν ἐτόλμησαν νὰ πλησιάσωσιν. Ἐπειτα ἐκινήθησαν εἰς Λευκα-
δίτι, ὅπου εὐρίσκοντο ὠχυρωμένοι ὡς ὀγδοῆντα μὲ πολλὰς οἰο-
γενείας, καὶ ἤρχιταν νὰ μάχωνται. Ἡ μάχη διήρκεσεν ἀπὸ τὸ
πρωτὶ ἕως τὸ ἑσπέρας, καὶ τότε ἀπεχώρησαν, ἀφ' οὗ ἐφρονεύθησαν
σαράντα ἐξ αὐτῶν καὶ ἐπληρώθησαν ἄλλοι τόσοι. Ἐπληρώθησαν
δὲ καὶ πολλοὶ ἀπὸ τὰς γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι ἐλύλιον λίθους βαρεῖς
ἐναντίον των, καὶ τις ἐξ αὐτῶν τούτων ἐτραυματίσθη. Οἱ Τοῦρ-
κοι διέμενον εἰς Λοιδωρική, καὶ οἱ Ἕλληνες ἀπῆρχοντο τὴν νύκτα
εἰς τὰς σκηὰς των, καὶ ἐφρόνευον ἐξ αὐτῶν ὥστε τὴν 25 Ἰου-
νίου ἐβιάσθησαν καὶ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ Σάλωνα. Ἐλόχων δ' Ἕλ-
ληνες εἰς θέτιν τινα μεταξὺ Γραβιάς καὶ Ἀμπλιανῆς, τοὺς ἐκτύπησαν
διαβαίνοντας, ἐρόνευσαν ὡς πενήντα, ἐζώγησαν τρεῖς ζῶντας,
καὶ τοὺς ἐπῆραν ὑπὲρ τὰ διακόσια ζῶα φορτωμένα τροφάς. Τὴν
15 Ἰουνίου οἱ Τοῦρκοι, εἴτινες εὐρίσκοντο εἰς τὸ Καρπενήσι,
ἐκινήθησαν κατὰ τῶν εἰς Δάργαν ὑπὸ τὴν ἐπιγίαν τοῦ Κωσταντῆ
καὶ Ζαχαράκη Γιολδάση Ἑλλήνων, καὶ ἐμαχίσαντο τρεῖς ὥρας.
Ἀφ' οὗ δ' ἐφρονεύθησαν σαράντα ἐξ αὐτῶν καὶ ἐπληρώθησαν τινες,
ὑπέστρεψαν εἰς τὰς θέσεις των. Τὴν δὲ 25 τοῦ αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ
Γ. Γιολδάσης τὸν Καραϊσκάκην ἀπὸ τὸ Ἀπόκουρον καὶ τὸν προ-
σεκάλει εἰς Ἀποκλειστραν, μέρος ὄχυρόν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καρ-

(1) Αὐτὸς κατηγορήθη ὑπὸ τοῦ Γγούρα εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅτι, συνεν-
νοεῖτο μὲ τὸν Ὀδυσσεά φρούραρχος ὄν τῆς Ἀχροκορίνθου, καὶ διὰ τοῦτο
ἐπαύθη, καὶ ἀντ' αὐτοῦ διωρίσθη φρούραρχος ὁ Σωτήριος Θεοχρόπουλος
τὴν 49 Μαρτίου, καὶ τότε ἐστράτευσε κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

πενησίου, όπου, ἔλεγε, τὸν περιέμενον οἱ κάτοικοι τεσσάρων ἐπαρχιῶν νὰ τοὺς ὑπερασπίσῃ κατὰ τῶν εἰρημένων Τούρκων. Πολλὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης εἶχον ὑποταγῇ, καὶ ἄλλα ἐταλαντεύοντο. Οἱ δὲ Τούρκοι δηγούμενοι ἀπὸ τοὺς ὑποτεταγμένους, ἔκαμον ἐπιδρομὰς εἰς τὰς περίξ ἐπαρχίας, καὶ ἠνδραπόδιζον οἰκογενείας, καὶ ἤρπαζον τὰ πράγματα καὶ τὰ ζῶά των, καὶ ἔπραττον ὅλα τὰ κακὰ, διὰ νὰ βιάσῃσι τοὺς Χριστιανοὺς εἰς ὑποταγῆν. Ὁ Καραϊσκάκης ἐβθασεν ἀρχὰς Ἰουλίου εἰς βοήθειάν των ὁμοῦ μετὸν Κ. Νισιαβέλλαν καὶ Χρ. Φωτομάραν, καὶ ὁμοῦ μετ' αὐτοὺς ἐκινήθησαν ἀπὸ τὰ Κράββαρα ὁ Γιάννάκης καὶ Κωσιαντῆς Γιολδάτης, Ἄνδρ. Σιαφάκας, Γ. Βαλινοῦς καὶ Εὐαγ. Μιτσιοκοντογιάννη μετ' ὡς ὀκτακοσίους Ἑλληνας, ἐπέπεσον κατὰ τῶν ἐχθρῶν, τοὺς ἐξέτόπισαν ἀφ' ὅλας τὰς θέσεις, τοὺς κατεδίωξαν, ἐρόνευσαν πολλοὺς καὶ τοὺς περιώρισαν εἰς μίαν μάνδραν, ὅπου τοὺς ἀπέκλεισαν καὶ τοὺς ἐκοψεν τὸ νερόν, καὶ ἤθελον τοὺς κταττρέψῃ, ἀνδρὸν ἐδιόζοντο νὰ δράμωσιν εἰς βοήθειαν τοῦ Μισολογγίου. Ἠλευθέρωσαν δὲ πολλὰς οἰκογενείας, καὶ τοὺς ἀφήρισαν ἄπειρα ζῶα, πρόβατα, βόας, ἵππους καὶ λοιπὰ πράγματα τῶν Χριστιανῶν· ἀλλ' ἐπληγώθη ὁ σηματοφόρος τοῦ Καραϊσκάκη Χρῆστος Σέρβος καὶ εἰς στρατιώτης τοῦ Γιολδάτη. Οἱ δὲ ὑποτεταγμένοι ὅσοι ὠδήγουν τοὺς Τούρκους εἰς τὰς ἐπιδρομὰς των ἐκρύβησαν διὰ τὸν φόβον τοῦ Καραϊσκάκη. Τέλη Μαΐου εἶχον φθάσει ἀπὸ τὸ Ζητοῦνι καὶ ἄλλοι Τούρκοι ὡς τέσσαρες χιλιάδες ὑπὸ τὸν Ντσελλαλεδίνμπεην, καὶ καταλάβει τὰς Θερμοπούλας, τὴν Γραβιὰν καὶ τὴν Ἀμπλιανην, ἐπὶ σκοπῷ νὰ διατηρήσῃσι τὴν συγκοινωνίαν μετὴν Θεσσαλίαν, ὅθεν νὰ ἐφοδιάζονται μετ' ἀναγκαῖα, ἐν ᾧ ἐφοδιάζοντο καὶ ἀπὸ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ὅπου δὲν ὑπάρχει οὐδ' ἐν Ἑλληνικόν νὰ καταδιώκῃ τὰ ἐφοδιάζοντα αὐτοὺς πλοῖα, καὶ οὕτως ὀχιμένον νὰ κρατήσῃσι τὰ Σάλωνα, ἀλλὰ καὶ νὰ κινήθῃσι κατὰ τῶν Ἀθηνῶν. Καὶ ἤδη ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὴν ἀνατολ. Ἑλλάδα ἐχθρῶν συνίσταται εἰς ὀκτὼ περίπου χιλιάδας πεζοῦς καὶ ἑξακοσίους ἵππους. Οἱ Τούρκοι τῆς Εὐβοίας εἶχον ἀναχωρήσει ἀπὸ Λιβανάτας ἐνεκὰ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Ἀμπάζπασια καὶ Μουστάμπεη, ὡς καὶ τῶν ἀπὸ τὴν δυτ. Ἑλλάδα ἐπιδραμόντων καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς ἀνατολικῆς ἐχθρῶν,

οἵτινες ἀντιπερίεσπασαν τοὺς Ἕλληνας. Ἀλλὰ φθίνοντος τοῦ Ἀπριλίου ἐξήλθον πάλιν ἐκεῖθεν ἐξακόσιοι περίπου εἰς τὰς Θήβας, ἐπέδραμον εἰς τὰ Σκοῦρτα καὶ ἄλλα χωρία, προὔχωρησαν εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Μελετίου, ἐξ ὧρας ἀπέχον τῶν Μεγάρων, καὶ ἤρπασαν πλῆθος ζώων. Κατὰ μεσοῦντα τὸν Μάϊον ἐξήλθον καὶ ἄλλοι, καὶ ἐπλησίασαν εἰς τὸ Μενίδι, ἐπὶ σκοπῶ νὰ κινήσῃσι μετὰ τῶν ἄλλων ἐκ τῶν κατὰ τὴν ἀνατολ. Ἑλλάδα εἰς τὴν Ἀττικὴν, νὰ λεηλατήσωσι τὴν χώραν καὶ νὰ πολιορκήσωσι τὰς Ἀθήνας. Διὰ τοῦτο ὁ Γγούρας διέταξε τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἦσαν ἤδη ἔτοιμοι νὰ κενώσωσι τὴν πόλιν ἀπὸ τὰς οἰκογενείας, καὶ νὰ μείνωσι μόνον ἄνδρες ἀπὸ δεκαοκτὼ μέχρι πενήντα ἐτῶν νὰ τὴν ὑπερασπίσωσιν. Ἀφ' οὗ ἀνεχώρησεν ὁ Καραϊτκάκης εἰς Κράββαρα, ὁ Κριζιώτης καὶ ὁ Βάσιος, οἵτινες ἦσαν εἰς τὸν Λεῖρα τῶν Μεγάρων ἰστροποπεδευμένοι, μετέβησαν εἰς τὸν προφήτην Ἥλιαν, ὅπου ἀπέρχεται καὶ ὁ Σταθὸς Κατσιογιάννης. Ἀλλ' ἀφ' οὗ οἱ Τούρκοι τῆς Εὐβοίας ἠπέλουν τὰς Ἀθήνας, οὗτος μὲν ἐβιάσθη νὰ ὀπισθοπορήσῃ ἐκεῖσε ἀπὸ τὰ Μέγαρα, ἐκεῖνοι δὲ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὰ Μέγαρα καὶ εἰς τὴν Ἐλευσίνα, ὅπου καὶ κατέλαβον τὰς ἀναγκαίαις θέσεις εἰς ἀντίκρουσιν τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἔμειναν εἰς τὸ περὶ τὰ Σάλωνα στρατόπεδον ὡς χίλιοι πεντακόσιοι ὑπὸ τὸν Γγούραν, Κ. Μπότσαρη, Γ. Δράκον, Γ. Δαγγλῆν, Διαμάντη Ζέρβαν, Τοῦσα Ζέρβαν, Πεβραϊθὸν καὶ ἄλλους. Τέλη Ἰουλίου συνεκρότησαν μάχην εἰς τὸ Μετόχιον οἱ Σουλιῶται ἐναντίον τεσσάρων περίπου χιλιάδων Τούρκων, οἵτινες ἐτράπησαν ἀφ' οὗ ἀπώλεσαν περὶ τοὺς ὀγδοῶντα. Ἄλλο δὲ σῶμα Τούρκων ἐκινήθησαν εἰς ἄλλα ὀχυρώματα, καὶ τὰ ἐκυρίευσαν, καὶ ἐφόνευσαν ἔνδεκα Ἕλληνας καὶ συνέλαβον τρεῖς ζῶντας. Ἄλλοι δὲ εἶχον πολιορκημένον τὸν Γγούραν, καὶ οἱ Σουλιῶται ἔδραμον εἰς βεήθειάν του ἀπὸ τὸ Μετόχιον, τὸν ἠλευθέρωσαν καὶ τὸν συμπαρέλαβον μετ' αὐτῶν εἰς τὰ ὀχυρώματά των· ἐφόνευσαν δὲ Τούρκους περίπου ἑκατόν. Οἱ Ἕλληνες ἐπομένως ἔδιδον καθ' ἡμέραν ἀφορμὴν εἰς τοὺς ἐχθροὺς νὰ κινήσῃσι εἰς μάχην· ἀλλ' οὔτοι φαίνεται εἶχον ἀποφασίσει νὰ μὴ πολεμήσωσι πλέον, καὶ ἔμενον ἀκίνητοι εἰς τὰ ἴδια, καὶ μετ' ὀλίγον θ' ἀναχωρήσωσιν ἀπὸ τὴν ἀνατολ. Ἑλλάδα.

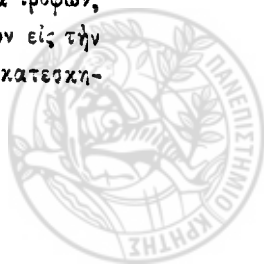

Δὲν θ' ἀναχωρήσωσιν ὅμως καὶ ἀπὸ τὴν δυτικὴν ὡς ἄλλοτε, καὶ τέλος θὰ θριαμβεύσωσι· πλὴν καὶ τὰ μεγάλα κατορθώματα τῶν Ἑλλήνων θὰ θαυμάζωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ αἱ ἐνδοξαὶ συμφοραὶ τῶν θὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν σωτηρίαν καὶ ἐλευθερίαν τῶν.

Ὁ Βεζίρ Ῥεσχίδ Μεχμέτπασιας, ὁ Κιουταχῆς, διωρισμένος ἤδη ἐξουσιαστὴς τῆς Ῥούμελης καὶ στρατάρχης, ἠτοιμάζετο εἰς ἐκστρατείαν κατὰ τοῦ Μισολογγίου κατὰ μέσον χειμῶνα, καὶ ἡ διευθυντικὴ ἐπιτροπὴ ἀρχὰς Φεβρουαρίου διώρισε τὸν Σαδῆμαν μ' ἑκατὸν, τὸν Κῶστα Βλαχόπουλον μὲ ὄγδοηντα καὶ τὸν Λάμπρον Φωτομάραν μὲ σαράντα στρατιώτας εἰς Καραθανασαῖ. Διώρισε καὶ τὸν Τσιόγγαν, ἀρχηγὸν εἰς τὰς θέσεις Καραθανασαῖ, Ἐπρωμέρου, καὶ Βονίτσης. Διώρισε δὲ καὶ τὸν Ν. Μπότσαρην, Γ. Σουλκαν, καὶ Σπ. Μήλιον μὲ τετρακοσίους εἰς τὸ Μακρονόρος, ὅπου διώρισε καὶ τὸν Κ. Οἰκονόμου μ' ἑκατὸν, τὸν Ἰω. Στράτον μὲ πενήντα καὶ τὸν Καραχρηστον τοῦ Α. Ἰσκου μὲ τὸ σῶμά του. Διώρισε δ' ἀρχηγὸν τοῦ στρατοπέδου ἐκείνου τὸν Μπότσαρην, ὅστις ἐκινήθη κατὰ μεσοῦντα τὸν Φεβρουάριον μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν εἰς τὴν θέσιν του.

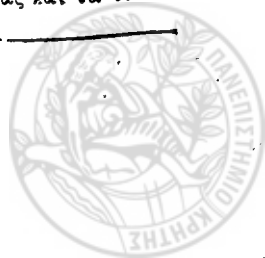
Ἡ Κυβέρνησις εἶχε διορίσει τὸν Ἀνδρέαν Ἰσκου ἀρχηγὸν εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην, τὴν ὅποιαν εἶχε διαταχθῆ νὰ φυλάξῃ ὁμοῦ μὲ τοὺς Βαλτινοὺς. Τὴν 14 Μαρτίου ὁ Ἰω. Στράτος λοχῶν εἰς Παλαιόκαστρον (Παλιακούλιζ) δις ἐκτύπησεν ὡς χιλίους ἵππεῖς σταλέντας ἀπὸ τὸν Κιουταχῆν ἐξ Ἄρτης εἰς προσκοπήν. Τὴν 13 Τούρκου ἐλθόντες ἀπὸ τὰ Τρίκαλα τῆς Θεσσαλίας ὑπὸ τὸν Σιλιχταρπόδα, εἰσέβαλον αἰφνης εἰς τὸν Ἀσπροπόταμον, ἐκτύπησαν τὸ στρατιωτικὸν σῶμα τοῦ Ν. Στουρνάρη, καὶ ἐρόνευσαν ἐννέα ἐκ τῶν Ἑλλήνων· ἐρονεύθησαν καὶ ἐξ ἐκείνων ἀρκετοί. Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀντισταθῶσιν, οἱ συγγενεῖς του ὁμοῦ καὶ οἱ στρατιῶται μὲ τὴν οἰκογένειάν του μετέβησαν εἰς Μισολόγγι, καὶ οἱ Τούρκοι κατεκυρίευσαν τὴν ἐπαρχίαν ἐκείνην. Ὁ Ἀνδρ. Ἰσκου ἀναχωρήσας ἐξώρας ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, ὅπου εἶχε λάβει μέρος εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, δὲν ἠμπόρεσε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Βάλτου εἰμὴ φθίνοντος τοῦ Μαρτίου, ὅτε οἱ κάτοικοι ἦσαν διεσκορπισμένοι διὰ τὸν φόβον τῶν Τούρκων, οἱ ὅποιοι καὶ εἰσέβαλο, διότι οἱ φυλάσσοντες εἰς Μακρονόρος εἶχον ἀποσυρθῆ, ὅτε καὶ ὁ Νότης Μπότσαρης ἔγραψε (τὴν 25 Μαρτίου) πρὸς τὴν ἐπι-

τροπίν: α Ἀπορῶ διότι με γράφετε πῶς ὁ Μακρὺς φθάνει, καὶ ὁ
 ὑπρόεδρος τοῦ ἐκτελεστικοῦ περιμένεται εἰς τὴν Γατιούνην, καὶ ὁ
 ὑφροντιστὴς ἔρχεται! ἐγὼ σᾶς λέγω ὅτι ἕως οὗ φθάσει ἐκεῖνος ἐκεῖ,
 καὶ ὁ ἄλλος ἀλλοῦ, ὁ Κιουταχῆς ἐπρόλαβε, καὶ αὐτὰ ὅλα εἶναι
 ὑπαραμύθια ἀπὸ μίαν μικρὰν δύναμιν καὶ ἀπὸ μίαν μόνην θέσιν
 ὑστράτευμα βασιλικὸν δὲν κρατεῖται ποτέ.» Ἄρα εἰσέβαλον οἱ
 ἐχθροὶ εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν διὰ τοῦτο ἀπεσύρθη καὶ ὁ Τσιόγγας
 ἀπὸ Βόνιτσαν εἰς Γουριάν, ὅπου συνήχθησαν καὶ οἱ ἄλλοι ἀρχηγοὶ
 ἀπὸ Καραθανασαῖ, καὶ οἱ ἐχθροὶ προὔχώρησαν καὶ μέρος αὐτῶν
 ἔφθασαν εἰς Βραχωῖρι, καὶ ἤρπασαν ζῶα, καὶ ἠδραπόδισαν ἀνθρώ-
 πους. Ἐκτύπησαν δὲ τὸν Ἄνδρ. Ἴσκου εἰς τὸν Βάλτον, τὸν ἔτρε-
 ψαν καὶ τὸν ἐβίασαν νὰ φύγῃ εἰς Σοβολάκον καὶ ἀρχὰς Ἀπριλίου
 ἀπῆλθον εἰς Τατάρναν ὡς δύο χιλιάδες, καὶ εἰς Καρπενῆσι ὁ Σούλ-
 τσε Κόρτσας μὲ δύο χιλιάδας, καὶ εἰς Δομοκὸν ὁ Σιλιχταρπὸδας
 καὶ Ἄγομουχουρδάης καὶ ὁ Μπανούσης Σέβρανη μὲ τέσσαρας
 χιλιάδας, καὶ προσέβαλον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Στουρνάρη, καὶ ἐφόνευ-
 σάν τινες τῶν στρατιωτῶν του, καὶ τοὺς κατεσκόρπισαν, καὶ τ'
 Ἄγραφα ὑπετάγησαν. Οἱ Τοῦρκοι αὐτοὶ ἐπειράθησαν νὰ κυριεύ-
 σωσι καὶ τὸ Λεσίτι, νησίον τοῦ Ξηρομέρου, καὶ ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ
 τῶν Ἑλλήνων μὲ βλάβην των αὐτοὶ οὗτοι μὲ τοὺς ἀπὸ Ναυπά-
 κτου ἐπέδραμον εἰς διάφορα μέρη, ὡς ἐρρέθη ἀνωτέρω. Οἱ Τοῦρκοι
 αὐτοὶ κατέκαυσαν τὴν ἐπαρχίαν Βάλτου, ἠρήμωσαν τὸ Ξηρόμερον,
 κατεκυρίευσαν τὸν Βλοχὸν καὶ Ζυγὸν, καὶ ἤδη προεχώρησαν εἰς
 πολιορκίαν τῶν δύο πόλεων, τοῦ Αἰτωλικοῦ καὶ τοῦ Μισολογγίου.
 Τὴν 11 Ἀπριλίου ἐστρατοπέδευσαν ἀντικρὺ τοῦ Αἰτωλικοῦ εἰς τὰ
 περιβόλια, καὶ τὴν 13 ἐφάνησαν ἀντικρὺ τοῦ Μισολογγίου, καὶ ἐστρα-
 τοπέδευσαν εἰς τοὺς ἐλαιῶνας. Πρὸ τοῦ Αἰτωλικοῦ εἶχον ἐγείρει
 οἱ Ἕλληνες φρούριον ἐκ βάρων, τὸ ὅποιον ἦτο μὲν ἀτελές, ἀλλ'
 ἐφωδιασμένον μὲ τ' ἀναγκαῖα, καὶ τρεῖς ὅλας ἡμέρας ἐκτύπων
 τοὺς Τοῦρκους αὐτόθεν καὶ μὲ πυροβόλα, καὶ τοὺς ἔβλαψαν, οὐκ
 ὀλίγον. Τὸ φρούριον ὑπερασπιζέτο τὸ Κερκίλδερυσον, καὶ ἔβλαπτε
 τὸν ἐχθρὸν διαβαίνοντα ἐκεῖθεν. Τὴν 13 ὡς δύο χιλιάδες Τοῦρκοι
 πεζοὶ καὶ ἵππεις συνοδεύοντες ὑπὲρ τὰ τριακόσια φορτία τροφῶν,
 διέβησαν ἔξωθεν τοῦ Αἰτωλικοῦ, πλὴν μαγρόθεν, εἰσῆλθον εἰς τὴν
 Κλεισοῦραν τοῦ Ζυγοῦ, ἔθεν ἀπῆλθον εἰς Ναύπακτον καὶ κατεσκη-

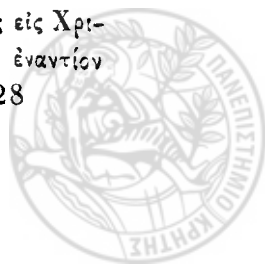

νώθησαν εἰς τὰς πεδιάδας τοῦ Ἰπποχωρίου· ἐλεηλάτησαν δὲ τὴν χώραν ἔθεν ἂν διέβησαν, καὶ ἠνδραπόδισαν ὄσους Χριστιανοὺς ἐπέτυχον. Καὶ οὗτοι δὲ μετὰ καὶ ἄλλων, διασπαρέντες, ἔκαμαν τὰς ἱστορηθείσας ἐπιδρομὰς εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς δυτικῆς καὶ ἀνατ. Ἑλλάδος. Ἄμ' ἀφ' οὗ ἐπολιόρησαν οἱ Τοῦρκοι τὰς δύο πόλεις, ἤρχισαν ἀκροβολισμοί, ἐξελθόντων τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον των. Ἐφθασαν δὲ εἰς βοήθειαν τοῦ Μισολογγίου καὶ ἐκλείσθησαν εἰς αὐτὸ ὁ Τοιογγας μὲ τριακοσίους καὶ μὲ τὸν Νικηταρᾶν, ὡς ἐρρέθη ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος συμπολιορκοῦνται μὲ τὸν Δ. Μακρῆν, Ν. Στουρνάρην, Δημοστέλιον, Γρ. Λιακατᾶν, Δ. Ῥενιάσαν καὶ ἄλλους. Οἱ δὲ ὀπλαρχηγοὶ Ν. Μπότσαρης, Γ. Σούκας, Σ. Γιώτης, Φ. Μπόμπορης, Κ. Οἰκονόμου καὶ Σ. Μήλιος εὐρίσκονται εἰς Αἰτωλικόν. Οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν δὲν ἐπρόφθασαν διὰ τὴν αἰφνίδιον ἐισβολὴν τῶν ἐχθρῶν νὰ ἐπάρωσι τίποτε ἀπὸ τὴν περιουσίαν των, καὶ κατέφυγον εἰς τὰς δύο πόλεις καὶ εἰς τὸν Κάλαμον τῆς Ἑπτανήσου, μὴ ἔχοντες εἰς πλείοτεροι οὐδὲ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα. Ὁ δὲ Βαρνακιώτης εἶναι εἰς τὴν Κανδήλαν, καὶ προσκαλεῖ περὶ αὐτὸν τοὺς καταφυγόντας εἰς τὸν Κάλαμον· φαίνεται δὲ ὅτι τὸν ἔγραψάν τινες ἐκεῖθεν περὶ ὑποταγῆς, καὶ αὐτὸς τοὺς ἀποκρίνεται τὰ ἑξῆς: « Ἀδελφοί! ὁ Θεὸς νὰ σᾶς ἐλεήσῃ καὶ νὰ σᾶς δώσῃ τὴν γνώσιν σας· τὸ ζήτημα ὅπου προβάλλετε διὰ νὰ εὐγῆτε ἀπὸ τὸν κίνδυνον γίνεται· ὅμως θέλω νὰ ἔμω δώσετε ἓνα ἐγγυητὴν ἀσφαλῆ, ὥστε ὕστερον νὰ μὴ σᾶς μείνῃ λόγος. Καρτελιῶται (1), χωρὶς παραμικρὰν ὑποψίαν εὐγάτε οἱ ὑγεροντώτεροι νὰ ὁμιλήσωμεν, καὶ ἂν δὲν σᾶς ἀρέσουν τὰ λόγια ἔμω, πάλιν γυρίζετε εἰς τὸν Κάλαμον· εἶδὲ καὶ τρέχετε εἰς τὸ εἶδιον, ἄλλο γράμμα μὴ καρτερεῖτε, οὔτε λόγος ἔμω μένει νὰ εἰπῶ τοὺς αὐθέντας διὰ σᾶς. Εἶπατε καὶ αὐτοὺς ὅπου σᾶς λέν ἔνα ἐναντία: ὅταν δὲν εἶναι Τοῦρκοι εἰς τὰ μέρη μας, τότε δεῖχνουν ἔνα φηγούρα τους· τῶρα· τί ἐτρέπωσαν αὐτοῦ εἰς τὰ νησιά; γιὰ, ἐξὼ εἶναι οἱ Τοῦρκοι· δὲν εὐγαίνου νὰ τοὺς διώξουν; ὁ Θεὸς ἔνα τοὺς τὸ πληρώσῃ μὲ τὸ κακὸ ποῦ κάμνου μὲ τὴν γλώσσά τους, καὶ ἔμειναν γυμνοὶ οἱ τόποι μας ἀπὸ μᾶς καὶ θὰ τὸν πλα-

(1) Οὕτως ὀνομάζονται κοινῶς οἱ Δυτικοελλαδίται.

εκώσουν ἢ ἀρβανιτεῖα νὰ τὸν χάσωμεν γιὰ πάντα. Σὰς λέγω καὶ
 τοῦτο ἀπὸ μέρους τοῦ Βεζίρη· εἰς πέντε ἡμέρας ὅποιος εὐγε-
 ῖ ἀπὸ σὰς, ἔχει τὸ ἔλεος τῆς βασιλείας καὶ τὸν τόπον του· ἀπὸ
 τότε ὅμως καὶ μπροστὰ, ἄς κυβερνηθῇ ὅπως γνωρίζει ὁ καθείς
 »διὰ τὸ συμφέρον του. Γιοργιάκης Νικολοῦ.» Πολλοὶ τῶν Ἑλλή-
 νων ἐφρόνουν καὶ φρονοῦσιν ὅτι κάλλιον ἦτο ν' ἀφανισθῇ τὸ Ἑλ-
 ληνικὸν ἔθνος ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ἢ νὰ ὑπάρχῃ δεῦλον, τοὺς
 θαυμαστοὺς προγόνους του, τοὺς πατέρας τῆς ἐλευθερίας ἀτιμά-
 ζον· ἀλλὰ καὶ τινες, εἰς τὴν σημερινὴν μάλιστα κατάστασιν τῶν
 πραγμάτων φρονοῦσιν ὅτι, ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀποσεισῶσι
 τὸν ζυγὸν, ἂν ἔχῃσι τὰς ἀπαιτούμενας ἐγγυήσεις, ἔπεται νὰ ὑπο-
 ταθῶσι διὰ νὰ σωθῶσιν. Ἐκ τούτων εἶναι καὶ ὁ Βαρνακιώτης·
 ἀλλὰ καὶ πᾶς ἄνθρωπος, ἀνθρωπίνως συλλογιζόμενος, ἔμπορεῖ
 σήμερον νὰ ἐλπίσῃ νὰ εὕρῃ ἄλλοῦ τοῦ ποτε σωτηρίαν εἰμὴ εἰς τὴν
 ἐξ ὕψους βοήθειαν ἢ εἰς τὴν ὑποταγὴν; Ἴδου, ἐξ αἰτίας τῶν διχο-
 νοιῶν καὶ τῶν ἐμφυλίων πολέμων ὁ Ἰμπραχίμ καταστρέφει τὴν
 Πελοπόννησον, αὐτὴν τῆς ἐλευθερίας τὴν ἀκρόπολιν, καὶ ὁ Μεχ-
 μέταλης γυμνάζει ἀδιακόπως στρατεύματα τακτικὰ νὰ τὸν στείλῃ
 ὅς' ἂν τὸν χρειασθῶσι διὰ νὰ τὴν ὑποτάξῃ! Ἴδου ὁ Κιουταχῆς
 καὶ ὁ Ἀμπάζπασιας καὶ πλῆθος ἐμπειροπολέμων καὶ μαχίμων
 Τουρκαλθανῶν κατέκλυσαν καὶ κατερημοῦσι τὴν στερεὰν Ἑλλάδα,
 καὶ θὰ φθάσει καὶ ὁ Ἰμπραχίμ εἰς βοήθειάν των, διὰ νὰ τὴν ὑπο-
 δουλώσωσιν! Ἴδου οἱ Τουρκοὶ στόλοι ἀκαταδάμαστοι καὶ θρασεῖς,
 πλέουσιν ὅπου καὶ ἂν διευθύνωνται ἀπαρεμπόδιστοι, ἀποκομίζον-
 τες καὶ ἀποβιβάζοντες καὶ στρατεύματα καὶ πολεμοφόδια καὶ
 ὅλα τ' ἀναγκαῖα εἰς ὅλα τὰ Τουρκικὰ στρατόπεδα, εἰς ὅλα τὰ παρὰ
 τῶν Τούρκων κατεχόμενα φρούρια, καὶ οἱ Ἕλληνες δὲν δύνανται
 νὰ τοὺς καύσωσιν οὐδὲ νὰ τοὺς ἀποτρέψωσιν ἀπὸ τὸν πλοῦν των·
 καὶ ἂν ἐπιτύχῃσι νὰ πυρπολήσωσι πλοῖα τινὰ ἐξ αὐτῶν, οἱ Τούρ-
 χοι ναυπηγοῦντες ὅπου ἂν θελήσωσιν ἄλλα, ὅς' ἂν θελήσωσι, τοὺς
 ἀναπληροῦσιν! Ἴδου οἱ Ἕλληνες ἐγκαταλελειμμένοι μέχρι τοῦδε
 ἀπὸ τοὺς δυνατοὺς τῆς γῆς Χριστιανοὺς, καὶ τινὰ τῶν Μυστικο-
 συμβουλίων αὐτῶν συμμαχοῦντα μὲ τὸν Μωάμεθ, βοηθοῦσι καθ'
 ὅλους τοὺς τρόπους τοὺς Τούρκους νὰ κατασφάζωσι τοὺς εἰς Χρι-
 στὸν πιστεύοντας! Ἴδου καὶ ὁ Οὐρανὸς παρωργισμένος ἐναντίον

τῶν Ἑλλήνων, καὶ εἰς μάττην οἱ εὐσεβεῖς ἄνθρωποι εἰς ὄλον τὸν κόσμον φωνάζουσιν: ὑπὲρ τῶν κατασφαζομένων κατὰ τὴν Ἀνατολήν Χριστιανῶν τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν· ὁ Θεὸς τιμωρεῖ τὸν νέον Ἰσραὴλ διὰ τὰς διχονοίας καὶ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους τῶν ἡγεμόνων του! Ὁ δὲ Βαρνακιώτης, ὁ ὁποῖος ἐξ ἀνάγκης κατέφυγεν εἰς τοὺς Τούρκους κατηγορηθεὶς ὡς προδότης καὶ μὴ δυναθεὶς ν' ἀπολογηθῆ εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ νὰ τύχη ἀφέσεως, εὐρίσκειται καὶ ἤδη συστρατευόμενος ὑπὸ τὸν Κιουταχῆν καὶ θεωρῶν ὡς ἄνθρωπος τὰ πράγματα, καὶ φρονῶν ὅτι ὅστις δὲν δύναται νὰ ἐλευθερωθῆ, ἔπεται νὰ ὑποταχθῆ, μεσιτεύει διὰ τοὺς Χριστιανούς καὶ ὑπόσχεται εἰς τοὺς ἐν Καλάμῳ τὸ ἔλεος τοῦ Σουλτάνου, διότι ἀπορῶν εἰς τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, καὶ ἀπελπίζομενος διὰ τὴν αἰσίαν αὐτῶν ἔκβασιν, δράσεται τὴν εὐκαιρίαν ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του, καὶ προσφέρεται ὄργανον τῆς ὑποταγῆς τῶν συμπατριωτῶν του, διὰ νὰ κάμῃ ὅ,τι δυναθῆ καλὸν εἰς τὸν τόπον. Ἄλλ' αὐτοὶ δὲν τὸν ἀκούουσιν ὄντις ἐέβαιοι ὅτι τὸ ἔλεος τοῦ Σουλτάνου σημαίνει: σφαγὴ τῶν ὑποτεταγμένων. Ἄν δ' ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων εὐδοκῆσῃ τέλος νὰ λυτρώσῃ τὸν λαὸν του ἀπὸ τὴν δουλείαν καὶ ἀπὸ τὸν ὄλεθρον, ὁ Βαρνακιώτης θὰ συντελέσει καὶ τότε εἰς τὸ νὰ ἐκπληρωθῶσιν αἱ βουλαὶ τῆς θείας προνοίας. Δὲν καταδικάζεται δὲ, ἂν δὲν ἐφρῶνει ὅτι κώλλιον ἦτο ν' ἀφανισθῆ τὸ Ἑλλ. ἔθνος ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, καὶ ἐφρῶνει ὅτι ὄφειλε νὰ ὑπάρξῃ ἕως οὗ ἀποφασίσῃ τὴν ἐλευθέρωσίν του ὁ Παντοδύναμος Θεός, ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος, ὅστις καὶ θὰ τὸ ἐλευθερώσῃ εἰς καταταχύνῃ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος! Ἄλλ' ἤδη ἐνομισθῆ προδότης καὶ τις τῶν πολεμάρχων τοῦ Σουλίου, ὁ Νότης Μπότσαρης. Ὁ Βελῆς, διοικητῆς Γρεβενῶν, ἔγραψε πρὸς τοῦτον τὴν 18 Ἀπριλίου νὰ στείλῃ ἄνθρωπον, νὰ τὸν ὁμιλήσῃ, ἐπειδὴ εἶχε λαλήσει πολλά, λέγει, ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν Κιουταχῆν. Ὁ δὲ Κιουταχῆς τὸν ἔγραψε τὴν 19 ἀπὸ τὸ πυροβολοστάσιον τοῦ Αἰτωλικοῦ καὶ αὐτὸν, καὶ τοὺς προιστάτας, καὶ τὸν λαὸν τὰ ἐρεξῆς: α Καπετὰν Νότη Μπότσαρη, Κοτταμπάσιδες καὶ Ῥιαγιάδες Αἰτωλικοῦ καὶ ὅσοι ἄλλοι εὐρίσκεσθε εἰς αὐτὴν τὴν χώραν σὰς φανερόν, ὅτι κατὰ χρέος, καὶ κατ' ἐκεῖνο ὅπου μὲ διδάσκει ἡ θρησκεία μου, σὰς γράφω τὰ ἀκόλουθα. Ἐδῶ καὶ τριακόσιοι τέσσα

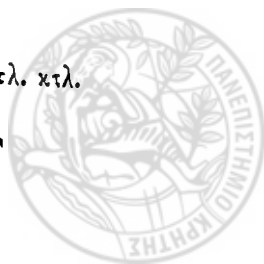

ο χρόνοι ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἄλωσιν αὐτῆς τῆς Κωμοπόλεως εἰς τὸν
 » Σαγῆ (σκιάν) τοῦ βασιλέως μας, ἐκάμκιε τὸσον βραχάτι (ἡσυχίαν),
 » ἀπεκίησατε τόσα πλούτη, ὑποστατικά καὶ ἄλλα, καὶ ἔως τώρα
 » πρέπει νὰ ἦτον οἱ ἄλλοι γνωστικότεροι ἀπὸ σᾶς, καὶ ποτε δὲν ἠθέ-
 » λησαν νὰ κάμουν μίαν τέτοιαν ἀταξίαν, ὅπου νὰ περιπατήσεν
 » εἰς αὐτὴν τὴν στρατίαν τῆς ἀπωλείας, καὶ νὰ πάρουν τὸσον κό-
 » σμον εἰς τὸν λαιμόν τους, καὶ ν' ἀφανίζον τὸ πᾶν μὲ τὰς τρέλ-
 » λας τῶν πλὴν αὐτὰ ὅπου ἔγειναν, εἰν' ἀπὸ ταξερᾶτια (περιπετείας)
 » καὶ ἁμαρτίας, ἢ ὅτι ἦτον προωρισμένοι. Τὸ ἄπειρον ἔλεος τοῦ
 » βασιλέως μου εἶναι μεγαλώτατον· διὰ τοῦτο, ἂν ἀγαπᾶτε νὰ
 » προστρέξετε εἰς αὐτὸ, σᾶς ὀμνύω εἰς τὴν θρησκείαν μου καὶ εἰς τὸ
 » κεφάλι τοῦ βασιλέως μου ὅτι, δὲν ἔχετε νὰ πειραχθῆτε εἰς τὸ
 » παραμικρὸν, τὸσον τῶν καπετανέων τακίμι (τάξις), ὅσον καὶ βρα-
 » γιάδων εἰς τὴν ζωὴν των, εἰς τὸ ἴρξι των (τὴν τιμὴν των) καὶ βίος
 » των, καὶ θέλετε ἔχει μεγαλύτερον βραχάτι ἀπὸ πρῶτα, καὶ ὅ,τι
 » ζημία ἤθελε σᾶς γέινει εἰς τὸ θελόνι, ν' ἀπολογοῦμαι ἐγὼ εἰς τὸ
 » Διδάνι (χρῖσιν) τοῦ Θεοῦ· ἔχετε μάλιστα καλὸν παράδειγμα,
 » ὅτι ἐγὼ ὅπου ἐδῶκα τὸ βράχι μου (τὴν ἄφεισιν) καὶ τὸν λόγον μου,
 » ἔμεινεν ἀμετάτρεπτον, καὶ ἐκεῖνοι ἔκαμον τὸ μεγαλύτερον βραχά-
 » τι καὶ χαῖρ δουὰ (εὐλογοῦσι) τοῦ βασιλέως μας. Ἡ στρατία αὐτὴ
 » δὲν θέλει φέρει ἄλλο παρὰ μεγάλη σκλαβιά, ἀρπαγὴν τοῦ
 » πράγματός σας, θάνατον εἰς τὴν ζωὴν σας, καὶ τέλος πάντων
 » θέλει ἔχετε καὶ τὴν ἁμαρτίαν τῶσων ψυχῶν ὅπου εἴσθε οἱ προ-
 » ταιτίοι τοῦ κακοῦ. Αὐτὸ δὲν θέλει ἀργήσει νὰ τὸ ἰδῆτε παρὰ εἰς
 » τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας ὅπου θέλει φθάσει ὁ νιουνανμᾶς (ὁ σό-
 » λος). Ἐγὼ διὰ κάποια ὄρδινα τοῦ στρατεύματός μου ἦλθα ἔως
 » ἐδῶ, καὶ ἔπειτα ἀπὸ τρεῖς ὥρας πηγαίνω πίσω, καὶ ἀγαπῶ τὸ
 » καλὸν σας, νὰ στοχασθῆτε ἐκεῖνο ὅπου σᾶς συμφέρει, διὰ νὰ εὐγῶ
 » ἐγὼ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν κατὰ τὸ κιτάπι μας (βιβλίον) καὶ προ-
 » σαταγὴ τοῦ Σχεδκειλοῦ (μεγαλοπρεπεστάτου) Βασιλέως μου. Καὶ
 » ἐδῶ εἶναι ὁ Βελῆ ἀγᾶς καὶ ἄλλοι ἀγᾶδες πασιάδες, ἂν ἔχετε
 » καμμίαν ἀμφιβολίαν εἰς αὐτὸ, καὶ θέλετε κἀνένα κεφίλι (ἐγγυητὴν),
 » σᾶς δίδεται δι' ἀσφάλειαν· προσμένω τὴν ἀπόκρισίν σας.»

19 Ἀπριλίου 1825 Ντάπια Αἰτωλικοῦ.

Βεζίρ Ρεσχίδ Μεχμέτπασις, Ρούμελη Βαλῆς, κτλ. κτλ.

Ὁ Κιουταχῆς.

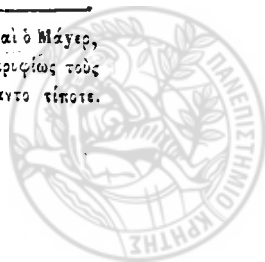

Ὁ δὲ Νότις ἔγραψε τὴν 15 πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν: «οἱ στρατιῶται δὲν θὰ μείνωσιν εἰς τὸ πρὸ τοῦ Αἰτωλικοῦ φρουρίου, ἐπειδὴ
 »ζητοῦσι δύω μηνῶν καὶ ἡμίτεως σιτηρέσια, καὶ ἂν δὲν τὰ λά-
 »θωσι, θὰ τὸ ἐγκαταλείψωσι.» καὶ κατὰ δυστυχίαν τὴν 18 περι-
 τὰς δύω ὥρας τῆς νυκτὸς τὸ ἐγκατέλιπον εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ
 ἐχθροῦ καὶ ἔφυγον. Ὁ δ' ἐπαρχὸς Αἰτωλικοῦ Νικόλαος Κομ-
 πότης ἔγραφεν: «Ὁ Νότις Μπότσαρης συνάξας τοὺς στρατιώ-
 »τας του, ἠπέλιθσεν ὅτι θὰ ἐπάρει τὰ σιτηρέσιά των με τὴν
 »βίαν ἀπὸ τὴν πόλιν· ἐξεφώνησαν δὲ ὅτι ἐκ τοῦ ἐναντίου θὰ τὰ
 »λάβωσιν ἀπὸ τὸν Κιουταχῆν.» Ἡ διευθυντικὴ ἐπιτροπὴ ἀφ'
 ἑτέρου στέλλει πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τὸ ἐπόμενον ἐγγράφον. «Ὁ
 »Καπετὰν Γιουργάκης ἔχει πρὸ πολλοῦ μυστικὴν ἀνταπόκρισιν
 »μὲ τὸν Νότιν Μπότσαρην, ὃ ὁποῖος ἐσυμφώνησε νὰ προδώσῃ
 »τὸ Αἰτωλικὸν εἰς τοὺς Τούρκους· διὰ τοῦτο παρήτησε τὸ ἔξω
 »τοῦ Αἰτωλικοῦ εἰς τὸ Κεραλόβρυσον προφυλακτήριον φρούριον
 »εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πολιορκητοῦ. Μελετοῦν δὲ νὰ φέρουν ἐφόλ-
 »κια (μικρὰς βάρκας) ἀπὸ Πρέβεζαν ἕως σαράντα, νὰ τὰ συν-
 »δέσουν καὶ νὰ κάμουν μ' αὐτὰ ξυλογέφυρον, καὶ τὴν νύκτα νὰ
 »ἔμβουν ἄφροβι εἰς τὸ μέρος ὅπου φυλάττει ὁ προδότης, ὅστις
 »νὰ τοὺς δεχθῆ, καὶ οὕτω νὰ κυριευθῆ τὸ Αἰτωλικὸν ὑπὸ τῶν
 »ἐχθρῶν». Ἡ ἐπιτροπὴ λέγει ὅτι τὸ γράμμα εἶναι ἀνωνόμου μὲν,
 ἀλλ' ἐκ πηγῆς γνωστῆς καὶ ἀξιοπιστοῦ, καὶ ὅτι κρίνει ἀναγκαῖον
 διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς πατρίδος ν' ἀναχωρήσῃ ἐκεῖθεν ὁ Μπό-
 τσαρης, διότι καὶ πολλοὶ ἀναφέρουσι περὶ αὐτοῦ, πλὴν ν' ἀνα-
 χωρήσῃ μὲ τρόπον εὐτχημον ἄλλου διοριζόμενος ὑπὸ τῆς Κυ-
 βερνήσεως. Ἡ ἐπιτροπὴ ἄλλως ἀπέδιδε κυρίως τὴν ἐγκατάλειψιν
 τοῦ φρουρίου εἰς τὴν δειλίαν τῶν στρατιωτῶν καὶ εἰς τὸ ἀτελὲς
 αὐτοῦ, διότι δὲν ἐπρόφθασαν νὰ τὸ ὀχυρώσωσι, καὶ νὰ τὸ ἀσφα-
 λίσωσι, καὶ ὄχι εἰς τὸν Νότιν Μπότσαρην· πλὴν διὰ ταῦτα πάντα
 ὁ γέρον πολέμαρχος δὲν ἦτο προδότης· καὶ, ἀφ' οὗ μάλιστα δὲν
 ἐφάνησαν ἀπὸ τὴν Πρέβεζαν ἐφόλκια εἰς τὸ Αἰτωλικὸν, φαίνεται
 ὅτι ἐσυκοφαντεῖτο. Μετ' οὗ πολὺ ὅμως θὰ θελήσωσι τινες νὰ πα-
 ραδώσωσιν εἰς τοὺς Τούρκους τὸ Μισολόγγι (1).

(1) Τότε ἔγεινεν ἑσταιρεία μυστικὴ συγκεκμημένη ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν ἀπὸ πολλοῦς

Φθίνοντος τοῦ Ἀπριλίου τὸ Αἰτωλικὸν καὶ Μισολόγγι ἐπολιορκήθησαν ἀπὸ βολῆς τουφεκίου ἀποστάσεως, καὶ ἔκτοτε ἡ ἐπιτροπὴ ἐζήτηε νὰ σταλῶσι πλοῖα, διὰ νὰ ἐμποδίσωσι τὰς τροφὰς καὶ τὰ πυροβόλα ὡς καὶ τὰ στρατεύματα, τὰ ὁποῖα θ' ἀπεκομίζοντο ἀπὸ Π. Πατρῶν καὶ Ναυπάκτου εἰς τοὺς Τούρκους, οἵτινες ἐλάμβανον ἤδη πᾶσαν συνδρομὴν ἀπὸ τὸ Κρουονέρι ἐλευθέρως, διότι δὲν ὑπῆρχε κἀνὲν πλοῖον Ἑλληνικὸν νὰ διώξη τέσσαρα Τουρκικὰ περιπλέοντα εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον καὶ ἀποκλείοντα τὸ Μισολόγγι. Ἐζήτηε καὶ στρατεύματα νὰ σταλῶσι νὰ τοὺς κτυπήσωσιν ἀπὸ τὴν ξηρὰν, καὶ, ἂν δὲν ἠδύνατο νὰ στείλῃ τὰ ζητούμενα πλοῖα καὶ στρατεύματα, τότε νὰ τὴν εἰδοποιήτῃ, διὰ νὰ μὴ ἀπολεσθῶσιν ἑκατὸν χιλιάδες ψυχαί. Οἱ δ' ὀπλαρχηγοὶ ἠπέλουν ἤδη ὅτι οἱ στρατιῶταί των, ὄντες ὄρειοι, δὲν ἔμενον ἀπὸ μεσοῦντος τοῦ Μαΐου εἰς τὸ θερμὸν κλίμα τοῦ Μισολογγίου, καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ἐζήτηε νὰ στείλῃ ἡ Κυβέρνησις δύναμιν στρατευμάτων ἀρκετῶν. Τούρκοι μέχρι τῆς 30 τοῦ αὐτοῦ εἶχον συναχθῆ εἰς πολιορκίαν τῶν δύο πόλεων ἐπέκεινα τῶν τριάντα χιλιάδων, καὶ καθ' ἡμέραν συνεδωρεύοντο, καὶ εἶχε φθάσει ἀπὸ Ναυπάκτου καὶ ὁ Γιουσούρπασις μὲ τὸ πλειότερον μέρος τῶν στρατευμάτων του. Τὴν 3 Μαΐου οἱ αὐτόθι πολιορκημένοι πολιτικοὶ καὶ πολεμικοὶ ἀνηνέχθησαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν στείλαντες ἐπιτροπὴν, συγκειμένην ἀπὸ τὸν Πέτρον Καψάλην, Ἀθανάσιον Χαντσιόπουλον καὶ Κωνσταντῖνον Βέρεν, νὰ παραστήσῃ καὶ διὰ ζώσης ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ δὲν χρησιμεύει, ἂν δὲν ἔχη τὰ μέσα ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν ὅτι ἀνάγκη νὰ στείλῃ χρήματα διὰ τὰ σιτηρέσια τετρακισχιλίων στρατιωτῶν, νὰ στείλῃ καὶ πλοῖα, καὶ τρισχιλίους στρατιώτας, χιλίους εἰς Μισολόγγι καὶ δισχιλίους εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀκαρνανίας, καὶ ἄλλους τρισχιλίους ἀπὸ τὰ Σάλωνα διὰ ξηρᾶς βοήθειαν, καὶ τροφὰς καὶ πυριτόβολα. Ὁ Κιουταχῆς πολιορκῶν τὸ Αἰτωλικὸν καὶ τὸ Μισολόγγι, εἶναι ἤδη φοβερός ὄχι μόνον καθὼ μαχητῆς, στρατηγηματικὸς, ἐμπειροπόλεμος, δραστήριος καὶ ἐπίμονος εἰς τὸν σκοπὸν του, ἀλλὰ

Μισολογγίτας καὶ ἄλλους Ῥουμελιώτας, εἰς τὴν ὁποίαν ἤτο μεμνημένος καὶ ὁ Μάγερ, καὶ τὰ μέλη αὐτῆς ἐρηγόρου, ἀφ' οὗ εἴλκυσαν εἰς τὸ μέρος των κρυφίως τοὺς στρατιώτας τῶν τοιαύτων, ὥστε ἔμεναν ἀπομεμονωμένοι καὶ δὲν ἠδύνατο τίποτε.

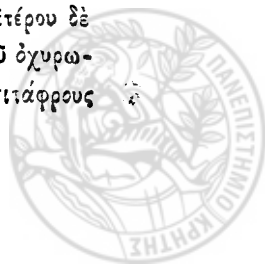

καὶ καθὼς ἔχων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ μισθοτοῦς Αὐστριακοῦ μηχανικοῦς. Αὐτὸς κατεσκευάσθη τέσσαρα πυροβολοστάσια ὅσα καὶ τὰ τοῦ Μισολόγγιου, καὶ καταπολεμῆ τούτους πολιορκημένους καὶ μὲ ἑκατὸν δεκαπέντε πυροβόλα καὶ δεκαπέντε ὄλμους, καὶ τούτους βλέπτει, καὶ ἤδη ἐφρονεῖται καὶ ὁ ἀγαθὸς Δ. Σιδέρης. Ἔπεσε καὶ βόμβα ἐπὶ τοῦ οἰκήματός τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς, καὶ παρ' ὀλίγον ἤθελε φονεῦσαι τὰ μέλη τῆς. Τὴν 19 τοῦ αὐτοῦ ἐφθασεν εἰς Μισολόγγιν τὸ Βρίκιον, ὁ Λεωνίδας, τοῦ Γρίκκ Μπότταρη, διοικούμενον ἀπὸ τὸν Ἀντώνιον Μπάμπιν μὲ τροφὰς καὶ ἄλλα πολεμικοφύδια, καὶ τὴν 23 ἔρχονται τὰ Γουρκικὰ ἐναντίον του. Ὁρμηθε δὲ κατ' αὐτῶν ὁ Λεωνίδας, καὶ ἄπκς ἐκκενώσας τὴν σειρὰν τῶν πυροβόλων του, τὰ ἔστρεψεν εἰς φυγὴν. Τὴν ἐπιούσῃ ἐπανῆλθον νὰ τὸ προσβάλωσι· καὶ πάλιν δ' ὁ Λεωνίδας τ' ἀνέκρουσε κρατερῶς, τὰ προὔξινθησε πολλὴν ζημίαν καὶ τὰ ἠνάγκασε νὰ καταφύγωσιν ὑπὸ τὰ φρουρίά των. Τὴν δὲ 29 ἐφθασεν ἡ τρίτη μοῖρα τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου εἰς Μισολόγγιν, διοικουμένη ἀπὸ τὸν Γεώργιον Δημητρίου Νέγκαν, ἧτις ἦτο διωρισμένη διὰ τὸν ἀποκλεισμόν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, καὶ πλέον δὲν ἐφάνησαν τὰ Γουρκικὰ. Ὁ Κιουταχῆς ὀρύσσει ὅλας τὰς νύκτας νέας τάρρους, καὶ κατασκευάζει προμαχῶνας, καὶ τοιοῦτοτρόπως προχωρῶν, ἐπληρίασεν ἀρκετὰ εἰς τὸ Μισολόγγιν, καὶ κτυπῶν ἀκταπαύστως καὶ τὴν πόλιν, καὶ τὸ τεῖχος, καὶ τὰ πυροβολοστάσια, προξενεῖ βλάβην ὀπωσοῦν, καὶ ἤδη ἐκρήμνισε καὶ μέρος τοῦ περικύματος τοῦ Μπότταρη, προσπαθῶν νὰ κάμῃ αὐτόθι χαλαστράν εἰς ἔροδον. Τὴν δὲ 29, δευτέραν ὥραν τῆς νυκτός, οἱ Τούρκοι τουρφερίζοντες καὶ πυροβολοῦντες ἐν ταύτῳ, ἐφάνησαν κινούμενοι ὡς ἂν διὰ νὰ κάμωσι τὴν ὁποίαν ἤρχισαν ἤδη ν' ἀπειλῶσιν ἔροδον. Ἄλλοι Ἕλληνες περιμένοντές τους, ἠγανάκτουν διότι δὲν τοὺς ἐβλεπον ἐφορμῶντας ὅσον ταχύτερον. Τέλος κατεγέλων νομίσαντες ὅτι, ὁ Κιουταχῆς ἠθέλησεν οὕτω πως νὰ τοὺς φοβερίσῃ. Τὸν περιμένουσι δὲ πάντοτε γρηγοροῦντες, καὶ ἐπισκευάζουσι ὅλας τὰς νύκτας ὅσα μέρη τοῦ περικύματος καὶ τῶν πυροβολοστασίων βλέπονται καθ' ἡμέραν ἀπὸ τὰς σφαίρας τῶν ἐχθρικοῦν πυροβόλων. Τὴν 8 Ἰουνίου ἐκινήθησαν ὡς τριακόσιοι Τούρκοι νυκτὸς, ἐν ᾧ ἦτον ἀνάξροια, εἰς τὴν θαλασσολίμνην τοῦ Μισολόγγιου, διὰ νὰ κυριεύ-

τωσι τὸ νηϊδίον Μαριμαροῦν καὶ τὸ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ τείχους
 πυροβολοστιάσιον. Οἱ Ἕλληνες τοὺς ἤκουσαν περιπατοῦντας, τοὺς
 ἐκτύπησαν ἐν δέοντι, ἐρόνευσαν καὶ ἐπλήρωσαν ὡς διακοσίους
 καὶ ἕνα Εὐρωπαῖον, καὶ ἐβίασαν τοὺς λοιποὺς νὰ φύγωσιν εἰς τὰ
 ὀπίσω. Ὁ δὲ Κιουταχῆς ἤρχισε νὰ μετακομίξῃ ἀπὸ ἄλλα μέρη
 χώματα, νὰ τὰ ἐπισωρεύῃ καὶ νὰ τὰ ὠθῇ ἐμπρὸς ὀλίγον κατ'
 ὀλίγον μὲ τὰ πτυάρια, μὲ σκοπὸν νὰ πληρώσῃ μὲ αὐτὰ τὰς πρὸ
 τοῦ τείχους τάφρους τοῦ Μισολογγίου, διὰ νὰ ἐμπορέσῃ ἐπομέ-
 νως εὐκόλως νὰ κάμῃ τὴν ἔφοδον. Ἄλλ' οἱ Ἕλληνες ἀνδρίζονται
 ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, καὶ δὲν ἀμφιβάλλουσι διὰ θὰ ματαιώ-
 σωσιν ὅλα τὰ σχέδιά του. Τὴν 13 ἔφθασαν εἰς βοήθειάν των ἀπὸ
 τὴν Πελοπόννησον ὁ Μῆτιοι Κοντογιάννης καὶ ὁ Ι. Ράγγος· τὴν
 15 ἔφθασεν ὁ Λαμπροβέικος, καὶ τὴν 23 ἔφθασεν ὁ Γ. Κίτσος,
 ὅλοι μὲ τοὺς στρατιώτας των σταλέντες ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν. Τὴν
 15 ἔστειλαν οἱ ὀπλαρχηγοὶ πρὸς αὐτὴν ἐν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς,
 τὸν Γεώργιον Καναβὸν, καὶ τὸν Ἀλ. Βλαχόπουλον, καὶ ζητοῦσι
 πάλιν τροφὰς καὶ πολεμερόδια, μὴ ζητοῦντες μισθοὺς ἐπὶ τοῦ
 παρόντος. Κατόπιν ἔστειλαν τὸν Νικόλαον Καρβούνην, νὰ παρα-
 στήσῃ καὶ αὐτὸς τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, τὴν βοήθειάν
 τῆς ἐπικαλεσόμενος. Ἐν τούτοις ἔβαλον πῦρ εἰς τινα ὑπόνομον
 τὴν ὅποιον εἶχον ὑπορύξει ἐναντίον τῶν ἐχθρικῶν ὀχυρωμάτων·
 ἐν ταύτῃ ἐξῆλθον τινὲς καὶ ὤρμησαν κατὰ τῶν Τούρκων, ἐν ᾧ
 ἀφ' ἐτέρου ἄλλοι τοὺς ἐκτύπων ἀπὸ τὸ τεῖχος μὲ τὰ πυροβόλα
 καὶ μὲ τὰ τουρκέκια· ἐρόνευσαν δὲ ὑπὲρ τοὺς διακοσίους καὶ ἐζώ-
 γρησαν πέντε, ἐπῆραν ἑπτὰ σημαίας καὶ ὄπλα διάφορα καὶ
 ἐπέστρεψαν εἰς τὰς θέσεις των· ἔπεσον δὲ καὶ τρεῖς Ἕλληνες,
 καὶ τέσσαρες ἐπληρώθησαν. Μετ' ὀλίγον ἔβαλον πῦρ καὶ εἰς
 ἄλλην ὑπόνομον καὶ κατέστρεψαν πλέον ἢ ἑκατὸν Τούρκους.
 Τὴν 28 ἐβάνη ὁ στόλος τοῦ Σουλτάνου εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον,
 συγκείμενος ἀπὸ τριάντα ἐννέα πλοῖα, δηλαδὴ ὀκτὼ φηργάδας
 δώδεκα κορβέτας καὶ δεκαεννέα βρίκια καὶ γολέττας. Ἄλλὰ δὲν
 συνοδεύει πλέον τὰ φορτηγὰ, ὅσα ἢ δευτέρα μοῖρα διοικουμένη
 ἀπὸ τὸν Γ. Σαχτούρην ἐκυρίευσε, τὰ φέροντα πλῆθος πυροβόλων,
 καὶ ὀλων, καὶ σφαιρῶν, καὶ πολλὰ κιβώτια μὲ πυρίτιν καὶ μὲ
 ἔτοιμα πυριτόβολα, καὶ τέσσαρα πλοῖα φορτωμένα ἄσβεστον καὶ

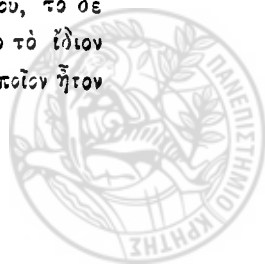
πλίνθους, και ἄξινας, και πτυάρια και ἄλλα ἐργαλεῖα εἰς κατασκευὴν ὀχυρωμάτων και χαραωμάτων, και ξύλα εἰς κατασκευὴν σχεδιῶν, τὰ ὅποια ἐπέλλοντο ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν εἰς τὸν Κιουταχῆν, νὰ τὸν χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν ἐκπολιόρχησιν τοῦ Μισολογγίου, και τινὰ ἐξ αὐτῶν προσέβαλον τὴν νῆσον Προκοπάνιστον, και τὴν ἐपुरοβόλησαν ὑπὲρ τὰς τρεῖς ὥρας. Μετὰ ταῦτα αἱ φηργάδαι ἐपुरοβόλησαν ἐξ ὥρας τὰ εἰς Προκοπάνιστον ἀλειούοντα πλοιάρια, και δὲν τὰ ἐπροξένησαν οὐδεμίαν βλάβην. Συγχρόνως ἐπλησίασαν ἕτερα εἰς τὸ Βασιλάδι, και ἐपुरοβόλησαν, και ἔρριψαν εἰς αὐτὸ και βόμβας, και δὲν τὸ ἐβλαψαν. Ἀπεβίβασαν δ' ἐν ταῦτῳ εἰς Ἀγιοσώστην ἀνθρώπους και ὕλας, διὰ νὰ κατασκευάσωσι πυροβολοστάσια ἐπὶ σκοπῶ νὰ τὸ κτυπῶσι και ἐκεῖθεν τέλος ἐφουρίσκουσι τὸν τρόπον και εἰσβιβάζουσι τὴν θ εἰς τὴν λίμνην τοῦ Μισολογγίου στολίσκον συγκεῖμενον ἀπὸ τριάντα ἐξ πλοιάρια ἐνοπλια, τὰ ὅποια ἔσυραν ἐπὶ ξύλων τεθειμένων ἐπὶ τούτῳ εἰς τὰ ῥηχὰ ὕδατα τοῦ λιμένος, και ἐπομένως κυριεύουσι τὴν νῆσον Προκοπάνιστον, ὅθεν ἔφυγον οἱ φυλάσσοντες Ἕλληνες, μὴ δυνάμενοι νὰ διατηρηθῶσι πλέον ἐπ' αὐτῆς. Καὶ τιοιουτοτρόπως ἀποκλείουσι διὰ θαλάσσης τόσον στενὰ τὸ Μισολόγγι, ὥστε δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἰσέλθῃ πλέον εἰς αὐτὸ οὐδεμία βοήθεια ἀπὸ κἀνὲν μέρος. Ὁ ἐχθρικός στολίσκος προχωρήσας εἰς τὸ νησίδιον Σκύλαν, ἐπολέμησε δύο ὥρας πρὸς ἐξ Ἑλληνικὰ πλοιάρια, και ἔπειτα ἀπεβίβασεν αὐτόθι τριακοσίους στρατιώτας, οἱ ὅποιοι διευθύνθησαν εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Κιουταχῆ. Ἐν ᾧ δὲ περιπλεῖ εἰς τὴν λίμνην φυλάττων αὐστηρῶς ἐνεῦθεν τὸν ἀποκλεισμόν, ἐν ταῦτῳ πυροβολεῖ και αὐτὸς τὴν πόλιν, ἐξακοντίζων και βόμβας εἰς αὐτήν. Ὅθεν και οἱ Ἕλληνες κατεσκευάσαν εὐθὺς ἐπτά πυροβολοστάσια και ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θαλάσσης, και ἤρχισαν ν' ἀντικρούωσι και τὸν στολίσκον, ὥστε τὸν ἠνάγκασαν ν' ἀπομακρυνθῆ. Μετὰ ταῦτα ἐκινήθησαν πλοῖα τινὰ ἐξ αὐτοῦ εἰς τὴν νῆσον Κλείτσaban και τὴν προσέβαλον· πλὴν ἀπεκρούσθησαν ἀπὸ τοὺς φρουροῦντας ἐπ' αὐτῆς. Οἱ Ἕλληνες ἤδη κατεσκευάσαν εἰς διάφορα μέρη τοῦ τείχους και ἄλλα πυροβολοστάσια, και ἔσσαν πλέον κινδυνεύουσι καταπολεμούμενοι ἀπὸ τε τὴν ξηρὰν και ἀπὸ τὴν θάλασσαν, τόσον πλέον ἀφροσιούονται εἰς τὴν θείαν πρό-

νοϊαν καὶ εἰς τὴν πατρίδα, καὶ τόσον πλέον ἢ καρδία των κρα-
 ταιούται. Τὴν πρώτην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς Ἰουλίου οἱ ὄπλαρχηγοὶ
 ἔγραψαν ἀμέσως πρὸς τοὺς ἐν Σαλώνοις καὶ τοὺς ὀρκίζουσιν εἰς
 τὴν Ἁγίαν Τριάδα καὶ εἰς τὴν πατρίδα, νὰ υπάγωσιν ἔξω τοῦ
 Μισολογγίου, καὶ νὰ τοὺς δεῖξωσι σημεῖον, διὰ νὰ ἐξέλθωσι καὶ
 αὐτοὶ, νὰ κτυπήσωσιν ἐν ταύτῳ τοὺς Τούρκους ἐκατέρωθεν καὶ νὰ
 σκορπίσωσι τὸ στρατόπεδόν των. Ὁ δὲ Κιουταχῆς ἀνύψωσεν ἤδη
 βουνὸν ἀπὸ χῶματα, τὰ ὅποια προσωθήσας εἰς τὴν πρόταφρον,
 καὶ ῥίπτων εἰς αὐτὴν κλάδους ἐλαιῶν καὶ ἄλλων δένδρων, καὶ
 δέματα ξύλων καὶ κλημάτων, καὶ λίθου, ῥίπτων δ' ἐπὶ τούτων
 καὶ χῶματα, τὴν ἐπλήρωσεν ἀπέναντι. τῶν πυροβολοστασιῶν τοῦ
 Μακρῆ, τοῦ Φρανκλίν, τοῦ Μονταλεμπέρ, καὶ τοῦ προτειχίσμα-
 τος τοῦ Μπόισαρη. Ἐπομένως ἐπλήρωσε καὶ τὴν καθ' αὐτὸ τά-
 φρον. Ὑψωσε δὲ πρόχωμα, καὶ ἐπ' αὐτοῦ κατεσκευάσε τοὺς
 προμαχῶνάς του ὀριζοντίως μὲ τοὺς Ἑλληνικοὺς, καὶ εἰς τριῶν
 ἢ τεσσάρων ὀργυῶν ἀπόστασιν ἀπὸ τούτων. Ἐν ᾧ δὲ ἀφ' ἐνὸς
 ἠτοίμασε τὰ πρὸς τὴν ἔροdon, ἀφ' ἐτέρου πολιτισμὸν Εὐρωπαϊοῦ
 ἐπιδεικνύμενος διὰ φιλανθρωπίαν τάχα, προβάλλει συνθήκας εἰς
 τοὺς πολιορκημένους νὰ τὸν παραδώσωσι τὸ Μισολόγγι, καὶ οἱ
 ὄπλαρχηγοὶ τῶν ἐπαρχιῶν ν' ἀποκατασταθῶσι πάλιν εἰς τὰς ἐπαρ-
 χίας των ὡς πρότερον, οἱ Σουλιῶται καὶ ἄλλοι ξένοι ν' ἀπέλ-
 θωσιν ὅπου θελήσωσι μ' ὄλην τὴν ἀσφάλειαν, καὶ οἱ κάτοικοι νὰ
 πληρῶσωσι πέντε ἑτῶν φόρους. Ἄλλ' ἅπαντες οὗτοι τὸν ἀποκρί-
 νονται τέλος πάντων ὅτι, τὸ Μισολόγγι χωρὶς αἷμα δὲν παρα-
 δίδεται ποτε, καὶ ὅτι εἶναι ὅλοι ἐτοιμοὶ ν' ἀποθάνωσι. Τοῦτ'
 αὐτὸ ἀποκρίνονται καὶ εἰς τὸν, Μαχμουδ λεγόμενον, ἀρχηγὸν τοῦ
 στολίσκου, ὅστις τοὺς ἔκαμε τὴν αὐτὴν πρότασιν ἐκ μέρους τοῦ
 Κιουταχῆ. Τοῦτ' αὐτὸ ἐπαναλαμβάνουσι καὶ πάλιν πρὸς τὸν ἴδιον
 Κιουταχῆν, ὅστις τοὺς ἐπρόβλεπε καὶ τρίτον ἤδη νὰ τὸν παρα-
 δώσωσι τὸ Μισολόγγι μ' ὅποιαςδήποτε συνθήκας θελήσωσιν
 αὐτοὶ οἱ ἴδιοι. Τὴν ἰδίαν ἀπόκρισιν ἔδωκαν καὶ τὸν Καπκυτάν-
 πασιαν προτείναντα τὰ αὐτὰ ἐκ μέρους τοῦ διὰ τοῦ δικαιοῦ
 τῆς Αὐστριακῆς φριγάδας, ἡ Ἡβη, Μπουράτοβιτς. Ἀφ' ἐτέρου δὲ
 ἀνεκδότως νυχθημερὸν ἐργαζόμενοι ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ ὀχυρω-
 ματοπερὶ τῶν Μ. χαλ Πέτρου Κοκκίνη, ὄρουσαν ἀντιτάφρους

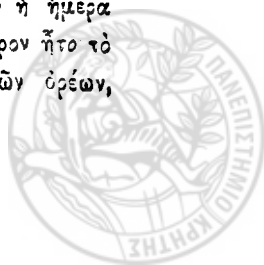
καὶ χαιτεσκεύασαν ἀντιπρομαχῶνας ἔσωθεν τῶν ἀνωτέρω πυροβολοστασίων, ὅπου ἐπλήρωσεν ὁ ἔχθρὸς τὰς τάφρους, καὶ μετεκόμισαν εἰς ἐκείνους τὰ πυροβόλα, διὰ νὰ τὸν ἀντικρούσωσιν ἐκείθεν μαχόμενοι. Οἱ Τοῦρκοι εἶχον κατασκευάσει ὑπόνομον εἰς τὸ προτείχισμα τοῦ Μπότσαρη, καὶ τὴν 16 ἔβαλον πῦρ εἰς αὐτήν, ἐκρήμινισαν μέρος τοῦ προτειχίσματος, ἔκαμαν χαλάστραν, καὶ δι' αὐτῆς δρμήταντες, ἔστησαν τὰς σημαίας των ἐπὶ τοῦ τείχους. Ἄλλ' οἱ Ἕλληνες τοὺς ἀντέκρουσαν κρατερῶς καὶ τοὺς ἐβίασαν νὰ φύγωσιν εἰς τὰ ὀπίσω· ἐφόνευσαν δὲ τριακοσίους περίπου καὶ ἐπλήγωσαν ἄλλους τόσους· ἐφρονεύθησαν καὶ ἐξ αὐτῶν πέντε, καὶ ἐπληγώθη τὸ δεύτερον ὁ ἀντιστράτηγος Δῆμος Ῥινιάσας, ὅστις εἶχε πληγῶθῃ καὶ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον, καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν. Ἐγέμισαν δὲ τὴν χαλάστραν μὲ στρώματα καὶ προσκεφάλαια, τὰ ὅποια περιέζωταν μὲ σανίδας καὶ ἐστερέωσαν μὲ χώματα. Τὴν αὐριον ὥρμησαν πάλιν οἱ Τοῦρκοι εἰς τὸ αὐτὸ προτείχισμα καὶ ἔστησαν τὰς σημαίας των· ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀπεκρούσθησαν μὲ βλάβην των. Ἐβαλον δὲ πῦρ εἰς τὰ προσκεφάλαια καὶ στρώματα νὰ τὰ κλύσωσιν· ὅμως οἱ Ἕλληνες ἐπρόφθασαν καὶ τὰ ἔσβεσαν, ρίψαντες ἐπ' αὐτῶν νερὸν καὶ χώματα. Τὴν 20 ὁ Κιουταχῆς πνέων ἀγανάκτησιν διὰ τὴν ἡτιάν του, ἤρχισε τὸ πῦρ διὰ τὴν ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης μὲ τόσῃν δρμῆν, ὥστε τὰ βόλια τῶν τουφεκίων, αἱ σφαῖραι τῶν πυροβόλων, αἱ βόμβαι καὶ αἱ βομβίδες ἐπιπτον κατὰ τοῦ τείχους καὶ εἰς τὴν πόλιν ὡτὰν βροχῆ. Τὴν 21 οἱ Τοῦρκοι ἔβαλον πῦρ καὶ εἰς ἄλλην ὑπόνομον, τὴν ὅποιον εἶχον κατασκευάσει εἰς τὸ πυροβολοστάσιον τοῦ Φρανκλίν, καὶ μετὰ τὴν ἐκρηξίν της ὥρμησαν εἰς αὐτὸ καὶ ἔστησαν ὡς εἶκοσι σημαίας. Τοῦτ' αὐτὸ ἔπραξαν καὶ εἰς τ' ἄλλα πυροβολοστάσια, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἤρχισεν ἐκατέρωθεν ὁ τουφεκισμὸς καὶ πυροβολισμὸς. Οἱ δὲ Τοῦρκοι ἐνόμισαν ὅτι θὰ κυριεύσωσι τὰ εἰρημμένα πυροβολοστάσια· πλὴν οἱ Ἕλληνες μαχόμενοι μὲ τοῦ θανάτου τὴν ἀπόφασιν ἀπὸ τὰς πλευρὰς τοῦ περιτειχίσματος καὶ ἀπὸ τοὺς ἔσωθεν ἀντιπρομαχῶνας, μετὰ δύο ὥρων καὶ ἡμισείας μάχην τοὺς ἀπέκρουσαν καὶ τοὺς ἠνάγκασαν ν' ἀποσυρθῶσιν εἰς τὰς θέσεις των· ἐφόνευσαν δὲ ὡς πεντακοσίους καὶ ἐπλήγωσαν οὐκ ὀλίγους· ἐφρονεύθησαν δὲ καὶ ἐπληγώθησαν εἴκοσιν Ἕλληνας μα-

χόμενοι, και μετά τῶν πεφρονευμένων ἦτο και ὁ στρατηγός
 Γ. Σοῦκας. Οἱ Ἕλληνες ἄλλο τι δέν ἀνυπερέταξαν εἰς τόν
 ἐχθρόν εἰμή τὰ στήθη των. Ἐν ᾧ δ' ἑστεροῦντο πολε-
 μεφοδίων, ἀν δέν ἐλαμβάνετο πρόνοια νά φυλαχθῶσι γεμάτα
 τὰ πυροβόλα διά νά χρησιμεύτωσιν εἰς ταιαύτην περίστασιν, και
 νά παύσωσιν οἱ στρατιῶται τόν τουφεκισμόν διά νά μεταχειρι-
 σθῶσι τὰ πυριτόβολά των εἰς τήν ἀνάγκην, ἡ ὑπαρξίς τοῦ Μι-
 σολογγίου ἦτον ἀβέβχιος. Ταῦτοχρόνως ἠθέλησε και ὁ ἀρχηγός
 τοῦ στολισκου νά κάμη ἔφοδον εἰς τὰ διά θαλάσσης πυροβολο-
 στάσια, και διά νά ἐπιτύχη, ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νά καύσῃ ἐν
 ἐκ τῶν ὑπ' αὐτόν πλοιαρίων, ἐπί σκοπῶ νά καλύψῃ τ' ἄλλα μέ
 τόν καπνόν, και νά προχωρήσῃ ἀσφαλέστερον. Ἀλλά μόλις ἐπλη-
 σίασεν εἰς τήν πόλιν προχωρήσας, ἤρχισαν οἱ Ἕλληνες τὸ πῦρ
 ἐναντίον του, και τόν ἐβίασαν νά στραφῇ εἰς τὰ ὀπίσω. Μετά
 ταῦτα ἔπλευσε τήν ὁρμήν του ὁ Κιουταχῆς ἀπαυδήσας· τὰ δέ
 στρατεύματά του βαρυθυμήσαντα, ἤρχισαν νά λειποτακτῶσιν.
 Ἀλλ' ἰδοῦ και ὁ Ἑλληνικός στόλος, συγκεῖμενος ἀπό τριάντα τρία
 πλοῖα, ἔρχεται εἰς βοήθειαν τοῦ Μισολογγίου ὑπό τοῦ ναυάρχου
 Μισούλην, Σαχτούρην, Γ. Ἀνδρούτσου και Ν. Χ. Ἀποστόλην. Τήν
 11 τοῦ αὐτοῦ Ἰουλίου ἐξέπλευσεν ἡ δευτέρα μοῖρα ἀπό τόν Βοια-
 τικόν κόλπον, και τήν 14 ἐξέπλευσεν ἀπό Ὑδραν ἡ πρώτη. Ὁ
 Τοπάλκασιας εἶχεν ἐκπλεύσει ἀπό τόν λιμένα τοῦ Μισολογγίου,
 ἀφήσας αὐτόθι τρία βρῖκια και δύο γολέτας και ἕ. Αὐστριακόν
 φορτωμένον τροφάς, ἐκτός τοῦ στολισκου τῶν πλοιαρίων, νά φυ-
 λάττωσι τόν ἀποκλεισμόν. Τήν 17 ὁ Σαχτούρης τόν ἀπῆντησε με-
 ταξῷ Ζακύνθου και Κεφαλληνίας και ἤρχισε τόν ἀκροβολισμόν.
 Τήν 21 ἔφθασε και ὁ Μισούλης και ἠνώθη μέ αὐτόν, και τήν
 23 ἐξημερώθησαν, ὡς ἐβρέθη ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ἔξω τοῦ Μι-
 σολογγίου. Τὰ δέ πέντε Τουρκικά και τὸ Αὐστριακόν ἔλυσαν τὰ ἱστία
 εὐθὺς, και ὑπό πολλῶν ἐφοκίδων βυμουσκούμενα, οὔτης γαλή-
 νης, και διευθυνόμενα πρὸς τὰς Π. Πάτρας, καταδιώκονται πυ-
 ροβολούμενα ἀπό τινε Ἑλληνικά· και τὰ μὲν τέσσαρα διέφυγον
 τόν κίνδυνον ρηάσαντα ὑπὸ τὰ πυροβόλα τῆς Ναυπάκτου, τὸ δέ
 πέμπτον βρῖκιον κινδυνεῦον νά ζωγραφθῇ, ἐπυρπολήθη ἀπό τὸ ἴδιον
 πλήρωμά του, ὅπερ διετώθη ἐπὶ τοῦ ἔκτου βρῖκιου, τὸ ὅποιον ἦτον

Ἀλγερίναιον τῶν δεκαοκτῶ πυροβόλων· ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐρρίφθη ὡσαύτως ἀπὸ τὸ πλήρωμά του εἰς τὴν ξηρὰν, καὶ τὸ ἔκαυσαν οἱ Ἕλληνες, ζωγρήσαντες καὶ ἑδεκα Τούρκους ναύτας, μὴ προφθάσαντας νὰ φύγωσι διὰ τῶν ἐφοικίδων ὡς οἱ ἄλλοι ὅσοι εὑρίσκοντο εἰς αὐτό. Περὶ τὴν μεσημβρίαν, ἐφάνη ὁ Τοπάλπασιας κατευθυνόμενος ἐναντίον τοῦ Ἑλλ. στόλου, ὅστις, ἅμα ἰδὼν αὐτὸν, ἐξέπλευσεν εἰς ἀπάντησίν του, καὶ ἀφ' οὗ ἐπλησίατε, μόνα δεκαπέντε πλοῖα παρετάχθησαν εἰς μάχην μεταξὺ τοῦ ἀκρωτηρίου Πάπα καὶ Μισολογγίου· μετὰ μικρὸν δέ τινα ἀμοιβαῖον ἀκροβολισμόν, ὁ ἐχθρὸς ἐτράπη εἰς φυγὴν, καὶ τότε πέντε Ἑλληνικὰ ἐπέστρεψαν εἰς τὸν λιμένα τοῦ Μισολογγίου, καὶ ἀπεβίβασαν τὰς τροφὰς καὶ πολεμοφόδια, τὰ ὅποια ἔστειλεν ἡ Κυβέρνησις, καὶ τὸ ἐφωδίασαν, ἐν ᾧ ἐκινδύνευε διὰ τὴν παντελεῆ ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων τοῦ πολέμου. Τὰ δὲ λοιπὰ, πλείοντα κατόπι, τὸν κατεδίωκον πυροβολοῦντα ἕως τὸ μεσονύκτιον, καὶ τὸ πρῶτ' ἔδεν τὸν ἔσλεπον πλέον· ὅθεν τὴν 25 ἐπέστρεψαν καὶ αὐτὰ εἰς Μισολόγγι. Τότε δὴ καὶ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐχθρικοῦ στολισκοῦ ἔσυρεν εἰς τὴν ξηρὰν τὰ πλοιαρία του, καὶ κατεσκευάσε πυροβολοστάσια διὰ νὰ τὰ ὑπερασπισθῇ. Ὁ δ' Ἑλληνικὸς κατεύθυνεν εἴκοσι πλοιαρία εἰς τὴν λίμνην, καὶ ταῦτα μετὰ δεκαπέντε λεπτῶν μάχην ἐκυρίευσαν ἑπτὰ Τουρκικὰ, ἐξ ὧν τρία ἦσαν τὰ μεγαλύτερα τοῦ στολισκοῦ, καὶ ἀφῆκαν τὰ ἄλλα, ὄχι μόνον διότι ὁ ἐχθρὸς τὰ ὑπερασπίζετο μὲ τὰ πυροβόλα, ἀλλὰ καὶ διότι χίλιοι περίπου Τούρκοι πεζοὶ τε καὶ ἵππεις ἐφθασαν εἰς βοήθειαν τοῦ στολισκοῦ τῶν ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τοῦ Κιουταχῆ, καὶ ἠνάγκασαν τοὺς Ἕλληνας ν' ἀποχωρήσωσιν, ἀφ' οὗ ἐφρονεύθησαν ἑπτὰ καὶ ἐπληρώθησαν πέντε. Ἐν τούτοις ἐφθασαν οἱ Ἕλληνες ἔξω τοῦ Μισολογγίου, διὰ νὰ ἐπιπέσωσι νυκτὸς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν. Ἀφ' οὗ ὁ Καραϊσκάκης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ περιώρισαν εἰς Καρπενῆσι τοὺς Τούρκους, ἅμα λαβόντες γινῶσιν τῶν ὅσα ἔγραφον τοὺς ἐν Σαλώνοις οἱ ἐν Μισολογγίῳ, ἐπέστρεψαν εἰς Ἀμπούλαν τῶν Κραβθάρων, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ σπεύσωσιν εἰς βοήθειάν των. Ἐκινήθησαν λοιπὸν τὴν 20 Ἰουλίου ὡς δισχιλιοὶ Ἕλληνες ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην, Κ. Ντσιαβέλλαν, Ἀνδ. Σιαφάκην, Χρ. Φωτομάραν, Γ. Βαλτινὸν, Εὐαγγέλην Μ. Κοντογιάννην, Κωνσταντίνην Σαδῆμαν, Κωνσταντίνην Γιολλάτην καὶ ἄλλους, καὶ μόνον τὴν

νύκτα ὄδοιποροῦντες, καὶ ἀπὸ μονοπάτια καὶ τόπους ἀβάτους διερ-
 χόμενοι, καὶ τὴν ἡμέραν κεκρυμμένοι εἰς τὰ δάση διημερεύοντες,
 εἰς τέσσαρα ἡμερονύκτια λαθόντες τὰς σκοπιὰς τῶν Τούρκων, εὗ-
 ρέθησαν ἐπὶ τῶν νώτων αὐτῶν δύο ὥρας ἀπέχοντες. Ἐκρύβησαν
 δὲ εἰς τὰ δάση τοῦ Ζυγοῦ, καὶ ἐφύλαξαν ἄκραν ἡσυχίαν καὶ σιω-
 πὴν ὅλην τὴν ἡμέραν διὰ τὸν φόβον μὴ ἀνακαλυφθῶσιν, ἐπειδὴ ἤρ-
 χοντο Τούρκοι περὶ τὰ ἄκρα τοῦ δάσους καὶ ἐξυλεύοντο. Τὸ
 ἑσπέρας τῆς 25 ἔκαμαν σημεῖα τοὺς πολιορκημένους, καὶ ἐκίνησαν
 εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτὸς συνοδευόμενοι ὑπὸ τριῶν Ἑλλήνων φυγόν-
 των ἀπὸ τοῦ Τουρκικῶν στρατόπεδον, τοὺς ὁποίους ἀπῆντησαν καὶ
 συμπαρέλαβον ὡς ὄδηγούς, εἰσέβησαν τὴν τρίτην ὥραν πρὸ τοῦ
 μεσονυκτίου εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ οἱ σκοποὶ δὲν τοὺς ἐνόησαν
 μέχρι τῆς πρώτης σκηνῆς, ὅπου ἐφωράθησαν· τότε ἔχον ἐξορμήσει
 καὶ ἀπὸ τοῦ Μισολόγγι ὡς χίλιοι πεντακόσιοι, καὶ τότε λάμπει τὸ
 πῦρ ἐκατέρωθεν, καὶ ἀστράπτουσι μάχαιραι καὶ σπαθία, καὶ βρον-
 τᾶ τὸ τουφέκι, καὶ κλαγγὴ τῶν ὄπλων καὶ κραυγαί, καὶ ἰαχαί,
 καὶ ἀλαλαγμοὶ ὑψόνονται εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἀντηχοῦσιν ἐξαι-
 σίως ὄρη καὶ βουνοί, καὶ φονεύουσι, καὶ σφάζουσι Τούρκους ἀμφω-
 τέρωθεν οἱ Ἕλληνες, καὶ χωροῦσι πρὸς τὴν σκηνὴν τοῦ Κιουτα-
 χῆ, καὶ αὐτόθι χύνεται τὸ αἷμα ποταμῆδόν· καὶ καταπληγες οἱ ἐχ-
 θροί, τρέχουσιν ἄνω κάτω, καὶ δὲν ἐξεύρουσι ποῦ νὰ φύγῃσι καὶ
 ἀλληλοκτονοῦνται· καὶ οἱ ἐκ Μισολογγίου ἐπιπίπτουσιν εἰς τὰ
 χαρακώματά τῶν, καὶ κυριεύουσι πολλὰ καὶ τέσσαρα πυροβολοστά-
 σια, ἀφ' οὗ ἐφόνευσαν καὶ ἔσφαξαν πλῆθος ἐξ αὐτῶν, καὶ ἀπέτυ-
 χον διὰ τὸ δυσανάλογον τῶν ἡλῶν τοῦ νὰ ἐφηλώσωσι τὰ πυροβόλα
 τῶν καὶ ἐπειδὴ ἀποσυρθέντες οἱ Τούρκοι βιαίως, συνεκεντρώθησαν
 εἰς ἐνδότερα ὄχυράματα καὶ χαρακώματα, ἐντέχνως καὶ λαθυ-
 ρινθείως, οὕτως εἰπεῖν, κατεσκευασμένα ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, ὡς φο-
 βουμένου τὰς τοιούτας τῶν Ἑλλήνων ἀποπειρας καὶ νυκτομαχίας,
 καὶ οἱ Ἕλληνες δὲν ἠδύναντο νὰ προχωρήσωσιν ἐπὶ πλέον, μετὰ
 τριῶν ὥρῶν καὶ ἡμισείας μάχην οἱ μὲν εἰσῆλθον εἰς τὸ Μισολόγγι,
 οἱ δὲ ἀπεχώρησαν εἰς τὰ ὑψηλὰ ἀπὸ τῆν ἕκτην ὥραν τῆς νυκτὸς,
 διότι ἔνεκα τοῦ φωτὸς τῆς σελήνης καὶ διότι ἤγγιζεν ἡ ἡμέρα
 ἐξετίθεντο, ὄντες καὶ ὀλίγοι, τόσον πλέον, ὅσον μακρότερον ἦτο τὸ
 ὁποῖον ἐμελλε γὰρ διανύσωσιν ἀπρόσθημα πεδίου μέχρι τῶν ὄρεων,

καὶ ἐπομένως μετέβησαν ὀκτὼ ὥρας μακρὰν τοῦ Μισολογγίου εἰς Δερβέκισταν, χωρίον τοῦ Ἀποκόρου. Ἀπέτυχον δὲ τοῦ σκοποῦ, διὰ τὸν ὁποῖον ἐκινήθησαν, καὶ δὲν διεσκόρπισαν τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον, ἀλλ' ἐφόνευσαν ὑπὲρ τοὺς ἑξακοσίους Τούρκους, ἤχμαλῶτισαν καὶ τινάς, καὶ ἐπῆραν πολλὰς σημαίας καὶ ὄπλα. Ἐφρονεύθησαν δὲ καὶ ἐπληρώθησαν ἑκατέρωθεν πλέον ἢ πενήντα Ἑλληνας, καὶ μεταξὺ τούτων ἔπεσε καὶ ὁ Κίτσης ἐξάδελφος τοῦ Ντσιαβέλλα, καὶ ἐπληρώθη ἀκινδύνως ὁ Λαμπροβεΐκος. Ἀπέτυχον ὁμως διότι καὶ ἔξωθεν ἦσαν ὀλίγοι, καὶ ἀπὸ τοὺς ἔσωθεν ἐξεληθόντας ὑπέστρεψαν εὐθὺς ὁ, τε Δ. Μακρὺς μετὰ χιλίων καὶ ἄλλος τις τῶν ὀπλαρχηγῶν (1), καὶ τοῦτο ἐπροξένησε δειλίαν εἰς τοὺς προκινδυνεύσαντας. Ὁ δὲ Καραϊσκάκης ἤδη θὰ κινήθῃ κατὰ τῶν ἔξω ἐχθρῶν, νὰ τοὺς κλείσῃ τοὺς δρόμους, ὥστε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν συγκοινωνίαν μετὰ τὸν Κιουταχῆν, καὶ νὰ τὸν κόψῃ τὰς τροφάς. Καὶ τοῦτο ἤθελε τὸν βιάσει νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον θὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειάν του ὁ Ἰμπραχίμ, καὶ θὰ ματαιώσῃ τὰ κινήματα τοῦ Καραϊσκάκη. Μετὰ τὴν γενομένην νυκτομαχίαν τὸ Μισολόγγι ἐκινδύνευσε, καὶ διότι τινὲς τῶν ὀπλαρχηγῶν ἤθελον νὰ τὸ παραδώσωσιν εἰς τὸν ἐχθρόν. Ὁ δὲ ἀντιστράτηγος Ν. Ζέρβας μετὰ τοὺς ἀξιωματικούς καὶ στρατιώτας του ἀντετάχθησαν καὶ ἀνέστρεψαν τὰ σχέδιά των· ἢ δ' ἐπιτροπὴ ἔγραψεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ τοὺς ἀνταμείψῃ καὶ νὰ τοὺς προβιάσῃ. Τὴν 27 ἐξῆλθον ἀλὶν Ἑλληνας ἀπὸ τὸ πυροβολοστάσιον τοῦ Φρανκλίν, καὶ μετὰ ἡμισείας ὥρας μάχην ἐκυρίευσαν τὸ πρὸ αὐτοῦ ἐχθρικὸν πρῶχωμα· πλὴν εὐθὺς ἔπειτα ἀπεσύρθησαν ὀπίσω, διότι ἐκτυπῶντο ἀπὸ τοὺς ὀπισθεν τοῦ προχώματος ἐχθρικοὺς προμαχῶνας ὄντες ἐκτεθειμένοι. Ἐφόνευσαν δὲ καὶ αὐτοὶ πολλοὺς Τούρκους, ἀλλ' ἐφρονεύθησαν ἐπὶ καὶ ἐπληρώθησαν ἐννέα. Ὁ δὲ Κιουταχῆς ἤδη κατεσκεύασεν εἰς τὸ πυροβολοστάσιον τοῦ Φρανκλίν τοὺς προμαχῶνας τοῦ ὑψηλοτέρους τῶν Ἑλληνικῶν, καὶ ἐπομένως ἐπειδὴ ἔβλεπε κατ' ἐκτύπα τὸ ἔσωθεν τοῦ περιτειγίσματος καὶ τὴν πόλιν, ἤρχισε νὰ φονεύῃ πολλοὺς Ἑλληνας· ἀλλ' ἐτέθησαν πρὸ τῶν προμαχῶνων του αὐτῶν στανίδες, δοκοὶ, καὶ κάδοι γεμάτοι ἀπὸ χόματα, καὶ

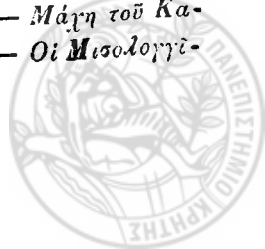
(1) Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποσιωπᾷ τ' ὄνομα τοῦ ἄλλου τινὲς ὀπλαρχηγῶν.

οὕτως ἐμποδίσθησαν ὅπως οὖν τὰ ἐκ τοῦ ὕψους τῶν εἰρημένων προ-
μαχώνων του ἀποτελέσματα. Τὴν 30 ἐξέπλευσεν ὁ Ἑλληνικὸς στό-
λος εἰς ζήτησιν τοῦ Τσερκικοῦ, ἀφήσας εἰς τὸ Μισολόγγι ἑπτὰ πλοῖα
ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Δημ. Α. Κιοσέ καὶ τοῦ Ἀναγ. Γεωργίου
νὰ φυλάττωσι τὸν ἀποκλεισμόν τοῦ Κορινθιακοῦ καὶ τοῦ Ἀμβρα-
κικοῦ κόλπου καὶ τῶν παραλίων τῆς Θεσπρωτίας μέχρι τῶν Συ-
βότων. Ὁ δὲ Μιαούλης ἔγραφε τὴν 31 Ἰουλίου τὴν Κυβέρνησιν:
«ὁ ἐχθρικός στόλος δὲν θὰ παραιτηθῆ τοῦ ν' ἀποκλείη τὸ Μισο-
λόγγι, καὶ θὰ ἐπιστρέφει μετ' ὀλίγον, καὶ τὰ μείναντα πλοῖά
μας θὰ φύγωσιν. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ σκεύσῃ ἡ Κυβέρνησις νὰ τὸ
ἐφοδιάσῃ μὲ τροφὰς καὶ πολεμεφόδια διὰ τέσσαρτις μῆνας, διό-
τι ἄλλως καὶ δι' ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων καὶ δι' ἄλλους λόγους
«(διὰ λόγους ἴσως τοῦ νὰ παραδοθῆ) κινδυνεύει.» Ὁ δ' ἐχθρικός
στολισκος ὑπάρχει εἰς τὴν λίμνην, καὶ ὁ Κιοταχῆς ἐξακολουθεῖ πο-
λιορκῶν αὐτὸ ὅσον τὸ δυνατόν στενώνερα, καὶ ὠχύρωσεν ἤδη μὲ
πυροβόλα καὶ μὲ φρουρὰν ἕως καὶ πύργον τινὰ παράλιον πρὸς τὸ
Δυτικὸβόρειον τῆς πόλεως, εἰς χρῆσιν τῆς Ἀλικῆς ὠκοδομημένον.
Οἱ δὲ Ἕλληνες ὑποφέρουσι γενναίως ὅλα τὰ δεινὰ τοῦ πολέμου εἰς
τὸ Μισολόγγι, καθὼς τὰ ὑποφέρουσι καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον,
καὶ ἔχουσι πάντοτε τὰς ἐλπίδας των εἰς τὸν Θεὸν νὰ τοὺς σώσῃ·
ἤδη δὲ θ' ἀρχίσωσι πάλιν καὶ εἰς τὴν Κρήτην τὸν πόλεμον.

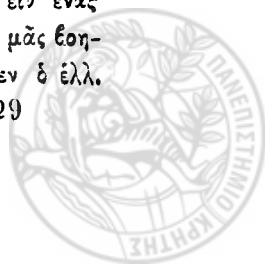
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Ἀναφορὰ Κρητῶν.—Οἱ ἐν Πελοποννήσῳ πρόσφυγες ἐκ στρατεύου-
 σιν εἰς Κρήτην.—Κυριεύουσι τὴν Γραμπούσαν.—Οἱ πεφευ-
 γότες ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν πατρίδα των.—Μάχονται πρὸς
 τοὺς Τούρκους.—Κυριεύουσι τὴν Κίσαμον.—Δὲν κινοῦνται
 ὄλοι οἱ Σφακιανοὶ διὰ τὸν φόβον τοῦ στόλου.—Ἐπιτροπὴ
 εἰς Γραμπούσαν.—Γολέττα τῆς ἐπιτροπῆς.—Ἡ Κρήτη
 ἀβοήθητος.—Συμφωνία μετὰ τὸν Κόχραν.—Προπληρωμὴ ἀτρο-
 πλοίων.—Ὁ Νάπιερ.—Οἱ Ἕλληνας προδίδονται.—Καί
 αἱ δυνάμεις τοὺς πολεμοῦσιν.—Ἡ οὐδετερότης παραβιά-
 ζεται.—Οἱ χριστιανοὶ τοὺς βηθηθοῦσιν.—Ὁ Ἀλέξανδρος
 ἐπὲρ τῶν Ἑλλήνων.—Ὁ Κιουταχῆς διατηρεῖ τὴν πολιορ-
 κίαν καὶ τὸν χειμῶνα.—Οἱ Ἕλληνας ἀντέχουσιν.—Ὁ
 Τσιόγγας καὶ ὁ Ῥάγγος ἐξήλθον.—Ὁ Ντζιαβέλλας καὶ
 ἄλλοι εἰσῆλθον.—Οἱ πολιορκητέοι καταστρέφουσι τὰ ἔργα
 τοῦ Κιουταχῆ.—Ἐξόδος αὐτῶν.—Ῥήξις ὑπονόμου ἐλ-
 ληρικῆς.—Ὁ Καραϊσκάκης εἰς τὰς ἐπαρχίας.—Βλάπτει
 τὸν ἐχθρὸν.—Ὁ Πολιζωίδης ἀγορεύων.—Ῥήξις ὑπο-
 νόμου.—Ἀπόκρουσις τῶν ἐχθρῶν.—Καὶ δευτέρα.—
 Ῥήξις ὑπονόμου ὀλεθρία εἰς τοὺς ἐχθρούς.—Ἐξόδος.—
 Οἱ Τούρκοι λειποτακτοῦσιν.—Ὁ Κιουταχῆς δὲν ἐπιτίθεται.—
 Καὶ ἄλλη ῤήξις ἐλλ. ὑπονόμου.—Καὶ πάλιν ἐφο-
 διάσμα τοῦ Μισολογγίου.—Τὰ αὐτὰ ὁ ἐχθρὸς καὶ κατὰ
 Αἰτωλικοῦ.—Μάχη εἰς Καραθανασαῶ.—Ὁ Κῶστας Χορ-
 μοβίτης.—Ῥήξις ὑπονόμου ὑπὸ τὸ βουνὸν τοῦ ἐχθρικοῦ
 γώματος.—Ἐξόδος τῶν Ἑλλήνων.—Ὁ Κιουταχῆς ἀπέ-
 σύρθη εἰς τὰς ὑπώρειας.—Τὰ ὄχυρά του καταστρέ-
 φονται.—Οἱ Ἕλληνας ἀνοίγουσι τὰς τάφρους τοῦ Μισο-
 λογγίου καὶ ἐπισκευάζουσιν τὸ προύριον.—Μάχη τοῦ Κα-
 ραϊσκάκη μετὰ τὸν Λάσπη; καὶ Ἐρειβιοῦ.—Οἱ Μισολογγί-

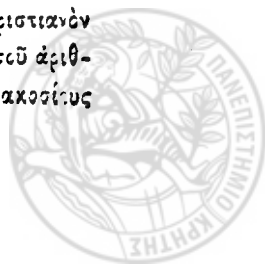
ται καὶ κατὰ θάλασσαν θριαμβεύουσι. — Οἱ ἐν Ὀλύμπῳ ὑποταγμένοι προσκαλοῦσι τὸν Καρατάσιον καὶ τοὺς ἄλλοις εἰς ὑποταγήν. — Διαπραγματεύονται τινας. — Αἱ βίβριοι σποράδες ἀπειλοῦνται. — Οἱ Φαρύριοι στέλλουσι πλοῖα εἰς ὑπεράσπισιν αὐτῶν. — Στέλλεται καὶ ὁ Καρατάσιος. — Οἱ Τούρκοι τῆς Εὐβοίας λεηλατοῦσι τὴν Ἀττικὴν καὶ Βοιωτίαν. — Διακίρηξις ἀποκλεισμοῦ. — Ἐπιδρομὴ τῶν Τούρκων εἰς τὴν Ἡλίδα. — Μάχη εἰς τὴν γέφυραν Ἀλαμάνας. — Μάχη εἰς τὰς Θερμοπύλας καὶ εἰς τὸ Ῥουσάλι. — Μάχη εἰς τὸ Καταφύγι. — Οἱ Τούρκοι φεύγουσιν ἀπὸ τὰ Σάλωνα. — Στρατεύουσιν εἰς βοήθειαν τοῦ Μισολογγίου. — Οἱ Σουλιῶται. — Δύο τουρκικὰ πλοῖα εἰς βοήθειαν τῶν Σαλώνων. — Μάχη κατὰ τὰς Θήβας. — Ὁ Ἰμπραχὶμ περιφέρεται λεηλατῶν τὴν Χερσόνησον. — Ὁ Φαβιὲ ἐκστρατεύει εἰς Τριπολιτσάν. — Ἐπιστρέφει ἀπρακτος. — Νόμος ἀπογραφῆς. — Συζητήσεις εἰς τὴν Βουλὴν περὶ τοῦ τακτοῦ στρατοῦ. — Νὰ παύσωσιν αἱ περὶ στρατολογίας διαταγαί. — Ὁ Φαβιὲ μεταβαίνει εἰς Ἀθήνας. — Αὔξησης τοῦ τακτοῦ στρατοῦ. — Μέτρα περὶ ξενικοῦ στρατεύματος. — Μέτρα περὶ διατηρήσεως τοῦ τακτοῦ στρατοῦ. — Μέτρα περὶ δικαστηρίων.

Ἐν ᾧ περιφέρεται ὁ Ἰμπραχὶμ λεηλατῶν τὴν Πελοπόννησον καὶ δὲν ἐμπορεῖ νὰ κατακτήσῃ οὐδὲ σπιθαμὴν γῆς, ἐκτὸς μόνον τῶν μερῶν ἐκείνων, ὅπου ὑπάρχουσι Τούρκοι, ὃ ἐστὶν ἐκτὸς τῶν εἰς τὴν ἔξουσίαν τῶν φρουρίων, οἱ Κρηῖτες ὅσοι ἔμειναν εἰς τὴν νησὸν τῶν καὶ ὑπετάγησαν, καὶ ἔπασχον παντοιοτρόπως κακοποιούμενοι, καὶ καθ' ἡμέραν ἠπειλοῦντο σφαγῆν ὑπὸ τῶν Τούρκων, κατὰ τὸν Ἀπρίλιον Γ. Ε. ἔστειλαν ἀναφορὰν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, διαλαμβάνουσαν τὰ ἐρεξῆς: « Οἱ Τούρκοι ἀπεφάσταν δις καὶ τρίς νὰ ἡμᾶς κόψουν, καὶ ὁ Χουτείνμπεης τοὺς ἐμποδίζει· βοηθήσατέ μας ἀδελφοί, δι' ἀγάπην Θεοῦ! τὰς γυναῖκάς μας, τὰ παιδιά μας, τὸν νεαυτὸν μας δὲν δρίζομεν· τὰ παιδιά μας πέρνουν καὶ τὰ τουρκεύουν. Ἡμεῖς ἐπροσμέναμεν νὰ μᾶς βοηθήσετε, καὶ τώρα εἶν' ἓνας χρόνος, καὶ ἀκόμη δὲν εἶδομεν τίποτε· τρέξατε ἀδελφοί νὰ μᾶς βοηθήσετε ὅτι· εἴμεθα χαμένοι ἄνθρωποι. Ἐπειδὴ ἔλθεν ὁ ἐλλ. Ἀπομν. Σ.π.λ. Τομ. Β'.

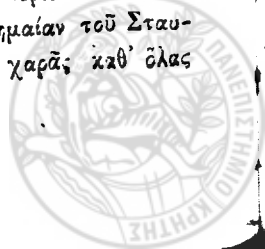

ροστόλος, και ἐπολέμησε τὰ τουρκικὰ πλοῖα, οἱ Τούρκοι πάλιν ἤτοι-
 «μάσθησαν νὰ μᾶς κόψουν. Ἡμεῖς θὰ πιάσωμεν τὰ ὄπλα, και νὰ
 νᾶς βοηθήσετε, νὰ στείλετε πλοῖα νὰ μᾶς πάρετε νὰ ἔλωμεν αὐ-
 τοῦ διὰ νὰ ἀποθάνωμεν μαζύ. » Ἐκ τῶν ὄσφι εὐρίσκοντο εἰς τὴν
 Πελοπόννησον πολλοὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον ὑπὸ
 τὰς σημαίας τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Κρανιδίου ἐπὶ μισθῶ διὰ νὰ
 ἐξοικονομήσωσιν ἐξυτούς. Ἐστράτευσαν και εἰς τὴν Μεσσηνίαν κα-
 τὰ τοῦ Ἴμπραχίου ὑπὸ τὸν Σκούρτην και ἄλλους, και τινες ἀπέθα-
 νον μαχόμενοι. Ἡ Κυβέρνησις ἤδη ἀπεφάσισε νὰ τοὺς καταστήσῃ
 ὠφελίμους εἰς τὴν πατρίδα και εἰς ἐξυτούς, ν' ἀντιπερισπᾶσῃ τὸν
 Ἴμπραχίμ, νὰ στείλῃ βοήθειαν εἰς τοὺς ἐξικιτήσαντας, και νὰ κινή-
 σῃ πάλιν εἰς ἐπανάστασιν τὴν Κρήτην· ἀφ' οὗ μέχρι τοῦδε ἀντέστη
 εἰς τὴν αἰτίσιν των τοῦ νὰ στρατεύσωσιν ἐκεῖσε, πρῶτον διότι ἐφο-
 βεῖτο μὴ εὖρωσιν ἐκ τούτου ἀφορμὴν οἱ Τούρκοι και κατασφάξωσι
 τοὺς ὑποτεταγμένους Χριστιανοὺς, τοὺς ἀόπλους και ἀδυνατοὺς, και
 δεύτερον διότι δὲν ἠδύνατο νὰ τοὺς βοηθήσῃ χρηματικῶς. Ἡ
 Βουλὴ εἰς τὴν συνεδρίσιν τῆς 12 Μαρτίου τοῦ τ. ἔ. ἀπεφάσισε
 νὰ ἀφαιρηθῇ τὸ πεμπτημῶριον ἀπὸ τὸ δάνειον τῶν δεκαπέντε ἑκα-
 τομμυρίων διστήλων, και νὰ χρησιμεύσῃ διὰ τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς
 Κρήτης. Εἰς δὲ τὴν συνεδρίσιν τῆς 4 Ἀπριλίου ἀπεφάσισε ν' ἀ-
 φαιρηθῇ τὸ πεμπτημῶριον τῶν δύο ἑκατομμυρίων στηρλινῶν διὰ
 τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Ἄλλ' εἰς τὴν συνεδρίσιν τῆς 22 Μαΐου ἀπεφρ-
 σίσθη ἔλον τὸ ἐρχόμενον δάνειον εἰς πυρπολικά νὰ χρησιμεύσῃ, και
 ὄχι εἰς μισθοὺς παρελθόντας και μέλλοντας. Εἰς δὲ τὴν τῆς 29
 τοῦ αὐτοῦ ἀπεφασίσθη και τὸ διὰ τὴν Κρήτην πεμπτημῶριον νὰ
 χρησιμεύσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος· ὥστε ἡ Κυβέρνησις δὲν
 ἐμπορεῖ νὰ χρηρηγῆσῃ οὐδεμίαν ποσότητα χρημάτων τοῦ δανείου
 και διὰ τὴν Κρήτην, ἐν ᾧ ἂν ἐλευθερώσῃ τὴν Κρήτην θὰ κατορ-
 θώσῃ μέγα και σωτήριον διὰ τὴν Ἑλλάδα κατορθώμα. Καὶ ὅμως
 θὰ συνδράμῃ τοὺς Κρήτας ὅπως οὖν και χρηματικῶς ὅσον τὸ δυν-
 νατὸν εἰς τὴν προκειμένην ἔκστρατείαν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι πολὺ
 πλέον διαθεθειμένοι και αὐτοὶ ἀφ' ὅτου μάλιστα οἱ παραικοῦντες
 εἰς Ἄργος ἐπρὸξένησαν ταραχὴν ἐπὶ σκοπῶ νὰ διαρπάσωσι τὴν
 πόλιν και ἐφόρευσαν δύο ἐκ τῶν Ἀργείων, και οὗτοι τοὺς ἀπέβα-
 λον ἐκεῖθεν. Καὶ ἤδη ἐφλέγοντο ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ πλεῖ-

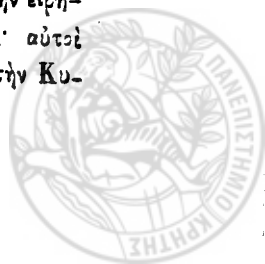
σωσιν εἰς τὴν Κρήτην, νὰ βοηθήσωσι τοὺς ἀδελφοὺς των, καὶ νὰ τοὺς ἐξοπλίσωσι κατὰ τῶν Τούρκων. Ἀλλὰ πρὸ πάντων ἦτον ἀνάγκη νὰ κυριεύσωσι τὴν νῆσον Γραμπουσάν, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ προμηθεύσωσιν ἄσυλον εἰς τὰ γυναικόπαιδα καὶ εἰς τοὺς γέροντας καὶ ἀσθενεῖς, ἡ ὁποία νὰ τοὺς χρησιμεύσῃ καὶ ὡς ἀσφαλῆς ἀποθήκη τῶν τροφῶν καὶ ὄλων τῶν ἀναγκαίων διὰ τὸν πόλεμον, καὶ ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὡς ἀπὸ κέντρου ἐνεργοῦντες νὰ κινῶνται κατὰ τῶν Τούρκων. Ἐστειλαν λοιπὸν τὸν Μιχαὴλ Ἀρετὰν εἰς τὸν Βοιατικὸν κόλπον μὲ τὸ πλοῖόν του νὰ φορτώσῃ χρομμύδια, καὶ πλεύσας εἰς τὴν Κρήτην διὰ νὰ τὰ πωλήσῃ, νὰ παραιτηρῆσῃ τὴν κατὰστασιν τοῦ φρουρίου ἐκείνου καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ νὰ τοὺς δώσῃ πληροφορίας, καὶ ἀπὸ τοῦτον ἔμαθον τὰ περὶ τοῦ φρουρίου αὐτοῦ, καὶ ὅτι δὲν ἦτο δύσκολον νὰ τὸ κυριεύσωσιν. Ἐπὶ τούτῳ ἐπλευσαν ἀπὸ τὸ Ναύπλιον ἕως ἑξακόσιοι, καὶ συνήχθησαν εἰς Μονεμβασίαν χίλιοι τριακόσιοι, μεθ' ὧν καὶ ὁ Μ. Λαζόπουλος μὲ πολλοὺς Ὀλυμπίους καὶ ἄλλους Ῥουμελιώτας, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Δημ. Καλλέργη, καὶ ὠρκίσθησαν πλεύσαντες εἰς τὴν Κρήτην, οἱ μὲν χίλιοι ν' ἀποβῶσιν εἰς τὴν Γωνίαν (μέρος τῆς Κισάμου), οἱ δὲ τριακόσιοι νὰ κυριεύσωσιν ἐξ ἐφόδου τὴν Γραμπουσάν, ἐπὶ συνθήκῃ τοῦ νὰ λάβωσι πενήντα ἐξ αὐτῶν ἀνὰ χίλια γρόσια ἀμοιβήν, πενήντα ἕτεροι ἀνὰ πεντακόσια, καὶ πενήντα ἀνὰ διακόσιαι πενήντα. Καὶ δὴ ἐπιβιβαθέντες εἰς εἰκοσιεκτὼ πλοία καὶ εἰς τὴν Γολέτταν τοῦ Τομπάζη, ἐφωδιασμένοι παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, μὲ τροφὰς καὶ πολεμιφόδια, καὶ συνεπιφέροντες καὶ χίλια τουφέκια καὶ ὀλίγα περίπου χιλιᾶδας γροσίων, ἐκινήθησαν καὶ φθάσαντες εἰς τὰ παράλια τῆς νήσου, κατεσχορπίσθησαν ὑπὸ θυελλώδους ἀνέμου, καὶ δύο ἐξ αὐτῶν φθάντα προσωρμίσθησαν εἰς τὴν Παλαιογραμπουσάν, ὅπου ἐδιάσθησαν ὑπὸ τῆς τρικυμίας νὰ μείνωσι δύο ἡμερονύκτια. Ἀφ' οὗ δ' ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, δεκαεπτὰ Κρήτες, εἶον ὁ Κουμῆς, ὁ Ἀνδρέας Παχυνάκης, ὁ Μιχαὴλ Μαυράκης, ὁ Ἴω. Ῥουκουιάκης, ὁ Γεώργιος Ῥοδοπιανός, ὁ Γεώργιος Γεμενάκης, ὁ Ἀντώνιος Μαισιαβρός, ὁ πολὺς Κριαράκης καὶ ἄλλοι, ἐξῆλθον εἰς τὴν γῆν κατὰ τὴν φέρουσαν εἰς τὴν Γραμπουσάν ἑδὸν, καὶ ἀπαντήσαντες Χριστιανὸν ἐξεληθόντα ἀπὸ τοῦ φρουρίου ἐκεῖνο, καὶ ἐρωτήσαντες περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φρουρούντων, ἤκουσαν ἔτι συνεποσοῦντο εἰς διακόσιους

Τούρκους. Ἄλλα μετὰ τοῦτον ἀπήντησαν ἕτερον, ὅστις τοὺς ἐβεβαίωσεν ὅτι ὁ φρούραρχος ἦτο μὲ τρεῖς τέσσαρας εἰς τὸ φρούριον, ὅτι ἡ γυνὴ του εἶχεν ἐξέλθει εἰς τὰ ἀντικρυ καὶ περιέμενε τὸν ἄνδρα της, νὰ ὑπάγῃσιν εἰς τὴν ἄμπελον διὰ σταφύλια, ὅτι ἡ διοικήσις ἐμελλε νὰ στείλῃ εἰς Γραμποῦσαν πολλοὺς ἄλλους Τούρκους εἰς ἀλλαγὴν τῆς φρουρᾶς, καὶ ὅτι ὁσάκις σιέλλονται τοιοῦτοι, διὰ σημεῖον τοῦ ὅτι ἔφθασαν εἰς τ' ἀντικρυ παράλια καὶ ἦλθον νὰ διαπεριωθῶσιν εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην, ἐχρεώστουν νὰ πιστολίσωσιν ἀπαξ, καὶ, ἂν τυχόν δὲν ἠκούοντο, νὰ πιστολίσωσι καὶ δεῦτερον. Ἐδραμον λοιπὸν πλήρεις ἐλπίδων ἐπιτυχίας πρὸς τὸ μέρος, ὅπου ἡ γυνὴ τοῦ φρουράρχου, καὶ ἀφ' οὗ τὴν εἶδον, ἀπεμακρύνθησαν ὅπως οὖν διὰ σεμνοπρέπειαν τάχα, καὶ κατὰ θρησκευτικὸν χρέος μὴ κοιτάζοντες αὐτὴν παντάπασιν, ἤρχισαν νὰ λαλῶσιν ἀναμεταξύ των τουρκιστί· καὶ ἐπειδὴ Τούρκοι τε καὶ χριστιανοὶ ἐμύθωνον τὴν γλῶσσαν εἰς τὸν τόπον, καὶ δὲν διέφερον παντάπασιν ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὸν ἰονισμὸν τῆς φωνῆς συλλαλοῦντες, καὶ ἐπειδὴ Χριστιανοί τε καὶ Τούρκοι μετὰ τὴν ἐπανάστασιν μάλιστα, δὲν διέφερον οὐχ ἦτιον κατὰ τὰ ἐνδύματα, ἐνομίσθησαν Τούρκοι οἱ ἐλθόντες ν' ἀντικαταστήσωσι τὴν ἀλλαγίσαν φρουρὰν, καὶ ἀφ' οὗ ἐπιστόλισαν δις, ἀπικτηθεὶς ὁ φρούραρχος ἐξήρχετο εἰς τὴν ἐφορκίδα τοῦ φρουρίου, καὶ ἐκεῖνοι ἤρχισαν, ἀδημονήσαντες τάχα, νὰ φωνάζωσι λαλοῦντες τουρκιστί, διότι ἐβράδυνε νὰ ἔλθῃ νὰ τοὺς παραλάβῃ. Ἄμα δὲ πλησιάζαντος εἰς τὴν ξηρὰν τοῦ φρουράρχου, εἰσεπήδησαν εἰς τὴν ἐφορκίδα, καὶ τότε ἀπὸ τὴν χαρὰν των ἐλητημόνησαν νὰ ὀνομάζωνται μὲ Τουρκικὰ ὀνόματα οἷον Μειμετάτσης, Μαχμουτάτσης, καὶ ἤρχισαν νὰ καλῶνται μὲ τὰ χριστιανικά. Καί τις ἐκ τῶν εἰς τὴν ἐφορκίδα ἤρχιτε νὰ τοὺς ὑβρίζῃ, καὶ παρευθὺς ἐστάλη εἰς τὸν ἄδην· ὁ δὲ φρούραρχος: Αἱ! Ῥωμνιάτσια, τοὺς λέγει, οὕτως ἦτον ἀπὸ τὸν Θεὸν προωρισμένον· τὸ φρούριον εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν σας, καὶ ἂν θέλετε μὴ μὲ φονεύετε· τὸ παρέδωκε δέ, καὶ οἱ Ἕλληνες τὸν ἐχάρισαν τὴν ζωὴν, καὶ τὸν διετήρησαν μετενεχθέντα εἰς Ναύπλιον. Οἱ Ἕλληνες, ἤδη κύριοι τῆς νήσου Γραμπούσης, ὑψωσαν ἐπὶ τοῦ φρουρίου τὴν σημαίαν τοῦ Σταυροῦ, καὶ ἤρχισαν νὰ πυροβολῶσιν εἰς σημεῖον χαρᾶς καθ' ὅλας

τάς διευθύνσεις, ὅτε ἡ Γολέιτα τοῦ Τομπάζη εὐρέθη πλησίον, καὶ ὁ Καλλέργης μὲ τὸν Ἀντωνιῖδην ἀκούσαντες τὸν κρότον τῶν πυροβόλων, ἐφοβήθησαν καὶ ἤθελον νὰ φύγωσι, νομίσαντες ὅτι οἱ Τούρκοι ἐπληροφορήθησαν διὰ τὸ κίνημά των ἐξ ἀτυχίας τινός, καὶ ἡτοιμάζοντο εἰς ἀντίκρουσιν· καὶ παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα ἤκουσαν τὰ γενόμενα, καὶ κατεύθυναν τὴν πρῶραν εἰς τὴν Γραμπουσιν, καὶ ἐφθασαν τὴν 2 τοῦ Αὐγούστου μετὰ καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων. Καὶ ἦδη ὅσοι Κρηῖτες εὕρισκοντα διεσπαρμένοι εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἔδραμον εἰς τὴν νησὸν των, διὰ νὰ τὴν ὑπεραπισθῶσι μὲ τοὺς συματριώτας των συναγωνιζόμενοι, καὶ μετ' ὀλίγον τὰ στρατεύματα τῆς Κρήτης γίνονται φοβερὰ πρὸς τοὺς Τούρκους, καὶ οἱ Ἕλληνες ἤρχισαν ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ Σεπτεμβρίου τοὺς θριάμβους των. Οἱ δὲ Κυδωνιάται καὶ Ἀποκορωνῖται, ἠνωμένοι μὲ τοὺς ἄλλους, πολεμοῦσι τοὺς Τούρκους τῆς Κυδωνίας, καὶ εἰς τινα μάχην ἐφόνευσαν ὑπὲρ τοὺς ἐξήντα καὶ τὸν στρατοπεδάρχην (ὄρδου Κεχαγιασί). Ὅσοι δὲ τούτων εὕρισκοντο εἰς Κίτσαμον, ἔσπευσαν νὰ καταφύγωσιν εἰς Κυδωνίαν διὰ ν' ἀσφαλισθῶσι, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐκυρίευσαν τὴν Κίτσαμον πάλιν, καὶ πέντε ἄλλαι ἐπαρχίαι ἔλαβον τὰ ὄπλα. Αἱ Λοικαὶ βλέπουσι τὴν ἐπαρχίαν τῶν Σφακιανῶν, ἐξ ὧν οἱ πλείστοροι ἐκινήθησαν, καὶ ἤθελον κινήθῃ ὅλοι, ἀνδρὲς ἐφοβοῦντο τὸν στόλον τοῦ Μεχμέταλη. Οὕτως ἐγεννήθη καὶ πάλιν εἰς τὰς καρδίαις τῶν Κρητῶν ἡ παρήγορος ἐλπίς τῆς ἐλευθερίας, ἣτις ἀποκαθιστάνει ἀναισθήτους ὄλους τοὺς Ἕλληνας ὡς πρὸς τὰ ὅσα ὑποφέρουσι φρικτὰ δυστυχήματα ἕνεκα τοῦ πολέμου, τοῦ κατὰ πάντα ἀνίστου πολέμου, τὸν ὁποῖον ἐκήρυξαν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ τῆς πίστεώς των καὶ τῆς πατρίδος των, διὰ ν' ἀποθάνωσι. Τὴν 19 Αὐγούστου εἶχε διορισθῆ προσωρινῶς ὑπὸ τῶν Κρητῶν ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἀπὸ τὸν Π. Ζερβουδάκην, Γ. Καλλέργην, καὶ Κ. Κριτοβουλίδην, διὰ νὰ διοικῆ τὰ πράγματα, καὶ ἀρχὰς Σεπτεμβρίου αὕτη γράφει τὴν Κυβέρνησιν νὰ συστήσῃ τοπικὴν διοίκησιν, καὶ νὰ τὴν στείλῃ δέκα χιλιάδας γροσίων, καὶ ἄξιον ἀρχηγὸν διὰ τὸν πόλεμον· ἀκολούθως προστετέθησαν εἰς τὴν εἰρημένην ἐπιτροπὴν ὁ Ν. Οἰκονόμος καὶ Ἀνδρέας Κριαράκης· αὐτοὶ ἠγόρασαν καὶ μίαν Γολέιταν διὰ νὰ τὴν στέλλωσιν εἰς τὴν Κυ-

βέρνησιν καὶ νὰ προμηθεύωνται τῶν ἀναγκαιῶν. Ἡ Κυβέρνησις κατὰ φθίνοντα τὸν Σεπτέμβριον διέταξε τὸν Μιχαὴλ Μαγουλάκη, τὸν Ἰω. Πρακτικίδην καὶ τὸν Ἄντ. Ἀνχωνῶστου νὰ μεταβῶσιν εἰς Αἴγινα καὶ Σαλαμίνα νὰ στρατολογήσωσι διὰ τὴν Κρήτην, καὶ νὰ σπύσωσιν εἰς βοήθειαν τῶν ἐπνισταμένων. Ἡ Κυβέρνησις ἐξελέξατο πολεμικὸν ἀρχηγὸν τῆς Κρήτης τὸν Κῶστα Μπότσαρην· πλὴν αὐτὸς ἐζήτηε νὰ πληρωθῶσιν οἱ προλαβόντες μισθοὶ του, καὶ ἐπειδὴ δὲν τοὺς ἐλάμβανε, δὲν θὰ ἐκστρατεύσει. Διωρίσθη ἔπειτα ὁ Ν. Κριζιώτης ἀρχηγός· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ζητεῖ χρήματα, καὶ ἄνευ χρημάτων δὲν ἐκστρατεύει· ὥστε ἡ νῆσος ἐκείνη διὰ τὴν σπάνιν τῶν χρημάτων μένει ἀβοήθητος. Ἡ Κυβέρνησις εἶχεν ἀπαφασίσει νὰ δοθῶσιν ἑκατὸν χιλιάδες γροσίων ἀπὸ τὸν δημοτὸν εἶχεν ἐπιβάλλει ἔρανον εἰς τοὺς Αἰγαίοπελάγιδας τετρακοσίων πενήντα χιλιάδων γροσίων. Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ἐστάλησαν εἰς τὴν Ὑδραν νὰ χρησιμεύσωσι διὰ τὸν στόλον, καὶ εἰς τοὺς Κρητὰς δὲν ἐδόθη τίποτε. Καὶ ὁμοῦς ὁ Ἰμπραχίμ δὲν ἀντιπερισπᾶται ἀπὸ τοὺς Κρητὰς, δὲν ἀφήνει τὴν Πελοπόννησον· καὶ ἂν τὴν ἀφήσῃ πρὸς καιρὸν, θὰ τὴν ἀφήσῃ διὰ νὰ εὐκολυνθῇ ἐπιμενῶς νὰ τὴν κυριεύσῃ· θὰ ἀπέλθῃ δὲ εἰς τὸ Μισολόγγι, νὰ συνεργήσῃ διὰ τὴν καταστροφὴν του, στοχαζόμενος ὅτι, ἀφ' οὗ κυριευθῇ αὐτὸ καὶ ὑποταγῇ ἢ στερεὰ Ἑλλάς, θὰ ὑποτάξῃ τότε εὐκόλως καὶ τὴν Πελοπόννησον, καὶ τότε ὑποτάσσονται αὐθόρμητοι, καὶ ἡ Κρήτη, καὶ ἡ Σάμος, καὶ αἱ Ναυτικαὶ καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους.

Οἱ Ἕλληνες ἐν τοσοῦτω παρηγοροῦνται καὶ διότι ἐκυρίευσαν τὴν Γραμπουσαν καὶ ἐκινήθη ἐν μέρει πάλιν ἡ Κρήτη κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ διότι μανθάνουσιν ὅτι ὁ Λόρδ Κόχραν, ὅστις συντέλεσεν εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Ἰσπανικῶν ἀποικιῶν διοικῶν τοὺς στόλους των, ἐσυμφώνησε τὴν 4 (16) Αὐγούστου μὲ τὴν ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴν νὰ πολεμήσῃ καὶ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Ἑλλήνων. Τὸ μυστικὸν σχέδιον τοῦ Λόρδου τούτου, ὡς ὁ ἴδιος ἐξεφράσθη εἰς Παρισίους, ἦτον ἡ ἀνέγερσις τοῦ ἰάγματος τῶν ἱππέων τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλὴμ, ὅπερ ἀνεγνωρίσθη μὲν εἰς ὅλας τὰς συνθήκας τῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ δὲν ἀνηγέρθη ποτὲ, καὶ ἔπρεπε νὰ λάβῃ ἀρχὴν ἀπὸ τὴν κυρίευσιν τῆς Ρόδου. Οἱ

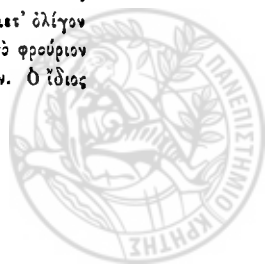
καὶ ἡ ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴ περὶ τούτου, τὸν προσεκάλεσεν ὡσαύτως ἐπὶ τῇ βράσει τοῦ ὅτι παρεδέχθησαν αἱ προτάσεις του, ὡς ὁ Λουριώτης μ' ἐξηγήθη· ἀλλὰ τότε ὁ Νάπιερ ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἦτο πλέον καιρὸς. Ἐν ᾧ δὲ ἡ ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴ ἐφρόντιζε νὰ εὕρῃ ἀρχηγὸν τῶν τακτικῶν στρατευμάτων Ἀγγλον, ὅτε ἦτο λόγος καὶ περὶ τοῦ ἐκεῖ εὕρισκομένου Γάλλου Λαλεμάν, ὁ εἰρημένος Ἕλλησις ἔλεγε πρὸς αὐτήν: «Ἐντὸς ὀλίγου ὁ Λόρδ Κόχραν θὰ πείναι εἰς Κωνσταντινουπόλιν, καὶ θὰ κατακαύσει τὰ Τουρκικὰ πλοῖα ἐντὸς τοῦ λιμένος ἐκείνου· ὅθεν δὲν ἔχετε χρεῖαν οὔτε τοῦ Νάπιερ, οὔτ' ἄλλου τινὸς στρατηγοῦ, καὶ μόνος ὁ Κόχραν θ' ἀρκέσει καὶ ὡς στρατηγὸς σας καὶ ὡς ναύαρχος, καὶ θέλει καθαρίσει τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν Τούρκων.» Ὁ δὲ Βουρδέτ ἔλεγεν ἀφ' ἑτέρου: «αἱ περὶ τῶν ἀτμοπλοίων συμφωνίαι θὰ ἐκτελεσθῶσιν ἀκριβῶς, καὶ ἡ πατρίς σας θέλει σωθῆ.» Ἐκτὸς δὲ τῶν ἀτμοπλοίων αὐτῶν, ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Λονδίνου ἔλαβε πρόνοιαν νὰ ναυπηγηθῶσιν εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ δύο φριγάδαι, διὰ τὰς ὁποίας κατέβαλε λίρας στηρλίνας ἑκατὸν πενήντα ἑξ̄ χιλιάδας ἑνεακοσίας ἑνεῆντα καὶ πέντε εἰκοστά. Καὶ ἐπομένως οἱ Ἕλληνες περιμένουσι τὸν Κόχραν καὶ μετ' ἀτμόπλοια καὶ μετὰς φριγάδας ἐρχόμενον, καὶ ἤδη τὸν θεωροῦσιν ὡς σωτήρα των· καὶ ἡ Κυβέρνησις γράφει τὴν 20 αὐγούστου, ἦτοι αὐθημερόν, τὴν ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴν ὅτι: «περὶ τοῦ γενναίου Λόρδ Κόχραν ἡ Διοίκησις ἔχει τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας, καὶ τὸ ἔθνος ὅλον ἐμπιστεύεται μεγάλως εἰς τὴν ἀνδρείαν καὶ ἀξιοτήτά του. Ὅθεν οὐδ' ἐγκλείεται τὸ προσκλητήριον, (δηλονότι τὸ ἀνωτέρω ἔγγραφον τοῦ Μαυροκορδάτου, ὡς Γ. Γραμματέως διιθύνοντος τὰ ἐξωτερικὰ), καὶ κάμειτε τὰ δυνατὰ, νὰ φθάσῃ μίαν ὥραν ἀρχήτερα.» Ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν προδίδονται πανταχῶθεν οἱ σκακόμεοι Ἕλληνες, καὶ καταπολεμοῦνται καὶ ἀπὸ χριστιανικὰς δυνάμεις τῆς Εὐρώπης, αἱ ὁποῖαι θέλουσι τὴν καταστροφὴν τῶν Χριστιανῶν, καὶ διὰ τοῦτο βοηθοῦσι παντοιοτρόπως τοὺς Τούρκους! Καὶ ἡ μὲν Ἀγγλία ἤρχισε νὰ καταπολεμῇ τὴν Ἑλλάδα εὐθὺς μετὰ τὴν ῥῆξιν τῆς ἐπαναστάσεως βοηθοῦσα τὸν Σουλτάνον, καὶ τὴν ἀφήνει εἰς ἑαυτὴν ἀκόμη καὶ ὅτε φαίνεται ὅτι θέλει καὶ προσπαθεῖ νὰ τὴν σώσῃ. Ἡ δ' Αὐστρία ἐκηρύχθη πάντοτε πο-

λεμία αὐτῆς ἀνιλεῖς. Ἡ δὲ Γαλλία τὴν κάμνει καὶ σήμερον τὸν πόλεμον ὅτε ὁ Μεχμέταλης στέλλει κατ' αὐτῆς τακτικὰ στρατεύματα, ὑπὸ Γάλλων γυμναζόμενα καὶ ἀπὸ Γάλλους ἀξιωματικούς διοικούμενα. Ἡ δὲ Ῥωσσία δὲν σπαύδει νὰ τὴν σώσῃ, καθὼς φυλάττιουσα μὲ θρησκευτικὴν εὐλάβειαν τὴν ἐν Λάϊμπαχ καὶ ἐν Βερωνῇ ἀποφασισθεῖσαν οὐδετερότητα. Πλοῖα δὲ σημαιῶν χριστιανικῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ Αὐστριακὰ, μετακομίζουσι τὰ πρὸς πόλεμον ἐπιτήδεια καὶ τὰ στρατεύματα τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ Μεχμέταλη. Φέροντα δὲ τροφὰς εἰς τοὺς Τούρκους, εἰν ἐφωδιασμένα μ' ἐγγραφὰ οικονομικά, δι' ὧν φαίνονται φορτωμένα ἀπὸ Εὐρωπαίους διὰ λογαριασμὸν Εὐρωπαίων, καὶ πλέουσι τάχα εἰς τὴν Ἐπιάνησον ἢ εἰς ἄλλα μέρη οὐδέτερα ἢ εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα χάριν ἐμπορίου. Ἄλλοτε τὰ τοιαῦτα πλοῖα συνοδεύονται μὲ πολεμικὰ εἰς τὰ παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἀποκλεισμένα μέρη, καὶ ἐφοδιάζουσι τοὺς Τούρκους μὲ φανερὰν βίαν. Ἄλλοτε αὐτὰ τὰ ἴδια πολεμικὰ πλοῖα χρησιμεύουσι καὶ ὡς φορητὰ πρὸς χάριν τῶν Τούρκων, καὶ τοὺς φέρουσι καὶ πολεμεφῶδια καὶ χρήματα, καὶ ἄλλα εἶδη ἀπηγορευμένα εἰς καιρὸν πολέμου, τὰ ὅποια δὲν δύνανται νὰ μετακομίσωσιν ἐν ἀτραλείᾳ πλοῖα ἐμπορικά. Ἄλλοτε αἰ ναυτικαὶ μοῖραι τῶν χριστιανικῶν δυνάμεων, αἱ περιπλεύουσι τὰς θαλάσσας τῶν δύο ἐμπολέμων ἐθνῶν, διὰ νὰ προσιτατεύσωσι τάχα τὸ ἐμπόριόν των, ἀφαιροῦσι μὲ τὴν βίαν ἀπὸ τοὺς καταγωγεῖς τῆς Ἑλλάδος τοιαῦτα πλοῖα φέροντα ἀπηγορευμένα εἶδη εἰς τοὺς Τούρκους, καὶ θεωρούμενα ὡς λείας, ὥστε πολλάκις παριστάνουσι καὶ τραγικὰς σκηνὰς εἰς τὴν Ἑλλάδα (1). Τσιουτοτρόπως οἱ δυνατοὶ τῆς γῆς διὰ τὰ ἐμπορικὰ καὶ

(1) Ἐαὐτὸς τῶν ὄσων ἀλλαχού εἰς τὰ ἀπομνημονεύματα ταῦτα ἐγνωστοποιήθησαν ἢ καὶ ἀπεισιπήθησαν, περιγράφονται καὶ τὰ ἑξῆς.

Κατὰ τὸν Ἰουῖον τοῦ 1823 ὁ διοικητὴς πολεμικοῦ αὐστριακοῦ πλείου Μπουρά-τοβίτς, συμπλέοντος ἐπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ αὐστριακοῦ προξένου Τσίεν, συνώδυσεν εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ὄντα ἀποκλεισμένον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, πλοῖον ἐμπορικὸν αὐστριακὸν μὲ τροφὰς.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ διοικητὴς αὐστριακῆς φεργάδας Ἀρμένης συνώδυσεν εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον πλοῖον αὐστριακὸν μὲ ἰστία, σχοινία καὶ ἄλλα εἶδη χρήσιμα εἰς τὰ ἐκεῖ περιπλέοντα τουρκικὰ. Ὁ αὐτὸς Ἀρμένης διεύλυσε μετ' ὀλίγον τὸν ἀποκλεισμὸν τῆς Εὐρίπου διὰ τῆς βίας, καὶ ἐφωδίασε μὲ τροφὰς τὸ φρούριον ἐκεῖνο, ἕπερ ἦτον ἐγγὺς νὰ παραδοθῇ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τὴν πείναν. Ὁ ἴδιος

πολιτικά των συμφέροντα βοηθοῦσι παντοιοτρόπως τοὺς Τούρκους νὰ καταστρέψωσι τοὺς Ἑλληνας, καὶ ἤθελον τοὺς καταστρέψει, ἀν δὲν εἶχον μεθ' ἑαυτῶν τὸν Κύριον τῶν Δυνάμεων. Ἐν ᾧ δὲ ὄλοι οἱ εἰς Χριστὸν πιστεύοντες λαοὶ ὑψώνουσι τὴν φωνὴν ὑπὲρ τῶν κατασφαζομένων διὰ τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ θρησκείαν Χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς· ἐν ᾧ ἀληθεῖς Χριστιανοὶ δημοσιογρά-

Ἀρμένιος συνέλαβε τὸ 1823 εἰκοσι δύο Ψαρρῖανούς μετ' ἄλλοις, ἀφ' οὗ τοὺς προσεκάλεσεν εἰς τὸ ἄριστον, τοὺς ἀπήγαγεν εἰς Σμύρνην καὶ τοὺς παρέδωκεν ὡσαν κκυβόργους εἰς τὴν ἑξουσίαν. Ἀποσταλέντες δ' οὗτοι διὰ Ξηρᾶς εἰς τὸν Σουλτάνον, καὶ φθάσαντες εἰς τὰ Μοντανιά, μέρος τῆς Ἀσίας ὅθεν ἐμελλε νὰ περάσωσιν ἀντικρῶς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐξβίβησαν σιδηροδέματοι ὑπὸ πᾶν κατάστροφον πλοίου τινὸς διωρισμένου νὰ τοὺς μετακομίῃ ἐκεῖ. Ἐν ᾧ δὲ ἔπλεον, ἐλύθησαν ἀπὸ τὰ δεσμά των, ὥρμησαν κατὰ τῶν Τούρκων οἴτινες τοὺς ἀπῆγον, τοὺς ἐφόνευσαν ὄλους, καὶ ἐνδύσαντο τὰ τουρκικὰ φορέματά των, καὶ περῶντες ὡς Τούρκοι διέτι καὶ τινες Φωκαεῖς καὶ Πάτιμοι, εὐρεσκόμενοι μετὰ τῶν αὐτῶν, λαλοῦσι τουρκιστῶν, καὶ λέγουσι πρὸς τοὺς ἐπιτυχόντας ὅτι ἀπέρχονται εἰς Μιτυλήνην, διαπλέουσιν ἀναμέσων τῶν εἰς τὸν Ἑλλάσποντον ἐχθρῶν στόλων, καὶ φθάνουσι εἰς τὰ Ψαρρῖ. Τότε γράραν ὑπὲρ αὐτῶν ὁ ἐκπληρῶν τὰ χρέη τοῦ Γ. Γραμματέως πρὸς τὸν Στουῦρμερ εἰς Κωνσταντινούπολιν: «ἄ· μαζ' κηρύξη τοῦλάχιστον, ἔλεγε πρὸς τοὺς ἄλλοις, τὸν ὠπλίεμον ἢ Αὐστρίαν, καὶ ἄ· ἐξολοθρεύσωσιν οἱ ἴδιοι Αὐστριακοὶ τοὺς Ἑλληνας, ἢ ἄλλ' ἄς μὴ τοὺς περὶδῶσωσιν εἰς τοὺς δημίους των νὰ τοὺς σφάζωσι.»

Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Ψαρρῶν ἐστάλη ἐπὶ γαλλικοῦ πολεμικοῦ πλοίου ἀξιωματικὸς τοῦ Καπουτάνισια εἰς Νάξον, καὶ κατέλυσε εἰς τοῦ ἐκεῖ γαλλικοῦ προξένου Λατίκ Διθιγυροῦ, ἐπὶ σκοπῶν νὰ περαινῆσθαι τὸν λαὸν νὰ ὑποταγῆ εἰς τὸν Σουλτάνον.

Κατὰ τὸν Ἰούλιον πλοῖον ἀγγλικόν, ὀνόματι Ἀλακριτῆ, διοικούμενον ἀπὸ τὸν Ὑόρα, πλεῖσαν εἰς Ἰδραν, ἐπῆρεν ἀπὸ τὸν λιμένα ἐκεῖνον ἰονικὸν βρίκιον, συλληφθὲν ἀπὸ τοὺς καταγωγεῖς, ἐν ᾧ ἔπλεον εἰς Αἴγυπτον ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν, φερτομῆνον ὄλην διὰ τὸν πῦλεμον· ἔλεγε δὲ ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ τολμήσῃ κανεὶς νὰ κρατήσῃ πλοῖον ἰονικὸν οὕτε μίαν στιγμήν.

Εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν ὁ Γγίνης, καταγωγεὺς Σπετζιώτης, συνέλαβε τρία πλοῖα αὐστριακὰ μετ' ἑστῆς φερτωμένα εἰς Αἴγυπτον διὰ λογαριασμὸν τοῦ Σουλτάνου. Πολλοὶ ναῦται καὶ τινες ἐπιβάται Ῥῶσοι ἐμαρτύρησαν περὶ τούτου ἐπὶ τῆς ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως μετ' ὄρκον, καὶ ὁ Γγίνης τὰ ἔφερεν εἰς Μήκωνον, ὅπου ἐμελλε ν' ἀποφασισθῆ ἂν ἔπρεπε νὰ δημευθῶσιν. Ἀλλ' ἐξαίφνης φθάει τὸ πολεμικὸν αὐστριακὸν θρῆικον ὁ Ὡρίων, καὶ θέλει νὰ ἐπάρῃ τὰ συλληφθέντα πλοῖα χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ μήτε τὰ ἔγγραφα των μήτε τὰς μαρτυρίας, ὡς οὕτω διαταγαμένους, ἔλεγεν, ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν του. Πλησιάζει λοιπὸν εἰς τὴν γολέτταν τοῦ Γγίνης καὶ πυροβολεῖ κατ' αὐτῆς, καὶ φονεύει τρεῖς Ἑλληνας, καὶ πληγνέει δέκα, καὶ τέλος θέλει νὰ τὴν κλύσῃ· ἀλλ' ἡ γολέττα εἰσπλεῖ εἰς τὸν λιμένα, καὶ ὁ Αὐστριακὸς ἐπῆρε τὰς δύο λέιας καὶ ἀνεχώρησεν. Ὁ δὲ καταγωγεὺς μεταβαίνει εἰς Ναύπλιον ἐπὶ τῆς τρίτης λέιας ἀφῆσας τὴν γολέτταν του εἰς τὴν Μήκωνον. Μετὰ ταῦτα ἔρχεται αὐτοῦ ὁ Ἀκαυρτής, ζητεῖ τὸν καταγωγέα καὶ τοὺς ναῦτας του, δὲν τοὺς εὐρίσκει, ἐπαίρει τὴν

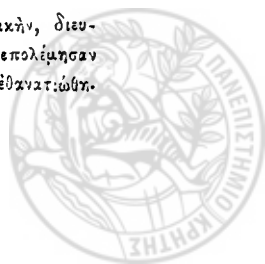
φοι τούς υπερεπίζονται με τὸν χίλαμόν των ἐν ᾧ ἄληθεῖς Χριστιανοὶ Φιλέλληνες ὄλων τῶν ἐθνῶν ἔρχονται νὰ τοὺς συνδράμωσι με τὴν σπάθην των, καὶ τὰ Μυστικοσυμβούλια Χριστιανικῶν δυνάμεων τοὺς ἐπιβουλεύουσιν ἀενάως, καὶ τότε μόνον τοὺς παραιτοῦσιν εἰς τὴν τύχην των, ὅταν τοὺς θεωρῶσιν ὡς

γολίτταν του, ὁμοῦ καὶ ἐν μύστικον ψαῖριανδν, ἐπὶ λόγῳ ὅτι εἶχε νὰ λάβῃ ἑκατὸν χιλιάδας γροσίων ἀπὸ τοὺς Ψαῖριανούς καὶ φεύγει. Ὁ Ἀκούρτης αὐτὸς παρεκίνησε καὶ τοὺς Μηκωνίους διὰ τοῦ αὐστριακοῦ πράκτορος νὰ υποταχθῶσιν εἰς τὸν Σουλτάνον, ἐγγυώμενος πρὸς αὐτοὺς τελεῖν ἀσφάλειαν. Ὁμιολόγησε δ' ὁ ἴδιος ὅτι μετὰ τὴν συμφωνίαν τῶν Ψαῖριῶν Ἐλαῖε διὰ πέντε ὥρας συνέντευξιν με τὸν Καπουτάνπασαν, καὶ παρηγγέλη νὰ συμβουλεύσῃ τοὺς Αἰγαιοπελαγίτας, περιπλέων τὰς Νήσους, νὰ υποταχθῶσιν, ὑποσχόμενος πρὸς αὐτοὺς ἐγγράφως ἀμνηστίαν πρὸς δὲ νὰ τοὺς παρενείρῃ ὅτι ὁ Καπουτάνπασας ἤτο συνεννοημένος με τὰ περισσότερα μέρη νὰ υποταχθῶσιν εἰς τὸν Σουλτάνον, καθὼς καὶ με τὰς Νήσους Ἰῶρας καὶ Σπετζῶν.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν πλοῖον γαλλικὸν πολεμικόν, εὐρεθὲν εἰς Σύραν, δὲν ἤλπισε νὰ βοηθήσῃ κατ' οὐδένα τρόπον πλοῖον ὕδραϊκόν πολεμικόν, κινδυνεῖον νὰ ναυαγήσῃ, ἂν καὶ ἐπιρροδῆται τρίς, καὶ ὕψωτε σημάζαν, ζητήσαν βοήθειαν. Ἀπακρίθη δ' ὁ διοικητὴς τοῦ γαλλικοῦ πρὸς τὴν παρακαλοῦντα νὰ βοηθήσῃ τὸ ἑλληνικόν: «δὲν ἔμπορῶ νὰ βοηθήσω, διότι παραβαίνω τὴν οὐδατερότητα.»

Κατὰ τὸν Ἰουνάριον τοῦ 1825 ὁ Γάλλος στρατηγὸς Μπογιὲ συνωδευμένος καὶ μετὸν Λισβῶν, ἕτερον στρατηγὸν τοῦ ἰππικοῦ, καὶ πολλοὺς αξιωματικοὺς, συμφωνήσας εἰς Γαλλίαν, ἀπέβηεν εἰς Αἴγυπτον νὰ διδάξῃ τὴν τακτικὴν καὶ νὰ γυμνάσῃ τὰ αἰγυπτιακὰ στρατεύματα. Γάλλοι δὲ καὶ ἄλλοι Εὐρωπαϊῶν στρατεύονται μετὸν Ἰεωμόντιν Σέβας, ὅστις διευθύνει τὴν εἰς Πελοπόννησον ἐκστρατείαν τοῦ Ἰμπραχίμ. Ὁ δὲ Μεχμέταλης ἐδέχθη τὸν Μπογιὲ μετὰ πολλὴν φιλοφροσύνην καὶ τὸν ἔδωκε τὸν τίτλον καὶ τὸν μισθὸν τοῦ Μπένι μετὸυτον ἐστάλησαν ἀπὸ τὴν Γαλλίαν καὶ πεντακίσια λογγοφόρα τσούρκια μ' ὅλα τ' ἀναγκαῖα. Ἐτίθη δὲ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Μεχμέταλη ἡ γαλλικὴ γολίττα Ἀμαρυνθίξ, ἣτις ἐστέλλετο ἀπ' αὐτὸν με γριμίματα ἢ χρήματα ὅπου ἦτον ἀνάγκη. Τὸ δὲ γαλλικὸν ὑπουργεῖον τοῦ Βιλλέλ δὲν ἐπιτρέπει εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ ναυπηγήσωσιν οὐδεμίαν φηργάδαν, καὶ δίδει ἄδειαν εἰς τὸν Μεχμέταλην νὰ ναυπηγήσῃ δύο καὶ ὅσας θέλει. Ἐν ᾧ δὲ δίδει ἄδειαν εἰς τοὺς πολεμικοὺς Γάλλους, ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Αἴγυπτον, στρατολογοῦντος ἐλευθέρως τοῦ Λισβῶν, ἐμποδίζει τοὺς φιλέλληνας καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἕλληνας ν' ἀναχωρήσωσιν ἀπὸ τοὺς λιμένας τῆς Γαλλίας διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν δύο φηργάδων, αἱ ὁποῖαι ναυπηγοῦνται εἰς Μασσαλίαν, ναυπηγοῦνται καὶ τέσσαρα ἡμιδίκροτα (vaisaux gasés) εἰς Τριέστι, Λισβῶνον, καὶ Τουλὸν, καθὼς καὶ ἄλλα πολεμικὰ. Οἱ δὲ πράκτορες τοῦ Μεχμέταλη, οἱ διατρίβοντες εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ μέρη τῆς Εὐρώπης, ἀλλοίωσουσι τὰ προσιόντα τῆς Αἴγυπτου μετὰ ὅπλα, πολεμοφόδια καὶ παντὸς εἶδους ἄλλα ὄργανα πολέμου, τὰ ὅποια στέλλονται εἰς Ἀλεξάνδρειαν μετὰ κλεῖα εὐρωπαϊκῶν σημαίων ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, τὴν Ὀλλανδίαν, τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Σουηδίαν.

Κατὰ τὸν Μάρτιον, δύο ὕδραϊκὰ σπίντησαν βρίκιον μετὰ σημαίαν φωσικὴν, διευθυνόμενον εἰς τὴν Κορώνην ν' ἀποσιβίσῃ διακοσίους Τούρκους. Τὸ κατεπολέμησαν διὰ τοῦτο καὶ ἐξ ὀλοῦσαν πολὺ ἐπληρώθησαν καὶ ἐξ Ἑλλήνων καὶ εἰς ἑθνατωθή.

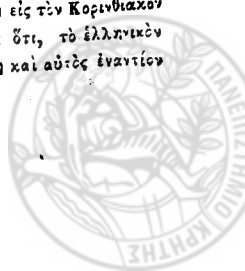

ἀπολωλότας· μόνος μετὰ Θεόν ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος, ὁ εὐλογημένος ἀπὸ τὸ ἔθνος του ἐπικληθεὶς διὰ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ εὐσέθειάν του, ὡς ἀληθῆς προστάτης τῆς Θρησκείας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἡμορῆσκων του Ἑλλήνων, δὲν τοὺς καταλιμπάνει, καὶ τὸν μᾶϊν τοῦ 1824 προβάλλει κατὰ τινὰς ἡμερίδας εἰς

ἀλλὰ δὲν ἠμπόρουν νὰ τὸ κυριεύσωσιν. Ὁ πλοίαρχος ἦτο Γενοάτης καὶ ὠνομαζέτο Δομένικος Μορέλλος. Ἐπιστρέψας δὲ εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἐκαυχᾶτο ὅτι ἐπολέμησε μὲ τὸς Ἕλληνας καὶ ἐφόνησε, καὶ ἐπλήρωσε πολλούς.

Δὲν ἐπυσαν οὐδὲ κατὰ τὸ 1825 ἔτος νὰ ναυλώνωνται εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν πλῆθος εὐρωπαϊκῶν πλοίων, τὸ μέγα μέρος αὐστριακῶν. διὰ νὰ ἀποκομίσωσι τροφάς, καὶ πολεμφοῖδας εἰς τοὺς Τούρκους. Εἰς μάτην ἄρα ἐξεδόκειν ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβυς τῆς Αὐστρίας τὴν 9 Σεπτεμβρίου τοῦ 1822 ἐγκύκλιον ἀπαγορεύουσαν εἰς τοὺς Αὐστριακοὺς νὰ ναυλάνωσι τὰ πλεῖστα τῶν εἰς τοὺς Τούρκους ἢ εἰς τοὺς Ἕλληνας, διὰ νὰ μὴ ᾔθειεν ὑβρισθῆ ἑκ τούτου ἡ Καισαροθεαυλικὴ σημαία ἀπὸ τὰ διαμαχόμενα μέρη· εἰς μάτην δὲ τὸ ὑπουργεῖον ἀπηγόρευσε τὴν 14 Αὐγούστου τοῦ 1825 εἰς τ' αὐστριακὰ πλοία ν' ἀποκομίζωσι τροφάς καὶ πολεμφοῖδας εἰς τοὺς παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἀποκλεισμένουσιν λιμένας. Τ' αὐστριακὰ πλοία δὲν παύουσι τοῦ ν' ἀσεβῶσιν ὡς πρὸς τοὺς Ἕλληνας· Ὁ δὲ αὐστριακὸς στόλος τὰ ὑπερβαρύνεται οὕτως ἀσεβοῦντα, καὶ κακοποιεῖ τοὺς Ἕλληνας, προσπαθοῦντας νὰ τὰ ἐμποδίσωσι τοῦ νὰ τοὺς βλάπτωσιν ἐναντίον τῆς οὐδετερότητος. Ἐκ τῶν ὅσα τοιαῦτα συνελήφθησαν τὸν Μάϊον καὶ ἐτέλλοντο εἰς Ναύπλιον ἐν δικασθῶσιν ἀπὸ τὸ θαλάσσιον δικαστήριον, ὃ Ἀκούρης εὐρεθεὶς εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον, ἐκράτησε δύο μὲ τὴν βίαν· καὶ τὸ μὲν ἓν, φέρον σημαίαν ἀγγλικήν, παρήτησεν εἰς τὴν Κυθῆρον. ἔλαβε δὲ μὲθ' ἑαυτοῦ τὸ ἕτερον, καὶ ἐπλευσε εἰς Σπέτζες, ὅπου εὕρισκετο ἐν ἄλλο αὐστριακόν, τὸ ἐπήρε καὶ τοῦτο μὲ τὴν βίαν, καὶ μ' αὐτὰ ἀνεχώρησεν εἰς Κρήτην, διὰ ν' ἀποδιδώσῃ τὰ εἰς τροφὰς συνιστάμενα φορτία τῶν ἢ δ' ἔχουσι τὰ ἐτελλε νὰ τ' ἀποδιδώσωσιν ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν ὑπόχρεα νὰ πλεύσωσι κατὰ τὰς συμφωνίας τῶν. Τὸ εἰς Σπέτζας εὕρισκόμενον διωκεῖτο ἀπὸ τὸν Στέφανον Ἀνδριτσέβιτς, καὶ κατὰ τὰ ἔγγραφα τοῦ ἐραίνετο φορτωμένον διὰ λογαριασμὸν τῶν Γάλλων ἐμπόρων Σεζάρ Δάντς καὶ συντροφίας· πλὴν ἦτο φορτωμένον διὰ λογαριασμὸν τοῦ Σουλτάνου, ὡς ἀπεδείχθη ἀπὸ ἰδιαίτερον ἔγγραφον τοῦ Δάντς, εὐρεθὲν εἰς τὸ αὐτὸ πλοῖον, εἰς τὸ ὁποῖον εὕρεθη καὶ ἐπιστολὴ, τοῦς αὐτὸ ἀποδεικνύουσα, τοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐμπόρου Στεφάνου Μπουφὸρ πρὸς τὸν εἰς Ζάκυνθον Γουλιέλμον Κοκκίην. Κατὰ τὸν Μάϊον, βρῆκτον γαλλικὸν ἐμπορικόν, συνοδευόμενον ἀπὸ γαλλικὸν πολεμικόν, ἀπεκόμισεν εἰς Κρήτην δώδεκα χιλιάδας δούπιαις Ἰσπανίας διὰ τοὺς μισθοὺς τῶν στρατευμάτων τοῦ Μεχμέταλη, καὶ διὰ μίαν προπληρωτέαν τριμηνίαν τῶν διωριμείων νὰ μεταβῶσιν ἀπὸ τὴν Κρήτην εἰς τὴν Πελοπόννησον. ἕτερον γαλλικὸν πολεμικὸν μετακίμασε ταυτοχρόνως εἰς Νοβάνην εἰκοσι πυρεβζία ἑλαφρά διὰ τὸ πεδίον.

Τὴν 13 τοῦ αὐτοῦ ἡ αὐστριακὴ γολέττα Ἀριάνθη ἐφθασεν εἰς Μισολόγγιν· ἔμα δ' ἀφ' οὗ ἐφθασεν ὁ Λεωνίδας εἰς Βερέθειάν του, ἐπλευσεν ἐκεῖνη εἰς τὴν Κορινθιακὸν κόλπον, καὶ εἶπε τὸν ἀρχηγὸν τῆς αὐτοῦ Ὀθωμανικῆς μεῖρας ὅτι, τὸ ἑλληνικὸν πλοῖον ἦτον ἐμπορικόν, καὶ εὐκολόν να κυριευθῆ. Ὅθεν ἐκινήθη καὶ αὐτὸς ἐναντίον του μὲ τέσσαρα τουρκικὰ· ἀλλ' ἠττηθεὶς ἔφυγεν εἰς τὰ ὄπισθον.

τὴν Ἀγγλίαν καὶ Αὐστρίαν νὰ διαιρεθῆ εἰς τρεῖς αὐθεντείας ἢ Ἑλλάς ὡς ἐκείνας τῆς Βλαχομολδαύιας· καὶ ἡ μὲν νὰ περιλαμβάνῃ τὴν Θεσσαλίαν, Βοιωτίαν καὶ Ἀττικὴν ἢ ἐξ τὴν Αἰτωλίαν Ἀκαρνανίαν καὶ Ἡπειρον· ἡ δὲ τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Κρήτην. Κατὰ δὲ τὸν μάρτιον τοῦ 1825 ἐθέλει νὰ συγκαταταχθῆ

Κατὰ τὸν Ἰούλιον οὗ αὐτὸν ἔκράτησαν ἐν αὐστριακόν. ἠθέλησαν δὲ νὰ ἐξετάσωσι τὰ ἔγγραφα του, καὶ νὰ κάμωσιν ἔρευναν εἰς αὐτὸ μήποτε εὑρωσι πολεμεφόδια. Ἄλλ' ὁ αὐστριακὸς πλοίαρχος προεκάλεσεν εἰς μάχην τοὺς Ἑλληνας, καὶ τινες τῶν ναυτῶν τοὺς ἐτουφέκισαν καὶ τοὺς ἐπλήγωσαν. Ὅντες δ' ἄοπλοι οὗτοι, ὤρμησαν κατὰ τῶν Αὐστριακῶν, ἤρπασαν ἀπὸ τὰς χεῖρας τινῶν τὰ κενωθέντα ὄπλα, τὰ μετεχειρίσθησαν ὡσὰν βόπαλα καὶ κατὰ τῶν ἐνόπλων καὶ τοὺς ἀφώπλισαν ὅλους, ἀφ' οὗ ἔδειραν καὶ ἐπλήγωσαν τινες ἐξ αὐτῶν ὅχι θανατηφόρως. Τὰ ἑλληνικὰ ἐφθασαν εἰς Ἰόδραν, ἔκαμαν τὰς ἐξετάσεις των, καὶ τὰς ἐστειλαν εἰς τὸ Ναύπλιον, ὅπου εὐρεθεῖς καὶ ὁ Ἀκουρτής, τὰς εἶδεν. Ἐν τοσούτῳ οἱ Ἕλληνες συνεβιάσθησαν μετὰ τὸν Αὐστριακόν, Γεώργιον Ἰβάνοβιτς καλούμενον, καὶ λαβόντες ἀπ' αὐτῶν τρεῖς χιλιάδας καὶ διακόσια διστήλα διὰ τὰς ὁποίας ἔπαθον πληγὰς καὶ ζημίας τὸν ἀπέλυσαν. Τότε ὁ Ἀκουρτής ἐπλευσεν εἰς Ἰόδραν καὶ ἀπέδωκεν εἰς τὸ κοινὸν τὰς εὐχαριστίας του διὰ τὸν τρόπον τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἠδύναντο καὶ νὰ φονεύσωσιν ἀμυνόμενοι Αὐστριακοὺς τινες εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν.

Γολέττα γαλλικὴ πολεμικὴ περιπλέουσα μεταξὺ Πελοποννήσου καὶ Κρήτης, εἰδοποιεῖ τὸν εἰς Σούδαν τουρκικὸν στόλον, πότε ὁ ἑλληνικὸς ἀπομακρύνεται ἐκεῖθεν, καὶ πότε πλησιάζει· διὰ τοῦτο, ὅτε ἐπαρουσιάσθη περίστασις νὰ βλάψῃ οὗτος τὸν ἐχθρὸν, ἀπέτυχε.

Κατὰ τὸν Ἰούλιον ὁ Δερινὺ ἀποβιβάσας διακοσίους στρατιώτας εἰς Σύρον ἐπῆρε μετὰ τὴν βίαν τὸν ἑπαρχον εἰς τὸ πλοῖόν του, καὶ ἐπλευσεν εἰς Ναύπλιον νὰ λάβῃ ἱκανοποίησιν διὰ τῆς Κυβερνήσεως ἀπ' αὐτὸν, ὡς ἐλλείψαντα τάχα κατὰ τι ὡς πρὸς τὸν γαλλικὸν πρόξενον. Ὁ ἑπαρχος εὐρεθεῖς ἀθῶος, ἐστάλη πάλιν εἰς τὴν θέσιν του· ἀλλ' ὁ Δερινὺ ἔκαμειν ὅ,τι ἤθελε.

Κατὰ τὸν Αὐγουστον, πλοῖόν ἑλληνικόν τοῦ Γεωργίου Ἰωάννου Σπετσιώτου ἀπήντησε κατὰ τὴν Κρήτην πλοῖον ἀγγλικὸν ἐμπορικόν. Ὁ Ἀγγλὸς πλοίαρχος Ῥομπέρ Ζάμβλου προσκληθεὶς ἀπὸ τὸν Ἕλληνα, ὑπήκουσε, καὶ οὗτος ἐστειλε ναύτας εἰς τὸ πλοῖόν του νὰ κάμωσιν ἔρευναν, διότι ἦτον ὑπόνοια ὅτι ἀπεκόμιζε χρήματα διὰ τοὺς μισθοὺς τῶν Αἰγυπτίων. Ἀλλὰ Τοῦρκοι κρυμμένοι εἰς τὴν πρῶραν, ἐκτύπησαν τοὺς Ἑλληνας καὶ τοὺς Ἀγγλοὺς ναύτας, καὶ ἐφόνευσαν ἕνα Ἕλληνα καὶ ἐπλήγωσαν ἕνα Ἀγγλον· τότε τὸ ἑλληνικὸν πλοῖον προσέβαλε τὸ ἀγγλικόν, καὶ ὁ ἴδιος Ζάμβλου πυροβολήσας κατ' αὐτοῦ τὸ ἐβύθησεν· οἱ δὲ Τοῦρκοι ἐπνήγησαν.

μεταξύ τῶν ἀνεξαρτήτων ἔθνῶν τῆς Εὐρώπης. Καί τέλος δ ἀγαθός ἐκείνος Αὐτοκράτωρ πληροφορηθεὶς ὅπως πάσχουσιν οἱ ἀσθενεῖς καὶ ὄλως ἀδύνατοι Ἕλληνες ὑπὸ τε τῶν παραδόντων ἀμέσως καὶ ἐμμέσως τὴν οὐδετερότητα δυνατῶν, εἰς περιοδείαν ἐν Ταγανρόκ εὐρισκόμενος, ἀπεφάσισε νὰ καταπολεμήσῃ τὸν Σουλτάνον, νὰ ἐκδικήσῃ τὰ Ψαρρὰ, διὰ τὴν καταστροφὴν τῶν ὁσίων ἐλυπήθη καὶ ἐκλαυσε, καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς ὁμοθρήσκους του.

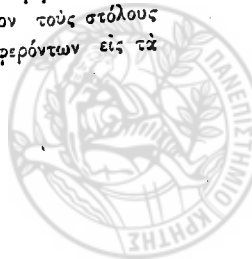
Ἐγγίζοντος ἤδη τοῦ Φθινοπώρου, οἱ Ἕλληνες ἤλπιζον ὅτι δ Κιουταχῆς ἐμελλε νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν τοῦ Μισολογγίου, ἐπειδὴ ἤξευρον ὅτι οἱ Τούρκοι δὲν συνείθιζον νὰ διαμένωσι τὸν χειμῶνα εἰς τὰ στρατόπεδα. Ἦλπιζον δὲ ὅτι ἐμελλε νὰ λειποτακτῆσων ὅλα τὰ στρατεύματα τοῦ Κιουταχῆ καὶ ἐρέτος, καθὼς ἐλειποτάκτησαν καὶ τοὺς παρελθόντας χρόνους· ἀλλ' ἐψεύσθησαν τῶν ἐλπίδων. Ὁ Κιουταχῆς θὰ τοὺς πολιορκεῖ καὶ τὸν χειμῶνα. Θὰ τοὺς πολιορκήσῃ δὲ ὁμοῦ μὲ τὸν Κιουταχῆν καὶ ὁ Ἰμπραχίμ, καὶ θὰ κυριεύσωσι εἰς τέλος ὄχι τὸ Μισολόγγι, ἀλλὰ τέφρας, καὶ σωροὺς ἐρείπιων τοῦ Μισολογγίου, καὶ πτώματα τῶν ὅσοι θὰ προσενεχθῶσιν ὀλοκαυτώματα εἰς τὸν βωμὸν τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος. Ἐν τισούτῳ οἱ πολιορκημένοι ἀν-

Κατὰ τὸν Ὀκτώβριον Γάλλος τις κάτοικος εἰς Σύρον, ἐφόνευσε Ἕλληνα, τὸν ὅποιον ἐγύμνωσε καὶ τὸν ἐπῆρεν ὀκτακόσια γρόσια. Ὁ ἐπαρχος ζητεῖ τὸν φονέα, καὶ ὁ Γάλλος πρόξενος τὸν προστατεύει εἰς τὴν οἰκίαν του, ὡς εἰς ἄσυλον. Ἐννοεῖ δὲ νὰ φονεύσωσι οἱ Γάλλοι τοὺς Ἕλληνας καὶ νὰ μὴ τιμωρῶνται ἀπὸ τοὺς ἐλληνικοὺς νόμους.

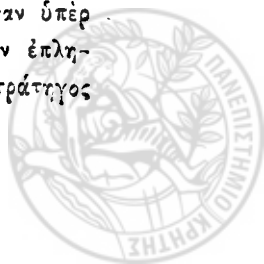
Κατὰ τὸν Νοέμβριον βρῖκιον αὐστριακὸν καὶ γολέττα αὐστριακὴ, ἀμφοτέρω πολειμικῶ, ἐξέπλευσαν ἀπὸ Σμύρνην διὰ τὰ φρούρια τῆς Μεσσηνίας, ἀποκομίζοντα εἰς τὸν Ἰμπραχίμ πέταλα διὰ τὸ ἱππικὸν του, καθὼς καὶ ἐνδύματα καὶ ἄλλα πράγματα διὰ τὸν στρατὸν του.

Τοιοῦτὸ τι φορτίον ἔφερε συγχρόνως καὶ βρῖκιον γαλλικὸν ἐμπορικὸν, ἀπὸ τὸν πλοίαρχον Γγὸμπ διοικούμενον, συνωδευμένον ὑπὸ κορβετῆτος πολειμικῆς.

Ὁ Ἀκούρτης συνώδευεν ἄλλοτε δώδεκα αὐστριακὰ ἐμπορικὰ, φορτωμένα εἰς Κωνσταντινουπόλιν τρεφὰς καὶ πολεμεφόδια διὰ τὰ Μοθοκόρωνα. Τρεῖς δ' ἐλληνικὰ τὸν ἀφῆρσαν ἐννέα ἐξ αὐτῶν. Ὁ ἴδιος ἤθελε ν' ἀπολυθῶσι πέντε ἄλλα, φορτωμένα πολεμεφόδια συλληφθέντα ὅλα εἰς τὸν Καφηρέα εἰς τὴν γενομένην ναυμαχίαν. Ἐν' ᾧ δὲ οἱ Ἕλληνες κατέστρεφον τοὺς στόλους τοῦ Σουλτάνου, ἤθελε νὰ φεισθῶσι τῶν αὐστριακῶν πλοίων φερόντων εἰς τὰ στρατεύματά του πολεμεφόδια.

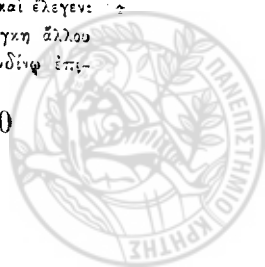
τέχουσιν ἠρωϊκῶς εἰς τὰς ἀκαταπαύστους καὶ φοβεράς προσβολὰς τοῦ Κιουταχῆ, καὶ τὸν ἀποκρούουσι πάντοτε. Τὴν 3 τοῦ αὐτοῦ Αὐγούστου τριάντα Ἕλληνες ὤρμησαν εἰς τὸ πυροβολοστάσιον τοῦ Φρανκλίν, ὅπου ἐστερεώθη ἤδη ὁ ἐχθρὸς, εἰδίωξαν τοὺς Τούρκους μὲ πολλὴν βλάβην τῶν, κατεσκόρπισαν τὰ ἐπισωρευθέντα αὐτόθι χῶματα, δι' ὧν ἐπροσπάθει νὰ περιζώσῃ τὸ πρόχωμά του μὲ σάκκους καὶ μὲ καλάθια γεμάτα χῶμα, ἐκρήμνισαν μέρος τῶν ὑψηλῶν προμαχῶνων του, καὶ μὴ δυνάμενοι ν' ἀνθέξωσιν εἰς ἀνωτέρας δυνάμεις, καταπολεμούσας αὐτοὺς ἀπὸ τῶν πέριξ προμαχῶνων, ἀνεχώρησαν εἰς τὰς θέσεις τῶν, ἀπ' οὗ ἔπρσαν μαχόμενοι τέσσαρες Ἕλληνες ἐξ αὐτῶν καὶ ὁ χιλιάρχος Σπῦρος Κοντογιάννης, καὶ ὁ φιλέλλην Ῥόσνερ, καὶ ἐπληρώθησαν ἐξ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Τσιόγγας καὶ ὁ Ῥάγγος εἶχον ἐξέλθει νυκτὸς ἀπὸ τὸ Μισολόγι· λειποτακτήσαντες, εἰσῆλθον εἰς αὐτὸ ὁ Κίτσιος Ντισαβέλλας, Γ. Βαλτινός, Χ. Φωτομάρας καὶ ἄλλοι μὲ τὰ στρατεύματά των, νὰ συγκινδυνεύσωσι μὲ τοὺς πολιορκημένους. Ὁ δὲ Καραϊσκάκης ἐμεινεν ἐξω ν' ἀγωνισθῇ ἐπιθετικῶς πολεμῶν τὸν ἐχθρὸν εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς δυτ. Ἑλλάδος. Ὁ Κιουταχῆς ἤδη ἐπροσπάθει, ἐπισωρεύων καὶ πρωτῶν τὰ χῶματα, νὰ γεμίσῃ καὶ τὴν ἐσωθεν τοῦ πυροβολοστασίου τοῦ Φρανκλίν ἀντίταφρον. Ἀπ' οὗ δὲ ἤρχισε νὰ ρίπτῃ χῶματα εἰς αὐτὴν, οἱ Ἕλληνες, χωρὶς νὰ φαινῶνται, τὰ ἐκλεπτον ἔσωθεν. Ἐπειτα κατεσκεύασαν αὐτόθι ὑπόνομον μὲ τρεῖς βόμβας μεγάλας κατ' ἐπίνοιαν τοῦ Παναγιώτου Σωτηροπούλου, τὴν ἐκυροδότησαν καὶ ἐν ταύτῃ ὀρμήσαντες κατὰ τῶν ἐχθρῶν, τοὺς εἰδίωξαν, κατέστρεψαν ὅσα οὗτοι εἶχον κατορθῶσει εἰς διάστημα σαράντα ἡμερῶν, καὶ ἐκυρίευσαν ὅλους τοὺς ἐσωθεν τοῦ Φρανκλίν προμαχῶνας καὶ ὅλα τὰ χαρακώματά των. Ἐπειτα προχώρησαντες εἰς τὸ ὕψωμα τοῦ ἐχθροῦ, ἐμάχοντο ἕως τὸ μετονύκτιον, ὥστε ἐκυρίευσαν ὀλόκληρον τὸ πυροβολοστάσιον, καὶ ἐβίασαν τοὺς Τούρκους ν' ἀποσυρῶσιν εἰς τὰ πρῶτα τῶν ὀχυρώματα ὀπισθεν τοῦ ὑψώματος. Ἐπρσαν δὲ μαχόμενοι εἴκοσι μάρτυρες τῆς πίστεως καὶ ἐπληρώθησαν σαράντα πέντε, ἀπ' οὗ ἐφόνευσαν καὶ ἐπλήρωσαν ὑπὲρ τοὺς διακοσίους τριάντα Τούρκους· εἰς αὐτὴν τὴν μάχην ἐπληρώθη ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Κίτσιου Ντισαβέλλα ὁ ἀντιστράτηγος

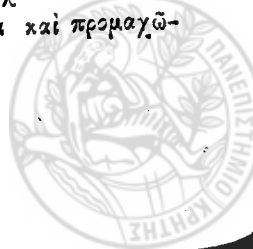
Γεώργιος Ντισαβέλλας, καὶ ἐφρονεύθησαν ἀπὸ μὲν τὸ σῶμα τοῦ Α. Βεΐκου ὁ χιλιάρχος Ἀποστολάκης Βαργιαδίτης, ἀπὸ δὲ τὸ σῶμα τοῦ Ν. Ζέρβα ὁ χιλιάρχος Γεώργιος Δάγγας. Τὴν 22, ἀφ' οὗ ἐκυρίευσαν οἱ Ἕλληνες τὸ πυροβολοστάσιον τοῦ Φρανκλίν καὶ μέρος τοῦ ἐχθρικοῦ προχώματος, ὠρυξαν ὑπόνομον ὑπὸ τὸ αὐτὸ πρόχωμα, τὴν νύκτα τὴν ἐπυροδοήσαν, ἔγεινεν ἡ ἐκρηξις, καὶ οἱ Τούρκοι μείναντες ἐκτεθειμένοι εἰς τὸ πῦρ τῶν Ἑλλήνων, ἠναγκάσθησαν ν' ἀποσυρθῶσιν εἰς τοὺς ὀπισθινοὺς προμαχῶνά των, ἀφ' οὗ ἐφρονεύθησαν ὡς διακόσιοι. Ἐν τούτοις ἔφθασεν εἰς τὸ Μισολόγγι ἡ γολέττα τοῦ Κυριακοῦ Βρούσκου, φέρουσα καί τινας πυροβολιστὰς σταλέντας ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν ὁμοῦ καὶ τροφὰς καὶ πολεμεφόδια. Ὁ δὲ Καραϊσκάκης ἀπελθὼν εἰς Ἀπόκουρον, ἄφησε τὴν ἀναγκαίαν δύναμιν νὰ ἐμποδίῃ τὴν συγκοινωνίαν τοῦ Κιουταχῆ μετὰ τοὺς ἐν Σαλώνοις ἐχθροὺς, καὶ μεταβὰς εἰς Καρπενῆσι καὶ στρατολογήσας, διευθύνθη εἰς Βιζτον, νὰ κόψῃ ὠταύτως τὴν συγκοινωνίαν αὐτοῦ μετὰ τοὺς ἐν Ἄρτῃ. Τὰ δὲ εἰς Ἐηρόμερον διωρισμένα στρατεύματα ἐκτύπησαν τὸν Βαρνακιώτην εἰς τὴν Κανδύλαν, τὸν ἐδίωξαν ἐκείθεν καὶ ἠχμαλώτισαν δεκαπέντε ἐκ τῶν ἐπαδῶν του. Αὐτὰ δὲ τὰ στρατεύματα συλλαμβάνουσι τὰς τροφὰς τοῦ Κιουταχῆ, καὶ τὸν προξενουσίην ἦν ἐμπόδια, δυσκολίας καὶ ἀνησυχίαν ὡς πρὸς τὴν διατήρησιν τοῦ στρατοῦ, τοῦ πολιτορχοῦντος τὸ Μισολόγγι καὶ Αἰτωλικόν. Ὁ Καραϊσκάκης ἐκτύπησε τοὺς Τούρκους εἰς τὸν Μαχαλᾶν, τοὺς κατετρόπωσε καὶ ἐφόνευσε καὶ ἐξώγησε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. Προεχώρησε δὲ εἰς Δραγαμέττον μετὰ τοὺς ὀπλαρχηγοὺς Α. Σιαφάκαν, Ζ. Γιολδάσην, Εὐαγγέλην Μητσιοκοντογιάννην, Κ. Σαδήμαν, Γ. Πεολῆν καὶ Χ. Μακρῆν, μετὰ τοὺς ὁποίους συναγωνίζεται, στρατοπεδύσας ἐκεῖ. Ὁ Καραϊσκάκης οὗτος, ὅστις κατηγορήθη πέρυσιν ἀπὸ τὸν Μαυροκορδάτον, ὡς ἐπιβουλευὼν τὸ Μισολόγγι, ἤδη μάχεται διὰ τὸ Μισολόγγι αὐτὸ ἐναντίον τῶν Τούρκων· ἀλλ' ὁ Μαυροκορδάτος ἐμμένει εἰς τὸ Ναύπλιον, ὅπου κτεφευγον ἤδη τ' ἀδύνατα πλάσματα, καὶ πολλοὶ τῶν καφφενειῶν ἤρωες, καθ' ὧν ἀγνακτοῦντες οἱ πρόκριτοι τῆς Νήτου Σπετσῶν ἔγραψον τὴν 16 Ἰουνίου εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅτι, ἂν δὲν ἐξέλθωσιν οἱ ἐν Ναυπλίῳ εἰς τὰς ἡδονὰς κυλιόμενοι νὰ ὑπάγωσιν

εἰς τὸν πόλεμον, ἤθελον μετακαλέσει καὶ ἐκεῖνοι τὰ πλοῖά των καὶ λάβει τὰ μέτρα των. Ὁ δ' Α. Πολυζωίδης, ἐπικινεῖ, ἀγορεύων ἐπ' ἄμβωνος, τὸ Μισολόγγι καὶ κατακρίνει τοὺς στρατηγούς, ὅσους ἐχειροτόνησεν ἢ συσταθεῖσα διὰ τῶν διχοστασιῶν Κυβέρνησις, διὰ νὰ ἀνειδίση τὴν πολιτικὴν τοῦ Κωλέττου, ὡς ὄντος ἤδη ἐχθροῦ τοῦ Μαυροκορδάτου, λέγων: «Ἴδὲ αὐτὸ τὸ σῆμα τῶν νεοπλαστῶν στρατηγῶν, τοὺς ὁποίους μία ἀνάρμοστος πολιτικὴ ἀνύψωσε παρ' ἀξίαν εἰς βαθμὸν τοιοῦτον ἰδέ τους πῶς ἂν θέλουν οὔτε βῆμα νὰ σπαράξουν ἀπὸ τὸν τόπον των, ἂν δὲν αἰδῶσιν ἔμπροσθέν των προπορευομένην τὴν εὐφωρον λίραν» ἐν ᾧ ἡ πολιτικὴ αὕτη ἦτον ὡσαύτως πολιτικὴ ἐσωτερικὴ τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ ἐν ᾧ ἡ λίρα, ἣτις κατέστησεν ἀθλίους τοὺς πλειοτέρους Ἑλληνας, ἦτο πρῶτον τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς του. Ἄλλ' ἤδη πρόκειται ν' ἀποθάνωσιν οἱ Ἕλληνες εἰς τὸν πόλεμον, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐκστρατεύουσι πλέον εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα οὔτε ὁ Μαυροκορδάτος, ὡς ἀπέλεμος, ἀφ' οὗ μάλιστα εἶδεν εἰς τὴν Σφακτιρίαν τί ἐστὶ πόλεμος, καὶ πόλεμος τακτοῦ πρὸς στρατὸν ἄτακτον, οὔτε οἱ ὀπαδοὶ του νὰ τὸν δοξολογῶσι καὶ νὰ τὸν μεγαλύνωσιν (1). Οἱ Ἕλληνες ἀποθνήσκοντες ἤδη εἰς τὸ Μισολόγγι, εἶχον κατακυριεύσει ὑπόνομον, διὰ νὰ καταστρέψωσι τὰ εἰς τὸ πρόχωμα τοῦ Φρανκλίν ἔργα τοῦ Κιουταχῆ· εἶχον κατασκευάσει καὶ ἄλλην μικροτέραν, διὰ νὰ δώσωσι τὸ σημεῖον τῆς μάχης δι' αὐτῆς, καὶ νὰ ἐλύσωσι τοὺς ἐχθροὺς ἐπὶ τοῦ προχώματος καὶ εἰς τοὺς ἐνδοτέρω προμαχῶνάς των. Τὴν 9 Σεπτεμβρίου ἐπυροδότησαν τὴν δευτέραν ταύτην ὑπόνομον, καὶ ἐπαμένως ἤρχισαν ἐκατέρωθεν νὰ μάχωνται· ἤδη δὲ συνέββενσαν πληθος ἀπὸ τὰς ἀντικρυς ὑπωρείας εἰς συνδρομὴν τῶν ἰδικῶν των, καὶ ἐν ᾧ τὰ βόλια τῶν τουφεκίων ἐπιπτον ὡς χάλαζα κατὰ τῶν Ἑλλήνων, πολλοὶ Τευρχαλθανοὶ ἐπειράθησαν νὰ κάμωσιν ἔφοδον, καὶ ἀπεκρούσθησαν μετὰ ζῆμίαν των. Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες ἐκρύβθησαν καὶ δὲν ἐφαίνοντο εἰς τὰς ἄλλας θέσεις τοῦ τείχους,

(1) Ὁ Κλονάρης εἰς Παρισίους διατρίβων, ἐφιλονέκει ὡς παράφρων καὶ εἰλεγεν: «ἔχομεν ἄνθρωπον διὰ βασιλεῖα, ἔχομεν τὸν Μαυροκορδάτον· τίς ἡ ἀνάγκη ἄλλου βασιλέως ξένου;» ἀλλὰ διὰ τοῦτο διεφύθη γραμματεὺς εἰς τὴν ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴν, καὶ ἐκτόπα στρατίας.

ὥστε ἐνομήσθη ὅτι συνέβρευσαν ὅλοι εἰς τὸ πυροβολοστάσιον τοῦ Φρανκλίν. Ὁρμησαν λοιπὸν καὶ αὖθις οἱ Τούρκοι νὰ κάμωσιν ἐφοδὸν εἰς τὰ πυροβολοστάσια τοῦ Ῥήγ, τοῦ Μακρῆ καὶ Μονταλεμπέρ· ἀλλ' αἴφνης τοὺς ἐκτύπησαν οἱ Ἕλληνες, ἐφόνευσαν πολλοὺς καὶ τοὺς ἐβίασαν νὰ κρυβῶσιν εἰς τὰ ὄχυρώματά των, καὶ ἐν τσοῦτῳ πυροδοτοῦσι τὴν ἄλλην ὑπόνομον, καὶ ὑψώνεται εἰς τὸν ἀέρα ζοφερώτατον νέφος ἀπὸ καπνὸν, χρώματα, πέτρας, κεφαλὰς, σκέλη, πόδας καὶ χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, ὅπερ καὶ καταπίπτον, καταπλακῶνει καὶ καταστρέφει πλῆθος ἐξ αὐτῶν. Συγχρόνως πυροβολοῦσι καὶ τουρκερίζουσιν οἱ Ἕλληνες τοὺς εἰς τὰ ὀπίσω φεύγοντας καὶ τοὺς ἀραινίζουσιν, ἐν ᾧ ἄλλοι ὀρμῶσι νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὰ ἐκτὸς τοῦ τείχους ὄχυρώματα τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἐμποδίζονται ἀλλοῦ μὲν ἀπὸ λόφους χωμάτων ὑψωθέντας ἀπὸ τῆς ὑπονόμου τὴν ἐκρηξιν, ἀλλοῦ δ' ἀπὸ χάσματα γενόμενα ἐσωθεν τοῦ τείχους. Ἐφόνευσαν δ' ἕως πεντακοσίους Τούρκους καὶ ἐπληγῶσαν οὐκ ὀλίγους· ἐφονεύθησαν καὶ δέκα Ἕλληνες καὶ ἐπληγώθησαν τριάντα πέντε, ἐν οἷς καὶ οἱ ἀντιστράτηγοι Κῶστας Ντσιαβέλλας, Γεώργιος Βάγιας, Ἀθ. Α. Ζέρβας καὶ ἄλλοι ἀξιωματικοί. Οἱ δὲ Τούρκοι κυριευθέντες ἀπὸ φόβον καὶ τρόμον, λειποτακτοῦσιν ἀδιακόπως, ἐν ᾧ ἅψ' ἐτέρου ἢ φρουρὰ τοῦ Μιστολογίου ἐνισχύθη, εἰσελθόντων τὴν 13 ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θαλάσσης τοῦ Σαδῆμα, τοῦ Β. Πάτση, τοῦ Χριστοδοῦλου Χ. Πέτρου καὶ τοῦ Ἰω. Σιράτου μὲ τοὺς στρατιώτας των. Ὁ δὲ Κιουταχῆς ἔπαυσε πλέον τοῦ νὰ καταγίνεται εἰς ἐργασίας ἐπιθετικὰς ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, καὶ περιωρίσθη εἰς ὄχυρώσεις ἀφορώσας τὴν ἀσφάλειαν τῶν στρατευμάτων του. Τὴν 23 οἱ Ἕλληνες ἔβαλον πῦρ εἰς ἄλλην ὑπόνομον κατασκευασθεῖσαν ὑπὸ τὴν χαλάστραν τοῦ προτειχίσματος τοῦ Μπότσαρη, ἀνέτρεψν τοὺς αὐτόθι ἐχθρικοὺς προμαχῶνας, καὶ κατέστρεψαν οὐκ ὀλίγους Τούρκους· ἐφόνευσαν δὲ διὰ τε τῶν πυροβόλων καὶ τῶν τουρκεκιῶν ὡς ἐκατὸν πενήντα· ἐφονεύθησαν καὶ δύω Ἕλληνες καὶ ἐπληγώθησαν τρεῖς. Τὴν δὲ 25 ἔλαβον καὶ ἄλλην οἱ πολιορκημένοι βεβήθειαν ἀπὸ τροφὰς καὶ ἄλλα πολεμεφόδια, σταλέντα ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν μὲ τὸ πλοῖον τοῦ Λαλεχοῦ. Οἱ δὲ Τούρκοι ἤρχισαν νὰ κατασκευάζωσι καὶ εἰς τὸ Αἰτωλικὸν πυροβολοστάσια καὶ προμαχῶ-

νας, καὶ νὰ ἐπισωρεύωσιν ὡσαύτως χῶματα, διὰ νὰ τὸ κτυπῶσι καὶ αὐτὸ μὲ τὸν ἴδιον τρόπον ὡς καὶ τὸ Μισολόγγι, καὶ διὰ ν' ἀσφαλίσωσι τὴν συγκοινωνίαν των μὲ τὰ εἰς Γουριάν καὶ Καραβανσαρᾶ στρατεύματα. Ἄλλ' ὁ Καραϊσκάκης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ καταστρέφουσι τὰ σχεδία των, καὶ τὴν 28 τοῦ αὐτοῦ (Σεπτεμβρίου) ἐρμήσαντες νυκτὸς εἰς Καραβανσαρᾶ αἰρινηδίως, προὔξενήσαν φρίκην εἰς τοὺς ἐκεῖ εὐρισκόμενους Τούρκους, ἐφόρευσαν ὑπὲρ τοὺς τριακοσίους καὶ κατεσκόρπισαν τοὺς λοιποὺς, ἐξ ὧν καὶ πολλοὶ ἐπνήγησαν εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπου ἐξήρθησαν διὰ νὰ σωθῶσιν· ἐπῆραν δὲ ὑπὲρ τὰ διακόσια φορητὰ ζῶα, καμήλους, δηλαδὴ καὶ ἄλλα, χρησιμεύοντα εἰς μετακόμισιν τροφῶν καὶ ἄλλων ἀναγκαίων. Ἐπειδὴ ὁμως ἐμάχοντο σχεδὸν ὀλονυκτί, καὶ τοὺς ἔλειψαν τὰ πυριτόβολα, δὲν ἠμπόρουν νὰ κρατήσωσι τὸ τειχόκυστρον, ὅπερ εἶχον κυριεύσει, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς Δραγαμέσιον· εἰς τὴν μάχην ἐκείνην ἐφρονεύθη καὶ εἰς Ἕλληνα καὶ ἐπληγώθησαν δύο. Ἡ Κυβέρνησις εἶχε στείλει εἰς Μισολόγγι καὶ τὸν ὑπονομοποιὸν Κῶσταν Νιαλερόπουλον Χορμοβίτην, ὅστις εἶχε κατασκευάσει ἡδὴ ὑπόνομον ὑπὸ τὸ ἐνώπιόν τοῦ Φρανκλίν ὑψωμα τοῦ χῶματος. Τὴν πρώτην ὀκτωβρίου τὴν ἐπουροδότησε καὶ ἀνέτρεψε τὴν ἡμίσειαν ἀριστερὰν πλευρὰν τοῦ αὐτοῦ ὑψώματος· πολλοὶ δὲ Τούρκοι κατεστράφησαν ἀπὸ τῆς ὑπονόμου τὴν ἔκρηξιν, καὶ οὐκ ὀλίγοι ἠφανίσθησαν ἀπὸ τὸν ὑψωθέντα εἰς τὸν ἀέρα καὶ καταπεσόντα ἐπ' αὐτοὺς πηλόν· πολλοὶ δ' ἐφρονεύθησαν ἀπὸ τὸν ταυτοχρόως γενόμενον κατ' αὐτῶν πυροβολισμόν καὶ τουφεκισμόν τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἅμα ἰδόντες αὐτοὺς φεύγοντας νὰ σωθῶσιν, ἐπήδησαν ἔξω τοῦ τείχους ὡς ὀκτακόσιοι ὑπὸ τοὺς ἀρχηγούς Κίτσιον Ντσαβέλλαν, Λαμπροβέϊκον καὶ Ραζοκότσικαν, καὶ τοὺς κατεδίωξαν εἰς ἀρκετὸν ἀπόστημα, ἐφόρευσαν πολλούς, ἐπῆραν πολλὰς σημαίας, ἔκαυσαν τὰ καλάθια τῶν ἐχθρικών προμαχώνων, τοὺς κατέστρεψαν καὶ αὐτοὺς, καὶ τότε ἐπέστρεψαν εἰς τὰς θέσεις των· ἐφρονεύθησαν δὲ καὶ τρεῖς Ἕλληνες καὶ ἐπληγώθησαν δεκαεῖς, ἐν οἷς καὶ ὁ χιλιάρχος Γιάννης Γιώτης ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Τσιορτσιάφσκη Λέχου. Ἡ Κυβέρνησις ἐστειλεν εἰς Μισολόγγι καὶ ἄλλα ἐφόδια καὶ πυροβόλα μὲ τὸ πλοῖον τοῦ Μισσιγιάννη Σπεισιώτου. Ἄλλ' ὁ Κικεταχῆς ἐν τούτοις ἀπεσύρθη

εις τὰς ἐν ταῖς ὑπὸ ρείαις σκηνάς του, ἀφήσας εἰς τὰ πυροβολο-
στάσιά του, ἕως τετρακοσίων ὄργυιῶν ἀπέχοντα τοῦ Μισολογι-
γίου, στρατεύματά τινα ἐχθρῶν νὰ πυροβολῶσι τὸ Μισολόγγι,
καὶ νὰ χρησιμεύωσιν ὡς προσθορυλακή του. Καὶ οὕτως οἱ Ἕλ-
ληνες ἀπηλλάγησαν ἀπὸ τὴν στενὴν πολιορκίαν, καὶ ἤδη ἐξέρχον-
ται ἀπὸ τὴν πόλιν, καὶ περιφέρονται ἄροβοι, καὶ μόνον θεωροῦν-
ται ὡς μακρόθεν ἀποκλεισμένοι ἀπὸ τὸν Κιουταχῆν, διὸ καὶ
μακρὰν τῆς πόλεως ἀπερχόμενοι, πολεμοῦσι καθ' ἡμέραν τοὺς
Τούρκους, καὶ τοὺς προξενοῦσιν ἀνησυχίαν. Τὴν 9 ἐφρονεύθη ὁ
χιλίαςρχος Κίτσιος Τσίκαρης, ὀρμήσας καθ' ἑνὸς Τούρκου ἐρίπ-
που νὰ τὸν φονεύσῃ. Οἱ Ἕλληνες ἤσυχολήθησαν ἤδη εἰς τὸ νὰ
πληρώσωσι τὰς τάφρους, καὶ κατεδαφίσωσι τοὺς προμαχώνας
τῶν ἐχθρῶν, ὅσους οὗτοι εἰς τόσους μῆνας ἐξ ἀρχῆς τῆς πολιορ-
κίας καὶ μὲ τόσους κόπους κατεσκεύασαν· ἤνοιξαν δὲ τὰς τά-
φρους τοῦ Μισολογγίου, καὶ ἐπισκευάζουσιν ὅσα μέρη αὐτοῦ εἶχε
βλάψῃ ὁ Κιουταχῆς. Ὁ δὲ Καραϊσκάκης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ
ἐκτύπησαν τὴν πρώτην Νοεμβρίου μεταξὺ λάσπης καὶ Ἐρει-
βίου τὸν Δελίμπασιν τοῦ Κιουταχῆ, τὸν τοπάρχην τῆς Σόριας
καὶ τὸν Τατάρχαν, ὅτις συνωδευμένους μ' ἐξήντα πέντε πεζοὺς
καὶ ἵππεῖς, καὶ μετὰ τριῶν ὤρων μάχην τοὺς ἐφρόνευσαν ὅλους,
ἐκτὸς τεσσάρων οἱ ὅποιοι ἐσώθησαν φεύγοντες· ἐφρονεύθησαν ἐξ
πέντε Ἕλληνες καὶ ἄλλοι τόσοι ἐπληρώθησαν. Οἱ δὲ Μισολογ-
γῖται ἔγειναν καὶ εἰς τὴν θάλασσαν ἀκαταμάχητοι ναυμαχοῦντες,
καὶ ἑπτὰ πλοῖα Τουρκικὰ πολεμικὰ, μία κορβέτα, δύο βρίκια
καὶ τέσσαρες γολέτται, ἀπὸ τὸν κόλπον τῶν Παλ. Πατρῶν ἐκ-
πλεύσαντα, ἀπηντήθησαν τὴν πρώτην Νοεμβρίου ἀπὸ τρία μι-
κρὰ Ἑλληνικὰ ἔνοπλα, διοικούμενα ἀπὸ τὸν Κωιστ. Τρικκύπην,
Χρυσάνθον Μωραϊτάκην καὶ Δ. Πανηγιώτου, κατεναυμαχίθησαν
ὑπ' αὐτῶν, ἠττήθησαν καὶ ἐφυγον ὑπὸ τὰ πυροβόλα τῶν φρου-
ρίων ν' ἀσφαλισθῶσιν.

Οἱ Θετιαλομάγνητες εἶναι ἤδη ὑποτεταγμένοι, ὡς καὶ οἱ κά-
τοικοι τοῦ Ὀλύμπου. Κατὰ δὲ τὸ τελευταῖον ἔαρ, ὁ Διαμαντῆς
Νικολάου, ὁ Μιχάλης Πιλάλας, καὶ ἔλοι οἱ ἐν Ὀλύμπῳ ὄπλαρ-
χηγοί, ὄντες ὡσαύτως ὑποτεταγμένοι καὶ ἡσυχάζοντες, ἐστειλαν
τὸν λεγόμενον Ἰωάννην Ἰστακμάκην, νὰ προσκαλέσωσι καὶ τὸν

Γεροκαράσιον και ὄλους τοὺς ἐν Σκοπέλῳ και Σκιαθῶ παρεπιδημοῦντας Ὀλυμπίους, νὰ ὑποταχῶσι και αὐτοὶ εἰς τοὺς Τούρκους. Τὸν ἔδωκαν δὲ και παραγγεῖλαι νὰ προσενέγκῃ και χρήματα εἰς τὸν Καράσιον ἐκ μέρους τῶν Τούρκων, διὰ νὰ τὸν προσελκύσῃ εἰς τὸ μέρος των. Ἄλλ' οὗτος ὁ ἀγαθὸς γέρον (1), ἀφ' οὗ ἐπολέμησεν εἰς τὴν Μεσσηνίαν κατὰ τοῦ Ἰμπραχίμ τέλος μετέβη εἰς τὴν Ὑδραν μὲ πολλοὺς Ὀλυμπίους και ἄλλους στρατιώτας νὰ τὴν ὑπερασπίσῃ κατὰ τοῦ τουρκικοῦ στόλου, ἀπειλοῦντος πρὶν τῆς κατὰ τὸν Καφηρέα ναυμαχίας νὰ τὴν προσβάλῃ· φαίνεται ὁμως ὅτι, ἀφ' οὗ πέρυσι διεπραγματεύθησαν και ἄλλοι μὲ τοὺς Τούρκους και ὑπετάγησαν, διεπραγματεύοντο και τινες ἐφέτος μὲ τὸν ἐν Τρικέροις Ταχίρ Κονίτσαν περὶ ὑποταγῆς, διότι ἐμεσολαβήθησαν γράμματα τούτου πρὸς τὸν λεγόμενον Ἀποστὸλῆν και τὸν Γ. Ζορμπᾶν, δι' ὧν τοὺς ἔλεγε νὰ ἡσυχάσωσι παύοντες τοῦ νὰ κινῶνται ἐχθρικῶς κατὰ τῶν Τούρκων αὐτοὶ και οἱ μετ' αὐτῶν, ὅτε, ὡς τοὺς ἐβεβαίονεν, εἶχε γράψῃ τὸν Ῥουμελθαλιση, τὸν Κιουταχῆν, εἰς Μισολόγγι, νὰ δεχθῇ τὴν ὑποταγὴν των και νὰ τοὺς δώσῃ και ψωμί, ὃ ἐστὶ νὰ τοὺς διορίσῃ εἰς ὑπηρεσίαν. Διὰ τοῦτο ἡ Κυβέρνησις εἶχε λάβῃ μέτρα κατὰ τινων θεωρηθέντων ὡς ἐπιφόβων ὡς πρὸς τὰς βορείους Σποράδας, τὰς ὁποίας ὁ Σουλτάνος εἶχεν ἀποφασίσει νὰ καταστρέψῃ διὰ τὸν λόγον ὅτι, ἐν ὄσῳ ὑπῆρχον αἱ νῆσοι ἐκεῖναι, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑποταγῇ ἐξ ὁλοκλήρου ἡ Θεσσαλομαγνησία και νὰ ἡσυχάσῃ· εἶχον δὲ διαταχθῇ ὁ Ταχίρ Κονίτσας και ὁ Ὠμέρπασιας τῆς Καρύστου νὰ κινήθωσιν ἐναντίον τῶν εἰρημένων νήσων, και ἐπομένως τὸν τελευταῖον Ἰούνιον εἶχον ὑπάγει εἰς Ξηροχωρὶ τῆς Εὐβοίας πεντακόσιοι Τούρκοι, ἐνθα περιέμενον και ἄλλους, ὅτε ἡτοιμάζοντο ἄλλοι νὰ κινήθωσιν ἀπὸ τὰ Τρίκερα, διὰ νὰ τοὺς προσβάλωσι ταῦτοχρόνως ἐκατέρωθεν. Τότε δὴ και οἱ κάτοικοι τῆς Σκοπέλου και τῆς Σκιαθοῦ ἐκήρυττον ὅτι ἦσαν βιασμένοι νὰ ὑποταχῶσιν εἰς τοὺς Τούρ-

(1) Ὁ Καράσιος οὗτος και ὁ Μῆτρος Μπαζιδέκης τὸν Ἰούνιον τοῦ 1823 ἐκυρίευσαν τὴν νῆσον Ἀλατῆν και ἐφόνησαν διακοσίους σαράντα Τούρκους, αἰχμαλωτίσαντες και πάντα μπέδες. Οἱ Τούρκοι εἶχον κυριεύσει πρότερον τὴν νῆσον ἐκείνην, και κατέσφαξαν περὶ τὰς τέσσαρας χιλιάδας Χριστιανούς. Ὁ Μπαζιδέκης ἐμάχητο ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Τρικεριοτῶν πρὸς τοὺς Τούρκους και ἐφόνησεν οὐκ ὀλίγους.

κους διὰ νὰ σωθῶσιν, ὡς μὴ ὑπερσπιζόμενοι ἀπὸ τὴν Κυβέρνη-
σιν, καὶ διέταξεν αὕτη τὴν ἐν Αἰγίνῃ ἐπιτροπὴν τῶν Ψαρριανῶν
νὰ στείλῃ τρία πλοῖα, ὡς καὶ ἔστειλεν ἐκεῖνα τοῦ Νικολῆ Ἀργύρη,
Ἀνδρέα Δομεστίνῃ καὶ Νικολῆ Χ. Ἀλεξανδρῆ, τὰ ὁποῖα ἠνωμένα
μὲ τὰ πλοῖα τῶν κατοίκων, νὰ ὑπερασπίσωσι τὰς νήσους των.
Ἄλλὰ δὲν θὰ πάθωσιν αἱ βόρειοι Σποράδες τίποτε, διότι οἱ
Τούρκοι δὲν θὰ κινηθῶσιν ἐναντίον των· πλὴν καὶ οἱ ἐν Ὀλύμπῳ
ὑποτεταγμένοι θὰ μένωσιν εἰς τὰ ἴδια. Οἱ δὲ παρεπιδημούντες
εἰς τὰς εἰρημένας Σποράδας ὀλίγον θὰ τὰς ὠφελήσωσι, καὶ μᾶλλον
θὰ τὰς βλάπτωσι, καὶ μετ' οὐ πολὺ στρατεύσαντες εἰς τὴν νῆσον
Ἀγιοστράτην θὰ τὴν λεηλατήσωσιν.

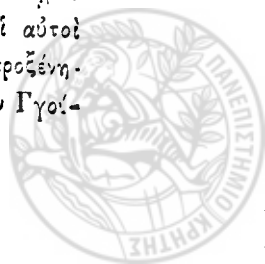
Ἄρχαξ Νοεμβρίου διωρίσθη καὶ ὁ Γεροκαρτάσιος νὰ ἐστρα-
τεύσῃ μὲ τοὺς περὶ αὐτὸν Ὀλυμπίους εἰς Θετταλομαγνησίαν, ἀλλὰ
φθάσαντες εἰς τὰς βορείους Σποράδας, διέμειναν αὐτόθι, ἐπὶ σκο-
πῶ νὰ χρησιμεύτωσιν, ἅμ' ἀρ' οὐ ἤθελε παρουσιασθῆ εὐκαιρία εἰς
τὴν ξηράν. Οἱ δὲ Τούρκοι τῆς Εὐβοίας, ἐπειδὴ ὁ Γγούρας μετὰ
τῶν ἄλλων ὀπληρχηγῶν πολιορκοῦσι τοὺς ἐν Σαλώνοις ἐχθρούς,
ἐξέρχονται εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας καὶ λεηλα-
τοῦσιν ὅσον δύνανται τὸν τόπον. Τέλη Σεπτεμβρίου ἑκατὸν πε-
νήντα ἵππεις μὲ διακοσίους πεζοὺς προσέβαλον τὸ χωρίον Κακο-
σιάλεσι, καὶ ἀντεκρούοντο γενναίως ὑπὸ ἑπτὰ μόνον Ἑλλήνων.
Ἀκούσας δὲ τὸν κρότον τῶν τουφεκίων ὁ Ἀθανάσιος Σκουρτανιώ-
της, ἐκινήθη ἀπὸ τὰ Σκοῦρτα εἰς βοήθειαν μὲ πενήντα στρατιώ-
τας, ἐμαχῆτατο τέσσαρας ὥρας, ἐφόνευσε δύο Τούρκους καὶ ἐζώ-
γησεν ἄλλους δύο. Ἐρόνευταν καὶ οἱ Τούρκοι δύο ἐκ τῶν Ἑλ-
λήνων καὶ ἀνεχώρησαν ἀποφέροντες καὶ ἑκατὸν γιδοπρόβατα. Ἀρ-
χὰς Ὀκτωβρίου ἀπέβησαν ἕως ἑκατὸν πενήντα εἰς τὸ χωρίον
Γραμματικόν, ἑκαυτὰν ἑξὶ οἰκίας, ἔγχεσαν τοὺς αἶνους τῶν κατοί-
κων, διεσκόρπισαν τὰ γεννήματά των, ἤρπασαν ὅτι εὖρον καὶ ἀνε-
χώρησαν. Ἄλλοι ἀπῆλθον εἰς τὸ χωρίον Μαρκόπουλον, καὶ ἠχ-
μαλώτισαν δώδεκα Ἑλληνας, καὶ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Εὐριπον.
Τὴν 11 τοῦ αὐτοῦ ἀπέβησαν κατὰ τὸν Κάλαμον ὡς διακόσιοι ἵπ-
πεις μ' ὀκτακοσίους πεζοὺς, ἀπῆλθον καὶ εἰς τὰ χωρία Καπαν-
δρίτι καὶ Βαρνάβη, ἤρπασαν πολλὰ ζῶα καὶ ὅσα εὖρον ἄλλα

πράγματα, ἐφόνευσαν ἕξ τῶν Ἑλλήνων, ἡ χαλλώτισαν σαράντα, καὶ μὴ εὐρόντες ποῦ ποτε ἀντίτασιν ἀνεχώρησαν.

Τὴν 17 τοῦ Ἰουνίου ἡ Κυβέρνησις ἐψήφισε καὶ κατὰ μεσοῦντα τὸν τελευταῖον Αὐγούστου διεκήρυξε τὸν ἀποκλεισμόν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου καὶ τῶν παραλίων τῆς Θεσπρωτίας, καὶ τὸν διεκοίνωσεν εἰς τὸν Ἀμελιῶν καὶ εἰς τὸν ἀρμοστήν τῆς Ἐπιανήσου, διότι οἱ Ἄγγλοι ἤδη, ἀπὸ τοῦ Καίνιγγ τῆς ὑπουργείας μάλιστα, σέβονται τὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων.

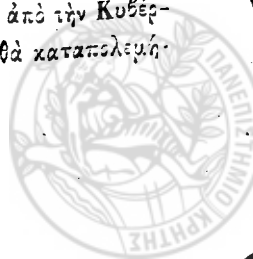
Τὴν 25 τοῦ αὐτοῦ Αὐγούστου ἐπέδραμον καὶ κατὰ τὴν Πελοπόννησον εἰς τὴν Ἠλιδα ἐκ Π. Πατρῶν ὡς χίλιοι διακόσιοι ἰππεῖς μετὰ καὶ τινῶν πεζῶν, ἐφθασαν εἰς τὴν Γαστούνην καὶ προσέβαλον τοὺς κατοίκους, οἱ ὁποῖοι τοὺς ἀντέκρουσαν γενναίως, ἐφόνευσαν πολλοὺς, καὶ ὑπὲρ τοὺς τριάντα ἵππους, ἐπλήγωσαν πλειοτέρους, καὶ μετὰ δύο ὥρων καὶ ἡμισείας μάχην τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν. Κατὰ δὲ τὸν Νοέμβριον ἐπέδραμον ὡσαύτως εἰς τὰ παράλια τῆς Γλαρέντζας ἑκατὸν πενήντα ἰππεῖς ἐπὶ σκοπῶ ἰσχυραῖς· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες τοὺς ἀντέκρουσαν καὶ τοὺς ἔτρεψαν· φεύγοντας δὲ εἰς τὰ ὀπίσω, λοχῶντες οἱ υἱοὶ τοῦ Σισίνη Χρυσάνθος καὶ Μιχαὴλ, ἐφόνευσαν καὶ ἐπλήγωσαν πολλοὺς, καὶ ἐζώγησαν ἕξ· ἀλλ' ἐζωγήθη παρ' αὐτῶν ὁ σελπιγκτὴς τοῦ Χρυσάνθου, κινήθεις νὰ λαφυραγωγῆται τινὰ ἐκ τῶν φρονεθέντων. Οἱ Ἕλληνες τοὺς ἐκτύπησαν καὶ εἰς ἄλλα μέρη διαβαίνοντες, καὶ ὀλίγοι ἐσώθησαν εἰς τὰς Π. Πάτρας.

Συγχρόνως ὁ Γούρας μὲ τὸν Κριζιώτην καὶ Βάσιον, ὄντες ἤδη ἁπλοῦς ἐστρατιοπεδευμένοι, ἐκτύπησαν τὴν 12 Ὀκτωβρίου εἰς τὴν γέφυραν τῆς Ἀλαμάνας ὡς πεντακοσίους Τούρκους συνοδοεύοντας ὀκτακόσια φορτώματα τροφῆς διὰ τὰ Σάλωνα, ἐφόνευσαν ἑκατὸν περίπου, ἐπῆραν τριακόσια ζῶα μὲ τροφῆς, ἐζώγησαν δέκα Τούρκους, καὶ ἀπισύρθησαν εἰς τὸ βουνὸν τῶν Θερμοπυλῶν· εἶχον δ' ἀναχωρήσει ἀπὸ τὰ Σάλωνα ὡς ὀκτακόσιοι Τούρκοι πεζοὶ τε καὶ ἰππεῖς καὶ ἀπῆρχοντο εἰς τὰ ἴδια· τὴν 19 τοὺς ἐκτύπησαν καὶ αὐτοὺς εἰς τὰς Θερμοπύλας, ὀρμήσαντες τοῦ Κριζιώτου πρώτου ἐναντίον των, καὶ ἐφόνευσαν περὶ τοὺς διακοσίους καὶ ἐπῆραν πολλὰ λάφυρα· ἔπεσον καὶ ἐκ τῶν Ἑλλήνων πέντε. Οἱ αὐτοὶ ἐκτύπησαν τοὺς ἐχθροὺς καὶ εἰς τὸ Ῥουτάλι καὶ τοὺς ἐπροξένησαν πολλὴν ζημίαν. Μετὰ ταῦτα οἱ Σουλιῶται ἁπλοῦς μὲ τὸν Γκοί-

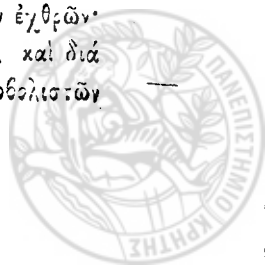
ραν ἐκινήθησαν εἰς τὸ Καταρύγι. Τὴν 22 ἐκτύπησαν τοὺς Τούρκους, ἐρόνευσαν καὶ ἐπλήρωσαν πολλοὺς, ἐρόνευσαν καὶ τὸν χιλιάρχον τοῦ εἰς Ἀμπλιανὴν στρατεύματος· τὴν δὲ 25 ἀφίονουσι παρ' ἐλπίδα οἱ Τούρκοι τὰ Σάλωνα καὶ φεύγουσιν εἰς τὰ ἴδια. Οἱ δ' Ἕλληνες ἐπέπεσον κατ' αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐβίασαν νὰ φύγωσιν ἐκείθεν καὶ ἀπὸ τὰ περίξ, καὶ νὰ μὴ καύσωσι τὰς οἰκίας, καὶ ν' ἀφήσωσι καὶ τὰς σκηναίς των, καὶ δύο πυροβόλα, καὶ τρισφάξ, καὶ πυριτόβολα καὶ ἄλλα πράγματα, καὶ πολλοὺς ἀσθενεῖς. Τότε ὁ μὲν Κώστας Μπότσαρης, Γιώτης Δαγγλῆς καὶ οἱ ἄλλοι Σουλιῶται, ἐκτὸς τοῦ Γ. Δράκου, ἐστράτευσαν κατὰ διαταχὴν τῆς Κυβερνήσεως εἰς βοήθειαν τοῦ Μισολογγίου. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν καθ' ἣν οἱ Τούρκοι εἶχον φύγει ἀπὸ τὰ Σάλωνα καὶ τὰ περίξ, ἔφθασαν εἰς τὸν λιμένα τῶν Σαλώνων δύο τουρκικὰ πλοῖα μὲ στρατεύματα, διὰ νὰ τ' ἀποβιάτωσι, καὶ ἀπέπλευσαν εἰς τὰ ὀπίσω, ἀρ' οὗ οἱ ἐν αὐτοῖς ἐχθροὶ ἐπληροφόρηθησαν ὅτι δὲν ὑπῆρχε πλέον δύναμις ἰδική των εἰς τὰ Σάλωνα. Πρὶν ἢ πληροφορηθῶσι τοῦτο, ἐξῆλθον ὡς ἐξῆντα ἐκ τῶν πλοίων, καὶ προὐχώρησαν εἰς τὴν ξηρὰν· οἱ δ' Ἕλληνες τοὺς ἐκτύπησαν αἰφνης, ἐρόνευσαν τέσσαρας· καὶ ἤχημαλοῖσιν ὅλους τοὺς λοιπούς.

Τὴν 3 τοῦ Νοεμβρίου οἱ Τούρκοι τῆς Εὐβοίας, εἰς τὰ περὶ τὸν Κάλαμον ἀποβάντες παρὰ λία, ἐκινήθησαν εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Λεβαθίας καὶ δὲν ἐβλάψαν τοὺς κατοίκους, διότι ὁ Ἀθανάσιος Σκουρτανιώτης τοὺς εἶχεν εἰδοποιήσει, καὶ προλαβόντες εἶχον ἀποσυρθῆ εἰς ἀσφαλῆ μέρη· ἀλλ' ἐπιστρέφοντες οἱ Τούρκοι, εὗρον μέρος ἐξ αὐτῶν κατὰ τὸ Μυρομμάτι, χωρίον τῶν Θεῶν, τὸν εἰρημένον Σκουρτανιώτην μὲ σφράντα πέντε στρατιώτας καὶ τὸν προσέβαλον ὀχυρωθέντα εἰς τὸ περιτείχισμα παρακειμένης τινος Ἐκκλησίας, καὶ ἐφρονεύθησαν πολλοί· ἀλλ' εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς μάχης ἔφθασαν ὅλον τὸ σῶμα τῶν ἐχθρῶν ὡς ἑξακόσιοι πεζοὶ καὶ ἵππεῖς καὶ τὸν ἐβίασαν νὰ κλεισθῆ ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τότε ἐβαλον πῦρ εἰς αὐτὴν καὶ τὸν ἐκκυσαν καὶ ἐκείνον καὶ ὅλους τοὺς συστρατιώτας του. Ἐπομένως θὰ λάβει τὴν θέσιν του, ἀρχηγὸς τῶν ὅπλων τῆς ἐπαρχίας Θεῶν διορισθησόμενος ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, ὁ ἀδελφός του Γεώργιος Σκουρτανιώτης καὶ θὰ καταπολεμήσει τοὺς Τούρκους ὡς καὶ ἐκεῖνος.

Ὁ δὲ Ἴμπραχιμ ἐξακολουθεῖ περιφερόμενος καὶ λεηλατῶν τὴν Πελοπόννησον. Ἄμα ἐπιστρέψας εἰς τὴν Μεσσηνίαν ἀρχὰς Ὀκτωβρίου διένειμεν εἰς δύο σώματα τὸν στρατὸν του, καὶ τὸ μὲν ἀπέρχεται διὰ τῶν Λάκων· αὐτὸς δὲ διευθύνθη ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἐτέρου εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, ἔνθα οἱ κάτοικοι κατεγίνοντο εἰς τὴν συκομιδὴν τῶν καρπῶν των, καὶ αἰχμαλωτίσας ὄσους δὲν ἠμπόρεσαν νὰ φύγωσι καὶ τὸν Ἀναστάσιον Κατταρὸν ἐκ τῶν προκρίτων, πυρπολήσας καὶ τινὰς οἰκίας καὶ τοὺς ναοὺς τοῦ Θεοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὰ φρούρια. Εἶχε δοκιμάσει νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Ἥλιδα, καὶ μέρος τοῦ ἱππικοῦ προὔχωρτην εἰς Ἀγκυληνίσαν· ἀλλὰ δὲν διέβησαν τὸν Ἀλφειόν. Ἀνέβησαν καὶ κατὰ τὸ βουνὸν τῆς Σμέρνας καὶ ἀπεκρούσθησαν. Εἶρον ὠπαιτύως ἀνίστασιν εἰς τε τὴν Ἀλβειαν καὶ τὴν Ζούρτσαν. Ἀπὸ δὲ τὴν Ἀρκαδίαν μετέβη εἰς τὰ φρούρια.

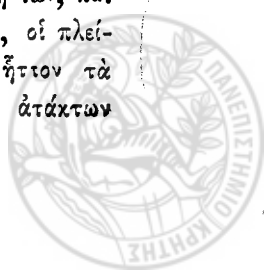
Ἐν τούτοις ὁ Ἀνδρέας Λόντος καὶ ὁ Τσιώκρης γράφουσι τὴν Κυβέρνησιν καὶ ζητοῦσι δύο πυροβόλα, διὰ νὰ κυριεύσωσιν ἐξ ἐφόδου τὴν Τριπολιτσάν, ὅπου δὲν ὑπῆρχον πλέον ἢ τετρακισχίλιοι ἐχθροί. Ὁ δ' Ἀναστάσιος Λόντος συνεννοεῖται μὲ τὸν Φαβιὲ καὶ τὸν βεβλιόνει· ὅτι, τέσσαρες χιλιάδες Ἕλληνες τὸν περιμένουσιν εἰς τὸ Παρθένι, διὰ νὰ κινηθῶσιν ὁμοῦ μὲ τὸ ὑπ' αὐτὸν τακτικὸν στράτευμα, νὰ τὴν κυριεύσωσι. Τὴν πρώτην τοῦ Σεπτεμβρίου εἶχε τὸν ὄψει μυστικὴν διαταγὴν καὶ ὁ Μαυροκορδάτος νὰ συμπαραλάβῃ πεντακισίους τακτικούς· καὶ νὰ ὑπάγῃ νὰ κυριεύσῃ τὸ Νεόκαστρον, ἀφ' οὗ κυριεύσει πρῶτον τὴν Σρακτηρίαν, κυριεύων τὰ ὅποια εἶχε στήσει ἐκεῖ ὁ Ἴμπραχιμ πυροβόλα· εἶχε διατάξει δὲ καὶ τοὺς ἀποκλειστικὰ τῶν Π. Πατρῶν καὶ Μοθωκωρῶνων νὰ πλεύσωσι πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἀρκαδίας καὶ τῶν Στροφάδων, νὰ συντελέσωσιν εἰς τὰ κινήματα τοῦ Φαβιὲ· ἀγνοεῖται δὲ κατὰ ποῖον σχέδιον ἐμελλε νὰ ἐκτελέσῃ τὸ παράτολμον τοῦτο κίνημα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Λόντος τὸν προέβαλε τὴν ἐξ ἐφόδου ἄλωσιν τῆς Τριπολιτσαῖς, προετίμησε τὴν αὐτὸς ἐκστρατεῖαν. Κατὰ τὸ σχέδιόν του, ὁ Λόντος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἔπρεπε νὰ κινηθῶσιν εἰς ἐφοδὸν πρὸς τὸ μεσημβρινὸν μέρος τοῦ τείχους, ὅπου νὰ ἐλκύσωσι τὴν προσοχὴν τῶν ἐχθρῶν· ὁ δὲ Φαβιὲ νὰ ὑπάγῃ μὲ τοὺς τακτικούς· εἰς τὸ δυτικόν, καὶ διὰ τινος βόμβης ἐπὶ ταύτου κατεσκευασμένης ὑπὸ τῶν πυροβολιστῶν

νὰ διαβρῆξῃ τὴν πύλην τοῦ Λεονταρίου. Δύω δὲ λόχοι ὤφειλον
 ν' ἀναβῶσι τὸ τεῖχος ἀμέσως, ἅμ' ἀφ' οὗ ἤθελε δεθῆ σημεῖον τῆς
 ἐφόδου ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, διὰ τῶν ὁποίων συνεπέφερον ἀναβαθρῶν,
 καὶ νὰ βάλωσι πῦρ εἰς τὰς οἰκίας τῆς πόλεως, προσβάλλοντες τοὺς
 ἐχθροὺς· ἕτερος νὰ εἰσρομῆσθαι διὰ τῆς πύλης προχωρῶν εἰς τὴν
 πλατεῖαν, καὶ ἄλλος νὰ μένη εἰς τὴν πύλην αὐτὴν διὰ νὰ κινήθῃ
 ἐπόμενος ὅπου ἤθελεν εἶν' ἀναγκαῖος. Παραλαμβάνει λοιπὸν τοὺς
 τέσσαρας λόχους τοῦ πρώτου πεζικοῦ συντάγματος, καὶ ἐκστρα-
 τεύει τὴν 4 τοῦ αὐτοῦ συνεκστρατεύοντος καὶ τοῦ Ῥοδίου. Ἀλλὰ
 φθάσας εἰς τὸ Παρθένι ἀκούει παρατηρήσεις ἀπὸ τὸν Ἱερόθεον
 ἀρχιμανδρίτην τὸν καὶ Παπαγιάννην, ὅστις διατείνεται ὅτι δὲν
 εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτύχωσιν εἰς τὸ ἐπιχειρήμα τῶν καθότι, ἂν οἱ
 ἐχθροὶ ἠριθμοῦντο τρισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι ἢ τετρακισχίλιοι,
 ἦτον ἀνάγκη νὰ εἶναι διπλάσι τὸν ἀριθμὸν οἱ Ἕλληνες διὰ νὰ
 τελεσφορήσωσιν· ἀλλ' ὁ Φαβιέ δὲν ἐπέιθετο, καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης
 θέλει νὰ τὸν πείσῃ μὲ τὰ πράγματα, καὶ γενόμενος ὁδηγὸς τοῦ
 στρατοῦ ἀπῆλθεν ὁμοῦ μὲ τὸν Φαβιέ εἰς τὰ Τρίκορρα· ὁ δὲ
 Ἰσιώκης, ὁ Ἀλέξης Νικολάου, Λάμπρος Ῥιζιώτου καὶ λοιποὶ
 ὀπλαρχηγοὶ τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ ἄλλοι ἀπῆλθον εἰς τὸν Ἅγιον
 Νικόλαον διὰ νὰ συντελέσωσιν εἰς τὸ κοινὸν συμφέρον, ἂν τύχῃ
 ἀνάγκη. Ὁ Φαβιέ τότε ἐγνώρισεν ὅτι δὲν ἦτον εὐκόλον ἢ ἄλω-
 σις ἐξ ἐφόδου τῆς Τριπολιτσᾶς· ἀλλ' ἐγένεεν ἡμέρα καὶ οἱ Τοῦρ-
 κοὶ τὸν εἶδον καὶ ἐκινήθησαν ἐναντίον του ἐξεληθόντες τῆς πόλεως,
 καὶ ἐφθασαν ἕως εἰς τὴν πύλην τοῦ Λεονταρίου, καὶ οἱ Ἕλληνες
 ἐκινδύνευσαν· τότε ὁ ἀρχιμανδρίτης λαβὼν ὡς δέκα πῖλους στρα-
 τιωτικῶς, ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄχυρῶμα τοῦ Ὑψηλάντου, καὶ ἀφ' οὗ
 ἔθηκε τοὺς πῖλους εἰς διάφορα μέρη, διὰ νὰ φαίνεται ὅτι ὑπάρ-
 χουσιν ἐκεῖ στρατεύματα εἰς ἐφεδρείαν τακτικὰ, περιεφέρετο δι'
 ὀλίγην ὥραν ἀπερχόμενος ἀπὸ τὸ ἐν εἰς τὸ ἄλλο μέρος, ὥστε
 ἀπὸ τὰ κινήματά του νὰ εἰκάσωσιν οἱ ἐχθροὶ ὅτι ἐδίδοντο διατα-
 γαὶ εἰς ἐκτέλεσιν σχεδίου πολεμικοῦ. Ὅθεν ταῦτα θεωρήσαντες οἱ
 ἐχθροὶ, δὲν ἐκινήθησαν κατὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὁ Φαβιέ, ἀφ' οὗ
 ἀνεπαύθησαν τὰ στρατεύματά του, διέβη μακρόθεν τῆς Τριπολι-
 τσᾶς ἀπὸ τὸ δυτικὸδορεῖον μέρος ἐπιστρέφων, καὶ ἐφθασεν εἰς
 τὸ Νκύπλιον.

Τὴν 10 τοῦ Σεπτεμβρίου ἡ Κυβέρνησις ἐξέδoto νόμον ἀπογραφῆς νὰ στρατολογηθῶσιν οἱ Ἕλληνες ἀνὰ εἷς καθ' ἑκατὸν, διὰ νὰ συστηθῇ τὸ τακτικὸν καὶ νὰ ὀργανισθῇ ὁ στρατὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέρη τῆς Εὐρώπης. Κατ' αὐτὸν τὸν νόμον ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἀπὸ δεκαοκτῶ ἐτῶν ἕως τριάντα ἐχρεώσονται ν' ἀπογράφωνται· ν' ἀλάσσετε δὲ κατ' ἔτος τὸ ἐν τρίτον κατὰ κλῆρον, καὶ κατὰ τριετίαν ν' ἀνανεώνεται ὁλοκλήρως τὸ στράτευμα. Οὕτω θὰ ἐδιδάσκοντο ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἰς ὀλίγων ἐτῶν διάστημα τὸν τακτικὸν πόλεμον, καὶ θ' ἀντέταττον ἀρκετὴν δύναμιν κατὰ τῶν ἐχθρῶν, τακτικῶς ἤδη ὀργανιζομένων καὶ πολεμούντων αὐτούς. Ὅλοι δὲ κρίνουσιν ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ τὴν σύστασιν τοῦ τακτοῦ στρατοῦ, διὰ νὰ λυτρωθῶσι καὶ ἀπὸ τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον. Ἄλλ' ὅτε ἐγείνεν ἡ περὶ τούτου πρότασις εἰς τὴν βουλὴν, ἔλαβε χώραν πολλὴ φιλονεικία μεταξὺ τῶν βουλευτῶν, ἐξ ὧν οἱ πλείότεροι παρετήρουν ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶχον ἀνάγκην σήμερον νὰ πολεμήσωσι τακτικῶς καὶ νὰ καταστρέψωσι τὸν Ἴμπραχίμ, καὶ σήμερον δὲν εἶχον ὅσα ἐχρειαζόντο διὰ τοῦτο τακτικὰ στρατεύματα, καὶ δὲν εἶχον τ' ἀπαιτούμενα πρὸς σύστασιν καὶ διατήρησιν αὐτῶν μὴ ἔχοντες πρὸ πάντων χρήματα, καὶ δὲν εἶχον τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν νὰ τὰ διδάξωσι, νὰ τὰ γυμνάσωσι καὶ νὰ τ' ἀντιτάξωσι κατὰ τῶν Αἰγυπτίων, καὶ ἂν κατώρθον νὰ τὰ γυμνάσωσι, δὲν εἶχον πεποιθήσιν ὅτι ἤθελον καταστρέψαι τὸν Ἴμπραχίμ, διότι στρατεύματα νεογύμναστα δὲν ἦτον εὐκόλον νὰ νικήσωσι τὰ πρὸ πολλοῦ ἐξησχημένα καὶ συνειθισμένα εἰς τὸν πόλεμον Αἰγυπτιακά. Παρετήρουν ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν ἠδύνατο νὰ προμηθεύσῃ τ' ἀπολύτως ἀναγκαῖα εἰς τ' ἀτακτα στρατεύματα, τὰ ὅποια ἐπολέμησαν καὶ πολεμοῦσι σήμερον τὸν ἐχθρὸν, καὶ ἐφοβοῦντο μὴ κατεξαναστῶσιν οἱ σιερούμενοι πολ- λάκις καὶ αὐτῶν τῶν ὧν οὐκ ἄνευ Ἕλληνες, οἱ καταστρέψαντες καὶ καταστρέφοντες τοὺς Τούρκους, βλέποντες τὴν τακτικῶς γινομένην δαπάνην διὰ τὰ τακτικὰ στρατεύματα, καὶ μὴ ἐνωθῶσιν ὅλοι ὅσοι τῶν ὀπλαρχηγῶν δὲν τὰ θέλουν διὰ τὰ τέλη των, καὶ προζενήσωσι κακὸν εἰς τὴν πατρίδα. Οἱ βουλευταὶ αὐτοί, οἱ πλείους ὁμόφρονες τοῦ Κωλέττη, ὅστις δὲν ἤθελεν οὐχ' ἦτιον τὰ τακτικὰ στρατεύματα, διὰ νὰ ἔχη μὲ τὴν δύναμιν τῶν ἀτάκτων

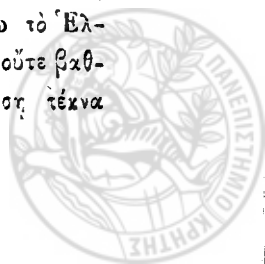

ἐπιβρόην εἰς τὰ πράγματα, τοιαῦτα ἐπιφέροντες, καὶ εἶχον κατὰ τινας λόγους καὶ δὲν εἶχον δίκαιον. Ἡ δὲ γενικὴ ἐφημερίς τῆς Ἑλλάδος (1) καὶ ἡ τῆς Ἰθῆρας, λαβοῦσαι ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν φιλονεικίαν αὐτῶν, τοὺς κατηγοροῦν ὅτι δὲν τὰ ἤθελον, διότι ἤθελον ν' ἀρπάξωσι τὸν ἄρτον ἀπὸ τὸ στόμα τῶν πτωχῶν, νὰ ἦναι δεσπότηαι τῶν ἐπαρχιῶν, ν' ἄγωσι καὶ νὰ φέρωσι τὴν Κυβέρνησιν καὶ νὰ κατατρώγωσι τὰ δημόσια, τοὺς κατηγοροῦν ὅτι ἦσαν ἐχθροὶ τῆς πατρίδος. Ἐρ' ὅσον ἐφήριζον ὅ,τι τοὺς ὑπεγόρευεν ἡ νομοτελεστικὴ δύναμις, τοὺς ἐπῆνει ὁ φίλος τοῦ νόμου ὡς προμάχους τῆς πατρίδος. Ἀλλ' ἤδη πρόκειται νὰ συγκροτηθῇ ἐθνικὴ συνέλευσις, καὶ νὰ τεθῶσιν οἱ ἀμνηστευθέντες ὑπεναντίοι ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πραγμάτων, καὶ τὸ μέγα μέρος τῶν βουλευτῶν δὲν εἶναι πλέον ὅποιοι ἕως πρό τινος καιροῦ ὡς πρὸς τοὺς σημερινούς νομοτελεστάς. Ἐπομένως οἱ μὲν, δὲν ἤθελον τὸ τακτικὸν στρατεύμα διὰ τὴν ἀχρηματίαν τοῦ ταμείου καὶ διὰ τὸ ἀδύνατον, ὡς εἰλικρινῶς ἐρρόνουν, τοῦ νὰ λυτρωθῇ τὸ ἔθνος ἀπὸ τὸν κίνδυνον διὰ τοῦ νεογυμνάστου τούτου ὀλίγου τακτικοῦ, καὶ ἐπομένως διὰ τὴν εἰς μάτην ἐσομένην δαπάνην ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐν ᾧ δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξοικονομηθῶσιν αἱ ἀνάγκαι τῶν ἀτάκτων στρατευμάτων, οὐδ' αὐτὰ τὰ πολεμεφόδια. Οἱ δὲ διὰ νὰ ὑποστηρίξωσι τῶν ἀτάκτων στρατιωτικῶν τὰ συμφέροντα, ἀπὸ τὰ ὅποια ἐθελόρουν καὶ τὰ ἰδιῶτων ἀχώριστα. Ὅλοι δὲ, διὰ ν' ἀφαιρέσωσιν ἀπὸ τοὺς ἐν τοῖς πράγμασιν ὅλα τὰ μέτρα, οἱ ᾧν ἠδύναντο ν' ἀντενεργήσωσιν ὅπως δῆποτε εἰς τοὺς ὑπεναντίους, ἀπεφάτισαν καὶ νὰ παύσωσιν αἱ περὶ στρατολογίας διαταγαί, καὶ ἂν ἡ πατρὶς εἶχεν ἀνάγκην ἀπὸ στρατεύματα, τὸ Νομοτελεστικὸν ν' ἀναφέρῃ εἰς τὴν Βουλὴν τὸν ἀριθμὸν τῶν στρατιωτῶν, καὶ τὸ μέρος διὰ τὸ ὅποιον ἔπρεπε νὰ διορισθῶσι, καὶ τότε ἡ Βουλὴ ν' ἀποφασίξῃ. Ὁ δὲ φίλος τοῦ

(1) Ὁ Μυροκροφάτος τὴν 4 Ἰουνίου τοῦ 1823 προέτεινε τὸν Θ. Φαρμακίδην ἕρπον τῆς παιδείας. Τὸ 1824 εἶχε προσκληθῆ εὐτως ἀπὸ τὸ Νομοτελεστικὸν τοῦ Κρανιζίου νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὴν 8 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀποκρίνεται ὅτι ἤλθεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπαναστάσεως, ἐδαπάνησεν ἕ,τι εἶχε, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ εὕρῃ δάμιον, ἀνεχώρησεν εἰς Κέρκυραν, ὅπου διορίσθη διδασκαλὸς τῆς θεολογίας εἰς τὴν Ἴονιον Ἀκαδημίαν τοῦ Γκιλόφρ. Ἀλλὰ τὸ 1825 ἤλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὴν 25 Σεπτεμβρίου διορίσθη ἐφημεριδογράφος τῆς Κυβερτήσεως καὶ διεθυντὴς τῆς ἐθνικῆς τυπογραφίας.

νόμου τούδε καιτηγύρει ὡς παρανομήσαντας, διότι κατὰ τὸν § Ν'. τοῦ συντάγματος τὸ Νομοτελεστικὸν κινεῖ τὰς κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν δυνάμεις· αὐτοὶ ὁμως ἐχρεώσιον νὰ ἐμποδίσωσι τὸ νὰ στρατολογῶσι τινές καὶ νὰ ἐκστρατεύωσιν, ὅχι διὰ νὰ πολεμήσωσι τὸν ἐχθρὸν, ἀλλὰ τὸ δημόσιον ταμεῖον μὲ τοὺς μισθοὺς τῶν ἀνυπάρχτων στρατιωτῶν. Ἐν τοσούτῳ ὁ νόμος τῆς ἀπογραφῆς, ἂν καὶ δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ ἐφρμισθῆ ὡς πρὸς τὸν καθόλου ὄργανισμὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ διὰ τὴν κατάστασιν τῶν ἐπαρχιῶν, πλὴν θὰ ἐνεργηθῆ ἐν μέρει, καὶ ὅ' αὐξήσει τὸ τακτικόν, καὶ θὰ διατηρηθῆ μέχρι τινός. Ἐπὶ τούτῳ ἐζήτησεν ὁ Φαβιέ καὶ ἔλαβε τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν νὰ μεταβῆ εἰς τὰ Μέγαρχα ἢ εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ τὴν 26 τοῦ Σεπτεμβρίου διετάχθη ἀπὸ τὸν Μαυροκορδάτον, δι' οὗ ἐχρεώσεται νὰ λαμβάνῃ τὰς διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἀφήτας εἰς τὸ Ναύπλιον τέσσαρς λόχους φρουρὰν αὐτῆς ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ φιλέλληρος Ἀμπάτη, ἀνεχώρησε, καὶ τὴν 5 Ὀκτωβρίου ἐφθασεν ἐπὶ κεφαλῆς πέντε λόχων πεζικοῦ καὶ ἑκατὸν πενήντα ἰππέων εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ τὴν 6 ἐξέδοτο τὴν ἐπομένην διακήρυξιν πρὸς τοὺς κατοίκους Ἀθηῶν, Σαλαμῖνος, Μεγάρων, Λεβαδείας καὶ λ. —

«Ἐξεύρετε πρὸς ποῖον σκοπὸν ἐπεμψεν ἐνταῦθα ἡ Διοίκησις ἐν μέρει τοῦ τακτικοῦ στρατεύματος, τοῦ ὁποῦ μ' ἐνεπιστεύθη πτὸν ὄργανισμὸν. Ὅλοι οἱ φρόνιμοι Ἕλληνες διδαχθέντες ἐκ πείρας ἐγνώρισαν ὅτι τὸ τακτικὸν στρατεύμα, τὸ ὁποῖον παρεδέχθησαν ὅλα τὰ χριστιανικὰ ἔθνη, ἦτο τὸ μόνον, τὸ ὁποῖον ἠξύνετο νὰ προξενήσῃ εἰς τὸν τόσον χρόνον δυστυχῆ τοῦτον τόπον ἔξωθεν μὲν τὴν αὐτονομίαν ἔσωθεν δὲ τὴν ἡττυχίαν. Πολλῆται! αὐτὸς ὁ διπλοῦς σκοπὸς θέλει πληρωθῆ, ἂν θελήσετε ν' αὐξήσετε τὰς τάξεις μας· καὶ τότε τὸ στρατεύμα τοῦτο, ἂντι νὰ ἦναι βάρος εἰς τὸν τόπον, θέλει γίνεαι προμαχῶν, ὅπισθεν τοῦ ὁποῦ δύνασθε ν' ἀνακτίσετε τὰς οἰκίας σας, καὶ ν' ἀπολαμβάνετε εἰς τὸν κόλπον τῶν οἰκογενειῶν σας τοὺς καρποὺς τῶν ἔργων σας καὶ τὴν εὐδαιμονίαν. Δεχόμενος τὴν ἐπιστάσιαν, πτὴν ὁποῖαν μ' ἐνεπιστεύθη ἡ διοίκησις τοῦ νὰ ὀργανίσω τὸ Ἑλληνικὸν τακτικὸν στρατεύμα, δὲν ἠθέλησα νὰ δεχθῶ οὔτε βραχὺν οὔτε μισθόν τινα. Θέλω, ὅταν ἡ Ἑλλὰς ἀποκτήσῃ τέκνα

εἰκανὰ νὰ διοικήσωσιν αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τὰ τακτικὰ στρατεύματα, » νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὰ ἴδια, φέρων ὡς μόνην ἀνταμοιβὴν τὴν » ἀγάπην τῶν ἤδη ἐλευθέρων καὶ εὐτυχῶν Ἑλλήνων. » Ἡ δὴ γίνεται στρατολογία ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, ὅθεν κατατάσσονται εἰς τὸ τακτικὸν αὐθόρμητοι καὶ πολλοὶ νέοι Αἰγαιοπελαγῖται, πολλοὶ μάλιστα Χῖοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων διαπρέπουσιν οἱ ἀξιωματικοὶ Ἰωάννης Φωτεινός, Ν. Σκαρβέλης καὶ ἄλλοι· κατατάσσονται καὶ τινες καλόγηροι ἀπὸ τὴν Ἄνδρον· γίνεται στρατολογία καὶ ἀπὸ τινος ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, γίνεται καὶ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ἔνθα καὶ πολλοὶ Ἀθηναῖοι κατατάσσονται ἐκούσιοι εἰς τὸν στρατὸν, ὅτε καὶ αὐτὸς ὁ Γγούρας, ὁ Μαμούρης, ὁ Ρούκης, ὁ Μακρυγιάννης, ὁ Δ. Καλλέργης καὶ ἄλλοι διδάσκονται τὴν τακτικὴν, καὶ γυμνάζονται εἰς τὰ ὄπλα, ὡς καὶ τινες βουλευταὶ εἰς τὸ Ναύπλιον, διὰ νὰ δώσωσι τὸ καλὸν παραδειγμα εἰς τοὺς Ἕλληνας. Κατατάσσονται δὲ αὐθόρμητοι καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἐξωθεν ἐλθόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὁ στρατὸς αὐξάνει καθ' ἡμέραν. Πλὴν, ἐπειδὴ θὰ εἶναι νεογύμνασιος καὶ ἀπειροπόλεμος, καὶ ἐκρίθη ἀναγκαῖον ν' ἀντιταχθῆ εἰς τὸν ἐχθρὸν ἠνωμένος καὶ μὲ ξένα τακτικὰ στρατεύματα, τὸ Νομοτελεστικόν, ἦτοι ὁ Γ. Μπόιατσης, Ἀναγ. Σπηλιωτάκης καὶ Κωνστ. Μαυρομιχάλης, κατὰ προτροπὴν Ἀγγλοτινὸς ὀνόματι Ρομπέρ Οὐίλσον στέλλουσι τὸν Πολυζωΐδην ὁμοῦ μὲ τὸν Ἀγγλον αὐτὸν εἰς Μελίτην τὴν 3 τοῦ αὐτοῦ Ὀκτωβρίου νὰ στρατολογήσωσι δύο ἢ τρεῖς χιλιάδας τακτικῶν στρατευμα, καὶ τὴν 6 στέλλουσι τὸν φιλέλληνα Ῥεμπῶ (ὅστις μετὰ τὴν μάχην τοῦ Πέτζ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ ἤδη ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ συναγωνισθῆ) πρὸς τὴν φιλελληνικὴν ἐταιρίαν τῶν Παρισίων, νὰ στρατολογήσῃ, λαμβάνων ἀπὸ τὴν ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴν τοῦ δανείου χρήματα, ἐν πεζικὸν τάγμα ἀπὸ τετρακοσίου στρατιώτας μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν του, ἐξ ὧν τὰ δύο τρίτα νὰ ἦναι Ἑλβετοί, καὶ ὅλοι ἀπὸ τοὺς ὑπηρετήσαντας ὑπὲρ τὰ δύο ἔτη, ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ ὑπηρετήσωσιν ὑπὸ μισθῶν τρία ἔτη τὴν Ἑλλάδα ὁμοῦ μὲ τὰ τακτικὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα. Ἄλλ' ὁ μὲν Πολυζωΐδης θὰ ἐπιστρέφει ἄπρακτος, διότι ὁ διοικητὴς τῆς Μελίτης Χάνκη δὲν θὰ τὸν ἐπιτρέψῃ οὐδὲ νὰ ἐξέλθῃ

κἄν ἀπὸ τὸ πλοῖον εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην. Ὁ δὲ Ῥεμπῶ δὲν θά κατορθῶσει τίποτε, διότι πρὸ πάντων δὲν δίδουσιν αἱ Ἀγγλοὶ τρίτον δάνειον, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔλθωσιν ἄνευ χρημάτων ξενικῶν στρατεύματα νὰ πολεμήσωσι διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἡ δὲ Κυβέρνησις δὲν παραμελεῖ τίποτε συνεργούσα εἰς τὴν αὐξήσιν καὶ διατήρησιν τοῦ τακτικοῦ· εἶχε προσδιορίσει ἑκατὸν χιλιάδας γροσίων ἀπὸ τὸ ἐσχάτως σταλὲν ἀπὸ τὸ Λονδίνον β'. δάνειον· ἀλλὰ καὶ αὐτὰ σχεδὸν ἐδαπανήθησαν· διὰ τοῦτο ἀπεφάτισε νὰ ἐκποιήσῃ ἔθνικὰ φθαρτὰ κτήματα, καὶ τὴν 11 Νοεμβρίου ἐξέδετο τὸν ἐπόμεινον ὑπ' ἀριθ. Ν'. νόμον.

Τὸ Βουλευτικὸν θεσπίζει.

Νὰ γενῆ ἐκποιήσις μέρους τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα ἔθνικῶν κτημάτων ὅπως προσδιορίζονται εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. ΛΒ'. ψήφισμα τῆς προλαβούσης ἑθ. συνελεύσεως.

Ἡ ἐκποιήσις αὕτη νὰ γενῆ κατὰ λόγον τῆς αὐξήσεως καὶ τῶν χρειῶν τοῦ τακτικοῦ, ὥστε τὸ σῶμα τοῦτο νὰ μὴ μένη ποτὲ ἀπρομήθευτον τῶν ἀναγκαιῶν.

Νὰ φυλαχθῆ, καθ' ὅσον συγχωροῦν αἱ περιστάσεις, ἡ ἀναλογία τῶν ἐκποιήσεων κατὰ τὰς διαφόρους ἐπαρχίας.

Ἡ καταβολὴ τῆς τιμῆς τῶν ἀγορῶν νὰ γίνεται κατὰ τὸ ἥμισυ εἰς μετρητὰ καὶ κατὰ τὸ ἄλλο ἥμισυ ἀδιαφόρως εἴτε εἰς διαταγὰς πληρωτέας ἀπὸ τὸ ταμεῖον εἴτε εἰς ἔθνικὰς ὁμολογίας.

Νὰ μὴν ἡμπορῆ νὰ παύσῃ ἡ διοριζομένη ἐκποιήσις παρ' ἀφ' οὗ διορισθῆ ἄλλος πόρος ἀνάλογος διὰ τὰς χρεῖας τοῦ τακτικοῦ καὶ τὰ λ.

Μετ' ὀλίγον ὁ διωρισμένος ἀπὸ τὸν Μαυροκορδάτον νὰ παρακολουθῆ τὸν Φαβιὲ συντελέτων εἰς τὴν πρόσδον τοῦ τακτικοῦ Λουδοβίκου Πόρβος, προέβαλεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ δοθῶσι καὶ αἱ πρόσοδοι Ἀττικῆς, Σκλημῖνος, Μεγάρων καὶ Λεβαθίας εἰς ἐξοικονόμησιν τοῦ τακτικοῦ, καὶ ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάτισεν ὅλων σχεδὸν τῶν ἐπαρχιῶν τῆς ἀνατολ. Ἑλλάδος τὰς προσόδους εἰς χρῆσιν αὐτοῦ, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ ὅτι θὰ εὐκολύνει τὴν τακτικὴν εἰσπραξίν αὐτῶν τὸ τακτικὸν στράτευμα, ἐξασφαλίζον τὰς ἐπαρχίας ἐκεῖνας ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν ἐχθρῶν· ἀλλ' ὅλαι αἱ προσπάθειαι τῆς Κυβερνήσεως διὰ ν' αὐξήσῃ καὶ νὰ διατηρηθῆ ὁ τακτικὸν θ' ἀποβῶσι μετ' ὀλίγον εἰς μάτην. Ὁ Φαβιὲ ἤλπισε

να ἐξοικονομήσῃ τὸ αὐτὸ στρατεύμα ἀπὸ τὸ ἐχθρικὸν ἔδαφος, ἀπὸ τοὺς Τούρκους· ἀλλ' ἐχρειάζοντο, ἔλεγε, μέσα, ὥστε, ἀφ' οὗ ἤθελεν ἐκστρατεύσει ἐκεῖνος εἰς τὸ Τουρκικὸν ἔδαφος, να ἐξοικονομῶνται αἰ μένοντες εἰς τὰς Ἀθήνας στρατιῶται καὶ αἱ νεοσύλληκτοι. Ἡ δὲ Βουλὴ ἐγνωμοδοτεῖ, πρὶν ἀποφασισθῶσιν αἱ πρόσοδοι τῶν ἐπαρχιῶν τῆς ἀνατολ. Ἑλλάδος, να δοθῶσιν αἱ πρόσοδοι τῶν νήτων τοῦ Αἰγαίου διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ στρατοῦ· ἄλλως ἠπειλεῖτο ἡ διάλυσις αὐτοῦ· ἄρα δὲν εἶχον ἄδικον οἱ βουλευταὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες πρὸ ὀλίγου διετεινοντο ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν να διατηρηθῇ τὸ τακτικὸν ἄνευ χρημάτων. Καί· πῶς πρῶτον, πῶς δ' ἔπειτα, πῶς δ' ὕστερον να ἐπαρκέσῃ ἡ Κυβέρνησις ἀπὸ τὰς προσόδους τοῦ Αἰγαίου καὶ ὀλίγων τινῶν ἐπαρχιῶν τῆς Πελοποννήσου, προμηθεύουσα τὰ πρὸς πόλεμον ἐπιτήδεια οἷον τροφὰς, πυριτόβολα καὶ λ. εἰς τὸ κινδυνεῦον Μισολόγγι, εἰς τὴν ἀδιεκόπως λεηλατουμένην Πελοπόννησον, εἰς τὴν Κρήτην, εἰς τὸ τακτικὸν στρατεύμα, εἰς τὰ ἄτακτα, εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στόλον; μόνος ὁ Θεὸς θὰ βοηθήσῃ τοὺς πολεμοῦντας καὶ ἀποθνήσκοντας πενταετίαν ἤδη διὰ τὰ ὁποῖα τοὺς ἐχάρισε δικαιοῦματα, καὶ διὰ τὰ ὁποῖα τοὺς ἐξολοθρεύουσιν ἤδη ὅ,τε Ἴμπραχιμ καὶ ὁ Κιοῦταχῆς!

Εἰς τοιαύτας ὀδυνηρὰς περιστάσεις ἠθέλησεν ἡ Κυβέρνησις να συστήσῃ τὰ δικαστήρια κατὰ τὸν γενόμενον τὸ 1822 ὀργανισμὸν ἐν Κορίνθῳ, καὶ τὸ ὑπουργεῖον τοῦ Δικαίου, διευθυνόμενον ἀπὸ τὸν Γ. Γρημματέα Μ. Βερνάρδον ἐκ Κρήτης, διὰ να εἰσάξῃ τὴν εὐνομίαν, λέγει, εἰς τὸ κράτος, προσκαλεῖ τοὺς πάλτας ἐκάστης ἐπαρχίας να ἐκλέξωσιν ἀνὰ ἐνέα, ἐξ ὧν θὰ ἐκλέξει τοὺς τρεῖς, διὰ ν' ἀποτελέσωσι τὰ ἐπαρχιακὰ δικαστήρια, καὶ ἐπομένως ἡ Κυβέρνησις αὐτὴ θὰ ἐκλέξει τοὺς δικαστὰς ἀμέσως, καὶ θὰ συστήσῃ πέντε δικαστήρια τῶν Ἐκκλητίων (τῶν ἐφετῶν), θὰ συστήσῃ καὶ τὸ ἐνεαμελὲς ἀνώτατον εἰς τὴν Καθέδραν· ἀλλὰ δικαστήρια δὲν θὰ συστηθῶσι, καὶ διότι δὲν τὰ θέλουσιν οἱ κατ' ἐπαρχίας δυνατοί, καὶ οὐδ' ἐσύμφερε να συστηθῶσιν ὅτε δὲν ἦτο δυνατόν να βασιλεύσῃ ὁ νόμος, ἡ δικαιοσύνη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

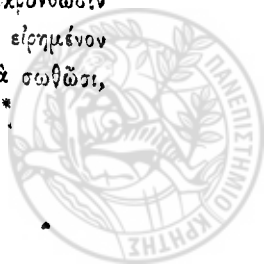
Ὁ ἐχθρικός στόλος εἰς Νεόκαστρον. — Πλέει εἰς Π. Πάτρας.
 — Ἐκπλέουσι τὰ ὑδραϊκά. — Ναυμαχία εἰς τὸ ἀκρωτήριο
 Πάπα. — Ναυμαχία περὶ τὰς Ἐχινάδας νήσους. — Πυρ-
 πόλησις δὺν ἡφαιστείων ἑλληνικῶν. — Ναυμαχία εἰς τὸ
 πορθμίδιον Διώνη. — Πυρπόλησις ἐχθρικοῦ βρικίου. — Ἐφο-
 διάσμα Μισολογγίου. — Ναυμαχία κατὰ τὴν Γλαρέντσαν.
 — Ἐχθροπραξίαι εἰς Κρήτην. — Ὁ Ἴμπραχίμ ἐφοδιάζει
 τὴν Τριπολιτσάν. — Εἰσβάλλει εἰς τὴν Ἡλείαν. — Μάχη
 εἰς τὴν λιμνὴν Ἀγουληντίσας. — Μάχη εἰς Μουσουλούμπην.
 — Μάχαι εἰς ἄλλα χωρία. — Μάχαι εἰς τὸ Βαρθολομιδ.—
 Ὁ Ἴμπραχίμ λεηλατῶν τὸν τόπον ἔφθασεν εἰς Π. Πάτρας.
 — Ὁ Νερέκος πολεμεῖ. — Ἐχθροὶ ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν
 Ἡλείαν λεηλατοῦσι τὸν τόπον καὶ ἐπανέρχονται. — Ὁ
 Ἴμπραχίμ προσκαλεῖ τοὺς Ἡλείους εἰς ὑποταγήν. — Κατα-
 κυριεῖ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον. — Ἀποβαίνει εἰς Μισο-
 λόγγι καὶ τὸ πολιορκεῖ. — Ἀνταλλαγὴ αἰχμαλώτων. —
 Ὁ Κακλαμάρος στέλλεται εἰς δολοφορήσῃ τὸν Ἴμπραχίμ. —
 Ὁ ἀρχιμ. Θησεὺς ὠσαύτως. — Ἀνάγκη χρημάτων. — Ἐρα-
 ρος. — Ψήφισμα δανείου μὲ ὑποθήκην τῆς ἐθνικῆς γῆς. —
 Ὁ ἑλληνικὸς στόλος εἰς Μισολόγγι. — Ναυμαχία εἰς τὸν
 λιμένα. — Ἐμπρησμός τουρκικῆς κορβέτας. — Ναυμαχία
 πρὸ τοῦ Μισολογγίου. — Ἐφοδιάσμα αὐτοῦ. — Ναυμαχία
 πρὸ τοῦ Βασιλαδίου. — Ἀπόπειρα ἐφόδου εἰς Τριπολιτσάν.
 — Ἀποτυχία. — Φορεύονται Τριπολιτσιῶται. — Ὁ Ἀγα-
 λόπουλος κινδυνεύει. — Ὁ Ὠσμάν. — Ὁ Κολκοτρῶνης
 εἰς τὸ Ἄργος. — Ὁ Ἴμπραχίμ προσφέρει χρεῖματα καὶ ὑσφά-
 λειαν εἰς τοὺς ἐν Μισολογγίῳ εἰς τὸ παραδώσωσι. — Ὁ
 Καποντάρπασιας ἐμολῶς. — Ὁ Ἄγγλος Ἄμπατ. — Ἀπο-
 στολὴ ἐκ Μισολογγίου ἐπιτροπῆς εἰς Ναύπλιον. — Ὁμοίᾳ

ἐξ Ὑδρας. — Χρήματα διὰ τὸν στόλον. — Ὑψίσμα δι' ἐκπολησιν ἔθνικῆς γῆς. — Ἐνεργεῖται ἐν μέρει. — Ὁ Ἰμπραχίμ καὶ ὁ Κιουταχῆς κτυπῶσι τὸ Μισολόγγι. — Ἐξόδος τῶν Ἑλλήνων. — Ῥῆξις ὑπονόμου καὶ πάλιν ἔξοδος. — Στοιλοκος εἰς τὴν λίμνην τοῦ Μισολογγίου τὸ ἀποκλείει. — Καὶ Σχεδίαι. — Πτώσις Βασιλαδίου. — Κυρίενσις τοῦ ἠησιδίου Δολμᾶ. — Κυρίενσις τοῦ Αἰτωλικοῦ. — Μάχη εἰς Κλείσοβαρ. — Τὸ Μισολόγγι πεινᾷ. — Συναλλαγματικαὶ ἀπλήρωτοι. — Στρατόπεδον εἰς Δερβέκιστα. — Ἐκπλείει ὁ ἑλληνικὸς στόλος. — Οἱ Ἕλληνες ὄλοι ἔπρεπε νὰ δράμωσιν εἰς Μισολόγγι. — Ἐκστρατεία εἰς Βηρυττόν. — Λειλασία καὶ ἐπιδρομαί.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ Σεπτεμβρίου οἱ στόλοι τοῦ Βυζαντίου, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Βαρβαρίας, ἐξ ἑκατὸν πενήντα πλοίων συγκείμενοι, ἐν οἷς καὶ δύο ἀτμόπλοια, εὐρίσκοντο εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ περιέμενον οὖριον ἄνεμον νὰ ἐκπλεύσωσι κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Περὶ τὸ τέλος τοῦ Ὀκτωβρίου ἐξέπλευσαν τὰ Ἑλληνικὰ ν' ἀντιπαραταχθῶσι κατὰ τοῦ ἔχθρου. Ἀρχὰς Νοεμβρίου φθάνουσιν οἱ ἔχθρικοὶ στόλοι ἀνενόχλητοι εἰς Νεόκαστρον μὲ νέα στρατεύματα καὶ ὅλα τὰ διὰ τὸν πόλεμον ἀναγκαιῶντα. Ἐλέγετο δὲ διτι ἐμελλον νὰ ὀρμήσωσιν ἐκεῖθεν κατὰ τῶν Νήσων Ὑδρας καὶ Σπετσῶν, νὰ τὰς καταστρέψωσι, καὶ ἐπομένως νὰ κυριεύσωσι τοὺς Μύλους τῆς Λέρνης οἱ Αἰγύπτιοι, καὶ διὰ τοῦτο ἡ Κυβέρνησις ἔστειλε κατὰ μεσοῦντα τὸν Ὀκτώβριον ἀρκετὰ στρατεύματα εἰς ὑπεράσπισιν τῆς Ὑδρας, ὅτε ἀπῆλθε καὶ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ὁ Φαβιὲ μὲ τοὺς τέσσαρας λόχους τοῦ τακτικοῦ καὶ μέρος τοῦ πυροβολικοῦ ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν Καλλέργην μὲ τέσσαρα πυροβόλα, ὧς καὶ ὁ Μακρυγιάννης· ἐκεῖσε ἀπῆλθε καὶ ὁ Γρίβας μὲ ἄλλους. Ἀπῆλθον δὲ ὁ Νικηταρᾶς, ὁ Γενναῖος, ὁ τότε ἐλθὼν εἰς τὴν Ἑλλάδα Δούκας Κωνσταντίνου Δούκα καὶ ἄλλοι, σιαλέντες ἀπὸ τὸ Ναύπλιον εἰς ὑπεράσπισιν τῶν Σπετσῶν, ὅπου ἐστάλη καὶ ἓν μέλος τοῦ Νομοτελεστικοῦ, ὁ Κωνστ. Μαυρομιχάλης, διὰ νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸν στρατὸν, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ὁποίου εἶχε διορισθῆ ὁ Νικηταρᾶς. Ἄλλ' οἱ ἔχθρικοὶ στόλοι κατέπλευσαν εἰς Π. Πάτρας

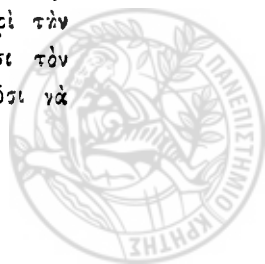
τὴν 6 τοῦ αὐτοῦ Νοεμβρίου, διότι ὁ Ἰμπραχίμ ἤδη προέθετο νὰ
 κυριεύσῃ πρὸ πάντων τὸ Μισολόγγι. Τὴν 13 τοῦ ἰδίου εἰκοσιε-
 πτὰ πλοῖα πολεμικὰ καὶ ἑξήφαιστεια τῶν Ὑδραίων μόνων προσέ-
 βαλον εἰς τὸ ἀκρωτήριο Πάπα σφάρακτα ἐχθρικὰ, τὰ μεγα-
 λήτερα, καὶ τὰ ἐτρέψαν εἰς φυγὴν. Τὴν δὲ 14 ἐκινήθησαν ταῦτα
 ἐναντίον τῶν Ὑδραϊκῶν περὶ τὰς Ἐχινάδας νήσους καὶ πάλιν
 ἐτρέψαν εἰς φυγὴν. Πλὴν ἐκάη κατὰ περίστασιν εἰς μάτην τὸ
 ἡφαιστειον τοῦ Ἄντ. Θ. Βώκου, ἐφρονεύθη καὶ εἰς ναύτης καὶ
 ἄλλοι τινὲς ἐπληρώθησαν. Ἄν δὲ ἤθελον συμπλέει μὲ τὰ Ὑδραϊ-
 κὰ καὶ τὰ Σπετσιώτικα, ὁ ἐχθρὸς ἤθελε πάθει βέβαια πολὺ· ἀλλὰ
 ταῦτα εἶχον ὑποστρέφει διὰ τινὰ δυσαρτέκειαν συμβᾶσαν μεταξὺ
 Ὑδραίων καὶ Σπετσιωτῶν, καὶ διὰ τοῦτο μόνα τὰ Ὑδραϊκὰ ἐναυ-
 μάχησαν ἀντιπαραταχθέντα καθ' ὅλων τῶν ἐχθρικῶν στόλων.
 Τὴν 16 οἱ στόλοι οὗτοι περιεκύκλωσαν τὰ παράλια τοῦ Μισο-
 λογγίου ἀπὸ τὰς Σκρόφας ἕως τοῦ ἀκρωτηρίου Πάπα· ὁ δ' Ἑλ-
 ληνικὸς περιέπλεεν ἀπὸ τὰς Σκρόφας ἕως τοῦ Πεταλαῖ, καὶ τὴν
 17 τὸν προσέβαλον οἱ ἐχθρικοὶ, οἱ ὁποῖοι διοικοῦνται ἤδη καὶ ὑπὸ
 ἐμπειρῶν περὶ τὰ ναυτικὰ Εὐρωπαϊῶν, ὅμως δὲν ἠμπόρεσαν νὰ
 τὸν βλάψωσι. Τὴν νύκτα τῆς 20 ἐκάη τὸ ἡφαιστειον τοῦ Διμα-
 μᾶ, ἀρ' οὗ ἐπλησίασεν εἰς τὸν ἐχθρὸν, χωρὶς ἀποτελεσμα. Τὴν 21
 ὁ ἐχθρὸς προσέβαλε τὸν Μισούλην εἰς τὸ Πορθμίδιον τοῦ Διῶνῃ.
 Ὁ Σαχτούρης ἐκινήθη ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ἐπὶ σκοπῷ νὰ βάλω-
 σιν εἰς τὸ μέσον τὸν ἐχθρὸν· ἀλλὰ τὸν κατέλαβε νηνεμία, καὶ δὲν
 ἠδυνήθη νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν ναυμαχίαν. Ὁ Μισούλης ἀντέ-
 κρουε μ' ἀνέκφραστον καρτεροψυχίαν εἰς τὸν φοβερὸν πυρβολισμόν
 τῆς ἐχθρικῆς ναυαρχίδος, ὅτε ἐχθρικὸν βρῖκιον ἐπλησίασε τόσον
 εἰς τὸ πλοῖόν του, ὥστε ἡ μάχη ἐγένετο καὶ μὲ τὰ ψιλὰ ὄπλα.
 Ἐπειδὴ δὲ ἐπῆλθε νηνεμία, ἡ ναυμαχία ἐγένετο ἐκατέρωθεν πλέον
 πεισματιώδης, καὶ διήρκεσεν ἕως τέσσαρας ὥρας. Ἐδέησε δὲ εἰς
 τὸ τέλος, ὅτε καί τι πλοιαρίον διοικούμενον ἀπὸ τὸν Κωνστ.
 Τρικούπην ἤρχισε νὰ πυροβολῇ, παρευρεθὲν εἰς ἐκείνην τὴν ναυ-
 μαχίαν, τὴν πρῶμναν τῆς ναυαρχίδος αὐτῆς, ἐδέησε νὰ ρυμουλ-
 κηθῶσι τὰ ἐχθρικὰ ἀπὸ τ' ἀκάτιά των, καὶ ν' ἀπομακρυνθῶσιν
 ἀπὸ τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ πάθωσιν. Ἐμεινε μόνον τὸ εἰρημένον
 βρῖκιον, ὅπερ οἱ ναῦται ἐβρίψαν εἰς τὴν ξηρὰν διὰ νὰ σωθῶσι,

καὶ τὸ ἔκαυσαν οἱ ἴδιοι. Εἰς δὲ τὴν ναυμαχίαν ἐκείνην ἐπληγώθη ὁ Λάζαρος Πινότζης καὶ ἐφρονεύθησαν ὀκτώ ναῦται. Τὰ Ὑδραϊκὰ ταῦτα πλοῖα, ἐπειδὴ ἔλειπον τὰ Σπεισιώτικα καὶ τὰ Ψαβρίανὰ, δὲν ἤδυνήθησαν ν' ἀποδιώξωσιν ὅλως διόλου τοὺς ἐχθρικοὺς στόλους ἀπὸ τῆς παράλια τῆς δυτ. Ἑλλάδος, πλὴν ἠμπόρουν νὰ ἐφοδιάσωσι τὸ Μισολόγγι ὅπως οὖν μὲ τροφὰς καὶ πολεμικὴν ὕλην. Στερούμενα ἄλλως καὶ αὐτὰ τῶν ἀναγκαίων, ἐβιάσθησαν ν' ἀποχωρήσωσι, καὶ τὴν 24 τοῦ αὐτοῦ ἐπιστρέφοντα εἰς Ἰδραν, ἐναυμάχησαν πάλιν μεταξὺ Γλαρέντζας καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Πάπα κατὰ ἐξήντα ἐχθρικῶν καὶ τοῦ ἀτμοπλοίου, καὶ τὰ ἔτρεψαν μὲν εἰς φυγὴν ἐντὸς τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, ἀλλὰ δὲν ἠμπόρουν νὰ τὰ βλάψωσι, καὶ μόνον ἀπώλεσαν καὶ ἄλλο ἡφαιστειον εἰς μάτην ὡς καὶ τὸν διοικοῦντα αὐτὸ ἀγαθὸν Ἑλληνα Θεόδωρον Θ. Βῶκον.

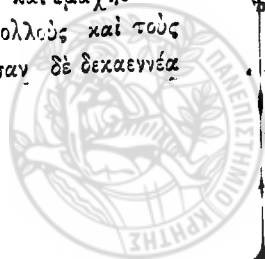
Γίνονται καὶ εἰς τὴν Κρήτην κινήματα τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀφ' οὗτου ἐκυριεύθη ἡ Γραμπουσα. Ἡ Κυβέρνησις θαρρύνει καὶ ἐκείνους ὅσον δύναται· ἀρχὰς Ὀκτωβρίου ἐπλευσαν εἰς βοήθειάν των ὁ Δημ. Κουρμούλης καὶ Μανώλης Ῥουστικιανὸς μὲ τὸν ἐξ Ὀλύμπου Λεόντιον Λαζόπουλον καὶ τὸν Λουκᾶν Λεβαδίτην καὶ ἄλλους, ἀπέβησαν εἰς τὰ Σφακιά, καὶ ἐνωθέντες μ' ἑκατὸν πενήντα Σφακιανούς, ἐκινήθησαν εἰς Ἀποκόρωνα, καὶ καταλαβόντες τὰς ἀναγκαίας θέσεις, ἤρχισαν νὰ κτυπῶσι τοὺς Τούρκους. Τινὲς ὁμῶς ἀπὸ τοὺς προεστῶτας τῶν Σφακιανῶν ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς φρονήσεως τοὺς προέτρεπον, ἀντενεργοῦντες, νὰ ὀπισθοπορήσωσιν ἀναβάλλοντες τὰς ἐχθροπραξίας, ἄχρις οὗτου σταλῆ δῆθεν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν ἀρχηγός. Ἐν τούτῳ Ἀσκιφιδῶται τινὲς ἐνεδρεύσαντες εἰς τὸ χωρίον Βάμου, ἐκτύπησαν Τούρκους ἐξελλθόντας ἀπὸ τὴν Κυδωνίαν καὶ ἐφόνευσαν δεκαπέντε, καὶ τοὺς λοιποὺς φεύγοντας ἐδίωξεν ὁ Νικόλαος Κωνσταντουδάκης (ἀδελφὸς τοῦ Σίφακα) καὶ ἐφόνευσεν ὀκτώ, καὶ οὕτως ἐκαθάρισαν τὴν ἐπαρχίαν Ἀποκορώνων ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ὁ δὲ Πέτρος Ἀρχαδίτης καὶ Σταῦρος Ἀνδρακὸς ἐκινήθησαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀμαρίου, καὶ ἔκλεισαν τοὺς Τούρκους εἰς τινα οἰκίαν, καὶ ἄλλους ἔκαυσαν, καὶ ἄλλους συνέλαβον ζῶντας. Ὁ δὲ Δημήτριος Κουτρικᾶκης ἐκινήθη μὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν στρατιώτας εἰς

τὸ χωρίον, Βασιλική, ἔξω τοῦ Ἡρακλείου, ὅπου ἐξώργησε μετὰ καὶ ἄλλων τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ἐκεῖ στρατεύματος Μεχμέτ Τσιαβόλη. Ὁ δὲ Μουσταφάμπεης ὑπέστη πολλὰς ζημίας εἰς διαφόρους μάχας· εἰς δὲ τὴν κροτηθεῖσαν κατὰ τὸ Ἀκρωτήριον Καδίσκου ἐρονεύθησαν ἑκατὸν εἴκοσι καὶ ἐπληρώθησαν ἐννεπὴντα ἐκ τῶν Τούρκων του. Αὐτὸς ἐκινήθη αἰφνης καὶ ἐκτύπησε τοὺς ἐν τῷ Χερσονησιδίῳ Τηγάνι εὐρισκομένους Ἕλληνας, καὶ ἡ σφαγὴ ἔγεινεν ἑκατέρωθεν οὐκ ὀλίγη. Ἐφθασε δὲ πλεῖον Ἑλληνικὸν καὶ παρέλαβε τοὺς Ἕλληνας καὶ ἐπαυσεν ἡ μάχη. Ἐρονεύθησαν δὲ τριάντα τέσσαρες ἐξ αὐτῶν, καὶ ἐρόνευσαν εἴκοσι οκτὼ Τούρκους ἵππεις, ὡς καὶ τοὺς ἵππους των, καὶ περὶ τοὺς ὀγδοήντα πεζοὺς. Τέλος οἱ ἀντενεργοῦντες προεστῶτες τοὺς ἐβίασαν ν' ἀναχωρήσωσιν ἀπὸ τ' Ἀποκόρωνα, καὶ τότε ὁ Λαζόπουλος καὶ εἰ μετ' αὐτοῦ ἐνωθέντες μετὸν Πολιὸν Πρωτοπαπαδάκην, τὸν Σίφην Δελιγιαννάκην, τὸν Νικηφόρον καὶ ἄλλους, ἀπῆλθον εἰς Γραμποῦσαν πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν, διὰ νὰ συτκεφθῶσι καὶ νὰ πράξωσι τὰ δέοντα. Ὁ δὲ Κουρμούλης καὶ ὁ Ἀστρινὸς Χαντισιάκης μετὰ τοὺς ὑπ' αὐτοὺς στρατιώτας, ἠνωμένοι μ' ἀρκετοὺς Σφακιανούς, ἐστράτευσαν εἰς Μεσσαρίαν νὰ ἐνωθῶσι μετὰ τοὺς Ἀνωγιαννοὺς, διὰ νὰ κτυπήσωσι τοὺς περὶ τὸ Ἡράκλειον Τούρκους. Τὴν 12 τοῦ Νοεμβρίου ἐφθασαν εἰς Μεσσαρίαν, ὅπου ἦτον ὁ λεγόμενος Ἀγριολίθης μετὰ τοὺς ὑπ' αὐτὸν Τούρκους, τὸν ἐκτύπησαν, τὸν ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, τὸν ἐδίωξαν ἀρκετὴν ὥραν καὶ τὸν ἐπῆραν ὄλους τοὺς ἵππους καὶ τὰς ἀποσκευὰς του. Ἀφ' οὗ δ' ἐκαθάρισαν τὰς περὶ τὴν Γορτύνην ἐπαρχίαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους εἰσεχώρησαν εἰς ἐκείνην τῆς Κνωσοῦ, καὶ μαθόντες ὅτι εἰς τι χωρίον ἐγένετο γάμος τουρκικὸς, ὤρμησαν νυκτὸς καὶ τοὺς συνέλαβον ὄλους ἕσους Τούρκους εὗρον ἐκεῖ ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, καὶ τοὺς ἀπήγαγον εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Ἰδης, ὅπου ἐφθασαν ἄλλοι Τούρκοι ἀπὸ τὸ Ἡράκλειον καὶ τοὺς ἐλύτρωσαν διὰ πολλῶν χρημάτων. Οἱ δὲ Θερισσανοί, Κεραμιανοί καὶ Λακιῶται ὑπὸ τοὺς ἀρχηγούς Ἰω. Χάλην, Γ. Πίπον, Ἄνδρ. Παπαδάκην, Χουδάλην καὶ ἄλλους, ἀφ' ἧς ἐκυριεύθη ἡ Γραμποῦσα, προσβάλλουσι πάντοτε τὰ περὶ τὴν Κυδωνίαν χωρία καὶ φρονέουσι Τούρκους, καὶ λεηλατοῦσι τὸν τόπον καὶ τοὺς περιώριταν εἰς τὸ φρούριον, ὅθεν ἐν τολμῶσι νὰ

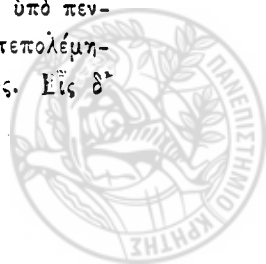

ἐξέλθωσιν. Ὁ δὲ Πολογοιοργάκης ἐκινήθη εἰς τὴν ἑπαρχίαν Αὐλοποτάμου καὶ εἰς τὸ χωρίον Μάμμων προσέβαλε τοὺς Τούρκους καὶ ἐφόνευσε δεκαπέντε· προσέβαλεν ἐπομένως καὶ ἄλλα μέρη, καὶ ἐβλαψε τοὺς Τούρκους.

- Ὁ Ἰμπραχίμ ἐτοιμασθεὶς διὰ τὸ Μισολόγγι, ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες ἔκαυσαν τοὺς εἰς τὰ περίξ τῆς Τριπολιτσᾶς μύλους, καὶ οἱ Τούρκοι δὲν ἠδύναντο ν' ἀλήθωσι τὰ εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην συγκεκομισμένα γεννήματα, τοὺς ἔστειλεν ἀρχὰς Ὀκτωβρίου ὀκτακόσια περίπου φορτώματα τροφᾶς καὶ πολεμεφόδια, τὰ ὁποῖα συνώδευσαν ὀκτὼ χιλιάδες στρατεύματα. Τὴν 6 τοῦ αὐτοῦ μέρους τοῦ ἰππικοῦ του εἰσέβαλον εἰς τὴν ἑπαρχίαν Πύργου καὶ προεχώρησαν εἰς τινὰ χωρία τῆς Γαστούνης, καὶ ἐφόνευσαν καὶ ἤχμαλώτισαν ὡς ὀγδοῆντα Ἕλληνας, καὶ ἐστράφησαν εἰς τὰ ὀπίσω. Ὁ Χρῦσανθος Σισίνης ἦτον εἰς τὸν Πύργον, καὶ ἐστρατολόγει ἐπὶ σκοπῷ νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν τοῦ Κλειδίου· ἀλλὰ προλαβὼν δ' ἐχθρὸς, διέβη ἐκείθεν ἀπολέμητος, καὶ ὁ Χρ. Σισίνης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὀπλαρχηγοὶ καὶ οἱ πολῖται ἔνοπλοί τε καὶ ἄοπλοι, φοβηθέντες μὴ παρηκολούθει ὁ Ἰμπραχίμ μ' ὄλα τὰ στρατεύματά του, ἀπεσύρθησαν εἰς τὰ ὑψηλὰ μέρη. Ἰσταμένου δὲ τοῦ Νοεμβρίου ἐκινήθη ὁ ἴδιος εἰς τὰς ἑπαρχίας Πύργου καὶ Γαστούνης μ' ὄλον του τὸν στρατὸν, νὰ τὰς λεηλατήσῃ καὶ ν' ἀπέλθῃ εἰς Π. Πάτρας, ἔθεν νὰ περάσῃ εἰς Μισολόγγι. Διαβαίνων ἀπὸ Ἀγουλινίτσαν, ἠθέλησε νὰ κυριεύσῃ τὰ εἰς τὴν παρακειμένην λίμνην νησιδία, ὅπου ἦσαν καταπεφευγότες πολλοὶ ἄνθρωποι ἐκ τῶν πλησιοχώρων· διέταξε λοιπὸν τοὺς ἵππεις του νὰ ὀρμήσωσιν εἰς αὐτὰ, ἀλλ' οὐδεὶς ἀπετόλμα διὰ τὸ βαλτωδες τῆς λίμνης· καὶ διὰ νὰ δώσῃ τὸ παράδειγμα, προηγῆθη ὁ ἴδιος, καὶ τὸν ἠκολούθησαν ὀγδοῆντα· πλὴν, ἀφ' οὗ προεχώρησαν ὀλίγον, καὶ οἱ ἵππωνων ἐκόλλησαν εἰς τὸν βάλτον, ἀφήσαντες αὐτοὺς κολλημένους, ἐξῆλθον ἀπὸ τὴν λίμνην διασωθέντες. Ἄλλ' ἔως δύο χιλιάδες πεζοὶ, νήχοντες εἰς τὴν λίμνην, ἀπέβησαν ἄλλοθεν εἰς τὴν νησιδίον. Οἱ δ' ἐπὶ τῶν νησιδίων αὐτῶν Ἕλληνες εἰς ἑκατὸν μονόξυλα ἐπιβάντες, ὤρμησαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἐμαχίσαντο ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἔως τὸ ἑσπέρας καὶ ἐφόνευσαν πολλοὺς καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ φύγωσιν εἰς τὰ ὀπίσω. Ἐφονεύθησαν δὲ δεκαεννέα

καὶ εἰς ἐπληγώθη· ἐπνίγησαν καὶ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἐφρονεύθησαν ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν εἴκοσι γυναῖκες καὶ παιδιά. Οὕτως ἀπέκρουσαν τὸν Ἴμπραχίμ μὲ πολλὴν ζημίαν τοῦ καὶ διέσωσαν ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν πλῆθος γυναικοπαίδων. Ἐπομένως διέβη τὸν Ἀλφειὸν, καὶ ἀφ' οὗ ἐπυρπόλησεν εἰς Πύργον οἰκίας τινὰς, προεχώρησεν εἰς τὴν Ἡλιδα. Καθ' ὅλα δὲ τὰ χωρία, ὅθεν διέδραμον τὰ στρατεύματά του, ἀντεκρούθησαν ὑπὸ τῶν Ἡλείων γενναίως, καὶ ἔπαθον ἀναλόγως δεινότερα παρ' ὅσα κακὰ τοὺς ἐπροξένησαν, καὶ πανταχοῦ εὗρον ἐπίσης τὸν θάνατον. Ἡ προσθορυλακὴ τοῦ ἐχθροῦ ἀπήντησεν ἔξω τῆς Γαστούνης τὸν Γεροσισίην καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Μιχαὴλ μὲ διακοσίους στρατιώτας καὶ πολλοὺς ἀδυνάτους. Οἱ Ἕλληνες ἔρχισαν ν' ἀκροβολίζωσι, καὶ διευθυνόμενοι πρὸς τὰ ὑψώματα περιφρουροῦντες τοὺς ἀδυνάτους, ἐβῆσαν εἰς τὸ χωρίον Μουσουλούμπη καὶ ὠχυρώθησαν εἰς τὰς οἰκίας. Οἱ δὲ Τοῦρκοι ὤρμησαν κατ' αὐτῶν πολλάκις, ἀπεκρούθησαν μὲ βλάβη των, καὶ τραπέντες πρὸς τὸ χωρίον Σαμπάναγα, ἠδραπόδισαν ὀλίγας γυναῖκας καὶ παιδιά. Τὴν θ' τοῦ αὐτοῦ πολλοὶ ἵππεις ἐξημερώθησαν εἰς τὰ χωρία Δερβιτσιτελεπῆ, Καλίτσαν, Σαβάλια. Ροβιάταν, Καραγιούζι, Σελίμ Τσικούση, καὶ εἰς ἄλλα τινὰ κείμενα εἰς τὰς πεδιάδας, καὶ πανταχοῦ εὗρον ἀντίστασιν, καὶ ἐφρονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν πολλοί. Ἐπεσον δὲ καὶ τινες Ἕλληνες εἰς τὰ Σαβάλια, καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὁ Ἄναγ. Παπαχρησιόπουλος καὶ ὁ ἀδελφός του Μπενιζέλος. Ἄλλ' εἶναι πολλοῦ λόγου ἄξιον τὸ κατόρθωμα τῶν Βαρθολομιωτῶν· εἰς τὸ χωρίον τούτων Βαρθολομιὸν εἰσέβαλον ὡς ἑκατὸν ἵππεις· οἱ Βαρθολομιῶται τοὺς ἀντέκρουσαν, τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν καὶ τοὺς κατεδίωξαν ἕως εἰς τὴν Γαστούνην· ἐπανελθόντες δὲ εἰς τὸ χωρίον των, καὶ λαθόντες τὰς οἰκογενεῖας των, κατέφυγον εἰς τὸ μικρὸν φρούριον Χλουμοῦτσι καὶ τὰς ἠτφάλισαν. Ἐπομένως ἐπέστρεψαν τὸ ἐσπέρας ἑκατὸν ἄνδρες ἔξ αὐτῶν, ἐκλείσθησαν εἰς τὰς οἰκίας των καὶ ἠτοιμάσθησαν εἰς πόλεμον, συμπεράναντες ὅτι ἤθελον τὰς καύσει οἱ Αἰγύπτιοι εἰς ἐκδίκησιν ἐπανερχόμενοι, ἂν ἤθελον τὰς εὖρει ἐρήμους. Τὴν αὖριον εἶδον ἐκυτοὺς περικυκλωμένους ὑπὸ πεντακοσίων ἵππέων καὶ τεσσαρῶν χιλιάδων πεζῶν, ἀντεπολέμησαν πρὸς αὐτοὺς ἕως μίαν ὥραν καὶ ἐφόνησαν πολλούς. Εἰς δ'

ἐξ αὐτῶν ἐν τοσούτῳ ἐπέτυχε ἡ ἀναβῆ τοῦ ἵππου ἐχθροῦ θανατωθέντος, νὰ φθάσῃ εἰς τὸ Χλουμουῦτσι καὶ ἡ ἀναγγελίη εἰς τοὺς ἄλλους ὅτι ἐκινδύνεον οἱ ἀδελφοὶ τῶν καὶ παρευθὺς ἑκατὸν πενήντα ἕτεροι ἀπὸ τῶν Βέραν καὶ τῶν Γιουργάκη, τοὺς ἀνδρείους ἀρχηγούς τῶν, ὀδηγούμενοι, ἐπέτασαν εἰς βοθηϊάν τῶν. Οἱ ἐχθροὶ τοὺς εἶδον μακρόθεν ἐρχομένους, καὶ, ὅσοι ἵππεις, ἔδραμον ἐναντίον τῶν· ἀλλ' οἱ ἀτρόμητοι Βαρθολομιῶται τοὺς κτυπῶσι προχωροῦντες, καὶ φθάνουσιν εἰς τὰς ἀμπέλους τοῦ χωρίου τῶν, ἔπου τοὺς ἀντεπολέμουν καὶ τοὺς ἔβλαπτον τόσον πλέον, ὅσον ἐκαίνοι δὲν ἤδύναντο ἐξ αἰτίας τῶν κλημάτων νὰ ἐνεργήσωσι. Τότε ἔδραμον εἰς βοθηϊαν τῶν ἵππέων καὶ περίπου τρεῖς χιλιάδες ἐκ τῶν πεζῶν, καὶ περιεκύκλωσαν τοὺς Ἕλληνας εἰς τὰς ἀμπέλους τῶν· ὤρμησαν δὲ κατ' αὐτῶν πολλαίς καὶ ἀπεκρούσθησαν μὲ βλάβην τῶν, καὶ ἤδη ἐμάχοντο ἐξ ὥρας, ὅτε κατὰ δυστυχίαν βροχὴ ἔρχομένη κατέπαυσε τὴν διὰ τῶν τρυφικίων μάχην. Καὶ ἐπειδὴ τὰ τρυφικία τῶν Ἑλλήνων κατήντησαν ἄχρηστα, ὤρμησαν τελευταῖον οἱ ἐχθροὶ ἐναντίον τῶν, καὶ, ἐκτὸς ἐνὸς μόνου, τοὺς ἐφόνευσαν ὅλους μὲ τὰς λόγχας (1)· ἀλλ' ἐφρονεύθησαν καὶ ἐξ αὐτῶν ὡς χίλιοι εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ἐκτὸς τῶν πληγωμένων. Οἱ δὲ καταπολεμοῦντες τοὺς εἰς τὸ χωρίον κεκλεισμένους ὤρμησαν πολλαίς κατ' αὐτῶν καὶ ἐφόνε-

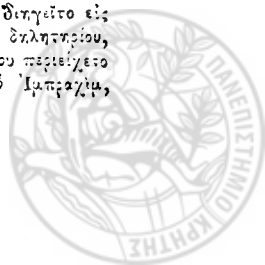
(1) Ἄρα εἶναι Ἰνδοὶ οἱ Πελοποννήσιοι, καὶ τοὺς ἀχριστοὺς ἀποθνήσκουσι καθ' ἡμέραν διὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν πατρίδα, καὶ ἀποκρίνονται ἀποθνήσκοντες εἰς τὸν φίλον τοῦ νεμου, ὅστις εἰς τὸν ἀριθ. 135 ἐπιπέδων περὶ τοῦ Ἰψηλάντου διὰ τὴν μάχην τῶν Μύλων, «ποῖα ἄλλα παραδείγματα, λέγει, περιμένετε ἀκόμη νὰ δείξετε ὅτι εἶσθε καὶ υμεῖς ἄδρες;» Ἡ ἀνδρεία καὶ τὸ φιλοπόλεμον τῶν Τουρκαλχανῶν, ἡ θηριωδία καὶ μαχητικὴ τῶν Τούρκων, τῶν κατὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν, εἶναι ἡμιολογούμενα. Ἡ δὲ θρησκευτικὴ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν καταστραφέντων τήρησις εἰς τὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν πόλεμον. Μυριάδας τοιούτων Τούρκων εἰσβαλόντων εἰς τὴν πατρίδα τῶν ὡς καὶ τοὺς ἐντοπίους κατέστρεψαν οἱ Πελοποννήσιοι. Ἄλλ' οἱ στρατεύοντες ὑπὸ τὸν Ἰμπραχίμ δὲν εἶναι Τούρκοι· εἶναι Χριστιανότουρκοι. Οἱ τοιοῦτοι, ἀσεβήσαντες καὶ εἰσβαλόντες εἰς τὸν Περσίδωνος τὸ βασίλειον, ἔπρεπε νὰ τιμασθῶσιν ὡς ἄλλοτε, πρὶν ἢ βάλωσι τὸν πόδα εἰς τὴν Χερσόνησον, ἥτις ἔπρεπε νὰ φυλαχθῆ ὡς ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας ἀκρόπολις. Καὶ ἔμοις οἱ Πελοποννήσιοι θὰ καταστρέψωσι καὶ τινὰς μυριάδας Χριστιανοτούρκων, καταστρεφόμενοι καὶ ὅλα τὰ κακὰ ἀνδρικότατα ὑπερφρονέες, ἄχρηστοὺς τοὺς ὡς: ὁ Κύριος τῶν δυνάμεων, καὶ δείξει εἰς τὸν ἐξιστακότα ἐκ τῶν θαυμασίων τοῦ κόσμου ὅτι εἶναι ἄνδρες καὶ οἱ Πελοποννήσιοι.

ἄλλωσιν τοῦ Τσερκοβόρου Μισολογγίου, ὅτι ὁ Σουλτάνος δὴνηγούμενος ἀπὸ τινος χριστιανοῦς, σπεύδει νὰ σθέσῃ τὴν ἐπανάστασιν τῶν Ἑλλήνων ὅτι τάχιστα, φοβούμενος μὴ βιασθῆ μετ' ὀλίγον ἀπὸ τὴν Ῥωσσίαν καὶ υπογράψῃ τὴν ἐλευθερίαν των καὶ μὴ ὑποχρεωθῆ νὰ τὴν υπογράψῃ καὶ ἀπ' αὐτὰς τὰς φίλας του δυνάμεις, ὅσαι τὸν ἐβοήθησαν καὶ τὸν βοηθοῦσι νὰ τοὺς καταστρέψῃ. Πρὶν ἢ περάσῃ ὁ Ἰμπραχίμ εἰς Μισολόγγι, ἔγραψε τοὺς κατοίκους τῆς Ἠλείας νὰ ὑποταχθῶσι, λέγων ὅτι: *ἦλθε νὰ θηιάσῃ εἰς τὴν Μωρεῖαν καὶ ὅχι νὰ χαλάσῃ, καὶ ὑποσχόμενος ἀμνηστίαν* καὶ ἐπομένως λαθῶν πρόνοιαν νὰ ἔχῃ πάντοτε ἐλευθέρον τὸν διάπλου ἀπὸ τὴν στερ. Ἑλλάδα εἰς τὴν Πελοπόννησον, εἰσέπλευσε μὲ εἰκοσι δύο πλοῖα εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, καὶ ἔκαυσεν ὅλα τὰ Ἑλληνικὰ πλοίαρια, ὅσα εὕρισκοντο εἰς τὸ Γαλαξίδι, εἰς τὰ Σάλωνα καὶ εἰς τ' ἄλλα μέρη τοῦ κόλπου. Τὰ πλοῖα αὐτὰ ἀπεκόμιζον καὶ στρατεύματα, διωρισμένα νὰ καταλάβωσι τῶν Σαλῶν τὸ φρούριον, τὰ ὅποια καὶ ἀπέτυχον, εὐρόντα ὑπερασπιζομένους αὐτὸ τὸν Γ. Δράκον, τὸν Πανοριᾶν, καὶ ἄλλους ὀπλαρχηγούς, οἵτινες ἐφόλατον τὰς περὶ τὰ Σάλωνα θέσεις. Ἀρ' οὗ δὲ κατεκυρίευσεν τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, κατέπλευσεν εἰς τὸ Κριονέρι, ὅπου τὴν 12 Δεκεμβρίου ἀπεβίβασεν τὰ στρατεύματά του, καὶ πολιορκεῖ καὶ αὐτὸς τὸ Μισολόγγι. Καὶ μέχρι μὲν τῆς 20 ἔμενον ἤσυχοι· ἀπὸ δὲ τὴν 21 ἤρχισεν ὀπωπεῦν νὰ πυροβολῆ κατ' αὐτοῦ. Τὴν δὲ 24 εἰσῆλθον εἰς ὑπεράσπισίν του ὡς ἐξῆκόσιοι Ἕλληνες ὑπὸ τὸν Χρήστον Μακρὺν καὶ Χρῆστον Φωτομάραν.

Πρὶν ἀναχωρῆσαι ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, μεσιτεύσαντος τοῦ Ἀμιλιῶν, ἔγεινεν ἀνταλλαγὴ τῶν ἐν Ναυπλίῳ δύο αἰχμαλώτων πασιᾶδων μὲ τὸν Γ. Μαυρομιχάλην, τὸν Π. Γιατράκον καὶ τὸν γαμβρὸν τοῦ Ἀναγνώσταρα Καπετανάκην. Συγχρόνως ἔγεινεν ἀνταλλαγὴ τῶν δύο ἀδελφῶν Ζαφειροπούλων μὲ τὸν Μπακῆ καὶ Μπαχμοῦδ, τοὺς δύο ἀδελφοὺς τοῦ Σαμῆ Σιέχ Νεντισίπ, πρώτου γραμματέως τοῦ Ἰμπραχίμ, καὶ ἄλλους συγγενεῖς των, ἀφ' οὗ ἔδωκαν ἐκεῖνοι πενήντα χιλιάδας γροσίων πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην δι' ἕξοδά του εἰς τὴν διατροφὴν τούτων ἀπὸ τὸ ἔτος 1821, καὶ πρὸς τούτοις τοῦ Ἀναγ. Κανελοπούλου καὶ ἄλλων μὲ τὸ χαρῆμι τοῦ Τευτέρ κεχαγια, ὅπερ οἱ Κανελοπούλοι διετήρησαν καὶ περιέθαλψαν εἰς

τὴν οἰκίαν των. Ὁ Δερινῦ ἔκαμε τὴν πρότασιν τῆς ἀνταλλαγῆς καὶ ὁ Ἀμιλτων τὴν ἐξετέλεσεν· ἀλλ' ὁ Ἴμπραχίμ δὲν ἤθελσε κατ' οὐδένα τρόπον ν' ἀπολύσῃ διὰ τῆς αὐτῆς ἀνταλλαγῆς τὸν Χ. Χρηστον καὶ τὸν Νικόλαον Γεωργακόπουλον· πλὴν συγκατετέθη εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν ἄλλων τόσον προθυμότερον, ὅσον ὁ Γ. Μαυρομιχάλης, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ, τὸν ἐπήλπισεν ὅτι ἤθελε συνεργήσῃ εἰς τὸ νὰ ὑποταγῇ ἡ Μάνη καὶ ἐπομένως ἡ Πελοπόννησος εἰς αὐτόν. Ἄμα φθάσας οὗτος εἰς Ναύπλιον, διεκοίνωσεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὅτι ἔλαβε τοιαύτην σχέσιν μὲ τὸν Ἴμπραχίμ, ὥστε ἂν τὸν ἐπετρέπετο νὰ ἔχῃ μὲ αὐτόν ἀλληλογραφίαν, ἤθελε κατορθώσῃ νὰ δολοφονηθῇ· λαθῶν δὲ τὴν συγκατάθεσίν τῆς, διαπιστεύει τὴν μυστικὴν ταύτην ἀποστολὴν πρὸς τὸν Παναγιώτην Χρυσανθόπουλον, τὸν λεγόμενον Κακλαμάνον. Οὗτος δείχνει τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὴν πατρίδα, ὥστε ἀπορασίτας νὰ φονεύσῃ τὸν Ἴμπραχίμ καὶ νὰ ἀποθάνῃ, συμφωνεῖ με τὴν Κυβέρνησιν νὰ διατρέφεσθαι καὶ νὰ διατηρῆται μετὰ τὸν θανατὸν του ἡ οἰκογένειά του μὲ δημοσίαν δαπάνην, καὶ ἀπέρχεται εἰς Μοθώνην ἐφοδιασμένος μὲ γράμματα τοῦ Μαυρομιχάλη, διὰ νὰ τὰ ἐγγείρῃ πρὸς τὸν Ἴμπραχίμ καὶ νὰ τὸν φονεύσῃ. Καὶ ὅμως, ἀφ' οὗ ἐφθασεν ἐκεῖ ἐμφανίζεται μὲν πρὸς τὸν Ἴμπραχίμ, πλὴν ὄχι μὲ τὰ ὄπλα, διότι τὸν ἀπηγορεύθη, ὡς εἶπεν, ἀπὸ τὴν φυλακὴν τὸ νὰ παρῆρσιασθῇ ἔνοπλος, καὶ ἐπομένως δὲν ἠδυνόθη νὰ πράξῃ ἄλλο τι εἰμὴ νὰ τὸν δώσῃ τὰ ἔγγραφα τοῦ Μαυρομιχάλη, τὰ περὶ ὑποταγῆς τῆς Μάνης διαλαμβάνοντα, καὶ νὰ δείξῃ δουρικὸν χαρκατῆρα. Ὁ Σαμὴ ἐφίνις ἀνέγνω τὰ ἔγγραφα αὐτά, καὶ ἀφ' οὗ τὰ ἤκουσεν ὁ Ἴμπραχίμ, ἐπήνεσε τοὺς Μαυρομιχάλας καὶ ὑπεσχέθη νὰ τοὺς εὐεργετήσῃ ὡς γινόμενους αἰτίους τοῦ νὰ ἐλευθερωθῇ ὁ πτωχὸς λαὸς ἀπὸ τὰ κακὰ τοῦ πολέμου. Ἐλεγε δὲ ὅτι ἤθελε νὰ κάμῃ καλὸν εἰς τὸν τόπον, καὶ ὅτι δὲν εἶχεν ἄλλον ἐχθρὸν εἰμὴ τὸν Σουλτάνον, καὶ ἤθελεν ἐκστραπεύσει μὲ τοὺς Ἕλληνας, ἀφ' οὗ προσκυήσωσιν, εἰς Κωνσταντινούπολιν, ν' ἀναβῇ αὐτὸς εἰς τὸν θρόνον· ἄρα ἐπιστρέφει ὁ Κακλαμάνος ἄπρακτος (1). Ἀλλὰ δὲν ὑπῆρξε μόνος αὐτὸς ὁ θελήσας νὰ

(1) Εἰς τὴν ἐν Ἐπιδαύρῳ συνέλευσιν τοῦ 1826 ὁ Γ. Μαυρομιχάλης διεπίετο εἰς τοῦ Ἰψηλάντου ὅτι, εἴρε τρόπον νὰ φονεύσῃ τὸν Ἴμπραχίμ διὰ τινος δολοφονίου, ἀπαρνούσης τοῦ αὐθιγίου τὴν ἀναποσῆν. Ἡ οὐσία τοῦ δολοφονίου τούτου περιεῖχεται εἰς ἐπιστολὴν ἐσφραγισμένην, τὴν ἑποῖαν ἂν ἀφ' οὗ ἤθελεν ἀνιῆσει ὁ Ἴμπραχίμ,

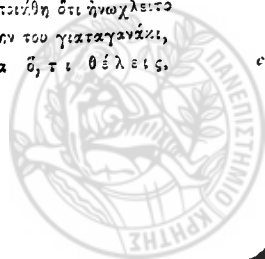

δολοφονήσῃ τὸν Ἴμπραχίμ· ἐπαρουσιάσθη εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ ὁ Κύπριος Ἀρχιμανδριτὴς Θησεύς, ὅστις εἶχε στρατολογήσει διὰ νὰ κινηθῇ ἐναντίον τοῦ δι' ἰδίας δαπάνης· καὶ αὐτὸς ὑπεσχέθη ὡσαύτως νὰ ὑπάγῃ νὰ τὸν δολοφονήσῃ· ἀπελθὼν δὲ εἰς τὸ στρατοπέδον, διεκίνησε καὶ εἰς τὸν Κολοκοτρώνην τὸν σκοπὸν τοῦ (1). Ἄλλὰ καὶ αὐτὸς δὲν ἦτον ὁ ἀρμόδιος εἰς τοῦτο ἄνθρωπος, καὶ ὁ Ἴμπραχίμ ἤδη πολιορκεῖ τὸ Μισολόγγι, καὶ κατατιρέφει τοὺς Ἕλληνας, διότι ὁ Μούκιος Σκέβλας, ὁ Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων, δὲν γεννῶνται εἰς τὸν δεσποτισμὸν.

Καὶ ἤδη προϋκτεῖτο ἀνάγκη κατεπείγουσα νὰ σπεύσῃ ὁ Ἑλλ. στόλος εἰς βοήθειαν τοῦ Μισολογγίου, ὄντος καὶ στενωδῶς ἀποκεκλεισμένου ὑπὸ τῶν ἐχθρικών, νὰ τοὺς ἀποδιώξῃ ἐκεῖθεν καὶ νὰ τὸ ἐφοδιάσῃ μετ' ἀναγκαῖα. Ὅθεν, ἐπειδὴ τὸ ταμεῖον εἶναι κενόν, τὸ Νομοτελεστικὸν προτείνει εἰς τὴν Βουλὴν τὴν 5 Δεκεμβρίου νὰ ἐκποιηθῇ, ἂν καὶ ἀπηγορευμένον ἀπὸ τὴν ἐν Ἄστρει συνέλευσιν, ἐθνικὴ γῆ μέχρι τεσσάρων ἑκατομμυρίων γροσίων διὰ νὰ σωθῇ τὸ Μισολόγγι. Οἱ δὲ συνιστῶντες τὴν Κυβέρνησιν νὰ ὑποστώσιν, ἂν σωθῇ τὸ ἔθνος, ὁποιανδήποτε κοινὴν ἤθελε τοὺς ἐπιβάλλει παρανομήσαντας ὑπὲρ τῆς σωτηρίας του. Τὴν πρότασιν ταύτην ἐβιάσθη νὰ κάμῃ τὸ Νομοτελεστικόν, ἀρ' οὗ καὶ οἱ πρόκριτοι τῆς Ἰθάρας ἔγραψαν νὰ μὴ ἐλπίζῃ τίποτε ἀπὸ μέρους τῶν Νήτων, ἀλλ' ἂν εἶχε χρήματα, νὰ στείλῃ τὰ μνηστῆρα τῶν ἔσων πλοίων ἤθελε προσδοράσει νὰ ἐκπλεύσωσιν εἰς Μισολόγγι, καὶ ἀρ' οὗ οἱ Δυτικοελλαδίται ἐπρότειναν νὰ γείνη ἐκποίησης ἐθνικῆς γῆς, ἢ γενικὴ συνεισφορά μετ' ὑποθήκην γῆς ἢ μετ' ἄλλου προσόδων, διὰ νὰ ἐξοικονομηθῶσι τ' ἀ-

ἤθελε πείσει νεκρὸς, καὶ ἤθελον πείσει ὡσούτως· ὅσοι ἤθελον εὐραθῆ παρόντες· ὅπου ἤθελε τὴν ἀνοίξει. Ἐξεδείχθη μάλιστα ὅτι εἶχε γείνη δοκιμὴ κατὰ τύχην εἰς τὴν Μάννην, καὶ ἀπόλοντο δύο Μανιάται, οἵτινες εὗρον τὴν ἐπιστολὴν εἰς τι κειβότιον, καὶ διὰ περιέργειαν ἠθέλησαν νὰ τὴν ἀνοίξωσιν. Ἡπῆστο δὲ τὴν Κυβέρνησιν, ὡς μὴ συνδραμοῦσαν αὐτὸν εἰς τὸ νὰ ἐκτελέσῃ τὰ τῆς φωνικῆς ταύτης ἐπιστολῆς του.

(1) Ἡρχισε μάλιστα νὰ τὸν λέγῃ τὸν τρόπον μετ' ὁποῖον ἤθελε τὸν φονεῖσαι, καὶ διὰ νὰ τὸν παραστήσῃ τὸ πρῶτον ἐμφαντικώτερον, ἐκίνει τὸ ὄποιον ἔφερεν ἐπὶ τούτῳ ἐγγχειρίδιον καὶ τὸν ἔδειξε πῶς ἤθελε τὸν κτυπήσει. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης, πραγματικὸς πάντοτε, ὑποπέσας ἐπιβουλήν τινα καθ' ἑαυτοῦ, προσεποιήθη ὅτι ἠνοχλεῖτο ὑπὸ πικρῶν υἱῶν, ἐπέσπετο τὸ ὄποιον ἔφερε πάντοτε εἰς τὴν ζώνην του γιὰ ταγανῆαι, καὶ ἤθελε τὰ νὰ τὴν κόψῃ, εἰπὼν καθ' ἑαυτὸν, λέγει τώρα ὅ, τι θέλεις,

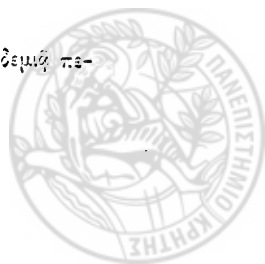

ναγκαῖα ἔξοδα τοῦ στόλου. Ὅθεν ἐπὶ τῇ βράσει τῆς προταθείσης ἐκποίησεως ἐθνικῶν γαιῶν ἡ Κυβέρνησις, ἀφ' οὗ κατέβηλον οἱ τε βουλευταὶ καὶ νομοτελεσταὶ καὶ ὑπάλληλοι ἐκουσίως συνεισφέροντες περὶ τὰς ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδας γροσίων, τὴν 7 τοῦ αὐτοῦ προσεχώρησε καὶ τοὺς προκρίτους καὶ εὐκαταστάτους εἰς ἐκούσιον ἔρχον, καὶ, συνεισνεγκόντων πολλῶν, ἐξεκίνησε τὰ Ὑδραϊκὰ πλοῖα τὴν 21 τοῦ ἰδίου. Εἶχον ἐκπλεύσει δὲ πρὸ δλίγου τὰ Σπεισιώτικα, καὶ ἦσαν ἔτοιμα νὰ ἐκπλεύωσι καὶ τὰ Ψαρρῖανά. Ἄλλ' ἦτον ἤδη ἀνάγκη, καὶ ἀνάγκη μεγίστη χρημάτων, καὶ χρημάτων πολλῶν, διὰ νὰ ἐπαρκέσῃ ἡ Κυβέρνησις εἰς τὴν δαπάνην τοῦ πολέμου· καὶ ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ πορισθῇ χρήματα εἰμὴ ἀπ' αὐτοῦ τοὺς Ἕλληνας, ὅσοι καὶ εἶχον νὰ δώσωσι, διὰ νὰ μὴ παραβῆ τὸ ΛΒ'. ψήφισμα τῆς ἐν Ἀστρεὶ συνελεύσεως, δὲν νομοθετεῖ περὶ ἐκποιήσεως ἐθνικῆς γῆς, ἀλλ' ἀποφατίζει δάνειον ἑνὸς ἑκατομμυρίου διστηλῶν Ἰσπανικῶν κατὰ τὸν § λέ. τοῦ συντάγματος διαλαμβάνοντα, τὸ Βουλευτικὸν ἀποφασίζει περὶ δανείων μὲ τὴν ἐγγύησιν τοῦ ἔθνους λαμβανομένων, καὶ περὶ ἐκποιήσεως μέρους ἐθνικῶν κτημάτων ἀναλόγου μὲ τὴν χρεῖαν· καὶ ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκποιήτῃ ἐθνικὰ κτήματα ἧτοι ἐθνικὴν γῆν, ἀπαγορεύοντος τοῦτο τοῦ ἀνωτέρω ψηφίσματος, μεταβαλοῦσα ἡ Κυβέρνησις τὴν ἐγγύησιν τοῦ ἔθνους εἰς ὑποθήκην κατὰ τὸ αὐτὸ ψήφισμα (1) τὴν 24 Δεκεμβρίου ἐκδίδει τὸν ἐπόμενον ὑπ' ἀριθ. ΝΑ'. νόμον.

(1) Ἀφ' οὗ οἱ Ἕλληνες ἐτουφέκισαν τὴν ἐκποίησιν εἰς τὴν ἐν Ἀστρεὶ συνέλευσιν, ὁ Νέγρης ἐπεξήγησε τὴν ἐγγύησιν τοῦ ἔθνους ὡς ὑποθήκην, καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ ψηφίσματος ἔδωκεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὸ δικαίωμα νὰ κάμῃ δάνειον ἐπὶ ὑποθήκῃ τῆς ἐθνικῆς γῆς· ἀπὸ τὸ ψήφισμα αὐτὸ ἐπόμενον φαίνεται πῶς ὁ Νέγρης ἔκαμε τὴν ἐπεξήγησιν ταύτην· «Ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις, Θεωρήσασα τὸν § λέ. τοῦ προσωρινοῦ πολιτεύματος τῆς Ἑλλάδος. Θεωρήσασα ὅτι, ἂν καὶ νὰ δίδηται κατὰ τὸν § λέ. τὸ δικαίωμα εἰς τὴν Διοίκησιν τῆς ἐκποιήσεως τῶν ἐθνικῶν κτημάτων ὡς δικαίωμα ἀναφάρετον καὶ ἀναλλοίωτον, ἐπειδὴ ὅμως τὸ δικαίωμα τῆς ὑποθήκης κατὰ τὸν αὐτὸν § λέ. φαίνεται ἱκανὸν εἰς εὔρισιν δανείων καὶ χρηματικῶν πορισμῶν, ὅταν μάλιστα προστεθῇ καὶ τινῶν ἄρθρων τῆς ἐκποιήσεως τὸ δικαίωμα

» Ἐψηφίσθη τὰδε.

» Ἄ. Ἡ Διοίκησις ἀπὸ τὰ ἐθνικὰ κτήματα νὰ μὴ πωλήσῃ ἐπ' οὐδεμίᾳ πε-

« Ἐπειδὴ ὁ ἐχθρὸς, ἐπιμένων ὡς οὐδέποτε εἰς τὸν κατὰ τῆς Ἑλλάδος πόλεμον, ἔχει καὶ ἐντὸς τοῦ χειμῶνος τὰς κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν δυνάμεις του.

Ἐπειδὴ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ διοίκησις ἀναγκάζεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον νὰ ἔχη εἰς συνεχῆ ἐνέργειαν τὰς κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν δυνάμεις της.

Ἐπειδὴ διὰ τὴν ἐξοικονόμησιν ὄλων τῶν ἀναγκαίων ἐξόδων αὐτῶν τῶν δυνάμεων ἀπαιτεῖται πόρος πρόχειρος καὶ ἱκανός.

Τὸ Βουλευτικὸν θεσπίζει.

Νὰ γενῆ δάνειον ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος ποσότητος ἐνὸς μιλλιονίου Ἰσπανικῶν ταλλήρων.

Τὸ δάνειον τοῦτο, διηρημένον εἰς διάφορα τμήματα, ν' ἀρραλισθῆ μὲ τὴν ἐγγύησιν τοῦ ἔθνους, δηλαδὴ μὲ τὴν ὑπόθηκην μέρους ἀναλόγου παντὸς εἶδους ἐθνικῶν κτημάτων, κειμένων εἰς ὀποιονδήποτε μέρος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας. Τοῦτο δὲ τὸ δάνειον νὰ γίνεταί κατ' ἀναλογίαν τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐθνικῶν κτημάτων, καὶ νὰ μὴν ὑπερβαίνῃ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας ταλλήρων.

Ἡ ὑπόθηκὴ ἐκάστου ὠρισμένου μέρους νὰ γίνεταί διὰ δημοσίου κηρύξεως εἰς τὸν προσφέροντα περισσοτέραν ποσότητα.

Ὁ δανειστὴς νὰ λαμβάνῃ ὅλον τῆς ὑποθήκης τὸ εἰσόδημα ἐκτὸς τῶν δεκάτων, τὰ ὁποῖα ὑποχρεοῦται νὰ δίδῃ τακτικῶς εἰς τὴν Διοίκησιν, καθὼς λαμβάνονται καὶ ἀπὸ τὰ ἰδιόκτητα.

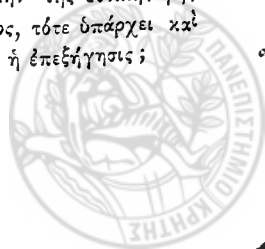
Ἡ διάρκεια τοῦ δανείου εἶναι ὀλόκληρα ἕξ ἔτη, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ὁποίων ἡ διοίκησις χρεωστεῖ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς

ῥιστάσει ἕτερα εἰμὴ τὰ ἀκόλουθα ἔργα τέτρα, σπήτια καὶ σπητοτόπους μὲ τὰς περιοχὰς των, μύλους εἴτε κτισμένους εἴτε χαλασμένους, μαγαζιά, χάνια, λουτροὺς, Ντισαμία καὶ μεδρεσέδες, φούρνους καὶ ἑλαιοτριβεῖα.»
 β'. Τὸ παρὸν ἐπιτηρηματικὸν ψήφισμα θέλει δημοσιευθὲν διατηρηθῆ εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ βουλευτικοῦ σώματος. Ἐν Ἄστρει τὴν ἰδ'. Ἀπριλίου αὐκ.'

» Ὁ πρόεδρος τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως

» Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης.»

Ὅστω μετεβλήθη ἡ ἐγγύησις τοῦ ἔθνους εἰς ὑπόθηκην τῆς ἐθνικῆς γῆς διὰ τῆς Νεγρικῆς ἐπιτηρησιότητος· ἀλλ' ἂν ὑπάρξῃ ἔθνος, τότε ὑπάρχει καὶ ἡ ἐθνικὴ γῆ τῆς Ἑλλάδος· ἄλλως, τί θὰ χρησιμεύσει ἡ ἐπεξήγησις;

τὸν δανειστὴν τὴν ποσότητα τοῦ δανείου, δίδουσα καὶ τόκον πρὸς ὀκτώ εἰς τὰ ἑκατὸν διὰ τὸν καθέκαστον χρόνον· εἶδεμῃ, νὰ δίδῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἐντελῆ κυριότητα ἐπὶ τοῦ κτήματος, τὸ ὁποῖον ἔλ-
χεν εἰς ὑποθήκην μὲ τακτικὸν ἔγγραφον ἰδιοκτησίας.

Ἡ καταβολὴ τοῦ δανείου νὰ γίνεται κατὰ μὲν τὸ ἥμισυ εἰς μετρη-
τὰ, κατὰ δὲ τὸ ἄλλο ἥμισυ ἀδιαφόρως, εἴτε εἰς διαταγὰς πληρωτέας
ἀπὸ τὸ ταμεῖον ἐξ ὁποιοῦδήποτε πόρου, εἴτε εἰς ἐθνικὰς ὁμολογίας.

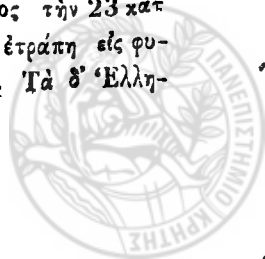
Τὰ ἐκ τοῦ δανείου τούτου χρήματα νὰ ἐξοδευθῶσιν εἰς τὰς
μελλούσας ἀνάγκας τῆς πατρίδος, δηλαδὴ εἰς τὸ Ναυτικόν, εἰς τὸ
στρατιωτικόν, τὰ φρούρια, καὶ εἰς τροφὰς καὶ πολεμφοῦδια.

Ὁ παρῶν νόμος νὰ ἐνεργῆται ἕως οὗ ἤθελε φθάσει μία δόσις τοῦ
προθεσπισθέντος τρίτου δανείου, ἢ παρῆρσιασθῇ ἄλλος ἰκανὸς πό-
ρος καὶ τὰ λ.

Γοιουτοτρόπως δὲν παρηνόμησε μὲν νομοθετήματα νὰ δώσῃ εἰς
ὑποθήκην τὴν ἐθνικὴν γῆν εἰς τοὺς δανειστάς· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο
νὰ τὴν ἐκποιήσῃ, παρανόμως ἐνομοθέτησεν ὅτι, ἂν μετὰ ἐξ ἔτη
δὲν ἤθελεν ἀποδοθῆ τὸ δάνειον εἰς τὸν δανειστὴν, νὰ γείνη ἡ ἐν
ὑποθήκῃ γῆ ἰδιοκτησία του, διὰ τοῦτο δ' ἐκδοθεὶς νόμος δὲν θὰ
ἐνεργῆθῆ, ὅτε κανεὶς δὲν δανεῖζει χρήματα μὴ ἀσφαλιζόμενος διὰ
τῆς μετὰ ἐξαετίαν ἐκποιήσεως τῆς γῆς. Καὶ ὅμως ὁ ὑπέρτατος
νόμος εἶναι ἡ σωτηρία τῆς πατρίδος. Ἐχρειάζοντο δὲ διὰ τοῦτο
χρήματα· ἄρα ἡ Κυβέρνησις ἔπραξε νομιμώτατα καίτοι παρανό-
μως ἐκδοῦσα τὸν διαληφθέντα νόμον, καθότι, ἐὰν σωθῆ τὸ ἔθνος,
ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις θὰ τὸν ἐπικυρώσει βέβαια. Ὁ νόμος δὲθ' λο-
γίζεται ποτὲ προδότης τοῦ ἔθνους, καὶ ἂν ἐκ τῶν περιστάσεων
καταντήσῃ νὰ λογισθῆ τοιοῦτος, εἶναι ἄρ' ἐαυτοῦ ἄκυρος, ἢ ἀνάγκη νὰ
κοιμηθῆ· ἀλλὰ ἵδιαι νὰ καταντήσῃ ἡ Κυβέρνησις ἕνεκα τῆς ἀχρημα-
τίας εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ κοιμηθῇ τὸν νόμον! Ἐν τοσοῦτῳ, ἐν ᾧ
τὰ Ὑδραϊκὰ ἔπλεον εἰς Μισολόγγι, τὰ σπετσιώτικα διὰ τινὰ συμβῆ-
σαν δυσαρέσκειαν εἶχον ἐπιστρέψει, καὶ τρία μόνον ἐξ αὐτῶν, τὸ πολε-
μικὸν τοῦ Ἴω. Τσοῦπα καὶ τὰ ἠφαιστεια τοῦ Ἀναργύρου Λεμπέση
καὶ Ἀνδρέου Χόντσα, καθ' ὁδὸν ἀπαντηθέντα, καθὼς καὶ τέσσαρα
Ψαρρῖανά τὰ δύο πολεμικὰ καὶ τὰ δύο ἠφαιστεια, συνηκολούθη-
σαν, καὶ τὴν 8 Ἰανουαρίου τοῦ 1826 ἐφθασαν εἰς τὸν λιμένα τοῦ
Μισολογγίου, ἀφ' οὗ ἀπώλεσαν ἐκ τῆς τρικυμίας τὸ ἠφαιστειον

τοῦ Ἀνδρέου Πιπίνου, τὸ ἐποῖον ἐβυθίσθη ἀπὸ τὰ πολλὰ νερά, καὶ ἐν ᾧ ἤρχισαν ν' ἀποβιδιάζωσι τροφάς καὶ πολεμεφοδία, τὴν 10 ἔλα τὰ πλοῖα τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, δώδεκα φηργάδαι, δεκαπέντε κορβέται καὶ ἄλλα πολλὰ μικρότερα, ἀπὸ τὸν κόλπον τῶν Π. Πατρῶν ἐκπλεύσαντα καὶ ἔχοντα οὖριον ἄνεμον, ἐκινήθησαν κατ' αὐτῶν ὡς δεκαπέντε δὲ τὰ μεγαλύτερα ὤρμησαν ἐναντίον τῶν ἐπὶ σκοπῷ νὰ τὰ διώξωσι, διὰ ν' ἀπελπίσωσι τοὺς πολιορκημένους, καὶ οἱ Ἕλληνες ἀπεφάσισαν νὰ τ' ἀντικρούσωσιν ἐπὶ τῶν ἀγκύρων. Τὰ Τευρκικὰ ἐπλησίασαν, καὶ δύο φηργάδαι ἐκένωσαν ἔλα τὰ πυροβόλα τῶν κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς ναυαρχίδος, καὶ ἀντικρούμεναι εὐστόχως, ἔπαθον πολλὴν ζημίαν, καὶ ἤρχισαν νὰ ὀπισθοδρομῶσι· τούτο βλέποντες οἱ ναῦται, κρύφα τοῦ Μιαούλη κόπτουσι τὰς καμήλους τῶν ἀγκύρων, ἀνεπέτασαν τὰ ἱστία καὶ περῶσιν ἀναμέτρῳ ὅλων τῶν ἐχθρικῶν πυρεμούντων τότεν ἢ ναυαρχίς, ὅσον καὶ τ' ἄλλα Ἑλληνικὰ, τῶν ὁποίων οἱ ναῦται ἔκοψαν ὡσαύτως τὰς καμήλους κατὰ μίμησιν ἐκείων καὶ παρηκολούθησαν, καὶ κανεὶς τῶν Ἑλλήνων δὲν ἔπαθε τίποτε. Ἀφ' οὗ δ' ἐξῆλθον τοῦ λιμένος, ἔκαυσαν τὴν 15 εἰς Προκοπάνιστον Τευρκικὴν κορβέταν εἰκοσιτεσσάρων πυροβόλων, οὗσαν καθισμένην πρὸ δύο ἡμερῶν, καὶ τὴν ἔκαυσεν ὁ Γεώργιος Πολίτης ἐντὸς ὀλίγης ὥρας, προσάψας εἰς αὐτὴν τὸ ἡραϊστεῖόν του. Ἐκ δὲ τῶν ἐν αὐτῇ τριακοσίων ἐπιβατῶν, ἐν οἷς καὶ τριάντα αἰχμάλωτοι χριστιανοὶ, οἱ πλείότεροι ἐκάησαν ἢ ἐπνίγησαν καὶ ὀλίγοι διεσώθησαν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἐφορκίδας. Ἀμα δ' ἀφ' οὗ ἐπυρσοκρότησεν ἡ κορβέτα, εἰκοσι Τευρκικὰ εὐρισκόμενα κατὰ τὸ Ἀκρωτήριον Πάπα, ἔφυγον εἰς Π. Πάτρας, καὶ ὁ Λεμπέσης τὰ κατεδίωξεν ὁμοῦ μετὰ δύο πολεμικὰ ἔω· ὑπὸ τὰ πυροβόλα τοῦ φρουρίου. Τὴν 16 ἐξέπλευσαν ἀπὸ Π. Πάτρας καὶ ἀπὸ τὸ Κριονέρι ἐξήντα Τευρκικὰ, καὶ τὰ Ἑλληνικὰ τὰ προσέβλαλον, τὰ ἔτρεψαν εἰς φυγὴν, ἐκυρίευσαν ἐν ἑκ τῶν ἡραϊστείων τῶν, καὶ τὴν 16 καὶ 17 ἐπέστρεψαν τροπαιοφόρα, ἐπῆραν τὰς ἀγκύρας τῶν καὶ ἐφοδίασαν τὸ Μισολόγγι. Ἐπομένως, ἐν ᾧ εὐρίσκοντο ἀντικρουτοῦ Βασιλαδίου, πάλιν ὤρμησεν ὁ ἐχθρικός στόλος τὴν 23 κατ' αὐτῶν, καὶ πάλιν ἀπεκρούσθη μετὰ βλάβην του, καὶ ἐτράπη εἰς φυγὴν, καὶ εἰσέπλευσεν εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον. Τὰ δ' Ἑλλη-

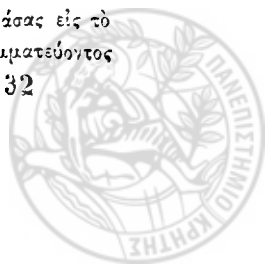

νικά ἀνεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια, μὴ δυνάμενα νὰ κυνηγήσωσι τοὺς ἐχθρικοὺς στόλους ἐπὶ πλέον δι' ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων. Ἐν δ' Ἑλληνικὸν πολεμικὸν ἀφῆρέθη τὸ κατάρτι ἀπὸ σφαιραν ἐχθρικήν. Διαῤῥαγέντος δὲ πυροβόλου εἰς τὴν κορβέταν τοῦ Ἀντώνη Ῥαφαήλ εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς μάχης, ἐφρονεύθησαν τέσσαρες καὶ ἐπληρώθησαν ἑνέα. Τὸ δὲ Μισολόγγι ἐφωδιάσθη μὲ τ' ἀναγκαῖα δι' ὀλίγον καιρὸν.

Ἄφ' οὗ δ' Ἰμπραχίμ μετέβη εἰς τὸ Μισολόγγι, ἔσοι Τουρκαλβανοὶ εὐρίσκοντο εἰς Τριπολιτσάν μετὰ τῶν Αἰγυπτίων, εἶτε πάσχοντες νοσταλγίαν, ἀφ' οὗ ἐγέμισαν τὰ κεμέρια (1) μάλιστα, εἶτε φοβούμενοι μὴ ἀπολεσθῶσι καὶ αὐτοὶ ὡς ἄλλοτε οἱ δμοφύλοί των εἰς τὴν Πελοπόννησον, θέλουσι νὰ συνεννοηθῶσι μὲ τὸν Κολοκοτρώνην, καὶ νὰ συντελέσωσιν εἰς τὸ νὰ κυριεύσωσι τὴν πόλιν οἱ Ἕλληνες ἐξ ἐφόδου, ὡς ἐγένειεν αὐτὸ τοῦτο καὶ τὸ 1821, διὰ ν' ἀναχωρήσωσιν ἐν ἀσφαλείᾳ εἰς τὰ ἴδια, ἀφ' οὗ ἤθελον λάβει τὰ πιστὰ ἀπὸ αὐτόν. Ὁ Κολοκοτρώνης ἐδέχθη καὶ διεκοίνωσε ταῦτα πάντα εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ κινήθῃ εἰς Τριπολιτσάν διὰ νὰ τὴν κυριεύσῃ ἐξ ἐφόδου, καὶ ἡ Κυβέρνησις διέταξε τὰ εἰς Σπέτσας στρατεύματα νὰ διευθυνθῶσιν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Κωνστ. Μαυρομιχάλη, ὡς μέλους τοῦ Νομοτελεστικοῦ, εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὡς εἶχε διατάξει καὶ τὰ εἰς Ὑδραν νὰ στρατεύσωσιν εἰς Μέγαρα καὶ ἀλλαχοῦ, μὴ ὄντα πλέον ἀναγκαῖα εἰς ἐκεῖνας τὰς Νήσους. Ἐνόμισεν ὁμως ὅτι ἔπρεπεν ἄλλως νὰ βεβαιωθῇ περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ φρουρίου καὶ τῶν ἐν Τριπολιτσᾷ δυνάμεων τοῦ ἐχθροῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἐχρειαζέτο ὁ φιλόπατρις καὶ τολμηρὸς μὲν, ἀλλὰ καὶ ἱκανὸς Ἕλληνας, ὅστις ν' ἀναδεχθῇ τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ ὑπάγῃ ἐκεῖτε ὑπὸ εὐστρημὸν τινα πρόφασιν, νὰ παρατηρήσῃ τὰ πάντα, καὶ ἐπιστρέψας νὰ τὴν πληροφορήσῃ. Ὁ Ἴω. Φιλήμων (1) ἀπερσιζέει

« (1) Εἶδος ζώνης, ἐν μέρει καὶ μὲ δέρμα περιβεβλημένης, τὴν ὁποίαν, οἱ Ἄλβανοὶ μάλιστα, μεταχειρίζονται διὰ νὰ φέρωσιν ἐπάνω των τὸν θησαυρὸν των.

(1) Οὗτος κατάγεται ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν. ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ συναγωνισθῇ κατὰ τὰς ἀρχὰς Νοεμβρίου τοῦ 1821· ἄμα φθίσας εἰς τὸ Ἄργος παρελήθη εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Ἰψηλάντου ἀρχιγραμματεύοντος

σεν ὅτι ἠδύνατο καὶ ἄλλους νὰ διαθέσῃ εἰς τὸ νὰ προσκυνήσῃσι· Τοιοῦτοτρόπως πείσας αὐτόν, κατώρθωσε νὰ ἐξέλθῃ τῆς Τριπολιτσᾶς, ἀφ' οὔ παρετήρησεν ἐπιτηδείως τὰ πάντα. Οἱ καλοὶ Τούρκοι ἠλπίζον ὅτι, ἡ αὐθόρμητος ἔλευσις πρὸς αὐτούς Ἕλληνας, γνωστῶ διὰ τὴν σχέσιν του μέ τινας ἐκ τῶν πρωταγωνιστῶν, ἤθελε συντελέσει πρὸς τὸν σκοπὸν των. Ὁ Φιλῆμων ὅμως ἀφ' οὔ ἐξῆλθε τῆς πόλεως, ὑπονοῶν μὴ τὸν ὑπώπτευσαν καὶ δράμῳσι κατόπι νὰ τὸν συλλάβῳσι, μόλις ἀπομακρυνθεὶς, ἀπολύσας τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου, ἔγειεν ἀφαντος, καὶ ἔφθασεν εἰς ὀλίγην ὥραν εἰς τὸ Στενὸν, ὅπου τὸν περιέμενον οἱ στρατιῶται. Ἄλλα κατελθὼν εἰς τοὺς Μύλους, εὔρε τὸν Κολοκοτρώνην καὶ τὸν εἶπε τὰ διατρέξαντα καὶ τὸν ἐπληροφόρησε περὶ τῆς καταστάσεως τῶν Τούρκων τῆς Τριπολιτσᾶς. Οὗτος δ' ἀγανακτήσας κατὰ τῆς Κυβερνήσεως ὡς ἐπεμβάσης εἰς τὰ χρέη του, ἠθέλησε νὰ κακοποιήσῃ τὸν ἀποσταλέντα, καὶ τὸν περιώρισεν ἀφ' οὔ τὸν ἐφώπλισεν (1). Ἡ δὲ Κυβέρνησις ἐπέπληξε τὸν Κολοκοτρώνην διὰ τοῦτο,

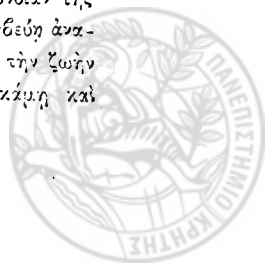
(1) Δὲν εἶχε θέβαια δίκιον ὁ Κολοκοτρώνης νὰ κρατήσῃ τὸν Φιλῆμονα· ἀλλ' εἶχε δίκιον ν' ἀγανακτήσῃ κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, διότι ἐκεῖνος ἦτον ὑπεύθυνος διὰ τὰ στρατιωτικά του κινήματα. Ἄλλως τε ὁ Κολοκοτρώνης ἐφείδετο τῆς ζωῆς τῶν Ἑλλήνων, καὶ δὲν ἤθελε νὰ ἐκτεθῇ ὁ ἀγαθὸς Φιλῆμων εἰς τὸν κίνδυνον τοῦ ν' ἀπολεσθῇ. Ἡ δὲ Κυβέρνησις τὸν ἔδωκε τὸ ἐπόμενον ὑπ' ἀριθ. 15298 ἔγγραφον, δι' οὔ καθομολογεῖται καὶ ὁ σκοπὸς καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης ἀποστολῆς του.

Προσωρινῆ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα.

Πρὸς τὸν κύριον Ἰω. Φιλῆμονα.

Εἶδε μ' εὐχαρίστησιν ἡ Διοίκησις ὅτι ἀπὸ πατριωτικὸν ζῆλον κινούμενος, καὶ καταφρονῶν κάθε κίνδυνον ὑπὲρ τοῦ κοινῶ συμφέροντος, διεκινδύνευσας ἐσχάτως, καὶ ἀπῆλθες εἰς Τριπολιτσάν πρὸς παρατήρησιν τῆς καταστάσεως τοῦ φρουρίου καὶ τῶν δυνάμεων τοῦ ἐλθροῦ. Διὰ τὸ γενναῖον τοῦτο τόλμημα εἰς τὸ ὅποιον μόνος ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἐνθερμὸς ζῆλος σὲ παρεκίνησε, καὶ διὰ τοῦ ὁποῦ, εἶνα ὁμολογούμενον, ὠφέλησας σημαντικὰ τὴν πατρίδα, μὴ ἀμφιβάλλεις ὅτι ἐκέρδισας πληρέστατα τὴν ὑπόληψιν καὶ εὐνοίαν τῆς διοικήσεως, ἡ ὁποία ἔχουσα χρέος ἱερὸν ν' ἀνταμείβῃ καὶ νὰ βραβεύῃ ἀναλόγως τοὺς πατριώτας, ὅσοι διὰ τὴν κοινὴν ὠφέλειαν καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν ἐκθέτουσιν εἰς κίνδυνον, δὲν θέλει λείψῃ διὰ τοῦτο ἐν καιρῷ νὰ χάμῃ καὶ

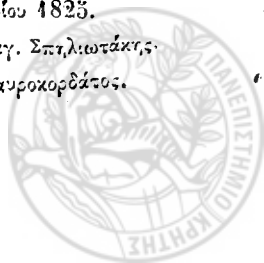
καὶ ἔστειλε τὸν ὑπουργὸν τοῦ πολέμου Δ. Μούρζινον, καὶ παρέλαβε τὸν Φιλήμονα. Μετὰ ταῦτα ὁ Κολοκοτρώνης κινεῖται εἰς Βερζοβάν, ὅπου εἶχε διατάξει νὰ συναχθῶσι καὶ τὰ ἐκ τῶν Σπετσῶν στρατεύματα ὡς δύο χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι Ἕλληνες· καὶ ἀφ' οὗ συνήχθησαν καὶ ἄλλοι ὀπλαρχηγοί, καὶ ἠτοιμάσθησαν τὰ πρὸς τὴν ἐφοδον, τὴν νύκτα τῆς 27 πρὸς τὴν 28 Δεκεμβρίου διευθύνονται εἰς Τριπολιτσάν· καὶ ὁ μὲν Π. Γιατράκος καὶ ὁ Π. Ζαφειρόπουλος, ὁ Πέτρος Α. Μπαρμπιτσιώτης, οἱ Ζαχαρόπουλοι, ὁ Δούκας Κωνστ. Δούκα καὶ ἄλλοι μὲ δύο χιλιάδας, ὁ Παῦλος Διαμαντίδης μ' ἓνα λόχον τακτικῶν, ὁ Χ. Μιχάλης Ταλιάνος μὲ μισθωτοὺς στρατιώτας ὡς καὶ ὁ Κωνστ. Μαυρομιχάλης συνοδευόμενος ἀπὸ τε τὸν Πάνον Ῥάγγον καὶ τὸν Ἰω. Στράτον, οἵτινες εἶχον ἔλθει πρὸ ὀλίγου ἀπὸ τὴν δυτ. Ἑλλάδα, ἔπρεπε νὰ διευθυνθῶσιν ἔλοι πρὸς τὰς πύλας τοῦ Σεραγίου καὶ τῶν Καλαβρύτων. Ὁ δὲ Νικηταρᾶς, ὁ Πλαπούτας, ὁ Ἀποστ. Κολοκοτρώνης, ὁ Σταῖκος Σταϊκόπουλος, ὁ Ἀλέξιος Νικολαίου, ὁ Λάμπρος Ῥιζιώτης καὶ ἄλλοι μὲ δύο χιλιάδας πρὸς τὴν πύλην τοῦ Λεονταρίου. Ὁ δὲ Γεναῖος καὶ ὁ Τσιώκρης μὲ δύο χιλιάδας πρὸς τὰς πύλας τῆς Καρυταίνης καὶ Ἀγιαθανασίου, καὶ ὁ Κολοκοτρώνης μὲ τριακοσίους πρὸς τὴν πύλην τοῦ Ναυπλίου. Ἀφ' οὗ ἐπλησίασαν εἰς τὴν πόλιν, ἠκούσθη κρότος τουφεκίου, καὶ μ' ἄλλας τὰς γενομένας ἐξετάσεις ὁ ῥίψας αὐτὸ δὲν ἀνεκαλύφθη· ἐβρέθη δὲ ὅτι ἦτο Μανιάτης, τουφεκίσας διὰ νὰ δώσῃ εἰδῆσιν εἰς τοὺς Τούρκους ὅτι ἤρχοντο κατ' αὐτῶν οἱ Ἕλληνες. Ἄλλοι εἶπον ὅτι δύο Βούλγαροι συνεχιστρατεύοντες μὲ τοὺς Ἕλληνας, ἐφυγον ἐκείνην τὴν νύκτα εἰς τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς εἰδοποίησαν καὶ ἕτεροι ὅτι ἦσαν Τούρκοι, οἱ Βούλγαροι αὐτοί, κατάσκοποι, οἵτινες ὑπεκρίνοντο ὅτι ἦσαν χριστιανοί. Διὰ τοῦτο ἅμ' ἀκούσαντες οἱ Τούρκοι τὸν ἀπὸ τὸ βᾶδισμα τῶν Ἑλλήνων δοῦπον,

πρὸς τὴν εὐγενεῖαν σου ἀνάλογον τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ταύτης ἐκδουλεύσεώς σου ἀμοιβήν.

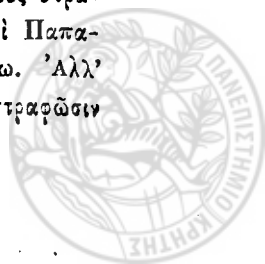
Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 5 Δεκεμβρίου 1825.

Ὁ πρόεδρος Γ. Κουντουριώτης, Γ. Μπότσης, Ἄνγκ. Σπηλιωτάκης.

Ὁ Γ. Γραμματεὺς, Α. Μαυροκορδάτος.

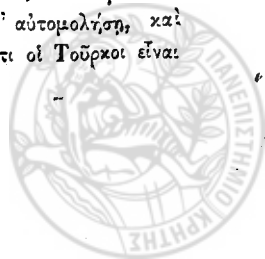

ἤρχισαν νὰ φωνάζωσιν ἑτοιμασθέντες εἰς ἀντίκρουσιν, καὶ τότε μόνον ὁ Νικηταρᾶς καὶ ὁ Πλαπούτας ἐπλησίασαν εἰς τὸ φρούριον, καὶ τις τῶν ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν των στρατιωτῶν ἐξέβηεν εἰς τὸ τεῖχος τὴν ἀναβάθραν· πλὴν οὐτ' αὐτοὶ δὲν ἀπεφάτισαν ν' ἀναβῶσιν, ἀφ' οὗ ἤκουσαν πανταχόθεν τῶν Τούρκων τὰς κραυγὰς. Οἱ δὲ μετὰ τοῦ Γιατράκου ὄχι μόνον δὲν ἐπλησίασαν, ἀλλὰ καὶ κατεσκορπίσθησαν φεύγοντες εἰς διάφορα μέρη. Ὅλοι δὲ ἀπεχώρησαν εἰς τὰ ὑψηλά, καὶ ὁ Κολοκοτρῶνης ἀπεσύρθη εἰς τὸ Στενόν. Μόνοι οἱ Τριπολιτισιῶται ὀπλαρχηγοὶ Λάμπρος, Ριζιώτης, Γιάννακας, Κωνσταντῆς Ἀγιοργιτάκης, Μῆτρος Βερζοβίτης καὶ λοιποὶ μετὰ τοὺς στρατιώτας των ὡς διακοσίους πενήντα, ὡς ἂν εἴλκοντο ἀπὸ μαγευτικὴν τινα δύναμιν, ἔμειναν ὀπίσω, καὶ τοὺς κατέλαβεν ἡ ἡμέρα εἰς τὴν Μολυβὴν, καιμένην εἰς τόπον ἐπίπεδον. Ἰδόντες δὲ τοῦτους οἱ Τούρκοι, ἔδραμον ὡς ὀδοῦντα ἵππεις καὶ ἄλλοι πολλοὶ πεζοί, τοὺς ἐκτύπησαν, τοὺς κατέδιωξαν φεύγοντας, καὶ ἐφόρευσαν καὶ ἠχμαλώτισαν τριάντα δύο ἐξ αὐτῶν. Ὁ δὲ Γενναῖος καὶ ὁ Τσιώκρης εἶχον ἀποσυρθῆ εἰς τὰς ὑπερείας τῆς Ἐπανωχρέπας, εἰς τὸ Περθῶρι, ὅπου εὔρον καὶ τὸν Κωνστ. Μαυρομιχάλην, τὸν Ῥάγγρον, τὸν Στράτον καὶ τὸν Χ. Μιχάλην μ' ὀλίγους στρατιώτας. Ἀκούσαντες δὲ τὴν γενομένην μάχην, ἐνόησαν ὅτι οἱ Τούρκοι προσέβαλον τοὺς Τριπολιτισιώτας, καὶ παρευθὺς ὁ Γενναῖος, ὁ Τσιώκρης καὶ ὁ Χ. Μιχάλης μ' ἄλλους δέκα ἵππεις ἔδραμον εἰς Μανζαγραῖν, χωρίον ἐν τέτρατον τῆς ὥρας ἀπέχον τῆς πόλεως, ὅπου ἐφθασαν κατόπι καὶ οἱ ἄλλοι καὶ ὁ Νικηταρᾶς, μετὰ σκοπὸν νὰ ὀχυρωθῶσι διὰ νὰ πολεμήτωσιν. Ὁ δὲ Γενναῖος προεχώρησεν ὀπισθεὺς πρὸς τὴν πόλιν, καὶ ἐν τοσοῦτῳ ἐπειδὴ δὲν ἐκρίθη εὐλογον νὰ ὀχυρωθῶσιν, ἀνεχώρησαν οἱ ἄλλοι καὶ ἐπορεύοντο πρὸς τὸ χωρίον Ἀγιοβασίλην, σπεύδοντες νὰ φθάσωσιν εἰς τὰ ὑψηλά μέρη. Τότε οἱ Τούρκοι ἐξῆλθον, ἵππεις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ ἔδραμον κατ' αὐτῶν· ἀλλ' εὔρον ἀντίστασιν εἰς τοὺς ὀπισθινούς, ὅτι ὁ Γενναῖος, ὁ Τσιώκρης μετὰ τρεῖς τέσσαρας ἐπίππους καὶ μετὰ πενήντα πεζοὺς στρατιώτας, μετ' ὧν καὶ ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἱερόθεος (ὁ καὶ Παπαγιάννης), τοὺς ἀντέκρουσαν καὶ τοὺς ἐκράτησαν ὀπίσω. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ Μαυρομιχάλης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ἀντὶ νὰ στραφῶσιν

ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν καὶ νὰ τοὺς χτυπήσωσιν ὡσαύτως, φεύγουσι προχωροῦντες εἰς τὸν Ἁγιοβασίλην, θαρρῆσαντες οἱ Τούρκοι, ἐδιπλασίασαν τὴν ὀρμὴν των κατὰ τῶν ἀντιπολεμούντων αὐτοῦς, καὶ τοὺς ἐβίασαν ν' ἀποχωρῶσιν εἰς ἀταξίαν ὀπισθεῦν. Προσκόπτει δὲ δ'ἶπκος τοῦ Γ. Ἀγαλοπούλου καὶ πίπτει· συγκαταπίπτων δὲ καὶ οὗτος, τραυματίζεται, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ φύγῃ, καὶ κινδυνεύων, ρωνάζει βρῆθειν ἐπικαλούμενος. Στρέφουσι λοιπὸν ὁ Γσιώκρης καὶ ὁ Γενναῖος μὲ τὸν Ἀναστάτην Σπετσιώτην καὶ τὸν Ὠσμὰν τοῦ Πλαπούτα (1) ἐφιπποῖ· στρέφει δὲ πεζὸς καὶ ὁ Ἀρχιμανδρίτης· καὶ τούτου τὸ παράδειγμα ἀκολουθοῦντες δεκαπέντε στρατιῶται, στρέφουσι ὡσαύτως πεζοί, καὶ ἅπαντες ἐρμῶσι κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ πληγόνει ὁ Ὠσμὰν πιστολίσας τὸν ἀρχηγόν των, καὶ δίδουσι οὗτοι ὄλην τὴν προσοχὴν των εἰς τὸν πληγωθέντα, καὶ οἱ μὲν Ἕλληνας σώζουσι τὸν Ἀγαλόπουλον καὶ ἀκολουθοῦσιν ἐν ἡτυχίᾳ τὸν δρόμον των, οἱ δ' ἐχθροὶ ἐπιστρέφουσι εἰς Τριπολιτσάν. Ἐρονεύθητιν δ' ἕνδεκα ἐξ αὐτῶν, καὶ ἔπεσεν εἷς καὶ ἐπληγώθησιν τέσσαρες Ἕλληνας. Τοιουτοτρόπως ἐματαιώθη ἡ διὰ τὴν ἐφοδὸν τῆς Τριπολιτσᾶς ἐκστρατεία· ὁ δὲ φίλος τοῦ νόμου δνειδίζει τὸν Κολοκοτρώνην, ὡς κινηθέντα τάχα εἰς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην, διὰ νὰ εὖρη ἀρορμὴν ν' ἀρπίσῃ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν χρήματα, ἐπειδὴ δὲν ἦτο, λέγει, δυνατὸν νὰ κυριευθῇ ἐξ ἐφόδου ἡ Τριπολιτσά, καθὼς καὶ τὸ προέβλεπον ὅλοι οἱ ρουνεγεῖς, καὶ φαίνεται ὁ συντάκτης ἐπικυρῶν ὅτι ἔλεγεν ὁ Κουντουριώτης τὸν Νικηταρᾶν ἀναχωροῦντα διὰ τὴν ἐφοδὸν· καὶ· πιστεύεις νὰ κυριευθῇ ἡ Τριπολιτσά; Ἄν λοιπὸν πρέβλεπεν ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ κυριευθῇ, ἐχρεώσεται νὰ ἐμποδίσῃ τὸ κίνημα τῶν Ἑλλήνων, ὥστε νὰ μὴ

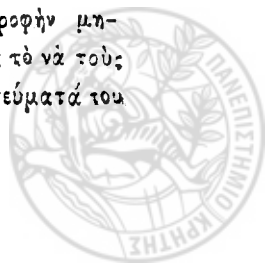
(1) Ὁ Ὄθωμανὸς οὗτος εἰς τὴν ἐκπολιόρκεσιν τῆς Τριπολιτσᾶς ἤχημαλωτίσθη ἀπὸ τὸν Πλαπούταν, ὅστις ὄχι μόνον τὸν ἐφύλαξεν, ἀλλὰ καὶ τὸν κατέταξε μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν του· ἦτο δὲ τίμιος ἄνθρωπος καὶ ἐπομένως πιστὸς εἰς τὸν ἀρχηγόν του καὶ εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων. Σημιοφόρος ὢν, ἦν ὡστε καὶ αὐτὸς τὴν σημαίαν του μ' ἐκείνας τῶν Αἰγυπτίων εἰς τὴν μάχην τῆς Τριμπάλας· ἀλλὰ δὲν κατεδέχθη ν' αὐτομολήσῃ, καὶ ἔμεινε μὲ τοὺς Ἕλληνας πάντοτε. Ἄς ὁμολογήσωμεν ὅτι οἱ Τούρκοι εἶναι πολὺ εὐγνώμονες.

ὕπαρχωσιν οὗτοι ἀνωφελῶς εἰς τὸν θάνατον, καὶ νὰ μὴ δαπανηθῶσιν εἰς μάτην τὰ ὀλίγα χρήματα τοῦ ἔθνους· ἦτο δ' ἐπόμενον νὰ τὸ προίτη, διότι, ἀφ' οὗ ἡ Κυβέρνησις ἔστειλεν εἰς προσκοπὴν τὸν Φιλήμονα εἰς Τριπολιτσάν, ὁ Σουλεϊμάνμπεης, ὅστις δὲν ἦτο Γούρκος, ἔπρεπε νὰ συλλογισθῇ ὅτι καὶ ἐπεβουλευέτο ἴσως, καὶ νὰ λάβῃ μέτρα ὥστε ἡ φρουρὰ νὰ εἶναι ἄγρυπνος, καὶ οἱ Ἄλβανοὶ νὰ μὴ δυνηθῶσι νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐφόδου. Ἐχρεώσται ἄρα νὰ ἐμποδίσῃ τὸ πρὸς ἐφοδὸν κίνημα, διὰ νὰ μὴ λάβῃ καὶ ὁ φίλος τοῦ νόμου ἀφορμὴν νὰ συκοφαντῇ ὑβρίζων τὸν Κολοκοτρώνην ὡς ἀρπακτὴν. Ἄλλως τε ἡ γενομένη ἀπόπειρα διὰ τὴν ἐφοδὸν, ἀναγγέλλουσα τὸ ἄγρυπνον τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ νὰ ἐπιβουλεύωσι πάντοτε τὸν ἐχθρὸν των, δὲν εἶναι ἀνωφελής· πλὴν ἀφ' ὁποιανδήποτε καὶ ἀν' ἐπῆγασεν αἰτίαν ἡ ἀποτυχία τοῦ ἐπιχειρήματος, θὰ βλάψῃ πολὺ, διότι, ἀν' ἐκυριεύετο ἡ Τριπολιτσά, ὅπερ ἦτο πολὺ πιθανὸν ὡς ἐκ τῆς ἐπιτιμωμένης τῶν Ἄλβανῶν συνεργείας, ἤθελεν πολιορκηθῆ ἔπειτα τὰ κατὰ τὴν Μεσσηνίαν φρούρια, καὶ τοῦτο ἤθελεν ἐπενέγκει πρὸ πάντων ὡς πρὸς τὸ Μισολόγγι ἐπωφελῆ ἀντιπερισπασμὸν, καὶ ὡς πρὸς τὴν ὅλην Ἑλλάδα ἀγαθὰ ἀποτελέσματα.

Μετὰ ταῦτα ὁ Κολοκοτρώνης διατάξας τὸν Νικηταρῆν νὰ καταλάβῃ τὰ κατὰ τὸ Λεοντάρι Δερβένια, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν συγκοινωνίαν τῶν ἐν Τριπολιτσᾷ ἐχθρῶν μετὰ τοὺς ἐν τοῖς φρουρίοις τῆς Μεσσηνίας, διατάξας καὶ τοὺς Τριπολιτιώτας ὀπλαρχηγούς νὰ προσέχωσιν εἰς τὰ κινήματα ἐκείνων καὶ νὰ μὴ τοὺς ἀφήνωσι νὰ κάμνωσιν ἐξόδους ἀιμωρητί, κατήλθεν εἰς τὸ Ἄργος, ἔνθα ἤρχισαν ἤδη νὰ συνέρχονται οἱ πληρεξούσιοι διὰ τὴν συγκροτηθησομένην εἰς τὴν Ἐπίδαυρον ἐθνικὴν συνέλευσιν.

Ὁ δὲ Ἱμπραχίμ ἤδη ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς πολιορκίας τοῦ Μισολογγίου, καὶ τὰ στρατεύματά του διαδέχονται τὰ τοῦ Κιουταχῆ εἰς τὰς θέσεις ἐκείνας, ἀφ' ὧν θὰ καταπολεμήσωσι τοὺς πολιορκημένους μετὰ τὴν ὁποιάν ἐδιδάχθησαν πολεμικὴν τέχνην ἀπὸ τὸν Μπογέ καὶ ἄλλους Γάλλους ἀξιωματικούς, καὶ μ' ὅλας τὰς ἐξαιρέσεις τὸν θάνατον καὶ τὴν καταστροφὴν μηχανάς. Ἐν τούτῳ δὲν φαίνεται ὅσον δραστήριος εἰς τὸ νὰ τοὺς πολεμῇ πυροβολῶν, καὶ μόνον γυμνάζει τὰ στρατεύματά του

καθ' ἐκάστην εἰς τὰ πρὸς ἔφοδον ἀφ' ἑνὸς, καὶ προσπαθεῖ ἀφ' ἑτέρου μέρους νὰ φθείρῃ τοὺς πολιτορχημένους, καὶ τοὺς προσφέρει καὶ χρήματα καὶ πᾶσαν ἀτομικὴν ἀσφάλειαν. Ἄλλ' αὐτοὶ καταφρονοῦσι τὰς προτάσεις του, καὶ, γῆ, λέγουσι, ζυμωμένη μὲ τὸ αἷμά μας δὲν πωλεῖται. Τοὺς προσκαλεῖ δὲ καὶ ὁ ἀποκλείων αὐτοὺς διὰ θαλάσσης Καπουτάνπασιας νὰ παραδοθῶσι, διὰ ν' ἀποφύγῃσι τὴν σφαγὴν, τὴν ὁποίαν ἠπειλοῦν οἱ Τούρκοι, ὄντες ἀποφασισμένοι, ἔλεγε, νὰ κάμωσιν ἔφοδον ἐντὸς ὀκτῶ ἡμερῶν. Οὗτος τοὺς προσκαλεῖ διὰ τοῦ διοικητοῦ ἀγγλικῆς κορβέτας ὀνομαζομένου Ἄμπατ, ὅστις δὲν τοὺς παρακινεῖ νὰ παραδοθῶσι, καὶ δι' ἐπιστολῆς του γεγραμμένης τὴν 15 Ἰανουαρίου πρὸς τὰς τοπικὰς ἀρχὰς τοὺς λέγει: «δὲν δύναμαι νὰ γείνω ἐγγυητὴς τῶν πτονηκῶν, τὰς ὁποίας θὰ κάμετε, οὐδὲ θέλω νὰ δώσω καμμίαν πγνώμην περὶ τοῦ ν' ἀποδεχθῆτε ἢ ν' ἀπορρίψετε τὴν πρότασιν τοῦ Καπουτάνπασια.» Οἱ δ' ἀποκλεισμένοι τὸν ἀποκρίνονται ὅτι ἦσαν ἔτοιμοι ν' ἀντιπαρταχθῶσιν εἰς τὴν ἔφοδον τῶν ἐχθρῶν, καὶ ὅτι χρεωστοῦσι καὶ νὰ πολεμήσωσι καὶ ν' ἀποθάνωσι διὰ τὴν πατρίδα των.

Ἐν τοσοῦτῳ τὴν 2 Φεβρουαρίου φθάνουσιν εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ ἄλλοι ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τοὺς ἐν Μισολογγίῳ κινδυνεύοντας, ὁ Ἄνδρέας Ἰσκού δηλαδὴ, ὁ Ἀποστόλης Κουσουρῆς, ὁ Λαμπροβέικος, ὁ Νικολαζέρβας, ὁ Σπυρομήλιος καὶ ὁ Χρῆστος Κουτσονίκας, ὁπλαρχηγοὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἀναγκαῖοι νὰ εὐρίσκωνται εἰς τοιοῦτον κίνδυνον εἰς ἐκείνην τὴν πόλιν καὶ νὰ μάχωνται. Αὐτοὶ συνεπιφέρουσι καὶ ἀναφορὰν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τῶν ἐκεῖ πολιτορχημένων, οἵτινες ζητοῦσι νὰ σταλῶσιν ὅλα τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα εἰς βοήθειάν των ἐναντίον τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, νὰ τοὺς σταλῶσι χρήματα διὰ τοὺς μισθοὺς καὶ σιτηρῆσια τῶν στρατιωτῶν, νὰ τοὺς σταλῶσι πολλὰ τροφὰ καὶ πολεμοφόδια καὶ ὅλα τ' ἀναγκαῖα διὰ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ φρουρίου. Συγχρόνως ἀνηνέχθησαν καὶ οἱ πρόκριτοι τῆς Ἰδρας καὶ ζητοῦσιν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν διακοσίας πενήντα χιλιάδας γροσίων διὰ τὰ μηνιαῖα τῶν πλοίων, τὰ ὁποῖα ἤδη φθάνουσιν ἐπανερχόμενα ἐκ Μισολογγίου, καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιστρέψωσιν ἐκεῖσε, διότι ὁ ἐχθρὸς δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ λύτρ τὸν καὶ διὰ τῶν μικρῶν καὶ διὰ

τῶν μεγάλων πλοίων του αποκλεισμόν. Ἐν ὅμως δὲν τοὺς στα-
λῶσι τὰ χρήματα, τότε οὔτε τοπικὴ τῆς Νήσου διοίκησις θὰ
ὑπάρξει, οὔτε Ναυτικόν. Στέλλουσιν ἐν ταύτῳ τὸν ἀντιναύαρχον
Γ. Σαχτούρην καὶ τοὺς πλοιάρχους Γ. Σιαγίνην καὶ Γ. Νέγκαν
νὰ παραστήσωσι καὶ διὰ ζώσης τὰ δίκαια τοῦ Ναυτικοῦ, καὶ νὰ
προβάλλωσι τὰ μέσα τῆς διατηρήσεώς του. Τὴν 5 τοῦ αὐτοῦ συνε-
δριάσαντα καὶ τὰ δύο σώματα τῆς Κυβερνήσεως, ἐπειδὴ ὁ προεκ-
δοθεὶς νόμος ΝΑ'. περὶ ὑποθήκης ἐθνικῆς γῆς δὲν ἐνηργήθη,
διότι κανεὶς δανειστῆς δὲν ἐπαρουσιάσθη, ἀπεφάσισαν νὰ παύσῃ
ὁ νόμος αὐτός, καὶ νὰ γείνη ἐκποίησις ἐθνικῆς γῆς, διὰ νὰ πο-
ρισθῶσι χρήματα διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος, ἐφ' ᾧ καὶ ἐξέ-
δωκαν τὴν 6 τοῦ ἰδίου τὸν ἐπόμενον ὑπ' ἀριθ. ΝΓ'. νόμον:

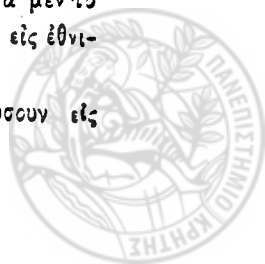
Ἐπειδὴ ὁ ἐχθρὸς συνεκέντρωσεν ὅλας σχεδὸν τὰς δυνάμεις του
εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Μισολογγίου, τὸ ὁποῖον, διὰ ν' ἀντισταθῇ
καὶ τοῦ λοιποῦ μετὰ τὴν αὐτὴν γενναϊότητα καὶ ἐπιτυχίαν, εἰν' ἀνά-
γκη νὰ ἐφοδιασθῇ μ' ὅλα τ' ἀναγκαῖα· ἐπειδὴ διὰ τὴν πρόβλεψιν
τῶν ὄσων ἀφύκτως ἀναγκαιοῦσι, δηλαδὴ τροφῶν καὶ πολεμικο-
δίων ἱκανῶν, μισθῶν καὶ σιτηρεσίων τῆς φρουρᾶς, ἐπισκευῶν
διαφόρων τοῦ φρουρίου, ἱκανῆς ναυτικῆς δυνάμεως εἰς ἀντίκρουσιν
τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, καὶ ἄλλων ἐπικειμένων ἀναποφύκτων γε-
νικῶν ἀναγκῶν τῆς πατρίδος, ἀπαιτεῖται πόρος ἱκανὸς καὶ πρό-
χειρος· ἐπειδὴ δὲ ἐκ τοῦ δανείου πόρος ἔπαυσε πρὸς τὸ πρῶτον, καὶ ὁ
ἐκ τῆς ὑποθήκης δὲν ἐνηργήθη, οὐδὲ ἄλλος προχειρότερός ἐυρί-
σκεται παρὰ τὸν ἐκ τῆς ἐκποιήσεως μέρους ἐθνικῶν κτημάτων
θεωρηθέντων τοῦ § λε'. τοῦ ὀργανικοῦ νόμου καὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ.
Ν'. νόμου.

Τὸ Βουλευτικὸν θεσπίζει.

Νὰ γενῆ ἐκποίησις μέρους ἐθνικῶν κτημάτων, δηλαδὴ γῆς καλ-
λιεργημένης ἢ μὴ, σταφιδῶν, ἀμπελώνων, ἐλαιῶνων, περιβολίων
καὶ παντὸς εἶδους δένδρων διὰ ὀκτακοσίας χιλιάδας Ἴσπανικὰ
τάλληρα.

Ἡ καταβολὴ τῆς τιμῆς τῶν ἀγορῶν νὰ γίνεται κατὰ μὲν τὸ
ἕμισυ εἰς μετρητὰ, κατὰ δὲ τὸ ἄλλο ἕμισυ εἰς διαταγὰς ἢ εἰς ἐθني-
κὰς ὁμολογίας.

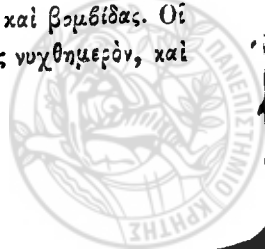
Τὰ ἐκ τῆς ἐκποιήσεως ταύτης χρήματα νὰ χρησιμεύσουν εἰς

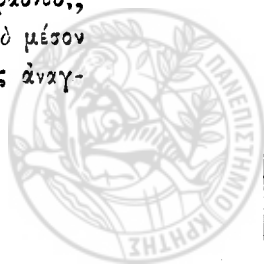
τάς ἐπικειμένους ἀναποφύκτους ἀνάγκας τῆς πατρίδος, καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς ὑπεράσπισιν τοῦ Μισολογγίου, δηλαδὴ εἰς προμήθειαν τροφῶν καὶ πολεμοφοδίων διὰ τὴν φρουρὰν καὶ τὰ ἔξωθεν στρατόπεδα, εἰς ἀπόδοσιν μισθοῦ καὶ σιτηρεσίων τῆς φρουρᾶς, εἰς τὰς ἀναγκαίαις ἐπισκευὰς τοῦ φρουρίου καὶ εἰς τὴν ναυτικὴν δύναμιν, κ. τ. λ.»

Τότε δὴ κατέβαλον πάλιν χρήματα Βουλευταὶ, Νομοτελεσταί, ὑπουργοὶ καὶ ἄλλοι ὑπάλληλοι τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἀπλοῖ πολῖται, καὶ ἀγοράζουσιν ἐθνικὴν γῆν εἰς τὴν Ἀργολίδα καὶ εἰς τὰς πέριξ ἐπαρχίας πολλοῦ ἀνταΐζαν εἰς ἐλαχίστην τιμὴν· ἀλλ' εἴθε ἐπέτρεπον αἱ περιστάσεις εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος εἰς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας ν' ἀγοράσωσιν ὅλην τὴν ἐθνικὴν γῆν, ὅλα τὰ ἐθνικὰ κτήματα, τὰ ὅποια εἶναι ἰδιοκτησίαι των, καὶ ὡς πατρικὴ των κληρονομία καὶ ὡς λάφυρα τοῦ πολέμου θεωρούμενα! εἴθε κατεγίνοντο ἀπὸ τοῦ 1823 ἔτους ὄχι εἰς τὸν ἐμφύλιον, ἀλλ' εἰς τὸν κατὰ τῶν Τούρκων πόλεμον, καὶ συνάμμι εἰς τὴν ὅσον τὸ δυνατὸν δικαίαν διανομὴν τῶν λαφύρων των αὐτῶν! ἀν ἐσώζετο ἡ πατρίς, ἔσωζε καὶ ἕκαστος τῶν Ἑλλήνων τὰ λάφυρά του, διὰ νὰ ἐμπορῆ μὲ αὐτὰ νὰ φυλάξῃ τὰ δίκαιά του, πραγματικὴν ἔχων ἀνεξαρτησίαν. Ἐκ τοῦ ἐναντίου, εἰτί ἤθελε τὸν χρησιμεύσει πλέον καὶ αὐτὴ ἡ ζωὴ ἄνευ τῆς πατρίδος; Ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις θ' ἀκυρώσει τὸν περὶ ἐκποιήσεως νόμον· ἀλλ' ὅσοι ἔδωκαν τὰ χρήματά των διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος καὶ ἔλαβον εἰς ἀντάλλαγμα κτήματα ἐθνικὰ, τὰ ὅποια δὲν ἤθελον ἐξουσιάζει εἰμὴ ἀν ἤθελεν ὑπάρξει ἡ πατρίς, ἔπραξαν καὶ ὡς λογικοὶ καὶ ὡς φιλοπάτριδες ἄνθρωποι· ἔπραξαν σύμφωνα μὲ τὴν ἀπόφασιν καὶ μὲ τὸν ὄρκον τοῦ ἔθνους τοῦ νὰ ἐλευθερωθῇ ἢ ν' ἀπολεσθῇ, ἀπόφασις, ἣτις εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν συμπεριλαμβάνει καὶ τὰ χρημάτων, καὶ κτημάτων, καὶ ὄλων τῶν ἱερωτάτων καὶ τιμιωτάτων καὶ προφιλεσταίων τὴν ἀπώλειαν.

Κατὰ μεσοῦντα τὸν Φεβρουάριον ἐτελειοποίησε καὶ ὠγύρωτεν ὁ Ἱμπραχὶμ τὰ πυροβολοστάσια του, καὶ τὰ κατέστησε σχεδὸν ἀκαταμάχητα ὡς πρὸς τ' ἀμυντικὰ μέσα τῶν Ἑλλήνων· ἔθιξε δ' ἐπ' αὐτῶν τὰ πυροβόλα του, καὶ ἤρχισε νὰ τοὺς κτυπᾷ τόσοσ βιαίως, ὥστε τὸ ἡμερονύκτιον ρίπτει κατὰ τοῦ Μισολογγίου περὶ τὰς δύο χιλιάδας πυροβόλων σφαίρας, βόμβας καὶ βομβίδας. Οἱ δ' Ἕλληνες τὸν ἀντικρούουσι καὶ τοῦτον ἐπίσης νυχθημερόν, καὶ

τὸν βλάπτουσιν ὡς καὶ τὸν Κιουταχῆν, καὶ τοὺς προξενουσὶν ἀμφοτέρους οὐκ ὀλίγην φθοράν. Ἄφ' οὗ δὲ ὁ Κιουταχῆς ἐφρόνευσε καὶ ἐπλήρωσε καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ χρόνου, ἀρ' οὗ ἤρχισε νὰ τοὺς πολιορκῆ, διακοσίους περίπου ἀνθρώπους, γυναῖκας, παιδιά, γέροντας, ἀόπλους καὶ τινὰς στρατιώτας, μεθ' ὧν καὶ οἱ Μισολογγίται Δημήτριος Σιδέρης καὶ Παντολέων Πλατύκας, ὁ ἀρχιτέκτων Σταῦρος Κουτσιούκης, καὶ οἱ χιλιάρχοι Γεώργιος Μπίνας, Λεπενιοτάκης, Κίτσιος Κῶστα, Πανταζῆς τοῦ Α. Βίικου, Ἀναστάσιος Βρούτuros, Ἀνδρίας Δελιγιαννόπουλος, ἐξ Ἀποκώρου καὶ ἄλλοι ἀξιωματικοί, ἤρχισεν ἤδη καὶ ὁ Ἰμπραχίμ νὰ πράττῃ τὰ αὐτά. Τὴν 15 μετὰ τὸ μεσονύκτιον οἱ ἐχθροὶ προεχώρησαν εἰς τὸ προτείχισμα τοῦ Μπότσαρη, καὶ ἤρχισαν νὰ κτυπῶσι τοὺς πολιορκημένους μὲ πυροβόλα καὶ τουφέκια, ρίπιοντες καὶ βόμβας καὶ βομβίδας, καὶ περὶ τὸ λυκαυγὲς ὀκτὼ λόχοι τακτικῶν ἔρθασαν εἰς βοήθειαν τῶν ἄλλων. Ὅθεν, ἅμα τοῦ ἡλίου ἀνίσχοντος, ἐξῆλθον οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τὸ φρούριον, καὶ ἐπέπεσον μὲ γυμνά τὰ σπαθία εἰς τοὺς ἐχθρικοὺς προμαχῶνας κατὰ τῶν Αἰγυπτίων καὶ τῶν ἄλλων Τούρκων, καὶ κατέσφραξαν πλῆθος ἐξ αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐβίασαν ν' ἀποχωρήσωσιν εἰς τὰ πρῶτὰ τῶν ὀχυρώματα· ἤχμαλώϊταν δὲ πολλοὺς, ἐπῆραν καὶ πολλὰς σημαίας καὶ διάφορα ὄπλα, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὰς θέσεις τῶν. Ὁ δὲ Ἰμπραχίμ καὶ ὁ Κιουταχῆς ἀγανακτοῦντες καὶ μαστιγόνοντες τοὺς στρατιώτας τῶν, τοὺς ἐβίασαν νὰ ὀρμήσωσι καὶ δεῦτερον εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, καὶ ἡ μάχη συναπιεταὶ πάλιν ἐκατέρωθεν πεισματωδεστέρα, καὶ οἱ Ἕλληνες πυροδοτοῦσιν ἐν ταύτῳ μικρὰν τινα ὑπόνομον καὶ ἀποσφενδονίζουσιν εἰς τὸν ἀέρα οὐκ ὀλίγους ἐκ τῶν ἐχθρῶν. Τοὺς προὔξενησαν δὲ τόσον φόβον, ὥστε ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, ἀν καὶ ἐδέροντο ἀπὸ τὰς φρουρὰς τῶν Πασιᾶδων, πλὴν καὶ πάλιν ἐβιάσθησαν διὰ τῆς μάστιγος νὰ στραφῶσι καὶ αὖθις κατὰ τῶν Ἑλλήνων, καὶ νὰ ὀρμήσωσι καὶ τρίτον εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν· καὶ πάλιν δ' ἐκρητήθη ἐκατέρωθεν μάχη ἀσυγκρίτως πεισματωδεστέρα, καὶ διήρκεσεν ἄχρι τῆς μεσημβρίας. Ἀλλὰ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐξέρχονται καὶ αὖθις οἱ Ἕλληνες, καὶ καταφρονοῦντες τοὺς ἐκτοξευομένους ἐναντίον τῶν κεραυνοῦς, καὶ παίζοντες μάλιστα μὲ τὸν θάνατον, εἰσπηδοῦσιν εἰς τὸ μέσον τῶν ἐχθρῶν ξιφῆρεις, καὶ θύουσι, καὶ ἀπολλύουσι, καὶ τοὺς ἀναγ-

κάζουσι νά τραπῶσι καὶ πάλιν εἰς φυγὴν, καὶ τοὺς καταδιώκουσι φεύγοντας ἕως εἰς τὰ πρῶτά των ὀχυρώματα. Ἐν ᾧ δὲ τινες μάχονται κατ' αὐτῶν, οἱ ἄλλοι καταστρέφουσι τοὺς ἐγγὺς τοῦ φρουρίου ἐχθρικοὺς προμαχῶνας καὶ τὰς ὀχυρώσεις των, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπέστρεψαν ὅλοι εἰς τὸ φρούριον ἀποκομίζοντες πυριτόβολα, ἔπλα καὶ λόγγας τῶν Αἰγυπτίων, καὶ διάφορα ἐργαλεῖα τῆς ὀχυρωματικῆς τοιοιτοτρόπως ἀνέστρεψαν ἐντὸς ὀλίγου τὰ πρὸς ἔφοδον παρασκευάσματα τῶν ἐχθρῶν· εἰς δὲ τὰς ἐνδόξους ταύτας ἐξόδους ἑπτὰ ἐξ αὐτῶν ἐφονεύθησαν καὶ ἔνδεκα ἐπληρώθησαν (ἐν οἷς καὶ ὁ ἀντιστράτηγος Γιαννάκης Σουλτάνης, ὅστις μὲ τὸν στρατηγὸν Χ. Φωτομάραν καὶ τὸν ἀντιστράτηγον Γιαννάκην Ῥαζοκότσιαν ἐδείξαν εἰς αὐτὰς τὰς μάχας ἀμίμητον ἡρωισμόν), ἀφ' οὗ ἐφόνευσαν καὶ ἐπλήγησαν ὑπὲρ τοὺς δεκαοστίους ἐχθροῦ. Τὴν 17, τριάντα δύο πλοῖα τοῦ ἐν τῇ λίμνῃ ἐχθρικοῦ στολίσκου διευθύνοντο πρὸς τὴν πόλιν ὤρμησαν δὲ κατ' αὐτοῦ τρία Μισολογγίτικα, καὶ ἀφ' οὗ ἐπυροβολήθησαν ἀπ' αὐτὸν ἀρκετὴν ὥραν καὶ τὸν ἐπυροβόλησαν ἀμοιβαίως, ἐκεῖνος μὲν ἀπετύρθη πρὸς τὴν Σκύλαν, ταῦτα δ' ἐπέστρεψαν πρὸ τῆς πόλεως. Εἰς δὲ τὸν λιμένα τοῦ Μισολογγίου ὑπάρχουσι ἤδη πλοῖα τινὰ ἐκ τῶν ἐχθρικῶν στόλῳ, τὰ ὁποῖα φυλάττουσι τὸν ἀποκλεισμόν μὲ τόσῃν αὐστηρότητά καὶ προσοχῇ, ὥστε οὐδὲ τὸ πτηνόν, τὸ δὴ λεγόμενον, δὲν ἔμπορεῖ νὰ περάσῃ ἐκεῖθεν διὰ τὸ Μισολόγγι. Τὴν 20, ὁ ἐχθρικός στολίσκος προσέβλεπε τὸ Βασιλάδι, καὶ μετὰ ἡμιτείας ὥρας πυροβολισμόν ἀνεχώρησε πάλιν πρὸς τὴν Σκύλαν. Ἐν τούτοις ὁ ἐχθρὸς κατεσκεύασε καὶ σχεδιάς, τὰς ὁποίας μεταχειρίζεται εἰς τὴν λίμνην τόσον διὰ τὸν ἀποκλεισμόν τοῦ Μισολογγίου, ὅσον καὶ ἐναντίον τῶν παρκακειμένων θέσεων, ὅπου εὐρίσκονται Ἕλληνες. Διὰ δὲ τῶν σχεδιῶν αὐτῶν καὶ τῶν πλοιαρίων τοῦ στολίσκου τοῦ ἤδη ἀποκλείει στενὰ τὸ Βασιλάδι, καὶ τὸ καταπολεμεῖ πενταχόθεν. Οἱ δ' ἐπ' αὐτοῦ ὀλίγοι Ἕλληνες ἀνθίστανται γενναίως· ἀλλὰ τὴν 26 ἔπεσεν ἐχθρική βόμβα ἐπὶ τοῦ πυριτοδοχείου, καὶ μετὰ τὴν ἐκρηξίν τούτου ὁ ἐχθρὸς ὤρμησε καὶ τὸ ἐκυρίευσεν· ἀπὸ δὲ τῆν ἐν αὐτῷ φρουρῶν, ὅσοι δὲν ἐθλάθησαν ἀπὸ τὸ ἐκραγὲν πυριτοδοχεῖον, πολλοὶ μὲν ἔπεσον ἀπομαχόμενοι, καὶ ὀλίγοι ἠμπόρεσαν νὰ σωθῶσιν εἰς τὸ Μισολόγγι. Τὴν δὲ 28 ὤρμησε νὰ κυριεύσῃ ἐξ ἐφόδου τὸ

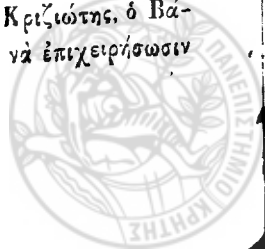
αὐτῆς Ἕλληνας εὐρίσκονται εἰς προφανῆ κίνδυνον, διότι αὐτοὶ μόλις εἶναι ἑκατὸν τριάντα, καὶ οἱ ἐχθροὶ ὑπερβαίνουν τὰς ὀκτὼ χιλιάδας· ὧστε οἱ ἐν Μισολογγίῳ ἀπελπίζονται διὰ τὴν σωτηρίαν των. Ἄλλ' ὁ ἀρείτολμος Κίτιος Ντσιαβέλλας, ἐπειδὴ ὁ Χριστόδουλος Χ. Πέτρου ἀρχηγὸς τῶν ἀνδρείων ἐκείνων ἔκειτο ἀσθενῆς εἰς Μισολόγγι, συμπαραλαβὼν ἑπτὰ ἐκ τῶν παληκαρίων του, τρέχει νὰ συγκινδυνεύσῃ καὶ ν' ἀποθάνῃ μ' ἐκείνους, καὶ φθάνει εἰς βοήθειάν των, καὶ τοὺς παραθαρβύνει μὲ τὴν παρουσίαν του, εἰς τρόπον ὅτι μάχονται ὅλοι μὲ καρδίας λεόντων, καὶ στέλλουσι εἰς τὸν ἄδην πλῆθος ἐκ τῶν ἐχθρῶν ἐφορμώντων ἀφ' ὅλα τὰ μέρη ἐναντίον των. Ἀφ' οὗ δὲ ἐπληρώθη ὁ Κιουταχῆς εἰς τὸν μηρόν, καὶ ἔπαυσαν οἱ ἐχθροὶ νὰ τοὺς πολεμῶσιν ἀπὸ τὴν ξηρὰν, ὁρμῶσιν οἱ τακτικοὶ Αἰγύπτιοι νὰ τὴν κυριεύσωσιν ἐξ ἐφόδου· ἀλλ' οἱ Ἕλληνας τοὺς φονεύουσι ἀνὰ ἑκατοντάδας· σκοπεῖ δ' ὁ Παναγιωτάκης Σωτηρόπουλος Κραββαρίτης πρὸς τὸν ἀρχηγὸν καὶ τὸν πλήτεϊ καὶ τὸν ρίπτει κάτω νεκρόν· ἐπληρώθη ἐν ταύτῳ καὶ ὁ Χουσεὴν πασίας, ὁ Κρητικὸς λεγόμενος, καὶ ἀπέθανεν ἀφ' οὗ μετέβη εἰς Π. Πάτρας. Τότε δὴ οἱ ἐχθροὶ ἀπεχώρησαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἀφῆκαν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν Κλείσθων. Εἰς τὴν μάχην ταύτην, ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἕως τὸ ἐσπέρας διαρκέσασαν, οἱ ὀλίγοι ἐκεῖνοι ἥρωες ἐφόνευσαν ὑπὲρ τὰς τρεῖς χιλιάδας καὶ διακόσιους ἐκ τῶν ἐχθρῶν· ἐκυρίευσαν δὲ δώδεκα πλοίαρια, καὶ ἐπῆραν χίλια διακόσια λογχοφόρα τῶν Αἰγυπτίων, καὶ ἄλλα πολλὰ πράγματα λάφυρα. Ἐπεσον δὲ καὶ τριάντα ἐξ αὐτῶν, καὶ ὁ Κιτσιοπάσχος, μαχόμενοι. Ὁμοῦ μὲ αὐτοὺς συνηγωνίζετο ἀπὸ τὴν θάλασσαν καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Τρικούπης μ' ἐν πλοίαριον, φέρον καὶ ἐν πυροβόλον, καὶ προὔξηνεσεν οὐκ ὀλίγην βλάβην εἰς τὸν ἐχθρόν. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἐχθρικοὶ σφαῖραι τὸ ἐτρέπησαν, καὶ ἐφονεύθησαν τινὲς ἐκ τῶν ναυτῶν, οἱ λοιποὶ μὲ τὸν ἀρχηγόν των ἐσώθησαν νήχοντες ἐπὶ τοῦ νησιδίου. Ἀπέτυχε λοιπὸν ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπεχείρησεν ἔφοδον κατὰ τῆς Κλείσθων· ἰσοῦτον δὲ τρόπον ἐνέσπειρεν εἰς αὐτὸν ἢ αὐτόθι γενομένη φθορὰ, ὥστε, ἂν ἀπερᾶσιζον τὴν ἰδίαν νύκτα ν' ἀναχωρήσωσιν ἀπὸ τὸ Μισολόγγι οἱ πολιορκημένοι ἤθελον διασωθῆ ἀβλαβεῖς ὅλοι καὶ γυναῖκες, καὶ παιδιά, καὶ γέροντες καὶ

πληγωμένοι, και ἀσθενείς· ἀλλ' ἐπιθυμοῦντες νὰ τὸ σώσωσι, δὲν ἀπεφάσισαν τὴν ἐξοδον. Καὶ ὅμως ἡ πολιορκία αὐτῶν γενομένη ἤδη στενωτάτη, καὶ ὁ διὰ θαλάσσης ἀποκλεισμός, διευθυνόμενος παντελευθέρως ἀπὸ τὸν μὴ ἐνοχλούμενον πλέον ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου Καπουτάνπασιαν, καὶ μὲ ἔκτῳ σχεδίας γινόμενος, καὶ μὲ πολλὰ πλοιάρια, τὰ ὁποῖα ὄχι μόνον κτυπῶσιν ἐκ τοῦ πλησίον τὴν πόλιν, ἀλλὰ καὶ κατέλαβον ὅλας τὰς διόδους καὶ φυλάττουσι διὰ νὰ μὴ εἰσαχθῇ τίποτε εἰς αὐτὴν, ἀπειλοῦσιν ἀναπόδραστον ὄλεθρον τῶν πολιορκημένων, οἱ ὁποῖοι καταπολεμοῦνται ἤδη ἀπὸ τὸν μέγιστον ἐχθρὸν, τὸν ὀλετήρα ἐχθρὸν, τὴν πείναν.

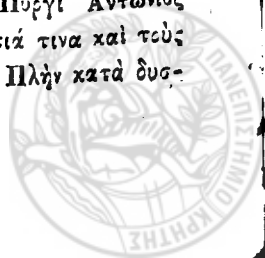
Ἡ Κυβέρνησις εἶχε συμφωνήσει μὲ τὸν Ἑμμανουήλ Ξένον εἰς τὸν δέοντα καιρὸν, νὰ προμηθευθῶσιν ἀπὸ τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον μὲ τροφὰς τὸ Μισολόγγι, ἡ Γραμποῦσα καὶ τὸ Ναύπλιον διὰ πολλοὺς μῆνας· ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν δὲν ἠμπόρουν ὁ Ξένος νὰ ἐκπληρῶσῃ τὰς συμφωνίας του, διότι καὶ αἱ συναλλαγματικαί, τὰς ὁποίας εἶχε λάβει ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν νὰ πληρωθῶσιν εἰς Λονδίνον, ἐπεστράφησαν ἀπλήρωτοι δι' ἔλλειψιν χρημάτων, καὶ ὁ μέλλων νὰ στείλῃ τὰ γεννήματα ἀπὸ Τριέστι δὲν τὰ ἔστειλε, καὶ διὰ τοῦτο ἔμεινε καὶ τὸ Μισολόγγι ἀπρομηθευτον. Ὅθεν, ἀφ' οὗ ὠκονόμησεν ἡ Κυβέρνησις ὅπως ἠδυνήθη τὰ μηνιαῖα τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων, τὴν 19 τοῦ Μαρτίου ἐξέπλευσαν καὶ αἱ δύο ναυικαὶ μοῖραι τῆς Ὑδρας ὁμοῦ μὲ τοὺς ἐκ Μισολογγίου ἀπεσταλμένους· πληρεξουσίους ἐναντίον τῶν ἐχθρικῶν στόλων, διὰ νὰ τοὺς διώξωσιν ἀπὸ τὸ ἀποκλεισμένον ὑπ' αὐτῶν Μισολόγγι, νὰ τὸ ἐφοδιάσωσι μὲ τ' ἀναγκαῖα, καὶ νὰ παρηγορήσωσι τοὺς ὑπερκασιστάς του μὲ τὰ στελλόμενα χρήματα καὶ πράγματα. Ἐν τοσούτῳ ὁ Κωσταμπότσαρης καὶ οἱ λοιποὶ μετ' αὐτοῦ Σουλῶνται καὶ ἄλλοι μὲ τὰ ἐκ Σαλώνων στρατεύματα εἶχον φθάσει εἰς Δερεβέκισταν, ὅπου ὁ Καραϊτκάκης συγκεντρώνει δύναμιν ἀξιόμαχον, καὶ ὅπου τὴν 8 Δεκεμβρίου εἶχον συνέλθει ἐκ Μισολογγίου ὁ τε Τσιόγγας καὶ ὁ Πάγγος μὲ ἑκτακοσίους στρατιώτας, καὶ ἐμελέτα νὰ ἐπιπέσῃ καὶ πάλιν νυκτὸς εἰς τὰ ἐχθρικά στρατόπεδα· ἀλλὰ τέλος πάντων δὲν ἐπιχειροῦσι τίποτε κατὰ τῶν πολιορκητῶν. Δὲν ἦτο δ' ἀπίθανον νὰ κατορθωθῇ ἐνδοξόν τι κατόρθωμα, ἂν ἐγένετο καὶ πάλιν διὰ νυκτὸς κίνημα ταυτοχρόνως ἀπὸ τε τοὺς ἐντὸς καὶ ἀπὸ τῶν ἐκτὸς τοῦ

Μισολογγίου· και μόνον τούτο ἠδύνατο νὰ τοὺς ὠφελήσῃ ἀφ' ὅτου ὁ ἐχθρὸς ἐλάμβανε τροφὰς ἀφθόνους ἀπὸ τὴν θάλασσαν, και ἦτον ἀνωφελὲς νὰ τὸν ἐμποδίσωσι τοῦ νὰ λαμβάνῃ και ἀπὸ τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς, και ἀφ' οὗ ὁ Ἑλληνικὸς στόλος δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς ἐχθρικοὺς τοῦ νὰ ἐφοδιάζωσι τὰ εἰς τὴν ἐξουσίαν του φρούρια και τὰ στρατόπεδά του. Εἰς τοιαύτην περίστασιν, καθ' ἣν ὁ κίνδυνος τοῦ Μισολογγίου ἀπειλεῖ ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἡ Κυβέρνησις ἐπρεπε νὰ λάβῃ τοιαῦτα μέτρα, ὥστε οἱ δύο φοβεροὶ στρατηγοὶ τῆς Τουρκίας ὁ Ἰμπραχίμ και ὁ Κιουταχῆς ν' ἀφῆσωσι τὰ ἑστὰ εἰς τὸ Μισολόγγι. Ἐπρεπε διὰ τοῦτο νὰ διατάξῃ τὸν Κολοκοτρώνην νὰ ἐκστρατεύτῃ εἰς τὴν Ῥούμελην μ' ὅλους τοὺς μαχίμους Πελοποννησίους, ἀφῆνων μόνον τοὺς ἀναγκαίους νὰ ὑπερασπίζωσι τοὺς ἀόπλους και ἀδυνάτους ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν ἄλλων ἐμπειροπολέμων στρατηγῶν ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν ἐχθρῶν, νὰ συμπαραλάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ ἐκ τῆς ἀνατολ. Ἑλλάδος τὸν Γκούραν και τοὺς ἄλλους ὀπλαρχηγούς με τοὺς ὑπ' αὐτοὺς πολεμιστὰς και ὄσους τῶν κατοίκων τοιούτους· νὰ συμπαραλάβῃ τὸν Φαβιέ, ὅστις ἄλλοτε ἐκαυχῆθη ὅτι με δύο χιλιάδας ἤθελε νὰ δοκιμάσῃ τὴν τύχην του κατὰ τοῦ Ἰμπραχίμ, εἰς τὰς Ἀθήνας ἡδὴ γυμνάζοντα τέσσαρας χιλιάδας τακτικούς στρατιώτας· νὰ ἐνωθῇ με τὸν Καραϊσκάκην και τοὺς ἄλλους ὀπλαρχηγούς, οἵτινες ἦσαν συνηγμένοι και συνήγοντο εἰς Δερβέκισταν, και με ὅλους τοὺς μαχητὰς τῶν δυτικοελλαδικῶν· και ἡ Κυβέρνησις νὰ συνδράμῃ ἐκ παντὸς τρόπου προμηθεύουσα τ' ἀναγκαῖα εἰς ταύτην τὴν ἐκστρατείαν· και ὅλοι αὐτοὶ ἠνωμένοι Σουλιῶται, Ῥουμελιῶται και Πελοποννήσιοι, και ὁ Φαβιέ με τοὺς τακτικούς Ἑλληνας και φιλέλληνας, συνεννοηθέντες με τοὺς ἐν Μισολογγίῳ πολιορκημένους, νὰ ἐπιπέσωσιν εἰς τοὺς πολιορκητὰς ἐκατέρωθεν και νὰ κατορθώσωσιν ἄξιον τῶν Ἑλλήνων κατόρθωμα, νὰ τοὺς καταστρέψωσιν. Οὕτως ἤθελε τελειώσῃ ὁ πόλεμος μεταξὺ Ἑλλάδος και Τουρκίας, και ὅλαι αἱ δυνάμεις φίλαι τε και μὴ, και αὐτὸς ὁ Σουλτάνος ἐκὼν ἄκων, ἤθελον ἀναγνωρίσει εὐθὺς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἀνεξάρτητον. Εἰς τὸ Μισολόγγι ἐπρεπε νὰ δράμωσιν αὐθόρμητοι και προηγούμενοι τοῦ Κολοκοτρώνη ὁ Κριζιώτης, ὁ Βάσις, ὁ Χ. Μιγάλης Γαλιάνος και ἄλλοι, ἀχτι νὰ ἐπιχειρήσωσιν

τοῦ Ἰανουαρίου ἐφάνησαν ὡς χίλιοι ἵππεῖς περιτρέχοντες τὰς πεδιάδας τῆς Γαστούνης, καὶ λεηλατοῦσι τὸν τόπον. Εἰς τὴν Ἀνδραβίδαν εὐρέθησαν δεκατρεῖς Ἕλληνες, ὅτε ἔφθασαν ὡς πεντακόσιοι Τούρκοι ἐξαίφνης, καὶ ἐκλείσθησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς ἀγιασοφίας, καὶ ἐπολέμησαν ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ ἐφόνευσαν, καὶ ἐπλήγωσάν τινες καὶ τὴν νύκτα ἔφυγον ὅλοι ἀβλαβεῖς. Εἰς δὲ τὸ χωρίον Σαμπάναγα εὐρίσκοντο ὡς εἴκοσιν Ἕλληνες ἔνοπλοι καὶ ἄοπλοι καὶ τριάντα γυναῖκες καὶ παιδιά, καὶ τριακόσιοι Τούρκοι ἐπῆλθον κατ' αὐτῶν. Οἱ Ἕλληνες ἐκλείσθησαν εἰς τινὰ οἰκίαν, καὶ ἤρχισαν νὰ μάχωνται, καὶ ἐρονεύθησαν καὶ ἐπληγώθησαν οἱ πλείότεροι ὡς καὶ μία ἐκ τῶν γυναικῶν, ἀφ' οὗ ἐφόνευσαν καὶ ἐπλήγωσαν ὑπὲρ τοῦ ἐκατὸν Τούρκους, καὶ τὴν νύκτα οἱ λοιποὶ ἔφυγον σώσαντες καὶ τὰ γυναικῶ-παιδα. Οἱ δ' ἐν τοῖς φρουρίοις τῆς Μεσσηνίας καὶ τῆς Τριπολιταδῆς δὲν παύουσιν ἐξερχόμενοι εἰς τὰ περίξ, καὶ βλάπτουσι τοὺς Ἕλληνας, καὶ βλάπτονται ἀμοιβαίως. Οἱ Αἰγύπτιοι κάμνουσιν ἐπιδρομὰς καὶ εἰς τὴν δυτ. Ἑλλάδα· ἐξῆλθον καὶ ἀπὸ τὴν Ναύπακτον ὡς τρεῖς χιλιάδες ἠνωμένοι καὶ μ' ἄλλους Τούρκους, καὶ μὴ εὐρόντες ἀντίστασιν, προεχώρησαν τέσσαρας ὥρας μακρὰν εἰς τὸ Μοναστήριον Βαρνάκοβας, καὶ ἤρπασαν ζῶα, καὶ ἤχμαλώτισαν καὶ ἐφόνευσαν Χριστιανούς τινες· ἀλλ' ἐπιστρέφοντες, ἐκτυπήθησαν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, ἐρονεύθησαν ὀλίγοι καὶ συνελήφθησαν δύο ζῶντες. Ὁ Ἰμπραχίμ στέλλει ἐξ αὐτῶν ἐκ Μισολογγίου καὶ δύο χιλιάδας εἰς Π. Πάτρας, οἱ ὅποιοι ἠνωμένοι μ' ἄλλους χιλίους πεντακοσίους Τούρκους, Ἀλβανούς τε καὶ ἐντοπίους, καὶ μὲ δύο χιλιάδας ἵππεῖς, ἔχοντες καὶ πυροβόλα, καὶ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Δελὶ Ἀχμείπασιαν, ἐκινήθησαν εἰς τὴν Γαστούνην κατὰ μεσοῦντα τὸν Φεβρουάριον, καὶ λεηλατοῦντες τὴν χώραν, ἔφθασαν εἰς τὸν Πύργον καὶ ἀντικρουσθέντες ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἑκατεσκηνώθησαν εἰς τὰ περίξ χωρία· ἀλλ' οὗτοι ἀνεχώρησαν τὴν νύκτα εἰς τοὺς λιμένας Κόρακα καὶ Κατάκολον, καὶ τὴν ἐπιούσαν ἐκεῖνοι· εἰσέβαλον εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐκινήθησαν τὴν ἐπομένην νύκτα εἰς τοὺς ἀνωτέρω λιμένας εἰς δίωξιν τῶν Ἑλλήνων· καὶ εἰς μὲν τὸ Κατάκολον ἐφόνευσαν καὶ ἤχμαλώτισαν ὡς ἑκατὸν· ἀλλ' εἰς Κόρακα ὁ ἀπὸ τοῦ Πυργὶ Ἀντώνιος Λαδᾶ· μὲ πενήντα στρατιώτας κατέλαβον ἐρείπιάν τινα καὶ τοὺς ἀντέκρουσαν, καὶ ἐφόνευσαν ὑπὲρ τοὺς τριάντα. Πλὴν κατὰ δυσ-

τυχίαν ἐτελείωσαν τὰ πυριτόβελλα· εἰ δὲ λεγόμενοι Διακαῖοι ἐπί-
 τινος νησιδίου εὐρισκόμενοι, δὲν ἔδραμον εἰς βοήθειάν των· διὰ τοῦτο
 ἀπελπισθέντες, ὤρμησαν νὰ διαβῶσιν εἰς τὸ εἰρημένον νησίδιον, καὶ
 πολλοὶ ἐπνίγησαν εἰς τὸν αἰγιαλὸν, καὶ εἰ λοιποὶ ἅπαντες ἐφο-
 νεύθησαν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν. Μετὰ ταῦτα ἐκινήθησαν οὗτοι εἰς τὸ
 Μοναστήριον Σκαφιδιάς, καὶ ἀπεκρούσθησαν ἀφ' οὗ δὲ ἠφάνισαν
 τὴν ἐπαρχίαν Πύργου, ἐπέδραμον εἰς Ἀγουληνίτσαν, καὶ τὴν 22
 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐφθασαν εἰς Κρέστενα καὶ Μακρύσια, προεχώρησαν
 καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καρυταίνης, καὶ δὲν εὗρον ἀντίστασιν, καὶ
 ἐλεηλάτησαν τὴν χώραν καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Ἡλίδαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

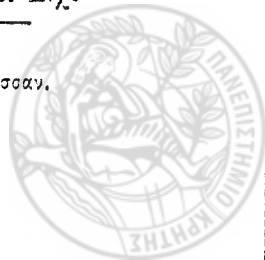
Ὁ Φαβιὸς ἐκστρατεύει εἰς τὴν Εὐβοίαν. — Ἀπέπειρα ἐφόδου εἰς τὸ φρούριον Καραμπαμπᾶ. — Τὸν λείπουσιν αἱ τροφαί. — Πολιορκεῖ τὴν Κάρυστον. — Θραύονται οἱ ἄξονες τῶν πυροβόλων καὶ ἀποχωρεῖ. — Ἐξοδος τῶν Τούρκων. — Πυροβόλα τοῦ Βρατσάνου. — Ἡ Κυβέρνησις δὲν τὸν στέλλει τροφάς. — Ὁ λαὸς δὲν κινεῖται καὶ ὁ στρατὸς πενᾷ. — Ἀπέπειρα ἐφόδου εἰς τὰ ἐκτὸς τοῦ τεύχους οἰκήματα. — Μάχαι. — Ἀποχωρεῖ εἰς Πεταλιὸς. — Ὁ στρατὸς γογγύζει. — Ἱππομαχία. — Ὁ Ὁμέρπασιας ἐναντίον του. — Ἱππομαχία. — Πολιορκία Πεταλιῶν. — Οἱ Ἕλληρες ἄσπιτοι δὲν δύνανται γὰρ πολεμήσῃσι. — Στολίσκος τοὺς ἀποκλείει. — Ἑλληνικὰ πλοῖα τοὺς βοηθοῦσι. — Ὁ Βάσιος καὶ Κριζιώτης. — Ἡ ἐκστρατεία ἀποτυγχάνει. — Ὁ τακτὸς στρατὸς παραλύει. — Ὑπόνοια. — Παράπονα τοῦ Φαβιέ. — Ἀναφοραὶ ὑπὲρ αὐτοῦ. — Ὁ Φαβιὸς εἰς τὴν ἔθν. Συνέλευσιν. — Μεταβαίνει εἰς Ναύπλιον, καὶ ἀπὸθεν εἰς Μέθαινα. — Διατηρεῖ τὸ τακτικόν. — Ὁ Στρατηγὸς Καίγγις εἰς τὴν Ἑλλάδα. — Βάσεις συμβιβασμοῦ. — Ἀποβίωσις τοῦ Ἀλεξάνδρου Α΄. — Ἀναγορεύεται αὐτοκράτωρ ὁ Νικόλαος ὁ Α΄. — Ὁ Δουξ Οὐδελιχτῶν εἰς τὴν Πετρούπολιν. — Πρωτόκολον τῆς 23 Μαρτίου 4 Ἀπριλίου. — Ἡ Ἑλλὰς ὑποτελής κατ' αὐτό. — Δι' αὐτοῦ ἀναβάλλεται ἡ σωτηρία τῆς Ἑλλάδος. — Οἱ δανεισταὶ τῆς Ἀγγλίας ζητοῦσι γὰρ τοὺς δοθῆν γῆ διὰ τὰ δάνειά των. — Οἱ πληρεξούσιοι τῆς ἔθν. συνελεύσεως συνέρχονται εἰς Ἄργος. — Σχέδιον Τρικούπη. — Ὁ Φίλος τοῦ Νόμου. — Ὁ Ἐμμ. Ἀντωνιάδης. — Ὁ Κολοκοτρῶνης. — Ὅτι θέλει ὁ Κολοκοτρῶνης, τοῦτο καὶ ὁ Ζαΐμης. — Ἐθ. Συνέλευσις εἰς Ἐπίδαυρον. — Πράξεις αὐτῆς. — Ἀναβολή. — Διορισμοὶ ἐν-

δεκαμελοῦς διοικητικῆς ἐπιτροπῆς. — Διορισμὸς δεκατρι-
μελοῦς ἐπιτροπῆς διὰ τὴν συγκάλεσιν τῆς ἐθν. Συνελεύ-
σεως καὶ διὰ τὸν συμβιβασμὸν. — Ἐγγραφοὶ πρὸς τὸν
Στρατῆρα Καϊνιγγ. — Σχέδιον διαμαρτυρήσεως κατὰ Ῥου-
μελιωτῶν καὶ Νησιωτῶν πρὶν συνέλθωσιν οἱ πληρεξούσιοι
των. — Σκοπὸς δανείου καὶ ὑπὲρ τοῦ Μισολογγίου. — Οἱ
Ἄγγλοι δὲν βοηθοῦσι τὴν Ἑλλάδα. — Ε'. μυστικὸν ψήφι-
σμα. — Ὀδηγίαι τῆς Συνελεύσεως. — Διαμαρτύρησις τοῦ
Ῥηλιάρτου. — Ψήφισμα κατ' αὐτοῦ. — Ὁ Μαυροκορδάτος
ἐπροφήτευσε. — Διακήρυξις τῆς Συνελεύσεως διὰ τὸν ἔξω
κόσμον. — Ὁμοίαι διὰ τὰ ἐσωτερικά. — Διακήρυξις τοῦ Νο-
μοτελεστικοῦ. — Διάλυσις αὐτοῦ καὶ τῆς Βουλῆς.

Διὰ τὴν ἀντιπερισπᾶσιν ὁ Φαβιὲ τοὺς πολιορκουοντας τὸ Μισο-
λόγγι, κρίνει ἀναγκαῖον νὰ ἐκστρατεύσῃ εἰς τὴν Εὐβοίαν, τὴν
δοσιᾶν ἂν ἔθελε κατακτήσει, ἐμελλε νὰ κινηθῇ εἰς τὴν Θεσ-
σαλίαν. Οὗτος ἤθελε δυνηθῇ νὰ ἐξοικονομήσῃ καὶ τὸ τακτικὸν
στράτευμα, καὶ νὰ τὸ ἀυξήσῃ ἐπὶ πλέον, καὶ νὰ τὸ διατηρήσῃ καὶ με-
τουρκικὰ χρήματα, ὡς εἶπε πρὸς τινὰ τῶν ἀξιωματικῶν: *διὰν*
ἔχωμεν ὅπλα, οἱ Τούρκοι ἔχουσι δι' ἡμᾶς χρήματα (1). εἶχε
δὲ ζητήσῃ καὶ λάβει διὰ τοῦτο τῆς Κυβερνήσεως τὴν ἄδειαν.
Ἐκστρατεύει λοιπὸν τὴν 12 Φεβρουαρίου μετὰ τὸ πρῶτον πεζικὸν
τάγμα, μετὰ δύο ἑλκας τοῦ ἵππικοῦ καὶ ὀγδοήντα ἵππεῖς ἄνευ ἵππων,
μὲ ἓνα λόχον τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τέσσαρα πυροβόλα ὄρεινά, με-
τὰ ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν σταυροφόρους ὑπὸ τὸν Στέφρον Βούλγαρην, καὶ
τριακοσίους στρατιώτας ὑπὸ τὸν Μαμούρη καὶ ἄλλους ὑπὸ τὸν
Λέξαν Ἀθηναῖον. Ὁληθὲν δὲ ἡ δύναμις του συνίστατο εἰς χιλίους
ἐξακοσίους, διότι τὸν Λέξαν εἶχε διατάξει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Μαρ-
τίνον καὶ λοιπὰ χωρία τοῦ Ταλαντίου νὰ διαμένῃ. Ἡ ἀποτυχία
του ἤδη ἐνομιζέτο βεβηχία. Εἶχεν ἀγοράσει καὶ μίαν γολέτιαν
πῶλεμικὴν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ τακτικοῦ, καὶ διώρισε τὸν Δεκερῶζ
(2) νὰ τὴν διοικῇ, καὶ νὰ τὴν μεταχειρίζεται καὶ εἰς καταγωγὴν. Εἶχε
μισθώσει καὶ τὸ μυστικὸν τοῦ Κωνσ. Βρατσάνου Ψαβρίανου. Εἶχε

(1) Ναί, πλὴν δι' ἡμᾶς νικητὰς τῶν Τούρκων ἐνομοίεται.

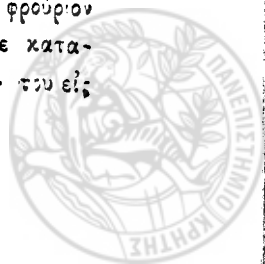
(2) Οὗτος ἐκτόπα τὸν Ἰμπραχίμ εἰς τοὺς Μύλους ἀπὸ τὴν θάλασσαν.

διακοινώσῃ τὴν κατὰ τῆς Καρύστου πρόθεσίν του εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ εἶχε λάβει διαταγὴν νὰ τὴν ἐνεργήσῃ. Ἡ ἀνωτέρω γολέττα εὐρίσκατο ἤδη εἰς τὸ Ναύπλιον· κατ' αἰτησίην του ἡ Κυβέρνησις ἠτοίμασε καὶ ἄλλην, καὶ ὑπεσχέθη νὰ τὰς στείλῃ ἀμφοτέρως φορτωμένας μὲ ἄλευρα καὶ ἄλλα τρόφιμα εἰς Κάρυστον. Ἄφ' οὗ ἐφθασεν εἰς τὸν Ἀνηρορίτην, δύο ὥρας μακρὰν τῆς Χαλκίδος, ἠθέλησεν ὁ Φαβιὲ νὰ κυριεύσῃ τὸν Καράμπυμπαν ἐξ ἐφόδου· ἐπὶ τούτῳ εἶχε κατασκευάσει καὶ ἀναβάθρας· ἀλλ' ἀπελθὼν εἰς προσκοπὴν, παρετήρησεν ὅτι ἡ φρουρὰ ἐγρηγόρει, καὶ αἱ ἀναβάθραι ἦσαν χαμηλαὶ ὡς πρὸς τὸ ὕψος τοῦ τείχους, καὶ δὲν ἐπεχείρησε τίποτε. Φθάς εἰς τὸν Μαραθῶνα, εἶχε διακηρύξει ἀποκλεισμὸν τῶν παραλίῳ τῆς Εὐβοίας· καὶ τοῦ κόλπου τοῦ Βώλου τὴν 20 φεβρουαρίου, καὶ διατάζει νὰ σταλωσι τ' ἀναγκαῖα πολεμικὰ καὶ φορτηγὰ πλοῖα, διὰ νὰ περάσῃ εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην· ἀλλὰ δὲν ἐπαίνοντο πλοῖα, καὶ διέμεινεν ἡμέρας τινὰς εἰς Μαραθῶνα, καὶ τὸ σιράκισμα ἐταλαιπωρεῖτο διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀναγκάσιων, ὥστε καὶ πολλοὶ στρατιῶται ἠσθένησαν καὶ ἀπέθνησκον, καὶ πολλοὶ ἐλειποτάκτησαν, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Φαβιὲ διέταξε καὶ ἐφθασεν εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ στρατοῦ τρεῖς λόχοι ἀπὸ τὰς Ἀθή·αις. Οὐκρῶν δὲ εἰς τὰς ὑποσχέσεις τῆς Κυβερνήσεως, ἔχων καὶ ὀλίγα ἄλευρα καὶ παξιμάδι εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Μαρσελιέζη, ἐλπίζων ἄλλως τε ὅτι οἱ Εὐβοεῖς ἤθελον τὸν προμηθεύσει τὰς ἀναγκαῖας τροφὰς ἄχρις ὅτου φθάσωσι αἱ δύο Γολέτται ἀπὸ τὸ Ναύπλιον, ἐπιβ.θάζει τὸν στρατὸν εἰς περικοπήντα περὶ τὰ παραλία ἐκείνα πλοῖα καὶ τὴν 2 Μαρτίου ἀπέβη εἰς τὰ Στοῦρα, εἰς ὥρας μακρὰν τῆς Καρύστου. Ἄλλ' εἰ κάτοικοι δὲν τὸν πλησιάζουσιν ἀρῆνοσι τὰ χωρῖα τῶν ἐρημικῶν καὶ φεύγουσιν εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τὰ δάση. Ἐν ἤθελον τάχα καὶ αὐτοὶ τὴν ἐλευθερίαν των, ἀλλ' εἰς τὰς προλαβούσας ἐκτρητείας τῶν Ἑλλήνων ἔπαθον ἀλλεπαλήλως καὶ ἀπὸ τοῦ Ἑλληνας καὶ ἀπὸ τοῦ Τούρκους πολλὰ κινῶν, καὶ ἐφοβῶντο μὴ πάθωσι καὶ πάλιν, διότι δὲν εἶχον πείραν τῶν τακτικῶν στρατευμάτων. Βιάζεται τότε ὁ Φαβιὲ νὰ στείλῃ ταχυδρομοὶ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ τὴν εἰδοποιεῖ ὅτι, ἂν δὲν τὸν προηθίσωσι τροφὰ ὅσον τάχους, ὁ στρατὸς ἀπόλλυται. Ἀμα συνελθόντος τοῦ στρατοῦ εἰς τὰ Στοῦρα, ὁ Φαβιὲ διέταξε τὸν λοχαγὸν Κάρπον Παπαδόπουλον μὲ δύο λόχους τῶν Εἰζώνων καὶ μὲ τὸν

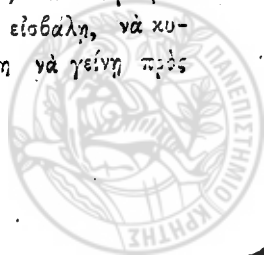
ἕκτον λόχον προσθοφυλακὴν, νὰ πορευθῆ εἰς τὸ στενὸν τὸ ὁποῖον διαχωρίζει τὴν ἐπαρχίαν τῆς Καρύστου ἀπὸ τὴν ἄλλην νῆσον, καὶ ἂν εὕρῃ ἐκεῖ Τούρκους νὰ τοὺς διώξῃ. Ὁ Κάρπος δὲν εὔρε Τούρκους, καὶ κατέλαθε τὸ στενόν. Τὸ πρῶτ' ἀφήνει ἐκεῖ δὺο λόχους ὀπισθοφυλακὴν ὑπὸ τὸν λοχαγὸν Δωζιουρδού, καὶ κινεῖται εἰς τὴν Κάρυστιον προηγουμένης τῆς προσθοφυλακῆς πάντοτε ἀφοῦ διεβῆ τὰ στενά ἐπομένης καὶ τῆς ὀπισθοφυλακῆς, διέταξε τὸν λοχαγὸν Δώμπριτς νὰ μένῃ ἐπὶ τινος λόφου ὑψηλοῦ μετὰ τὸν λόχον του διὰ νὰ ἐμποδίσῃ Τούρκους εἰὰν ἤρχοντο εἰς βοήθειαν τῆς Καρύστου, ἐβάρδισεν εἰς γραμμὴν ἐπὶ παρατάξεως μάχης μέχρι τοῦ προαπτείου, καὶ ἐστρατοπέδωσεν εἰς τὰ περιβόλια ἐν τέταρτον τῆς ὥρας μακρὰν τοῦ φρουρίου. Οἱ Τούρκοι ὠχυρώθησαν ἤδη εἰς τὴν ἐκτὸς τοῦ φρουρίου πόλιν τοιουτοτρόπως, ὥστε τὴν κατέστησαν ἄλλο φρούριον διότι τῆς πόλεως αὐτῆς ἢ τοῦ προαπτείου τὰ οἰκήματα εἶν' ἐστεγασιμένα μετὰ χῶμα, καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων στεγῶν κατεσκευάζταν προμαχῶνας μετὰ ξηρολίθι, ὥστε ἠδύναντο νὰ μάχωνται ὡς ἂν ἀπὸ πύργων ὑπερασπιζόμενοι. Τὸ ἐσπέρας ἡ προσθοφυλακὴ ἐκυρίευσεν τὰ πρῶτα οἰκήματα τῆς πόλεως ὡς διακόσια, τὰ ὁποῖα ἦσαν κενὰ καθὸ κοινοῦ ἀπὸ χριστιανῶν καταφυγόντας εἰς τὸ φρούριον. Τὸ πρῶτ' ἐξῆλθον οἱ Τούρκοι κατὰ τῆς προσθοφυλακῆς, φέροντες μετ' ἐκυτῶν καὶ τινα μάντισσαν νὰ μαγεύσῃ τὴν τόπον, ὥστε νὰ μὴ δυνηθῶσι νὰ προχωρήσωσι κατ' αὐτῶν οἱ Ἕλληνες, καὶ ἀκροβολισθέντες ὀλίγον, ἔως διὰ νὰ δοκιμάσωσι τὰς δυνάμεις των, καὶ ἀπολέσαντες δὺο, ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν ὁ Φαβιὲ κινεῖται παντιρατιᾶ, καὶ στήσας τὰ τέσσαρα πυροβόλα, ἐκτύπα τὴν πύλιν τοῦ φρουρίου· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον οἱ ἄξονες τῶν πυροβόλων ἐθραύσθησαν ὡς ἀπειροτέχνως κατεσκευασμένοι, καὶ ὁ Φαβιὲ διατάττει τὴν ἀποχώρησιν. Οἱ δὲ Τούρκοι ἐθάβρησαν ἐκ τούτου, καὶ ἐξῆλθον ξιφῆρεις κατὰ τῶν ἀποχωρόντων καὶ τοὺς ἐδίωκον, ἕτε τοὺς ἐκτύπων καὶ ἀπὸ τὸ φρούριον καὶ τοὺς ἐβίβλον εἰς ἀταξίαν· ἀλλ' ὁ λοχαγὸς Μπερανδιὲ τοὺς προσέβλεπεν, ἐρόνυσσε δώδεκα καὶ ἠνάγκασε τοὺς λοιποὺς νὰ στραφῶσιν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ νὰ περιορισθῶσιν εἰς τὰ πρὸς τὸ φρούριον οἰκήματά των. Ὁ λοχαγὸς Ἴω. Φωτεινὸς διορισθεὶς εἶχε καταλάβει θέσιν ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ φρουρίου μετὰ τὸν λόχον του εἰς

πολιορκίαν τῶν τούρκων. Μετὰ ταῦτα ἔπαυσαν αἱ ἐχθροπραξίαι, καὶ τὴν αὖριον ὁ Φαβιέ ἔστειλεν εἰς τὰς Ἀθήνας τοὺς ἄξονας τῶν πυροβόλων νὰ ἐπισκευασθῶσι· βλέπων δὲ ὅτι τὸ φρούριον εἶναι ὀχυρὸν, καὶ ὅτι ἀπαιτεῖται τακτικὴ πολιορκία διὰ νὰ κυριευθῇ, διέταξε καὶ μετεκομίσθησαν ἀπὸ τὸ πλοῖον τοῦ Βρατσάνου δύο σιδηρᾶ πυροβόλα, καὶ ἐτέθησαν πρὸς τὰ μεσημβρινὰ ἐφ' ὑψηλοῦ τινος λόφου διὰ νὰ κτυπῶσι τὸ φρούριον ἂν καὶ μὴ ἀρμόδια πρὸς τὸν σκοπὸν. Αἱ τροφαὶ ὅμως ἐτελείωσαν, καὶ ὁ Φαβιέ εἰδοποιεῖται ἀπὸ τὸ Ναύπλιον ὅτι, ἡ Κυβέρνησις δὲν τὸν στέλλει τὴν γολέτταν μὲ τ' ἄλευρα ἐν ᾧ ἡ ἑτέρα ἦτο καθισμένη εἰς τὰ βραχῆ καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ πλεύσῃ ἀποκομίσουσα ἐν δέυντι τροφίμα εἰς τὸν στρατὸν, ὡς τὸν ἔγραφεν ὁ Δεσφὸς· ἀλλ' ἕτεροι τὸν γράφουσιν ὅτι ἡ Κυβέρνησις, μὴ θέλουσα τὴν πρόσδόν του, δὲν θέλει νὰ τὸν στείλῃ οὕτε ἄρτον οὔτε κἀνὲν ἄλλο βρῆθημα. Ὁ Φαβιέ θεωρεῖ λοιπὸν ἑαυτὸν ἐγκαταλειμμένον ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐχθρῶν ἄνευ τροφῶν καὶ ἄνευ τῆς ἀναγκαίας ναυτικῆς δυνάμεως, ἀλλὰ δὲν ἀποθαρρύνεται, καὶ ἐξακολουθεῖ τὰς στρατιωτικὰς ἐνεργείας του. Στέλλει τὸν λοχαγὸν Ἀνδριέτην μ' ἓνα λόχον εἰς τὰ Σαμπανοχώρια, φέροντα καὶ διακηρύξεις προτρεπτικὰς εἰς ἐπανάστασιν, διὰ νὰ ἐγείρῃ τὸν λαὸν εἰς τὰ ὄπλα, καὶ νὰ συναζῆ τροφὰς διὰ τὸν στρατὸν. Ἄλλοι κάτοικοι δὲν τὸν δίδουσιν οὐδεμίαν ἀκράσιν, καὶ φεύγουσιν εἰς τὰ ὄρη, διότι καὶ αὐτὸς ὡς ξένος καὶ μὴ γνωρίζων τὴν γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ λαλήσῃ πρὸς Ἕλληνας, δὲν κατορθώνει τίποτε, καὶ ἐπιστρέφει μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἄνευ τροφῶν. Στέλλει καὶ τὸν λοχαγὸν Εὐστράτιον Πισαν εἰς τὴν Ἄνδρον διὰ τροφὰς· ἀλλ' ἀφ' οὗ ἅπαξ τὸν προῦμῆθευσεν ὀλίγον ἄριον, δὲν ἠμπόρεσε πλέον νὰ τὸν προμηθεύσῃ, καὶ ἔμεινε μάλιστα εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην ἄχρις ὅτου ἐτελείωσεν ἡ ἐκστρατεία. Ἡ οὕτω συνιεθειμένη δύναμις τῶν Ἑλλήνων ἠδύνατο ν' ἀποκρούσῃ τετραπλασίαν ἐχθρικὴν, καὶ μόνη ἡ νίκη ἠδύνατο νὰ μεταβάλῃ τὴν τύχην των, ὥστε νὰ διατηρηθῶσιν εἰς τὴν Εὐβοίαν καὶ ν' ἀποτελέσωσι καλά.

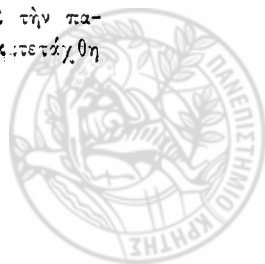
Ὁ Φαβιέ ἤδη ἐστοχάσθη νὰ κυριεύσῃ ἐξ ἐφόδου πρὸ πάντων ὅλα τὰ ἐκτὸς τοῦ τεῖχους τῶν Τούρκων οἰκήματα, καὶ διὰ μικρῶν ὑπονόμων νὰ διαβρῆξῃ τὸ τεῖχος, καὶ οὕτω νὰ εἰσβάλῃ, νὰ κυριεύσῃ καὶ τὸ φρούριον. Ἡ ἐφοδος προσδιωρίσθη νὰ γείνη πρὸς

τὴν 9 τοῦ μηνὸς δύο ὥρας πρὶν φέγξει, ἀφ' οὗ ἤθελε πυροβολήσει τρεῖς ὁ Μπερανδιέ. Οὗτος ἤθελεν ὀρμήσει πρῶτος μὲ τὸν ἕκτον λόχον ἀπὸ τὸ Δυτικομεσημβρινὸν μέρος εἰς τὸ προάσειον· ἀπὸ δὲ τὸ Μεσημβρινὸν ἤθελεν ὀρμήσει ἐν ταύτῳ μὲ τὸν τέταρτον λόχον ὁ Ἀνδριέτης· καὶ ἀπὸ τὸ Δυτικὸν ὁ Κάρπος μὲ τὸν λόχον τῶν Εὐζῶνων· ἤθελεν δὲ παρακολουθεῖ ὁ τε Στέφος καὶ ὁ Μαμούρης μετὰ τῶν ἀτάκτων, καὶ ἄλλοι. Ἀφ' οὗ ἐπεσεν ὁ Μπερανδιέ ὑπὸ τὰ ἐχθρικά οἰκήματα, ἐπληγώθη εἰς τὴν χεῖρα (1)· ἐπληγώθη ὡσαύτως καὶ ὁ διαδεχθεὶς αὐτὸν ἀνθυπολοχαγὸς Γ. Καραντσιᾶς, καὶ ἀμφοτέρω ἀπετύρθησαν. Οἱ δ' ἀξιωματικοὶ Ἰάκωβος Βάρνης καὶ Μικέλης Κερκυραῖος ὡς ἐκ τοῦ ἀνωμάλου τῆς θέσεως καὶ τοῦ σκοτούς τῆς νυκτὸς παρεκκλίναντες, ἀφῆκαν τὸν λόχον ἄνευ ὀδηγῶν, καὶ οἱ στρατιῶται ἔτρεχον ὅπου ἤθελεν ἕκαστος. Ὁρμησε καὶ ὁ Ἀνδριέτης καὶ ἐκυρίευσεν οἰκήματα τινὰ ἐχθρικά· πλὴν ἐπληγώθη καὶ αὐτὸς βρέως. Ὁ δὲ Κάρπος (2) προὔχωρησεν εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως, εἰς τὸν μεγάλον προμαχῶνα τῶν Τούρκων, τῶν φρουρούτων τὴν πηγὴν τοῦ ὕδατος, ἐκ τῆς ὁποίας ὑδρεύοντο ἡδη ὅλη ἡ πόλις, διότι ὁ Μαμούρης τοὺς ἔκοψε τὸ ἔξωθεν εἰσρέον ὕδωρ, καὶ ἐκεῖνοι ὑπερασπίζοντο μ' ἄκραν γενναιότητα τὴν πηγὴν, ἀφ' ἧς ἐκρέματο ἡ ζωὴ των· ἀλλ' οἱ εὐζῶνοι ἀκολουθοῦντες τὸν ἀρχηγόν των, ἀνεπήδησαν εἰς τὸν προμαχῶνα, ἐρόνευσαν τέσσαρας Τούρκους ἐτι ἀνθισταμένους, καὶ τὸν ἐκυρίευσαν· ἐπεσον ὁμοῦ καὶ ἐξ αὐτῶν δεκαοκτώ, καὶ ἐπληγώθη ὁ Κάρπος ἐλαφρὰ εἰς τὴν δεξιάν. Οἱ δὲ Τούρκοι ἐπτώθησαν καὶ ἀπὸ τὸν κρότον τῶν τυμπάνων, καὶ τινες καταλιπόντες τὰ οἰκήματά των, ἔδραμον νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ φρούριον· ἀλλ' ὁ φρούραρχος ἔκλεισε τὴν πύλην, καὶ ἀπειλῶν τοὺς ἐβίασε νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰς θέσεις των. Ἐν τούτοις ἐφώτισε,

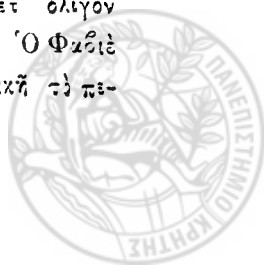
(1) Ὁ ἀγαθὸς οὗτος φιλέλλην Γάλλος ἐκ τούτου ἀπέθανεν εἰς Κέω, καὶ ἀφῆκε μνήμην ἀγαπητὴν εἰς τοὺς Ἕλληνας.

(2) Οὗτος ἦτο διάκονος εἰς τὴν Ὀδησσόν· ἀφ' οὗ ἤχησεν ἡ σάλπιγξ τῆς ἐλευθερίας ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ν' ἀποθάνῃ διὰ τὴν πίστιν καὶ τὴν πατριδα, συνηγωνίσθη πολλὸν καιρὸν ὑπὸ τὸν Ὀδυσσεᾶ καὶ τέλος κατετάχθη εἰς τὸ τακτικόν.

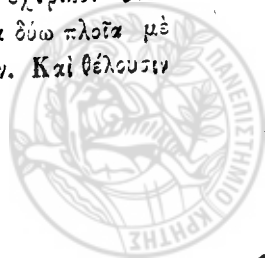

ἔμαθε τὴν ἀποχώρησιν καὶ ἔφθασε μετὰ ταῦτα εἰς Πεταλιούς. Οἱ στρατιῶται ἤδη γογγύζουσι διὰ τὰ παθήματά των, καθ' ὅσον ἦσαν μάλιστα νεοσύλλεκτοι, ἀσυνείθιστοι εἰς τὰς τοιαύτας δυστυχίας τοῦ πολέμου, καὶ ἐπιπλήττουσι παρρησίᾳ τὸν Φαβίε ὧς ἐκθένια αὐτοῦ· εἰς τὸ ν' ἀποθάνωσιν ἀπὸ τὴν πείναν· καὶ αὐτὸς ὑπεραπολογούμενος, ἀνέγνω τὴν διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως, ἣτις τὸν εἶδε τὴν ἄδειαν νὰ ἐκστρατεύσῃ, καὶ ὑπέσχετο νὰ τὸν στείλῃ τροφὰς ὅτι τάχιστα. Διὰ ν' ἀσφαλίῃ δὲ τὸν στρατὸν ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ ἐχθροῦ, ἀφ' οὗ διώρισε τὰς ἀναγκαίας φυλακὰς, διέταξε καὶ τὸν Ρενιώλι ἀρχηγὸν τοῦ ἰππικοῦ νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς Χαλκίδος εἰς θέσιν ἐπίπεδον, καὶ πρὸς φυλακὴν τοῦ στρατοῦ, καὶ διὰ νὰ βροσκήτωσιν οἱ ἵπποι. ἤρχισε δὲ νὰ ὀχυρῶνῃ τὴν καὶ ἐκ φύσεως ὀχυρὰν θέσιν ἐκείνην, ἐργαζόμενος δλονουκτι καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος, διὰ νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς στρατιώτας· ἀλλὰ μόνον ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος, ἰδοὺ πάρεστιν ὁ ἐχθρὸς, τὴν πνυτιελῆ ἀπειλῶν καταστροφὴν του. Διακόσιοι Δελίδες (ἵππεῖς Τοῦρκοι, οἱ καλλίτεροι μετὰ τοὺς Μαμελούκους), καὶ χίλιοι πεζοὶ, προσθορυλακὴ τοῦ ἐχθροῦ, εἶχον ἐπιπέσει αἴφνης κατὰ τοῦ Ρενιώλι, τὸν ὁποῖον εὔρον ἀνέτοιμον, διότι πολλοὶ τῶν ἵππέων ἐκοιμῶντο, καὶ ἄλλων οἱ ἵπποι εὕρισκοντο χωρὶς ἐφιππίων, καὶ ὀλίγοι ἠγρύπιοι, καὶ φρονέουσιν ἐκ τῶν Ἑλλήνων δώδεκα, καὶ τοὺς διώκουσιν ἄχρι τοῦ στρατοπέδου. Ὁ Φαβίε ἰδὼν τὴν ὀλιγότητα τῶν ἐχθρῶν, διέταξε τρεῖς λόχους τακτικῶν καὶ τὰ ἄτακτα σώματα, καὶ ἐκινήθησαν κατὰ τῶν πεζῶν, καὶ ἐφάνευσαν ἰδύω· καὶ τοὺς ἔτρεψαν ὠρμητῶν δὲ καὶ οἱ Ἕλληνες ἵππεῖς κατὰ τῶν Δελίδων λυστῶντες· ἀλλ' εὔρον κρατερὰν ἀντίστασιν, καὶ ἐδέησε νὰ δράμωσι καὶ οἱ πεζοὶ εἰς βοήθειαν, καὶ τότε οἱ Δελίδες ἐβιάσθησαν νὰ τραπῶσιν εἰς φυγὴν, καὶ κατεδιώχθησαν ἐν τέταρτον τῆς ὥρας μακρὰ· ἐφρονεύθησαν δ' ἐκ τῶν Ἑλλήνων τέσσαρες ἵππεῖς, καὶ ἰσάριθμοι Δελίδες.

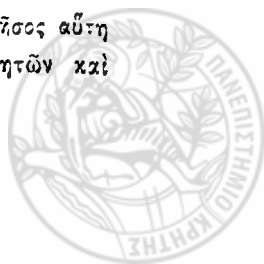
Τὴν μεθαύριον ἰδοὺ καὶ ὁ Ὁμέριπαιας μὲ ὄλα του τὰ στρατεύματα, τρεῖς χιλιάδας πεζοὺς καὶ ἑξακοσίους ἵππεῖς, ἀντικρυ τῶν Ἑλληνικῶν ὀχυρωμάτων ἐστρατοπεδευμένος· μετ' ὀλίγον κινεῖται κατ' αὐτῶν, καὶ ἀποκρούεται μὲ βλάβην του. Ὁ Φαβίε διέταξε τὸ ἰππικὸν νὰ μὴ κινήθῃ, εἰμὴ ἀφ' οὗ συμπλακῇ τὸ πι-

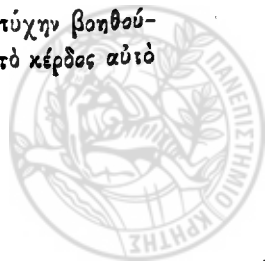
ζικόν τῶν Ἑλλήνων μετὰ τὸ ἐχθρικόν· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ἰππεῖς, πνέοντες ἐκδίκησιν, ἀμ' ἀφ' οὗ εἶδον ὅτι ἀπεκρούσθησαν οἱ πεζοί, ὠρμησαν κατὰ τῶν Δελίδων ἀνευ διαταγῆς, ἡγουμένου τοῦ Χ. Δημήτρη, Ἰμπροχώρη λεγομένου, ἐκ Βιτύνης, καὶ τοὺς κατεδίωκον· εὐθὺς δὲ ὁμοῦ περικυκλόνονται ὑπὸ τῶν Δελίδων, καὶ συγκροτοῦσι φρικτὴν ἵππομαχίαν, ὅτε ὁ Ῥενιὼλτ, θεωρῶν τὸν ὄλεθρον τῶν Ἑλλήνων προφανῆ, διασχίσας τοὺς πολεμίους, ἤλθεν εἰς βοήθειαν, καὶ διατάξας ἐξετέλεσε μὲν μετὰ πολλῆς ἀνδρείας καὶ φρονήσεως τὴν ἀποχώρησιν· πλὴν ἀπώλοντο εἴκοσιν Ἕλληνες, καὶ τὸ ἱππικὸν ἀπῆρέθη τὴν ὠραίαν σημαίαν του, τὴν κεντηθεῖσαν καὶ σταλείσαν δῶρον ὑπὸ τῆς ἀγαθῆς Γαλλίδος Δελκόμβρ ἐκ Παρισίων. Τὸ πεζικὸν τοῦ ἐχθροῦ δὲν ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἵππομαχίαν εἰμὴ ἀκροβολιστικῶς. Ὁ δὲ Ὁμέρπασιας κατεσκευάσθη τ' ἀναγκαῖα χαρακτηριστικά εἰς θέσεις καταλλήλους, καὶ πολιορκεῖ τοὺς Ἕλληνας· στήσας δὲ πυροβόλα, τοὺς κτυπᾷ ὄλεθρίως, ἐν ᾧ αὐτοὶ δὲν δύνανται νὰ τὸν ἀντιπυροβολήσωσι, διότι κατήνησαν εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν ἐνεκα τῆς ἀσιτίας, ὥστε δὲν ἔμπορῶσι νὰ κινηθῶσιν ἀτονίαντες, καὶ περιορίσθησαν εἰς τὸ ἀμύνεσθαι ἑαυτοὺς, ἐκ τῶν ἰδίων ὀχυρωμάτων ἀντικρούοντες τὸν ἐχθρὸν καθ' ὅσον δύνανται. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ δὲν ἠδύναντο ὅλως διόλου νὰ κινηθῶσιν, ὁ Φαβιέ διέταξε τοὺς μὲν ἀνιέχοντας ὁπωσοῦν διὰ τὸν φῶς δύνατον ὄργανισμόν των νὰ μείνωσιν εἰς τοὺς προμαχῶνας, ν' ἀντικρούωσι τὸν ἐχθρὸν, τοὺς δ' ἐξήτοντημένους νὰ συρθῶσιν ὑπὸ τὴν ὄχθην τῆς θαλάσσης διὰ τὸν φόβον μὴ πάθωσιν εἰς τοὺς προμαχῶνας ἀπὸ τὰ ἐχθρικά πυροβόλα. Ἀλλ' ἰδοὺ τὴν 20 καὶ ὁ στολίσκος τοῦ Ὁμέρπασια, ἐκ δεκτικῶν πλοιαρίων συγκείμενος, καὶ ἀφ' οὗ ἐβίασε τὰ ἐκεῖ εὑρισκόμενα Ἑλληνικὰ μυστικά καὶ πλοιάρια νὰ φύγωσι, τοὺς πυροβολεῖ ἀπὸ τὴν θάλασσαν καὶ ἐκεῖ ὅπου κατέφυγον. Τότε ὁ Βρατσίνος καὶ τ' ἄλλα πλοιάρια ἐβράμουν εἰς Αἴγινα καὶ ὅπου ἄλλοι ἠδυνήθησαν εἰς τὰς νήτους καὶ εἰδοποίησαν τὸν κίνδυνον τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὴν ἐπιούσαν ἐφθασαν εἰς Εὐβοίαν δύο πολεμικά Ψαροῦνὰ καὶ μία γολέττα, ὡς καὶ δύο Ὑδροκῖα, καὶ εἰδῶσαν τὸν ἐχθρικὸν στολίσκον. Ἐπομένως ἐφθασαν καὶ ἀπὸ Σύρον ἄλλα δύο πλοῖα μετὰ τροφῆς, καὶ ἐθεράπευσαν τὴν πεῖναν τῶν Ἑλλήνων. Καὶ θέλουσιν

ἤδη οὗτοι νὰ διαμείνωσιν εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην, νὰ τὴν κυριεύσωσιν, ἀφ' οὗ μάλιστα ἔφθασαν ἐκεῖ ὁ Κριζιώτης καὶ ὁ Βάσιος με πεντακασίους, σπεύσαντες εἰς βοήθειαν τοῦ Φαβιᾶ κατὰ προτροπὴν τοῦ Δερινῦ μετὰ τὴν εἰς Σύρον ἐπάνοδον αὐτῶν ἀπὸ τὴν εἰς τὴν Συρίαν ἐκστρατείαν· ἀλλ' ὁ Φαβιᾶ τοὺς ἀποτρέπει· καὶ οἱ μὲν ἄτακτοι ἀνεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια· οἱ δὲ τακτικοὶ ἐπλευσαν μετ' αὐτοῦ εἰς Τῆνον, ὅθεν μετέβησαν μετ' ὀλίγον εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀφ' οὗ τρεῖς ἀπανενοημένοι λειποτακτῆσαντες, καὶ θέλοντες νὰ φύγωσιν ἀπὸ τὴν νῆσον ἐκείνην, ἐφόνευσαν τὸν ταγματάρχην Θεόδωρον Στέφανον, διότι ἐπροσπάθει νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ· ὁ δὲ Φαβιᾶ εἶχε μεταβῆ εἰς τὸ Ναύπλιον. Ἀλλ' ἤδη τὸ τακτικὸν κατήτησεν εἰς παραλυσίαν, καὶ δισκορπίσθη λειποτακτῆσαν, τὸ μέγα μέρος, διότι καὶ ὁ Γγούρας αὐτὸς καὶ ἄλλοι ἀντενεργεῦσιν ἤδη ἐναντίον του, καὶ εἰς μάτην ἔγεινε τὸση θρασύτης ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἐλειποτάκτησαν μάλιστα καὶ φιλέλληνες, ὁ Φρέσνικ δηλονότι, ὅστις ἐπῆρε καὶ τὸ ταμίειον τοῦ στρατοῦ καὶ ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὁ Ρενιώλι, καὶ ὁ Δεκρῶς, ὁ ὁποῖος ἐπλευσεν εἰς τὴν Σμύρνην, ἐπώλησε τὴν γολέτταν τοῦ στρατοῦ καὶ ἔγεινεν ἄφαντος. Ἡ ἀποτυχία τῆς ἐκστρατείας τοῦ Φαβιᾶ ἀπεδόθη εἰς τὰς ἀντενεργείας τοῦ Κωλέττη καὶ τινων ὁμοφρόνων του βουλευτῶν. Ὅτε δὲ ἡ Ῥωσσία ἠπειλεῖ πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας, καὶ φόβος μέγας καταλαμβάνει ἅπασαν τὴν Εὐρώπην διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἱ Ἄγγλοι αὐξάνουσι τὴν εἰς τὴν Ἐπιάνησον ἑνοπλον αὐτῶν δύναμιν, καὶ ἐκ τούτου γεννῶνται ὑπόνοιαι ὅτι σκοπεύουσι νὰ καταλάβωσι στρατιωτικῶς τὴν Πελοπόννησον διὰ τοὺς σκοπούς των ἐναντίον τῶν Ῥώσσων, δίδονται ὡσαύτως ὑπόνοιαι ὅτι καὶ ὁ Φαβιᾶ θέλει νὰ κυριεύσῃ τὴν Εὐβοίαν διὰ τοὺς Γάλλους, καί τις τῶν βουλευτῶν ἀγορεύων εἰς τὴν βουλὴν, καθάπτεται αὐτοῦ ὡς τείνοντος εἰς τὸ ν' ἀναγερθεῖ δικτάτωρ. Ἀλλ' οὐχ ἤττον γεννῶνται ἐκ τούτων ὑπόνοιαι ὅτι καὶ ὁ βουλευτὴς αὐτὸς ἦτο τυφλὸν ὄργανον ἄλλων, ὑπενεργούντων κατὰ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς πολιτικῆς τοῦ Βιλλιέλ, ἃν δὲν ἠγόρευε κατ' ἐπίγνωσιν πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτῶν· διότι καὶ ἂν κατέκτα τὴν Εὐβοίαν ὁ Φαβιᾶ, ἡ νῆσος αὕτη δὲν ἦθελεν εὐρίσκειται εἰς χεῖρας Ἑλλήνων κατακτητῶν καὶ

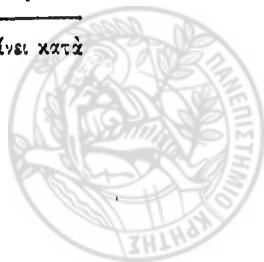

ὄχι Γάλλων; Ἄν ὁμως ὑποτεθῆ ὅτι, ἔμελλε νὰ ἔλθωσιν ἐπο-
 μένως Γαλλικὰ στρατεύματα νὰ κατάσχωσι τὴν κατακτήσιν, ἢ τίς
 ἢ ἀνάγκη ν' ἀγωνισθῆ ὁ Φαβιὲ νὰ τὴν κατακτήσῃ; ἢ δὲν ἠδύ-
 ναντο τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα νὰ τὴν κατακτήσωσιν ἀμέσως
 ἀπὸ τοὺς Τούρκους εὐθύ; ἀφ' οὗ ἤθελον ἀποθῆ εἰς αὐτὴν; Ἐν
 τοσούτῳ φθάσας ὁ Φαβιὲ εἰς τὸ Ναύπλιον, κεχολωμένος δι' ὅσα
 ἔπαθε δυστυχήματα, παρρησιάζεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ
 παραπονούμενος λέγει πρὸς τοὺς ἄλλοις τὰ ἐφεξῆς. «Τὸ Ἑλλη-
 νικὸν ἔθνος ἐπανεστῆ κατὰ τοῦ Σουλτάνου, διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ
 » ὄχι μόνον τὴν μικρὰν περιφέρειαν τῆς πολεμοῦσης Ἑλλάδος,
 » ἀλλὰ νὰ ἐκταθῆ καὶ περαιτέρω, νὰ ἐλευθερώσῃ καὶ τοὺς ὑπὸ
 » τὸν ζυγὸν, οἱ ἑποιοὶ περιμένουσιν ὀλίγους ὀπλισμένους Ἑλ-
 » ληνας, διὰ νὰ ἐνωθῶσι μὲ αὐτοὺς, καὶ νὰ λάβωσι τὰ ὄπλα. Ἐγὼ
 » ἀνεδέχθην νὰ ὑπηρετήσω τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἔπρεπε νὰ συμμορ-
 » φωθῶ μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἔθνους. Ἐκινήθην κατὰ πρῶτον μὲ δύο
 » χιλιάδας Ἑλλήνας κατὰ τῆς Εὐβοίας μὲ τὴν θέλησίν σας, στρατο-
 » πεδεύω εἰς Μαραθῶνα καὶ εἰδοποιῶ τὴν Κυβέρνησιν ὅτι ὁ στρατὸς
 » πρέπει νὰ συνοδεύεται μὲ τὰς ἀναγκαίας τροφάς. Ἔτι μὲ ἀπε-
 » κρήθητε, προχώρει, καὶ ἡ Κυβέρνησις στέλλει ὅσον τάχος μίαν
 » γολέτταν μ' ἄλευρα. ἔπρεπε τάχα νὰ μὴ πιστεύσω εἰς τὰς
 » ὑποσχέσεις αὐτῆς; μεταβαίνω εἰς τὴν νῆσον Εὐβοίαν, καὶ πε-
 » ριμένω τ' ἄλευρα ἀλλὰ ἔτι πληροφοροῦμαι; Ἡ Κυβέρνησις ἔλα-
 » βεν ἄλλο μέτρον, καὶ ἐμποδίζει τὴν ἀποστολήν τω» ἔτι δὲ
 » γίνεται ἐπὶ πλέον; κἀθῆται μηχανικῶς πως καὶ ἡ γολέττα τοῦ
 » σώματος εἰς τὰ ῥηχὰ νερὰ τῆς Ναυπλίας, καὶ δὲν δύναται νὰ
 » πλεύσῃ εἰς τὴν Εὐβοίαν. Καὶ τὸ μέτρον, τὸ ὁποῖον ἐλάβετε, κύ-
 » ρισι, προετάρη διὰ τοῦ στόματος ἑνὸς βουλευτοῦ εἰς τὴν βου-
 » λήν· ἀλλὰ πολὺ ἐλανθάσθητε καὶ πολὺ ἐζημιώσατε τὸ ἔθνος μὲ
 » τὸ αὐτὸ μέτρον. Ὁ βουλευτὴς εἶπεν: ὁ Φαβιὲ ἔχει κακὸν
 » σκοπὸν, βαδίζει εἰς τὰ ἔγχη τοῦ Ναπολέοντος, καὶ μίαν ἡμέ-
 » ραν θέλετε ἴδει τὸ Βουλευτικὸν σῶμα διαλελυμένον ὡς ἄλ-
 » λωτε εἰς τὰ Παρίσια. Καὶ λοιπὸν, ἔτι εἶπεν; ἄς ἀπολεσθῆ ὁ
 » Φαβιὲ· μέτρον ἀξιώλογον, κύριοι! ἀλλὰ ἔτι νὰ συναπολε-
 » σθῶσι δύο χιλιάδες ἀθῶν; Ἄν ὁ Φαβιὲ ἀπὸ τὴν τύχην βοηθού-
 » μινος, ἤθελε προχωρήσει εἰς νέας κατακτήσεις, τὸ κέρδος αὐτοῦ

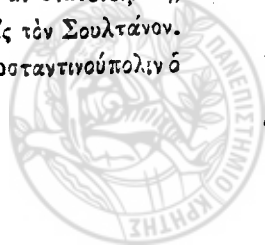
»: τίνος ἦτο; ἴ μήπω; ἤθελε δυνηθῆ νὰ μεταφέρῃ τὰς κατακτή-
 »σεις του εἰς τὴν Γαλλίαν καθὸ Γάλλος; μὲ ἴ ποίως δυνάμεις ὁ
 »Φαβιέ ἤθελε μεγαλύνει τὸ Ἑλληνικὸν κράτος; μ' Ἑλληνικὰς
 »βέβαια· ἀλλ' αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες ἴ εἶναι καὶ Γάλλοι; ὄχι βέβαια·
 »εἶναι σχετικοί, φίλοι καὶ συγγενεῖς ὑμῶν. Σεῖς συνελάβετε
 »τοιαύτην ἰδέαν διὰ τὸν Φαβιέ, καὶ δολοφονεῖτε δύο χιλιάδες
 »ὀμογενεῖς σας! ἴ Δὲν ἐπροστάζετε τὸν Φαβιέ νὰ μὴ τοὺς ὀδηγήσῃ
 »εἰς τὸν τόπον τῆς ἀπωλείας; ἴ δὲν ἐπροστάζετε κἀνένα Ἑλληνα
 »νὰ τὸν πιστολίσῃ; τοῦτο εἶν' εὐκόλον εἰς τὴν Ἑλλάδα (1)! Δὲν
 »ἐκάμετε τοῦτο καὶ ἀποφασίζετε ν' ἀπολεσθῇ πλῆθος ἀνθρώ-
 »πων, διὰ νὰ συναπολεσθῇ καὶ ὁ Φαβιέ· ἔπρεπε ν' ἀπαίτησεν τὸν
 »Φαβιέ εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν, καὶ νὰ μὴ ἐμποδίσετε τὰς προό-
 »δους του. ἔπρεπε νὰ τὸν βοηθήσετε, καὶ ὄχι νὰ τὸν ἀπολέσετε·
 »ἔπρεπε νὰ εἶπετε καθ' ἑαυτοῦς: ἄς τὸν ἀφίσωμεν νὰ ἐκτείνῃ
 »τὰ ὄρια τῆς Ἑλλάδος· καὶ διὰ νὰ ἠθέλατε ἰδεῖν τὴν ἔκτασιν καὶ
 »στερέωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους, τότε ἔπρεπε νὰ εἶπετε πάλιν:
 »ὁ Φαβιέ περιστοιχίζεται ἀπὸ Ἑλλήνας, ἀπὸ συγγενεῖς καὶ
 »φίλους μας: ἄς τὸν ποίσωμεν τὸν καττὸν μὲ δηλητήριον,
 »καὶ ἄς κατὰσχωμεν τὰ κέρδη του· ἴ διατί δὲν ἐπράζετε οὕτω,
 »νὰ γείνητε πλούσιοι, ἐν ᾧ εἴσθε πτωχοί; Καὶ λοιπὸν, ἐπειδὴ
 »ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔχει ἐμπιστοσύνην εἰς ἕνα ὑπάλληλόν της, ἐγὼ
 »παύω τοῦ νὰ τὴν ὑπηρετῶ, καὶ παρακαλῶ νὰ μὲ δοθῇ ἡ παραι-
 »τησίς μου καὶ τὸ διαβητήριόν μου.» Καὶ εἶχε σταθερὰν ἀπόφασιν
 ὁ Φαβιέ ν' ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα· πλὴν ἡ Κυβέρνησις τὸν
 παρεκάλεσε πολλάκις νὰ μείνῃ εἰς τὴν θέσιν του, καὶ τρόπον
 τινὰ ὠμολόγησεν οὕτω τὴν ἄλλειψίν της καὶ τὸν ἰκανοποίησεν.
 ἔστειλαν δὲ ἀναφορὰν εἰς τὴν Κυβέρνησιν εἰς ἀξιωματικοὶ καὶ ὑπα-
 ξιωματικοὶ διὰ ἐξ Ἀθηνῶν, νὰ μὴ δεχθῇ τὴν παραιτήσιν του, διότι,
 ἄλλως, ἤθελον παραιτηθῆ καὶ ἐκεῖνοι ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν. Τοῦτ'
 αὐτὸ ἐζήτησαν καὶ εἰ πρόκριτοι Ἀθηναῖοι μὲ ἀναφορὰν των. Θὰ
 τὸν προσκαλέσει ἐπομένως καὶ ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις, καὶ θὰ τὸν
 παρηγορήσει διὰ τὴν γενομένην εἰς αὐτὸν ἀδικίαν, καὶ θὰ μείνει

(1) Ὁ φρικτὴ καὶ ἀποτρόπαιος ἰδέα! τοιοῦτο πιστόλισμα θὰ γείνη κατὰ τῆς Ἑλλάδος αὐτῆς!

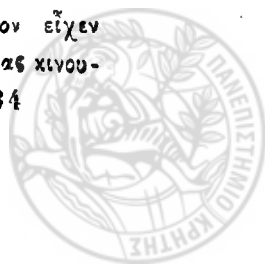

πάλιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἔθνους. Ὁ Φαβιέ ἀναλαβὼν τὴν διοίκησιν τοῦ τακτικοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ παραλαβὼν τοὺς ἐκεῖ γυμναζομένους στρατιώτας, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Νάρειαν ἐκτὸς τοῦ Ναυπλίου, ὅπου κατεσκηνώθη, καὶ ἐζήτησεν ἀπὸ τῆν Κυβέρνησιν καὶ ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ συμπαραλάβῃ καὶ τὸ εἰς τὸ Ναύπλιον εὐρισκόμενον δεύτερον τάγμα, τὸ ὁποῖον δι' ἀντενεργείας τοῦ Ῥοδίου καὶ τινων ἀξιωματικῶν συνεννοημένων μετ' αὐτοῦ ἠλπίζετο νὰ μὴ θελήσῃ ν' ἀκολουθήσῃ τὸν Φαβιέ, καὶ τὸν ἠκολούθησε, καὶ τὸ συμπαρέλαβεν εἰς τὴν Νάρειαν, καὶ ἀφ' οὗ ἔδωκεν ἀνὰ δύο μηνιαῖα παλαιῶν μισθῶν εἰς ὄλον τὸν στρατὸν, ἀφήσας δύο λόχους φρουρὰν εἰς τὸ Ναύπλιον, ἀνεχώρησε μετ' ὄλον τὸ ἐπίλοιπον σῶμα εἰς τὸν ἰσθμὸν τῶν Μεθαινῶν (ἐκτὸς τοῦ ἰππικοῦ τὸ ὁποῖον θὰ στρατεύσει μετ' ὀλίγον εἰς Τριπολιτσάν), καὶ ἀνήγειρε καλύβας διὰ τοὺς στρατιώτας, καὶ ὠχύρωσε καὶ ἠσφάλισε τὸν στενὸν, κτίσας εἰς τοὺς δύο λόφους αὐτοῦ δύο φρουρίδια, ὧν τὸ μὲν ὠνόμασε Θησέα, τὸ δὲ Διαμάντι ὅπερ καὶ ὑψηλότερον, καὶ εἰς τὰ Μέθαινα, ὀχυρὸν χωρίον τῆς ἐπαρχίας Κατωναχαγῆ, θὰ διατηρήσει δι' ἰδίας δαπάνης τὸ τακτικὸν στρατεύμα τῆς Ἑλλάδος, ποριζόμενος τ' ἀναγκαῖα χρήματα καὶ πράγματα ἀπὸ τὴν φιλελληνικὴν ἐταιρείαν τῶν Παρισίων, ὅτε ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δὲν ἔχει πλέον καὶ δὲν δύναται νὰ τὸν χορηγήσῃ τίποτε. Ἄρα ὁ Φαβιέ εἶναι ἄξιος τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ ἔθνους, διότι τὸ τακτικὸν Ἑλληνικὸν στρατεύμα, ἂν καὶ ὀλίγον θὰ διατηρηθῇ δι' αὐτοῦ.

Ἐν τσοσούτῳ οἱ πολυπαθεῖς Ἕλληνες ἀπέκαμον πολεμοῦντες πρὸς τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς φιλοτούρκους Χριστιανούς, καὶ ὑψόβουσι τοὺς ὀφθαλμούς των πλῆρεις δακρύων εἰς τὸν οὐρανόν, ζητοῦντες βοήθειαν ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς φιλοχρίστους Χριστιανούς, ὅσοι ἀγαπῶσι τὸν πλησίον των. Οἱ δὲ ἀγγλόφρονες κηρύττουσιν ὅτι μόνῃ ἡ Ἀγγλία καὶ θέλει καὶ δύναται νὰ κάμῃ τὸ καλὸν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἤδη πολλοὶ ἐκ τῶν δυναμένων ν' ἀπορασίξωσι διὰ τὰ κοινῇ συμφέροντα, φρονοῦσιν ὅτι μόνῃ ἐκεῖνῃ ἡ δύναμις θὰ σώσει τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ὑπὲρ τοῦ ὁποίου καὶ εἶναι διατεθειμένη, ὥς ὁ Ἀμιλιὼν τοὺς βεβαιώνει, νὰ μεσιτεύσῃ τέως εἰς τὸν Σουλτάνον. Ἡδὲ δ' ἀπέρχεται πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ

Στρατηγὸν Καΐνιγγ, καὶ θὰ ἐπιφορτισθῆ νὰ διαπραγματευθῆ συμβιβασμὸν τῆς Τουρκίας μὲ τοὺς Ἕλληνας εἶχεν ἀποσαλῆ Πρεσβευτὴς εἰς Πετρούπολιν ὁ Λόρδ Στραγγφῶρ, ὅτε ἠλπίζετο νὰ φθάσῃ αὐτόθι ὁ αὐτοκράτωρ ἀπὸ τὴν περιοδείαν του ἐπιστρέφων, διὰ νὰ συνδιαλεχθῆ μὲ τὸ ῥωσικὸν Ὑπουργεῖον περὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ Τούρκων, καὶ νὰ διακοινώσῃ τ' ἀποτελέσματα τῶν συνδιαλεξέων του εἰς τὸν Καΐνιγγ, διὰ νὰ ἐνεργήσῃ οὗτος εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν Πύλν, καὶ νὰ ἐπιτύχῃ συμβιβασμὸν σύμφωνον μὲ τὰς ἀρχὰς τῆς Ἀγγλικῆς πολιτικῆς. Ἡ δὲ Κυβέρνησις, ἀφ' οὗ ἐφθασεν ὁ Καΐνιγγ ἀντικρυ τῆς Ὑδρας, στέλλει τὸν Μαυροκορδάτον καὶ τὸν Κωνσταντῖνον Ζωγράφον νὰ τὸν διακοινώσωσι τὰς προτάσεις αὐτῆς διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἔθνους. Ὅτε δὲ ἤκουσεν ὁ Καΐνιγγ, ὅτι οἱ Ἕλληνες ζητοῦσιν ἀνεξαρτησίαν, ὡς ἀρκεσθῶσιν, εἶπεν, εἰς τὴν φυσικὴν ὑπαρξίν· ἀλλὰ τότε ἐτέθησαν αὐτοσχεδίως αἱ βάσεις, καθ' ἃς ἔπρεπε νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν μεσιτείαν τῶν Ἀγγλων διὰ τῆς συγχροτηθευμένης ἐθνικῆς συνελεύσεως, ἡ ὁποία θεωρεῖται εἰς τὴν παρούσαν θλιβεράν τῆς πατρίδος κατάστασιν ὡς τὸ μόνον σωτηριῶδες φάρμακον, καὶ εἰς τῆς ὁποίας τὴν συγκρότησιν δὲν ἀντενεργεῖ πλέον κανεὶς ἐκ τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν. Ἡδὴ ὁ μὲν Κουντουριώτης, ἐπειδὴ ἠσθένησε, τὴν 13 Μαρτίου θὰ μεταβῆ εἰς τὴν Ὑδραν νὰ ἡσυχάσῃ. Ὁ δὲ Μαυροκορδάτος θὰ μεταβῆ εἰς τὴν Τήνον, μὴ θέλων νὰ παρευρεθῆ εἰς τὴν αὐτὴν συνέλευσιν. Ὁ δὲ Κωλέττης συνεννοεῖται καὶ μετὰ τῶν ὑπεναντίων διὰ τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ μὴ ἀποκλεισθῆ ἀπὸ τὰ πράγματα καὶ νὰ ὠφελθῆ ἀπὸ τὰς περιστάσεις. Ἄλλ' ὁ Ζαΐμης θὰ καλέσει τὸν Τρικούπην ἄμ' ἀφ' οὗ συνέλθωσιν οἱ πληρεξούσιοι εἰς τὴν Ἐπίδαυρον, καὶ θὰ ἐνεργήσῃ τὸ σχέδιόν του, καὶ θὰ τὸν παραλάβει συμπράκτορα ὡς μέλος τῆς συσταθευμένης δικτατορίας. Ἡ δὲ συνέλευσις ἠδύνατο βέβαια εἰς τὴν σημερινὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων νὰ ὠφελήσῃ, ἀναγορεύουσα τινὰ ἐκ τῶν Ἑλλήνων δικτάτορα νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα ὅτι τάχιστα, ὅτε κινδυνεύει νὰ πέσῃ τὸ Μισολόγγι, καὶ ἐκ τούτου κινδυνεύει τὸ ἔθνος. Καὶ ἐπειδὴ κατὰ δυστυχίαν δὲν ὑπάρχει ὁ ἄνθρωπος διὰ τὴν δικτατορίαν, αὐτὴ καὶ πάλιν ἠδύνατο νὰ ὠφελήσῃ φροντίζουσα νὰ εὕρῃ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος τὸν ἄνθρωπον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀνάγκην ἡ Ἑλλάς διὰ νὰ σωθῆ· ἀλλ' ἀπὸ πνεῦμα φητρίας κινου-

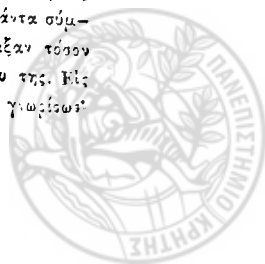

μνή, ὅ ἀποφασίζει ὅτι τὴν ὑπαγορεύσει τὸ πατριαστικὸν πνεῦμα, διότι τοῦτο νομίζεται καὶ τῆς πατρίδος συμφέρον, καὶ ὅ ἀφαιρέσει τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τὸν Κουντουριώτην νὰ τὴν παραδώσῃ τὸν Ζαΐμην, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ δώσῃ δύναμιν δικτάτορος, καὶ τὸ ἔθνος θὰ σωθῇ διὰ μόνης τῆς ἐν ἀσθενείᾳ τελειουμένης δυνάμεως τοῦ Ὑψίστου.

Καὶ ἤδη ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων θεσπίζει διὰ παντοδυνάμου αὐτοῦ θεσπίσματος δικτάτορας ἐπὶ τούτῳ ἀπασῶν τῶν Ῥωσιῶν τοὺς εὐσεβεῖς **Αὐτοκράτορας**· ὅτε ὁ μὲν Ἀλέξανδρος θεωρῶν ὅτι δὲν φυλάττουσιν οἱ σύμμαχοι τὴν εἰς Λαϊμπάχ καὶ εἰς Βερῶναν παραδεχθεῖσαν οὐδευρότητα, ὅτι τὰ μυστικοσυμβουλιά τινων, καὶ ὄχι πλέον οἱ Τούρκοι, ἐξολοθρεύουσι τοὺς Ἕλληνας, καὶ ὅτι ἐν ὅσῳ περιορίζεται εἰς ξηρὸς λόγους δὲν γίνεται τίποτε, καὶ διὰ τῶν ἀναβολῶν δίδεται καιρὸς εἰς τοὺς Τούρκους νὰ τοὺς ἀφανίσωσι πλαγίως βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν Μυστικοσυμβουλίων αὐτῶν, τέλος πάντων οἷε ἀνεχώρησε ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν Κριμαίαν, εἰς τὸ Ἰσάρακὶ Σελῶ (βασιλικὸν Παλάτιον τῆς ἐξουχῆς ἰσσοσαρας ὥρας ἀπέχον τῆς Περσικοπολεως) ἀπεφάσισε νὰ τοὺς σώσῃ, καὶ ἅμα φθὰς εἰς Ταϊγανρόκ, ἐδηλοποίησεν εἰς τοὺς συμμάχους ὅτι εἰς περίπτωσιν, καθ' ἣν δὲν ἤθελον νὰ συμπράξωσιν ὥστε νὰ παύσῃ ἡ αἱματοχυσία μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων, ἤθελον ἀναδεχθῆ καὶ μόνος τὸν κατὰ τοῦ Σουλτάνου πόλεμον χάριν τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἀνθρωπότητος· ἀλλὰ κρίμασιν εἰς οἷδε Κβέρτος τὴν 19 Νοεμβρίου τοῦ 1825 μεταβαίνει εἰς τὴν αἰωνιότητα. Ἀναγορευθέντος δὲ παρὰ τοῦ Νικολάου τοῦ νομίμου διαδόχου Κωνσταντίνου Καισάρουβιτς Αὐτοκράτορος, καὶ παραιτηθέντος τούτου ἢ ἐπικυρώσαντος τὴν ὁποῖαν εἶχε κάμει μυστικὴν παραίτησιν ζῶντος ἐπὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἀναγορευθέντος τὸν Νικόλαον νόμιμον διάδοχον κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, ὁ Νικόλαος Α' ἀναβίνει τὸν θρόνον τῆς Ῥωσσίας, τὸ αὐτὸ σύστημα τῆς πολιτικῆς τοῦ αἰδίδμου αὐταδέλφου του ἀκολουθῶν, καὶ ἀρχόμενος ἀπὸ τὸ νὰ ἐκτελῇ τὴν διαθήκην του, δηλοποιεῖ πρὸς τοὺς συμμάχους ὅτι ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν Ῥώσων ὑπὲρ τῶν ὁμοθρήσκων τῶν Ἑλλήνων ἐπαπειλεῖ κίνδυνον εἰς τε τὸν ἑαυτὸν του καὶ εἰς τὸ κράτος του, ἂν δὲν κηρύξῃ πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας, καὶ ὅτι ἂν οἱ σύμμαχοι δὲν θελήσωσι νὰ συμπράξωσι, θὰ τὸν ἀναδεχθῆ μόνος του. Μετὰ ταῦτα ἐπιστέλλει, ὡς ἐλέγετο, αὐτόγραφον

πρὸς τὴν βασιλείαν τῆς Ἀγγλίας, διαλαμβάνον ὅτι ἡ κατάσταση τῶν πραγμάτων εἰς τὴν Ῥωσίαν, τὸν βιάζει νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν διάβασιν τοῦ Προῦτου, διὰ νὰ δώσῃ τέλος εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν Ἀνατολικῶν μερῶν, καὶ ὅτι ἤτο διατεθειμένος νὰ συνεννηθῇ μὲ τὴν Ἀγγλίαν καὶ μὲ τὰς ἄλλας δυνάμεις, ὥστε νὰ μὴ διαταραχθῇ ἐκ αὐτοῦ ἢ μεταξὺ τῶν πρώτων δυνάμεων ὑπάρχουσα εἰρήνη. Ὅθεν ἐστάλη ὁ Δουξ Οὐέλλιγκτὼν κατὰ τὸν Ἰανουάριον, συνωδευμένος, ὡς ἀσθενῶν, καὶ ἀπὸ ἱατρῶν, τὸν Οὐμην, ἐπὶ πληρωμῇ δύο χιλιάδων λιρῶν στηρλίων, διὰ νὰ ἀντικέψῃ τὸν πόλεμον καὶ νὰ δώσῃ τέλος εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος (1). Εἰς δὲ τὰς γενομένας διαπραγματεύσεις

(1) Ἀπὸ δὲ τὰς ἐφημερίδας τῆς Ἀγγλίας φαίνεται πόσον ὁ προκείμενος πόλεμος ἐτάραξε τὴν Εὐρώπην ὡς πρὸς τὴν ὑπαρξίν καὶ διατήρησιν τοῦ Σουλτάνου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Εἰς τὴν ἐφημερίδα Times ἀναγιγνώσκονται ἤδη τὰ ἐφεξῆς: «Ἡ τόσο βραδεία ἀποστολὴ τοῦ Δουκὸς Οὐέλλιγκτὼν εἰς Πεντρούπολιν, γενομένη εἰς τοιαῦτον καιρὸν καὶ τοιαύτην ἄστατον τῆς υγείας αὐτοῦ κατέστη. εἰν Ἐναμφισβόλω ὠρίμων ἀποτέλεσμα ἐκίψων, ἀφορωσῶν τὴν νημποδίαν τῆς ἐπιδρομῆς εἰς τὴν Τουρκίαν, καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος. Βιστεύομεν εὐχρίστως ὅτι τὸ ἐθνικὸν αἰσθητὰ τῶν Ῥώσων ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων προέχεται μᾶλλον ἀπὸ θεσκευτικὴν συμπάθειαν πρὸς τοὺτους τοὺς Χριστιανικοὺς ἀδελφοὺς των, καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ τοὺς ἴδωσιν ἠλευθερωμένους, ἢ ἔκ σκοπῶν πολεμικῶν κατὰ τῆς Τουρκίας» ὅθεν τὸ αἰσθητὰ τοῦτο δὲν ἐκ ἐπιπέδου κινεῖ ἄλλο ἐμπόδιον εἰς τὴν διεθέσιν τῶν πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Τουρκίας, ὑπερ ἐπιθυμοῦσι καὶ ὅλαι αἱ δοτικαὶ καὶ μεσημβριναὶ ἐπικράτειαι τῆς Χριστιανικῆς, τοῦτο εἶναι τὴν εἰρηνικὴν ἀποκατάστασιν ἢ διὰ φιλικῶν διαπραγματεύσεων τελειωμένην. Ἄλλ' ἡ αὐτὴ τῆς Ῥωσίας ἐμπορεῖ νὰ κινήται ἀπὸ φρονήματα πάντη διάφορα ἐκείνων, τὰ ὅποια ἐμπνέουσι τὸν Ῥωσικὸν λαόν. Ἐνδεχόμενον ὁ λαὸς νὰ ἴκηι εὐλακρῆς εἰς τὸν ζῆλόν του, ἢ ἐν τῇ ἢ Κυβέρνησις δύναται νὰ εἴχῃ ἰδιαιτέρως φιλοδοξίας σκοποὺς εἰς τρόπον ὅσπερ, ὁ πόλεμος ν' ἀρχίσῃ μὲ ὑποκεκρυμμένην πρόφασιν τοῦ λαοῦ, καὶ νὰ τελειωθῇ ἐκ συμφώνου μ' ἀποτελέσματα πάντη ξένα ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὅποιον θὰ γείνη. Τοιαῦτα πράγματα ἔδιν εὐδοκίμοισιν ἄλλ' ἡ Εὐρώπη πρέπει νὰ προετοιμασθῇ δι' ὅλα τὰ ἐνδεχόμενα, καὶ νὰ μὴ ὑποφέρῃ νὰ ἴδῃ μ' ἐκπληξίν τῆς τὴν ζῆλον τοῦ Ῥωσικοῦ λαοῦ ὑπερ τῆς Ἑλλάδος συντείνοντα εἰς ἀφελίαν καὶ αὔξησιν τῆς αὐτῆς τῆς Πετροπολῆως μὲ ζῆμίαν τῆς Τουρκίας. Ἐὰν οἱ Ῥῶσοι ἐπίρασον ἤδη τὸν Προῦτον καὶ ἔζησαν τὰ ἐχθρικά κινήματα, ὁ Δουξ Οὐέλλιγκτὼν θὰ εὐρεθῇ πολλὰ στενοχωρημένος, πάντοτε ὅμως μὲ δυνατόν κινήσειν εἰς χεῖρας του. Ἐπιμένων εἰς τὸ νὰ παραιτήσῃ ἢ Ῥωσίαν τοιοῦτον ἐπιχείρημα, θὰ εὐρεῖ ἀμφωνον καὶ πάντα ἄλλον Πρεσβυτὴν ἐξ ἐκείνουσιν ἐπικρατίας τῆς Εὐρώπης. Τὸ μόνον κεφάλαιον τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ὡς πρὸς τὸ ὅποιον ἡ Ἀγγλίη καὶ ἡ Γαλλία ἐμποροῦν νὰ ὑποθεθῶσι κατὰ πάντα σύμφωνοι, εἶναι τὸ νὰ ἐμποδίσωσι τοὺς σκοποὺς τῆς αὐξήσεως, οἵτινες ἀνέδειξαν τὸσον περιφροσὸν τὴν βασιλείαν τῆς Αἰκατερίνης Β'. καὶ τοῦ ἀποθανόντος ἐγγόνου τῆς. Ἡς τὴν Γαλλίαν ἐμποροῦμεν ἀρεθόμεν μ' ἰμπιστοσύνην, ἂν οἱ ὑπουργοὶ τῆς γαλλικῆς

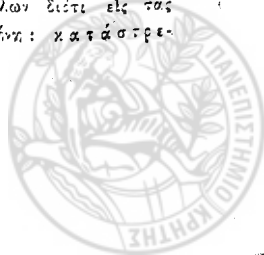
μετὰ τοῦ Νεσελερῶδ ἡ Ῥωσσία ἐφάνη διατεθειμένη νὰ παραιτηθῆ τῆς μοναδικῆς διευθύνσεως τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, τῆς προστασίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς ὑπεροχῆς, ὥστε νὰ μὴ ἔχωσιν αἰτίαν νὰ φοβῶνται αἱ δυνάμεις τῆς Εὐρώπης τὴν ὁποίαν ἐμελλε νὰ λάβῃ ἐπιρροήν ἐκ τῶν τοιούτων σχέσεων πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Ἄλλ' ὡς πρὸς τὴν μεταξὺ τοῦ Σουλτάνου καὶ τῆς Ῥωσσίας διαφορὰν, ἀφορῶσαν τὴν πίστιν τῶν συνθηκῶν καὶ τὴν τιμὴν τοῦ διαδήματος, οὔτε ἡ Ῥωσικὴ Κυβέρνησις, οὔτε ὁ στρατὸς, οὔτε τὸ ἔθνος δὲν ὑποφέρουσι ν' ἀπατῶνται ἐπὶ πλέον ἀπὸ τοὺς Τούρκους, οὔδ' ἀνέχονται νὰ θεωρηθῆ ἡ διαφορὰ αὐτὴ ὡς Εὐρωπαϊκὴ ὑπόθεσις, καὶ νὰ ἐμποδίζωσιν αἱ ξένοι δυνάμεις τοῦ νὰ λάβῃ διὰ τῶν ὅπλων ἡ Ῥωσσία τὸ δικαίωμα τῆς (1). Τότε δὲ ἔγεινε τὸ πρῶτον πρω-

τὰ χρέη των. Ἡ Αὐστρία βλέπει ἤδη τοὺς Μοσχοβίτας εἰς τὰς θύρας τῆς, τοὺς ὁποίους «ἔχει γείτονας ὀλίγας λεύγας ἀπέχοντας ἀπὸ Βιέννης, καὶ συνορεύοντας μὲ τὴν ἐπι-
κράτειάν τῆς εἰς πολλῶν ἑκατοστυῶν λευγῶν διάστημα, ἕως ὅτου ἀμφοτέρων τὰ
»σύνορα νὰ συναπαντηθῶσιν ἀπὸ τῶν τῆς Τουρκίας. Δυσκόλως λοιπὸν θὰ συγκα-
»τανεύσει εἰς τὸν διαμερισμὸν τῆς Ὀθωμανικῆς πόλης, τὸν ὅποιον ἔλη ἡ δυτικὴ
»Εὐρώπη θεωρεῖ μὲ λύπην τῆς. Εἰς τὰς τρεῖς μεγάλας δυνάμεις ὑποτιθεμένης συμ-
»ρφῶνους εἰς τὸ νὰ μὴ κτυπήσωσι τὴν Τουρκίαν, ἡ Ῥωσσία θὰ σκεφθῆ πολλὴ ν' ἀν-
»τειξῆ ὅποιανδήποτε ἀντίστασιν. Ἐὰν δὲ ὁ στρατὸς καὶ ὁ λαὸς τῆς Ῥωσσίας ἐπι-
»θυμῶσι τὴν ἐλευθέρωσιν τῶν Ἑλλήνων, ἰδοὺ δρόμος εὐκόλος νὰ γείνη τὸ εὐκατεῖον
»τοῦτο ἔργον πρὸς εὐχαρίστησιν των. Ἡ Ἀγγλία χρειάζεται μόνον νὰ εἴπῃ: θὰ σὰς
»βοηθῆσω νὰ στηρίξετε τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος· ἡ Αὐ-
»στρία θὰ συμπράξει, καὶ ἡ Γαλλία θὰ ὑποστηρίξει τὴν
»ἀπόφασιν. Ἀποσύρατε τὰ στρατεύματά σας ἀπὸ τὸν Προῦ-
»στον καὶ τὸν Δούναβιν, καὶ θὰ ἐπιτύχετε τοῦ σκοποῦ μὲ
»ζημίαν ὀλιγωτέραν, ἢ ὅσην ἀπατεῖ ἡ πολυδάπανος καὶ
»καίματώδης καὶ ἀμφίβολος κατὰ τῶν ἐχθρῶν σας ἐπιδρομὴ.
»Ἡ ποῖαν ἀπόκρισιν θὰ δώσει ἡ αὐτὴ τῆς Ῥωσσίας; ἢ ἀποκριθῆ ἀποφατικῶς εἰς
»τὰς προτάσεις τῆς Ἀγγλίας, θ' ἀνακαλυφθῶσι τὰ ὑπὸ τῆς γηραιῆς Αἰκατερίνης
»κεκαραγμένα ἔχνη, καὶ ἡ Εὐρώπη βδηγουμένη ἀπὸ τὴν πείραν, θὰ βαδίσει τὸν
»πρόποντα δρόμον τοῦ λοιποῦ.» Ἄλλ' ἄνευ τοῦ Ῥωσσικοῦ πολέμου καὶ αἱ φιλικαὶ
καὶ εἰρηνικαὶ διαπραγματεύσεις καὶ τὰ πρωτόκλλα τῶν δυνάμεων δὲν θ' ἀποτε-
λέσωσι τίποτε· καὶ στολοὶ δὲ Τουρκικοὶ θὰ κατακαῶσι, καὶ Γάλλοι θὰ σταλῶσιν εἰς
τὴν Πελοπόννησον καὶ θὰ διώξωσι τὸν Ἱμπραχίμ, καὶ ὁ Σουλτάνος θὰ φωνάζει πάν-
τοτε εἰς τὰς δυνάμεις, οἱ Ἕλληνας εἶναι βραχιάδες μου καὶ δὲν ἔχετε δικαίωμα νὰ τοὺς
ἀφαιρέσετε ἀπὸ τὴν κυριότητά μου. Ἡ δὲ Ῥωσικὴ λόγῃ δι' αἵματος θὰ ὑπογρά-
ψαι τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν των ἐπομένως, διότι οὕτως ἔδοξε τῷ Βασι-
λεῖ τῶν Βασιλευμένων.

(1) Εἰς τὴν ἐφημερίδα Times τὴν 9 Μαΐου ἀναγινώσκεται: «ἔπεται λοιπὸν ἐπὶ

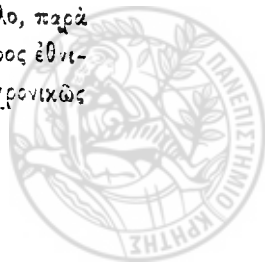
καὶ ἤθελον ἐκλέγει ἡ ἴδια τὰς ἀρχάς τῆς, εἰς τὸν διορισμὸν τῶν
 ὁμοίων ὁ Σουλτάνος ἤθελον ἔχει ἐπιβρόχην τινα. Εἰς δὲ τοιαύτην κα-
 τάστασιν οἱ Ἕλληνας ἤθελον ἀπολαύει πλήρη ἐλευθερίαν συνει-
 δήτους καὶ ὁλόκληρον ἐλευθερίαν ἐμπορίου, καὶ κανονίζει ἀφορισ-
 τικῶς τὴν ἐσωτερικὴν τῶν κυβερνητικῶν. Διὰ τὴν ἐκτελεσθῆναι δὲ ἐντελῆς
 διαχωρίσει τῶν ἀτόμων μεταξὺ τῶν δύο ἐθνῶν, καὶ νὰ ἐμποδι-
 σθῶσιν αἱ συγκρούσεις, αἵτινες ἐνεκα τοῦ μακροχρονίου πολέμου
 εἶπετο νὰ συμβαίνωσι μεταξὺ αὐτῶν, οἱ Ἕλληνας ἤθελον καθέξει
 τὰς εἰς τὴν Ἡπειρὸν καὶ εἰς τὰς νήτους τῆς Ἑλλάδος κειμένους
 Τουρκικὰς ἰδιοκτησίας. Ταῦτα δὲ ἐμελλε νὰ γίνωσιν, ἀνὸς ὁ Σουλ-
 τάνος ἤθελε δεχθῆναι τὴν μεσιτείαν τοῦ Καίνιγγ' ἐξ ἐναντίας, ἡ Ἀγ-
 γλία καὶ ἡ Ῥωσσία ἤθελον μεταχειρισθῆναι τὴν ἐπιβρόχην τῶν εἰς τὰ
 δύο διαμαχόμενα μέρη, νὰ κατορθώσωσι τὴν συνδιαλλαγὴν αὐτῶν
 κατὰ τὰς ἀνωτέρω θέσεις. Αἱ δύο δὲ αὗται δυνάμεις, ἐπιθυμοῦσαι
 νὰ συμβιβάζωσιν εἰς τὸν κατὰ τὸ αὐτὸ πρωτόκολον ὀριστικὸν συμ-
 βιβασμὸν τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὸν Σουλτάνον καὶ αἱ αὐταὶ τῆς Βιέν-
 νης, τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Βερολίνου, ἤθελον τὰς κοινοποιήσει
 τὸ εἰρημένον πρωτόκολον καὶ τὰς προτείνει νὰ ἐγγυηθῶσιν ὁμοῦ μετὰ
 τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας τὴν συνθήκην, δι' ἧς ἤθελον ἐκτε-
 λεσθῆναι ὁ μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων συμβιβασμὸς. Τοιοῦτοτρό-
 πος ὁ αὐτοκράτωρ Νικόλαος ὑποχρεώνει τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὰς ἄλ-
 λας δυνάμεις νὰ συνεργήσωσιν εἰς τὴν ἐλευθέρωσιν τῶν Ἑλλήνων
 ἀλλ' ὁ χρόνος παρέρχεται εἰς μάτην, καὶ αὐτοὶ καταγίνονται νὰ συγ-
 κροτήσωσιν ἐθνικὴν συνέλευσιν καὶ νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν μεσιτείαν
 τῶν Ἀγγλῶν πρὸς τὸν ἀδυσώπητον Σουλτὰν Μαχμούδ, καὶ ὁ ἴμ-
 προχίμα καὶ ὁ Κιουταχῆς ἐρημόνουσιν ἀδιακόπως τὴν Ἑλλάδα,
 καὶ ἐμπαδισθέντος τοῦ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων πολέμου τῆς Ῥωσσίας,

ὅτε τὴν καταστροφὴν τοῦ Τουρκικοῦ βασιλείου εἶπε τὸν διαμελισμὸν του
 εἰς δὲ τὰς ἐν Πετροπόλει γενομένας διαπραγματεύσεις εἶχε βίαιον τὸ νὰ διατη-
 ρηθῆναι ἡ γενικὴ εἰρήνη, ἐπειδὴ, κατὰ τὰς ἀνηγίας του, ἡ διατήρησις τῆς εἰρήνης
 ἦτο τῶν ὄντων ἀνεύ, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἀπαγορεύει νὰ διαπραξῆναι τίποτε περὶ τῆς
 Ἑλλάδος, ἀνὸς ὁ προβαλλόμενος ὑπὲρ αὐτῆς συμβιβασμὸς ἐμελλε νὰ ἐκτελεσθῆναι διὰ
 τῶν ὑπῆλων διὰ τῶν τοιαύτων ἐκφράσεων (καὶ τοιαύται ὑπῆρξαν ἀναμφιβόλως ὡς
 πρὸς τὸν Ἰψκλήν Πόλιν πάντοτε) εἶδεν ἔλεγον οἱ Ἀγγλοὶ τὸν Σουλτάνον, ἀφ' οὗ πα-
 ρέθον δύο ἔτη καὶ ὁ συμβιβασμὸς δὲν ἐξετελείετο διὰ τῶν ὑπῆλων εἴτε εἰς τὰς
 διαπραγματεύσεις τῶν εἰχῶν βίαιον νὰ διατηρηθῆναι ἡ γενικὴ εἰρήνη: κατὰ στρα-
 ψον τοῦ Ἑλλήνων καὶ κἀνεὶς ἐδένεινος χλεῖ;

ἂν ὁ Σουλτάνος δὲν θελήσῃ νὰ δεχθῇ τὴν μεσιτείαν τοῦ Καϊνιγγ, καὶ ἂν ἐν τοσοῦτῳ ἀπολεσθῇ ἡ Ἑλλάς, τὸ πρωτόκολον, ἕπερ ὑπέγραψεν ὁ Δούξ Οὐέλλιγκτων εἰς Πετρούπολιν, θὰ θεωρηθῇ ἀπὸ τοῦς Τούρκουσις ὡς παράκαιρον, καὶ ὁ Ρεῖζ ἐφέντης θὰ εἶπει τὸν Καϊνιγγ, ἥδη ἐξέλιπον ἀπὸ τὸν κόσμον οἱ Ἕλληνες, καὶ περιττὸς ἐφεξῆς περὶ τούτων πᾶς λόγος. Καὶ εἰς μάτην οἱ Ἕλληνες ἐπικαλέσαντο τὴν μοναδικὴν ἐπεράσκειν τῆς Ἀγγλίας τὸ περιουδὸν 1825 ἔτος, καὶ εἰς μάτην θὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν μεσιτείαν τοῦ Καϊνιγγ πρὸς τὴν Ὀθωμανικὴν πόλιν διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ ἐλευθερίαν ἑαυτῶν τὸ ἐνεστὸς 1826, ὅτε θὰ ὑπάρχει ὑπογεγραμμένον καὶ τὸ πρωτόκολον τῆς 23 Μαρτίου. Καὶ ἀφ' οὗ ἡ Αὐστρία ἐπέτωχε ν' ἀφήσωσιν αἱ δυνάμεις τῆς Εὐρώπης νὰ ἐκλείψωσιν ἀπὸ τὸν κόσμον οἱ Ἕλληνες, τὸ παρελθὸν ἔτος 1825 καὶ δὲν ἐξέλιπον, ἥδη ἡ Ἀγγλία κάμνει πρωτόκολον καὶ ἐμποδίζει τῆς Ῥωσσίας τὸν πόλεμον, καὶ οὕτω δίδεται καιρὸς εἰς τὸν Ἰμπραχίμ καὶ εἰς τὸν Κιουταχῆν νὰ τὸ μχταιώσωσιν, ὅτε καὶ ὁ Καϊνιγγ θὰ καταγίνεται εἰς διακοινώσεις, δι' ὧν θὰ συμβουλεύει τὴν Υ. Πόλιν νὰ δεχθῇ τὴν μεσιτείαν αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ ἀποφασισθέντος εἰς τὴν Πετρούπολιν συμβιβασμοῦ καὶ νὰ παύσῃ τὴν σφαγὴν τῶν χριστιανῶν, καὶ ὁ Ρεῖζ ἐφέντης θὰ διατείνεται ὅτι δὲν ὑπάρχει τίποτις κοινὸν μεταξὺ τῶν δυνάμεων τῆς Χριστιανιστοσύνης καὶ τῶν Ῥεσιμίδων του, ἐπανοτακμένων κατὰ τοῦ νομίμου βασιλέως των, καὶ ὅτι αἱ δυνάμεις δὲν ἔχουσι δίκαιον νὰ ἐπεμβεζίνωσιν εἰς τὰ τοῦ βσιλείου του ἐναντίον τῶν ἀρχῶν τῆς ἱερᾶς συμμαχίας, καὶ νὰ ἐνθαβρύνωσιν, ἀντὶ νὰ καταπαύσωσι τὰς ἐπαναστάσεις.

Ἄλλ' ὅπως ἂν ἀποθῶσι τὰ τῶν Ἑλλήνων, οἱ Ἄγγλοι, ἂν καὶ τοὺς ἐθάνασαν ἐπὶ τῇ ὑποθήκῃ τῶν ἐθνικῶν κτημάτων, δὲν ἀρκοῦνται εἰς τὴν ὑποθήκην αὐτήν, ἀλλὰ ζητοῦσιν ἔτι νὰ λάβωσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν μέρους ἐθνικῆς γῆς διὰ νὰ λαμβάνωσιν ἐκ τῶν προϊόντων τὸν ἐτήσιον τόκον ἢ μέρος τοῦ τόκου τοῦ δευτέρου δανείου. Ἡ ἐν Λονδίνω ἐπιτροπὴ ἔγραψε τὴν 7 Δεκεμβρίου τοῦ 1825, « τὸ ζήτημα τῶν θέλει σὰς φανῆ βαρὺ ζήτησαντες ἀπ' αὐτοὺς καθαρωτέρων ἐξήγησιν ἐπληροφορηθῆμεν ὅτι δὲν ἐνοοῦσιν ἄλλο, παρὰ » νὰ βαλθῇ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐν προσδιορισμένον μέρος ἐθνικῆς γῆς, μὲ τὰ προϊόντα τῆς ὁποίας νὰ πληρώνεται χρονικῶς

» τὸ διάφορον ἢ μέρος τοῦ διαφόρου τοῦ δευτέρου δανείου. Τούς
 » παρεστήσαμεν ὅτι ἡ Ἑλλ. Διοίκησις ὑπεχρέωσε δι' αὐτὸ το δα-
 » νειον ὅλα τὰ ἐθνικὰ κτήματα. Αὐτοὶ ὅμως στοχάζονται ὅτι, ἂν
 » ρητῶς τοὺς προσδιορισθῆ ἓν μέρος γῆς, ὡς ἀνωτέρω, εἶναι ὁ μόνος
 » τρόπος διὰ νὰ λάβῃ εἰς τὰ ἐδῶ ὑπόληψιν τὸ δάνειον, τὸ ὅποιον
 » ἀπὸ τὰ 55 $\frac{1}{2}$ κατήντησεν εἰς τὰ 18, καὶ νὰ εὐκολυνθοῦν τὰ
 ἀμέσα διὰ τὸ νέον δάνειον, διότι, λέγουν, τότε τὸ ἐδῶ κοινὸν ἡμ-
 » πορεῖ νὰ συλλάβῃ ἐμπιστοσύνην. Ὅθεν παρακαλεῖται ἡ Διοίκησις
 » νὰ σκεφθῆ βιθέως καὶ περὶ τοῦ οὐσιώδους τούτου κεφαλαίου,
 » καὶ νὰ τὸ ἀπαρσίσῃ τὸ ὀγλιγωνότερον, δίδουσα τὴν συγκατά-
 » θεσίν της, διότι αὐτὸ θέλει εἶναι ἓν πολλὰ ἐπιτήδειον μέσον διὰ
 » ν' ἀναστρεφθῆ ἡ ἐθνικὴ μας ὑπόληψις, καὶ διὰ νὰ εὐκολυνθοῦν
 » καὶ αἱ εἰς τὰ ἐνταῦθα πράξεις μας. » Οἱ δανεισταὶ ὅμως ἔγραφον
 εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ προσδιορισθῆ ἓν μέρος ἐθνικῆς γῆς, καὶ νὰ
 δοθῆ εἰς αὐτοὺς ἡ ἐξουσία ἐπὶ τῆς εἰρημένης γῆς, ἡ ὁποία νὰ θεω-
 ρηθῆ ὡς ὠρισμένη διὰ τὸ κεφάλαιον τοῦ δανείου καὶ νὰ σταλῶσι
 καὶ προέκοντα διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ τόκου. Περὶ τούτου ἔγραφον
 καὶ πρὸς τὸν πρ' αὐτῶν ἀπεσταλμένον Γάμβαν, ὅστις ἔμελλε νὰ
 παρουσιασθῆ καὶ πρὸς τὴν συνέλευσιν διὰ νὰ ἡμιλήθη ὅσα παρηγ-
 γέλλετο ἀπὸ τοὺς ἐντολεῖς του, ἀλλὰ δὲν θὰ παρουσιασθῆ καὶ μά-
 λιστα θ' ἀναχωρήσει ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Ἡ αἰτησις τῶν ἴσως ἀπέ-
 βλεπεν εἰς τὸ νὰ λάβωσι κατοχὴν μέρος ἐθνικῆς γῆς εἰς τὴν Πε-
 λοπόννησον ἕνα μῆτρον τῆς περὶ τοῦ δανείου συμφωνίας, δι' ἧς ἐβάλ-
 λοντο εἰς ὑποθήκην ἐν γένει τὰ ἐθνικὰ κτήματα, καθότι ἦτον ἀπη-
 γορευμένον νὰ προσδιορισθῆ μέρος αὐτῶν ὠρισμένον περὶ τοῦ εἰ-
 ρημένου δανείου, καὶ νὰ στείλωσιν ἀποίκους (ἐπειδὴ πάντοτε ἠτέ-
 νισαν εἰς τὴν Πελοπόννησον), ὥστε, ἂν δὲν ὑπάρξῃ Ἑλλάς, νὰ ἔ-
 χωσιν ἀπαιτήσεις διὰ τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν θὰ ἔχωσιν εἰς τὴν ἐξου-
 σίαν τῶν ὀπισθόροτον ἀπὸ τὰ κτήματα τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἂν ὑπάρξῃ,
 νὰ προσπαθήσωσι στέλλοντες ἀποίκους πάντοτε, νὰ κατορθώσωσι
 μέλλονας σκοπούς. Οἱ δανεισταὶ αὐτοὶ ἔγραφον καὶ ὅτι δὲν ἀπεδέ-
 χοντο τὰς πράξεις τῶν δύο ἐπιτρόπων Ὁρλάνδου καὶ Λουριώτου.
 διότι τοὺς κατηγορεῖ καὶ ὁ Σπανιολάκης διὰ μεγάλας καταχρήσεις
 καὶ ἀδράνειαν καὶ προέβαλλε νὰ δημοσιευθῶσιν οἱ λογαριασμοὶ τῶν
 διὰ τοῦ τύπου διὰ τὴν ὑπόληψιν τοῦ ἔθνους. Ἄλλ' ἡ ἐνεστῶτα Κυ-

βέρνησις δὲν ἐνεργεῖ τίποτε. Ἡ δὲ συνέλευσις θ' ἀποφασίσει περὶ τῆς εἰρημένης ἐπιτροπῆς.

Οἱ πληρεξούσιοι τῆς Πελοποννήσου ἤρχισαν νὰ συνέρχονται εἰς Ἄργος, ὅπου διατρίβουσιν ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ Ζαΐμης, ὁ Λόντος καὶ ἄλλοι πρόκριτοι Πελοποννήσιοι ἐπὶ τοῦ παρόντος. Ἐκεῖ ἔρχεται καὶ ὁ Ἀμιλτῶν καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Δουκὸς Δεκλαράνης εἰς ἐπίσκεψιν τούτων, καὶ διὰ τῆς παρουσίας των συνιστῶσι τρόπον τινὰ εἰς τοὺς Ἕλληνας ὅσα θὰ καταπράξωσιν οἱ πληρεξούσιοι των εἰς τὴν προκειμένην συνέλευσιν. Οἱ δὲ φατριασταὶ διέσπειρον ὅτι, ἅμ' ἀφ' οὗ ἤθελεν ἐπικαλεσθῆ τὴν μεσιτείαν τῶν Ἀγγλῶν ἢ συνέλευσις, ἔμελλε νὰ δοθῆ πᾶσα βοήθεια ἐκ μέρους των ἐναντίον τῶν Τούρκων. Οἱ πληρεξούσιοι αὐτοὶ μεταβαίνουνσι μετ' ὀλίγον εἰς Ἐπίδαυρον, ἢ ἀποφασίσωσιν ὁ, ἢ τοὺς ὑπαγορεύσωσι τὰ ὄργανα τῆς φατρίας ὁ Τρικούπης, ὁ Ζωγράφος, ὁ Ζαΐμης, ὁ Λόντος, καὶ μετ' αὐτῶν ὁ Κολοκοτρώνης, πεπεισμένος εἰς τὴν συνειδησίν του ὅτι ἐνεργεῖ διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν. Ὁ Τρικούπης εἶχε δημοσιεύσει πρὸ ὀλίγου τὸ σχέδιόν του, καθ' ὃ ἡ συνέλευσις ἔμελλε νὰ ψηφίσῃ τὰ σωτήρια. Καὶ α.) νὰ διακηρύξῃ ὅτι τὸ ἔθνος ἐλπίζει εἰς τὴν συνέργειαν τῶν βασιλείων τῆς Εὐρώπης, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐλπίζει καὶ ἐπικαλεῖται τὴν συνεργίαν τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας, ἂν καὶ σέβεται τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ἢ κατὰ τὴν 24 Ἰουλίου ἐπικαλεσθεῖσιν παρ' αὐτοῦ προστασία δὲν ἔτυχε τότε τῆς ἐλπίζομένης ὑποδοχῆς β.) νὰ ἐπικυρώσῃ τὰ δύο δάνεια καὶ τρίτον νὰ ψηφίσῃ γ.) νὰ συστήσῃ ἐπιτάμελῃ ἐπιτροπὴν συγκειμένην ἀπὸ τὰ διάφορα τμήματα τῆς Ἑλλάδος, καὶ αὕτη νὰ ᾔσῃ ἢ προσωρινὴ ἐθ. Κυβέρνησις, ἥτις νὰ ἔγῃ καὶ τὴν νομοθετικὴν καὶ τὴν νομοτελεστικὴν δύναμιν ἐκτὸς τῆς δικαστικῆς. Νὰ συστήσῃ ἀμέσως τὰ δικαστήρια, νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ καθήκοντα τῶν ὑπουργῶν, καὶ ὁδηγουμένη ἀπὸ τὰς περιστάσεις, νὰ φροντίξῃ ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς τὰ περὶ τῆς σωτηρίας καὶ εὐδαιμονίας τῆς πατρίδος καθ' ὅποιονδήποτε δύναται τρόπον. Νὰ καταργήσῃ τοὺς ἐπάρχους καὶ νὰ συστήσῃ ὑπαλλήλους ἐπιτροπὰς εἰς τὴν δυτ. καὶ ἀνατολ. Ἑλλάδα, εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ εἰς τὴν Κρήτην ἂν ἡ χρεῖα τὸ καλῆσῃ μετὰ ταῦτα. Καὶ δ.) νὰ προκηρύξῃ ἄλλην ἐθνικὴν

συνέλευσιν, τὸν Νοέμβριον συγκροτηθεῖσα, ἢ καὶ πρότερον, καὶ νὰ διαλυθῇ, διὰ νὰ τρέξη καθεὶ τῶν πληρεξουσίων εἰς ὑπε-
 ράσπισιν τῆς κινδυνευούσης πατρίδος. Ἡ δὲ ἐφημερίς τῆς "Ἰδρας,
 ὁ φίλος τοῦ νόμου, ἀντικρούει τὸν Τρικούπη· δὲν δέχεται τὴν
 φράσιν του, κατ' ἐξοχὴν ἐλπίζει καὶ ἐπικαλεῖται τὴν συνέρ-
 γειαν τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀγγλίας· δὲν λογιζέται ὠφέλιμον νὰ
 ἐλπίζῃ τὸ ἔθνος εἰς καμμίαν δύναμιν κατ' ἐξοχὴν, ἀλλ' εἰς ὅλας
 τὰς δυνάμεις ἐπίσης· ἐλέγχει τὰς ἀπεράντους καταχρήσεις καὶ
 ἀνενεργείας τῶν μελῶν τῆς Κυβερνήσεως, διότι ἀπὸ αὐτὰς κα-
 τήνησεν αὕτη εἰς ἀτονίαν καὶ δὲν μπορεῖ νὰ κάμῃ τὰ χρέη της,
 νὰ σώτῃ τὸ Μισολόγγι, ἀπὸ τῶν ἐποίων κρέματα ἢ σωτηρία τῆς
 πατρίδος, καὶ κροβάλλει εἰς τὴν ἐθ. συνέλευσιν νὰ φρονίσῃ νὰ τὸ
 σώσῃ ἐξευρίσκουσα πόρους χρηματικούς, ὥστε νὰ διατηρήσῃ ἐκεῖ
 διὰ ἕξ μῆνας τὴν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν δύναμιν τῶν Ἑλ-
 λήνων, καὶ νὰ μὴ συστήσῃ ἄλλο εἶδος κυβερνήσεως, καταργήσασα
 τὸ κοινοβουλευτικὸν σύστημα, ἀλλὰ νὰ φυλάξῃ τὸ σύνταγμα της,
 διὰ νὰ μὴ καταστήσῃ ἐπὶ δικτάτορας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπερ
 ἤθελεν εἶναι τὸ πλέον ἀθέμιτον σύστημα, ἐν ᾧ ἡ δικτατορία, διὰ
 νὰ ὠφελήσῃ, πρέπει νὰ δίδεται εἰς ἓνα μόνον ἄνθρωπον. Ὁ δ'
 Ἐμμανουὴλ Ἀντωνιάδης γράφει εἰς τὴν ἰδίαν ἐφημερίδα τῆς "Ἰδρας
 καὶ συστάιναι εἰς τὴν συνέλευσιν νὰ ψηφίσῃ ἓνα μόνον Κυβερνήτην
 (ἀποβλέπων ἴσως εἰς τὸν Κουντουριώτην), διότι, λέγει, τὸ πο-
 λυμελὲς τοῦ Νομοτελεσιτικοῦ ἀπεδείχθη ἐπιβλαβὲς εἰς τὸ ἔθνος,
 διὰ τοῦτο θὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν συνέλευσιν νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ εἰς
 τὴν Κρήτην· τὸ κατ' ἐπαρχίας σύστημα ὡς καὶ εἰς τὴν Πελοπόν-
 νησον, ὥστε νὰ δοθῶσι πλειότεραι ψῆφοι εἰς τὰς νήσους· πλὴν ἡ
 συνέλευσις θὰ παραδεχθῇ ἕξ μόνον πληρεξουσίου ἀπὸ ὅλην τὴν
 νῆσον. Ὁ Κολοκοτρώνης ὁμοίως εἶχεν ἄλλο σχέδιον εἰς τὴν κεφα-
 λὴν του· βλέπων ὅτι ἀπὸ τὴν διχόνοιαν πάσχει τὸ ἔθνος, νομί-
 ζει ὅτι, ἐν συστηθῇ δωδεκάς συγχειμένη ἀπὸ τοὺς ἀντιποικουμένους
 τὴν ἐξουσίαν, ἤθελον συμβιβασθῇ ὅλα τὰ συμφέροντα, σβεσθῇ τὰ
 πάθη, λείψῃ ἡ διχόνοια, καὶ ἡ Κυβέρνησις τότε ἤθελε δυνήθῃ
 νὰ ἐνεργήτῃ τὰ πρὸς σωτηρίαν. Ὅθεν, ἀντὶ ἐπτὰ δικτατόρων, θὰ
 συστήσῃ πλειοτέρους, διότι τοῦτ' αὐτὸ θέλει καὶ ὁ Ζαΐμης, ὅστις
 ἔχων ἀνάγκην πρὸ πάντων διὰ τοῦ σκοπού του ἀπὸ τὸν Κολο-

κατρώνην, τὸν κολακεύει εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε, ἔτε πρῶτος αὐτὸς ἐμελλε ν' ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν συνέλευσιν, τὸν λέγει: «Σὲ »περιμένω εἰς Ἐπίδαυρον, τώρα ἐγνώριτα τὸν πατριωτισμὸν σου, »καὶ θὰ εἶμαι ἀναπόσπαστος ἀπὸ σοῦ, καί ἂν ἐσὺ θὰ προδώσεις »τὴν πατρίδα, εἴμ' ἐτοιμος νὰ σ' ἀκολουθήσω· τόσον εἶμαι πεπει- »σμένος διὰ τὴν ἀρετὴν σου.»

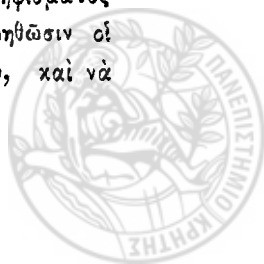
Τὴν 6 Ἀπριλίου συγκροτεῖται ἡ τρίτη ἔθνικὴ τῶν Ἑλλήνων συνέλευσις εἰς τὴν Ἐπίδαυρον, καὶ ὄχι εἰς τὰ Μέγαρα, ὅπου τὴν εἶχε συγκαλέσει ἡ Κυβέρνησις, διότι οἱ Πελοποννήσιοι ἐκεῖ ἐκριναν ἀσφαλέστερον εἰς τοιαύτας περιστάσεις νὰ τὴν συγκροτήσωσιν ἄλλως τε δὲν ἤθελον νὰ τὴν συγκροτήσωσιν εἰς ἄλλο μέρος, εἰμὴ εἰς τὴν Πελοπόννητον. Ἡ Κυβέρνησις εἶχε διορίσει ἐπιτροπὴν συγχειμένην ἐκ βουλευτῶν νὰ ἐξελέγξῃ τῶν πληρεξουσίων τὰ ἔγγραφα. Οὗτοι λοιπὸν τὴν προσεκάλεσαν, ἐθέρωσαν τὰς ὁδηγίας αὐτῆς καὶ τὴν ἐπέτρεψαν νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ χρέος τῆς ἀφ' οὗ δὲ εὔρε νόμιμα τὰ ἔγγραφα δέκα πληρεξουσίων τῆς Πελοποννήσου, ἑπτὰ τῆς σιερ. Ἑλλάδος, καὶ τριῶν Αἰγαίουπελαγιτῶν, τὴν 25 Μαρτίου τὴν διατάξαν νὰ πύσῃ, καὶ διώρισαν ἄλλην συγχειμένην ἐκ πληρεξουσίων νὰ ἐξελέγξῃ τὴν νομιμότητα ὄλων τῶν πληρεξουσίων, ἐξετάζουσα τὰ ἔγγραφα τῶν, καθὼς καὶ τῶν ἐξελεγχθέντων ὡς νομίμων, καὶ τότε ἀπικλείσθησαν ὅσοι ἰσχυρὰ τῆς φαρίας φρονούντες, καὶ συνεκροτήθη ἡ συνέλευσις. Βίς δὲ τὴν πρώτην συνεδρίασιν διωρίσθη πρόεδρος ὁ Πανοῦτσος Νοταρᾶς, ἀρχιγραμματεὺς ὁ Ἀνδρέας Πηππαδόπουλος, καὶ φρούραρχος τῆς συνέλευσεως ὁ Ἀδρέας Λόντος· εἰς τὴν δευτέραν ὠρκίσθησαν οἱ πληρεξούσιοι, καὶ προτάθη νὰ σταθῇ δύναιμις ἰκανὴ στρατευμάτων εἰς Μισολόγγιν· ἡ δὲ πρότασις ἔμεινεν εἰς σκέψιν. Βίς τὴν τρίτην διωρίσθησαν πέντε ἐπιτροπαί, ὧν ἡ μὲν νὰ εὔρῃ σταθεροὺς πόρους χρηματικούς· ἡ δὲ νὰ δώτῃ σχεδίων περὶ τοῦ τακτικοῦ καὶ περὶ ὀργανισμοῦ τῶν ἀτάκτων· ἡ δὲ νὰ συντάξῃ τὸ πολίτευμα ἐπὶ τῶν βάσει τοῦ ἀντιπροσωπικοῦ συστήματος. Ὁ δὲ Γ. Αἰνιαν, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὰς ἐποίας ἔδωκε συμβουλὰς εἰς τοὺς Ἑλληνας ὁ Δουξ Δαρδελᾶς διὰ τοῦ Σιβασιάνη, προέτεινε νὰ σχηματισθῇ σταθερὰ συνταγματικὴ Κυβέρνησις, ὅ ἐστι μοναρχικὸν συνταγματικὸν σύστημα· ἡ δὲ πρότασις ἔμεινεν εἰς σκέψιν, καὶ

δὲν θὰ ἐπαναληφθῆ πλέον, καὶ διὰ τὸν φόβον δῆθεν τῆς πτώσεως τοῦ Μισολογγίου θὰ ἐνεργηθῆ τὸ σχέδιον τοῦ Τρικούπη, τροποποιη-
 μένον ὀπωσοῦν, διὰ τὸν σκοπὸν τοῦ συμβιβασμοῦ τῶν Ἑλλήνων
 μὲ τὸν Σουλτάνον. Ἄλλὰ θὰ συμπαραληφθῆ καὶ ὁ Ἄνειά» εἰς
 τὰ πράγματα, καὶ θὰ συμπράξει πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Ἦσαν
 καὶ ἄλλοι ὁμόφρονες τοῦ Κωλέττη πληρεξούσιοι· πλὴν ὁ Ζαίμης
 οὐδεντέρωστε πολλούς, ὁμιλῶν ἰδιαιτέρως εἰς ἓνα ἕκαστον περὶ τῆς
 καταστάσεως τῶν πραγμάτων. Τότε εἶχεν ἔλθει καὶ ὁ Ν. Σκου-
 φος εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ μεταβῆ εἰς τὴν Ἐπίδαυρον· ἂν καὶ μὴ
 πληρεξούσιος, εἰσχωρήσας εἰς τὴν συτέλευσιν, ἀπετάθη πρὸς τὸν
 Ζαίμην θέλων ν' ἀγορεύσῃ, καὶ ὁδοὺς εἶπε παρῆσι τὸς πληρε-
 ξουσίους νὰ τὸν δώσωσιν ἀκρόασιν· ἦτο καὶ ἐκεῖνος ὁμόφρων τοῦ
 Κωλέττη. Ὅθεν μόλις ἤρχισεν νὰ προσιμιάξῃ, καὶ εὐθὺς οἱ ὀπα-
 δοὶ τοῦ Ζαίμη ἐφώνησαν ὅτι δὲν ἤθελον ν' ἀκούσωσι, καὶ δὲν τὸν
 ἀρῆκαν νῆ εἶπῃ τίποτε, διότι δὲν ἠμφίβαλλον ὅτι ἤθελον ὁμιλήσῃ
 πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς Γαλλικῆς φιλίας. Διωρίσθη καὶ τετάρτη
 νὰ δώσῃ σχέδιον περὶ σχολείων, καὶ πέμπτη περὶ τῶν ἐκκλησια-
 στικῶν. Εἰς τὴν τετάρτην προσφέρει ὁ Γγούρας ἑκατὸν χιλιάδας
 γροσίων διὰ τὸν στόλον ἐπὶ τῇ ἐγγυήσει τῶν προσόδων (1) τῆς
 ἀνατολ. Ἑλλάδος, διὰ νὰ δώσῃ τὸ καλὸν κερᾶδεύμα εἰς τοὺς
 ἄλλους πληρεξουσίους. Ἄλλ' ἔκρεπε νὰ δαπανῆσῃ τὰς ἑκατὸν
 χιλιάδας, ἐκστρατεύων ἐν δέοντι εἰς Μισολόγγι· μετ' ὀλίγον δὲν
 θὰ ἔχει προσόδους τῆς ἀνατολ. Ἑλλάδος εἰς τὴν διάθεσίν του.
 Εἰς δὲ τὴν πέμπτην συνεδρίᾳσιν, ἀφ' οὗ ἀνεγνώσθη ἔγγραφον τοῦ
 Ναυάρχου τῶν Σπετσῶν, διαλαμβάνον ὅτι οἱ ἐν Μισολογγίῳ
 πολιορκημένοι εἰν' ἄσπιτοι πέντε ἡμέρας, διότι τὰ Ἑλλ. πλοῖα
 δὲν ἠμπόρουν νὰ ἐμβάσωσιν εἰς αὐτὸ τροφάς· ἀφ' οὗ δ' ἀνεγνώ-
 σθη ἔγγραφον τοῦ Λαζάρου Κουντουριώτου ἀναγγέλλον ὅτι μοῖρα,
 ἐξ εἴκοσι πλοίων ἐχθρικῶν συγκειμένη, ἐμελλε νὰ ἐκπλεύσῃ
 ἀπὸ τὸν Ἑλλήτποντον, ὅθεν ἐμελλε νὰ παραλάβωσι τρεῖς
 χιλιάδας στρατεύματα, σαράντα φορτηγὰ καὶ νὰ συνεκπλεύ-
 σωσι κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐκρίθη εὐλογον κατὰ πλειοψηφ-

(1) Ἀφ' οὗ ἡ Κυβέρνησις προσδιώρισε τὰς προσόδους τῆς ἀνατ. Ἑλλάδος διὰ τὸ
 τακτικόν, ἢ θέλει πλέον ὁ Γγούρας τὴν ὑπαρξίν τοῦ τακτικοῦ; εἰς μάτην ἄρα
 ἰδιεξε κατ' ἄρχας πλὴν ἐνδομισαζμὸν διὰ τὸ τακτικόν.

φίαν ν' αναβάλλῃ τὰς ἐργασίας τῆς ἡ συνέλευσις, νὰ δράμωσιν εἰς τὰ ὄπλα ὅλοι οἱ πληρεξούσιοι, καὶ τὸν Σεπτέμβριον νὰ συνέλθωσι πάλιν οἱ ἔθιοι νὰ δώσωσι τέλος εἰς αὐτάς. Πρὸς δὲ, νὰ διορισθῇ ἐνδεκαμελὴς διοικητικὴ ἐπιτροπὴ διὰ τὰ ἐσωτερικά, τῆς ὁποίας τὰ ψήφισματα νὰ ἔχωσιν ἰσχύον νόμου. Ἐν ταυτῷ ἀπεφασίσθη νὰ ἐπιφορτισθῇ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Βρεττανικὸς πρεσβευτὴς Καΐνιγγ τὴν διαπραγματεύσειν εἰρήνης μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ὀθωμ. Πύλης· νὰ διορισθῇ δὲ δεκατριμελὴς ἐπιτροπὴ, νὰ ἐνεργήσῃ τὴν διαπραγματεύσειν αὐτὴν, συνεννοουμένη μετὰ τὸν Καΐνιγγ, ἔχουσα θεμελιώδεις βάσεις τὸ νὰ μὴ συζήσωσιν ἐφεξῆς Ἕλληνας καὶ Τεῦρκοι, καὶ νὰ μὴ ἀποκοπῇ ἀπὸ τὴν ὀλομέλειαν τῆς Ἑλλάδος οὐδὲν ἐκ τῶν μερῶν ἐκείνων, ὅπου οἱ Ἕλληνας ἐπῆραν τὰ ὄπλα, ἕκαμαν θυσίας καὶ ἔχυσαν αἵματα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας. Ἀπεφασίσθη δὲ καὶ νὰ ἐπιφορτισθῇ ἡ αὐτὴ ἐπιτροπὴ νὰ συγκαλέσῃ τέλη Σεπτεμβρίου ἢ καὶ πρότερον, ἂν δυνατόν, τοὺς διορισθέντας διὰ τὴν Γ. περίοδον πληρεξούσιους διὰ νὰ ἐξακολουθήσωσι τὰς ἐργασίας των. Τὰ πρακτικὰ τῆς συνέλευσεως, τὰ δημοσιευθέντα εἰς τὴν Γ. ἐφημ. τῆς Ἑλλάδος, ἐτροποποιήθησαν διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς μυστικότητος. Εἰς αὐτὰ δὲν ὑπάρχει ἡ περὶ εἰρήνης τοῦ Καΐνιγγ διαπραγματεύσεως· διαλαμβάνουσι μόνον ὅτι θὰ διορισθῇ ἐπιτροπὴ δεκατριμελὴς διὰ τὰ ἐξωτερικὰ βοηθήματα, καὶ διὰ τῆς φράσεως τῶν ἐξωτερικῶν βοηθημάτων ἐννοεῖται ἡ περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεως· δὲν ἐδημοσιεύθησαν δὲ οὔτε τὸ περὶ συμβιβασμοῦ μετὰ τὸν Σουλτάνον μυστικὸν ψήφισμα, οὔτε αἱ ὁδηγίαι τῆς ἐθ. συνέλευσεως πρὸς τὴν εἰρημένην ἐπιτροπὴν περὶ συμβιβασμοῦ. Εἰς τὴν ἑκτὴν συνεδρίασιν, ἐπειδὴ εἶχε προσκαλέσει τὸν Φαβιέ· ἀπὸ τὸ Ναύπλιον, ἅμα φθάσαντα εἰς τὴν συνέλευσιν, τὸν προέτρψεν, ἀφ' οὗ ἤκουσε τὰ παράπονά του, νὰ ἐξακολουθήσῃ ὑπηρετῶν τὸ ἔθνος, καὶ ἐκφράσαντα διὰ τοῦτο εὐγνωμοσύνην, καὶ ὄντα ἀποφασισμένον νὰ συναγωνισθῇ καὶ ἐφεξῆς τὸν ἀγῶνα τῆς Ἑλλάδος, τὸν τῆχαρίστησεν. Εἰς τὴν ἐβδόμην ἀπεφασίσθη νὰ συστηθῇ ἀνέκκλητον προσωρινὸν ἐγκληματικὸν δικαστήριον, καὶ ἀνηρέθῃ ἡ γενομένη ἐναντίον τοῦ ΑΒ΄ ψηφίσματος ἐκποίησης τῆς ἐθνικῆς γῆς. Ἀπεφασίσθη καὶ νὰ θεωρηθῶσιν οἱ ἐθνικοὶ λογορισμοὶ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς αἰ. περιόδου, καὶ νὰ

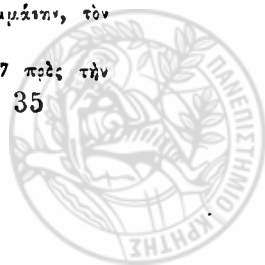
ὁ Καίνιγγ διὰ τῆς Ἀγγλικῆς φητρίας ὡς ἀπὸ μέρους ὄλου τοῦ ἔθνους τὴν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος μιστείαν πρὸς τὸν Σουλτάνον. Ἄλλα ἰθ' ἀκούσει ὁ αὐτὸς τὸν Καίνιγγ προτείνοντα συμβιβασμὸν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γενικῆς εἰρήνης καὶ ὄχι διὰ τῶν ὄπλων ἐνηχοῦντα;

μιτονομασθεὶς Σπυλιᾶδης Μεσσηνόπουλος, καὶ τὸν ἐγχειρίζει ἐπιστολὴν ὡς ἐκ μέρους τοῦ Κωνσταντινίου Οἰκονόμου ἀπὸ Πετρούπολιν, ὅστις τὸν συνίστη ὡς μαθητὴν τοῦ τάχα νὰ τὸν διορίσῃ εἰς ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος. Τὸν ἐγχειρίζει καὶ μίαν γραμματικὴν ὡς δῆθεν σταλείαν ἀπὸ τὸν εἰρημὸν Οἰκονόμον πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Κωνσταντίνου. Ἐπειτα ζητεῖ ἰδιαιτέρων συνέντευξιν, καὶ μένει μόνος μὲ τὸν Κολοκοτρῶνην· ζητεῖ δὲ ἀνθρακὰ ἐξ ἐλάτης, τὴν κατασταίνει κόνιν, τὴν χύνει εἰς τὸ ἄγραφον μέρος τῆς συστατικῆς ἐπιστολῆς, καὶ ἐφάνησαν ἄλλα γράμματα γεγραμμένα τάχα ἀπὸ τὸν Βιάρον Καποδίστριαν, ὅστις ἔλεγε τὸν Κολοκοτρῶνην ὅτι εἶχεν εἰς χειρὰς τοῦ σαράντα χιλιάδας δίστπλα, ἐξ ὧν μέρος εἶχε σταίσει εἰς Μισολόγγι, καὶ ἤθελε μεταχειρισθῆ τὰ λοιπὰ διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν· ὅτι νὰ δώσῃ πίστιν εἰς ὅσα ὅα τὸν εἶποι οἱ ἐπιφέρων· ὅτι εἰς αὐτὸν ἀπέκλειτο νὰ κάμῃ τὸ καλὸν τῆς πατρίδος, ἂν ἤθελεν, εἰδεμῆ, ἤθελε τὸ κάμει ἄλλος ἐντὸς σαράντα ἡμερῶν. Μετὰ ταῦτα τὸν ἐπρόβαλε νὰ τὸν ὀρκίσῃ, διὰ νὰ τὸν ἐκμυστηρευθῆ· τὸ καλὸν περὶ οὗ ὁ λόγος, καὶ ἐπειδὴ ὁ Κολοκοτρῶνης δὲν ἤθελε νὰ ὀρκισθῆ, τότε αὐτὸς ἀνοίγει τὸ χαρτοφυλάκιόν του, καὶ παρουσιάζει τέσσαρα ἐφοδιαστικά ὡσὰν ἐκαριστικά, φέροντα κύκλον μὲ πυρεβόλα περίξ καὶ ἄλλα σημεία, καὶ ἄγραφα εἰς τὸ μέσον· τὸν λέγει ὅτι τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν ἦτο διορισμὸν δι' αὐτὸν, τὰ δ' ἄλλα νὰ δοθῶσιν εἰς ὅποιους ἂν θελήσῃ ὁ ἴδιος. Ἐπειτα παρουσιάζει πρωτόκολόν τι χωρὶς ὑπογραφῶν, διαλαμβάνων ὅτι, ἐπειδὴ οἱ Τούρκοι κατεπίττειαν τὴν ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ θρησκείαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, σκέψεως γενομένης μεταξὺ τοῦ μεγάλου Δουκὸς Κωνσταντίνου, τοῦ ἀρχιερέως Ἰγνατίου, τοῦ Καποδίστρια, τοῦ Στούρτζα καὶ ἄλλων, ἀπεφασίσθη ν' ἀποστατήσῃ ἀπὸ τὴν Ῥωσσίαν ὁ Κωνσταντίνος μὲ σαράντα χιλιάδας Ῥώσσοις, ν' ἀποστατήσῃ καὶ τις Νεώαρχος εἰς τὴν Μαύρην θάλασσαν μὲ τὸν στόλον ἐκεῖνον, καὶ νὰ μετακομισθῆ διὰ τοῦ στόλου αὐτοῦ ὁ στρατὸς εἰς τὴν Χρυσούπολιν, ἄντικρυ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου ν' ἀποβιβάσθῃ· ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ κινήσῃσιν αἱ Ἕλληνες πανταχόθεν εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ νὰ τὸ κυριεύσῃσιν μαχόμενοι ὁμοῦ μὲ τοὺς Ῥώσσοις, καὶ ν' ἀναγορεύσῃσιν τὸν Κωνσταντίνον Ἀυτοκράτορα τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τέλος παρουσιάζει ἀναφορὰν πρὸς τὸν Ἀυτοκράτορα Ἀλέξανδρον νὰ τὴν ὑπογράψῃ τάχα ὁ Κολοκοτρῶνης, ὅστις ἰκέτευε δι' αὐτοῦς ν' ἀναγνωρίσῃ τὸν Κωνσταντίνον ὡς Ἀυτοκράτορα τῶν Ἑλλήνων, ἀναγορευθέντα παρ' αὐτῶν, καὶ νὰ κηρύξῃ τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν των. Παρουσιάζει ἑτίαν πρὸς τὴν Ἀυτοκρατορίαν διὰ νὰ μισιτεύσῃ πρὸς τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων. Ἀκούσας ὁ Κολοκοτρῶνης ταῦτα πάντα, κρατεῖ ὅλα τὰ ἔγγραφα τοῦ Μεταξᾶ, ἀναχωρεῖ εἰς Ἐπίδαυρον, καὶ τὸν προσκαλεῖ καὶ αὐτὸν νὰ μεταβῆ ἐκεῖ εἰς τὴν συνίλευσιν. Ὁμοῦ μὲ τὰ ἐφ' ἑρημένα ἔγγραφα ἐκράτησε καὶ συστατικὸν γράμμα τοῦ Λονταρίτου ἀπὸ Ζάκυνθον πρὸς τὸν Π. Μιυρομιχάλην, διὰ τὴν φόβον μὴ ἤθελεν ὑπάγει πρὸς τοῦτον ὁ Μεταξᾶς καὶ τὸν ἀπατήσῃ, ἐπειδὴ τὸν ἐθεώρει ἤδη ὡς ἀγύρτην ἢ ὡς κατάσκοπον. Ἀπαλθόντα δὲ μετ' ὀλίγων καὶ αὐτὸν εἰς Ἐπίδαυρον, τὸν παρουσιάζει πρὸς τὸν Π. Πατρῶν καὶ πρὸς τὸν Ζαΐμην, καὶ τὸν ὑποχρεώνει, καὶ ἄκοντα, νὰ διακονήσῃ καὶ πρὸς τοὺτους ὅτι ἐξεμυστηρεύθῃ εἰς τὸν ἴδιον· καὶ ὠμολόγησε καὶ πρὸς αὐτοὺς τὰ αὐτὰ,

Οἱ πρῶτοι πληρεξούσιοι, οἵτινες εἶχον συναχθῆ εἰς τὴν Ἐπί-
 δαυρον διὰ νὰ συγκρατήσῃ τὴν συνέλευσιν ταύτην, ἦσαν οἱ Πε-
 λοποννήσιοι. Οἱ δὲ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῶν Νήτων, ἑβρά-
 δων, καὶ ὁ Ζαΐμης ὑπόπτευσεν ὅτι, ἐξ ἀνενεργείας τοῦ Κωλέτ-
 του πρὸ πάντων καὶ ἄλλων δημοφρόνων του τῆς γαλλικῆς φατρίας

πλὴν εἰδείξε πολλὴν δυσεπίσκεψιν καὶ καταθρομβήθη. Ὁ Κολοκοτρώνης ὑποπτεύσας
 ἐκ μέρους του καὶ σκοπὸν δολοφονίας, τὸν ἀπέπεμψεν εἰς Πύργον, ὑποσχόμενος νὰ τὸν
 γράψῃ ἐκεῖ μετὰ τὸ τέλος τῆς συναλεύσεως περὶ τῶν ἀφορώντων τὴν ἀποστολὴν του
 τὸν ἔδωκε καὶ διαβατήριον, ἐπειδὴ τὸ ἐζήτησεν ὁ ἴδιος δι' ἀσφάλειαν του τάχα
 κατ' ὁδόν. Φεύγει λοιπὸν ὁ Μεταξᾶς ἀπὸ τὴν Επίδαυρον, ἐνοήσας ἤδη ὅτι τὸν
 ἐγνώρισαν, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὴν Εὐρώπην μὴ συστατικῶς ἔγγραφα τοῦ Κολοκοτρώνη
 πρὸς διαφόρους, πλασιογραφημένα ἀπὸ τὸν ἴδιον, μιμηθέντα τὴν ὑπογραφήν του
 καὶ κατασκευάσαντα τὴν σφραγίδα του. Ἀφ' οὗ δ' ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Επίδαυρον, ἔρ-
 χεται ὁ Χριστόφορος Ζαχαριάδης, σταλαῖς ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Ζακύνθου, καὶ
 ἔρωται τὸν Κολοκοτρώνην μὴ τυχὸν ἔδωκε γράμματα πρὸς ἐκεῖνον, διὰ νὰ ληφθῶσι
 μέτρα ὥστε νὰ τὸν ἀφαιρηθῶσι, παραστήσας ὅτι ἦτον κατάσκοπος. Αὐτὸς δ' ἔφθα-
 σεν εἰς Πείραις, παρουσιάζεται ὡς Σπηλιάδης Μισθοδόπουλος, ἀπεσταλμένος τάχα
 ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνην πρὸς τὸν Καραϊσκάκη καὶ τὸν Ἰγνατίου, καὶ λαμβάνει
 παρ' αὐτῶν δῶρα πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην, ταμπακίφρας λιθαροκλήτους, ὡς καὶ πρὸς
 τὸν Καραϊσκάκη, τοῦ ὁποῦ ἐλέγτο ἀνεψιός. Ἐπιτετα ἀπέρχεται πρὸς τὸν Καπο-
 δίστριαν εἰς Γενεύαν, καὶ τὸν ἀπατᾷ εἰς τρόπον ὥστε τὸν δίδει καὶ ἀρκετὰ χρή-
 ματα καὶ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Κολοκοτρώνην καὶ τὸν Καραϊσκάκην διαλαμβάνου-
 σαν: «νὰ μὴ δώσετε ἀκρόασιν, ἀν σᾶς προτείνωσιν ὑποταγὴν εἰς τὸν Σουλτάνου,
 «καὶ ν' ἀποκρίθῃτε ὅτι μὴ τὸ σπαθὶ μας θὰ ὑπογράψωμεν τὴν ἐλευθερίαν μας καὶ
 «ἀνεξαρτησίαν ἢ τὸν θάνατόν μας» νὰ μὴ φοβηθῆτε δὲ τίποτε, καὶ νὰ ἐπιμείνετε
 «εἰς τὴν ἀπόφασίν σας, ἐπειδὴ δὲν ἔμποροῦσι νὰ πράξωσι τίποτε ἐναντίον τῶν δι-
 «καιοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἀρκεῖ νὰ μὴ ἐνδώστε αἰεὶ οἱ ἴδιοι εἰς τὴν ὑποταγὴν.» Με-
 «ταβᾶς εἰς Παρισίους, συνεπέφερε καὶ τὸ ἔγγραφο τοῦ Καποδίστρια. Παρουσιάζ-
 «εται δὲ εἰς τὸν Κοραῖν ὡς ἀνεψιὸς τοῦ Καραϊσκάκη καὶ εἰς τὸν Τερνῶ, πρέ-
 «δρον τῆς φιλελληνικῆς ἐταιρείας, καὶ εἰς ἄλλους σημαντικούς. Ἐνταύτῃ οἱ εἰς
 «Παρισίους διατρίβοντες Ἕλληνες τὸν ἐπισκέπτονται καὶ τὸν ὑποπτεύουσιν, ὡς πρὸ-
 «δεθέντα ἀπὸ τῆς ἰδίας ἡμιλίας του, ἐξ ὧν οἱ Ῥευμελιῶται ἐνόησαν ὅτι αὐτὸς δὲν
 «ἐγνώριζε τοὺς Ῥουμλιώτας, ὡς τὸν Καραϊσκάκη καὶ Ντισαίεβαν, περὶ τῶν ὁποίων
 «συνδιελέγτο. Ἐγνώρισθη μάλιστα παρὰ τινος ὅτι ἦτο Ζακύνθιος, ἀνθρώπος διεφθα-
 «μένος. Ὁ δὲ Ν. Μαυρομάτης, ὅστις εἶχε χρηματίσει πολλὸν καιρὸν εἰς τοῦ Κα-
 «ποδίστρια, ἔπεσε κατόπι του νὰ τὸν ἀνακαλύψῃ, καὶ ἐκεῖνος ἐνοήσας τὸν σκοπὸν
 «του, τὸν δαίχνει τὸ ἔγγραφο τοῦ Καποδίστρια. Τότε ὁ Μαυρομάτης ἔλαβεν ἄλλην
 «ὑπόληψιν δι' αὐτόν, καὶ συνετέλεσεν εἰς τὸ ν' ἀναχωρήσῃ ἐντίμως ἀπὸ Παρισίων.
 «Ἀφ' οὗ δὲ μετέβη εἰς Λονδίνον καὶ ἐπαρυσιάσθη εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ θανείου, καὶ
 «ὁ Γ. Σπανιολάκης ἐζήτησε περὶ αὐτοῦ πληροφορίας ἀπὸ τὸν Μαυρομάτην, τὸν
 «ἀπεκρίθη εὖτος: πίστευε καὶ μὴ ἐρεύνα.

Περὶ αὐτοῦ τούτου ἔγραψον ἀπὸ Ἀγκῶναν τῆς 29 Ἰουνίου τοῦ 1827 πρὸς τὴν
 Ἄπομν. Σπλη. Τόμ. Β.

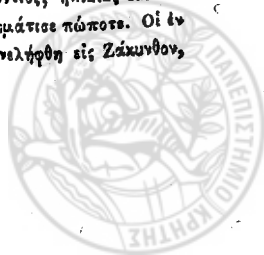

ἦτο πιθανόν νὰ μὴ συνέλθωσι παντάπασι, καὶ νὰ μὴ συγκροτηθῇ ἐθνικὴ συνέλευσις, καὶ ἐπομένως νὰ ματαιωθῇ τὸ περὶ μεσιτείας τοῦ Καίινγγ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος σχέδιον. Δὲν ἦτο δ' ἀπίθανον νὰ ματαιωθῇ, ἐὰν ἀπὸ τ' ἄλλα τμήματα ἀντέτεινον εἰς Ἕλληνας, ἐπιφέροντες ὅτι τῆς πατρίδος ὁ κίνδυνος δὲν ἐπέτρεπε συγκρότησιν

Κυβέρνησιν τὰ ἐκτιθέμενα ἐν συνῆσει ἐνταῦθα. Ἄρχας ἀπριλίου ε. ε. Ζακύνθιος τις, Σπύρος Μεταξᾶς ὀνομαζόμενος, ἦλθεν ἐδῶ ἀπὸ τοῦς Παρισίους, διαβάς ἀπὸ τὴν Ἑλβετίαν. Ἐφ' ὅσον διέτριψεν ἐνταῦθα ἐλέγγοτο Σηληιάδης Μεσθενόπουλος καὶ ἀνεψιὸς τοῦ Καραϊσκάκη τ' ὄνομά του συγκαίμενον ὑπὸ δύο πατρωνυμικῶν ἐκίνει τὴν περιέρχεται. Ἐλεγε δὲ ὅτι ἦτον ἀπεσταλμένος εἰς ὅλας τὰς φιλελληνικὰς ἑταιρίας διὰ τὰς ὑποθέσεις τοῦ ἔθνους καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν πατρίδα. Ἐλεγε καὶ ὅτι ἦτον εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ Μισολογγίου καὶ αὐτὸς, καὶ ὅτι μετὰ ταῦτα ἐστάλη ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὰς εἰρημένας ἑταιρίας, νὰ συνάξῃ καὶ χρήματα διὰ λύτρωμα ἡχμαλωτισμένων συγγενῶν του· εἶχε μάλιστα διακηρῆξει διὰ τῶν ἐφημερίδων εἰς τε τοὺς Παρισίους καὶ εἰς τὴν Ἑλβετίαν ὑπὸ τ' ὄνομα Σηληιάδης Μεσθενόπουλος ὅτι ἦτον ἀνεψιὸς τοῦ Καραϊσκάκη· ἔφερε δὲ καὶ γράμματα συστατικά ἐκ μέρους τοῦ Μιασῶλη, τοῦ Κανάρη, τοῦ Κολκοτρώνη καὶ ἄλλων, τὰ ὅποια ἐδωκοῦσιν διὰ τῶν ἐφημερίδων, καὶ τὰ ὅποια πολλοὶ ἐξ ἡμῶν ἀνέγνωμεν. Πολλοὶ ὅμως ἐκ τῶν ἐνταῦθα Ἑλλήνων ἐγνωρίζον τὴν οἰκογένειαν τοῦ Καραϊσκάκη, καὶ ὅλοι συνελάβομεν ὑπονοίας ὅτι αὐτὸς ἦτον ἀπαταίων. Ἀνεχώρησεν ἀπ' ἐδῶ τὴν 8 Ἀπριλίου διὰ τὴν Ζάκυνθον, καὶ ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ὑπὲρ τὰς τέσσαρας χιλιάδας Ἰσπανικὰ δίστιλα, καὶ δίδωκεν ὅτι διευθύνετο εἰς τὸ Ναύπλιον. Τὴν 17 τοῦ αὐτοῦ ἔφθασεν εἰς Ζάκυνθον καὶ ἐκοινολόγησεν ὅτι ἐκληρονόμησε θεῖον του τινὰ πλούσιον ἀπεθανόντα εἰς Δοιδῖνον. Πρὸ οὗτο δὲ ἡμερῶν ἐπανῆλθεν ἐνταῦθα μετὰ τὸ Ἴονικὸν ἀτμόπλοιον, μετὰ τὸ ὅποιον ἦλθον ὅτε λόρδ Γκυίλφορ, ὁ Ἀσώπιος, ὁ ἐκ Θεσσαλονίκης Μεσθενεὺς καὶ ἄλλοι, εἰς προὔπιντικαὶ τῶν ὁπίων ἀπῆρχοντο ὁ Χρῆτος Ράγγος καὶ ὁ Ἰω. Βιτάλης, καὶ τοῦτον ἰδὼν ὁ λεγόμενος Μεσθενόπουλος, τὸν προσκαλεῖ κατὰ μέρος καὶ τὸν λέγει ὅτι, ἦτον ἀπεσταλμένος ἀπὸ τὸ ἔθνος ὡς ταχυδρόμος εἰς Πετροῦπολιν πρὸς τὸν Καποδίστριαν, πρὸς ὃν εἶχε πολλὰ μυστικὰ νὰ διακοινώσῃ, καὶ ὅτι ὁ φίλος του Κωλέττης τὸν εἶπεν, ἅμα φθάσει εἰς Ἀγκῶναν νὰ τὸν δώσῃ πάναν ὀδηγίαν περὶ τοῦ σκοποῦ μίνου. Ὁ Βιτάλης ἔχων ἰδέαν περὶ αὐτοῦ, τὸν ἠρώτησεν ὅποιαν συγγένειαν εἶχε μετὰ τὸν Καραϊσκάκη, καὶ τότε αὐτὸς λέγει ὅτι εἶχε θεῖον τὸν Κατακογιάννην· τὸν ἠρώτησε πῶς ὠνομάζετο καὶ πῶς ἦτον, καὶ αὐτὸς ἀπεκρίθη ὅτι τ' ὄνομά του ἦτο Σπύρος Μεταξᾶς καὶ πατὴρς του ἡ Ζάκυνθος, ὅτι ἤρχετο κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὸν Πόρον, ὅταν ἔλειπαν εἰκοσιτρεῖς ἡμέρας. Ἦλλαξε δὲ ἐνδύματα εἰς τὴν Ζάκυνθον, καὶ ἐπίβη εἰς τὸ ἀτμόπλοιον. Ἡμεῖς ὅλοι τὸν ἐγνωρίζομεν, καὶ τὸν ἐλέγομεν Σηληιάδην Μεσθενόπουλον. Ἀπεφασίσσαμεν λοιπὸν νὰ ἐξακριβώσωμεν τὸ πρᾶγμα, ἐπὶ σκοπῷ νὰ τὸν ἐμποδίσωμεν τεῦ νὰ βλάβῃ τὸ ἔθνος ἀπατῶν τοὺς φιλέλληνας, πρὸς τοὺς ὁποίους ὀρεῖλομεν εὐγνωμοσύνην· ἐρωτῶμεν τὸν Μεσθενέα (τυπογράφον τῶν Ἑλληνικῶν χρονικῶν) ἂν εἶχε σχέσιν τινὰ συγγενείας μετὰ αὐτὸν ὁ λεγόμενος Μεσθενόπουλος, καὶ μανθάνομεν· τὸ αὐτὸς ἦτο Ζακύνθιος ἐξ οὐτιδανῆς οἰκογενείας, ὅτι εἶχε φθάσει πρὸ τριῶν μηνῶν εἰς Ζάκυνθον ἐξ Ἀγκῶνης, καὶ ἐκεῖθεν δὲν ὑπῆγεν ἄλλου ποῦ ποτε.

δικαιολογηθῶσιν ὡς ἐκπληρώσαντες τὰ χρέη των, νὰ διαμαρτυρηθῶσι κατὰ τῶν Ῥουμελιωτῶν καὶ τῶν Νησιωτῶν ὡς μὴ συνελθόντων εἰς τὴν συνέλευσίν των, διὰ νὰ συμβουλευθῶσι ὄθιεν καὶ νὰ συμπράξωσι διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ λάβωσι μέτρα ὑπὲρ τῆς Πελοποννήσου, ὅπου ἦτο φόβος μὴ πλημμυρήσωσιν οἱ Τοῦρκοι μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Μισολογγίου, ἧτις ἐνομιζέτο καὶ ἐλέγετο πρὸ πάντων ἀπ' αὐτὸν τὸν Ζαΐμην ὡς ἄφεικτος. Ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ Ζαΐμη, ἡ τῆς Ἀγγλικῆς φατρίας, ἦτο ν' ἀπειληθῶσιν οἱ γαλλίζοντες Στερεοελλαδίται καὶ Νησιῶται ὅτι, θὰ κατελιμπάνοντο ἀπὸ τοῦς Πελοποννησίους ἂν ἤθελον ἐπιμένει εἰς τὰ γαλλικὰ σχέδια, καὶ δὲν ἤθελον ἐπομένως νὰ συγκροτηθῇ ἡ συνέλευσις, εἰς τὴν ὅποιαν προσέκειτο νὰ ἐνεργηθῇ τὸ περὶ εἰρήνης ἀγγλικὸν σχέδιον. Ἄν δ' ἐστέλλοντο ἀπὸ τε τὰς νήσους καὶ ἀπὸ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα πληρεξούσιοι ἐπὶ σκοπῶν ν' ἀποπειραθῶσι νὰ βάλωσιν εἰς πρᾶξιν ὅ,τι συνεβούλευεν ὁ δούξ Δορλεὰς, τότε νὰ τοῦς ἀφήτωσι μόνους οἱ Πελοποννήσιοι πληρεξούσιοι (ὡς ἔχοντες τὴν βεβαιότητα ὅτι διὰ τῆς μεσιτείας τῶν

Λονδίνου, Παρίσιου καὶ Ἐλβετίας, ψευδόμενος καὶ καταφωρόμενος· εἶχον ἐρωτήσει περὶ αὐτοῦ καὶ τινα συνοδοιπρόν του Ζακύνθιον, Ζωίτην ὄνοματι, ἕστις ἔπεν ὅτι τὸν ἔλεγον Σποριδῶνα Μεταξᾶν, καὶ ὅτι τὸν εἶδεν εἰς τὴν Ζάκυνθον πολλάκις εἰς τοῦ Ἀραγῶνα καὶ μάλιστα εἰς τοῦ Στεφάνου, μὲ τὸν ὅποιον εἶχε πολλὰν σχέσιν. Μετὰ ταῦτα ἐρωτῶσι τὸν ἴδιον, ἂν ἐγνώριζε κάποιον Σηληιάδην Μεσοπόπουλον, διότι τοῦς ἔγραφον τάχα ἐκ Ναυπλίου δι' ὑπόθεσιν ἀφορώσαν τὸ ὑποκείμενόν του, καὶ δὲν ἤξευρον ποῦ εὕρισκετο, καὶ ἀπεκρίθη, ὅτι δὲν εἶχεν εἶδῃσιν περὶ αὐτοῦ. Πῶς; ἐπανέλαβον, ὅτι ἦτο εἰς Γενεύαν, ἦτο καὶ ἐκεῖνος ἐκεῖ, καὶ εἶναι ἔσπορον ὅτι δὲν ἐγνώρισας τοιοῦτο σημαντικὸν ὑποκείμενον, ἀπεσταλμένον διὰ μεγάλας ὑποθέσεις τοῦ ἔθνους! Τότε δὴ ἔγεινεν ἄλλος ἐξ ἄλλου, καὶ τότε τὸν λέγουσι: σὺ εἶσαι ὁ Μεσοπόπουλος, καὶ αὐτὰ τὰ γράμματα εἶναι ἰδικά σου. Ἄφ' οὗ δ' ἔλαβε καὶ ἐκύτταξε τὰ γράμματά του, ἐξηγγράθη καὶ ἐφώνησεν ὅτι, εἶναι Σπῦρος Μεταξᾶς, καὶ ὅτι δὲν ἤξευρε μήτε νὰ ἐμείλησθ, μήτε νὰ γράψῃ Ἱταλιστὶ, ἐν ᾧ τὰ γράμματα ἦσαν Ἱταλιστὶ γεγραμμένα, καὶ αὐτὸς ἐμείλιε ὄλην τὴν ἡμέραν Ἱταλιστὶ μὲ τὸν Σέρτην, ἕστις καὶ τὸν ὑπερασπίσθη καὶ τὸν εὐκλόυε νὰ φύγῃ εὐθὺς ἐκεῖθεν, ἐν ᾧ ἡ ἀστυνομία, λαθούσα ὄσμιον περὶ τῶν διαπραχόντων, ἐδυσκολοῦετο νὰ τὸν δώσῃ τὸ διαβατήριόν του· αὐτὸς εἶχε λάβει διαβατήριόν τὴν 15 τοῦ Ἰουνίου ἀπὸ Κέρκυραν, καὶ ἡ ἐξουσία τὸν ἐπέτρεπε νὰ ταξειδεύσῃ μόνον διὰ τὸ Λονδίνον, καὶ εἰς ἐξ μηνῶν διάστημα νὰ ἦναι ὑπόχρεως νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἑπτανήσον. Εἰς αὐτὸ ὄνομάζετο Σπῦρος Μεταξᾶς Χρῆστου Ζακύνθιος, ἡλικίας εικοσιπέντε ἐτῶν, καὶ ἐχαρακτηρίζετο ἔμπορος, ἐν ᾧ ἔμπορος δὲν ἐχρημάτιζε πώποτε. Οἱ ἐν Ἀγκῶνῃ Ἕλληνες ἐδημοσίευσαν τὰ περὶ αὐτοῦ, καὶ τέλος συνελήθη εἰς Ζάκυνθον, ἐδικάσθη εἰς Κέρκυραν, καὶ κατεδικάσθη εἰς πέντε ἐτῶν ἐιρκτῶν.

Ἄγγλων θὰ σώσωσι τὴν πατρίδα των), καὶ νὰ δικαιωθῶσιν ἂν ἀπεχωρίζοντο ἀπὸ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας διότι ἤθελον νὰ ἐπι-καλεσθῶσιν ὑπὲρ τῆς Πελοποννήσου τὴν μεσιτείαν τῆς Ἀγγλίας (1). Ἐγενε λοιπὸν τὸ σχέδιον τῆς διακηρύξεως (2), ἀνεγνώσθη ἀπ' αὐτὸν τὸν Ζαΐμη εἰς ἐπήκουον ὄλων τῶν πληρεξουσίων, καὶ ἐνε-κρίθη, διότι, ἐκτὸς τῶν φατριαστῶν, ὅλοι ἐνόμισαν ὅτι δι' αὐτῆς ἀπεδείχνετο εἰς τὸν κόσμον ὅτι ἔξεπλήρωσαν τὰ χρεῖα των οἱ Πελοποννήσιοι καὶ στρατιωτικῶς, καὶ πολιτικῶς, καὶ χρηματικῶς, καὶ καθ' ὅλους τοὺς τρόπους διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος· ἀλλὰ δὲν συντέλεσαν ἀναλόγως εἰς τοῦτο οἱ Νησιῶται διὰ θαλάσσης καὶ οἱ Στερεοελλαδίται διὰ ξηρᾶς. Ἦσαν δὲ καὶ ἤδη ἀποφασισμένοι ν' ἀποθάνωσι κατὰ τὸν ὄρκον των, καὶ ἐπομένως ἔτοιμοι νὰ πολεμήσωσι καὶ μόνοι των εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἀκόμη καὶ ἂν δὲν θελήσωσι οἱ ἄλλοι Ἕλληνες νὰ τοὺς συνδράμωσι καὶ νὰ πολεμήσωσι κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν. Διὰ τοῦτο ἀφ' εὖ ἤκουσαν οἱ πληρεξούσιοι τὴν εἰρημένην διακήρυξιν, ἠγέρθη τις ἐξ αὐτῶν, καὶ ὡς ἂν ἐνθουσιῶν, ἔχομεν, εἴτε, καὶ χρήματα, καὶ τρο-φὰς, καὶ πολεμοφόδια, καὶ στρατεύματα, καὶ μόνοι ἡμεῖς θὰ κάμωμεν τὸν πόλεμον ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ. Ἄλλ' οὗτος ἦτον ὄργανον τοῦ Ζαΐμη, προσταγμένος νὰ λαλήσῃ καθὼς ἐλά-λησε· διότι τέλος πάντων ἰτί ἠδύναντο νὰ κατορθώσωσι μόνοι

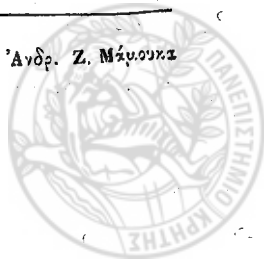
(1) Τοῦτο πῶς καὶ αὐτὴ διότι δὲν ἦταν οὕτως ἀδύνατον, ἂν εἶδιδετο ἀρμοδίᾳ περιστάσις ὡς ἐκ τοῦ πολέμου τῆς Ρωσσίας, νὰ ἐνωθῇ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς καὶ τῆς Πελοπόννησον ὡς τὴν Ἑπτάνησον, καὶ ἐκεῖ νὰ συγκεντρώσῃ ὄλον τὸ Ναυτικὸν τῶν Ἑλλήνων, ὅπερ καὶ τὴν ἐνδιαφέρει τὰ μέγιστα, καὶ εἰς καιρὸν ἀνάγκης ὄλον τὸ στρα-τιωτικὸν τῆς Ρούμελης.

(2) Ὁ γράφων συνέταξε τὸ σχέδιον τῆς αὐτῆς διακηρύξεως κατ' ἀξίωσιν τοῦ Ζαΐμη, ὅστις, κρύπτων τὸ περὶ μεσιτείας τοῦ Καίεγγ σχέδιον, τὸν ἔδωκε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἦτο φόβος μὴ δὲν συνέλθωσιν οἱ Ῥουμελιῶται καὶ οἱ Νησιῶται πληρεξούσιοι εἰς τὴν συνέλευσιν, ὅτι τὸ Μισολόγγι ἔμελλε νὰ πέσῃ, καὶ ἐκ τούτου ἐκινδύνευεν ἡ Πελοπόν-νησος, καὶ ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς διακηρύξεως ἦτο ν' ἀποδειχθῇ τῆς ἑπὶ οἱ Πελοποννήσιοι δὲν ἔπαισαν, ἂν ἤθελον ἀπολεσθῆ ἡ πατρίς, διότι αὐτοὶ ἔξεπλήρωσαν κατὰ πάντα τὰ χρεῖα των, ἀλλ' οἱ κάτοικοι τῆς Ῥούμελης καὶ τῶν Νήσων, οἱ ὁποῖοι ἐλειψαν καὶ κατὰ ε' ἄλλα, καὶ καθότι δὲν ἔστειλαν τοὺς πληρεξουσίους των, καὶ ἐπομένως ἐπειδὴ δὲν ἐλήφθησαν εἰς ἔθνικὴν συνέλευσιν ὅσα μέτρα ἠδύναντο νὰ λάβωσιν ἀφ' ἐαυτῶν ὅλοι οἱ Ἕλληνες, διὰ νὰ ὑπερασπίσωσιν ἐαυτοὺς καὶ νὰ νικήσωσι τοὺς ἐχθροὺς μὲ τὰς ἰδίας δυνάμεις των, οἱ Πελοποννήσιοι ἐδικάσθησαν, μείναντες μόνοι, νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν μεσιτείαν τῶν Ἄγγλων, καὶ δὲν ἔπαισαν αὐτοῖς, ἂν ἡ στερ. Ἑλλάς καὶ αἱ Νῆσοι ἐξ-θὰ συμπεριληφθῶσιν εἰς τὸν μετὰ τοῦ Σουλτάνου συμβιβασμόν.

των οὐ Πελοποννήσιοι, ἀν εἶχον καὶ διάθεσιν νὰ πολεμήσωσι καὶ ἀπόρριψιν ἢ ἀποθάνωσιν, εἰμὴ ἢ ἀποθάνωσιν, ὅτε ὁ Ἰμπραχίμ ἔφραεν ἀδιάκώπως ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον στρατεύματα ταχικὰ, καὶ ὁ Κουταχῆς εἶπετο νὰ εἰσβάλῃ τέως ἀπὸ τὴν Ῥούμελην μὲ πολλὰς χιλιάδας ἀτάκτων; Ἄλλ' ὁ κεκρυμμένος σκοπὸς τοῦ Ζαῖμη ἦτο· ἡ πράξις διὰ τὸν συμβιβασμὸν μὲ τὸν Σουλτάνον, τὴν ὁποίαν εἶχε προσχεδιάσει ἀπὸ τὴν 2 τοῦ ἀπριλίου (1) ἦτοι τέσσαρας ἡμέρας πρὶν ἀρχίσει τὰς ἐργασίας τῆς ἡ συνέλευτις, καὶ διὰ τὴν ὁποίαν κύριως συνεκρότητε τὴν αὐτὴν συνέλευσιν καθ' ὃν καιρὸν ἐμελλε νὰ πέσῃ τὸ Μισολόγγι, ὅτε εἶπετο καλὴνὰ καταπλήξῃ ἡ ἀγγλικὴ φρατρία τοὺς πληρεξουσίου, καὶ νὰ κατορθώσῃ πᾶν ὅ,τι προέθετο ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς κινδυνευούσης πατρίδος. Ἐν τοσούτῳ ἐφθασαν καὶ οἱ πληρεξούσιοι τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῶν Νήσων, καὶ ἡ ἐθ. συνέλευσις ἤρχισε καὶ ἐτελείωτε τὰς ἐργασίας τῆς κατὰ τὸν σκοπὸν τῆς φρατρίας, καταφυγοῦσα εἰς τῶν Ἀγγλων τὴν μεσιτείαν διὰ νὰ θέσῃ τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου, καὶ θάψασα τὸ πολιτικὸν σύντηγμα, καὶ καταλύτασα τὴν δημοκρατίαν τῶν Ἑλλήνων, καὶ δοῦσα ὑπόστασιν εἰς ἀριστοκρατίαν, τῆς ὁποίας τὰ στοιχεῖα δὲν ὑπάρχουσιν εἰς τὸν τόπον. Εἰς τὴν γενικὴν ἐφημερίδα τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐδημοσιεύθη τὸ ψήφισμα περὶ δάνειου χρησιμεύσοντος διὰ τὸ Μισολόγγι καὶ διὰ τὸν σιόλον. Τὸ περὶ τοῦ Μισολογγίου πρόβλημα, τὸ ὁποῖον εἶχε μείνει εἰς σκέψιν εἰς τὴν δευτέραν συνεδρίασιν, ἐλύθη διὰ τοῦ ψηφίσματος, δι' οὗ ἐδίδετο πληρεξουσιότης εἰς τὴν ἐν Ζακύνθῳ ἐπιτροπὴν νὰ πραγματοποιῆ δάνειον εἰς τὴν Ἐπτάνησον δι' ἑκατὸν χιλιάδας Ἰσπανικὰ δίστηλα, ἐξ ὧν τὰς μὲν τριάντα χιλιάδας καὶ μίαν προσδιώριζεν ἡ συνέλευσις διὰ τὸ Μισολόγγι, τὰς δ' ἕξηντα ἑνέα διὰ τὸν σιόλον. Ἐπρεπε νὰ φανῇ ὅτι πρώτη φροντίς τῆς συνελεύσεως ἦτο ἡ περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ Μισολογγίου, καὶ ὅτι ἐνεκα τῆς ἀπειλουμένης πτώσεως αὐτοῦ ἐγένεεν ἡ ἀνατροπὴ τοῦ κυβερνητικοῦ συστήματος, καὶ ἐψηφίσθη ἀλλόκοτος δικτατορία, τῆς ὁποίας θὰ προεδρεύει ὁ Ζαῖμη. Ἀλλὰ πόθεν ἡ ἐπιτροπὴ τῆς

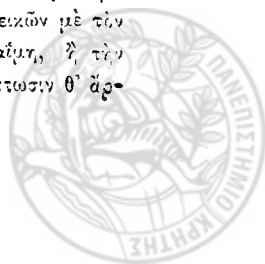
(1) Ἴδὲ τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, τόμ. Α'. τοῦ Ἀνδρ. Ζ. Μάρουκα σελ. 132 = 136.

Ζακύνθου θά λάβει τὸ δάνειον (1), ὅτε δὲν πιστεύει κανεὶς, τοῦ Μισολογγίσι πύπτοντος, νὰ δώσωσιν οἱ Ἑπτανήσιοι ἑκατὸν χιλιάδας διστηλα; ἀλλὰ καὶ τὸ δάνειον αὐτὸ ἂν συνωμολογεῖτο, τὸ Μισολόγγι: Ὅθ' σωθῆ; Τὸ Μισολόγγι πίπτει, καὶ ἤδη ἔπεσε, καὶ ἡ Ἑλλάς ἤδη ἀπόλλυται, ὡς φρονοῦσιν ὡς ἄνθρωποι συλλογιζόμενοι οἱ ἄνθρωποι, καὶ οἱ Ἄγγλοι δὲν τὴν βοηθοῦσιν, ἂν καὶ ἐτέθη ὑπὸ τὴν μοναδικὴν αὐτῶν ὑπεράσπισιν, οὐδὲ τὴν βοηθοῦσιν, ἂν καὶ τὴν ὑπηγόρευσιν νὰ συγκροτήσῃ ἐθνικὴν Συνέλευσιν καὶ νὰ προσδράμῃ εἰς αὐτοὺς, διὰ νὰ μεσιτεύσωσιν εἰς τὸν Σουλτάνον διὰ τὴν σωτηρίαν των· δὲν τὴν βοηθοῦσι, καὶ οὗτος ἀποκρίνεται εἰς τὸν Καίνιγγ ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶναι ρεαγιάδες του ἀποστάται, καὶ ὡς τοιοῦτους τοὺς θεωρεῖ πάντοτε, καὶ δὲν ἤλπίζε ποτε, λέγει, ἀπὸ τοὺς φίλους του τὰ τοιαῦτα προβλήματα. Ὁ δὲ Ζαΐμης γίνεται δικτάτωρ, ἐν ᾧ δὲν ἔχει ὅ,τι ἀπαιτεῖ ἡ δικτατορία, διότι δὲν πρόκειται νὰ σώσῃ καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν πατρίδα, ἀλλὰ νὰ τὴν καταστήσῃ ὑποιετὴ εἰς τὸν Σουλτάνον. Ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐψήφισε τὸ ἐ. μυστικὸν ψήφισμα, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς συνελεύσεως μέλλει νὰ διαπραγματευθῇ διὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεως τῆς Ἀγγλίας μὲ τὸν Σουλτάνον ἐν ὀνόματι τοῦ Ἑλλ. ἔθνους κατὰ τὰς ὑπ' ἀριθμὸν ἐη' ὀδηγίας τῆς συνελεύσεως, α) νὰ μὴ ἔχωσιν οἱ Τούρκοι ἰδιοκτησίας εἰς τὴν Ἑλλάδα μηδὲ νὰ συγκέτοικῶσι μὲ τοὺς Ἕλληνας β.) νὰ κενώσωσι τὰ φρούρια γ) νὰ μὴ ἔχη ὁ Σουλτάνος καμμίαν ἐπιβροῆν ἑμμεσον ἢ ἄμεσον, πολιτικὴν ἢ θρησκευτικὴν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος (2) δ) νὰ ἔχωσιν οἱ Ἕλ-

(1) Τῆν 28 Ἀπριλίου γράφει ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Ζακύνθου «Τὸ δάνειον τῶν 100 χιλιάδων διστηλῶν δύσκολον νὰ γείνη εἰς τὴν Ἑπτανήσιον, ἀφ' οὗ πλέον ἔπεσε τὸ Μισολόγγι. Ἡ Ζακύνθος δὲν εἶχε εἰς κατάστασιν νὰ δώσῃ οὐδ' ὅσολόν, ἐν ᾧ μένουσιν ἀπλήρωτοι οἱ τοσαῦται διαμαρτυρημαὶ Ἑλληνικαὶ συναλλαγματικά.

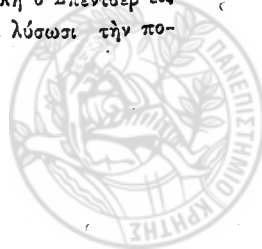
(2) Καὶ ὅμως ὁ Σουλτάνος θά ἔχει κάποιαν ἐπιβροῆν, καὶ οἱ δνειροπολοῦντες τὴν αὐθεντείαν δὲν θά δυσχερασιθῶσι δι' ὅ,τι θ' ἀπωσασθῇ παρὰ τῶν συμμάχων. Πανελληνίως τις ἐπὶ τοῦ Καποδίστρια, φιλονεικῶν μὲ τὸν Γρηγόριον Σαῦτσον, προτιμᾷ τὴν ὑποτέλειαν ἄρχοντος τοῦ Ζαΐμη, ἢ τὴν ἀνεξαρτησίαν κυβερνήτου ἐκείνου· διότι εἰς τὴν πρώτην περίπτωσηιν θ' ἀρ-

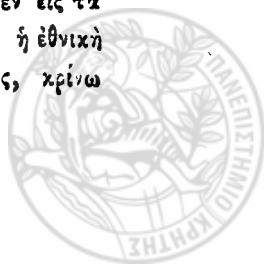
λῆνες τὰ πρὸς ἀσφάλειάν των ἀναγκαῖα στρατεύματα καὶ στόλον διὰ τὴν προστασίαν τοῦ ἐμπορίου των· ε') νὰ παραχωρήσῃ ὁ Σουλτάνος τ' αὐτὰ δικαιώματα εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ὅσα ἔλαβον ὄπλα· ς') νὰ παραχωρήσῃ εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ φέρωσι τὴν σημαίαν των, νὰ κόπτωσι νομίσματα, καὶ νὰ ἀπέλλωσιν ὡς καὶ νὰ δέχωνται πρέσβεις ἀπὸ τὰς ξένας αὐτὰς· ζ') νὰ πληρῶνῃ ἡ Ἑλλὰς ἕνα φόρον εἰς διαφόρους ἐποχάς, ἢ νὰ δίδῃ ἐτησίως ἕν δόσιμον· η') νὰ παύσωσιν αἱ ἐχθροπραξίαι ἅμ' ἀφ' οὗ ἀρχίσωσιν αἱ διαπραγματεύσεις (2)· θ'). νὰ γενῇ ἡ μεγάλη Βρετανία ἐγγυήτριζ διὰ τὰς συνθήκας τῶν Ἑλλήνων μετὸν Σουλτάνον· ι.) νὰ φυλάξῃ ἡ ἐπιτροπὴ τῆς συνελεύσεως ἀπαρβιάστως τὸ πρῶτον ἄρθρον μέχρι τοῦ πέμπτου τῶν ὁδηγίων τούτων· εἰς δὲ τὰ λοιπὰ νὰ ἐμπορῇ νὰ κάμῃ προσθαφαίρεισι· ια.) ἂν δὲν ἐπιτύχῃ νὰ κατορθώσῃ τὴν συνθήκην ταύτην διὰ τοῦ Καϊνιγγ, νὰ ἐμπορῇ νὰ προσδράμῃ κατὰ τὴν περίστασιν εἰς ἄλλην τινὰ δύναμιν ἰδίως, ἢ περιληπτικῶς εἰς ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς Εὐρώπης. Τοιοῦτοτρόπως ἡ Ἀγγλικὴ φατρία κατώρθωσεν ὅ,τι ἤθελεν εἰς τὴν ἐν Ἐπιδαύρῳ συνέλευσιν, καὶ ἐπικαλέσθη τὴν μεσιτείαν τῶν Ἀγγλων, ὅτι ὅλοι σχεδὸν οἱ Ἕλληνες ἐφρόνουν ὅτι ἐχρεώτουν νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν μεσιτείαν ὄλων τῶν δυνάμεων τῆς χριστιανωσύνης διὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν των. Διὰ τοῦτο οἱ πληρεξούσιοι τῆς Σάμου καὶ τινες τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος δὲν ὑπέγραψαν τὴν περὶ μεσιτείας ταύτης πράξιν· διὰ τοῦτο οἱ πληρεξούσιοι τῆς Μικτικῆς

χει αὐτὸς, ὡς νομίζει, τῆς Ἑλλάδος· ὥστε ὀλίγοι ὑπάρχοντιν οἱ ἀγαπῶντες τὸ γενικὸν συμφέρον· οἱ δὲ ἰδιοτελεῖς ἔλεγον· ἀγαπῶμεν τὰ γενικὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος· ἀλλ' εἰς αὐτὰ πρέπει νὰ εὐρωμεν καὶ τὰ μερικά· εἰ δὲ, ἂν τυχὸν δὲν εὐρωμεν τὰ μερικά· γαῖα μιχθῆτω πυρὶ, ἀποκρίνονται οὗτοι. Ἄλλὰ χάρις εἰς τὸν Σουλτάνον, ὅστις ἐπιμένων εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ νὰ ἐξολοθρεύσῃ τοὺς Ἕλληνας, θὰ συντελέσει εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ των, εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν των.

(2) Εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐστηρίζοντο ἴσως οἱ φατρισταὶ (διότι ὅλα ἦσαν προμεμελετημένα καὶ ἐσχεδιασμένα) καὶ διέσπειρον ὅτι, ἅμ' ἀφ' οὗ ἐπικαλεσθῆ ἡ Ἑλλὰς τὴν μεσιτείαν τῶν Ἀγγλων, ἤθελε σταλῆ ὁ Σπέντσερ εἰς Μισολόγγι, νὰ εἴπῃ τὸν Ἰμπραχίμ καὶ τὸν Κιουταχῆν νὰ λύσωσι τὴν πολιορκίαν.

καὶ Ἕλλοι Αἰγαιοπιλαγῖται τὴν ὑπέγραψαν βιασμένοι· καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἀγαθὸς Ὑψηλάντης διεμαρτυρήθη κατὰ τῆς αὐτῆς πράξεως ὡς ἐπομένως. «Καὶ ὡς ἀπλοῦς πολίτης καὶ ὡς πρωταίτιος τοῦ σημερινοῦ ἀγῶνος χρεωστώ εἰς τὸ ἔθνος μου, εἰς τὴν οἰκογενεῖάν μου, εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον νὰ ἐκφράσω παρρησίᾳ τὰ φρονήματα μου εἰς μίαν κρίσιμον περίστασιν, ἐκ τῆς ὁποίας κρέματα ἢ μέλλουσα τύχη τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις ἀποφασίζουσα νὰ ζητήσῃ τὴν μοναδικὴν μεσιτείαν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεως τῆς Ἀγγλίας διὰ νὰ συμβιβάσῃ τὴν Ἑλλάδα ἢ μὲ τοὺς τυράννους τῆς, παρεκτρέπεται ἀπὸ τὰ ἱερὰ χρεῖα τῆς καὶ ἀπὸ τὸν κρῶς ὃν ἔδρα τῆς συγκροτήσεώς τῆς. Ὁ λαὸς, κύριοι, τοῦ ὁποίου παρουσιάζετε τὸ πρόσωπον, δὲν σὰς ἔδωκε πληρηξουσιότητα νὰ καταργήσῃτε τὴν ἐθνικὴν καὶ πολιτικὴν ἀνεξαρτησίαν του, ἀλλὰ νὰ τὴν στερεώσετε καὶ νὰ τὴν διαιωνίσετε. Ἡ ἱστορία θέλει κρίνει μίαν ἡμέραν ἀδεκάστως τὴν πράξιν σας. Ἡ Εὐρώπη, κύριοι, ἠθθάθη παρὰ ποτε πλέον ὅτι ἡ ὑπόθεσις τῶν Ἑλλήνων εἶναι ἀρκετὰ προχωρημένη, διὰ νὰ μὴν ὑποπέσῃ ἕφεξης εἰς τὰς ἐναντιότητας τῆς τύχης· καὶ πῶς γίνεται οἱ πληρηξούσιοι τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἔθνους διὰ μιᾶς πράξεως, ἀνηκούστου εἰς τὰ χρονικὰ τῶν λαῶν, ἢ ἀποδεικνύωσιν εἰς τὸν κόσμον ὅτι μόνοι αὐτοὶ δὲν γνωρίζουν αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν! Σὰς φοβίξει ἡ πτώσις τοῦ Μισολογγίου; ἀφισρωθῆτε, ὡς καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἀγῶνος, εἰς τὴν χαρακτηριστικὴν ἐνέργειαν καὶ εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῶν Ἑλλήνων· τὸ στήθος κάθε Ἑλληνοῦ εἶναι δεύτερον Μισολόγγιον. Σὰς θορυβεῖ ἡ ἔλλειψις τῶν χρηματικῶν πόρων; Καταφύγετε εἰς τὴν γενναιοφροσύνην τῶν πολιτῶν. Ἑλλήν δὲν ἐκώφευσέ ποτε εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος. Ἐχομεν ἀνάγκην προστασίας; ἄς καταφύγωμεν εἰς τοὺς ἡγεμόνας ὄλων τῶν ἐθνῶν. Ἐξίσου ὅλα ἔχουσι δικαιώματα εἰς τὴν εὐγνωμοσύνην μας· αἱ περιστάσεις μας, αἱ θέσεις των, ἐγγυῶνται τὴν ἐπιθυμητὴν βοήθειαν. Τὰ μεγάλα ἔθνη καὶ οἱ καλοὶ πατριῶται φαίνονται εἰς τὰς κρίσιμους περιστάσεις τῆς πατρίδος των· δοῦλος εἶν' εὐκόλον νὰ γενῆ εἰς ὅταν θέλῃ αὐθέντης εἶναι δύσκολον· ἐπιθυμοῦμεν τὴν εἰρήνην; ἄς τρέξωμεν εἰς τὰ ὀπλα· ἂν ἐξ ἐναντίας διὰ λόγους ἀποκρύφους εἰς ἐμὲ ἢ ἐθνικὴ συνέλευσις ἐπιμένῃ εἰς τὴν προλαβούσαν ἀπόφασίν τῆς, κρίνω

» τάνος, ὡς βία καὶ δυναστεία δεσπότης, ποτέ δὲν ἔκρινε πρέπον
 » νὰ ζητήσῃ, οὔτε μάχεται ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος, διὰ ν' ἀνατρέψῃ
 » τὰ καθεστῶτα βάσιν ἔχοντα τὴν εὐνομίαν, ἐπειδὴ εἶναι γνωστὸν
 » ὅτι ἡ θέλησις τοῦ Σουλτάνου εἶναι νόμος τῆς Ἑλλάδος. Ὁ λαὸς
 » τῆς Ἑλλάδος ἔλαβε τὰ ὅπλα καὶ δὲν ζητεῖ διὰ τῶν ὅπλων παρὰ
 » τὴν δόξαν καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία
 » μετὰ τοῦ ἱεροῦ αὐτῆς κλήρου κατεδιώκετο καὶ κατεφρογεῖτο
 » ζητεῖ τὴν τελείαν ἀνάκτησιν τῆς προγονικῆς του γῆς, ἡ ὁποία
 » τὸν ἀφῆρέθη βία καὶ δυναστεία, ἀπαιτεῖ τὴν ἐλευθερίαν του
 » καὶ πολιτικὴν ὑπαρξιν τὴν ὁποίαν στερεῖται, καὶ εἰς ἓνα λόγον
 » τὴν μὴ ὑποδούλωσίν του εἰς κἀνὲν ὀκιοιονδῆποτε ἔθνος. Δι' αὐτὰ
 » καὶ μόνον μάχεται ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος· δι' αὐτὰ καὶ μόνον
 » βλέπει, χωρὶς νὰ ἐνδώσῃ, κατηραφισμένας καὶ μὲ τὸ αἷμα του
 » βαμμένας τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία του, ἔρημον τὴν γῆν του,
 » χιλιάδας χριστιανῶν συρομένων εἰς τὴν σφαγὴν, χιλιάδας εἰς
 » αἰχμαλωσίαν καὶ ἀτιμίαν, καὶ δι' αὐτὰ καὶ μόνον σταθερὰν
 » ἀπόφασιν ἔχει νὰ ἐκλείψῃ ὅλον ἀπὸ τὸν κόσμον κάλλιον παρὰ
 » νὰ πέσῃ ἄλλην μίαν φοράν ὑπὸ τὸν ἀτιμον ζυγὸν τῆς Ὀθωμ-
 » τυραννίας. Αὐτὰ οἱ πληρεξούσιοι τοῦ Ἑλλ. ἔθνους κρίνουσι
 » χρέος των ἀπαραίτητον νὰ διακηρύξωσι παρῆρσις εἰς τρανὴν
 » καὶ εὐκρινῆ φανέρωσιν τῶν φιλοχριστῶν καὶ εὐγενῶν φρονη-
 » μάτων καὶ τῶν ἀμεταθέτων σκοπῶν τοῦ Ἑλλ. λαοῦ, μὴ ἀμ-
 » φιβάλλοντες ὅτι καὶ οἱ σεβαστοὶ μονάρχαι, οἱ ἐπ' ὀνόματι τοῦ
 » Χριστοῦ βασιλεύοντες, πεκεισμένοι εἰς τὴν ἀθωότητα καὶ δικαιο-
 » σύνην τούτου τοῦ ἐπιχειρήματος, θέλουσι λάβει, κἂν εἰς τὴν δεινὴν
 » ταύτην ὥραν, συμπάθειαν εἰς τ' ἀνήκουστα δεινὰ ἐνὸς καταδυ-
 » ναστευομένου ἔθνους, τὸ ὅποτον κινδυνεύει νὰ ἐξοντωθῇ ὄχι δι'
 » ἄλλο, ἀλλὰ διότι πιστεύει τὸν ἴδιον Θεὸν μὲ αὐτοῦς. Αὐτὰ δια-
 » κηρύξαντες οἱ πληρεξούσιοι ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων παύουσι
 » πρὸς καιρὸν, ἕως τὸν ἐρχόμενον Σεπτέμβριον, τὰς ἐργασίας τῆς
 » εἰθ. συνελεύσεως, προσπίκτιοντες καὶ αὐθις μετὰ θερμῆς πίστεως
 » καὶ ἀγάπης ἔμπροσθεν τοῦ θρόνου τοῦ Ὑψίστου, καὶ ἐπικαλού-
 » μενοι τὴν ἄκραν αὐτοῦ ἀγαθότητα, διὰ νὰ γενῆ ἴλεως εἰς τὸ
 » κινδυνεῦον πλάσμα του, καὶ νὰ χύσῃ ἐπ' αὐτὸ πλοῦσιαν τὰ ἐλέη
 » του, ὅτι οὗτος ἡ ἐλπίς τοῦ Ἑλλ. λαοῦ, ἡ καταφυγὴ αὐτῷ καὶ

πρὸ στερέωμα αὐτοῦ· ἐγράφη ἐν Ἐπιδαύρῳ τὴν 16 Ἀπριλίου 1826· ὁ πρόεδρος τῆς Ἐθ. Γ. συνελεύσεως Π. Νοταρᾶς, ὁ ἀρχι-
 υργιστὸν Α. Παπαδόπουλος.»

Ἡ συνέλευσις ἐξέδωκε καὶ ἑτέραν διακήρυξιν διὰ τὸ ἐσωτερι-
 κόν, διαλαμβάνουσαν ὅτι «μόλις ἤρχισε τὰς ἐργασίας της ἐπὶ
 »τῶν βάρων τοῦ ἀντιπροσωπικοῦ πολιτεύματος, ἐβιάσθη ἀπὸ
 »τὸν κίνδυνον τοῦ Μισολογίου, ἀπὸ τὰς νέας ἐτοιμασίας τοῦ
 »ἐχθροῦ κατὰ ξηρὰν τε καὶ θάλασσαν, νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν
 »της εἰς τὰ καιριώτατα, καὶ νὰ μὴν ἀσχοληθῇ εἰς ἀντικείμενα,
 »τὰ ὁποῖα ἀπῆλθον καὶ ἡτυχίαν νοῦς καὶ μακρὰς καὶ βαθεῖας
 »σκέψεις, ἀλλὰ νὰ συγκεντρώσῃ τὰς διοικητικὰς δυνάμεις εἰς
 »μίαν διοικητικὴν ἐπιτροπὴν, καὶ νὰ ὀργανίσῃ αὐτὴν ὅσον εἶναι
 »δυνατὸν ἀπλοῦστα, ἔχουσα καὶ τὸ παράδειγμα πολλῶν ἔθνων
 »εὐερεθέντων εἰς τὰς αὐτὰς περιστάσεις. Διὰ ταῦτα ἐύσεισε
 »τὴν διοικητικὴν ἐπιτροπὴν, εἰς τὴν ὁποίαν τὰ πολιτικὰ καὶ πο-
 »λεμικὰ τῆς Ἑλλάδος διεπίστευσε, καθ' ὀργανισμὸν ἀπὸ ἀνδρῶν
 »εὐκακῶς νὰ κυβερνήσωσιν εἰς τοιαύτας περιστάσεις διὰ τὴν ἐμ-
 »πειρίαν καὶ δραστηριότητα καὶ διὰ τὸν εἰλικρινῆ πατριωτισμὸν
 »των. Ἡ δὲ διάρκεια τῆς αὐτῆς ἐπιτροπῆς προσδιωρίσθη ἕως
 »τέλους τοῦ Σεπτεμβρίου, ὅτε οἱ αὐτοὶ πληρεξούσιοι μέλλουσι νὰ
 »ἐπαναλάβουσι τὰς ἐργασίας των, διὰ νὰ σχηματίσωσι τὸ σταθε-
 »ρὸν τῆς Ἑλλάδος πολίτευμα. Δι' αὐτὸ τοῦτο διωρίσθη καὶ ἡ
 »ἐπιτροπὴ τῆς συνελεύσεως, διὰ νὰ συγκαλέσῃ δηλαδὴ ἐν καιρῷ
 »τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν καὶ διὰ νὰ ἐνεργήσῃ διὰ τῶν ἐξωτερικῶν
 »μέσων ὅσα συντείνοντα εἰς τὸν κοινὸν τοῦ ἔθνους σκοπὸν (1).»
 προσεκάλεσε δὲ τοὺς Ἕλληνας νὰ σέβωνται τὴν καθεστῶσαν διοί-
 κησιν, πειθόμενοι εἰς τὰς διαταγὰς της, νὰ πολεμῶσι καὶ νὰ συ-
 νεισφέρωσι διὰ τὴν κινδυνεύουσαν πατρίδα καὶ τὰ λ.

(1) Ἄλλ' ὁ σκοπὸς τοῦ ἔθνους δὲν ἦτο νὰ ὑποβιβῇ ἑαυτὸ ὑπὸ τὴν κυ-
 ραρχίαν τοῦ Σουλτάνου, καὶ νὰ πληρῶνῃ φόρον· τοῦτο συνειδυῖα καὶ ἡ συ-
 νέλευσις ἀποφεύγει τὸ νὰ κοινοποιήσῃ τὸ μυστικὸν ψήφισμα, τὸ ἀφορῶν τὴν
 μεσιτείαν τοῦ Καϊνιγγ πρὸς τὸν Σουλτάνον διὰ τὸν σκοπὸν τῆς Ἀγγλι-
 κῆς φιλίας, τὸν ὁποῖον ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις ὑπ' αὐτῆς διευθυνομένη ἐνόησε
 ἰὰ τῆς γενικῆς φράσεως τῶν ἐξωτερικῶν μέσων.

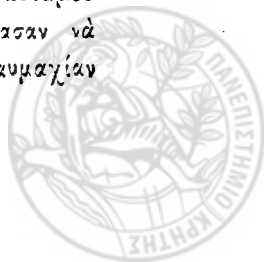
Συγγρόνως συναινέσει τοῦ Βουλευτικοῦ σώματος διεκήρυξε καὶ τὸ Νομοτελεστικὸν ὅτι ἡ Εθ. συνέλευσις συνέστησε δύο ἐπιτροπὰς ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πραγμάτων, συγκειμέναι ἀπὸ μέλη ἐκλελεγμένα παρ' αὐτῆς, τὰ ὁποῖα εἶναι διὰ τοῦτο ἄξια τῆς γενικῆς ἐμπιστοσύνης, καὶ ὡς τοιαῦτα πρέπει ν' ἀπολαμβάνωσι τὸ σέβας καὶ τὴν ὑπόληψιν ὄλου τοῦ ἔθνους· ὅθεν καὶ προτρέπεται τοὺς Ἕλληνας νὰ πείθωνται εἰς τὰς διαταγὰς τῆς νεοσυστηθείσης Κυβερνήσεως, συνδεδεμένοι μ' ἀδελφικὴν ἀγάπην καὶ ἐμόνοιαν· διαλυθέντα ἐπομένως καὶ τὰ δύο σώματα, παρεχώρησαν τὴν ἐξουσίαν εἰς τὰς εἰρημέναις ἐπιτροπὰς. Ἀλλὰ τ' ἄτομα, ἐξ ὧν αὐταὶ σύγκεινται, ἐξελέχθησαν ὑπὸ συνελεύσεως, ἥτις καθυποβάλλει τὸ ἔθνος ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου. ἐν ᾧ δὲν εἶχεν ἀπὸ αὐτοῦ τοιαύτην πληρεξουσιότητα, καὶ δὲν εἶναι διὰ τοῦτο ἄξια τῆς γενικῆς ἐμπιστοσύνης· ἄρα καὶ τὸ ἔθνος, ἐπειδὴ ἠθέλησαν νὰ ἐνεργήσωσιν ὄχι κατὰ τὸν κοινὸν τοῦ ἔθνους σκοπὸν, δὲν χρεωστῆ ν' ἀπονέμη εἰς αὐτὰ σέβας καὶ ὑπόληψιν· τὸ δὲ στάσιον τῆς πολυμελοῦς ταύτης Δικτατορίας ἀρχίζει ἀπὸ τὸ πλέον φοβερὸν διὰ τὴν πατρίδα δυστύχημα, ἀπὸ τὴν πτώσειν τοῦ Μισολογγίου, ἕπερ τὴν 10 πρὸς τὴν 11 τοῦ Ἀπριλίου ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

‘Ο Ἑλληνικὸς στόλος εἰς Μισολόγγι — Δὲν ὤφειλε. — Τὰ κατὰ τὴν ἔξοδον καὶ πτώσιν τοῦ Μισολογγίου. — Καὶ λαοὶ καὶ ἡγεμόνες ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων. — Πανταχέθεν ἑταιρείαι Φιλελληνικαὶ τοὺς στέλλουσι βοηθήματα. — Ὁ Ἐγγὰρ εὐεργέτης τῶν Ἑλλήνων. — Ἐπιστολὴ αὐτοῦ πρὸς τὴν φιλελλ. ἑταιρείαν τῶν Παρισίων. — Ὁμοία πρὸς τὴν ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπῇ. Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Κουντουριώτην. — Ἐτέρα πρὸς ἄλλον. — Καὶ ἄλλη. — Καὶ ἄλλη. — Ὁ Ἰγνάτιος. — Ὁ Καποδίστριας. — Ἰγόμνημα. — Ὁ Ἰσραηλίτης Ἐλβιγγ. — Φιλέλληνες ἔχονται νὰ πολεμήσωσι. — Ὁ Γόρδων εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τὸ τακτικόν. — Δὲν ἐγκρίνει νὰ κυριευθῇ πάλιν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τὸ Μισολόγγι. —

Τὴν 30 Μαρτίου εἶχε φθάσει ἔξω τῆς Κεφαλληνίας ὁ Ἑλλ. στόλος ὅτε δ' ἐχθρικός περιέπλεε κατὰ τὸ Μισολόγγι, καὶ μόλις εἴκοσι πλοῖα Ἰδραϊοσπετσιώτικα ἀντιτάσσονται κατὰ ἐξήντα πέντε μεγάλων ἐχθρικών. Τὴν πρώτην Ἀπριλίου ἀπεφάσισαν οἱ Ἕλληνες νὰ προχωρήσωσι τὴν νύκτα εἰς Μισολόγγι ἀπὸ τινος στομίου κατὰ τὸ μέρος τῶν Π. Πιτρῶν, διὰ νὰ εἰσκομίσωσι τροφάς εἰς τοὺς πολιορκημένους. Τὴν πρώτην ὥραν τῆς νυκτὸς ἐναυμάχησαν πρὸς τινὰ ἐχθρικά ὦ; δύο ὥρας, καὶ οὐτ' ἐβλάψαν οὐτ' ἐβλάθησαν· ἔπειτα ἐξηκολούθησαν τὸν πλοῦν, πλὴν διὰ τὴν ἀγνοίαν τῆς θέσεως ἐδιάσθησαν νὰ ἐπιστρέψωσιν ἀπρακτοί. Τὴν 2 τοῦ αὐτοῦ περὶ τὴν μεσημέριαν ἤρχισαν πάλιν νὰ πυροβολῶσι τοὺς ἐχθρούς· ἀλλ' οὐσης νημερίας δὲν ἤδυνθησαν νὰ κινήσωσι κατ' αὐτῶν τὰ ἠφαίστεια, οὐδὲ νὰ τοὺς βλάψωσι τὸ ἐσπέρας ὅλως τὰς λέμβους των ὠπλισμένας στέλλουσι δι' ἄλλου ποταμοῦ νὰ εἰσκομίσωσι τροφάς· ἀλλὰ τὰ ἐχθρικά πλοῖα τὰς ἐβίασαν νὰ στραφῶσιν εἰς τὰ ὀπίσω. Τὴν 3 ἤρχισαν πάλιν τὴν ναυμαχίαν

κατὰ τὰς Σκρόφας, καὶ ἡ μάχη διήρκεσεν ἕξ ὥρας. Ὁ Πέτρος Σπαχῆς καὶ Ἰωάννης Καστελλιώτης ὤρμησαν μὲ τὰ ἡφαιστειαῖα τῶν κατὰ τῶν ἔχθρῶν, καὶ ἀπέτυχον ἕνεκεν τῆς γαλήνης· ἐβλάβη δὲ τὸ τοῦ Καστελιώτου πολὺ, καὶ ἐστάλη εἰς Σπίτσας νὰ ἐπισκευασθῇ. § Ὁρμησε καὶ ὁ Μαρίνης μὲ τὸ ἡφαιστειὸν του, καὶ τὸ ἔκαυσεν εἰς μάτην. Οἱ ἄνδρεῖοι ναυτικοὶ ἐκροσπάθησαν ἂν ἄνοιξοσι πόνρον εἰς τὴν λίμνην, ἀλλ' ὁ ἔχθρος, ὄλας τὰς εἰσόδους κατέγων καὶ διὰ πυροβόλων αὐτόθεν μαχόμενος, δὲν τοὺς ἀφῆκε καὶ οὐδένα τρόπον νὰ εἰσχωρήσωσιν.

Οἱ πολιορκημένοι δὲν εἶχον πλέον τροφὰς ἀπὸ τὴν 20 τοῦ Μαρτίου. Ὁ Μιαούλης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ πληρεξούσιοι τῶν τοῦς παραθαβρύνουσι, ὥστε νὰ ὑπομείνωσιν ἀκόμη ἐλπίζοντες νὰ λάβωσι τὰς τροφὰς, καὶ ἐν τοσοῦτῳ ἤρχισαν νὰ τρώγωσι κρέατα ἰππων καὶ ἄλλων ζῶων ἀκαθάρτων, καὶ ἀφ' οὗ ἐτελείωσαν αὐτὰ καὶ κατέφαγον καὶ αὐτὰ τὰ κατὰξηρα δέρματα, τέλος ἔτρωγον τὰ φύκη τῆς λίμνης, τὰ ὁποῖα τοὺς προὔξενουν ὄλεθρον (1)· ἐφθασαν

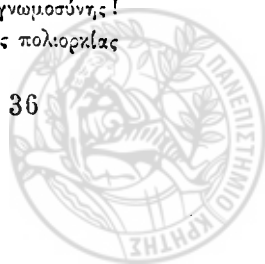
(1) Ὁ συντάκτης τῶν Ἑλληνικῶν χρονικῶν, ὁ ἐνάρετος Ἑλβετὸς Μάγερ, ἔγραψε πρὸ ὀλίγου πρὸς φίλον του εἰς τὴν Εὐρώπην: «Ἐνεκα τῶν βρασάνων τὰ ὁποῖα ὑποφέρομεν, καὶ διότι ἐτραυματίσθη, δὲν ἤδυνήθη νὰ παῖς διευθῶν τοὺς τελευταίους μου ἀσπασμοὺς. Κατηντήσαμεν εἰς τοιαύτην ἀνάγκην, ὥστε τρεφόμεθα ἤδη μὲ τ' ἀκάθαρτα ζῶα. Ἡ νόσος αὐξάνει ἔτι μᾶλλον τὰς δεινοπαθείας, ὑφ' ὧν καταθλιβόμεθα· χιλιοὶ ἑπτακόσιοι ὑσπράντα ἐκ τῶν ἀδελφῶν μας ἐτελεύτησαν· ἑκατὸν περίπου χιλιάδες σφαιρῶν καὶ βομβῶν, ἐκσπενδονιζομένων ὑπὸ τοῦ ἔχθρου, κατηδάφισαν τοὺς προμαχωνάς μας καὶ τὰς οἰκίας μας· πάσχομεν καὶ ἀπὸ τὸ πολὺ ψύχος μὴ ἔχοντες ξύλα νὰ πυρωθῶμεν, καὶ μ' ὅλα ταῦτα εἶναι ἄξιοθαύμαστος τῆς φρουρᾶς ἡ ἀπροσίσις. Πόσοι γενναῖοι ἄνδρες μετ' ὀλίγον δὲν θὰ εἶναι πλέον εἰμὴ σκιαί, κατηγοροῦσαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τὴν ἀδιαφορίαν τοῦ χριστιανικοῦ κόμου εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς θρησκείας! Ἐν ὀνόματι τῶν ἐνταῦθα ἡρώων, ἐν οἷς ὁ, τε Νότης Μπότσαρης, ὁ Ντσιαβέλλας, ὁ Παππαδιαμαντόπουλος καὶ ἐγὼ, ὅστις διωρίσθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀρχηγὸς ἐνὸς στρατιωτικοῦ σώματος, παῖς λέγω ὅτι ὅλοι ὠρίσθημεν νὰ ἐνταφιασθῶμεν ὑπὸ τὰ εἰσπία τοῦ Μισολογγίου, ἀλλὰ νὰ μὴ ἀκούσωμεν συνηθῆν οὐδεμίαν. Ἡ τελευταία μας ὥρα ἤγγικεν, ἡ ἱστορία θὰ μᾶς ὀδικαιώσει, καὶ οἱ μεταγενέστεροι θὰ μᾶς θρηνησωσιν. Ἐγὼ δὲ καυχῶμαι ὅτι ἐντὸς ὀλίγου τὸ αἷμα ἐνὸς Ἑλβετοῦ, ἐνὸς ἀπογόνου τοῦ Γουλιέλμου Ἐλλ, θὰ συμμιγῆ μὲ ἐκεῖνα τῶν ἡρώων τῆς Ἑλλάδος· εἶθε μὴ ἀπολεσθῇ

δὲ εἰς τοιαύτην ἐλεεινὴν κατάστασιν, ὥστε ἄλλοι μὲν ἀσθενοῦντες ἀπέθνησκον, ἄλλοι δὲ λειποθυμοῦντες ἐπιπτον κατὰ γῆς εἰς τοὺς δρόμους. Τὰ δ' Ἑλληνικὰ πλοῖα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ τοὺς διαβιβάσωσι τὰς ὁποίας εἶχον τοὺς ἀποκομίσει τριφάξ. Τέλος πάντων ἀνεκαλύφθη στενή τις διέξοδος, καὶ ἐστάλησαν μονοξυλά τινα μὲ γράμματα καὶ ὀλίγα ἄλευρα, μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ εἰσχωρήσωσιν ἐκεῖθεν· ἀλλὰ παρετηρήθησαν καὶ αὐτὰ ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν καὶ ἐμποδίσθησαν, καὶ ἀπώλοντο ὡς εἴκοσιν ἄνθρωποι, καὶ ἐν ταύτῳ ὠχυρώθη ἡ ἔως τότε ἄγνωστος ἐκείνη διέξοδος. Ὅθεν ἀπελπισθέντες οἱ πολιορκημένοι, ἀπεφάσισαν ν' ἀφήσωσι τὸ Μισολόγγι καὶ νὰ φύγωσι μὲ τὰ ὄπλα εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἐπομένως ἔγραψαν εἰς τοὺς ἔξω δπλαρχηγούς νὰ καταβῶσι καὶ ἐκεῖνοι τὴν νύκτα τῆς 10 πρὸς τὴν 11 τοῦ Ἀπριλίου εἰς τὰ ὀπισθεν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἀφ' οὗ κάμωσι σημεῖον, νὰ τοὺς κτυπήσωσι, καὶ τότε νὰ ἐρορμήσωσι καὶ αὐτοὶ ἐξελθόντες ἀπὸ τὴν πρὸς Ναύπακτον βλέπουσαν πλευρὰν τοῦ τείχους, καὶ διαβαίνοντες ἐμπροσθεν ἀπὸ τὰ ἐχθρικά χαρακώματα καὶ ὄχυρώματα, νὰ σωθῶσιν ὅσοι ἐνηθῶσι, διασώζοντες τοὺς ἐλαφρὰ πληγωμένους καὶ ἀσθενεῖς, καὶ ἀδύνατους γέροντας, γυναῖκας καὶ παιδία· ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν στρατιώτης Βούλγαρος ἠυτομόλησεν εἰς τοὺς Τούρκους, καὶ ἐφνέρωσε καὶ τὸ σχέδιον, καὶ τὸν σκοπὸν, καὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἐξόδου των. Οἱ ἀποτελοῦντες τὴν φρουρὰν ἠριθμοῦντο ὡς τρεῖς χιλιάδες ἁπλῶς μὲ τοὺς ἐλαφρὰ ἀσθενεῖς καὶ πληγωμένους, οἱ ἅπλοιοι βοηθούμενοι ἠδύναντο νὰ συνεξέλθωσιν. Ὅς χίλιοι ἦσαν οἱ ἐργάται καὶ ἄλλοι μὴ ἱκανοὶ νὰ φέρωσι τὰ ὄπλα, καὶ ὑπὲρ τὰς πέντε χιλιάδας γυναικόπαιδα. Οἱ βιρῶς ἀσθενοῦντες καὶ βιρῶς πληγωμένοι καὶ οἱ ὅλοι ἀδύνατοι γέροντες, ὡς καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία, ὅσοι δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀκολουθήσωσι τὴν φρουρὰν, εἶχον ἀπέφασιν νὰ κλεισθῶσιν εἰς τὰς οἰκίας καὶ νὰ γείνωσιν ὀλοκαύτωμα τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος. Ἐφάσεν

»μετ' ἐμοῦ ἡ ἐξιστόρησις τῆς πολιορκίας τοῦ Μισολογγίου! Ἐπὶ τούτῳ ἔγραψα διάφορα αὐτῆς ἀντίγραφα.» Ἐπεσε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἐξοδὸν ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν τοῦφεκίου ἄξιος τῆς αἰωνίας τῶν Ἑλλήνων εὐγνωμοσύνης! εἶθε ἐσώζετο ποῦ ποτε κανὲν ἀντίγραφον τῆς ἐξιστορήσεως τῆς πολιορκίας τοῦ Μισολογγίου!

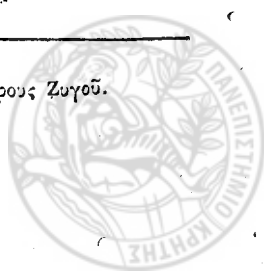
Ἀπομν. Σπηλ. Τομ. Β'.

36

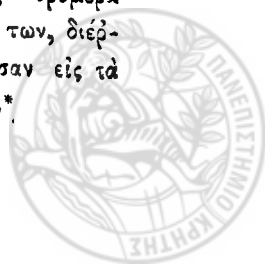

ἡ 10 τοῦ Ἀπριλίου, καὶ πρὸς τὸ μεσημέριον ἤκουσαν κρότον τουφεκίου εἰς τὴν ἀκρόρειαν τοῦ Ζυγοῦ κατὰ τὸν Ἅγιουμαϊῶνα (1), καὶ ἐβύναξαν ἐκ τούτου ὅτι ἤρχοντο βοήθεια ἐξωθεν, καὶ ἀπεράσισαν νὰ ἐξέλθωσι τὴν δευτέραν ὥραν τῆς νυκτός. Ἄλλ' ἀκούσας καὶ ὁ ἐχθρὸς τὸν κρότον αὐτὸν, καὶ συμπεράνας ὅτι ἦτο τῆς ἐξόδου σύνθημα, ἀφ' οὗ διώρισε τὸ τακτικὸν καὶ ἄλλα περὶ τὰ στρατεύματα καὶ κατέλαβον τοὺς ὁποίους εἶχε κατασκευάσει πύργους καὶ πυροβολοστάσια παρὰ τὸ τεῖχος τοῦ φρουρίου, ἀφ' οὗ ὠχύρωσε καὶ τοὺς πύργους αὐτοὺς καὶ τὰ πυροβολοστάσια μ' ἀρκετὰ πυροβόλα, ἀφ' οὗ διέταξε τὸ ἱππικὸν καὶ ἐτέθη εἰς τὴν πρακειμένην εὐρύχωρον πεδιάδα, καὶ ἀφ' οὗ εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Ζυγοῦ διώρισε καὶ ἐκρύβησαν Ἀλβανοὶ ὀπίσω τῶν πετρῶν, τῶν προμαχώνων καὶ εἰς τὰς φάραγγας, διέταξε νὰ γρηγορῶσιν ἅπαντες εἰς τὰς θέσεις των. Ὅτε δὲ οἱ Ἕλληνες ἕσταινον μὲ σανίδας γεφύρια, δι' ὧν ἐμελλε νὰ περάσωσι τοὺς χάνδακας, καὶ ἀφ' οὗ ἤρχισαν νὰ ἐξέρχωνται, ἠκούσθησαν ψόφος τῶν ξύλων καὶ φωναὶ γυναικοπαίδων, καὶ τότε οἱ ἐχθροὶ ἤρχισαν νὰ πυροβολῶσι καὶ νὰ τουφεκίζωσιν ἀκαταπαύτως πρὸς τὸ μέρος, ὅθεν ἐγένετο ἡ ἐξοδος καὶ μ' ὄλον τούτο οἱ Ἕλληνες ἐξηκολούθησαν νὰ ἐξέρχωνται, καὶ ἔκειντο ἐκτάδην εἰς τὸ μεταξὺ τῶν δύο χανδακίων ἐπίπεδον, διὰ νὰ μὴ βλάπτωνται ὑπὸ τοῦ ἐχθρικοῦ πυρός. Εὐθύς ὅτε ἤθελον ἀκούσει ὅτι οἱ ἐξωθεν προσέβηλον τὸν ἐχθρὸν ἀπὸ τὰ ὀπίσθια, ἐμελλε νὰ διακριθῶσιν εἰς δύο, καὶ οἱ μὲν νὰ διευθυνθῶσι διὰ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Κιουταχῆ, οἱ δὲ μὲ τὸν πλεῖστον ἀδύνατον κόσμον δι' ἐκείνου τοῦ Ἰμπραχίμ, καὶ νὰ ἐνταμωθῶσιν ὅλοι εἰς τὴν ἄμπελον τοῦ Κότσικα μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τοῦ Μισολογγίου ἐπὶ τὸν δρόμον τοῦ Ἅγιουμαϊῶνος. Ἐν ᾧ κατεγίνοντο νὰ σιήσωσι τὰς γεφύρας, ἡ πυρίτις καὶ τὰ πυριτόβόλα μειεκομίζοντο εἰς τὰς οἰκίας, ὅπου ἐμελλε νὰ κλεισθῶσιν οἱ μὴ δυνάμενοι ν' ἀκολουθήσωσι τὸν στρατὸν, καὶ ἀποφασισμένοι νὰ πολεμήσωσιν ὅσον ἤθελον εἶναι δυνατὸν καὶ ἔπειτα νὰ καῶσιν ὁμοῦ μὲ τοὺς ἐχθρούς. Αἱ δὲ γυναῖκες ἐνεδύοντο

(1) Μνηστικῆριον κείμενον εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Ζυγοῦ.

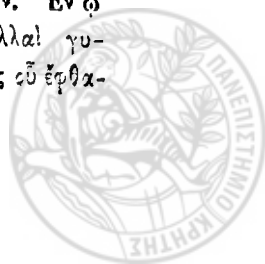
ἀνδρικῆ, καὶ πολλοὶ ἐζώνουντο τὴν σπάθην μὲ σκοπὸν ἢ νὰ σω-
 θῶσθ ἑμοῦ μὲ τοὺς ἄνδρας των, ἢ ν' ἀποθάνωσι, καὶ νὰ μὴ πέ-
 σωσι ζῶσαι εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων. Οἱ χαρακτῆρες τῆς
 τυπογραφίας, τὰ τε πιστήρια καὶ λοιπὰ παρεχώθησαν εἰς τὸ ἔδα-
 φος τοῦ Μισολογίου· τὰ δὲ πυροβόλα δὲν ἐκαρφώθησαν, διότι εἰ
 πυροβολισταί, ὄντες Μισολογῖται, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες,
 εἶχον καὶ ἐλπίδας νὰ ἐπανέλθωσι νικηταί εἰς τὴν πόλιν, ὅτε
 ἐνόμιζον καὶ πολὺ πιθανὸν νὰ ἐπιτύχωσιν, ἐξορμήσαντες, καὶ νὰ
 κατακτορπίσωσι τὰ ἐχθρικά στρατόπεδα. Ἄλλ' ὅποιον περιπαθῆς
 καὶ θαυμαστὸν ἐν ταύτῳ θέαμα ν' ἀποχωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων
 οἱ ἀδελφοί, οἱ συγγενεῖς, οἱ φίλοι, οἱ σύντροφοι, καὶ οἱ μὲν νὰ
 ὑπάγωσιν εἰς νέους κινδύνους, καὶ, ἂν ἐπιζήσωσι, νὰ ἐκδικήσωσι
 τὸ αἷμα τῶν ἀδελφῶν των, οἱ δὲ ἀδυνατοῦντες νὰ πρῆκοιλουθῆ-
 σωσι, νὰ μένωσιν ὀπίσω διὰ ν' ἀποθάνωσι Τούρκους φονεύοντες,
 καὶ ἄλλοι, ἂν καὶ δυνάμενοι νὰ σωθῶσι, νὰ μένωσι πλησίον τῶν
 βρέως ἀσθενούντων καὶ πληγωμένων συγγενῶν καὶ φίλων των,
 διὰ νὰ πολεμήσωσι καὶ νὰ συναποθάνωσι μετ' αὐτῶν! ἅπαντες
 οὗτοι διεμοιράσθησαν εἰς τὰς πλέον δυνατὰς οἰκίας· τινὲς δ' ἐκ
 τῶν Μισολογιτῶν ἐκλείσθησαν εἰς τὸν πύργον τοῦ ἀνεμομούλου· καὶ
 τις γέρων, ἐλαφρῶ πληγωμένος, ἐκάθισεν εἰς τὴν ὁποίαν εἶχον ὑπορῦξι
 ὑπόνομον εἰς τὸ προτείχιμα τοῦ Μπότσαρη, διὰ νὰ τὴν πυροδοτήσῃ,
 ἅμ' ἀφ' οὗ ἤθελον εἰσβάλει οἱ Τούρκοι, πλῆθος δὲ γυναικοπαί-
 δων ἐνέβησαν εἰς τὴν μεγάλην πυριταποθήκην, ὅπου ὑπῆρχον πλέον
 ἢ τριάντα κάδοι πυρίτιδος, καὶ ὁ Χρῆστος Καψάλης ἐκ τῶν προ-
 κρίτων τοῦ τόπου, ἂν καὶ δυνάμενος νὰ φύγῃ, δὲν ἠθέλησεν, ἀλλὰ
 προσεκάλει καὶ ἄλλας γυναῖκας καὶ παιδία νὰ κλεισθῶσι μετ'
 αὐτοῦ εἰς τὴν πυριταποθήκην, νὰ συνταφῶσιν εἰς τὴν σιάντην τῆς
 πατρίδος των. Τέως εἰ ἐξεληθόντες, ἀφ' οὗ περιέμειναν εἰς μάτην
 ἀρκετὴν ὥραν νὰ ἐπιπέσωσιν εἰς τὸν ἐχθρῶν, καὶ
 ὑπέστησαν τὸν πυροβολισμὸν καὶ τουφεκισμὸν τούτων, καὶ πολλοὶ
 μάλιστα ἐφονεύθησαν, μὴ ὑπομένοντες πλέον, ἠγέρθησαν αἴφνης
 καὶ ἀνεβόησαν: ἐμπρός, θάνατος εἰς τοὺς βαρβάρους! Ἦτιον ὥρα
 τετάρτη, ἔφραγγεν ἡ σελήνη, καὶ ἐβλεπον τοὺς ἐχθρούς· τρομερὰ
 δ' ἀλαλάξαντες, καὶ ὀρμήσαντες νὰ περάσωσιν ἀναμέσσω των, διέρ-
 ρηξαν τὸ λοχχοτόρον τεῖχος τῶν Ἀράβων, εἰσεπήδησαν εἰς τὰ

πυροβολοστᾶσιά των, κατέσφαξαν τοὺς πυροβολιστάς, ἔτρεψαν εἰς
 φυγὴν τὸ ἄτακτον πεζικόν, καὶ ἤνοιξαν δρόμον καταδιώκόντες
 τοὺς ἐχθροὺς, ἐξ ὧν ἄλλοι μὲν κατεσκορπίσθησαν, καὶ ἄλλοι ἐξη-
 κολούθουν νὰ πυροβολῶσι καὶ νὰ τουρκεκίζωσιν, ἀντιτουρκεκίζόμενοι
 εἰς τρόπον, ὥστε ἔλαμπεν ὅλη ἡ πεδιάς. Ἐπορεύοντο δὲ ὅλοι οἱ
 Ἕλληνες εἰς ἓν σῶμα, ἀφ' οὗ εἶδον ὅτι δὲν εἶχον ἔλθει ἔξωθεν εἰς
 βοήθειάν των, ὅτε καὶ δὲν ἐσύμμερε νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δύο κατὰ
 τὸ σχέδιόν των. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ κίνημά των ἔγειναν ἐξαίφνης καὶ
 ἀπροσδοκῆτως, οἱ Μισολογγῖται, οἵτινες ἐξήρχοντο οἱ τελευ-
 ταῖοι, καὶ ἐξ ὧν πολλοὶ εὐρίσκοντο ἔτι εἰς τὴν πόλιν, δὲν ἠμπέρε-
 σαν νὰ πληροφορηθῶσι πῶς ἔγεινε, καὶ οἱ πλείότεροι ἐνόμιζαν
 ὅτι εἶχον φθάσει καὶ οἱ ἔξωθεν, καὶ ὅτι τὸ κίνημα ἔγεινε
 συγχρόνως ἐκατέρωθεν, καὶ ἐν τούτοις ἠκούσθη φωνὴ, ἣτις
 διεδόθη εὐθὺς εἰς τὸ πλῆθος τῶν ἐξερχομένων: *ὀπίσω ὀπίσω, εἰς
 τοὺς τόπους σας, εἰς τὰ πυροβολοστᾶσια: καὶ εὐθὺς ἐπέστρεψαν,*
νομίσαντες ὅτι ἐπέστρεφον ὅλοι οἱ ἄλλοι· ἀλλ' ἡ φωνὴ ἐκείνη ἦτον
ἀπάτης φωνὴ, καὶ οἱ ἐχθροὶ εἰσβάλλουσιν ἤδη κατασφάζοντες καὶ
κατασφαζόμενοι εἰς τὰς ὁδοὺς, καὶ κυριεύουσιν ὅλας τὰς θέσεις
τοῦ φρουρίου, καὶ διασπαρέντες εἰς τὴν πόλιν, φονεύουσι πλῆθος
γυναικοπαίδων. Ἦρχισε δὲ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Ἑλλήνων
ἀπὸ τὰς οἰκίας ἡ μάχη, καὶ ὁ γέρον πυροδοτεῖ τὴν ἄνω εἰρημένην
ὑπόνομον, καὶ ἀπεσφενδόνισεν ἑαυτὸν καὶ πλῆθος ἐχθρῶν εἰς τὸν
ἄερα. Ὁ δὲ ἀνδρεῖος Καψάλης, ἀφ' οὗ εἶδε τὴν πυρριπαποθήκην
περικυκλωμένην ὑπὸ πολλοῦ πλῆθους βρεβάρων, εἰ ὁποῖοι συνέβ-
ρυσαν ἀκούσαντες τὰς κραγὰς τῶν γυναικοπαίδων, καὶ πολλοὶ
ἤρχισαν ν' ἀναβαίνωσι καὶ εἰς τὰ παράθυρα καὶ ἐπὶ τῆς στέγης,
Μνήσθητί μου κύριε, ἐφώνησεν ἅμα πυροδοτήσας τὴν πυρίτιδα
καὶ ἐπέτασεν εἰς τὸν ἄερα μὲ αὐτοὺς καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ
ἀνεστράφησαν τὰ περίε, καὶ κατηδαφίσθησαν αἱ οἰκίαι, καὶ διεβράβη
τὸ ἔδαφος, καὶ ὀλόκληρος ἐνορία τῆς πόλεως κατεκλύσθη ἀπὸ
τὴν θαλασσαν. Ὅλοι δὲ οἱ κλεισθέντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ εἰς τὸν
ἀνεμόμυλον, ἀφ' οὗ ἐφόνευσαν πλῆθος ἐχθρῶν πολεμήτῆντες ἄλ-
λοι μὲν μίαν, ἄλλοι δὲ δύο καὶ ἄλλοι τρεῖς ἡμέρας, ἔβαλον πῦρ
ῶσαύτως εἰς τὴν πυρίτιδα, καὶ κατέστρεψαν τὴν ζωὴν. Μεταξὺ
τῶν ἄσοι ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πόλιν ἦσαν καὶ ἑκατὸν πενήντα

στρατιῶται, οἱ ὁποῖοι ἀφ' οὗ ἐμαχήσαντο ἄχρι τῆς αὔριου, ὀρμήσαντες, διὰ τῆς πόλεως, ἐξῆλθον τοῦ τείχους ὡς ἑβδομήντα οἱ ἀπομειναντες καὶ ἐσώθησαν. Πολλοὶ δὲ γυναῖκες ἔπεσον εἰς τὰ πηγὰδια, ἄλλαι ἐβυθίσθησαν μὲ τὰ παιδιά των εἰς τὰς ἀγκάλας καὶ ἐπίνησαν εἰς τὴν λίμνην, καὶ ἄλλαι ἐβρίφησαν εἰς τὰς φλόγας τῆς καιομένης πόλεως καὶ ἀπώλοντο· ἤχμαλωτίσθησαν δὲ ὡς πεντακόσαιο ψυχαὶ γυναῖκες καὶ παιδία, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐπρόφθαζαν νὰ θυσιασθῶσιν ἀφ' ἑαυτῶν. Οἱ δ' ἐξεληθόντες προϋχώρου πυροβολούμενοι καὶ τουρκεζόμενοι μακρόθεν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν· ἀλλ' εἰς ἡμισείας ὥρας ἀπόστασιν παρουσιάζεται τὸ ἵππικόν τούτων, ἐκ πεντακοσίων ἵππέων συνιστάμενον, καὶ ὤρμησεν ἐναντίον των, νὰ τοὺς διαβρῆξῃ καὶ νὰ τοὺς κατακόψῃ· ἀντεκρούσθη δὲ καὶ ἐιράπη εἰς τὰ ὀπίσω· δτε δ' Ἰω. Ντισαβέλλας (ὅ καὶ Μπακατσέλος), φονεύσας Τούρκον ἵππεά, καὶ ἀναβὰς τὸν ἵππον του, ἔδραμεν ἀρκετὴν ὥραν εἰς καταδιώξιν των· ἐξεληθόντες καὶ ἀπὸ τὴν Κλεισσοδαν ὡς ἑκατὸν πενήντα Ἕλληνας, ἀπήντησαν μέρος τοῦ ἵππικοῦ αὐτοῦ, ἐφόνευσαν ἵππεῖς τινες, ἔπεσον καὶ ἐξ αὐτῶν οἱ πλείότεροι, καὶ οἱ λοιποὶ ἠνώθησαν μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἔρθασαν εἰς τὸν Ἁγιοσυμαῖωνα. Ἄλλ' ἐν ᾧ ἐνόμιζον ὅτι φθάσαντες ἐκεῖ, ἦσαν τείως ἐκτός κινδύνου, προσβάλλονται ἀπροσδοκῆτως, καὶ προσβάλλονται τόσον εὐστοχώτερον ἀπὸ τοὺς Τουρκαλθανοὺς, τοὺς ὁποῖους διώκει ὁ Μουτσιάμπης, ὅσον εὐπίστως τοὺς ἐξέλαβον ὡς Ἕλληνας ἐλθόντας· ἀπὸ τὸ ἐξω στρατόπεδον, ἀπατηθέντες ἀπὸ τὸ δμῶγλωσαν, ἀπὸ τὴν ἐπίβουλον αὐτῶν πρόσκλησιν καὶ ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς θέσεως, ἐν ᾧ ἦσαν μάλιστα τεταλαιπωρημένοι ἀπὸ τετράωρον ἀδιάκοπον μάχην καὶ ἄδοιπορίαν ἐπὶ τοσοῦτον ἐπίπονον, καὶ φονεύονται πλεόν ἢ δικοσίοι. Ὁρμητε δ' ὁ Δημ. Μακρῆς ἐναντίον τῶν Τούρκων, τοὺς ἐκτύπησεν ἀπὸ τὰ νῶτα καὶ τοὺς ἐξετόπισεν. Ἐπομένως ἀναβαίνουσι τὸ ὄρος· πάλιν μαχόμενοι οἱ Ἕλληνας· ἔρθασαν δὲ εἰς βοήθειάν των ὡς τριακόσιοι ὑπὸ τὸν Εὐαγγέλην Κοντογιάννην, Γιαννούσην Πανομάραν, Φαρασλῆν, Γ. Κόρακα, Ν. Κόπελον καὶ ἄλλους, καὶ τότε οἱ Τούρκοι ἐτρέπησαν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ τότε οἱ καταδιωκόμενοι ἐξέφυγον τὸν κίνδυνον. Ἐν ᾧ ἀνέβαινον τὸ ὄρος πολεμούμενοι, ἐπληρώθησαν καὶ πολλοὶ γυναῖκες, καὶ ὑπίνεγκαν, κατεροψύχως τοὺς πόρους, ἕως οὗ ἔρθα-

157

σαν εἰς τὸ στρατόπεδον· μία δ' ἐξ αὐτῶν συνώδευε τὸν ἀδελφόν της ἀσθενοῦντα, καί τις τῶν ἰππέων ἐπειδὴ ἦτον ἐγγὺς νὰ τοὺς συλλάβῃ: προπάτει, ἀδελφέ, τὸν λέγει, μὰς ἔφθασεν ὁ Τούρκος: ἀλλ' ὁ δυστυχὴς δὲν ἤδύνατο πλέον νὰ κινηθῇ· ἐπαίρει λοιπὸν εἰς τοὺς ὤμους τὸν ἥρωα ἀδελφὸν ἢ ἡρωῖς ἀδελφή, καὶ τὸν φέρει δρομικία ἐπί τινος ὑψώματος. Ὁ ἰππεὺς φθάνει κατόπι, τοὺς πιστολιζει καὶ ἀποτυγχάνει. Ἀρπάζει τότε ἡ λέαινα ἀδελφή τὸ ὄπλον τοῦ ἀδελφοῦ, φονεύει τὸν Τούρκον, εἰς τὸν ἵππον του ἀναβιβάζει τὸν ἀδελφόν της, καὶ σώζονται ἀμφότεροι. Ἀναβάντες τὸ ὄρος ἐκινήθησαν εἰς Δερβέκισταν, ὅπου ἐφθισαν ὡς δύο χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι Ἡπειρώται, Αἰτωλοὶ, Ἀκαρνανεὶ καὶ Μισολογγίται· μεταξὺ δὲ τῶν στρατιωτῶν καὶ ὡς διακόσιοι γυναῖκες καὶ τινες ἐργάται. Ἀλλὰ δὲν εὔρον εἰς τὰ χωρῖα κατοίκους, οὐτε εἰς τὸ στρατόπεδον τ' ἀναγκαῖα εἰς περίθαλψιν, καὶ ἠναγκάσθησαν ν' ἀναχωρήσωσιν ἀμέσως εἰς τὰ Σάλιωνα, ὅπου, ὅσοι τέλος διεσώθησαν, εὔρον ἀναψυχὴν καὶ ὀκωστοῦν θεραπείαν εἰς τὰ δευνά των. Ἐφρονεύθησαν εἰς τὴν ἐξοδὸν περίπου διακόσιοι, καὶ τριακόσιοι ἕως οὐ ἔφθασαν περὶ τὰ μέσα τοῦ ὄρους ἀναβαίνοντες. Ἀπόλοντο καὶ ἀπὸ τὴν πείναν καὶ τὴν παντοίαν κακοπάθειαν ἄχρι τῶν Σαλώνων ὡς ἑξακόσιοι. Ὅλοι οἱ ἄλλοι ἔγειναν θύματα τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος· ἔπεσον δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰς τὴν ἐξοδὸν οἱ στρατηγοὶ Ν. Στουρνάρης καὶ Σαδήμας καὶ πολλοὶ ἀξιωματικοί· ἔπεσε καὶ ὁ Μισολογγίτης Ἀθανάσιος Ραζῆς· ἐφρονεύθη καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ρωγῶν ὑπὸ τινος Ἑλλήνος ἐξ οἰκείας ἀποφάτῃς διὰ νὰ μὴ ἤθελε πέσῃ ζῶν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων· ἔπεσε καὶ ὁ τίμιος, ὁ ἀγαθός, ὁ ἐνάρετος πολίτης, ὁ πρῶτος μὲ τὸν Π. Πατρῶν καὶ λοιποῦς ὑψώτας τὸν σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν, ὁ προσενηγκῶν θυσίαν τὴν περιουσίαν του καὶ πολλοὺς τῶν ἀόπλων ἐπλίτας μὲ ὄπλα καὶ ἐροδιάσας μὲ πυριτόβολα ἴδια Ἴω. Παπαδιαμαντόπουλος, καὶ ἐξεπλήρωσε θεαρέστως τὸν ὄρκον τὸν ὁποῖον ἔδωκεν: ἡ ἐλευθερία ἢ θάνατος. Ὁ δὲ Θέμελης εἶχεν ἀποθάνει εἰς τὴν πολιορκίαν καὶ ἐξεπλήρωσεν ὡσαύτως τὸν ὄρκον του. Ἐπεσον ὡς εἴρηται καὶ ὁ Ἴω. Μάγερ καὶ ὁ Ἴω. Κοκίνης, καὶ οἱ φιλέλληνας Δίτμαρ, Βελιέρ, Δελωναί, Λουτρώβ, Κλέμπε, Στετσελμπέρη,

Μεβίε, Σχιεφίου, και Άλλοι, τῶν ὁποίων τὰ δόγματα ἢ εὐγνωμομαῦσα Ἑλλάς εὐλογεῖ εἰς τὸν αἰῶνα. Ὁ δὲ ἐχθρὸς, κύριος ἦν τοῦ Μισολογγίου, δὲν εὔρεν εἰς αὐτὸ εἰμὴ σωροὺς ἐρείπιων. τερρῶν, πτωμάτων, καὶ παντελεῖ καταστροφῆν καὶ ἐρήμωσιν, ἀφ' οὗ ἀπώλεσε πλῆθος στρατευμάτων ἀπὸ τὸ 1822 δι' ἐκείνην τὴν θέσιν. Ἄλλ' εἶναι κύριος ἤδη καὶ ἔλης τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν, διότι ὁ λαὸς, ἐξαιρέσει τῶν ὅσοι θὰ καταφύγωσιν εἰς τὰ ὄρη, εἰς τὰ σπήλαια, καὶ εἰς τ' ἄλλα μέρη τῆς πολεμούτης Ἑλλάδος, θὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τοὺς Τούρκους. Καὶ ἤδη ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ὑπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια, καὶ δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Ἰμπραχίμ τοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Πελοπόννησον μ' ὅλα του τὰ στρατεύματα, καὶ, ἂν θελήσῃ οὗτος, εἰσβάλει καὶ ὁ Κιουταχῆς μὲ τὰ ἰδικά του, καὶ ὑπεκώπτει τέλος πάντων ἢ Χερσονήσος, καὶ συνυποκώπτουσιν ἀπολεμητὶ αἱ τε Ἀῤῥῆναι καὶ Ἐλαιαὶ Νῆσοι, καὶ λαμβάνει τέλος ἢ ἐπανάστασις τῶν Ἑλλήνων ἀπαίσιον, καὶ τότε καὶ πρωτόκολλα καὶ μεσιτεῖαι τῶν χριστιανικῶν δυνάμεων εἰς μάτην ἀποβάνουσιν. Ἄλλ' ὁ Ἰμπραχίμ ἐθέλει δι' ἐαυτὸν τὴν Χερσονήσον, διότι εἰς τὰς βουλάς τοῦ Ὑψίστου εἶναι γεγραμμένον τὸ παντοδύναμον καὶ θαυμαστόν πρωτόκολλον τοῦ νὰ ὑπάρξῃ Ἑλλάς ἐλευτέρα καὶ ανεξάρτητος, ἵνα δοξασθῇ τοῦ ἐτταυρωμένου τὸ πανάγιον ὄνομα. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ Πελοποννήσιοι θὰ ἐγκαταρτηθῶσιν ἐξολοθρευόμενοι εἰς τὸ σύνθημά των ἢ ἐλευθερία ἢ θάνατος, ἐλπίζοντες εἰς μόνον τὸν ποιῶντα θαυμάσια Θεὸν τῶν πατέρων των, καὶ θὰ νικήσωσιν, ἂν καὶ νικῶντα, τὸν Ἰμπραχίμ ἄχρι τῆς σωτηρίου τοῦ Καποδίστρια ἐλεύσεως, τὸν ὁποῖον ἢ θεῖα πρόνοια θ' ἀποστείλει εἰς βοήθειαν τοῦ ἔθνους του ἐν δέαντι. Ἐτήρησαν ἄρα καὶ οἱ ἐν Μισολογγίῳ πολιορκηθέντες Ἕλληνες τὸν ἔρχον των δὲν παρεδίθησαν. Οἱ κλειότεροι δ' ἀπέθανον φονεύοντες Τούρκους, καὶ ὀλίγοι ἐσώθησαν, καὶ ἀπέρχονται ἄλλοῦ νὰ πολεμήσωσι, διὰ νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ τὴν ὄδουλιαν ἢ νὰ ἀποθάνωσι. Καὶ οἱ αἰῶνες θὰ θαυμάζωσι τὰ κατορθώματά των, καὶ οἱ χριστιανικοὶ λαοὶ τῆς οἰκουμένης κλαίουσιν ἀπὸ χαρᾶν, θεωροῦντες ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς ἀποθνήσκει διὰ νὰ κατακτήσῃ τὰ δικαιώματά του, τὰ ὅποια τὸ ἤρπασαν εἰς Τούρκους, καὶ τὸν βοηθήσει ὅσον καὶ ὅπως ἕκαστος δύνηται καὶ οἱ

μὲν, ἐν ᾧ ἀπορεῖ κατὰ πάντα, τὸν στέλλουσι καὶ χρήματα, καὶ τροφάς, καὶ ἐνδύματα, καὶ παντοῖα πολεμεφίδια, καὶ ἄλλα ἐκ τῶν μελῶν τῶν ἐξασκοῦσι τὸν κάλαμον εἰς ὑπεράσπισίν του, καὶ ἄλλα τὸν προσφέρουσι τοὺς βραχίονάς των καὶ τρέχουσι νὰ συμπολεμήσωσι με αὐτὸν, καὶ ὄλοι δέ, ὡς καὶ ὁ Ῥωσικὸς, φωνάζουσιν εἰς τοὺς ἡγεμόνας των, νὰ σώσωσι τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἤδη πολλοὶ τούτων τὴν βοηθοῦσιν ὡς καὶ οἱ λαοί, καὶ ἀπὸ πᾶσαν τάξιν ἀνθρώπων γίνονται συνεισφοραὶ ὑπὲρ αὐτῆς, καὶ τὸ ὄραϊον φῶλον ἀρ' ἐνὸς ὑψόναι χεῖρας ἰκέτιδας εἰς τὸν Ὑψιστον, καὶ ἀρ' ἐτέρου συντελεῖ ἔτι δύναται πρὸς βοήθειάν της. Αἱ δὲ Ἀμερικανίδες συμπάσχουσι με τὰς δυστυχεῖς Ἑλληνίδας, καὶ τὰς παρηγοροῦσι καὶ δι' ἐπιστολῶν των. Ἄλλ' ὁποῖαν εὐγνωμοσύνην ὀφείλουσιν οἱ Ἕλληνες πρὸς τὸν Ι. Γ. Ἐγνάρ, μέλος τῶν φιλελληνικῶν εταιρειῶν τῶν Παρισίων καὶ τῆς Γενεύας! Οὗτος ὄχι μόνον εἰς ἕλας τὰς ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων συνεισφοράς κατέβαλε μεγάλας ποσότητας, ἀλλὰ καὶ ἔδραμε, καὶ ὤμίλησε, καὶ συνεβούλευσε, καὶ ἔγραψεν ὑπὲρ αὐτῶν ὡς οὐδεὶς ἄλλος. Ἄμα πληροφρηθεὶς ὅτι ἐκινδύνευε τὸ Μισολόγγι ἀπὸ λιμέν, δὲν παρημέλησε τίποτε διὰ νὰ προλάβῃ τὴν καταστροφὴν του· καὶ αἱ τροφαὶ τὰς ὁποίας ἔστειλεν ἔφθασαν ἐν δέοντι· ἀλλ' ἕκαστα τοῦ διὰ θαλάσσης ἀποκλεισμοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εἰσαχθῶσι, καὶ ἐπομένως ἐχρησίμευσαν εἰς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας πολὺ. Ὅτε δὲ οἱ ἐν Ναυπλίῳ ἀπληκίζοντο διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος, καὶ ἀρ' ἐσπέρας ἔχονον πικρὰ δάκρυα, τὸ πρῶτ' μόλις ἐξυπνήσαντες εἶδον εἰς τὸν λιμένα πλοῖα τινὰ φορτωμένα τροφάς καὶ πυριτόβολα, καὶ ἔμαθον πόθεν ἐστάλησαν εἰς βοήθειαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν, καὶ παρηγορήθησαν. Ὁ εὐεργέτης αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων δὲν θὰ παύσει τυῦ νὰ βοηθῇ οὕτω τοὺς Ἕλληνας ἐρ' ἔστων θὰ ἔχωσιν ἀνάγκην τῆς βοηθείας του.

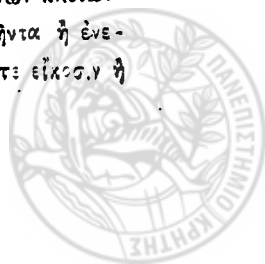
Ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Λονδίνου, ὅτι (κατὰ τὴν περισυνὸν μάρτυρον) παρήγγειλε νὰ ναυπηγηθῶσιν εἰς τὴν Ἀμερικὴν δύο φηγάδα, ἐστοχάσθη ὅτι ἤθελον γείνει ἐκάστη διὰ ἑξήντα χιλιάδας λίρας· σιηρλίνας, καὶ αὐταὶ ἔγειναν ἡμῶν διὰ διακοσίας εἴκοσι χιλιάδας· ἐχρεώσται δὲ νὰ πληρώσῃ ἀκόμη ἑξήντα χιλιάδας, καὶ ἄνευ τούτου δὲν τὴν παρεδίδοντο, καὶ ἐκείνη δὲν εἶχε πίστωσιν ἀπὸ τοὺς δανειστὰς εἰμὴ δι' εἴκοσι χιλιάδας. Ἡ δὲ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ὅτε διεκέρυξε

τὴν ἀκριβῆ οὐδετερότητα εἶχεν ἀπαγορεύσει τὴν ἐξαγωγὴν πορο-
 βόλων, ὀλμων καὶ λοιπῶν, καὶ ἐπομένως δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐκπλεύ-
 σωσιν ὠπλισμένα τὰ ἐξ ἀτμόπλοια τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦς λι-
 μένας τῆς Ἀγγλίας· εἶχε λοιπὸν ἀνάγκη χρημάτων ἢ ἐπιτροπὴ
 διὰ νὰ τὰ ἐξοπλίσῃ ἐκτὸς αὐτῆς, καὶ χρήματα δὲν εἶχεν. Ὁ δ' Ἐυ-
 νάρ ἔγραψε πρὸς τὴν φιλελληνικὴν ἐταιρείαν τῶν Παρισίων· «Τὸ Ἑλ-
 ληνικὸν δάνειον καλῶς διοικούμενον, ἤθελε σώσει τὴν Ἑλλάδα ἢ
 ἀνικανότης ἢ ἡ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Λονδίνου ἐματαιώσε
 τὸ μέγα τοῦτο βοήθημα. Οἱ Ἕλληνες μὲ δύο φηγάδας ἤθελον
 καταστρέψει τὸν ἐχθρικὸν στόλον, τὸν ὁποῖον μὲ τὰς φορταγωγὰς
 πλοιά των κατεναυμάχησαν. Ἐὰν ἀτμόπλοια προκτάθησαν, νομίζω,
 ἀπὸ τοῦς Ἀγγλοῦς τῆς φιλελληνικῆς ἐταιρείας, οἷνες ἐβίασαν
 τὴν εἰρημένῃ ἐπιτροπῇ νὰ διαπραγματευθῇ μὲ τὸν Κόχραν· ἀλλὰ
 διὰ τὴν δαπάνην τούτων εἰλεψαν τὰ χρήματα εἰς τοῦς Ἕλληνας καὶ
 αἱ φηγάδι μένουσιν ἄχρηστοι. Ἦτο δὲ καλὸν νὰ πωλήσωσι μέ-
 ρος αὐτῶν τῶν πλοίων, καὶ νὰ λάβωσι τὰ χρήματα, διὰ νὰ κι-
 νήσωσι τὸν τακτὸν στρατὸν καὶ τὸν στόλον των· αὐταὶ αἱ δύο
 ἀνάγκαι εἶναι αἱ πρῶται καὶ κύριαι κατὰ τὸ παρὸν, καὶ εἰς ταύτας
 οὐδέποτε νὰ προσηλώσωσι τὴν προτοχὴν των οἱ φίλοι των, θέ-
 λοντες νὰ τοῦς βοηθήσωσι κινδυνεύοντας. Οἱ Ἕλληνες κερδίζοντες
 καὶ κερδίζοντες θὰ νικήσωσι, διότι ἂν εἰσβαλὼν ἀπολέσῃ καιρὸν, καὶ ὁ πόλε-
 μος παραταθῇ, ὁ ἐχθρὸς ἀφύκτως ἀπολλύεται· ὑπάρχουσι δὲ τόσα
 παραδείγματα παλαιῶν τε καὶ νεωτέρων τοιαῦτα, καὶ ὁ Ἰμπραχὶμ δὲν
 θὰ ἐξαιρεθῇ, καὶ ἤδη ἀπώλεσε μέγα μέρος τῶν στρατευμάτων του
 ἐκ τῆς πρώτης ἐκστρατείας καὶ τ' ἀνεπλήρωσε μὲ νέα, τὰ ὁποῖα
 ἐξασχολουθοῦσιν ἀπολλύμενα, καὶ θὰ τ' ἀναπληρώσει μὲ τρίτην ἀπο-
 στολὴν ἐπικουρικῶν. Τὸ δὲ κλίμα τῆς Ἑλλάδος καὶ μάλιστα τοῦ
 τόπου, ἐνθα ὁ Ἰμπραχὶμ εὐρίσκειται, εἶναι ὁ πλέον ἐπικίνδυνος
 ἐχθρὸς τῶν Αἰγυπτίων καὶ Ἀφρικανῶν, καὶ θὰ τελειώσωσιν ὡς
 ἐτελείωσαν καὶ οἱ εἰσβαλόντες εἰς τὴν Κόρινθον Τούρκοι. Ἐπα-
 ναλαμβάνω λοιπὸν ὅτι οἱ Ἕλληνες καιρὸν μόνον ἔχουσιν ἀνάγκη
 νὰ κερδίσωσι διὰ νὰ σωθῶσιν.» Ἀποτεινόμενος ἐπομένως καὶ πρὸς
 αὐτοῦς, ἔγραψεν· «ἀνδρίζεσθε Ἕλληνες. Ἐξυκολοθηθήκατε πολε-
 μοῦντες καὶ ἔστε βέβητοι· ὅτι, ἔθνος μαχόμενον διὰ τὴν ὑπαρξίν του,
 διὰ τὴν θρησκείαν του, διὰ τὴν πατρίδα του, τέλος πάντων θὰ κί-

»πολαύσει τὸ ποθούμενον. Ἐκ προσηκόντων να εφοδιάσω τὸ Μισολόγ-
 »γι· καὶ ἔμπορεῖ τις νὰ δαπανήσῃ τὰ χρήματά του κάλλιον ἢ βοηθῶν
 »τοῦ; Ἕλληνας! Ζητήσατε ἀπὸ τὰς φιλελληνικὰς ἐταιρείας νὰ σᾶς
 »βοηθήσωσι καὶ συντελοῦσθαι εἰς τὸ νὰ σᾶς δοθῇ καὶ τρίτον δάνειον·
 »δημοσιεύσατε δὲ τὴν ὁποίαν ἐκάμετε χρήσιν τοῦ δευτέρου, καὶ
 »ὅταν οἱ φιλέλληνες μάθωσιν ὅτι τὸ μέγα μέρος αὐτῶν ἔμειναν εἰς
 »αὐτὴν τὴν Ἀγγλίαν διὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἡ Ἑλλάς δὲν δύ-
 »νεται νὰ διαθέσῃ, θ' ἀπορήσῃσι μεγάλως πῶς ἠδυνήθητε ν' ἀντι-
 »σταθῆτε ἐπὶ τοσοῦτον ἐνδοξῶς δι' ὀλιγίστων μέσων, καὶ θὰ σᾶς
 »βοηθήσωσι μάλιστα περισσότερον. » Ἐγραψέ δὲ καὶ τὴν ἐν Λον-
 »δίῳ ἐπιτροπὴν τοῦ δανείου τὴν 2—14 Μαρτίου τὰ ἐφεξῆς. «Διὰ
 »νὰ τελειώσατε τὰς φριγάδας καὶ τ' ἀτμόπλοια, ἔχετε ἀνάγκην
 »ἐκδομῆ ἀπὸ ὀγδοῆντα χιλιάδας στηρλίνας περίπου· χωρὶς τούτων
 »ὅσα χρήματα κατεβλήθησαν διὰ τὴν κατασκευὴν των δὲν ὠφελοῦσιν,
 »ἀφ' οὗ οἱ κατασκευάσαντες δὲν θέλουσι νὰ σᾶς παραδώσωσι τὰ
 »πλοῖα, ἐὰν δὲν πληρωθῶσι τὸ ὅλον τῆς τιμῆς των. Καὶ ἐν τοσοῦτῳ
 »ἡ Ἑλλάς ἔμπορεῖ νὰ πέσῃ δι' ἔλλειψιν τῶν ἰσχυρῶν αὐτῶν βοη-
 »θημάτων, δι' ὧν ἠδύνατο νὰ ὑπερασπίσῃ ἐκείνην. Ἄρα ἡ δυστυχὴς
 »πατρις σας ἤδη μάλιστα ἔχει ἀνάγκην βοηθείας ὡς οὐδέποτε.
 »Πεντακοσίαι σαράντα χιλιάδες στηρλίνας μένουσιν ἄχρηστοι, τὸ
 »μὲν διότι δὲν ἔμπορεῖτε νὰ ἐξοφλήσατε τὴν τιμὴν τῶν διαληθθέντων
 »πλοίων, τὸ δὲ διότι ἐξέπετεν ἡ τιμὴ τῶν Ἑλληνικῶν κεραλαίων,
 »καὶ δὲν ἔμπορεῖτε νὰ πωλήσατε πάλιν ὅσα ἠγοράσατε διὰ νὰ τὴν ὑπο-
 »στηρίξατε. Σᾶς προτείνω τρεῖς τρόπους διὰ νὰ βοηθήσατε τὴν πα-
 »τριδα σας: α.) νὰ τελειώσατε τὴν μίαν φριγάδαν, καὶ ν' ἀφῆσατε
 »τὴν ἑτέραν, διὰ τὴν ὁποίαν ἔχετε ἤδη πληρωμένας ἐβδομηντα ἑπτὰ
 »χιλιάδας καὶ πεντακοσίας λίρας στηρλίνας, ὡς ἐγγύτην εἴκοσιν
 »ἢ εἰκοσιπέντε χιλιάδων, ὅσας θὰ μείνετε χρωστικοὶ δι' ἐκείνην. Ἡ
 »ἐγγύτης αὕτη τῆς ἑτέρας φριγάδας εἶναι ἰκανὴ ἀσφάλεια, ὥστε
 »νὰ ἠσυχάσωσι καὶ οἱ πλεόν δύσπιστοι τῶν ἐμπόρων, καὶ ὅσον ὀ-
 »λίγον εὐνοῦς ἂν ὑποθεθῶσιν ὡς πρὸς τὸ τοσοῦτον εὐγενὲς ἐπιχει-
 »ρημά σας· ὁ συμβιβασμὸς αὐτὸς εἶναι εὐκλεώτατον. Γοῦτ' αὐτὸ
 »πρέπει νὰ κάμετε καὶ διὰ τ' ἀτμόπλοια· νὰ τελειώσατε τὰ τρία,
 »καὶ ν' ἀφῆσατε τ' ἄλλα τρία εἰς ἐγγύτην. β.) Ἄν οἱ κατασκευά-
 »ζοντες τὰ πλοῖα, ἢ οἱ φίλοι σας δὲν δεχθῶσι τοιοῦτον συμβιβασμὸν,

» τότε πρέπει νὰ πωλήσετε τὴν μίαν φριγάδαν καὶ τὰ τρία ἀτμό-
 » πλοῖα, εἰς τὸ πρόκειται καὶ νὰ ζημιωθῆτε παράπολυ, διότι οὕτω θὰ
 » ἔχετε χρήματα ὄχι μόνον διὰ νὰ τελειώσετε τὴν εἰέρην φριγάδαν
 » καὶ τ' ἄλλα τρία ἀτμόπλοια, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ στείλετε εἰς τὴν
 » Ἑλλάδα γ) συμφέρει εἰς τοὺς δανειστάς 'Ρίκαρντ καὶ εἰς τοὺς ἔ-
 » χοντας ἡγορασμένα Ἑλληνικὰ κεφάλαια νὰ σᾶς βοηθήσωσιν ἀ-
 » κόμη μ' ἑκατὸν χιλιάδας στηρλίνας, τὰς ὁποίας νὰ μεταχειρισθῆτε
 » μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ τελειώσετε καὶ νὰ στείλετε εἰς τὴν Ἑλ-
 » λὰδα τὰ αὐτὰ πλοῖα· διότι δι' αὐτῶν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις θὰ
 » θριαμβεύσει ἀναμφιβόλως, καὶ ἀνευ αὐτῶν δὲν θὰ ἐμπορῆσει ἡ ἀν-
 » θέξις· ἄρα συμφέρει καὶ εἰς τοὺς δανειστάς καὶ εἰς τοὺς ἔχοντας τὰ
 » Ἑλληνικὰ κεφάλαια νὰ δώσωσιν ἀκόμη ἑκατὸν χιλιάδας, διὰ νὰ
 » κερδίσωσιν ἕν ἑκατομύριον καὶ ἑκατὸν χιλιάδας στηρλίνας, αἱ ὁ-
 » ποῖαι ἀπόλλυνται ὅλως διόλου ἂν ἡ Ἑλλάς δὲν ἀνθέξις· εἶμι διὰ
 » τοῦτο πεπεισμένος ὅτι, ἂν οἱ δανεισταὶ συγκαλέσωσι τοὺς ἔχοντας
 » Ἑλληνικὰ κεφάλαια, διὰ νὰ τοὺς ἐκθέσετε παρρησίᾳ τὴν θέσιν
 » καὶ τὰς ἀνάγκας σας, τὸ μέγα μέρος αὐτῶν ἔχοντες ὑπ' ἔψιν τὸ
 » ἴδιόν των συμφέρον, θὰ συγκατετίθεντο νὰ αὐξήσωσι τὸν κίν-
 » δυνόν των καθ' ἕν δωδέκατον σχεδόν, διὰ νὰ σώσωσι τὰ ἑνδεκα
 » δωδέκατα. Μὴ ζητοῦντες νέον δάνειον, καὶ ὁμολογοῦντες ἀπλού-
 » στατα ὅτι, διὰ νὰ ὑποστηρίξετε τὴν ὑπόληψιν τῶν κεφαλαίων σας,
 » ἡγοράσατε σημαντικὸν μέρος αὐτῶν μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Νεο-
 » κάστρου, ζητεῖτε ἀπὸ τοὺς σημερινούς δανειστάς τὸ ν' ἀναδεχθῆ
 » ἕκαστος αὐτῶν μέρος ἀνάλογον ὡς πρὸς τὸ ἕν δωδέκατον, καὶ
 » παραχωρεῖτε μάλιστα τὰ αὐτὰ κεφάλαια καὶ μὲ ζημίαν, ἤτοι πρὸς
 » σαράντα ἀντὶ τῶν πενήντα πέντε καθ' ἑκατόν· ἐμπυρεῖτε δὲ νὰ τοὺς
 » ἀποδείξετε λογικώτατα ὅτι καὶ θὰ κερδίσωσι μάλιστα τοῦτο ποι-
 » οῦντες, διότι ἀναμφιβόλως αὐτὰ τὰ κεφάλαια τρέχοντα σήμερον
 » πρὸς δεκαοκτὼ καθ' ἑκατόν περίπου, θ' ἀναβῶσιν εὐθύς εἰς τὰ εἰ-
 » κοσιπέντε ἢ τριάντα καθ' ἑκατόν, καὶ τοιοῦτοτρόπως τὸ δοθησό-
 » μενον δωδέκατον θὰ πληρωθῆ ἀκολούθως ἀπὸ τὴν ὑψώσιν τῶν
 » κεφαλαίων. Τέλος, ἂν δὲν γείνη τίποτε ἀπ' αὐτὰ, εἶναι καὶ ἄλ-
 » λος τρόπος διὰ νὰ τελειώσετε τοῦλάχιστον μέρος τῶν πλοίων·
 » διὰ νὰ τὰ τελειώσετε ὅλα, ἐχρειάζεσθε περίπου ὀγδοήντα ἢ ἐνε-
 » νῆντα χιλιάδας στηρλίνας· ἐξ αὐτῶν ἐμπορεῖτε νὰ ἔχετε εἰκόσιον ἢ

«εικοσιπέντε χιλιάδας· ἀλλ' ἔχετε ἀκόμη καὶ τοὺς τόκους τῶν δια-
 »κοσιῶν δεκαπέντε χιλιάδων τῶν ἠγορασμένων κεφαλαίων, τὰ ὅ-
 »παια πρέπει νὰ φέρωσι σχεδὸν πεντακοσίας χιλιάδας στηρλίνας
 »νομαστικῆν ἀξίαν. Ὅθεν ἐπειδὴ οἱ Ῥίκαρδ ἐκράτησαν διακοσίας
 »χιλιάδας δύω ἐτῶν τόκους ἐπὶ τοῦ ὅλου τῶν δύω ἑκατομμυρίων
 »στηρλίνων, ὄφλον ὅτι οἱ τόκοι τῶν ἠγορασμένων πεντακοσιῶν χι-
 »λιάδων στηρλίνων ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, καὶ
 »ἐμπορεῖτε ἐπομένως νὰ τὰς διαθέσετε. Οἱ Ῥίκαρδ δὲν ἔχουσι τὸ
 »δικαίωμα νὰ κρατήσωσιν αὐτοὺς τοὺς τόκους διὰ τὴν ἀσφάλειαν
 »τῶν δανειστῶν, ἀφ' οἷου διὰ τῆς ἀγορᾶς τῶν 215 χιλ. τὸ δάνειον
 »κατήνησεν εἰς ἓν ἡμῶσι ἑκατομμύριον. Τὸ πολὺ πολὺ οἱ Γρα-
 »πεζῖται δύνανται ν' ἀπαιτήσωσιν ὥστε νὰ καταθέσετε εἰς χεῖρά
 »των τὰ γραμμάτια τῶν πεντακοσιῶν χιλιάδων στηρλίνων, διὰ ν'
 »εἶναι βέβαιοι ὅτι δὲν ὑπάρχουσι εἰς κυκλοφορίαν· ἀλλ' ἐπ' οὐδεμιᾶ
 »προφάσει δύνανται νὰ σᾶς ἐμποδίσωσι τὸ νὰ διαθέσετε τοὺς τόκους
 »αὐτῶν, καὶ μὲ σαράντα ἢ σαράντα πέντε χιλιάδας στηρλίνας ἐμ-
 »πορεῖτε νὰ ἐλευθερώσετε καὶ νὰ ἐξοπλίσετε ἐκτὸς τῆς Ἀγγλίας
 »τέσσαρα ἀτμόπλοια, καὶ ἴσως ἕξ· εἶναι μέγα συμφέρον πολιτικόν
 »νὰ ἐπιτύχετε εἰς ὅσα σᾶς προβάλλω, ὅτε τὰ Εὐρωπαϊκὰ μυστικο-
 »συμβούλια ἀσχολοῦνται εἰς τὰ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὅσα πλείωτερα μετὰ
 »ἀντιστάσεως θὰ ἔχει αὕτη, τόσον πλεόν θὰ τὴν σεβασθῶσι καὶ τόσον
 »πλεόν ἐπωρελῆ προβλήματα θὰ τὴν κάμωσι. »

Ἐγγράφῃ δ' ἀπὸ Φλωρεντίαν τὴν 6—18 Ἀπριλίου πρὸς τὸν
 Κουντουριώτην. «Σᾶς ἔστειλα ἀντίγραφον τῶν ὅσα ἔγραψα πρὸς τὴν
 »ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴν δι' ὅ,τι ἔπρεπε νὰ πράξῃ, ὥστε νὰ σιαλῶσιν
 »εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅσον τάχους τὰ παρηγγελμένα εἰς τὴν Ἀγγλίαν
 »ἀτμόπλοια καὶ αἱ δύω φριγάδαι εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἄν μὲ διακοινώ-
 »σετε τὰς διαταγὰς, τὰς ὁποίας ἐδώκατε εἰς τὴν εἰρημένην ἐπιτροπὴν,
 »ὑπόσχομαι νὰ σᾶς βοηθήσω μ' ὅλους τοὺς τρόπους μετὰ τῶν ἐν
 »Παρισίοις συναδέλφων μου. Σᾶς λέγω δὲ ὅτι ὁ μόνος σκοπὸς τῆς
 »φιλελληνικῆς ἐταιρείας εἶναι τὸ νὰ συνδράμωσι φιланθρωπικῶς
 »τὴν Ἑλλάδα· θέλομεν εὐλογῆσαι τὴν δύναμιν ἐκείνην, ἣτις ἤθελε
 »σπεύσει τὸ ταχύτερον εἰς βοήθειάν σας. Παρ' ἡμῶν δὲν ὑπάρχει
 »κόμμα οὔτε Ἀγγλικόν, οὔτε Γαλλικόν, οὔτε Ῥωσσικόν· εἴμεθα
 »μόνον καὶ μόνον ἄνθρωποι, εἴμεθα Χριστιανοί, καὶ ἐπιθυμοῦμεν

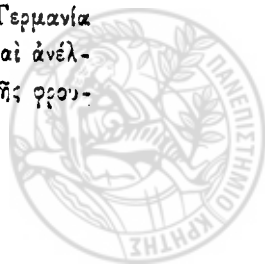
πτὴν ἐλευθέρωσίν σας ἀπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγὸν καὶ τὴν ἀνεξαρτη-
 »σίαν σας. Ὅθεν, ὅποιαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ Κυβέρνησις τὴν ὁποίαν
 »θὰ σωστήτετε, καὶ ὅποιαδήποτε καὶ ἂν εἶναι τὰ μέσα τὰ ὁποῖα θὰ
 »μεταχειρισθῆτε διὰ τὰ ἀπολαύσετε τὴν ἀνεξαρτησίαν σας, ἡμεῖς
 »θὰ χαρῶμεν καὶ θ' ἀποδώσωμεν εὐχαριστίας εἰς ἐκείνους ὅστινες
 »θὰ σᾶς τὴν προμηθεύωσιν ἐπιθυμοῦμεν μόνον διὰ τὴν εὐτυχίαν σας
 »να εἶναι ἡ πλέον ἐντιμος δι' ὑμᾶς· οὐδὲ θὰ δεῖξωμεν καμμίαν
 »ζηλοτυπίαν πρὸς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι θὰ σᾶς βοηθήσωσι πλείοτερον,
 »καὶ μόνον θὰ λυπηθῶμεν διότι δὴν ὑπῆρξάμεν πρὸς ὑμᾶς πλέον ὠ-
 »φέλιμοι. Δι' φιλελληνικαὶ ἐταιρεῖαι τῶν Παρισίων καὶ τῆς Γενεύας
 »ἔθηκαν σημαντικὰς ποσότητας εἰς τὴν διάθεσίν μου, διὰ τὰ στείλω
 »τροφὰς εἰς Μισολόγγι, καὶ ἔδωκα διαταγὰς εἰς Κέρκυραν, εἰς
 »Ζάκυνθον καὶ εἰς Ἀγκῶναν διὰ ζωοτροφίας μέχρι δέκα χιλιάδων
 »δισιτήλων. Ἐγραψα καὶ εἰς τοὺς ἐν Μισολογγίῳ ἀρχηγούς· τὰ
 »διανεύωσιν ἴσον μοιράδιον εἰς ἕκαστον στρατιώτην, ὅστις ὑπερασ-
 »πίζει τὴν ἔνδοξον πόλιν, ἐκ δύο χιλιάδων καὶ τετρακοσίων δισιτή-
 »λων, τὰ ὁποῖα τοὺς ἔστειλα ἐπὶ τούτῳ εἰς ἔδειξιν τοῦ θαυμα-
 »σμοῦ τῶν ἐταιριῶν· εἴθε φθάσωσιν εἰς τὸν δέοντα καιρὸν αὐταὶ αἱ
 »βοήθειαι, καὶ χρησιμεύωσιν εἰς τὸ ν' ἀνθῆξῃ ἡ ἡρωϊκὴ ἐκείνη πόλις!
 »Ἐπαναλαμβάνω πρὸς ὑμᾶς ὅτι εἶμαι ἕτοιμος τὰ πράξω πᾶν ὅ, τι
 »δύναται τὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, καὶ ἂς
 »μὲ καταδείξῃ τί ἐμπορεῖ τὰ στείλῃ ἡ ἐταιρεία τῶν Παρισίων,
 »ἧτις μὲ τιμᾷ μὲ τὴν ἐμπιστοσύνην της, διὰ τὰ χρησιμεύσῃ εἰς
 »τὴν πόλεμόν σας, καὶ θὰ ἐκπληρώσῃ τὰς εὐχὰς σας. Ὁ ἀγὼν
 »ὑμῶν εἶναι ἀγὼν ἐθνικὸς εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ ὅλα τὰ κόμματα
 »συνέρχονται ὑπὸ τὴν αὐτὴν σημαίαν, ὅτε πρόκειται διὰ τὰ σᾶς βοη-
 »θήσωσι· καὶ αὐτὰ αἱ γυναῖκες τῶν τὰ πρῶτα φερόντων περιφέ-
 »ρονται πανταχοῦ αἰτούσαι βοήθειαν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Ἡ κοινὴ
 »εὐγνώμη εἶν' ὅλως ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ὀλίγῳρα θ' ἀκούσθῃ εἰς τὴν Εὐ-
 »ρώπην γενικὴ φωνή· βοήθεια εἰς τοὺς Ἕλληνας· καὶ ἤδη χρεωσθεῖ
 »ἡ Κυβέρνησις σας τὰ διπλασιασθῆ τὰς προσπαθείας καὶ ἐνεργείας της,
 »καὶ ἔστε βέβαιος ὅτι πρὶν ἢ παρέλθῃ τὸ ἔτος τοῦτο, τὰ χριστιανικὰ
 »Μυσικοσυμβούλια θὰ ἐνασχοληθῶσι διὰ τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα,
 »καὶ θὰ ἐκδώσωσιν ἀξιόλογόν τινα δημοποίησιν. Ἐὰν εἴσθε ἠνωμένοι,
 »καὶ ἂν ἀνθίσασθε ἐνεργητικῶς εἰς τοὺς Αἰγυπτίους, θὰ σᾶς γείνωσι

» προβλήματα ἄξια τῶν ἀπογόνων τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος, καὶ θὰ εἶσθε
 » ἀνεξάρτητοι. Ὅθεν πᾶς Ἕλλην ὀφείλει νὰ κάμῃ πᾶσαν θυσίαν, πρὸς-
 » φέρων καὶ ζωῆν καὶ περιουσίαν διὰ νὰ βοηθήσῃ τὴν πατρίδα του, ὅτε
 » γίνεταί πολὺς λόγος διὰ τὸν ἡρωϊκὸν πόλεμον τῶν Ἑλλήνων.»

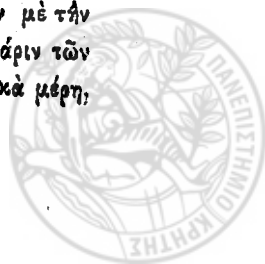
Αὐθημερὸν ἔγραφε πρὸς ἄλλον: «Εἰς τοὺς Παρισίους καὶ εἰς
 » τὴν Ἑλβετίαν ὁ ἐθνουσιασμὸς διὰ τοὺς Ἕλληνας εἶναι μέγας· καὶ
 » αἱ Κύριαι αἰτοῦσι βοήθειαν ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ συνδρομαὶ ἰδιαίτεραι
 » αὐξάνουσι τοὺς πόρους ἡμῶν πρὸς βοήθειάν των. Διέταξα νὰ
 » σταλῶσι τροφαὶ εἰς Μισολόγγιν· ἀλλ' ἄραγε, Θεέ μου, ἴθ' αὐθι-
 » σωσιν ἐν δέοντι, θ' ἀνθέξει ἐκεῖνο τὸ φρούριον; διὰ νὰ ἐνθαρρύνω
 » τοὺς στρατιώτας τῆς φρουρᾶς τοὺς ἔστειλα δύο χιλιάδας τε-
 » τρακόσια δίστηλα, νὰ διανεμηθῶσιν εἰς ὅλους κατ' ἰσὴν ἀναλο-
 » γίαν· ἀλλ' ἐπαναλαμβάνω: ἴθ' αὐθισωσιν ὅλ' αὐτὰ τὰ βοηθή-
 » ματα ἐν δέοντι; Καὶ ὅμως ἡ ἄλωσις τοῦ Μισολογγίου δὲν πρέ-
 » πει νὰ μᾶς ἀποθαρρύνῃ, καὶ πρέπει νὰ διπλασιάσωμεν τὰς προσ-
 » παθείας καὶ τὸν ζήλόν μας, διὰ νὰ βοηθήσωμεν τοὺς Ἕλληνας
 » νὰ ὑπερασπίσωσιν ἑαυτοὺς, διότι ἐληροφρήθην ὅτι αἱ δυνάμεις
 » τέλος πάντων ἐνασχολοῦνται δι' αὐτοὺς, καὶ ἂν τοὺς ἀφήσωμεν
 » νὰ ὀλιγοκαρδίωσι, τὰ προβλήματα τὰ ὅποια ἐτοιμάζονται νὰ
 » τοὺς κάμωσι θὰ εἶναι ὀλίγον βεσηθητικὰ εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν των·
 » χρεωστοῦμεν ἄρα νὰ τοὺς βεσηθίσωμεν διὰ νὰ σωθῶσιν ἀφ' ἐαυ-
 » τῶν. Ἀλλ' ἂν δὲν ἐνιηθῶσι ν' ἀνισταθῶσιν εἰς τοὺς Τούρκους
 » ἄνευ τῆς βοηθείας τῶν ἐυάμεων, ἃς ὑπείξωμεν εἰς αὐτὸ τὸ
 » δυστύχημα, καὶ ἃς τοὺς βεσηθίσωμεν ἄχρις οὔ αἱ δυνάμεις πα-
 » ρεντεθῶσιν ἀναμεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων. Ἦδη προσπαθοῦ-
 » μεν νὰ ἐλευθερώσωμεν μέρος τοῦλάχιστον τῶν εἰς τὴν Ἀγγλίαν
 » ἀτμοπλοίων, τὰ ὅποια ἡ ἀνεπιτηδειότης (ἂν καὶ ὄχι ἄλλο τι)
 » ἀφῆκεν ἐκεῖ καθ' ὃν καιρὸν αὐτὸ τὸ βοήθημα ἤθελε σώσει τὴν
 » Ἑλλάδα. Ἀλλ' ἃς ὑπάρξῃ ἡ δυστυχὴς Ἑλλάς αὐτὸ τὸ ἔτος, καὶ
 » θὰ φυλαχθῇ ἀπὸ τοὺς Τούρκους.» Τὴν 20 τοῦ αὐτοῦ ἔγραφε:
 » Τὴν στιγμὴν ταύτην ἔλαβον γράμμα ἐκ Ζακύνθου τῆς 6 Ἀπρι-
 » λίου, καὶ μοῦ φανερώνευτιν ὅτι οἱ ἄνδρες τῶν ἀνδρείων (les
 » braves des braves) ἀνθίστανται πάντοτε εἰς Μισολόγγιν· μὲ
 » εἰδοποιοῦσι δε ὅτι ἐπέτυχον νὰ εἰσκομίσωσιν ἀπὸ ὀλίγας ὀλίγας
 » ἐκ τῶν τρεφῶν τὰς ὅποιαις διέταξα τὸν Ἀλέξιον, καὶ ἀνεψιὸς

»Στεφάνου νὰ στείλωσιν ἐκεῖσε. Μὲ εἰδοποιοῦσι καὶ ἀπὸ Κέρκυραν
 »ὅτι θὰ στείλωσιν ὡσαύτως τροφάς. Δόξα τῷ Θεῷ, οἱ ἀνδρεῖοι
 »ἐκεῖνοι δὲν θ' ἀποθάνωσιν ἀπὸ τὴν πείναν, καὶ ἐλπίζω νὰ λάβωσι
 »τὰς δύο χιλιάδας καὶ τετρακόσια δίστηλα τῶν ὀπίων τὰ μὲν
 »1200 τοὺς στέλλει ἡ ἑταιρεία τῶν Παρισίων, τὰ δὲ 800 ἡ τῆς
 »Γενεύης καὶ τὰ 400 τοὺς ἔστειλα ἐγώ. Ἡ ἑταιρεία τῶν Παρισίων
 »εὐρίσκειται εἰς μεγίστην ἀνησυχίαν περὶ τοῦ Μισολογγίου. Ἴδου τί
 »μὲ γράφει ὁ δοῦξ δὲ Σχιωαζέλ καὶ ὁ Σεβαστιάνη τὴν 9 Ἀπριλίου.
 »ἐξέερχομαι ἀπὸ τῆς ἑταιρείας, ὅπου ἡ ἐπιστολή σας τῆς 28
 »Μαρτίου ἀνεγνώσθη μὲ πολλὴν συμπάθειαν καὶ ἐνθουσιασμόν.
 »Ἡ ἡρωϊκὴ πόλις τοῦ Μισολογγίου ἀθλισταταὶ ἀκόμη; τοῦτο
 »οὐκ ἐρωτῶμεν πᾶσαν ὄραν καὶ πᾶσαν στιγμὴν. Ἄν ὁ οὐρα-
 »νος εἰσακούσῃ τὰς ἐνθέρμους ἐσχάς μας, θὰ σωθῶσιν οἱ ἥρωες
 »ἐκεῖνοι. Ἐχετε πᾶσαν πληρεξουσιότητα ἐκ μέρους τῆς ἑται-
 »ρείας νὰ πράξετε πᾶν ὅ,τι στοχασθῆτε ὠφέλιμον εἰς τοὺς Ἑλ-
 »ληνας.» Τὴν 8 τοῦ μαΐου γράφει ἐξ Ἀγχώνης: «Ἦλθον ἐδῶ
 »διὰ νὰ ἐπιταχύνω τῶν τροφῶν τὴν ἀποστολὴν καὶ νὰ ἐτοιμάσω
 »ἄλλας. Αἶφνης ἤκουσα ὅτι τὰ κληκάρια τοῦ Μισολογγίου ἀπώ-
 »λοντο ἠρωϊκῶς· δὲν δύναμαι νὰ εὐρω ἐκφράσεις διὰ νὰ παραστήσω
 »τὴν λύπην καὶ τὸν θαυμασμόν μου. Πρέπει, ναί, νὰ κλαύσωμεν
 »δι' ἐκείνους τοὺς ἄνδρας· ἀλλὰ καὶ νὰ θαρξώμεν· ἀλλὰ νὰ κι-
 »νηθῶμεν εἰς βοήθειαν τῆς ὅλης Ἑλλάδος. Ἐγραψα τὴν Γερο-
 »σταθὴν καὶ τὸν Στεφάνου νὰ διαθέσωσιν ὅλα τὰ ὑπὲρ τοῦ Μισο-
 »λογγίου σταλέντια γεννήματα καὶ χρήματα κατὰ τὰς ἐδηγίας τῆς
 »Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως· ἡ ἐλοκαύτως τῶν ἡρώων τοῦ Μισο-
 »λογγίου θὰ γεννήσει εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων μέγαν ἐνθου-
 »σιασμόν εἰς τὴν Εὐρώπην ὅλην· δὲν εἶναι πλέον δυνατόν νὰ
 »ἐγκαταλειφθῆ ἐπὶ πολὺν χρόνον λαός, ὅστις δείχνει τόσην ἀρε-
 »τήν, ἀνδρείαν καὶ ἐπιμονήν· αἱ χριστιανικαὶ Κυβερνήσεις δὲν θὰ
 »ἠδυνηθῶσιν ἐπὶ πλέον ν' ἀντιέξωσιν εἰς τὴν γενικὴν βοήν ὑπὲρ ὑμῶν.»
 Ὁ δὲ Ἱεράρχης Ἰγνάτιος γράφει ἀπὸ τὰς Πείσας τὴν 16 τοῦ
 αὐτοῦ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν: «Οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης εἶν' εὐμενεῖς
 »πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Ἡ Γαλλία, ἡ Ἑλβετία καὶ ἡ Γερμανία
 »καταγίνονται εἰς συνδρομὰς. Ὁ Θεὸς ἔδωκε τὸν νέον καὶ ἀνέλ-
 »πισιον τοῦτον πόρον καὶ ἡ ἀρετὴ τῶν κατοίκων καὶ τῆς φρο-

» ρᾶς τοῦ Μισολογγίου, καὶ εἶναι ὁ μόνος πόρος καὶ τὸ μόνον
 » μέσον κατὰ τὸ παρὸν νὰ θεραπεύσῃ ὅπως οὖν τὰς χρείας σας. Ὁ
 » Ἐγὼν εἶναι τὸ ὄργανον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ καλοῦ τούτου. Πλη-
 » ρῶναι πρῶτος, γράφει, δμιλεῖ, παραινεῖ καὶ κάμνει τὸ πᾶν διὰ νὰ
 » βοηθηθῆτε.» Καὶ αὐτὸς μὲν θὰ ἐξυκολούθῃται βοηθῶν τὴν Ἑλλάδα
 καθ' ὅσον καὶ ὅσον δύναται. Ὁ δὲ Καποδίστριας, ἀφ' οὗ ἐβοήθη-
 σεν ἀπὸ τὴν Γενεύαν τὴν πατρίδα, ἤδη μετέβη καὶ αὐτοπροσώ-
 πως εἰς τοὺς Παρισίους, διὰ νὰ τὴν βοηθήσῃ καθ' ὅλους τοὺς
 τρόπους ὅσους εὐρίσκει εἰς τὴν μεγαλοφυΐαν του καὶ εἰς τὴν δι-
 πλωματικὴν του ἰκνότητά, προσπαθῶν καὶ νὰ τὴν προμηθεύσῃ τὰ
 μέσα τοῦ ν' ἀνισταθῇ εἰς τὸν ἐχθρὸν, ὥστε νὰ σκεύωσιν αἱ δυ-
 νάμεις εἰς βοήθειάν της. Τότε ἐδημοσιεύθη ὑπ' ἀνωμόμου
 Ἑλληνοῦ εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην φυλλάδιον φέρων ὑπογραφὴν Κ.
 περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος, γαλλιστὶ γεγραμμένον, τοῦ
 ὁποῦ ἡ περιληψὶς κατεχωρίσθη εἰς τὴν Γ. ἐφημερίδα τῆς Ἑλ-
 λάδος. «Δὲν συμφέρει, καὶ αὐτὸ, εἰς καμμίαν τῶν ἰσχυροτέρων
 » τῆς Εὐρώπης δυνάμεων νὰ παραδοθῶσιν ἐπὶ πλέον οἱ Ἕλληνες
 » εἰς τοὺς Μουσουλμάνους, ἢ νὰ γεινωσιν ὑπήκοοι ἄλλου τινὸς ἢ
 » ὑποτελεῖς, καὶ μόνῃ ἢ ἐντελῇ αὐτονομίᾳ αὐτῶν δύναται νὰ δια-
 » τηρήσῃ τὴν ἰσορροπίαν τῆς Εὐρώπης ἐφεξῆς, καὶ νὰ προλάβῃ πᾶσαν
 » σύγκρουσιν μεταξὺ τῶν Χριστιανικῶν δυνάμεων.» Ἐξετάζων ἐ-
 πείτα τὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα διαγωγὴν αὐτῶν, φρονεῖ ὅτι
 δὲν ἔμπορεῖ οὐδὲ πρέπει νὰ εἶναι ἡ αὐτὴ ἁεὶ δυνάμεις, λέγει,
 » εἶναι οὐδέτεροι ὡς πρὸς τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς Ἕλληνας, καὶ
 » ἢ μὲν Γαλλία καὶ ἡ Πρωσσία φυλάττουσιν, ὡς τινες θέλουσιν, οὐ-
 » δετερότητα πηγάζουσιν ἀπὸ τὴν θέσιν των· ἢ δὲ οὐδετερότης
 » τῆς Ἀγγλίας, Ῥωσσίας καὶ Αὐστρίας εἶν' ἐναντία τῆς θέσεώς των,
 » καὶ πηγάζει ἀπὸ τινος ἀρχᾶς. Ἄλλ' ὅπως ἂν ἔχη, παρητηρητέον
 » ὅτι δύο εἶδη οὐδετερότητος ὑπάρχουσι, τὸ μὲν συγχωρητικόν, τὸ
 » δὲ ἀπαγορευτικόν ὅλως. Τοῦτο εἶναι οὐδετερότης τοῦ ἀκριβοῦς
 » δικαίου· ἀλλὰ τὸ ἀπόλυτον δίκαιον εἶναι ἀπόλυτος ἀδικία (sum-
 » mum jus summa injuria)· εἰς δὲ τὸν προκείμενον τῶν Ἑλλήνων
 » ἀγῶνα ἀποβαίνει ἀπρακτον, ἐπειδὴ εἶν' ἐναντίον εἰς τὴν συνείδησιν
 » πάντων· προδικακινδυνεύει δὲ τὰ παρόντα καὶ θυσιάζει τὰ μέλλοντα
 » συμφέροντα. Ἡ δὲ οὐδετερότης, ἣτις συγχωρεῖ τὰ πάντα, ὅταν

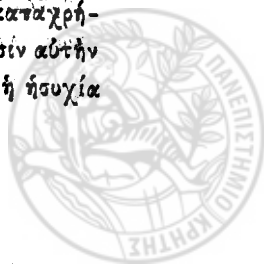
» τὸ ἕτερον τῶν διαμαχομένων μερῶν εἶν' ἀδυνατώτερον, καταντᾷ
 » ἐπιπρῶς περίγελως καὶ αἰτία σκανδάλου. Τιαυτῆ οὐδετερότης
 » πολεμεῖ ὑπόκρυφα καὶ κλεπτικῶς τὸν ἀδύνατον, διότι, τῶν βοηθη-
 » μάτων μὴ γινομένων κατ' ἀναλογίαν τῶν δυνάμεων ἐκάστου τῶν
 » μερῶν, τότε εἶναι τὸ αὐτὸ ἢ ὡς ἀν. ἔχυνέ τις ἔλαιον εἰς πυρ-
 » ραϊάν, καίουσαν ἐν ταύτῳ δύο οἰκίας, μὲ τὴν ἀπάνθρωπον ἐλπίδα
 » τοῦ νὰ ἰδῆ τὴν μικροτέραν προκατηναλωμένην ὑπὸ τοῦ πυρός.
 » Γοιαυτῆ πολιτικῆ προξενεῖ φρίκην, καὶ ὁμως αἱ δυνάμεις φρικωδέ-
 » στερα κατέπραξαν. Ἡ Ῥωσσία, δυνάμεις ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων,
 » ἐδέχθη καὶ ἐφύλαξεν, ὡς καὶ ἡ Πρωσσία, οὐδετερότητα ἀκριβῶς
 » ἀπαγορευτικὴν ὡς πρὸς τοὺς Τούρκους καὶ ὡς πρὸς τοὺς Ἕλληνας.
 » καὶ ἐπομένως οὔτ' ἔδωκεν, οὔτε ἀνεκτὴν ἔκρινε καμμίαν βροῦθειαν,
 » Ἡ Ῥωσσία μάλιστα κατεπάτησε τὴν ἀκριβῆ οὐδετερότητα ὡς
 » πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, διότι παρεσύρθη καὶ ἔρριψε κατ' αὐτοῦ
 » φρικτὰ πολιτικὰ ἀναθέματα εἰς Λαϊμπάχ, εἰς Βερῶναν καὶ εἰς
 » Τσερνοβίτς. Τὸ δὲ δικαίωμα, ὅπερ ἔχει διὰ τῶν συνθηκῶν τῆς
 » μὲ τὴν Τουρκίαν, τοῦ νὰ μετολαβῆ εἰς τὰ ἀνατολικά πράγματα,
 » κατέστη δικαίωμα βισάνου καὶ καταδίκης τῶν Ἑλλήνων. Ἡ
 » Ἀγγλίς μέχρι τοῦ 1823 ἔτους συνέδραμε τοὺς Τούρκους καὶ
 » κατεπόνησε τοὺς Ἕλληνας καθ' ὅσον ἐγεινίαζε μάλιστα μὲ αὐ-
 » τοὺς, καὶ ὁ Σουλτάνος χρεωστεῖ τὴν διατήρησιν τῶν Π. Πατρῶν,
 » τῆς Πρεβέζης καὶ τῆς Πάργας, τὴν καταστροφὴν τοῦ Γαλα-
 » ξιδίου καὶ τὴν παράδοσιν τοῦ Σουλίου εἰς τοὺς Ἀγγλους. Μετὰ
 » ταῦτα ἔδειξε σύστημα οὐδετερότητος ἐπιεικιστέρας καὶ εὐμενοῦς
 » πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Ἀπὸ δὲ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1825 ἐκήρυξεν
 » ἀκριβῶς ἀπαγορευτικὴν οὐδετερότητα, διὰ ν' ἀποσκηδάσῃ δῆθεν τὰς
 » ὑπανοίας, αἱ ὁποῖαι ἐγεννήθησαν ἀπὸ τὴν πρᾶξιν τῆς 24 Ἰουλίου,
 » δι' ἧς τινὲς ἐκ τῶν ἀρχηγῶν τῆς Ἑλλάδος διεπίστευσαν τὴν αὐ-
 » τονομίαν τῆς ὡς παρκαταθήκην εἰς μόνην τὴν Ἀγγλίαν. Τῆς
 » δὲ Αὐστρίας τὴν οὐδετερότητα ἐξετίμησε κατ' ἄξιαν ὅλη ἡ Εὐ-
 » ρώπη. Ἡ γελόια αὐτῆς οὐδετερότης, προσβάλλουσα τὸν ἀδυ-
 » νατώτερον, βοηθεῖ τοὺς Τούρκους καὶ κταπολεμεῖ ἀπανθρώπως
 » τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἐρεθίζει τὰς δυνάμεις ἐναντίον των μὲ τὴν
 » πρόφασιν ζημιῶν τοῦ ἐμπορίου, καὶ τοὺς κατασκοπεύει χάριν τῶν
 » Τούρκων διὰ τῆς ναυτικῆς αὐτῆς μοίρας εἰς τὰ ἀνατολικά μέρη,
 Ἀπομν. Σηλ. Τόμ. Β'.

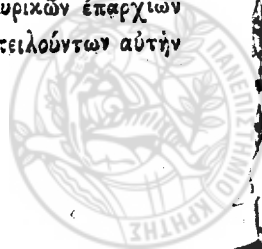
καὶ τοὺς ὑβρίζει καὶ τοὺς συκοφαντεῖ εἰς τινὰς ἡμετέρας, κλέπτουσι ἀπ' ἐτέρου ἕγκλημα εἰς τοὺς Τούρκους, καὶ μεσολαβήσασα πρῶτασι τὰ ὑπὲρ τοῦ Σουλτάνου, χρησιμεύει οὕτως εἰπεῖν ὡς πρῶτος αὐτοῦ, ἐπαθὴ ἐμποδίζει πενταετίαν ἤδη τὰς ὁποίας ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ δικαιοσύνη ἠτοίμαζοντο νὰ ἐπενέγκωσι κληγὰς κατὰ τῆς Κυβερνήσεώς του, καὶ δὲν παρασλεύει ἀπὸ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν Ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν, πρέπει νὰ ἐπάρξη διλοσχερῶς, ὡς περ ἰσοδυναμῆ μετὰ τὴν εἰς θάνατον καταδικητῶν Ἑλλήνων. Ἡ ἀδούστεροῦ τῆς Γαλλίας εἶναι ἀνεξήγητος μὴ ἀπαγορευτικὴ καὶ συγχωρητικὴ οὕσα, συγχωρεῖ πολλὰ εἰς τοὺς Τούρκους καὶ πόλιν εἰς τοὺς φίλους τῶν Ἑλλήνων, τῶν ὁποίων δὲν δύναται νὰ παραλύσῃ τοὺς ἀγῶνας. Οἱ ὑπουργοὶ τῆς Γαλλίας παραβαρβύνουσι τὰς στρατολογίας, τὰς ναυπηγήσεις καὶ τὰς παντοίας προμηθεύσεις, ὡς τὰς γινόμενας ὑπὲρ τοῦ σατραπῆ τῆς Αἰγύπτου. Ἡ Γαλλικὴ σημαία καταισχύνηται ὑπηρετοῦσα τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Σταυροῦ. Γαλλικὴ φριγάδα ἐβόλισε τὰ νερὰ τῶν Παρβῶν, καὶ ἡ νῆσος ἐκεῖνη πέσεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων. Οἱ θησαυροὶ τοῦ Μεχμέταλη ἐπλέουσιν ἀσφαλῶς ὑπὸ τὴν σκιά τῶν κρῖνων, καὶ ἡ Κυβέρνησις τοῦ χριστιανικωτάτου Βασιλέως συγκραταίνει τόσον, ὥστε λέγειται φίλη ἐνὸς ἐπαύχου, ἐνὸς ὑκαλλήλου σατραπῆ, ἀξίου διαδόχου τῶν δεσποφυλάκων τοῦ ἁγίου Λουδοβίκου (1). Ἴδου ἡ οὐδετέρωτος τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης εἰς τὸν πενταετῆ ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον οἱ χριστιανοὶ τῆς ἀνατολῆς ἀγωνίζονται ἐπὶ τοσοῦτον ἐνδόξως κατὰ τῶν Μουσουλμάνων τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς ἐντεῦθεν ἀποδείκνυται ὅτι οἱ Ἕλληνες τὸ ἀήττητον βῆλον τοῦ Σταυροῦ προβαλλόμενοι ἐνίκησαν τοὺς Τούρκους, καὶ ἐκταὶ ὁ συλλογισμὸς ὅτι αἱ χριστιανικαὶ δυνάμεις θρεῖλουσι νὰ τοὺς ἀπονεύσωσι δικαιοσύνην καὶ ν' ἀνακηρύξωσι τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν των. Ὁ δὲ συγγραφεὺς τοῦ φυλλαδίου λέγει :

(1) Βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου Θ'. ὅστις διὰ τὴν εὐθείαν καὶ τὴν ἀρετὴν του ἐπωνομάσθη ἅγιος Λουδοβίκος, καὶ περὶ τοῦ ὁποίου λέγει ὁ Βολταῖρ : *Il n'est pas donné à l'homme de porter plus loin la vertu*, δὲν ἐδόθη εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ φέρῃ περαιτέρω τὴν ἀρετὴν. Αὐτὸς ἐπεχείρησε τὸ 1249 σταυρικὸν πόλεμον κατὰ τῶν Μουσουλμάνων, καὶ κατεστράφη εἰς τὴν Αἰγύπτου, ἔπεισον αἰχμάλωτος, ἀποπρῶτος δὲ χρημάτων καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν Γαλλίαν.

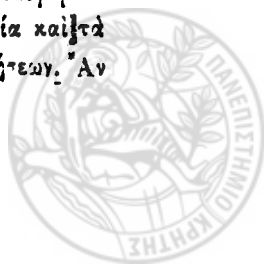
« Ἡ ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων ἀνεξαρτησία ἀποφασίζεται ἀπὸ τὸ θεῖον
 δικαίον, διότι ὁ πόλεμος αὐτῶν εἶναι θρησκευτικὸς· ἄλλως ἤρκει
 ν' ἀρνηθῶσι τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ εὐθὺς ἐλάμβανεν τέλος
 ἡ πάλη των. Ἄλλ' ἡ ἀπόφασις τῆς ἠθικῆς ἀπωλείας συνεπιφέρει
 τὴν θανάτου πολιτικοῦ εἰς τὰ κοινωνικὰ δικαίωματα τὰ ὁποῖα
 τὰ φανῆ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὅτι τὰ συναπηρνήθησαν. Τοῦ-
 ναντίον, ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν Ἑλλήνων, ἡ ἀνακρήρυξ τῆς ἐλευ-
 θερίας των σώζει τὴν Εὐρώπην, εἰρηνεῖε τὰς μεταξὺ τῶν ἐπικρα-
 τειῶν πολιτικὰς δυσπιστίας, συντηρεῖ καὶ ἀσφαλίζει τὴν πολιτικὴν
 ἰσορροπίαν καὶ κατασιγάει ὅλας τὰς κραυγὰς τῶν πατριῶν.
 Δύω τύχαι ἀντίθετοι, ἀλλ' ἀμφοτέρω ἐνδοξοί, ἀναμένοντι τοὺς
 Ἕλληνας, ἡ ἐλευθέρωσις ἢ ὁ ἐξολοθρευμὸς, ἡ ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία
 ἢ ἡ ἀπόσβεσις τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος. Ἐὰν νικήσωσι τοὺς ἀγρί-
 ούς ἐχθρούς των, οἱ νικηταί, δὲν εἶν' ἀμφιβολία, θὰ εὐρωσι φι-
 λους καὶ προστάτας, καὶ οἱ κηδόμενοι τῆς ἰσορροπίας τῆς Εὐ-
 ρώπης δὲν θὰ ἀντισταθῶσιν οὐδὲ στιγμήν εἰς τὸν νέον τοῦτον πο-
 λιτικὸν συνδυασμόν. Ἄλλ' ἐὰν ἠττηθῶσι, καὶ τὰ μεσημβρινὰ μέρη
 τῆς Ἑλλάδος κατοικηθῶσιν ὑπὸ Αἰγυπτίων καὶ βαρβάρων, καὶ τοὺς
 ἐγχειρισθῆ ἡ δίστομος ῥομφαία τῆς Εὐρωπαϊκῆς τακτικῆς, τότε
 ἀλλοίμονον εἰς τὰς Κυβερνήσεις καὶ εἰς τοὺς λαούς! Αἱ βαρεῖαι
 θλίψεις καὶ κατασχύναι ἔχουσι ἴδιον νὰ προξενῶσι δημοσίαν πα-
 ραφροσύνην ἀπαρῆλακτως ὡς τοῖς συμβαίνει καὶ μερικῶς εἰς ἕνα
 ἄνθρωπον. Βίε ἰσχυρὰς ἀρχὰς θὰ καταφύγῃ τότε αἱ Κυβερνήσεις
 πρὸς ὑπερσπισίαν ἑαυτῶν; ἰ εἰς τὴν θρησκείαν; Ἄλλ' αὐταὶ αἱ
 ἴδιαι ἐκήρυξαν κατὰ πρᾶξιν τὴν ἀθείαν, καὶ ἡ θρησκεία τετραυμα-
 τισμένη καίρως ἀπὸ τὰς ἰδίας χειρὰς των, δὲν θὰ ἔχει πλεον
 τὴν δύναμιν νὰ συνδράμῃ τοὺς θρόνους; ἢ θὰ καταφύγῃ εἰς τὴν
 νομιμότητα; ἀλλὰ ἰ δὲν τὴν κατήχυναν αἱ ἴδιαι αὐταί, ἐξομοιο-
 ῶνται αὐτὴν μετὰ τὴν τυραννίαν τῶν Τούρκων; ἢ θὰ καταφύγῃ
 εἰς τὸ γενικὸν τῶν ἐπικρατειῶν συμφέρον; ἀλλὰ τ' ἀληθῆ αὐτῶν
 συμφέροντα ὅλα τὰ προεκινδύνευσαν καὶ τὰ καταπάτησαν ἀδια-
 κρίτως ἡ γειτονία τῆς πανώλους καὶ τῶν ἄλλων μαστίγων τῆς
 ἀνθρωπότητος, ἡ αὐξήσις τῆς πειρατείας, αἱ αἰμοβόροι καταχρή-
 σεις τῶν Μουσουλμάνων, ὅ' ἀρκέσωσιν εἰς τὸ νὰ διαλύσωσιν αὐτὴν
 τὴν φαντασίαν. Ἄλλὰ ἰ μήπως ἡ καθολικὴ εἰρήνῃ εἶναι ἡ ἡσυχία

» τῶν ἐν ἀξιώμασιν ἀνθρώπων; καὶ ἔμποροῦσιν αἱ Κυβερνήσεις ἢ
 » ἀντισταθῶσιν εἰς τὸ φιλοτάραχον τῶν φατριῶν, ὅταν ἡ συμφορὰ
 » συμπέσῃ νὰ βοήθῃ τοὺς σκοπούς τῶν. Δὲν μένει λοιπὸν εἰς τὰς
 » δυνάμεις ἄλλο καταφύγιον εἰμὴ νὰ μεσολαβήσωσιν ἐνιόνως εἰς τ
 » ἀνατολικά πράγματα, ὅχι διὰ νὰ σώρωσι πάλιν τοὺς Ἕλληνας ὑπὸ
 » τὴν ἰξουσίαν τῶν ἐχθρῶν τῶν μὲ κἀνὲν χονδρὸν κάλυμμα τῆς
 » δουλικῆς τῶν καταστάσεως (διότι τοιαύτη μεσολάβησις θὰ κατα-
 » πτήσῃ ὀλεθριωτέρα καὶ μιαιωτέρα ὡς πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς ἀνθρώ-
 » πους καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν οὐδετερότητα), οὐδὲ διὰ νὰ τοὺς καθυ-
 » ποβάλωσιν εἰς τινὰ προστασίαν μοναδικήν, ἥτις ἀρεύκτως θ' ἀνα-
 » τρέψῃ τὰς καθεστῶσας τῆς Εὐρώπης σχέσεις, ἀλλὰ διὰ νὰ προμη-
 » θεύσωσιν εἰς τὴν κυρίως Ἑλλάδι ὑπὸ τὴν ὁμόφωνον συνομολόγησιν
 » καὶ ἐγγύησιν αὐτῶν βεβαίαν πολιτικὴν ἀνεξαρτησίαν. Περὶ δὲ τῶν
 » συνόρων αὐτῆς ἔμποροῦσιν νὰ διαπραγματευθῶσιν ἐπομένως. Οὕτως ἡ
 » μὲν Ῥωσσία δὲν θ' ἀπολέσει εἰμὴ παλαιὸν ἄνειρον, ἕπερ καὶ φαίνεται
 » ὅτι παρήτησεν ἤδη, καὶ θὰ κερδίσει τὴν ὁποίαν ἢ εἰς ἄλλην τινὰ
 » δύναμιν ὑποταγῇ τῆς Ἑλλάδος ἡδύνατο νὰ τὴν προξενήσῃ ζημίαν.
 » Ἡ δὲ Ἀγγλία θὰ λύσει τὸν ἄλυτον δεσμόν, καὶ θὰ πύσωσιν αἱ ὑπό-
 » νοιαὶ τῆς τοῦ νὰ ἔχωσι βάσιν, διότι ὁποιοῦνδήποτε ἔθνος ἀποκτήσῃ
 » τὴν ἐλευθερίαν του, δὲν θὰ θελήσῃ νὰ καταντήσῃ ὑποτελεῖς ἄλλου.
 » Τὸ δὲ ἔμπόριόν τῆς θὰ εὐρεῖ εἰς τὴν Ἑλλάδα πολὺ ἀφθονωτέραν
 » ὕλην καὶ εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς; καθ' ὅσον αἱ χρεῖαι τοῦ προβαί-
 » νοντος πολιτισμοῦ θ' αὐξήσωσι καὶ εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὅπου ὑπάρ-
 » χωσι προϊόντα ὡς ἀπόλυτος βῆσις πινιδὸς συναλλάγματος, ἐκεῖ
 » ὑπάρχει καὶ ἔμπόριον καὶ συναλλαγὴ διαρκῆς. Καὶ ἡ Γαλλία θὰ
 » εὐρεῖ οὕτω τὴν λύσιν προβλήματος ἀπειλοῦντος ἀνατροπῆν τοῦ συ-
 » στημάτος τῆς ἰσορροπίας, καὶ ἐν ταύτῳ ἠνεωγμένον ἐλεύθερον στά-
 » διον εἰς ἀνάπτυξιν τῶν ἐμπορικῶν καὶ ναυτικῶν ἐπιχειρημάτων
 » τῆς, καὶ τέλος θ' ἀπλλαγῇ ἀπὸ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ καταφύγῃ
 » βραδύτερον εἰς μέτρα βίαια, διὰ νὰ φυλάξῃ τὸν βαθμὸν τῆς εἰς
 » τὴν πλάστιγγα τῶν πολιτικῶν δυνάμεων. Ἡ δ' Αὐστρία, τῆς ὁποίας
 » ἡ πολιτικὴ εἶναι πνυτοεινὴ σιανοχωρία, προλαμβάνει διὰ τῆς ἀνε-
 » ξαρτησίας τῶν Ἑλλήνων τὴν κιάλωσιν τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Γούρ-
 » ρικῶν. Ἄλλ' ἀνίτως ἡ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν Ἰλλυρικῶν ἐπαρχιῶν
 » ἀνήντησις τῆς αὐξήσεως, ἃς στοχασθῆ ὅτι ἐκ τῶν ἀπειλοῦντων αὐτὴν

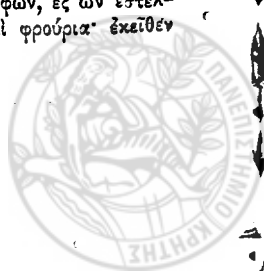

ἡ δὲ κινδύνων ἀναμριβόλως εἶν' ὁ μετριώτερος· φόβος δὲν ὑπάρχει
 » μὴ προέλθῃ τὸ κακὸν ἀπὸ τὴν μόλις ἀναγεννωμένην Ἑλλάδα· ἀλλ'
 » εἰς τὰ ἕτερογενῆ μέρη τῆς ἐπικρατείας τῆς, τὰ ὅποια θέλει νὰ
 » περικρατῇ εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν ἀναλλοιώτως, δύο μόνον
 » παῖται πάντη διάφοροι ἀπειλοῦσι μεταβολήν. Ἡ ὑπερίσχυσις τῆς
 » Ῥωσσίας καταντήσατα σχεδὸν πολεμία εἰς αὐτὴν, καὶ ἡ ἀκατα-
 » μάχητος μεταδόσις τῶν φρονημάτων τοῦ αἰῶνος ἀπαιτοῦσα μεταρ-
 » ρυθμίσεις, νόμους καὶ κοινωνικὰς ἀσφαλείας, τὰ ὅποια ἀπωθεῖται·
 » Τὴν συμβουλευόμεν δὲ νὰ ἀποβλέψῃ πρὸς τὰ ἀρκυῶν τῆς Γερμα-
 » νίας, καὶ πρὸς δύοσιν εἰς τὴν Γαλλίαν, τῆς ὁποίας τὰ πρωτότοκα τῆς
 » ἐπαναστάσεως τέκνα δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς τῶν Ἑλλή-
 » νων διὰ νὰ μεταδώσῃ τὰς διδασκαλίας των. » Τελευτῶν ὁ συγ-
 » γραφεὺς ὁμιλεῖ περὶ τῆς μελλούσης τῶν Ἑλλήνων καταστάσεως
 » ὀλίγα μὲν ἀλλ' ἄξιζα προσοχῆς. « Ἀπεδείξαμεν, λέγει, ὅτι ὄλαι τῆς
 » Εὐρώπης αἱ ἐπικράτεια: θὰ κερδίσωσιν εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς
 » Ἑλλάδος· ἀλλ' ἄπαξ ἀπορασιθεύσῃς αὐτῆς, ἡ συζήτησις περὶ τῶν
 » διαφορῶν εἰδῶν τῆς Κυβερνήσεως ἀνοίγει στάδιον εὐρύχωρον εἰς
 » τὸν συντηρητικὸν τῆς εὐταξίας καὶ τῆς εἰρήνης νοῦν. Τὸ Ἑλλη-
 » νικὸν ἔθνος εἶναι πρόθυμον νὰ συμβιβάσῃ τὰ ἴδια του συμφέροντα
 » πρὸς τὰ γενικὰ τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης· νόμους προστατεύ-
 » οντας τὴν θρησκείαν, τὴν τιμὴν καὶ τὰ κτήματα τῶν πολιτῶν,
 » ἐνότητά πολιτικὴν, καὶ ταύτην πρῶσωποποιημένην εἰς ἓνα διαδο-
 » ρικὸν ἡγεμόνα ὑπ' ὁποιοῦνδήποτε τίτλον, ἐγγύτησιν ἐξασφαλιζομένην
 » διὰ νόμου θεμελιώδους, ταῦτα ζητοῦσι καὶ θὰ δεχθῶσιν οἱ Ἑλ-
 » ληνες μετ' εὐγνωμοσύνης. Σήμερον μάλιστα ἔχουσι δικαίωμα νὰ
 » κατασταθῶσιν ὁλομελὲς ἔθνος καὶ ἀδιαίρετον ὅσον μέτροι καὶ ἂν
 » εἶναι οἱ πόροι του. Ἐφερον τὰς αὐτὰς ἀλύσεις, τὰς συνέτριψαν ὁμοῦ,
 » ἀνέμιζαν τὸ αἷμά των εἰς τὰς μάχας. Τοῦτο εἶναι ἡ ἱερά ἀδελ-
 » φότης τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τοῦ θανάτου! Εἰς δὲ τὸν καιρὸν, καθ'
 » ὃν αἱ Κυβερνήσεις ἀγωνίζονται νὰ περιστείλωσιν ἢ νὰ καταργή-
 » σωσι τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου εἰς τόπους, ὅπου κανεὶς δὲν κατα-
 » ριχίζεται ἀκρίτως εἰς θάνατον, ἂς προσέξωσι, πρὶν ἐκδώσωσιν ἀ-
 » πόφασιν θανάτου καθ' ὁλοκλήρου ἔθνους. Οἱ Τούρκοι θὰ ἐπιφορτι-
 » σθῶσι νὰ τὴν ἐκτελέσωσιν. Ἡ Βλαχομολδαυία, ἡ Σερβία καὶ ἡ
 » παράλιξι τῆς Ἑπέρου ἔγειναν θῦμα φανταστικῶν ἐγγυήτων. Ἄν

τὸν Ν. Καλλέργην εἰς Ζάκυθον νὰ τὸν συνοδεύσῃ ἔρχόμενον. Τὴν δὲ 21 τοῦ Ἀπριλίου διώρισε τὸν Φαβιέ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν τακτικῶν στρατευμάτων νὰ τὰ διοργανίσῃ καὶ νὰ τὰ μορφώσῃ πρὸς τὸ συμφερότερον, νὰ παιδεύῃ τὴν ἀπειθειαν, νὰ προβιδάξῃ καὶ καθεξῆς. Πρὸς τοῦτον δὲ διεδήλωσεν ὅτι ἔρχετο καὶ ὁ Γόρδων νὰ χρησιμεύσῃ διὰ τὸ τακτικόν, καὶ ἐπειδὴ εἶχεν ἀπόρασιν νὰ τὸν μεταχειρισθῆ ἀναλόγως μὲ τὸν βιθμόν του, τὴν ἐμπειρίαν του καὶ τὰς ἐξ αὐτοῦ ἐλπίζομενας ὠφελείας, ὁ Φαβιέ ὠφείλει ν' ἀκολουθήσῃ δι' αὐτὸν ὅπως ἤθελε διαταχθῆ. Ἡ Διοικητικὴ ἐπιτροπὴ ὀρθῶς συλλογιζομένη περιεποιήθη ἐπίσης καὶ τὸν Γάλλον καὶ τὸν Ἀγγλον, ὅστις ἤθελε νὰ συστήσῃ τακτικὸν ἀπὸ 'Ρουμελιώτας συγκείμενον' πλὴν οὔτε ὁ Φαβιέ οὔτε ὁ Γόρδων δὲν θὰ συστήσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα πέντε χιλιάδας στρατεύματα τακτικόν, καὶ μόνον θ' ἀγωνισθῶσι καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἄλλοι φιλέλληνες ὅσον ἕκαστος θὰ δυνηθῆ ὑπὲρ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ μετὰ ταῦτα ὁ μὲν θ' ἀναχωρήσει εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὁ δὲ θὰ διατηρήσῃ τὸ εἰσέτι ὑπάρχον ὀλίγον τακτικὸν τουλάχιστον, λαμβάνων τ' ἀναγκαῖα ἀπὸ τὴν φιλελληνικὴν ἐταιρείαν τῶν Παρισίων. Ἡ ἔθνικὴ συνέλευσις προσεκάλει τὸν Γόρδων νὰ λάβῃ πρόνοιαν περὶ τοῦ Μισολογγίου· ἀλλ' ὅποιαν πρόνοιαν ἠδύνατο καὶ αὐτὸς νὰ λάβῃ εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς κατατροφῆς του; Καὶ ὁμῶς ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Ζακύνθου πληροφορηθεῖσα μετ' ὀλίγον, ὅτι ὁ Κιουταχῆς ἀφῆκεν εἰς αὐτὸ ὡς πεντακοσίους ἀνθρώπους φρουρὰν, προσεκάλεσε τὸν Χρ. Ζιχαριάδην ἐκ Πελοποννήσου καὶ τὸν ἔστειλε μὲ γράμματα εἰς Ναύπλιον πρὸς τὸν Μεταξᾶν, Μαυροκορδάτον καὶ Κωλέτην, ἀναγγέλλοντα τὸ εὐάλωτον τοῦ φρουρίου ἐκείνου. Ὁ δὲ Γόρδων ἐμελλε νὰ καταβάλῃ τὰ πρὸς τοῦτο ἀναγκαίουντα χρήματα. Τὸ πρᾶγμα ἐνεκρίθη ἀπὸ τοὺς ἀνω εἰρημένους καὶ ἀπὸ τὸν Μισούλην. Ὁ δὲ Ζαχαριάδης ἐστάλη εἰς Κύθηρα (1) πρὸς τὸν Γόρδων, καὶ τὸν διεκοίνωσε τὸ σκοπούμενον, καὶ οὗτος ἐπλευσεν ἐπὶ ἀγγλικῷ πλοίῳ εἰς Μισολόγγι, διὰ νὰ γνωρίσῃ ἐκ τοῦ πλησίον ἂν ἦτο δυνατόν νὰ κυριευθῆ. Ἀλλ' ἐπιστρέψας εἰς Κύθηρα εἶπεν δι' ὀλίγων στρεμματίων γῆν δὴν ἔπρεπε νὰ δαπανηθῶσι δεκαπέντε εἴκοσι χιλιάδες διστήλων. Καὶ ὁμῶς ἂν ἐκυριεύετο ἡ θέσις ἐκείνη, ὅποιοι ἀντιπερισπασμὸς διὰ τοὺς ἔχθρους! ὅποια δόξα διὰ τοὺς Ἕλληνας! ὅποια ἐλπίδες τοῦ νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀφ' ἑαυτῶν!

(1) Εἰς τὴν νῆσον ἐκείνην εἶχε τὴν ἀποθήκην τῶν τροφῶν, ἐξ ὧν ἔστελλεν ὅπου ἦτον ἀνάγκη διὰ τὰ ἑλληνικὰ στρατόπεδα καὶ φρουρία· ἐκείθεν ἔστειλε καὶ εἰς τὴν Γραμπουσάν τροφάς.

Διόρθωσις τῶν ἐξ ἀγνοίας ἐσφαλμένων εἰς τὸν Α΄ Τόμον.

Εἰς τὴν πολιόρκησιν τῆς Κορώνης, ὅτε ἐγένεον ἡ ῥῆξις τῆς ἐπαναστάσεως, συνετέλεσε μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ὁ Δημήτριος Κλαμαριώτης ἀπὸ τῶ Νησίων τῆς Καλαμάταις. Στρατεύσας δ' αὐτοπροσώπως κατὰ τῶν Τούρκων μ' ἀρκετοῦς στρατιώτας συνηγωνίζετο. Ὅτε δὲ προσεκληθήσαν νὰ δράμωσι καὶ ἀπὸ τὴν Μεσσηνίαν στρατεύματα εἰς Τριπολιτάν, διὰ νὰ πολιορκηθῶσιν οἱ Τούρκοι ἐκεῖνοι στενωτέρον, παραλαβὼν μέρος τῶν ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν του στρατιωτῶν, ἀφήσας τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀδελφοῦ του Κωνσταντίνου καὶ τοῦ υἱοῦ του, μετέβη εἰς τὸ στρατόπεδον ἐκεῖνο καὶ ἠγωνίσθη μέχρι τῆς ἐκπορθήσεως τῆς Τριπολιτᾶς, καὶ ἐκινδύνευσε εἰς τὴν ἔροδον. Αὐτὸς ἦτο καὶ Βουλευτὴς εἰς τὴν Β' Περίοδον, καὶ ἀπέθανεν εἰς Ναύπλιον.

Ἡ ἐν Βαλτιτσιῶ μάχῃ διήρκεσεν εἰκοσιτέσσαρας ὥρας. Ὁ δὲ Κολοκοτρώνης τὴν νύκτα ἤνοιξε δρόμον διακινδυνεύσας; καὶ ἔλαβε συγκοινωνίαν με τοὺς κεκλεισμένους εἰς τὸ χωρίον καὶ τοὺς ἐφοδιάσε με πυριτόβολα ἐν ᾧ τὰ εἶχον τελειωμένα, καὶ αὐτοὶ ἐθαῦρύνθησαν καὶ ἐξηκολούθησαν καταπολεμοῦντες τὸν ἐχθρόν.

Μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ εἰς Λάλα στρατοπέδου ὁ Ντισιανέτιος Χρηστόπουλος μ' ὄλους τοὺς στρατιώτας τῆς ἐπαρχίας Φαναρίου ἐστράτευσε εἰς Τριπολιτάν καὶ συνηγωνίσθη μέχρι τῆς ἐκπολιορκήσεως αὐτῆς· ἐκεῖθεν ἐστelle καὶ ἀναλογίαν στρατιωτῶν εἰς τὸν ἰσθμόν. Μετὰ ταῦτα ἔλαβε καὶ αὐτὸς μέρος εἰς τὴν ἀποπείραν τῆς ἐφίδου εἰς Ναύπλιον, ὡς ἔλαβον μέρος καὶ ὁ Ἀπστόλης Κολοκοτρώνης, καὶ ὁ Π. Ζαφειρόπουλος, καὶ ὁ Ἀναγνώστης Σαμπρῆς με τινὰς Ἀρχαδίους. Ἐπομένως ἔλαβε μέρος καὶ εἰς τὴν πτώσιν τῆς Ἀκροκορίνθου. Ἦτο καὶ εἰς τὰ Δερβενάκια μέχρι τινός, καὶ ἔπειτα συνηγωνίσθησαν οἱ ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν του Φαναρίται μέχρι τῆς ἀλώσεως τοῦ Ναυπλίου. Ἔβγε στρατεύσει δὲ καὶ εἰς Π. Πάτρας ὁμοῦ με τὸν Γενναῖον, καὶ ἐκεῖθεν μεταβάντα τοῦτον εἰς τὴν δυτ. Ἑλλάδα παρηκολούθησαν καὶ τινες Φαναρίται. Ὑψερρον ἐστράτευσε εἰς τὰ Μέγαρα καὶ ἠκολούθησε τὸν Νικηταρᾶν εἰς τὴν Κάζαν.

Ὁ Παναγιώτης Σέκερης ἦτον ἀπὸ τὴν Τριπολιτάν (ὄχι ἀπὸ τὴν Δημιτσάναν).

Ὁ Γγελυπερῆς ἦτον ἀπὸ τὰ Ὀλυμπιοχώρια κατὰ τὴν Ἐπαρχίαν τοῦ ἀγίου Πέτρου (ὄχι ἀπὸ τὸ Γεράκι).

Ὁ Καλόγερρος, ὅστις ἔβαλε τὴν ἀναβάθραν εἰς τὸ Παλαμίδι,

καὶ ἀνέβησαν οἱ Ἕλληνας καὶ τὸ ἐκυρίευσαν δὲν ἦτον Ἀγιορείτης· ἦτο Μεγασηλαιώτης, καὶ κατήγετο ἀπὸ τὸ χωρίον Βραχνί τῆς ἐπαρχίης Καλαβρύτων· ὠνομάζετο Παφνούτιος· ἦτο καὶ εἰς τὸν ἱερὸν λόγον μὲ τὴν Ὑψηλάντην.

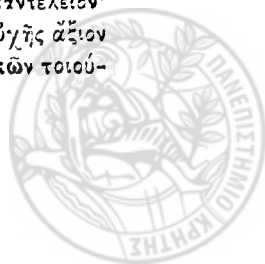
Τὴν 20 Αὐγούστου 1821 διατάχθη καὶ ὁ Ν. Χ. Σολιώτης ἀπὸ τὸν ἀρχιστρ. Ὑψηλάντην, καὶ ἐστράτευσεν ὡσαύτως εἰς τὸν ἰσθμὸν μὲ πεντακοσίους στρατιώτας, ὑποχρεώσας καὶ τὸν Διονύσιον Πανούσην καὶ ἄλλους Μεγαρεῖς νὰ τὴν ἀκολουθήσωσιν. Ἀφ' οὗ δὲ οἱ πλείοτεροι τῶν ἐκεῖ διωρισμένων ἀρχηγῶν ἀφῆκαν τὰς θέσεις των καὶ ἐπανῆλθον εἰς Τριπολιτσάν διὰ τὰ λάφυρα, ὁ Σολιώτης διέμεινε μετὰ καὶ ἄλλων εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, καὶ ἐμάχετο πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἄχρι τέλους τοῦ Ὀκτωβρίου. Διὰ ταῦτα οἱ στρατιῶταί του εἶχον ἀπαιτήσεις καὶ παράπονα μὴ λαβόντες μοιράδιον ἀπὸ τὰ λάφυρα τῆς Τριπολιτσᾶς, καὶ ὁ Ὑψηλάντης τοὺς ἔγραψε τὴν 12 τοῦ αὐτοῦ, καὶ τοὺς ὑπέσχετο ὅτι ἤθελεν ὑπερασπισθῆ τὰ δίκαιά των, καὶ οὐ ἢ πατρὶς ἤθελε τοὺς ἀνταμείψει· ἀλλὰ τότε οἱ Ἕλληνας ἐπληρώοντο μὲ ἐπαίνους, ὠνομάζοντο καλοὶ πατριῶται καὶ ἐξώφλου, δὲν ἐζήτουν πλέον τίποτε. Ἐπανερχόμενος ὁ Σολιώτης ἀπὸ τὸν ἰσθμὸν, ἐπειδὴ ὁ Ἄναγ. Πετιμεζᾶς εἶχεν ἀναχωρῆσαι ἀπὸ τῆν πολιορκίαν τῆς Ἀκροκορίνθου δι' ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων, ὑπερσεύθη ἐκεῖνος ὑπὸ τῶν προκρίτων Πανούτσου Νοταρᾶ, Θεοχάρη Ῥέντη, Γ. Καλλαρᾶ, καὶ ἄλλων νὰ μείνῃ καὶ ἔμεινεν ἀρχηγὸς τῆς πολιορκίας ἄχρι οὗ παρεδόθη τὸ φρούριον. Εἶχε δὲ πληρωθῆ ἐπικινδύνως ἐντὸς τοῦ προμαχώνός του ἀπὸ ἐκρηξίν βόμβας: (1) Εἰς τὴν εἰσβολὴν τοῦ Δράμαλη, ὡς τῆς Κυβερνήσεως γιλιάρχος εἰς τὸ Ἄργος εὐρεθείς, συνετέλεσεν εἰς τὸ ν' ἀσφαλισθῶσι τὰ ἐκεῖ διατρίβοντα μέλη αὐτῆς εἰς τὰ πλοῖα.

Ἀφ' οὗ ἀνεχώρησαν οἱ Ἄργεῖοι Τούρκοι εἰς Ναύπλιον, καὶ ἀφ' ἑτέρου οἱ Χριστιανοὶ διεσκορπίσθησαν εἰς τὰ ὄρεινά μέρη φοβηθέντες μὴ τοὺς προσβάλωσιν ἢ ἀπαγάγῶσι τινὰς ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ὀμηρῶν, ἐξῆλθον ὡς τριάντα ἰππεῖς τὴν 28 Μαρτίου καὶ περιέδραμον ὅπου ἤλπίζον νὰ εὐρωσιν ἐκ τῶν τοιαύτων νὰ συλλάβωσι, καὶ ἀποτυχόντες, ἦλθον εἰς τὸ Ἄργος, καὶ κατεγίνοντο νὰ μετακομίσωσι γεννήματα ἐκ τῶν δημοσίων ἀποθηκῶν καὶ ἄλλας ζωοτροφίας εἰς τὸ Ναύπλιον. Ἐν τούτοις ὁ Ἀθανάσιος Ἀσημακόπουλος, ὅστις

(1) Ὁ Κωλέτης ὡς ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τοῦ πολέμου τὸν στέλλει τῆς χιλικίας τὸ διπλωμα καὶ τὸν λέγει. « Ἡ ὑπερτάτη Διοίκησις θέλουσα ν' ἀναμείψῃ τὰς πρὸς τὴν πατρίδα πιστὰς ἐκδουλοῦσας σου, καὶ μάλιστα τὸν ζῆλον μὲ τῶν ἐπιτὸν διέμενες ἀγωνιζόμενος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀκροκορίνθου ἕως τῆς παραδόσεως αὐτῆς κ. τ. λ. » Προεδρεύοντος τοῦ Μαυρομιχάλη διορίσθη ἀντιστρατήγος. Ἐπὶ ἐξ τοῦ Κουτουριώτου στρατηγός.

εἶχε φύγει εἰς τὸ Σχοινοχώρι, μεμυημένος εἰς τὴν ἑταιρίαν, φησὶ ἡ μὲ ἄλλους Ἀργείους ὡς καὶ μετὸν Νεζον ἀπὸ τὸ Κουτσοπόδι, καὶ ἐκινήθησαν εἰς τὸ Ἄργος ὅλοι ὁμοῦ ὡς διακόσιοι Ἕλληνες, οἱ μὲν ἡμίσεις ἐπιλοφόροι, οἱ δὲ ἄλλοι ῥόπαλα φέροντες· ἀφ' οὗ δ' ἐπλησίασαν εἰς τὴν πόλιν μ' ἀναπεπταμένην σημαίαν φωνάζοντες Ζήτω ἡ ἐλευθερία, οἱ Τούρκοι ὅσοι εὐρέθησαν ἐκεῖ ἐφυγον δρομαίαι εἰς τὸ Ναύπλιον. Μετ' ὀλίγον συνήχθησαν καὶ ἄλλοι πολλοὶ Ἕλληνες εἰς τὰς ἐστίας των, καὶ ἐνεδυναμώθησαν, καὶ ἔβαλον τάξιν τινα εἰς τὰ πράγματα, καὶ ὅσοι δὲν εἶχον ὄπλα κατεσκευάσαν λόγγας τὰς ἐποίας προσήλωσαν εἰς ζύλα μακρὰ καὶ μ' αὐτὰς μόνον ὠπλίσθησαν. Ἐκ τούτων ἐστράτευσαν εἰς τοὺς Μύλους τῆς Λέρνης, καὶ ἐκτύπησαν τοὺς ἀπὸ τὸ Ναύπλιον καταπλεύσαντας Τούρκους διὰ τὴν ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης καὶ τοὺς ἐδίασαν νὰ στραφῶσιν εἰς τὰ ὀπίσω, ὡς ἐρρέθη εἰς τὴν σελίδα 75 τοῦ α. τόμου, διότι τότε ἐφάνη τὸ πλοῖον τῆς Μπουμπουλίνας ἐρχόμενον πρὸς ἀποκλεισμόν τοῦ Ναυπλίου. Εἰς δὲ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Κεχαγιᾶ ὁ Ἀσημακόπουλος ἐκλείσθη εἰς τὸ Μοναστήριον ὁμοῦ μετὸν Παπαρσένιον καὶ μετὰ ἐπτακσίους περίκου Χριστιανούς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γυναῖκας καὶ παιδία. Ἐπολιορκήθησαν δὲ ἀπὸ τοὺς Τούρκους, καὶ ὅτε ὁ Παπαρσένιος ἐφυγεν, ἀναβὰς τὴν μάνδραν τοῦ Μοναστηρίου καὶ ὁ Ἀσημακόπουλος δὲ νὰ φύγῃ, ἐπληρώθη εἰς τὸν πόδα (διότι οἱ Τούρκοι ἐνόησαν τοὺς φεύγοντας καὶ ἐτουφέκιζον ἀδιακόπως), καὶ ἔπεσαν ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ Μοναστηρίου, ὅπου ἔμειναν καὶ δύο ἑνοπλοὶ μὴ δυνήσαντες νὰ φύγωσι· καὶ αὐτοὶ ἐξηκολούθουν νὰ τουφεκίζωσι καὶ τὴν νύκτα καὶ τὴν ἐπιούσαν, ὡς ἀν' μαχόμενοι· ὁ δ' Ἀσημακόπουλος ἐσυνθηκολόγησε μετὸν Κεχαγιᾶν, καὶ παρεδόθησαν οἱ Χριστιανοὶ καὶ ἐσώθησαν. Οὗτος διέμεινεν ἕξ ἡμέρας εἰς τὸ Ἄργος, ἀφ' οὗ διώρισε Κοτσιάμπασιν καὶ τὸν Ζ. Μπαϊρόπουλον, διέταξεν ἐντόνως νὰ σταλῇ ὁ μελιθδὸς τοῦ Μενδρετέ εἰς τὸ Νάυπλιον, καὶ ἀνεχώρησεν. Ἀλλὰ τότε ὁ Ἀσημακόπουλος εἰδοποιήτε κρυφὰ τὸν Κολοκοτρώνην περὶ τούτου, καὶ τότε ὁ Νικηταρᾶς μετὰ τῶν ἄλλων ἐσπευταν καὶ τὸν ἐπῆραν.

Εἰς τὴν σελίδα 428 ἀνφέρεται ὅτι ὡς πεντακῆσιοι Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὸν Ἰω. Βλάχον καὶ Ν. Ζαχαρίτσαν ἐστράτευσαν εἰς τὸν ἰσθμὸν, Κυριακὸς δὲ τις ἐξ Ἀθηνῶν ἐδημοσίευσεν πρὸ ὀλίγου διὰ τοῦ τύπου ὅτι αὐτὸς ἦτον ἐπὶ κεφαλῆς των. Ἄν ὁ Ἕλλην αὐτὸς ἠδικήθη, ἀναντιρρήτου ὅτι ἠδικήθη ἐξ ἀγνοίας. Ἐδημοσίευσεν καὶ οὐ τὰ τῶν Ἀθηνῶν ὁὐν ἐξιστορήθησαν ἐν λεπτομερείᾳ· δὲν ὑπεσχεθῆν τὸ παντέλειον εἰν' εὐχῆς· ἄξιον νὰ τὰ ἐξιστορήσῃ ἄλλος καλλίτερον· εἰν' εὐχῆς ἄξιον νὰ γράψωσι πολλοὶ περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος· ἐξ ὧν τῶν τοιού-

των συγγραφῶν θὰ ἐξαρῶσει ὁ κριτικὸς ἱστοριογράφος τὴν ἀλήθειαν.

Εἰς τὴν σελίδα 236 τοῦ β'. τούτου τόμου ἀναφέρεται ὅτι ὁ Γάμβας εἶχεν ἀναχωρήσει· αὐτὸς εἶχε μεταβῆ εἰς τὰ Μέθαινα, ἔπου ἀσθενήσας ἀπέβίωσεν.

Ὁ εἰς τὴν σελίδα 260 ἀναφερόμενος Γ. Κριεζῆς (ὁ καὶ Κακογιώργης) δὲν ἐστράτευσεν εἰς τὴν Μεσσηνίαν.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Β'. ΤΟΜΟΥ.

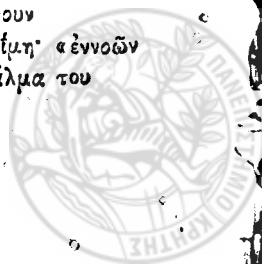

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

Σελίς	στίχος		
5	— 21	Ντσάντος	ἀνάγνωθι
8	— 20	μέ τήν κεφαλὴν	Ντσάνισος
9	— 21	προέδρευον	τήν κεφαλὴν
12	— 25	ὁ Κουντουριώτης	προέδρευον
15	— 7	εὐδοκιμήσωμεν	ὁ Κουντουριώτης,
25	— 6	πρωτοστάτωρ	εὐδοκιμήτωμεν,
29	— 7	διατεθῶσι	πρωτοστράτωρ
33	— 34	διὰ τὴν ὁποίαν	διαταθῶσι
34	— 15	τὸν διακηρύξωσιν	τὴν ὁποίαν
38	— 7	Ἰπάνης	τὰ διακηρύξωσιν
39	— 20	χρησιμεύτωσι	Ἰωάννης
42	— 42	Κραϊσκάκην.	χρησιμεύτωσι,
43	— 19	βίαία	Ἰωαννιῶν.
44	— 7	διλασταί	βίαία
47	— 21	προδότας.	δικασταί
51	— 14	πλοῖα,	προδότας ;
52	— 6	Κόρινθον.	πλοῖα
55	— 7	συγκροτεῖ	Κόρινθον,
66	— 13	Πελοποννήσου,	συγκροτῆ
—	— 16	αὐτοῦς	Πελοποννήσου
67	— 1	ἐπαναστάσεως	εἰς αὐτοῦς
76	— 29	μειτεμελήθησαν	ἐπαναστάσεως
79	— 12	τὴν 9	μειτεμελήθησαν
88	— 3	ἀρμοστής	τὴν 5
—	— 28	ψύχο	ἀρμοστής
97	— 36	ν' ἀποδώσῃ	ψύχος
99	— 30	Τουρκικά	ν' ἀποδώσῃ
—	— 32	πληροφοροῦνται. Ἄφ'	Τουρκικά
		ἐτέρου δ'	πληροφοροῦνται, ἄφ' ἐτέ-
		ἱππικοῦ,	ρου δ'
100	— 23	πυρπολυθῆ	ἱππικοῦ
—	— 20	αὐτανδρα. Ὁ δὲ μέγας	πυρπολυθῆ
105	— 1	εἰς Λίσσαν	αὐτανδρα ὁ δὲ μέγας
—	— 3	πληρορουμένη	εἰς Λίσσαν
107	— 26	εἰς Ἰσθμὸν	πληρορουμένη
100	— 35	ὁ Ἰμπραχίμ ἤρχετο,	εἰς τὸν ἰσθμὸν
			ὁ Ἰμπραχίμ, ἂν ἤρχετο

σελίς	στίχος		ἀνάγνωθι
110	— 30	οἱ δ' Ἕλληνες	οἱ Ἕλληνες
111	— 11	ὑποδεστέρους των	ὑποδεστέρους των,
212	— 28	πανιστρατειᾷ	πανιστρατειᾷ
116	— 8	δ, που	δπερ
117	— 10	Λιλοβίτσι	Λιγοβίτσι
120	— 5	στράτευμα	στρατεύματα
121	— 19	ἀπειλοῦσαι	ἀπειλοῦσι
135	— 29	νικήτριαν	νικήτριαν
138	— 17	κατ' ἐπαρχίας	κατ' ἐπαρχίας
—	— 28	πατρίδος,	πατρίδος.
—	— —	Νησιωτῶν	Νησιωτῶν,
142	— 19	Π. Πατρῶν	Π. Πατρῶν·
—	— 20	ἐπ' ὑποθήκη	ἐπὶ ὑποθήκη
159	— 8	ἐναντίοι	ἐναντίον
—	— 19	αἰμά σας	αἰμά σας,
160	— 7	τὰ πάντα	τὰ πάντα,
—	— 21	Μακρουγιάννη	Μακρουγιάννην
163	— 4	ἐπὶ τούτῳ	ἐπὶ τούτῳ·
—	— 15	εὐεργέτης.	εὐεργέτης
164	— 37	συντέλεσιν	συντέλεσεν
165	— 8	διεπορεύθησαν	διεπεραιώθησαν
—	— 20	Ι. Καραϊσκάκης	Γ. Καραϊσκάκης
—	— 22	τὴν αἰτίαν	τὴν αἰτίαν·
—	— 26	αὐτὸν	αὐτοὶ
166	— 6	μηνιαίου	μηνιαίου
169	— 25	ἐπῆραν	ἐπῆραν
170	— 15	νὰ τὸν κτυπήσωσιν	καὶ νὰ τὸν κτυπήσωσιν
171	— 10	τινες	τινές
—	— 25	τῆς Κυβερνήσεως,	τῆς Κυβερνήσεως·
174	— 26	νὴν διοίκησιν	τὴν διοίκησιν
175	— 31	δεν τοὺς ἠπάτων	δὲν τοὺς ἠπάτων
177	— 29	Κολιὰν	Κολιὲν
178	— 33	Χλουμουτι	Χλουμουῦτσι
184	— 16	διὰ τῆς διχονοίας των	διὰ τὰς διχονοίας των·
188	— 6	καὶ πρόσοδοι	αἱ πρόσοδοι
190	— 3	ὡς καὶ ὁ Κωλέττης	ὡς καὶ ὁ Κωλέττης
195	— 18	συλλαβάνουν	συλλαμβάνουν
201	— 26	καὶ τοῦ Ζιζίμη. α' Ἐννοῶν	καὶ τοῦ Ζιζίμη· ἐέννοῶν
203	— 24	ἀπὸ σφάλμα του	ἀπὸ τοῦ σφάλμα του

σελίς στίχος

ἀνάγνωθι

204 — 15	καὶ ὁποῖαι	αἱ ὁποῖαι
209 — 4	τὸ ἐνεστὸς ἐναντίον του	τὸ ἐνεστὼς ἐναντίον του,
213 — 3	στηρλίων	στηρλίων
215 — 14	εἴκοσι	εἴκοσιν
218 — 9	τοῦ Νεμοῦρ	Δνεμοῦρ
221 — 17	γυναϊκόπαιδα	γυναϊκόπαιδα
— — 34	σονοδεῦον	σονοδεῦον
222 — 4	ἔθελεν	ἤθελεν
— — 18	Π. Ἀναγνωστόπουλον	Π. Α. Ἀναγνωστόπουλον
223 — 27	διὰ τῆς ράβδου· προδ- δευσαν	διὰ τῆς ράβδου προώδευσαν
— — 40	τὴν ἀδυναμίας	τὴν ἀδυναμίαν
224 — 42	πρωταγωνιστῶν	πρωταγωνιστῶν
225 — 5	ἔπεται	εἶπετο
228 — 25	ἐπὶ τούτου	ἐπὶ τούτω
229 — 24	παράγραφος (1)	παράγραφος (2)
233 — 3	χρεωστομένης	τῆς χρεωστομένης
234 — 22	(3)	(1)
247 — 23	ἐπὶ ποννῆ	ἐπὶ ποινῆ
259 — 12	πρὸς τούτους	πρὸς τούτοις
269 — 1	ἐκ τούτου δὲν	ἐκ τούτου δὲ
281 — 28	Σιχίνης	Σιχίνης
289 — 21	λλειψιν	ἔλλειψιν
310 — 6	ὑπὸ τὰς ὑπωρείας	ἀπὸ τὰς ὑπωρείας
— — 20	Μαυρζινος	Μούρζινος
320 — 5	τοῦ ἔθνους του,	τοῦ ἔθνους του
— — 13	Ῥουσίτπασιν	Ῥουσίτπασιαν
331 — 16	μὲ πολὺν	μὲ πολλὴν
332 — 39	γέραψε	ἔγραψε
352 — 26	λέγετο	ἐλέγετο
358 — 28	Ἡ Γαλίλα	Ἡ Γαλλία
359 — 25	ὅτ	ὅτι
360 — 13	εἰς τὸ ἔγγραφόν του	εἰς τὰ ἔγγραφα του
— — 22	ἐσθάθησαν	ἐστάθησαν
361 — 33	ἐκείνων	ἐκείνων
363 — 31	ἐξεκίνησε	ἐξεκίνησεν
— — 34	τὸν ἐφόνευσαν	καὶ τὸν ἐφόνευσαν
366 — 2	ὑποκνίττεται	ὑπαινίττεται
— — 17	ἂν δὲν τοὺς ἤθελον,	ἂν δὲν τοὺς ἤθελον

σελίς	στίχος		ἀνάγνωθι
226	— 22	τὴν πατρίδα των	τὴν πατρίδα των,
—	— 32	Νομοτελεστικοῦ	Νομοτελεστικοῦ,
368	— 26	δὲν πιάνετε	δὲν μὲ πιάνετε
369	— 10	ἀπαράμιλλον	ἀπαράμιλλον
370	— 25	ἢ Ἑλλάς. Εἰς	ἢ Ἑλλάς, εἰς
372	— 26	τοιούτῳ τι	τοιούτῳ τι,
373	— 9	ν' ἀνετενεργήσωσι	ν' ἀνετενεργήσωσιν
375	— 21	πλατεῖαν	πλατεῖαν
376	— 26	ἐγγυκτικὸν	ἐγγυκτικὸν
380	— 10	χρονολογουμένην	χρονολογημένην
—	— 13	δηλοποιήσεως	δηλοποιήσεως
—	— 25	ἀπὸ τὴν πίστιν	ὑπὸ τὴν πίστιν
381	— 16	ἐφθάση ἢ ἔννοια διότι ἔλειψαν αἱ λέξεις: νὰ προσβάλη τοὺς προτεινάντας, ἀλλὰ καὶ χωρὶς. Ἀνάγνωθι λοιπὸν, ὄχι μόνον χωρὶς νὰ προσβάλη τοὺς προτεινάντας, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ προξενήσῃ κ.τ.λ.	
—	— 25	αἱματοχυσίαν	αἱματοχυσίαν,
386	— 3	ὑπεραπίσεις	ὑπεραπίσεις,
388	— 4	ἀνεγινώσκειτο	ἀνεγινώχκειτο
415	— 9	στρατοπέδου	στρατοπέδου
438	— 23	περιτειχίσματος	περιτειχίσματος
450	— 12	τὴν Κρήτην	τὴν Κρήτην,
—	— 28	τὴν Κρήτην	τὴν Κρήτην,
450	— 12	ἀποφασίζει	ἀποφασίζει
499	— 15	ἐφώπλισεν	ἀφώπλισεν
506	— 21	πατρίδος	πατρίδος,
—	— 28	προφιλέστατον	προσφιλέστατον
509	— 1	κα	καὶ
513	— 1	ἐναετίον	ἐναντίον
—	— 4	ἐκστρατεῖαν	ἐκστρατεῖαν,
527	— 28	διὰ ἐξ Ἀθηνῶν	ἐξ Ἀθηνῶν, διὰ
528	— 15	τὸν στενὸν	τὸ στενὸν
—	— 24	ὀλίγον	ὀλίγον,
529	— 2	μὲ τοὺς Ἕλληνας	μὲ τοὺς Ἕλληνας,
530	— 19	κα	καὶ
531	— 9	στηρλίων	στηρλίων
536	— 32	Λουριώτου.	Λουριώτου,
540	— 18	τὴν τετάρτην	τὴν τετάρτην
—	— 31	στρατεύματα,	στρατεύματα
549	—	εἰ Πελοποννήσιοι	εἰ Πελοποννήσιοι
553	— 22	ὦ, καὶ τὰς ἀρχάς	ὦ, καὶ εἰς τὰς ἀρχάς

